Bundel - Commissie Bestuur van 16 oktober 2023

Agenda bijlagen

- spreektijd commissie 4 uur
- Agenda Commissie Bestuur 16 oktober 2023
- Memo technische vragen ICT middelen PS 2 okt 2023
- Concept_verslag Commissie Bestuur 16 oktober 2023
- Technische vragen commissie Bestuur 16 oktober aangevuld
- Beantwoording van de rondvragen van de PvdD over het uithangen van de vlag van Israël

Beantwoording vragen JA21 over Balkweiterhoek d.d. 16-10-2023 (nav Cie Bestuur 16 okt 2023)
Gedeputeerde Staten beantwoorden mondelinge vragen van JA21over Balkweiterhoek in een brief aan Provinciale Staten.

- Dossier 13749 voorblad
- Brief aan PS met beantwoording vragen van JA21 Noord-Holland over de opvang van statushouders in Zwaagdijk-West en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk-West

1 Opening en mededelingen

2 13:15 - Inspreekhalfuur

3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

- Voorvisie verslag 2023.09.18 Provincie Noord-Holland Commissie Bestuur 18755
- Moties commissie Bestuur 16-10-2023
- Toezeggingen svz tbv 16 okt 2023 def
- Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Bestuur

4 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

4.a.1 13:45 - Financiën: Begroting 2024 (A-agenda alle commissies 9 en 16 okt 2023)
Toelichting:
In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2024 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten.
Agendapunt 4.a.2. betreft de memorie van antwoord. In de memorie van antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten de schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting 2024 hebben gesteld.
Voorstel voor behandeling:
Het doel van de behandeling is het uitbrengen van een advies aan PS over onderwerpen in de begroting (en het memorie van antwoord) die betrekking hebben op deze commissie.

- Dossier 13156 voorblad
- Begroting 2024
- Bijlage - Toelichting opcenten
- PS voordracht begroting 2024
- Brief aan PS over Begroting 2024
- schriftelijke beantwoording vragen pf van Dijk over begroting 2024
- Brief aan PS over aanvullende informatie bij begroting 2024 (tbv PS 6 nov 2024)

4.a.2 Financien: memorie van antwoord GS op technische vragen (publicatie 4 okt)

- Brief aan PS over Memorie van antwoord begroting 2024
- Beantwoording vragen MvA Begroting 2024 (1-207)
- Bijlage 137 - visrechten
- beantwoording vraag PvdD extra middelen communicatie vanaf 2024

5 A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Asiel, integriteit, Europa)

5.a 15:15 - MRA: Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (A-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)
Er wordt gewerkt aan een nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2024-2028. Aan de diverse deelregio's en de beide provincies is gevraagd om 'proposities' in te dienen, die bouwstenen vormen voor de nieuwe MRA-Agenda. In bijgaande antwoordbrief aan de voorzitter van de MRA heeft het College van GS aandachtspunten naar voren gebracht die ter bespreking worden voorgelegd aan PS.
Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over de statenvoordracht m.b.t. de propositie vanuit provincie Noord-Holland voor de MRA-agenda 2024-2028. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 13 november 2023.

- Dossier 13346 voorblad
- Brief aan PS pver MRA agenda 2024-2028
- antwoordbrief ps 921516-2065295-v6

statenvoordracht 921516-2065295
1-proces MRA-agenda
2-Presentatie MRA-bureau BOT-sessie 8-6-23
3-BOT Informatiedocument MRA
4-MRA-Agenda-2020-2024
5-zomerbrief proces MRA-agenda
6-advies raadtafel over proces MRA-agenda

5.b 15:55 - RRK: Zienswijze ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer
Toelichting:
Met de herijking van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022 is democratische legitimatie van de Gemeenschappelijke Regeling vergroot. Uiterlijk 1 juli 2024 moeten alle Gemeenschappelijke Regelingen volledig te voldoen aan de gewijzigde Wgr. Voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling dient een meerderheid van deelnemers positief te besluiten. De deelnemers in deze zijn de Provinciale Staten van Flevoland, NoordHolland, Utrecht en Zuid-Holland. Alvorens kan worden besloten over de wijziging, dienen de deelnemers eerst de gelegenheid te hebben om een zienswijze in te dienen op de ontwerpwijziging.
Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over de statenvoordracht m.b.t. de ontwerpwijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 13 november 2023.

Ontwerp wijziging gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer - september
Voordracht Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer
2023-06-Voordracht 18 GEAMENDEERD Concept-begroting Randstedelijke Rekenkamer

5.c Rondvraag Commissaris van de Koning Dhr van Dijk

Rondvraag JA 21 2023-10-16 - Persbericht Zwaagdijk-West
M175-2022 AANGENOMEN
Brief aan PS met beantwoording rondvraag van JA21 Noord-Holland over de opvang van statushouders in Zwaagdijk-West en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk-West (1)

6 Rondvraag gedeputeerde Olthof

7 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

7.a 16:10 - IPO: Begrotingen 2024 IPO en Bij12 tbv Algemene Ledenvergadering 7 november 2023 (B-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)
Toelichting:
Conform de vastgestelde P&C-planning staat de Begroting 2024 op de agenda van de Algemene Vergadering (AV). De begroting van de Vereniging IPO bestaat uit de onderdelen IPO-bureau en BIJ12. De begroting is een uitwerking van de door het bestuur vastgestelde Kaderbrief 2024. De Kaderbrief 2024 had, vanwege de Statenverkiezingen en het traject Naar meer Slagvaardigheid (NmS), inhoudelijk een beleidsarm karakter.
Deze Kaderbrief is besproken op de B-agenda van de interim-commissie 26 juni 2023 met de AV leden en de toenmalige gedeputeerde.
voorstel voor behandeling:
In commissieverband nagaan of er eventuele aandachtspunten te formuleren zijn over de begrotingen 2024 welke kunnen worden meegegeven aan de AV-leden IPO Dhr. Valk en Mevr. Koning-Hoeve en gedeputeerde Beemsterboer welke lid is van het IPO bestuur.

231107 AV 2a Notitie Begrotingen 2024 IPO-bureau en BIJ12
231107 AV 2b Begroting 2024 IPO-bureau
231107 AV 2c Begroting 2024 BIJ12
231107 AV 2d Technische vragen en antwoorden nav PC stukken IPO Vereniging
231107 AV 2e Technische vragen en antwoorden bijlage 1 - infographic faunaschade 2022
231107 AV 2f Technische vragen en antwoorden bijlage 2 - slides technische briefing P&C producten Statenleden 20 juni 2023

8 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

9 B-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

Toelichting:
Op 4 juli 2022 is motie 147-2022 aangenomen. Hierin werden GS verzocht om met gemeenten in gesprek te gaan en erop aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering een recreatiepark zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee. Daarnaast werd om een terugkoppeling gevraagd van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit.
Bijgaande brief van GS met het afdoeningsvoorstel was opgenomen op de ingekomen stukken van februari 2023.
voorstel voor behandeling:
De commissie Bestuur wordt gevraagd of zij het eens is dit afdoeningsvoorstel door te geleiden naar PS.

Dossier 12063 voorblad
Brief aan PS over afdoening motie Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee (M147-2022).pdf
M147-2022 AANGENOMEN
Bijlage bij Punt 9a tekst inspreker vereniging DURF
Link naar verhalenboek recreatieparken
Initiatiefnota vakantieparken SP Tweede kamer

10 B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

10.a 16:50 - Economie: Brief aan PS inzake afdoeningsvoorstel M42-2020 "Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)
Toelichting:
Provinciale Staten wordt geïnformeerd over het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De situatie met betrekking tot Corona leidt niet tot andere conclusies dan in oktober 2022. Zoals toen aangegeven willen GS meer focus leggen op de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de technische arbeidsmarkt, maar zien geen aanleiding nieuwe maatregelen te nemen bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is. Mochten aanvullende maatregelen niet meer nodig zijn, dan willen GS in de loop van dit jaar het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds afbouwen.
Bijgaande brief van GS bevat tevens een afdoeningsvoorstel. De GS brief was opgenomen op de ingekomen stukken van maart 2023.
voorstel voor behandeling:
De commissie Bestuur wordt gevraagd of zij het eens is dit afdoeningsvoorstel door te geleiden naar PS.

Dossier 12184 voorblad
Brief aan PS over Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EDHF).pdf
1494135-1986256 Tabel Stand van zaken motie 42 februari 2023.docx
1494135-1986256 Tussenevaluatie UVR Maatschappelijke Sector 24112022.pdf
M42-2020 Aangenomen

11 Rondvraag gedeputeerde Rommel

12 SLUITING

13 C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Asiel, integriteit, Europa)

13.a Bestuur: ontslagbrief bestuurder RRK (C-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)

2023-08-30 ontslagbrief bestuurder RRK_Geredigeerd

13.b MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 74 (C-agenda Cie bestuur 16-10-2023)

Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 74

14 C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

14.a Financiën: Informatiebrief PS nieuwe opzet begroting (betrekken bij begroting 2024)
Technische briefing op 11 september 2023 om 9.30 uur. Tijdens deze speciale themasessie over de begroting wordt PS geïnformeerd over de nieuwe opbouw van de begroting.

Informatiebrief PS nieuwe opzet begroting

Volgens de Wet milieubeheer moeten alle stortplaatsen gesloten worden waar op of na 1 september 1996 nog afval gestort is. Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk om aan deze wet te voldoen en om nazorg te leveren van deze gesloten stortplaatsen. Om de kosten van deze nazorg uit te voeren, is in het Nazorgfonds een doelvermogen opgebouwd. GS besluiten hierbij in ontwerp om de stortplaats als gesloten te verklaren. Dit ontwerp-besluit wordt gepubliceerd in het Provinciaal blad. In de zes weken na de publicatie is het mogelijk om schriftelijk of mondeling zienswijzen op het ontwerp van de sluitingsverklaring kenbaar maken. Het ontwerp-besluit wordt ter informatie toegestuurd aan Provinciale Staten. Na deze zienswijzenperiode van zes weken zullen GS een definitief besluit nemen. Na afgifte van de definitieve sluitingsverklaring, zal PS vaststellen hoe hoog het bedrag is dat wordt gereserveerd voor de nazorg van deze stortplaats. GS doen daarvoor een voorstel. Het benodigde doelvermogen voor de Nazorg bedraagt € 843.977,- bij sluiting op 1 januari 2024.

Dossier 13240 voorblad
4. Ontwerpbesluit sluitingsverklaring v2
6. Nazorgplan incl. GS besluit
7. Eindinspectie
8. Overeenkomsten eigenaren v2
Brief aan PS over Ontwerpbesluit sluitingsverklaring stortplaats

14.c Financiën en Milieu: Nazorgfonds jaarrekening 2022 (C-agenda Cie bestuur (leidend) en Cie Leefomgeving 16-10-2023)
Gedeputeerde Staten stellen de jaarrekening 2022 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland vast. GS is de beheerder van dit fonds. De accountant Publiek Belang heeft de jaarrekening gecontroleerd en akkoord bevonden op voorwaarde dat GS de jaarrekening zonder aanpassingen vaststelt. Het besluit m.b.t. de vaststelling van de jaarrekening 2022 zal ter informatie worden aangeboden aan Provinciale Staten.

Dossier 13235 voorblad
Brief aan PS over Nazorgfonds gesloten stortplaatsen - jaarrekening 2022 2 0
4. LOR 2022 Nazorgfonds getekend R Kocken
2. 23031b Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland Jaarstukken 2022 gewaarmerkt
3. 23031a Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland 2022 Controleverklaring

15 C-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

15.a Economie en Bestuur: Brede Basismonitor 2023 (C-agenda alle commissie 9 en 16 okt 2023)
De Brede Basismonitor 2023 geeft weer hoe in de provincie Noord-Holland de welvaart zich in de brede zin van het woord (economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk) ontwikkelt. Dit is de derde versie van de Brede Basismonitor.

Dossier 13152 voorblad
Bijlage - Toelichting Brede Basismonitor 2023
Brief aan PS over Brede Basismonitor 2023

15.b Economie: Samenvoeging adviescommissies detailhandel (C-agenda Cie. bestuur 16-10-2023)
De afgelopen jaren is het aantal adviezen dat is voorgelegd aan de twee regionale adviescommissies detailhandel sterk afgenomen. Ook is voor de adviezen minder regio-specifieke kennis nodig. Eén adviescommissie voor de provincie wordt derhalve als meer passend bij de huidige dynamiek rond detailhandel beschouwd.

Dossier 13145 voorblad
2100607 - 2100612 Reglement nieuwe adviescommissie detailhandel Noord-Holland versie 220823
Brief aan PS over samenvoeging adviescommissies detailhandel

15.c Economie: Jaarverslagen 2022 adviescommissies detailhandel (C-agenda cie bestuur 16 okt 2023)
In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Dit jaar worden de twee adviescommissies samengevoegd tot één commissie. Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissie bovenregionaal afgestemd en getoetst aan provinciaal beleid. Gemeenten kunnen het advies van de commissie gebruiken bij het maken van weloverwogen keuzes ten aanzien van nieuwe detailhandelsontwikkelingen, en het voorkomen van uitbreidingen die een potentieel negatief effect hebben op de detailhandelsstructuur. Daarnaast vervullen de commissies een rol op het gebied van kennisdeling. De commissies leggen hun activiteiten vast in een Jaarverslag.

Dossier 13153 voorblad
Jaarverslag 2022 RAC NHN
Brief aan PS over Jaarverslagen regionale adviescommissies detailhandel
Jaarverslag ADZ 2022

15.d Economie: Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023
Gedeputeerde Staten stellen de Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023 met een subsidieplafond en openstelling vanaf 2023 vast. Met deze regeling kunnen bedrijven, kennisinstellingen en organisaties die een subsidie hebben ontvangen van eerdergenoemde Europese programma's een extra financiële bijdrage krijgen voor de uitvoering van projecten die bijdragen aan Noord-Holland.

Dossier 13181 voorblad
Uitvoeringsregeling subsidie Cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-Ijmond Noord-Holland 2023

Brief aan PS over besluit Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023

15.e Economie: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023 (C-agenda cie Bestuur 16-10-2023)
De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van ontwikkelingen in de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, winkelvloeroppervlakte, leegstand en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden. Dit jaar is ook de verduurzamingsopgave in beeld gebracht op basis van energielabels van winkelpanden. In 2022 is er sprake van een lichte banengroei, de winkelleegstand is gedaald en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden is verbeterd.

Dossier 13183 voorblad
PNH230534_Monitor Detailhandel
Brief aan PS over Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023

Aan

Verdeling per Fractie	Zetels	Cie 4 uur
BBB	**8**	16 min. (5+11)
VVD	**8**	16 min. (5+11)
PvdA	**7**	14 min. (5+7)
GroenLinks	**7**	14 min. (5+7)
D66	**4**	10 min. (5+5)
PvdD	**4**	10 min. (5+5)
JA21	**3**	9 min. (5+3)
PVV	**3**	9 min. (5+3)
VOLT	**2**	8 min. (5+3)
CDA	**2**	8 min. (5+3)
Forum voor Democratie	**2**	8 min. (5+3)
SP	**2**	8 min. (5+3)
50PLUS	**2**	8 min. (5+3)
ChristenUnie	**1**	6 min. (5+1)
GS (25%)		*48 min.*

Provincie Noord-Holland

Agenda Commissie Bestuur

Datum	16-10-2023
Tijd	13:15 - 17:15
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Pieter Teeuwen
Toelichting	De vergadering vindt in hybride vorm plaats. De vergadering is openbaar en online live te volgen via https://noord-holland.stateninformatie.nl. De commissievergadering is toegankelijk voor publiek. Het is mogelijk om in te spreken in de vergadering. Dat kan fysiek of digitaal. Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Bestuur. Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 13 oktober 2023) bij commissiebestuur@noord-holland.nl Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten na punt 3 eerder beginnen.

1	**Opening en mededelingen**
2 13:15	**Inspreekhalfuur**
3	**Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda**
4	**A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**
4.a.1 13:45	**Financiën: Begroting 2024 (A-agenda alle commissies 9 en 16 okt 2023)** Toelichting: In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2024 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Agendapunt 4.a.2. betreft de memorie van antwoord. In de memorie van antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten de schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting 2024 hebben gesteld. Voorstel voor behandeling: Het doel van de behandeling is het uitbrengen van een advies aan PS over

onderwerpen in de begroting (en het memorie van antwoord) die betrekking hebben op deze commissie.

4.a.2 Financien: memorie van antwoord GS op technische vragen (publicatie 4 okt)

5 A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Asiel, integriteit, Europa)

5.a MRA: Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (A-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)

15:15

Er wordt gewerkt aan een nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2024-2028. Aan de diverse deelregio's en de beide provincies is gevraagd om 'proposities' in te dienen, die bouwstenen vormen voor de nieuwe MRA-Agenda. In bijgaande antwoordbrief aan de voorzitter van de MRA heeft het College van GS aandachtspunten naar voren gebracht die ter bespreking worden voorgelegd aan PS.

Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over de statenvoordracht m.b.t. de propositie vanuit provincie Noord-Holland voor de MRA-agenda 2024-2028. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 13 november 2023.

5.b RRK: Zienswijze ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer

15:55

Toelichting:
Met de herijking van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022 is democratische legitimatie van de Gemeenschappelijke Regeling vergroot. Uiterlijk 1 juli 2024 moeten alle Gemeenschappelijke Regelingen volledig te voldoen aan de gewijzigde Wgr. Voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling dient een meerderheid van deelnemers positief te besluiten. De deelnemers in deze zijn de Provinciale Staten van Flevoland, NoordHolland, Utrecht en Zuid-Holland. Alvorens kan worden besloten over de wijziging, dienen de deelnemers eerst de gelegenheid te hebben om een zienswijze in te dienen op de ontwerpwijziging.

Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over de statenvoordracht m.b.t. de ontwerpwijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 13 november 2023.

6 Rondvraag gedeputeerde Olthof

7 B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

7.a IPO: Begrotingen 2024 IPO en Bij12 tbv Algemene Ledenvergadering 7 november 2023 (B-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)

16:10

Toelichting:
Conform de vastgestelde P&C-planning staat de Begroting 2024 op de agenda van de Algemene Vergadering (AV). De begroting van de Vereniging IPO bestaat uit de onderdelen IPO-bureau en BIJ12. De begroting is een uitwerking van de door het bestuur vastgestelde Kaderbrief 2024. De Kaderbrief 2024 had, vanwege de Statenverkiezingen en het traject Naar meer Slagvaardigheid (NmS), inhoudelijk een beleidsarm karakter.

Deze Kaderbrief is besproken op de B-agenda van de interim-commissie 26 juni 2023 met de AV leden en de toenmalige gedeputeerde.

voorstel voor behandeling:
In commissieverband nagaan of er eventuele aandachtspunten te formuleren zijn over de begrotingen 2024 welke kunnen worden meegegeven aan de AV-leden IPO Dhr. Valk en Mevr. Koning-Hoeve en gedeputeerde Beemsterboer welke lid is van het IPO bestuur.

8.a Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

9 B-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

9.a Recreatie: Afdoen motie M147-2022 "Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee" (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)

16:25

Toelichting:
Op 4 juli 2022 is motie 147-2022 aangenomen. Hierin werden GS verzocht om met gemeenten in gesprek te gaan en erop aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering een recreatiepark zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee.
Daarnaast werd om een terugkoppeling gevraagd van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit.
Bijgaande brief van GS met het afdoeningsvoorstel was opgenomen op de ingekomen stukken van februari 2023.

voorstel voor behandeling:
De commissie Bestuur wordt gevraagd of zij het eens is dit afdoeningsvoorstel door te geleiden naar PS.

10 **B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)**

10.a **Economie: Brief aan PS inzake afdoeningsvoorstel M42-2020 "Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)**
16:50

Toelichting:
Provinciale Staten wordt geïnformeerd over het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De situatie met betrekking tot Corona leidt niet tot andere conclusies dan in oktober 2022. Zoals toen aangegeven willen GS meer focus leggen op de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de technische arbeidsmarkt, maar zien geen aanleiding nieuwe maatregelen te nemen bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is. Mochten aanvullende maatregelen niet meer nodig zijn, dan willen GS in de loop van dit jaar het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds afbouwen.

Bijgaande brief van GS bevat tevens een afdoeningsvoorstel. De GS brief was opgenomen op de ingekomen stukken van maart 2023.

voorstel voor behandeling:
De commissie Bestuur wordt gevraagd of zij het eens is dit afdoeningsvoorstel door te geleiden naar PS.

11 **Rondvraag gedeputeerde Rommel**

12 **SLUITING**

13 **C-agenda Bestuur (bestuur algemeen, Asiel, integriteit, Europa)**

13.a **Bestuur: ontslagbrief bestuurder RRK (C-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)**

13.b **MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 74 (C-agenda Cie bestuur 16-10-2023)**

14 **C-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)**

14.a **Financiën: Informatiebrief PS nieuwe opzet begroting (betrekken bij begroting 2024)**

Technische briefing op 11 september 2023 om 9.30 uur. Tijdens deze speciale themasessie over de begroting wordt PS geïnformeerd over de nieuwe opbouw van de begroting.

14.b Financiën: Ontwerpbesluit sluitingsverklaring stortplaats Insteekhaven (C-agenda's Leefomgeving -leidend- en Bestuur 16-10-2023)

Volgens de Wet milieubeheer moeten alle stortplaatsen gesloten worden waar op of na 1 september 1996 nog afval gestort is. Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk om aan deze wet te voldoen en om nazorg te leveren van deze gesloten stortplaatsen. Om de kosten van deze nazorg uit te voeren, is in het Nazorgfonds een doelvermogen opgebouwd. GS besluiten hierbij in ontwerp om de stortplaats als gesloten te verklaren. Dit ontwerp-besluit wordt gepubliceerd in het Provinciaal blad. In de zes weken na de publicatie is het mogelijk om schriftelijk of mondeling zienswijzen op het ontwerp van de sluitingsverklaring kenbaar maken. Het ontwerp-besluit wordt ter informatie toegestuurd aan Provinciale Staten. Na deze zienswijzenperiode van zes weken zullen GS een definitief besluit nemen. Na afgifte van de definitieve sluitingsverklaring, zal PS vaststellen hoe hoog het bedrag is dat wordt gereserveerd voor de nazorg van deze stortplaats. GS doen daarvoor een voorstel. Het benodigde doelvermogen voor de Nazorg bedraagt € 843.977,- bij sluiting op 1 januari 2024.

14.c Financiën en Milieu: Nazorgfonds jaarrekening 2022 (C-agenda Cie bestuur (leidend) en Cie Leefomgeving 16-10-2023)

Gedeputeerde Staten stellen de jaarrekening 2022 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland vast. GS is de beheerder van dit fonds. De accountant Publiek Belang heeft de jaarrekening gecontroleerd en akkoord bevonden op voorwaarde dat GS de jaarrekening zonder aanpassingen vaststelt. Het besluit m.b.t. de vaststelling van de jaarrekening 2022 zal ter informatie worden aangeboden aan Provinciale Staten.

15 C-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)

15.a Economie en Bestuur: Brede Basismonitor 2023 (C-agenda alle commissie 9 en 16 okt 2023)

De Brede Basismonitor 2023 geeft weer hoe in de provincie Noord-Holland de welvaart zich in de brede zin van het woord (economisch, ecologisch en

sociaal-maatschappelijk) ontwikkelt. Dit is de derde versie van de Brede Basismonitor.

15.b **Economie: Samenvoeging adviescommissies detailhandel (C-agenda Cie. bestuur 16-10-2023)**

De afgelopen jaren is het aantal adviezen dat is voorgelegd aan de twee regionale adviescommissies detailhandel sterk afgenomen. Ook is voor de adviezen minder regio-specifieke kennis nodig. Eén adviescommissie voor de provincie wordt derhalve als meer passend bij de huidige dynamiek rond detailhandel beschouwd.

15.c **Economie: Jaarverslagen 2022 adviescommissies detailhandel (C-agenda cie bestuur 16 okt 2023)**

In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Dit jaar worden de twee adviescommissies samengevoegd tot één commissie. Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissie bovenregionaal afgestemd en getoetst aan provinciaal beleid. Gemeenten kunnen het advies van de commissie gebruiken bij het maken van weloverwogen keuzes ten aanzien van nieuwe detailhandelsontwikkelingen, en het voorkomen van uitbreidingen die een potentieel negatief effect hebben op de detailhandelsstructuur. Daarnaast vervullen de commissies een rol op het gebied van kennisdeling. De commissies leggen hun activiteiten vast in een Jaarverslag.

15.d **Economie: Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023**

Gedeputeerde Staten stellen de Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023 met een subsidieplafond en openstelling vanaf 2023 vast. Met deze regeling kunnen bedrijven, kennisinstellingen en organisaties die een subsidie hebben ontvangen van eerdergenoemde Europese programma's een extra financiële bijdrage krijgen voor de uitvoering van projecten die bijdragen aan Noord-Holland.

15.e **Economie: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023 (C-agenda cie Bestuur 16-10-2023)**

De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van ontwikkelingen in de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, winkelvloeroppervlakte, leegstand en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden. Dit jaar is ook de verduurzamingsopgave in beeld gebracht op basis van energielabels van winkelpanden. In 2022 is er sprake van een lichte banengroei, de winkelleegstand is gedaald en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden is verbeterd.

Memo technische vragen ICT middelen

Aanleiding

Bij de behandeling van de tweede begrotingswijziging in de commissie bestuur van 18 september jl. en in de Provinciale Statenvergadering van 2 oktober jl. zijn verschillende vragen gesteld over de aanschaf en vervanging van ICT middelen en de financiële verwerking hiervan in de begroting. Gedeputeerde Staten hebben toegezegd om de gestelde vragen schriftelijk te beantwoorden voor de behandeling van de begroting 2024 in de commissie bestuur.

Vraag: Waarom zijn de middelen voor de Statenleden niet aan de voorkant opgenomen in de Begroting, dit was toch aan de voorkant bekend?

Antwoord: Het klopt dat op voorhand bekend is dat er middelen voor Statenleden uitgegeven zullen worden in het verkiezingsjaar. Deze middelen zijn daarvoor in de reserve bedrijfsvoering gestald. De onttrekking uit die reserve wordt pas opgenomen in de begroting op het moment dat duidelijk is hoeveel de uitgaven precies bedragen. De onttrekking is dus bewust pas opgenomen in de begrotingswijziging maar waren reeds beschikbaar in de reserve.

Vraag: Hoe gaan we om met afschrijving en activering van ICT-middelen?

Antwoord: Het afschrijvingsbeleid van de provincie Noord-Holland is vastgelegd in de financiële verordening provincie Noord-Holland 2021. In deze verordening is het volgende opgenomen over de administratief technische afschrijvingen van ICT middelen:

- Artikel 3.2 lid 2:
  - ICT investeringen in bekabeling en verbindingen worden afgeschreven in 10 jaar
  - ICT investeringen in overige ICT middelen worden afgeschreven in 3 jaar

Over de ondergrens voor het actveren van investeringen in algemeenheid is het volgende opgenomen in de financiële verordening:

- Artikel 3.2 lid 3a.:
  Investeringen met een verkrijgings- of vervaardigingsprijs in elk geval groter dan € 500.000 worden geactiveerd;

Op dit moment worden ICT middelen met een verkrijgings- of vervaardigingsprijs kleiner dan € 500.000 op basis van deze bepaling niet geactiveerd op de balans en dus niet via kapitaallasten afgeschreven in de begroting. De kosten worden meteen bij aanschaf als last genomen in het betreffende jaar. Bij het begroten van de betreffende investeringen wordt rekening gehouden met een bepaalde levensduur van de apparatuur en de vervangingskosten worden gedekt uit de egalisatiereserve bedrijfsvoering. Bij het opstellen van het bestedingsplan voor de reserve bedrijfsvoering en het bepalen van de benodigde stortingen en onttrekkingen wordt hiermee rekening gehouden.

Vraag: Is het mogelijk de termijnen voor afschrijving van telefoons (en laptops en andere middelen), te verlengen en wat is daarvoor nodig?
Antwoord:
We zijn er bij de beantwoording van deze vraag, gezien de context van waaruit deze gesteld is, vanuit gegaan dat de technische afschrijvingsduur (hoe lang gaan de telefoons daadwerkelijk gebruikt worden voor deze vervangen worden) bedoeld is en niet de administratieve afschrijving waar het in bovenstaande vraag over ging.

Op dit moment zijn de termijnen die de provincie hanteert op basis waarvan we Fujitsu vragen om apparatuur te vervangen gebaseerd op de ervaring die wij hebben met de levensduur van ICT apparatuur uit het verleden. Hierbij zien we dat laptops na 5 jaar behoorlijk 'op' zijn: ze worden traag en vertonen steeds meer gebreken. Drie jaar is voor de vervanging van telefoons op dit moment ook een goede termijn, al zien we dat de laatste 2-3 jaar Iphones en Samsungs wat sterker lijken te worden en dus mogelijk langer mee zouden kunnen gaan. Om te bepalen of ze ook een vierde jaar mee kunnen gaan, is eerst nader onderzoek nodig.

Verslag concept

Statencommissie

Datum	:	16 oktober 2023
Commissievoorzitter (plv.)	:	Dhr. P. Teeuwen
Commissiegriffier	:	Mevr. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissie**voorzitter**		Statenlid P. Teeuwen
Commissiegriffier		Mw. J. Faber
Leden van de commissie	BBB	dhr. M. Becker, dhr. V. Valk
	GL	Statenlid A. Gielen, statenlid P. Korzelius
	VVD	mw. L. Ouderkerken, mw. M. Poot
	D66	dhr. S. Mülder, dhr. W. Van der Heijden
	PvdA	mw. M. Ten Ham, mw. F. Oulad Hadj
	PVV	
	SP	mw. R. Alberts, mw. H. Bouhlel, dhr. J. Kes
	CDA	dhr. D. Heijnen, mw. R. Engels
	JA21	mw. K. Uiterwijk, mw. C. Gordijn
	PvdD	Statenlid J. Hollebeek, statenlid I. Kostic
	ChristenUnie	dhr. M. Klein
	Volt	Statenlid M. De Weerdt, B. Van den Bogaerde
	50PLUS	dhr. V. De Jong, mw. A. Van der Helm
	FvD	dhr. J. Dessing
College van GS		dhr. J. Beemsterboer, dhr. J. Olthof en mw. E. Rommel
Afwezig		CdK. A. Van Dijk
Notulist		Notuleerservice Nederland/dhr. J. Goring

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Inspreekhalfuur
3 Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, moties en toezeggingenlijsten en C-agenda
4 A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

	4.a.1	Financiën: Begroting 2024 (A-agenda alle commissies 9 en 16 okt 2023)
	4.a.2	Financiën: memorie van antwoord GS op technische vragen (publicatie 4 okt)
	5	A-agenda Bestuur (bestuur algemeen, asiel, integriteit, Europa)
	5.a	MRA: Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (A-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)
	5.b	RRK: Zienswijze ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer
	6	Rondvraag gedeputeerde Olthof
	7	B-agenda ICT en Data, IPO bestuur
	7.a	IPO: Begrotingen 2024 IPO en Bij12 tbv Algemene Ledenvergadering 7 november 2023 (B-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)
	8	Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
	9	B-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)
	9.a	Recreatie: Afdoen motie M147-2022 "Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee" (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)
	10	B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie)
	10.a	Economie: Brief aan PS inzake afdoeningsvoorstel M42-2020 "Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)
	11	Rondvraag gedeputeerde Rommel
	12	Sluiting

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering om *13.15 uur* en heet alle aanwezigen welkom, zowel in de Statenzaal als thuis. Hij stelt vast dat er voldoende quorum is en meldt dat de Commissaris van de Koning, de heer **Van Dijk**, zich heeft afgemeld.
De **voorzitter** deelt verder mede dat de commissieleden, voor woensdag 1 november, uitgenodigd zijn voor een werkbezoek aan de circulair ambassadeur in Amsterdam. Aansluitend aan dit bezoek, vindt een kennismakingsgesprek plaats. Aanmelding voor het bezoek geschiedt bij de commissie-adviseur en is mogelijk tot uiterlijk 19 oktober a.s.
Er hebben zich geen insprekers gemeld voor het inspreekhalfuur en voor agendapunt 9.a hebben zich twee insprekers gemeld. Voorts heeft de SP aangegeven een tweetal stukken te willen aanbieden aan gedeputeerde **Rommel**. Van JA21 is een verlate rondvraag aangemeld aangaande een persbericht over Zwaagdijk-West. De rondvraag is gericht aan de Commissaris van de Koning en zal schriftelijk beantwoord worden. Agendapunt 6 zal na agendapunt 5.a aan de orde gesteld worden. Na dit agendapunt kan gedeputeerde **Olthof** de vergadering verlaten.
In de vergadering worden alleen de A- en B-agendapunten besproken. De C-agendapunten worden niet inhoudelijk besproken. Er is verzocht om een C-agendapunt als B-agendapunt te bespreken. Dit betreft de Brede Basismonitor en de bespreking zal plaatsvinden in de volgende commissievergadering.

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt dat er een sterk verband is tussen de Brede Basismonitor en de begroting. Daarom vraagt hij om deze monitor in het vervolg tegelijk met de begroting te agenderen en niet erna.

De **voorzitter** belooft deze aanbeveling 'mee te zullen nemen voor een volgende keer'.

2. Inspreekhalfuur

Er zijn geen insprekers.

3. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties- en toezeggingenlijsten en
C-agenda

De **voorzitter** constateert dat de commissie accoord is met de agenda.

Mevrouw **Alberts** (SP) vraagt of de motie over recreatie geagendeerd wordt in de volgende commissievergadering. Deze beschouwt zij namelijk als niet afgedaan want er is immers een vervolgbrief beloofd.

De **voorzitter** antwoordt dat de motie in november wordt ingelast.

Mevrouw **Alberts** (SP) gaat, met inachtneming van de toezegging van de **voorzitter**, evenals de rest van de commissie, accoord met de moties- en toezeggingenlijst.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt aan mevrouw **Alberts** (SP) of de motie niet reeds geagendeerd staat in de vergadering van vandaag.

Mevrouw **Alberts** (SP) licht toe dat er sprake is van twee moties. Eén staat geagendeerd voor vandaag en de andere niet. Zij is van mening dat moties altijd besproken moeten worden in de commissievergadering, ter voorkoming van verwarring.

De **voorzitter** concludeert dat de commissie accoord gaat met het verslag van de vorige vergadering.

4. A-agenda Financiën (Financiën, P&C, subsidies, grondzaken)

4.a.1 Financiën: Begroting 2024 (A-agenda alle commissies 9 en 16 okt 2023)

De **voorzitter** kondigt de bespreking van de begroting aan en zegt dat de memorie van antwoord hierin wordt meegenomen.

Eerste termijn commissie

Statenlid **Korzelius** (GL) had graag gezien dat in de voordracht ingegaan was op de consequenties van de septembercirculaire op de begroting.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) spreekt de zorg uit over de bijdragen van de Rijksoverheid op verschillende terreinen. Zij benoemt expliciet de bijdragen voor PPLG en het openbaar vervoer en vraagt of er geanticipeerd wordt op deze onzekere omstandigheden.

Mevrouw **Poot** (VVD) ziet dat de ambities goed vertaald zijn in de begroting. Voorts ziet zij zwaar weer aankomen. Enerzijds is daar namelijk de onduidelijkheid over het provinciefonds en anderzijds is er het voornemen van de provincie om geld te lenen voor investeringen. Dit leidt bij haar tot een enkele vragen:
- hoe kijkt de gedeputeerde aan tegen het niet sluitend zijn van de begroting en wanneer is een inkijk mogelijk in het wél sluitend krijgen daarvan? Bijvoorbeeld bij de de Kaderbrief?
- graag een analyse van posten die de afgelopen jaren, structureel te hoog zijn ingeschat. Het tegengaan van dit 'planningsoptimisme' biedt kansen op een realistischer begroting.
- welke risico's zijn er daar waar de provincie risicodragend deelneemt in fondsen, deelnemingen e.d. en hoe zijn deze risico's gemitigeerd in de begroting?
- is de schuldquote van netto 243 procent niet aan de te hoge kant, gegeven het feit dat de verwachte investeringen daarin niet worden meegenomen én gezien het eerder genoemde planningsoptimisme?
- geven reëlere inschattingen niet een reëler beeld van de rentelasten?
- leidt het optuigen van de treasury-functie ook tot realistischere inschattingen van o.a. de schuldquote, rentelasten en solvabiliteit?

De heer **Valk** (BBB) is kritisch over het aantal door de commissie gestelde vragen en vraagt zich af deze leiden tot een andere oordeelsvorming.

De heer **Mülder** (D66) vraagt welke vragen de heer **Valk** (BBB) niet essentieel vindt.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat elke partij zelf bepaalt welke vraag essentieel is.

Verwijzend naar het antwoord van de heer **Valk** (BBB), zegt de de heer **Mülder** (D66) dat deze zijn opmerking niet hoefde te maken.

De heer **Valk** (BBB) herhaalt dat het de vraag is of alle vragen gesteld moeten worden.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) zegt dat partijen voor zichzelf bepalen welke vragen zij willen stellen en vindt dat de BBB de gemaakte opmerking terug moet nemen.

De heer **Valk** (BBB) zegt dat hem geen vraag is gesteld door mevrouw **Uiterwijk** (Ja21).

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt of de BBB weet dat de Staten een controlerende taak hebben ten aanzien van GS en niet ten aanzien van andere partijen in PS.

De heer **Valk** (BBB) is hiervan op de hoogte. Hij wijst echter op de kosten die gemoeid zijn met de beantwoording van alle gestelde vragen.

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt of de BBB de functies van de Staten wil beperken.

De heer **Valk** (BBB) zegt slechts weer te geven hoe de BBB denkt over het stellen van de vele vragen.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) vindt extra bijeenkomsten over de begroting efficiënter dan het schriftelijk stellen van vragen, waarvan de antwoorden bovendien terug te vinden zijn in de stukken.

De heer **Valk** (BBB) zegt blij te zijn met de bijval vanuit 50PLUS en vertrouwen te hebben in de kunde van GS. Discussies wil de BBB voeren in de commissie en in PS, zodat de ambtenaren zich kunnen focussen op de werkzaamheden voor de inwoners van Noord-Holland.

De heer **Mülder** (D66) sluit zich deels aan bij de inbreng van de VVD. Hij beschouwt het aanstellen van vier gedeputeerden als een bezuiniging, met de consequentie dat zij 'niet overal bij kunnen zijn'. Graag verneemt hij de mening van GS hierover en verwijst naar de commissievergadering landbouw, waarin de gedeputeerde 'in de knoop kwam met zijn agenda'.
Ten aanzien van het interbestuurlijk toezicht constateert hij geen wijzigingen in het daarvoor begrote bedrag terwijl gemeenten en waterschappen financieel risico lopen. Hij verwijst daarbij naar een waterschap dat mogelijk onder verscherpt toezicht komt. Hij vraagt waarom daar niet op wordt geanticipeerd en hoopt op steun van de VVD en JA21 op dit punt.
Stilstaand bij het weerstandsvermogen wil hij weten waarom wordt afgeweken van de daarbij geldende norm. Hierover verneemt hij ook graag de mening van de VVD.
De heer **Mülder** (D66) wijst op het wettelijk commitment om in 2027 alle gronden in het kader van NNN-gebieden aangekocht te hebben. Zonder versnelling zal dit doel niet gehaald worden. Daarom vraagt hij zich af of hij de begroting wel kan goedkeuren en hoort graag een reactie van GS hierop.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt om uitleg over het wettelijk commitment voor 2027.

De heer **Mülder** (D66) meent dat uiterlijk in 2027 de gronden voor NNN moeten zijn verworven.
Hij verwijst naar GS voor de details hierover en zegt dat zijn vraag algemener is: 'hoe om te gaan met dingen waarvan we weten dat we daar niet aan kunnen voldoen en waarom schrijven we ze op?'
Ten slotte vraagt hij om uitleg over het wél indexeren van de opcenten vanwege de toename van het aantal Noord-Hollanders, terwijl de kosten voor het OV niet stijgen vanwege dezelfde toename.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) ziet de urgentie op het gebied van klimaat, biodiversiteit, waterkwaliteit en betaalbaar wonen in een veilige omgeving, maar mondjesmaat terug in de begroting. Het statenlid vraagt aan GS om het grondbeleid te gebruiken om de versnelling in de zetten op de eerder genoemde urgentiegebieden. Aan GS wordt gevraagd om langer gebruik van ict-middelen en daarna te investeren in het gebruik *refurbished* materiaal. Het statenlid vraagt om een update over de inzet op duurzame inkoop. Dat mag ook schriftelijk. Tevens kondigt het lid een motie aan over het geven van biologische bollen in plaats van bloemen bij speciale gelegenheden. Ook komt er een motie om geld vrij te maken voor een burgerberaad over het klimaat.
In de begroting mist het lid de doorwerking van het aangenomen initiatiefvoorstel van de PvdD en de ChristenUnie aangaande de betekenis-economie. Daarom vraagt het lid of GS meer wil inzetten op de sociale en ecologische toegevoegde waarde van bedrijvigheid en het beperken van schade daaraan.
Tot slot wordt een motie aangekondigd waarin GS gevraagd wordt om zich, in navolging van de gemeente Amsterdam, uit te spreken tegen de natuurvergunning voor luchthaven Schiphol.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt om een reflectie van de gedeputeerde op de stand van de algemene reserve. Die is namelijk niet op peil en dat is in strijd met de financiële verordening.
Evenals de VVD wil zij weten hoe de rentelasten vanwege het lenen, verwerkt gaan worden in de begroting. Zij hoopt dat de informatie reeds dit kwartaal naar PS komt. Het niet sluitend krijgen van de begroting kwalificeert zij als een probleem.
Specifieke vragen heeft zij over:
- budget van 215.000 euro voor communicatie, participatie, pride en keti koti: wat is de precieze verdeling?

- Rom InWest: graag een evaluatie daarvan en bekijken in hoeverre de risico's daarvan voor rekening van de provincie komen.

De heer **Kes** (SP) constateert dat er wordt ingeteerd op de algemene reserve en roept op om op tijd te beginnen met het in evenwicht brengen daarvan, teneinde te voorkomen dat er op een later moment rigoureus moet worden ingegrepen. Verder vraagt hij of er in de begroting geanticipeerd wordt op de effecten die de omgevingswet kan hebben voor overheidsinstanties. Hij ziet voor de provincie een rol weggelegd indien het misgaat bij de uitvoering van die wet.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) vraagt wat de rechtmatigheidsverantwoording van het College inhoudt, gegeven de reguliere controle op rechtmatigheid en doelmatigheid door de accountant.

De heer **Heijnen** (CDA) maakt zich zorgen over de financiële voorzichtigheid van het College. Als voorbeeld noemt hij het inboeken van het bedrag van 136 miljoen euro voor de reserve coalitie-accoord, zonder de daarvoor langdurig benodigde bezuiniging van 40 miljoen euro in te boeken.
Over de algemene reserve, die onder de norm zit, vraagt hij of de gedeputeerde kan aangeven dat de reserve bij de jaarrekening weer op norm zit en indien dit niet het geval is, zo snel mogelijk met een plan te komen waarmee de norm wel gehaald wordt.
Hij sluit af met een oproep aan de gedeputeerde om bij de actualisatie van het financieringsstatuut, mee te nemen dat het aangaan van leningen een bevoegdheid is van de staten. Hij krijgt hier graag een toezegging over.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) wil weten of GS van plan is om met meerdere vormen van burgerparticipatie te experimenteren en vraagt of het hiervoor begrote bedrag bestemd is voor de hele collegeperiode of slechts voor volgend jaar.
Het lid spreekt uit dat Volt digitalisering omarmt en vraagt wat de ambities van het college zijn op dit punt en wil weten of er middelen hiervoor zijn gereserveerd.
Het statenlid wil ook van GS weten waarom er in de begroting geen vermelding is van de provinciedeelname aan de European Digital Innovation Hub Northwest. Zulks staat namelijk wel vermeld in de begroting van de provincie Utrecht. Het lid vraagt of de provincie hier überhaupt middelen voor moet vrijmaken.
Stilstaand bij dit punt pleit het statenlid voor het inzichtelijker maken van Europese subsidiestromen binnen de begroting. De werkwijze van de provincie Utrecht wordt hierbij als voorbeeld genoemd.
Statenlid **De Weerdt** (Volt) wil tevens van GS weten hoe ondernemers geholpen worden aan subsidies in het kader van cofinanciering uit Europese programma's. Het lid wil ook weten hoe GS staat tegenover het uitbreiden van de cofinancieringsmethode, ook in het licht van de taakstelling van 40 miljoen euro.
Een andere vraag betreft het stroomlijnen van vergunningsprocedures: hoe wil GS dit doen en wordt er hierop begroot?
Tot slot wil het statenlid weten of GS een ondersteunende rol voor zichzelf ziet ter voorkoming van vertragingen bij het verlenen van omgevingsvergunningen door gemeenten. Als GS dit ook zo ziet: waar is dat terug te zien in de begroting en waar ziet GS kansen om het proces rond omgevingsvergunningen te stroomlijnen?

*De **voorzitter** schorst de vergadering om 14.00 uur.*

*De **voorzitter** heropent de vergadering om 14.05 uur.*

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** reageert op de vraag van GL en zegt dat de septembercirculaire altijd in de eerste en laatste begrotingswijziging wordt verwerkt. Daarom is deze nu niet verwerkt in de begroting. Zij beaamt dat er onzekerheden zijn ten aanzien van de Rijksfinanciering. Dit heeft consequenties voor het structureel dekkend maken van de begroting. Bij relevante wijzigingen, zal GS hierop terugkomen bij PS. De huidige onzekerheid laat onverlet dat doorgegaan kan worden met PPLG en andere opgaven. De gedeputeerde verneemt graag welke signalen D66 heeft over tekortschietende betrokkenheid van GS, vanwege het aantal van vier gedeputeerden. Aan D66 en de VVD belooft zij om scherp te letten op de gedane beloften in de begroting. De vraag over NNN beschouwt zij als reeds beantwoord in een andere commissie.

De heer **Mülder** (D66) zegt dat hij wil weten hoe de begroting goed te keuren als daar beloften in staan waarvan nu al vaststaat dat ze niet waargemaakt kunnen worden.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de NNN valt onder de portefeuille van gedeputeerde **Kocken**. Indien de realisatie daarvan niet lukt, zal dat gedeeld worden met de staten. Als ex-gedeputeerde Natuur, kan zij zich niet herinneren dat de belofte gedaan is om alle gronden verworven te hebben in 2027. Het grootste deel van deze gronden is namelijk verkaveld en daardoor lastig te verkrijgen. Over het weerstandsvermogen zegt zij dat de structurele middelen zijn verhoogd. Dat betekent dat 25 procent van de structurele middelen leidt tot het berekenen van een groter weerstandsvermogen in vergelijking met de situatie waarin de opcenten niet waren verhoogd. De norm voor de dekking van de risico's is echter wel in orde.
Reagerend op de Partij voor de Dieren zegt de gedeputeerde dat het grondbeleid wordt ingezet voor alle doelen die de provincie nastreeft.

De heer **Mülder** (D66) concludeert dat de gedeputeerde van oordeel is dat de weerstandsnorm niet klopt.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat deze conclusie onjuist is. Als weerstandnorm wordt 25 procent van de structurele middelen gehanteerd. De nu voorgestelde verhoging van deze middelen leidt dan tot een verhoogde norm. Een norm die hoger is dan die uit de vorige bestuursperiode.

De heer **Mülder** (D66) vraagt of de verhoogde norm niet simpelweg volgt uit het feit dat er meer risico wordt gelopen.

Gedeputeerde **Rommel** ontkent dit. Zij zegt dat het weerstandsvermogen op orde was geweest indien de opcenten niet waren verhoogd. Daarnaast is de algemene reserve gewoon op niveau. Dit alles zal duidelijk blijken bij de aanstaande jaarrekening.

De heer **Heijnen** (CDA) zegt dat de norm is vastgesteld door de staten. De gedeputeerde moet zich daaraan houden of daarvan afwijken, na een discussie met de staten.

Gedeputeerde **Rommel** meent dat dit niet in de financiële verordening is afgesproken. Zij zal hiernaar kijken en komt erop terug bij de staten.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vraagt om een toelichting van de gedeputeerde op haar uitspraak dat de algemene reserve op niveau is.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat zij niet beweerd heeft dat er iets mis is met de algemene reserve.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) zegt dat de gedeputeerde beweert dat er niks mis is met de algemene reserve terwijl die niet voldoet aan de norm uit de financiële verordening.

Gedeputeerde **Rommel** zegt de provincie zelf heeft bepaald dat het weerstandvermogen 25 procent bedraagt van de structurele middelen. De benodigde weerstand bedraagt echter niet per se 25 procent van de verhoging. Aan de hand van een stuk zal zij de commissie hierover informeren.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) constateert dat er nu niet voldaan wordt aan de door de staten vastgestelde norm: 'er is dus wel degelijk iets aan de hand'.

Gedeputeerde **Rommel** stelt voor om in het aangekondigde stuk terug te komen op deze materie.

De heer **Kes** (SP) had graag gezien dat de gedeputeerde pro-actief de discussie over de afwijking van de norm had gestart in plaats van achteraf aan de hand van een stuk, na vragen van de commissie.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het idee voor het stuk niet is ontstaan na vragen van de commissie. Zij had de afwijking reeds geconstateerd bij het verwerken van het coalitieprogramma in de begroting.

De heer **Klein** (ChristenUnie) stelt voor om een deel van de begrote uitgaven aan te houden totdat de discussie over de norm en de afwijking daarvan is gevoerd.

Gedeputeerde **Rommel** stelt voor om in haar tweede termijn terug te komen op dit onderwerp. Zij zal dan ook ingaan op enkele technische vragen.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt om uit te zoeken of het weerstandvermogen bepaald wordt aan de hand van de jaarrekening of aan de hand van de begrotingscijfers.

Gedeputeerde **Rommel** belooft hierop terug te komen.

De heer **Heijnen** (CDA) verwijst naar artikel 3.4 lid 4 van de door de staten vastgestelde verordening waarin de 25 procent als norm staat vermeld. Daarnaast ondersteunt hij het pleidooi van de heer **Klein** (ChristenUnie).

De gedeputeerde reageert hierop met de opmerking dat zij gezegd heeft dat de norm niet in de statuten stond.

De heer **Kes** (SP) vraagt of de gedeputeerde kan uitleggen waar de staten de onderbouwing van het weerstandsvermogen over het hoofd hebben gezien.

De gedeputeerde zegt daar in de tweede termijn op terug te komen. Zij benadrukt niet gezegd te hebben dat de staten de onderbouwing over het hoofd hebben gezien.
Aan de Partij voor de Dieren zegt zij toe om schriftelijk terug te komen op de duurzame inkoop.
Dit geldt ook voor de vraag van JA21 over de verdeling van de 215.000 euro.
De ROM InWest moet nog van start gaan en zal goed doorgelicht worden op risico's.
Gedeputeerde **Rommel** verwijst de SP naar bladzijde 82 voor het antwoord op de opmerkingen over de stortingen en onttrekkingen uit de algemene reserve.
Aan het CDA belooft zij dit kwartaal nog een update over de rente en de leningen en in het eerste

kwartaal van volgend jaar volgt een expertisesessie hierover.
Reagerend op de inbreng van Volt zegt zij zich te zullen inzetten voor het inzichtelijker maken van de Europese gelden. Per geval zal bekeken worden waar de door Europa verlangde cofinanciering gehaald kan worden.
Tegen de VVD zegt zij heel goed te zullen letten op onderbestedingen. Zij onderkent dat er risicodragende activiteiten zijn. Daar wordt verschillend mee omgegaan. Bij fondsen en deelnemingen wordt een inschatting gemaakt van de risico's. Rentelasten vergen extra aandacht en daarover komt een stuk naar de commissie.

Mevrouw **Poot** (VVD) wil weten wanneer de onderbestedingen besproken kunnen worden.

Mevrouw **Rommel** wijst erop dat een onderbesteding niet per definitie vrijval van middelen inhoudt. Soms betreft het uitstel van het uitgeven van geld naar momenten waarop de kosten zijn gestegen. Omdat de jaarrekening gebaseerd is op gerealiseerde cijfers, leent die zich het beste voor het bepalen van de schuldquote.
Afsluitend zegt zij dat er reeds een treasury-commissie bestaat. Er is dus geen sprake van iets nieuws.

De heer **Mülder** (D66) heeft een punt van orde . Hij vraagt hoe om te gaan met onbeantwoorde vragen, wetende dat het opnieuw stellen daarvan ten koste van de spreektijd gaat.

De **voorzitter** zegt dat daar afspraken over gemaakt zijn en hij ziet geen zaken die daarvan afwijken. Er volgt nog een tweede termijn en eenieder kan dan zijn inbreng hebben.

De heer **Mülder** (D66) benoemt het risico dat zijn spreektijd opraakt terwijl zijn vragen structureel niet beantwoord worden.

De **voorzitter** constateert dat zolang er geen andere spelregels gelden, dit risico bestaat.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat de onbeantwoorde vragen wellicht vallen onder de portefeuille van gedeputeerde **Olthof**, die nog aan het woord komt.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) herhaalt haar vraag over de toegevoegde waarde van rechtmatigheidsverantwoording door het College.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de rechtmatigheids- en doelmatigheidstoets sinds jaar en dag door de accountant worden gedaan en nu door de gedeputeerde gedaan moeten worden.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) benadrukt dat zij juist wil weten wat de toegevoegde waarde is van de toets van de gedeputeerde, gegeven de wettelijk verplichte toetsen van de accountant.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat GS de toetsen vanaf 2023 zelfstandig moeten uitvoeren.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) sluit zich aan bij de opmerking van de heer **Mülder** (D66) en wil niet dat het opnieuw stellen van onbeantwoorde vragen ten koste gaat van de spreektijd. Het statenlid vindt dit niet bevorderlijk voor de controlerende rol van de staten.

De **voorzitter** denkt dat hier op dit moment weinig aan te doen valt.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) doet een ordevoorstel: onbeantwoorde vragen gaan niet meer af van de spreektijd.

De **voorzitter** vindt dit een erg vergaand voorstel.

Mevrouw **Poot** (VVD) zegt een alternatief voorstel te willen doen.

De **voorzitter** zegt dat er gestemd gaat worden over het voorstel van statenlid **De Weerdt** (Volt) en vraagt hem om dit te herhalen.

De heer **Heijnen** zegt dat het de taak is van de **voorzitter** om erop toe te zien dat alle vragen beantwoord worden. Er is dus geen ordedebat nodig en de **voorzitter** moet de orde handhaven.

De **voorzitter** stelt voor om eerst te luisteren naar de antwoorden van gedeputeerde **Olthof**. Daarna worden de onbeantwoorde vragen beantwoord zonder tijdsregistratie.

Mevrouw **Poot** (VVD) wil een ander ordevoorstel doen.

De **voorzitter** onderbreekt mevrouw **Poot** (VVD) met de opmerking dat de vergadering zal worden vervolgd, conform zijn laatste voorstel. Hij geeft het woord aan gedeputeerde **Olthof**.

Gedeputeerde **Olthof** deelt mede dat de verhoging van de tarieven van het regionaal openbaar vervoer van tafel is. Hij komt daar waarschijnlijk deze week middels een brief op terug.

De **voorzitter** vraagt aan gedeputeerde **Beemsterboer** om aan hem gestelde vragen te beantwoorden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** gaat in op de ict-gerelateerde vragen van de Partij voor de Dieren en verwijst naar de toezegging die hij in de laatste Statenvergadering op dit punt heeft gedaan aan de ChristenUnie.

De **voorzitter** geeft nu de gelegenheid aan de commissie om openstaande vragen te herhalen.

Statenlid **De Weerdt** (Volt):
- heeft GS de ambitie om te experimenteren met meerdere vormen van burgerparticipatie en is de begrote 215.000 euro voor de hele collegeperiode bestemd?
- wat zijn de ambities van het college ten aanzien van digitalisering en zijn er middelen hiervoor gereserveerd?
- waarom staat deelname aan de European Innovation Hub Northwest niet in de begroting en maakt de provincie hier middelen voor vrij?
- hoe worden ondernemers naar de subsidies geholpen?
- hoe wil GS eigen vergunningsprocedures stroomlijnen en wordt daarop begroot?
- ziet GS ook een ondersteunende rol voor zichzelf bij de ondersteuning van kleinere gemeenten bij het afhandelen van omgevingsvergunningen?

De heer **Kes** (SP):
- is er een voorziening in de begroting om in te springen als het misgaat bij de omgevingsvergunningen?

De heer **Mülder** (D66):
- waarom niet meer begroot voor interbestuurlijk toezicht?

De heer **Heijnen**:
- waarom is de bezuiniging van 40 miljoen niet verwerkt in de begroting?

Statenlid **Hollebeek** (PvdD):
- wil GS in het kader van de **Brede Basismonitor** inzetten op de sociale en ecologische toegevoegde waarde van bedrijvigheid?

Voorts vraagt het statenlid zich af of de toezegging van gedeputeerde **Beemsterboer** aan de ChristenUnie betrekking had op afschrijvingstermijnen en niet op refurbished.

Mevrouw **Poot** (VVD):
- kan de gedeputeerde ten aanzien van de schuldquote duiden waarom niet gekeken wordt naar de verwachte investeringen?
- hoe kan het dat de rentelasten gelijk blijven ondanks de stijgende schuld?

*De **voorzitter** schorst de vergadering om 14.40 uur.*

*De **voorzitter** heropent de vergadering om 14.50 uur.*

Gedeputeerde **Rommel** benadrukt dat het niet haar bedoeling was om gestelde vragen niet te beantwoorden.
Zij zegt dat het weerstandsvermogen betrekking heeft op de op te vangen risico's en die kunnen voldoende opgevangen worden. De algemene reserve heeft twee normen. De ene bedraagt 25 procent van de algemene dekkingsmiddelen. De algemene reserve voldoet wel aan de eis m.b.t. het opvangen van risico's maar niet aan de eis van 25 procent van de algemene dekkingsmiddelen. Door de verandering van de algemene reserve komt de 25%-norm, tien miljoen euro hoger te liggen.
In de financiële verordening staat de norm voor de algemene reserve als zijnde 25 procent van de algemene dekkingsmiddelen uit de meest recente jaarrekening. Dit betekent dat de algemene reserve nu wel aan de norm voldoet. Voor de komende jaarrekening geldt dat goed gekeken moet worden naar de dekking van de algemene reserve. De gedeputeerde komt hierop terug bij de commissie.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt hoe hoog de norm is voor de algemene reserve op basis van de jaarrekening 2022.

De gedeputeerde zal die vraag zo spoedig mogelijk beantwoorden.
Voor het antwoord op de vraag over burgerparticipatie verwijst zij naar de Commissaris van de Koning. Zij noemt verschillende mogelijkheden via welke ondernemers naar subsidies worden verwezen. Desondanks heeft zij de vraag uitgezet om te bekijken of uitbreiding van die mogelijkheden noodzakelijk is. Voorts is er veel aandacht voor de bereikbaarheid en uitleg van vergunningen voor ondernemers. De gedeputeerde zegt dat de provincie niet echt een rol heeft bij de afhandeling van vergunningen door gemeenten. Zij heeft overigens wel begrip voor de uitgesproken zorg daarover.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt of GS, evenals Volt een rol voor zichzelf ziet bij het toetsen en beoordelen van omgevingsvergunningen.

De gedeputeerde ziet die rol nu niet. Tegen de SP zegt zij dat de provincie geen budgetten heeft voor de implementatie van de omgevingswet. Wel beschikt de provincie over budgetten voor het vervangen

van regels die betrekking hebben op de omgevingswet.
De vraag over het IBT is bestemd voor de Commissaris van de Koning. De gedeputeerde zegt dat daar niet meer middelen voor beschikbaar zijn.

De heer **Kes** (SP) vraagt of er geen voorziening is om in te springen indien gemeenten door het ijs zaken met de omgevingswet.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat er hier geen voorziening voor is. Terugkomend op de vraag van de heer **Klein** (ChristenUnie) zegt zij dat de minimale omvang van de 25%-norm op basis van jaarrekening 2022, 102,5 miljoen euro bedraagt.
In de Kaderbrief 2025, komt zij terug op de door het CDA aangekaarte taakstelling van 40 miljoen euro. Aan de Partij voor de Dieren legt zij de aard van de **Brede Basismonitor** uit.
De VVD verwijst zij naar vraag 13 van de beantwoording voor een antwoord op de vraag over de schuldquote. Zij geeft aan dat er nu meer geïnvesteerd gaat worden dan er eigenlijk zou kunnen en daarom moet daar goed naar worden gekeken. Dit laatste vooral in verband met de veranderende financiële situatie.
Ten aanzien van de rente zegt zij op basis van de liquiditeitsbehoefte voor de middellange en lange termijn, dit jaar nog met een voorstel te komen over hoe om te gaan met de rentelasten.

De heer **Mülder** (D66) heeft een ordepunt en wil weten hoe de vragen die gericht zijn aan de Commissaris van de Koning nu beantwoord gaan worden.

De **voorzitter** vraagt of gedeputeerde **Rommel** op deze vraag gaat reageren.

Gedeputeerde **Rommel** stelt voor om deze vragen schriftelijk te beantwoorden.

De heer **Mülder** (D66) is het hier niet mee eens en verwijst naar zijn eerdere opmerking over de in zijn ogen te kleine omvang van het college van GS.

De **voorzitter** vraagt aan de heer **Mülder** (D66) of dit nog een ordevoorstel is.

De heer **Mülder** (D66) zegt nu antwoorden te willen op zijn vragen aan GS.

De **voorzitter** vraagt wat het ordevoorstel is van de heer **Mülder** (D66).

De heer **Mülder** (D66) zegt dat er voorheen een vervanger van de Commissaris was, die de beantwoording van de vragen op zich nam.

De **voorzitter** vraagt nogmaals naar het ordevoorstel. Hij wil dat in stemming brengen.

De heer **Mülder** (D66) vraagt om beantwoording van zijn vragen door een gedeputeerde.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat GS daar in tweede termijn op terugkomt.

De **voorzitter** nodigt gedeputeerde **Beemsterboer** uit om te antwoorden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** zegt tegen Volt dat de digitaliseringsstrategie eind dit jaar wordt geëvalueerd. Indien daar forse wijzigingen in zitten, komt hij daar begin volgend jaar bij de commissie op terug. De financiering van de strategie gebeurt uit de reserve ‘bedrijfsvoering’.

The European Digital Innovation Hub stond vorig jaar ook in de begroting en wordt voor het MKB, samen met Utrecht en Flevoland uitgevoerd. Er zal worden uitgezocht hoe de uitvoering verloopt. Over de vraag van de Partij voor de Dieren zegt hij dat zijn toezegging in de Statenvergadering over langere afschrijvingstermijnen ook sloeg op refurbished gebruik.

De heer **Klein** (ChristenUnie) verwijst naar de memo technische vragen ict-middelen en vraagt of het onderzoek naar langere afschrijvingstermijnen uitgevoerd gaat worden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt bevestigend op deze vraag.

Voorafgaand aan de tweede termijn vraagt de **voorzitter** aan de fracties om in hun bijdragen aan te geven of zij moties en/of amendementen zullen indienen betreffende de begroting.

Tweede termijn PS

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt om een 'update' van de voordracht zodat daarin de effecten van de septembercirculaire worden meegenomen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) spreekt haar zorg uit over de financiële positie van de provincie en blijft van mening dat voldaan moet worden aan de norm voor de algemene reserve. Voor de toekomst ziet zij liever dat gezocht wordt naar manieren om de reserve op peil te houden in plaats van de regels aan te passen aan de dan heersende situatie.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt om een overzicht van alle toegezegde financiële bespreekstukken en besluitpunten, inclusief de momenten waarop die stukken gepubliceerd gaan worden.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt of GS bereid is om middelen vrij te maken voor het op zoek gaan naar cofinancieringsmogelijkheden bij de Europe Unie.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) vraagt binnen welke termijn het door gedeputeerde **Beemsterboer** toegezegde onderzoek naar langere afschrijvingstermijnen zal worden uitgevoerd.

Tweede termijn GS

Vanwege de impact op de provinciale organisatie noemt gedeputeerde **Beemsterboer** geen concreet tijdstip van uitvoering van het onderzoek. Hij zegt wel toe dat zijn toezegging netjes zal worden uitgevoerd en onderzocht zal worden hoe 'we daar scherper mee kunnen omgaan'.

Gedeputeerde **Rommel** reageert op Volt en verduidelijkt dat zij niet toegezegd heeft dat de middelen in de begroting terecht zouden komen. Ze zegt wel toe om te bekijken óf en hoe dit zou kunnen. Zij vindt het namelijk een goed idee.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt om de resultaten van het onderzoek met de commissie te delen.

Gedeputeerde **Rommel** belooft dit te doen. Ten aanzien van het IBT zegt zij dat er goed overleg is met gemeenten om vroegtijdig te signaleren waar er problemen kunnen ontstaan.

Met betrekking tot burgerparticipatie wijst zij erop dat de provincie deelneemt aan verschillende Europese projecten op dit gebied.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) herhaalt zijn vraag over de looptijd van het begrote bedrag.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat dit bedrag structureel ingezet wordt.

De heer **Mülder** (D66) vraagt waarom er niet meer geld wordt begroot voor het IBT.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat er momenteel geen vragen zijn om meer geld. De provincie blijft echter in gesprek om problemen op tijd te signaleren.

Statenlid **Korzelius** (GL) herhaal de vraag over de actualisering van de voordracht.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat de septembercirculaire in december uitkomt.

Statenlid **Korzelius** (GL) zegt tijdens de begrotingsbespreking te willen beschikken over informatie uit de septembercirculaire.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat de septembercirculaire niet meegenomen kan worden in de begrotingsbehandeling.

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt om inzicht in de impact van de septembercirculaire vóór de begrotingsbehandeling.

Gedeputeerde **Rommel** stelt voor om het statenlid middels een memo enigszins te voorzien van informatie uit de circulaire.

Statenlid **Korzelius** (GL) gaat accoord met dit voorstel.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt om de beantwoording van haar vraag.

Gedeputeerde **Rommel** vraagt of mevrouw **Poot** (VVD) haar vraag wil herhalen.

Mevrouw **Poot** (VVD) herhaal haar vraag over een overzicht van toezeggingen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dit overzicht toe.

De **voorzitter** sluit het agendapunt af met de conclusie dat er geen positief advies vanuit de commissie komt naar de Statenvergadering van 6 november. Voorts zegt hij dat er een aantal moties is aangekondigd.

5. A-agenda Bestuur (bestuur algemeen Asiel, integriteit, Europa)

5.a MRA: Nieuwe MRA-Agenda 2024-2028 (A-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)

Voorafgaand aan de bespreking vraagt de **voorzitter** aan de commissieleden om aan te geven in hoeverre zij instemmen met de voorzet vanuit gedeputeerde staten en over welke aandachtspunten zij met de commissie van gedachten willen wisselen.

Eerste termijn commissie

Statenlid **Kostic** (PvdD) benoemt voortbestaanszekerheid als dé essentie van de samenwerking binnen de MRA. In dat kader geeft het statenlid de volgende punten mee voor de Agenda.
- alle nieuwe ontwikkelingen moeten natuurinclusief zijn. Dit element mist het statenlid in de brief richting de MRA-Agenda.
- economische activiteiten moeten gericht zijn op welzijn van mensen en dieren, binnen ecologische grenzen. Er moet uitgegaan worden van brede welvaart.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt hoe het 'moeten' van statenlid **Kostic** (PvdD) te rijmen is met een vrijwillig samenwerkingsverband als de MRA.

Statenlid **Kostic** (PvdD) zegt slechts te verwijzen naar vastgesteld provinciaal beleid en nationale én internationale afspraken.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of statenlid **Kostic** (PvdD) inziet dat provinciaal beleid losstaat van de samenwerkingen.

Statenlid **Kostic** (PvdD) antwoordt dat de samenwerkingen juist gericht zijn op het behalen van maatschappelijke doelen en aanneemt dat de VVD ook de klimaat- en biodiversiteitscrisis wil bestrijden.
Het statenlid vervolgt met de punten voor de Agenda.
- alle nieuwe ontwikkelingen binnen MRA moeten in lijn zijn met het Klimaataccoord van Parijs. Hier hoort een klimaattoets of toekomstige-generaties-toets bij.
- pleiten voor eiwittransitie en tegen bodemdaling en veenoxidatie.

Tot slot wil het statenlid dat de Agenda, rekening houdt met al haar inwoners, mensen en andere dieren.

Mevrouw **Engels** (CDA) lanceert het voorstel om voorzieningen in kleine kernen mee te nemen in de MRA-Agenda. Daarmee wordt recht gedaan aan de kleine kernen en dit past prima onder het begrip economie.

De **voorzitter** vraagt in welke vorm het voorstel van mevrouw **Engels** (CDA) gestalte zal krijgen.

Mevrouw **Engels** (CDA) vervat in reactie hierop, haar voorstel in een vraag aan de gedeputeerde om dit vraagstuk van de kleine kernen 'mee te nemen'.

De heer **Kes** (SP) ondersteunt de invalshoek van de Partij voor de Dieren. Hij vindt het juist goed om 'aan de voorkant' uit te spreken wat meegegeven wordt aan de MRA. Overigens is hij van mening dat de taken van de MRA bij democratisch gekozen lichamen als de provincie of gemeenten horen.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) beschouwt de MRA als een ondemocratische tussenlaag die steeds meer invloed krijgt. Zij maakt zich er sterk voor dat alle genomen besluiten bij daadwerkelijk gekozen organen komen te liggen. De scoop van de MRA vindt zij nu al te breed en daarom acht zij uitbreiding daarvan naar het sociaal domein onwenselijk.

De heer **Van der Heijden** (D66) ziet graag dat de MRA een informeel netwerk blijft en is geen voorstander van uitbreiding naar de brede welvaart. Van de gedeputeerde wil hij weten of die ook vindt dat klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen en circulaire economie 'wél moeten kunnen'. Hij vindt

namelijk dat de MRA te veel op lineair focust.

Mevrouw **Poot** (VVD) mist de evaluatie van de samenwerking. Wat is de meerwaarde daarvan? Zij ziet dit niet terug in de Agenda en wil daar antwoord op. De VVD is geen voorstander van de verbreding naar brede welvaart. Uitbreiding gaat namelijk altijd ten koste van de focus en die moet liggen in het fysieke domein. Zij kondigt een eventueel amendement aan op dit punt.
Mevrouw **Poot** (VVD) is blij met 'het proces', waarbij er van onderop gekeken wordt naar input. Daarom sluit zij af met een oproep om te focussen op samenwerking in plaats van 'moeten', zoals de Partij voor de Dieren dat voorstaat.

De heer **Dessing** (FvD) blijft bedenkingen houden bij het concept MRA. Hij wijst op het risico van gebrek aan democratische controle bij besluiten die Noord-Hollanders aangaan. Daarnaast bestaat de kans dat de belangen van grotere gemeenten voorrang krijgen boven die van kleinere gemeenten. Hij wijst in dit verband op de buitensporige invloed van de gemeente Amsterdam, vanwege haar grootte. Hij dringt er bij de provincie op aan om hiervoor te waken en de staten te informeren over gemaakte afspraken.
De heer **Dessing** (FvD) voorspelt dat de woningbouwambities uit het coalitie-accoord gefrustreerd gaan worden door de ambities die de provincie zelf heeft ten aanzien van klimaat, energietransitie, milieu en biodiversiteit. Daarom pleit hij ervoor om de MRA niet op te zadelen met onhaalbare klimaatdoelen, onbetaalbare energietransitie en utopische doelstellingen op het gebied van wensnatuur.
De heer **Dessing** (FvD) schetst een scenario waarin de provincie Noord-Holland en Noord-Hollandse gemeenten in hun woningbouwambities, in MRA-verband tegenover Amsterdam en de provincie Flevoland komen te staan en vraagt zich af hoe de staten dan nog recht kunnen doen aan hun democratisch mandaat.
Over de woningbouwambitie zegt hij dat Forum voor Democratie daar voor is. Indien nodig, moeten voor de bouw van de geambieerde 184.000 woningen de klimaatambities, onbetaalbare energietransitie en wensnatuur wijken. Hij roept de provincie op om ervoor te zorgen dat Amsterdam deze ambities niet frustreert.
Met betrekking tot de scope van de MRA steunt hij de inbrengen van de VVD, JA21 en D66 op dit punt. Qua reactie op de inhoud van de brief sluit hij zich aan bij de inbreng van JA21.

Mevrouw **Van der Helm** (50PLUS) sluit zich aan bij het pleidooi van de heer **Dessing** (FvD) en pleit voor continuering van de focus op de fysieke omgeving en economie.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) levert kritiek op 'het proces'. Een informeel BOT-overleg, waarvan geen notulen zijn vastgelegd, was een belangrijk onderdeel hiervan. Zij spreekt haar voorkeur uit voor een bespreking in de commissie aan de hand van een startnotitie.
Zij mist scherpte en ambitie in het stuk en benoemt drie ontbrekende speerpunten:
1. Niet alleen de nadruk op meer woningen maar vooral op betaalbare woningen.
2. Onverminderd vaart maken met energietransitie.
3. Actie voor een gezondere leefomgeving.

Mevrouw **Ten Ham** (PvdA) eindigt met twee vragen:
1. Kunnen er nog inhoudelijke opmerkingen meegenomen worden in de propositie?
2. Was het BOT-overleg hét moment voor de staten om input te leveren?

Statenlid **Korzelius** (GL) is voorstander van het opnemen van de brede welvaart als richtsnoer voor de MRA. Vanwege de breedte van dit begrip wil het lid van de gedeputeerde weten welke specifieke thema's in die brede welvaartdiscussie aan de orde moeten komen.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt of statenlid **Korzelius** (GL) het uiteindelijk met hem eens is dat het begrip brede welvaart te breed is.

Statenlid **Korzelius** (GL) ontkent dit en zegt dat de indicatoren waarmee de Agenda verbreed gaat worden, expliciet benoemd moeten worden. Het statenlid vervolgt met de vraag hoe ervoor te zorgen dat kleinere gemeenten gaan inzien dat zij ook belang hebben bij de MRA.

De heer **Dessing** (FvD) vraagt hoe GroenLinks aankijkt tegen het nadeel, inhoudende: de verdrukking van kleine gemeenten door de grote gemeente Amsterdam.

Statenlid **Korzelius** (GL) ziet dit nadeel niet, maar het lid ziet wel dat sommige gemeenten die verdrukking als zodanig ervaren. Vandaar de oproep aan de MRA om duidelijk te maken dat juist kleinere gemeenten belang hebben bij dit samenwerkingsverband.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) geeft enkele extra zaken mee:
- de woningbouwambitie: vanwege veranderde omstandigheden, meer woningen bouwen dan aangegeven in de brief.
- dataopslag: met bijbehorende energievoorzieningen en fysieke aspecten.
- versneld uitrollen van internationale hogesnelheidsnetwerk in Europa.

Het statenlid vraagt of de gedeputeerde evenals Volt, Schiphol beschouwt als verbinder tussen lange afstandsvluchten en internationale korte afstandstreinen en de Zuidas als een internationale mobiliteits en treinen……..

De heer **Dessing** (FvD) vraagt of Volt de hub-functie van Schiphol compleet wil vervangen door treinen op de Europese verbindingen.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) beaamt dit en verwijst voor uitleg naar het verkiezingsprogramma van Volt.

De heer **Klein** (ChristenUnie) ondersteunt de effectiviteiteitsvraag van de VVD. Met betrekking tot de economie kiest hij voor een verscherping in de vorm van circulaire economie die in balans is met wat de aarde geeft. Hiervoor kan worden aangesloten bij het initiatiefvoorstel over impact-economie dat ChristenUnie en Partij voor de Dieren hebben opgesteld.
Verder zou, conform een recent aangenomen motie, afbouw van de lineaire economie beleidsdoel moeten zijn in de MRA-Agenda. Hij roept de gedeputeerde op om dit toe te zeggen.
De heer **Klein** (ChristenUnie) wil voorkomen dat de toevoeging over brede welvaart verdwijnt uit de brief en denkt daarom graag mee over een formulering die aandacht voor een toekomstbestendige economie zonder de focus te verliezen.
Vanwege de vele negatieve effecten van luchthaven Schiphol wil de heer **Klein** (ChristenUnie) opgenomen zien in de brief dat het in balans brengen van Schiphol met de leefomgeving een onderwerp is waar in MRA-verband op samengewerkt moet worden.
Hij pleit ook voor het wederom opnemen van gemeentegrensoverschrijdende fietsroutenetwerken in de Agenda.
Tot slot vraagt de heer **Klein** (ChristenUnie) of GS de brief verstuurt namens PS. Dit lijkt hem niet juist. PS kan namelijk eigenstandig de brief formuleren. Dit hoeft niet via GS. Hij vraagt ook om de nieuwe versie van de brief.

De heer **Becker** (BBB) vraagt aan de gedeputeerde of de rolverdeling tussen grote en kleine gemeenten goed in beeld is. Verder wil hij weten of deelname aan de MRA, de bijdrage van de provincie wel waard

is. Tot slot sluit hij zich aan bij de inbreng van de VVD en kondigt zichzelf aan als mede-indiener van het aangekondigde amendement.

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Olthof** gaat allereerst in op het gevolgde proces en zegt dat dit zorgvuldig is geweest. Op basis van het BOT-overleg en bestaande documenten is de voorliggende voordracht opgesteld. Uiteindelijk stellen de staten de brief vast, al dan niet na amendering van de inhoud. De staten zijn dus volledig aan zet. De vastgestelde brief gaat naar de MRA. Daarna volgt een concept-agenda. Die biedt de mogelijkheid aan de staten om wensen in te brengen. Die input wordt meegenomen voor de vaststelling van de Agenda, die ook weer besproken wordt door de staten.
Over de rol van de MRA zegt de gedeputeerde dat juist op verzoek van Forum voor Democratie staat vermeld dat de MRA een informeel samenwerkingsverband is.

De heer **Dessing** (FvD) bedankt de gedeputeerde voor de vermelding van het standpunt van Forum voor Democratie in de brief.

Gedeputeerde **Olthof** benadrukt dat er géén besluiten worden genomen in de MRA. Die worden genomen in de staten en individuele gemeenteraden. De gedeputeerde opereert in de MRA slechts op basis van een door de staten verleend mandaat.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) wil weten wat de gedeputeerde vindt van de situatie waarin het samenwerkingsverband te veel invloed krijgt op de democratische organen.

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat de staten de mogelijkheid hebben om uit de MRA te stappen indien zij de koers daarvan afkeuren.
Over de samenwerking zegt de gedeputeerde dat die duidelijke resultaten oplevert. Als voorbeelden daarvan benoemt hij o.a. Zuidasdok, het doortrekken van de Noord-Zuidlijn, bereikbare steden en het spoor.
De gedeputeerde is ervan overtuigd dat gemeenten alleen in gezamenlijk successen kunnen boeken in Europa. Hij bestrijdt de gedachte dat kleinere gemeenten worden tegengewerkt door Amsterdam en roept op om samen met Amsterdam 'het verschil te maken'.
De gedeputeerde maakt duidelijk dat het aan de commissie is om keuzes te maken ten aanzien van de MRA-Agenda. Die bevoegdheid ligt niet bij GS. Hij adviseert de commissie wel om de MRA niet al te strakke kaders mee te geven. Daardoor wordt namelijk de manoeuvreerruimte beperkt, maar die keuze laat hij uiteraard aan de commissie.
Ten aanzien van de overschrijdende fietsroutes zegt hij dat die reeds vallen onder de speerpunten van het platform actieve mobiliteit.
Met het oog op de genoemde achterstelling van kleinere gemeenten, verduidelijkt hij dat juist gekozen is voor een regiovertegenwoordiger in elk platform. Daarnaast heeft elke kleine gemeente een zetel in de algemene vergadering van de MRA.

De **voorzitter** vat samen dat de gedeputeerde heeft geadviseerd om eventuele aanpassingen via een amendement te realiseren in de PS-vergadering van 13 november 2023. Hij vraagt of er dringende zaken zijn die nu nog besproken moeten worden.

De heer **Van der Heijden** (D66) zegt dat de optelling van het aantal woningen in de voordracht niet klopt.

Gedeputeerde **Olthof** zegt toe om de optelling te laten nakijken

De **voorzitter** rondt het agendapunt af.

6. Rondvraag gedeputeerde **Olthof**

Er zijn geen rondvragen binnengekomen.

5.b RRK: Zienswijze ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer

Mevrouw **Poot** (VVD) heeft een ordepunt en vraagt of er een gedeputeerde is die dit punt behandelt en wie de formele indiener is van dit document.

De **voorzitter** antwoordt dat dit stuk valt onder de indiener daarvan: het presidium. Hij noemt ook de namen van de provincie-afgevaardigden in de Rekenkamer: statenlid **Schneemann** (Volt) en mevrouw Bakker (VVD). Daarnaast is mevrouw Hoenderdos in de vergaderzaal aanwezig voor het eventueel beantwoorden van vragen. Mevrouw Bakker (VVD) neemt digitaal deel aan de vergadering.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of de **voorzitter** van het presidium verantwoordelijk is voor de gegeven antwoorden op de vragen.

De **voorzitter** beaamt dit.

Eerste termijn commissie

Statenlid **De Weerdt** (Volt) meldt te spreken namens fractiegenoot, statenlid **Schneemann**: lid van de programmaraad. Volt is accoord met de voorliggende wijziging van de gemeenschappelijke regeling en ziet het als een goede verbetering van de huidige regeling.

Statenlid **Gielen** (GL) vraagt of de programmaraad en meer specifiek, de commissie bestuur en financiën, goed betrokken wordt bij de 'regeling melding misstanden'. Dit blijkt namelijk niet uit het voorliggende stuk. Het statenlid verwijst daarbij naar een in mei jl. aangenomen amendement waarin o.a. om die betrokkenheid wordt gevraagd.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt om verduidelijking van de rol van het onderdeel 'bestuur' uit de commissie financiën en bestuur.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vindt het goed om te zien dat de zienswijze van de provincie Noord-Holland, over de rol van plaatsvervangend bestuurder, die onverenigbaar is met een toezichthoudende rol, goed is verwerkt. Voor het overige sluit zij zich aan bij de bijdragen van GroenLinks en de VVD.

De heer **Heijnen** sluit zich aan bij de vragen van GroenLinks.

Eerste termijn Rekenkamer

Mevrouw **Bakker** (VVD) verwijst naar de wettelijke wijzigingen en de WNRA als aanleiding voor de wijzigingen in het voorliggende stuk. Daarnaast is een aantal wensen in één keer meegenomen. De vertaling daarvan is o.a. te vinden in artikel 15.3, waarin de commissie bestuur en financiën een

formele plek is gegeven. Tevens is een formeel haakje gekomen voor de van toepassing zijnde cao provincies en het personeelshandboek van de provincie Flevoland. Daardoor kan een beroep worden gedaan op bijvoorbeeld de regeling klachten en geschillen, regeling melden van misstanden en functiewaarderingsregeling.
Mevrouw **Bakker** (VVD) deelt mede dat nog gewerkt wordt aan de uitkristallisering van de rol van de commissie bestuur en financiën. Dit laat onverlet dat het formele kader gegeven is. In haar ogen is voldaan aan de door mevrouw **Uiterwijk** (JA21) gememoreerde zienswijze.
Over de governance zegt zij dat uiteindelijk ervoor gekozen is om die in stand te laten. Bij deze keuze heeft vooral meegespeeld dat nu expliciet is geregeld dat de plaatsvervangend bestuurder geen taken vervult in de directie van de rekenkamer.

Mevrouw **Hoenderdos** zegt dat zij niks toe te voegen heeft aan de inbreng van mevrouw Bakker.

Tweede termijn commissie

Statenlid **Gielen** (GL) vindt het ongemakkelijk om de regeling vast te stellen terwijl de rollen van de programmaraad en de commissie bestuur en financiën nog niet uitgewerkt zijn. Het statenlid vraagt aan mevrouw Bakker om dit ongemak bij haar weg te nemen.

Tweede termijn Rekenkamer

Mevrouw **Bakker** (VVD) wijst erop dat het uitkristalliseren betrekking heeft op de commissie bestuur en financiën en niet op de programmaraad. Als voorbeeld van een discussiepunt bij de commissie bestuur en financiën noemt zij de vraag waar de verantwoordelijkheid van de administratief werkgever – provincie Flevoland – eindigt en waar heeft de commissie bestuur en financiën nog een aanvullende advies gevende rol? Ze zegt er nadrukkelijk bij dat dit slechts één van de discussiepunten betreft.

Statenlid **Gielen** (GL) vraagt of de geboekte resultaten en de lopende discussie voldoende zijn voor mevrouw Bakker om de regeling vast te stellen.

Mevrouw **Bakker** (VVD) bevestigt dit .

De **voorzitter** concludeert dat het agendapunt als hamerstuk doorgeleid kan worden naar de vergadering van provinciale staten.

7. B-agenda ICT en Data, IPO bestuur

7.a IPO: Begrotingen 2024 IPO en Bij12 tbv Algemene Ledenvergadering 7 november 2023 (B-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)

De **voorzitter** meldt vooraf dat de heer **Valk** (BBB) aanwezig is vanuit de algemene vereniging. Hij vraagt aan de commissie om aandachtspunten te formuleren en te bepalen in hoeverre die meegegeven worden aan de vertegenwoordigers in de algemene vergadering.

Eerste termijn commissie

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) pleit ervoor om het onderzoeksgeld van IPO maximaal te besteden aan niet-dodelijke middelen bij faunabeheer. In de vorige statenperiode is dit ook al door de provinciale statenvertegenwoordigers ingebracht.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt om duiding van het woord 'etc.' in de paragraaf 1.1.4.
Onder paragraaf 1.2. ziet hij 'gezonde regelgeving' vermeld staan en wil daarover concrete data en pax vernemen.
Verwijzend naar paragraaf 2.1.2 vindt hij dat het IPO een lobby zou moeten opzetten voor wijziging van de wet personenvervoer uit 2000 omdat de definitie van openbaar vervoer daarin te smal is. Daardoor wordt deelmobiliteit formeel niet erkend als openbaar vervoer.

Statenlid **Korzelius** (GL) constateert stijging van de bijdragen van de provincies. Deze worden veroorzaakt door de omgevingswet en in het eerste jaar gecompenseerd door het Rijk. Het statenlid vraagt of er argumenten zijn om een extra Rijksbijdrage te vragen. De omgevingswet is immers een product van het Rijk.

*De **voorzitter** schorst de vergadering om 16.30 uur.*

*De **voorzitter** heropent de vergadering om 16.35 uur.*

Eerste termijn gedeputeerde en vertegenwoordigers IPO

Gedeputeerde **Beemsterboer** heeft geen signalen dat er onvoldoende middelen zijn voor niet-dodelijke middelen bij faunabeheer. Daarom adviseert hij tegen het verhogen van die middelen.
Hij geeft invulling aan het woord 'etc' door voorbeelden van publieke onrendabele toppen bij woningbouw te noemen, zoals: groen, parkeren, speelplaatsen of openbaar vervoer.
De passage over data en pax betreft heel Nederland en daarom is data niet specifiek benoemd. Andere provincies hebben hier namelijk ook mee te maken.
Hij is benieuwd naar het draagvlak voor de gevraagde lobby voor deelmobiliteit als onderdeel van het openbaar vervoer. Daar zal de commissie een uitspraak over moeten doen.
De gedeputeerde kan zich vinden in de suggestie van GroenLinks met betrekking tot de kosten van de omgevingswet en schat in dat dit geldt voor meerdere provincies.

De heer **Van der Heijden** (D66) raadt aan om het gebruik van het woord 'etc.' achterwege te laten. Dat leidt namelijk tot onduidelijkheden.

Gedeputeerde **Beemsterboer** kan zich voorstellen dat het algemeen bestuur meldt dat hier opmerkingen over zijn gemaakt en verwijst hiervoor naar de heer **Valk** (BBB).

De **voorzitter** zegt dat dit aan de heer **Valk** (BBB) gevraagd gaat worden. Hij vraagt aan de heer **Valk** (BBB) of hij voldoende informatie heeft om mee te nemen naar de vergadering.

De heer **Valk** (BBB) antwoordt dat hij voldoende informatie heeft en wijst op een binnenkort te houden technische briefing. Daar zal hij de opgehaalde informatie inbrengen. Het resultaat daarvan zal hij terugkoppelen. Hij wil wel weten in welke mate het pleidooi van de Partij voor de Dieren over het budget voor niet-dodelijke middelen, gedragen wordt door de commissie.

De heer **Van der Heijden** (D66) heeft een ordepunt en stelt voor om het draagvlak bij de commissie te peilen. Dit geldt ook voor zijn voorstel over de lobby aangaande deelvervoer.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) vraagt om de concrete formulering van de voorstellen waarvan het draagvlak gepeild gaat worden.

De **voorzitter** nodigt de heer **Van der Heijden** (D66) uit om zijn vraag te formuleren.

De heer **Van der Heijden** (D66) zegt dat er sprake is van twee vragen.

De **voorzitter** bevestigt dit.

De heer **Van der Heijden** (D66) formuleert zijn vraag: 'dat de commissie positief adviseert om het IPO op te roepen om een lobby bij het Rijk te doen voor wijziging van de wet personenvervoer 2000'.

De **voorzitter** constateert dat de vraag voor sommige commissieleden onduidelijk was en vraagt om herhaling daarvan.

De heer **Van der Heijden** (D66) formuleert: 'bij het IPO een oproep doen om te lobbyen bij het Rijk dat de wet personenvervoer uit 2000 wijzigen'.

De **voorzitter** vraagt aan de heer **Van der Heijden** (D66) om vraag 2 te formuleren en merkt op dat er niet gestemd kan worden als de vragen onduidelijk geformuleerd zijn. Hij geeft het woord aan statenlid **Hollebeek** (PvdD).

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) vraagt of de commissie wil adviseren dat Noord-Holland aandacht blijft vestigen op de inzet op niet-dodelijke middelen bij faunabeheer binnen het IPO.

De **voorzitter** brengt de vraag van het statenlid **Hollebeek** (PvdD) in stemming en concludeert dat er voldoende steun is voor deze vraag. Die zal worden meegegeven namens de staten. De heer **Van der Heijden** (D66) wordt wederom uitgenodigd voor het stellen van zijn vraag.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt aan de commissie of zij een lobby willen starten voor de herijking van de wet personenvervoer zodat deelmobiliteit een onderdeel wordt van openbaar vervoer.

De **voorzitter** brengt de vraag van de heer **Van der Heijden** (D66) in stemming en concludeert dat deze onvoldoende wordt gesteund.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt aan wie de vraag wordt meegegeven: aan de bestuurder of aan het av-lid?

De **voorzitter** antwoordt dat de vraag wordt meegegeven aan het av-lid.

De heer **Valk** (BBB) zegt dat hij de vraag gaat inbrengen namens de provincie Noord-Holland.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt of de heer **Valk** (BBB) verslag zou willen doen van het resultaat van de gestelde vraag.

De **voorzitter** zegt dat de heer **Valk** (BBB) verslag zal hiervan doen.

8. Rondvraag gedeputeerde **Beemsterboer**.

Er zijn geen rondvragen.

9. B-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

9.a Recreatie: Afdoen motie M147-2022 "Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee" (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)

De **voorzitter** kondigt een tweetal insprekers aan en nodigt mevrouw **Reddering** van Recreanten Recht uit om in te spreken.

*Inbreng mevrouw **Reddering***

Mevrouw **Reddering** schetst in haar bijdrage een zorgelijke ontwikkeling waarbij campings verdwijnen en plaatsmaken voor onbetaalbare vakantiewoningen. Dit gebeurt vaak door het opkopen van campings omdat nieuwe ontwikkelingsruimte schaars is. De transformatie van campings naar vakantieparken heeft een aantal ongewenste effecten. Zo liggen veel van deze campings in of bij Natura 2000 gebieden. Transformatie daarvan resulteert in verstedelijking met verlies van groene ruimtes. Dit is in tegenspraak met Europese regelgeving die juist herstel van beschadigde natuur beoogt. Voorts is er op grote schaal sprake van illegale bewoning op vakantieparken. Bekende voorbeeld hiervan is de huisvesting van arbeidsmigranten. Mevrouw **Reddering** wijst op de ongewenste sociaal maatschappelijke gevolgen van de transformatie. De oorspronkelijke doelgroep, arbeiders met een smalle beurs, wordt verdrongen door nieuwe bewoners met een beter gevulde portemonnee. Zij doet een beroep op de commissie om op te komen voor het recht van deze oorspronkelijke doelgroep op een plek om te ontspannen. Tevens roept zij de commissie op om naast de grote ruimtelijke opgaves, ook oog te hebben voor uitbreiding en transities van recreatieparken.

Reacties vanuit de commissie

Mevrouw **Bouhlel** (SP) vraagt hoe herontwikkeling zo makkelijk kan plaatsvinden bij Natura 2000 gebieden. Zij wil daarnaast weten welke rol campings, die niet aangesloten zijn bij de Recron, spelen bij de de door haar geschetste ontwikkelingen.

Mevrouw **Reddering** zegt dat er gefaseerd wordt geherstructureerd in of nabij Natura 2000 gebieden. Dat vergemakkelijkt het herontwikkelen. De niet aangesloten ondernemers gaan onzorgvuldig om met hun huurders en proberen veelal van hen af te komen.

Mevrouw **Bouhlel** (SP) vraagt wat de ervaring is met de gesprekken tussen gemeenten en ondernemers die campings overnemen.

Mevrouw **Reddering** antwoordt dat de ondernemers zich niet houden aan overheidsregels.

De **voorzitter** wil de tweede inspreker de gelegenheid geven om in te spreken.

Statenlid **Gielen** (GL) heeft een ordepunt en stelt voor om door te gaan met het stellen van vragen aan mevrouw **Reddering**.

De **voorzitter** zegt dat de afspraak is dat er korte informatieve vragen worden gesteld. Daar houden commissieleden zich echter niet aan.

Statenlid **Gielen** (GL) vertrouwt erop dat er korte bondige vragen zullen worden gesteld.

De **voorzitter** geeft gelegenheid tot het stellen van vragen aan mevrouw **Reddering**.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) vraagt of er onderzoeken zijn die aantonen dat er geen rekening wordt gehouden met natuur en groen of dat er sprake is van een grijs gebied.

Mevrouw **Reddering** zegt dat er sprake is van een grijs gebied. Zij heeft geconstateerd dat er in de parken geen sprake is van ruimte voor groen en diversiteit.

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt in welke mate er in Noord-Holland sprake is van het opkopen van recreatieparken en campings. De brief van GS wekt namelijk de indruk dat dit in zeer beperkte mate gebeurt in de provincie Noord-Holland.

Mevrouw **Reddering** heeft geen exacte cijfers voorhanden, maar het aantal meldingen is schrikbarend. Dit geldt ook voor Noord-Holland.

De heer **Dessing** (FvD) wil weten wat gevraagd wordt van de staten om het vogelvrij zijn van de huidige stacaravanbewoners te voorkomen.

Mevrouw **Reddering** vraagt om meer controle en het terugpakken van de regie. Regie ten aanzien van Natura 2000 gebieden en gebruik door gemeenten van de beschikbare instrumenten.

*Inbreng mevrouw **Limonard** van vereniging DURF.*

Mevrouw **Limonard** neemt de commissie mee in de ontwikkelingen rond het recreatiepark aan de Ursemmerplas. Nadat opeenvolgende ontwikkelaars pogingen hadden ondernomen om een deel van het park te herontwikkelen, zijn de huurovereenkomsten per 28 september jl. opgezegd. Dit betekent een verlies van recreatie- en woonmogelijkheden voor mensen met een smalle portemonnee. Mevrouw **Limonard** protesteert tegen deze gang van zaken. Zij zegt dat de gemeente geen mogelijkheden in handen heeft om voor de gedupeerde bewoners op te komen. Ook een Bibob-onderzoek zal niet van de grond komen zolang de eigenaar van het park binnen het bestemmingsplan opereert.

Vragen van de commissie

De heer **Dessing** (FvD) vraagt wat de staten kunnen doen om rechtsongelijkheid te voorkomen.

Mevrouw **Limonard** vraagt om initiatieven van de provincie om op te komen voor mensen met een smalle portemonnee.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt of het mogelijk is om binnen hetzelfde bestemmingsplan het gebruik te veranderen van vaste plekken naar vakantiewoningen.

Mevrouw **Limonard** zegt dat uit een brochure het voornemen blijkt om woningen te bouwen die niet passen binnen het bestemmingsplan. Zij vindt dat de gemeente hier scherper op moet letten alvorens toestemming te geven voor plannen.

De heer **Becker** (BBB) vraagt of mevrouw **Limonard** en haar achterban juridische bijstand hebben ingeroepen.

Mevrouw **Limonard** antwoordt bevestigend op deze vraag.

Mevrouw **Bouhlel** (SP) vraagt of er niet een vergunning aangevraagd moet worden en een haalbaar plan liggen.

Mevrouw **Limonard** zegt dat de gemeente Kocherland alles wat binnen het bestemmingsplan mag, ook toestaat.

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Bouhlel** (SP) vindt dat de motie niet is afgedaan. Zij constateert dat de brief erg focust op Noord-Holland-Noord terwijl er in Noord-Holland-Zuid een aantal parken geherstructureerd zijn of in dat proces zitten. Zij vraagt met welke gemeenten is gesproken. Zij kent immers gemeenten waar helemaal niet mee is gesproken. Ze vraagt wanneer de beloofde masterclass reactieve projectontwikkeling zal worden gehouden.
Mevrouw **Bouhlel** (SP) maakt melding van een vraag van minister De Jonge aan de SP om met een alternatief plan te komen, Dat plan is nu vervat in een verhalenboek. Hierin staan ook verhalen uit Noord-Holland opgetekend. Zij staat ook stil bij een initiatiefnota van de SP waarin er een richtlijn beschreven staat. Mevrouw **Bouhlel** (SP) kondigt aan dat zij het verhalenboek en de initiatiefnota zal overhandigen aan gedeputeerde **Rommel**. Zij roept op om de motie als niet afgedaan te beschouwen en daarmee te wachten totdat duidelijk is wat de toepassing van de inzichten uit de twee documenten oplevert.
Mevrouw **Bouhlel** (SP) overhandigt vervolgens de twee documenten aan gedeputeerde **Rommel**.

De heer **De Jong** (50PLUS) gaat accoord met de afdoening van de motie.

De heer **Becker** (BBB) verwijst naar de genoemde stappen aan het einde van de brief en vraagt wat de aard daarvan is. Voorts wil hij weten of deze stappen naast Noord-Holland-Noord, ook in de rest van Noord-Holland gezet gaan worden.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) zegt dat uit het Erasmusonderzoek blijkt dat het effect van vakantieparken op de omgeving en de natuur niet eenduidig zijn. Het statenlid wil dat de provincie de effecten wel duidelijk op een rijtje heeft. Om te beoordelen of de motie daadwerkelijk is afgedaan, hoort het statenlid graag de reactie van de gedeputeerde op de inbreng van de heer **Becker** (BBB).

De **voorzitter** doet een ordevoorstel en vraagt om het doorschuiven van de behandeling van de tweede motie (Agendapunt 10.a).

Mevrouw **Poot** (VVD) stelt voor om de agenda af te werken.

De **voorzitter** brengt zijn voorstel in stemming en constateert dat daar geen meerderheid voor is. Dit betekent dat de agenda wordt afgehandeld.

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat er gesprekken gevoerd zijn met gemeenten. In eerste instantie in Noord-Holland-Noord, vanwege de daar opererende stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie. Binnen de MRA was er weinig respons. Uitzondering was Wijdemeren. Daar is mee gesproken.

De gedeputeerde belooft om dit onderwerp te agenderen binnen de MRA. Zij wijst er tevens op dat de provincie geen invloed heeft op gemeentelijke bestemmingsplannen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wil weten of door middel van een bestemmingsplan kan worden voorkomen dat mensen worden uitgekocht en uit hun huis gezet wanneer een recreatiepark van eigenaar wisselt.

De gedeputeerde zegt dat dit een erg technische vraag is *en zij daar dus misschien later op terug moet komen*. Zij houdt dus een slag om de arm maar volgens haar is het niet mogelijk om middels het bestemmingsplan te voorkomen dat mensen worden uitgekocht.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) zegt: 'ik begreep van één van de insprekers dat het dus heel vaak voorkwam dat het juist niet aan het bestemmingsplan voldeed, maar dat het wel doorging omdat er niet voldoende controlemechanismes zou zijn. Is dat een onterechte constatering van de inspreker?

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat zij de situatie niet kent maar als het niet klopt binnen het bestemmingsplan, is daar de gang naar de rechter. De provincie kan hier niks aan doen, anders dan bijvoorbeeld binnen de NNN-gebieden zeggen dat verblijfsrecreatie niet mogelijk is. Dat zal echter niet helpen in deze situaties.

Mevrouw **Bouhlel** (SP) vraagt of er niet altijd een omgevingsvergunning aangevraagd moet worden vanwege de natuurtoets, gezien de ligging bij een Natura 2000 gebied.

Gedeputeerde **Rommel** zegt, heel algemeen gesteld, dat een natuurtoets noodzakelijk is bij ontwikkelingen bij een Natura 2000 gebied. Dit geldt echter niet als de ontwikkeling binnen het bestemmingsplan past.

Mevrouw **Bouhlel** (SP) vraagt of dit ook niet geldt als het park in of nabij een Natura 2000 gebied ligt.

Gedeputeerde **Rommel** zegt daar er bij het maken van het bestemmingsplan reeds rekening hiermee gehouden moet zijn.

De heer **Becker** (BBB) herhaalt zijn vraag over de gezette stappen.

Gedeputeerde **Rommel** verwijst naar haar antwoord waarin zij toezegt om deze problematiek aan te kaarten in MRA-verband. Daar zijn immers alle gemeenten in vertegenwoordigd.

De **voorzitter** vraagt of er nog prangende vragen zijn. Hij wil anders in stemming brengen of de motie is afgedaan of niet.

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt dat mevrouw **Rommel** schriftelijk terugkomt op de vraag over het inzetten van bestemmingsplannen om uitkoop te voorkomen. Hij kan pas na ontvangst van dat antwoord bepalen of de motie is afgedaan.

De **voorzitter** brengt, met inachtneming van de reactie van de heer **Klein** (ChristenUnie), in stemming of de motie is afgedaan.

De heer **Van der Heijden** (D66) heeft een ordepunt en stelt voor om het agendapunt aan te houden tot de ontvangst van het antwoord van gedeputeerde **Rommel**.

De **voorzitter** zegt dat de behandeling wordt aangehouden.

10. B-agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, (zee) havens, circulaire economie.

10.a Economie: Brief aan PS inzake afdoeningsvoorstel M42-2020 "Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)

Eerste termijn commissie

Statenlid **Gielen** (GL) brengt in herinnering dat het onderhavige fonds is ingesteld ten tijde van de corona-pandemie. Gezien de huidige fase van de pandemie vindt GroenLinks het verstandig dat de resterende middelen uit het fonds worden besteed aan nieuwe incidenteel beleid. Voor GroenLinks is dit voldoende rechtvaardiging om de motie als afgedaan te beschouwen.

De heer **De Jong** (50PLUS) gaat accoord met het afdoeningsvoorstel.

De heer **Van der Heijden** (D66) vraagt naar de besteding van de resterende 56 miljoen euro.

Mevrouw **Engels** (CDA) heeft een drietal vragen:
1. Een aantal subsidies en budgetten is overvraagd. Ziet GS daarin aanleiding om voor sommige onderdelen meer middelen beschikbaar te stellen? Te denken valt aan o.a. het verduurzamen van sportaccommodaties.
2. Is het geraamde budget voor de verduurzaming van sportaccommodaties nu op en is er ruimte voor een vierde openstelling?
3. Ca. 230 sportaccommodaties hebben subsidie ontvangen. Hoeveel accommodaties hadden hier wellicht ook aanspraak op willen maken?
Mevrouw **Engels** (CDA) vindt het een goed idee om onderdelen van het fonds onder te brengen bij reguliere beleidsonderdelen. Zij vraagt GS om PS wel te informeren over de plekken waar die onderdelen 'gaan landen' en een update te verschaffen over deze onderdelen. Het CDA blijft namelijk graag op de hoogte van verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed en beschouwt de motie als afgedaan.

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) merkt op dat de klimaat- en biodiversiteitscrisis in samenhang moeten worden aangepakt. Het lid betrekt de natuur-inclusieve ambitie uit de omgevingsvisie 2050 hierbij en spreekt van een gemiste kans.
Kijkend naar de stand van zaken-tabel vermoedt het statenlid dat mensen met een kleine portemonnee niet naar evenredigheid meeprofiteren.
Afrondend zegt het statenlid dat de huidige vee-dichtheid Nederland kwetsbaar maakt voor zoönosen. Voorkomen is dus beter dan genezen

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat het resterend budget wordt ingezet voor nieuwe maatregelen.

De heer **Van der Heijden** (D66) zegt dat de hier vrijvallende middelen niet zijn teruggestort in de algemene reserve. Dat leidt ertoe dat er in totaal 137 miljoen euro uit de algemene reserve is gehaald ten behoeve van het coalitieaccoord.

Gedeputeerde **Rommel** verwijst naar het coalitieaccoord en zegt dat er voorstellen gedaan gaan worden voor de besteding van de 53 miljoen euro.
Reagerend op het CDA zegt de gedeputeerde dat er geen geld is voor de sportaccommodaties. Door middel van een brief zal de commissie geïnformeerd worden over de besteding van de 47 miljoen euro.

Mevrouw **Engels** (CDA) vraagt of de sportaccommodaties ook meegenomen kunnen worden bij de aangekondigde verdeling van het restant van het fonds.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat dit niet is opgenomen in het coalitieprogramma en de staten gaan over het besteden van het budget.

Statenlid **Gielen** (GL) zegt dat dit wél vermeld staat in het coalitieprogramma.

Gedeputeerde **Rommel** beaamt dit en zegt dat er nog voorstellen komen.

De **voorzitter** vraagt of er voldoende informatie gewisseld is om een oordeel te vellen over het afgedaan zijn van de motie. Hij vraagt wie er tégen de afdoening is.
Met inachtneming van de tegenstem van D66 concludeert de **voorzitter** dat de motie is afgedaan.

11. Rondvraag gedeputeerde **Rommel**

Er zijn geen rondvragen.

12. Sluiting

De **voorzitter** vat de besluitvorming van de vergadering samen:
- de begrotingsvoordracht wordt geagendeerd voor de PS-vergadering van 6 november a.s. Er is een aantal moties aangekondigd. Onder andere door de PvdD.
- de voordracht over de MRA wordt een bespreekstuk en er zijn amendementen aangekondigd.
- de voordracht over de Rekenkamer wordt een hamerstuk.
- de IPO-vergadering van 7 november is besproken.
- het afhandelingsverzoek over de recreatieparken-motie is aangehouden.
- motie 42 uit 2020 is afgedaan.

Om *17.45 uur* sluit de **voorzitter** de vergadering.

Technische vragen commissie Bestuur						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	D66	7.a	Beemsterboer	IPO begroting	In de verdeling per provincie staat bij ZH een hoger procentueel aandeel dan bij NH. Absoluut draagt NH meer bij. Wat is de verklaring daarvoor? **zie onderaan afbeelding 1 van IPO begroting.*	De totale bijdrage bestaat uit: 1. Reguliere bijdrage 2. Aanvullende diensten Het percentage wat genoemd wordt heeft betrekking op de reguliere bijdrage. Doordat de provincie gebruik maakt van aanvullende diensten (bijvoorbeeld de aanbestedingen voor telefoondiensten en energiecontracten) valt de bijdrage van Noord-Holland toch hoger uit dan die van Zuid-Holland. Zuid-Holland maakt minder gebruik van deze diensten. Het is onze overtuiging dat door bepaalde zaken via het IPO te regelen er schaalvoordelen optreden die de provincie zelf niet kan behalen.
2	PvdD	5.a	Olthof/Beemsterboer	MRA: Nieuwe MRA Agenda 2024-2028	De ambitie is tot 2030 184.000 nieuwe woningen in Noord- Holland bouwen, 44.000 in Noord-Holland-noord en 144.000 binnen de MRA. Op basis van welke criteria is deze verdeling tot stand gekomen? Waar is een overzicht van die verdeling te vinden? Liefst per gemeente	De verdeling tussen NHN (40.000) en MRA (144.000 in het NHse deel) is gebaseerd op de woningbehoeftecijfers op deelregioniveau. In de woondeals zelf zijn overzichten opgenomen met de verdeling per gemeente, al is dit bij NHN deels nog niet ingevuld. Zie bijlage 1 van de Woondeal MRA (pagina's 29 – 30) en tabel 3 (pagina's 32 – 34) van de woondeal MRA voor de verdeling per gemeente.

3	PvdD	9.a	Rommel	Recreatie: Afdoen motie M147-2022 "Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee	*"Eén van de belangrijkste conclusies van het onderzoek is dat het opkopen van vakantieparken maar een bescheiden impact heeft op de totale voorraad jaarplaatsen en dat de effecten op de omgeving en natuur niet eenduidig zijn."* *Uit deze zin valt op te maken dat gevolgen voor de natuur niet overal hetzelfde zijn, maar niet duidelijk wordt wat de gevolgen dan zijn, hoe ernstig (of juist niet) die zijn en waar dit speelt. Uit de context volgt dat het met name gaat om effecten op de natuur bij jaarplaatsen, die bij opkoping vaak jaarrond worden bewoond.* Er wordt gesteld dat: “er kunnen gevolgen zijn voor de natuur bij jaarrond wonen in sommige situaties: in welke parken speelt dat dan/geeft het gevolgen? En welke gevolgen zijn dat? En welke mogelijkheid heeft GS om daar iets aan te doen?	In de brief aan PS wordt een terugkoppeling gegeven van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit. Aangegeven wordt dat één van de belangrijkste conclusies van het onderzoek is dat het opkopen van vakantieparken maar een bescheiden impact heeft op de totale voorraad jaarplaatsen en dat de effecten op de omgeving en natuur niet eenduidig zijn. In het rapport worden geen uitspraken gedaan over de effecten van wonen op vakantieparken. Het onderzoek geeft aan dat de impact op de natuur bij de transities van jaarplaatsen naar verhuureenheden wisselend zijn aangezien de parken na een transitie in potentie duurzamer zijn, maar dat dit effect deels teniet wordt gedaan door de toename in reisbewegingen van bezoekers. Met name tijdens de transitie zelf (de ontwikkelfase) is sprake van de grootste negatieve impact op de natuur maar ook in de periode er na is hier sprake van vanwege de toename van afval, watergebruik, CO2-emissies door vervoer, grondgebruik en druk op natuur(gebieden) en landschap vanwege de groei in bezoekers. Omdat de nieuwe parken over het algemeen duurzamer zijn ontwikkeld staat in positieve zin daar tegenover een afname

						van CO2-emissies door het materiaalgebruik en tijdens het verblijf maar vaak ook een verbetering van de diversiteit van groen op het terrein. Wat betreft de impact op de natuur beperkt het onderzoek zich enkel op de transities van jaarplaatsen naar verhuureenheden. Er worden niet specifieke parken uitgelicht of casussen uitgelicht waarbij de directe gevolgen van de betreffende transitie wordt beschreven. Het onderzoek beperkt zich tot een aantal algemene uitspraken over mogelijke gevolgen bij een transitie. In het rapport wordt ook gesteld dat de grootste mogelijkheid voor sturing ligt bij de bestemmingsplannen van gemeenten. Indien een transitie een bestemmingsplanwijzing betreft treedt het regionale proces in werking en dient in Noord-Holland Noord het plan beoordeeld te worden aan de hand van de regionale visie en het ontwikkelkader. Dit als uitwerking van onze Provinciale Omgevingsverordening. De regio Noord-Holland Noord is voornemend (definitieve besluitvorming moet nog plaatsvinden) om in haar aangescherpte ontwikkelkader terughoudend te zijn wat betreft van de

						transities die ten koste gaan van jaarplaatsen en kampeermogelijkheden.
4	PvdD	15.a	Rommel/ Cdk	Economie en Bestuur: Brede Basismonitor 2023	Wat zijn de redenen dat de tevredenheid met het leven en vrije tijd Noord-Holland het laatste decennium onder het landelijk gemiddelde ligt? Op welke indicatoren is hiervoor ondervraagd?	Deze twee indicatoren komen uit de meeste recente versie van de Regionale Monitor Brede Welvaart van het CBS. Het gaat om deze twee vragen: Tevredenheid met het leven: Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven in welke mate u tevreden bent met het leven dat u nu leidt? Een 1 staat voor volledig ontevreden en 10 voor volledig tevreden. Tevredenheid met vrije tijd: Kun je een rapportcijfer geven voor hoe tevreden of ontevreden je bent over de volgende zaken in je leven? De hoeveelheid vrije tijd die je hebt. Het CBS geeft in het rapport 'Regionale verschillen in geluksbeleving en tevredenheid met het leven in 2013-2019' aan dat: 'De regionale verschillen in welzijn relatief klein zijn. Tussen de landsdelen Noord-, Oost-, West, en Zuid-Nederland bestaan geen wezenlijke verschillen in welzijn. COROP-gebieden die laag scoren op geluk en tevredenheid – met name Groot-Amsterdam, de agglomeratie 's-Gravenhage en Groot-Rijnmond – hadden vooral een lager welzijn vanwege het

						relatief grote aandeel inwoners met een migratieachtergrond; een groep die gemiddeld genomen minder vaak gelukkig of tevreden met het leven is. Inwoners van de Gooi en Vechtstreek daarentegen waren zowel vaker gelukkig als tevreden met het leven dan de rest van Nederland. Dit heeft vooral te maken met het feit dat zij gemiddeld een hoger huishoudensinkomen hebben en daarmee meer te besteden hebben.' Het relatieve grote aandeel van Noord-Hollanders dat in Groot-Amsterdam woont, kan een verklaring zijn dat Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde ligt. Wat betreft tevredenheid met vrije tijd geeft het CBS in dit rapport aan dat: 'Mensen van verschillende leeftijden oordelen verschillend over hun vrije tijd. Mensen van 18 tot 55 jaar zijn minder vaak dan gemiddeld tevreden met hun vrije tijd, terwijl 65-plussers juist vaker dan gemiddeld tevreden zijn, met name de 65 tot 75-jarigen.' Noord-Holland kent relatief minder 65-plussers dan de rest van Nederland, wat een verklaring kan zijn dat Noord-Holland onder het landelijke gemiddelde ligt.

*Afbeelding 1: begroting IPO

6. Doorkijk bijdragen per provincie 2024-2027

De meerjarige bijdragen zijn gebaseerd op de verdeelsleutel die gehanteerd is voor de Begroting 2024.

Provincie	Proc. aandeel	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Groningen	6,80%	2.290	2.031	1.764	1.828	1.923	1.998
Fryslân	9,49%	2.608	2.343	2.573	2.663	2.796	2.900
Drenthe	8,12%	1.994	1.753	1.880	1.957	2.070	2.159
Overijssel	9,43%	3.034	2.769	2.972	3.061	3.193	3.297
Flevoland	5,30%	1.696	1.503	1.162	1.212	1.286	1.344
Gelderland	10,67%	4.432	4.140	4.140	4.241	4.391	4.508
Utrecht	7,78%	2.543	2.253	1.915	1.988	2.097	2.182
Noord-Holland	8,17%	2.788	2.496	2.363	2.440	2.555	2.644
Zuid-Holland	9,16%	2.670	2.340	2.079	2.166	2.294	2.394
Zeeland	5,96%	1.741	1.522	1.301	1.358	1.441	1.506
Noord-Brabant	10,89%	4.014	3.705	3.841	3.944	4.096	4.216
Limburg	8,25%	2.839	2.574	2.556	2.634	2.749	2.840
Totaal	**100,00%**	32.650	29.430	**28.547**	29.492	30.890	31.987

*Primitieve begroting

Verschil t.o.v. 2024				945	2.344	3.440

Bedragen x € 1.000

Beantwoording van de rondvragen van de PvdD over het uithangen van de vlag van Israël.

1. **Veroordeelt dit GS alle geweld tegen burgers?**
   Ja

2. **Waarom is ervoor gekozen om een Israëlische vlag op te hangen, terwijl dat nu en in het verleden nooit is gedaan voor Palestijnse burgerslachtoffers? Doen levens van Palestijnen ertoe, volgens GS?**
   Zoals eerder aangegeven heeft de provincie de Israëlische vlag gehesen uit medeleven met de getroffenen van de aanslagen op 7 oktober in Israël en allen die rouwen en in angst verkeren over het lot van familie en geliefden.

   De beslissing om de Israëlische vlag te hijsen is zeker geen keuze tegen de Palestijnen. Het medeleven geldt zonder meer ook voor de onschuldige slachtoffers die vallen aan Palestijnse zijde en die de afgelopen jaren zijn gevallen in dit conflict. Aan beide zijden zijn helaas veel onschuldige slachtoffers te betreuren. Het leed is onnoemlijk. De provincie leeft vanzelfsprekend mee met alle getroffenen.

3. **Wat denkt GS wat het doet met mensen die al jaren slachtoffers kennen aan de Palestijnse kant als ze zien dat hun provincie voor deze vlag kiest? Denkt de provincie dat dat leidt tot mensen nader bij elkaar brengen?**
   Zie antwoord vraag 1. De provincie Noord-Holland is geen partij in het langjarige en gecompliceerde conflict tussen Israël en de Palestijnen. Het ligt niet op de weg van een provincie om zich te bemoeien met internationale politiek. Dat is een taak van het parlement en het kabinet.

4. **Staat GS ervoor open om alsnog een meer verbindende vlag op te hangen, zoals de Vredesvlag? Wij hebben er alvast één meegenomen.**
   We hebben de vlag al in ontvangst genomen. De vlag symboliseert de roep om vrede en veiligheid. Precies daarom zijn de Verenigde Naties in 1945 opgericht. Op 10 december van dat jaar sloot ook ons land zich bij de organisatie aan. Drie jaar later, ook op 10 december 1948, werd de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens aangenomen.

   Toen de VN werd opgericht in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog, was het Israëlisch-Palestijnse conflict één van de eerste grote crises die dringend aandacht vereisten. Nu, meer dan 75 jaar later, is de noodzaak om een oplossing voor dit conflict te vinden dringender en belangrijker dan ooit.

   Daarom gaan wij volgende maand, op 10 december, de mensenrechtenvlag hijsen om ook in Noord-Holland nadrukkelijk de relevantie van die verklaring en de roep om vrede te onderstrepen.

5. **Is GS bereid om het gesprek te voeren met een organisatie als Yalla om te kijken hoe de provincie een bijdrage kan leveren aan verbinding en de-escalatie hier in onze provincie?**
   Het College van GS is altijd bereid gesprekken aan te gaan.

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13749
Extern Zaak ID	2133788
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	
Titel	Beantwoording vragen JA21 over Balkweiterhoek d.d. 16-10-2023 (nav Cie Bestuur 16 okt 2023)
Organisatieonderdeel	BEL/GND

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	16 oktober 2023

Toelichting

Gedeputeerde Staten beantwoorden mondelinge vragen van JA21over Balkweiterhoek in een brief aan Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
S.B. Fens
BEL/GND

Telefoonnummer +31235144335
fenss@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 1 NOV. 2023

Kenmerk
2133788/2140733

Uw kenmerk

Betreft: Beantwoording vragen van JA21 Noord-Holland betreffende de opvang van statushouders in Zwaagdijk-West en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk-West

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
De beantwoording van de vragen van JA21 Noord-Holland betreffende de opvang van statushouders in Zwaagdijk West en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk West.

Inleiding
Op 16 oktober jl. heeft de heer Van den Berg van JA21 mondelinge vragen ingediend over het dossier Balkweiterhoek voor de rondvraag in de commissie Bestuur van 16 oktober. In deze commissievergadering is gesteld dat de vragen schriftelijk worden beantwoord. Hierbij sturen wij u de beantwoording van de gestelde vragen.

Gestelde vragen inclusief beantwoording
Vraag 1: *Is het dossier opvang statushouders op provinciale gronden nu in zijn geheel afgerond? Zo nee, waarom niet?*
Antwoord: Het dossier is nog niet afgerond. Van de onderzochte locaties is nog één locatie over, namelijk de locatie Balkweiterhoek 76/76A te Zwaagdijk-West. In de commissie Ruimte van 11 september jl. is met uw Staten afgesproken dat er gesprekken met de regio (bewoners, gemeente Medemblik en regiogemeenten) plaatsvinden. Hierin worden de wensen van de diverse partijen (opnieuw) besproken.

Vraag 2: *Kan de Commissaris van de Koning meer vertellen over de beweegredenen om de verkenning bij de locatie Balkweiterhoek, Zwaagdijk-West, stop te zetten? Dit, gezien het feit dat de commissie Ruimte op 11-09-2023 in overgrote meerderheid steun gaf voor de verdere verkenning. Wat is nu de doorslaggevende factor geweest?*
Antwoord: De verkenning is niet stopgezet.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Vraag 3: *Kunnen we de motie (M175), die leidde/opriep tot de verkenning van provinciale gronden voor de huisvesting van statushouders, nu als afgedaan beschouwen? Zo nee, waarom niet?*
Antwoord: Motie 175-2022 vroeg om een positieve grondhouding ten aanzien van de vestiging van een nieuw aanmeldcentrum en/of AZC's in Noord-Holland. Deze motie betrof niet de huisvesting van statushouders.

Vraag 4: *Heeft de provincie voornemens om andere en/of nieuwe locaties te verkennen? Zo ja, welke locaties?*
Antwoord: Er worden geen andere/nieuwe locaties verkend, die in eigendom zijn van de provincie. Wel blijven we gesprekken voeren met gemeenten over de planologische mogelijkheden van locaties die zij zelf aandragen.

Vraag 5: *Is de Commissaris van de Koning bereid om het gelopen proces in Zwaagdijk-West te evalueren, teneinde tot een verbeterd communicatie-en participatieproces te komen?*
Antwoord: Er is op dit moment geen sprake van een evaluatietraject aangezien de verkenning nog gaande is. Tijdens de gesprekken met inwoners, de gemeente Medemblik en regiogemeenten worden verbeterpunten besproken. Mocht er daadwerkelijk een ontwikkeling gaan plaatsvinden op deze locatie, dan zal er door de ontwikkelende partij een participatieplan worden opgesteld.

Tot slot
Wij gaan ervan uit de vragen van JA21 hiermee voldoende beantwoord te hebben.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

E.A.S. Rommel

Verslag concept

Interim-Statencommissie

Datum	:	18 september 2023
Commissievoorzitter (plv.)	:	Dhr. P. Teeuwen
Commissiegriffier	:	Mevr. J. Faber
Telefoonnummer/e-mail	:	jesca.faber@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter		Statenlid P. Teeuwen
Commissiegriffier		Mw. J. Faber
Leden van de commissie	BBB	dhr. M. Becker, dhr. V. Valk
	GL	Statenlid A. Gielen, P. Korzelius
	VVD	mw. Poot (digitaal)
	D66	mw. L. Berkvens, dhr. S. Mülder
	PvdA	mw. M. Ten Ham, mw. F. Oulad Hadj
	PVV	mw. I. Bezaan
	SP	mw. R. Alberts, dhr. J. Kes
	CDA	dhr. D. Heijnen, mw. R. Engels
	JA21	mw. K. Uiterwijk, dhr. I Mantel
	PvdD	Statenlid J. Hollebeek, E. Jorna
	ChristenUnie	dhr. M. Klein
	Volt	Statenlid M. De Weerdt, B. Van den Bogaerde
	50PLUS	dhr. H. Stulemeijer
	FvD	dhr. R. Dekker, mw. R. de Knegt
College van GS		dhr. J. Beemsterboer, dhr. Van Dijk en mw. Rommel
Afwezig		
Notulist		Notuleerservice Nederland/dhr. J. Goring

Agenda

0. Technische briefing Eindrapport Circulaire Economie NH Randstedelijke Rekenkamer
1. Opening en mededelingen
2. Inspreekhalfuur
3 Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, moties en toezeggingenlijsten en C-agenda

	4	A-agenda (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, havens, circulaire economie
	4.a	Circulaire economie NH Randstedelijke Rekenkamer
	5	A-agenda Financiën (P&C, subsidies, grondzaken)
	5.a	Financiën: Tweede begrotingswijziging 2023 (A-agenda alle commissies)
	6	Rondvraag Commissaris van de Koning Van Dijk
	7	Rondvraag gedeputeerde Olthof
	8	Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
	9	A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)
	9.a	Recreatie Plassenschap Loosdrecht e.o. ontwerpjaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024 (A-agenda commissie n.t.b.)
	10	B-agenda Financiën (P&C, subsidies)
	10.a	Financiën: Beeldvormende notitie indexatiebeleid
	11	Rondvraag gedeputeerde Rommel
	12	Sluiting

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de vergadering om *14.00 uur* en heet alle aanwezigen welkom, zowel in de Statenzaal als thuis. Hij stelt vast dat er voldoende quorum is en meldt dat er geen afmeldingen zijn ontvangen. Er zijn ook geen insprekers. Van D66 is er één rondvraag binnengekomen betreffende de Pride Amsterdam. Vanuit de commissie zijn er geen mededelingen.

2. Inspreekhalfuur

Er zijn geen insprekers.

3 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

Mevrouw **Alberts** (SP) gaat in op de afdoening van moties 233 en 147. Zij zegt dat de afdoening niet vermeldt wat er gedaan is met de moties. Daarnaast worden moties normaal gesproken vermeld op de B-lijst en niet op de huidige wijze als onderdeel van het vaststellen van de agenda. Bovendien heeft zij de in de afdoening vermelde brief niet ontvangen.

De **voorzitter** zegt dat de brief, volgens de griffie, wel is verstuurd. Hij zegt tevens dat de moties geagendeerd zullen worden voor de volgende vergadering.

Mevrouw **Alberts** (SP) gaat accoord met deze oplossing en concludeert dat de moties dus niet als afgedaan kunnen worden beschouwd. Zij wijst op het risico van foute conclusies door de huidige van samenstelling van dit agendapunt.

De **voorzitter** constateert dat de commissie accoord gaat met de vermelde verslagen.

4. A-Agenda Economie (economie, arbeidsmarkt en onderwijs, havens, circulaire economie)

4.a Circulaire economie: Eindrapport Circulaire Economie NH Randstedelijke Rekenkamer

Eerste termijn PS

Statenlid **Gielen** (GL) stelt dat de klimaatcrisis is voortgebracht door het huidige economische systeem dat gebaseerd is op groei. De crisis moet gestopt worden door een ander economisch systeem en zij beschouwt circulaire economie als onderdeel van de oplossing. Namens GroenLinks omarmt het statenlid de aanbevelingen uit het rapport. Het statenlid staat stil bij het pleidooi om circulariteit als breed uitgangspunt in de organisatie te integreren en vraagt waar de gedeputeerde kansen ziet voor de verdere integratie en benadrukken van de urgentie daarvan. Graag verneemt het statenlid of de gedeputeerde al een beeld heeft van de eerste indrukken die de vorig jaar aangestelde circulair ambassadeur heeft opgedaan. De Rekenkamer pleit voor afbouw van de lineaire economie. Het statenlid vraagt of de gedeputeerde die opvatting ook deelt en bereid is om maatregelen in die richting op te nemen in de actualisatie van de Actie-agenda.
Tot slot vraagt het statenlid of de gedeputeerde bereid is om het principe van de 'brede welvaart' mee te nemen in het economisch beleid.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) vraagt of GS de aanbevelingen uit het rapport overneemt. Daarbij doelt zij in het bijzonder op de aanbeveling 1.f.
Indien GS bepaalde aanbevelingen niet overneemt, verneemt zij graag de reden daarvoor.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) zegt dat Volt wil dat de provincie reeds in 2040 klimaatneutraal en circulair is. Dit in tegenstelling tot de provincie die dat doel in 2050 wil behalen. Het lid pleit daarom voor versnelling van de provinciale aanpak en vindt dat de provincie haar rol te klein maakt. De provincie kan o.a. beprijzen, reguleren en stimuleren. Het lid stelt een aantal vragen. .
1. Staat GS ervoor open om met PS de Actie-agenda te evalueren en daarna te actualiseren?
2. Is GS bereid om in de Actie-agenda expliciet te maken wat andere overheden, de private sector en het maatschappelijk middenveld van haar mogen verwachten om de circulaire doelen te halen?
3. De provincie kan beprijzen, reguleren en stimuleren. Welke instrumenten sluiten GS en andere partijen bij voorbaat al uit?

De heer **Klein** (ChristenUnie) zegt dat onze welvaart gebaseerd is op uitbuiting van de aarde. Om goed met de schepping om te gaan moet de economie vormgegeven worden binnen de grenzen van de aarde. Hij vindt het goed dat de Rekenkamer pleit voor afbouw van de lineaire economie. Het meer integreren in de provinciale organisatie kwam al aan de orde in het initiatiefvoorstel – 'Noord-Holland Impact'- dat de ChristenUnie en de PvdD hebben ingediend. De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt aan GS hoe het komt dat dit voorstel niet in het rapport terecht is gekomen. Ten aanzien van het initiatiefvoorstel wil hij ook weten wat er tot nu toe van terecht is gekomen en wat een plek kan krijgen in de nieuwe Actie-agenda. De aanbevelingen uit het Rekenkamerrapport worden door de ChristenUnie onderschreven. De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt om het rapport en de nieuwe bestuursperiode als aanleiding te beschouwen om op korte termijn het beleid te herzien en de versnelling, conform het advies van de Rekenkamer, te realiseren.

Mevrouw **Berkvens** (D66) ziet circulaire economie als enige weg om de provincie leefbaar te houden in de toekomst. Zij vraagt hoe GS ervoor gaat zorgen dat er meer tijd en aandacht binnen de provinciale organisatie komt voor circulariteit. Van GS vraagt zij ook de toezegging dat snel uitvoering wordt gegeven aan aanbeveling no.4 als aanvulling op het staande beleid.

Statenlid **Jorna** (PvdD) stelt een aantal vragen. Zij wil weten welke maatregelen GS neemt om de transitie te versnellen en wanneer PS die gepresenteerd krijgt. Wanneer presenteert GS maatregelen om de lineaire economie af te bouwen?
Is GS bereid ook meer regulerende instrumenten via het VTH-proces in te zetten of te verkennen of hebben zij daar hulp bij nodig middels een motie? Zou de gedeputeerde, in navolging van Zuid-Holland, meer fte's willen inzetten voor circulariteit? Welke opties ziet GS om het circulaire denken te integreren binnen de hele organisatie en te koppelen aan de verschillende transities? Zou GS jaarlijks i.p.v. tweejaarlijks willen rapporteren over de circulaire economietransitie? Hoe gaat GS de adviezen concreet invullen?
Tegen Volt zegt het statenlid dat stimuleren als instrument de voorkeur heeft van PvdD, 'maar alleen daarmee gaan we het niet redden'. Voorts is het statenlid benieuwd naar de stand van zaken rond het gezamenlijke voorstel met ChristenUnie: Noord-Holland Impact.

De heer **Kes** (SP) beschouwt circulariteit als een Rijkstaak. Daar is de afgelopen tien jaar weinig beweging in geweest en het is goed dat de provincie daarin haar rol pakt. Hij vraagt aandacht voor het inkoopbeleid binnen de GWW-sector omdat daar qua circulariteit veel winst valt te behalen.
Dat het economisch belang én het belang van circulaire economie bij één gedeputeerde is ondergebracht, vindt hij onwenselijk. Hij ziet liever dat GS integraal verantwoordelijk is voor circulaire economie en wil daarmee voorkomen dat één gedeputeerde moet kiezen tussen economisch belang en circulair belang. Graag hoort hij een reactie van de gedeputeerde hierop.
Tot slot verklaart hij dat duurzaamheid voor iedereen toegankelijk moet zijn: iedereen moet hierin meegenomen worden.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) vindt de ambities van circulair beleid onrealistisch. De oproep om de beleidsinzet te intensiveren beschouwt zij als zorgwekkend. Meer dwingende instrumenten inzetten kwalificeert zij als onverstandig. Zij vindt het een zeer slechte zaak om het beleidsinstrument onderwijs toe te voegen aan het circulaire economiebeleid. Zij wil weten of de gedeputeerde het met haar eens is dat kinderen moeten leren óm zelfstandig te denken en niet wát ze moeten denken. Zij ziet graag een minder alarmistische blik op de circulaire transitie en vraagt aan de gedeputeerde om de negatieve effecten daarvan zo gedetailleerd mogelijk in kaart te brengen. Ten aanzien van aanbeveling 1.f vraagt zij om een onafhankelijke analyse van kosten en baten van de circulaire economie in Noord-Holland.

De heer **Dekker** (FvD) ziet de noodzaak van de circulaire economie niet in. Hij vraagt aan de gedeputeerde welk percentage circulariteit heden wordt gehaald. In plaats van meer te doen, zou hij de plannen neerwaarts bijstellen. Hij vraagt of de gedeputeerde deze mogelijkheid ook ziet.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt of we langdurig door kunnen gaan met een lineaire economie.

De heer **Dekker** (FvD) zegt dat het onderscheid tussen lineair en circulair luchtfietserij is. Hij benadrukt dat FvD niet tegen circulaire economie is. Circulariteit op het niveau van de aarde vindt hij realistischer dan op het niveau van Noord-Holland. Hij verwijst nogmaals naar zijn pleidooi om de doelstellingen te verlagen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wil weten of de heer **Dekker** (FvD) onderschrijft dat circulariteit op wereldschaal gerealiseerd moet worden omdat we niet meer uit de aarde kunnen halen dan wat zij geeft. Daarbij hoort dat de provincie de economie bijstuurt.

De heer **Dekker** (FvD) zegt dat eigenlijk alle fysische en natuurlijke processen op het niveau van de aarde al circulair zijn. Circulariteit is de basis van het aardse bestaan.

De heer **Becker** (BBB) is er blij mee dat de economie en circulaire economie bij één gedeputeerde is ondergebracht, want ambitie voor circulaire economie moet er zijn maar het moet wel haalbaar en betaalbaar zijn.

Mevrouw **Engels** (CDA) wil weten of GS aan PS gaat voorstellen om het beleid te herzien naar aanleiding van dit rapport. Zij verwijst naar een onderzoek van Ecorys, dat beschrijft hoe de provincie regulerende instrumenten kan inzetten om het Noordzee Kanaalgebied optimaal te benutten voor de circulaire economie.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) vraagt of het CDA voorstander is van het inzetten van dwingende instrumenten.

Mevrouw **Engels** (CDA) zegt ervoor te willen zorgen dat er een circulaire economie is in 2050 en te willen bekijken wat daarvoor nodig is. Daarom wil zij weten wat GS doet en welke middelen zij inzetten om dat doel te halen.

Mevrouw **Bezaan** (PVV) wil graag antwoord op haar vraag.

Mevrouw **Engels** (CDA) zegt dat indien nodig, regulerende instrumenten moeten worden ingezet. Dat is niet anders dan wat er nu al gebeurt.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt of het CDA een instrument (beprijzen, reguleren stimuleren) bij voorbaat uitsluit.

Mevrouw **Engels** (CDA) zegt niks uit te sluiten.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) maakt zich zorgen over de dwang en drang en is daar geen voorstander van. Zij stelt dat het meenemen in andere beleidsvelden als wonen of de energietransitie ertoe gaat leiden dat het moeilijker wordt om de daarin gestelde doelen te halen. Zij is kritisch over het beleidsinstrument onderwijs en vindt dat kinderen op school moeten leren rekenen en lezen en geen denkbeelden opgedrongen moeten krijgen. Zij verklaart niet content te zijn met de aanbevelingen. Onder de voorwaarde dat het in vrijheid, redelijkheid en op een betaalbare wijze gebeurt, is JA21 niet tegen de circulaire economie. Tot slot zegt zij dat Noord-Holland niet de illusie moet hebben dat de wereld gered is indien de provincie in 2050 circulair is.

De heer **De Weerdt** (Volt) vraagt of mevrouw **Uiterwijk** (JA21) het met hem eens is dat een vrije markt automatisch leidt tot een circulaire economie.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) antwoordt bevestigend. Zij ziet grote bereidwilligheid bij bedrijven om te innoveren. Dat gebeurt echter niet in het tempo dat de provincie en de opstellers van het rapport graag zien.

De heer **De Weerdt** (Volt) vraagt wat de rol van de overheid is als blijkt dat de stap naar circulaire economie toch niet gemaakt wordt.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) zou dit geen ramp vinden en zegt dat een overheid faciliterend moet zijn. Dwangmaatregelen sluit zij uit, ook in de toekomst.

Mevrouw **Poot** (VVD) meldt dat de VVD de aanbevelingen uit het rapport overneemt. Zij stelt drie vragen.
1. Reactie van de gedeputeerde op de constatering dat het een uitdaging blijft om tijd en aandacht voor circulaire economie door de hele provinciale organisatie te krijgen én te houden.
2. Zijn de doelen haalbaar en zo ja: wat kan de provincie nog meer doen om de doelen haalbaar te krijgen en te versnellen?
3. Zijn er maatregelen uit andere provincies die Noord-Holland zou kunnen overnemen?

*De **voorzitter** schorst de vergadering om 13.50 uur.*

*De **voorzitter** heropent de vergadering om 13.55 uur.*

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** zegt ernaar te streven om ontwikkelingen die met elkaar samenhangen ook in totale samenhang te bespreken. Daarom oppert zij het idee om de evaluatie van de uitvoeringsagenda van de lineaire economie mee te nemen in de herijking van de circulaire economie. Zij ziet, reagerend op de heer Kes, voordelen in de combinatie van de twee portefeuilles. Deze worden juist integraal behandeld. Circulariteit speelt namelijk niet alleen binnen de economie. Zo is er o.a. circulariteit in de woningbouw en circulariteit in de mobiliteit. Circulariteit komt terug in alle programma's en daar zijn de nodige fte's aan gekoppeld.
De gedeputeerde stelt voor om een technische briefing te houden met de circulaire ambassadeur en zijn bevindingen aan te horen. Het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en PvdD is niet herkend als vallend onder circulaire economie. Daarom is het niet meegenomen in het Rekenkameronderzoek. De gedeputeerde zegt toe om binnenkort met de stand van zaken rond het voorstel te komen.
Reagerend op de heer **Dekker** (FvD) zegt zij dat 4,5% van de bedrijven in Noord-Holland circulair zijn. Landelijk geldt dit voor 6% van de bedrijven. Alle aanbevelingen uit het rapport worden door GS overgenomen.
Ten aanzien van de instrumenten zegt zij dat daar onderzoek naar wordt gedaan.
In dit verband wijst zij op de afhankelijkheid van het Rijk en de EU.
Met betrekking tot het Noordzeekanaalgebied zegt de gedeputeerde dat er in de Novex-gebieden sprake is van een vestigingsbeleidsstrategie waarbij naar de instrumenten wordt gekeken. Daarnaast zijn de industrieterreinen zelf aangewezen als zijnde van provinciaal belang.
Met de OD wordt bekeken hoe om te gaan met de handhaving. Veel gestelde vragen van de commissie zullen worden meegenomen in de herijking en tussentijdse evaluatie.
Ten aanzien van het onderwijs meldt de gedeputeerde dat een samenwerking Amsterdam en InHolland gestart is met het project 'Werkplaats circulair'. Daarin worden MBO-, HBO- en WO-studenten aan MKB-ondernemers gekoppeld om samen te werken aan circulaire praktijkvraagstukken voor het MKB. Dit pilotproject zou de gedeputeerde graag willen continueren in 2024 en meenemen in de herijking van de Actie-agenda circulaire economie.

> Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt of GS bereid is om bij het herijken van de Actie-agenda expliciet te maken wat het verwacht van de private sector en het maatschappelijk middenveld.

Mevrouw **Rommel** antwoordt dat de medewerking van alle partijen noodzakelijk is om succesvol te zijn.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) vraagt of de gedeputeerde bij voorbaat instrumenten (beprijzen, reguleren of stimuleren) uitsluit.

Gedeputeerde **Rommel** herhaalt haar opmerking over het samen met het Rijk onderzoeken hoe instrumenten werken. Zij sluit geen enkel instrument bij voorbaat uit.

De **voorzitter** staat stil bij het voorstel van gedeputeerde **Rommel** om een technische briefing van de circulaire ambassadeur te organiseren en vraagt hoe de commissie daarop reageert.

Statenlid **Gielen** (GL) doet de suggestie om de briefing te combineren met een werkbezoek.

De **voorzitter** constateert dat een overgrote meerderheid van de commissie positief reageert op de suggestie van statenlid **Gielen** (GL).

Tweede termijn commissie

De heer **Kes** (SP) wil weten of hij een vraag over het inkoopbeleid van de GWW-sector aan gedeputeerde **Rommel** of aan gedeputeerde **Olthof** moet stellen.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt wanneer GS PS zal informeren over de punten in aanbeveling no.1. Voorts vraagt hij of de gedeputeerde het met hem eens is om de Actie-agenda vóór 2025 te herzien en zo neen: wil zij de voorbereidingen starten in 2024 zodat de Actie-agenda herzien is in januari 2025 of wil zij pas in 2025 daaraan werken? Tot slot vraagt hij wanneer de rapportage van de voortgang van het initiatiefvoorstel verwacht mag worden.

Statenlid **Gielen** (GL) vraagt of er een herziening van de uitvoeringsagenda economie komt. Dat biedt volgens het statenlid namelijk de gelegenheid om het 'goed sociaal fundament voor iedereen' en de maatregelen voor de afbouw van de lineaire daarin mee te nemen.

De heer **Dekker** (FvD) constateert dat GS alle aanbevelingen overneemt en stelt voor om dit agendapunt als hamerstuk te agenderen voor de PS-vergadering.

Mevrouw **Poot** (VVD) vraagt of er activiteiten binnen andere provincies zijn die de gedeputeerde zou willen overnemen. Zij is ook van mening dat dit agendapunt als hamerstuk geagendeerd mag worden.

Tweede termijn GS

In antwoord op de vraag over circulariteit van de GWW-sector zegt gedeputeerde **Rommel** dat het beleidsdeel in haar portefeuille zit. Het technische of inhoudelijke deel valt onder gedeputeerde **Olthof.**

De heer **Kes** (SP) vraagt of het inkoopbeleid, zoals dat meegegeven wordt in contracten in de GWW-sector, onder gedeputeerde **Rommel** valt.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het inkoopbeleid valt onder de CDK.

De heer **Kes** (SP) vraagt of hij schriftelijk uitgelegd kan krijgen hoe de verhoudingen precies liggen.

Gedeputeerde **Rommel** zegt dat dit mogelijk is. Tegen de heer **Klein** (ChristenUnie) zegt zij dat de herijking start in 2024. De rapportage over het initiatiefvoorstel wil zij binnen twee maanden uitbrengen.
De gedeputeerde beaamt dat het uitvoeringsprogramma economie wordt geactualiseerd.

Statenlid **Gielen** (GL) vraagt wanneer de uitvoeringsagenda economie geactualiseerd wordt.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat de start is gepland voor eind dit jaar/begin volgend jaar. Zij heeft de intentie om de afbouw van de lineaire economie onderdeel te laten zijn van de actualisatie. Dit geldt ook voor de goede voorbeelden afkomstig uit andere provincies. Over de brede welvaart zegt zij dat die meegenomen is in de uitvoeringsagenda voor de economie.

De heer **Klein** (ChristenUnie) vraagt wanneer de antwoorden op aanbeveling no.1 uit het rapport van de Rekenkamer verwacht mogen worden. Hij stelt teven ook voor om dit agendapunt te bespreken in de komende Statenvergadering.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat zij de verlangde antwoorden meeneemt in de actualisatie.

De **voorzitter** concludeert dat dit agendapunt besproken zal worden in de Statenvergadering van 2 oktober a.s.

5. A-agenda Financiën (P&C, subsidies, grondzaken)

5.a Financiën: Tweede begrotingswijziging 2023

Eerste termijn commissie

Statenlid **Hollebeek** (PvdD) wijst op het gebrek aan geld voor dierenwelzijn en vraagt aan GS hoe capaciteit gewaarborgd wordt om hier echt werk van te maken. Het statenlid kondigt aan dat de PvdD in PS met een voorstel komt om voor dit jaar geld vrij te maken voor dierenwelzijn. Daarbij rekent het statenlid op de al toegezegde steun hiervoor door JA21.

De heer **Stulemeijer** (50PLUS) verklaart dat 50PLUS accoord gaat met de begrotingswijziging. Hij begrijpt dat er 23,1 miljoen uit de algemene reserve komt en dat dit aanvaardbaar wordt geacht omdat de voorliggende wijzigingen veroorzaakt worden door incidentele mutaties.

De heer **Mülder** (D66) staat stil bij de flexibele schil bij woningbouw en wil bevestigd zien dat projecten niet stilstaan doordat kosten doorgeschoven worden naar het volgende jaar. Voorts wil hij uitleg over de 850.000 euro die extra aan ict-kosten voor het vervangen van materiaal is ingeboekt. Hij vraagt waarom dit niet via afschrijving is gegaan.

De heer **Kes** (SP) zegt dat de coalitie de tijd verdient om hun programma op poten te zetten en daar hoort deze begrotingswijziging bij.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) vermoedt dat er ergens in de tekst ‘rekening 2022’ in plaats van ‘rekening 2023’ had moeten staan. Zij vraagt hier een toelichting op.
Met betrekking tot de sterk fluctuerende rentelasten vraagt zij of daar beleid op wordt gemaakt. Daarbij memoreert zij aan haar eerdere vraag om een sessie over interne rekenrente. Hier wil zij meer informatie over. Dat geldt ook voor het in de tweede begrotingswijziging opnemen van de aanschaf

van ict-middelen. Zij is van mening dat dit in de begroting thuishoort omdat de kosten vooraf geraamd kunnen worden.

De heer **Valk** (BBB) staat stil bij de gevraagde ophoging van het investeringskrediet voor ict-hardware. Hij vraagt hoe het kan dat er na de offertes toch nog het bedrag van 260.000 euro bij komt. Ook wil hij weten of er nog meer onverwachte kosten worden verwacht. Hij is bezorgd over de hoeveelheid werk die Sisa met zich 'meeneemt' en vraagt aan GS om hier scherp op te letten.
Met betrekking tot Tata Steel wil hij weten: of de ambtenaren bij wijziging van Tata's plannen, de projectbesluiten steeds moeten aanpassen, of het bedrag van 397.000 euro voldoende is voor de ambtelijke inzet voor Groen Staal, of dit een vast afgesproken bedrag betreft of berekend wordt op basis van uren/factuur.

De **voorzitter** merkt op de laatste vraag van de heer **Valk** wellicht het beste in de commissie Leefomgeving gesteld kan worden. Hij wacht de reactie van GS hierop af.

Mevrouw **Poot** (VVD) wil weten of het voordelig saldo van 2,9 miljoen euro bij bereikbaarheid een eenmalige gebeurtenis betreft of het resultaat is van planningsoptimisme. Tevens wil zij weten of planningsoptimisme juist bij bereikbaarheid vaker voorkomt. Specifiek verneemt zij graag van de gedeputeerde Financiën hoe die aankijkt tegen planningsoptimisme bij het opstellen van een realistische begroting.

Statenlid **Korzelius** (GL) vindt dat de begrotingswijziging een goed beeld geeft van de situatie bij de provincie en gaat accoord met het voorstel.

De heer **Dekker** (FvD) vindt het zorgwekkend dat de groei van de uitgaven gefinancierd moet worden met onttrekkingen uit reserves. Hij wil weten of de gedeputeerde die zorg deelt en welke oplossing zij daarvoor heeft.

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** adviseert de PvdD om de inspanningen ten behoeve van dierenwelzijn te verrichten tijdens de begrotingsbehandeling. De beantwoording van vragen over ict laat zij over aan gedeputeerde **Beemsterboer**. De opmerking van mevrouw **Uiterwijk** (JA21) over de jaarrekeningen 2022 en 2023 was correct. Hier is dus sprake van een foutief jaartal.
Er wordt een besluit voorbereid over de rentelasten. Dat onderwerp komt dus nog terug. De BBB verwijst zij naar gedeputeerde **Olthof** voor de beantwoording van hun vraag over de gezonde leefomgeving. Dit geldt ook voor de vraag over de 2,9 miljoen euro die de VVD heeft gesteld.
Zij sluit af met de opmerking dat er zo realistisch mogelijk wordt begroot.

Gedeputeerde **Beemsterboer** zegt dat er sprake is van een budgetophoging van 0,3 miljoen euro voor een hardware-investering en hij vermoedt dat het gaat om de vervanging van laptops, waarvan aanvankelijk gedacht werd dat die nog niet aan vervanging toe waren. Indien dit toch anders in elkaar zit, komt hij daar schriftelijk op terug.

De heer **Mülder** (D66) vindt dat zijn vragen niet afdoende zijn beantwoord.

De **voorzitter** vraagt aan de heer **Mülder** (D66) of de vraag over woningbouw niet thuishoort in een andere commissie.

De heer **Mülder** (D66) zegt dat het onderwerp als bespreekpunt geagendeerd staat voor deze commissie. Daarnaast is de betreffende gedeputeerde aanwezig in de vergadering. Hij wil het onderwerp dus hier besproken hebben.

Gedeputeerde **Beemsterboer** stelt voor om de vraag schriftelijk te beantwoorden.

Tweede termijn commissie

De heer **Mülder** (D66) constateert dat het gegeven antwoord op zijn vraag over ict niet synchroon loopt met de tekst van de begrotingswijziging. In dit laatste document wordt namelijk gesproken over beeldschermen en Ipads terwijl de gedeputeerde spreekt over laptops. Hij vraagt of de zaken waar de 850.000 euro aan is uitgegeven planbaar waren of niet.

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) zegt dat het negatief saldo van 500.000 euro vraagt om rentebeleid op korte termijn. Van de gedeputeerde wil zij weten wanneer zij beleid hiervoor af heeft. Zij sluit zich aan bij de vraag van de heer **Mülder** over de 850.000 euro en wil daarover geïnformeerd worden.

De heer **Klein** (ChristenUnie) plaatst de discussie over de aanschaf van beeldschermen in het kader van de eerder besproken circulaire economie. Hij zegt dat de provinciale organisatie qua circulariteit verkeerd bezig is als beeldschermen op deze wijze worden vervangen.

Tweede termijn GS

Gedeputeerde **Beemsterboer** verduidelijkt dat de door hem genoemde 300.000 euro betrekking had op laptops. De 850.000 euro betreft het versneld afschrijven van kleine apparatuur in kantoren. De kritische houding van de heer **Klein** begrijpt hij en belooft in de schriftelijke beantwoording in te gaan op de versnelde afschrijving.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat zij ernaar streeft om nog dit jaar een besluit over de rente in GS in te brengen. PS wordt daarover geïnformeerd.

De **voorzitter** concludeert dat dit agendapunt als bespreekpunt in de PS-vergadering van 2 oktober a.s. zal worden behandeld.

6. Rondvraag Commissaris van de Koning **Van Dijk**

De heer **Mülder** (D66) vraagt waarom GS niet aanwezig was op de in augustus jl. gehouden Pride Amsterdam. Was het event niet belangrijk genoeg? Vindt GS dit event belangrijk en hoe verhoudt deze absentie zich tot het coalitie-accoord waarin de provincie zegt er alles aan te doen om een regenboogprovincie te zijn?

Commissaris **Van Dijk** zegt dat GS, na een geslaagde deelname aan de Pride van vorig jaar, het standpunt inneemt dat de Pride vooral geen feest voor bobo's is maar een feest voor de bewoners. Dit jaar was Gelderland de enige provincie die inging op de uitnodiging om mee te doen. Veel GS-leden, inclusief de commissaris, waren ten tijde van de Pride met vakantie. Gedeputeerde **Rommel**, die de Pride zou bezoeken, was helaas verhinderd. Er was dus sprake van een bijzondere samenloop van omstandigheden maar dat laat onverlet dat de provincie volgend jaar met hopelijk alle regenboogprovincies aanwezig zal zijn op de Pride.

De heer **Mülder** (D66) bedankt de commissaris voor de uitleg en vraagt welke gedeputeerde 'inclusie' in de portefeuille heeft.

Commissaris **Van Dijk** zegt dat inclusie belegd is bij alle gedeputeerden.

7. Rondvraag gedeputeerde Olthof

Er zijn geen rondvragen.

8. Rondvraag gedeputeerde **Beemsterboer**

Er zijn geen rondvragen.

*De **voorzitter** schorst de vergadering om 15.50 uur*

*De **voorzitter** heropent de vergadering om 16.00 uur.*

9. A-agenda Recreatie (recreatie & toerisme en recreatieschappen)

9.a Recreatie Plassenschap Loosdrecht e.o. ontwerpjaarrekening 2022 en ontwerpbegroting 2024

Eerste termijn commissie

De heer **Heijnen** (CDA) vindt de financiële situatie van het Plassenschap zorgelijk en is het daarom eens met de zienswijze op de ontwerpbegroting. Hij vraagt zich wel af welke instrumenten GS nog meer heeft, naast deze zienswijze, om een degelijke begroting af te dwingen.

Statenlid **Jorna** (PvdD) vraagt hoe GS denkt dat het Plassenschap het weerstandvermogen op peil kan krijgen. Is GS bereid om een adviserende of begeleidende rol hierbij te vervullen? Is GS van mening dat er onverstandige uitgaven zijn gedaan en zo ja: welke? Wat vindt GS ervan dat de duurzaamheidsdoelen niet zijn gerealiseerd door het Plassenschap? Controleert GS tussentijds op het halen van duurzaamheidsdoelen of wordt dit gemonitord via de jaarrekeningen? Zou GS hier strenger op willen zijn en een controlerende rol op zich willen nemen?

Mevrouw **Berkvens** (D66) wil weten welke mogelijkheden de gedeputeerde ziet voor het Plassenschap om in de uitgaven en investeringen te snijden. Andere vragen zijn: Wat zijn de gevolgen van het snijden in uitgaven voor de natuur en voor de voorzieningen? Wanneer is de gedeputeerde tevreden met de inzet van het Plassenschap op het snijden in uitgaven en investeringen en hoe hard is de controle hierop? Een procedurele vraag: is de voorliggende zienswijze meegenomen in de stukken die uiterlijk 15 september jl. bij het ministerie moesten worden ingediend?

Statenlid **Korzelius** (GL) schetst de zorgelijke financiële situatie van het Plassenschap en zegt dat zijn partij geen voorstander is van het verhogen van de deelnemersbijdrage. Dat vindt GroenLinks te makkelijk. Evenals GS vindt GroenLinks dat een herprioritering van het meerjarenonderhoudsplan en meerjareninvesteringsplan bekeken zou moeten worden. De vraag is wel wat dit betekent voor het onderhoud en investeringen in onder meer: duurzaamheid. Worden daarmee niet de problemen naar de toekomst verplaatst, tegen kosten die nog eens hoger kunnen uitvallen dan nu het geval is.

Mevrouw **Poot** (VVD) wil weten of de gedeputeerde rekening heeft gehouden met de situatie waarin de bijdragen van deelnemers afnemen vanwege de verhoging. Wat zijn dan de consequenties voor de provincie en wat doet de gedeputeerde indien alle risico's zich tegelijkertijd voordoen?

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** gaat in op de sturingsinstrumenten en zegt dat de provincie, los van de bestuurszetel, geen andere instrumenten heeft om te sturen.
Ten aanzien van de financiën vindt de provincie het belangrijk dat de basis op orde is.
Uit de jaarrekening blijkt dat er al veel gedaan wordt aan duurzaamheid. De zienswijze is ambtelijk al gedeeld. De gedeputeerde vraagt de VVD om verduidelijking van haar vraag.
Als alle risico's zich tegelijk voordoen, dan zullen alle projecten 'on hold' worden gezet en komt de algemene reserve in zicht.

Tweede termijn commissie

Mevrouw **Poot** (VVD) licht haar vraag toe: kunnen deelnemers besluiten om uit het Plassenschap te stappen en is dat meegenomen?

Statenlid **Jorna** (PvdD) leest in de jaarrekening dat er geen duurzaamheidsdoelen zijn gehaald en wil weten of GS dat evenals PvdD, onacceptabel vindt.

Mevrouw **Berkvens** (D66) verneemt graag iets duidelijker hoe voorkomen gaat worden dat 'we' volgend jaar in dezelfde positie terechtkomen. Hoe hard is de controle dat de begroting weer op orde wordt gemaakt en reserves weer bij worden gesteld?

Statenlid **Korzelius** (GL) hoort graag hoe de gedeputeerde aankijkt tegen de herprioritering van investeringen en onderhoud. Komt dat niet neer op het naar de toekomst schuiven van problemen en heeft het geen consequenties voor investeringen in duurzaamheid en onderhoud?

Tweede termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat er goed wordt gelet op duurzaamheid. Door middel van deze zienswijze en deelname aan het bestuur, wordt het Plassenschap goed in de gaten gehouden. Er wordt gestuurd op een goede basis zonder onnodige uitgaven. Tegen de VVD zegt zij dat deelnemers altijd afscheid kunnen nemen van een gemeenschappelijke regeling. Die stap heeft wel financiële consequenties voor de uittreder.

De **voorzitter** concludeert dat dit agendapunt als hamerstuk wordt geagendeerd in de PS-vergadering van 2 oktober a.s.

10. B-agenda Financiën (P&C, subsidies)

10.a Financiën: Beeldvormende notitie indexatiebeleid

Eerste termijn commissie

Mevrouw **Uiterwijk** (JA21) constateert dat er onmiddellijk knelpunten binnen de begroting ontstaan bij een hoge stand van de inflatie. De huidige stelpostmethode acht zij voor de langere termijn niet de

juiste oplossing van dit probleem. JA21 zou het indexatiebeleid fors willen verruimen maar volgens de begeleidende nota leidt dat tot een onhoudbare financiële situatie. Dit vindt JA21 zorgelijk, omdat er sprake is van gedwongen bezuiniging op zaken die niet geïndexeerd zijn. Namens haar partij zegt zij geen voorstander te zijn van het indexeren van de opcenten. Zij pleit wel voor het herzien van de begroting en snijden in posten waar dus meer een onderbouwing in zit.
GS wordt opgeroepen om te bekijken of de indexatie over de gehele begroting evenrediger kan plaatsvinden. Zij vraagt ook om in kaart te brengen of er de komende jaren grote risico's zijn doordat er grote tekortposten ontstaan die niet opgevangen kunnen worden met de stelpost indien de inflatie zo hoog blijft.

Statenlid **Korzelius** (GL) vraagt zich af of het voornemen van GS om per begrotingspost te bepalen of er wel of niet geïndexeerd moet worden, niet gaat leiden tot willekeur en een weinig transparant indexatiebeleid. In dat verband vraagt hij hoe de gedeputeerde wil komen van de stofkammethode naar een generieke en algemene richtlijn ten aanzien van de indexatie.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) kiest positie bij het sturen op inkomsten en zegt dat het verhogen van de opcenten bespreekbaar is als het nodig is om ambities uit te laten komen. Daarnaast is bezuinigen ook bespreekbaar als beleidsdoelen gedateerd of achterhaald zijn.
Volt zou graag een inhoudelijke afweging willen maken om te bepalen welke uitgaven geïndexeerd kunnen worden en welke niet. Daarom vraagt het statenlid om een overzicht van alle posten die momenteel niet geïndexeerd worden.

De heer **Heijnen** (CDA) beveelt aan om af te stappen van het principe 'niet indexeren tenzij'. In zijn ogen resulteert dit principe in het jaar op jaar bezuinigen. Hij wil de lijst van thema's waarop standaard geïndexeerd wordt, uitbreiden en sluit zich daarom aan bij het verzoek van statenlid **De Weerdt** om een lijst met niet geïndexeerde posten. Hij kondigt alvast aan dat het CDA de voorzieningen standaard en automatisch wil indexeren. Hij stelt een drietal vragen.
1. Hoe zit het met de opbouw van de stelpost 'prijsstijgingen'?
2. Hoe zien GS en andere partijen een jaarlijks debat over de opcenten waarbij enerzijds wordt aangegeven wat er wél gedaan kan worden indien de opcenten worden geïndexeerd en anderzijds: welke bezuinigingen noodzakelijk zijn indien de opcenten niet geïndexeerd worden? De staten kunnen dan een keuze maken.
3. Een overzicht van zaken waar geen automatische indexatie voor nodig wordt geacht vanwege het risico van onderbesteding.

De heer **Kes** (SP) is blij met het pleidooi van het CDA om de uitgaven voor maatschappelijke instellingen te indexeren. Ook hij pleit voor een overzicht van elementen die niet structureel geïndexeerd worden.

De heer **Klein** (ChristenUnie) sluit zich aan bij de roep om uitbreiding van de indexering. Daartoe wil hij ook een overzicht van de verschillende budgetten. Hij meldt alvast dat subsidies of taken die door anderen worden uitgevoerd en waarbij de loonkosten- of energiecomponent erg groot is, wel geïndexeerd moeten worden. Het door het CDA gedane voorstel over een opcentendiscussie mag op zijn steun rekenen.

Mevrouw **Oulad Hadj** (PvdA) vraagt om de redenering achter het 'neen' en 'tenzij' op pagina 5 van de notitie. Zij wil ook weten waarom subsidies niet geïndexeerd worden en noemt de subsidie voor natuur en landschap als voorbeeld. Zij sluit af met de mededeling dat een deugdelijke begroting belangrijk is voor de PvdA, maar dan wel na een goede afweging van alle belangen.

Mevrouw **Poot** (VVD) maakt duidelijk dat de VVD niet tegen het principe van 'inflatiecorrectie tenzij' is. Het is namelijk goed om jaarlijks te bekijken of dingen slimmer gedaan kunnen worden en soms moet de broekriem aangehaald worden. Zij wil een beter inzicht in de structurele onderbestedingen en het planoptimisme, vanwege het grote beslag op de begroting. Daardoor kan financiële ruimte vrijgemaakt worden voor indexeringen.

Eerste termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** start met de opmerking dat de notitie enigszins achterhaald is door het coalitie-accoord. Ze zal inzichtelijk maken welke posten niet geïndexeerd zijn. De gedeputeerde wijst op financiële onzekerheden voor de provinciale begroting in de komende jaren. Ze wijst ook op het verbod van staatssteun bij het voor 100% vergoeden van beheerskosten. De gedeputeerde acht het mogelijk om bij gelegenheid van de Kaderbrief stil te staan bij de onderbestedingen. Ze komt in ieder geval terug met een lijst van niet geïndexeerde posten.

Tweede termijn commissie

De heer **Heijnen** (CDA) vraagt aan de gedeputeerde om zo breed mogelijke informatie aan te leveren zodat besproken kan worden welke mogelijkheden er zijn om aan de inkomstenkant te indexeren.

Statenlid **De Weerdt** (Volt) benadrukt dat tal van huidige ontwikkelingen, zoals de klimaatcrisis en de oorlog in Oekraïne, vragen om een jaarlijks debat over indexatiebeleid. Daarom steunt hij het voorstel van de heer **Heijnen** (CDA) hieromtrent. Een voorstel dat naar de mening van het statenlid bovendien ook past in het streven naar een nieuwe bestuurscultuur.

Statenlid **Korzelius** (GL) is blij met het toegezegde overzicht van onderbestedingen. Bij het statenlid leidt dit tot vragen als: op welke wijze krijgt het beleid nu gestalte? Wat gaan we met deze notitie doen? Wat is het vervolg van de discussie en wanneer wordt die gevoerd?

Tweede termijn GS

Gedeputeerde **Rommel** merkt op dat er in het coalitie-accoord het e.e.a. vermeld staat over de indexatie van de inkomsten. Dat laat onverlet dat de commissie daar een debat over mag voeren. De publicatie van de Kaderbrief 2025 lijkt haar daartoe een geschikte gelegenheid. Zij zal in ieder bij die gelegenheid de door de commissie gevraagde informatie leveren.

De **voorzitter** concludeert dat de commissie aan GS de boodschap geeft om zowel aan de inkomsten- als uitgavenkant meer diepgang te krijgen in het indexeringsbeleid.
De heer **Korzelius** (GL) vult deze conclusie aan met de opmerking dat dit alles terugkomt bij de Kaderbrief 2025.

11. Rondvraag gedeputeerde **Rommel**
Er zijn geen rondvragen.

12. Sluiting
De **voorzitter** vat samen dat het rapport van de Rekenkamer over de circulaire economie is besproken en als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de PS-vergadering van 2 oktober a.s.
De commissie sluit de voordracht van de tweede begrotingswijziging 2023 en de voordracht voor de ontwerp-jaarrekening 2022 en de ontwerpbegroting 2024 van het Plassenschap.

Ten slotte is de discussienota indexatiebeleid besproken. Deze zal verder uitgewerkt worden en komt t.z.t. terug in de commissie Bestuur.

De **voorzitter** deelt mede dat de volgende commissie Bestuur zal plaatsvinden op maandag 16 oktober a.s.

Om *16.35 uur* sluit de **voorzitter** de vergadering.

Provincie Noord-Holland

Datum PS	Nummer	Onderwerp	Portefeuillehouder	Stand van zaken GS (Cie bestuur 16 okt 2023)
02-10-2023	M131-2023	Motie: Sociaal fundament.	Rommel, E.	
02-10-2023	M130-2023	Motie: Staten betrekken bij keuzes actualisatie economisch beleid.	Rommel, E.	
02-10-2023	M129-2023	Motie: Afbouw lineaire economie onderdeel economisch beleid	Rommel, E.	
10-07-2023	M96-2023	Motie: Werk maken van de regenboog	Dijk van, A.	1-8-2023: Voor eind 2023 zullen wij u informeren over de uitvoering van deze motie.
10-07-2023	M79-2023	Motie : IPO visie verslechteringsverbod	Beemsterboer, J.	02-08-2023: Geen wijzigingen.
19-12-2022	M277-2022	Motie Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied	Rommel, E.	31-7-2023: Bij brief van 15 maart 2023 hebben wij u geïnformeerd over de afhandeling van deze motie en u voorgesteld om de motie als afgedaan te beschouwen. 05-06-2023 PS zijn geïnformeerd per brief dd 15 maart 2023 (kenmerk 1991295/ 1991305) 20-03-2023: uit GS-besluitenlijst d.d. 14-03-2023: Gedeputeerde Staten

Provincie Noord-Holland

				informeren Provinciale Staten per brief op welke wijze invulling is gegeven aan motie M277-2022 (behoud scheepsreparatiewerf Noordzeekanaalgebied) en enkele toezeggingen om nadere informatie te verschaffen over de ligplaatsen voor de binnenvaart en de productie van PFAS in het Noordzeekanaalgebied. Besluit GS: 1. Provinciale Staten per brief te informeren op welke wijze invulling is gegeven aan motie M277-2022 (behoud scheepsreparatiewerf Noordzeekanaalgebied) en enkele toezeggingen om nadere informatie te verschaffen over de ligplaatsen voor de binnenvaart en de productie van PFAS in het Noordzeekanaalgebied 2. Provinciale Staten te verzoeken de motie M277-2022 daarmee als afgedaan te beschouwen. 17-01-2023 Er is ambtelijk contact met Port of Amsterdam en Gemeente Amsterdam

Provincie Noord-Holland

19-12-2022	M250-2022	Motie Vreemd aan de Orde van de Dag: Vlaggen op 10 december	Dijk van, A.	31-7-2023: Bij brief van 15 februari 2023 hebben wij u geïnformeerd over de afhandeling van deze motie en u voorgesteld om de motie als afgedaan te beschouwen. 05-06-2023 Motie is afgedaan op 15 februari 2023 21-02-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 14-02-2023: Gedeputeerde Staten geven graag gehoor aan de motie van Provinciale Staten om jaarlijks op 10 december de Mensenrechtenvlag te hijsen. Op die dag, dit jaar precies 75 jaar geleden, is de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens aangenomen. Die verklaring is nog altijd onverminderd actueel, onverminderd inspirerend en onverminderd urgent. Helaas worden mensenrechten op veel plekken in de wereld geschonden en steeds meer op de proef gesteld. Ook zal de provincie Noord-Holland 5 tot en met 10 december aandacht besteden aan de Mensenrechtenweek. Besluit GS: 1. Provinciale Staten via bijgaande brief te

				informeren over de afhandeling van motie 250, inzake “vlaggen op 10 december” 2. Aan Provinciale Staten voor te stellen motie 250-2022 als afgedaan te beschouwen. 24-01-2023 Dit is opgenomen in het vlaggenprotocol en de vlag wordt aangeschaft.
14-11-2022	M233-2022	Motie Wet Bibob toepassen bij recreatieparken	Dijk van, A.	31-7-2023: Bij brief van 8 maart 2023 hebben wij u geïnformeerd over de afhandeling van deze motie en u voorgesteld om de motie als afgedaan te beschouwen. 05-06-2023 PS zijn, met een GS-besluit van 7 maart 2023, voorgesteld om de motie als afgedaan te beschouwen. 20-03-2023: uit GS besluitenlijst 7-3-2023: Provinciale Staten hebben op 14 november 2022 een oproep gedaan aan Gedeputeerde Staten om gemeenten dringend te adviseren bij overname van een vakantiepark of nieuw te realiseren recreatiepark een Bibob-onderzoek uit te voeren. Provinciale Staten vragen ook om met gemeenten in overleg gaan om

				een Bibob-onderzoek te starten bij parken die onlangs zijn verkocht maar waar nog geen plan ligt. Het college informeert Provinciale Staten op welke wijze invulling is gegeven aan de motie. Besluit GS: 1. Provinciale Staten per brief te informeren over de uitvoering van motie M233-2022 (Wet Bibob toepassen bij recreatieparken) 2. Provinciale Staten voor te stellen deze motie als afgedaan te beschouwen. 13-01-2023 Wij verwachten u op korte termijn per brief te kunnen informeren over de voortgang van deze motie.
10-10-2022	M182-2022	Motie Deelname provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade.	Olthof, J.	1-8-2023: De provincie heeft 5 augustus 2023 opnieuw met een boot deelgenomen aan de Canal Parade van Pride Amsterdam. Vanwege de collegewissels hebben de meeste andere provincies aangegeven dit jaar niet te willen deelnemen. De boot is daarom dit keer een samenwerking van Noord-Holland en Gelderland. De boot heeft als thema 'Let's Embrace'. Een boot vol Noord-Hollandse en Gelderse

				LHBTIQ+'ers die elkaar omarmen. Zo geven we het overkoepelende thema van dit jaar #YouAreIncluded een gezicht. Met een omhelzing maken wij deze gelijkwaardigheid en inclusie tastbaar. In het najaar 2023 zal het college met een brief aan PS een voorstel doen voor de deelname van volgende jaren. 05-06-2023 De provincie zal 5 augustus opnieuw met een boot deelnemen aan de Canal Parade van Pride Amsterdam. Vanwege de collegewissels hebben de meeste andere provincies aangegeven dit jaar niet te willen deelnemen. De boot is daarom dit keer een samenwerking van Noord-Holland en Gelderland. De boot heeft als thema 'Let's Embrace'. Een boot vol Noord-Hollandse en Gelderse LHBTIQ+'ers die elkaar omarmen. Zo geven we het overkoepelende thema van dit jaar #YouAreIncluded een gezicht. Met een omhelzing maken wij deze gelijkwaardigheid en inclusie tastbaar. Op 1 mei start de

				wervingscampagne voor deelnemers. 23-01-2023 De belangstelling vanuit andere provincies om al in 2023 gezamenlijk mee te doen is in verband met de aankomende verkiezingen en de collegewissels niet groot. Als bekend is of en zo ja hoeveel andere provincies al in 2023 willen meedoen volgt een update richting Provinciale Staten. 19-10-22 De provincie is in overleg met andere provincies om te onderzoeken welke provincies allemaal mee willen doen. Daarna volgt een aanmelding voor deelname voor Pride 2023. Of de boot van de provincies daadwerkelijk in 2023 opnieuw mag deelnemen wordt daarna beoordeeld door de organisatie, waarna bij te veel aanmeldingen loting volgt.
19-09-2022	M175-2022	Motie Vluchtelingenopvang	Dijk van, A.	4-9-2023: Op 15 juni jl. hebben wij u schriftelijk geïnformeerd over de asielopvang in onze provincie (PS brief kenmerk: 2043601/2043613). Door de val van het kabinet is het onzeker of en wanneer er een Spreidingswet komt.

Provincie Noord-Holland

				Het lijkt reëel te veronderstellen dat de Tweede kamer de Spreidingswet controversieel verklaart om er pas na de verkiezingen in november opnieuw naar te kijken. De Provinciale Regietafels asiel worden, ook zonder wet, georganiseerd en voorgezeten door de commissaris van de Koning (cdK) in zijn rol als rijksorgaan. De cdK legt in die rol ook diverse werkbezoeken af aan opvanglocaties. Als college van GS kunnen wij de regio's/gemeenten bij het proces van asielopvang faciliteren vanuit onze rol en verantwoordelijkheden. Wij treden niet in de verantwoordelijkheden van gemeenten om asielopvang te realiseren. 05-06-2023 Op dit moment zijn wij in afwachting van de wet 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (de Spreidingswet). Wij pakken nu de taak om opvangplekken te organiseren gezamenlijk op, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijk. Dit

				doen wij met de gemeenten in Noord-Holland en het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA). Het overleg hiertoe vindt plaats aan de Provinciale regietafel (PRT). Aan de PRT nemen naast vertegenwoordigers van het COA en het Rijk, vertegenwoordigers vanuit de vijf Veiligheidsregio's deel. De commissaris van de Koning is de voorzitter van de PRT. Tevens neemt de gedeputeerde Wonen/Interbestuurlijk toezicht statushouders deel aan deze tafel. 30-01-2023 Het wetsvoorstel 'Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen' (de Spreidingswet) ligt op dit moment bij de Raad van State. In februari komt de Raad van State met een advies. Wij pakken de taak om opvangplekken te organiseren met de gemeenten in Noord-Holland en het Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA) gezamenlijk op, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het overleg hiertoe vindt plaats aan de

				Provinciale regietafel (PRT). Aan de PRT nemen naast het vertegenwoordigers van het COA en het Rijk, vertegenwoordigers vanuit de vijf Veiligheidsregio's deel. De commissaris van de Koning is de voorzitter van de PRT. Tevens neemt de gedeputeerde Wonen/Interbestuurlijk toezicht statushouders deel aan deze tafel. 09-11-22 We zijn in afwachting van de nieuwe asielwet om verdere invulling te geven aan het bestuursakkoord dat tussen rijk en provincies is gesloten.
04-07-2022	M147-2022	Motie "Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee"	Rommel, E.	31-7-2023: Bij brief van 15 februari 2023 hebben wij u geïnformeerd over de afhandeling van deze motie en u voorgesteld om de motie als afgedaan te beschouwen. 05-06-2023 Voorstel tot afdoening is gedaan per brief (1977186/1977190), GS besluit van 14 februari 2023. 21-02-2023: uit besluitenlijst GS d.d. 14-02-2023: Op 4 juli 2022 is motie 147-2022 aangenomen. Hierin werden GS verzocht om met gemeenten in gesprek

				te gaan en erop aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering een recreatiepark zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee. Daarnaast werd om een terugkoppeling gevraagd van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit. Besluit GS: 1. Als uitwerking van motie 147-2022 bijgaande brief te versturen aan Provinciale Staten 2. Provinciale Staten voor te stellen de motie (147-2022) als afgedaan te beschouwen. 10-01-2023 Naar aanleiding van deze motie vindt er op 11 januari een overleg plaats met de gemeente Wijdemeren. Spoedig hierna zal GS per brief PS informeren over de afhandeling van deze motie. 31-10-2022 Is in behandeling. De contacten met de gemeenten in Noord-Holland Noord heeft er voor gezorgd dat het behouden van voldoende diversiteit in het aanbod wordt meegenomen in de evaluatie van de regionale afspraken voor verblijfsrecreatie NHN, die met

				steun van de provincie nu wordt uitgevoerd. GS komt spoedig met een reactie naar aanleiding van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit. 22-08-2022 Bij de behandeling van de motie (tijdens de PS vergadering op 4 juli) heeft gedeputeerde Zaal aangegeven dat ze vanuit haar rol als lid van de Stuurgroep Vitale Verblijfsrecreatie NHN reeds een mail had gestuurd naar alle gemeenten in Noord-Holland Noord met het verzoek om te evalueren of de kaders waarmee de regio werkt voldoende sturing geeft aan het behoud van de diversiteit in het aanbod, waaronder voldoende aanbod voor mensen met een smalle portemonnee. De regio werkt momenteel aan een projectplan om deze evaluatie uit te voeren. De provincie ondersteunt de regio daarin.
18-05-2020	M42-2020	Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds	Kocken, R. Rommel, E.	14-08-2023: In de brief van 9 maart 2023 (1494135/1986256) is toegelicht dat wij het EHDF gaan afbouwen omdat de Coronapandemie over is en nieuwe

				maatregelen niet langer nodig zijn. Daar werken wij nu aan. 05-06-2023 De brief (1494135/1986256) van maart 2023 bevat een bijlage met de laatste stand van zaken van de verschillende maatregelen. Ook is bij deze brief een infographic toegevoegd met de verdeling van de financiële middelen over de verschillende maatregelen en enkele artikelen over waar het geld aan is besteed in onze provincie. Er resteert nog € 53 miljoen waar geen bestemming aan gegeven is. 18-01-2023 De brief van 13 oktober 2022 (1494135/1911986) is besproken in de Statencommissie EFB van 31 oktober 2022. Zoals in de brief staat beschreven is de crisissfeer rond Corona grotendeels voorbij. GS ziet op dit moment geen aanleiding nieuwe maatregelen te nemen bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is. 24-10-2022 De brief van 13 oktober 2022 (1494135/1911986) is geagendeerd voor de Statencommissie EFB van 31

				oktober 2022. In de brief wordt Provinciale Staten geïnformeerd over het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De situatie in oktober 2022 met betrekking tot Corona lijkt gelukkig ten goede gekeerd. Hoewel er uiteraard op dit moment andere urgente maatschappelijke vraagstukken spelen die onzekerheid met zich meebrengen, is de crisissfeer rond Corona grotendeels voorbij en het Rijk verwacht ook geen grote lockdowns meer. GS willen meer focus leggen op de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de technische arbeidsmarkt, maar zien op dit moment geen aanleiding nieuwe maatregelen te nemen bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is. 12-8-2022 De brief van april 2022 (1494135/1805595) is besproken in de Statencommissie EFB van 9 mei 2022. Bij de bespreking is steun uitgesproken voor de geschetste koers. In het najaar komt GS terug bij

				de Staten met een inhoudelijk vormgegeven vervolg van het EHDF. 14-04-2022 In april hebben GS in een brief (1494135/1805595) PS geïnformeerd over de voortgang, de resultaten en het vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. In de bijlage is overzicht opgenomen van de stand van zaken van de uitvoering van motie 42. Met betrekking tot het vervolg geven GS aan dat deze vooral gericht zal zijn op uitvoering van wat al in gang is gezet met focus op de verduurzaming van de gebouwde omgeving. De brief staat geagendeerd voor de Statencommissie EFB van 9 mei 2022. 29-03-2022: uit besluitenlijst GS d.d. 29-03-2022: Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang, de resultaten en het vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF). De voortgang betreft een overzicht van de genomen maatregelen, de nog vast te

				stellen maatregelen en een globaal overzicht van de financiën. Daarbij staat beschreven hoeveel subsidies zijn aangevraagd of verstrekt, aantallen trajecten die zijn ingezet of projecten die lopen. Het vervolg van het EHDF wordt beschreven in het licht van de oorspronkelijke uitgangspunten van Motie 42, de nog resterende middelen en de focus op uitvoering van wat is ingezet. Besluit GS: Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te informeren over het vervolg van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. 10-01-2022 In december is een bestuurlijke informatiebijeenkomst gehouden om betrokken wethouders te informeren over de regeling voor de versterking van de maatschappelijke sector. Vanaf januari 2022 is de Cultuurlening beschikbaar voor culturele en erfgoedorganisaties die in Noord-Holland zijn gevestigd. 02-11-2021 In de brief van 13 oktober 2021

				(1494135/1713953) aan PS hebben GS de Staten geïnformeerd over de voortgang van de maatregelen uit de 1e en 2e tranche, het aanhouden van de 3e tranche en om de voorbereiding daarvan te doen in het eerste kwartaal van 2022. 15-06-2021 In de brief van 27 mei 2021 (1494135/1640094) aan PS hebben GS invulling gegeven aan de uitvoering van de 2e tranche van het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De inzet voor de uitvoering is besproken in de Statencommissie van 14 juni 2021. 31-03-2021 Uitvoering van de motie gaat in tranches. In oktober 2020 is PS met een brief (kenmerk 1494135/1494136) geïnformeerd over het raamwerk voor uitvoering en de set van maatregelen voor de 1e tranche. In maart 2021 is PS met een brief (1494135/1586179) geïnformeerd over de tussenstand van de uitvoering van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds. Deze laatste

				brief is besproken in de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur, d.d. 22 maart 2021. 25-03-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 23-03-2021: In februari is de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 vastgesteld. Hier kunnen sportverenigingen tot maximaal €10.000 subsidie aanvragen voor kleine fysieke besparingsmaatregelen. Het subsidieplafond van €150.000 is binnen een week bereikt. Vanwege de grote interesse en de aansluiting bij het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds hebben wij besloten om het subsidieplafond te verhogen naar €500.000 met middelen uit deze motie. Besluit GS 23-03-2021: 1. Het subsidieplafond van de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 te verhogen naar €500.000 2. De voor de ophoging benodigde middelen te dekken uit de

Provincie Noord-Holland

				middelen voor de motie Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 3. Het gewijzigde subsidieplafond te publiceren in het Provinciaal blad 4. Provinciale Staten te informeren met inliggende brief. 12-01-2021 GS hebben in oktober 2020 PS middels een brief geïnformeerd over het raamwerk voor de uitvoering van. motie 42. Met de 1e tranche zoals die beschreven staat is begonnen en inmiddels heeft besluitvorming over enkele maatregelen plaatsgevonden. In maart zullen GS middels een brief PS informeren over de stand van zaken en een vooruitblik naar de 2e tranche. Op de website van de provincie staat een overzicht van de maatregelen. In oktober is er een actualisatie van uit de GS-besluitenlijst en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. 21-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 06-10-2020: Op 18 mei 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen om te komen tot een Economisch Herstel en

				Duurzaamheidsfonds (motie 42). Het doel is de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het Coronavirus te verzachten. GS komen nu met een brief waarin het raamwerk dat is ontwikkeld voor de uitvoering is beschreven en wil daarover in gesprek met PS. Besluit GS 06-10-2020: 1. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te informeren over het raamwerk dat is ontwikkeld voor de uitvoering van motie 42 2. De gemeenten in Noord-Holland te informeren over het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gemeenten door middel van bijgaande brief. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-07-2020: Besluit GS 1. Provinciale Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 15-07-2020

				Wij hebben op 7 juli jl. een brief aan PS gestuurd waarin beschreven wordt welke onderdelen relevant worden gezien in de uitvoering van motie 42.
09-03-2020	M21-2020	Vang de kinderen van Moria op	Dijk van, A.	02-08-2023 Geen wijzigingen 24-01-2023 Geen wijzigingen. 20-10-2022 De opvang van minderjarige alleenstaande vluchtelingen (AMV-ers) vormt onderdeel van de bredere inzet die momenteel plaatsvindt vanuit de provinciale regietafel asielopvang, mede op basis van de bestuurlijke afspraken tussen Rijk, VNG en IPO van eind augustus 2022. 01-08-2022 Deze motie is nog steeds actueel, omdat dit vraagstuk inmiddels onderdeel vormt van de bredere asielcrisis waar Nederland momenteel mee geconfronteerd wordt. De CdK werkt als voorzitter van de provinciale regietafel Noord-Holland, gesteund door een provinciale taskforce, met de COA en de Veiligheidsregio's aan het realiseren van meer opvangplaatsen. Deze inspanningen komen ook ten

				goede aan de in Moria verblijvende weeskinderen. 22-03-2022 De voortgang ten aanzien van de uitvoering van deze motie staat momenteel zeer in het teken van de bredere crisissituatie m.b.t. asielopvang als zodanig, die door de oorlog in de Oekraïne acuut is geworden. 21-12-2021 Geen specifieke voortgang te melden, met name vanwege huidige asielproblematiek in NL en activiteiten CdK voor de provinciale regietafel asielopvang. 04-11-2021 Geen specifieke voortgang te melden. De focus ligt momenteel op het bredere thema van asielopvang als zodanig, o.a. in het kader van de provinciale regietafel asielopvang. 25-08-2021 Nog dit jaar zal de CdK namens de provincie Noord-Holland een brief sturen aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over dit onderwerp. 01-04-2021 In GS van 6 april ligt een conceptbrief aan PS voor, waarin wordt voorgesteld deze motie

Provincie Noord-Holland

				als afgedaan te beschouwen. 13-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 06-04-2021: In de Statenvergadering van 9 maart 2020 is de motie 'Vang de kinderen van Moria op' aangenomen. Het College van GS heeft PS een brief gezonden met het voorstel om deze motie als afgedaan te beschouwen. Besluit GS 06-04-2021: 1. Brief aan PS vast te stellen en te verzenden 2. PS voor te stellen de motie 2020-21 daarmee als afgedaan te beschouwen. 20-01-2021 Deze motie kan worden afgedaan, vanwege (a) de actualiteit rond Moria (=er blijken uiteindelijk helemaal geen kinderen daar te verblijven), en (b) de andere activiteiten m.b.t. asielopvang die de CdK samen met Noord-Hollandse gemeenten nu reeds verricht in het kader van de Noord-Hollandse regietafel asielopvang, die de CdK op verzoek van het kabinet organiseert. Wij zullen een brief om afdoening van de motie voorbereiden. 17-08-2020

Provincie Noord-Holland

				Bij brief van 3 juli 2020 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken rond de uitvoering van deze motie. 30-04-2020 Onze provinciale betrokkenheid wordt gevormd via de regionale regietafel vluchtelingen en inbreng in de landelijke regietafel. Uiteraard met de aantekening dat formeel gezien dit georganiseerd wordt vanuit de hoedanigheid van de CdK als Rijksheer en hierover de verantwoording aan de minister wordt afgelegd.

Provincie Noord-Holland

ID	Onderwerp	Behandeld in datum	Portefeuille houder	Inhoud teozegging	Stand van zaken tbv cie Bestuur 16 okt 2023
2637	streven circulair inkopen wat circulair kan in 2027	02-10-2023	Olthof, J.	gedeputeerde Olthof: Dan motie M135-2023. Nou, laat duidelijk zijn dat we met zijn allen streven om uiteindelijk de circulariteit zo snel mogelijk in te voeren. Dat we ook ten aanzien van ons eigen inkoopbeleid voorop willen lopen daarin en dat we dat ook, denk ook in de organisatie, ook bij de inkoop, verder moeten benadrukken nog een keer. (..) En de andere is, naar de heer De Weerdt: kijk, dit is het streven. Wij proberen inderdaad zoveel mogelijk, wat mogelijk is, om in 2027 circulair in te kopen, dat streven hebben we. Dat lijkt me ook prima. En als 2027 misschien wel te laat is, eerder al met elkaar even terug te koppelen: waar staan we op dat moment. Dus dat we over een tijdje eens gaan praten over 'waar staan we', dat lijkt me prima om die tussenevaluatie te doen. Maar het streven om in 2027 circulair in te	

Provincie Noord-Holland

				kopen wat circulair kan, dat kan ik in ieder geval toezeggen.	
2636	Ipads statenleden	02-10-2023	Beemsterboer, J. Dijk van, A.	Mevrouw UITERWIJK (JA21):Ja, voorzitter, wij hadden ook de vraag gesteld hoe het kan dat de middelen voor de Statenleden niet al waren opgenomen in de begroting. (..) Maar in die 850.000 euro zit volgens de tweede begrotingswijziging ook de middelen van de Statenleden in en die waren toch van tevoren ingepland? (..) De heer HEIJNEN (CDA): Ja, het nadeel als je dan in zo'n onderwerp gaat wroeten, wat je dan eigenlijk tegenkomt. Dus in dat kader ook maar even een vervolgvraag. In de antwoorden, schriftelijk, stond dat die investeringen onder de vijfduizend euro niet geactiveerd worden. Nou, dat is logisch. Sorry, vijfhonderdduizend euro. Maar je hoopt natuurlijk niet zo'n iPad en zo'n scherm een voor een. Er zal geen medewerker Mediamarkt zijn die iedere dag een nieuwe iPad koopt. Dus is de totaalinvestering dan niet eigenlijk	voorstel tbv commissie 16 okt 2023: toezegging afgedaan zie schriftelijke beantwoording ontvangen (zie algemene bijlagen)

				hoger dan die vijfhonderdduizend euro? En zou je hem wel moeten activeren. (..) De VOORZITTER: Nee, maar ik stel voor dat – en ik kijk ook even naar de organisatie – dat ik voor de beantwoording van deze vraag hoe wij omgaan met de aanschaf van onze middelen, de afschrijving of niet afschrijven – want sommige middelen worden aangeschaft en worden niet altijd afgeschreven – en het heeft ook met beveiliging te maken en beveiligingsmogelijkheden in het kader van apparatuur waar dat niet allemaal kon. Dat heeft ook te maken met de oude iPads en de nieuwe iPads. Dat heeft ook met software te maken. Zoals u gezien zult hebben, zitten er bij de nieuwere iPads ook nieuwe beveiligingsmodules op zodat het veiliger is. Maar uw boodschap is helder. Ik denk dat we wat dat betreft daar dan even schriftelijk op terugkomen en nog even goed naar de vragen kijken. (..) Gedeputeerde	

Provincie Noord-Holland

				ROMMEL: Over de afschrijvingen en over de iPads wil ik even aangeven dat ik daar schriftelijk op terug zal komen. Dat proberen we voor de commissievergadering Bestuur waar de begroting in wordt behandeld, te doen.	
2635	Bezien afschrijvingstermijn smartphones	02-10-2023	Beemsterboer, J.	"Onze laptops worden afgeschreven in een periode van vijf jaar, onze smartphones worden afgeschreven in een periode van drie jaar." De heer KLEIN (CU): Dank u wel. Het was geen antwoord op mijn vraag. Dus dat laat ik eventjes. Maar ik ben wel wat verrast door het feit dat smartphones in drie jaar worden afgeschreven. Inmiddels geeft bijvoorbeeld Samsung al vijf jaar garantie, vijf jaar updates. Apple doet het volgens mij ook al een hele tijd. Fairphone geeft inmiddels acht jaar. Zouden we niet naar een langere afschrijvingstermijn kunnen gaan? En zo ja, wat is daarvoor nodig? Gedeputeerde BEEMSTERBOER: Ja, ik vind eigenlijk dat de heer Klein wel een punt heeft, dat we wel eens zouden	Tbv commissie 16 okt 2023 schriftelijke beantwoording ontvangen. "Drie jaar is voor de vervanging van telefoons op dit moment ook een goede termijn, al zien we dat de laatste 2-3 jaar Iphones en Samsungs wat sterker lijken te worden en dus mogelijk langer mee zouden kunnen gaan. Om te bepalen of ze ook een vierde jaar mee kunnen gaan, is eerst nader onderzoek nodig."

Provincie Noord-Holland

				kunnen onderzoeken of daar niet een langere termijn voor gehanteerd kan worden. Dat kan ik natuurlijk niet hier zomaar staande de vergadering doen, maar ik begrijp wel de reden van uw vraag. Dus ik weet even niet hoe ik dat dan zeg. Volgens mij moet ik dan zeggen: ik kom daarop terug. Gedeputeerde ROMMEL: Over de afschrijvingen en over de iPads wil ik even aangeven dat ik daar schriftelijk op terug zal komen. Dat proberen we voor de commissievergadering Bestuur waar de begroting in wordt behandeld, te doen.	
2619	Indexatiebeleid - beeldvormende notitie	18-09-2023	Rommel, E.	Gedeputeerde Rommel start met de opmerking dat de notitie enigszins achterhaald is door het coalitie-accoord. Ze zal inzichtelijk maken welke posten niet geïndexeerd zijn. De gedeputeerde wijst op financiële onzekerheden voor de provinciale begroting in de komende jaren. Ze wijst ook op het verbod van staatssteun bij het voor 100% vergoeden van	

				beheerskosten. (..) Ze komt in ieder geval terug met een lijst van niet geïndexeerde posten. Gedeputeerde Rommel merkt op dat er in het coalitie-accoord het e.e.a. vermeld staat over de indexatie van de inkomsten. Dat laat onverlet dat de commissie daar een debat over mag voeren. De publicatie van de Kaderbrief 2025 lijkt haar daartoe een geschikte gelegenheid. Zij zal in ieder bij die gelegenheid de door de commissie gevraagde informatie leveren.	
2618	Rentebeleid	18-09-2023	Rommel, E.	Mevrouw Uiterwijk (JA21) zegt dat het negatief saldo van 500.000 euro vraagt om rentebeleid op korte termijn. Van de gedeputeerde wil zij weten wanneer zij beleid hiervoor af heeft. Gedeputeerde Rommel antwoordt dat zij ernaar streeft om nog dit jaar een besluit over de rente in GS in te brengen. PS wordt daarover geïnformeerd.	
2616	evaluatie en herijking	18-09-2023	Rommel, E.	Gedeputeerde Rommel zegt ernaar te streven om ontwikkelingen die met	ten behoeve van 16 okt 2023: In de toelichting van de brede basismonitor (C-

	circulaire economie			elkaar samenhangen ook in totale samenhang te bespreken. Daarom oppert zij het idee om de evaluatie van de uitvoeringsagenda van de lineaire economie mee te nemen in de herijking van de circulaire economie. (...) Veel gestelde vragen van de commissie zullen worden meegenomen in de herijking en tussentijdse evaluatie. (...) Gedeputeerde Rommel geeft aan dat de start is gepland voor eind dit jaar/begin volgend jaar. Zij heeft de intentie om de afbouw van de lineaire economie onderdeel te laten zijn van de actualisatie. Dit geldt ook voor de goede voorbeelden afkomstig uit andere provincies. Over de brede welvaart zegt zij dat die meegenomen is in de uitvoeringsagenda voor de economie. De heer Klein (ChristenUnie) vraagt wanneer de antwoorden op aanbeveling no.1 uit het rapport van de Rekenkamer verwacht mogen worden. Hij stelt teven ook voor om dit agendapunt te bespreken in de	agenda 15a) is aangegeven dat er een verkenning is geweest om een aantal nieuwe indicatoren toe te voegen of door te ontwikkelen. Voor een aantal andere onderwerpen zijn nieuwe indicatoren ontwikkeld. Nieuw in de 2023 versie van de Brede Basismonitor zijn indicatoren voor: Circulaire economie, Innovatiekracht en Spanning op de arbeidsmarkt. Naar aanleiding van het initiatiefvoorstel voor het stimuleren van een betekeniseconomie in de provincie Noord- Holland is ook een verkenning uitgevoerd naar het aantal sociale - en maatschappelijk verantwoorde ondernemers. Er blijkt onvoldoende data beschikbaar te zijn om deze indicator op te nemen in de Brede Basismonitor. Het ontbreekt aan een centrale instantie die deze aantallen bijhoudt. De laatste schatting over het aantal sociale ondernemingen werd over de periode van 2011-2016 op landelijk niveau uitgevoerd. PS 2 okt 2023: Gedeputeerde Rommel: En voor de Partij voor de Dieren, ik had al aangegeven dat wij dus de herijking van de Actieagenda

				komende Statenvergadering. Gedeputeerde Rommel antwoordt dat zij de verlangde antwoorden meeneemt in de actualisatie.	Circulaire Economie en de uitvoeringsagenda Economie gelijk op willen laten lopen. Dat betekent ook dat ik in februari bij u in de commissie de tussenevaluatie meeneem van de circulaire economie en dat we dan gelijk met de economische uitvoeringsagenda alles gaan herijken. Dat zal dan eind 2024, begin 2025 worden. Begin september is de laatste versie van de Brede Basismonitor opgeleverd, een toelichting op de monitor is hier te vinden. De Brede Basismonitor 2023 bevat de meest actuele gegevens van de Regionale Monitor Brede Welvaart van het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS). Voor veel indicatoren zijn wij afhankelijk van de indicatoren uit deze monitor. Via het Nationaal Netwerk Brede Welvaart kijken we hoe het monitoren van brede welvaart verbeterd en actueler gemaakt kan worden, dit in gezamenlijkheid met (regionale) kennisinstellingen, Rijk en provincies.
2615	Initiatiefvoorstel Holland impact - stand van zaken	18-09-2023	Rommel, E.	Het initiatiefvoorstel van ChristenUnie en PvdD is niet herkend als vallend onder circulaire economie. Daarom is het niet meegenomen in het	

Provincie Noord-Holland

				Rekenkameronderzoek. (...) Tegen de heer Klein (ChristenUnie) zegt zij dat de herijking start in 2024. De rapportage over het initiatiefvoorstel wil zij binnen twee maanden uitbrengen.	
2610	Expertsessie vreemd vermogen en interne rekenrente	10-07-2023	Rommel, E.	Dan motie 91 van JA21. Als ik de expertsessie zo mag opvatten dat we daar een technische briefing over gaan houden, waardoor we allemaal weer op dezelfde speed zitten met hoe we hiernaar kijken en wat je hier verder van zou kunnen vinden, dan wil ik die toezegging graag doen.	t.b.v. commissie 16 oktober: toezegging afgedaan nl. discussienotitie indexatiebeleid besproken op B-agenda 18 sept 2023
2609	Meer inzet voor actualisatie brede welvaartsindicatoren	10-07-2023	Rommel, E.	Ingetrokken motie - Verzoeken Gedeputeerde Staten: • Bij de jaarstukken van 2023 meer inspanning te leveren om de Brede welvaartsindicatoren te voorzien van actuelere informatie • Met het CBS in gesprek te gaan over de manier waarop de regionale cijfers uit de monitor sneller beschikbaar kunnen komen, en dit gesprek bij voorkeur in IPO verband te voeren. gedeputeerde Kocken: De motie Inzet voor actualisatie brede	

				welvaartsindicatoren van meneer Klein heb ik eigenlijk net volgens mij al een toezegging op gedaan. Ik weet niet of dat voor u voldoende is. Ik zou zeggen, het gesprek met het CBS ga ik graag aan. Meer inspanning leveren om de welvaartsindicatoren te actualiseren, die toezegging wil ik ook gewoon doen. Dus dit omarm ik graag.	
2589	grondstrategie	06-03-2023	Rommel, E.	Toezegging strategische grondstrategie. De strategische grondstrategie is voor meerdere doelen bedoeld dan alleen stikstof. Als we het alleen zouden bedoelen voor stikstof, dan komt het inderdaad op staatssteun aan. We hebben al een stikstofstrategie. Dat heeft PS ook vastgesteld. De vijfde nota heeft als instrument dat als je iets generiek wilt maken, dus niet voor die individuele grondaankopen, kun je een grondstrategieplan maken. Dat is een instrument. En dat is ook wat ik aan u wil toezeggen, dat we dat gaan doen. Ik kan u alleen helaas op dit moment niet zeggen wanneer.	

Provincie Noord-Holland

2583	Nota Grondbeleid	20-02-2023	Rommel, E.	Gedeputeerde Rommel zegt toe om aan de hand van een voorbeeld, de commissie te informeren over de toepassing van criteria. Zij doet ook het voorstel om de Nota Grondbeleid te agenderen in een commissievergadering om te bepalen of die nog toepasbaar is voor de komende periode. PS 6-3: De vijfde nota heeft is een generiek instrument een grondstrategieplan zou hier een onderdeel van kunnen zijn. Dat is een instrument dat gedeputeerde Rommel wil toezeggen.	
2586	Zusterrelatie provincie Shandong (CQ Korea)	29-09-2022	Dijk van, A.	Mw. De Groot (SP) vraagt waarom er een band is aangegaan als al bekend was dat er mensenrechten geschonden worden? In Zuid-Korea en Japan is ook het een en ander aan de hand wordt het geen tijd om daar de banden ook te verbreken? Met Wales zou ook gepraat moeten worden over Tata Steel, wat een gezamenlijk probleem is. Mw. De Groot blijft bij haar standpunt dat ze het jammer vindt dat de schending van de	

				mensenrechten niet is benoemd in de beëindigingsbrief. --- Commissaris Van Dijk vindt het wel goed dat de discussie over waar, met wie, hoe en met welk nut er samengewerkt wordt open gevoerd wordt. Er kan niet alleen vanuit ons perspectief gekeken worden, het is belangrijk kennis te nemen van elkaar en elkaars cultuur voor wederzijds begrip of kritiek op basis van respect. De commissaris zegt toe te zullen onderzoeken of de samenwerking met Korea eindeloos is en of die wel of niet moet doorlopen. Dhr. Van Dijk vindt dat internationale relaties belangrijk zijn, daar wil hij ook mee doorgaan en waar mogelijk zijn gedeputeerden in stimuleren.	
2502	Participatiefonds Duurzame Economie (DENH)	20-06-2022	Zaal, I.	mw Zaal: zegt toe om wanneer wordt overgegaan naar de beheerfase en de ROM de opstartfase heeft afgerond, het hele ecosysteem zal worden geëvalueerd waarbij wordt nagegaan of bepaalde vormen van innovatief	

				ondernemerschap ontbreken bij een van de mkb-instrumenten	
2501	Kaderbrief 2023	20-06-2022	Rommel, E.	hr. Olthof voor mw. Kocken: - Tav de beleidsindicatoren wordt gemeld dat een herijking van de brede basismonitor volgt, daarbij kan de integrale discussie plaatsvinden over indicatoren evenals over de gevolgen voor de financiën en over het toevoegen van nieuwe indicatoren PS 4 juli 2022 Mw. Kocken: - De PVV kwam met de vaststelling dat er een toezegging is geweest dat wij u goed op de hoogte zullen houden van de ontwikkelingen en onderhandelingen met het Rijk. Die toezegging is al gedaan, maar ik kan haar zeker nog een keer bekrachtigen. Uiteraard houden wij u op de hoogte zodra er aanleiding toe is. Ik moet er wel bij zeggen dat het op dit moment bijna dagelijks lijkt te veranderen. Ik zal u dus niet elke dag komen lastigvallen met een update, maar u mag erop vertrouwen dat u van mij met regelmaat	Op verzoek van de Rekeningencommissie hebben GS de indicatoren in de begroting doorgelicht. Het resultaat van dit verbetertraject is een aangepaste set van indicatoren die voortaan in de begroting worden vermeld en die doorlopend in het reguliere planning- en controlproces worden herijkt. Dit is afgerond in de Rekeningencommissie van 18 sept 2022. Cie bestuur 18-09-2023: notitie indexatiebeleid besproken op de B agenda. zie verder toezegging 2619. voorstel Cie Bestuur 16 okt 2023: toezegging afgedaan.

Provincie Noord-Holland

				hoort hoe het ervoor staat - lijstje bij Kaderbrief: Zodra wij het comfort voelen om iets meer te kunnen doen dan wij nu in de Kaderbrief hebben opgenomen, zijn dit de zaken waarnaar we het eerst zullen kijken. Ik neem de moties en gemaakte opmerkingen wel mee - de herziening van het beleid voor het indexeren: stelt voor dat zij met een notitie kom voor de Staten, waarin het huidige indexeringsbeleid en de consequenties die veranderingen daarin zouden meebrengen aan u duidelijk gemaakt worden, zodat u met een nog diepere kennis daarvan uw standpunt daarover zou kunnen innemen.	
2500	Jaarstukken 2021	20-06-2022	Beemsterboer, J. Dijk van, A.	hr. Olthof voor mw. Kocken: - In reactie op de vraag van de PvdD zegt hij toe na te gaan op welk moment een reflectie op de ontwikkelingen als regenboogprovincie kan worden gegeven. hr. Stigter: - zegt toe PS tweemaal per jaar mondeling te	

Provincie Noord-Holland

				informeren over de voortgang ICT, continuïteit en veiligheid.	
2499	MRA meerjarenbegoting	20-06-2022	Olthof, J.	Hr. Olthof: - zal de vraag of de verlaging van het budget verduurzaming leefomgeving leidt tot een verhoging van andere budgetten zodat de inzet op klimaat en biodiversiteit gelijk blijft, aan de MRA voorleggen - Het grootste deel van het aanjaagbudget is bestemd voor de MRA als netwerkorganisatie, maar een nadere specificatie van de relevante werkzaamheden is reeds opgevraagd en zal worden voorgelegd aan PS PS 4 juli 2022: - Begin volgend jaar komt er ook een evaluatie van de termijnagenda en de voortgangsnota. Dan willen we ook de transparantie hieraan koppelen, zodat u ook een beter beeld heeft van wat er gebeurt - Als Amsterdam dan toch besluit om het niet te doen, dan zullen wij een nieuwe afweging moeten maken over wat dat betekent voor de bijdrage van de provincie Noord-Holland.	Voordracht is geamendeerd vastgesteld. Zie amendement 56-2022: voordracht Meerjarenbegroting MRA 2021-2024 besluiten om besluit 2 van het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen De volgende tekst op blz. 3 van de brief: “Als gevolg hiervan daalt nu het beschikbare budget voor de activiteiten van het MRA-Platform economie. Zeker in de huidige situatie van economische tegenwind is dat niet wenselijk. Daarnaast wordt hiermee ook de afspraak doorbroken dat Amsterdam en de provincie jaarlijks eenzelfde bedrag fourneren. Het zou tegen die achtergrond de voorkeur verdienen dat Amsterdam de eenzijdigafgekondigde bezuiniging weer ongedaan zou kunnen maken.” Te vervangen door: “Als gevolg hiervan daalt nu het beschikbare budget voor de activiteiten van het MRA-Platform economie. Hiermee wordt de afspraak doorbroken dat Amsterdam en de provincie jaarlijks eenzelfde bedrag fourneren. Gezien de verschillende crises die

					zich hebben opgestapeld, is er noodzaak om de transitie te versnellen naar een brede welvaart-economie, binnen ecologische grenzen. Om die transitie te versnellen kunnen bedrijven bijvoorbeeld positief worden gestimuleerd een bijdrage te leveren aan maatschappelijke doelen, en naast economische ook sociale en ecologische waarde toe te voegen. Het zou tegen die achtergrond de voorkeur verdienen dat Amsterdam de eenzijdig afgekondigde bezuiniging weer ongedaan zou kunnen maken."
2497	Snel internet buitengebied	09-05-2022	Rommel, E.	mw. Zaal stelt voor om eerst af te wachten of de motie Van Dijk in de Tweede Kamer leidt tot het beschikbaar stellen van voldoende middelen om de laatste echt witte vlekken op te lossen, want het kost in totaal ongeveer € 11 en € 31 miljoen voor de provincie (een paar duizend euro per adres). Nadat het besluit van de Tweede Kamer bekend is geworden, zullen PS geïnformeerd worden	Zie C-agenda EFB 12-9-2022

Provincie Noord-Holland

2496	Transparantie IPO en afstemming GS-PS IPO	21-03-2022	Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Stigter bevestigt dat is afgesproken om PS tijdig te betrekken bij belangrijke onderwerpen. Het IPO vormt integraal onderdeel van de inhoudelijke bespreking van de belangrijke onderwerpen, waarvoor PS de kaders meegeven. Als dit proces niet volgens wens verloopt bij het IPO, dan komt het college terug bij PS.	
2494	Brief GS afdoening motie Europa dichter bij PS	21-03-2022	Dijk van, A.	Mw. Zaal zegt toe: - de commissie kan erop vertrouwen dat de belangrijke thema's waarvoor nog geen provinciaal beleid is opgesteld (zie punt 2 van de brief) voor de commissievergadering geagendeerd worden - dat bij politiek gevoelige onderwerpen PS worden betrokken en geïnformeerd mits e.e.a. past binnen de bestaande afspraken over de werkwijze van PS.	Voorstel commissie 16 okt 2023: toezegging afgedaan betreft een doorlopende procesafspraak
2492	1e begrotingswijziging 2022	14-02-2022	Rommel, E.	Zie brief C-agenda EFB 20 juni 2022 Het tweede kwartaal staat een overleg gepland van alle gedeputeerden Financiën. Nadat een duidelijk beeld is ontstaan van de inzet door het IPO, wordt een terugkoppeling gegeven en	

				een procesvoorstel aan PS gestuurd over het provinciefonds en het gesprek over het belastingstelsel.	
2491	MRA: Brief GS aan PS inzake Samenwerking GS en PS op het gebied van MRA/afdoen motie 52-2021	14-02-2022	Dijk van, A. Olthof, J.	Toezeggingen CdK: Op specifieke voor PS gevoelige onderwerpen zal een aparte mondelinge terugkoppeling gegeven worden, voor de overige agendapunten zal worden verwezen naar de notulen. De afspraken tussen GS en PS zullen regelmatig worden geëvalueerd (1e na een jaar). Op een later moment kan indien gewenst, nader gesproken worden over de portefeuille 'Lobby en Public Affairs' van de CdK in het bestuur. .	betreft een toelichting op het proces. Voorstel 16 okt 2023: toezegging afgedaan.
2490	Interne Organisatie/verduurzaming: Brief GS aan PS inz. Verduurzaming Eigen Organisatie	17-01-2022	Beemsterboer, J.	Gedeputeerde Pels meldt dat het om een groeidocument gaat. Bij de volgende versie zal de vraag van de PvdD over het belang van de eiwittransitie meegenomen worden	
2489	Nazorg stortplaatsen	17-01-2022	Rommel, E.	Gedeputeerde Pels gaat onderzoeken wat 'eeuwigdurende nazorg' betekent,	Financiën: Nazorgfonds gesloten stortplaatsen: begroting 2023 (C-agenda

				hoe deze door de provincie kan worden afgehecht en op welke wijze hieraan kan worden voldaan. Rekenrentes: In februari a.s. worden de uitkomsten van het gezamenlijke onderzoek en het opstellen van scenario's verwacht en kan een besluit worden genomen. De resultaten van de scenario's kunnen verwerkt worden in de begroting 2023	EFB 23-01-2023) Voorstel tbv cie 16 okt 2023: toezegging afgedaan.
2488	Initiatiefvoorstel Denk Slavernijverleden	17-01-2022	Dijk van, A.	De uitvoering van de motie van de CU in de Tweede Kamer wordt gemonitord. Zodra de Tweede Kamer de onderzoeksopdracht heeft geformuleerd en de onderzoekstermijn is bepaald, zullen PS onmiddellijk geïnformeerd worden.	Voorstel cie 16 okt 2023: toezegging afgedaan. zie: https://www.noord-holland.nl/Actueel/Archief/2022/Juli_2022/Excuses_provincie_Noord_Holland_voor_slavernijverleden en https://www.noord-holland.nl/Over_de_provincie/Koloniaal_verleden_Noord_Holland 31-5-2022:Technische briefing: 2 juni 2022. Een diepgaand onderzoek maar Slavernijverleden door Rijk wordt in 2023 verwacht: zie brief GS C-agenda EFB inz. Stand van zaken uitvoering afgedane Motie 48-2020 educatie koloniaal verleden. In vergadering EFB van 14 februari 2022 heeft de cie -op voorstel van de hr. Mangal van Denk- ingestemd met het organiseren van een technische briefing

					met de onderzoekers die in Amsterdam onderzoek hebben gedaan, om de commissie te informeren en de lopende (door het Rijk) of reeds afgeronde onderzoeken in provinciaal perspectief te zetten, mede om te voorkomen dat dezelfde onderzoeken worden uitgevoerd.
2487	Datacenterstrategie	17-01-2022	Rommel, E.	Na een jaar zal de strategie worden geëvalueerd	Evaluatie januari/ februari 2023?
2482	Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023	27-09-2021	Rommel, E.	Mw. Zaal zegt toe: - Tech Grounds wordt via het budget van de MRA door de provincie ondersteund in de toekomst zal onderzocht worden of succesvolle projecten onderdeel kunnen worden van de ontwikkelcoalitie Inclusiviteit, teneinde deze door te leiden naar andere plekken in de provincie om van elkaar te leren en ervoor te zorgen dat inclusiviteit gemeengoed wordt - De provincie zet in op het ontwikkelen van een systeem en infrastructuur die een doelgroepsgewijze aanpak faciliteert, zoals voor statushouders en nieuwkomers waarvoor diverse	De eerst volgende uitvoeringsrapportage over de arbeidsmarkt zal worden geïntegreerd in een herijkte uitvoeringsagenda Economie. In de uitvoering zijn inmiddels projecten, die doelgroepenbeleid in de regio faciliteren, gekoppeld aan de ontwikkelcoalitie Inclusiviteit. Het gaat om: onderwijsvernieuwing voor anders-lerenden met het RIF-project Entree in beweging. Ontwikkelen Leer-werklocaties als onderdeel van de Regiodeal ZaanIJ Groen en Meedoen Realisatie van een oriëntatie- en leerwerkplek TechCourt met het Regionaal Platform Arbeidsmarkt in Noord-Holland Noord.

				projecten zijn opgestart. Het is zeker de taak van de provincie om deze projecten te koppelen. In de vervolgrapportage en uitvoering zal extra aandacht worden besteed aan deze groep -	
2480	Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023	06-09-2021	Rommel, E.	- De corona-Rijksregelingen zullen worden ingetrokken, dat proces wordt nauwgezet gevolgd. De lopende projecten in het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gaan gewoon door, zodat het groene herstel ook op lange termijn kan worden aangejaagd. De ROM heeft de mogelijkheid om investeringen in te zetten om ondernemers groen de crisis uit te laten komen en hopelijk kan de provincie daaraan blijven bijdragen. De commissie zal tussentijds geïnformeerd worden over de stand van zaken	voorstel tbv commissie 16 okt 2023: toezegging afgedaan. op B-agenda is afdoeningsvoorstel GS opgenomen mbt M42-2020 Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds.
2475	Voordracht geactualiseerde datastrategie 2021-2023	14-06-2021	Beemsterboer, J.	Hr. Stigter: - in de voortgangsrapportage wordt teruggekomen op het voorstel van de PvdD om de achterliggende technieken openbaar te maken - meldt dat er nog	Voortgangsrapportage in EFB september 2022

Provincie Noord-Holland

				een commissie ethiek in het leven moet worden geroepen en hierbij zal de oproep van DENK zeker in acht genomen worden. Er volgt een terugkoppeling aan PS over het betrekken van niet digitaal onderlegde mensen.	
2474	Voordracht provinciale deelname in Regionale Ontwikkelings maatschappij	14-06-2021	Rommel, E.	Mw Zaal: GS vinden het verstandig om nu niet in te grijpen in bestaande instrumenten, maar naar de toekomst toe wordt ingezet op een vereenvoudiging van alle instrumenten bijvoorbeeld bij een nieuwe tranche of bij heroverweging van overeenkomsten. Zij zegt toe dat wanneer dat aan de orde is, in gesprek wordt gegaan met PS Zij zegt toe dat tussentijdse specifieke ontwikkelingen met de commissie gedeeld worden, met name over de vraag of de doelstellingen worden gerealiseerd. Het beleidsplan wordt niet door PS vastgesteld, maar dat kan wel met PS besproken worden. GS zullen goed volgen of de ROM de doelstellingen gaat bereiken maar als	Zie ook brief: ROM: Brief GS aan PS inz. benoeming bestuurders en verlenen volmachten (C-agenda EFB 28-102021) Zie ook motie Motie ROM biodiversiteit : afdoeningsvoorstel EFB 21 maart 2022: cie: motie is afgedaan

				aandeelhouder heeft men een goede positie en zal men deze positie inzetten om ontwikkelingen te beïnvloeden. In dat geval zullen GS terugkomen bij PS. Ook zegt zij toe dat zij als aandeelhouder in de ROM zich zal inspannen dat de investeringen die de ROM doet geen afbreuk doen aan de biodiversiteit en dat ook gelet wordt op dierenwelzijn." Toezegging bij afdoening motie ROM biodiversiteit: mw. Zaal zegt toe: - na te gaan of het mogelijk is om tegemoet te komen aan de wens van de PvdD om inzage in de verslagen te verkrijgen zodat een goede controle kan plaatsvinden - in het gesprek met de directeur het belang van bekendheid van de werkinstructies en het No Harm principe aan de orde te stellen.	
2459	Inkoopbeleid	22-03-2021	Dijk van, A.	Mw. Pels zegt toe: . De vastgestelde inkoopkaders binnen het betreffende beleidsterrein zijn van toepassing en die zullen door GS voor PS in kaart worden gebracht - Het is niet bekend	Voorstel commissie 16 okt 2023: toezegging afgedaan gelet op toezegging 2637 d.d. PS 2 okt 2023

				wat de stand van zaken van klimaatneutraal bij andere provincies is, maar in het kader van de opgave voor overheden in het klimaatakkoord om in 2030 energieneutraal te zijn, zal zij bij de overige provincies navraag doen.	
2451	Actieagenda circulaire economie 2021-2025	18-01-2021	Rommel, E.	Gedeputeerde Pels zegt dat samen met gedeputeerde Zaal zal voor de volgende verkiezingen gereflecteerd wordt op de verhouding van de circulaire agenda tot de economische agenda zodat de volgende periode hier een standpunt over kan worden ingenomen .	in cie bestuur van 18 sept 2023 is Eindrapport Circulaire economie van de RKK besproken. Zie toezegging 2616 in 2024 evaluatie en herijking. Voorstel t.b.v. commissie 16-10-2023: toezegging afgedaan
2438	Initiatiefvoorstellen Forum voor Democratie tot wijzigen Referendumverordening	28-09-2020	Dijk van, A.	GS zullen pogingen tot referenda monitoren en waar mogelijk, obstakels bespreekbaar maken in de commissie Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. Bindend correctief referendum	Zie ook gestelde Statenvragen 115-2020 van FvD Vraag over kosten is schriftelijk beantwoord en geagendeerd op C-agenda EFB 18 januari 2021.

Provincie Noord-Holland

				agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt	

Doorkijk agendering onderwerpen Commissie Bestuur

In de voorgaande periode werd in de commissies gewerkt met een lange termijn agenda/Strategische agenda. Met de bedoeling om inzicht te geven in en overzicht houden op besluitvorming op en voortgang van belangrijke thema's.

De eerste versie van een strategische agenda voor deze Statenperiode wordt geformuleerd op basis van afspraken in GS over concretisering vanuit het coalitieakkoord.

Zolang dit overzicht nog ontbreekt werkt de griffie met een doorkijk naar de komende commissievergaderingen.

Overzicht (te) ontvangen voorstellen voor behandeling in de commissie Bestuur & concept planning	Nov 23	Jan 24	Feb 24	Mrt 24
Wijziging GR 4 recreatieschappen	A			
Wijziging subsidieverordening fractiebijdragen	A ovb			
Voordracht IBT verordening	A			
Laatste begrotingswijziging 2023	A			
Legesverordening en tarieventabel 2024 (inwerkingtreding 1-1-2024)	A			
Verordening grondwaterontrekkingsheffing 2024 (inwerkingtreding 1-1-2024)	A			
Nazorgfonds begroting 2024	A			
Afdoen motie M250-2022 "Vlaggen op 10 december"	B ovb			
Afdoen motie M233-2022 "Wet Bibob toepassen recreatieparken"	B ovb			
Technische briefing Havens/mobiliteit: Maritiem cluster en mobiliteitsvisie Den Helder-Texel-PNH (cie Ruimte is tevens uitgenodigd)	ovb			
Afdoen motie M277-2022 "behoud scheepsreparatiewerf Noordzeekanaalgebied"	B ovb			
Svz initiatiefvoorstel Holland Impact		B		
Tussenevaluatie van de Actieagenda Circulaire Economie			B	
Agenderingsverzoek van C naar B: Brede Basismonitor 2023	B ovb			

(van PvdD)				

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13156
Extern Zaak ID	2079145
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	4.a.1
Titel	Financiën: Begroting 2024 (A-agenda alle commissies 9 en 16 okt 2023)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	16 oktober 2023

Toelichting

In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2024 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten.

Programmabegroting 2024

Voorwoord:

Verbindend vooruit! Naar een leefbare en economisch krachtige provincie. Dit is onze ambitie voor de collegeperiode 2023-2027. Voor de uitvoering van het akkoord stellen we naast structurele investeringen ruim € 136 miljoen beschikbaar voor nieuw beleid.

Noord-Holland is een prachtige provincie, met een grote diversiteit aan landschappen, levendige steden en vitale dorpen en kernen. Samen met inwoners en partners willen we van Noord-Holland een nog mooiere provincie maken. Daarbij gaat het uiteraard over de thema's wonen, economie, natuur, energietransitie en klimaat en hebben we ook nadrukkelijk aandacht voor welzijn, bereikbaarheid en het verbeteren van de luchtkwaliteit. Goede voorzieningen, passende banen en voldoende ruimte voor recreatie zorgen er voor dat inwoners en bedrijven zich thuis voelen in Noord-Holland. Een leefbare en economisch krachtige provincie, daar staan we voor.

In deze begroting maken we inzichtelijk wat we willen bereiken, wat we gaan doen en wat de kosten zijn. We verbinden onze ambities steeds aan het beschikbare geld. Bij alle onderwerpen maken wij een koppeling met de Brede Basismonitor die laat zien hoe de welvaart in Noord-Holland zich in de brede zin van het woord ontwikkelt.

In deze begroting staan onze beleidsdoelstellingen helder per programma op hoofdlijnen verwoord. Daarbij is ook opgenomen hoe wij deze denken te bereiken. Door de korte tijd die er dit jaar beschikbaar was om op basis van het coalitieprogramma uit te werken hoe wij de uitvoering denken te gaan doen, is de invulling van de begroting op onderdelen globaler dan wij gewend zijn. Dit zal later dit jaar nader worden ingevuld en bij de kadernota 2025 voorgelegd worden in onder meer het meerjarenperspectief. De nadere invulling en uitvoering van deze doelstellingen werken we uit in overleg met partners en inwoners.

De val van het kabinet brengt onzekerheden met zich mee over het rijksbeleid en inzet van de rijksmiddelen. Deze middelen zijn nodig om de landelijke en onze eigen doelen te bereiken. We willen echter voorkomen dat de vorming van een nieuwe regering onze ambities remt. We gaan uit van onze eigen kracht en zoeken van daaruit samenwerking met onze partners en financiering uit de (transitie)fondsen van het Rijk.

De grote uitdagingen vragen om forse investeringen. Tegelijkertijd streven wij naar een gezonde financiële huishouding. Jaarlijks kijken wij kritisch naar hoe wij onze ambities zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen realiseren. Zo maken wij ruimte voor nieuw beleid door enerzijds onze uitgaven te verlagen en anderzijds door een verhoging van de opcenten (wegenbelasting). Bij de verhoging van de opcenten zorgen we er wel voor dat we de provincie met de laagste opcenten blijven. Hiermee houden we onze begroting en de meerjarenraming structureel in evenwicht. Dat is een uitstekende basis voor de uitvoering van het coalitieakkoord.

Esther Rommel

Gedeputeerde Financiën

Inhoudsopgave

Inhoud

Programmabegroting 2024 1
Voorwoord: 2
Inhoudsopgave 3
1 Samenvatting 4
Inleiding 4
Brede ontwikkelingen provincie 4
Financiële begroting in één oogopslag 5
Structureel en reëel evenwicht 6
Overzicht financiële ontwikkelingen 7
Leeswijzer 10
Trends uit de brede basismonitor 12
2 Programma's 14
Programma 1 Bestuur 15
Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving 23
Programma 3 Ruimte en Wonen 33
Programma 4 Bereikbaarheid 43
Programma 5 Natuur en landelijk gebied 54
Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur 68
7 Overzicht algemene middelen en organisatie 77
3 Paragrafen 83
4 Financiële begroting 140
5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 221
Bijlagen 230
Wettelijk- en provinciaal beleidskader 230
Brede basismonitor 233
Bestuur en directie 234
Noord-Holland in feiten en cijfers 235
Waar zijn wij te bereiken 235
Lijst met gemeenten 236

1 Samenvatting

Inleiding

Voor u ligt de begroting en meerjarenraming 2024-2027. De begroting is het stuurinstrument van de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten (PS) de budgettaire kaders voor het jaar 2024 vaststellen.

In juli is het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' gepresenteerd. Het coalitieakkoord is zo herkenbaar en evenwichtig mogelijk verwerkt in deze begroting. Op deze wijze is invulling gegeven aan het versterken van de leefbare en economische krachtige provincie voor alle Noord-Hollanders.

In deze begroting zijn de activiteiten van de operationele doelen gebundeld op het niveau van het beleidsdoel. Dit creëert meer samenhang tussen de verschillende activiteiten die bijdragen aan hetzelfde beleidsdoel en wordt de verantwoording richting de Staten helderder.

Om de provinciebegroting toegankelijk te maken is naast dit boekwerk een animatie van deze begroting gemaakt en een gebruiksvriendelijke webversie van de begroting ontwikkeld. De financiële stukken van de provincie, waaronder de animatie en de webversie van deze begroting, zijn te vinden op de financiële portal op de website van de provincie Noord-Holland.

Brede ontwikkelingen provincie

In 2021 is op verzoek van PS de eerste Brede Basismonitor opgesteld. Het doel van de Brede Basismonitor is het verbeteren van de informatie- en sturingswaarde van het beleid van de provincie. Een deel van de indicatoren komt voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Provincies zijn verplicht deze indicatoren op te nemen in de begroting en jaarrekening. De overige indicatoren sluiten aan bij diverse landelijke en provinciale monitoren.

Voor de indicatoren in de begroting 2024 wordt de derde versie van de Brede Basismonitor uit 2023 gebruikt. De Brede Basismonitor is hier te vinden: (link)

In de samenvatting staan de belangrijkste trends die voortvloeien uit de Brede Basismonitor en in de bijlage staat verdere informatie over de Brede Basismonitor. De trendindicatoren zijn niet direct te koppelen aan prestaties of inzet van de provincie. Met de brede basismonitor Noord-Holland volgen we op een overzichtelijke en systematische manier de belangrijke trends in de provincie.

Financiële begroting in één oogopslag

Saldo van baten en lasten per programma (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
1 Bestuur	24.009	23.955	23.957	24.047
2 Klimaat en gezonde leefomgeving	80.267	64.920	61.164	62.168
3 Ruimte en Wonen	22.234	15.693	15.081	15.571
4 Bereikbaarheid	241.211	226.165	222.847	227.530
5 Natuur en landelijk gebied	153.826	142.690	94.883	84.184
6 Economie, leefbaarheid en cultuur	38.241	32.991	28.689	28.755
7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-476.101	-485.619	-465.435	-455.354
Totaal saldo van baten en lasten	**83.687**	**20.795**	**-18.814**	**-13.099**

Saldo van stortingen en onttrekkingen aan reserves (bedragen x € 1.000)

Min is voordelig	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Stortingen	182.834	120.902	87.361	94.487
Onttrekkingen	-266.520	-141.386	-68.180	-79.719
Totaal mutaties reserves	**-83.686**	**-20.484**	**19.181**	**14.768**
Begrotingsresultaat (saldo van baten en lasten + mutaties reserves)	**0**	**310**	**366**	**1.669**

Toelichting op het begrotingsresultaat

Begrote saldo 2024

Voor 2024 is het begrote resultaat in evenwicht. Dit is het resultaat van het saldo baten en lasten en het saldo van mutaties in de reserves. De totale begrote lasten en baten kennen een tekort van € 83,7 miljoen. Dit wordt gedekt vanuit de daarvoor bestemde reserves, per saldo is er een onttrekking van € 83,7 miljoen daarmee komt de begroting in evenwicht.

Uitgaven (lasten)

In 2024 zijn de uitgaven van de provincie begroot op € 720 miljoen. In de begrote uitgaven zitten extra middelen die beschikbaar zijn gesteld n.a.v. het coalitieakkoord van in totaal € 20,7 miljoen. Hieronder vallen o.a. de structurele middelen voor het verder uitvoeren van de klimaataanpak (€ 11 miljoen in 2024 en oplopend tot € 14 miljoen in 2027), MRA-Wonen (€ 3 miljoen), PPLG gebiedsprocessen (€ 2 miljoen oplopend naar € 12 miljoen in 2029), gezonde leefomgeving (€ 2 miljoen), uitvoeringskosten masterplan Wonen (€ 1,4 miljoen) en voor de landbouw voedselvisie en eiwittransitie (€ 1 miljoen). Onder de uitgaven vallen ook de afschrijvingslasten van afgeronde projecten. Een overzicht van de geplande investeringen staat in hoofdstuk 4.3.3

Inkomsten (baten)

De begrote inkomsten 2024 voor de provincie zijn € 637 miljoen. De grootste bronnen van inkomsten voor de provincie zijn: algemene uitkering vanuit het Rijk, het Provinciefonds (€ 306 miljoen), inkomsten uit motorrijtuigenbelasting (de opcenten) (€ 269 miljoen), overige bijdragen vanuit het Rijk (€ 27 miljoen) en dividenden (€ 7,3 miljoen) . De voornaamste mutaties zitten in de verhoging van de opcenten en de gebudgetteerde groei van het wagenpark (€ 40 miljoen) en een hogere bijdrage uit het provinciefonds conform de meicirculaire (€ 16,3 miljoen).

Reservemutaties

Vanuit de reserves is een onttrekking van € 267 miljoen begroot ten behoeve van uitgaven in 2024 en een storting van € 183 miljoen ten behoeve van uitgaven in toekomstige jaren. In het coalitieakkoord is voor de periode 2023-2027 voor € 136 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar gesteld. In de begroting 2024 is nog niet het volledige bedrag gestort in de reserves. Dit omdat de planning van de programmering nog moeten worden uitgewerkt. De incidentele middelen zijn gestort in het te vormen reserve 'coalitieakkoord'. Na de vertaling van de ambities uit het akkoord tot uitvoeringsplannen worden de middelen overgeheveld vanuit de reserve coalitieakkoord naar de inhoudelijke bestemmingsreserves binnen het betreffende programma waar vanuit de daadwerkelijke bestedingen zullen plaatsvinden.

Begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 (x € 1.000)

	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	720.494	661.561	600.574	603.959
Baten	-636.807	-640.766	-619.388	-617.058
Saldo van baten en lasten	83.687	20.795	-18.814	-13.099
Stortingen reserves	182.834	120.902	87.361	94.487
Onttrekkingen reserves	-266.520	-141.386	-68.180	-79.719
Resultaat	**0**	**310**	**366**	**1.669**

Structureel en reëel evenwicht

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Saldo van baten en lasten	83.687	20.795	-18.814	-13.099
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-83.686	-20.484	19.181	14.768
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**310**	**366**	**1.669**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	2.994	34.919	14.863	8.744
Structureel begrotingssaldo	**-2.993**	**-34.608**	**-14.496**	**-7.075**

Sluitende begroting

Uit de regel 'Begrotingssaldo na bestemming ' in bovenstaande tabel blijkt dat de provincie voor 2024 een sluitende begroting heeft. In het meerjarenraming kent de begroting een bescheiden tekort.

Structureel evenwicht

Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, wordt gekeken of de structurele lasten en stortingen en onttrekkingen lager zijn dan de structurele baten. In de tabel hierboven blijkt dat dit voor alle jaren het geval is. Dit houdt in dat alle jaarlijks terugkerende lasten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten. De structurele baten van de provincie bestaan voornamelijk uit de provinciefondsuitkering en de motorrijtuigenbelasting.

Overzicht financiële ontwikkelingen

De tabel hieronder laat het verloop van het begrotingssaldo zien ten opzichte van de huidige meerjarenraming (begroting 2023).

Totaaloverzicht mutaties begroting 2024 – 2027 (bedragen x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027
Vigerende meerjarenraming	-27.006	-35.620	-7.904	4.146
Bijstellingen kaderbrief 2024	35.019	36.464	25.382	48.533
Bijstelling begroting 2024	-6.004	-10.930	-760	-20.967
Coalitieakkoord	-2.009	10.396	-16.351	-30.044
Begrotingssaldo 2024	**0**	**310**	**366**	**1.669**

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de meerjarenraming zijn het gevolg van de verwerking van de financiële kaders en de voorstellen zoals geschetst in de kaderbrief 2024 en van de verwerking van de afspraken uit het coalitieakkoord. Deze begroting bevat ook nieuwe ontwikkelingen. De nieuwe niet-budget-neutrale wijzigingen worden hieronder nader gespecificeerd. Indien de mutatie voortkomt uit het coalitieakkoord staat dit er expliciet bij.

In het kaderbriefproces is besloten de meerjarenbegroting niet sluitend te maken om zo een nieuwe coalitie keuzeruimte te geven hoe de ambities en doelstellingen gefinancierd kunnen worden. Hierdoor is het 'netto'effect van de coalitieakkoord zoals in de bovenstaande tabel staat positief.

Totaaloverzicht nieuwe niet-begrotingsneutrale mutaties begroting 2024 – 2027 (bedragen x € 1.000)

Toelichting begrotingsmutatie per doel (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur I.v.m. hogere vergoeding PS-leden, stijging kosten accountantscontrole (indexatie, toename complexiteit i.v.m. SiSa rekeningen, gestegen bijdrage Randstedelijke rekenkamer, communicatie en participatiebudget en minder GS leden.	611	639	639	714
1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's Opname in het structureel budget (coalitieakkoord), en indexatie van de MRA bijdrage.	294	294	689	689
1.3 Uitvoeren van rijksheertaken Voortzetting van de agenda weerbaarheid (structureel budget, coalitieakkoord).	50	50	50	50
2.1 Bijdragen aan de energietransitie Klimaataanpak (opname in structureel budget, coalitieakkoord).	11.000	12.000	13.000	14.000
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving Structureel budget thema Gezonde leefomgeving (coalitieakkoord).	2.000	2.000	2.000	2.000
3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening Provinciale kosten asielbeleid (incidenteel).	450	0	0	0
3.2.Versnellen en programmeren woningbouw MRA-wonen (structureel) en masterplan wonen (structureel toegekend budget vanuit coalitieakkoord)	4.445	4.445	4.445	4.445
4.2 Openbaarvervoer waarborgen Structurele bijdrage nachtbussen (coalitieakkoord).	0	100	100	100
4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken Sinusmaaien (2024) en diverse kostenstijgingen.	522	134	143	169
4.4 .Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden Actualisatie berekening afschrijvingen.	887	-22	8	1.325

Toelichting begrotingsmutatie per doel (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
4.4 .Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden Extra budget ter dekking kapitaallasten door toename investeringen van de lopende en nieuwe projecten (coalitieakkoord).	0	1.500	3.000	5.000
5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur o.a. actualisatie Programma Natuurnetwerk (PNN) en bijgewerkte planning gebiedsprocessen NNN (realisatie).	-525	5.975	5.975	3.975
5.2 Beheren van natuur Terugbrengen eigen risico faunaschade van 25% naar 5% (coalitieakkoord)	2.500	2.500	2.500	2.500
5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied Structureel budget voor PPLG gebiedsprocessen (coalitieakkoord).	2.000	4.000	6.000	8.000
5.6 Versterken kansrijke landbouw Structureel budget t.b.v. landbouw voedselvisie en eiwittransitie (coalitieakkoord).	1.000	1.000	1.000	1.000
6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie De onderstaande budgetten worden conform het coalitieakkoord omgezet in een structureel budget: voortzetting van de subsidieregeling HIRB, aansluiting arbeidsmarkt, MKB instrumenten GO-NH en PIM en voortzetting en intensivering van de actieagenda circulaire economie.	4.150	4.150	10.500	10.500
6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen De voorzieningenakkoorden sport en dorpshuizen worden omgezet naar een structureel budget en vanaf 2025 middelen voor het CMK programma (coalitieakkoord).	1.643	2.393	2.393	2.393
7.1 Algemene dekkingsmiddelen Ophogen opcenten (coalitieakkoord).	-37.667	-43.051	-48.542	-54.143
7.1 Algemene dekkingsmiddelen Actualisatie provinciefonds op basis van de meicirculaire 2023.	-11.954	-11.828	-11.714	-23.344

Toelichting begrotingsmutatie per doel (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
7.1 Algemene dekkingsmiddelen Bijstellingen verwacht dividend Afvalzorg, Alliander, BNG, NWB en Zeehaven IJmuiden (voor alle deelnemingen wordt een hoger dividend verwacht).	-330	-555	-555	-555
7.1 Algemene dekkingsmiddelen Overige posten zie programma 7 in hoofdstuk 2.	6.762	-3.428	-7.598	-15.593
7.2 Organisatie Structurele uitbreiding middelen participatie (coalitieakkoord)	500	600	600	600
7.2 Organisatie Actualisatie af te dragen vennootschapsbelasting (2024) en aanpassen kasritme algemene reserve (2025-2027).	3.649	16.580	-1.744	-14.836
Totaal mutatie begroting 2024	**-8.013**	**-534**	**-17.111**	**-51.111**

Leeswijzer

In het eerste hoofdstuk staan de inleiding en de samenvatting. In hoofdstuk 2 staat de uitwerking per programma. Dit wordt gedaan aan de hand van de doelenboom. In ieder programma staat welk maatschappelijk doel de provincie nastreeft. Dit is verder uitgesplitst per beleidsdoel met een toelichting op de rol van de provincie.

In de begrotingsopzet is een koppeling tussen de ambities en de beschikbare middelen. Dit is gedaan aan de hand van de 'W-vragen' die het 'Besluit begroting en verantwoording (BBV)' voorschrijft:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we ervoor doen?
- Wat mag het kosten?

In de beschrijvingen van de te bereiken doelen is een nummering aangehouden. Deze nummering komt terug in 'Wat gaan we ervoor doen?'. Het eerste nummer verwijst naar het desbetreffende te bereiken doel, het tweede nummer naar de uit te voeren actie.

Onder de tabel 'Wat mag het kosten' staan de financiële ontwikkelingen. Alle mutaties in de budgettabel groter dan € 1 miljoen euro en de financiële mutaties die volgen uit het coalitieakkoord worden hier toegelicht.

Per beleidsdoel wordt een koppeling gemaakt met de Brede Basismonitor. Dit is weergegeven met een link naar de actuele indicatorpagina van de Brede Basismonitor.

- In hoofdstuk 3 staan de verplichte paragrafen. De paragrafen vormen een andere doorsnede door de begroting en geven inzicht in aspecten die door de hele begroting heen kunnen lopen. De weergave is verplicht vanuit de BBV.

- Hoofdstuk 4 bestaat uit de financiële begroting en de meerjarenraming en geeft inzicht in de financiële positie van de provincie.
- Hoofdstuk 5 bevat de lijst subsidies buiten vergoedingsregeling, gevolgd door de bijlagen.

Toelichting op de tabellen bij de programma's

In de 'budgettabel 2024' staan de lasten en baten van de beleidsdoelen en het bijbehorende saldo. Daarnaast staat het totaal aan onttrekkingen van en stortingen aan de beschikbare reserves van het beleidsdoel. In de laatste kolom staat het totaal aan lasten en baten en onttrekkingen en stortingen per beleidsdoel. Een bedrag met het minteken ervoor is een 'overschot'. Er zijn dan meer baten dan uitgaven.

In de tabel 'Wat mag het kosten?' staat per beleidsdoel een meerjarig overzicht. In dit overzicht is het resultaat 2022, begroting 2023 en begroting 2024 en de meerjarenraming 2025 t/m 2027 opgenomen. Dit is uitgesplitst in lasten, baten en onttrekkingen van en stortingen aan de verschillende reserves. Een bedrag met het minteken ervoor is een 'overschot'. Er zijn dan meer baten dan uitgaven.

Financiële terminologie

In de begroting staan veel woorden die te maken hebben met de inrichting van de financiële administratie. Om dit document beter te begrijpen staat hieronder een definitie van verschillende termen.

Lasten: de begrote kosten voor de provincie Noord-Holland.
Baten: de begrote opbrengsten van de provincie Noord-Holland.
Stortingen: afdragen van geld aan de reserves.
Onttrekkingen: het opnemen van geld uit de reserves.
Incidenteel: als er een duidelijke einddatum is gegeven van de baten of lasten door PS, of het project is geen onderdeel van een doorlopend beleid.
Structureel: als er geen duidelijke einddatum is gegeven van de baten of lasten door PS, of het is onderdeel van een doorlopend beleid.
Bestemmingsreserves: incidentele reserves voor een specifiek doel.
Beleidsdoel: in een programma zitten beleidsdoelen. Vanaf 2024 is besloten dat er op beleidsdoelen wordt gestuurd. Een beleidsdoel bestaat uit verschillende operationele doelen.

Trends uit de brede basismonitor

In de Brede Basismonitor 2023 is de huidige situatie in Noord-Holland bij de meeste thema's (licht) positief. Zo zijn de inwoners van Noord-Holland over het algemeen gezond, veel aan het werk, hebben ze veel vertrouwen in elkaar en is de afstand tot voorzieningen gering. Daarnaast heeft Noord-Holland zowel absoluut als relatief de grootste economie van alle provincies. Het beeld bij milieu is wisselend. Een aantal indicatoren is (licht) positief en veel milieutrends bewegen zich in de gewenste richting. Bij andere milieu-indicatoren scoort Noord-Holland lager dan andere provincies. Aandachtspunten met een (licht) negatieve score zijn: klimaat, natuur, circulaire economie, oppervlaktewater, verkeersveiligheid en de woningmarkt. De beleidsmaatregelen staan beschreven in de begrotingsprogramma's.

Meer in detail is wat betreft welzijn de nabijheid van voorzieningen in het grootste deel van Noord-Holland relatief goed in vergelijking met andere provincies. Inwoners wonen steeds dichter bij openbaar groen. Daarentegen is de gemiddelde afstand tot sportterrein en bibliotheek enigszins toegenomen. De tevredenheid met het leven en met vrije tijd ligt in Noord-Holland het laatste decennium onder het Nederlands gemiddelde.

Vergeleken met andere provincies zijn Noord-Hollanders relatief gezond. Bij alle indicatoren scoort Noord-Holland beter dan de meeste provincies. Ook is de trend bij alle indicatoren stabiel of licht positief. Bij het thema samenleving valt op dat het vertrouwen in anderen en instituties relatief hoog is en de opkomst bij verkiezingen stabiel blijft. De sociale cohesie, vrijwilligerswerk en sociale contacten blijft in Noord-Holland achter bij andere provincies.

Op economisch vlak heeft Noord-Holland zowel absoluut als per inwoner het hoogste bruto regionaal product (de omvang van de Noord-Hollandse economie in euro's) van alle provincies. Ook het besteedbare inkomen per inwoner is hoog in vergelijking met veel andere provincies. Het vermogen van huishoudens is juist relatief laag en inwoners hebben relatief veel schuld. Dit hangt mogelijk samen met de hoge huizenprijzen en de relatief jonge bevolking in Noord-Holland. Het vertrouwen in de economie bij consumenten is sterk afgenomen en was eind 2022 fors negatief. Ondernemers zijn aanmerkelijk positiever. In Noord-Holland worden in absolute zin veel uitgaven gedaan aan innovatie en de trend is positief. Uitgedrukt in het percentage van het bruto regionaal product scoort Noord-Holland licht negatief voor innovatiekracht. De dienstensector is relatief groot in Noord-Holland. Binnen deze sector is minder innovatie in vergelijking met bijvoorbeeld de hoogwaardige industrie. De indicator voor circulaire economie scoort negatief omdat het grondstoffengebruik toeneemt, terwijl het beleidsdoel inzet op een halvering in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050.

Het beeld bij het thema werk is overwegend positief en alle trends zijn stabiel of bewegen in de gewenste richting. Veel mensen hebben een baan, de werkgelegenheid is hoog en de werkloosheid laag. Noord-Holland kent een krappe arbeidsmarkt en relatief meer voortijdig schoolverlaters dan andere provincies.

Voor bereikbaarheid is het beeld gemengd. Het gebruik van OV ligt in Noord-Holland consequent hoger dan in andere provincies en het Nederlands gemiddelde. Dit komt door de hoge stedelijkheid en de relatief jonge bevolking. Tijdens de coronacrisis is het gebruik van OV sterk gedaald, wat leidt tot een negatieve trend. De klantwaardering voor het busvervoer is in Noord-Holland structureel het hoogst van alle provincies. De actieve mobiliteit nam toe van 2019 tot 2021, waarbij het aandeel fietsen afnam en het aandeel lopen steeg. Deze ontwikkeling blijft wel achter bij het beleidsdoel, waardoor de score licht negatief is. De tevredenheid met reistijd naar het werk is licht positief. De doorstroming op provinciale wegen is in 2022 verslechterd t.o.v. 2021 en de verkeersintensiteit nam toe. De score voor verkeersveiligheid is negatief. Bij de indicatoren voor internationale bereikbaarheid nam na de coronacrisis de overslag in het Noordzeekanaalgebied weer toe, evenals het vliegverkeer op Schiphol.

Het beeld voor bedrijventerreinen, kantorenlocaties en detailhandel bij het thema ruimte en wonen is positief. De leegstand is laag en is de laatste jaren gedaald. Voor wonen is het beeld overwegend negatief: het woningtekort is groot, de woningprijzen zijn hoog en de woontevredenheid blijft achter. Positief is dat het aantal woningbouwplannen ruim voldoende is, de verwachting is dat daarmee de woningbouwopgave gehaald kan worden. Noord-Holland kent in vergelijking met andere provincies relatief veel bebouwd terrein en t.o.v. van de vorige meting

is dit verder toegenomen. Het beeld voor provinciale rijksmonument is positief, het aantal monumenten met een onderhoudsstaat slecht of matig is de laatste jaren gedaald.

De scores voor natuur zijn negatief. De biodiversiteit daalt en Noord-Holland heeft relatief weinig natuurgebied en groen/blauwe ruimte per inwoner. Tot 2023 is in provincie Noord-Holland ruim 52 duizend hectare Natuurnetwerk Nederland (NNN) ingericht. Hiermee ligt het percentage ingerichte natuur op 92 procent van de totale doelstelling voor 2027.

De indicatoren bij milieu tonen een gemengd beeld. Bij de indicatoren externe veiligheid, geluidsbelasting en lichtbelasting scoort Noord-Holland onder het Nederlands gemiddelde en externe veiligheid vertoont een negatieve trend. De indicator luchtkwaliteit scoort in de huidige situatie licht positief; bovendien is de luchtkwaliteit de afgelopen jaren verbeterd. Bij water scoren zwemwater en grondwater (licht)positief. De kwaliteit van het oppervlaktewater is negatief, omdat de waterlichamen nog niet voldoen aan de kwaliteitsnormen uit de Kaderrichtlijn Water voor 2027. Bodemsanering scoort positief. Noord-Holland heeft momenteel geen spoedlocaties waar de risico's niet beheerst zijn. Vergeleken met andere provincies zijn de ammoniakemissie en de uitscheiding van fosfaat in Noord-Holland relatief laag. De scores voor stikstof en fosfaat zijn daardoor (licht) positief.

Omdat de beleidsdoelen voor energieverbruik, hernieuwbare energie en CO2-uitstoot nog niet worden gehaald, scoren deze indicatoren bij klimaat (licht) negatief. Hernieuwbare energie en de CO2-uitstoot vertonen wel een positieve trend. Noord-Holland is relatief kwetsbaar voor hittestress, overstromingen en bodemdaling. Op de indicator wateroverlast scoort Noord-Holland relatief beter dan veel andere provincies.

2 Programma's

Programma 1 Bestuur

Doelen

1. Bestuur
1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur
1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's
1.3 Uitvoeren van rijksheertaken
1.4 Belangen van de provincie behartigen op landelijk en Europees niveau

Maatschappelijk doel

Overheden zijn steeds meer met elkaar verweven. Gemeenten werken veel samen in regionaal verband, terwijl regio's en lidstaten meer te maken krijgen met Europese regelgeving. Dit besef van verbondenheid zet de provincie Noord-Holland aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen.

Het streven is om Noord-Holland samen met inwoners en partners een nog mooiere provincie te maken, en de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. De provincie Noord-Holland werkt als een democratisch, transparant en inclusief provinciebestuur, dat oog heeft voor iedereen en inbreng van buiten waardeert.

Budgettabel 2024 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
1.1	Faciliteren van het provinciaal bestuur	10.939	59	10.880	0	0	10.880
1.2	Werken aan gemeenten en sterke regio's	8.876	0	8.876	0	0	8.876
1.3	Uitvoeren van rijksheertaken	481	0	481	0	0	481
1.4	Belangen van de provincie behartigen op landelijk en europees niveau	3.772	0	3.772	0	1.243	5.015
	Totaal	**24.068**	**59**	**24.009**	**0**	**1.243**	**25.252**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting

1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur

Provinciale rol

Provinciale Staten vervullen een volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol richting het college van Gedeputeerde Staten. De Statengriffie ondersteunt Provinciale Staten bij de uitvoering van hun taken.

Wat willen we bereiken?

1. Het beschermen van de integriteit van het openbaar bestuur in Noord-Holland.
2. Het versterken van het vertrouwen en draagvlak door duidelijke, effectieve en betrouwbare communicatie.
3. Noord-Hollanders actief betrekken bij beleidsvorming en besluitvorming.
4. Adequate ondersteuning van het provinciaal bestuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1. De provincie voert integriteitsonderzoeken uit. Deze kunnen vallen onder de Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (Wet Bibob). Dit kan bijvoorbeeld gaan om aanvragers, houders van omgevingsvergunningen, inschrijvers op een aanbesteding en subsidieaanvragers.

1.2. De provincie voert een actief beleid om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan.

2.1. Op basis van het nieuwe coalitieakkoord stelt de provincie een nieuwe communicatiestrategie 2024-2027 op.

2.2. Voorleggen van een nieuw sponsorbeleid aan Provinciale Staten in 2024.

2.3. Vanaf 2024 worden er extra middelen beschikbaar gesteld voor communicatie en participatie. Deze middelen gaan naar activiteiten op het gebied van inwonersparticipatie, het scholierenprogramma, grote communicatiecampagnes, deelname aan Pride en aandacht voor het koloniale verleden (Keti Koti).

3.1. Op basis van de uitgangspunten inwonersparticipatie worden inwoners vaker betrokken bij de beleidsvorming en besluitvorming van de provincie. De werkgroep participatie wordt voortgezet en GS doen een voorstel voor een experiment met burgerberaden, burgerpanels of een vorm van co-creatie.

3.2 In 2024 wordt de website van de provincie vernieuwd en wordt de nieuwe studio van de provincie intensiever ingezet voor interne en externe uitzendingen, webinars en video-opnamen.

4.1. Facilitering van PS- en commissievergaderingen, ondersteuning van de agendacommissie en het presidium. De activiteiten van PS worden zichtbaar gemaakt door middel van live-uitzendingen van de Staten- en commissievergaderingen en via de website, persberichten en sociale media.

4.2. Organiseren van de Willem Arondéuslezing.

4.3. Faciliteren van Gedeputeerde Staten door secretariële ondersteuning, het vervoer van de GS-leden en het organiseren en uitvoeren van representatieve bijeenkomsten.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

Faciliteren van het provinciaal bestuur	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totaal lasten	7.790	11.737	10.939	10.871	10.901	10.976
Totaal baten	-68	-59	-59	-59	-59	-59
Saldo van baten en lasten	7.722	11.678	10.880	10.812	10.842	10.917
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**7.722**	**11.678**	**10.880**	**10.812**	**10.842**	**10.917**

Financiële ontwikkelingen

- Door de keuze van de nieuwe coalitie om het aantal gedeputeerden tot vier te verlagen, liggen de lasten vanaf 2024 € 200.000 lager dan in 2023.
- In het coalitieakkoord is € 215.000 beschikbaar gesteld voor communicatie, participatie en activiteiten zoals Pride en Keti Koti.
- De begrote lasten zijn in 2023 hoger dan 2024 (en verder) door een aantal incidentele uitgaven in 2023. Dit waren bijvoorbeeld de donatie voor noodhulp aan slachtoffers van de aardbevingen in Turkije en Syrië (€ 158.000), de sponsorbijdrage aan Sail Den Helder (€ 375.000) en de kosten voor de Provinciale Statenverkiezingen (€ 230.000).

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur is in de Brede Basismonitor de volgende indicator opgenomen:

- Opkomst verkiezingen (link)

1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's

Provinciale rol

De provincie heeft als taak om het functioneren van andere overheden, zoals gemeenten en waterschappen, te versterken en te borgen voor de inwoners van Noord-Holland. Gemeentelijke opgaven hebben steeds vaker een regionaal karakter. De provincie is daarmee (mede)verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale bestuur en de regionale samenwerking.

Wat willen we bereiken?

1. Gemeenten en regio's met voldoende bestuurskracht en een goede kwaliteit van het openbaar bestuur.

2. Effectief beleid met betrekking tot de provinciale opgaven voeren, tussentijds bijsturen en verantwoorden op basis van actuele informatie en data.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Inzet van regiomanagement in alle Noord-Hollandse bestuurlijke regio's.

1.2 Actief bijdragen aan de Metropoolregio Amsterdam (MRA) door ambtelijke en bestuurlijke inzet. De huidige MRA-agenda krijgt in 2024 een geactualiseerde versie voor de periode 2024-2028.

1.3 Ontwikkelen van het programma 'Sterke gemeenten, sterke regio's'.

1.4 Toezicht houden conform de beleidsnota Interbestuurlijk toezicht 2022-2025 op andere overheden. De jaarlijkse oordelen over de taakuitvoering van de gemeenten en waterschappen worden gepubliceerd in een Jaarverslag IBT en weergegeven op een interactieve kaart.

2.1 Het (vraag-gestuurd) uitvoeren van beleidsevaluaties voor robuuste besluitvorming over nieuw beleid en bijsturing van bestaand beleid. Provinciale subsidieregelingen worden eens per vier jaar op doeltreffendheid geëvalueerd, conform het door PS vastgestelde Evaluatiekader Subsidies.

2.2 Het inzetten van actuele (geo)data voor een goed onderbouwde besluitvorming. De provincie verzamelt en analyseert data en maakt beleidsdata en -informatie geografisch en door middel van dashboards inzichtelijk via onder meer het Portaal Kaart en Data.

2.3 Het monitoren van beleid en het ontwikkelen van dashboards, zoals de Brede Basismonitor Profieltaart.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

Werken aan gemeenten en sterke regio's	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totaal lasten	8.085	8.835	8.876	8.867	8.847	8.857
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	8.085	8.835	8.876	8.867	8.847	8.857
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**8.085**	**8.835**	**8.876**	**8.867**	**8.847**	**8.857**

Financiële ontwikkelingen

- Vanuit het coalitieakkoord komt structureel € 200.000 beschikbaar voor het thema bestuurskracht via de aanpak 'Sterke gemeenten, sterke regio's'. In 2023 was een incidenteel budget van € 395.000 op dit thema beschikbaar.

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's is in de Brede Basismonitor de volgende indicator opgenomen:

- Vertrouwen in instituties (link)
- In 2023 staat er één gemeente onder preventief financieel toezicht van de provincie.

1.3 Uitvoeren van rijksheertaken

Provinciale rol

De commissaris van de Koning is op basis van zijn ambtsinstructie belast met een aantal taken waarover hij verantwoording verschuldigd is aan de regering; de zogenaamde rijkstaken. De uitvoering van deze taken draagt bij aan de kwaliteit en de integriteit van het bestuur in Noord-Holland.

Ten aanzien van de aanpak van ondermijning en het stimuleren van een weerbaar openbaar bestuur is de commissaris bestuurlijk opdrachtgever.

Wat willen we bereiken?

Voor dit beleidsdoel staan de volgende doelstellingen in 2024 centraal:

1. Het bevorderen van goed bestuur door te zorgen voor goede burgemeesters.
2. Toezicht houden op en bevorderen van de bestuurlijke samenwerking in crisisbeheersing en veiligheidszorg.
3. Inwoners overzicht verschaffen van risico's in hun omgeving die kunnen leiden tot rampen en ongevallen.
4. Goede bestuurlijke contacten tussen de provincie en andere overheden.

5. Het tegengaan van ondermijning en stimuleren van de eigen en lokale weerbaarheid.
6. Het uitvoeren van taken ten dienste van het Koninklijk Huis en de koninklijke onderscheidingen.
7. Het verzekeren van de veiligheid van de provinciale tunnels, onafhankelijk van regulier beheer. Voor de provincie gaat het om de Waterwolftunnel en de Abdijtunnel.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De commissaris van de Koning is verantwoordelijk voor goede en zorgvuldige benoemingsprocedures voor burgemeesters. Tevens benoemt en ontslaat hij waarnemend burgemeesters. Met de burgemeesters draagt hij een bijzondere verantwoordelijkheid als hoeder van een integer bestuur.

2.1 Er wordt samengewerkt met Veiligheidsregio's en gemeenten. Hierin is bijzondere aandacht voor de burgemeester die een wettelijke taak heeft op het gebied van openbare orde en veiligheid (OOV).

2.2 De commissaris van de Koning organiseert jaarlijks netwerkbijeenkomsten over veiligheidsthema's.

2.3 De provincie volgt de vergaderingen van de algemene besturen van de Veiligheidsregio's.

3.1 Voor het actueel houden van de gegevens in de risicokaart wordt met gemeenten en omgevingsdiensten nauw samengewerkt. De risicokaart is afhankelijk van de input van deze organisaties. De productie en vormgeving wordt gedaan in IPO-verband.

4.1 De commissaris legt reguliere bezoeken aan gemeenten af, bemiddelt, adviseert en intervenieert bij bestuurlijke problemen, en verbindt publieke partijen. Hij organiseert bestuurlijke bijeenkomsten, rapporteert over bestuurlijke problematiek en gaat in gesprek.

5.1 In de strijd tegen ondermijning wordt het lopende weerbaarheidsprogramma voortgezet, aangevuld met maatschappelijke weerbaarheid en veiligheid van ambtenaren en politieke ambtsdragers.

6.1 De koning en leden van het Koninklijk Huis worden in de provincie begeleid door de commissaris. Hij adviseert over organisaties en initiatieven die koninklijke aandacht verdienen en draagt bij aan de organisatie van bezoeken. Hij adviseert over voordrachten voor onderscheidingen en predicaten.

7.1 Het toezicht op de tunnelveiligheid wordt onder andere ingevuld door jaarlijkse onderzoeken door externe deskundigen.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

Uitvoeren van rijksheertaken	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totaal lasten	566	580	481	481	479	481
Totaal baten	-79	-9	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	487	571	481	481	479	481
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**487**	**571**	**481**	**481**	**479**	**481**

Financiële ontwikkelingen

- Het verloop in de begrote lasten komt door de uitgaven voor de weerbaarheidsagenda. De lasten zijn in 2022 en 2023 incidenteel hoger doordat budgetten uit de periode 2019 tot en met 2021 zijn doorgeschoven.

1.4 Belangen van provincie behartigen

Provinciale rol

Signalen uit de Europese Unie en het Rijk ambtelijk en bestuurlijk doorvertalen voor de provincie.

Lobbyen in Den Haag en Brussel voor provinciale doelen.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie krijgt steeds meer te maken met regelgeving en mogelijkheden voor subsidies vanuit de Europese Unie. Daarom is het versterken van de reeds bestaande inzet richting Brussel, zowel ambtelijk als bestuurlijk een belangrijk speerpunt.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Noord-Holland is lid van het Interprovinciaal Overleg (IPO), dat de belangen van de 12 provincies behartigt bij het Rijk.

1.2 De Noord-Hollandse inzet voor beleidsbeïnvloeding van Europees beleid is vastgelegd in de Europastrategie 2022-2030.

1.3 In Brussel werkt de provincie met het IPO en de andere provincies samen in het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

1.4 Daarnaast is de provincie lid van diverse Europese organisaties en netwerken die mede namens de provincie de belangen in Brussel vertegenwoordigen.

1.5 De provincie co-financiert Europese projecten die aansluiten bij de provinciale doelstellingen zoals het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Belangen van de provincie behartigen op landelijk en europees niveau	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	3.644	7.434	3.772	3.795	3.789	3.792
	Totaal baten	-4	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.640	7.434	3.772	3.795	3.789	3.792
	Stortingen						
1.4	Reserve Cofinanciering Europese projecten	2	3.043	1.243	43	43	0
	Onttrekkingen						
1.4	Reserve Cofinanciering Europese projecten	-262	-4.012	0	0	0	0
	Resultaat	**3.381**	**6.465**	**5.015**	**3.838**	**3.832**	**3.792**

Financiële ontwikkelingen

- De begrote lasten op dit beleidsdoel vertonen vanaf 2024 een stabiel beeld. In 2023 waren de lasten incidenteel € 3,8 miljoen hoger door de volgende posten:

– Uitvoeringsregeling Cofinanciering EU projecten (€ 3 miljoen)

– Just transition fund (€ 0,3 miljoen)

– Kansen voor West III (€ 0,3 miljoen)

– Technische bijstand REACT-EU (€ 0,2 miljoen)

Deze incidentele lasten worden gedekt uit de reserve Cofinanciering Europese projecten.

- De begrote stortingen in de reserve Cofinanciering Europese projecten zijn conform het PS-besluit bij het addendum op de begroting 2023.

Koppeling met brede basismonitor

Zie voor de grafieken vanuit de brede basismonitor voor dit programma de bijlage van de begroting.

Verbonden partijen

Voor het behalen van bovenstaande beleidsdoelen neemt de provincie deel in de volgende verbonden partijen:

Programma	Verbonden partij	Doel
1	Randstedelijke Rekenkamer	Rekenkamerfunctie
1	Interprovinciaal Overleg	Belangenbehartiging provincies

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

Doelen

2. Klimaat en gezonde leefomgeving
2.1 Bijdragen aan de energietransitie
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Maatschappelijk doel

De provincie Noord-Holland committeert zich aan het landelijk klimaatakkoord en de daarna gemaakte afspraken om voor 2030 55% CO_2-reductie te halen ten opzichte van 1990. Daarom is het bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering 1 van de speerpunten van de provincie. Energietransitie speelt hierin een belangrijke rol. De energietransitie gaat om het overstappen van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen om klimaatverandering tegen te gaan en een duurzame energieproductie te bereiken. Maar ook via verduurzaming van mobiliteit, gebouwde omgeving, industrie, energie-opwek, landbouw en landgebruik wil de provincie Noord-Holland bijdragen aan het verminderen van CO_2-uitstoot. Dit is terug te vinden in de verschillende hoofdstukken van de begroting onder bereikbaarheid, economie (waar maatregelen genomen in industrie en bedrijfsleven zijn opgenomen) en andere onderwerpen.

De provincie Noord-Holland werkt aan een gezondere fysieke leefomgeving voor de inwoners. De provincie vindt dit een belangrijke opgave, omdat zware industrie, drukke verkeerswegen en Schiphol zich in verschillende gebieden in de directe nabijheid van woonwijken liggen. De provincie zet zich in voor een goede balans tussen de aanwezigheid van deze verschillende functies. De bescherming van de gezondheid is daarbij het uitgangspunt.

Budgettabel 2024 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
2.1	Bijdragen aan de energietransitie	31.727	47	31.680	19.182	1.204	13.702
2.2	Bevorderen gezonde leefomgeving	54.864	6.277	48.587	3.706	1.319	46.200
	Totaal	**86.591**	**6.324**	**80.267**	**22.888**	**2.523**	**59.902**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

2.1 Bijdragen aan de energietransitie

Provinciale rol

Provincies hebben een belangrijke rol in de ruimte, vooral bij vraagstukken die de gemeentegrenzen overschrijden. Denk aan vraagstukken over bovenregionale warmtebronontwikkeling maar ook aan de regionale regie in het oplossen van knelpunten (denk aan netcongestie) in de energie-infrastructuur en het ontwikkelen van een toekomstbestendig energienetwerk. Het Rijk heeft de regierol in projecten op nationale schaal.

De provincie is het bevoegd gezag voor windparken met een capaciteit tussen de 5 en 100 megawatt. De provincie faciliteert het programmabureau van de Regionale Energie Strategieën (RES'en) dat zorgt voor zowel de ambtelijke als bestuurlijke regie. Een belangrijk aspect van de provinciale rol is het ondersteunen van gemeenten en andere partijen bij het versnellen van de energietransitie.

Wat willen we bereiken?

1. Hernieuwbare energieproductie realiseren en gebouwen, bedrijven, land- en tuinbouw, vervoer en industrie verduurzamen door:

    a. Het bevorderen van de opwek van duurzame elektriciteit.

    b. Het bevorderen van de warmtetransitie door middel van het ondersteunen van onder meer gemeenten, de kennisontwikkeling en kennisdeling op het gebied van duurzame warmtebronnen. En het bevorderen van verduurzaming van bedrijventerreinen en onder meer de glastuinbouw.

2. Het oplossen van de huidige overbelasting van het elektriciteitsnetwerk (netcongestie) door versneld de energie-infrastructuur uit te breiden en innovatieve oplossingen. Er moet een duurzaam en toekomstig energiesysteem zijn.

3. Het bijdragen aan de waterstoftransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Algemeen; Het actieprogramma klimaat wordt geactualiseerd en aangevuld met maatregelen die bijdragen aan het behalen van de klimaatdoelen. Het effect van deze maatregelen om te komen tot CO_2-reductie blijft de provincie de komende jaren monitoren.

a. In 2024 ligt de focus voor de provincie op versnelling van de uitvoer van de RES door:

- Zorgen dat gemeenten met windzoekgebieden tijdig vergunningen voor windparken aanvragen. Dit doet de provincie door het stimuleren van gezamenlijke initiatieven tussen gemeenten en het ondersteunen van projectcoördinatie door een windkwartiermaker.
- Extern onderzoek naar het verder verbeteren van de huidige ondersteuning voor de opwek van zonne-energie en windenergie, met aandacht voor de uitdagingen van de zon-op-dak-opgave.
- Onderzoeken of de inrichting van een provinciaal loket voor de RES kan leiden tot een versnelling van de uitvoering en daarmee de vergunningsprocedures en daarmee de uitvoering.
- Vervolgonderzoek naar windturbines en hun effect op fauna. En vervolgonderzoek naar de relatie tussen windturbines en gezondheid in samenwerking met de partner RIVM/GGD. Dit onderzoek wordt beschikbaar gesteld aan gemeenten.

- Ondersteunen van gemeenten en energiecoöperaties om de uitvoering van de RES te versnellen.

b. De provincie werkt mee aan het ontwikkelen van windenergie op zee, die onder andere het industriecluster in het Noordzeekanaalgebied van duurzame energie moet voorzien.

1.2 Ter bevordering van de warmtetransitie ontplooit de provincie de volgende activiteiten:

- Beschikbaar stellen van Uitvoeringsregelingen voor het verduurzamen van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving, zoals duurzaamheidsinitiatieven die burgercollectieven ondersteunen.
- Samen met de Greenports inzetten voor het verduurzamen van de glastuinbouw.
- Ondersteunen van gemeenten bij de warmtetransitie. Hierin speelt het Servicepunt Duurzame Energie een sleutelrol.
- Budget beschikbaar stellen voor onderzoek naar de potentie van aardwarmte in de diepe ondergrond.

2.1 In 2024 wordt de Adaptieve Uitvoeringsstrategie Energie-infrastructuur verder uitgevoerd. De Taskforce Energie-infrastructuur Noord-Holland, een samenwerking met netbeheerders TenneT, Liander, de Gasunie en gemeenten, wordt verder doorontwikkeld tot een effectieve, professionele organisatie. Deze taskforce pakt knelpunten aan op het elektriciteitsnet en ontwikkelt een toekomstbestendig energienetwerk. De uitwerking vindt plaats op verschillende niveaus:

- Zorgen voor het versneld aanleggen van de geplande netuitbreidingen om op korte termijn de knelpunten in het elektriciteitsnetwerk op te lossen.
- Ontwerpen, programmeren en ontwikkelen van een hybride energie-infrastructuur van de toekomst, inclusief een waterstofproductie- en transportnetwerk en aanlandingen wind op zee.
- Ondersteunen en stimuleren van slimme energieoplossingen.

3.1 Op het gebied van waterstof zet de provincie in op diverse punten:

- Kennisontwikkeling, zichtbaarheid en (internationale) positionering en de verduurzaming van de zware mobiliteit.
- Cofinanciering voor duurzame waterstofprojecten door middel van een subsidieregeling.
- Verkenningen naar ruimtelijke inpasbaarheid van de waterstofontwikkelingen.
- De provincie ondersteunt het projectbureau NZKG en het Ontwikkelingsbedrijf NHN voor de coördinatie van de waterstofontwikkelingen. Via de omgevingsdiensten verzorgt de provincie de vergunningentrajecten.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Bijdragen aan de energietransitie	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	17.514	27.910	31.727	19.235	15.945	16.895
	Totaal baten	-62	0	-47	-47	-48	-48
	Saldo van baten en lasten	17.452	27.910	31.680	19.188	15.897	16.847
	Stortingen						
2.1	Reserve Duurzame Elektriciteit	9.200	2.867	33	33	33	33
2.1	Reserve Subsidies Warmtetransitie	2.630	0	0	0	0	0
2.1	Reserve Warmte Transitie	12.977	14.867	1.137	3.273	33	33
2.1	Reserve Energietransitie	4.664	3.967	33	33	33	33
	Onttrekkingen						
2.1	Reserve Duurzame Elektriciteit	-3.524	-3.706	-1.534	0	0	0
2.1	Reserve Subsidies Warmtetransitie	-311	-775	-770	-765	0	0
2.1	Reserve Warmte Transitie	-7.176	-12.551	-9.255	-3.273	0	0
2.1	Reserve Energietransitie	-17.581	-7.339	-7.623	-3.792	-308	-254
	Resultaat	**18.331**	**25.239**	**13.702**	**14.698**	**15.689**	**16.693**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is structureel geld beschikbaar gesteld voor het vervolg en een uitbreiding van de klimaataanpak uit de vorige coalitieperiode. In 2024 gaat het om € 11 miljoen en dit loopt met € 1 miljoen per jaar op naar een structureel budget van € 14 miljoen in 2027. In bovenstaande tabel is het extra budget verwerkt in de begrote lasten. Voorheen waren deze mutaties incidenteel in de begroting opgenomen. In de lasten van het jaar 2024 zijn zowel de structurele lasten opgenomen als de incidentele lasten voor activiteiten die nog worden gedekt uit de verschillende reserves. Bij de onttrekkingen ziet u deze bedragen in 2024 ook terug. In 2025 zijn deze onttrekkingen aanzienlijk minder (aangezien minder activiteiten worden gedaan vanuit de reserves, maar in plaats daarvan vanuit de structurele middelen). Vandaar dat er tussen 2024 en 2025 een aanzienlijke daling te zien is in de begrote lasten.

- Door de afbouw van de stortingen en de onttrekkingen aan de reserves loopt het resultaat vanaf 2024 met € 1 miljoen per jaar op.

- De begrote baten zijn afkomstig van Tennet. Verdeeld over vier jaar draagt Tennet € 190.000 bij aan het PIP Hoogspanningsstation A9-Zuid.

- In 2022 is de reserve Energietransitie opgedeeld in drie verschillende reserves. Mede door het structurele budget vanaf 2024, nemen de stortingen in de reserves af. De storting in de reserve Duurzame Elektriciteit (was € 2,8 miljoen) en in de reserve Energietransitie

(€ 3,9 miljoen) worden verlaagd naar € 33.000,-. · In 2023 is eenmalig € 11 miljoen overgeheveld van de reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid naar de reserve Warmtetransitie. Hierdoor komt de totale storting in 2023 uit op € 14,9 miljoen.

- Om te voorkomen dat de reserve Warmtetransitie in 2024 en 2025 negatief uitkomt, wordt € 1,1 miljoen respectievelijk € 3,2 miljoen overgeheveld uit de reserve Energietransitie. De storting in de reserve Warmtetransitie wordt vanaf 2026 verlaagd tot € 33.333,-.

Koppeling Brede basismonitor

Voor beleidsdoel 2.1 Bijdragen aan de energietransitie zijn in de brede basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- CO2-uitstoot (link)
- Energieverbruik (link)
- Hernieuwbare energie (link)

2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving

Provinciale rol

De provincie is bevoegd gezag van bedrijven en daarmee verantwoordelijk en beleidsmaker voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) van wet- en regelgeving in het fysieke domein (o.a. milieu, bodem, energie en natuur). De provincie heeft ook een aantal formele taken. Zo is de provincie verantwoordelijk voor het bewaken van de geluidbelasting van provinciale wegen en van industrieterreinen van regionaal belang. De provincie is bevoegd gezag voor het vaststellen en goedkeuren van (provinciale) plannen en projecten waarvoor een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld. De provincie kan ook in het kader van de vergunningverlening bevoegd gezag voor een MER zijn. Bijvoorbeeld voor de vergunningen van Tata Steel bij de verduurzaming naar groen staal en voor windparken. Gezondheidseffecten hebben hierin nadrukkelijk een plek.

Daarnaast is de provincie beleidsmaker. Op basis van de Wet milieubeheer heeft de provincie beperkt ruimte om eigen regels te stellen die zijn opgenomen in de Omgevingsverordening. Dit betreft milieubeschermingsgebieden zoals grondwaterbeschermingsgebieden en regels voor industrieterreinen van provinciaal belang. De invoering van de Omgevingswet geeft mogelijk meer ruimte aan de provinciale rol als beleidsmaker.

Met de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024, en het intrekken van de Wet bodembescherming, verandert de taakverdeling tussen provincie en gemeenten. Gemeenten worden dan primair verantwoordelijk voor de bodemkwaliteit in de bovengrond en de provincie voor het grondwater. Daarnaast blijft de provincie bevoegd gezag voor overgangsrechtlocaties en voor bodemkwaliteit bij complexe bedrijven.

Wat willen we bereiken?

1. De diversiteit en dynamiek in ruimtelijke en economische ontwikkelingen in Noord-Holland biedt veel kansen en mogelijkheden voor de provincie en haar inwoners, maar legt ook een relatief zware druk op de leefomgeving. Grote opgaven waarvoor we staan in Noord-Holland, zoals de energietransitie of de woningbouw, geven nieuwe dilemma's ten aanzien van een gezonde leefomgeving. De provincie richt zich voornamelijk op die aspecten van de leefomgeving, die binnen haar takenpakket vallen of daaraan raken en daar waar de grootste gezondheidswinst is te behalen. Vanuit het takenpakket richt zij zich met name op de milieukwaliteiten bodem, (grond)water, lucht, omgevingsveiligheid, geluidbelasting, geur, stof

en (ontwikkelingen in) de bodem en ondergrond. Hierbij wordt voldaan aan de wettelijke normen en er wordt actief gekeken naar waar meer gezondheidswinst te behalen valt. Met betrekking tot een geografische focus richt de provincie zich op die gebieden waar omwonenden extra bloot staan aan een hogere concentratie luchtverontreinigende stoffen, depositie van (grof) stof, geur –en geluidshinder doordat ze in de nabijheid zijn van zware industrie. De provincie wil aan de ene kant de zware industrie die een transitie naar schone productieprocessen ondergaat, behouden en heeft hiertoe Industrieterreinen van Provinciaal Belang aangewezen, en aan de andere kant omwonenden goed beschermen tegen de negatieve effecten. Dit geldt bijvoorbeeld voor de regio IJmond, andere plekken in het Noordzeekanaalgebied en regio Schiphol. De provincie zal in deze gebieden extra aandacht besteden aan een gezonde leefomgeving, wat er onder andere toe leidt dat sommige bedrijven meer aandacht krijgen dan anderen.

2. De provincie zorgt voor voldoende kaders en adequate middelen voor de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten voor het beschermen en bevorderen van een duurzaam, gezond en veilig Noord-Holland. Door het uitvoeren van de provinciale VTH-taken zorgen de omgevingsdiensten dat de provinciale ambities op het vlak van een gezonde leefomgeving, klimaat, energietransitie, circulaire economie, bodem en natuurverbetering kunnen worden behaald. Door de reikwijdte van de VTH draagt deze taak ook bij aan maatschappelijke doelen van andere hoofdstukken in deze begroting. Een stevige en robuuste uitvoeringspraktijk is nodig voor het bereiken van deze doelen.

3. De provincie richt zich op het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van bodem en ondergrond. De opgaven zijn:

    - Beschermen van de grondwaterkwaliteit voor de openbare drinkwatervoorziening.
    - Saneren van verontreinigingen van bodem en grondwater ter bescherming van mens en milieu en het verhogen van de (gewenste) gebruiksmogelijkheden.
    - Faciliteren van de energiewinning uit de bodem (bijvoorbeeld door geothermie, warmte-koudesystemen en warmtenetten).

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie is medeondertekenaar van het Schone Luchtakkoord en voert gemaakte afspraken uit. De provincie houdt een eigen regionaal luchtmeetnet in stand voor het meten van de luchtkwaliteit. Ook is er een netwerk van elektronische neuzen (eNose) om geurhinder op te kunnen sporen en deze in te zetten voor de handhaving op varend ontgassen. Met het project Hollandse Luchten wordt met behulp van burgerwetenschap de kwaliteit van de leefomgeving gemeten. Voor 2024 en verder wordt bepaald of en hoe het eNose-netwerk en Hollandse Luchten wordt voortgezet. Met betrekking tot het regionaal luchtmeetnet doet de provincie op basis van een evaluatie in 2024 mogelijke aanpassingen. De provincie wil de uitstoot van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) terugdringen en volgt hierin nauwgezet het rijksbeleid. Met de Omgevingsdienst NZKG zijn afspraken gemaakt over het toepassen van de regels, zoals het maken van een vermijdings- en reductieprogramma bij de bedrijven waar de provincie bevoegd gezag van is.

1.2 Met het inwerkingtreden van de Omgevingswet heeft de provincie een verantwoordelijkheid in het bewaken van geluidsbelasting (de zogenaamde implementatie van SWUNG-2) voor provinciale wegen en industrieterreinen van regionaal belang. De implementatie krijgt in 2024 verder vorm. Hierbij hoort ook een nieuw Actieplan Geluid.

1.3 Ten aanzien van omgevingsveiligheid krijgen met het in werking treden van de Omgevingswet ook zogenaamde ‘aandachtsgebieden’ een rol. Het gaat hierbij om de risico’s van het gebruik en transport van gevaarlijke stoffen, de veiligheid van inrichtingen en de veiligheid van nieuwe technologieën. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk. Zij moeten hiermee rekening houden in de ruimtelijke ordening, maar vaak zijn dit ook gemeente-overstijgende kwesties. In dit soort gevallen is de provincie vanuit het thema ‘gezonde leefomgeving’ betrokken. Ook draagt de provincie dan bij aan het omzetten van gemeentelijke plannen naar omgevingsplannen. In samenwerking met de gemeente Amsterdam en de Port of Amsterdam werkt de provincie aan beleid voor omgevingsveiligheid in Westpoort.

1.4 Als de (milieu)ruimte maximaal wordt benut, dan betekent dit ook extra druk op de gezonde leefomgeving. Dit heeft als maatschappelijk effect dat inwoners een steeds groter beroep doen op de provincie om hinder te verminderen en hun leefomgeving gezonder te maken. Dit speelt vooral in de IJmondregio met het daar gelegen Tata Steel, maar ook bij toekomstige woningbouwontwikkelingen bij industrie en bedrijven is dit aan de orde. Gezonde leefomgeving wordt dan ook als uitgangspunt meegenomen bij concrete gebiedsprocessen die in 2024 gaan lopen en bij de uitwerking van bijvoorbeeld de aangewezen NOVEX-gebieden.

1.5 Met de mogelijkheden die de invoering van de Omgevingswet biedt, kijkt de provincie in 2024 waar aanvullend beleid nodig is om de gezondheid van Noord-Hollanders beter te beschermen. Mogelijk wordt de inzet verdeeld naar gebieden die meer aandacht nodig hebben.

2.1 De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving (VTH), zijn belangrijke instrumenten in het verbeteren van de leefomgeving. Deze worden grotendeels in mandaat uitgevoerd door de 4 Noord-Hollandse omgevingsdiensten. Zij ontvangen hier jaarlijks een bijdrage van de provincie voor. De provinciale visie en strategische sturing op de inzet van de VTH-instrumenten worden in 2024 verankerd in een Nota uitvoering en handhaving. Daarbij hoort ook de samenhang tussen de omgevingsdiensten in Noord-Holland. Deze samenhang vraagt in 2024 en verder om een stevige(re) samenwerking. De doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen voor de uitvoering van de VTH-taken van omgevingsdiensten staan in zogenaamde VTH-strategieën. In uitvoeringsprogramma’s legt de provincie vast welke concrete activiteiten de omgevingsdiensten jaarlijks uitvoeren om een bijdrage te leveren aan het bereiken van de doelen, prioriteiten en kwaliteitseisen.

2.2 Door de toename van de samenhang tussen grote maatschappelijke opgaven, wordt het werk in de uitvoeringspraktijk meer in aard en omvang. Daarnaast vraagt de complexiteit en samenhang van deze opgaven andere competenties en kwaliteiten. De provincie zet concrete stappen in het versterken van de uitvoering, inclusief alle randvoorwaarden. Dat doet de provincie onder meer via het Interbestuurlijk programma versterking stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (IBP VTH) en de geactualiseerde Beleidsnota uitvoering en handhaving. Ook werkt de provincie aan het voorkomen en opheffen van knelpunten in wet- en regelgeving. Dit kan en doet de provincie niet alleen, maar samen met gemeenten en het Rijk. Daarnaast zet de provincie vanaf 2024 extra middelen in voor het intensiveren van de VTH-taak.

2.3 Specifiek voor de uitvoering van de taken rond Tata Steel zijn extra middelen via de kaderbrief 2024 toegekend. Daardoor kan de provincie in 2024 het intensievere toezicht op en handhaven van Tata Steel voortzetten, worden de vergunningen verder aangescherpt en kan opnieuw aanvullend onderzoek worden gedaan naar de gezondheid, de leefomgeving en

de effecten van maatregelen die Tata Steel neemt om de uitstoot van schadelijke stoffen te verminderen. In het traject van verduurzaming van Tata Steel, de groenstaalroute, zorgt de provincie voor de randvoorwaarden die nodig zijn voor een goede en zorgvuldige vergunningverlening. Het dossier Tata Steel is voortdurend in beweging. Daarom wordt jaarlijks bekeken of en welke aanvullende middelen nodig zijn. Het programma Tata Steel 2020-2050 wordt bovendien herijkt. In 2024 start hiervan het vervolg van de uitvoering.

3.1 Vanuit haar adviesrol kijkt de provincie naar de gevolgen van de winning van gas en aardwarmte (geothermie) voor onder andere het grondwater en de bovengrondse veiligheid.

3.2 Een belangrijke taak van de provincie is het gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen. Het beschermen van de drinkwatervoorziening en het faciliteren van het gebruik van de ondergrond voor bijvoorbeeld energiewinning worden hierin meegenomen.

3.3 Andere taken zijn het afmaken van de bodemsanering van spoedlocaties en de aanpak van diffuse bodemverontreinigingen (bijvoorbeeld lood), nazorg en beheer van restverontreinigingen na sanering, en onderzoek en aanpak van nieuwe stoffen als PFAS.

3.4 Voor PFAS vertegenwoordigt Noord-Holland zowel ambtelijk als bestuurlijk het IPO in overleggen met het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW). Het doel is het aanpakken van knelpunten in de uitvoering en het beheer van projecten en op het gebied van mogelijk conflicterende beleidskaders.

3.5 De provincie is verantwoordelijk voor de nazorg van stortplaatsen Wet milieubeheer. Voor 1 stortplaats wordt de lopende sluitingsprocedure afgerond door het verstrekken van een geslotenverklaring door GS en een goedgekeurd nazorgplan. Op 2 gesloten stortplaatsen wordt in opdracht van GS nazorg uitgevoerd. Voor 1 open stortplaats wordt door GS een geactualiseerd nazorgplan goedgekeurd. De sluitingsprocedure wordt voor 1 stortplaats opgestart.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Bevorderen gezonde leefomgeving	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	37.742	56.196	54.864	48.694	47.812	47.916
	Totaal baten	-3.805	-7.491	-6.277	-2.962	-2.545	-2.595
	Saldo van baten en lasten	33.936	48.705	48.587	45.732	45.267	45.321
	Stortingen						
2.2	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	0	0	0	0	0	0
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	3.420	3.300	1.000	0	0	0
2.2	Reserve Bodemsanering	319	319	319	319	319	319
	Onttrekkingen						
2.2	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad	-555	0	0	0	0	0
2.2	Reserve Gezonde leefomgeving	-1.856	-3.847	-2.667	-67	-67	-67
2.2	Reserve Bodemsanering	-2.025	-3.060	-1.039	-1.214	-944	-944
	Resultaat	**33.240**	**45.417**	**46.200**	**44.770**	**44.575**	**44.629**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is structureel € 2 miljoen per jaar gereserveerd voor de ambities op het thema gezonde leefomgeving (vervolg op de reserve en het programma 'gezonde leefomgeving'). Dit bedrag is vanaf 2024 onder de lasten opgenomen. In de jaren 2021, 2022 en 2023 is dit programma Gezonde leefomgeving gedekt uit incidenteel geld van de reserve Gezonde leefomgeving.
- De storting in de reserve Gezonde leefomgeving wordt verlaagd, evenals de begrote lasten van projecten die uit de reserve Gezonde leefomgeving worden gefinancierd. Ook de onttrekking aan de reserve Gezonde leefomgeving neemt af.
- De lagere lasten van bodemsaneringsprojecten volgen uit het bestedingsplan. Hier staat een lagere onttrekking aan de reserve Bodemsanering tegenover.
- Baten en lasten nemen af door het gereedkomen van het CINDU-terrein en door lagere verwachte opbrengsten uit leges.

Koppeling Brede basismonitor

Voor beleidsdoel 2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving zijn in de brede basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Geluid (link)
- Omgevingsveiligheid (link)
- Luchtkwaliteit: Fijnstof (link)
- Luchtkwaliteit: NO2 (link)
- Lichtbelasting (link)
- Bodemsanering (link)

Koppeling met brede basismonitor

Zie voor de grafieken vanuit de brede basismonitor voor dit programma de bijlage van de begroting.

Verbonden partijen

Voor het realiseren van bovenstaande beleidsdoelen neemt de provincie deel in de volgende verbonden partijen:

Programma	Verbonden partij	Doel
2	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	Omgevingsdienst IJmond	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.
2	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.
2	Alliander N.V.	Energievoorziening
2	N.V. Afvalzorg Holding	Efficiënt gebruik stortplaatsen
2	SolaRoad B.V.	Verduurzaming van de energiesector

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Programma 3 Ruimte en Wonen

Doelen

3. Ruimte en Wonen
3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening
3.2 Versnellen en programmeren woningbouw
3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdrage aan klimaatadaptatie

Maatschappelijk doel

De Omgevingsvisie NH2050 vormt het strategische langetermijnbeleid van de provincie Noord-Holland. De hoofdambitie van de Omgevingsvisie NH2050 is zorgen voor balans in Noord-Holland tussen economische groei en leefbaarheid. Een belangrijk aspect van de leefbaarheid is een gezonde, veilige en goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Alle ontwikkelingen die spelen vragen om ruimte. Denk hierbij aan de geplande woningbouw, de aanleg van energie-infrastructuur, de uitvoering van de Regionale Energiestrategieën (RES'en), de belangen van bedrijvigheid, landbouw en natuur en de eisen die samenhangen met de klimaatverandering. Juist op provinciale schaal moet de afweging worden gemaakt over wat waar en op welke manier kan.

Als woningmarktregisseur zet de provincie zich actief in om de grote woonopgave te behalen. De provincie pakt een aanjagende rol om het doel van 184.000 woningen voor elkaar te krijgen en wil de gemiddelde bouwproductie verdubbelen ten opzichte van afgelopen jaren. Samen met gemeenten en het Rijk formuleert de provincie de uitgangspunten en kaders voor de regionale woningbouwprogrammering. Hierbij worden niet alleen afspraken gemaakt over voldoende plancapaciteit en bouwlocaties, maar ook over voldoende betaalbare huizen en ruimte voor doorstroming, zowel in het koop- als huursegment. De provincie streeft daarbij naar een evenwichtige woningvoorraad per gemeente en regio. Daarnaast stimuleert de provincie woningbouw op goed bereikbare locaties, zoals OV-knooppunten, met voldoende voorzieningen.

De provincie heeft de taak om – samen met de waterpartners – de waterveiligheid te waarborgen, voor voldoende en schoon zoet- en drinkwaterwater te zorgen, de (ruimtelijke) omgeving afdoende voor te bereiden op de gevolgen van veranderende klimaat en rekening te houden met de draagkracht en kwaliteit van de bodem binnen de provincie.

Budgettabel 2024 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
3.1	Regie voeren ruimtelijke ordening	5.872	20	5.852	272	0	5.580
3.2	Versnellen en programmeren woningbouw	16.746	6.672	10.074	4.282	1.200	6.992
3.3	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie	6.308	0	6.308	4.417	0	1.891
	Totaal	**28.926**	**6.692**	**22.234**	**8.971**	**1.200**	**14.463**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening

Provinciale rol

De rol van de provincies in de ruimtelijke ordening wordt steeds groter als het gaat om bovenlokale ruimtelijke ontwikkelingen en consequenties. De provincie is verantwoordelijk voor het maken van integrale afwegingen over ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie. De provincie maakt beleid, stelt kaders, stimuleert en regisseert via provinciale instrumenten zoals de Omgevingsvisie NH2050, de Omgevingsverordening, regionale samenwerkingsagenda's en (integrale) programma's. De rol van de provincie ligt op het bovenlokale en provinciale schaalniveau. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zijn gemeenten er zelf verantwoordelijk voor dat gemeentelijke ruimtelijke plannen in overeenstemming zijn met de Omgevingsverordening. De provinciale rol van beoordelen en toetsen van gemeentelijke ruimtelijke plannen vervalt, omdat de Omgevingswet uitgaat van vertrouwen. Wel monitort de provincie de doorwerking en borging van haar belangen in gemeentelijke ruimtelijke plannen.

De provincie is bevoegd gezag voor regionale luchthavens in de provincie. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden.

Wat willen we bereiken?

1. De reprovincie wil regie nemen in de ruimtelijke ordening door het volgende na te streven:
    - Keuzes maken over de ruimtelijke inrichting in Noord-Holland waarin de grote opgaven (zoals wonen, energietransitie, economie, water en natuur) een plek moeten krijgen. De gevolgen voor onder meer leefbaarheid, milieu en gezondheid, water, energievoorziening, gezondheid en landschap worden hierin meegewogen. Bij grote ruimtelijke ingrepen is oog voor de gevolgen en draagt de provincie zorg voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en de lokale leefbaarheid.
    - Onder voorwaarden ruimte bieden aan initiatieven aan de randen van bebouwing, waaronder dorpen en kernen. Op deze manier wil de provincie de leefbaarheid, vitaliteit en het voorzieningenniveau in Noord-Holland versterken.
    - Op basis van een aanvullende bepaling in de Omgevingsverordening wil de provincie samen met de gemeenten, vanuit een oogpunt van woningnood en leefbaarheid, ruimte blijven zoeken in de linten. Dit met behoud van kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie.
    - Opnieuw kijken naar de huidige regelgeving voor transformatie van bouwpercelen van agrarische en niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied. Ook verkent de provincie of en hoe meer ruimte geboden kan worden aan de functiewijziging van deze bouwpercelen.
2. Ten aanzien van de regionale luchthavens streeft de provincie het volgende na:
    - Een evenwicht tussen duurzame bereikbaarheid én een gezonde leefomgeving in de regio Schiphol.

- Het zorgvuldig uitvoeren van haar rol als bevoegd gezag voor de regionale luchthavens. Dit betekent dat de provincie besluit over de milieugebruiksruimte (geluid en externe veiligheid) en de ruimtelijke inpassing van deze vliegvelden.
- Kennis opbouwen over de markt en nieuwe technologische ontwikkelingen in de luchtvaart.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie werkt aan een Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord en een provinciaal ruimtelijk voorstel en arrangement met het Rijk.

1.2 Op basis van de vastgestelde ontwikkelingsperspectieven voor de NOVEX-gebieden Schipholregio, MRA, Noordzeekanaalgebied (NZKG) en het Groene Hart werkt de provincie met de regio en het Rijk per gebied aan een uitvoeringsagenda, inclusief een regionaal investeringsagenda.

1.3 De provincie geeft invulling aan de implementatie van de Omgevingswet en draagt bij aan het beheer en doorontwikkelen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

1.4 De provincie heeft haar belangen in Omgevingsverordening geborgd. Elk jaar wordt bezien of wijzigingen wenselijk of noodzakelijk zijn. De provincie zet wanneer nodig aanvullend instrumentarium in voor het veiligstellen van de provinciale belangen.

1.5 Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact worden adviezen opgesteld. De provincie voert daarnaast diverse onderzoeken en projecten uit ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland. Bijvoorbeeld een verkenning van transformatie van verouderde glastuinbouwgebieden in de gemeenten Aalsmeer en Uithoorn.

1.6 De provincie werkt aan het versterken van ruimtelijke kwaliteit door onder andere de inzet van het ontwerpteam.

1.7 De provincie verkent op welke wijze we, onder voorwaarden, meer ruimte kunnen bieden aan het bouwen aan randen van dorpen en kernen, in linten, op voormalige agrarische en niet-agrarische bedrijfslocaties, en het huisvesten van seizoenwerkers. Op basis hiervan kan de provincie regels in de Omgevingsverordening wijzigen om meer ruimte te bieden.

2.1 De provincie werkt via de Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) samen met het Rijk aan het versterken van de leefomgevingskwaliteit in de NOVEX Schipholregio.

2.2 Via het gebiedsprogramma Westeinderscheg investeert de provincie in de structuurversterking van gebieden die door Schiphol worden beperkt en belast.

2.3 Organiseren van het provinciaal luchthavenoverleg. Hierin worden de regionale luchthavens uitgedaagd om na te denken over een duurzame toekomst.

2.4 De provincie verleent ontheffingen voor het starten en landen op terreinen die niet als luchthaven zijn aangewezen. Deze ontheffingen voor tijdelijk en uitzonderlijk gebruik (TUG) worden afgegeven door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

2.5 Actualiseren van het provinciale luchtvaartbeleid om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen in regionale luchtvaart.

2.6 Samenwerken met kennisinstituten en bedrijven binnen Nederland, Europa en Californië om gezamenlijk kennis op te bouwen over de markt en nieuwe technologische ontwikkelingen in de luchtvaart. Denk hierbij aan het toepassen van drones, urban air mobility en elektrisch vliegen.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Regie voeren ruimtelijke ordening	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	6.441	5.898	5.872	5.697	5.684	5.690
	Totaal baten	-308	-81	-20	-20	-20	-20
	Saldo van baten en lasten	6.132	5.817	5.852	5.677	5.664	5.670
	Stortingen						
3.1	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.1	Reserve subsidie Bloemendalerpolder	0	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
3.1	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling	0	-341	0	0	0	0
3.1	Reserve subsidie Bloemendalerpolder	-1.206	-340	-272	0	0	0
	Resultaat	**4.927**	**5.136**	**5.580**	**5.677**	**5.664**	**5.670**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is eenmalig € 450.000,- beschikbaar gesteld voor provinciaal asielbeleid. Dit bedrag is abusievelijk op de begrote lasten van dit beleidsdoel verwerkt en zal bij de eerste begrotingswijziging 2024 verplaatst worden naar programma 1. Het incidentele budget van € 450.000,- is niet zichtbaar op de begrote lasten 2024 doordat er ook andere incidentele posten zijn. Zo is in 2023 een onderzoek binnen de ruimtelijke kwaliteit (€ 200.000,-) overgeheveld naar een ander beleidsdoel en loopt in 2023 een subsidie voor ruimtelijke ontwikkeling af (€ 681.000,-). De mutaties worden bij de eerste begrotingswijziging 2024 op een rijtje gezet.

Koppeling brede basismonitor

Voor beleidsdoel 3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening zijn in de brede basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Schiphol (link)
- Bebouwd terrein (link)

3.2 Versnellen en programmeren woningbouw

Provinciale rol

De provincie treedt op als regisseur van de woningmarkt en vervult een aanjagende rol in de woningbouwproductie en de integrale ontwikkeling van OV-knooppunten. De provincie treedt daarnaast op als kennismakelaar en verbinder tussen partijen en draagt zorg voor actuele informatievoorziening over onder andere de woningbehoefte, plancapaciteit, woonzorggegevens, arbeidsplaatsen en mobiliteitsgegevens in Noord-Holland.

Wat willen we bereiken?

1. Een passende woning voor iedereen. De provincie maakt in de regionale woningbouwprogrammering afspraken over voldoende plancapaciteit en bouwlocaties, voldoende betaalbare huizen en ruimte voor doorstroming, zowel in het koop- als huursegment.
2. Een extra impuls geven aan cruciale integrale gebieds- en knooppuntontwikkelingen die nodig zijn voor het behalen en bespoedigen van de woonopgave, in samenhang met werkgelegenheid en bereikbaarheid.
3. Inzicht krijgen in de effecten (financieel, speculatie, administratieve last en draagvlak) van de inzet van actief grondbeleid door het uitvoeren van 2 pilotprojecten.
4. Ondersteunen van gemeenten voor het versnellen van de woningbouw.
5. Kennisontwikkeling van en onderzoek naar woningbouw, regionale afspraken en knooppuntontwikkeling ter ondersteuning van gemeenten en het monitoren van de provinciale doelstellingen. Verder wil de provincie zorgen voor kennisuitwisseling tussen overheden, marktpartijen, corporaties en andere stakeholders.
6. Het actief stimuleren van circulair en biobased bouwen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie stelt een woonagenda op. Hierin worden de activiteiten voor de komende 4 jaar uitgewerkt.

1.2 De provincie werkt de woondeals uit op de thema's betaalbaarheid, aandachtgroepen en woningen voor ouderen. Ook worden samen met marktpartijen, woningcorporaties en gemeenten regionale en deelregionale versnellingstafels georganiseerd.

1.3 Op basis van een woonakkoord kunnen gemeenten subsidie aanvragen voor regionale projecten of onderzoeken.

1.4 De provincie zoekt samen met gemeenten naar oplossingen voor het tekort aan woningen voor doelgroepen via mogelijkheden voor flexwoningen en tijdelijke woningen. Daarnaast biedt de provincie gemeenten ruimte om een deel van de woningvoorraad beschikbaar te houden voor inwoners met een economische of maatschappelijke binding met hun gemeente.

2.1 De provincie werkt het Investeringskader Woningbouw Ontwikkeling nader uit en stelt een uitvoeringsagenda Investeringskader Woningbouw Ontwikkeling op met betrekking tot de cruciale integrale gebieds- en knooppuntontwikkeling.

2.2 De provincie stelt subsidie beschikbaar voor het Stadsmakersfonds.

2.3 De provincie werkt samen met partners aan regionale actieprogramma's voor de integrale ontwikkeling van knooppunten, maatregelen op het gebied van OV-bereikbaarheid en

ketenmobiliteit. Het hieraan gekoppelde pakket voor maatregelen voor Noord-Holland Noord op het gebied van ketenreis leidt tot enkele subsidieaanvragen voor kleinere concrete projecten.

3.1 De provincie start met 1 van de 2 pilots op het gebied van actief grondbeleid.

4.1 Het gericht inzetten van de flexibele schil met extra ambtelijke capaciteit, de bouwambassadeur, de kernteams versnelling, de OV-knooppuntenaanpak en subsidie voor financiële knelpunten. Ook ondersteunt de provincie aanvragen voor rijkssubsidies door middel van kennis en/of cofinanciering.

5.1 De provincie stelt de jaarlijkse Monitor OV-knooppunten op en actualiseert het dashboard en de viewer van OV-knooppunten. Daarnaast voert de provincie de datastrategie OV-knooppunten uit.

5.2 De provincie zorgt voor een actuele informatievoorziening over onder andere woningbehoefte, plancapaciteit en woonzorggegevens. Deze informatie is op het dashboard te vinden. De monitor wordt op een aantal indicatoren uitgebreid, waaronder doorstroming en de woondealafspraken. Ook wordt gewerkt aan het beter aansluiten van de marktpartijen en corporaties op de monitor plancapaciteit.

5.3 Minimaal 2 keer per jaar wordt de klankbordgroep marktpartijen gehouden.

6.1 Voor het circulair en biobased bouwen sluit de provincie aan op marktontwikkelingen. Ook wordt indien nodig fysieke ruimte geboden voor de opslag van circulaire bouwmaterialen.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Versnellen en programmeren woningbouw	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	8.302	10.716	16.746	7.456	7.538	8.016
	Totaal baten	-337	-220	-6.672	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	7.965	10.496	10.074	7.456	7.538	8.016
	Stortingen						
3.2	Reserve Woonbeleid	0	0	0	0	0	0
3.2	Reserve Woningbouw subsidies	4.869	0	0	0	0	0
3.2	Reserve Woningbouw	1.200	1.200	1.200	0	0	0
3.2	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten	5.000	6.200	0	0	0	0
3.2	Reserve subsidies BD 3.4.	5.000	8.000	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
3.2	Reserve Woonbeleid	-1.200	-882	-750	-405	0	0
3.2	Reserve Woningbouw subsidies	-485	-631	-570	-571	-428	-264
3.2	Reserve Woningbouw	-7.170	-2.993	-2.650	0	0	0
3.2	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten	-5.172	-9.880	0	0	0	0
3.2	Reserve subsidies BD 3.4.	-2.405	-2.775	-312	-688	-1.325	-1.962
	Resultaat	**7.600**	**8.735**	**6.992**	**5.792**	**5.785**	**5.790**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is € 3 miljoen structureel beschikbaar gesteld voor de flexibele schil MRA wonen. Vanaf 2025 is in het coalitieakkoord structureel € 1,4 miljoen beschikbaar gesteld voor uitvoeringskosten masterplan wonen. In 2023 is dit bedrag gedekt uit de reserve Woningbouw.

- Zowel de storting als de onttrekking aan de reserve Subsidies voor OV-knooppunten is in 2023 € 8 miljoen hoger dan in 2024, doordat een subsidie aan de gemeente Haarlem naar die reserve is overgeheveld.

- De lasten van projecten, die uit het OV-fonds worden gefinancierd, zijn in 2024 € 4,3 miljoen lager dan in 2023. Omdat deze kosten worden gedekt uit de reserve OV-fonds, zijn ook de onttrekkingen in 2024 € 4,3 miljoen lager dan in 2023.

- Voor de bijdrage aan de flexibele schil ontvangt de provincie van het Rijk (SPUKC210) € 6,6 miljoen. Dit leidt in 2024 tot zowel hogere lasten als hogere baten.

Koppeling Brede basismonitor

Voor beleidsdoel 3.2 Versnellen en programmeren woningbouw zijn in de brede basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Woningtekort (link)
- Tevredenheid wonen (link)
- Betaalbaarheid wonen (link)
- Woningbouwplannen (link)

3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie

Provinciale rol

De provincie is bevoegd gezag voor het goedkeuren van een Projectplan Waterwet, het bijbehorende milieueffectrapport en de omgevings- en natuurvergunning. De provincie is bovendien bevoegd gezag voor het aanwijzen en normeren van regionale waterkeringen. De provincie houdt toezicht door middel van de jaarlijkse voortgangsrapportages over toetsing en verbetering van regionale waterkeringen door waterschappen. De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) verplicht de provincie om data te beheren voor het maken van overstromingsscenario's. Dit doet de provincie samen met de waterbeheerders en het Rijk.

De provincie keurt op verzoek van waterkeringbeheerders een dijkversterkingsplan goed en verleent de bijbehorende natuur- en omgevingsvergunning. Op verzoek van de waterkeringbeheerders wordt het dijkversterkingsplan met de vergunningen gecoördineerd ter visie gelegd.

Wat willen we bereiken?

1. De provincie staat voor de uitdaging om de waterveiligheid te waarborgen en aan te passen aan het veranderende klimaat. De provincie koppelt dit aan (andere) ruimtelijke opgaven zo draagt zij bij aan de ontwikkeling en uitvoering van thematische en

gebiedsgerichte deltaprogramma's (Kust, Wadden, IJsselmeergebied, Centraal Holland, Zoetwater, Ruimtelijke Adaptatie) en het Kennisprogramma Zeespiegelstijging (KPZSS).

2. De klimaatverandering leidt vaker tot extreme weersomstandigheden met gevolgen voor water en bodem. Hierop anticipeert de provincie – samen met de waterpartners – bij onder andere de inrichting van steden, het landelijk gebied, het reserveren van ruimte en het nemen van maatregelen voor kusten en dijken. Daarbij is de provincie zich bewust van de gevolgen van gebruik van bodem en water in relatie met (toekomstige) schaarste. Hierbij wordt de weg zoals vastgelegd in het Nationale Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) gevolgd.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Bij dijkversterkingen zet de provincie in op gebiedsgerichte aanpak mèt ontwikkelkansen voor ruimtelijke inpassing en landschappelijke kwaliteit in de aangrenzende gebieden. In 2024 levert de provincie onder meer inhoudelijke en procesmatige bijdragen aan de MIRT-verkenning voor de Programmatische aanpak grote wateren voor de Markermeerkust en het MIRT-onderzoek Wieringerhoek van het Rijk

1.2 De provincie voert de maatregelen (deelprogramma's overstromingsrisico's, oppervlaktewater en grondwater) uit zoals in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 is vastgesteld. In 2024 wordt de midterm uitgevoerd. De midterm kan leiden tot aanvullende voorstellen om de gestelde doelen te behalen in 2027.

1.3 In vervolg op de Bouwstenen provinciale aanpak klimaatadaptatie 2019-2023 maakt de provincie voor de periode 2024-2027 een voorstel over haar ambities, aanpak en inzet van instrumenten.

2.1 De nieuwe Landelijke Database Overstromingen (LDO) wordt operationeel en fase 1 van het implementatieplan van het Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO) wordt uitgevoerd.

2.2 De provincie geeft uitvoering aan de Kamerbrief 'Water-Bodem-Sturend'. Dit doet zij door middel van een programmatische aanpak, waarbij de resultaten van de gebiedsgerichte en thematische aanpak zichtbaar worden. De provincie werkt hierbij samen met haar water en bodempartners.

2.3 De provincie houdt toezicht op de waterschappen en actualiseert in 2024 de nota toezicht waterschappen.

2.4 De provincie wil beter voorbereid zijn op extreme weersituaties. Hiertoe wordt met de regionale partners een studie uitgevoerd om zicht te hebben op de impact en om vervolgens tot voorstellen te komen voor een maatregelenpakket en uitvoeringsplan (2025).

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Beschermen tegen overstromingen en bijdragen aan klimaatadaptatie	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	3.865	23.731	6.308	2.560	1.879	1.885
	Totaal baten	0	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	3.865	23.731	6.308	2.560	1.879	1.885
	Stortingen						
3.3	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	50	150	0	0	0	0
3.3	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	2.400	0	0	0	0
3.3	Reserve Klimaatadaptatie	1.500	1.500	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
3.3	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen	-538	-22.958	-2.017	-672	0	0
3.3	Reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	0	0	-2.400	0	0	0
3.3	Reserve Klimaatadaptatie	-1.546	-2.734	0	0	0	0
	Resultaat	**3.331**	**2.089**	**1.891**	**1.888**	**1.879**	**1.885**

Financiële ontwikkelingen

- De uitvoering van het project Markermeerdijken vindt grotendeels in 2023 plaats. De lasten in 2023 zijn € 18,5 miljoen hoger dan in 2024. De lasten van dit project worden gefinancierd uit de reserve Meekoppelkansen. De onttrekkingen aan deze reserve zijn in 2024 dan ook navenant lager. De storting van € 2,4 miljoen in de reserve Subsidies Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling is een in 2023 ontvangen subsidie. In 2024 wordt dit bedrag besteed en onttrokken aan de reserve.

- De projecten die uit de reserve Klimaatadaptatie worden gefinancierd, worden in 2023 afgerond. Hierdoor zijn de begrote lasten in 2024 € 2,7 miljoen lager dan in 2023. Omdat de lasten uit de reserve worden gefinancierd, is in 2024 geen onttrekking begroot.

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 3.3 Beschermen tegen overstromingen en bijdrage aan klimaatadaptatie zijn in de Brede Basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Overstromingen (link)
- Hittestress (link)
- Wateroverlast (link)

Koppeling met brede basismonitor

Zie voor de grafieken vanuit de brede basismonitor voor dit programma de bijlage van de begroting.

Verbonden partijen

Voor het realiseren van bovenstaande beleidsdoelen neemt de provincie deel in de volgende verbonden partijen:

Programma	Verbonden partij	Doel
3	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.
3	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.
3	Zeestad Beheer B.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	Zeestad C.V.	Stadsvernieuwing Den Helder
3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Programma 4 Bereikbaarheid

Doelen

4. Bereikbaarheid
4.1 Realiseren perspectief mobiliteit
4.2 Openbaar vervoer waarborgen
4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken
4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Maatschappelijk doel

Iedere dag zijn in Noord-Holland mensen en goederen op weg naar hun bestemming. De provincie helpt ze die bestemming slim, schoon en veilig te bereiken. Duurzame verstedelijking en bereikbaarheid zijn een belangrijke opgave voor de provincie. Tot 2030 moeten in Noord-Holland ruim 180.000 woningen worden gebouwd. Daarnaast moet ook de groei van de werkgelegenheid worden gefaciliteerd. Dit leidt tot meer mobiliteit met allerlei gevolgen voor de verschillende beleidsopgaven.

In de Omgevingsvisie is vastgelegd dat de provincie streeft naar balans tussen leefbaarheid en economische groei en daarbij aandacht heeft voor klimaat, gezondheid en veiligheid, biodiversiteit en natuur, verduurzaming van de economie, verstedelijking, duurzame mobiliteit, het landschap en de energietransitie. De toename van het aantal inwoners, woningen en banen leidt tot groei van mobiliteit. Verminderen of beperken van mobiliteit kan en moet een bijdrage leveren aan vrijwel alle opgaven waar de provincie voor staat. De provincie zet daarom in op de mobiliteitstransitie door:

- Het verduurzamen van mobiliteit door reizigers te stimuleren om zoveel mogelijk gebruik te maken van duurzame vervoersopties, zoals openbaar vervoer en fiets.
- Het zoveel mogelijk voorkomen (van groei) van mobiliteit door mobiliteitsmanagement (stimuleren thuiswerken en reizen buiten de spits) en door woningen, werkgelegenheid en voorzieningen dicht bij elkaar te concentreren.
- Het verduurzamen van het gemotoriseerd verkeer door de inzet op zero-emissiemobiliteit, minder hinder, het beter benutten van beschikbare capaciteit en verkeersveiligheid.
- Het optimaliseren van de beschikbaarheid van het netwerk, het investeren in de opgave voor onderhoud en vervanging van het provinciale wegennet waarmee gelijktijdig veiligheidsknelpunten worden opgelost.

De uitvoering van het mobiliteitsbeleid gaat gepaard met uitdagingen:

- De grote verstedelijkingsopgave kan leiden tot een flinke mobiliteitsgroei.
- Stikstof vormt een stevige belemmering voor de aanpassing (aanleg/renovatie) van nieuwe infrastructuur.
- De klimaatopgave (verminderen CO_2-uitstoot) heeft impact op het onderhoud en de aanleg van infrastructuur.
- De kosten van aanleg en onderhoud van infrastructuur stijgen onder andere door inflatie, de impact van klimaat, tekorten op de arbeidsmarkt en een tekort aan grondstoffen.

In samenwerking met regionale en landelijke partners is het van belang om te sturen op de samenhang tussen de verschillende modaliteiten (lopen, fiets, openbaar vervoer, spoor, (vracht)auto en binnenvaart). Vervolgens is het ook van belang om een goede samenhang te borgen tussen de verschillende programma's, processen en projecten waar de provincie zelf uitvoering aan geeft of in regionaal verband bij is betrokken. Dit vergt een goede samenwerking tussen de verschillende directies en sectoren binnen de provincie, maar ook met haar regionale partners.

Budgettabel 2024 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
4.1	Realiseren perspectief Mobiliteit	25.423	2.307	23.116	18.395	10.716	15.437
4.2	Openbaar vervoer waarborgen	65.727	0	65.727	2.386	67	63.408
4.3	Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken	38.041	1.753	36.288	0	0	36.288
4.4	Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	122.158	6.078	116.080	50.045	54.130	120.164
	Totaal	**251.349**	**10.138**	**241.211**	**70.826**	**64.913**	**235.297**

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Zie voor het wettelijk- en provinciaal beleidskader de bijlage van de begroting.

4.1 Realiseren perspectief mobiliteit

Provinciale rol

In het Perspectief Mobiliteit 2021 is geconstateerd dat de groeiende mobiliteitsbehoefte alleen maar gefaciliteerd kan worden als verkeersdeelnemers zich op een meer duurzame, slimme en veilige manier verplaatsen. Om dat te bereiken zet de provincie in op een mobiliteitstransitie van verminderen, veranderen en verbeteren. Dit doet de provincie samen met de regio onder het motto 'Slim, schoon en veilig'. De provincie pakt in die samenwerking haar rol door kennisdeling, het aan elkaar verbinden van partijen en het waar nodig en mogelijk beschikbaar stellen van middelen.

Het werken aan de mobiliteitstransitie doet de provincie vanuit verschillende rollen. Als partner stimuleert zij andere wegbeheerders (met bijvoorbeeld subsidies) om te werken aan bereikbaarheids- en leefbaarheidsopgaven in hun gebied. In de rol van initiatiefnemer ontwikkelt de provincie beleid en investeren zij in kennisontwikkeling, innovatie, gedrag, transformatie van infrastructuur en nieuwe infrastructuur (iMPI). Op het gebied van doorfietsroutes en verkeersveiligheid heeft de provincie een regierol en bij provinciale netwerken ook een uitvoerende rol. Daarnaast heeft de provincie via de OV-concessies een belangrijke rol in (het stimuleren van) het regionale openbaar vervoer. Tot slot onderhoudt de provincie de infrastructuur en optimaliseert het gebruik daarvan. Dit doet zij onder meer door gebruik te maken van beschikbare innovaties (zoals smart mobility). Werken aan infrastructuur doet de provincie duurzaam, indien redelijkerwijs haalbaar.

Wat willen we bereiken?

1. Samen met het Rijk en de regio invulling geven aan de uitdagingen voor de realisatie van het mobiliteitsbeleid, zoals verstedelijking, stikstof, CO_2 en schaarse middelen.
2. Een verbetering van de leefbaarheid, verkeersveiligheid en doorstroming voor voetgangers, fietsers, gemotoriseerd vervoer, vaartransport en openbaar vervoer.
3. Een verbetering van het regionale fiets- en voetgangersnetwerk en een (grote) vermindering van het aantal verkeersslachtoffers.
4. Uitvoering geven aan de duurzame mobiliteitsmaatregelen uit het Regionale Mobiliteitsprogramma (RMP) Noord-Holland en Flevoland (klimaatakkoord).

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1. Verdere invulling geven aan de afspraken over woningbouw en infrastructuur (waaronder OV) die afgelopen jaren zijn gemaakt met het Rijk en de regio. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met gemeenten en de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

1.2. Deelnemen aan samenwerkingsverbanden zoals het Platform Mobiliteit MRA, het Platform Mobiliteit Noord-Holland Noord, Samen bouwen aan Bereikbaarheid (SbaB), de Provinciale Verkeer en Vervoer Beraden (PVVB-en) op deelregioniveau, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in het kader van duurzame mobiliteit.

1.3. Stimuleren van het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, Mobility as a Service (inclusief deelmobiliteit)) en (personen)auto's) bij gebiedsontwikkeling.

1.4. Uitwerken van het beleid naar Regionale Agenda's Mobiliteit (RAM's) en de uitvoering daarvan.

2.1. Actualiseren van de investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi).

2.2. Investeren in onderhoud, vervangen en verbeteren van provinciale infrastructuur, zoals geprogrammeerd in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

3.1. Uitvoeren van de actielijnen uit de Actieagenda Actieve Mobiliteit (AAM). Dit doet de provincie samen met de gemeenten, als uitwerking van het Nationaal en Regionaal Toekomstbeeld Fiets (NTF en RTF), en de Meerjarige Adaptieve Uitvoeringsagenda Fiets met het Rijk. Prioriteit ligt bij de doorfietsroutes, bijvoorbeeld die tussen Schagen en Warmenhuizen, tussen Haarlem en de IJmond, tussen Zaanstad en Hoorn, en tussen Hilversum en Bussum. Daarnaast is er aandacht voor recreatieve routes en het optimaliseren van de ketenreis.

3.2. Uitvoeren van de regionale uitvoeringsprogramma's verkeersveiligheid. Dit doet de provincie samen met gemeenten en andere belangrijke partners, zoals de politie. De provincie richt zich op infrastructuur, verkeersveilig gedrag en de handhaving daarvan.

3.3. De subsidieregeling kleine infrastructuur, bedoeld voor fiets- en verkeersveiligheid, wordt voortgezet. Dit geldt ook voor de subsidieregeling verkeerseducatie scholieren.

4.1. Uitvoeren van het Regionaal Mobiliteitsprogramma volgens de daarin opgenomen menukaart. Onderdeel daarvan zijn onder meer smart mobility, zero emissie, laadinfra MRA-Elektrisch en de werkgeversaanpak.

4.2. Uitvoeren van het Actieprogramma Slimme en Schone Logistiek.

4.3. Uitvoeren van de Regionale Uitvoeringsagenda Stadslogistiek (RUAS).

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Realiseren perspectief Mobiliteit	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	67.389	48.001	25.423	15.228	14.569	14.525
	Totaal baten	-6.541	-4.002	-2.307	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	60.848	43.999	23.116	15.228	14.569	14.525
	Stortingen						
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	405	505	205	205	205	205
4.1	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	24.761	32.935	10.511	9.386	9.361	9.336
4.1	Reserve verleende subsidies BD 4.1.	6.490	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
4.1	Reserve Mobiliteitsbeleid	-728	-2.030	-1.287	-224	-205	-205
4.1	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden	-58.247	-46.922	-17.108	-10.054	-9.429	-9.379
4.1	Reserve verleende subsidies BD 4.1.	-5.560	0	0	0	0	0
	Resultaat	**27.968**	**28.487**	**15.437**	**14.541**	**14.501**	**14.482**

Financiële ontwikkelingen

- Het verschil tussen de begrote lasten voor 2023 en 2024 wordt voornamelijk veroorzaakt door het aflopen van de projecten Fietssubsidies (€ 6,6 miljoen), HOV Huizen (€ 4,4 miljoen), Boekelermeer (€ 7,5 miljoen) en Herinrichting Zuid Schalkwijkerweg (€ 1,9 miljoen).
- Het verschil in de lasten 2024 en 2025 zit onder meer in het aflopen van de projecten OV-SAAL (€ 3,0 miljoen), Velsertraverse (€ 1,3 miljoen) en ‘De Kop werkt’ (€ 1,9 miljoen).
- In 2023 is vanuit de reserve Uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden € 11 miljoen overgeheveld naar de reserve Ontwikkeling havencomplexen (programma 6).
- Doordat de begrote onttrekkingen aan de reserve Uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden meebewegen met de begrote lasten, vertoont het resultaat een redelijk stabiel beeld.

4.2 Openbaar vervoer waarborgen

Provinciale rol

Goed openbaar vervoer is een essentiële voorwaarde om de provincie de komende decennia bereikbaar en leefbaar te houden. Het levert bovendien een bijdrage aan klimaat- en duurzaamheidsdoelstellingen en laat de economie verder groeien. En het houdt regio's aantrekkelijk om te wonen, werken, leren, ondernemen en bezoeken. Om goed OV te waarborgen werkt de provincie, samen met bijvoorbeeld andere OV-autoriteiten, de NS en de regio aan de

verdere uitwerking van maatregelen op het gebied van OV-bereikbaarheid, ketenmobiliteit en knooppuntontwikkeling (de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland). Dit in samenhang en afstemming (vanuit een integrale blik op het OV-netwerk) met het Multimodaal Toekomstbeeld MRA en het Regionaal OV Toekomstbeeld.

In de rol van concessiebeheerder waarborgt de provincie de inzet van het openbaar vervoer (busvervoer).

De provincie is opdrachtgever (concessieverlener) voor het regionale busvervoer in 3 concessie(gebieden): Gooi en Vechtstreek, Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. De Vervoerregio Amsterdam is verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in de gebieden Zaanstreek-Waterland, Amstelland Meerlanden en Amsterdam.

Wat willen we bereiken?

1. Waarborgen van de inzet van het openbaar vervoer (busvervoer) en goed concessiebeheer.
2. Een stabiel lijnennet voor de komende jaren.
3. Optimaliseren van OV-knooppunten en –ketens.
4. Het openbaar vervoer toegankelijk houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1. Het samen met de vervoerder uitvoeren van de huidige 3 concessies. Het voorzieningenniveau wordt hierbij zoveel mogelijk gelijk gehouden aan het niveau van 2023.

1.2. Een start maken met de voorbereiding van een nieuwe aanbesteding van de concessies Haarlem-IJmond en Noord Holland Noord.

1.3. Het voorbereiden van aansluitingen voor zero-emissie-laadinfrastructuur voor de concessies Noord-Holland Noord en Haarlem/IJmond. Hierdoor zijn deze bij de start van de nieuwe concessies (in 2027/2028) beschikbaar om een volledige zero-emissie-exploitatie mogelijk te maken.

2.1. Het aanpassen van de OV-vervoerplannen om het wegvallen van de Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer en Transitievangnet Openbaar Vervoer op te kunnen vangen.

2.2. Een herijking van het mobiliteitssysteem in Noord-Holland Noord.

2.3. Het opstellen van een ambitie Publieke Mobiliteit.

2.4. Het bijstellen van de onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040.

2.5. Onderzoeken hoe de provincie, samen met de Vervoerregio Amsterdam, een vervolg kan geven op fase 3 van de BRT-studie Haarlem-Schiphol-Amsterdam, bijvoorbeeld door te starten met ‘quick wins’ op het traject.

2.6. Het uitvoeren van een verkenning naar innovaties vanuit smart mobility in het openbaar vervoer.

3.1. Het uitvoeren van projecten uit het programma OV-knooppunten en Ketenaanpak (Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland).

3.2. Onderzoek naar inzet van nachtbussen.

3.3. Nauwer samenwerken met Vervoerregio Amsterdam om openbaar vervoer slimmer te organiseren en investeringen in infrastructuur beter op elkaar te laten aansluiten.

3.4. De hubstrategie verder uitwerken. Hierbij ligt de nadruk op het verbeteren van de ontsluiting per openbaar vervoer in het landelijke gebied.

4.1. Invulling geven aan het convenant landelijke OV-toegankelijkheid (bestuursakkoord Toegankelijkheid OV van 7 november 2022).

4.2. Het uitwerken van nieuw beleid met betrekking tot betaalbaarheid van het OV (samen met Vervoerregio Amsterdam) in combinatie met het nieuwe OV-betalen (EMV).

4.3. De instroom van de nieuwe buurtbussen in de concessie Noord-Holland Noord.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Openbaar vervoer waarborgen	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	61.948	78.826	65.727	64.576	64.488	64.406
	Totaal baten	-4.315	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	57.633	78.826	65.727	64.576	64.488	64.406
	Stortingen						
4.2	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	67	67	67	67	67	67
	Onttrekkingen						
4.2	Reserve Openbaar Vervoer Projecten	-230	-16.356	-2.386	-536	-451	-217
	Resultaat	**57.470**	**62.536**	**63.408**	**64.107**	**64.104**	**64.256**

Financiële ontwikkelingen

- In het Coalitieakkoord is € 100.000 per jaar structureel beschikbaar gesteld om te investeren in nachtbussen, met name voor jongeren, van en naar uitgaanslocaties in het buitengebied.
- Het verschil tussen de lasten 2023 en 2024 bestaat voornamelijk uit de eenmalige bijdrage voor investeringen in busmaterieel. In verband hiermee is de onttrekking aan de reserve in 2023 eenmalig verhoogd.

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 4.2 Openbaar vervoer waarborgen zijn in de Brede Basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Gebruik OV (link)
- Klantwaardering OV (link)

4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken

Provinciale rol

De provincie heeft de wettelijke taak om te zorgen dat de provinciale infrastructuur veilig te gebruiken is. Hiervoor voert de provincie verkeersmanagement uit.

Om de verkeersmanagementtaken uit te kunnen voeren is er inzet van (vaar)weginspecteurs. Verder is een bediencentrale ingericht voor de centrale bediening van bruggen en sluizen, en een bediencentrale voor de tunnels. Het tunnelbeheer is een wettelijke taak.

Wat willen we bereiken?

1. Zo efficiënt mogelijk gebruik maken van het provinciaal netwerk. Met verschillende activiteiten op het gebied van netwerkmanagement en verkeerskundig beheer optimaliseert de provincie slimme, schone en veilige mobiliteit.
2. Alle verkeersmanagementactiviteiten beveiligen door middel van cybersecurity.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1. Met verkeersmanagementmaatregelen benut de provincie de beschikbare verkeersnetwerken zo optimaal mogelijk. Zo voldoet zij aan de actuele mobiliteitsvraag. Deze activiteiten bestaan uit een samenspel van een aantal (dagelijks) uit te voeren activiteiten, waaronder:

- Verkeersmanagement op de (vaar)weg
- Brug- en sluisbediening
- Afstemmen van werkzaamheden en evenementen
- Incidentmanagement
- Gladheidbestrijding
- Afhandelen van vragen en klachten via servicepunt
- Vergunningverlening

1.2. Het op afstand bedienen van bruggen en sluizen wordt tot 2028 aanzienlijk uitgebreid. In 2024 worden 6 bruggen en sluizen aangesloten op de bediencentrale in Heerhugowaard.

1.3. Voor verkeersmanagement wordt de bestaande verkeerscentrale uitgefaseerd. Werkzaamheden vallen dan onder een externe partij (VMaaS).

2.1. Verder uitrollen van cybersecurity voor bruggen/sluizen, wegkantsystemen en bediencentrales.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totaal lasten	33.498	38.039	38.041	36.176	35.464	35.493
Totaal baten	-1.556	-1.688	-1.753	-1.753	-1.753	-1.753
Saldo van baten en lasten	31.942	36.351	36.288	34.423	33.711	33.740
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**31.942**	**36.351**	**36.288**	**34.423**	**33.711**	**33.740**

Financiële ontwikkelingen

- Tot en met 2025 is nog incidenteel budget opgenomen in de begroting (Kaderbrief 2022). Dit budget is voor de implementatie van 'Afnemen iDienst 'Verkeersmanagement as a Service' (VMaaS)'.

4.4 Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden

Provinciale rol

De provincie heeft de wettelijke zorgplicht voor de kapitaalgoederen. De provincie is eigenaar en wegbeheerder van circa 650 kilometer wegen, 50 kilometer busbanen en 250 kilometer vaarwegen. Langs een groot deel van deze N-wegen liggen fietspaden (circa 380 kilometer) die eigendom van de provincie zijn. Op deze infrastructuur beheert de provincie ongeveer 590 kunstwerken, zoals bruggen, sluizen, tunnels en ecoducten. Naast het beheren en onderhouden van de infrastructuur, vervangt en verbetert de provincie bestaande infrastructuur. Verder ontwikkelt ze waar nodig nieuwe infrastructuur om de bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid te behouden of te verbeteren.

Wat willen we bereiken?

1. Vervangen, verbeteren en uitbreiden van de provinciale infrastructuur, maar ook het oplossen van verkeersveiligheidsknelpunten en het verbeteren van openbaarvervoerhaltes. Dit binnen de opgestelde beleidskaders en kwaliteitseisen die worden vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2024-2027.
2. Duurzame en circulaire bouw en aanleg van de eigen projecten.
3. In stand houden en beheren van provinciale infrastructuur.
4. Efficiënter gebruik van het wegennet door middel van innovatieprojecten, waaronder smartmobilitytoepassingen in samenwerking met partners.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1. Uitvoering geven aan het Integraal meerjarenprogramma infrastructuur 2022-2029 (iMPI). Hieronder valt het uitvoeren van projecten in studie- en realisatiefases. Voor komende jaren zijn in ieder geval meerdere oevertrajecten, kunstwerken en remmingswerken voorzien voor het doorlopen van de studiefase. In 2024 zitten een twintigtal projecten in de realisatiefase, waaronder meerdere kunstwerken, oevertrajecten, HOV-verbindingen en wegreconstructies of groot onderhoud.

1.2. Het actualiseren en bijstellen van het iMPI.

2.1. Op basis van inspectieonderzoeken worden noodzakelijke oeververvangingsprojecten uitgevoerd. De vervangingsprojecten zijn aanbesteed aan 1 partij, waarbij duurzaamheid het belangrijkste criterium van de samenwerking is. Daar waar kansen zijn worden natuurvriendelijke oevers toegepast om die biodiversiteit en waterkwaliteit te bevorderen.

2.2. In het kader van circulair heeft de provincie IFD (Industrieel, Flexibel en Demontabel) ontwikkeld. De provincie draagt bij aan het implementeren (in eigen projecten) van verschillende IFD-specificaties voor kunstwerken, zoals vaste en beweegbare bruggen.

2.3. De provincie initieert uitwisseling van en handel in grote gebruikte bouwonderdelen (gebruikte betonliggers) voor toepassing in het areaal.

3.1. Om de infrastructuur te beheren en in stand te houden wordt vast en variabel onderhoud uitgevoerd. Het onderhouden van het provinciaal areaal wordt per gebied uitgevoerd door aannemerscombinaties. Dit gebeurt aan de hand van de gebiedscontracten. Een totaaloverzicht van de gebiedscontracten en alle lopende variabele onderhoudsprojecten is te vinden in het iMPI.

3.2. Jaarlijks vindt een inspectie van de oeverconstructie plaats. Ook worden de vaarwegen gepeild om te zien of deze nog voldoen aan het vaarwegprofiel. Zo nodig worden de vaarwegen gebaggerd.

3.3. Het gebiedscontract Kop van Noord-Holland wordt opnieuw aanbesteed.

4.1 Voor smart mobility vinden in 2024 de volgende activiteiten plaats:

- Op basis van data actieve mobiliteit (lopen, fiets) en het reguleren van logistieke stromen verder stimuleren.
- Verkennen van verdere automatisering van het openbaar vervoer, het versnellen van in- en uitstappen met slimme technieken, en het optimaliseren van ketenreizen.
- Een strategie opstellen voor de ontwikkeling van hubs, knooppunten en het reizen via verschillende modaliteiten in een keten. Samen met gemeenten verkent de provincie de mogelijkheden voor toepassing en realisatie daarvan.
- Optimaliseren van de bereikbaarheid en actieve mobiliteit rond hotspots (evenementen, recreatiegebieden) en tijdens werkzaamheden.
- Opzetten van scenariostudie(s) en trendanalyses en dit uitwerken in de routekaarten van het transitiepad smart mobility.

4.2amen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduur verlengende innovaties. Daarnaast realiseert de provincie een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen, Ook werkt de provincie aan mossen op beton als bescherming.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	96.852	132.885	122.158	127.474	125.213	122.231
	Totaal baten	-7.562	-15.669	-6.078	-15.536	-15.134	-7.372
	Saldo van baten en lasten	89.290	117.216	116.080	111.938	110.079	114.859
	Stortingen						
4.4	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	21.034	20.074	19.574	7.464	7.464	7.464
4.4	Reserve Investeringen wegen	0	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	0	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Kapitaallasten OV	23.756	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	15.806	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Groot Onderhoud Wegen	20.278	24.937	22.199	22.721	23.440	26.273

4.4	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	7.356	8.357	12.357	6.357	6.507	8.357
4.4	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	0	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	7.195	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	1.703	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
4.4	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur	-60.474	-3.291	-1.450	-1.450	-950	-950
4.4	Reserve Investeringen wegen	0	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)	0	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Kapitaallasten OV	0	-59	-1.655	-1.655	-2.054	-2.054
4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	-132	-151	-641	-703	-873	-873
4.4	Reserve Groot Onderhoud Wegen	-17.489	-30.878	-31.057	-21.410	-12.613	-12.755
4.4	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen	-8.202	-8.979	-11.375	-5.307	-5.106	-2.687
4.4	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen	0	0	0	0	0	0
4.4	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit	-3.470	-4.146	-3.582	-2.224	-187	-35
4.4	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	0	-432	-285	-717	-717	-717
	Resultaat	**96.653**	**122.648**	**120.164**	**115.013**	**124.989**	**136.882**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is met ingang van 2025 een bedrag van € 1 miljoen extra beschikbaar gesteld voor instandhouding (vervanging, beheer en onderhoud) van de infrastructuur. Dit bedrag neemt in de daaropvolgende jaren toe met € 1 miljoen per jaar. Hiernaast is in het coalitieakkoord vanaf 2025 een bedrag van € 0,5 miljoen beschikbaar voor kapitaallasten van investeringen in nieuwe infrastructuur (lopende projecten iMPI). Dit bedrag neemt in de daaropvolgende jaren toe met € 0,5 miljoen per jaar.
- De lasten voor verduurzamen, verbeteren en instandhouden van de provinciale infrastructuur worden meerjarig geprogrammeerd. Deze programmering zorgt voor een wisselend verloop van de begrote lasten en de begrote onttrekkingen aan de reserves Groot onderhoud Wegen en Groot onderhoud Vaarwegen.
- De investeringen worden toegelicht in hoofdstuk 4 van deze begroting (onder 4.3.3).

Koppeling Brede basismonitor

Voor beleidsdoel 4.4 Infrastructuur verduurzamen en verbeteren zijn in de brede basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Doorstroming auto (link)
- Reistijd van en naar werk (link)
- Actieve mobiliteit (link)
- Verkeersveiligheid (link)

Koppeling met brede basismonitor

Zie voor de grafieken vanuit de brede basismonitor voor dit programma de bijlage van de begroting.

Verbonden partijen

Voor het realiseren van bovenstaande beleidsdoelen neemt de provincie deel in de volgende verbonden partijen:

Programma	Verbonden partij	Doel
4	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.
4	Beheersregeling Amstel	Het beheer van de Amstel

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

Doelen

5. Natuur en landelijk gebied
5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur
5.2 Beheren van natuur
5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen
5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water
5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied
5.6 Versterken kansrijke landbouw

Maatschappelijk doel

De provincie Noord-Holland zet zich in voor een vitaal en leefbaar landelijk gebied met economisch toekomstperspectief. In dit landelijk gebied zijn natuur en landbouw met elkaar in balans en kunnen mensen wonen, werken en recreëren. Samen met de waterschappen zorgt de provincie voor voldoende en kwalitatief goed water, versterkt zij de biodiversiteit en draagt zij zorg voor de kwaliteit van het landschap. Tegelijk wil de provincie een landelijk gebied waar mensen toekomstperspectief hebben en een goede boterham kunnen verdienen.

Budgettabel 2024 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
5.1	Beschermen en ontwikkelen van natuur	87.521	13.058	74.463	78.837	19.870	15.496
5.2	Beheren van natuur	50.769	898	49.871	0	0	49.871
5.3	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	24.354	5.700	18.654	6.133	4.854	17.375
5.4	Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	4.450	1.125	3.325	2.053	1.562	2.834
5.5	Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied	2.000	0	2.000	0	0	2.000
5.6	Versterken kansrijke landbouw	5.513	0	5.513	2.505	1.200	4.208
	Totaal	**174.607**	**20.781**	**153.826**	**89.528**	**27.486**	**91.784**

5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur

Provinciale rol

De provincie beschermt natuurgebieden en kwetsbare landschappen, zoals de Bijzondere Provinciale Landschappen. Dit doet de provincie Noord-Holland op grond van landelijke en provinciale wet- en regelgeving, zoals de Wet natuurbescherming en de Omgevingsverordening. Daarnaast heeft de provincie een ontwikkelende taak en is daarbij verantwoordelijk voor de aanleg en het herstel van natuurgebieden en het bieden van rust, ruimte en recreatieve mogelijkheden aan bewoners en bezoekers.

Wat willen we bereiken?

Voor de komende jaren zijn volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Het afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in 2029. In Noord-Holland gaat het om 56.581 hectare begrensde NNN, waarvan op peildatum 01-01-2023 reeds 92,5% was gerealiseerd. Tevens wil de provincie waar nodig de kwaliteit van de bestaande natuur verbeteren en de benodigde natuurverbindingen creëren.
2. Het op basis van de Vogel- en Habitatrichtlijn beschermen van bepaalde dieren, planten en hun natuurlijke leefomgeving voor het verbeteren en behouden van de biodiversiteit. (natuurherstelmaatregelen). Dit doet de provincie onder meer door het optimaliseren van hydrologische verbindingen, waarmee verdroging en verstoring van de oorspronkelijke (grond)waterstromen in en om Natura 2000-gebieden wordt tegengegaan en natuurherstel wordt bevorderd.
3. Het samen met gemeenten, natuurbeheerders, landbouw, bouw en industrie zoeken naar oplossingen en het nemen van maatregelen om de stikstofuitstoot terug te dringen, zodat planten en dieren in de stikstofgevoelige gebieden kunnen blijven groeien en leven.
4. Het terugdringen van de bodemdaling om zo CO_2-emissie te verminderen en tevens klimaatbestendigheid, veiligheid en waterrobuustheid te verbeteren.
5. Compenseren voor boskap, het revitaliseren van bestaande bosgebieden en het realiseren van 1.800 hectare nieuw bos en bomen. Op deze manier wil de provincie de bossen behouden voor de toekomst, de kwaliteit van bestaande bossen verbeteren, ontbossing keren en biodiversiteit en klimaatbestendigheid verbeteren.
6. Het bieden van recreatieve voorzieningen waarbij aandacht is voor een gezond leefklimaat, een sterke natuur, een beleefbaar landschap en een duurzame economie.
7. Het conform afspraken met het Rijk vergroten en verbeteren van de groenblauwe dooradering. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan onder meer het versterken van de biodiversiteit en landschapskwaliteit, het verbeteren van de water-, bodem- en luchtkwaliteit, natuurlijke plaagbestrijding en recreatieve voorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De provincie voert bovenstaande maatregelen uit aan de hand van een gebiedsgerichte aanpak. Per gebied wordt door middel van gebiedsprocessen bekeken hoe de doelen gehaald kunnen worden en wat in dat gebied de beste aanpak is. Dit wordt in 2024 in het kader van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) (zie 5.5) verder uitgewerkt. Overigens wordt hierbij het Programma Natuurnetwerk (PNN) vanaf 2025 opgenomen in het PPLG.

Bij het uitwerken van de gebiedsgerichte aanpak bouwen we voort op de opgedane kennis en ervaring in reeds lopende gebiedsprocessen, te weten:

1.1 Gebiedsprogramma Laag Holland. De regio Laag Holland kent veel opgaven op het gebied van natuur, landbouw, water, bodem, klimaat, recreatie en landschap. Vanwege de sterke onderlinge verwevenheid van deze opgaven voert de provincie een integraal gebiedsprogramma uit. Hierin wordt samengewerkt met gemeenten, het hoogheemraadschap en natuur- en landbouworganisaties.

1.2 In gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen wordt door middel van een meerjarige samenwerking een forse kwaliteitsimpuls gegeven aan de Oostelijke Vechtplassen op het gebied van natuur, waterkwaliteit en (water-)recreatie.

1.3 Het programma Groene Uitweg versterkt de landschappelijke kwaliteit van de Vechtstreek, in samenhang met de infrastructurele ingrepen aan de rijkswegen A1, A6 en A9.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Beschermen en ontwikkelen van natuur	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	40.864	85.526	87.521	76.539	20.055	16.651
	Totaal baten	-8.605	-19.431	-13.058	-13.611	-795	-795
	Saldo van baten en lasten	32.260	66.095	74.463	62.928	19.260	15.856
	Stortingen						
5.1	Reserve Groen	25.530	24.930	15.705	13.955	14.455	14.455
5.1	Reserve Kapitaallasten Groen	140	1.718	0	0	0	0
5.1	Reserve verleende subsidies BD 5.1.	23.735	0	0	0	0	0
5.1	Reserve Groene Uitweg	368	107	107	107	107	107
5.1	Reserve Subsidie Groene Uitweg	0	3.122	0	0	0	0
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	2.163	4.058	4.058	4.058	3.099	58
5.1	Reserve Laag Holland	750	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
5.1	Reserve Groen	-49.842	-49.347	-63.470	-55.587	-14.339	-14.484
5.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-70	-70	-118	-118	-118	-118
5.1	Reserve verleende subsidies BD 5.1.	-3.989	-3.854	-4.262	-5.392	-4.549	-2.968
5.1	Reserve Groene Uitweg	-4.306	-10.142	-3.334	-1.498	-127	-117
5.1	Reserve Subsidie Groene Uitweg	0	-1.167	0	0	0	0
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	-1.707	-3.282	-6.403	-4.508	-4.376	-4.318
5.1	Reserve Laag Holland	-52	-3.053	-1.250	0	0	0
	Resultaat	**24.979**	**29.115**	**15.496**	**13.945**	**13.412**	**8.471**

Financiële ontwikkelingen

- De begrote lasten op dit beleidsdoel volgen de programmering en de planning zoals die zijn uitgewerkt in het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2024. Dit verklaart de verschillen tussen de jaren van de lasten en de begrote onttrekkingen aan de reserve Groen, de reserve Oostelijke Vechtplassen en de reserve Groene Uitweg. Het Programma Natuurnetwerk 2024 wordt parallel aan het begrotingstraject ter vaststelling aan PS aangeboden.
- Een groot deel van de geraamde uitgaven, die ten laste komen van de reserve Groen, zijn in bovenstaande tabel slechts t/m het jaar 2025 opgenomen. Met de huidige planning (PNN) zou de reserve Groen vanaf 2025 negatief komen te staan wat voor een reserve niet toegestaan is.
- De uitgaven voor de regeling Specifieke uitkering Programma Natuur (SPUK L16) zijn begroot tot en met het jaar 2025. Dit geldt ook voor de begrote baten (€ 13 miljoen). Dit is de eerste tranche van deze regeling. In 2024 wordt uitsluitsel over een tweede tranche verwacht.

Koppeling Brede basismonitor

Voor beleidsdoel 5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur zijn in de brede basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Natuur Netwerk Nederland (link)
- Biodiversiteit (link)
- Natuurgebied per inwoner (link)
- Groen/blauwe ruimte (link)
- Fosfaat (link)
- Stikstof (link)
- Bodemdaling (link)

5.2 Beheren van natuur

Provinciale rol

De provincie is, op grond van het Decentralisatieakkoord Natuur en de Wet natuurbescherming, verantwoordelijk voor de uitvoering van het natuurbeleid en -beheer.

Wat willen we bereiken?

Voor de komende jaren zijn volgende doelstellingen geformuleerd:

1. Effectief beheer van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en agrarische natuurgebieden conform de daartoe landelijk vastgestelde beleidsdoelen en criteria.
2. Het beschermen en behouden van de van oudsher in Noord-Holland aanwezige weidevogel populatie.
3. Effectief beheer van Natura 2000-gebieden.
4. Het beschermen, behouden en herstellen van bedreigde dier- en plantsoorten door middel van ‘passieve’ en ‘actieve’ soortenbescherming.
5. Effectieve bestrijding van invasieve exoten.
6. Het bevorderen van dierenwelzijn.
7. Het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van faunaschade en het – conform geldend beleid – compenseren van faunaschade.
8. Effectief beheer van recreatiegebieden en recreatieve routes

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Het vaststellen van het Natuurbeheerplan (NBP) en het verstrekken van subsidies via het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL).

2.1 Uitvoering geven aan het Actieplan Weidevogels en het Aanvalsplan Grutto, die een breed pakket aan maatregelen bevatten om de weidevogelpopulatie stabiel te houden.

3.1 De provincie Noord-Holland is het bevoegd gezag bij het vaststellen van de beheerplannen voor 14 Natura 2000-gebieden binnen de provincie. Samen met belanghebbenden uit de omgeving, zoals (agrarische) ondernemers, gemeenten en natuur-, recreatie- en waterbeheerders, zorgt de provincie dat we de kwaliteit van de natuur en de staat van

instandhouding voortdurend monitoren voor alle doelen van de beheerplannen. Iedere zes jaar worden met behulp van deze informatie de beheerplannen geëvalueerd en zo nodig geactualiseerd en opnieuw vastgesteld.

4.1 Ten aanzien van 'passieve' soortenbescherming kunnen gemeenten in afstemming met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord werken aan een soortenmanagementplan als onderbouwing voor een gebiedsgerichte ontheffing. Hierdoor kan in een (deel van een) gemeente aan de slag worden gegaan met de isolatieopgave. Ten aanzien van 'actieve' soortenbescherming neemt de provincie beschermende maatregelen bij werkzaamheden in het NNN, Natura 2000-gebieden en het (agrarisch) natuurbeheer. Ook daarbuiten ontwikkelt de provincie, in lijn met het Masterplan biodiversiteit, projecten ter bescherming van soorten waarvoor Noord-Holland een bijzonder verantwoordelijkheid heeft, zoals de tengere distel, de kwabaal, het locomotiefje, graslandvlinders en de otter.

5.1 We bouwen samen met de betrokken partijen verder aan de aanpak van invasieve exoten. Dit is onder meer gebaseerd op kennisuitwisseling en de ontwikkeling van handelingsperspectieven.

6.1 De Wet natuurbescherming kent een zorgplicht voor dieren die in het wild voorkomen. Wanneer het aantasten van dierenwelzijn echter onvermijdelijk is – bijvoorbeeld bij de bestrijding van gewasschade door ganzen – verplicht de provincie in haar ontheffingen het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten. In haar eigen Voedselvisie 2020-2030 staan de kansen en uitdagingen om een duurzaam voedselsysteem te bewerkstelligen.

7.1 De provincie heeft de wettelijke plicht om agrarische ondernemers een tegemoetkoming te verstrekken in de schade die wilde dieren aan hun gewassen veroorzaken. Hier is sprake van wanneer deze ondernemers worden belemmerd bij het beheer en bestrijden van schade, en het gaat om wettelijk beschermde diersoorten. Hierbij hanteert de provincie in 2024 een eigen risico van 5%. Daarnaast levert de provincie via BIJ12 een bijdrage aan het ontwikkelen en optimaliseren van preventieve maatregelen om faunaschade te voorkomen.

8.1 De provincie is deelnemer in diverse recreatieschappen en levert op die manier een bijdrage aan het beheer. Aandachtspunt is het verbeteren van de governance in de recreatieschappen. Op basis van de Visie Recreatie en Toerisme werkt de provincie aan de strategie van bestemmingsmanagement en bestemmingsontwikkeling. De provincie zet onder meer in op een betere verbinding tussen recreatiegebieden, het creëren van aantrekkelijke startpunten en het verschaffen van bezoekersinformatie over gebieden. In de komende jaren wordt naar verwachting ook het Wandelnetwerk Noord-Holland afgerond. Verder heeft de verdichting en het oplossen van knelpunten binnen het bestaande wandelnetwerk de aandacht.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

Beheren van natuur	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totaal lasten	47.779	51.067	50.769	50.686	49.358	49.293
Totaal baten	-874	-868	-898	-898	-898	-898
Saldo van baten en lasten	46.905	50.199	49.871	49.788	48.460	48.395
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**46.905**	**50.199**	**49.871**	**49.788**	**48.460**	**48.395**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is vanaf het jaar 2024 structureel € 2,5 miljoen per jaar toegevoegd aan het budget voor faunaschade om het eigen risico naar 5% te verlagen.
- De daling in de begrote lasten van 2025 naar 2026 komt voornamelijk doordat 2025 het laatste jaar is van de toegekende middelen voor Aanpak stikstofopgave (Kaderbrief 2023, regel 11).

5.3 Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen

Provinciale rol

De provincie werkt in de regio's samen met partners aan de integrale uitvoering van meerdere doelen. Daarbij vervult de provincie verschillende rollen, afhankelijk van de opgaven die voorliggen. Als middenbestuur is de provincie uitgerust om partijen met elkaar te verbinden, kennis te genereren en te delen, en verschillende doelen en programma's met elkaar te integreren. Het PPLG is in deze inbreng in samenwerkingsverbanden de leidraad. Behalve in het landelijk gebied stimuleert de provincie in deze samenwerking natuurinclusieve ontwikkelingen in stedelijke regio's en de energietransitie.

Wat willen we bereiken?

1. Het verminderen van broeikasgasemissies (CO_2) uit veenbodems en het daaraan gekoppelde afremmen en waar mogelijk stoppen van bodemdaling in het landelijk gebied van de provincie Noord-Holland.
2. Via de aanpak Groen Kapitaal samen met bewoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere overheden laten zien dat combinaties van natuur met wonen, werken en landbouw de normaalste zaak van de wereld zijn. De stip aan de horizon van een natuurinclusieve samenleving wordt steeds breder gedeeld en goede voorbeelden vinden navolging. In 2024 liggen de speerpunten bij het verstreken van de samenhang met de wateropgave en een gezonde leefomgeving.
3. Groene vrijwilligers staan ook bekend als 'tellers', 'vertellers' en 'herstellers'. Zij leveren een enorme bijdrage aan het beheer van, de kennis over en betrokkenheid bij natuur en

landschap. In 2024 richt de provincie zich op behoud en uitbreiding van het vrijwilligersnetwerk.

4. In de MRA Agenda 2020–2024 is afgesproken om te blijven samenwerken aan het versterken en verder ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteit, biodiversiteit, klimaatbestendigheid en het vergroten van recreatiemogelijkheden. De provincie zet zich in voor blijvende aandacht voor het landschap bij alle relevante ontwikkelingen.
5. Het Bestuurlijk platform Groene Hart, waarin de provincie participeert, zorgt voor een samenhangende ontwikkeling van het gebied. Het Groene Hart kent een dusdanige complexe opgave, dat het de status van NOVEX-gebied heeft gekregen. In 2024 zijn de prioriteiten: het remmen van bodemdaling en CO_2-uitstoot, een toekomstbestendige agrarische sector, bescherming van het landschap en zorgvuldig waterbeheer.
6. De nationale parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland richten zich op natuurbescherming, recreatie, educatie, promotie en onderzoek. Een belangrijke uitdaging in 2024 is het formuleren van maatregelen om, in samenwerking met de omgeving, de recreatiedruk te spreiden.
7. De provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen zijn deelnemer in het Waddenfonds. Naast het Waddenfonds is het Investeringskader Waddengebied een belangrijk instrument om initiatieven en projecten te stimuleren die de ecologie en duurzame economische ontwikkeling van het Waddengebied versterken. Speerpunten in 2024 zijn onder meer nadere uitwerkingen van de ‘kernwaarden van het Waddengebied’ en ‘mogelijkheden energietransitie Waddengebied’, de afronding van de pilot ‘green shipping’ en afronding van de toekomstvisie ‘Waddenzee Visserij Platform’. Ook wordt gewerkt aan een routekaart voor een klimaat adaptief Waddengebied.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie geeft uitvoering aan de Regionale Veenweidestrategie 1.0.

2.1 In 2024 blijft de provincie het netwerk van initiatiefnemers offline en online actief ontwikkelen. Een groot en sterk netwerk leidt tot nieuwe ideeën en snellere verspreiding, verbreding en verdieping van bestaande initiatieven. Dit sluit aan bij het Provinciaal Programma Landelijk Gebied en de landelijke Agenda Natuurinclusief.

3.1 In 2024 evalueert de provincie samen met haar partners het ‘Meerjarenbeleidsplan Betrekken bij Groen 2021-2024’. Ook werkt zij samen aan een meerjarenbeleidsplan voor de jaren 2025 en verder. Ook worden in 2024 weer de Natuurwerkdag en de Dialoogdag georganiseerd en het Betrekken bij Groen Fonds ingezet om kleinschalige initiatieven te ondersteunen.

4.1 De provincie levert een bijdrage door participatie in het Bestuurlijk Platform Groene Hart.

5.1 In 2024 wordt uitvoering gegeven aan de nieuwe MRA Agenda 2024-2028. Dit doet de provincie door het participeren in de projectorganisatie van de MRA.

6.1 Beide parken in de provincie zijn aangesloten op het rijksprogramma Nationale Parken Nieuwe Stijl. Hiermee is subsidie beschikbaar gekomen voor diverse projecten. De provincie levert cofinanciering door ambtelijke inzet en betrekt de nationale parken in het uitwerken van het Provinciaal Programma Landelijk Gebied.

7.1 De provincie participeert in het Waddenfonds en cofinanciert door middel van subsidies aan innovatieve en kansrijke projecten die bijdragen aan de doelen van het fonds.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Betrekken van onze partners bij bescherming en beheer van groen	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	25.261	23.995	24.354	17.806	14.009	4.464
	Totaal baten	-350	-4.000	-5.700	-300	0	0
	Saldo van baten en lasten	24.911	19.995	18.654	17.506	14.009	4.464
	Stortingen						
5.3	Reserve Landschap	3.500	4.000	4.000	0	0	0
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	5.000	2.000	854	1.000	1.000	1.000
5.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	6.762	0	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
5.3	Reserve Landschap	-1.790	-5.455	0	0	0	0
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee	-8.166	-3.029	-3.182	-1.683	-1.500	-1.500
5.3	Reserve Subsidies Cofinanciering Waddenzee	0	0	-2.951	-3.305	0	0
	Resultaat	**30.217**	**17.511**	**17.375**	**13.518**	**13.509**	**3.964**

Financiële ontwikkelingen

- Tussen de begrote lasten van 2024 en 2025 zit een verschil van € 6,5 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitgaven voor SPUK (specifieke uitkering) L10 'Impulsgelden bodemdaling' waarvoor in 2024 een bedrag van € 5,4 miljoen. geraamd staat. De begrote baten zijn in 2025 ook € 5,4 miljoen lager dan in 2024.
- De daling van de begrote lasten tussen 2025 en 2026 wordt mede veroorzaakt door de uitgaven aan de subsidie Cofinanciering Waddenzee. Deze vinden plaats in 2024 (€ 3,0 miljoen) en 2025 (€ 3,3 miljoen) en niet in 2026. De onttrekkingen aan de reserve Subsidies cofinanciering Waddenzee worden in hetzelfde ritme begroot.
- De begrote lasten in 2027 zijn lager dan 2026 omdat 2026 het laatste jaar is van de Decentralisatie Uitkering Waddengebied (€ 9,6 miljoen).

5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water

Provinciale rol

De provincie zorgt er – samen met de waterpartners – voor dat het watersysteem duurzaam kan worden gebruikt voor onder andere (drink)waterbereiding, landbouw, natuur en recreatie. De provincie heeft daarbij kaderstellende en uitvoerende taken.

De provincie is specifiek bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor grondwateronttrekking voor drinkwatervoorziening, grote industrieën en bodemenergie.

Wat willen we bereiken?

1. Het bevorderen van schoon en voldoende grondwater. Het beleid en de maatregelen hiervoor zijn vastgelegd in deelprogramma Grondwater van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027. De ondergrond moet duurzaam worden gebruikt, onder andere voor drinkwater- en energievoorziening. Daarnaast moet het grondwaterbeheer worden afgestemd op de bestemming van gebieden. Uitputting en verontreiniging van grondwatervoorraden, en verdroging en verzilting van gebieden moet worden voorkomen. Met het deelprogramma Grondwater wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de Grondwaterrichtlijn.
2. Het bevorderen van schoon en voldoende oppervlaktewater. Het beleid en de maatregelen hiervoor zijn vastgelegd in het deelprogramma Oppervlaktewater van het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027. Met dit deelprogramma wordt invulling gegeven aan Europese verplichtingen die zijn vastgelegd in de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het deelprogramma vormt samen met de waterbeheerprogramma's van de waterschappen een samenhangend geheel voor het borgen en verbeteren van de waterkwaliteit.
3. Een waterrijke provincie als Noord-Holland biedt veel mogelijkheden voor recreatie op en aan het water. Deze mogelijkheden wil de provincie benutten. Het beleid voor waterrecreatie is vastgelegd in de visie op de waterrecreatie Noord-Holland 2030: 'Water, bron van recreatie'.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie zorgt via vergunningverlening, toezicht en handhaving dat de ondergrond duurzaam wordt gebruikt.

1.2 De provincie ondersteunt drinkwaterbedrijven vanuit de provinciale (ruimtelijke) rol bij het ontwikkelen en beschermen van nieuwe wingebieden en het kunnen toepassen van technologieën zoals ondergrondse opslag van drinkwater en winning van brak water.

1.3 De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet.

2.1 De provincie stelt de ecologische doelen voor het regionale oppervlaktewater vast in het kader van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ook draagt zij via maatregelen en toezicht bij aan het verkrijgen en behouden van een goede kwalitatieve toestand van het oppervlaktewater. De maatregelen uit het deelprogramma Oppervlaktewater worden uitgevoerd.

2.2 De provincie wijst officiële zwemlocaties aan, beoordeelt de veiligheid en informeert het publiek. Daarnaast stimuleert de provincie het ontwikkelen van nieuwe zwemlocaties en het verbeteren van de waterkwaliteit met een subsidieregeling.

2.3 De provincie draagt bij aan voldoende zoet water voor industrie, landbouw, recreatie en consumptie. Dit doet zij via een samenhangend pakket aan afspraken en maatregelen om het regen en oppervlaktewater effectief te benutten, de bodem als 'spons' te gebruiken, gebruik van (schaars) zoet water te reguleren en af te stemmen, en gebruikers bewust te maken van spaarzaam watergebruik. Tegelijkertijd zorgt de provincie en haar partners ervoor dat het watersysteem en de bodem effectief overvloedige regenval kan absorberen respectievelijk afvoeren.

3.1 In 2024 werkt de provincie aan onder andere het realiseren van aquapunctuurpunten, het faciliteren van de kleine pleziervaart, het stimuleren van duurzaamheid en innovatie (.o.a.

pilot Loodvrij vissen), toegankelijkheid voor mensen met een beperking en de aanpak van de waterplantenproblematiek in het zuidelijk IJsselmeergebied.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	4.945	6.347	4.450	4.907	4.573	4.324
	Totaal baten	-1.781	-1.404	-1.125	-1.125	-1.125	-1.125
	Saldo van baten en lasten	3.163	4.943	3.325	3.782	3.448	3.199
	Stortingen						
5.4	Reserve Waterrecreatie	1.562	1.562	1.562	2.000	2.000	2.000
	Onttrekkingen						
5.4	Reserve Waterrecreatie	-1.497	-3.775	-2.053	-2.513	-2.188	-1.933
	Resultaat	**3.229**	**2.730**	**2.834**	**3.269**	**3.260**	**3.266**

Financiële ontwikkelingen

- De begrote bedragen op dit beleidsdoel volgen de planning en de ramingen van het Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie. De lasten tonen daarom een wisselend patroon door de jaren heen, maar worden gedekt door een onttrekking uit de reserve Waterrecreatie.

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 5.4 Verbeteren kwaliteit, benutten en beheren van water zijn in de Brede Basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Oppervlaktewater (link)
- Grondwater (link)
- Zwemwater (link)

5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied

Provinciale rol

De provincie heeft de rol van ‘gebiedsregisseur’ en geeft de transitie naar een toekomstbestendig landelijk gebied vorm.

Wat willen we bereiken?

- In het landelijk gebied komen veel verschillende opgaven samen: natuur en stikstof, water en bodem, klimaat en bodemdaling, landbouw, landschap, erfgoed en recreatie. Dit vraagt om een brede blik en een integrale aanpak. Dat doet de provincie met het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) ‘Buitengewoon Noord-Holland’. Het PPLG is de Noord-Hollandse invulling van het Nationaal Programma Provinciaal Gebied (NPLG).

- In het PPLG zijn de opgaven van het Rijk en provincies voor het landelijk gebied verder uitgewerkt in opdrachten voor 5 programmagebieden, waarin de provincie de puzzel gaat leggen. Dat doet zij niet alleen. In lijn met haar lange traditie van samenwerking gaat de provincie in 2024 samen met haar inwoners, maatschappelijke partners en medeoverheden de uitdaging aan om de transitie van het landelijk gebied nader vorm te geven. Hierin staan klimaatbestendigheid, de draagkracht van het water- en bodemsysteem, biodiversiteit en de sociaaleconomische vitaliteit van het landelijk gebied centraal en worden deze verbeterd en toekomstbestendig gemaakt.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De definitieve versie van het PPLG, met daarin de opdrachten voor 5 programmagebieden, wordt naar verwachting in de eerste helft van 2024 ter besluitvorming aan Provinciale Staten voorgelegd en uiterlijk 1 juli 2024 aangeboden aan het Rijk. NPLG en PPLG hebben een looptijd tot en met 2035. Daarom wordt het PPLG na vaststelling jaarlijks geactualiseerd.

1.2 Het PPLG wordt uitgevoerd via 5 gebiedsprogramma's: 1. Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland, 2. Noord-Kennemerland, 3. Laag Holland, 4. Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden, en 5. Gooi en Vechtstreek. In 2024 wordt voor elk van deze gebieden het uitvoeringsprogramma vastgesteld.

1.3 Vooruitlopend op de vaststelling van het definitieve PPLG heeft het Rijk de provincies in 2023 gevraagd alvast concrete aanvragen te doen voor specifieke maatregelen waarmee op korte termijn kan worden gestart. De provincie Noord-Holland heeft in dit kader middelen aangevraagd voor maatregelen op het vlak van klimaat, emissiereductie van stikstof, natuurrealisatie, omschakeling agrarische bedrijven, groenblauwe dooradering, natuurherstelmaatregelen, duurzaam water- en bodemgebruik én procesgeld voor gebiedsprocessen. De provincie verwacht in 2024 samen met haar partners te kunnen starten met de uitvoering van de eerste fase van deze maatregelen.

1.4 Naast de doelenbanken stikstof voor woningbouw en bijbehorende mobiliteit en voor de verduurzaming van de industrie als onderdeel van het Aerius-register, richt de provincie doelenbank in voor de legalisering van interimmers, PAS-melders en vrijgestelde bedrijven.

1.5 De provincie registreert de teruggave van stikstofruimte aan de natuur, zodat zij de effecten van de aanpak kunnen meten en inzichtelijk maken.

1.6 Verleasen (bedrijven, die een deel van hun stikstofruimte tijdelijk inperken en beschikbaar stellen aan anderen om provinciale doelstellingen te realiseren), gaat de provincie mogelijk maken om woningbouw, de versterking van de (net)infrastructuur en de verduurzaming van bedrijven te faciliteren.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totaal lasten	0	0	2.000	4.000	6.000	8.000
Totaal baten	0	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	2.000	4.000	6.000	8.000
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**0**	**0**	**2.000**	**4.000**	**6.000**	**8.000**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor extra capaciteit voor het PPLG. Het gaat om € 2 miljoen voor 2024. Dit loopt met € 2 miljoen per jaar op naar € 12 miljoen structureel vanaf 2029.
- Er is nog veel onduidelijk over de financiën rond NPLG en PPLG. Het is onzeker of -en zo ja, hoe- de middelen uit het Transitiefonds vanaf 2025 in de provinciale begroting kunnen worden verwerkt. In 2024 verwacht de provincie wel uitsluitsel te krijgen over 'versnellingsgelden', die zij medio 2023 heeft aangevraagd bij het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

5.6 Versterken kansrijke landbouw

De provincie ondersteunt de transitie in de landbouw en biedt ruimte aan een sterke en kansrijke sector. De provinciale rol bestaat uit:

- Mogelijk maken (subsidie)
- Ruimte geven en voorwaarden stellen (onder meer door ruimtelijke kaders)
- Opdracht geven (financieel)
- Inspireren en aanjagen (door middel van communicatie en netwerken)
- Afstemmen met het IPO, Rijk en Europa (door overleggen en afspraken maken)

Wat willen we bereiken?

1. Transitie naar een kringlooplandbouw in 2040, waarbij de provincie zich conformeert aan de landelijke definitie van kringlooplandbouw.
2. Agrarisch ondernemers een economisch gezond en toekomstbestendig bedrijfsperspectief bieden, met extra oog voor de jonge (toekomstige) agrarische ondernemers.
3. Verbinding tussen stad en het landelijk gebied.
4. Het verduurzamen van de landbouw door het inzetten van de Europese landbouwfondsen die beschikbaar komen voor het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).
5. Het ondersteunen van de transitie van de beroepsvisserij en aan de visserij verbonden ketenbedrijven en cultuur. Dit doet de provincie door subsidiëren van projecten, het Waddenfonds en inzet naar het Rijk en Europa. De gezamenlijke belangen met de

visserijgemeenten zijn uiteengezet in de Almanak voor de strategische positionering van het Bestuurlijk Platform Visserij (2022).

6. Het helpen van de bloembollensector met verduurzamen.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie biedt ruimte aan de 7 transitiepaden: biologische landbouw, multifunctionele landbouw, extensieve landbouw, stoppen, hightech open landbouw, hightech gesloten landbouw, natuurbeheer en natuurontwikkeling (zie paragraaf 6.2 van het PPLG). De productie op en de consumptie van eigen bodem van meer plantaardige eiwitten ziet de provincie daarom als een positieve ontwikkeling en deze blijft zij stimuleren. Daarnaast vindt de provincie het belangrijk om korte ketens te stimuleren, onder andere bij haar eigen bedrijfsvoering. De Voedselvisie 2020-2030 omvat de transitiepaden duurzame landbouw, biologische landbouw, maatschappelijke onderneming, en natuur- en landschapsbeheer.

1.2 De provincie blijft zich inzetten voor ketensamenwerking en netwerkvorming (waaronder de uitvoeringsagenda Voedsel Verbindt 2024-2027), het stimuleren van kennisdeling, data(deling) en innovatie. Ook zet zij in op gebiedsprojecten, ketenbrede eiwitprojecten en logistieke projecten.

2.1 De provincie zoekt onder meer de samenwerking op om het landbouwportaal te benutten voor bijvoorbeeld coaching, investeringen in zoetwateropslag en kringlooplandbouw. Maar ook de samenwerking met de Greenports in de provincie. Hierin participeren de provincie, gemeenten, ondernemers, onderwijs- en kennisinstellingen. Daarmee worden strategische projecten aangejaagd en uitgevoerd, zoals het fieldlab waterstof, het project zoetwaterboeren, en duurzame en circulaire glastuinbouw.

3.1 Het platform Boer & Business in Balans biedt een podium aan betekenisvolle initiatieven en draagt bij aan de verbinding van stad en platteland.

3.2 Jaarlijkse bijeenkomst met eigen streekproducten tussen Statenleden en (jonge) agrariërs.

4.1 De provincie zorgt voor de uitvoering van het NSP 2023-2027 en de afronding POP3 (2015-2025). Met het openstellen van subsidieregelingen ondersteunt zij projecten en investeringen. Het gaat om regelingen die bijdragen aan onder meer innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht in de landbouw, jonge boeren, LEADER (versterken landelijk gebied), klimaat, biodiversiteit en het verduurzamen van het watersysteem. Dit voert de provincie samen met het Rijk en de waterschappen uit.

5.1 De provincie neemt deel aan het Bestuurlijk Platform Visserij en draagt bij aan de activiteiten. In 2023 stelt zij samen met de visserijgemeenten een ontwikkelplan op voor de visserijgemeenschappen en dient die in bij het Rijk voor beoogde uitvoering tot 2027.

6.1 Met de sector zet de provincie een langjarig programma op voor verduurzaming van de bollenteelt en steunt zij het fieldlab Bol.

6.2 De provincie gaat een zorgvuldig proces aan met de ondernemers en de bewoners in de binnenduinrand om de drinkwatervoorziening zeker te stellen en het behalen van doelen voor het klimaat en Natura2000. Daarbij wordt onderzocht waar 300 hectare NNN aangelegd kan worden, waarbij vastgehouden wordt aan het saldo-0-principe.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Versterken kansrijke landbouw	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	7.445	6.486	5.513	4.686	3.706	4.270
	Totaal baten	-349	0	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	7.096	6.486	5.513	4.686	3.706	4.270
	Stortingen						
5.6	Reserve Duurzame Landbouw	0	0	0	0	0	0
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	1.785	500	1.200	1.400	1.700	2.200
	Onttrekkingen						
5.6	Reserve Duurzame Landbouw	-1.785	0	0	0	0	0
5.6	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies	-4.189	-2.482	-2.505	-2.479	-1.700	-2.200
	Resultaat	**2.907**	**4.504**	**4.208**	**3.607**	**3.706**	**4.270**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is vanaf 2024 structureel € 1 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor kansrijke landbouw, onder meer voor duurzame bollenteelt en visserij. Een groot deel van deze middelen waren voorheen incidenteel.
- Na 2022 is de reserve Duurzame Landbouw leeg. Wegens diverse uitgestelde regelingen in 2022 is voor 2023 nog € 800.000 aan lasten begroot. Hierdoor waren de begrote lasten in 2023 hoger dan in 2024.
- In 2024 wordt er € 500.000 minder uitgegeven aan 'voedselvisie' en € 450.000 minder aan IJsselmeer visserij. Dit zorgt ervoor dat de totale lasten uitkomen op € 5,4 miljoen in 2024, een daling van circa 1 miljoen ten opzichte van 2023.

Koppeling met brede basismonitor

Zie voor de grafieken vanuit de brede basismonitor voor dit programma de bijlage van de begroting.

Verbonden partijen

Voor het realiseren van bovenstaande beleidsdoelen neemt de provincie deel in de volgende verbonden partijen:

Programma	Verbonden partij	Doel
5	Recreatieschap Spaarnwoude	Beheer recreatiegebied.
5	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Beheer recreatiegebied.
5	Recreatieschap Twiske-Waterland	Beheer recreatiegebied.
5	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer	Beheer recreatiegebied.
5	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.	Beheer recreatiegebied.
5	Openbaar lichaam Waddenfonds	Beheren en besteden Waddenfonds
5	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)	Beheer en onderhoud recreatiegebieden

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

Doelen

6. Economie, leefbaarheid en cultuur
6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie
6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed
6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Maatschappelijk doel

Goede voorzieningen en voldoende passende banen zijn belangrijke voorwaarden voor de leefbaarheid van de provincie. Daarom zet de provincie zich in voor een krachtige, duurzame en toekomstbestendige economie en voor goede voorzieningen. Daarmee bevordert de provincie de brede welvaart.

De provincie versterkt het vestigingsklimaat, maakt ruimte voor toekomstbestendige bedrijvigheid en ondersteunt de transitie naar een duurzame en circulaire economie. Dat geldt voor nieuwe en bestaande bedrijven. Dat doet de provincie door verduurzaming van bestaande werklocaties en dat het bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit. Om innovatie te stimuleren en de verduurzaming van de economie te versnellen steunt de provincie het midden- en kleinbedrijf met investeringsfondsen en advies- en versnellingsprogramma's specifiek gericht op innovatie en de transitie naar circulair. Het arbeidsmarkt- en onderwijsbeleid richt zich op sectoren die bijdragen aan de transities.

In het culturele domein ziet de provincie de grote waarde van haar veelzijdige zichtbare en onzichtbare cultuurhistorie. De provincie maakt duurzaam behoud van haar erfgoed mogelijk zodat ook toekomstige generaties er gebruik van kunnen maken.

Voor vitale dorpen en steden zijn goede voorzieningen, zoals scholen, sportaccommodaties, dorpshuizen en toegang tot cultuur van cruciaal belang. De provincie zoekt naar mogelijkheden om de ontwikkeling van regionaal sport- en cultuurtalent te stimuleren door een brug te slaan naar en ruimte te geven aan de topsport en topcultuur.

Budgettabel 2024 (x € 1.000)

Beleidsdoel		Lasten	Baten	Saldo van baten en lasten	Onttrekking aan reserves	Stortingen	Saldo t.l.v. algemene middelen
6.1	Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	21.100	100	21.000	6.417	6.102	20.685
6.2	Behouden kwaliteit van erfgoed	9.767	0	9.767	5.219	4.079	8.627
6.3	Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	7.474	0	7.474	0	0	7.474
	Totaal	**38.341**	**100**	**38.241**	**11.636**	**10.181**	**36.786**

6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie

Provinciale rol

In het Strategisch Beleidskader Economie kiest de provincie ervoor om zoveel mogelijk uit te gaan van haar verbindende rol als middenbestuur. Van daaruit werkt zij naar de rol van regelaar door het creëren van optimale condities waarbinnen een duurzame en circulaire economie ontwikkelt.

Vanuit de ruimtelijke taken draagt de provincie zorg voor een optimaal ruimtegebruik en een fijne leefomgeving. Verder denkt de provincie mee over vraagstukken die bedrijven en werknemers raken. De provincie heeft een stimulerende rol richting het mkb om innovatie en verduurzaming te bevorderen.

Wat willen we bereiken?

1. Een toekomstbestendige, duurzame en circulaire economie. De provincie wil koploper zijn in de omschakeling naar circulariteit.
2. Meest mkb-vriendelijke provincie van Nederland.
3. Verbeteren van de aansluiting van het onderwijs op de (regionale) arbeidsmarkt.
4. Toekomstbestendige havens met behoud van de bestaande ruimte voor bedrijven en industrie in de zware milieucategorieën. Hierdoor blijft er tevens voldoende ruimte voor de energietransitie en de omschakeling naar een circulaire economie.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Om het (internationale) vestigingsklimaat te bevorderen stelt de provincie via de Omgevingsverordening en Omgevingsregeling eisen aan de regionale planning en programmering van bedrijventerreinen. Dit moet bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van de economie.

1.2 De provincie zet in op het stimuleren van het verduurzamen en toekomstbestendig maken van werklocaties met ruimte voor circulaire economie. Zij zet daarvoor subsidieregelingen in. Bij nieuwe bedrijventerreinen onderzoekt de provincie we wat nodig is om deze natuurinclusief en klimaatbestendig te ontwikkelen.

1.3 De provincie start een verkenning naar een verdozingsstrategie voor onder andere logistieke bedrijfshallen in lijn met de datacenterstrategie.

1.4 Op basis van het onderzoek van de Randstedelijke Rekenkamer naar het circulaire-economiebeleid en de eigen tussentijdse beleidsevaluatie beoordeelt de provincie of en hoe de koers uit de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 (Actieagenda) moet worden aangepast. In samenwerking met het (internationale) bedrijfsleven, kennisinstellingen en inwoners stimuleert de provincie circulair ondernemen en het circulair maken van grondstofketens.

1.5 De provincie kiest zelf zoveel mogelijk voor circulaire inkoop en aanbestedingen.

1.6 De provincie zet het beleid van de afgelopen jaren op het gebied van klimaatneutraal en circulair bouwen voort. Zij zal het circulair en biobased bouwen actief stimuleren door aan te sluiten op marktontwikkelingen.

2.1 De provincie onderzoekt op welke wijze zij invulling kan geven aan het vereenvoudigen en versnellen van procedures.

2.2 Duurzame innovatie worden ondersteund via investeringsfondsen (zoals Regionale Ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest en het Innovatiefonds Noord-Holland (INH)), subsidieregelingen (zoals de Mkb Innovatiestimulering Topsectoren) en verschillende programma's ter ondersteuning van het mkb.

3.1 De provincie doet voor een betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt mee bij al lopende regionale initiatieven en versterkt deze waar nodig of gewenst. Met het Manifest werken en Ontwikkelen 2030NH faciliteert zij afstemming en integraliteit tussen die regionale initiatieven. De provincie besteedt daarbij extra aandacht aan de omscholing van werknemers en mensen die nu niet werken naar sectoren die bijdragen aan de transities.

3.2 Het netwerk van regionale techniek- en technologiecampussen wil de provincie versterken om de grote opgaven zoals de energietransitie en woningbouw beter aan te pakken. Zij zet hiervoor de regeling duurzame campusvorming door.

4.1 Het Rijk en de regio stellen gezamenlijk een Ontwikkelperspectief en een Uitvoeringsagenda op voor het Noordzeekanaalgebied. Hierin worden de thema's gezonde leefomgeving, haveneconomie, circulaire economie, energietransitie, landschap & ecologie, woningbouw en water tegen elkaar afgewogen en ruimtelijk ingepast. Het Ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied wordt eind 2023 opgeleverd en vervangt de regionale Visie NZKG 2040.

4.2 De provincie Noord-Holland, de gemeente Velsen, het Rijk en de havenbedrijven in het Noordzeekanaalgebied zetten in op de realisatie van de Energiehaven ter plaatse van het baggerdepot in de huidige Averijhaven. In 2024 wordt de ontwikkelvisie vertaald naar een uitvoeringsprogramma.

4.3 Op basis van het bestuursakkoord start het programma voor de ontwikkeling van het Maritiem Cluster in Den Helder in 2024. Dit programma is gericht op het versterken van de regionale economie en de kansen die er zijn door de energietransitie.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	27.208	25.750	21.100	20.957	16.641	16.707
	Totaal baten	-4.691	-40	-100	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	22.517	25.710	21.000	20.957	16.641	16.707
	Stortingen						
6.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	2.500	2.500	0	0	0	0
6.1	Reserve MKB innovatie-instrumenten	5.672	5.672	4.922	4.922	4.900	4.900
6.1	Reserve investeringsimpuls duurzame zeehavens	0	0	0	0	0	0
6.1	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	0	0	0	0	0	0
6.1	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	1.599	11.062	0	0	0	0
6.1	Reserve Circulaire Economie	350	350	1.180	1.255	0	0
	Onttrekkingen						
6.1	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen	-1.479	-3.599	0	0	0	0

6.1	Reserve MKB innovatie-instrumenten	-5.077	-8.921	-5.237	-4.922	0	0
6.1	Reserve investeringsimpuls duurzame zeehavens	0	0	0	0	0	0
6.1	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen	-140	0	0	0	0	0
6.1	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen	-1.568	-125	0	0	0	0
6.1	Reserve Circulaire Economie	-584	-890	-1.180	-1.255	0	0
	Resultaat	**23.790**	**31.759**	**20.685**	**20.957**	**21.541**	**21.607**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is voor circulaire economie extra budget beschikbaar gesteld. In 2024 en 2025 gaat het om € 250.000,-, vanaf 2026 is een structureel budget van € 1,5 miljoen beschikbaar. Bij de Kaderbrief 2022 was al budget beschikbaar gesteld voor 'circulaire economie'. Met de onttrekkingen aan de reserve Circulaire economie wordt dit budget in 2024 (€ 1,2 miljoen) en 2025 (€ 1,3 miljoen) toegevoegd aan de begroting.

- Ook is in het coalitieakkoord structureel budget van € 2,5 miljoen vrijgemaakt voor de voorzetting van de HIRB+ regeling vanaf 2024. Dit geld was in 2023 nog gedekt uit de reserve Herstructurering bedrijventerreinen.

- Voor de MKB-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT) regelingen is in het Coalitieakkoord vanaf 2026 een structureel budget van € 4,9 miljoen opgenomen. Dit geld is voor cofinanciering van rijksgelden. In 2024 en 2025 heeft de reserve MKB innovatie-instrumenten gelden opgenomen voor de MIT regelingen: € 5,2 miljoen resp. € 4,9 miljoen.

- Vanaf 2024 is uit het coalitieakkoord structureel extra budget van € 750.000,- beschikbaar voor de innovatiefondsen GO-NH! en PIM.

- Voor onderwijs en de arbeidsmarkt is in het Coalitieakkoord een structureel budget van € 900.000,- vanaf 2024 opgenomen.

- Tot slot is er in het coalitieakkoord € 200.000,- structureel vrijgemaakt voor Toerisme vanaf 2026. · In de reserve Herstructurering Bedrijventerreinen zijn geen stortingen na 2023. In 2023 is een bedrag van € 11 miljoen overgeheveld van de reserve Uitvoeren Mobiliteit naar de reserve Ontwikkeling Havencomplexen. Hiermee wordt een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet gerealiseerd. Dit leidt tot een eenmalige storting van € 11 miljoen in 2023. De tegenboeking van de overheveling wordt in programma 4 verantwoord.

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie zijn in de Brede Basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Bruto regionaal product (link)
- Circulaire economie (link)
- Innovatiekracht (link)

- Werkgelegenheid (link)
- Arbeidsparticipatie (link)
- Werkloosheid (link)
- Spanning op de arbeidsmarkt (link)
- Voortijdige schoolverlaters (link)
- Noordzeekanaalgebied (link)
- Bedrijventerrein (link)
- Kantoren (link)
- Detailhandel (link).

6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed

Provinciale rol

De provincie heeft een stimulerende en autonome rol als het gaat om het behoud door ontwikkeling van het cultuurlandschap en het hierin gelegen erfgoed. De provincie stimuleert en ondersteunt restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten. Daarnaast treedt de provincie waar mogelijk op als verbinder van erfgoed met gebiedsopgaven.

We hebben een wettelijke taak om een toegankelijke archeologisch depot te beheren. In archeologiemuseum Huis van Hilde worden de provinciale archeologische collecties beheerd. Naast de vaste tentoonstelling zijn er tijdelijke tentoonstellingen en educatieprogramma's over archeologie voor bezoekers en leerlingen van het primair en voortgezet onderwijs.

Wat willen we bereiken?

1. Cultuurhistorische waarden van het landschap versterken.
2. Behoud en publiek toegankelijk maken van archeologisch erfgoed.
3. Behoud, herbestemming en verduurzaming van monumenten. Voor rijksmonumenten streeft de provincie naar een restauratievolume van 15,5% voor 2024.
4. UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies behouden en herbestemmen en de toegang voor het publiek verbeteren.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We geven het Steunpunt Monumenten en Archeologie subsidie om gemeenten, monumenteneigenaren en andere partijen te ondersteunen op gebied van herbestemming en verduurzaming van erfgoed.

1.2 De provincie versterkt de cultuurhistorische waarden van het landschap door het uitdragen van de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018, het organiseren van bijeenkomsten, en met handleidingen en adviezen. De ruimtelijke kwaliteit is gewaarborgd in de Omgevingsverordening.

2.1 Archeologische waarden zijn een belangrijk onderdeel van het waardevolle cultuurlandschap van de provincie Noord-Holland. In 10 geselecteerde gebieden met een bovengemeentelijk archeologisch belang probeert de provincie via 'informatie en inspiratie' gemeenten,

gebruikers en beheerders van vindplaatsen aan te zetten tot zorgvuldige omgang met deze waarden.

2.2 De provincie is eigenaar van de collectie archeologische vondsten in het archeologisch depot. In het Huis van Hilde (depot en museum) maakt de provincie dit erfgoed zichtbaar en toegankelijk voor een breed publiek. De komende jaren continueert de provincie deze inzet.

3.1 Met subsidies draagt de provincie bij aan onderhoud, restauratie, verduurzaming en herbestemming van provinciale en rijksmonumenten. Naast de eigen provinciale monumenten draagt de provincie ook met cofinanciering bij aan de restauratie en herbestemming van rijksmonumenten in de provincie.

3.2 In 2024 zijn in samenspraak met de gemeenten richtlijnen voor behoud door ontwikkeling aan de Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen toegevoegd. Gemeenten moeten die richtlijnen betrekken bij hun beleidsvorming.

3.3 Voor gemeenten wordt in 2024 een handelingsperspectief opgesteld voor de omgang van klimaatrisico's voor erfgoed.

4.1 Als mede-siteholder voor het UNESCO Werelderfgoed Hollandse Waterlinies coördineert de provincie het behoud en de ontwikkeling van dit werelderfgoed. De provincie is geen eigenaar van dit werelderfgoed. In 2024 gaat de provincie onder andere aan de slag met:

- Verdere uitvoering maatregelen voor het herstel liniedijken Stelling van Amsterdam.
- Restauratie en herbestemming van diverse onderdelen van de Hollandse Waterlinies.
- Stimulering van verduurzaming forten.
- Onderzoek naar het onder water zetten van polders ten behoeve van natuur.
- Het versterken van de beleving van watermanagementsysteem en strategisch landschap.

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

	Behouden kwaliteit van erfgoed	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Totaal lasten	12.464	13.671	9.767	4.562	4.578	4.577
	Totaal baten	-116	-105	0	0	0	0
	Saldo van baten en lasten	12.348	13.566	9.767	4.562	4.578	4.577
	Stortingen						
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	5.051	5.532	4.079	4.126	4.174	4.226
6.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	3.265	0	0	0	0
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	1.350	1.355	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	-5.292	-6.378	-4.119	0	0	0
6.2	Reserve Subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	0	0	0	0	0	0
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	-287	-5.755	-1.100	0	0	0
	Resultaat	**13.170**	**11.585**	**8.627**	**8.688**	**8.752**	**8.803**

Financiële ontwikkelingen

- De begrote lasten in 2024 nemen met € 4 miljoen af. De oorzaak hiervoor is dat er geen stortingen en minder onttrekkingen plaatsvinden in de reserves. Dit geldt tevens voor de begrote lasten in 2025. In de onderliggende reserves van dit beleidsdoel moeten de bestedingsplannen nog worden verwerkt.

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 6.2 Behouden kwaliteit van erfgoed is in de Brede Basismonitor de volgende indicator opgenomen:

- Provinciale rijksmonumenten (link)

6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen

Provinciale rol

De provincie heeft een wettelijke taak om via de provinciale ondersteuningsinstelling het bibliotheeknetwerk in Noord-Holland te ondersteunen op het gebied collectieuitwisseling, innovatie en kennisontwikkeling. Op het gebied van cultuur stimuleert de provincie de regionale samenwerking van gemeenten. Waar nodig wil zij een ondersteunende rol bieden op het gebied van andere voorzieningen, zoals sport en dorpshuizen.

Wat willen we bereiken?

1. Verkenning opstellen voor regionale voorzieningenakkoorden. Hierbij gaat het met name om het adresseren van knelpunten, kennisontwikkeling en het versterken van de netwerken.
2. Verkennen van de mogelijkheden om de ontwikkeling van regionaal sport en cultuurtalent te stimuleren. Dit doet de provincie door een brug te slaan naar en ruimte te geven aan de topsport en topcultuur.
3. Ondersteunen van bibliotheken in hun ontwikkeling naar een bredere maatschappelijke en educatieve functie.
4. Een goed toegankelijk aanbod van sport en cultuur door regionale samenwerking.

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De provincie gaat met gemeenten en andere partners (zoals Dorpswerk, Probiblio, Sportservice) in gesprek om te verkennen hoe zij in het verlengde van de woonakkoorden ook afspraken over voorzieningen kan maken. Bijvoorbeeld in de vorm van regionale voorzieningenakkoorden. Dit doet zij ook om de regionale samenwerking te stimuleren.

1.2 De provincie blijft zich inzetten om sport en culturele voorzieningen en dorpshuizen te verduurzamen. Zij maakt daarbij gebruik van het ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed.

2.1 De provincie richt zich in eerste instantie op voorzieningen als dorpshuizen, cultuur, bibliotheken en sport. Ook richt zij zich op de mogelijkheid om de ontwikkeling van regionaal sport en cultuurtalent te stimuleren door een brug te slaan naar en ruimte te geven aan de topsport en topcultuur in de provincie.

3.1 De provincie geeft Probiblio subsidie om de Noord-Hollandse bibliotheken te ondersteunen en bij te staan op het gebied collectieuitwisseling, innovatie en kennisontwikkeling.

4.1 Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 wordt voorgezet. Met dit programma zet de provincie in op cofinanciering met het Rijk en op kwalitatief goede cultuureducatie op zoveel mogelijk Noord-Hollandse scholen.

4.2 De provincie draagt bij aan het MRA-programma Kunst, cultuur en erfgoed en het Cultuurprofiel Noord-Holland Noord. Dat doet zij om de samenwerking binnen de regio's te bevorderen

Wat mag het kosten?

Beleidsdoel (Bedragen x € 1.000)

Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totaal lasten	7.984	6.470	7.474	7.472	7.470	7.471
Totaal baten	-79	0	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten	7.905	6.470	7.474	7.472	7.470	7.471
Stortingen	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0	0	0
Resultaat	**7.905**	**6.470**	**7.474**	**7.472**	**7.470**	**7.471**

Financiële ontwikkelingen

- Vanuit het coalitieakkoord is vanaf 2024 € 1,5 miljoen per jaar structureel beschikbaar voor het samen met gemeenten opstellen van voorzieningenakkoorden, sport en dorpshuizen. In 2023 was hiervoor een budget van € 485.000,-. Het verschil tussen de begrote lasten 2023 en 2024 komt voornamelijk uit deze mutatie.
- Vanuit het coalitieakkoord is vanaf 2025 € 750.000,- structureel budget beschikbaar voor het 'matching programma cultuureducatie met kwaliteit'. Tot 2025 was dit budget incidenteel gedekt, vandaar dat de begrote lasten gelijk blijven.
- Vanuit het coalitieakkoord is vanaf 2027 € 1 miljoen structureel budget beschikbaar voor de 'innovatieagenda bibliotheken'. Tot 2027 was dit budget incidenteel, vandaar dat de begrote lasten gelijk blijven.

Koppeling Brede Basismonitor

Voor beleidsdoel 6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen zijn in de Brede Basismonitor de volgende indicatoren opgenomen:

- Afstand tot basisschool (link)
- Afstand tot bibliotheek (link)
- Afstand tot sportterrein (link)
- Afstand tot openbaar groen (link)

Koppeling met brede basismonitor

Zie voor de grafieken vanuit de brede basismonitor voor dit programma de bijlage van de begroting.

Verbonden partijen

Voor het realiseren van bovenstaande beleidsdoelen neemt de provincie deel in de volgende verbonden partijen:

Programma	Verbonden partij	Doel
6	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie.
6	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.
6	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies
6	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.
6	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied
6	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)	Ontwikkeling Economie
6	PolanenPark B.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	PolanenPark C.V.	Ontwikkeling bedrijventerrein
6	Zeehaven IJmuiden N.V.	Ontwikkeling haven en economie
6	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.	Ontwikkeling economie
6	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.	Stimuleren duurzame economie
6	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.
6	InWest Regio B.V. (ROM)	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.

*Verdere informatie is te vinden in de paragraaf verbonden partijen

7 Overzicht algemene middelen en organisatie

Doelen

7. Overzicht Algemene middelen en organisatie
7.1 Algemene dekkingsmiddelen
7.2 Organisatie

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

Elk programma heeft in de begroting naast lasten ook baten die direct tot dat programma behoren, zoals specifieke uitkeringen van het Rijk of bijdragen uit reserves. Deze baten zijn meestal niet toereikend om de lasten van het programma te kunnen dekken. Tegenover de nadelige saldi op de programma's staan de algemene dekkingsmiddelen. In onderstaand overzicht (7.1) zijn de algemene dekkingsmiddelen opgenomen. Deze baten dragen bij aan het sluitend maken van de begroting.

De begroting kent naast de 6 programma's en de algemene dekkingsmiddelen nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Het opnemen van deze posten in een overzicht is een verplicht onderdeel volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Deze onderwerpen zijn onder 7.2 opgenomen.

7.1 Algemene dekkingsmiddelen

De in omvang belangrijkste structurele algemene dekkingsmiddelen van de provincie bestaan uit de inkomsten van het provinciefonds en de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting. De ontvangen dividenden en het rentebaten worden gerekend tot de structurele algemene dekkingsmiddelen.

7.1.1 Lokale heffingen

De provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting vormen na de uitkering uit het provinciefonds de grootste post binnen de structurele algemene dekkingsmiddelen. Een nadere toelichting op de opcenten op de motorrijtuigenbelasting is te vinden in de paragraaf Lokale heffingen van deze begroting.

7.1.2 Uitkering provinciefonds

De uitkering uit het provinciefonds is bij deze begroting aangepast op basis van de meicirculaire 2023.

7.1.3 Dividend

De dividenden worden prudent geraamd. Een toelichting op de deelnemingen is opgenomen in de paragraaf Verbonden partijen in deze begroting.

7.1.4 Financieringsfunctie

Onder de post financieringsfunctie wordt het renteresultaat van de provincie begroot. Een overzicht van het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering van deze begroting.

7.1.5 Overige algemene dekkingsmiddelen

Onder ‘overige algemene dekkingsmiddelen’ worden middelen verantwoord die niet bij één van de inhoudelijke programma’s horen, maar wel dienen ter algemene dekking. Voorbeelden zijn het verhuren van onroerend goed, de facilitering van de dienstverlening voor het bedrijfsbureau voor de recreatieschappen en de externe detachering van provinciepersoneel. Bij het verhuren van onroerend goed gaat het om de verhuur van delen van het gebouw aan het Houtplein en de verhuur van de parkeergarage onder de Dreef. Voor de begroting wordt geen rekening gehouden met het extern detacheren van provinciepersoneel.

De incidentele middelen die beschikbaar zijn gesteld in het coalitieakkoord, zijn opgenomen in de ‘reserve Coalitieakkoord’. Deze reserve is onder de ‘overige algemene dekkingsmiddelen’ geplaatst. De gelden zullen bij een volgend P&C moment worden toebedeeld aan de juiste beleidsdoelen en bestemmingsreserves.

7.1.6 Grondbeleid

De baten en lasten die voortvloeien uit het provinciale grondbeleid worden hier verantwoord en geraamd. Nadere toelichting is te vinden in de paragraaf Grondbeleid van deze begroting.

7.1.7 Economisch herstel en duurzaamheid

Deze post is voor de afwikkeling van lasten en baten van het programma ‘economisch herstel en duurzaamheid’, zoals dat tot en met 2023 in begroting en jaarrekening als afzonderlijk begrotingsprogramma 7 was verantwoord.

De reserve ‘Economisch herstel en duurzaamheidsfonds’ valt ook onder 7.1.7.

7.1.8 Stelposten

In de begroting zijn twee stelposten opgenomen: één voor een taakstellende verlaging van de kosten en één voor toekomstige prijsstijgingen.

De taakstelling moet bij de Kaderbrief 2025 ingevuld zijn door verlaging van de hiervoor aangemerkte budgetten.

De stelpost voor toekomstige prijsstijgingen heeft betrekking op de reservering voor kostenstijgingen die uit de contractuele verplichtingen van de provincie voortvloeien. De stelpost wordt jaarlijks bij de Kaderbrief berekend. Omdat het een bedrag betreft dat betrekking heeft op meerdere activiteiten van de provincie staat deze stelpost onder hoofdstuk 7 opgenomen. Bij de 2e begrotingswijziging 2024 worden de daarvoor in aanmerking komende budgetten bij ieder programma opgehoogd en de stelpost verlaagd. De ramingen bij de programma’s zijn opgenomen op basis van het prijspeil 2023. Voor de jaren 2024 en verder is in de stelpost toekomstige prijsstijgingen een reservering opgenomen zodat in de komende jaren de budgetten opgehoogd kunnen worden ter compensatie van de verwachte prijsstijgingen.

Onder 7.1.8 is ook de ‘doorschuif BTW’ opgenomen. Het betreft BTW die vanuit de deelnemingen aan de provincie wordt doorberekend en die de provincie kan declareren bij het BTW-compensatiefonds.

Budgettabel (x € 1.000)

	Lasten	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
7.1.1	Lokale heffingen	0	0	0	0	0	0
7.1.2	Uitkering provinciefonds	0	0	0	0	0	0
7.1.3	Dividend	0	0	0	0	0	0
7.1.4	Financieringsfunctie	82	1.027	3.369	5.612	7.943	10.604
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	836	723	720	716	712	708
7.1.6	Grondbeleid	8.899	3.953	3.421	3.420	3.415	3.417
7.1.7	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	12.329	18.657	108	108	108	108
7.1.8	Stelposten	-2.436	4.375	17.488	27.326	37.739	48.453
	Baten						
7.1.1	Lokale heffingen	-229.806	-231.500	-269.167	-274.551	-280.042	-285.643
7.1.2	Uitkering provinciefonds	-257.194	-281.581	-306.333	-312.466	-299.537	-299.322
7.1.3	Dividend	-13.795	-10.514	-7.250	-7.475	-7.475	-7.475
7.1.4	Financieringsfunctie	-1.879	-1.844	-1.927	-1.926	-1.919	-1.914
7.1.5	Overige algemene dekkingsmiddelen	-2.207	-2.610	-879	-878	-876	-875
7.1.6	Grondbeleid	-12.373	-9.200	-4.800	-4.800	-4.800	-4.800
7.1.7	Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen	-669	-1.680	0	0	0	0
7.1.8	Stelposten	0	-2.150	-2.150	-2.150	-2.150	-2.150
	Totaal lasten	19.710	28.735	25.106	37.182	49.917	63.290
	Totaal baten	-517.922	-541.079	-592.506	-604.246	-596.799	-602.179
	Saldo van baten en lasten	-498.212	-512.344	-567.400	-567.064	-546.882	-538.889
	Stortingen						
7.1.5	Reserve Coalitieakkoord	0	0	67.868	14.177	0	0
7.1.6	Reserve waardevermindering grond groen	4.541	1.366	6.000	6.000	7.000	12.000
7.1.7	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid	0	0	0	0	0	0
7.1.7	Reserve subsidies economisch herstel en duurzaamheid	0	733	0	0	0	0
	Onttrekkingen						
7.1.5	Reserve Coalitieakkoord	0	0	0	0	0	0
7.1.6	Reserve waardevermindering grond groen	0	0	0	0	0	0
7.1.7	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid	-11.776	-28.058	-53.000	0	0	0
7.1.7	Reserve subsidies economisch herstel en duurzaamheid	0	-370	0	0	0	0
	Resultaat	**-505.447**	**-538.673**	**-546.532**	**-546.887**	**-539.882**	**-526.889**

Financiële ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord is afgesproken dat het opcententarief voor de motorrijtuigenbelasting verhoogd wordt van 67,9 opcenten naar 77,4 opcenten. Met betrekking tot het wagenpark wordt rekening gehouden met een jaarlijkse groei van 2%. Dit leidt tezamen tot extra opbrengsten van € 37,7 miljoen in 2024, oplopend naar € 54,1 miljoen in 2027 (7.1.1).
- In het coalitieakkoord is voor € 136,1 miljoen aan incidentele middelen beschikbaar gesteld. Nog niet al deze middelen zijn al beschikbaar/gedekt omdat voor ongeveer € 40 miljoen de taakstelling nog moet worden ingevuld. Ook moet uit de uitvoeringsplannen van de diverse ambities uit het Coalitieakkoord nog blijken wanneer de middelen nodig zijn. Daarom worden de beschikbare incidentele middelen eerst in een te vormen reserve 'Coalitieakkoord' gestort. Voor 2024 gaat het om een bedrag van € 72,8 miljoen en in 2025 komt daar een storting van € 14,2 miljoen bij (7.1.5). Een deel van de dekking zal worden gevonden door een onttrekking van € 53 miljoen aan de reserve Economisch herstel en duurzaamheidsfonds (7.1.7).
- De uitkering uit het provinciefonds is geactualiseerd op basis van de meicirculaire 2023. Voor 2026 en verder is een afname van de uitkering te zien (7.1.2).
- De rentelasten zullen de komende jaren toenemen doordat de provincie meer geld uitgeeft dan zij ontvangt en daarom meer zal moeten lenen (7.1.4). De rentelasten worden toegelicht in de paragraaf financiering.
- In 2023 is vanuit de reserve Economisch herstel en duurzaamheidsfonds (7.1.7) € 11 miljoen onttrokken voor een overheveling naar de reserve Energietransitie.
- Onder 7.1.8 is de stelpost voor prijsstijgingen opgenomen. Deze bedraagt € 18,0 miljoen in 2024 en loopt op naar € 52,0 miljoen in 2027. De toelichting staat hierboven.
- Daarnaast is onder 7.1.8 een nog in te vullen taakstelling opgenomen ter dekking van de plannen uit het Coalitieakkoord. De taakstelling bedraagt € 0,5 miljoen in 2024 en € 3,5 miljoen vanaf 2025.
- In 2023 is sprake van eenmalig hogere baten bij de verkoop van gronden (7.1.6) en bij de dividendopbrengsten van Alliander (7.1.3).

7.2 Organisatie

De begroting kent naast de 6 programma's en de algemene dekkingsmiddelen (7.1) nog een aantal andere centrale posten, zoals de overhead, de post onvoorzien en de vennootschapsbelasting. Het opnemen van deze posten in een overzicht is een verplicht onderdeel volgens het BBV. Deze onderwerpen zijn hieronder opgenomen.

7.2.1 Overhead

De overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De personele kosten van de medewerkers die in het primaire proces werkzaam zijn, worden verantwoord bij de betreffende operationele doelen. De toewijzing van kosten aan overhead volgt de notities en aanwijzingen van de commissie BBV.

7.2.2 Vennootschapsbelasting

Voor bepaalde activiteiten treedt de provincie op als ondernemer voor de vennootschapsbelasting. Als zodanig is de provincie belastingplichtig. Dit geldt met betrekking tot de participatie in PolanenPark C.V. Dit geldt ook voor de reclame-opbrengsten op de bushokjes.

7.2.3 Onvoorzien

Op de post onvoorzien staat geen budget geraamd. De provincie gaat ervan uit dat tegenvallers binnen het betreffende programma opgevangen worden. Daarnaast wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een overzicht van risico's gegeven die mogelijk gedekt moeten worden uit de weerstandscapaciteit.

De reserve Bedrijfsvoering is een egalisatiereserve om schommelingen in de uitgaven met betrekking tot overhead op te vangen. De reserve wordt gebruikt om grotere incidentele uitgaven uit te dekken. Voor de komende jaren gaat het dan vooral om I-projecten, de aanschaf van laptops, tablets en smartphones en huisvestingsprojecten.

7.2.4 Afrekeningsverschillen

Afrekeningsverschillen hebben betrekking op correcties op voorgaande jaren. Jaarlijks worden in de jaarrekening kosten opgenomen waarvoor op dat moment nog geen facturen zijn binnengekomen. Het kan voorkomen dat de werkelijke facturen/subsidies afwijken van de opgenomen schatting in de voorgaande jaarrekening. Dan leidt dit tot een (afrekenings)verschil dat in het volgende jaar apart zichtbaar wordt gemaakt.

7.2.5 Algemene reserve

De algemene reserve is bedoeld als buffer om risico’s te kunnen opvangen. In de financiële verordening wordt een minimale omvang van 25% van de algemene reserve voorgeschreven. Deze omvang wordt aangehouden om mogelijke risico’s af te dekken. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de risico’s en de weerstandscapaciteit verder toegelicht.

Budgettabel (x € 1.000)

	Lasten	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
7.2.1	Overhead	78.902	89.892	87.872	81.669	81.674	83.764
7.2.2	Vennootschapsbelasting	350	247	3.634	-15	-15	-15
7.2.3	Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
7.2.4	Afrekeningsverschillen	-12.204	-878	0	0	0	0
	Baten						
7.2.1	Overhead	-164	-205	-207	-209	-212	-214
7.2.2	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
7.2.3	Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
7.2.4	Afrekeningsverschillen	0	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	67.047	89.261	91.506	81.654	81.659	83.749
	Totaal baten	-164	-205	-207	-209	-212	-214
	Saldo van baten en lasten	66.883	89.056	91.299	81.445	81.447	83.535
	Stortingen						
7.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	3.440	1.420	1.420	1.420	1.420	1.420
7.2.1	Reserve Go-gelden	0	0	0	0	0	0

7.2.1	Reserve Huisvesting	0	0	0	0	0	0
7.2.5	Algemene Reserve	5.715	2.200	0	16.580	0	0
	Onttrekkingen						
7.2.1	Reserve Bedrijfsvoering	-3.175	-6.270	-6.650	-1.000	-1.100	-3.100
7.2.1	Reserve Go-gelden	-2.163	-99	0	0	0	0
7.2.1	Reserve Huisvesting	-762	-782	-782	-782	-782	-782
7.2.5	Algemene Reserve	-43.341	-74.988	-2.239	-617	-1.744	-14.836
	Resultaat	**26.597**	**10.537**	**83.048**	**97.046**	**79.241**	**66.237**

Financiële ontwikkelingen

- 7.2.1 Overhead: in 2023 en 2024 is sprake van incidenteel hogere overhead-kosten doordat een aantal huisvestingsprojecten uitgevoerd worden. De kosten worden gedekt door de reserve Bedrijfsvoering. Daarom zijn de onttrekkingen aan de reserve incidenteel hoger geraamd.
- 7.2.2 Vennootschapsbelasting: in 2024 wordt bij PolanenPark C.V. een forse stijging van het resultaat verwacht vanwege hoger geraamde grondopbrengsten. Hierdoor wordt voor 2024 rekening gehouden met hogere vennootschapsbelasting.
- 7.2.5 Algemene reserve: in 2023 is een onttrekking aan de Algemene reserve van € 75 miljoen geraamd. De belangrijkste componenten zijn: een onttrekking van € 23 miljoen ter dekking van de afspraken uit het coalitieakkoord 2020-2023, een overheveling van € 24 miljoen naar de reserve Mobiliteitsbeleid voor de bijdrage aan het doortrekken van de Noord-Zuid-lijn en een onttrekking van € 22,6 miljoen voor het inzetten van het rekeningresultaat 2022 voor 2023.

3 Paragrafen

3.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is om financiële gevolgen van risico's op te vangen. Risico's die reeds gedekt (al dan niet via een voorziening) of verzekerd zijn maken geen onderdeel uit van de hieronder genoemde risico-inventarisatie. De paragraaf begint met een samenvatting van de verschillende kengetallen. Vervolgens wordt kort het inventarisatie- en classificatieproces beschreven en worden de relevante risico's uitgewerkt. Hierop volgt een overzicht van het verloop van de risico's en een indicatie van het risicobedrag (benodigde weerstandscapaciteit) van 1 en 4 jaar. Deze risicobedragen worden tegenover de middelen waarmee financiële gevolgen van risico's kunnen worden opgevangen (beschikbare weerstandscapaciteit) gezet. Dit is om de mate waarin de provincie in staat is de financiële gevolgen van risico's op te vangen (weerstandsvermogen) te achterhalen. De paragraaf sluit af met de uitwerking van de verplichte BBV-kengetallen.

Beleid

Het risicobeleid is vastgelegd in de kadernota Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2022-2025 en de financiële verordening. De kadernota bevat beleidsregels en normen over de wijze waarop de weerstandscapaciteit wordt opgebouwd en ingezet. De financiële verordening is bepalend voor de minimale hoogte van de algemene reserve en aan te houden risicoreservering (minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen) .

Visie

De visie van de provincie op risicomanagement luidt als volgt: "De provincie Noord-Holland streeft naar het systematisch inzichtelijk maken van alle significante risico's en kansen bij het realiseren van haar doelstellingen. Risicomanagement is daarmee onderdeel van het reguliere denken en doen. Het bewust verminderen, spreiden, vermijden, of accepteren van risico's leidt tot het 'in-control-zijn' van de organisatie". De provincie anticipeert actief op risico's en kansen om de doelstellingen te bereiken.

Samenvatting

Risico-inventarisatie (x € 1000) *	Rekening 2021	Begroting 2023	Rekening 2022	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Bruto risicobedrag	€ 43.090	€ 43.843	€ 49.720	€ 49.750	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Hoogte risico's 1 jaar	€ 13.700	€ 14.500	€ 19.289	€ 31.289	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Hoogte risico's 4 jaar	€ 28.800	€ 29.600	€ 34.972	€ 34.900	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Weerstandsvermogen							
Weerstandsvermogen 1 jaar	13,6	8,5	8,6	3,8	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Weerstandsvermogen 4 jaar	23,4	21,4	21,6	18,5	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Kengetallen							
Netto schuldquote	17%	93%	46%	129%	169%	213%	243%
Gecorrigeerde netto schuldquote	-2%	76%	26%	113%	153%	197%	227%
Solvabiliteitsratio	73%	51%	69%	39%	32%	29%	26%
Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	7%	3%	8%	0%	5%	2%	1%
Belastingcapaciteit	82%	81%	81%	91%	91%	91%	91%

** Overige niet gekwantificeerde risico's kunnen niet in berekeningen worden meegenomen, maar hebben een significante invloed op het risicobedrag en het daaraan gerelateerde weerstandsvermogen.*

Risico's

Binnen de organisatie worden risico's regelmatig geïnventariseerd. Om risico's af te dekken worden risico's met een bruto effect van € 100.000 of hoger meegenomen in de risico-inventarisatie. Aan elk geïnventariseerd risico wordt vanaf 2022 een risicoscore gegeven (het product van de gevolg- en kansklasse). De gevolg- en kansklassen worden per risico bepaald volgens onderstaande normering. Bij het bepalen van de scoren is de hoogste score doorslaggevend.

	Financieel gevolg in euro's		*Imagoschade*
1	Kleiner dan € 500.000	1	Interne imagoschade
2	Tussen € 500.000 en € 2 miljoen	2	Lokale imagoschade
3	Tussen € 2 miljoen en € 5 miljoen	3	Regionale/provinciale imagoschade
4	Groter dan € 5 miljoen	4	Landelijke imagoschade

Tabel 1: Gevolgklassen

	Kansklasse naar frequentie		*Kansklasse naar kanspercentage*
1	Laag: minder dan 1 keer in 20 jaar	1	0% tot 25%
2	Middel: minimaal 1 keer in 20 jaar tot 1 keer per jaar	2	25% tot 50%
3	Hoog: 1 of meerdere keren per jaar	3	50% en hoger

Tabel 2: Kansklassen

Het product van de gevolg- en kansklassen is de risicoscore.

Gevolgklasse 4	4	8	12
Gevolgklasse 3	3	6	9
Gevolgklasse 2	2	4	6
Gevolgklasse 1	1	2	3
	Kansklasse 1	*Kansklasse 2*	*Kansklasse 3*

Tabel 3: Risicoscore

Alleen risico's met een risicoscore van 4 of hoger worden vermeld in onderstaande risicotabel. Risico's met een lagere score worden wel meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

	Risico's	Risicobedrag	Risicoscore	Dekking
	Strategische risico's			
1.	Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij WABO - procedure	€ 3.000.000	6	Weerstandsvermogen

2.	Kosten opruimen afvalinrichting	€ 1.000.000	4	Weerstandsvermogen
3.	Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel	€ 1.048.000	4	Weerstandsvermogen
4.	Lening Nationaal Restauratiefonds	€ 9.100.000	4	Weerstandsvermogen
5.	Deelneming PDENH	€ 12.089.643	4	Weerstandsvermogen
6.	Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer	€ 7.200.000	8	Weerstandsvermogen
7.	Deelneming ROM	€ 12.000.000	8	Weerstandsvermogen
8.	Strategische aankopen	€ 2.500.000	4	Weerstandsvermogen
	Externe risico's			
9.	Dividenduitkering	€ 1.812.500	4	Weerstandsvermogen

Strategische risico's

1. Verkeerde Wet milieubeheerprocedure en fouten bij Wabo-procedure

De uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht en daarop betrokken wetten is ligt bij de omgevingsdiensten. Als mandaatgever is en blijft de provincie verantwoordelijk voor de vermogensrechtelijke gevolgen van de namens de provincie genomen besluiten. Bij vergunningverlening bestaat het risico dat onterecht vergunningen, ontheffingen of vrijstellingen worden verleend, gewijzigd of geweigerd. Hierdoor kunnen financiële gevolgen voor bedrijven of derden ontstaan. Dit geldt ook voor een handhavingsbesluit dat niet terecht tot stand komt, of een rechtsongelijkheid bij toezicht. Fouten in de procedures kunnen leiden to schadeclaims van bedrijven bij de provincie. Dit doet afbreuk aan het imago van de provincie. Schadeclaims kunnen oplopen tot een bedrag van circa € 3 miljoen.
De provincie heeft privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten met de omgevingsdiensten over de eisen waaraan de vergunningverlening, toezicht en handhaving moeten voldoen. De aansprakelijkheid voor tekortkomingen in de uitvoering van de VTH taken ligt tot het bedrag van de betreffende dienstverlening bij de omgevingsdiensten. Zij moeten voldoen aan de Verordening Kwaliteit VTH Omgevingsrecht. In de rol van opdrachtgever bewaakt de provincie dit.

2. Kosten opruimen afvalinrichting

De provincie is bevoegd gezag voor majeure risicobedrijven. In het geval dergelijke bedrijven in continuïteitsproblemen komen, met mogelijk faillissement als gevolg, dan is het mogelijk dat het bevoegd gezag de eventuele opruim- en saneringskosten moet dragen. Er kunnen verschillende oorzaken zijn voor continuïteitsproblemen, zoals een incident of brand, marktfalen, en een wijziging van regelgeving waardoor bepaalde afvalstromen niet meer mogen worden verwerkt. Ook handhavend optreden namens de provincie of het intrekken of weigeren van de vergunning door de provincie kan een rol spelen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt het mogelijk bij dergelijke bedrijven een financiële zekerheidsstelling te eisen. Hiervoor moet wel ná de inwerkingtreding van de Omgevingswet de vergunning van de betreffende bedrijven worden geactualiseerd. Tot dat moment is de provincie verantwoordelijk voor dit risico. Het gaat om zo'n 145 bedrijven.

3. Wateroverlast: natuurontwikkeling Texel

Het risico is mogelijke wateroverlast als gevolg van meerdere peilopzetten bij een natuurontwikkelingsproject. Ondanks alle voorzorgsmaatregelen, is een gebeurtenis op voorhand nooit uit te sluiten. Wateroverlast heeft allereerst gevolgen voor de agrarische productie. In periodes van droogte kan verzilting optreden. Daardoor is de kans op botulisme in warme, droge zomers gering. Daarnaast zijn er voorzieningen waarmee altijd water kan worden

in- of uitgelaten.
De eerste fase van het project is in 2019 gestart. De eerste peilopzet is in 2020 uitgevoerd. In 2023 zijn de laatste werkzaamheden uitgevoerd. Eind 2022 is de derde peilopzet uitgevoerd. De verwachting is dat in 2024 de laatste kleine aanpassing aan het peil wordt doorgevoerd. Bij de aanvang van het project is een nul- meting gedaan. De provincie blijft het waterpeil in het gebied tot en met 2030 monitoren en de resultaten met het hoogheemraadschap delen.
Treedt er ondanks alle onderzoeken en mitigerende maatregelen toch waterschade op, dan wordt gekeken wat de oorzaak is van deze schade. Eventuele schade die voortvloeit uit direct aan het project toerekenbare gevolgen, wordt vergoed. Het hoogheemraadschap bekijkt wat de oorzaak is en wie hiervoor verantwoordelijk is. De provincie staat garant voor de betaling van de schadevergoeding. Schade die niet het gevolg is van het project of daar niet aan kan worden toegerekend, valt hier dus buiten.

4. Lening Nationaal Restauratiefonds

De provincie heeft geld uitgeleend aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) dat op zijn beurt geld leent aan eigenaren voor het herbestemmen, restaureren en verduurzamen van monumenten. Het risico bestaat dat de lening niet (volledig) wordt terugbetaald aan het NRF en in het verlengde daarvan aan de provincie. Om dit risico te beperken toetst het NRF of de ontvangers van de leningen voldoende kredietwaardig zijn. Door middel van hypothecaire leningen, met het monument als onderpand, verkrijgt het NRF voldoende zekerheid. Ook bekijkt het NRF in hoeverre daadwerkelijk voldoende zekerheid kan worden verkregen uit het te financieren onderpand. Het risico bedraagt maximaal € 9,1 miljoen.

5. Deelneming Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland B.V. (PDENH)

PDENH investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat PDENH wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen door PDENH ook tot een financieel risico voor de provincie. De financiële risico's zijn relatief beperkt omdat wordt geïnvesteerd in bestaande bedrijven, die al op de markt actief zijn. Verder wordt als beheersmaatregel voor iedere investering een uitgebreid boekenonderzoek uitgevoerd. Ondanks dat het risico relatief beperkt is gaat het in absolute zin om grote bedragen. Het aantal investeringen en het uitgezette kapitaal door PDENH neemt in de toekomst verder toe. Zekerheidshalve is bij de berekening van het benodigde risicobedrag voor PDENH uitgegaan van 10% van het geïnvesteerde vermogen. Naar aanleiding van de coronacrisis was deze in afgelopen perioden tijdelijk verhoogd naar 20%. Bij deze begroting is het risicopercentage teruggezet naar 10%. Het risicobedrag voor PDENH dient ter dekking van onvoorziene risico's, in de vorm van (onvoorziene) faillissementen van ondernemingen waarin het fonds heeft geïnvesteerd. Naar verwachting is het risicobedrag ruim berekend omdat in de jaarstukken van de provincie ook reeds een verliesvoorziening is opgenomen voor dekking van voorziene risico's bij PDENH.

6. Subsidieregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer en Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland

De provincie kent het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) subsidies toe op grond van 2 regelingen: de subsidieregeling ANLb en de uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland. Deze subsidies bestaan uit EU-middelen en provinciale middelen. De POP3-subsidieverplichtingen overstijgen het bedrag waar wij als provincie aan Europese middelen aanspraak op kunnen maken. Dit leidt mogelijk tot kosten voor de provincie, maar het is ook mogelijk dat hier tot het jaar 2026 alsnog Europese middelen voor beschikbaar komen. In elk geval zijn tot en met 2025 het einde van het POP3 verschillende momenten dat extra EU-middelen beschikbaar kunnen komen. In 2019 was een risicobedrag opgenomen van € 4,6 miljoen. Dit betrof het bedrag tot en met 2019. In de jaren 2020 en 2021 heeft de provincie voor ANLb voor € 2,6 miljoen meer aan subsidiebetalingen gedeclareerd dan het bedrag aan Europese middelen waarop de provincie aanspraak kan maken. Daarmee komt het totale bedrag op € 7,2 miljoen.

7. Deelneming ROM

ROM InWest investeert in duurzame en innovatieve bedrijven of initiatieven in Noord-Holland. Omdat de ROM deels wordt gefinancierd met provinciale middelen, leiden de investeringen ook tot een financieel risico voor de provincie.

Bij het besluit tot deelname in de ROM (18 mei 2021) is er een risicopercentage van 30% opgenomen. Dit komt neer op een risico van maximaal € 12 miljoen.

In 2022 zijn er bij de ROM 3 nieuwe aandeelhouders (overheden) toegetreden, voor in totaal circa € 10,5 miljoen. Het totaalkapitaal van de ROM is hiermee circa € 160 miljoen. De ROM InWest is nu 1,5 jaar in functie. In die periode heeft de ROM 11 investeringen gedaan, waarvan 6 in het transitiefonds van de ROM en 6 uit het mkb-fonds. Het totaalbedrag dat de ROM hiermee heeft geïnvesteerd is circa € 7 miljoen. Het totaal van de deals waar deze investeringen deel van uitmaken (met andere financiers) is circa € 21 miljoen.

8. Strategische aankopen, materiële vaste activa

Voor de uitvoering van het provinciaal grondbeleid is onder meer het krediet voor strategische grondaankopen beschikbaar. Vooruitlopend op concrete provinciale projecten worden ten laste hiervan grondaankopen gedaan. Dit heeft als risico dat de economische waarde van deze grond op enig moment (in negatieve zin) afwijkt van de boekwaarde. Om dit risico af te dekken is een bedrag in het weerstandsvermogen opgenomen. Dit bedrag is gerelateerd aan de boekwaarde van de strategische aankopen en materiële vaste activa. Per 31 december 2022 bedraagt de boekwaarde van de strategische aankopen € 25 miljoen.

9. Dividenduitkeringen

Jaarlijks worden dividendinkomsten geraamd van een aantal deelnemingen. Deze mogelijke inkomsten zijn een risicopost, doordat pas na afloop van een boekjaar bij een deelneming blijkt of het verwachte positieve resultaat is behaald.
Omdat de dividendinkomsten deel uitmaken van de structurele dekkingsmiddelen, reserveert de provincie volgens besluitvorming van Provinciale Staten 25% van de voor dat jaar geraamde inkomsten als onderdeel van de algemene reserve. Door hetzelfde bedrag op te nemen in de risico-inventarisatie wordt het risico afgedekt dat 25% van de geraamde dividenden niet worden uitgekeerd.
Het risico is structureel, doordat het zich elk kalenderjaar opnieuw kan voordoen. De kans dat dit risico zich voordoet is laag. De impact van het risico wordt beperkt door de dividendontvangsten voorzichtig te ramen. Daarnaast vinden jaarlijks diverse overleggen met de deelnemingen plaats. Hierin worden mogelijke risico's binnen de bedrijfsvoering besproken en worden eventueel maatregelen genomen. Tenslotte kan in bepaalde gevallen worden gekozen voor een dividenduitkering uit in het verleden behaalde winsten.

Verloop risico's

Risico-inventarisatie (bruto x € 1.000)	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Afname / toename*
Strategische risico's	€ 55.964	€ 41.307	€ 33.688	€ 47.938	€ 42.060	€ 47.938	-
Externe risico's	€ 1.783	€ 1.783	€ 3.513	€ 1.783	€ 1.783	€ 1.813	Toename
Overig niet gekwantificeerd	PM	PM	PM	PM	PM	PM	-
Bruto risicobedrag	€ 57.747	€ 43.090	€ 37.201	€ 49.721	€ 43.843	€ 49.751	Toename

Ten opzichte van de jaarrekening 2022 is het risicoprofiel nagenoeg ongewijzigd. De toename van € 30.000 wordt veroorzaakt door de actualisatie van het te verwachten dividend.
In vergelijking met de voorgaande inventarisatie (begroting 2023) is het totaal aan bruto-risico's toegenomen met € 5.9 miljoen als gevolg van actualisatie in de jaarrekening 2022.

Overige risico's niet-gekwantificeerd

Naast genoemde risico's onderkent de provincie een aantal risico's die zich op dit moment zowel landelijk als wereldwijd voordoen en waarvan de omvang en eventuele schade nog niet verder te kwantificeren zijn. Denk hierbij aan:

Stikstof

De maatregelen en wetgeving vanuit de rijksoverheid om stikstof te verminderen hebben gevolgen voor de snelheid en kosten voor het uitvoeren van provinciaal beleid, zoals de verschillende grote opgaven en de aanleg, beheer en onderhoud van infrastructuur.

Inflatie

De grondstof- en energieprijzen zijn in de afgelopen periode bovengemiddeld gestegen. De verdere ontwikkeling van deze inflatie is niet goed in te schatten en wordt gezien als een risico voor provinciale activiteiten. Hierdoor is het niet mogelijk om in te schatten of de indexatie die de provincie toepast toereikend zal zijn. Wanneer voor de inkomstenstroom geen sprake is van een vergelijkbare prijspeilstijging is dit een risico. Dit kan leiden tot hogere exploitatiekosten en/of hoger benodigde kredieten (wat leidt tot hogere kapitaallasten).

Indexering op begrotingen omgevingsdiensten

Hier is sprake van als de indexering op de begrotingen van de verschillende omgevingsdiensten hoger uitkomt dan eerder is begroot. Het gaat hier om de gewogen indexeringscijfers ten aanzien van cao en prijsinflatie materiele kosten. Timing van deze indexering is afhankelijk van de gemeentelijke cao-onderhandelingen, waarvan de afsluiting niet samenvalt met de provinciale planning- en controlcyclus. Dit kan leiden tot onverwacht hogere kosten.

De provincie heeft als deelnemer in de gemeenschappelijke regelingen het recht om een zienswijze in te dienen op de begrotingen van de omgevingsdiensten. Bij het afsluiten van de uitvoeringsprogramma's kan de provincie het totaal af te nemen dienstenpakket proberen te verminderen om de effecten van het risico te beperken. Het risico loopt de provincie eens per jaar en komt elk jaar terug sinds de provincie deelneemt in de gemeenschappelijke regelingen. De hoogte van het risicobedrag kan niet worden bepaald. Het risico heeft zich voorgedaan in 2023.

Klimaatverandering

De klimaatverandering is merkbaar in de wereld. Ook op de wegen en waterwegen van de provincie heeft het klimaat invloed. Dit brengt meerdere risico's met zich mee. Als beheerder wordt zij geconfronteerd met grote afwisseling van natte en droge periodes en meer waterafvoer rond wegen en waterwegen. Het ontwerp van de infrastructuur is gebaseerd op klimaatuitgangspunten waar minder extreme situaties voorkomen. In de komende jaren zullen er meer en andere situaties optreden waar de infrastructuur en omgeving niet op is ingericht. Dit kan leiden tot schade bij wegen.

Ook kunnen dijken last krijgen van klimaatveranderingen. Daarnaast kan verhoging van het grondwaterpeil effect hebben op wegen en waterwegen. Dit heeft weer gevolgen voor de fundering van wegen, bruggen of viaducten. Door het monitoren van het provinciaal areaal houdt de provincie deze risico's in beeld.

Faunaschade

Onder programma 5.2 Beheren van natuur wordt rekening gehouden met faunaschade. De hieraan gerelateerde tegemoetkoming varieert door verschillende externe componenten waar de provincie geen invloed op heeft. Hierdoor loopt de provincie het risico dat de compensatie hoger uitvalt dan oorspronkelijk begroot.

Vervanging en realisatie

Het einde van de levensduur van infrastructuur en kunstwerken zorgt voor een opgave die niet goed is te voorspellen. Dit komt bijvoorbeeld door veroudering en zwaardere belasting. De wegbeheerders Rijkswaterstaat, de gemeenten in Noord-Holland en de provincie staan voor dezelfde uitdaging. De opgave is om gezamenlijk op te trekken en de risico's en nadelige gevolgen zo klein mogelijk houden. Voor de gebruikers, maar ook voor de beheerders. Dit betekent afstemmen en samen optrekken bij het vervangen van de infrastructuur.

Areaal data

De provincie werkt eraan om de areaaldata zowel kwantitatief als kwalitatief verder op orde te krijgen. De kwaliteit van de data kan financiële gevolgen hebben, omdat de verwachte (begrote) vervangopgave en onderhoudslasten af kunnen wijken van de werkelijke situatie. Het areaal en daarmee de beheerlasten komen steeds beter in beeld, waardoor voorspellingen steeds nauwkeuriger worden.

Cybersecurity

Het aantal cyberincidenten neemt elk jaar toe. De provincie moet er rekening mee houden dat ze getroffen zal worden. Het is daarom belangrijk om te voldoen aan de gestelde securitynormen en daar proactief invulling aan te geven. Dit vermindert de kans op cyberincidenten. Als een cyberincident zich voordoet, dan kan dit leiden tot hoge kosten, reputatieschade en inbreuk op het vertrouwen in de overheid.

Personeelsschaarste

Zowel kwalitatief als kwantitatief heerst er personele schaarste. Door de huidige krapte op de arbeidsmarkt zijn vacatures lastig in te vullen. Dit geldt voor zowel het aantrekken van vast als van tijdelijk personeel. Als gevolg hiervan kan de doorloop van projecten en het behalen van provinciale doelstellingen in het gedrang komen.

Hogere kwaliteitseisen assets

Aanscherping van wet- en regelgeving kan zorgen voor hogere kwaliteitseisen aan assets. Dit leidt in het geval van vervanging en/of onderhoud tot hogere investeringen en/of lasten.

PFAS

Bij civiele werken moet de grond worden onderzocht op de aanwezigheid van PFAS. Indien de grond meer schadelijke stoffen bevat dan de norm toestaat, heeft dit vertraging in de projecten tot gevolg.

Berekening risico's

Bij de begroting en de jaarrekening wordt jaarlijks het actuele totale weerstandsvermogen (voor een periode van 4 jaar) en het actuele incidentele weerstandsvermogen (voor een periode van 1 jaar) berekend. Bij deze begroting is het risicoprofiel nauwelijks veranderd, er is wel een eerste verbetering aangebracht in de Monte-Carlosimulatie. Dit heeft een hoger te reserveren bedrag (in de simulatie van 1 jaar) om de ongedekte risico's te dekken als gevolg. Bij de op te stellen uitvoeringsnota wordt bekeken in welke mate verdere verbetering van de Monte-Carlosimulatie nog mogelijk is.

Om tot het weerstandsvermogen te komen wordt de beschikbare weerstandscapaciteit geconfronteerd met de uitkomst van de simulatie van de risico's (benodigde weerstandscapaciteit). Het quotiënt van beide bedragen wordt het weerstandsvermogen genoemd. De totale bruto-omvang van deze risico's bedraagt € 49,8 miljoen (exclusief PM-posten).

Berekende hoogte van de risico's voor 1 jaar: € 31,3 miljoen

Op basis van de Monte-Carlosimulatie is berekend dat de provincie voor het komende jaar een risico loopt van € 31,3 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag. De stijging van € 12 miljoen wordt veroorzaakt door de geactualiseerde simulatie.

Berekende hoogte van de risico's voor 4 jaar: € 34,9 miljoen

Op basis van diezelfde methode is berekend dat de provincie voor de komende 4 jaar een risico loopt van € 34,9 miljoen. Dit betekent dat in 99% van de simulaties (en dus met 99% zekerheid) gesteld kan worden dat het komende jaar het bedrag aan schade niet groter zal zijn dan het hier genoemde risicobedrag.

Berekening weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Toelichting weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de provincie beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Bij weerstandscapaciteit wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.
De incidentele weerstandscapaciteit kan eenmalig worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en is de som van:

- de algemene reserve
- de post onvoorzien voor het betreffende boekjaar
- stille reserves

Stille reserves bestaan uit het verschil tussen de verkoopwaarde van activa en de waarde waarvoor deze activa op de balans staan. In de berekening van de weerstandscapaciteit worden stille reserves niet meegenomen, tenzij er een concrete intentie is betreffende activa binnen 1 jaar te verkopen.
De structurele weerstandscapaciteit kan terugkerend worden ingezet om financiële tegenvallers op te vangen, en bestaat uit:

- de onbenutte belastingcapaciteit
- de post onvoorzien in de jaren na het komende jaar
- begrotingsruimte.

Het beleid over de aanwending van de weerstandscapaciteit

Wanneer risico's zich daadwerkelijk voordoen en er financiële schade is voor de provincie, wordt gesproken over incidenten. In een dergelijk geval wordt de financiële positie van de provincie aangetast en kan het voorkomen dat er maatregelen moeten worden getroffen om de financiële positie op termijn weer op peil te brengen. Het volgende is van toepassing met betrekking tot het aanwenden van de weerstandscapaciteit bij incidenten:

- PS wordt geïnformeerd over het zich voordoen van een incident, inclusief de achtergronden.
- Er volgt een voorstel voor het risicobedrag dat ten laste van de algemene reserve gebracht dient te worden, wanneer geen andere dekkingsmogelijkheden voorhanden zijn.
- Indien de algemene reserve hierdoor niet meer toereikend is, wordt een bezuinigingsvoorstel geformuleerd.
- De weerstandscapaciteit moet op peil worden gebracht als het zodanig is aangetast dat het niet langer aan de norm voldoet. In dat geval volgt een herstelplan dat voorgelegd wordt aan PS.

Toelichting weerstandsvermogen

Het kengetal weerstandsvermogen drukt uit in welke mate de provincie in staat is om met haar financiële reserves risico's op te vangen. Het kengetal weerstandsvermogen wordt berekend door de totale weerstandscapaciteit te delen door de hoogte van de risico's over een periode van 1 jaar (incidentele weerstandsvermogen) of 4 jaar (structureel weerstandsvermogen).

De norm voor het minimaal aan te houden weerstandsvermogen bedraagt 1. Indien ondanks genomen beheersmaatregelen het totale weerstandsvermogen of het incidentele weerstandsvermogen lager wordt dan 1, dan doen Gedeputeerde Staten financiële voorstellen die ertoe leiden dat het weerstandsvermogen weer wordt teruggebracht tot het minimale niveau.

Daarnaast is in de financiële verordening de norm bepaald om de algemene reserve op minimaal 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen te houden. Deze structurele algemene dekkingsmiddelen worden verder toegelicht in beleidsdoel 7.1.

Incidenteel weerstandsvermogen

Berekening incidentele weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	**Begroting 2024**
Algemene reserve	120
Onvoorzien (huidig boekjaar)	-
Totaal incidentele capaciteit	**120**
Berekende risico's voor 1 jaar	31,3
Kengetal Weerstandsvermogen voor 1 jaar	**3,8**

Totale weerstandsvermogen

Berekening weerstandscapaciteit (in miljoenen €)	Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027	Totaal
Algemene reserve	120				120
Onvoorzien (huidig boekjaar)	-				-
Totaal incidentele capaciteit	120	-	-	-	120
Onbenutte belastingcapaciteit		171,7	175,1	178,6	525,4
Onvoorzien (komend boekjaar)		-	-	-	-
Meerjarenbegrotingsruimte		-	-	-	-
Totale structurele capaciteit	-	**171,7**	**175,1**	**178,6**	**525,4**
Totale weerstandscapaciteit					645,4
Berekende risico's voor 4 jaar					34,9
Kengetal Weerstandsvermogen voor 4 jaar					**18,5**

Uit dit overzicht blijkt dat de berekende weerstandscapaciteit op basis van de incidentele capaciteit 3,8 bedraagt (was 8,6 bij jaarrekening 2022). Deze afname wordt veroorzaakt door een stijging van het gesimuleerde risicobedrag en het verwerken van het coalitieakkoord waarin de algemene reserve wordt aangewend.

De algemene reserve komt bijna € 10 miljoen onder de - in de financiële verordening opgenomen - 25% norm te liggen. Volgens deze norm zou de algemene reserve 25% van de structurele algemene dekkingsmiddelen (á € 518 miljoen) moeten bedragen wat neerkomt op € 129,5 miljoen. De stand van de algemene reserve eind 2023 is echter € 119,7 miljoen. Gezien de geringe afwijking en de hoogte van de ratio (ad 3,8) is er vooralsnog geen actie noodzakelijk. Indien de komende jaren de algemene reserve ontoereikend blijft zal Gedeputeerde Staten hier, conform de financiële verordening, op terugkomen.

Voor een periode van 4 jaar bedraagt de weerstandscapaciteit 18,5 (was 21,6 bij jaarrekening 2022). Deze is verlaagd door het aanwenden van de algemene reserve en vermindering van de onbenutte belastingcapaciteit (als gevolg van de verhoging van de opcenten). In beide gevallen is de uitkomst groter dan 1. Dit betekent dat in beide gevallen de totale weerstandscapaciteit groter is dan de hoogte van de risico's.

Conclusies

Bij de begroting 2024 zijn risico's geïnventariseerd met een totale bruto-omvang van € 49,7 miljoen. Het berekende risicobedrag (na simulatie) voor het komende jaar bedraagt € 31,3 miljoen. Het berekende risicobedrag voor de komende 4 jaar bedraagt € 34,9 miljoen.
De incidentele weerstandscapaciteit bij de begroting 2024 bedraagt € 120 miljoen. Het weerstandsvermogen voor 1 jaar komt dan uit op 3,8. De totale weerstandscapaciteit bedraagt € 645 miljoen. Het weerstandsvermogen voor een periode van 4 jaar komt dan uit op 18,5. Met een zekerheid van 99% kan geconcludeerd worden dat de berekende weerstandscapaciteit toereikend is om financiële tegenvallers op te vangen.

Kengetallen

Conform het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) zijn de volgende 6 kengetallen opgenomen:

1. Netto-schuldquote
2. Netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
3. Solvabiliteitsratio
4. Kengetal grondexploitatie
5. Structurele exploitatieruimte
6. Opcenten (zie hiervoor de paragraaf Provinciale heffingen)

1. Berekening netto-schuldquote

De netto-schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de provincie ten opzichte van de eigen middelen. De netto-schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en afschrijvingen op de exploitatie.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	16	20	19	19
C	Overlopende passiva (art. 49)	403	666	935	1191	1430	1611
D	Financiële activa (art. 36 lid d, e en f)	0	0	0	0	0	0
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	70	70	70	70	70
F	Liquide middelen (art. 40)	0	0	0	0	0	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	60	60	59	58	60	59
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	505	596	637	641	619	617
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**46%**	**93%**	**129%**	**169%**	**213%**	**243%**

*2023 t/m tweede begrotingswijziging 2023

In de oude situatie had de provincie voldoende eigen middelen. Uit bovenstaande tabel blijkt dat dit de komende jaren verandert in een situatie waarbij de provincie geld moet lenen. De schuldquote loopt sterk op door oplopende verplichtingen (overlopende passiva). Om aan de verschillende verplichtingen te kunnen blijven voldoen wordt sinds 2023 geld geleend.

2. Berekening gecorrigeerde netto schuldquote

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de

schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Vaste schulden (art. 46)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (art. 48)	19	18	16	20	19	19
C	Overlopende passiva (art. 49)	403	666	935	1191	1430	1611
D	Financiële activa (art. 36 lid b, c, d, e en f)	99	101	101	100	100	100
E	Uitzettingen < 1 jaar (art. 39)	130	70	70	70	70	70
F	Liquide middelen (art. 40)	0	0	0	0	0	0
G	Overlopende activa (art. 40a)	60	60	59	58	60	59
H	Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	505	596	637	641	619	617
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G/H * 100%	**26%**	**76%**	**113%**	**153%**	**197%**	**227%**

*2023 t/m tweede begrotingswijziging 2023

Zie voor opmerkingen hetgeen onder 1 is gemeld. Zoals hierboven is vermeld zit het verschil in het feit dat bij deze berekening tevens de verstrekte leningen zijn meegenomen. Het verschil met 1 is zichtbaar op regel D.

3. Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de provincie in staat is aan de financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een provincie bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Eigen vermogen (art. 42)	1009	810	726	706	725	740
B	Balanstotaal	1460	1592	1859	2176	2524	2821
	Solvabiliteit A/B * 100%	**69%**	**51%**	**39%**	**32%**	**29%**	**26%**

* 2023 t/m tweede begrotingswijziging 2023

Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te hoger de weerbaarheid. De mate van weerbaarheid in combinatie met de andere kengetallen geeft een indicatie over de financiële positie van de provincie. De daling wordt veroorzaakt door een afname van de omvang van de reserves (eigen vermogen) en de sterk stijgende verplichtingen (zie schuldquote).

4. Grondexploitatie

Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Niet in exploitatie genomen bouwgronden (art. 38 lid a punt 1)	0	0	0	0	0	0
Bouwgronden in exploitatie (art. 38 lid b)	0	0	0	0	0	0
Totale baten (exclusief reserves (art. 17 lid c)	505	596	637	641	619	617
Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**

*2023 t/m begrotingswijziging 2023

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie niet over in exploitatie genomen gronden beschikt. Dit past bij het grondbeleid van de provincie.

5. Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij dit onderscheid is de aard van de activiteit leidend. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en eigen belastinginkomsten (motorrijtuigenbelasting). Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd.

Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c van het BBV = exclusief mutaties reserves). Dit wordt uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Totale structurele lasten	450	480	576	556	569	581
B	Totale structurele baten	524	528	602	611	603	609
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	34	30	26	24	25	25
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	1	1	3	4	5	5
E	Totale baten	505	596	637	641	619	617
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	**8%**	**3%**	**0%**	**5%**	**2%**	**1%**

*2023 t/m Tweede begrotingswijziging 2023

Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Daarnaast bevorderen hogere structurele baten de wendbaarheid (flexibiliteit) van de begroting. Voor Noord-Holland is in alle jaren sprake van een positief percentage. Een nadere opbouw van de baten en lasten staat in onderdeel 4.2.5 van deze begroting.

6. Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid om het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten. Dit wordt door het Rijk bepaald. De belastingcapaciteit van provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te vergelijken met het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar). Dit wordt uitgedrukt in een percentage.

	Bij jaarrekening ultimo jaar	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
A	Aantal opcenten MRB	67,9	67,9	77,4	77,4	77,4	77,4
B	Landelijk gemiddelde opcenten in jaar er voor	83,5	83,7	84,7	84,7	84,7	84,7
	Aantal opcenten t.o.v. landelijk gemiddelde in jaar er voor (A/B) * 100%	81,3%	81,1%	91,4%	91,4%	91,4%	91,4%

*2023 t/m tweede begrotingswijziging 2023

Uit bovenstaande blijkt dat de provincie Noord-Holland onder het landelijk gemiddelde zit qua heffing van opcenten. Dit is ook logisch, omdat de provincie het laagste opcententarief heeft van alle provincies. Dit zorgt voor voldoende capaciteit om financiële tegenvallers op te vangen. Bij de begroting 2024 is de onbenutte belastingcapaciteit berekend op € 168 miljoen.

	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Netto schuldquote	46%	93%	129%	169%	213%	243%
2. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	26%	76%	113%	153%	197%	227%
3. Solvabiliteitsratio	69%	51%	39%	32%	29%	26%
4. Grondexploitatie	0%	0%	0%	0%	0%	0%
5. Structurele exploitatieruimte	8%	3%	1%	6%	3%	2%
6. Belastingcapaciteit	81,3%	81,1%	91,4%	91,4%	91,4%	91,4%

*2023 t/m tweede begrotingswijziging 2023

In bovenstaande tabellen is op basis van een aantal kengetallen getracht om inzicht te geven in de financiële positie van de provincie. Voor een beoordeling van de financiële positie is het belangrijk om zowel naar de balans als naar de exploitatie te kijken. Uit de kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit blijkt of een provincie over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. Voor de provincie Noord-Holland zijn de structurele baten de komende jaren groter dan de structurele lasten. Dit betekent dat de provincie voldoende flexibiliteit heeft om eventuele tegenvallers op te vangen.
Het percentage opcenten van Noord-Holland (77,4) ligt onder het gemiddelde van alle 12 provincies (+/- 84%). Noord-Holland heeft het laagste opcententarief van alle provincies. Dit resulteert in een onbenutte belastingcapaciteit bij de begroting van 2024 van € 168 miljoen. Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat de begroting van de provincie voldoende wendbaar en flexibel is.
De kengetallen netto-schuldquote en netto-schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. Vanaf 2023 is er een tekort aan middelen ontstaan en wordt vreemd vermogen aangetrokken ter financiering van bedrijfsprocessen.

De verwachte solvabiliteitsratio daalt de komende jaren van ongeveer 51% naar circa 26%. Dit wordt veroorzaakt door een daling van de omvang van het eigen vermogen (voornamelijk de reserves) en een toename van het balanstotaal. Dit laatste wordt vooral veroorzaakt doordat de investeringen in materiële vaste activa en financiële vaste activa de komende jaren toenemen.

Over de grondexploitatie kan gezegd worden dat Noord-Holland geen grondexploitatie kent. Hier zijn dus voor de komende jaren geen financiële consequenties te verwachten.
Het kengetal structurele exploitatieruimte toont aan dat er voldoende structurele baten zijn om de structurele lasten te dekken.
Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat op basis van de huidige cijfers de financiële situatie van de provincie goed is.

3.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Het verbeteren en beheren van de (provinciale) infrastructuur zijn kerntaken van de provincie. De provincie beheert circa 650 kilometer wegen, 380 kilometer fietspaden, 50 kilometer busbanen, 250 kilometer vaarwegen (bodem en oevers), 590 civiele kunstwerken (inclusief duikers), DVM-systemen, een verkeers-, tunnel- en brugbediencentrale en 13 gebouwen (waarvan 4 huur). Onderdeel van de beheertaak is de wettelijke zorgplicht en provinciale ambitie om de kapitaalgoederen volgens afgesproken kwaliteitseisen in stand te houden door middel van onderhoud en vervanging. Hiermee worden functionaliteit en kwaliteit van deze kapitaalgoederen op peil gehouden en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Infrastructuur

De instandhouding van de provinciale infrastructuur legt een groot beslag op de provinciale begroting. Hierdoor is in de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker de behoefte ontstaan om de infrastructuur professioneler, doelmatiger en efficiënter in stand te houden.

De provincie gaat in 2024 verder met de ontwikkeling van het assetmanagement. Het beheer van de provinciale assets wordt verder in lijn gebracht met de provinciebrede doelstellingen. Thema's die steeds meer aandacht krijgen zijn duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatverandering, energieverbruik, digitalisering en innovatie. Voor deze thema's wordt via pilotprojecten geleerd, bijgestuurd en geacteerd op de opgedane ervaringen. Er wordt altijd een afweging gemaakt tussen de risico's, de kosten en de opbrengsten.

Het bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau voor het functioneren van het areaal is leidend. De systematiek is gebaseerd op de landelijke afspraken. Dit is vastgelegd in de Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG). Ook is hierin vastgelegd welke financiële middelen hiervoor noodzakelijk zijn.

De afweging over beleidswijzigingen, trends en ontwikkelingen zoals omschreven in de NIKG wordt (jaarlijks) bij de kaderbrief gemaakt.

Type areaal	Bestuurlijk vastgesteld kwaliteitsniveau
Stroomwegen	B
Overige wegen	C
Fietspaden	B
Milieuaspecten bij wegbeheer	B
Vrij liggende busbanen	B
Haltes/stations hoogwaardig openbaar vervoer (HOV)	B
Vaarwegen / oevers	C/D

Programmering Onderhoud

Alle maatregelen aan het infrastructurele areaal worden begroot en in de Provinciale Programmaplanning Infrastructuur opgenomen, zodat gestuurd kan worden op de voortgang in de studiefase. Bestuurlijk wordt een doorkijk van het infrastructurele programma vastgelegd in het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI).

Het iMPI geeft onder andere aan welke (vervangings-)investeringen noodzakelijk zijn. De kredieten hiervan worden met de behandeling van de begroting aangevraagd en door PS beschikbaar gesteld.

Het vast en variabel onderhoud is in uitvoering bij een gebiedscontractant. Deze gebiedscontractant is zelf verantwoordelijk voor het inplannen van de uitvoering. Bijna al het variabel onderhoud voor de gebieden met een gebiedscontract wordt geprogrammeerd door de gebiedsaannemer binnen de vaste jaarlijkse contractprijs.

Het beheer wordt gebiedsgericht uitgevoerd. Een belangrijk instrument hierin zijn de gebiedscontracten, waarbij het vast en variabel onderhoud van het areaal naar de markt is gebracht. Daarnaast zijn er ook aspecten van het onderhoud die moeilijk passen in een gebiedscontract en waarvan het efficiënter is om deze centraal te beleggen, zoals centrale brugbediening, dynamisch verkeersmanagement (DVM) en gladheidscoördinatie.

Verkeersmanagement wordt medio 2023 in de vorm van een i-dienst uitbesteed. Het verkeersmanagement vindt dan plaats vanuit een centrale in Rotterdam.

Gebouwen

De provincie Noord-Holland heeft verschillende panden in beheer. De meeste panden worden gebruikt voor de huisvesting van medewerkers en/of opslag van eigendommen. De provincie verhuurt een klein deel van haar panden als winkel, dienstwoning of kantoor aan derden.

Het onderhoud aan de panden voor 2024 kan als volgt worden ingedeeld.

- Vast onderhoud: het contractueel afgesproken onderhoud
- Variabel onderhoud: niet geplande onderhoudswerkzaamheden
- Storingen: de kosten die samenhangen met het oplossen van storingen (niet gepland).

Maincontract

Voor al het onderhoud aan de panden Houtplein 33, Dreef 1 & 3, Paviljoen Welgelegen en de fractiehuizen is in 2023 een nieuw ‘maincontract’ afgesloten, op basis van een prestatiecontract. Dit betekent 1 contract voor het onderhoud aan alle technische disciplines, waaronder bouwkunde, verwarming, lucht en elektrotechniek. In het nieuwe maincontract zijn nu ook de historische panden opgenomen. De scoop van het contract is ook uitgebreid met keukentechniek en legionellabeheer.

Planmatig onderhoud

Voor het vast onderhoud werkt de provincie met contractuele afspraken en een meerjarenonderhoudsplan. Dit plan bevat het planmatig onderhoud van de panden en het contractueel afgesproken onderhoud om de panden in stand te houden.

In 2024 wordt onder andere onderhoud uitgevoerd aan de keukens, de fietsenstalling, de dry coolers. Er wordt onderzoek gedaan naar de oorzaak van diverse lekkages in de oudbouwpanden. Ook worden steunbalken in Paviljoen Welgelegen vervangen.

Niet-planmatig onderhoud

Het variabel onderhoud bestaat uit noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden die niet vooraf zijn gepland of contractueel vastgelegd.

Storingen

Onder storingen vallen alle werkzaamheden voor het oplossen van storingen. Deze zijn niet gepland en worden opgelost binnen het maincontract.

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (x €1 miljoen)

Beheer en onderhoud meerjarig (wegen)	2024	2025	2026	2027
A. Variabel onderhoud wegen	€ 27,3	€ 17,7	€ 10,1	€ 10,4
B. Projecten reserve kapitaallasten VIK v/h Res. GO	€ 2,0	€ 1,8	€ 4,7	€ 4,7
C. Vast onderhoud wegen	€ 3,0	€ 3,0	€ 3,0	€ 3,2
D. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 37,1	€ 38,1	€ 38,9	€ 38,8
E. Tunnels	€ 6,1	€ 6,1	€ 6,1	€ 6,1
F. DVM-areaal wegen	€ 7,5	€ 5,7	€ 5,3	€ 5,3
G. Planmatig onderhoud gebouwen	€ 0,0	€ 0,0	€ 0,0	€ 0,0
H. Correctief onderhoud gebouwen	€ 0,0	€ 0,0	€ 0,0	€ 0,0
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 83,0**	**€ 72,4**	**€ 68,1**	**€ 68,5**

Beheer en onderhoud meerjarig gepland (vaarwegen)	2024	2025	2026	2027
B. Projecten reserve kaptaallasten v/h Res. GO	€ 1,5	€ 2,1	€ 0,4	€ 0,4
C. Variabel onderhoud vaarwegen	-€ 0,1	-€ 0,1	-€ 0,1	-€ 0,2
D. Beheer vaarwegen	€ 1,2	€ 1,3	€ 1,3	€ 1,3
E. Vast onderhoud vaarwegen	€ 3,4	€ 3,4	€ 3,4	€ 3,4
F. Gebiedscontracten (GBC1 t/m GBC7)	€ 6,6	€ 6,6	€ 6,6	€ 6,6
G. DVM-areaal vaarwegen	€ 1,9	€ 1,9	€ 1,7	€ 1,5
Totaal onderhoud kapitaalgoederen	**€ 14,5**	**€ 15,2**	**€ 13,3**	**€ 13,0**

3.3 Financiering

Algemeen

Het treasurybeleid gaat over de doelstellingen, richtlijnen en limieten die voor het uitvoeren van de treasuryfunctie zijn vastgesteld. De wettelijke en provinciekaders zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
- Besluit leningsvoorwaarden decentrale overheden
- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV);
- Financiële verordening Noord-Holland 2021
- Financieringsstatuut Provincie Noord-Holland 2020
- Uitvoeringsrichtlijn Leningen en Garantstellingen Noord-Holland 2020

In deze wettelijke kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, en het verlenen van garanties uit hoofde van de publieke taak. De provincie Noord-Holland beschikt op het moment van opmaken van deze begroting niet over uitzettingen en derivaten. Deze worden ook in 2024 niet verwacht.

De belangrijkste doelstellingen van het provinciale treasurybeleid zijn:

- Duidelijke richtlijnen bieden voor het eenduidig behandelen van aanvragen voor geldleningen en garantstellingen (vanuit publieke taak).
- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen.
- Beheersen van financiële risico's.
- Minimaliseren van de kosten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Op het moment van schrijven van deze begroting is de Treasuryfunctie in ontwikkeling. In 2024 zal de treasuryfunctie volledig zijn ingericht.

Liquiditeitsprognose

Op basis van de actuele liquiditeitsprognoses verwacht de provincie in 2024 structureel nieuwe geldleningen te moeten aantrekken om de benodigde liquiditeit op peil te houden.

De provincie gaat over tot het aantrekken van langlopende geldleningen gedurende het jaar als het 100% zeker is dat deze nodig zijn. De omvang van de leningen en het tijdstip van aantrekken worden daarom bepaald aan de hand van de liquiditeitsprognose op korte termijn. Dit om overliquiditeit en onnodige rentekosten te voorkomen. Naast de liquiditeitsprognoses die nodig zijn voor het bepalen van de omvang van de geldleningen is het ook van belang om de verwachtingen rondom de renteontwikkelingen te betrekken bij de besluitvorming over het aantrekken van langlopende geldleningen. De provincie maakt hiervoor per kwartaal een actuele rentevisie op en betrekken deze rentevisie bij het bepalen van de vorm (looptijd) van de geldleningen.

De provincie hanteert het systeem van totaalfinanciering. Dit houdt in dat niet voor iedere investering apart een lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd uit het totaal van eigen vermogen en het lang vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaald(e) investering/project en de rentelasten voor een afgesloten lening. De rentekosten worden aan de desbetreffende taakvelden met behulp van een (rente)omslag toegerekend. Hierdoor is er inzicht in de volledige kosten van de taakvelden.

Deze werkwijze is in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording (BBV), de Wet fido en het Financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020. De bevoegdheid voor het aantrekken van geldleningen met een

looptijd langer dan 3 maanden ligt bij Gedeputeerde Staten. In de paragraaf Financiering van de begroting en de jaarstukken worden Provinciale Staten jaarlijks geïnformeerd over de actuele ontwikkelingen in het financieringsbeleid.

Schatkistbankieren

De Staat verzekert met schatkistbankieren dat met de middelen van de provincie geen onnodige financiële risico's worden gelopen. Schatkistbankieren biedt de 2 volgende hoofdactiviteiten:

- Rekeningcourantverhouding met de Staat. Een positief saldo op de bankrekeningen van de provincie wordt dagelijks afgeroomd ten gunste van de rekening-courant. Andersom wordt een negatief saldo op de bankrekeningen dagelijks aangezuiverd vanaf deze rekening-courant. Deze saldoregulatie wordt gedaan door het Agentschap van de Generale Thesaurie van het ministerie van Financiën.
- Plaatsing van deposito's bij genoemd Agentschap. Hierbij worden dagelijks onafhankelijk vastgestelde tarieven gehanteerd en aanvragen worden nooit geweigerd indien het saldo toereikend is. Vanwege de aflopende financiële ruimte wordt van het plaatsen van deposito's geen gebruik gemaakt.

Sinds de ingang van het verplicht schatkistbankieren (per 15 december 2013) is het voor de provincie mogelijk om tijdelijk overtollige middelen uit te zetten bij Nederlandse gemeenten, waterschappen en provincies, voor zover deze niet onder het toezicht van de uitzettende overheid vallen.

Renteverwachtingen

Een tweede belangrijke basis is de renteverwachting. Dit wordt ieder kwartaal opgesteld met 2 rentevisies van verschillende treasuryspecialisten. Volgens de renteverwachting verwacht de provincie dat de rente in 2024 nog licht zal stijgen.

Financieringstekort

Voor het begrotingsjaar 2024 gaat de provincie op basis van de actuele liquiditeitsprognoses uit van het aantrekken van middelen. De rentelast is gebaseerd op het huidige inzicht van de financieringsbehoefte. Voor het jaar 2026 en verder is de provincie momenteel aan het inventariseren. Er zal een concreet voorstel gedaan worden om in haar financieringsbehoefte te voorzien.
Een tekort wordt in eerste instantie met kasgeldleningen en waar dit structureel is met langlopende financiering gedekt. In de aanloop van het aantrekken van langlopende financiering zal conform het financieringsstatuut gehandeld worden.

Kasgeldlimiet/Renterisiconorm

De Wet fido stelt normen voor de hoogte van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Bij het uitvoeren van het treasurybeleid blijft de provincie in 2024 binnen deze normen. Overschrijding van de kasgeldlimiet wordt beheerst door het aantrekken van langlopende leningen. De renterisiconorm is bedoeld om (her)financiering van die meerjarige leningen over de jaren te spreiden.

Renteresultaat

	Renteresultaat (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				
A.	Financiering	3.069	5.312	5.312	5.312
B.	De externe rentebaten	-1.927	-1.926	-1.919	-1.914
	Totaal door te rekenen externe rente	1.142	3.386	3.393	3.398
C.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	1.142	3.386	3.393	3.398
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.142	3.386	3.393	3.398
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	1.142	3.386	3.393	3.398

3.4 Bedrijfsvoering

Algemeen

De maatschappelijke opgaven van de provincie zijn veelomvattend en – vanwege de onderlinge verwevenheid – in toenemende mate complex. Een robuuste én wendbare bedrijfsvoering draagt er zorg voor dat de provincie deze opgaven en wettelijke taken adequaat kan vervullen. Op het gebied van het interne functioneren van de organisatie, het faciliteren van in- en externe samenwerking, en het politiek-bestuurlijke besluitvormingsproces. Doeltreffend, doelmatig én rechtmatig.

De afgelopen jaren lag in de organisatie van de bedrijfsvoering de nadruk op het in orde brengen van de basis. Daardoor is de provincie nu beter in staat om tijdig in te spelen op politiek-maatschappelijke ontwikkelingen. En als de basis op orde is, vraagt dat om onderhoud en doorontwikkeling. De provincieorganisatie doet dat op de volgende thema's in de bedrijfsvoering:

- Professionalisering: 'Samen leren in het werk'
- Digitalisering en datagedreven werken
- Bedrijfsvoeringsystemen
- Informatiebeheer.

Professionalisering

De provincie wil het coördinerend middelpunt van de regio zijn: wendbaar in haar taak en voorop in de samenwerking. Medewerkers kunnen met hun kennis en ervaring samen oplossingen vinden voor ruimtelijke en economische opgaven. Een bijzonder relevante ambitie met het oog op de uitdagingen waar de provincie voor staat. Het betekent dat de provincie wendbaar, professioneel, vernieuwend en trots wil zijn.

Wendbaar

Medewerkers blijven leren: zo werkt de provincie aan haar wendbaarheid. De organisatie is bezig met opgaven die voortdurend veranderen. Dat gebeurt samen met partners en inwoners, in een context van schaarste. De provincie wil kortcyclisch werken, blijven focussen op de opgaven en investeren in het werkend leren.

Professioneel

Provinciemedewerkers zijn professioneel, goed in hun vak en goed in samenwerken. Daarom stimuleert de organisatie hen om zich duurzaam te ontwikkelen tot professionals die zowel binnen als buiten de provincie samenwerken aan de gemeenschappelijke maatschappelijke opgaven.

In de nieuwe cao staat duurzame inzetbaarheid centraal. Dit geeft de organisatie vorm via de volgende thema's:

- Leren en ontwikkelen
- Arbeidsmobiliteit en loopbaan
- Vitaliteit
- Werk-privébalans

In 2024 werkt de provincie hier een samenhangend programma voor uit.

Leidinggeven doet de provincie vanuit vertrouwen. In 2024 vertaalt de organisatie de strategische agenda van de directie en de benoemde ontwikkelingen door naar een leiderschapsprogramma. Daarin ontwikkelt de provincie het leiderschap verder.

Vernieuwend

De organisatie wil vernieuwend zijn in haar werkwijzen. Medewerkers werken gebiedsgericht, integraal en in goede verbinding met partners, markt en inwoners. Hierbij maakt de provincie gebruik van de nieuwste datatechnologie.

Trots

De provincie is trots: "Wij zijn een aantrekkelijke werkgever waar medewerkers kunnen groeien en waar integriteit hoog in het vaandel staat". Medewerkers gaan actief de dialoog aan over diversiteit en inclusie, “Wij zijn trots op wat we als provincieorganisatie doen en wie we zijn.”.

In de krappe arbeidsmarkt is het moeilijk om geschikte kandidaten te vinden voor vacatures. Daarom neemt het belang toe van een goede profilering van de provincie als aantrekkelijke werkgever en van slimme wervingscampagnes. De provincie zet zich nog meer in om nieuwe, talentvolle mensen aan te trekken en aan zich te binden. De organisatie professionaliseert deze arbeidsmarktcommunicatie komend jaar verder.

Interne communicatie

Versterking van de interne communicatie is komend jaar een belangrijk speerpunt. Dit is een gevolg van het feit dat medewerkers met het hybride werken nog steeds veel thuiswerken. Het doel van de versterking van de interne communicatie is daarom niet alleen om collega’s te informeren, maar ook om ze zowel inhoudelijk als sociaal met elkaar te verbinden.

Het in 2023 vernieuwde intranet is het centrale communicatiekanaal. Een bezoek daaraan vormt de start van de werkdag voor elke medewerker van de provincie. Daarnaast maakt de organisatie voor de interne communicatie gebruik van onder meer livestreams, videoboodschappen, e-mails van de directie, achtergrondverhalen en interviews.

Digitalisering en datagedreven werken

De provincie zette het afgelopen jaar flinke stappen op het gebied van digitalisering en data. Voor 2023-2024 zijn er grote ambities voor verdere stappen in digitalisering en datagedreven werken.

Data- en digitaliseringsstrategie

In april 2023 stelde de provincie de ambtelijke data- en digitaliseringsstrategie vast, inclusief de uitvoeringsagenda 2023-2024. Deze strategie legt de focus op 3 prioritaire opgaven: wonen, klimaat & energie en het landelijk gebied. Er staat in beschreven hoe de provincie vanuit het domein data en digitaal de prioritaire opgaven wil ondersteunen bij het behalen van de doelen. Dit sluit aan bij de visie om meer integraal en datagedreven te gaan (samen)werken.

Data kunnen helpen bij het maken van ruimtelijke keuzes. Door middel van data en informatieproducten gaat de provincie inzichtelijk maken waar welke keuzes gemaakt moeten worden. Een ander doel van de strategie richt zich op het gebruik van monitoren en modelleren. Daarmee kan de impact van voorgenomen beleid worden getoond.

ICT-visie

Eind 2022 startte de provincie met het opstellen van een nieuwe ICT-visie. Hierin staan de uitgangspunten met betrekking tot de inzet en doorontwikkeling van de ICT-strategie ('van de ICT naar een moderne, robuuste en veilige ICT-omgeving'). De uitgangspunten in deze visie vormen samen een routekaart. Aan de hand daarvan bouwt de organisatie in de komende jaren aan het ICT-fundament voor een digitale transformatie.

De focus in de visie van de provincie op informatieveiligheid verandert. In het verleden lag de nadruk op het beveiligen van de werkplek, netwerken en apps. Nu gaat de aandacht steeds meer uit naar het beveiligen van accounts en gegevens. Daarnaast brengt ICT verbeteringen aan in het actief monitoren van de digitale omgeving en zorgt de afdeling ervoor dat deze detectie geautomatiseerd plaatsvindt.

Vernieuwing ICT-basisdiensten

In 2023 werkt de provincie aan de vernieuwing van de ICT-basisdiensten. Hiervoor voert de organisatie een aanbesteding uit: de aanbesteding cloud- en werkplekdiensten, inclusief service- en integratieondersteuning. De nieuwe leverancier levert de werkplekdiensten (bijvoorbeeld laptops, telefoons, digitale werkomgeving) voor alle medewerkers. Daarnaast gaan de directies over op het systeem SharePoint.

Interprovinciale samenwerking

De provincie Noord-Holland werkt op verschillende gebieden nauw samen met andere provincies. Gezamenlijk lobbyen ze richting het Rijk op onderwerpen die voor hen belangrijk zijn. Afgelopen jaar behaalden ze goede resultaten op interprovinciaal niveau en binnen het Programma Digitalisering (voorheen Interprovinciale Digitale Agenda). De provincies maakten gezamenlijke aanbestedingen en contracteringen met onder andere Microsoft.

Daarnaast is er interprovinciale samenwerking over de implementatie van nationale en Europese wetgeving op het gebied van digitalisering. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de Wet open overheid, de Wet digitale overheid en de Single Digital Gateway.

Bedrijfsvoeringssystemen

2024 wordt een belangrijk jaar voor de bedrijfsvoeringsystemen (BVS). De provincie bereidt onder andere de vervanging van het kernsysteem voor in het meerjarige programma ‘BVS: rationalisatie van bedrijfsvoeringprocessen en -systemen’.

Vervanging van het kernsysteem

Het kernsysteem bevat de kerngegevens op het gebied van financiën, inkoop en HRM. Het is een belangrijke bron van informatie om mee te sturen en te gebruiken bij de verantwoording. Zowel als het gaat om bedrijfsvoering als om de prioritaire opgaven. Het doel is om vanaf 1 januari 2026 met een vernieuwd kernsysteem te gaan werken. Dat systeem moet voldoen aan de huidige stand van de techniek en de juiste informatie eenvoudig zichtbaar maken, op het juiste moment en in de juiste vorm. Informatie over de bedrijfsvoering moet bovendien toegankelijk en begrijpelijk zijn voor iedereen.

Het programma bedrijfsvoeringsystemen

Het programma ‘BVS: rationalisatie van bedrijfsvoeringprocessen en -systemen’ startte in 2023. De plannen daarin hebben 4 hoofddoelstellingen:

- Vervanging van het kernsysteem
- Vervanging van de overige systemen
- Toepassingen van nieuwe technieken
- Verandermanagement

De eerste 2 doelen richten zich op het creëren van een goed beheersbaar systeemlandschap dat optimaal ondersteunend is aan de informatiebehoeften vanuit de opgaven. Het derde doel betreft vooral het vergroten van de toegankelijkheid van informatie en de gebruikersvriendelijkheid. Het laatste doel gaat over de juiste begeleiding van medewerkers bij de veranderingen die nieuwe systemen en werkwijzen met zich meebrengen.

Informatiebeheer

De Archiefwet schrijft voor dat overheden hun informatie in ‘goede, geordende en toegankelijke staat’ brengen en houden. Met andere woorden: de provincie moet haar informatie goed beheren. Dankzij goed informatiebeheer kan de organisatie zich verantwoorden over haar handelen, transparant zijn en het vertrouwen van burgers en bedrijven behouden of terugwinnen. Daarnaast helpt het om efficiënter en beter samen te werken.

Verantwoordelijkheid voor informatiebeheer

Alle medewerkers van de provincie zijn zelf verantwoordelijk voor het beheer van de informatie die zij maken of ontvangen bij de uitvoering van hun taken. Daarom werken medewerkers in het kwaliteitssysteem informatiebeheer samen en werken ze structureel en continu aan verbeteringen. Dat doen ze door te zorgen voor up-to-date beleid, heldere interne communicatie en trainingen. Maar ook door alle managementlagen inzicht te geven in de staat van het informatiebeheer, aanbevelingen te doen en te adviseren.

Verbetering van het ICT-landschap

De provincie werkt daarnaast aan de verbetering van het ICT-landschap, om goed informatiebeheer beter te faciliteren. Zo worden e-mails straks automatisch conform de Archiefwet bewaard en vernietigd. Ook neemt de provincie langzaam afscheid van netwerkschijven, waarop informatie niet op de juiste manier kon worden beheerd. De organisatie stapt in plaats daarvan over op Sharepoint. Dat systeem is speciaal ingericht om informatie conform de Archiefwet te beheren. Bij de aanschaf van nieuwe ICT-middelen is geschiktheid voor informatiebeheer een belangrijke parameter in het keuzeproces.

Kaderstelling

De provincie vertaalt ondermeer externe regelgeving in interne kaders, ten behoeve van zowel het primair proces als de bedrijfsvoering. Hierbij is het uitgangspunt dat deze kaders begrijpelijk zijn en praktisch toepasbaar in de context van de opgaven van de provincie.

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De Omgevingswet bundelt 26 wetten en tal van regels en zorgt voor vereenvoudiging, samenvoeging en deels nieuwe invulling van het omgevingsrecht voor de fysieke leefomgeving. Dat betekent een andere manier van werken.

Sturing en beheersing

Sturing op het behalen van de doelstellingen van de provincie vindt plaats via de planning & controlcyclus. In juli 2023 is er het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit’ gesloten en deze is vertaald in de begroting 2024.

Intern stuurt de provincie steeds meer op dashboards en werkt zij toe naar datagedreven analyses op het gebied van bedrijfsvoering. In 2024 zet de provincie in op verdere integratie van diverse dashboards ter ondersteuning van het management.

De focus van interne beheersing richt zich de komende jaren op het beheerst realiseren van de provinciedoelstellingen. Hierbij gaat de aandacht uit naar zowel doelmatigheid, doeltreffendheid als rechtmatigheid.

Hiertoe is een controlframework ingericht dat vanuit verschillende invalshoeken (de 7 elementen van control als opgenomen in het controlstatuut) bijdraagt onder meer aan het versterken van de governance, het werken in overeenstemming met wet- en regelgeving, risicomanagement en project- en procesbeheersing. Jaarlijks stellen de afzonderlijke directies interne beheersplannen op waarin de concrete behoefte ter versterking van de interne beheersing voor die specifieke directie wordt vastgelegd. De voortgang wordt periodiek besproken en zonodig bijgesteld.

Vanaf boekjaar 2023 geeft het college van Gedeputeerde Staten zelfstandig een rechtmatigheidsverantwoording af. Hiervoor is reeds een solide basis gelegd in de organisatie door een goed ingerichte (verbijzonderde) interne controlefunctie. Bij de vaststelling in 2024 van de jaarstukken 2023 zal deze verantwoording voor het eerst worden afgelegd.

Kosten Bedrijfsvoering

Overhead

De kosten voor overhead bestaan uit capaciteitskosten voor bedrijfsvoering (personele kosten van eigen medewerkers en externe inhuur) en materiële kosten als huisvesting en ICT.

Voor de bepaling van personele overhead wordt uitgegaan van de functies zoals genoemd in de notitie Overhead van de commissie BBV, aangevuld met een aantal interne uitgangspunten. Hierin is voor specifieke functies in lijn met de uitgangspunten van de BBV-notitie vastgelegd of deze tot overhead of tot programmakosten behoren.

Materiële kosten voor bedrijfsvoering worden voor het overgrote deel gerekend tot de overhead. Dit zijn bijvoorbeeld het onderhoud aan de panden, schoonmaak, beveiliging, catering en kosten van informatisering.

Er worden geen overheadkosten aan investeringen toegerekend. Dat geldt zowel voor personele kosten als voor materiële kosten.

Deze kosten worden toegelicht in de programmabegroting onder programma 7, onderdeel 7.2.1.

Overhead capaciteitskosten	59.052
Overhead materiële kosten	28.613
Totaal overhead	**87.665**

Totale capaciteitskosten

Provinciale Staten stellen bij de begroting de totale kosten van de programma's en nieuwe investeringskredieten vast. De capaciteitskosten maken onderdeel uit van deze kosten. In deze paragraaf staan deze capaciteitskosten vermeld en toegelicht.

Capaciteitskosten zijn de kosten van lonen voor de eigen medewerkers plus de zogenaamde persoonsgebonden kosten zoals reis- en opleidingskosten. Daarnaast worden ook de kosten van ingehuurde medewerkers tot de capaciteitskosten gerekend.

Bijzonder aan deze kosten is dat ze niet direct op de programma's kunnen worden verantwoord, omdat medewerkers voor meerdere programma's kunnen worden ingezet. Medewerkers worden niet in dienst genomen 'van' een programma, maar van een organisatorische eenheid binnen de organisatie. De capaciteitskosten worden via een verdeelsleutel op basis van werkprogramma's toegerekend aan de programma's en investeringskredieten.

Sinds enige tijd ervaren we, dat er diverse uitdagingen zijn die hun impact hebben op de sturing op de capaciteit in de organisatie. Vanuit het Rijk komen grote, nog niet volledig uitgekristalliseerde opgaven op ons af. Externe factoren, zoals beperkingen vanwege stikstof en dergelijke maken de uitvoering van projecten onzeker. Daarnaast staat de arbeidsmarkt onder druk en is het soms moeilijk geschikte kandidaten voor een functie te vinden. Dit leidt tot hogere prijzen voor de inhuur van specialisten aan de ene kant en tot langer openstaande vacatures aan de andere kant.

Een nieuwe PS-periode leidt tot veranderingen in het opgavenpakket. Samen met de externe uitdagingen heeft dit er toe geleid dat de onzekerheid over de toekomstig benodigde capaciteit groter is geworden. In 2022 en in 2023 is daarom de keuze gemaakt om het aandeel van capaciteitskosten in de programma's incidenteel op te nemen en niet meerjarig te verwerken. In onderstaande tabel waarin de vigerende begrotingsbedragen zijn opgenomen, is dit duidelijk zichtbaar. Het op dit moment als capaciteitskosten gelabelde aandeel van de programmakosten staat voor 2024 en verder ongeveer op het niveau van 2021.

Gedurende het jaar neemt het aandeel van capaciteit in een programma toe. In de laatste begrotingswijziging wordt de laatst actuele stand voor het lopende begrotingsjaar opgenomen. Dit betreft bijna uitsluitend tijdelijke ingehuurde capaciteit vanuit de programmabudgetten of investeringskredieten voor specifieke werkzaamheden.

BEGROTINGEN	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Opgenomen in de programmakosten	117,4	118,3	124,4	132,0	118,8	118,5	118,1	118,3
Opgenomen in de investeringskredieten	15,7	15,3	12,6	14,2	11,3	11,3	11,3	11,3
Totale begrote capaciteitskosten	**133,0**	**133,6**	**137,0**	**146,3**	**130,1**	**129,8**	**129,4**	**129,6**

Voor de begroting 2024 is op basis van ervaringscijfers van 2022 en 2023 een schatting opgenomen. In deze schatting is de formatieontwikkeling en het prijspeil van de lonen meegenomen. Voor de eerste begrotingswijziging zal uitgewerkt worden hoeveel capaciteit er per programma nodig is om onze taken en het coalitieprogramma te kunnen uitvoeren.

In onderstaande tabel staat de verdeling per programma opgenomen.

Programma (x € 1.000)	2023	2024	2025	2026	2027	2024 in %
1. Bestuur	11.138	12.240	12.240	12.240	12.240	9%
2. Klimaat en gezonde leefomgeving	7.033	6.153	6.153	6.153	6.153	5%
3. Ruimte en Wonen	6.533	7.241	7.241	7.241	7.241	5%
4. Bereikbaarheid	28.534	29.711	29.711	29.711	29.711	22%
5. Natuur en landelijk gebied	14.161	13.731	13.731	13.731	13.731	10%
6.. Economie, leefbaarheid en cultuur	6.309	6.714	6.714	6.714	6.714	5%
7. Overzicht Algemene middelen en organisatie	58.183	59.052	59.052	59.052	59.052	44%
Totaal naar programma's	**131.891**	**134.842**	**134.842**	**134.842**	**134.842**	
Totaal naar investeringen	**14.226**	**11.300**	**11.300**	**11.300**	**11.300**	
Totale capaciteitskosten	**146.117**	**146.142**	**146.142**	**146.142**	**146.142**	

3.5 Verbonden partijen

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaat- of publiekrechtelijke organisaties waarin de provincie een bestuurlijk en financieel belang heeft. Een financieel belang bestaat uit het door de provincie ter beschikking gestelde bedrag dat zij niet kan verhalen als de verbonden partij failliet gaat. Of het bedrag waarvoor de provincie aansprakelijk is als de verbonden partij de verplichtingen niet nakomt. Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

De verbonden partijen van de provincie Noord-Holland bestaan uit de provinciale deelnemingen (A), de gemeenschappelijke regelingen waaraan zij deelneemt (B) en een aantal overige rechtspersonen met een voor de provincie financieel en bestuurlijk belang (C).

A. Deelnemingen

Naar hun aard kunnen deelnemingen worden onderscheiden in de categorieën (voormalige) nutsbedrijven, regionale ontwikkelingsmaatschappijen, beleggingen en overige.

De deelnemingen in de (voormalige) nutsbedrijven (PWN, Alliander, Afvalzorg) zijn vanuit de historie ontstaan. Regelmatig wordt beoordeeld of aanhouding van de belangen nog een provinciaal belang dient.

Ten aanzien van de ontwikkelingsvennootschappen (SADC, PolanenPark en Zeestad) kunnen sociaaleconomische redenen en motieven vanuit ruimtelijke ordening worden aangevoerd voor de diverse participaties. Zolang de doelstelling van de desbetreffende ontwikkelingsmaatschappij actueel is, blijft de provincie in principe deelnemen. Tenzij nieuwe ontwikkelingen tot andere keuzes leiden.

De deelnemingen met een beleggingskarakter in de Bank Nederlandse Gemeenten en de Nederlandse Waterschapsbank dienen geen direct provinciaal belang, maar worden aangehouden vanwege het geringe risico en het hoge rendement.

Recreatie Noord-Holland is een uitvoeringsorganisatie waarin de provincie deelneemt. Deze organisatie beheert en onderhoudt gebieden van een aantal recreatieschappen.

De provincie neemt deel in 4 fondsen (PDENH, INH, ROM InWest en LSFA). Deze fondsen zijn actief op het gebied van duurzaamheid, innovatieve bedrijven en life sciences.

B. Gemeenschappelijke regelingen

De provincie is actief in een aantal recreatieschappen in het kader van landschapsbeheer en het creëren van recreatievoorzieningen.

De Randstedelijke Rekenkamer is een gemeenschappelijke regeling en oefent voor de provincies Flevoland, Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Holland de wettelijk verplichte rekenkamerfunctie uit.

Het Openbaar lichaam Waddenfonds is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland, Groningen en Fryslân.

De provincie neemt deel aan 4 omgevingsdiensten. Dat betreft gemeenschappelijke regelingen tussen de provincie en een aantal gemeenten in Noord-Holland. De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek is een gemeenschappelijke regeling tussen de provincies Noord-Holland en Flevoland en een aantal gemeenten in beide provincies.

C. Overige verbonden partijen

De provincie is lid van de vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO). Deze samenwerking heeft als doel de condities waaronder provincies werken te optimaliseren en provinciale vernieuwingsprocessen te stimuleren.

De provincie is in 2019 lid geworden van de coöperatieve vereniging samenwerkingsverband DOVA. Deze vereniging behartigt de belangen op het gebied van openbaar vervoer.

De provincie is betrokken bij een aantal stichtingen. Deze worden als verbonden partij opgenomen als door de provincie een bestuurder wordt benoemd en er sprake is van jaarlijkse financiële bijdragen. Daarmee wordt een ruime invulling gegeven aan de definitie van verbonden partijen.

Het gaat hierbij om de volgende stichtingen:

- Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio
- Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied
- Stichting Administratiekantoor Aandelen Zeehaven IJmuiden
- Stichting Voorbereiding Pallasreactor

Het fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is op grond van de Wet milieubeheer tot stand gekomen als publiekrechtelijk rechtspersoon. Doel is het beheren van de gelden in het fonds. Deze gelden worden gebruikt om de kosten te dekken van de eeuwigdurende nazorg van gesloten stortplaatsen.

Sturen op bijdrage aan provinciale doelen

De provincie stuurt actief op de bijdrage van een verbonden partij aan de provinciale doelen. De beleidsmatige afweging of voortzetting van participatie in bestaande verbonden partijen wenselijk is, komt aan de orde bij de vierjaarlijkse evaluatie van de verbonden partij. Naast (her)definiëring van het publieke belang wordt voor elke verbonden partij, zowel bij het aangaan van de verbintenis als bij de periodieke evaluatie, getoetst of deze bijdraagt aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Vanuit bedrijfseconomisch perspectief wordt beoordeeld of de bedrijfsvoering van de verbonden partij voldoende zakelijk is. In alle gevallen wordt periodiek de beleidsmatige afweging gemaakt om betrokken te blijven of te zijn bij activiteiten van de verbonden partij.

Invulling aandeelhouders- en commissarisrol

De belangen van de provincie bij de deelnemingen worden primair via de aandeelhoudersrol behartigt. Deze rol is geplaatst in de portefeuille van de gedeputeerde die ook belast is met het beleidsveld. Voor het benodigde contact met de belangrijkste deelnemingen houden de portefeuillehouder en bestuurders van de onderneming elk jaar verschillende afstemmingsoverleggen.

Voor de overige aspecten van invulling van de aandeelhoudersrol wordt verwezen naar de kadernota verbonden partijen 2020.

Relevante ontwikkelingen verbonden partijen

De volgende wijzigingen vonden de afgelopen periode plaats op het gebied van de verbonden partijen:

- Medio 2021 besloten GS om een verkenning uit te voeren naar de vraag of – en zo ja, hoe – een vervreemding van de aandelen in Recreatie Noord-Holland N.V. is te realiseren. Aan deze verkenning is in 2022 verder uitvoering gegeven. Op 21 februari 2023 besloten GS door te gaan met het verkoopproces.
- De aandeelhouders van Alliander verstrekten in december 2021 een converteerbare lening van in totaal € 600 miljoen aan Alliander. Conform het provinciale aandelenbelang heeft de provincie Noord-Holland hiervan € 55 miljoen verstrekt. In 2021 startten ook gesprekken met de Staat over het versterken van de kapitaalstructuur van Alliander. Het hieruit voortvloeiende afsprakenkader wordt naar verwachting medio 2023 getekend.
- SADC heeft in het voorjaar van 2022 het nog openstaande deel van de aandeelhouderslening volledig terugbetaald aan de aandeelhouders. Voor de provincie Noord-Holland betrof dit een bedrag ad € 625.000.
- Op 24 maart 2022 was de oprichtingsvergadering van de gemeenschappelijke regeling siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies.
- Per 1 januari 2023 is het Innovatiefonds Noord-Holland gestart met 2 nieuwe fondsen. Het gaat om het tweede proof-of-conceptfonds (fonds vermogen van € 14.100.000, provincie € 4.250.000) in samenwerking met de kennisinstellingen die aandeelhouder zijn in het Innovatiefonds. Daarnaast voeren zij namens de

Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland (RVO) en de provincie de Vroegefasefinancieringsregeling Noord-Holland uit (fondsvermogen van € 10.000.000, provincie € 5.000.000).

- Per 1 januari 2023 is het openbaar lichaam Plassenschap Loosdrecht en omstreken omgevormd naar een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dit is conform de besluitvorming van Provinciale Staten op 4 juli 2022.

Uitgaven

De lasten voor de verbonden partijen zijn terug te vinden in verschillende programma's. De lasten (rentelasten) voor de deelnemingen in SADC en Zeehaven IJmuiden staan in programma 6 'Economie, leefbaarheid en cultuur' onder beleidsdoel 6.3.

De bijdragen aan de recreatieschappen zijn opgenomen in programma 5 onder beleidsdoel 5.2. De bijdragen aan de omgevingsdiensten zijn opgenomen onder beleidsdoel 2.2. De bijdragen van de provincie aan het Interprovinciaal Overleg zijn verdeeld over de programma's op basis van de kerntaak waarvoor het IPO deze middelen inzet.

Inkomsten

De provincie ontving in 2022 circa € 13,8 miljoen aan dividend. Voor 2023 raamt de provincie circa € 9,3 miljoen. Zie hiervoor het overzicht van de ontvangen bedragen per deelneming. De ontvangen dividenden worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Voor het jaar 2024 is een bedrag begroot ad € 6,9 miljoen.

Leningen en garantstellingen verstrekt aan verbonden partijen

Aan een aantal provinciale verbonden partijen is bij oprichting of bij een latere financieringsbehoefte leningen dan wel garanties verstrekt, namelijk:

- De in het verleden met PolanenPark afgesloten leningsovereenkomst voor een maximum bedrag van € 23 miljoen is medio 2016 afgelost. De aandeelhouders in PolanenPark staan sindsdien naar rato garant voor een bancaire lening van PolanenPark van € 20 miljoen. Voor de provincie betekent dit een garantstelling van maximaal € 8 miljoen.
- Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een lening verstrekt van € 600.000. Deze lening is in 2021 verlengd tot 2026.
- Aan de Stichting Voorbereiding Pallasreactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallasreactor.
- Aan SADC (Schiphol Area Development Company) is in 2018 een kredietfaciliteit van in totaal € 13,5 miljoen verstrekt door de 4 aandeelhouders: voor de provincie derhalve € 3,375 miljoen. Ultimo 2021 is in totaal een bedrag van € 625.000 bij de provincie opgenomen onder deze faciliteit. In het voorjaar van 2022 is dit bedrag afgelost.
- Aan Alliander is in december 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt voor de oplopende investeringen in de energietransitie.

Risico's verbonden aan verbonden partijen

De financiële risico's gerelateerd aan verbonden partijen zijn als volgt weer te geven (zie tevens de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing):

Gestort aandelenkapitaal bij deelnemingen

Een aandeelhouder in een vennootschap (deelneming) heeft een bedrag betaald voor de aandelen. Als de vennootschap slechte resultaten behaalt, kan sprake zijn van (gedeeltelijk) verlies van dit bedrag. Dit moet dan op de provinciale balans worden gecorrigeerd.

Dividendopbrengsten van deelnemingen
Als een deelneming winsten behaalt, kan een deel van die winst als dividend worden uitgekeerd aan de aandeelhouders. Deze mogelijke dividenden zijn onzeker doordat pas na afloop van een boekjaar blijkt of het verwachte resultaat is behaald.

De provincie dekt in het weerstandsvermogen het risico af dat 25% van het verwachte dividend niet wordt uitgekeerd.

Dit risico is in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen als risico's verbonden partijen.

Overzicht verbonden partijen

Deelneming

1	Alliander N.V.			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Arnhem	Eigen vermogen	€ 4.470.000.000	€ 4.570.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 62.654.400	Vreemd vermogen	€ 5.730.000.000	€ 6.106.000.000
% belang	9,16	Resultaat	€ 242.000.000	€ 198.000.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 8.590.000	€ 9.260.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Energievoorziening			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	in december 2021 is door de PNH een lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander			

2	N.V. Afvalzorg Holding			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 73.934.000	€ 72.863.000
Nominale waarde aandelen	€ 12.600.000	Vreemd vermogen	€ 160.565.000	€ 139.978.000
% belang	90	Resultaat	€ 3.040.000	€ 177.000
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend	€ 1.125.000	€ 1.125.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Efficiënt gebruik stortplaatsen			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3	N.V. Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Velserbroek	Eigen vermogen	€ 258.189.000	€ 268.967.000
Nominale waarde aandelen	€ 6.806.703	Vreemd vermogen	€ 523.897.000	€ 555.284.000
% belang	100	Resultaat	€ 9.316.000	€ 11.741.000
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend	€ 602.620	€ 623.278
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Drinkwatervoorziening en natuurbeheer			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4	Recreatie Noord-Holland N.V. (RNH)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 2.999.303	€ 2.691.403
Nominale waarde aandelen	€ 370.000	Vreemd vermogen	€ 1.788.679	€ 1.298.225
% belang	100	Resultaat	-€ 95.407	-€ 307.900
Programma	Natuur en landelijk gebied	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Beheer en onderhoud recreatiegebieden			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	GS hebben in 2021 besloten om een verkenning uit te voeren naar de vraag of en zo ja hoe een vervreemding van de aandelen in RNH is te realiseren. Op 21 februari 2023 hebben GS besloten door te gaan met het verkoopproces.			

5	Schiphol Area Development Company N.V. (SADC)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 120.549.000	€ 121.887.000
Nominale waarde aandelen	€ 3.424.680	Vreemd vermogen	€ 24.348.000	€ 21.036.000
% belang	25	Resultaat	€ 4.219.000	€ 1.338.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht lid RvC			
Publiek doel	Gebiedsontwikkeling en uitgifte gronden. Marketing en acquisitie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

6	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij voor het Noordzeekanaalgebied N.V. in liquidatie (RON)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Zaanstad	Eigen vermogen	€ 3.929.000	€ 719.162
Nominale waarde aandelen	€ 787.500	Vreemd vermogen	€ 10.780.000	€ 1.480
% belang	33,30	Resultaat	€ 7.954.000	€ 390.612
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 2.833.333	€ 1.200.000
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling Noordzeekanaalgebied			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	De RON is op 23 december 2021 ontbonden. Het vermogen wordt thans vereffend. Er zal nog een liquidatie uitkering volgens als de vereffening is afgerond. Naar verwachting is dat in 2023.			

7	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord N.V. (NHN)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Alkmaar	Eigen vermogen	€ 1.238.631	€ 1.279.170
Nominale waarde aandelen	€ 26.460	Vreemd vermogen	€ 2.747.526	€ 3.698.470
% belang	49	Resultaat	€ 70.002	€ 40.539
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA, Voordracht voorzitter RvC			
Publiek doel	Ontwikkeling Economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8	PolanenPark B.V.			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 251.391	€ 384.983
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 2.471.160	€ 2.088.332
% belang	50	Resultaat	€ 61.266	€ 322.792
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9	PolanenPark C.V.			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Schiphol	Eigen vermogen	€ 5.169.645	€ 5.722.416
Nominale waarde aandelen	€ 7.200	Vreemd vermogen	€ 10.551.970	€ 10.241.743
% belang	50	Resultaat	€ 278.950	€ 2.152.177
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Ontwikkeling bedrijventerrein			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

10	Zeehaven IJmuiden N.V.			
			2021	2022
Vestigingsplaats	IJmuiden	Eigen vermogen	€ 26.954.000	€ 29.128.000
Nominale waarde aandelen	€ 408.402	Vreemd vermogen	€ 32.561.000	€ 33.265.000
% belang	8,40	Resultaat	€ 1.742.000	€ 2.358.000
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend	€ 24.500	€ 24.500
Bestuurlijk belang	Benoeming bestuurslid beherende stichting			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

11	Zeestad Beheer B.V.			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 18.000	€ 18.000
Nominale waarde aandelen	€ 9.000	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
% belang	50	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

12	Zeestad C.V.			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Helder	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Nominale waarde aandelen	0	Vreemd vermogen	€ 61.972.040	€ 74.376.702
% belang	49	Resultaat	€ 0	€ 0
Programma	Ruimte en Wonen	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht VvV			
Publiek doel	Stadsvernieuwing Den Helder			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

13	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 5.062.000.000	€ 4.615.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 1.525.875	Vreemd vermogen	€ 143.995.000.000	€ 107.459.000.000
% belang	1,10	Resultaat	€ 236.000.000	€ 300.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 1.104.734	€ 1.391.598
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

14	Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Den Haag	Eigen vermogen	€ 1.902.000.000	€ 1.995.000.000
Nominale waarde aandelen	€ 11.845	Vreemd vermogen	€ 94.117.000	€ 71.290.000
% belang	0,2	Resultaat	€ 121.000.000	€ 143.000.000
Programma	Overzicht algemene middelen en organisatie	Dividend	€ 79.943	€ 88.826
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Belegging			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

15	Life Sciences Fund Amsterdam B.V.			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 7.294.413	€ 8.193.691
Nominale waarde aandelen	€ 36.038	Vreemd vermogen	€ 24.434	€ 13.569
% belang	20	Resultaat	-€ 4.622.543	€ 899.279
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Ontwikkeling economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100% Fondsomvang: €10 miljoen			

16	Participatiefonds Duurzame Economie Provincie Noord-Holland B.V.			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Haarlem	Eigen vermogen	€ 39.309.325	€ 51.396.267
Nominale waarde aandelen	€ 1	Vreemd vermogen	€ 5.677.900	€ 2.748.033
% belang	100	Resultaat	-€ 2.425.557	-€ 2.205.790
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	Stimuleren duurzame economie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%. Fondsomvang: €85 miljoen.			

17	Innovatiefonds Noord-Holland B.V.			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen	€ 6.241.981	€ 8.713.704
Nominale waarde aandelen	€ 8.000	Vreemd vermogen	€ 483.993	€ 609.686
% belang	50	Resultaat	€ 1.150.306	€ 600.723
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Het beschikbaar stellen van financiering aan kleine en middelgrote ondernemingen teneinde (innovatieve) projecten te stimuleren binnen de provincie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Mate van revolverendheid: 100%			

18	SolaRoad B.V.			
			2021	**2022**
Vestigingsplaats	Delft	Eigen vermogen	€ 97.970	-€ 10.049
Nominale waarde aandelen	€ 400	Vreemd vermogen	€ 119.422	€ 129.884
% belang	40	Resultaat	-€ 163.572	-€ 108.019
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Dividend		
Bestuurlijk belang	stemrecht AvA			
Publiek doel	Verduurzaming van de energiesector			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

19	InWest Regio B.V. (ROM)			
			2021	2022
Vestigingsplaats	Amsterdam	Eigen vermogen		€ 18.301.978
Nominale waarde aandelen	€ 40.000	Vreemd vermogen		€ 6.315.526
% belang	33,25	Resultaat		-€ 1.564.635
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Dividend		
Bestuurlijk belang	Stemrecht AvA			
Publiek doel	De vennootschap heeft als doel om binnen het werkgebied bij te dragen aan het versterken van de positie en de internationale concurrentiekracht van de regio Noord-Holland en Nederland en aan het realiseren van de transitieopgaven op energie en circulariteit door onder andere het beschikbaar stellen van financiering, adviseren en begeleiden van ondernemingen, stimuleren en faciliteren va innovatie, etc.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Deze B.V. is opgericht op 7 oktober 2021. Het eerste boekjaar loopt tot 31 december 2022; derhalve zijn geen cijfers over 2021 beschikbaar.			

Gemeenschappelijke regelingen

1	Recreatieschap Spaarnwoude			
			2023	2024
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 3.027.122	€ 3.275.346
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%		2021	2022
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 15.095.472	€ 14.528.570
		Vreemd vermogen	€ 3.538.271	€ 3.860.853
		Resultaat	-€ 1.093.430	-€ 566.901
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

2	Recreatieschap Groengebied Amstelland			
			2023	2024
Vestigingsplaats	Amstelveen	Bijdrage Provincie NH	€ 1.024.894	€ 1.108.935
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	14,28%		2021	2022
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 1.720.949	€ 1.997.015
		Vreemd vermogen	€ 3.230.874	€ 3.123.956
		Resultaat	-€ 108.167	€ 276.066
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3	Recreatieschap Twiske-Waterland			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 1.511.651	€ 1.635.606
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	21,5%		**2021**	**2022**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 5.091.543	€ 5.232.582
		Vreemd vermogen	€ 468.982	€ 605.680
		Resultaat	€ 120.345	€ 141.039
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

4	Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeestermeer			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH	€ 848.677	€ 908.933
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	12,5%		**2021**	**2022**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 1.760.722	€ 1.473.147
		Vreemd vermogen	€ 907.202	€ 1.094.471
		Resultaat	€ 353.586	-€ 287.576
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

5	Recreatieschap Plassenschap Loosdrecht e.o.			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 556.475	€ 587.957
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	16,67%		**2021**	**2022**
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 1.386.872	€ 842.112
		Vreemd vermogen	€ 3.265.045	€ 8.567.145
		Resultaat	-€ 150.177	-€ 473.848
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Recreatie en Toerisme is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur (wordt Plassenraad genoemd). 1 lid van Provinciale Staten is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Beheer recreatiegebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

6	Beheersregeling Amstel			
			2023	2024
Vestigingsplaats	n.v.t.	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			2021	2022
Programma	Bereikbaarheid	Eigen vermogen	€ 0	€ 0
		Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	Door de beheerregeling is het beheer bij 1 provincie, de provincie Noord-Holland, belegd.			
Publiek doel	Het beheer van de Amstel			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

7	Randstedelijke Rekenkamer			
			2023	2024
Vestigingsplaats	Amsterdam	Bijdrage Provincie NH	€ 449.009	€ 470.176
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	25%		2021	2022
Programma	Bestuur	Eigen vermogen	€ 527.706	€ 428.030
		Vreemd vermogen	€ 519.651	€ 502.249
		Resultaat	€ 0	€ 0
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.			
Publiek doel	Rekenkamerfunctie			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

8	Openbaar lichaam Waddenfonds			
			2023	2024
Vestigingsplaats	Leeuwarden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	33,33%		2021	2022
Programma	Natuur en landelijk gebied	Eigen vermogen	€ 107.522.102	€ 113.553.928
		Vreemd vermogen	€ 78.546.928	€ 84.554.798
		Resultaat	€ 6.536.675	€ 1.890.844
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Water is lid van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur. 2 leden Provinciale Staten nemen deel aan het algemeen bestuur			
Publiek doel	Beheren en besteden Waddenfonds			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

9	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Lelystad	Bijdrage Provincie NH	€ 608.918	€ 571.392
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	4,24		**2021**	**2022**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 1.642.644	€ 255.454
		Vreemd vermogen	€ 4.266.090	€ 5.559.170
		Resultaat	€ 569.799	€ 923.890
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV is lid van het algemeen bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

10	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Zaandam	Bijdrage Provincie NH	€ 26.872.000	€ 29.741.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	20%		**2021**	**2022**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 4.010.000	€ 2.634.000
		Vreemd vermogen	€ 18.534.000	€ 28.099.000
		Resultaat	€ 832.000	-€ 909.000
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het DB en AB. Plaatsvervanger is tevens lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

11	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Hoorn	Bijdrage Provincie NH	€ 9.659.000	€ 9.749.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30%		**2021**	**2022**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 5.977.742	€ 4.854.608
		Vreemd vermogen	€ 5.326.310	€ 5.481.406
		Resultaat	€ 2.111.560	€ 1.110.040
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder; Toezicht houden op de omgevingsdiensten OD NHN en OFGV en is lid van het algemeen bestuur en dagelijks bestuur.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Voor 2021 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor de VTH-plustaken in verband met de uitvoering van de Wet natuurbescherming waaronder stikstof			

12	Omgevingsdienst IJmond			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Beverwijk	Bijdrage Provincie NH	€ 1.138.601	€ 441.029
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	13%		**2021**	**2022**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 648.213	€ 734.217
		Vreemd vermogen	€ 11.095.048	€ 11.100.945
		Resultaat	€ 160.362	€ 121.955
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Milieu is lid van het AB.			
Publiek doel	Vergunningverlening en handhaving milieutaken.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

13	Gemeenschappelijke Regeling Siteholderschap Werelderfgoed Hollandse Waterlinies			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 300.000	€ 300.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	30		**2021**	**2022**
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Eigen vermogen		€ 868.590
		Vreemd vermogen		€ 0
		Resultaat		€ 36.512
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder is Cultureel erfgoed is lid van het bestuur het gemeenschappelijk orgaan			
Publiek doel	Behoud en uitdragen van de universele waarde van het UNESCO werelderfgoed van de Hollandse Waterlinies			
Eventuele ontwikkelingen/risico's	Opgericht in 2022			

Privaatrechtelijke rechtspersonen

14	Interprovinciaal Overleg			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Den Haag	Bijdrage Provincie NH	€ 2.496.000	€ 2.298.000
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)	8,33%		**2021**	**2022**
Programma	Bestuur	Eigen vermogen	€ 5.169.720	€ 5.687.607
		Vreemd vermogen	€ 31.630.259	€ 43.081.750
		Resultaat	€ 2.979.000	€ 3.676.547
Bestuurlijk belang	Portefeuillehouder IPO-bestuur is lid van het bestuur van het IPO. 2 leden van Provinciale Staten nemen deel aan de algemene vergadering van het IPO.			
Publiek doel	Belangenbehartiging provincies			

Eventuele ontwikkelingen/risico's				

15	Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A.			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Utrecht	Bijdrage Provincie NH	€ 253.476	€ 341.820
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2021**	**2022**
Programma	Bereikbaarheid	Eigen vermogen	€ 871.413	€ 509.450
		Vreemd vermogen	€ 4.284.808	€ 2.388.243
		Resultaat	€ 229.773	-€ 361.963
Bestuurlijk belang	Namens Gedeputeerde Staten is de teamsenior openbaar vervoer van de sector Mobiliteit de gevolmachtigde om deel te nemen aan de Algemene Ledenvergadering van de DOVA U.A.			
Publiek doel	Ontwikkelen van een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt openbaar vervoer voor de reiziger.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

17	Stichting bevordering kwaliteit leefomgeving Schipholregio			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Haarlemmermeer	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2021**	**2022**
Programma	Ruimte en Wonen	Eigen vermogen	€ 40.199.132	€ 34.986.916
		Vreemd vermogen	€ 231.935	€ 290.081
		Resultaat	-€ 391.832	-€ 369.918
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Schiphol: Voorzitter Raad van Toezicht			
Publiek doel	Verbeteren leefkwaliteit Schipholregio.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

18	Stichting Projectbureau Masterplan Noordzeekanaalgebied			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2021**	**2022**
Programma	Ruimte en Wonen	Eigen vermogen	€ 311.501	€ 310.179
		Vreemd vermogen	€ 944.602	€ 1.112.407
		Resultaat	€ 5.893	-€ 1.321
Bestuurlijk belang	Gedeputeerde Havens: Voorzitter Bestuursplatform NZKG			
Publiek doel	Versterken van de internationale concurrentiepositie van het gebied.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

19	Stichting Administratiekantoor aandelen Zeehaven IJmuiden N.V.			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	IJmuiden	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2021**	**2022**
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Eigen vermogen	€ 26.954.000	€ 29.128.000
		Vreemd vermogen	€ 32.561.000	€ 33.265.000
		Resultaat	€ 1.742.000	€ 2.358.000
Bestuurlijk belang	Lidmaatschap bestuur Stichting.			
Publiek doel	Ontwikkeling haven en economie.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

20	Stichting Voorbereiding Pallas-reactor			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Schagen	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2021**	**2022**
Programma	Economie, leefbaarheid en cultuur	Eigen vermogen	-€ 197.541.333	-€ 268.572.000
		Vreemd vermogen	€ 213.090.110	€ 286.815.000
		Resultaat	-€ 44.472.444	-€ 71.031.000
Bestuurlijk belang	Benoeming leden Raad van Toezicht.			
Publiek doel	Voorbereiding bouw hoge-flux reactor.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

Publiekrechtelijk rechtspersoon

21	Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland			
			2023	**2024**
Vestigingsplaats	Haarlem	Bijdrage Provincie NH		
Eigenaars-/ deelnemersbelang NH (%)			**2021**	**2022**
Programma	Klimaat en gezonde leefomgeving	Eigen vermogen	€ 58.997.343	€ 51.224.350
		Vreemd vermogen	€ 14.419	€ 62.088
		Resultaat	€ 3.492.893	-€ 7.772.993
Bestuurlijk belang	GS zijn beheerder van het Fonds.			
Publiek doel	Beheer fonds ten behoeve van de nazorg stortplaatsen.			
Eventuele ontwikkelingen/risico's				

3.6 Grondbeleid

Algemeen

Grondaankoop, -bezit en -verkoop is voor de provincie een middel voor het realiseren van provinciale doelen en dus geen doel op zich. De grondactiviteiten van de provincie vinden plaats binnen de kaders van de 5e Nota Grondbeleid. Belangrijkste uitgangspunten hierin zijn: rechtmatigheid, transparantie, marktconformiteit en duurzaamheid. De aankoop van gronden gebeurt in beginsel op basis van onafhankelijke taxaties. De verkoop van gronden is in beginsel openbaar. Hiermee voldoet de provincie aan het gelijkheidsbeginsel (arrest Didam) en waarborgt zij de marktconformiteit. Als overheid mag de provincie namelijk geen verstorende werking op de grondmarkt hebben en geen onrechtmatige staatssteun verlenen. Tevens moet zij als overheid iedereen gelijk behandelen en niemand een voorkeurspositie geven. Bij de verhuur, verpachting en verkoop van gronden heeft dan ook iedereen dezelfde positie. Hiervan kan, op basis van een integrale afweging met inachtneming van het zorgvuldigheidsbeginsel, worden afgeweken als een provinciaal doel aan de orde is.

Aankoop van gronden voor de verschillende beleidsdoelen gebeurt zoveel mogelijk op minnelijke (vrijwillige) basis. Indien noodzakelijk wordt een onteigeningsprocedure gestart. In 2022 is het Koninklijk Besluit geslagen over de onteigening van 3 eigenaren in de Schil Naardermeer. Vooralsnog zet de provincie de gerechtelijke procedure hiervoor niet in gang, omdat zij verwacht dat zij er met deze eigenaren minnelijk uitkomt. Verder lopen er momenteel geen onteigeningszaken.

Natuur

Grond vormt een essentiële schakel in de transitie van het landelijk gebied, in bijzonder de afronding van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit gebeurt door middel van verschillende instrumenten, zoals de vestiging van kwalitatieve verplichtingen en kavelruilen. Ook wordt grond binnen de NNN-begrenzing of daarbuiten aangekocht om in te zetten als ruilgrond. Met name het vestigen van een kwalitatieve verplichting is een bijzondere vorm die specifiek voor de NNN-realisatie is ontwikkeld. De provincie gaat een overeenkomst aan met een eigenaar die zijn agrarische grond omzet in grond met een natuurfunctie. De eigenaar wordt vervolgens gecompenseerd voor de waardevermindering van de grond.

In 2020 besloten Provinciale Staten om voor de NNN-realisatie in en nabij Natura 2000-gebieden zo nodig het onteigeningsinstrument in te zetten. Hiermee is het mogelijk om op basis van volledige schadeloosstelling de benodigde gronden minnelijk aan te kopen. Het onteigeningsinstrument wordt alleen ingezet als in een gebiedsproces eerst een gezamenlijke gebiedsvisie is vastgesteld en de minnelijke verwerving onvoldoende is gebleken.

Conform het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden de aankopen ten behoeve van de NNN op de balans opgenomen tegen de verwervingskosten (inclusief eventuele schadeloosstelling en aanvullende kosten). De aankoop van (meestal) agrarische gronden ten behoeve van de NNN leidt tot een (forse) waardedaling. Dit geldt zeker voor de extra kosten ten gevolge van de aankoop van opstallen en de schadeloosstelling. Hierdoor is de balanswaarde van de NNN-gronden (fors) hoger dan de daadwerkelijke waarde. Dit vormt een risico voor het moment dat deze grond, zijnde natuurgrond, weer verkocht gaat worden. Daarom is in 2020 een reserve voor de toekomstige afwaardering NNN-gronden aangelegd. Deze reserve wordt, ten laste van de reserve Groen, steeds bij de tweede begrotingswijziging van het opvolgende jaar aangevuld met het verschil tussen de verwervingskosten van de in het vorige jaar aangekochte NNN-gronden en de potentiële verkoopopbrengsten van NNN-gronden. Deze is gestandaardiseerd op € 1 per vierkante meter.

Een bijzondere vorm van activering zijn aankopen in het kader van de zogenaamde SPUK-regelingen. Zo heeft het Rijk met een SPUK-regeling budget beschikbaar gesteld voor de verwerving van gronden, om deze vervolgens in te zetten voor de bodemdalingsopgave. Gronden die in dit kader worden aangekocht, worden ook voor de verwervingsprijs op de balans gezet. En direct daarna met de SPUK-rijksbijdrage (zijnde bijdrage derde) afgewaardeerd tot € 1. Hiermee blijven deze aankopen wel zichtbaar op de balans.

De provincie heeft in het verleden een grote grondportefeuille gekregen van het Rijk ten behoeve van de afronding van het NNN. Deze Strategische Gronden Groen worden in eerste instantie ingezet als ruilgrond voor de NNN-realisatie. Overtollige percelen worden verkocht, waarbij de opbrengst ten goede kwamen van de reserve Groen. De ervaring leert dat grondpositie hét vliegwiel is voor gebiedsprocessen in het landelijk gebied. De gebiedsprocessen in de Starnmeer, Horstermeer en Noordelijke Vechtstreek verlopen momenteel succesvol, omdat de provincie in deze gebieden een aanmerkelijke grondpositie heeft (gehad). Door deze gronden in te brengen in (kavel)ruilprocessen, vormt dit dé motor van de gebiedsgerichte aanpak in deze gebieden. Door de belangrijke opgaven in het landelijk gebied is de provincie momenteel zeer terughoudend met het verkopen van gronden.

Infrastructuur

Projecten waar grondverwerving aan de orde is, zijn de aanpassingen aan meerdere provinciale wegen (N-wegen) en de realisatie van enkele HOV-verbindingen. Grootschalige projectmatige verwervingen zijn niet aan de orde. Het gaat om diverse kleinere projecten, waarbij bijvoorbeeld sprake is van verwerving ten behoeve van onderhoud, veiligheid en uitbreiding van wegen en fietspaden, en de aanleg van rotondes. Deze taakgebonden verwervingen vallen onder het budget dat PS beschikbaar hebben gesteld voor het desbetreffende project. Vaak lopen die budgetten via een projectkrediet in het kader van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI). De rol van de grondverwerving binnen deze projecten heeft een faciliterend karakter, waarbij tegelijkertijd de wettelijke kaders en de kaders in de 5e Nota Grondbeleid worden bewaakt.

Grondbanken

In het Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2019-2023 is besloten de voormalige beheergrondbank Laag-Holland en Amstelland (zie regel 11 onderstaande tabel) af te bouwen en geen nieuwe in te stellen. De (beperkte) hoeveelheid grond in de voormalige beheergrondbanken wordt ingezet voor provinciale doelen. Is dat niet aan de orde, dan worden de gronden, conform afspraak, aangeboden aan de zittende pachters.

Strategische grondaankopen

Met het krediet Strategische grondaankopen hebben PS het mogelijk gemaakt om anticiperend op mogelijke ontwikkelingen ten behoeve van provinciale doelen in brede zin, gronden aan te kopen. Met de PS-voordracht 2023-12 (6 maart 2023) is het krediet € 60 miljoen. Hiervan zit circa € 25 miljoen ‘vast’ in de (grond)eigendommen, vermeld in onderstaande tabel bij ‘materiële vaste activa (strategische grondaankopen)’. De belangrijkste strategische grondeigendommen zijn:

- Zonneweide Jaagweg
- Percelen aangekocht in de kavelruilen in het kader van de voormalig gebiedsontwikkeling Wieringerrandmeer
- Het Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein in Anna Paulowna (RHB)
- SLP-zuid
- Percelen aangekocht in de kavelruil Zonnevanck (Bergen en Starnmeer)

Beheer en verkoop

De provincie bezit ongeveer 13.400 hectare grond. Circa 3.100 hectare hiervan valt binnen de beheergrenzen van de provinciale (vaar)wegen.

Ongeveer 7.300 hectare grond is in beheer gegeven aan PWN en Staatsbosbeheer via beheerovereenkomsten.

Van de resterende 3.000 hectare grond is circa 600 hectare water, bermen en overhoeken en is ongeveer 200 hectare in erfpacht of tijdelijk beheer uitgegeven.

Circa 2.200 hectare wordt verpacht aan in totaal 225 agrariërs. Hieronder behoort circa 350 hectara gerealiseerde natuur.

De provincie verhuurt circa 800 ligplaatsen en de grond onder 26 tankstations langs provinciale wegen. Met de verhuur en verpachtingen ontvangt de provincie ongeveer € 3 miljoen per jaar. Ligplaatsen en tankstations zijn in permanent beheer uitgegeven. Het overige vastgoed wordt tijdelijk beheerd, in afwachting van een definitieve bestemming, verkoop, ontwikkeling of sloop.

De percelen binnen de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en/of met een weidevogeldoelstelling worden verpacht met gebruiksbeperkingen. Deze beperkingen dragen bij aan doelstellingen voor natuur, duurzame landbouw en biodiversiteit.

Verantwoording GS aan PS

De provincie streeft te allen tijde naar maximale transparantie ten aanzien van grondtransacties. In de begroting worden kosten en opbrengsten in enig jaar zo goed mogelijk geraamd. Hierbij gelden wel enkele kanttekeningen:

- Aan- en verkoop van grond is vaak een grillig proces dat sterk gekoppeld is aan de actuele economische situatie. Het is dan ook niet altijd goed te plannen of te voorspellen. Daarom wijkt de realisatie eigenlijk altijd af van de raming, die uiteraard achteraf wordt verklaard.
- Zolang er onderhandeld wordt over aan- en verkoop van gronden kan vrijgeven van informatie (bijvoorbeeld ten aanzien van taxaties) de onderhandelingspositie van de provincie of derde partijen schaden. Er wordt daarom zo nodig een beroep gedaan op geheimhouding.

Overzicht provinciale gronden op balans

Perceel	Boekwaarde per 31-12-2022	Oppervlakte (m2)
1. Zonneweide Jaagweg, Koggenland	€ 7.300.000	1.122.735
2. Regionaal Havengebonden Bedrijventerrein, Anna Paulowna	€ 2.011.000	165.988
3. Bergweg 30, Bloemendaal (in erfpacht gegeven)	€ 225.807	3.082
4. Perceel Hoofdweg 511, Haarlemmermeer	€ 380.000	48.000
5. Percelen Wieringen (aan- en verkopen in kader van kavelruilingen)	€ 4.717.894	1.009.723
6. NW-deel SLP-zuid, Rijssenhout	€ 4.626.281	92.183
7. perceel grond aan de Horndijk, Loosdrecht	€ 170.000	70.500
8. Grasland Parallelweg, Burgerbrug	€ 1.073.952	184.730
9. Bollengrond Kolonel Sneepweg, Bergen	€ 1.071.708	67.880
10. Percelen kavelruil Zonnevanck, Starnmeer/Bergen	€ 2.674.919	479.829
11. Percelen fietspad Wierdijk, Wieringen	€ 390.846	72.875
12. Percelen kavelruil Schoorldam, Schoorl	€ 347.590	63.768
Subtotaal	**€ 24.989.998**	**3.381.293**
10. Percelen voormalig Wieringerrandmeer	€ 4.703.504	2.182.570
11. Percelen voormalige beheergrondbank Laag-Holland	€ 1.133.722	1.096.970
12. Strategische Gronden Groen (samenvoeging BBL & PASO per 31.12.2019)	€ 24.491.932	12.929.710
13. NNN eigendom	€ 18.917.187	2.224.475
Subtotaal	**€ 49.246.344**	**18.433.725**
Totalen	**€ 74.236.343**	**21.815.018**

3.7 Provinciale heffingen

Algemeen

De provinciale belastingen en heffingen zijn inkomsten van de provincie. Deze belastingen en heffingen worden betaald door de inwoners en ondernemers in Noord-Holland. Met de provinciale belastingen en heffingen aangevuld met onder meer de uitkering uit het provinciefonds financiert de provincie collectieve voorzieningen zoals deze in de verschillende programma's zijn opgenomen. Bij het heffen gaat de provincie uit van het profijtbeginsel. Uitgangspunt is dat degene die profiteert van een voorziening, voor die voorziening betaalt. Het profijtbeginsel manifesteert zich sterker bij heffingen (bijvoorbeeld leges) dan bij belastingen (bijvoorbeeld opcenten motorrijtuigenbelasting). In de paragraaf Provinciale heffingen worden de door Provinciale Staten vastgestelde beleidslijnen en te realiseren belastingopbrengsten weergegeven. Bij het heffen wordt rekening gehouden houden met interne en externe kaders en wet- en regelgeving, waaronder verschillende artikelen uit de Provinciewet (artikel 222 t/m 226).

Lastendruk

Provinciale belastingen en heffingen bepalen, zij het in geringe mate, de collectieve lastendruk. Zij zijn dus mede bepalend voor de omvang van het besteedbaar inkomen van de inwoners van Noord-Holland. Wettelijk mag het bedrag van provinciale belastingen en heffingen niet afhankelijk worden gesteld van het inkomen, de winst of het vermogen van de belastingplichtige.

Provinciale heffingen moeten overheidsoptreden legitimeren

Wat krijgt de burger en/of het bedrijf terug voor de betaling aan de provincie? De provincie streeft naar evenwicht tussen het ervaren van overheidsoptreden en de hoogte van de te betalen bijdrage. De Provinciewet bepaalt dat provinciale opcenten tot een bepaalde limiet geheven mogen worden. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat de provinciale heffingen maximaal kostendekkend mogen zijn. Bij overtreding van deze regels kan de belastingrechter bij een bezwaar- en/of beroepsprocedure de legesverordening onverbindend verklaren.

Structurele uitgaven moeten structureel gedekt worden. Voor een aanpassing van de leges- en belastingtarieven 2024 moet Provinciale Staten vóór 31 december 2023 een besluit nemen. Een wijziging van het tarief opcenten motorrijtuigenbelastingen moet eveneens door Provinciale Staten worden vastgesteld. De wijziging van het tarief opcenten 2024 moet vóór 1 december 2023 kenbaar worden gemaakt bij het ministerie van Financiën.

Kwijtscheldingsbeleid (artiekel 10 BBV)

Gezien het karakter van de heffingen voert de provincie Noord-Holland het beleid om geen kwijtschelding toe te passen.

Onderbouwing per heffing

De provincie Noord-Holland kent de volgende provinciale belastingen en heffingen:

- Belastingen: betalingen voor het uitvoeren van collectieve vormen van dienstverlening met een algemeen belang. De provincie kent provinciale opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting. De opbrengst van deze belasting is een algemeen dekkingsmiddel.
- Heffingen: betalingen voor de uitvoering van publiekrechtelijke dienstverlening, die verband houden met collectieve voorzieningen. In de provincie Noord-Holland is dit de grondwater(onttrekkings)heffing.
- Leges: betalingen voor individuele dienstverlening van overheidsdiensten van publiekrechtelijke aard. De provincie Noord-Holland kent leges en overige rechten.
- Nazorgheffing: In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd.

Belastingen: opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting wordt geheven over het bezit van een motorvoertuig. De heffing en inning van de motorrijtuigenbelasting, waarop de provinciale opcenten meeliften, verzorgt de Belastingdienst. Bovenop de motorrijtuigenbelasting betalen houders van personenauto's en motoren provinciale opcenten. De provincies stellen het opcententarief vast. Zij zijn daarbij gehouden aan het door het Rijk bepaalde wettelijk maximum. Het huidige wettelijk maximum bedraagt voor 2023 125,8 (Provinciewet artikel 222, tweede lid). Dit bedrag wordt jaarlijks geïndexeerd met het inflatiecorrectiecijfer. Het maximum opcententarief voor 2024 wordt in augustus/september van dit jaar bekendgemaakt. In het coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend vooruit!' is vermeld dat de opcenten vanaf 1 januari 2024 verhoogd worden van 67,9 naar 77,4. In deze begroting is al rekening gehouden met de financiële effecten van deze verhoging van het te betalen opcententarief.

De provincie Noord-Holland heeft sinds 2001 het laagste opcententarief. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de tarieven per provincie. Hierbij wordt aangetekend dat de tarieven voor 2024 voorlopig zijn en gebaseerd zijn op de beschikbare informatie per ultimo juli 2023.

Provincie	2024	2023
Noord-Holland	77,4	67,9
Noord-Brabant	80,8	80,8
Utrecht	81,9	79,4
Overijssel	82,2	79,9
Flevoland	83,0	82,2
Limburg	83,1	80,6
Zeeland	84,4	82,3
Friesland	89,6	87,0
Drenthe	92,0	92,0
Groningen	95,7	95,7
Gelderland	97,9	93,0
Zuid-Holland	98,7	95,7
Maximum tarief	**?**	**125,8**

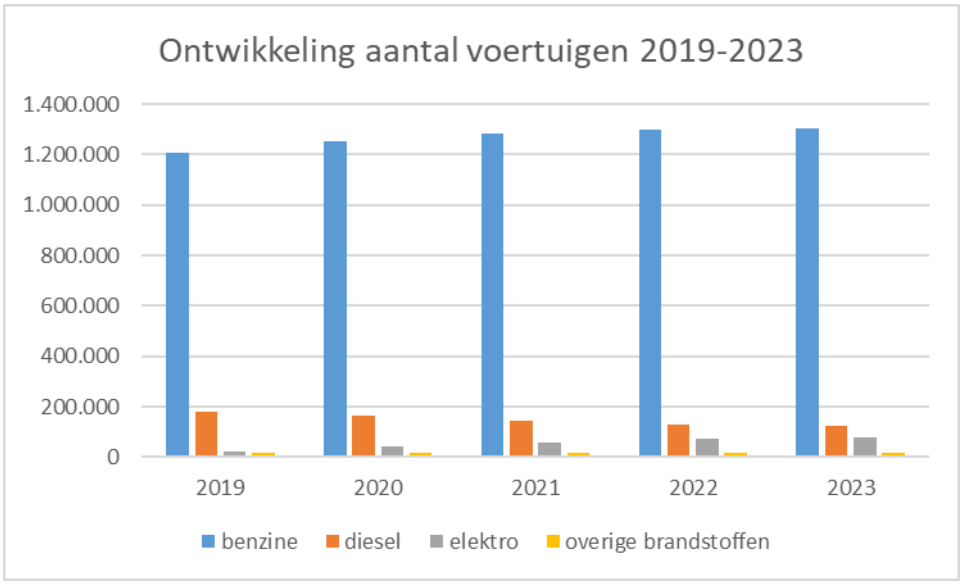
Ontwikkeling van aantal voertuigen per brandstofsoort

In de tabellen hieronder staat voor de jaren 2018 tot en met 2022 de samenstelling van de in Noord-Holland geregistreerde voertuigen. Hieruit blijkt een jaarlijks stijgende trend van het totaal aantal voertuigen . Daarnaast valt op dat het aandeel van zowel benzine- als elektrische voertuigen blijft stijgen (zowel in absolute aantallen als in procenten). Voor dieselvoertuigen ziet de provincie de laatste jaren een dalende trend.

Aantal voertuigen	2019	2020	2021	2022	2023*
Benzine	1.209.465	1.251.388	1.282.449	1.300.845	1.305.262
Diesel	178.368	162.887	142.066	128.338	123.208
Elektro	19.911	40.197	59.122	73.488	78.859
Overige brandstoffen	18.866	17.818	17.327	17.141	17.073
Totaal	**1.426.610**	**1.472.290**	**1.500.964**	**1.519.812**	**1.524.402**

% Brandstofverbruik	2019	2020	2021	2022	2023*
Benzine	84,8%	85,0%	85,2%	85,6%	85,6%
Diesel	12,5%	11,1%	10,5%	8,4%	8,1%
Elektro	1,4%	2,7%	3,0%	4,9%	5,2%
Overige brandstoffen	1,3%	1,2%	1,2%	1,1%	1,1%
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

*2023 betreft de verdeling op basis van de gewichtsuitdraai per 31-03-2022.

Overzicht gerealiseerde en geraamde opbrengsten opcenten motorrijtuigenbelastingOp basis van de gewichtsuitdraai per 1 januari 2023 wordt door de belastingdienst de zogenoemde 'theoretische' opbrengst provinciale opcenten voor 2023 verwacht van € 231,5 miljoen (personenauto's € 230,0 miljoen en motoren € 1,5 miljoen). Voor 2024 en verder is rekening gehouden met het verhogen van de opcenten naar 77,4 en een autonome groei van het aantal voertuigen van 2%. Dit verklaart de stijging in de jaren 2024 en verder. Het Rijk stelt (hybride) elektrische auto's in de periode 2021-2024 (gedeeltelijk) volledig vrij van motorrijtuigenbelasting. Vanaf 2025 worden deze voertuigen wel meegenomen in de berekening van de opcenten. Het effect hiervan is nog niet verwerkt in deze cijfers omdat op dit moment het effect hiervan nog niet te bepalen is. Dit effect wordt meegenomen in de kaderbrief 2025.

Voorgesteld wordt om voor 2023 tot en met 2027 rekening te houden met een structurele opbrengst zoals dat in de tabel hieronder is opgenomen. Hierbij is voor 2023 nog gerekend met het opcententarief van 67,9 en de jaren daarna met een tarief van 77,4.

Opbrengsten opcenten MRB	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Jaarrekening	226,4	229,8	-	-	-	-	-
Begroting	-	-	231,5	269,2	274,6	280,0	285,6

Onderdeel van hiervoor vermelde aantallen voertuigen zijn de leasevoertuigen. Hierna wordt deze categorie nader toegelicht.

Aantal leasevoertuigen in Noord-Holland

Sinds 2016 werkt een verandering in de provinciale belastinggrondslag (denk bijvoorbeeld aan de verhuizing van een grootwagenparkhouder/leasebedrijf naar een andere provincie) direct en egaliserend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van het aantal leasevoertuigen in Nederland en in de provincie Noord-Holland.

Noord-Holland	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
GWH					
Personenauto's	166.783	154.179	161.035	175.403	181.080
Motoren	76	77	100	103	103
	166.859	**154.256**	**161.135**	**175.506**	**181.183**

Particulieren	31-12-2019	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023
Personenauto's	41.082	51.026	56.012	58.078	60.219
Motoren	20	40	52	78	62
	41.102	**51.066**	**56.064**	**58.156**	**60.281**

Totaal	**207.961**	**205.322**	**217.199**	**233.662**	**241.464**

Onbenutte belastingcapaciteit

Het maximum aantal opcenten dat provincies mogen heffen wordt wettelijk vastgesteld. Dit wordt jaarlijks in de septembercirculaire van het provinciefonds gepubliceerd. Voor 2023 is dat vastgesteld op 125,8 opcenten. Uitgaande van de verwachte opbrengstraming voor 2023 van € 231,5 miljoen en het huidige opcententarief (67,9) is de opbrengst per opcent € 3,41 miljoen. Uitgaande van het maximumtarief opcenten 2023 (125,8) zijn 57,9 opcenten onbenut. De theoretische (meer)opbrengst vanwege onbenutte belastingcapaciteit bedraagt afgerond € 197 miljoen.

Prognose opcenten 2023 (x € 1.000.000)	Opcenten tarief 2023	Opbrengst per opcent (x € 1.000.000)	Maximum opcenten tarief 2023	Maximale opbrengst 2023 (x € 1.000.000)	Onbenutte belastingcapaciteit 2023 (x € 1.000.000)
€ 231,50	€ 67,90	€ 3,41	125,8	€ 428,90	€ 197,40

Grondwater(onttrekkings)heffing

Sinds 1 januari 2010 was de grondwaterheffing gebaseerd op de Waterwet. Door de invoering van de Omgevingswet wordt deze heffing gebaseerd op de Omgevingswet en wordt dan grondwateronttrekkingsheffing genoemd. De heffing is uitsluitend bestemd voor de ten laste van de provincie komende kosten voor het grondwaterbeheer, waaronder het tegengaan van verdroging in bepaalde gebieden. In 2022 bedroeg de opbrengst van de grondwaterheffing € 787.000 (afgerond). Er is een voorziening ingesteld met als doel onnodige fluctuaties van het heffingstarief tegen te gaan. Deze is tevens bedoeld om onvoorziene en ontoerekenbare schades te kunnen betalen. Heffingsplichtig zijn de onttrekkers van 25.000 m^3 of meer grondwater per heffingsjaar. Het tarief is vastgesteld op € 0,0085 per m^3 onttrokken grondwater. Voor 2024 wordt een opbrengst geraamd van € 800.000.

Leges

Provincies hebben een aantal taken waarvan individuele diensten worden afgenomen door bewoners of bedrijven. Door de afnemers van zo'n dienst moeten leges worden betaald ter bekostiging van de aan deze diensten gerelateerde kosten (zoals personeels-, huisvestings- en materiaalkosten). In de tarieventabel behorende bij de legesverordening zijn voor de provincie tarieven opgenomen voor onder andere het verstrekken van vergunningen in het kader van de fysieke leefomgeving, water, natuurbescherming, ontgrondingen en in 2024 voor het eerst ook voor milieuvergunningen.

Uitgangspunt van Provinciale Staten is dat leges voor een vergunningsaanvraag kostendekkend zijn of worden. Provinciale Staten voeren als beleid dat kostendekkendheid in eerste instantie bereikt wordt door het optimaliseren van efficiency en in tweede instantie door het verhogen van de tarieven. Dit beleid vereist inzicht in de kostenstructuur, kostenbeheersing en kostentoerekening. In december 2019 is besloten dat de leges voor de vergunningsaanvragen gefaseerd in 3 jaar naar een kostendekkend niveau moesten worden gebracht. Voor de berekening van de kostendekkendheid wordt in zijn algemeenheid uitgegaan van een gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. Het uurtarief van de omgevingsdienst en provincie wordt gehanteerd om de hoogte van de leges te berekenen. In het 4de kwartaal van 2023 worden de legestarieven 2024 ter vaststelling aangeboden aan PS.

Kostendekkendheid leges in 2022

De uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving is opgedragen aan de omgevingsdiensten: Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (ODNZKG), Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN), Omgevingsdienst IJmond (OD IJmond) en Omgevingsdienst Flevoland & Gooi- en Vechtstreek (OFGV). Dit is opgenomen in de lumpsumbekostiging aan deze omgevingsdiensten. Bij de berekening van de leges en de kostendekkendheid mogen alleen de kosten van de vergunningverlening worden doorberekend. Het onderstaande overzicht geeft enig inzicht in de kostendekkendheid van de verschillende leges. Bij de vaststelling van de legesverordening en tarieventabel 2024 geeft de provincie inzicht in de geactualiseerde kosten verbonden aan de vergunningverlening. De te realiseren opbrengsten voor 2024 zijn gebaseerd op de kostendekkende tarieven en het te verwachten aantal vergunningsaanvragen dat in het komende jaar wordt ingediend.

Kostprijsberekening methode

Om de kostprijs van de diverse vergunningsaanvragen te berekenen wordt gebruik gemaakt van de Activity Based Costing method (ABC- methode). Deze methode wordt ook beschreven in de handleiding kostentoerekening 2016 van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG). De ABC methode is de meest transparante methode. Bij deze methode worden alle handelingen om te komen tot een vergunning onderzocht en vervolgens vermenigvuldigd met een uurtarief van een behandelend ambtenaar bij de provincie Noord-Holland en/of de uurtarieven omgevingsdiensten. Voor de uurtarieven van de provincie wordt de tarieven gehanteerd zoals opgenomen in de "Handleiding overheidstarieven".

Bij berekening van de leges wordt uitgegaan van de gemiddelde tijdsbesteding per vergunningsaanvraag. De onderbouwing van de kostendekkendheid wordt vastgelegd in de rapportage kostendekkendheid 2024.

Tarieventabel leges	Uitvoerende organisatie	Raming baten 2024	Raming lasten 2024	Kostendekkend 2024
WABO	OD NZKG	€ 1.600.000	€ 1.571.000	101,8%
Milieuleges	OD NZKG, ODIJ	€ 500.000	€ 4.533.000	11,0%
Wegen/waterwegen	Provincie Noord-Holland	€ 460.000	€ 564.000	81,6%
Waterwet	OD NZKG	€ 325.000	€ 862.000	37,7%
Wet hygiëne zwembaden	OD NHN	€ 20.000	€ 32.000	62,5%
Ontgrondingenwet	OD NZKG	€ 60.000	€ 63.000	95,2%
Wadloop	provincie Fryslân	€ 1.000	€ 37.000	2,7%
Wet Natuurbescherming*	Bij12/faunafonds	€ 350.000	€ 700.000	50,0%
Wet Natuurbescherming*	OD NHN	€ 400.000	€ 1.681.000	26,8%
Wet Luchtvaart	OD NZKG	€ 20.000	€ 42.000	47,6%
Overige	Provincie Noord-Holland	€ 10.000	-	0,0%
Totaal provinciale heffingen		**€ 3.746.000**	**€ 10.085.000**	**37,2%**

* De leges Wet Natuurbescherming (BIJ12) en Wadloop worden ontvangen bij de uitvoerende organisaties, respectievelijk. BIJ12/faunafonds en de provincie Friesland. Deze legesopbrengsten worden verrekend met de bijdrage die de provincie Noord-Holland moet betalen. Daarmee lopen deze baten niet via de begroting van de provincie.

Ontwikkelingen met betrekking tot leges

De invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 zorgt voor een verschuiving: er worden meer met algemene regels gewerkt en minder met vergunningsplichten voor bedrijven. Ook neemt het aantal bedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is licht af (dit gezag gaat naar de gemeenten). Anderzijds neemt door de ruimere werkingssfeer van de Omgevingswet het aantal mogelijke situaties waarvoor leges kunnen worden geheven weer toe.

De vrijstelling van leges voor milieuvergunningen vervalt. Dit maakt het mogelijk leges te heffen voor milieubelastende activiteiten (mba's). Verder wordt bij de invoering van de Omgevingswet ook het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ingevoerd. Dit moet leiden tot snellere afwikkeling van aanvragen en daarmee beperking van de ambtelijke inzet.

Tegelijk met de Omgevingswet treedt de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Onder de Omgevingswet wordt een 'knip' gemaakt in de huidige omgevingsvergunning voor het bouwen: ruimtelijke regels (omgevingsplanactiviteit) en technische regels (bouwactiviteit). Door de inwerkingtreding van de Wkb zijn meer bouwwerken vergunningsvrij voor de bouwactiviteit.

Dit alles vraagt om herziening van de legesverordening en de tarieventabel, alsmede van de herberekening van de legestarieven. In het 4de kwartaal van 2023 wordt de legesverordening 2024 aan Provinciale Staten ter besluitvorming voorgelegd.

Nazorgheffing gesloten stortplaatsen

In de zogenoemde Leemtewet is op 1 april 1998 een regeling in de Wet milieubeheer opgenomen over de nazorg van operationele stortplaatsen. Dit zijn stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet vóór 1 september 1996 is beëindigd. In de Leemtewet is bepaald dat de provincies bestuurlijk en financieel ervoor verantwoordelijk zijn dat deze stortplaatsen na sluiting geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaken. Daartoe moet eeuwigdurende nazorg plaatsvinden. De provincie moet maatregelen nemen om bodembeschermende voorzieningen op gesloten stortplaatsen in stand te houden, te onderhouden, te herstellen en eventueel te vervangen. Voorts moeten de bodembeschermende voorzieningen regelmatig worden geïnspecteerd en de bodem onder de stortplaats worden onderzocht. Ter bestrijding van deze kosten is een nazorgheffing ingesteld, die wordt geheven bij de exploitanten van de operationele stortplaatsen. De jaarlijkse heffing wordt vastgelegd in een door Provinciale Staten vast te stellen tarieventabel en berekend aan de hand van het doelvermogen dat aanwezig moet zijn bij sluiting van de stortplaats en het opgebouwde kapitaal in het Nazorgfonds. De heffingen worden in het uitsluitend voor nazorg bestemde Nazorgfonds gestort. Het Nazorgfonds is een bij wet vastgestelde rechtspersoon. In dit fonds wordt een zodanig kapitaal opgebouwd, dat uit het rendement daarvan de eeuwigdurende nazorg gefinancierd kan worden. Voor het begrotingsjaar 2024 wordt vooralsnog geen opbrengst geraamd.

Opbrengst belastingen en lokale heffingen x € 1 miljoen

Voor 2024 gaat de totale opbrengst belastingen en lokale heffingen € 273,8 miljoen bedragen.

Belasting / Heffing	Jaarrekening 2020	Jaarrekening 2021	Jaarrekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Opcenten motorrijtuigenbelasting	€ 223,6	€ 226,4	€ 229,8	€ 231,5	€ 269,2
Grondwaterheffing	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,8
Leges					
* WABO	€ 1,8	€ 1,8	€ 2,0	€ 1,8	€ 2,2
* overige leges	€ 0,7	€ 1,0	€ 1,5	€ 1,5	€ 1,6

4 Financiële begroting

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan diverse uitsplitsingen van de meerjarenraming. De uitsplitsingen zijn zowel op exploitatiekosten als op opbrengstenniveau en geven een overzicht van de meerjarige ontwikkeling van de begrotingssaldi van de provincie.

Het hoofdstuk is conform de wettelijke eisen zoals opgenomen in artikel 3 en de artikelen 17 tot en met 23 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Over het algemeen is in dit hoofdstuk de volgorde van de wetsartikelen aangehouden. Om de leesbaarheid en de verbanden tussen jaren zo goed mogelijk in beeld te brengen, is gekozen om de tabellen en toelichtingen voor het begrotingsjaar 2024 en de meerjarenraming 2024-2027 te integreren in 1 hoofdstuk. Hierdoor ontstaat een compleet meerjarig beeld.

4.2 Meerjarenraming

4.2.1 Meerjarenraming 2024-2027

1 Bestuur (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	20.085	28.586	24.068	24.014	24.016	24.106
Baten	-150	-68	-59	-59	-59	-59
Saldo van baten en lasten	**19.935**	**28.518**	**24.009**	**23.955**	**23.957**	**23.957**
Storting reserves	2	3.043	1.243	43	43	0
Onttrekking reserves	-262	-4.012	0	0	0	0
Resultaat	**19.675**	**27.549**	**25.252**	**23.998**	**24.000**	**24.047**

2 Klimaat en gezonde leefomgeving (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	55.256	84.106	86.591	67.929	63.757	64.811
Baten	-3.867	-7.491	-6.324	-3.009	-2.593	-2.643
Saldo van baten en lasten	**51.389**	**76.615**	**80.267**	**64.920**	**61.164**	**61.164**
Storting reserves	33.210	25.319	2.523	3.659	419	419
Onttrekking reserves	-33.028	-31.278	-22.888	-9.111	-1.319	-1.265
Resultaat	**51.571**	**70.656**	**59.902**	**59.468**	**60.264**	**61.322**

3 Ruimte en Wonen (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	18.607	40.345	28.926	15.713	15.101	15.591
Baten	-645	-301	-6.692	-20	-20	-20
Saldo van baten en lasten	**17.962**	**40.044**	**22.234**	**15.693**	**15.081**	**15.081**
Storting reserves	17.619	19.450	1.200	0	0	0
Onttrekking reserves	-19.722	-43.534	-8.971	-2.336	-1.753	-2.226
Resultaat	**15.858**	**15.960**	**14.463**	**13.357**	**13.328**	**13.345**

4 Bereikbaarheid (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	259.687	297.751	251.349	243.454	239.734	236.655
Baten	-19.974	-21.359	-10.138	-17.289	-16.887	-9.125
Saldo van baten en lasten	**239.713**	**276.392**	**241.211**	**226.165**	**222.847**	**222.847**
Storting reserves	128.851	86.875	64.913	46.200	47.044	51.702
Onttrekking reserves	-154.532	-113.244	-70.826	-44.280	-32.585	-29.872
Resultaat	**214.032**	**250.022**	**235.297**	**228.084**	**237.305**	**249.360**

5 Natuur en landelijk gebied (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	126.293	173.421	174.607	158.624	97.701	87.002
Baten	-11.958	-25.703	-20.781	-15.934	-2.818	-2.818
Saldo van baten en lasten	**114.335**	**147.718**	**153.826**	**142.690**	**94.883**	**94.883**
Storting reserves	71.295	41.997	27.486	22.520	22.361	19.820
Onttrekking reserves	-77.392	-85.656	-89.528	-77.083	-28.897	-27.638
Resultaat	**108.238**	**104.059**	**91.784**	**88.127**	**88.347**	**76.366**

6 Economie, leefbaarheid en cultuur (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	47.656	45.891	38.341	32.991	28.689	28.755
Baten	-4.886	-145	-100	0	0	0
Saldo van baten en lasten	**42.770**	**45.746**	**38.241**	**32.991**	**28.689**	**28.689**
Storting reserves	16.522	29.736	10.181	10.303	9.074	9.126
Onttrekking reserves	-14.427	-25.668	-11.636	-6.177	0	0
Resultaat	**44.865**	**49.814**	**36.786**	**37.117**	**37.763**	**37.881**

7 Overzicht Algemene middelen en organisatie (x € 1.000)

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	86.757	117.996	116.612	118.836	131.576	147.039
Baten	-518.086	-541.284	-592.713	-604.455	-597.011	-602.393
Saldo van baten en lasten	**-431.329**	**-423.288**	**-476.101**	**-485.619**	**-465.435**	**-465.435**
Storting reserves	13.696	5.719	75.288	38.177	8.420	13.420
Onttrekking reserves	-61.217	-110.567	-62.671	-2.399	-3.626	-18.718
Resultaat	**-478.850**	**-528.135**	**-463.484**	**-449.841**	**-460.641**	**-460.652**

Totaal 2024 tot en met 2027 (bedragen x € 1.000)

Programma 1 t/m 7

	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	614.341	788.096	720.494	661.561	600.574	603.959
Baten	-559.567	-596.351	-636.807	-640.766	-619.388	-617.058
Saldo van baten en lasten	**54.774**	**191.745**	**83.687**	**20.795**	**-18.814**	**-13.099**
Storting reserves	281.195	212.139	182.834	120.902	87.361	94.487
Onttrekking reserves	-360.580	-413.959	-266.520	-141.386	-68.180	-79.719
Resultaat	**-24.614**	**-10.076**	**0**	**310**	**366**	**1.669**

4.2.2 Gronden waarop de ramingen zijn gebaseerd

De begroting is opgesteld met inachtneming van de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Volgens het BBV is het gemodificeerd stelsel van lasten en baten van toepassing. In overeenstemming met de BBV-regelgeving is het autorisatieniveau bepaald op het totaal van de lasten en het totaal van de baten per programma. De begroting geeft in overeenstemming met de normen van het BBV een zodanig inzicht dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd over de financiële positie en over de baten en lasten. De baten en lasten worden – tenzij anders vermeld – toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Basis voor de ramingen in de begroting

De begroting 2024 bestaat uit de oorspronkelijke ramingen van ongewijzigd beleid met daarbij de effecten van de door Provinciale Staten vastgestelde kaderbrief 2024 en de onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen. Daarnaast zijn in de begroting 2024 de ambities uit het coalitieakkoord 'Verbindend voorruit!' verwerkt.

Verantwoording subsidies

Subsidies worden geraamd in het jaar dat deze worden toegekend. Voor meerjarige lopende projectsubsidies zijn binnen IPO-verband afspraken gemaakt met BBV en de accountants. Deze afspraken houden in dat wanneer de subsidies niet voor het eind van het jaar zijn afgerond, het restantbedrag in een reserve ‘Subsidieverplichtingen’ beschikbaar blijft voor de restant uitbetalingen de komende jaren. Omdat de provincie werkt met 1 doel per reserve, worden daarvoor zo nodig meerdere reserves ingesteld. Op die manier blijven per doel de lopende subsidieverplichtingen inzichtelijk.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, vermeerderd met bijkomende kosten en verminderd met bijdragen van derden en cumulatieve afschrijvingen. De activa worden lineair afgeschreven. Als basis voor de berekening van de afschrijving wordt de netto aanschafwaarde gehanteerd. Na afstoting van materiële vaste activa worden boekwinsten of verliezen ten gunste of ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze activa worden lineair afgeschreven met inachtneming van de volgende afschrijvingstermijnen (in jaren):

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	40
Renovatie bedrijfsgebouwen	25
Machines, apparaten en installaties	15
Overige materiële vaste activa	3/10

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut betreffen voornamelijk infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals de aanleg en reconstructie van wegen, vaarwegen, bruggen, viaducten, groen en kunstwerken. Deze worden vermeerderd met bijkomende kosten en onder aftrek van bijdragen van derden geactiveerd. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd. Deze activa worden lineair afgeschreven in maximaal (in jaren):

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	50
Vaarwegen	40/80
Wegen	50
Technische installaties	5/8/15

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen worden –tenzij anders word vermeld – opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig wordt een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

De onder de financiële vaste activa opgenomen deelnemingen worden tegen nominale en/of aanschafwaarde opgenomen tenzij blijkt dat de marktwaarde lager is dan de nominale c.q. verkrijgingsprijs ofwel nihil is.

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Uitzondering hierop is de Voorziening pensioenen (oud-) leden Gedeputeerde Staten die tegen contante waarde van de pensioenaanspraken wordt gewaardeerd.

Rente

De provincie rekent geen interne rente toe aan investeringen of andere activiteiten.

Dividenduitkering

De provincie ontvangt dividend vanuit de deelnemingen waarin zij een aandeel heeft. De hoogte van de dividenduitkering wordt gebaseerd op berichtgeving vanuit de deelnemingen.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar is gesteld.

Salariskosten en toerekening van organisatiekosten

De geraamde kosten voor capaciteit zijn gebaseerd op ramingen van de personele capaciteit die nodig is om de opgaven uit te voeren. De personele capaciteit bestaat uit zowel het eigen personeel als ingehuurde capaciteit. De kosten worden verantwoord in de jaarrekening op de operationele doelen en taakvelden en investeringen op basis van de bij de begroting (inclusief begrotingswijzigingen) vermelde verdeelsleutel.

Algemene uitkering en decentralisatie-uitkeringen van het provinciefonds

De raming van de inkomsten uit het provinciefonds zijn gebaseerd op de meicirculaire 2023.

4.2.3 Verklaring van aanmerkelijke verschillen

Overzicht aanmerkelijke verschillen lasten (x € 1.000)

Nr	Lasten per programma	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Verschil t.o.v. jaarrekening 2022	Verschil t.o.v. Begroting 2023
1	Bestuur	20.085	28.586	24.068	3.983	-4.518
2	Klimaat en gezonde leefomgeving	55.256	84.106	86.591	31.335	2.485
3	Ruimte en Wonen	18.607	40.345	28.926	10.319	-11.419
4	Bereikbaarheid	259.687	297.751	251.349	-8.338	-46.402
5	Natuur en landelijk gebied	126.293	173.421	174.607	48.313	1.186
6	Economie, leefbaarheid en cultuur	47.656	45.891	38.341	-9.315	-7.550
7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	86.757	117.996	116.612	29.855	-1.384
	Totaal van de lasten	614.341	788.096	720.494	106.153	-67.602

Overzicht aanmerkelijke verschillen baten (x € 1.000)

Nr	Baten per programma	Rekening 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Verschil t.o.v. jaarrekening 2022	Verschil t.o.v. begroting 2023
1	Bestuur	-150	-68	-59	91	9
2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-3.867	-7.491	-6.324	-2.457	1.167
3	Ruimte en Wonen	-645	-301	-6.692	-6.047	-6.391
4	Bereikbaarheid	-19.974	-21.359	-10.138	9.836	11.221
5	Natuur en landelijk gebied	-11.958	-25.703	-20.781	-8.823	4.922
6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-4.886	-145	-100	4.786	45
7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-518.086	-541.284	-592.713	-74.627	-51.429
	Totaal van de baten	-559.567	-596.351	-636.807	-77.241	-40.456

Algemene oorzaken van verschillen

Veel verschillen tussen de jaarschijven heeft als oorzaak de variaties in uitvoering van projecten en subsidies. Deze zijn ongelijkmatig over de jaren verdeeld. Het ene jaar gebeurt een voorbereiding, terwijl in het volgende jaar de uitvoering van start gaat. Veel van deze projecten dekt de provincie vanuit de reserves. Het overzicht van stortingen en onttrekkingen in de financiële tabellen geeft hier op hoofdlijnen een inzicht.

Het nieuwe coalitieakkoord en de afspraken uit de kaderbrief 2023 is een andere belangrijke verklaring voor de veranderingen in de jaarschijven. in hoofdstuk 1 is dit in 'Overzicht financiële ontwikkelingen' in de tabel 'Totaaloverzicht nieuwe niet begrotingsneutrale mutaties begroting' weergegeven en in het kort verklaard.

De belangrijkste verschillen worden hieronder per programma weergegeven. In hoofdstuk 2 staat per programma een nadere verklaring op beleidsdoelniveau.

4.2.4 Presentatie van het structureel begrotingssaldo

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Saldo van baten en lasten	83.687	20.795	-18.814	-13.099
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-83.686	-20.484	19.181	14.768
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**310**	**366**	**1.669**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	2.994	34.919	14.863	8.744
Structureel begrotingssaldo	**-2.993**	**-34.608**	**-14.496**	**-7.075**

4.2.5 Structureel en reëel evenwicht

Bedragen x € 1.000

2024		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**109.325**	**-25.638**	**83.687**
Baten			-34.977	-601.830	-636.807
	1	Bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-3.399	-2.925	-6.324
	3	Ruimte en Wonen	-6.672	-20	-6.692
	4	Bereikbaarheid	-4.448	-5.690	-10.138
	5	Natuur en landelijk gebied	-18.758	-2.023	-20.781
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-100	0	-100
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-591.113	-592.713
Lasten			144.302	576.192	720.494
	1	Bestuur	0	24.068	24.068
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	21.320	65.271	86.591
	3	Ruimte en Wonen	6.589	22.337	28.926
	4	Bereikbaarheid	10.782	240.567	251.349
	5	Natuur en landelijk gebied	93.695	80.912	174.607
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	9.303	29.038	38.341
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	2.613	113.999	116.612
Totaal Reserves			**-106.331**	**22.645**	**-83.686**
Baten			-263.039	-3.481	-266.520
	1	Bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-22.888	0	-22.888
	3	Ruimte en Wonen	-8.971	0	-8.971

2024		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
	4	Bereikbaarheid	-68.245	-2.581	-70.826
	5	Natuur en landelijk gebied	-89.410	-118	-89.528
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-11.636	0	-11.636
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-61.889	-782	-62.671
Lasten			156.708	26.126	182.834
	1	Bestuur	1.243	0	1.243
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	2.523	0	2.523
	3	Ruimte en Wonen	1.200	0	1.200
	4	Bereikbaarheid	64.913	0	64.913
	5	Natuur en landelijk gebied	11.781	15.705	27.486
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	1.180	9.001	10.181
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	73.868	1.420	75.288
Eindtotaal			**2.994**	**-2.993**	**0**

Bedragen x € 1.000

2025		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**75.851**	**-55.056**	**20.795**
Baten			-29.991	-610.775	-640.766
	1	Bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-574	-2.435	-3.009
	3	Ruimte en Wonen	0	-20	-20
	4	Bereikbaarheid	-13.906	-3.383	-17.289
	5	Natuur en landelijk gebied	-13.911	-2.023	-15.934
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	0	0
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-602.855	-604.455
Lasten			105.842	555.719	661.561
	1	Bestuur	0	24.014	24.014
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	5.182	62.747	67.929
	3	Ruimte en Wonen	2.398	13.315	15.713
	4	Bereikbaarheid	15.709	227.745	243.454
	5	Natuur en landelijk gebied	76.151	82.473	158.624
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	4.789	28.202	32.991
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	1.613	117.223	118.836
Totaal Reserves			**-40.932**	**20.448**	**-20.484**
Baten			-137.411	-3.975	-141.386

2024		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
	1	Bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-9.111	0	-9.111
	3	Ruimte en Wonen	-2.336	0	-2.336
	4	Bereikbaarheid	-41.205	-3.075	-44.280
	5	Natuur en landelijk gebied	-76.965	-118	-77.083
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	-6.177	0	-6.177
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.617	-782	-2.399
Lasten			96.479	24.423	120.902
	1	Bestuur	43	0	43
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	3.659	0	3.659
	3	Ruimte en Wonen	0	0	0
	4	Bereikbaarheid	46.200	0	46.200
	5	Natuur en landelijk gebied	8.565	13.955	22.520
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	1.255	9.048	10.303
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	36.757	1.420	38.177
Eindtotaal			**34.919**	**-34.608**	**310**

Bedragen x € 1.000

2026		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**16.087**	**-34.901**	**-18.814**
Baten			-15.947	-603.441	-619.388
	1	Bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-48	-2.545	-2.593
	3	Ruimte en Wonen	0	-20	-20
	4	Bereikbaarheid	-13.504	-3.383	-16.887
	5	Natuur en landelijk gebied	-795	-2.023	-2.818
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	0	0
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-595.411	-597.011
Lasten			32.034	568.540	600.574
	1	Bestuur	0	24.016	24.016
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	631	63.126	63.757
	3	Ruimte en Wonen	1.815	13.286	15.101
	4	Bereikbaarheid	12.751	226.983	239.734
	5	Natuur en landelijk gebied	15.126	82.575	97.701
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	298	28.391	28.689

	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	1.413	130.163	131.576
Totaal Reserves			**-1.224**	**20.405**	**19.181**
Baten			-63.636	-4.544	-68.180
	1	Bestuur	0	0	0
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-1.319	0	-1.319
	3	Ruimte en Wonen	-1.753	0	-1.753
	4	Bereikbaarheid	-28.941	-3.644	-32.585
	5	Natuur en landelijk gebied	-28.779	-118	-28.897
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	0	0
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-2.844	-782	-3.626
Lasten			62.412	24.949	87.361
	1	Bestuur	43	0	43
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	419	0	419
	3	Ruimte en Wonen	0	0	0
	4	Bereikbaarheid	47.044	0	47.044
	5	Natuur en landelijk gebied	7.906	14.455	22.361
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	9.074	9.074
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	7.000	1.420	8.420
Eindtotaal			**14.863**	**-14.496**	**366**

Bedragen x € 1.000

2027		Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
Totaal Exploitatie			**14.433**	**-27.532**	**-13.099**
Baten			-8.185	-608.873	-617.058
	1	Bestuur	0	-59	-59
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	-48	-2.595	-2.643
	3	Ruimte en Wonen	0	-20	-20
	4	Bereikbaarheid	-5.742	-3.383	-9.125
	5	Natuur en landelijk gebied	-795	-2.023	-2.818
	6	Economie, leefbaarheid en cultuur	0	0	0
	7	Overzicht Algemene middelen en organisatie	-1.600	-600.793	-602.393
Lasten			22.618	581.341	603.959
	1	Bestuur	0	24.106	24.106
	2	Klimaat en gezonde leefomgeving	577	64.234	64.811
	3	Ruimte en Wonen	2.288	13.303	15.591
	4	Bereikbaarheid	4.837	231.818	236.655

2024	Programma	Incidenteel	Structureel	Eindtotaal
	5 Natuur en landelijk gebied	12.210	74.792	87.002
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	293	28.462	28.755
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	2.413	144.626	147.039
Totaal Reserves		**-5.689**	**20.457**	**14.768**
Baten		-75.175	-4.544	-79.719
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	-1.265	0	-1.265
	3 Ruimte en Wonen	-2.226	0	-2.226
	4 Bereikbaarheid	-26.228	-3.644	-29.872
	5 Natuur en landelijk gebied	-27.520	-118	-27.638
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	0	0
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	-17.936	-782	-18.718
Lasten		69.486	25.001	94.487
	1 Bestuur	0	0	0
	2 Klimaat en gezonde leefomgeving	419	0	419
	3 Ruimte en Wonen	0	0	0
	4 Bereikbaarheid	51.702	0	51.702
	5 Natuur en landelijk gebied	5.365	14.455	19.820
	6 Economie, leefbaarheid en cultuur	0	9.126	9.126
	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie	12.000	1.420	13.420
Eindtotaal		**8.744**	**-7.075**	**1.669**

Toelichting Incidentele baten en lasten

Incidentele Baten (bedragen x € 1.000)

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
2.1	Onttrekking aan reserve duurzame elektriciteit voor programma RES en o.a. voor inpassing nieuw windbeleid, radaronderzoek Amsterdam, juridische kosten.	-1.534			
2.1	Onttrekking aan reserve energietransitie voor diverse projecten gepland om de eigen organisatie energie neutraal te maken..	-7.623	-3.792		
2.1	Onttrekking aan reserve warmtetransitie voor diverse projecten naar aanleiding van de warmtetransitie.	-9.255	-3.273		
2.2	Incidentele specifieke uitkering (SPUK) voor bodemsanering oude jaren (CINDU)	-2.500			

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
2.2	Onttrekking aan reserve bodemsanering voor bodemsaneringsprojecten uit het bestedingsplan	-1.039	-1.214		
2.2	Vanuit de reserve gezonde leefomgeving wordt voor 2024 een budget opgenomen van € 2,6 miljoen, dit is voor voortzetting van de volgende onderwerpen: Hollandse luchten (€ 400.000), Programma Tata Steel (750.000), Luchtmeetnetten (750.000), Scherp vergunnen (150.000), Enoses (300.000), proceskosten (250.000).	-2.667			
3.2	Dit zijn de onttrekkingen aan de reserve subsidie OV-fonds voor de in 2021 verleende subsidie aan de Poort van Hoorn.			-1.325	-1.962
3.2	Onttrekking aan de reserve woningbouw voor cofinanciering. Dit is naar aanleiding van de flexibele schil die we ontvangen hebben van het rijk (SPUK C210). Dit wordt in 2024 ingezet voor bijdrage flexibele schil, woonzorgvisies en instandhouding.	-2.650			
3.2	We ontvangen we van het rijk een SPUK C210. Dit wordt in 2024 ingezet voor bijdrage flexibele schil, woonzorgvisies en instandhouding	-6.672			
3.3	Onttrekking aan reserve meekoppelkansen bij Dijkversterkingen Meekoppelkans voor de subsidie aan gemeente Hoorn op de LSBU.	-2.017			
3.3	Onttrekking aan reserve subsidies meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling voor uitvoeringskosten SOK project Markermeerdijken.	-2.400			
4.1	Onttrekking aan reserve mobiliteitsbeleid voor de ramingen die bij dit onderdeel worden verhoogd. Dit gaat om onder andere studiekosten infrastructuur en gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid (opdrachten, kennissessies en voorlichtingscampagne)	-1.287			
4.1	Onttrekking aan reserve uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden.	-17.108	-10.054	-9.429	-9.379
4.2	Onttrekking aan Reserve Openbaar Vervoer Projecten.	-2.386			
4.4	Infrastructurele projecten voor derden. Dit betreft aanpassingen voor andere organisaties die (volledig) vergoed worden aan de provincie.	-4.377	-13.906	-13.504	-5.742
4.4	Onttrekking aan reserve groot onderhoud vaarwegen.	-11.375	-5.307	-5.106	-2.687
4.4	Onttrekking aan reserve groot onderhoud wegen	-31.057	-21.410	-12.613	-12.755
4.4	Onttrekking aan reserve innovatieprojecten Mobiliteit.	-3.582	-2.224		
4.4	Onttrekking aan reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	-1.450	-1.450		
5.1	Bijdrage van derden aan Oostelijke Vechtplassen	-1.409			
5.1	Onttrekking aan reserve groen	-63.470	-55.587	-14.339	-14.484
5.1	Onttrekking aan reserve groene uitweg. Dit is als gevolg van een incidentele technische bijstelling (aanpassing kasritmes diverse groene projecten).	-3.334	-1.498		

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
5.1	Onttrekking reserve laag Holland. Deze middelen worden ingezet voor de gebiedsgerichte aanpak Vitaal Platteland Laag Holland, o.a. in het kader van biodiversiteit, bodemdaling.	-1.250			
5.1	Onttrekking aan reserve oostelijke vechtplassen.	-6.403	-4.508	-4.376	-4.318
5.1	Onttrekking aan reserve verleende subsidies voor het programma natuurnetwerk.	-4.262	-5.392	-4.549	-2.968
5.1	SPUK L16 Pr. Natuur	-11.549	-11.829		
5.3	Spuk voor impulsgeld bodem veenweide (L10).	-5.700			
5.3	Onttrekking aan reserve cofinanciering Waddenzee voor projecten cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland.	-3.182	-1.683	-1.500	-1.500
5.3	Onttrekking aan reserve subsidie Waddenzee.	-2.951	-3.305		
5.4	Onttrekking aan reserve waterrecreatie voor diverse projecten conform het uitvoeringsprogramma waterrecreatie.	-2.053	-2.513	-2.188	-1.933
5.6	Onttrekking aan reserve Europese projecten voor cofinanciering.	-2.505	-2.479	-1.700	-2.200
6.1	Onttrekking aan reserve circulaire economie.	-1.180	-1.255		
6.1	Onttrekking aan reserve MKB.	-5.237	-4.922		
6.2	Onttrekking aan reserve monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds).	-4.119			
6.2	Onttrekking aan reserve SvA/NHW werelderfgoed	-1.100			
7.1	Vrijval reserve economisch herstel en duurzaamheid.	-53.000			
7.1	Aframen verkoopopbrengsten grond. Gezien de lijn dat we momenteel alle gronden vasthouden als mogelijke ruilgronden, worden de verkoopbaten voor de komende jaren naar beneden bijgesteld.	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
7.2	Onttrekking aan algemene reserve.	-2.239		-1.744	-14.836
7.2	Onttrekking aan reserve bedrijfsvoering.	-6.650	-1.000	-1.100	-3.100
	Overige mutaties <1mln	-3944	-7301	-4610	-3996
Eindtotaal		**-298.016**	**-167.402**	**-79.583**	**-83.360**

Incidentele Lasten (bedragen x € 1.000)

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
1.4	Storting in reserve. cofinanciering EU voor projecten gericht op de versterking van de arbeidsmarkt.	1.243			
2.1	Programma RES en o.a. voor inpassing nieuw windbeleid, radaronderzoek Amsterdam, juridische kosten. Dit wordt gedekt uit de reserve duurzame elektriciteit	1.214			
2.1	Diverse projecten naar aanleiding van de warmtetransitie. Een voorbeeld van zo'n project is aardwarmte-onderzoek en Uvr	10.025	4.038		

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	besparingsprogramma. De lasten worden grotendeels gedekt uit de reserve warmtetransitie.				
2.1	Voor 2024 staan diverse projecten gepland om de eigen organisatie energie neutraal te maken naar aanleiding van de energietransitie. Een van deze projecten is de aanleg van Zonnepark N207. Dit wordt gedekt uit de reserve energietransitie.	3.300			
2.1	Diverse projecten voor infrastructuur energietransitie. Belangrijkste is de Uvr smart oplossingen. Hiervoor is € 1,5 miljoen gereserveerd voor de jaren 2022, 2023 en 2024. Dit wordt gedekt uit de reserve energietransitie.	1.437			
2.1	Diverse waterstofprojecten naar aanleiding van de energietransitie. Voor de Uvr Waterstofprojecten wordt een budget opgenomen. Dit wordt gedekt uit de reserve energietransitie.	1.829			
2.1	De reserve warmtetransitie komt bij B2024 vanaf 2024 negatief uit daarom wordt het budget in deze reserve aangevuld met budget uit de reserve energietransitie.	1.137	3.273		
2.2	Incidentele specifieke uitkering (SPUK) voor bodemsanering oude jaren (CINDU)	2.500			
2.2	Betreft een incidentele storting aan de reserve gezonde leefomgeving dit voor o.a. het leefbaarheidsfonds, asbest en geluidsschermen.	1.000			
3.2	OV fonds, OV-knooppunten. In 2021 is een subsidie aan Poort van Hoorn verleend. Dit zijn de lasten in de komende jaren voor deze subsidie. Deze worden gedekt uit de reserve subsidie OV-fonds.			1.436	2.073
3.2	Incidentele storting aan reserve woningbouw voor wonen (incl. woonakkoorden, en aanjaagteams)	1.200			
3.3	Meekoppelkansen: voor de subsidie aan gemeente Hoorn op de LSBU en voor uitvoeringskosten SOK project Markermeerdijken. Dit wordt gedekt uit twee verschillende reserves 1: reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en 2: reserve subsidies meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling	4.417			
4.1	Extra budget voor de Fietstunnel Velsertraverse. Dit wordt gedekt uit de reserve uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden.	1.800			
4.1	Bij de budgetten voor mobiliteitsbeleid worden een aantal ramingen verhoogd. Dit gaat om onder andere studiekosten infrastructuur en gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid (opdrachten, kennissessies en voorlichtingscampagne). Deze budgetten worden gedekt uit de reserve mobiliteitsbeleid.	1.287			

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
4.1	Storting aan reserve uitvoeringsbeleid door derden.	10.511	9.386	9.361	9.336
4.4	Aanpassingen kasritmes Innovatieprojecten mobiliteit: Focus	2.128	1.780		
4.4	Uitgaven Ontwikkeling voor de ontwikkeling en studiekosten van provinciale infrastructuur.	1.144	1.144		
4.4	Infrastructurele projecten voor derden. Dit betreft aanpassingen voor andere organisaties die (volledig) vergoed worden aan de provincie.	2.888	12.107	11.705	3.943
4.4	Storting aan reserve onderhoud vaarwegen	12.357	6.357	6.507	8.357
4.4	Storting aan reserve onderhoud wegen	22.199	22.721	23.440	26.273
4.4	Storting aan reserve voor ontwikkeling infrastructuur (projecten en studiekosten).	19.574	7.464	7.464	7.464
5.1	Projecten voor groene uitweg als gevolg van aanpassing kasritmes.	3.227	1.391		
5.1	Projecten voor groen bij sector B&U als gevolg van aanpassing kasritmes.	6.181	7.791	2.434	
5.1	Bijstelling voor gebiedsgerichte aanpak Vitaal Platteland Laag Holland, o.a. in het kader van biodiversiteit, bodemdaling en de groeiende behoefte aan recreatiemogelijkheden in Laag Holland en de bijbehorende proceskosten.	1.250			
5.1	Bijstelling lasten voor concept programma natuurontwikkeling. Dit zijn de nieuwe ramingen voor oostelijke vechtplassen.	7.564	5.242	4.923	4.865
5.1	Bijstelling lasten voor het concept programma natuurontwikkeling.	45.324	36.739		
5.1	Storting aan reserve oostelijke vechtplassen Middelen (OVP). Dit is een overheveling van reserve groen. Met deze overboekingen voor de jaren 2022 t/m 2026 worden alle resterende middelen die vanuit de reserve groen toegezegd zijn voor het gebiedsprogramma OVP overgeboekt naar de reserve OVP.	4.058	4.058	3.099	
5.1	SPUK besteding L16 Pr. Natuur	11.549	11.829		
5.1	Dit heeft betrekking op subsidies voor het programma natuurnetwerk die in de loop van het jaar 2022 verstrekt zijn maar die nog niet in de meerjarenraming opgenomen konden worden.	4.262	5.392	4.549	2.968
5.3	Dit betreft voor projecten in het kader van de uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland.	3.182	1.683	1.500	1.500
5.3	Impulsgeld bodem besteding spuk middelen Veenweide (L10).	5.700			
5.3	Reserve Cofinanciering Waddenzee		1.000	1.000	1.000
5.3	Storting reserve landschap. Dit is voor landschapsfonds (Incl. liniedijken).	4.000			
5.3	Verlening subsidie voor cofinanciering Waddenzee	2.951	3.305		

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
5.4	Storting reserve waterrecreatie voor diverse projecten zoals beschreven in het uitvoeringsprogramma waterrecreatie.	1.562	2.000	2.000	2.000
5.6	In het convenant (artikel 3.1 lid 2) is opgenomen dat elke partij (rijk of provincie) die een subsidieregeling openstelt verantwoordelijk is voor de verplichte cofinanciering bij de EU-financiering. Dit zijn de middelen voor cofinanciering.	2.505	2.479	1.700	2.200
5.6	Storting aan reserve Europese projecten voor cofinanciering.	1.200	1.400	1.700	2.200
6.1	Dit betreft het budget voor regelingen voor de mkb innovatiestimulering regio en topsectoren (MIT).	4.496	4.496		
6.1	Storting aan reserve circulaire economie. Bij de kaderbrief 2022 is er budget beschikbaar gesteld voor circulaire economie.	1.180	1.255		
6.2	Uitgaven voor monumenten	3.674			
6.2	Uitgaven voor de stelling van Adam/NHW	1.100			
7.1	Voor de jaren 2022 en verder wordt een overheveling geraamd tussen de reserve groen en de reserve waardevermindering grondaankopen groen voor de waardevermindering van de het jaar daarvoor aangekochte gronden.	6.000	6.000	7.000	12.000
7.1	Storting nieuwe reserve voor coalitieakkoord	67.868	14.177		
7.2	Storting aan algemene reserve		16.580		
7.2	Uitgaven voor I-Portfolio. Deze worden gedekt uit de reserve bedrijfsvoering.	1.000			1.000
	Overige mutaties <1mln	7987	7234	4628	4925
Eindtotaal		**301.010**	**202.321**	**94.446**	**92.104**

Structurele stortingen en onttrekkingen aan reserves

Structurele stortingen in reserves (bedragen x € 1.000)

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
5.1	Reserve Groen	15.705	13.955	14.455	14.455
6.1	Reserve MKB innovatie-instrumenten	4.922	4.922	4.900	4.900
6.2	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	4.079	4.126	4.174	4.226
7.2	Reserve Bedrijfsvoering	1.420	1.420	1.420	1.420
Eindtotaal		**26.126**	**24.423**	**24.949**	**25.001**

Structurele onttrekkingen aan de reserves (bedragen x € 1.000)

BD	Onderwerp	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
4.4	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten	-285	-717	-717	-717
4.4	Reserve Kapitaallasten OV	-1.655	-1.655	-2.054	-2.054
4.4	Reserve Kapitaallasten Wegen	-641	-703	-873	-873
5.1	Reserve Kapitaallasten Groen	-118	-118	-118	-118
7.2	Reserve Huisvesting	-782	-782	-782	-782
Eindtotaal		**-3.481**	**-3.975**	**-4.544**	**-4.544**

4.2.6 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van inkomsten en uitgaven van de provincie Noord-Holland. In het BBV is voorgeschreven dat de provincies het EMU-saldo opnemen in de begroting en jaarstukken.

	Omschrijving	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
		x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
(0)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-191.745	-83.687	-20.795	18.814	13.099
(1)	Mutatie (im)materiële vaste activa	193.361	267.771	318.490	349.046	298.010
(2)	Mutatie voorzieningen	782	783	783	783	783
(3)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	-	-	-	-
(4)	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	-	-	-	-	-
(0-1+2-3-4)	**EMU-saldo**	**-384.324**	**-350.675**	**-338.502**	**-329.449**	**-284.128**

* t/m tweede begrotingswijziging 2023

4.3 Uiteenzetting financiële positie

4.3.1 Opbouw van het begrotingssaldo

4.3.1.1 Opbouw exploitatie

De wijzigingen in deze begroting ten opzichte van de meerjarenraming zijn het gevolg van de verwerking van de financiële kaders en de voorstellen zoals geschetst in de kaderbrief 2024 en van de verwerking van de afspraken uit het coalitieakkoord. Deze begroting bevat ook nieuwe ontwikkelingen. De nieuwe mutaties en die vanuit het coalitieakkoord worden hieronder nader gespecificeerd en toegelicht.

Toelichting begrotingsmutatie per doel (Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
1.1 Faciliteren van het provinciaal bestuur I.v.m. hogere vergoeding PS-leden, stijging kosten accountantscontrole (indexatie, toename complexiteit i.v.m. SiSa rekeningen, gestegen bijdrage Randstedelijke rekenkamer, communicatie en participatiebudget en minder GS leden.	611	639	639	714
1.2 Werken aan gemeenten en sterke regio's Opname in het structureel budget (coalitieakkoord), en indexatie van de MRA bijdrage.	294	294	689	689
1.3 Uitvoeren van rijksheertaken Voortzetting van de agenda weerbaarheid (structureel budget, coalitieakkoord).	50	50	50	50
2.1 Bijdragen aan de energietransitie Klimaataanpak (opname in structureel budget, coalitieakkoord).	11.000	12.000	13.000	14.000
2.2 Bevorderen gezonde leefomgeving Structureel budget thema Gezonde leefomgeving (coalitieakkoord).	2.000	2.000	2.000	2.000
3.1 Regie voeren ruimtelijke ordening Provinciale kosten asielbeleid (incidenteel).	450	0	0	0
3.2.Versnellen en programmeren woningbouw MRA-wonen (structureel) en masterplan wonen (structureel toegekend budget vanuit coalitieakkoord)	4.445	4.445	4.445	4.445
4.2 Openbaarvervoer waarborgen Structurele bijdrage nachtbussen (coalitieakkoord).	0	100	100	100
4.3 Faciliteren gebruik infrastructurele netwerken Sinusmaaien (2024) en diverse kostenstijgingen.	522	124	143	169

4.4 .Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden Actualisatie berekening afschrijvingen.	887	-22	8	1.325
4.4 .Infrastructuur verduurzamen, verbeteren en in stand houden Extra budget ter dekking kapitaallasten door toename investeringen van de lopende en nieuwe projecten (coalitieakkoord).	0	1.500	3.000	5.000
5.1 Beschermen en ontwikkelen van natuur o.a. actualisatie Programma Natuurnetwerk (PNN) en bijgewerkte planning gebiedsprocessen NNN (realisatie).	-525	5.975	5.975	3.975
5.2 Beheren van natuur Terugbrengen eigen risico faunaschade van 25% naar 5% (coalitieakkoord)	2.500	2.500	2.500	2.500
5.5 Regisseren Provinciaal Programma Landelijk Gebied Structureel budget voor PPLG gebiedsprocessen (coalitieakkoord).	2.000	4.000	6.000	8.000
5.6 Versterken kansrijke landbouw Structureel budget t.b.v. landbouw voedselvisie en eiwittransitie (coalitieakkoord).	1.000	1.000	1.000	1.000
6.1 Bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie De onderstaande budgetten worden conform het coalitieakkoord omgezet in een structureel budget: voortzetting van de subsidieregeling HIRB, aansluiting arbeidsmarkt, MKB instrumenten GO-NH en PIM en voortzetting en intensivering van de actieagenda circulaire economie.	4.150	4.150	10.500	10.500
6.3 Bijdragen aan verbeteren van de kwaliteit cultuur en voorzieningen De voorzieningenakkoorden sport en dorpshuizen worden omgezet naar een structureel budget en vanaf 2025 middelen voor het CMK programma (coalitieakkoord).	1.643	2.393	2.393	2.393
7.1 Algemene dekkingsmiddelen Ophogen opcenten (coalitieakkoord).	-37.667	-43.051	-48.542	-54.143
7.1 Algemene dekkingsmiddelen Actualisatie provinciefonds op basis van de meicirculaire 2023.	-11.954	-11.828	-11.714	-23.344
7.1 Algemene dekkingsmiddelen	-330	-555	-555	-555

Bijstellingen verwacht dividend Afvalzorg, Alliander, BNG, NWB en Zeehaven IJmuiden (voor alle deelnemingen wordt een hoger dividend verwacht).				
7.1 Algemene dekkingsmiddelen Overige posten zie programma 7 in hoofdstuk 2.	6.762	-3.428	-7.598	-15.593
7.2 Organisatie Structurele uitbreiding middelen participatie (coalitieakkoord)	500	600	600	600
7.2 Organisatie Actualisatie af te dragen vennootschapsbelasting (2024) en aanpassen kasritme algemene reserve (2025-2027).	3.649	16.580	-1.744	-14.836
Totaal mutatie begroting 2024	**-8.013**	**-534**	**-17.111**	**-51.111**

4.3.1.2 Geprognotiseerde balans

Geprognosticeerde balans (bedragen x € 1.000		31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)	1.191.343	1.459.114	1.777.604	2.123.650	2.421.660
	Economisch nut	*158.183*	*167.779*	*177.172*	*189.464*	*204.741*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.033.160*	*1.291.335*	*1.600.432*	*1.934.186*	*2.216.919*
	Financiële vaste activa	270.000	270.000	269.877	269.560	269.560
	Kapitaalverstrekkingen	*169.480*	*169.480*	*169.480*	*169.480*	*169.480*
	Verstrekte langlopende leningen	*100.520*	*100.520*	*100.397*	*100.080*	*100.080*
	Vlottende activa					
	Voorraden	40	40	40	40	40
	Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
	Liquide middelen	400	400	400	400	400
	Overlopende activa	60.000	59.000	58.000	60.000	59.000
	Activa	1.591.783	1.858.554	2.175.921	2.523.650	2.820.660
Passiva						
	Algemene reserves	119.670	117.431	133.394	131.650	116.814
	Bestemmingsreserves	690.192	608.745	572.297	593.222	622.826
	Voorzieningen	29.622	30.405	31.188	31.971	32.754
	Vaste Schuld (looptijd> dan 1 jaar)	68.037	151.181	228.276	317.658	418.330
	Netto-vlottende schulden	18.000	16.000	20.000	19.000	19.000
	Overlopende passiva	666.262	934.792	1.190.766	1.430.149	1.610.936
	Passiva	1.591.783	1.858.554	2.175.921	2.523.650	2.820.660

4.3.2 Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Onderstaand overzicht geeft de verplichtingen die de provincie heeft ten aanzien van arbeidskosten die jaarlijks een beslag leggen op de begroting weer. Het gaat hier om verplichtingen die in een jaar ontstaan en in latere jaren tot uitbetaling komen, maar niet op de balans zijn opgenomen.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen (bedragen x €1.000)	2024	2025	2026	2027
Vakantiedagen	-	-	-	-
Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit	-	-	-	-
Werkloosheidsuitkeringen				
* Overige werkloosheidsuitkeringen	€ 26	€ 2	€ 2	€ 2
Totaal	**€ 26**	**€ 2**	**€ 2**	**€ 2**

Toelichting

Vakantiegelden Door de invoering van het individueel keuzebudget (voortkomend uit de cao) worden vakantiegelden in het lopende jaar volledig uitbetaald.

Wachtgelden en aanvullende uitkeringen invaliditeit De Statenleden zijn buiten beschouwing gelaten conform artikel 44, lid 3 van het BBV.

Werkloosheidsuitkeringen Het betreft hier de voormalige medewerkers die op dit moment maandelijks een uitkering ontvangen van het UWV en/of Loyalis.

4.3.3 Investeringen

In de tabel 4.3.3 zijn de netto investeringen van de materiële vaste activa en de financiële vaste activa apart weergegeven. Omdat de provincie geen immateriële vaste activa heeft staan deze niet in dit overzicht. De opgenomen bedragen zijn het saldo van de bruto investeringen, de desinvesteringen en bijdragen van derden.

Bedragen x € 1.000	**Overzicht van netto investeringen per programma**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Programma	**Lopende investeringen:**				
	Materiële vaste activa				
	Investeringen met een economisch nut				
5	Gronden NNN	7.500	14.500	16.000	19.000
4	Steunpunten voor dagelijks beheer (vaar)wegen	5.471	6	-	-
	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut				
4	Investeringen provinciale infrastructuur	75.076	15.167	5.464	-
4	Groenprojecten	-	-	-	-
4	Innovatieve duurzame infra	-	-	-	-
4	Investeringen Openbaar Vervoer	1.100	17.862	-	-
4	DVM (intelligente verkeerslichten)	4.515	-	-	-
4	Vervangingsinvesteringen wegen PMO	24.844	-	23.399	-
4	Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	16.014	34.501	1.843	968
4	PMO kunstwerken	-	32.895	-	-

	Totaal materiële vaste activa	**134.520**	**114.931**	**46.706**	**19.968**
	Financiële vaste activa				
6	nvt	-	-	-	-
	Totaal financiële vaste activa	-	-	-	-
	Totaal netto investeringen	**134.520**	**114.931**	**46.706**	**19.968**

4.3.4 Activa

4.3.4.1 Staat van geactiveerde immateriële en materiële investeringen (art. 34, 35 een 52)

Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 01-01-2024	Netto investeringen 2024	Desinvesteringen 2024	Afwaarderingen 2024	Afschrijving 2024	Boekwaarde per 31-12-2024
1. Immateriële activa						
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-	-
Totaal immateriële activa	-	-	-	-	-	-
2. materiële vaste activa						
A. Investeringen met een economisch nut	**156.778**	**12.971**	-	-	**3.375-**	**167.779**
- Gronden en terreinen	101.941	7.500	-	-	-	109.441
- Bedrijfsgebouwen	54.837	5.471	-	-	3.375-	56.933
- Machines en gebouwen	1.405					1.405
B. Investeringen in openbare ruimte met een						
maatschappelijk nut	**1.033.160**	**280.950**	-	-	**22.775-**	**1.291.335**
- Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.033.160	280.950	-	-	22.775-	1.291.335
Totaal materiële vaste activa	**1.189.938**	**293.921**	-	-	**26.150-**	**1.459.114**

4.3.4.2 Staat van geactiveerde kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen van bijdragen aan activa in eigendom van derden (art. 36)

	Omschrijving van de investeringen (bedragen x € 1.000)	Boekwaarde per 01-01-2024	Investeringen in 2024	Desinvesteringen in 2024	Herwaardering in 2024	Afschrijvingen in 2024	Boekwaarde per 31-12-2024
A.	**Kapitaalverstrekkingen aan:**						
	- Deelnemingen	169.479		-	-	-	169.479
B.	**Leningen aan:**						
	- Openbare lichamen	33.200	-	-	-	-	33.200
	- Deelnemingen	55.589					55.589
C.	**Overige langlopende leningen**	11.731	-		-	-	11.731
	Totaal financiële vaste activa	**269.999**	-	-	-	-	**269.999**

4.3.5 Kapitaallasten

De kapitaallasten bestaan uit capaciteitskosten en directe kosten.Tabel 4.3.5 geeft de totale kapitaallasten per onderdeel weer zoals ze voor de jaren 2024 tot en met 2027 in de begroting staan geraamd.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
A. Capaciteitskosten				
Grond Houtplein	-	-	-	-
Renovatie Houtplein	1.643	1.643	1.643	1.643
Nieuwbouw Dreef	557	557	557	557
Totaal A	2.200	2.200	2.200	2.200
B. Directe kosten				
Parkeergarage Dreef	407	407	407	407
Aanleg van provinciale wegen	10.146	12.034	12.168	12.282
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten wegen	640	703	872	872
Vervangingsinvesteringen wegen PMO	3.817	4.790	4.983	5.497
Vervangingsinvesteringen kunstwerken	2.024	1.824	4.704	4.704
DVM (intelligente verkeerslichten)	-	372	372	372
Duurzame infrastructuur	285	717	717	717
Vervanging ABRI's en DRIS	-	600	600	600
Steunpunten B&U	489	821	821	837
Stelposten bereikbaarheid	795	4.688	7.763	11.831
Vervangingsinvesteringen vaarwegen PMO	1.834	2.296	3.115	3.200
Investeringen OV	941	1.117	1.117	1.117
Vast onderhoud wegen	56	56	56	56
Onderhoud tunnels/aquaducten	184	184	184	184
Projecten gedekt uit de reserve kapitaallasten OV	1.655	1.655	2.054	2.054
Investeringen groen (reserve kapitaallasten)	118	118	118	118
CIO - I-portfolio	281	281	281	281
Archeologie opdrachten	279	279	279	279
Totaal B	23.951	32.942	40.611	45.408

4.3.6 Financiering

4.3.6.1 Overzicht van het renteresultaat

In tabel 4.3.6.1 is het renteresultaat opgenomen. Het renteresultaat bestaat uit het saldo van de ontvangen rente van de verstrekte langlopende leningen en de verwachte te betalen rente op het vreemd vermogen. In tabel 4.4.1 van deze begroting is een overzicht opgenomen van de verstrekte langlopende leningen in 2023.

	Renteresultaat (x € 1.000)	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				
A.	Financiering	3.069	5.312	5.312	5.312
B.	De externe rentebaten	-1.927	-1.926	-1.919	-1.914
	Totaal door te rekenen externe rente	1.142	3.386	3.393	3.398
C.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-	-	-	-
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend	-	-	-	-
	Saldo door te rekenen externe rente	1.142	3.386	3.393	3.398
D1.	Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
D2.	Rente over voorzieningen	-	-	-	-
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	1.142	3.386	3.393	3.398
E.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-	-	-	-
F.	Renteresultaat op het taakveld treasury	1.142	3.386	3.393	3.398

4.3.6.2 Staat van investeringen en financiering

Bedragen x € 1.000		Begin 2024	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Afschrijvingen 2024	Eind 2024
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*158.183*	*12.971*	-	*3.375*	*167.779*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.033.160*	*280.950*	-	*22.775*	*1.291.335*
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*169.480*	-	-	-	*169.480*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden					-
	Verstrekte langlopende leningen	100.520	-	-	-	*100.520*
	Activa	**1.461.343**	**293.921**	-	**26.150**	**1.729.114**

Passiva

	Algemene reserves		119.670	-	2.239	- 117.431
	Bestemmingsreserves		690.192	182.834	264.281	- 608.745
	Voorzieningen		29.622	783	-	- 30.405
	Vreemd vermogen		68.037	83.144	-	- 151.181
		Passiva	**907.521**	**266.761**	**266.520**	**- 907.762**

Bedragen x € 1.000		Begin 2025	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Afschrijvingen 2025	Eind 2025
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*167.779*	*13.100*	-	*3.707*	*177.172*
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.291.335*	*340.532*	-	*31.435*	*1.600.432*
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*169.480*	-	-	-	*169.480*
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden		-	-	-	-
	Verstrekte langlopende leningen	100.520	-	123	-	*100.397*
	Activa	**1.729.114**	**353.632**	**123**	**35.142**	**2.047.481**
Passiva						
	Algemene reserves	117.431	16.580	617	-	133.394
	Bestemmingsreserves	608.745	104.321	140.769	-	572.297
	Voorzieningen	30.405	783	-	-	31.188
	Vreemd vermogen	151.181	77.095	-	-	228.276
	Passiva	**907.762**	**198.779**	**141.386**	-	**965.155**

Tekort aan financieringsmiddelen	**-821.352**	**-1.082.326**

Bedragen x € 1.000	Begin 2026	Vermeerderingen 2026	Verminderingen 2026	Afschrijvingen 2026	Eind 2026
Activa					
Immateriële activa	-	-	-	-	-
Materiële activa (investeringen)					
Economisch nut	*177.172*	*15.999*	-	*3.707*	189.464
Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.600.432*	*372.857*	-	*39.103*	1.934.186
Financiële vaste activa					
Deelnemingen	*169.480*	-	-	-	169.480
Bijdrage aan activa in eigendom van derden					-
Verstrekte langlopende leningen	100.397	-	317	-	100.080
Activa	**2.047.481**	**388.856**	**317**	**42.810**	**2.393.210**
Passiva					
Algemene reserves	133.394	-	1.744	-	131.650

	Bestemmingsreserves	572.297	87.361	66.436		593.222
	Voorzieningen	31.188	783	0	0	31.971
	Vreemd vermogen	228.276	89.382	-	-	317.658
	Passiva	**965.155**	**177.526**	**68.180**	**-**	**1.074.501**
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-1.082.326**	**-211.330**	**67.863**	**-42.810**	**-1.318.709**

Bedragen x € 1.000		**Begin 2027**	**Vermeerderingen 2027**	**Verminderingen 2027**	**Afschrijvingen 2027**	**Eind 2027**
Activa						
	Immateriële activa	-	-	-	-	-
	Materiële activa (investeringen)					
	Economisch nut	*189.464*	*19.000*	-	*3.723*	204.741
	Openbare ruimte met maatschappelijk nut	*1.934.186*	*326.618*	-	*43.885*	2.216.919
	Financiële vaste activa					
	Deelnemingen	*169.480*	-	-	-	169.480
	Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-	-	-	-

	Verstrekte langlopende leningen	100.080	-	-	-	100.080
	Activa	**2.393.210**	**345.618**	**-**	**47.608**	**2.691.220**
Passiva						
	Algemene reserves	131.650	-	14.836	-	116.814
	Bestemmingsreserves	593.222	94.487	64.883	-	622.826
	Voorzieningen	31.971	783	-	-	32.754
	Vreemd Vermogen	317.658	100.672	-	-	418.330
	Passiva	**1.074.501**	**195.942**	**79.719**	**-**	**1.190.724**
	Tekort aan financieringsmiddelen	**-1.318.709**				**-1.500.496**

4.3.7 Stand en mutaties van reserves

4.3.7.1 Staat van het verloop van de reserves (art. 54)

2024

BD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2023	Storting	Over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	Over-heveling naar andere reserve	Vrijval ten gunste van rekening van lasten en baten	Eindsaldo
	Algemene reserves								
7.2	Algemene reserve	119.670	-	-	-	-2.239	-		117.431
	Totaal algemene reserves	**119.670**	**-**	**-**	**-**	**-2.239**	**-**	**-**	**117.431**
	Programma 1 **Bestuur**								
1.4	Cofinanciering Europese projecten	649	-	1.243	-	-	-	-	1.892
	Programma 2 **Klimaat en gezonde leefomgeving**								
2.1	Reserve subsidie warmtetransitie	1.544	-	-	-	-770	-	-	774
2.1	Reserve energietransitie	11.998	-	33	-	-6.519	-1.104	-	4.408
2.1	Reserve duurzame elektriciteit	4.838	-	33	-	-1.534	-	-	3.337
2.1	Reserve warmtetransitie	8.118	-	33	1.104	-9.255	-	-	-
2.2	Reserve gezonde leefomgeving	6.768	-	1.000	-	-2.667	-	-	5.101

2.2	Reserve bodemsanering	22.983	-	319	-	-1.039	-	-	22.263
									-
	Programma 3 Ruimte en Wonen								-
3.1	Reserve subsidie Bloemendalerpolder	272	-	-	-	-272	-	-	-
3.2	Reserve subsidie OV-fonds	13.320	-	-	-	-312	-	-	13.008
3.2	Reserve OV-knooppunten	7.938	-	-	-	-	-	-	7.938
3.2	Reserve woningbouw subsidies	3.753	-	-	-	-570	-	-	3.183
3.2	Reserve woonbeleid	1.789	-	-	-	-750	-	-	1.039
3.2	Reserve woningbouw	3.075		1.200	-	-2.650	-	-	1.625
3.3	Reserve klimaatadaptatie	10	-	-	-	-	-	-	10
3.3	Reserve subsidie meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	2.400	-	-	-	-2.400	-	-	-
3.3	Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	2.985	-	-	-	-2.017	-	-	968
									-
	Programma 4 Bereikbaarheid								-
4.1	Reserve mobiliteitsbeleid	1.268	-	-	205	-1.287	-	-	186
4.1	Reserve uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden	55.009	-	10.511	-	-16.878	-205	-25	48.412
4.1	Reserve verleende subsidies 4.1	4.259	-	-	-	-	-	-	4.259
4.2	Reserve openbaar vervoer projecten	3.322	-	67	-	-2.386	-	-	1.003

4.4	Reserve investeringen wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	5.501	-	12.357	-	-4.432	-5.100	-1.843	6.483
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	11.444	-	-	-	-3.582	-	-	7.862
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	25.536	-	17.099	5.100	-29.657		-1.400	16.678
4.4	Reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	97.945	-	19.574	-	-1.450	-	-	116.069
	Programma 5 **Natuur en landelijk gebied**								-
5.1	Reserve groen	89.397	-	15.705	-	-53.470	-10.000	-	41.632
5.1	Reserve groene Uitweg	4.767	-	107	-	-3.334	-	-	1.540
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	16.078		58	4.000	-6.403	-	-	13.733
5.1	Reserve Laag Holland	1.250	-	-	-	-1.250	-	-	-
5.1	Reserve subsidie Groene Uitweg	1.954	-	-	-	-	-	-	1.954
5.1	Resverve subsidies > € 1,5 miljoen Groen, 5.1	17.171	-	-	-	-4.262	-	-	12.909
5.3	Reserve subsidie Cofinanciering Waddenzee	6.762	-	-	-	-2.951	-	-	3.811
5.3	Reserve cofinanciering Waddenzee	4.011	-	854	-	-3.182	-	-	1.683
5.3	Reserve landschap	1.438	-	4.000	-	-	-	-	5.438
5.4	Reserve waterrecreatie	1.244	-	1.562	-	-2.053	-	-	753
5.6	Reserve Europese landbouwprojecten	2.384	-	1.200	-	-2.505	-	-	1.079

	Programma 6 **Economie, leefbaarheid en cultuur**									-
6.1	Reserve herstructurering bedrijventerreinen	1.962	-	-	-	-	-	-	1.962	
6.1	Reserve mkb innovatie-instrumenten	9.005	-	4.922	-	-5.237	-	-	8.690	
6.1	Reserve circulaire economie	821	-	1.180	-	-1.180	-	-	821	
6,1	Reserve ontwikkeling havencomplexen	15.011	-	-	-	-	-	-	15.011	
6.2	Reserve monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	2.413	-	4.079	-	-4.119	-	-	2.373	
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	3.822	-	-	-	-1.100	-	-	2.722	
6.2	Reserve subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	3.265	-	-	-	-	-	-	3.265	
	Programma 7 **Overzicht Algemene middelen en organisatie**									-
7.1.1	Reserve economisch herstel en duurzaamheid	56.952	-	-	-	-	-	-53000	3.952	
7.1.1	Reserve subsidies economisch herstel en duurzaamheid	363	-	-	-	-	-	-	363	
7.1.5	Reserve coalitieakkoord	-	-	67.868	-	-	-	-	67.868	
7.1.6	Reserve Waardevermindering grond groen	18.059	-	-	6.000	-	-	-	24.059	
7.2.1	Reserve huisvesting	11.414	-	-	-	-782	-	-	10.632	
7.2.1	Reserve bedrijfsvoering	8.869	-	1.420	-	-6.650	-	-	3.639	
7.2.1	Reserve GO-gelden	1	-	-	-	-	-	-	1	

	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten wegen (programma: 4)	30.030	-	-	-	-641	-	-	29.389
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma: 4)	74.483	-	-	-	-1.655	-	-	72.828
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	5.161	-	-	-	-285	-	-	4.876
5.1	Reserve kapitaallasten groen (programma: 5)	5.381	-	-	-	-118	-	-	5.263
	Totaal bestemmingsreserves	690.193	-	166.424	16.409	-191.604	-16.409	-56.268	608.745
	Totaal reserves	**809.863**	-	**166.424**	**16.409**	**-193.843**	**-16.409**	**-56.268**	**726.176**

2025

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2024	Storting	over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
7.2	Algemene reserve	117.431	-	16.580	-	-617	-	-	133.394
	Totaal algemene reserves	**117.431**	-	**16.580**	-	**-617**	-	-	**133.394**
	Programma 1 **Bestuur**								

1.4	Cofinanciering Europese projecten	1.892	-	43	-	-	-	-	1.935
	Programma 2 Klimaat en gezonde leegomgeving								
2.1	Reserve subsidie warmtetransitie	774				-765			9
2.1	Rerserve energietransitie	4.408	-	33	-	-552	-3.240	-	649
2.1	Reserve duurzame elektriciteit	3.337	-	33	-	-	-	-	3.370
2.1	Reserve warmtetransitie	-	-	33	3.240	-3.273	-	-	-
2.2	Reserve gezonde leefomgeving	5.101	-	-	-	-67	-	-	5.034
2.2	Reserve bodemsanering	22.263	-	319	-	-1.214	-	-	21.368
	Programma 3 Ruimte en Wonen								
3.2	Reserve subsidie OV-fonds	13.008	-	-	-	-688	-	-	12.320
3.2	Reserve OV-knooppunten	7.938	-	-	-	-	-	-	7.938
3.2	Reserve woningbouwsubsidies	3.183	-	-	-	-571	-	-	2.612
3.2	Reserve woonbeleid	1.039	-	-	-	-405	-	-	634
3.2	Reserve woningbouw	1.625	-	-	-	-	-	-	1.625
3.3	Reserve klimaatadaptatie	10	-	-	-	-	-	-	10
3.3	Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	968	-	-	-	-672	-	-	296

	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1	Reserve mobiliteitsbeleid	186	-	-	205	-224	-	-	167
4.1	Reserve uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden	48.412	-	9.386	-	-9.849	-205	-	47.744
4.1	Reserve verleende subsidies 4.1	4.259	-	-	-	-	-	-	4.259
4.2	Reserve openbaarvervoerprojecten	1.003	-	67	-	-536	-	-	534
4.4	Reserve investeringen wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	6.483	-	6.357	-	-2.787	-700	-1.820	7.533
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	7.862	-	-	-	-2.224	-	-	5.638
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	16.678	-	22.021	700	-20.010	-	-1.400	17.989
4.4	Reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	116.068	-	7.464	-	-1.450	-	-	122.082
	Programma 5 Natuur en landelijk gebied								
5.1	Reserve groen	41.632	-	13.955	-	-45.587	-10.000	-	-
5.1	Reserve Groene Uitweg	1.540	-	107	-	-1.498	-	-	149
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	13.733	-	58	4.000	-4.508	-	-	13.283
5.1	Reserve subsidie Groene Uitweg	1.954	-	-	-	-	-	-	1.954
5.1	Resverve subsidies > € 1,5 miljoen groen, 5.1	12.909	-	-	-	-5.392	-	-	7.517
5.3	Reserve subsidies cofinanciering Waddenzee	3.811	-	-	-	-3.305	-	-	506
5.3	Reserve cofinanciering Waddenzee	1.683	-	1.000	-	-1.683	-	-	1.000

5.3	Reserve landschap	5.438	-	-	-	-	-	-	5.438
5.4	Reserve waterrecreatie	753	-	2.000	-	-2.513	-	-	240
5.6	Reserve Europese landbouwprojecten	1.079	-	1.400	-	-2.479	-	-	-
	Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur								
6.1	Reserve herstructurering bedrijventerreinen	1.962	-	-	-	-	-	-	1.962
6.1	Reserve mkb innovatie-instrumenten	8.690	-	4.922	-	-4.922	-	-	8.690
6.1	Reserve circulaire economie	821	-	1.255	-	-1.255	-	-	821
6.1	Reserve ontwikkeling havencomplexen	15.011	-	-	-	-	-	-	15.011
6.2	Reserve monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	2.373	-	4.126	-	-	-	-	6.499
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	2.722	-	-	-	-	-	-	2.722
6.2	Reserve subs SvA/NHW Werelderfgoed	3.265	-	-	-	-	-	-	3.265
	Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie								
7.1.1	Reserve economisch herstel en duurzaamheid	3.952	-	-	-	-	-	-	3.952
7.1.1	Reserve subsidie economisch herstel en duurzaamheid	363	-	-	-	-	-	-	363
7.1.5	Reserve coalitieakkoord	67.868	-	14.177	-	-	-	-	82.045
7.1.6	Reserve waardevermindering grond groen	24.059	-	-	6.000	-	-	-	30.059

7.2.1	Reserve huisvesting	10.632	-	-	-	-782	-	-	9.850
7.2.1	Reserve bedrijfsvoering	3.639	-	1.420	-	-1.000	-	-	4.059
7.2.1	Reserve GO-gelden	1	-	-	-	-	-	-	1
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten Wegen (programma 4)	29.389	-	-	-	-703	-	-	28.686
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma 4)	72.828	-	-	-	-1.655	-	-	71.173
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	4.876	-	-	-	-717	-	-	4.159
5.1	Reserve Kapitaallasten groen (programma 5)	5.263	-	-	-	-118	-	-	5.145
	Totaal bestemmingsreserves	**608.744**	-	**90.176**	**14.145**	**-123.404**	**-14.145**	**-3.220**	**572.296**
	Totaal reserves	**726.175**	-	**106.756**	**14.145**	**-124.021**	**-14.145**	**-3.220**	**705.690**

2026

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2025	Storting	over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								

7.2	Algemene reserve	133.394	-	-	-	-1.744	-	-	131.650
	Totaal algemene reserves	**133.394**	**-**	**-**	**-**	**-1.744**	**-**	**-**	**131.650**
	Programma 1 Bestuur								
1.4	Cofinanciering Europese projecten	1.935	-	43	-	-	-	-	1.978
	Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving								
2.1	Reserve subsidie warmtetransitie	9	-	-	-	-	-	-	9
2.1	Reserve energietransitie	649	-	33	-	-308	-	-	374
2.1	Reserve duurzame elektriciteit	3.370	-	33	-	-	-	-	3.403
2.1	Reserve warmtetransitie	-	-	33	-	-	-	-	33
2.2	Reserve gezonde leefomgeving	5.034	-		-	-67	-	-	4.967
2.2	Reserve bodemsanering	21.368	-	319	-	-944	-	-	20.743
	Programma 3 Ruimte en Wonen								
3.2	Reserve subsidie OV-fonds	12.320	-	-	-	-1.325	-	-	10.995
3.2	Reserve OV-knooppunten	7.938	-	-	-	-	-	-	7.938
3.2	Reserve woningbouwsubsidies	2.612	-	-	-	-428	-	-	2.184
3.2	Reserve woonbeleid	634	-	-	-	-	-	-	634

3.2	Reserve woningbouw	1.625	-	-	-	-	-	-	1.625
3.3	Reserve klimaatadaptatie	10	-	-	-	-	-	-	10
3.3	Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	296	-	-	-	-	-	-	296
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1	Reserve mobiliteitsbeleid	167	-	-	205	-205	-	-	167
4.1	Reserve uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden	47.744	-	9.361	-	-9.224	-205	-	47.676
4.1	Reserve verleende subsidies 4.1	4.259	-	-	-	-	-	-	4.259
4.2	Reserve openbaarvervoerprojecten	534	-	67	-	-451	-	-	150
4.4	Reserve investeringen wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	7.533	-	6.357	150	-2.787	-500	-1.819	8.934
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	5.638	-	-	-	-187	-	-	5.451
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	17.989	-	22.940	500	-12.463	-150	-	28.816
4.4	Reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	122.082	-	7.464	-	-950	-	-	128.596
	Programma 5 Natuur en landelijk gebied								
5.1	Reserve groen	-	-	14.455	-	-4.298	-10.041	-	116
5.1	Reserve Groene Uitweg	149	-	107	-	-127	-	-	129

5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	13.283	-	58	3.041	-4.376	-	-	12.006
5.1	Reserve subsidie Groene Uitweg	1.954	-	-	-	-	-	-	1.954
5.1	Reserve subsidies > € 1,5 miljoen groen, 5.1	7.517	-	-	-	-4.549	-	-	2.968
5.3	Reserve subsidies cofinanciering Waddenzee	506	-	-	-	-	-	-	506
5.3	Reserve cofinanciering Waddenzee	1.000	-	1.000	-	-1.500	-	-	500
5.3	Reserve landschap	5.438	-	-	-	-	-	-	5.438
5.4	Reserve waterrecreatie	240	-	2.000	-	-2.188	-	-	52
5.6	Reserve Europese landbouwprojecten	-	-	1.700	-	-1.700	-	-	0
	Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur								
6.1	Reserve herstructurering bedrijventerreinen	1.962	-	-	-	-	-	0	1.962
6.1	Reserve mkb innovatie-instrumenten	8.690	-	4.900	-	-	-	-	13.590
6.1	Reserve circulaire economie	821	-	-	-	-	-	-	821
6.1	Reserve ontwikkeling havencomplexen	15.011	-	-	-	-	-	-	15.011
6.2	Reserve monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	6.499	-	4.174	-	-	-	-	10.673
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	2.722	-	-	-	-	-	-	2.722
6.2	Reserve subs SvA/NHW Werelderfgoed	3.265	-	-	-	-	-	-	3.265
	Programma 7 Overzicht Algemene middelen en organisatie								

7.1.1	Reserve economisch herstel en duurzaamheid	3.952	-	-	-	-	-	-	3.952
7.1.1	Reserve subsidie economisch herstel en duurzaamheid	363	-	-	-	-	-	-	363
7.1.5	Reserve coalitieakkoord	82.045	-	-	-	-	-	-	82.045
7.1.6	Reserve waardevermindering grond groen	30.059	-	-	7.000	-	-	-	37.059
7.2.1	Reserve huisvesting	9.850	-	-	-	-782	-	-	9.068
7.2.1	Reserve bedrijfsvoering	4.059	-	1.420	-	-1.100	-	0	4.379
7.2.1	Reserve GO-gelden	1	-	-	-	-	-	-	1
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten wegen (programma 4)	28.686	-	-	-	-873	-	-	27.813
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma 4)	71.173	-	-	-	-2.054	-	-	69.119
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	4.159	-	-	-	-717	-	-	3.442
5.1	Reserve kapitaallasten groen (programma 5)	5.145	-	-	-	-118	-	-	5.027
	Totaal bestemmingsreserves	**572.296**		**76.464**	**10.896**	**-53.721**	**-10.896**	**-1.819**	**593.220**
	Totaal reserves	**705.690**		**76.464**	**10.896**	**-55.465**	**-10.896**	**-1.819**	**724.870**

2027

OD	Reserve (bedragen x € 1.000)	Beginsaldo	Resultaatbestemming 2026	Storting	over-heveling vanuit andere reserve	Bestedingen	over-heveling naar andere reserve	Vrijval	Eindsaldo
	Algemene reserves								
7.2	Algemene reserve	131.650	-	-	-	14.836-	-	-	116.814
	Totaal algemene reserves	**131.650**	-	-	-	**-14.836**	-	-	**116.814**
	Programma 1 **Bestuur**								
1.4	Cofinanciering Europese projecten	1.978	-	-	-	-	-	-	1.978
	Programma 2 **Klimaat en gezonde leefomgeving**								
2.1	Reserve subsidie warmtetransitie	9	-	-	-	-	-	-	9
2.1	Reserve energietransitie	375	-	33	-	-254	-	-	154
2.1	Reserve duurzame elektriciteit	3.404	-	33	-	-	-	-	3.437
2.1	Reserve warmtetransitie	34	-	33	-	-	-	-	67
2.2	Reserve gezonde leefomgeving	4.967	-	-	-	-67	-	-	4.900
2.2	Reserve bodemsanering	20.743	-	319	-	-944	-	-	20.118

	Programma 3 Ruimte en Wonen								
3.2	Reserve subsidie OV-fonds	10.995	-	-	-	-1.962	-	-	9.033
3.2	Reserve OV-knooppunten	7.938	-	-	-	-	-	-	7.938
3.2	Reserve woningbouwsubsidies	2.184	-	-	-	-264	-	-	1.920
3.2	Reserve woonbeleid	634	-	-	-	-	-	-	634
3.2	Reserve woningbouw	1.625	-	-	-	-	-	-	1.625
3.3	Reserve klimaatadaptatie	10	-	-	-	-	-	-	10
3.3	Reserve meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling	296	-	-	-	-	-	-	296
	Programma 4 Bereikbaarheid								
4.1	Reserve mobiliteitsbeleid	167	-	-	205	-205	-	-	167
4.1	Reserve uitvoeren van mobiliteitsbeleid door derden	47.676	-	9.336	-	-9.174	-205	-	47.633
4.1	Reserve verleende subsidies 4.1	4.259	-	-		-	-	-	4.259
4.2	Reserve openbaarvervoerprojecten	150	-	67	-	-217	-	-	0
4.4	Reserve investeringen wegen	1	-	-	-	-	-	-	1
4.4	Reserve groot onderhoud vaarwegen	8.934	-	8.357	-	-2.687	-	-	14.604
4.4	Reserve innovatieprojecten mobiliteit	5.451	-	-	-	-35	-	-	5.416
4.4	Reserve groot onderhoud wegen	28.816	-	26.273	-	-12.755	-	-	42.334
4.4	Reserve ontwikkelen provinciale infrastructuur	128.596	-	7.464	-	-950	-	-	135.110

	Programma 5 **Natuur en landelijk gebied**								
5.1	Reserve groen	116	-	14.455	-	-2.484	-12.000	-	87
5.1	Reserve Groene Uitweg	129	-	107	-	-117	-	-	119
5.1	Reserve Oostelijke Vechtplassen	12.006	-	58	-	-4.318	-	-	7.746
5.1	Reserve subsidie Groene Uitweg	1.954	-	-	-	-	-	-	1.954
5.1	Reserve subsidies > € 1,5 miljoen groen, 5.1	2.968	-	-	-	-2.968	-	-	0
5.3	Reserve subsidies cofinanciering Waddenzee	506	-	-	-	-	-	-	506
5.3	Reserve cofinanciering Waddenzee	500	-	1.000	-	-1.500	-	-	0
5.3	Reserve landschap	5.438	-	-	-	-	-	-	5.438
5.4	Reserve waterrecreatie	52	-	2.000	-	-1.933	-	-	119
5.6	Reserve Europese landbouwprojecten	-	-	2.200	-	-2.200	-	-	0
	Programma 6 **Economie, leefbaarheid en cultuur**								
6.1	Reserve herstructurering bedrijventerreinen	1.962	-	-	-	-	-	-	1.962
6.1	Reserve mkb innovatie-instrumenten	13.590	-	4.900	-	-	-	-	18.490
6.1	Reserve circulaire economie	821	-	-	-	-	-	-	821
6.1	Reserve ontwikkeling havencomplexen	15.011	-	-	-	-	-	-	15.011
6.2	Reserve monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)	10.673	-	4.226	-	-	-	-	14.899
6.2	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed	2.722	-	-	-	-	-	-	2.722

6.2	Reserve subsidie SvA/NHW Werelderfgoed	3.265	-	-	-	-	-	-	3.265
	Programma 7 **Overzicht Algemene middelen en organisatie**								
7.1.1	Reserve economisch herstel en duurzaamheid	3.952	-	-	-	-	-	-	3.952
7.1.1	Reserve subsidie economisch herstel en duurzaamheid	363	-	-	-	-	-	-	363
7.1.5	Reserve coalitieakkoord	82.045	-	-	-	-	-	-	82.045
7.1.6	Reserve waardevermindering grond Groen	37.059	-	-	12.000	-	-	-	49.059
7.2.1	Reserve huisvesting	9.068	-	-	-	-782	-	-	8.286
7.2.1	Reserve bedrijfsvoering	4.379	-	1.420	-	-3.100	-	-	2.699
7.2.1	Reserve GO-gelden	1	-	-	-	-	-	-	1
	Reserves ter dekking van kapitaallasten								
4.4	Reserve kapitaallasten wegen (programma 4)	27.813	-	-	-	-873	-	-	26.940
4.4	Reserve kapitaallasten OV (programma 4)	69.119	-		-	-2.054	-	-	67.065
4.4	Reserve kapitaallasten innovatieve projecten	3.442	-	-	-	-717	-	-	2.725
5.1	Reserve kapitaallasten groen (programma 5)	5.027	-	-	-	-118	-	-	4.909
	Totaal bestemmingsreserves	**593.223**	**-**	**82.281**	**12.205**	**-52.678**	**-12.205**	**-**	**622.826**
	Totaal reserves	**724.873**		**82.281**	**12.205**	**-67.514**	**-12.205**	**-**	**739.640**

4.3.7.2 Toelichting op de reserves

	Reserve Landschap
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Investeren in groene ruimte voor rust en ontspanning in onze dichtbevolkte provincie.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Gezonde leefomgeving
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Om de ambities op het gebied van de leefbaarheid waar te kunnen maken, wordt een programma 'Gezonde Leefomgeving' opgezet. Hierbij wordt onder andere ingezet op meer structureel onderzoek naar gezondheid en het monitoren van de omgevingskwaliteit (o.a. lucht, geluid, geur). Ook onderwerpen als de sanering van asbestdaken en het terugdringen van geluidsoverlast door provinciale wegen vallen hieronder. Dit zal worden aangevuld met extra activiteiten op het vlak van toezicht en handhaving bij de majeure risicobedrijven waarvoor de provincie bevoegd gezag is.
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Klimaatadaptatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	-Vormgeven eigen klimaatadaptatiebeleid en eigen klimaatadaptatieprojecten, opstellen integraal waterplan, cofinancieren aanvullend klimaatonderzoek, verbinden met andere provinciale opgaven (bv.: biodiversiteit, KRW,OV-knooppunten, etc.), - Cofinanciering Deltaprogramma's. Conform afspraken die zijn vastgelegd in het landelijke bestuursakkoord Klimaatadaptatie (projecten wateroverlast, droogte, hittestress, overstromingen en meekoppelkansen), - Cofinanciering klimaatadaptatieprojecten van derden (o.a. waterschappen, gemeenten, belangenorganisaties, bedrijven). - Cofinanciering van digitaal beter beschikbaar maken klimaatgegevens voor inwoners en bedrijven (o.a. overstromings-wateroverlast gegevens).
Instellingsbesluit	Begroting 2020
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Kapitaallasten Investeringen Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in havencomplexen binnen programma Ruimte te dekken. Per 1 januari 2017 is de wet- en regelgeving BBV gewijzigd, waardoor investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet meer in één keer ten laste van een reserve worden gebracht, maar geactiveerd moeten worden. Daartoe zijn diverse reserves ter dekking van de kapitaallasten ingesteld. In de notitie Materiële vaste activa (december 2017) van de commissie BBV is hierover opgenomen dat het saldo van de bestemmingsreserve kapitaallasten gelijk moet zijn aan de boekwaarde van de desbetreffende activa. Vanuit deze reserve worden jaarlijks de kapitaallasten van de investering gedekt.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2018
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	De reserve wordt ingesteld bij de laatste begrotingswijziging 2018. De looptijd is gelet op het BBV gekoppeld aan de duur van de afschrijving.

	Reserve Oostelijke Vechtplassen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel de toekomstige uitgaven voortvloeiend uit het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen te kunnen dekken. In december 2017 wordt het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen getekend. Hierin participeren naast Provincie Noord-Holland ook andere overheden, ondernemers, watersportverbond, bewonersverenigingen, recreantenverenigingen en natuur- en milieuorganisaties. Het gebiedsakkoord geeft invulling aan verschillende beleidsopgaven: Natuur (Natuurnetwerk Nederland (NNN) en Natura 2000), Waterkwaliteitsverbetering (Kaderrichtlijn Water (KRW)), Visie Waterrecreatie en Recreatieve verbindingen.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	De afronding van de, in het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, genoemde opgaven is vooralsnog voorzien in 2027.

	Reserve Bodemsanering
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige bodemsaneringskosten te dekken op basis van afspraken opgenomen in het landelijke bodemconvenant 2016-2020. Dit convenant beschrijft de bodemdoelen die de provincie Noord-Holland zal realiseren en de Decentralisatie Uitkering Bodem (DUB) die het Rijk hiervoor beschikbaar stelt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het realiseren van het in het hoofdstuk 'Beschermen' vastgelegde beleid van de Agenda Groen (vastgesteld door Provinciale Staten d.d. 11 maart 2013) met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), verbindend groen, natuurcompensatie en recreatieve verbindingen. De uitvoering wordt geprogrammeerd in het jaarlijks door PS vast te stellen geactualiseerde Provinciaal Meerjarenprogramma Groen (PMG). De Reserve Groen is niet bedoeld voor het financieren van het beheer van groengebieden.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 31 december 2030

	Reserve Openbaar Vervoer Projecten
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserveren van provinciale middelen voor de uitvoering van Visie Openbaar Vervoer 2020 (Visie Openbaar Vervoer 2020, vastgesteld door PS op 6 februari 2012, punt 9 bij voordracht 03). Egalisatie van nog niet bestede middelen voor infrastructuur, aanleg en constructie.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.Kaderbrief 2012, vastgesteld door PS op 27 juni 2011, punt 8 bij voordracht 50.
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: Geen einddatum

	Reserve Huisvesting
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve is bestemd voor het dekken van de kapitaallasten die volgen uit de recente investeringen in de huisvesting van de provincie.
Instellingsbesluit	Lentenota 2009, vastgesteld door PS op 22 juni 2009, punt 10
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	Vanaf: 22 juni 2009 Eindigt op: 2038

	Reserve Groene Uitweg
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het uitvoeren van het programma De Groene Uitweg. Dit programma heeft tot doel om de landschappelijke kwaliteiten van de Vechtstreek te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het programma maakt onderdeel uit van het pakket van Groen Blauwe investeringen die zijn gekoppeld aan de uitvoering van het Stroomlijnalternatief Schiphol Amsterdam Almere (SAA). Diverse projecten vallen onder de zes thema's, zoals beschreven in de Noordvleugelbrief uit 2006. De thema's zijn: Natuurboulevard / Waterberging Horstermeer / Recreatieve vaarverbindingen / Fietspaden en -bruggen / Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie / Behoud weidelandschap.
Instellingsbesluit	Zomernota 2013, vastgesteld door PS op 23 september 2013, punt 10 bij voordracht 44.
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Vanaf: 23 september 2013 Eindigt op: 2022

	Reserve Cofinanciering Waddenzee
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Provinciale cofinanciering realiseren van projecten in het kader van het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 en Waddenfonds.
Instellingsbesluit	Zomernota 2011, vastgesteld door PS op 26 september 2011, punt 10 bij voordracht 70.
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Vanaf: 26 september 2011 Eindigt op: 31 december 2030

	Reserve Herstructurering Bedrijventerreinen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bij de Laatste begrotingswijziging 2010 is besloten om de bestemmingsreserve 'Herstructurering Bedrijventerreinen' opnieuw in te stellen. Dit in verband met het convenant bedrijventerreinen 2010-2020 en de decentralisatie hiervoor van de zogenaamde TOPPER-middelen. Het Rijk heeft de middelen beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van het Provinciaal Herstructureringsprogramma.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2010
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Cofinanciering Europese projecten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Ambitie: De provincie Noord-Holland benut 'met verstand' optimaal de Europese subsidiemogelijkheden voor het realiseren van haar eigen doelstellingen.
Instellingsbesluit	Nota Reserves en Voorzieningen 2004 d.d. 14 juni 2004, nummer 48.
Programma	1 Bestuur
Looptijd	Vanaf: 14 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2027

	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Cofinanciering en uitvoeringskosten Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO-POP3) en Europees Fonds Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). De programma's POP3 en EFMZV zijn gereed. Naast dat de middelen uit de reserve worden ingezet voor realiseren van provinciaal beleid voor met name landbouw en visserij, zijn ze ook bestemd voor de uitvoeringskosten van RVO die de functie vervult van beheersautoriteit en betaalorgaan om de Europese bijdrage aan de subsidie EU-conform uit te voeren.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	t/m 2026

	Reserve Monumenten (Mr. F.J. Kranenburgfonds)
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	a. verstrekken van onderhouds- en restauratiesubsidies ten behoeve van provinciale monumenten; b. verstrekken van een onderhoudssubsidie voor molens in Noord-Holland.
Instellingsbesluit	Instellingsbesluit van het fonds stamt van voor 1989.
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Uitvoeren van Mobiliteitsbeleid door Derden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de uitvoering van Mobiliteitsbeleid waarmee de Provincie andere wegbeheerders (gemeenten en waterschappen) en organisaties (bv. op gebied verkeersveiligheid) in staat stelt om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Onder dit doel valt de subsidieregeling kleine infrastructuur en gedragsbeïnvloeding, evenals de subsidieregeling voor fietsvoorzieningen en doorstroming openbaar vervoer. Verder valt hieronder de jaarlijkse storting die we ten behoeve van de verbetering van het openbaar vervoer in de ov terminal in de Zuidas en de stortingen die we voor de OLV Greenport doen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkelen Provinciale Infrastructuur
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor het aanleggen en verbeteren infrastructuur en ter dekking van uitgaven met betrekking tot het jaarlijks door PS vastgestelde 4 jarig programma Mobiliteit of separate krediet besluiten.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Mobiliteitsbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor de voorbereiding van het opstellen en uitvoeren van beleid. In het jaarlijkse door PS vast te stellen programma Mobiliteit maken we dit inzichtelijk. Het gaat hierbij om activiteiten voor onder andere fiets, het goederenvervoer, duurzame respectievelijk slimme mobiliteit, waaronder ook verkeersmanagementbeleid, het openbaar vervoer, verkeersveiligheid, en mobility-as-a-service en de samenwerkingsverbanden met Regio en Rijk.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Kapitaallasten Vervangingsinvesteringen Kunstwerken (VIK)
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in kunstwerken binnen programma Bereikbaar te dekken. In 2016 is het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om investeringen in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen voor kunstwerken ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Conform het BBV worden kunstwerken echter als onderdeel beschouwd van het kapitaalgoed wegen en niet tot het kapitaalgoed vaarwegen.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald

	Reserve Innovatieprojecten Mobiliteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Deze reserve heeft als doel uitgaven te dekken voor innovatieve projecten op het gebied van Mobiliteit, zoals Smart Mobility, Beter Benutten, Intelligente kruispunten, I-Centrales en SolaRoad.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Energietransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Circulaire Economie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel uitvoering te geven aan de Uitvoeringsagenda Circulaire Economie, zoals vastgesteld in 2017, voor het uitvoeringsjaar 2019. De Uitvoeringsagenda geeft concrete invulling aan de Ontwikkelagenda circulaire economie “We maken het rond” uit 2017
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	2019 t/m 2026

	Reserve Verduurzaming bestaande Woningvoorraad
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten die bijdragen aan het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad. Deze activiteiten geven invulling aan de faciliterende rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (juli 2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	t/m 2025

	Reserve OV-fonds inclusief OV-knooppunten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van cofinanciering van projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van de OV bereikbaarheid, het optimaliseren van de ketenreis (deur-tot-deur reis), efficiënt ruimtegebruik door het clusteren van functies rondom OV-knooppunten en/of het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving in het (bus- of trein)stationsgebied. In het Bestedingsplan OV-fonds (PS-besluit 14 september 2020, nr. 1413429/1413431) zijn hiervoor uitgangspunten en randvoorwaarden bepaald. Het betreft veelal langjarige integrale projecten met meerdere (co)financiers. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanvraag.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ruimtelijke Ontwikkeling
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige uitgaven te dekken voor het uitvoeren van studies voor en bijdragen aan diverse ruimtelijke ontwikkelingen, zoals Bloemendalerpolder en De Kop Werkt.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Kapitaallasten Vaarwegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in vaarwegen binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Vaarwegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten Groen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Groen binnen programma Groen te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van betreffende reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Groen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Zomernota 2017
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Kapitaallasten OV
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in Openbaar Vervoer (OV) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten OV. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) worden teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2018
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Groot Onderhoud Wegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale wegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Groot Onderhoud Vaarwegen
Functie	Egalisatiereserve
Doel	Reservering van middelen voor beheer en onderhoud van de provinciale vaarwegen, waarvan de activiteiten zijn opgenomen in een door GS goedgekeurd (voortschrijdend) groot onderhoudsplan (PMO).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Waterrecreatie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van een visie op waterrecreatie en via cofinanciering middelen ter beschikking te stellen voor initiatieven die bijdragen aan de bevordering van waterrecreatie, rekening houdend met ruimtelijk beleid.
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	t/m 2030

	Reserve Bedrijfsvoering
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bestemd voor het egaliseren van de bedrijfsvoeringskosten en strategische ICT-investeringen (Impulsbudget).
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Ontwikkeling Havencomplexen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Reserve voor versterken van de rol van havencomplexen in de Noord-Hollandse economie
Instellingsbesluit	Zomernota 2015
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	t/m 2024

	Reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Bijdragen aan meekoppelkansen gekoppeld aan dijkversterkingsprojecten. Dijkversterkingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie en andere regionale partijen en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of een aan de dijkversterking gerelateerd ruimtelijk kwaliteitsprogramma op te stellen.Dijkversterkingen en kustontwikkelingen worden uitgevoerd door de waterbeheerders en/of regionale overheden/partners. Het zijn omvangrijke projecten waarbij voor de provincie, regionale partners en ondernemers de mogelijkheid bestaat om recreatieve- en watersportvoorzieningen, extra natuur, landschapsvoorzieningen, etc. mee te koppelen met de dijkversterking of kustontwikkeling eventueel met een hieraan gerelateerd op te stellen ruimtelijk kwaliteitsprogramma.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	De reserve loopt t/m 31 december 2025. Dijkversterkingen zijn zowel qua voorbereiding als uitvoering langlopende projecten. Meekoppelkansen kunnen vaak pas worden uitgevoerd als de waterkering is versterkt. De looptijd van de reserve is om die reden tot eind 2025.

	Reserve Kapitaallasten Wegen
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	De reserve heeft als doel toekomstige kapitaallasten van investeringen in weginfrastructuur (landwegen en fietspaden) binnen programma Bereikbaarheid te dekken. Nadere toelichting In 2016 is het BBV (Begroting, Besluitvorming en Verantwoording) gewijzigd. Een van de wijzigingen is het met ingang van 2017 verplicht activeren van activa met een maatschappelijk nut. Daarom is het vanaf 2017 niet langer toegestaan om bijdragen aan een investering ten laste van een reserve in één keer af te schrijven. In dit kader zijn bij de Begroting 2017 (inclusief meerjarenraming) de begrote investeringsbijdragen ten laste van de reserves afgeraamd en zijn deze bijdragen (zover reeds in de betreffende reserve aanwezig) aan de betreffende reserves onttrokken en gestort in de reserve Kapitaallasten Wegen. Vanuit deze reserve worden de uitgaven in een periode van 25 jaar afgeschreven (zijnde 1/25 jaarlijks). Indien na afronding van de investering blijkt dat de investeringsbijdrage vanuit de oorspronkelijke reserve lager uitvalt, zal het verschil (tussen de overhevelde en werkelijke bestede bijdrage) teruggeboekt.
Instellingsbesluit	Begroting 2017
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	De looptijd is gelet op het BBV onbepaald.

	Reserve Go-gelden
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve is bedoeld om uitvoering te geven aan de inzet van decentrale arbeidsvoorwaarden-gelden door het Georganiseerd Overleg.
Instellingsbesluit	Zomernota 2016
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	De looptijd van de reserve is afhankelijk van de, nog te besluiten, specifieke aanwending. Vooralsnog wordt de einddatum bepaald op 31-12-2021.

	Reserve MKB innovatie-instrumenten
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel financiële dekking te bieden aan de MKB innovatie-instrumenten
Instellingsbesluit	
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Duurzame Landbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Modernisering en verduurzaming glastuinbouw NH. Besteding vindt plaats in de glasconcentratiegebieden, zoals duurzame fysieke investeringen in onder andere Greenport Aalsmeer. Een deel van deze reserve is bestemd voor de cofinanciering POP3 aangaande verplaatsingsregeling glastuinbouw.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woonbeleid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om door middel van afstemming en regionale programmering bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Woningbouw
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel door versnelling van de woningbouw en binnenstedelijk bouwen bij te dragen aan voldoende woningen en passende kwaliteit en aan een aantrekkelijk woonmilieu.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	3 Ruimte en Wonen
Looptijd	t/m 2025

	Reserve SvA/NHW Werelderfgoed
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel het behoud van de Outstanding Universal Value (OUV) van het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam, het uitdragen en breed bekend maken van deze waarde en de restauratie in combinatie met herontwikkeling van forten en andere geschikte gebouwen langs de Stelling.
Instellingsbesluit	Begroting 2019
Programma	6 Economie, leefbaarheid en cultuur
Looptijd	t/m 2025

	Reserve Laag Holland
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het dekken van de kosten voor de provinciale doelen binnen het integrale gebiedsprogramma Laag Holland waarin onder provinciale regie en in samenwerking met alle relevante partners wordt gewerkt aan de integrale opgaven voor natuur, landbouw, water, bodemdaling, klimaat, recreatie en landschap en aan de daarbij behorende projecten.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2020
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Het integrale gebiedsprogramma Laag Holland heeft een looptijd van 2020 t/m 2030.

	Reserve Kapitaallasten Innovatieprojecten
Functie	Bestemmingsreserve voor Kapitaallasten
Doel	Deze reserve heeft als doel kapitaallasten van investeringen in de verduurzaming van de infrastructuur binnen het programma Bereikbaarheid te dekken.
Instellingsbesluit	Tweede Begrotingswijziging 2020
Programma	4 Bereikbaarheid
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Waardevermindering Grondaankopen Groen
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het reserveren van middelen voor de verwachte toekomstige afwaardering van aangekochte gronden voor het beleidsdoel Groen, die ontstaat doordat de gronden een hogere economische waarde hebben wanneer de provincie deze aankoopt dan wanneer de provincie deze verkoopt tegen de natuurwaarde. Door de instelling van deze reserve wordt dit soort verliezen gedekt, zodat de provincie geen onverwachte financiële tegenvallers krijgt in de toekomst.
Instellingsbesluit	Laatste Begrotingswijziging 2021
Programma	3 Ruimte en Water
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Economisch Herstel en Duurzaamheid
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Via motie 42-2020 hebben PS de opdracht gegeven een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te richten, waarmee de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland van de uitbraak van het Coronavirus worden verzacht. Deze reserve is een invulling aan dit fonds en wordt ingezet voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving, de versterking van de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt.
Instellingsbesluit	Eerste Begrotingswijziging 2021
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	t/m 2023

	Reserve Duurzame Elektriciteit
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van het gebruik van duurzame elektriciteit die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	2030

	Reserve Subsidies Warmtetransitie
Functie	Doelgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve dient als financiële dekking voor de verplichting die de provincie is aangegaan bij het verlenen van subsidies binnen dit operationeel doel.
Instellingsbesluit	Laatste begrotingswijziging 20222
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Onbepaald

	Reserve Warmtetransitie
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	De reserve heeft als doel om de kosten te dekken van activiteiten op het gebied van het stimuleren van de warmtetransitie die bijdragen aan de opgave om de nationale broeikasgasuitstoot in 2030 met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. Deze activiteiten geven invulling aan de rol van provincies zoals deze is afgesproken in het Energieakkoord voor duurzame groei (2013) en haar opvolger het Klimaat- en energieakkoord (2018).
Instellingsbesluit	Begroting 2022
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	2030

	Reserve Coalitieakkoord
Functie	Budgetgerichte bestemmingsreserve
Doel	Het doel van de reserve coalitieakkoord is het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord. Wanneer in het akkoord incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld voor een specifieke ambitie worden deze in de reserve coalitieakkoord gereserveerd voor deze ambitie. Wanneer voor de ambitie een uitvoeringsgereed plan is vastgesteld worden de incidentele middelen overgeheveld naar de inhoudelijke bestemmingsreserve waar vanuit de daadwerkelijke bestedingen plaatsvinden
Instellingsbesluit	Begroting 2024
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	t/m 2027

4.3.8 Stand en mutaties van de voorzieningen

4.3.8.1 Staat van het verloop van de voorzieningen

2024

2024	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675	0	0	0	2.675
2. Kosten reorganisatie	0	0	0	0	0
3. Pensioenen leden GS	9.706	586	0	0	10.292
4. Grondwaterheffing	3.469	197	0	0	3.666
5. Bodembeheertaken	1993	0	0	0	1993
6. Sanering Parnassia	1.960	0	0	0	1.960
7. Voorziening Agriport	5.000	0	0	0	5.000
8. Voorziening bovenwettelijk verlof	4.819	1700	0	0	6.519

2025

2025	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675	-	-	-	2.675
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	-
3. Pensioenen leden GS	10.292	586	-	-	10.878
4. Grondwaterheffing	3.666	197	-	-	3.863
5. Bodembeheertaken	1.993	-	0	-	1.993
6. Sanering Parnassia	1.960	-	0	-	1.960
7. Voorziening Agriport	5.000	-	0	-	5.000
8. Voorziening bovenwettelijk verlof	6.519	1.200			7.719

2026

2026	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675	-	-	-	2675
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	0
3. Pensioenen leden GS	10.878	586	-	-	11464
4. Grondwaterheffing	3.863	197	-	-	4060
5. Bodembeheertaken	1.993	-	0	-	1993
6. Sanering Parnassia	1.960	-	0	-	1960
7. Voorziening Agriport	5.000	-	0	-	5000
8. Voorziening bovenwettelijk verlof	7.719	700			8419

2027

2027	Beginsaldo	Storting	Onttrekking	Vrijval	Eindsaldo
1. Financiële risico's	2.675	-	-	-	2675
2. Kosten reorganisatie	-	-	-	-	0
3. Pensioenen leden GS	11.464	586	0	-	12050
4. Grondwaterheffing	4.060	197	0	-	4257
5. Bodembeheertaken	1.993	-	0	-	1993
6. Sanering Parnassia	1.960	-	-	-	1960
7. Voorziening Agriport	5.000	-	-	-	5000
8. Voorziening bovenwettelijk verlof	8.419	500			8919

4.3.8.2 Toelichting op de voorzieningen

	Voorziening Bodembeheertaken
Doel	Uitvoering van bodembeheertaken. Hiermee geeft de provincie uitvoering aan de afspraken uit het landelijk bodemconvenant 2010-2015 tussen Rijk, gemeente, provincies en waterschappen.
Instellingsbesluit	Bodemsaneringstrategie en uitvoeringsprogramma bodemsanering 2010-2014 (GS dd. 26 januari 2010)
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Ingesteld op: 26 januari 2010 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Financiële Risico's
Doel	De voorziening dient als buffer voor de opvang van concrete financiële risico's, waarvan de kans groot is dat deze binnen afzienbare tijd daadwerkelijk tot verplichting zullen leiden.
Instellingsbesluit	Najaarsbericht 2005
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	Ingesteld op: November 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Grondwaterheffing
Doel	Het voorkomen van continue aanpassing van de grondwaterheffing. Bij hogere c.q. lagere ontvangsten dan geraamd, kan dit verschil verrekend worden met de gevormde voorziening.
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2004 op grond van invoering BBV per 1 januari 2004.
Programma	5 Natuur en landelijk gebied
Looptijd	Ingesteld op: Juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Kosten Reorganisatie
Doel	De voorziening is ingesteld om daarmee de kosten te dekken die gepaard gaan met de reorganisatie van het ambtelijk apparaat.
Instellingsbesluit	De voorziening is ingesteld bij de Nota reserves en voorzieningen 2004 (voordracht 48), besluit PS van 11 juni 2004.
Programma	7 Overzicht Algemene middelen en organisatie
Looptijd	Ingesteld op: 11 juni 2004 Eindigt op: 31 december 2021 Door de geleidelijke verschuiving van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar is de einddatum van de voorziening opgeschoven van 31 december 2019 naar 31 december 2021.

	Voorziening Pensioenen Leden GS
Doel	Het zeker stellen van de opgebouwde pensioenrechten van (ex)gedeputeerden.
Instellingsbesluit	Volgens het BBV (artikel 44) dient een voorziening te worden ingesteld voor verplichtingen waarvan de omvang redelijkerwijs is vast te stellen. Daarom is besloten een voorziening in te stellen voor de pensioenen van (oud) leden van GS.
Programma	1 Bestuur
Looptijd	Ingesteld op: 1 juni 2005 Eindigt op: Geen einddatum

	Voorziening Bodemsanering Parnassia
Doel	Uitvoering van bodemsanering van de verontreinigde grond behorend bij het voormalig provinciaal Ziekenhuis (De provincie is verantwoordelijk voor het saneren van deze grond).
Instellingsbesluit	Jaarrekening 2019
Programma	2 Klimaat en gezonde leefomgeving
Looptijd	Eindigt op: wanneer bodemsanering Parnassia gereed is.

4.4 Overige financiële overzichten

4.4.1 Langlopende leningen

Bedragen x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Rente	Restantbedrag per 01-01-2024	Te verstrekken leningen in 2024	Totaal van de rente in 2024	Aflossing in 2024	Restantschuld per 31-12-2024	Laatste jaar van aflossing
Leningen aan openbare lichamen								
Gemeente Hilversum (1)	18.681	variabel	16.081	-	64	-	16.081	2029
Gemeente Laren (1)	10.011	variabel	8.617	-	35	-	8.617	2029
Gemeente Gooische Meren (1)	9.877	variabel	8.502	-	34	-	8.502	2029
Leningen aan openbare lichamen	38.569	-	33.200	-	133	-	33.200	
Leningen aan deelnemingen								
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	635	1,80%	635	-	11	0	635	2026
Alliander (3)	55.000	1,98%	54.954	-	1140	-	54.954	
Leningen aan deelnemingen	55.635		55.589	-	1.151	-	55.589	
Overige langlopende leningen								
Nationaal Restauratiefonds (4)	9.100		9.100	-	-	-	9.100	2060

Bedragen x € 1.000	Oorspronkelijk bedrag geldlening	Rente	Restantbedrag per 01-01-2024	Te verstrekken leningen in 2024	Totaal van de rente in 2024	Aflossing in 2024	Restantschuld per 31-12-2024	Laatste jaar van aflossing
CPO (Collectief Particuloer Opdrachtgeverschap) (5)	1.380		508				508	
Vila Nieuwland (6)	123	2,60%	123	-	3	-	123	2025
Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)	40.000	1,50%	42.694	-	640	-	42.063	
Voorziening Stichting Voorbereiding Pallas reactor (7)			-42.694	-		-	-42.063	
Stichting Cultuur + ondernemen (8)	3.000		2.000				2.000	
Overige langlopende leningen	53.603		11.731	-	643	-	11.731	
Totaal	**147.807**		**100.520**	-	**1.927**	-	**100.520**	

Organisatie/instelling	Datum & nummer besluit PS of GS
Gemeente Hilversum (1)	976112/1013313
Gemeente Laren (1)	976112/1013313
Gemeente Gooische Meren (1)	976112/1013313
Zeehaven IJmuiden N.V. (2)	GS 21-06-2011;33454
Alliander (3)	GS 30-11-2021/1553143
Nationaal Restauratiefonds (4)	21-06-2011;27350
CPO (5)	GS 2012-6149 20-03-2012
Vila Nieuwland (6)	226465/561131
Stichting voorbereiding Pallas reactor (7)	GS 309599/340912
Stichting Cultuur + ondernemen (8)	GS 1753324/1753428

(1) Betreft de verkoop in 2017 van het terrein Crailo aan de gemeenten Hilversum, Gooische Meren en Laren voor een bedrag van € 33,2 miljoen ex. btw (incl. btw € 38,57 miljoen). Hierbij heeft de provincie een uitgestelde betaling verleend aan de gemeenten voor een bedrag van € 33,2 miljoen tot uiterlijk 31 december 2029, waarbij de gemeenten vrij zijn om (delen) eerder te betalen. Aan de gemeenten wordt een rentevergoeding in rekening gebracht van 0% over de eerste 6 jaar (2018-2023) en 0,4% per jaar over de tweede 6 jaar (2024-2029).

(2) Aan Zeehaven IJmuiden is in 2011 een rentedragende lening verstrekt. Deze dient tot aflossing van een schuld van IJmuider Delta BV aan een dochter van Regionale Ontwikkelingsmij. voor het Noordzeekanaalgebied NV.(RON). De leningsovereenkomst heeft een looptijd tot en met 2026.

(3) Betreft een converteerbare lening van € 55 miljoen. Conversie van een lening naar aandelenkapitaal vindt plaats als de financiële kaders binnen Alliander het noodzakelijk maken dat het eigen vermogen wordt aangevuld. Naar de huidige inzichten vindt dat gefaseerd plaats tussen 2025 en 2028.

(4) De renteloze lening aan het Nationaal Restauratiefonds (NRF) vloeit voort uit de samenwerkingsovereenkomst van 15 november 2017 met de Stichting Nationaal Restauratiefonds ter verbreding van het Noord-Hollands Fonds voor monumenten ten bate van herbestemming, restauratie en verduurzaming van beschermde monumenten en karakteristiek vastgoed in Noord-Holland. De hoogte van het fonds bedraagt € 9,1 miljoen, waarvan reeds € 5,1 miljoen is gestort. Zodra de rekening-courant van het fonds minder dan € 1 miljoen bedraagt wordt een tweede tranche van € 2 miljoen gestort. Het NRF gaat uit het fonds hypothecaire leningen verstrekken voor de restauratie van provinciale monumenten en stolpboerderijen. De looptijd van de overeenkomst loopt tot 2060.

(5) Van CPO is sprake als een groep particulieren, georganiseerd in een stichting/vereniging, besluit om samen een bouwlocatie te verwerven om vervolgens naar eigen inzicht woningen voor eigen gebruik te bouwen. In de Provinciale Woonvisie is door PS op 27 september 2010 tot en met 2020 € 2 miljoen voor het stimuleren van CPO beschikbaar gesteld. De regeling voorziet in subsidie aan CPO-verenigingen en -stichtingen in de initiatieffase van CPO-projecten. De subsidie wordt verstrekt voor het opstellen van een projectplan. Daarnaast kunnen CPO-verenigingen en -stichtingen een subsidie in de vorm van een lening voor de planontwikkelingsfase ontvangen. De lening wordt verstrekt voor het opstellen van een programma van eisen, voorlopig en definitief ontwerp, en bestek.

Hierbij wordt met de ontvanger een overeenkomst afgesloten waarin afspraken worden neergelegd over onder meer looptijd, opeisbaarheid en aflossing. Door aflossing van dit uitgeleende geld vloeit dit terug in het provinciale fonds CPO en is dan opnieuw beschikbaar voor CPO.

(6) Betreft een lening voor een uitgestelde betaling door geldnemer naar aanleiding van de verkoop van de Wierschuur in het kader van het herontwikkelingsplan Wieringerrandmeer.

(7) Aan de Stichting Voorbereiding Pallas-reactor is een subsidie in de vorm van een rentedragende geldlening van € 40 miljoen verleend voor de activiteiten in de voorbereidingsfase van de Pallas-reactor. Voor de verstrekte lening is een verliesvoorziening getroffen tot hetzelfde bedrag van de uitstaande lening.

(8) Betreft een subsidie in de vorm van een lening voor het project Noord-Hollandse Cultuurlening. De subsidie heeft een revolverend karakter en is bedoeld om annuïtaire cultuurleningen te verstrekken aan overwegend privaat gefinancierde organisaties in de culturele, creatieve en erfgoedsector. De lening loopt tot 2035.

4.4.2 Investeringskredieten

Voor een overzicht van de nieuw aangevraagde kredieten verwijzen we naar de voordracht van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI). Voor nadere informatie over alle lopende en voorziene projecten wordt verwezen naar het iMPI zelf.

4.4.3 Staat van gewaarborgde leningen

Door wie de geldlening is aangegaan	Doel van de geldlening	Oorspronkelijk bedrag (x € 1.000,-)	% of deel gewaarborgd provincie	Verwachte boekwaarde 1-1-2024	Verwachte boekwaarde 31-12-2024
nvt	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
Totaal		**nvt**		**nvt**	**nvt**

#	Naam rechtspersoon	Inhoud garantieverplichting	Garantiebedrag per 31-12-2024 (x € 1.000)
(1)	Het Nationaal Groenfonds	Uitvoering van het natuurbeleid (convenantleningen)	986
(2)	BNG Bank	(her-) financiering van PolanenPark CV	8.000
	Totaal		**8.986**

1) Rente en aflossing komen ten laste van de van het rijk te ontvangen zogenoemde convenantsgelden.

2) Op deze garantie loopt een afgegeven contragarantie van 20% van de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, 20% van de Schiphol Air Development Company (SADC) en 20% van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Noordzeekanaalgebied (RON NV)

4.5 Overzicht van lasten en baten per taakveld

Taakvelden (x € 1.000)		Begroting 2024			Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
0	**Algemene dekkingsmiddelen**	**295.907**	**-854.428**	**-558.521**	**236.200**	**-741.036**	**-504.836**	**215.404**	**-660.386**	**-444.982**	**237.991**	**-677.307**	**-439.316**
	Uitkering provinciefonds	0	-306.333	-306.333	0	-312.466	-312.466	0	-299.537	-299.537	0	-299.322	-299.322
	Opbrengst Provinciale belastingen	0	-269.167	-269.167	0	-274.551	-274.551	0	-280.042	-280.042	0	-285.643	-285.643
	Geldleningen en uitzettingen	3.369	-1.927	1.442	5.612	-1.926	3.686	7.943	-1.919	6.024	10.604	-1.914	8.690
	Deelnemingen	0	-7.250	-7.250	0	-7.475	-7.475	0	-7.475	-7.475	0	-7.475	-7.475
	Algemene dekkingsmiddelen, overige b	18.208	-3.024	15.184	28.042	-3.023	25.019	38.451	-3.021	35.430	49.161	-3.020	46.141
	Overhead	87.862	-207	87.655	81.659	-209	81.450	81.664	-212	81.452	83.754	-214	83.540
	Vennootschapsbelasting	3.634	0	3.634	-15	0	-15	-15	0	-15	-15	0	-15
	Mutaties reserves	182.834	-266.520	-83.686	120.902	-141.386	-20.484	87.361	-68.180	19.181	94.487	-79.719	14.768
1	**Bestuur**	**24.059**	**-64**	**23.995**	**24.005**	**-64**	**23.941**	**24.007**	**-64**	**23.943**	**24.097**	**-64**	**24.033**
	Provinciale Staten	5.123	0	5.123	5.031	0	5.031	5.067	0	5.067	5.129	0	5.129
	Gedeputeerde Staten	2.930	0	2.930	2.958	0	2.958	2.958	0	2.958	2.968	0	2.968
	Kabinetszaken	2.853	-43	2.810	2.849	-43	2.806	2.841	-43	2.798	2.845	-43	2.802
	Bestuurlijke organisatie	8.368	0	8.368	8.360	0	8.360	8.345	0	8.345	8.353	0	8.353
	Interbestuurlijk toezicht op de regi	32	0	32	32	0	32	32	0	32	32	0	32
	Openbare orde en veiligheid	1.253	-16	1.237	1.252	-16	1.236	1.247	-16	1.231	1.250	-16	1.234
	Bestuur, overige baten en lasten	3.500	-5	3.495	3.523	-5	3.518	3.517	-5	3.512	3.520	-5	3.515
2	**Verkeer en vervoer**	**251.809**	**-10.138**	**241.671**	**243.914**	**-17.289**	**226.625**	**240.194**	**-16.887**	**223.307**	**237.115**	**-9.125**	**227.990**

	Landwegen	160.986	-8.885	152.101	152.627	-16.036	136.591	146.057	-15.634	130.423	140.523	-7.872	132.651
	Waterwegen	21.461	-1.253	20.208	20.150	-1.253	18.897	20.689	-1.253	19.436	20.255	-1.253	19.002
	Openbaar vervoer	68.362	0	68.362	67.387	0	67.387	67.698	0	67.698	67.616	0	67.616
	Verkeer en vervoer, overige baten en	1.000	0	1.000	3.750	0	3.750	5.750	0	5.750	8.721	0	8.721
3	**Water**	**11.751**	**-1.410**	**10.341**	**8.000**	**-1.410**	**6.590**	**7.311**	**-1.410**	**5.901**	**7.422**	**-1.410**	**6.012**
	Waterkeringen	6.293	0	6.293	2.545	0	2.545	1.864	0	1.864	1.870	0	1.870
	Kwantiteit oppervlaktewater	832	0	832	831	0	831	828	0	828	830	0	830
	Kwantiteit grondwater	2.228	-1.125	1.103	2.227	-1.125	1.102	2.224	-1.125	1.099	2.226	-1.125	1.101
	Kwaliteit oppervlaktewater	1.354	0	1.354	1.354	0	1.354	1.354	0	1.354	1.354	0	1.354
	Kwaliteit grondwater	1.044	-285	759	1.043	-285	758	1.041	-285	756	1.142	-285	857
	Water, overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	**Milieu**	**82.860**	**-11.739**	**71.121**	**58.873**	**-3.024**	**55.849**	**54.395**	**-2.308**	**52.087**	**55.349**	**-2.358**	**52.991**
	Bodembescherming	3.205	-2.825	380	555	0	555	285	0	285	285	0	285
	Luchtverontreiniging	33	0	33	33	0	33	33	0	33	33	0	33
	Geluidhinder	387	0	387	331	0	331	331	0	331	331	0	331
	Vergunningverlening en handhaving	32.915	-2.580	30.335	32.102	-2.080	30.022	32.024	-2.180	29.844	32.025	-2.230	29.795
	Ontgrondingen	0	-60	-60	0	-70	-70	0	-80	-80	0	-80	-80
	Duurzaamheid	40.575	-6.274	34.301	22.757	-874	21.883	18.632	-48	18.584	19.583	-48	19.535
	Milieu, overige baten en lasten	5.745	0	5.745	3.095	0	3.095	3.090	0	3.090	3.092	0	3.092
5	**Natuur**	**154.898**	**-13.956**	**140.942**	**145.934**	**-14.509**	**131.425**	**86.876**	**-1.693**	**85.183**	**75.923**	**-1.693**	**74.230**
	Natuurontwikkeling	99.945	-13.058	86.887	89.066	-13.611	75.455	29.088	-795	28.293	25.688	-795	24.893
	Beheer natuurgebieden	34.457	-498	33.959	36.546	-498	36.048	38.540	-498	38.042	30.982	-498	30.484
	Beheer flora en fauna	20.489	-400	20.089	20.315	-400	19.915	19.241	-400	18.841	19.246	-400	18.846

	Natuur, overige baten en lasten	7	0	7	7	0	7	7	0	7	7	0	7
6	**Regionale economie**	**39.330**	**-120**	**39.210**	**37.496**	**-20**	**37.476**	**31.628**	**-20**	**31.608**	**31.943**	**-20**	**31.923**
	Agrarische aangelegenheden	5.547	0	5.547	4.720	0	4.720	3.740	0	3.740	4.304	0	4.304
	Logistiek	7.776	-120	7.656	7.875	-20	7.855	7.868	-20	7.848	7.929	-20	7.909
	Kennis en innovatie	9.458	0	9.458	9.142	0	9.142	4.640	0	4.640	4.644	0	4.644
	Recreatie en toerisme	14.499	0	14.499	13.709	0	13.709	13.330	0	13.330	13.016	0	13.016
	Regionale economie, overige baten en	2.050	0	2.050	2.050	0	2.050	2.050	0	2.050	2.050	0	2.050
7	**Cultuur en maatschappij**	**17.241**	**0**	**17.241**	**12.034**	**0**	**12.034**	**12.048**	**0**	**12.048**	**12.048**	**0**	**12.048**
	Cultuur	11.983	0	11.983	6.776	0	6.776	6.790	0	6.790	6.790	0	6.790
	Cultuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Maatschappij	5.258	0	5.258	5.258	0	5.258	5.258	0	5.258	5.258	0	5.258
8	**Ruimte**	**25.473**	**-11.472**	**14.001**	**16.007**	**-4.800**	**11.207**	**16.072**	**-4.800**	**11.272**	**16.558**	**-4.800**	**11.758**
	Ruimtelijke ordening	8.963	-4.800	4.163	8.787	-4.800	3.987	8.769	-4.800	3.969	8.778	-4.800	3.978
	Volkshuisvesting	16.017	-6.672	9.345	6.351	0	6.351	5.797	0	5.797	5.637	0	5.637
	Stedelijke vernieuwing	493	0	493	869	0	869	1.506	0	1.506	2.143	0	2.143
	Totaal taakvelden	**903.328**	**-903.327**	**0**	**782.462**	**-782.152**	**310**	**687.934**	**-687.568**	**366**	**698.446**	**-696.777**	**1.669**

5 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Programma 1 Bestuur

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2024
1.2	Amsterdam Smart City Toelichting: Subsidie om als grote partner deel te kunnen nemen aan het kennisnetwerk Amsterdam Smart City	€ 200.000
1.3	Gemeente Huizen: bestuurlijk Interventieteam fase 2 Toelichting: Gooi en Vechtstreek zet gezamenlijk in op versterking van de bestuurlijke weerbaarheid. Hiertoe zetten de gemeenten zich onder andere in op voortzetting en doorontwikkeling van het BIT naar een duurzaam samenwerkingsverband in de strijd tegen oneerlijk ondernemerschap en vóór een weerbaar openbaar bestuur. Het bestuurlijk interventieteam sluit aan bij de doelstellingen van de Agenda Weerbaar Noord-Holland; een bijdrage leveren aan de versterking van lokale weerbaarheid. In het bestuurlijk interventieteam werken meerdere gemeenten samen. Hierdoor wordt de lokale uitvoeringskracht vergroot, de informatiepositie versterkt en lokaal steviger opgetreden tegen de ondermijnende criminaliteit. Deze werkwijze past daarmee geheel binnen de opgave om ondermijnende criminaliteit tegen te gaan vanuit een maatschappelijke opgave	€ 40.000

Programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2024
2.1	Greenport Aalsmeer Energieconsultant Greenport	€ 150.000
2.1	Gemeente Hilversum, warmteregisseur	€ 70.000
2.1	Gemeente Aalsmeer, warmteregisseur	€ 70.000
2.1	OD IJmond, warmteregisseur	€ 70.000
2.1	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, ecologische effecten van thermische energie uit oppervlaktewater (TEO) installaties	€ 150.000
2.1	*Ontwikkelingsbedrijf NHN, Data Science Alkmaar*	€ 150.000
2.2	Omgevingsdienst NZKG, capaciteit groen staal Van het Rijk ontvangen we een specifieke uitkering voor de uitbreiding van de capaciteit van de omgevingsdiensten Noord-Holland voor de vergunningverlening in het kader van de maatwerkaanpak Tata Steel	€ 3.000.000
2.2	Hoogheemraadschap Rijnland, Bodemsanering terrein voormalig AWZI Rijsenhout	€ 308.550

Programma 3 Ruimte en Wonen

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2024
3.2	Alkmaar Noord, knooppuntontwikkeling fase 1	€ 1.200.000
3.2	Gemeente Haarlem, knooppuntontwikkeling Haarlem Nieuw-Zuid	€ 8.000.000
3.2	Heerhugowaard, ketenreismiddelen	€ 150.000
3.2	Alkmaar, ketenreismiddelen	€ 50.000
3.2	Heiloo, ketenreismiddelen	€ 231.500
3.2	Zaanstad. ketenreismiddelen	€ 70.000
3.2	Heemskerk, ketenreismiddelen	€ 75.000
3.2	Hoorn, ketenreismiddelen	€ 200.000
3.2	Schagen, ketenreismiddelen	€ 75.000
3.2	Uitgeest, ketenreismiddelen	€ 275.000
3.2	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland, toekomstplan voor dorp en dorpshuis	€ 32.000
3.2	MRA, flexibele schil	€ 400.000
3.2	MRA, huisvesting aandachtsgroepen	€ 200.000
3.3	Gemeente Hoorn, 3 bruggen en fietspad	€ 4.700.000
3.3	HHNK, programmaplan ruimtelijke adaptatie NK	€ 44.000
3.3	Wageningen University & Research, WWW.veiligheidslandschappen (Waarderijke, Waterrijke en Waterveiligheidslandschappen)	€ 120.000

Programma 4 Bereikbaarheid

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2024
4.2	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer: Bijdrage 2024 Toelichting: Inhuur van een onafhankelijk voorzitter en secretaris	€ 50.000
4.1	Gemeente Gooise Meren: OV SAAL inpassingsgelden: herontwikkeling locatie fietsenstalling Toelichting: Bijdrage aan herontwikkeling van locatie ten oosten van station Naarden-Bussum vanuit het Rijksbudget OV SAAL. De provincie treedt op als beheerder van dit budget namens het Rijk	€ 2.000.000
4.1	Gemeente Hilversum: OV SAAL inpassingsgelden: Kleine Spoorbomen Toelichting: Subsidie voor het verbeteren van de verkeersveiligheid/doorstroming van de gelijkvloerse spoorwegovergang ten westen van station Hilversum	€ 1.000.000
4.1	Gemeente Alkmaar: Havenontwikkeling Boekelermeer	€ 7.500.000

	Toelichting: Deze haven draagt bij aan de mobiliteitstransitie door het verminderen van vachtverkeer over de weg en verminderd brugopeningen van de Leeghwaterbrug, waarmee de doorstroming op de N242 verbetert	
4.1	Stichting Breikers: Werkgeversaanpak Metropoolregio Amsterdam Toelichting: Werkgevers adviseren/ondersteunen om woon-werkverkeer te verduurzamen/verminderen/buiten spits reizen	€ 2.600.000
4.1	Stichting Breikers: Werkgeversaanpak regio Noord0holland-Noord Toelichting: Werkgevers adviseren/ondersteunen om woon-werkverkeer te verduurzamen/verminderen/buiten spits reizen	€ 200.000
4.1	Gemeente Den Helder: Project KVSS Renovatie Boerenverdrietbrug	€ 300.000
4.1	Gemeente Den Helder: Project KVSS Verplaatsen jachthaven/museumhaven Willemsoord	€ 500.000

Programma 5 Natuur en landelijk gebied

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2024
5.1	WUR/Deltares, Living lab Koopmanspolder	€ 120.000
5.1	HHNK, oplossen van het vismigratieknelpunt bij het Zaancomplex	€ 165.000
5.1	Water, Land en Dijken, bodem- en vegetatieverbetering natuurgronden bij natuurboeren	€ 200.000
5.1	Gebiedcoöperaties Noord Holland Zuid U.A., Integrale aanpak stikstofreductie Ronde Hoep	€ 938.562
5.1	Gemeente Haarlemmermeer,Aanleg noodzakelijke natuurverbinding Groene As.	€ 591.220
5.1	Recreatieschap Geestmerambacht, inrichten van 13ha moerasnatuur	€ 1.028.823
5.1	Gemeente Haarlemmermeer, duurzaam watersysteem in Park 21	€ 5.697.359
5.1	Gemeente Haarlemmermeer, recreatieve verbindingen	€ 2.070.000
5.1	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid, Polderproces Noordelijke Vechtpolders Toelichting: Verkennend onderzoek samen met de boeren, het waterschap, de provincie en eventueel aanvullende experts om inzicht te verkrijgen in de exacte grond- en kwelposities in de 3 polders. Op basis van het onderzoek een uitvoeringsplan ontwikkelen met geschikte maatregelen om veenoxidatie en bijbehorende CO_2 emissies en bodemdaling te voorkomen, inclusief de kosten daarvan. Uitvoeren van een pilot met geschikte maatregelen (bijvoorbeeld met relatief nieuwe druppelirrigatietechniek)	€ 235.000
5.1	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid, polderproces Bovenkerkerpolder Toelichting: Opstellen van een volledig uitvoeringsplan inclusief financiering door de kwartiermaker NHZ op basis van de al in januari 2023 opgeleverde poldervisie. Start maken met uitvoering om concrete resultaten te boeken op de thema's: CO_2 (onderzoek peilopzet cq. WIS/KiV (eventuele uitvoering maatregelen loopt grotendeels via veenweideloket); en	€ 465.000

	N-emissie (installeren meetapparatuur op elk bedrijf). Hiermee kan het momentum in het proces en de energie van de boeren behouden worden, dat nu al een half jaar stagneert, afgezien van het proces om tot een intentieverklaring tussen betrokken gebiedspartijen te komen en een oeverherstelproject dat met financiering van de subsidie Landschapsontwikkeling Amstelscheg uitgevoerd wordt.	
5.1	Gemeente Gooise Meren, aanlegplaatsen trekvaart Muiden	€ 280.000
5.1	Gemeente Gooise Meren , biodiversiteit kernen	€ 70.000
5.1	LTO-projecten, boer actief in de Groene Uitweg	€ 80.000
5.1	Gemeente Gooise Meren, entree Muiden	€ 1.511.500
5.1	Natuurmonumenten, Horstermeer landschapsbeleving	€ 63.910
5.1	Staatsbosbeheer, klimaatbos Diemerscheg fase 2	€ 500.000
5.1	Gemeente Gooise Meren, Muiden Noord-West fase 2	€ 1.730.000
5.1	Rijksmuseum Muiderslot, buitenruimte Muiderslot fase 2	€ 250.000
5.1	Gemeente Gooise Meren, natuurboulevard 2.0	€ 1.050.000
5.1	Stichting Monumentenbezit, recreatieve kwaliteit 's-Graveland	€ 1.800.000
5.1	Gemeente Amsterdam, Rondje Diemerscheg	€ 70.000
5.1	Gemeente Diemen, ecologische verbindingen Diemerscheg	€ 70.000
5.1	Regio Gooi en Vechtstreek, vaarnetwerk	€ 142.500
5.1	Gemeente Gooise Meren, Waterpoort Vecht	€ 265.000
5.1	Rijksmuseum Muiderslot, buitenruimte Muiderslot fase 2	€ 707.000
5.1	Gemeente Diemen: Strandje tweede Diem	€ 65.000
5.1	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid Noordelijke Vechtpolders – Toekomstbestendig weidelandschap	€ 90.000
5.1	Recreatie Noord-Holland; vitaal platteland Alkmaarder- en Uitgeestermeer	€ 1.020.000
5.1	ANV Water Land en Dijken, boerderijeducatie Laag Holland	€ 70.000
5.2	Stichting Natuurcollectief Noord-Holland, begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 35.000
5.2	UvB, begeleiding kleine natuurbeheerders	€ 10.000
5.2	Natuurmonumenten, beheer vaarland vochtig en hellinghakhout. Toelichting: beheervergoeding voor 5-jaarlijks beheer van gebieden in de Oostvaardersplassen die alleen varend bereikt kunnen worden en waar beheertype 'vochtig en hellinghakhout (N17.06)' op ligt. In het gebiedsakkoord OVP is afgesproken dat de hakhoutbosjes intensiever beheerd worden. Beheerfrequentie is elke 5 tot 20 jaar afzetten. Hakhoutbosjes (en overige bostypen) worden niet jaarlijks beheerd, waardoor subsidie via de SVNL niet mogelijk is. De locatie van de beheergebieden wordt aangegeven op de vaarlandkaart van het Natuurbeheerplan.	€ 6.100
5.2	Stichting Fietsplatform, coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken fietsen 2024	€ 35.000

5.2	Stichting Wandelnet, coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken wandelen 2024	€ 45.000
5.2	Recreatie Noord-Holland N.V.: boerenlandpaduitvoering/-beheer 2024	€ 150.000
5.2	Gemeente Haarlemmermeer: bossenstrategie	€ 100.000
5.2	Faunabeheereenheid, faunabeleid van de provincie Noord-Holland	€ 1.270.000
5.2	Stichting RAVON afdeling FLORON, borging botanisch erfgoed Noord-Holland (fase 1)	€ 66.054
5.2	Natuurcollectief Water Land en Dijken i.o. Provinciale bijdrage aan de oprichting van het natuurcollectief conform in IPO verband gemaakte afspraken.	€ 35.000
5.3	Landschap Noord-Holland, uitvoering programma 'Betrekken bij Groen'	€ 708.000
5.3	Nationaal Park Zuid-Kennemerland, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan	€ 160.789
5.3	Nationaal Park Duinen van Texel, uitvoeren van de jaarlijkse activiteitenplan	€ 166.530
5.3	Recreatie Noord-Holland, beleving Oer-IJ, E-bikeroute	€ 70.000
5.3	Gemeente Castricum, Buitenpoort Castricum	€ 200.000
5.3	Recreatie Noord-Holland, transitie regeling boerenlandpaden	€ 65.000
5.3	Gemeente Castricum, brugleuningen Toelichting: Voorheen St. Oer-IJ € 70.000	€ 20.000
5.3	Recreatieschap Spaarnwoude, brugleuningen Toelichting: Voorheen St. Oer-IJ € 70.000	€ 30.000
5.3	Gemeente Uitgeest, brugleuningen Toelichting: Voorheen St. Oer-IJ € 70.000	€ 20.000
5.3	Gemeente Schagen, iepenziekte Toelichting: aanpakken van de iepenziekte en herstel van de oude iepenstructuren	€ 802.000
5.3	FME, Green Shipping Beunschip	€ 441.073
5.3	FME, Green Shipping Baggerschip	€ 405.529
5.3	Vogelbescherming Nederland, Wij & Wadvogels fase 2: 2023-2026	€ 800.000
5.4	Acacia, Zoete Toekomst	€ 310.000
5.4	Acacia, Zoete Toekomst	€ 206.250
5.4	PWN, ondergrondse drinkwaterberging	€ 1.500.000
5.4	Sportvisserij Midwest Nederland, pilotproject loodvrij vissen	€ 47.500
5.4	Amsterdamse Hengelsportvereniging , pilotproject loodvrij vissen	€ 12.500
5.4	Rijkswaterstaat Verkeer- en Watermanagement, afdeling vaarwegmarkeren, aanschaf van boeien voor vaarwegmarkering lijn Hoorn-Volendam: Toelichting: Subsidie aan de Vaarwegmarkeringsdienst van Rijkswaterstaat voor 220.000 euro exclusief btw = maximaal 265.000 inclusief btw voor de aanschaf van 50-55 boeien om gedurende	€ 265.000

	15 jaar vaarwegmarkering in relatie tot waterplanten te kunnen aanbrengen op de lijn Hoorn-Volendam. De provincie wil geen opdrachtgever en geen eigenaar zijn. Voorwaarde is dat Rijkswaterstaat het beheer en onderhoud van de boeien regelt	
5.6	Greenport Aalsmeer/programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband glastuinbouw regio Aalsmeer	€ 150.000
5.6	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op gebied van ruimtelijke clustering, versterking en verduurzaming glastuinbouw	€ 100.000
5.6	Greenport Noord-Holland Noord /programmabureau Toelichting: Samenwerkingsverband agrosector regio Noord-Holland Noord	€ 150.000
5.6	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma Toelichting: Projecten op gebied van versterking en verduurzaming agrosector.	€ 100.000
5.6	Greenports Nederland/programma Toelichting: Landelijk samenwerkingsverband agrosector	€ 40.000
5.6	Stichting Voedsel Verbindt/programmabureau Toelichting: Het faciliteren van het regionaal organiserend vermogen op voedselvraagstukken	€ 125.000
5.6	Stichting Voedsel Verbindt/uitvoeringsagenda 2020-2023 Toelichting: Het stimuleren van regionale korte keten projecten	€ 150.000
5.6	Stichting Foodvalley/programmabureau TPC Toelichting: Het stimuleren van de eiwittransitie van dierlijk naar plantaardig	€ 20.000
5.6	Aeres Hogeschool/lectoraat bodem Toelichting: Het brengen en verbinden van bodemkennis naar de boerenpraktijk	€ 50.000

Programma 6 Economie, leefbaarheid en cultuur

BD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2024
6.1	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V. Toelichting: garantstelling voor de lening die nodig is voor de aanleg van het glasvezelnetwerk in Hollands Kroon.	€ 12.200.000
6.1	Gemeente Zaanstad, regionale detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland.	€ 10.000
6.1	Gemeente Hoorn, regionale detailhandelsvisie West-Friesland Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie West-Friesland.	€ 10.000
6.1	Gemeente Uithoorn, regionale detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden Toelichting: bijdrage voor de totstandkoming van de regionale detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden	€ 10.000

6.1	Innovatiefonds Noord-Holland VFFNH BV Toelichting: deze subsidie is voor opzetten van het VFF fonds.	€ 1.700.000
6.1	Bouwmensen in samenwerking met Techlands, gemeenschappelijke restauratie opleiding van en met ROC's.	€ 250.000
6.1	Hogeschool van Amsterdam, verduurzamingsfase mkb digitale circulaire werkplaats	€ 450.000
6.1	RPA-NHN in samenwerking met Greenport-NHN, inclusieve leer- werklocaties en trajecten	€ 450.000
6.1	Dudok XP, opzetten inclusieve circulaire bouwcampus NHN	€ 400.000
6.1	Gemeente Velzen/ TIPC-fonds, duurzaamheid door innovatie en ontwikkelen human capital (JTF).	€ 500.000
6.1	Techport, opschalen en verduurzamen loopvermogen (ver)duurzamen haven- en maakindustrieketens (JTF-NGF)	€ 550.000
6.1	Techport, doorontwikkeling SPT-IJmond-Zuid-Kennemerland. Bouwen aan de infrastructuur voor duurzame toeleiding naar de techniek (JTF), Techport	€ 250.000
6.1	Techport, bijdragen in regio-campagne 'Work in Transition' Opzetten en uitvoeren doelgroepencampagne voor werken in de energietransitie, Techport (JTF)	€ 150.000
6.1	Techport, Oriëntatiecentrum Werken in en aan een duurzaam en groene regio (JTF)	€ 350.000
6.1	Techlands, ontwikkelen leer-werklocatie Poelenburg-Peldersveld, (onderdeel regiodeal Zaan-IJ II)	€ 250.00
6.1	Stichting InfraBindt, netwerk Weg en waterbouw en het nieuwe bouwen (Dudok XP)	€ 5.000
6.1	Vakschool technische installaties, vergroten economische impact van de klimaatopgaven (NGF)	€ 500.000
6.1	Greenport NHN/Aalsmeer, opschalen en verduurzamen loopvermogen duurzame agriketens (NGF)	€ 500.000
6.1	C-creators, uitvoeren activiteiten om circulair bouwen te stimuleren	€ 80.000
6.1	Gemeente Velsen, binnenvaartkade Grote Hout vervangen door Zeekade Toelichting: de Grote Hout is een havengebonden en deels kadegebonden bedrijventerrein in Velsen Noord met 2 kades: een zeekade en een binnenvaartkade. De binnenvaartkade is in slechte staat en buiten gebruik gesteld. De gemeente Velsen is voornemens de binnenvaartkade te vervangen door een zeekade zodat kan worden ingespeeld worden op de vraag naar kaderuimte voor het onderhouden van windparken op zee.	€ 1.000.000
6.1	Gemeente Beverwijk, revitaliseren haven Beverwijk opstellen toekomstplan De zeehaven van Beverwijk is in slechte staat. De gemeente Beverwijk is voornemens de haven van Beverwijk te revitaliseren. Hierbij wordt ook afgewogen of de gemeente de exploitatie en het beheer en onderhoud zelf blijft doen of dat dit wordt ondergebracht bij een andere partij. Met de bijdrage van de provincie Noord-Holland kan – samen met de havenbedrijven in de regio en de provincie – een toekomstplan worden opgesteld en kan dit traject meerjarige ambtelijk worden begeleid.	€ 500.000

6.1	Gemeente Beverwijk, revitaliseren haven Beverwijk en herstel Noorderkade en talud De zeehaven van Beverwijk is in slechte staat. De gemeente Beverwijk brengt momenteel de technische staat van de haven nader in kaart. Op dit moment is een deel van de Noorderkade al buiten gebruik gesteld. Ook vraagt een talud om herstel. De gemeente Beverwijk is voornemens om als eerste stap in het revitaliseren van de haven de Noorderkade en het talud te herstellen.	€ 1.000.000
6.3	St Plein C Toelichting: schade als gevolg van corona.	€ 15.000
6.3	St NMF/Steunpunt Monumenten & Archeologie Toelichting: Schade als gevolg van corona.	€ 8.376
6.3	Plein C Toelichting: uitvoering programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024	€ 750.000
6.3	Probiblio Toelichting: uitvoering van de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel	€3.680.000
6.3	Molenfederatie Toelichting: projectsubsidie voor het organiseren van onder andere de Molencontactdag	€ 15.000
6.3	Rijksmonument Artis-Aquarium Toelichting: ter uitvoering van Motie M187 Instandhouding en verduurzaming Artis, bijdragen in de opgave op voorwaarde van sluitende begroting	€2.700.000
6.3	Noord-Hollands Archief / verhalenplatform Oneindig Noord-Holland. Toelichting: voor een breed publiek ontsluiten van cultuurhistorische verhalen uit Noord-Holland via verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.	€ 124.000
6.2	ROP Midden West Toelichting: begeleiding leer-werktrajecten restauratiemarkt	€ 17.000
6.2	Gemeente Gooise Meren/ Verder met de Vesting Muiden Doel van dit programma is versterking van de cultuurhistorische en recreatieve waarde van Muiden. Een samenwerking tussen gemeente, Gewest, Rijkswaterstaat en provincie. Deelprojecten zijn: verbetering Vestingplein, herstel schootsvelden, herinrichten P1 en P2 en verleggen Mariahoeveweg met landschapsherstel	€ 3.265.000
6.2	Regio Gooi- en Vechtstreek, nieuwe werken nieuwe Hollandse waterlinie Doelstelling is het bevorderen van de bekendheid en leesbaarheid van de late periode van de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie en dit te verbinden aan recreatieve, cultuurhistorisch en ecologische doelstellingen	€ 490.000
6.2	Gemeente Amsterdam, Schansen Doelstelling is het beter leesbaar maken en de recreatieve kwaliteit vergroten van belangrijke historische onderdelen van de vestingstad Weesp. Het gaat hierbij om het bastion Nieuw Agtkant en het realiseren van een coupure bij de Utrechtseweg als markering van de historische entree van Weesp	€ 400.000
6.2	Recreatie Noord-Holland, Fort benoorden Spaarndam Voor restauratie en herontwikkeling van het Fort	€ 1.000.000
6.2	Gemeente Gooise Meren, verder met de vesting Muiden Vestingwallen	€ 600.000

6.2	Stichting Haarlemmermeermuseum De Cruquius, interactieve presentatie Interactieve presentatie over de rol van water in de Haarlemmermeer met daarin het watermanagementverhaal (inundatie) van de Stelling van Amsterdam verbeeld via een maquette en een animatie op deze maquette	€ 60.000
6.2	Fort aan de Middenweg Het betreft een reservering van € 600.000 voor restauratie van het fort om een nieuwe economische functie (waarschijnlijk kleinschalige verblijfsaccommodatie) mogelijk te maken	€ 600.000
6.2	Staatsbosbeheer, Fort bij Edam Het betreft een reservering van € 250.000 aan Staatsbosbeheer voor restauratie van de loods en mogelijk het fort om een nieuwe economische functie (waarschijnlijk horeca) mogelijk te maken	€ 250.000
6.2	Stichting uiteraard Uitermeer, restauratie plofhuisjes Het betreft een reservering van € 250.000 aan de Stichting Uiteraard Uitermeer voor de restauratie van een aantal plofhuisjes op het terrein van het fort. Deze plofhuisjes worden onder andere gebruikt voor culturele activiteiten	€ 250.000
6.2	Ford Pampus, nieuw entreegebouw/paviljoen Pampus Een reservering van extra € 250.000 voor de bouw van een duurzaam nieuw entreegebouw van Pampus	€ 250.000
6.2	Landschap Noord-Holland, herstel van liniedijken Het betreft een reservering voor herstel en verbetering van de recreatieve benutting van de liniedijken van LNH en Beverwijk	€ 400.000
6.2	Recreatieschap Spaarnwoude, herstel van liniedijk bij Spaarndam Het betreft een reservering voor herstel en verbetering van recreatieve benutting van de liniedijk bij Spaarndam en een verbetering van de entree aan het aan deze liniedijk gelegen Fort bezuiden Spaarndam	€ 600.000

Bijlagen

Wettelijk- en provinciaal beleidskader

Programma 1. Bestuur

Wettelijk beleidskader

- Gemeentewet
- Provinciewet
- Wet algemene regels herindeling
- Beleidskader gemeentelijke herindeling

Provinciaal beleidskader

- Evaluatiekader Subsidies 2018
- MRA agenda 2020-2024
- Europastrategie 2022-2030 Noord-Holland - Provincie Noord-Holland
- Beleidsnota IBT 2022-2025
- Verordening systematische toezichtinformatie Noord-Holland
- Aanvullend beleidskader voor het interbestuurlijk archieftoezicht
- Beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing
- Instellingsbesluit Eenheid Screening en Bewakingsaanpak 2019
- Beleidsregel Wet Bibob Noord-Holland 2019
- Gedragscode integriteit voor Statenleden, duo-commissieleden, gedeputeerden en de commisaris van de Koning van de provincie NH 2012
- Regeling gedragscode ambtelijke integriteit
- Regeling melden vermoeden misstand
- Agenda toekomst van het toezicht

Programma 2. Klimaat en gezonde leefomgeving

Wettelijk beleidskader

- Klimaatwet
- Warmtewet

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie
- Omgevingsverordening
- Verkenning ondergrondvisie
- Beleidsregel geurhinder
- Actieplan geluid
- Actieprogramma klimaat
- Bouwstenen voor een adaptieve Uitvoeringsstrategie energie-infrastructuur 2020-2024
- PVA waterstof
- Actieagenda - Provincie Noord-Holland
- pMIEK NHN en NHZ
- Elektriciteitswet
- Warmtetransitie Noord-Hollandse aanpak 2022-2023

Programma 3. Ruimte en Wonen

Wettelijk beleidskader

- Woningwet/Huisvestingswet
- Wet versterking regie op de Volkshuisvesting
- Wet ruimtelijke ordening (incl. Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en Besluit ruimtelijke ordening)
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet

- Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer
- Wet luchtvaart
- Luchthavenverkeersbesluit (LVB) Schiphol
- Luchthaven Indelingsbesluit (LIB) Schiphol
- Wet regelgeving burgerluchtvaart en militaire luchthavens (RBML)
- Waterwet
- Waterschapswet
- Drinkwaterwet
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
- Europese Kaderrichtlijn Water
- (concept) Wetsvoorstel Versterking Regie op de Volkshuisvesting

Provinciaal beleidskader

- Provinciale Omgevingsvisie NH2050
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2022
- Provinciale Woonagenda 2020 - 2025
- Masterplan Wonen versie 1, versie 1.5 en versie 2Woondeals Noord-Holland Noord en MRAProgramma OV-knooppunten ("Maak Plaats!")
- Uitvoeringsprogramma Binnenstedelijk Bouwen en Versnellen Woningbouw
- Visie Noordzeekanaalgebied 2040
- 5e Nota Grondbeleid
- Water, bron van recreatie, Visie op de waterrecreatie 2030
- Provinciale beleidsnota Regionale Luchthavens
- Visie OV2020
- Regionaal waterprogramma 2022 - 2027

Programma 4. Bereikbaarheid

Wettelijk beleidskader

- Omgevingswet (in werking januari 2024)
- Wet Personenvervoer 2000
- Wegenverkeerswet (1994)
- Wegenwet (1930)

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH2050
- Perspectief Mobiliteit
- Nota Infrastructurele Kapitaalgoederen (NIKG) 2020 - 2023
- Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (iNHi)
- Focus Smart Mobility 2022-2025
- Actieagenda Actieve Mobiliteit
- Opgave Verkeersveiligheid Noord-Holland 2030
- Uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid Noord-Holland 2020-2024
- Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030

Programma 5. Natuur en landelijk gebied

Wettelijk beleidskader

- Wet natuurbescherming
- Wet stikstofreductie en natuurherstel
- Omgevingswet

Provinciaal beleidskader

- Omgevingsvisie NH 2050
- Programma Natuurnetwerk 2023
- Masterplan Biodiversiteit
- Visie Recreatie & Toerisme
- Groen Kapitaal
- Betrekken bij Groen

- Gebiedsakkoord Oostelijke-Vechtplassen
- Gebiedsprogramma Laag Holland (i.o.) / Regionale Veenweidenstrategie (nog geen hyperlink beschikbaar)

Programma 6. Economie, leefbaarheid en cultuur

Wettelijk beleidskader

- Erfgoedwet
- Wet kenbaarheidpubliekrechtelijke beperkingen onroerende zaken
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
- Omgevingswet 2023
- Wet op de archeologische monumentenzorg
- Wet op de ruimtelijke ordening
- Wet op het specifiek cultuurbeleid
- Beleidsbrief “Erfgoed telt”
- Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

Provinciaal beleidskader

- Beleidskader Erfgoed en Cultuur 2022
- Omgevingsverordening NH 2022
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam-Nieuwe Hollandse Waterlinie 2022-2025
- Leidraad Landschap en Cultuurhistorie 2018
- Regioprofiel MRA 2019-2024 "Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed"
- Cultuur als onderdeel van de "Ruimtelijk Economische Actieagenda 2016-2020"
- Regioprofiel Noord-Holland Noord “Zee van ruimte, land vol cultuur”
- Voedselvisie
- Datacenterstrategie
- Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023
- Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021-2023

Brede basismonitor

Bijlage Brede Basismonitor

De Brede Basismonitor gaat in op zowel om materiële thema's als economie en werk, als om gezondheid, welzijn, bereikbaarheid, wonen, natuur en klimaat. Deze brede-welvaartsbenadering onderstreept de provinciale ambitie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken. De Brede Basismonitor signaleert en agendeert ontwikkelingen, om zo beleidsvraagstukken vanuit een breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken.

De trendindicatoren in de Brede Basismonitor zijn niet direct te koppelen aan prestaties of inzet van de provincie. De Brede Basismonitor geeft een integraal overzicht van de belangrijkste trends voor de provincie. Daarmee kan de monitor aanleiding geven tot verdiepend onderzoek, evaluaties of het maken van nieuw beleid.

Hoe de Brede Basismonitor gebruiken

De brede basismonitor kan niet gebruikt worden ter verantwoording voor het gevoerde beleid en doet geen uitspraak over de effectiviteit, efficiency of legitimiteit van het beleid. De maatschappelijke en beleidsopgaven zijn namelijk complex, kennen autonome trends en hebben meerder betrokken actoren. Daardoor is het directe effect van provinciaal beleid op de waargenomen trends in de Brede Basismonitor niet causaal aan te tonen.

Wat zit er in de Brede Basismonitor?

De monitor omvat tien thema's onderverdeeld in 67 indicatoren. Enkele indicatoren betreffen onderwerpen die alle provincies verplicht monitoren in het kader van hun begroting. Bijvoorbeeld het bruto regionaal product, of de totaal ingerichte natuur voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarnaast vormt de CBS Regionale Monitor Brede Welvaart een belangrijke bron. Ook is gebruik gemaakt van de indicatoren uit de milieueffectrapportage die is opgesteld voor de Omgevingsvisie NH2050. De overige indicatoren sluiten aan bij diverse landelijke en binnen de provincie Noord-Holland beschikbare monitoren, en zijn geselecteerd op basis van de provinciale opgaven, langjarige beschikbaarheid en datakwaliteit.

Wat is er nieuw in de versie 2023?

In deze derde editie zijn nieuwe indicatoren ontwikkeld voor innovatiekracht, circulaire economie en spanning op de arbeidsmarkt. Ook zijn bestaande indicatoren verbeterd. Daarnaast is de gehanteerde normering geoptimaliseerd.

Meer weten?

Stuur uw suggesties of vragen over de Brede Basismonitor naar kaartendata@noord-holland.nl. Wij helpen u graag verder.

Bestuur en directie

Provinciale Staten

Zetelverdeling Provinciale Staten	Aantal zetels
BBB	8
VVD	8
Groen Links	7
PvdA	7
D66	4
Partij voor de Dieren	4
JA21	3
PVV	3
Volt	2
CDA	2
Forum voor Democratie	2
SP	2
50Plus	2
ChristenUnie	1

Provinciale Staten leden

Voor informatie over de leden van Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: (link).

Gedeputeerde Staten

Voor informatie over de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland kunt u zich wenden tot de provinciale website: (link)

De directie

Miriam van Kuijk	Algemeen directeur/ Provinciesecretaris
Hans van der Stelt	Directeur Concernzaken
Herman Schartman	Directeur Beleid
Lindy Molenkamp	Directeur Beheer en Uitvoering

Noord-Holland in feiten en cijfers

Voor informatie over Noord-Holland in feiten en cijfers kunt u zich wenden tot de provinciale website: (link) Hier kunt u zelf tabellen, grafieken en kaarten samenstellen.

Waar zijn wij te bereiken

Bezoekadres

Provinciaal Bestuur van Noord-Holland

Dreef 3,2012 HR Haarlem

Ambtelijke organisatie van Noord-Holland

Houtplein 33, 2012 DE Haarlem

Postadres

Postbus 3007, 2001 DA Haarlem

Algemene telefoonnummer

023-5143143

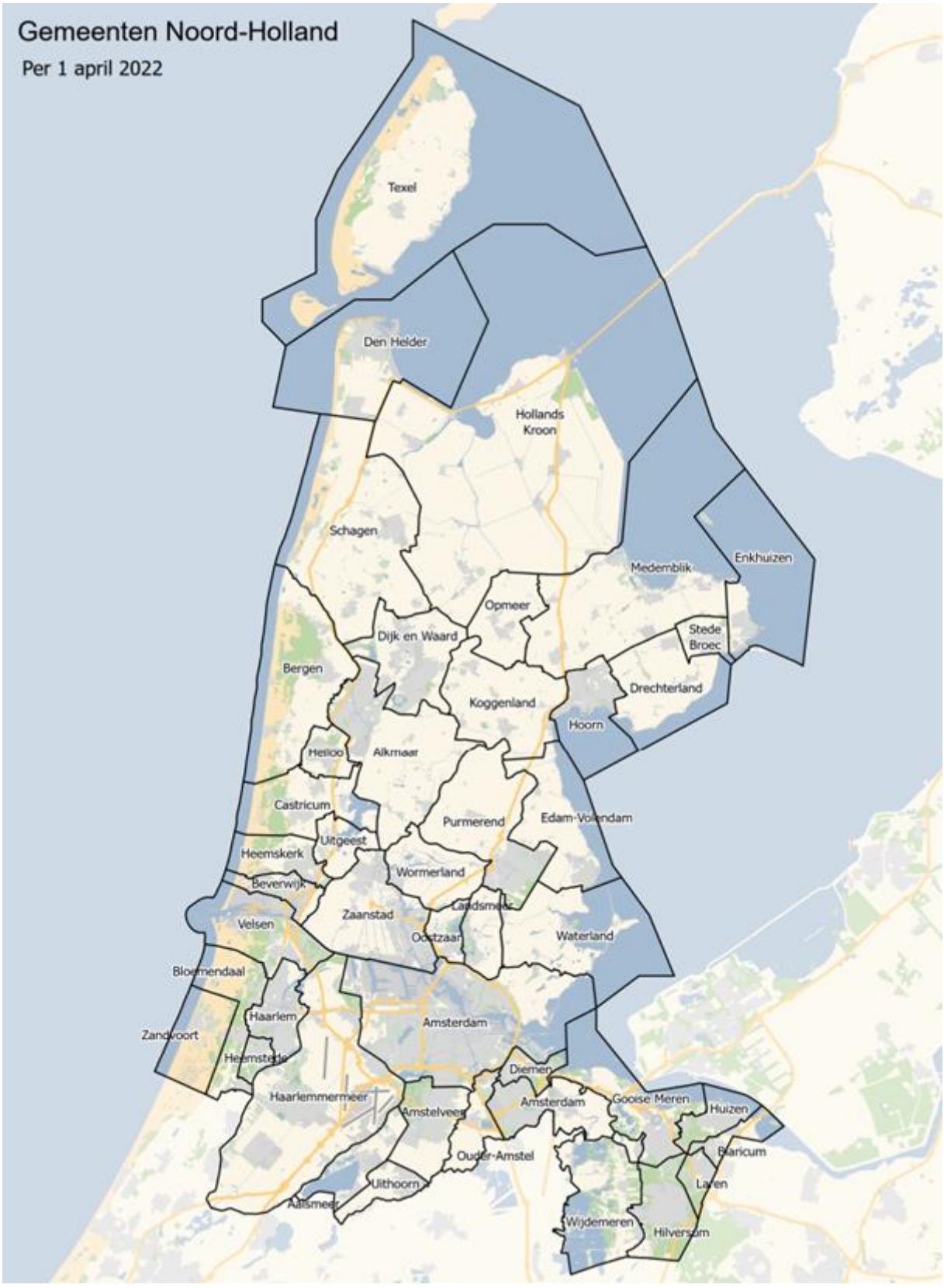
Website

www.noord-holland.nl

Algemene email

post@noord-holland.nl

Lijst met gemeenten

A	**K**
Aalsmeer	Koggenland
Alkmaar	**L**
Amstelveen	Landsmeer
Amsterdam	Laren
B	**M**
Bergen (NH.)	Medemblik
Beverwijk	**O**
Blaricum	Oostzaan
Bloemendaal	Opmeer
C	Ouder-Amstel
Castricum	**P**
D	Purmerend
Den Helder	**S**
Diemen	Schagen
Dijk en Waard	Stede Broec
Drechterland	**T**
E	Texel
Edam-Volendam	**U**
Enkhuizen	Uitgeest
G	Uithoorn
Gooise Meren	**V**
H	Velsen
Haarlem	**W**
Haarlemmermeer	Waterland
Heemskerk	Wijdemeren
Heemstede	Wormerland
Heiloo	**Z**
Hilversum	Zaanstad
Hollands Kroon	Zandvoort
Hoorn	
Huizen	

Provincie Noord-Holland

Bijlage bij registratienummer 2079145

Bijlage 2: Toelichting opcenten

1. Effect op jaarbasis van de verhoging van het tarief met 9,5 provinciale opcenten voor de belastingbetaler (autobezitter) met ingang van 1 januari 2024.

De voertuigen van de opcentenplichtige autobezitters vallen in vele gewichtsklassen. Deze gewichtsklassen beginnen bij 0 t/m 150 kg en lopen vervolgens per 100 kg op tot de gewichtsklasse >3.550 kg. Tot en met het gewicht van 550 kg wordt er een vaste grondslag geheven. Vanaf de gewichtsklasse 551- 650 kg en verder wordt er voor elke 100 kg gewichtstoename méér belasting in rekening gebracht. De provinciale opcenten zijn een percentage van de (gefixeerde) hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, zoals het tarief daarvan is vastgesteld op 1 april 1995. In de tabel hieronder is de opbouw van het motorrijtuigentarief opgenomen.

Gewichtsklasse voertuigen in kg.	Hoofdsom MRB per 01-04-1995	Te betalen bedrag bij 67,9 opcenten (geldig tot 01-01-2024)	Extra te betalen bedrag bij tariefverhoging van 9,5 opcenten (vanaf 01-01-2024)	Te betalen bedrag bij 77,4 opcenten (vanaf 01-01-2024)
0 t/m 550	€57,99	€39,38	€5,50	€44,88
551 t/m 650	€69,34	€47,08	€6,59	€53,67
651 t/m 750	€81,59	€55,40	€7,75	€63,15
751 t/m 850	€107,91	€73,27	€10,25	€83,52
851 t/m 950	€136,50	€92,68	€12,97	€105,65
951 t/m 1.050	€183,24	€124,42	€17,41	€141,83
1.051 t/m 1.150	€229,98	€156,16	€21,84	€178,-
1.151 t/m 1.250	€276,72	€187,89	€26,29	€214,18
1.251 t/m 1.350	€323,45	€219,62	€30,73	€250,35
1.351 t/m 1.450	€370,19	€251,36	€35,17	€286,53
1.451 t/m 1.550	€416,93	€283,10	€39,60	€322,70
1.551 t/m 1.650	€463,67	€314,83	€44,05	€358,58
1.651 en meer per 100 kg	€46,74	€31,74	€4,44	€36,18
> 3.551	€1.398,48	€949,57	€132,85	€1.082,42
Motoren	€24,46	€16,60	€2,33	€18,93

Toelichting:

In het Coalitieakkoord 2023-2027 Verbindend vooruit! Is aangegeven dat de opcenten verhoogd worden naar 77,4 opcenten per 01-01-2024. In de tabel hierboven is het effect hiervan per gewichtsklasse weergegeven. In de lichtgrijs gekleurde kolom staat het bedrag dat extra betaald moet worden bij verhoging van de opcenten naar 77,4.

In Noord-Holland zit het grootst aantal belaste voertuigen in de gewichtsklassen tussen 751 kg en 1.450 kg. Het totaal aan belaste voertuigen in deze gewichtsklassen bedraagt ongeveer 1

Provincie Noord-Holland

Bijlage bij registratienummer 2079145

miljoen. Op een totaal aan belaste voertuigen van ongeveer 1,2 miljoen is dat bijna 85%. Als het gemiddelde genomen wordt van de stijging van deze categorieën dan komt dat neer op een belastingverhoging van gemiddeld circa €22,- per auto per jaar.

Bij dit overzicht behoort nog de volgende toelichting;

- Elektrische auto's zijn tot en met 2024 vrijgesteld van motorrijtuigenbelasting en voor zeer zuinige auto's (Plug-in Hybrid met een uitstoot van minder dan 50 g/km CO2) geldt tot en met 2024 het halftarief;
- Voor oa kampeerauto's geldt het kwarttarief;
- Het tarief voor motoren is niet afhankelijk van het gewicht.
- De belastingdienst rondt het tarief van de motorrijtuigenbelasting inclusief opcenten af op hele euro's;
- Van andere categorieën weggebruikers zoals bestelauto's, bussen en vrachtauto's worden geen provinciale opcenten geheven.

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de belastingverhoging met 9,5 opcenten voor een zeer lichte auto <550 kg neerkomt op €5,50 en die voor een auto van >3.551 kg op €132,85 per jaar. Hierna volgt het effect van de tariefverhoging met 9,5 opcenten voor de meer gemiddeld in gebruik zijnde auto's (z.g. middenklassers) en enkele Sports Utility Vehicles (SUV's):

2 Opcenten tarieven van alle provincies per 01-01-2024* (van laag naar hoog)

Provincie	**2024**
Noord-Holland	77,4
Noord-Brabant	80,8
Utrecht	81,9
Overijssel	82,2
Flevoland	83,0
Limburg	83,1
Zeeland	84,4
Friesland	89,6
Drenthe	92,0
Groningen	95,7
Gelderland	97,9
Zuid-Holland	98,7

*De opcententarieven van de provincies kunnen nog wijzigen en zijn dus onder voorbehoud.

Provincie Noord-Holland 2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 5 september 2023

Onderwerp: Begroting 2024

Kenmerk: 2079145/ 2103190

Bijlagen:

Begroting 2024

Toelichting opcenten

1. Inleiding

De begroting is een belangrijk stuurinstrument voor de provincie Noord-Holland waarin Provinciale Staten de budgettaire kaders voor het jaar 2024 vaststellen. De begroting is als bijlage bij deze Statenvoordracht toegevoegd.

In het ontwerpbesluit vragen wij u:

- De begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 vast te stellen;
- De opcenten voor 2024 vast te stellen;
- De reserve coalitieakkoord in te stellen op basis van het in deze voordracht opgenomen instellingsbesluit;
- De kredietbesluiten ter uitvoering van het integraal meerjarenprogramma infrastructuur (iMPI) beschikbaar te stellen.

De begroting is ook als webversie beschikbaar via de financiële portal op de provinciale website. Daarnaast is een animatie van de begroting op taalniveau b1 opgesteld, zodat deze voor zo veel mogelijk inwoners van Noord-Holland toegankelijk is.

2. Toelichting op de begroting 2024

In juli is het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' gepresenteerd. In deze begroting is het coalitieakkoord op een zo'n herkenbare en evenwichtige mogelijke wijze verwerkt. Daarnaast is de begroting in opzet aangepast om de leesbaarheid en de informatiewaarde te verhogen. Dit is gedaan door in de begroting de activiteiten van de operationele doelen te bundelen op het niveau van het beleidsdoel.

Dit creëert samenhang tussen de verschillende activiteiten die bijdragen aan hetzelfde beleidsdoel. Daarnaast maakt dit de verantwoording richting de Staten helderder. Op 25 Juli jl. bent u over deze nieuwe opzet via een informerende brief geïnformeerd. 11 September 2023 zal er een technische briefing zijn, waarin de nieuwe opzet wordt toegelicht.

Financieel overzicht

Onderstaand overzicht laat zien hoeveel de provincie de komende jaren verwacht uit te geven en te ontvangen en wat de begrote mutaties in de reserves zijn. Hierin zijn de mutaties naar aanleiding van de kaderbrief en de ambities uit het coalitieakkoord verwerkt. De toelichting op het begrotingsresultaat is terug te vinden in de samenvatting van de begroting 2024.

Sluitende begroting

De provincie heeft voor 2024 een sluitende begroting. In de meerjarenraming kent de begroting een bescheiden tekort.

Totaal 2024 t/m 2027 (Bedragen in € x 1.000)	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Lasten	720.494	661.561	600.574	603.959
Baten	-636.807	-640.766	-619.388	-617.058
Saldo van baten en lasten	83.687	20.795	-18.814	-13.099
Stortingen reserves	182.834	120.902	87.361	94.487
Onttrekkingen reserves	-266.520	-141.386	-68.180	-79.719
Resultaat	0	310	366	1.669

Structureel evenwicht

In het coalitieakkoord zijn veel incidentele budgetten omgezet in structurele budgetten. Om vast te kunnen stellen of er ook sprake is van een structureel evenwicht, wordt gekeken of de structurele lasten en stortingen en onttrekkingen lager zijn dan de structurele baten. In de tabel hieronder blijkt dat dit voor alle jaren het geval is. Dit houdt in dat alle jaarlijks terugkerende lasten worden gedekt door jaarlijks terugkerende baten.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)

	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Saldo van baten en lasten	83.687	20.795	-18.814	-13.099
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-83.686	-20.484	19.181	14.768
Begrotingssaldo na bestemming	**0**	**310**	**366**	**1.669**
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	2.994	34.919	14.863	8.744
Structureel begrotingssaldo	**-2.993**	**-34.608**	**-14.496**	**-7.075**

3. Opcenten

In het coalitieakkoord 2023-2027 'Verbindend vooruit!' is opgenomen dat de opcenten verhoogd moeten worden van 67,9 opcenten naar 77,4 opcenten. Zo wordt het gepresenteerde tekort uit de kaderbrief gedekt en kunnen de opgaven uit het coalitieakkoord gerealiseerd worden. De effecten van de verhoging en een toelichting op de wijziging is opgenomen in de bijlage: Toelichting opcenten bij het wijzigingsbesluit. Na vaststelling wordt het wijzigingsbesluit bekendgemaakt in het Provinciaal Blad. Per 1 januari 2024 geldt dan het nieuwe tarief.

De financiële effecten van de verhoging zijn verwerkt in de begroting 2024 die gelijktijdig met deze voordracht aan uw Staten wordt aangeboden.

4. Instellingsbesluit nieuw reserve

De reserve coalitieakkoord is ingesteld ten behoeve van de budgettaire verwerking van het coalitieakkoord. De beschikbaar gestelde incidentele middelen van in totaal € 136,1 miljoen minus de nog in te vullen taakstelling op de reserves van € 40 miljoen worden in deze reserve gestort. In de begroting 2024 is nog niet het volledige bedrag gestort in de reserve. Dit omdat de planning van de programmering nog moeten worden uitgewerkt. Na de vertaling van de ambities uit het akkoord tot uitvoeringsplannen worden de middelen overgeheveld vanuit de reserve coalitieakkoord naar de inhoudelijke bestemmingsreserves binnen het betreffende programma waar vanuit de daadwerkelijke bestedingen zullen plaatsvinden.

Door een aparte reserve in te stellen wordt vermenging met de algemene reserve voorkomen. Zo kan de algemene reserve volledig gerekend worden tot het weerstandsvermogen en hoeft er geen rekening mee gehouden worden met de gelabelde middelen voor het coalitieakkoord.

Middelen die niet gealloceerd zijn voor het einde van 2027 (einde coalitieperiode) vallen vrij naar de algemene middelen. De maximale hoogte in dit coalitieakkoord is bepaald door de totale omvang van de incidentele middelen en € 136,1 miljoen.

	Reserve Coalitieakkoord
Functie	Budgetgerichte reserve
Doel	Het doel van de reserve coalitieakkoord is het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord. Wanneer in het akkoord incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld voor een specifieke ambitie worden deze in de reserve coalitieakkoord gereserveerd voor deze ambitie. Wanneer voor de ambitie een uitvoeringsgereed plan is vastgesteld worden de incidentele middelen overgeheveld naar de inhoudelijke bestemmingsreserve waar vanuit de daadwerkelijke bestedingen plaatsvinden
Programma	7. Overzicht algemene dekkingsmiddelen en organisatie
Voeding	De Reserve wordt gevoed vanuit de beschikbaar gestelde incidentele middelen in het coalitieakkoord ‘Verbindend vooruit! ‘ van in totaal € 136,1 miljoen minus de nog in te vullen taakstelling op de reserves van €

	40 miljoen.
Looptijd	t/m 31-12-2027
Maximale hoogte	De maximale hoogte van de reserve wordt bepaald in het coalitieakkoord.

5. Kredietbesluiten infrastructuurmaatregelen ter uitvoering van het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI 2024-2031)

In de financiële verordening is opgenomen dat kredieten (exclusief BTW) bij de begroting ter besluitvorming aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Per kredietaanvraag melden wij of voor de maatregelen een bijdrage van derden en/of dekking uit eigen reserves wordt verkregen en welke bedragen uiteindelijk ten laste van welke kapitaallasten komen.

De kredietbesluiten zijn in onderstaande tabellen samengevat.

Vervangingsinvesteringen

project-nummer	BG2024 kredietbesluiten vervangingsinvesteringen	kredietsoort	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	totaal krediet	jaar oplevering	afschrijvings-termijn
19D03A-90	Vervanging - Bruggen Krommenie A (19D03) en B (19D04)	wegen	17.525.000	5.000.000	22.525.000	2028	50
24BB-95	Vervanging - Centrale afstandsbediening (CAB) - 2e gedeelte fase 1	wegen	17.472.050	100.000	17.572.050	2026	15
K20n-d-01	Vervanging - Vaarwegvak 1 Noordhollandsch Kanaal	vaarwegen		4.000.000	4.000.000	2024	80
N247a-03	Vervanging - Dijksbrug (KW 25F-01)	wegen	1.600.000	1.100.000	2.700.000	2026	50
	Totaal kredietbesluiten			**10.200.000**			

project-nummer	Begroting2024 kredietbesluiten verbeter- en uitbreidingsmaatregelen	reeds beschikbaar krediet	krediet-aanvraag	bijdragen derden	provinciaal financieringsbudget reserve OPI	provinciaal financieringsbudget t.l.v. kapitaal-lastenbudget	totaal krediet	jaar oplevering
alg-29a	Nieuwbouw Wilhelminasluis	54.299.753	112.122	112.122		0	54.411.875	2020
alg-29b	Vernieuwen Zaanbrug	30.401.384	3.465.860	3.465.860		0	33.867.244	nvt
alg-45	Kantmarkering fietspaden		2.500.000	1.250.000		1.250.000	2.500.000	2025
HOV-14	HOV Legmeerdijk (N231)/bushalte Royal FloraHolland	12.242.000	350.000			350.000	12.592.000	2024
N203-18	Kortetermijnmaatregelen N203, ged. Uitgeest-N513	400.000	350.000			350.000	750.000	2024
N501-05	Reconstructie kruispunt N501-Redoute		2.000.000		2.000.000	0	2.000.000	2024
			8.777.982	**4.827.982**	**2.000.000**	**1.950.000**		
	Wijziging dekking kredieten							
N247-16	Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, ged. A10-N517	56.695.000	0	8.520.000		-8.520.000	56.695.000	2026
			0	**8.520.000**	**0**	**-8.520.000**	**56.695.000**	
	Totaal kredietbesluiten		**8.777.982**	**13.347.982**	**2.000.000**	**-6.570.000**		

Verbeter- en uitbreidingsinvesteringen

<u>Nieuwe kredietaanvragen</u>

1. **alg-45 Kantmarkering** **€ 2.500.000**
   Het krediet komt voor € 1.250.000 komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen. Daarnaast geeft het Rijk een subsidie van € 1.250.000.
   (jaar oplevering: 2025; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
   Er wordt kantmarkering op circa 200 km fietspad aangebracht.
2. **K20n-d-01 Vervanging – Vaarwegvak 1 – Noordhollandsch Kanaal: Pontveer Westeinde - Koopvaardersschutsluis** **€ 4.000.000**
   Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen.

(jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 80 jaar)
De oever van het Noordhollandsch Kanaal vaarwegvak 1 (ca. 800 meter) wordt vervangen.

3. **N501-05 Reconstructie kruispunt N501-Redoute** **€ 2.000.000**
   Het krediet komt ten laste van de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (Programma Provinciale Fietsknelpunten).
   (jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
   Er wordt een linksafstrook en een middengeleider voor overstekend langzaam verkeer gerealiseerd.

Kredietverhogingen

4. **19D03A-90 – Vervanging – Bruggen Krommenie A (19D03) en B (19D04)** **€ 5.000.000**
   Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen.
   Voor de vervanging van de bruggen waren 2 aparte kredieten beschikbaar, maar omdat het nu als 1 project wordt uitgevoerd, worden de kredieten samengevoegd. (jaar oplevering: 2028; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
   Dit krediet is nodig voor de bouwteamfase, waarin met een marktpartij een gedetailleerde kostenraming wordt gemaakt, die de basis vormt voor de kredietaanvraag voor de realisatie.
5. **24BB-95 Vervanging - Centrale afstandsbediening (CAB) - 2e gedeelte fase 1 (duurzaamheidsmaatregelen)** **€ 100.000**
   Het krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen.
   (jaar oplevering: 2026; afschrijvingstermijn: 15 jaar)
   Bij de aansluiting van 10 bruggen en sluizen op de Bediencentrale wordt de bestaande OV-/kolkverlichting vervangen door LED-verlichting.
6. **alg-29a Nieuwbouw Wilhelminasluis** **€ 112.122**
   Het krediet wordt gedekt door een bijdrage van € 112.122 van de gemeente Zaanstad.
   (jaar oplevering: 2020; afschrijvingstermijn: n.v.t.)
   Op verzoek van de gemeente Zaanstad zijn aanvullende werkzaamheden uitgevoerd en de post nadeelcompensatie was ontoereikend.
7. **alg-29b Vernieuwen Zaanbrug** **€ 3.465.860**
   Het krediet wordt gedekt door bijdragen van de gemeenten Zaanstad (€ 479.062 + € 2.500.000) en Wormerland € 486.798), zijnde de opdrachtgevers.
   (jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: geen, is een gemeentelijke brug)
   - € 1.500.000 indexatie provinciale bijdrage over 2021;
   - € 1.965.860 indexatie over 2022 (Zaanstad € 479.062, Wormerland € 486.798; provincie € 1.000.000).

   De provinciale bijdrage (€ 2.500.000) wordt als subsidie aan de gemeente Zaanstad uitgekeerd.
8. **HOV-14 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Legmeerdijk (N231)/ halte Royal FloraHolland (duurzaamheidsmaatregel)** **€ 350.000**
   Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen.
   (jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
   Als duurzaamheidsmaatregel wordt een circulaire voetgangersbrug met houten liggers gerealiseerd.
9. **N203-18 Kortetermijnmaatregelen N203, gedeelte Uitgeest-N513** **€ 350.000**
   Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen.
   (jaar oplevering: 2024; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
   Er zijn hogere uitvoeringskosten door meer verkeersmaatregelen en uitvoering 's nachts.
10. **N247a-03 Vervanging Dijksbrug (KW 25F-01)** **€ 1.100.000**
    Het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen.
    (jaar oplevering: 2026; afschrijvingstermijn: 50 jaar)
    De vervanging van de brug wordt meegenomen in project N247-16 en door gestegen kosten (hogere

bouwkosten, complexe uitvoering ter plaatse, extra engineeringskosten, effecten beëindigen contract N247-16) is een aanvullend krediet nodig.

Dekkingswijziging krediet

11. **N247-16 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-N517**
    lagere dekking **-/- € 8.520.000**
    Beschikbare krediet: € 56.695.000. Lagere bijdragen regiopartners: € 8.520.000. Dit bedrag komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen (zie onderstaande tabel).

	oud	lagere bijdragen	nieuw
kredieten	**56.695.000**		**56.695.000**
dekking			
VRA	22.100.000	-8.325.000	13.775.000
Res. infrastr Rijksbijdrage BB verv. MRA-BBV-703	500.000		500.000
gemeente Amsterdam	290.000	-40.000	250.000
gemeente Purmerend	307.500	-57.500	250.000
gemeente Edam/Volendam	140.000	-40.000	100.000
gemeente Waterland	157.500	-57.500	100.000
reserve Groen	320.000		320.000
kapitaallasten Water (reserve GO Vaarwegen)	70.000		70.000
totaal inkomsten	23.885.000	-8.520.000	15.365.000
netto investering kapitaallasten PMI	**32.810.000**	**8.520.000**	**41.330.000**

(jaar oplevering: 2026; afschrijvingstermijn 50 jaar)

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. nummer PS-besluit vult de griffie in

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 5 september 2023;

gelet op ontwerpbesluit,

besluiten:

1. De begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027 vast te stellen;

2. **Artikel I**
De Verordening op de heffing van Opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, vastgesteld bij besluit van 10 november 2008, Provinciaal blad, 2008, 127, wordt als volgt gewijzigd:

   A
   Artikel 1 komt te luiden:

   Artikel 1
   Ten behoeve van de provincie Noord-Holland worden jaarlijks 77,4 opcenten op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting geheven.

   B
   Bijlage 1 bij de verordening wordt vervangen door bijlage 2 bij dit besluit.

   ARTIKEL II
   Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 2024.

3. De reserve coalitieakkoord in te stellen op basis van het in deze voordracht opgenomen instellingsbesluit;

4. Ter uitvoering van het iMPI 2024-2031 de volgende kredieten beschikbaar te stellen:

   a. alg-45 Kantmarkering € 2.500.000
   het krediet wordt gedekt door een rijkssubsidie van € 1.250.000 en komt voor € 1.250.000 ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen;
   b. K20n-d-01 Vervanging – Vaarwegvak 1 – Noordhollandsch Kanaal:
   Pontveer Westeinde - Koopvaardersschutsluis € 4.000.000
   het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen;
   c. N501-05 Reconstructie kruispunt N501-Redoute € 2.000.000
   het krediet komt ten laste van de reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (Programma Provinciale Fietsknelpunten).
   d. 19D03A-90 – Vervanging – Bruggen Krommenie A (19D03) en B (19D04) € 5.000.000
   het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen;
   e. 24BB-95 Vervanging - Centrale afstandsbediening (CAB) - 2e gedeelte
   fase 1 (duurzaamheidsmaatregelen) € 100.000
   het krediet komt ten laste van de stelpost Vervangingsinvesteringen;
   f. alg-29a Nieuwbouw Wilhelminasluis € 112.122
   het krediet wordt gedekt door een bijdrage van € 112.122 van de gemeente Zaanstad;

alg-29b Vernieuwen Zaanbrug € 3.465.860
het krediet wordt gedekt door de gemeenten Zaanstad (€ 2.979.062) en Wormerland € 486.798);

g. HOV-14 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Legmeerdijk (N231)/ halte Royal FloraHolland (duurzaamheidsmaatregel) € 350.000
het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen;

h. N203-18 Kortetermijnmaatregelen N203, gedeelte Uitgeest-N513 € 350.000
het krediet komt ten laste van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen;

i. N247a-03 Vervanging Dijksbrug (KW 25F-01) € 1.100.000
het krediet komt ten laste van de kapitaallasten vervangingsinvesteringen;

2. de reeds beschikbaar gestelde kredieten voor 19DA03-90 (€ 8.762.500) en 19D04-90 (€ 8.762.500) samen te voegen tot één krediet, omdat de vervanging van de bruggen Krommenie A en B zijn samengevoegd tot 1 project;
3. de dekking van het project N247-16 Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N247, gedeelte A10-N517 aan te passen door de bijdragen van derden te verlagen met € 8.520.000 en dit ten laste te brengen van de kapitaallasten verbeter- en uitbreidingsinvesteringen conform onderstaande tabel:

	oud	lagere bijdragen	nieuw
kredieten	**56.695.000**		**56.695.000**
dekking			
VRA	22.100.000	-8.325.000	13.775.000
Res. infrastr Rijksbijdrage BB verv. MRA-BBV-703	500.000		500.000
gemeente Amsterdam	290.000	-40.000	250.000
gemeente Purmerend	307.500	-57.500	250.000
gemeente Edam/Volendam	140.000	-40.000	100.000
gemeente Waterland	157.500	-57.500	100.000
reserve Groen	320.000		320.000
kapitaallasten Water (reserve GO Vaarwegen)	70.000		70.000
totaal inkomsten	23.885.000	-8.520.000	15.365.000
netto investering kapitaallasten PMI	**32.810.000**	**8.520.000**	**41.330.000**

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
K.C.J. Pruymboom CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143931
Koen.pruymboom@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 6 SEP. 2023

Kenmerk
2079145/2103201

Uw kenmerk

Betreft: Begroting 2024

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit inclusief bijlagen, over de begroting 2024. In de begroting 2024 is het in juli gesloten coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' en de financiële kaders en de voorstellen uit de kaderbrief 2024 verwerkt.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris M.J.H. van Kuijk

voorzitter A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)

Voordracht begroting 2024

Begroting 2024

Toelichting opcenten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Schriftelijk beantwoording vragen Begroting 2024 – portefeuille van Dijk

Commissie Bestuur 16 okt 203 agendapunt 4a Begroting 2024

JA21 Mw. Uiterwijk

Specifieke vragen heeft zij over: - budget van 215.000 euro voor communicatie, participatie, pride en Keti Koti: wat is de precieze verdeling?

Er is geen precieze verdeling. Het is vanuit het budget voor programma 1 - Faciliteren van het provinciaal bestuur, waaruit verschillende activiteiten betaald worden. Het ene jaar kan er meer nodig zijn voor participatie, terwijl er een ander jaar juist weer meer nodig is voor communicatiecampagne. Eind 2023 wordt door Gedeputeerde Staten de nieuwe communicatiestrategie 2024-2027 vastgesteld en ter bespreking aangeboden aan Provinciale Staten. Deze strategie biedt kaders voor besteding van dit budget.

In de afgelopen drie coalitieakkoorden is telkens, boven op het structurele communicatiebudget, extra geld opgenomen voor extra ambities. De hoogte van dit bedrag wisselde per coalitieperiode, afhankelijk van de ambities. In het coalitieakkoord 2023-2027 is besloten vanaf nu structureel 215.000 euro op te nemen voor communicatie en participatie.

Deze middelen gaan naar activiteiten op het gebied van inwonersparticipatie, het scholierenprogramma, grote communicatiecampagnes, deelname aan Pride en aandacht voor het koloniale verleden (Keti Koti).

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J. Koning

CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235144992

koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 1 NOV. 2023

Kenmerk

2079145/ 2134462

Uw kenmerk

Betreft: Aanvullende informatie bij begroting 2024

Geachte leden,

Tijdens de behandeling van de begroting 2024 in de commissie Bestuur van 16 oktober jl. hebben wij uw Staten toegezegd om de volgende aanvullende informatie te verstrekken voor de begrotingsbehandeling in PS op 6 november:

- De impact van de septembercirculaire provinciefonds op de Begroting 2024 en de meerjarenraming
- Een overzicht van de financiële stukken en beleidsnota's die GS, naast de reguliere P&C documenten, aan PS verwacht voor te leggen in 2024

Via deze brief doen wij uw Staten de toegezegde informatie toekomen.

1. Financieel effect van de septembercirculaire 2023 op de begroting

Provincies ontvangen in principe op drie tijdstippen in het jaar informatie over de provinciefondsuitkeringen: in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota.

De totale uitkering van het provinciefonds bestaat uit twee onderdelen:

1. De algemene uitkering (verdeling hiervan vindt plaats via het verdeelmodel van het provinciefonds) en
2. Decentralisatie uitkering (verdeling hiervan vindt niet plaats via het verdeelmodel maar is een vooraf afgesproken bedrag om een beleidsdoel te bereiken).

In deze brief lichten wij de financiële effecten van de septembercirculaire 2023 op de begroting toe. Hierbij beperken we ons tot de ontwikkeling van de algemene uitkering omdat deze middelen vrij besteedbaar zijn voor de provincie.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Om de financiële gevolgen van de septembercirculaire te berekenen is een vergelijking gemaakt van de bedragen zoals deze in de meicirculaire 2023 waren opgenomen. Deze bedragen uit de meicirculaire zijn verwerkt in de Begroting 2024. In de tabel hieronder is de vergelijking tussen de meicirculaire en de septembercirculaire opgenomen:

Omvang algemene uitkering (bedragen x € 1.000)

	2023	2024	2025	2026	2027
Meicirculaire 2023 (= begroting 2024)	268.200	294.000	300.300	287.300	296.700
Septembercirculaire 2023	271.600	297.700	303.100	288.600	302.000
Verschil	**3.400**	**3.700**	**2.800**	**1.300**	**5.300**

Uit bovenstaande tabel blijkt dat we in alle jaren meer geld ontvangen ten opzichte van de meicirculaire. De toename in 2023 wordt per saldo veroorzaakt door toevoeging van de ruimte onder het plafond van het BTW-compensatiefonds. De toename in de andere jaren wordt veroorzaakt door hogere accressen. De mutatie in 2023 wordt verwerkt in de Laatste Begrotingswijziging 2023. De mutatie van 2024 zal verwerkt worden in de Eerste Begrotingswijziging 2024. De jaren daarna worden verwerkt in de Kaderbrief 2025.

2. Overzicht aankomende financiële stukken en beleidsnota's

In de tabel hieronder zijn de financiële stukken, nota's en voorstellen die GS op dit moment op de planning hebben staan voor 2024 opgenomen. Hierin zijn de reguliere P&C documenten die wij jaarlijks aan uw staten voorleggen niet meegenomen. Per document is inzichtelijk gemaakt in welke vorm wij het betreffende voorstel aan uw Staten verwachten voor te leggen.

Omschrijving	Type document	Planning
Voorstel invulling taakstelling reserves coalitieakkoord (€ 40 mln.)	Op te nemen in kaderbrief 2025	2024 - Q2
Voorstel invulling structurele taakstelling coalitieakkoord (€ 3,5 mln.)	Op te nemen in kaderbrief 2025	2024 - Q2
Overzicht van begrotingsposten die wel/niet geïndexeerd worden,	Op te nemen als bijlage bij kaderbrief 2025	2024 - Q2
Rentebeleid	informatief	2023 - Q4
Financieringsstatuut	Beleidsnota	2024 - Q1
Nota reserves	Beleidsnota	2024 - Q2

Kadernota verbonden partijen	Beleidsnota	2024
Aanvullende notitie weerstandsvermogen in relatie tot de 25% norm voor de algemene reserve	Notitie	2024

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K.C.J. Pruymboom

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143931

koen.pruymboom@noord-holland.nl

Verzenddatum

04 OKT. 2023

Kenmerk

2079145/2119493

Uw kenmerk

Betreft: Memorie van antwoord begroting 2024

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter kennisgeving de memorie van antwoord over de door u gestelde vragen met betrekking tot de begroting 2024.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
E.A.S. Rommel

1 bijlage(n)

Memorie van antwoord begroting 2024

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
1	VVD	Bas de Wit	24	2.1	Wat wordt in onderstaande zin bedoeld met 'tijdig' en wie bepaalt wanneer een vergunning 'tijdig' is aangevraagd? "Zorgen dat gemeenten met windzoekgebieden tijdig vergunningen voor windparken aanvragen."	In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de vergunningen voor wind- en zonparken in 2025 verleend zouden moeten zijn om in 2030 ook daadwerkelijk 'te draaien'. De doorloopprocedure voor een vergunningverlening is minimaal 1,5 jaar. Dat betekent dat aanvragen idealiter volgend jaar ingediend worden bij de OD NZKG. Door adviesgesprekken met gemeenten maar ook door inzet van een windkwartiermaker die gemeenten ondersteunt proberen we dit waar mogelijk te versnellen	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
2	VVD	Bas de Wit	24	2.1	Inzake de zon-op-dak opgave het volgende: welke uitdagingen gelden hier specifiek en wat kan de provincie daar eventueel aan doen? Hoe worden maatregelen beoordeeld op hun effectiviteit en efficiëntie?	Er zijn meerdere uitdagingen waaronder de netcongestie maar ook zaken als dakconstructies van bedrijven die nog niet geschikt zijn. Vanuit de provincie doen we alles wat in onze rol past om de zon op dakopgave te versnellen. We zetten vol in op zon op grote daken met de tools ‘Zonnedakje’ en ‘Park The Sun’ (interactieve kaarten waarmee voor elk dak of parkeerlocatie de potentie van zon-opwek inzichtelijk is), de uitvoeringsregeling Zonne-energieleverende parkeerterreinen, advisering scholen door stichting Schooldakrevolutie, advisering agrariërs door LTO Noord en advisering bedrijven door adviesbureau Over Morgen (allen in opdracht van de provincie), Verder zijn er verschillende subsidieregelingen voor het verduurzamen (incl. zon-opwek), ontzorgingsloketten voor ondernemers (zoals Saenz, duurzaam ondernemersloket West-Friesland, GreenBizz IJmond, Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (SADC) en ontwikkelbedrijf NHN).Onze inzet herijken we jaarlijks.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
3	VVD	Bas de Wit	24	2.1	Er komt vervolgonderzoek naar de relatie tussen windturbines en gezondheid. In welke provinciale regelgeving of provinciaal beleid worden de uitkomsten meegenomen? Wat zijn de specifieke onderzoeksvragen van dit onderzoek? En op welke manier worden data verzamelend ten behoeve van dit onderzoek? Als dit nu nog niet bekend is, wanneer wordt het onderzoekskader bepaald en gestart met het onderzoek?	Het landelijke Expertisepunt Windenergie en Gezondheid - een samenwerking van oa RIVM en GGD - zorgt ervoor dat de wetenschappelijke kennis op dit punt actueel is en publiceert elke 3 maanden een overzicht van relevante inzichten en onderzoeken. Zodra er meer bekend is over de vervolgonderzoeken n.a.v. RIVM rapport "verkenning van opties voor gezondheidsonderzoek rond windturbines" informeren wij u. Nieuwe inzichten worden waar nodig meegenomen in de vergunningverlening voor windturbines en geborgd in de gezondheidseffectscreening	Suzanne van Noort	Rosan Kocken/ Jeroen Olthof	Leefomgeving	
4	VVD	Bas de Wit	26	2.1	Uit het financieel kader voor de energietransitie is niet op te maken waar het budget t/m 2027 specifiek voor wordt gebruikt (bijvoorbeeld gerelateerd aan de genoemde maatregelen op pagina 24-25). Kan een onderliggende specificatie gestuurd worden van de baten en lasten van de tabel op pagina 26 inclusief toelichting op de deze specificatie (waarom bepaald bedrag voor bepaald uitgavencategorieën?).	Naast het structurele budget van EUR 11 miljoen voor 2024, zijn ook de reserves opgenomen vanuit het vorige coalitie-akkoord waar reeds een aantal regelingen aan gekoppeld zijn op basis van genomen besluiten in vorige coalitie. Zoals o.a. energiebesparing bedrijven terreinen, verduurzamen gebouwde omgeving en bevorderen van aardwarmte. Tijdens de eerste begrotingswijziging moet gekeken worden of er nog aanspraak gemaakt moet worden op de bestaande reserves dit hangt af van nog uit te werken plannen die in 1ste begrotingswijziging verder geconcretiseerd zullen zijn. Specifieke uitwerkingen zullen op basis van het nieuwe coalitieakkoord worden uitgewerkt.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
5	VVD	Jeroen Boer	52	4.4	Op pagina 52 wordt verwezen voor beleidsdoel 4.4 Infrastructuur verduurzamen en verbeteren naar de Brede Basismonitor. Daar lezen we dat de regio Zaanstreek-Waterland met 76 procent het laagst scoort qua gemiddelde vertraging in de spits . Binnen deze regio worden van de 76 provinciale wegen er 16 als matig en 2 als slecht beoordeeld. Waar zien we in deze begroting extra aandacht/ geld voor de regio om deze score te verbeteren?	Deze informatie is te vinden in het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI). Hierin zijn per regio de lopende en geplande projecten weergegeven. In de regio Zaanstreek Waterland worden bijvoorbeeld momenteel verbeteringen aangebracht op de N247.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
6	VVD	Jeroen Boer	45	4.1	We lezen dat we de verkeersveiligheid willen verbeteren in Noord-Holland. Ook lezen we in de Brede Basismonitor dat "Na een decennialange daling neemt het aantal fatale verkeersongevallen in de provincie sinds 2013 weer licht toe." Welke specifieke projecten / maatregelen gaan we nemen om een daling van fatale verkeersongevallen weer te realiseren?	De provincie realiseert samen met de gemeenten, politie en maatschappelijk partijen continu projecten om de verkeersveiligheid te verbeteren. We voeren infrastructurele projecten uit op provinciaal areaal, zoals snelheidsremmers bij fietsoversteken, het veiliger maken van bermen of kantmarkering op fietspaden. En we geven subsidie aan gemeenten, zodat zij dit ook op hun infrastructuur kunnen doen. We zetten in op gedragsinterventies, zoals verkeerseducatie aan scholieren, campagnes over o.a. fietsverlichting & afleiding in het verkeer en cursussen voor veilig fietsen voor oudere fietsers. En we maken afspraken met de politie over handhavingprioriteiten en het koppelen van handhaving aan specifieke campagnes. Met deze combinatie van infrastructurele, gedrag en handhavingsmaatregelen willen we het aantal fatale verkeersongevallen zoveel mogelijk laten dalen.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
7	VVD	Jeroen Boer	50	4.4	In het coalitieakkoord is op opgenomen dat we het goederenvervoer over water gaan stimuleren, aangezien dit kan bijdragen aan het ontlasten van het wegennet. Ook in de elektrificatie van het vervoer over water gaan we investeren. Op pagina 50 infrastructuur verbeteren, verduurzamen lees ik niets over deze doelen. Kunt u dat verder toelichten?	De maatregelen die wij nemen om goederenvervoer over water te stimuleren, zijn opgenomen in de Agenda Slimme en Schone Logistiek, die door PS is vastgesteld. De uitvoering van deze agenda is in de begroting opgenomen op pagina 45, in het hoofdstuk Realiseren Perspectief Mobiliteit.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
8	VVD	Jeroen Boer	102	§ 3.2	We zien dat de Variabel onderhoud wegen flink afloopt Van E 27,3M in 2024 naar 10,4M in 2027. Kunt u verklaren waarom de investeringen in onderhoudskosten zo aflopen? Doen we minder? Stellen we projecten uit?	Deze afname is grotendeels een schijnbare afname. Variabel onderhoud programmeren we meerjarig waarbij delen pas korter van tevoren geprogrammeerd worden waardoor het huidige beeld nog niet compleet is. De verwachting is dus niet dat er veel minder wordt uitgegeven in de jaren en er worden ook geen projecten uitgesteld.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
9	VVD	Jeroen Boer	121	§ 3.2	Op pagina 121 zien we dat we nog financieel betrokken zijn bij SolaRoad B.V. Is er door PS al een besluit genomen of/ en zo ja wanneer we deze betrokkenheid gaan beëindigen? Wanneer kunnen we zo'n besluit verwachten?	De rol van aandeelhouder is een bevoegdheid van GS. Op basis van de kadernota verbonden partijen wordt bepaald op welke manier PS betrokken worden.	Wim Voordenhout/Florien Goosens	Rosan Kocken	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
10	VVD	M. Poot	Bijlage opcenten		'Voor oa kampeerauto's geldt kaarttarief'. Voor welke categorien geldt dit nog meer? 'Voor andere categorieën weggebruikers zoals bestelbusjes, etc. worden geen provinciale opcenten geheven'. Waarom is dit eigenlijk zo? is dit landelijke regelgeving?	Het bijzondere tarief van 25% geldt voor de volgende categorieën (zie onderstaande opsomming). In de Provinciewet (artikel 222) is opgenomen dat opcenten alleen worden geheven over personenauto's en motorrijwielen. De definities daarvan zijn vastgelegd in artikel 2 en 3 van de wet op de Motorrijtuigenbelasting. Een kampeerauto, een kampeerauto die bedrijfsmatig wordt verhuurd, een kampeerauto: ik wil geen gebruik (meer) maken van de overgangsregeling voor oldtimers, een motorrijtuig dat is ingericht voor het vervoer van paarden en uitsluitend niet-beroepsmatig wordt gebruikt voor de paardensport, een motorrijtuig dat wordt gehouden en gebruikt door een kermis- of circusexploitant, een motorrijtuig dat is ingericht als wektuig, een motorrijtuig dat ingericht is als werkplaats, een rijdende winkel.	Niels Meijer	Esther Rommel	Bestuur	
11	VVD	Pieter Dijkman	65	5.5	Wat zijn de gevolgen voor het tijdpad van de PPLG als gevolg van de tussentijdse 2e kamer verkiezingen? Welke gevolgen zou dit kunnen hebben voor de meerjaren begroting?	Het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) is niet controversieel verklaard. Dat betekent de minister verder kan met dit dossier. Het PPLG is de Noord-Hollandse uitwerking van het NPLG. Door de verkiezingen zijn er wel een aantal onzekerheden zoals bijvoorbeeld over het transitiefonds. De Eerste Kamer heeft dit onderwerp nog niet behandeld. Het tijdspad van het PPLG behoeft bijstelling omdat er bij het Rijk vertraging is opgetreden in de toetsing van de provinciale plannen door kennisinstellingen en Ecologische Autoriteit. Over de aanpassing van het tijdspad zijn we in gesprek met het ministerie van LNV.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
12	VVD	Pieter Dijkman	80	7.1	U stelt dat nog niet alle incidentele middelen beschikbaar zijn gesteld omdat de taakstelling nog moet worden ingevoerd. Is het behalen van de taakstelling voorwaardelijk voor het beschikbaar stellen van de incidentele middelen? En wanneer verwacht u de taakstelling te hebben ingevuld?	Wij zijn voornemens om bij de kaderbrief 2025 met een voorstel te komen voor de invulling van de taakstelling op de incidentele en structurele middelen.	Mirjam Luimstra	Esther Rommel	Bestuur	
13	VVD	Pieter Dijkman	85	§ 3.1	1. De nettoschuld quote verslechtert naar 243% in 2027. De signaalwaarde rood is 130%. Welke maatregelen worden genomen om deze begrote verslechtering tegen te gaan? 2. Wanneer verwacht u weer te kunnen voldoen aan de wenselijk norm van <100%	De verslechtering van de nettoschuldquote is de resultante van de geprognosticeerde balans (4.3.1.2). In deze balans is op basis van de onbenutte ruimte op de kapitaalslasten een hoge investering in vaste activa opgenomen, hiertegen over staat een toename van de overlopende passiva waardoor de nettoschuldquote aanzienlijk stijgt. Dit hoge investeringsbedrag is het gevolg van de rekenmethode die wij conform voorgaande jaren hanteren. Wij constateren nu dat deze methode hierdoor tot een irreëel bedrag heeft geleid als gevolg waarvan de nette schuldquote sterk toeneemt. Bij hantering van reële investeringsbedragen vertoont de nettoschuldquote de komende jaren ook een stijging maar zal deze nog wel onder de 130% blijven. In 2024 zullen wij de rekenmethode die tot op heden gehanteerd werd en bijbehorende kaderstelling opnieuw bekijken.	Jean Bierhuizen/ Martijn van Eijnatten	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
14	VVD	Pieter Dijkman	105	§ 3.3	Het lijkt erop dat het renteresultaat constant wordt gehouden terwijl de schuld fors toeneemt. Hoe verklaart u dat ?	Dit ligt aan het feit dat voor de berekening van de schulden een andere methodiek gehanteerd wordt dan voor de berekening van het renteresultaat. Aan de geprognosticeerde schuldpositie ligt het ambitieniveau op het gebied (met name) investeringen ten grondslag. Het renteresultaat hebben we berekend op basis van ervaringscijfers. Het gevolg hiervan is dat er in de huidige begroting geen directe koppeling te maken is tussen beide grootheden. Wij erkennen dat dit geen optimale situatie is en werken aan een voorstel om deze, in samenhang met andere kengetallen die hun basis in de balans hebben, beter op elkaar te laten aansluiten.	Edwin van der Schaaf	Esther Rommel	Bestuur	
15	VVD	Pieter Dijkman	162	H4.	De materieel vaste activa stijgen in de komende periode met 1,3 miljard ruim 300 miljoen per jaar. De reserves nemen zelfs af in deze periode. Wat opvalt is dat de overlopende passiva met een miljard stijgt. Ofwel de lange termijn investeringen worden met korte schulden gefinancierd. 1. Waarom consolideert u niet een groter aandeel van de kortlopende schulden? 2. Welk effect zou 1 hebben voor het renteresultaat en begrotingsresultaat? 3. Current en quick ratio is negatief. U kunt feitelijk niet meer voldoen aan de verplichtingen op korte termijn. Hoe gaat u dit probleem oplossen?	Zoals aangekondigd in onze brieven aan PS van 22 maart en 23 juni jl. werken wij momenteel aan het versterken van ons treasurybeleid. Onderdeel daarvan is tevens het stellen van de kaders om een goede afweging te maken over de wijze van financiering. Wij zijn voornemens om zoals u zelf suggereert een deel van de kortlopende schulden om te zetten naar lange termijnschulden. Daarmee zouden we een stijging van rentelasten kunnen beperken. Bij het besluit tot het aantrekken van langlopend vreemd vermogen nemen wij ook de prognoses van de ontwikkeling van de current en quick ratio mee om te zorgen dat ook deze indicatoren weer binnen de marges van het aanvaardbare komen.	Mirjam Luimstra	Esther Rommel	Bestuur	
16	VVD	M. Poot	16	1.1	De provincie (laat) BiBob onderzoeken uitvoeren. Hoeveel worden er jaarlijks uitgevoerd in de afgelopen 5 jaar?	2023: 90 tot nu toe 2022: 170 2021: 188 2020: 146 2019: 80 2018: 93	Alexander Dalenoort	Arthur van Dijk	Bestuur	
17	VVD	M. Poot	18	1.2	'Inzet van regiemanagement..'. Wat behelst dit en wat zijn de resultaten de afgelopen jaren?	In Noord-Holland werken we met negen deelregio's en de regiomanagers fungeren als verbindingsofficier. Zij zijn het ambtelijk aanspreekpunt voor de Noord-Hollandse gemeenten en regionale partners en zij zorgen ervoor dat de contacten tussen de regio én de provincie op de inhoudelijke dossiers goed worden gelegd. Deze werkwijze past ook bij het streven om gebiedsgericht te werken en aandacht te hebben voor alle regio's in onze provincie. De afgelopen jaren zijn er ontmoetingen georganiseerd tussen GS en bestuurders uit de regio of van waterschappen. Ook is gewerkt aan het verkennen, maken, monitoren of actualiseren van regionale samenwerkingsagenda's. Voor twee bestuurlijke regio's is een samenwerkingsagenda vastgesteld (Zuid-Kennemerland en de Kop van Noord-Holland) en voor de Gooi&Vechtstreek wordt een vernieuwde Samenwerkingsagenda voor 2023-2027 opgesteld	Coby Riensema	Arthur van Dijk	Bestuur	https://www.noord-holland.nl/Bestuur/Regio_s

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
18	VVD	M. Poot	20	1.3	'Commissaris organiseert jaarlijks netwerkbijeenkomst over veiligheidsthema's'. Wat waren de onderwerpen van de afgelopen netwerkbijeenkomsten en wat was de uitkomst?	De commissaris organiseert twee keer per jaar een Bestuurlijk Overleg Veiligheid en Crisisbeheersing (BOVC). Het BOVC is een publiek-privaat bestuurlijk netwerk waarin de bestuurders van de belangrijkste overheden, vitale sectoren en grote risicovolle bedrijven vertegenwoordigd zijn. Het netwerk is bedoeld om de relevante partners regelmatig met elkaar in contact te brengen en kennis en ervaringen uit te wisselen, zodat zij elkaar op cruciale momenten snel weten te vinden. Het hoofdthema van de bijeenkomst in maart was de aanpak van ondermijnende criminaliteit door gemeenten. In december vindt de tweede bijeenkomst van 2023 plaats. Vaste deelnemers aan het overleg zijn de voorzitters van de veiligheidsregio's, de dijkgraven van de in Noord-Holland gelegen waterschappen, directeuren van o.a. PWN, Waternet, Liander, ProRail, NRG Petten, TAQA Energy Tata Steel IJmuiden en Schiphol en vertegenwoordigers van RWS, Economische Zaken en Klimaat (EZK) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV), Defensie, OM, Inspectie voor de Gezondheidzorg en Jeugd (IGJ), NVWA en de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.	Alexander Dalenoort	Arthur van Dijk	Bestuur	
19	VVD	M. Poot	96	§ 3.2	De solvabiliteit neemt de komende jaren af. Wat hanteert u als gezond percentage en hoe beoordeeld u de afnemende solvabiliteit?	Er is geen standaard norm voor solvabiliteit vastgesteld voor de provincie. Wel zijn er voor decentrale overheden zogenoemde signaalwaardes. Voor de solvabiliteit is deze: categorie A groen (>50%), categorie B oranje (20-50%) en categorie C rood (< 20%). De provincie streeft naar een gezonde financiële positie. Als gevolg van de gehanteerde rekenmethode laat de begroting een grotere daling zien in de solvabiliteit dan dat de werkelijke verwachting is. Een daling van het percentage is echter niet uitgesloten de komende jaren.	Jean Bierhuizen/ Martijn van Eijnatten	Esther Rommel	Bestuur	
20	VVD	M. Poot	98	§ 3.1	De structurele exploitatieruimte op pagina 98 is net hetzelfde als op pagina 99? Wat zijn hierin de verschillen?	De berekende exploitatieruimte zoals getoond in de tabel op pagina 98 en in de samenvatting op pagina 85 zijn correct. Er zit 1% punt tussen deze tabellen en de tabel op pagina 99. De structurele exploitatieruimte in deze tabel is niet correct. Dit komt door een aanpassing van een incidentele getypeerde post in een structurele post. De update is helaas niet verwerkt in tabel 99. Dit heeft geen effect op de andere getoonde kentallen. Die kentallen komen overeen met de andere tabellen.	Koen Pruymboom	Esther Rommel	Bestuur	
21	JA21	Kelly Uiterwijk	8	3.1	Waarom zijn er in 2024 incidenteel 450.000 euro geraamd voor asielkosten? Waarom is dit incidenteel en wat gaat er met dit geld gerealiseerd worden?	Dit bedrag is bedoeld ter uitvoering van de taken waarvoor uw Staten in de brief van 15 juni 2023 (2043601/2043613) zijn geïnformeerd. Het gaat hier onder andere om personele capaciteit ter ondersteuning van de provinciale regietafel asielopvang, taken gerelateerd aan RO- en woonbeleid, en eventuele ruimtelijke onderzoeken. In afwachting van de komst van de Spreidingswet en het nieuwe kabinet worden voor deze taken structurele middelen vanuit het Rijk voorzien. Om die reden gaat het hier om een incidenteel bedrag	Manon Sernee/ Yannick Sonne	GS	Ruimte	
22	JA21	Kelly Uiterwijk	13	2.2	We lezen dat de luchtkwaliteit de afgelopen jaren verbetert. Geldt dit voor alle regio's in Noord-Holland evenredig?	Nee, dit geldt niet voor alle regio's in gelijke mate.	Henk Fernee	Jeroen Olthof	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
23	JA21	Kelly Uiterwijk	16	1.1	Is het mogelijk een uitsplitsing te krijgen van de gelden onder 2.3? Hoeveel geld gaat er naar inwonersparticipatie, hoeveel naar het scholierenprogramma, hoeveel naar grote communicatiacampagnes, hoeveel naar Pride en hoeveel naar Keti Koti?	Op dit moment is daar nog geen precieze uitsplitsing van gemaakt. Eind 2023 wordt de nieuwe communicatiestrategie 2024-2027 vastgesteld door Gedeputeerde Staten en aangeboden aan Provinciale Staten. Op basis van deze strategie wordt de precieze verdeling van dit budget bepaald.	Otte Beeksma	Arthur van Dijk	Bestuur	
24	JA21	Kelly Uiterwijk	22	1.4	We zien een fors verschil tussen 2023 en 2024. In 2023 komt dat onder meer door de cofinanciering van EU-projecten. Worden dit soort projecten de komende jaren niet verwacht?	De uitvoeringsregeling 'Subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023' is op 5 september 2023 door GS vastgesteld met een subsidieplafond van 2.623.000 euro. De regeling loopt van 03-10-2023 tot en met 22-12-2026 (het einde van de huidige begrotingsperiode van de Europese Unie). De uitvoeringsregeling is begroot in 2023, maar wordt bij onderbesteding overgeheveld naar de volgende jaren. Hiermee verwachten we dus ook de komende jaren EFRO en JTF projecten te kunnen cofinancieren.	Michiel de Graef	Esther Rommel	Bestuur	
25	JA21	Kelly Uiterwijk	24	2.1	Wat zijn de kosten en de werkzaamheden van een windkwartiermaker?	De werkzaamheden van de windkwartiermaker zijn allen gericht op ondersteuning van gemeenten zodanig dat de uitvoering van windzoekgebieden tot versnelling komt. Dat varieert per traject wat nodig is; afstemming met buurgemeenten, benodigde participatietrajecten, krachtenveld in beeld brengen etc. De kosten zijn afhankelijk van de werkzaamheden. Momenteel is de inzet van de windkwartiermaker 1 dag per week	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
26	JA21	Kelly Uiterwijk	26	2.1	Zijn de kosten voor klimaataanpak structureel ingeboekt voor deze coalitieperiode of ook na 2027?	Voor deze coalitieperiode is er structureel budget beschikbaar. In principe is dit ook zo voor na 2027 echter besluitvorming is voor de volgende coalitie.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
27	JA21	Kelly Uiterwijk	27	2.2	Welke nieuwe dilemma's geven de energietransitie en woningbouw voor de gezondheid?	Dit is geen technische vraag.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
28	JA21	Kelly Uiterwijk	28	2.2	Is er in het nieuwe actieplan geluid ook aandacht voor Laag Frequent Geluid (LFG)?	Een nieuw actieplan geluid moet nog worden opgesteld. Dit zal in 2024 gebeuren. De afweging wat daarin een plek krijgt wordt ook pas dan gemaakt. Laag Frequent Geluid een plek geven in het actieplan zal overigens complex zijn. Er zijn nog geen indicatoren voor laag frequent geluid opgesteld door het RIVM. Er is beperkt onderzoek naar gedaan en het is moeilijk om LFG te meten en om een LFG-bron te lokaliseren. Er bestaat bovendien geen specifieke wet- en regelgeving voor LFG in Nederland.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
29	JA21	Kelly Uiterwijk	44	4.1	Welk percentage van doorfietsroutes is op dit moment subsidieerbaar?	Op alle doorfietsroutes die door PS zijn vastgesteld in het Regionaal Toekomstbeeld Fiets is subsidie mogelijk. Op dit moment is de subsidie op doorfietsroutes binnen PNH-gebied 90% van de uitvoeringskosten (via de subsidieregeling kleine infrastructuur). Voor gemeenten die vallen binnen vervoerregiogebied heeft de VRA een subsidieregeling voor doorfietsroutes.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
30	JA21	Kelly Uiterwijk	50	4.4	Wat zijn de extra kosten die gemaakt worden om projecten duurzaam en circulair te bouwen?	De extra kosten die tot op noch toe gemaakt zijn bedragen 3%.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
31	JA21	Kelly Uiterwijk	50	4.4	Wat is de reden om duurzaamheid als belangrijkste criterium te selecteren bij vervangingsprojecten van noodzakelijke oeververvangingsprojecten?	We vervangen oevers op basis van noodzakelijkheid. De mate van noodzakelijkheid is gebaseerd op veiligheidsaspecten en andere vervangingscriteria zoals kwaliteit en leeftijd van de oeverbeschoeiing. In het kader van het oeverprogramma werken we hierin meerjarig samen met dezelfde aannemer. Bij deze samenwerking is het kwalitatief instandhouden van de vaarwegen dus het belangrijkste criterium, binnen de financiële kaders. Daarnaast zijn in deze samenwerking de drie hoofdambities duurzaamheid, stakeholderstevredenheid en beheersing conditioneringsrisico's* leidend, uiteraard binnen de geprogrammeerde (IMPI) en door PS vastgestelde financiële kaders. Het is dus niet zo dat duurzaamheid het belangrijkste criterium van de noodzakelijke vervanging is. * Inhoudelijk en vooral procesmatig beheersen van de conditioneringsaspecten voor projecten in het programma, inclusief aanvullende eisen/randvoorwaarden t.o.v. klanteisen-specificatie vanuit vergunningen (in het bijzonder van de waterschappen).	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
32	JA21	Kelly Uiterwijk	56	5.1	De geraamde uitgaven die ten laste komen van de reserve groen zijn slechts opgenomen tot 2025 vanwege uitputting van de reserve. Hoe ziet dit na 2025 eruit? Wordt er minder beleid uitgevoerd of wordt er elders naar dekking gezocht?	Er wordt gezocht naar aanvullende dekking vanuit het transitiefonds van het Rijk. Het Rijk houdt in het transitiefonds rekening met een indicatief budget voor Noord-Holland van 0,8 mld. Via het indienen van Provinciaal programma landelijk gebied (PPLG) en concrete maatregelpakketten verwachten we de komende jaren een substantiële Rijksbijdrage ten behoeve van de opgaven die we in het landelijk gebied uitvoeren zoals beschreven in het PPLG.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
33	JA21	Kelly Uiterwijk	59	5.2	2025 is het laatste jaar van de toegekende middelen voor aanpak stikstofopgave. Hoe is dit na 2025 geregeld?	Het thematisch programma stikstofaanpak Noord-Holland heeft geen eigen programmabegroting, maar maakt qua capaciteit gebruik van beschikbaar gestelde capaciteit uit diverse directies en voor investeringen en onderzoek uit de toedeling van middelen opgevoerd door de desbetreffende beleidssectoren (natuur, economie etc.). De Omgevingsdienst-Noord-Holland Noord (uitvoering Wnb) heeft een eigen lijn van opdrachtgeverschap inclusief financiën en dat gaat ook op voor de financiële bijdragen in IPO-verband.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
34	JA21	Kelly Uiterwijk	64	5.5	Worden er aanpassingen verwacht aan het NPLG, omdat er onduidelijkheid is over de middelen vanaf 2025?	Het is bij ons niet bekend of er aanpassingen in het NPLG zijn voorzien door het Rijk.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
35	JA21	Kelly Uiterwijk	67	5.6	De reserve duurzame landbouw is in 2022 leeg. In 2023 is echter nog 800.000 euro aan lasten geraamd. Uit welke pot worden deze betaald?	Er is in 2022 onttrokken uit de reserve duurzame landbouw. Middels een uitgestelde intentie (UI) zijn er regelingen verschoven naar 2023.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	
36	JA21	Kelly Uiterwijk	70	6.1	Er zit best een groot risicobedrag aan de ROM InWest. De ROM is in 2021 opgericht. Volgt er binnenkort een evaluatie van de werking van het ROM?	Er staat geen evaluatie gepland. Er zal op enig moment een evaluatie gaan plaatsvinden, wij bespreken met de andere aandeelhouders op welk moment dit zal zijn.	Michiel de Graef	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
37	JA21	Kelly Uiterwijk	73	6.2	Kunt u toelichten wat voor onderzoek er is naar het onder water zetten van polders ten behoeve van natuur en in welke gebieden deze onderzoeken plaats vinden?	In het Uitvoeringsprogramma 'Hollandse Waterlinies 2022-2025 Noord-Holland' is het voornemen opgenomen om nader te onderzoeken welke polders mogelijk onder water gezet kunnen worden t.b.v. natuurontwikkeling. Het gaat hier om het signaleren van kansen waar polders, behorende bij het inundatiesysteem van de Hollandse Waterlinies, mogelijk een deel van het jaar genundeerd kunnen worden en zodoende een bijdrage leveren aan zowel het zichtbaar maken van de werking van het inundatiesysteem als een bijdrage leveren aan natuurontwikkeling. Hiervoor is geen lopend onderzoek opgezet, maar gaat het om het signaleren van kansen en deze dan stimuleren/aanjagen. Op dit moment vindt er jaarlijks een inundatie plaats van de polders rondom Fort bij Krommeniedijk, wat ook een meerwaarde heeft voor de (weide)vogels aldaar.	Michiel de Graef	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
38	JA21	Kelly Uiterwijk	74	6.3	Gaan de regionale voorzieningenakkoorden gemeenten dwingen voorzieningen in stand te houden?	De gedachte achter de regionale voorzieningenakkoorden is om in gesprek met gemeenten te verkennen hoe we afspraken kunnen maken om het voorzieningenniveau in regio's op peil kunnen houden zodat de leefbaarheid wordt versterkt. Hoe dit precies ingevuld gaat worden, moet nog verder worden uitgewerkt. In ieder geval zal samenwerking met gemeenten daarbij centraal staan en niet dwang.	Michiel de Graef	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
39	JA21	Kelly Uiterwijk	94	§ 3.1	De algemene reserve komt 10% onder de norm die opgenomen is in de financiële verordening. Wat zijn de consequenties van het niet voldoen aan de eigen financiële verordening?	Hieraan zijn geen consequenties verbonden. Conform de verordening is de 25% norm op grond van de meest recente jaarrekening. Geconstateerde afwijking in de begroting is op begrotingsbasis. Tevens constateren wij dat gezien de geringe omvang van de afwijking in combinatie met de hoogte van de ratio voor het weerstandsvermogen (ad 3,8), er vooralsnog geen actie noodzakelijk is. Wij houden het niveau van de algemene reserve en de normen die daarop van toepassing zijn gedurende het jaar in de gaten. Indien bij de jaarrekening 2023 sprake is van een ontoereikende reserve, zal conform de verordening een voorstel worden voorgelegd aan provinciale staten.	Jean Bierhuizen/ Martijn van Eijnatten	Esther Rommel	Bestuur	
40	JA21	Kelly Uiterwijk	98	£ 3.1	Bij het kengetal voor de structurele exploitatieruimte wordt gesteld dat er elk sprake is van een positief percentage. In 2024 is het percentage echter 0%. Kunt u dat toelichten?	De structurele exploitatieruimte zet de structurele baten en lasten af tegen de totale baten. In absolute zin blijft er van de structurele baten 3 miljoen over in 2024 na structurele toevoegingen en onttrekkingen in de reserves. Dit komt neer op 0,470% van de totale baten. Door afronding komt het getal op 0% te staan.	Jean Bierhuizen/ Martijn van Eijnatten	Rosan Kocken	Bestuur	
41	JA21	Kelly Uiterwijk	121	§ 3.5	Wat is de reden van het fors lagere resultaat van SolaRoad B.V. in 2022 ten opzichte van 2021?	Het resultaat is in 2022 (€-108.019) beter dan in 2021 (€- 163.572). Wel is het zo dat Solaroad nog relatief weinig inkomsten heeft waardoor de kosten hoger zijn dan de baten en het eigen vermogen is afgenomen.	Wim Voordenhout/Florien Goosens	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
42	CDA	Dennis Heijnen	34	3.1	Er wordt melding gemaakt dat de provinciale rol van beoordelen en toetsen van gemeentelijke ruimtelijke plannen vervalt, maar dat de provincie de doorwerking en borging van de belangen wel monitort. Wat betekent dat de in de praktijk voor bijvoorbeeld bouwplannen van gemeenten?	Wij geven invulling aan een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingswet: het geven van vertrouwen. Wij vertrouwen erop dat de gemeenten zich houden aan de wetgeving, zoals de Omgevingsverordening NH2022. Mocht er desondanks een plan door een gemeente in procedure worden gebracht dat strijdig is met onze verordening dan verwachten wij dat de gemeente ons vroegtijdig hierover informeert, zodat wij ons wettelijk instrumentarium van zienswijze, beroep instellen of reactieve interventie kunnen inzetten ter borging van het in geding zijnde provinciaal belang. De monitoring wordt nog opgezet, waarbij gebruik zal worden gemaakt van de mogelijkheden van het Digitaal Systeem Omgevingswet (DSO) per 1 januari 2024. In de praktijk moet blijken welke wijze van monitoring effectief en efficiënt is. Via een signaleringssysteem kunnen bijvoorbeeld relevante bouwplannen in BPL worden gevolgd.	Silvia van der Meij	Esther Rommel	Ruimte	
43	CDA	Dennis Heijnen	37	3.2	Bij doel 3.1 staat dat de provincie start met 1 of 2 pilots op het gebied van actief grondbeleid (bij wonen). Hoeveel middelen zijn hiervoor beschikbaar? Waar is hiervoor de financiële onderbouwing te vinden. Bij paragraaf 3.6 Grondbeleid op pagina 129 wordt geen melding gemaakt van grondbeleid ten behoeve van woningen. Ontbreekt dat daar?	Voor de 2 pilots is 2 maal € 10 mln beschikbaar. De rentelasten zijn terug te vinden op de begroting van jaarlijks € 300.000. Het is nog niet opgenomen in paragraaf 3.6 Grondbeleid, omdat de manier waarop we dit gaan doen nog verder moet worden uitgekristaliseerd.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
44	CDA	Dennis Heijnen	80	7.1	In het coalitieakkoord wordt voor 136,1 miljoen aan incidentiele middelen beschikbaar gesteld, waarvan 40 miljoen uit een taakstelling. Hoe is de taakstelling verwerkt in de begroting. Wat is de opbouw van de reserve ‘coalitieakkoord’? Is de taakstelling in mindering gebracht op de reserve ‘coalitieakkoord’. Het lijkt nu dat alleen de investeringen in de begroting zijn opgenomen, maar de taakstelling niet. Klopt dat?	De taakstelling van 40 miljoen is nu nog niet verwerkt in de begroting. Dit is het bedrag dat via herallocatie vanuit de (bestemmings)reserves moet komen. Hiervoor is in deze begroting nog geen voorstel gedaan. Wij zijn voornemens om dit voorstel bij de kaderbrief 2025 aan u voor te leggen. De beoogde opbouw van deze reserve is het restant van de middelen uit het EHDF, aangevuld met de positieve begrotingssaldi van de jaren 2023-2025 en de ombuigingen uit de bestemmingsreserves à eur 40 miljoen. De taakstelling op de structurele budgetten is wel opgenomen in de begroting onder '7.1.8 stelposten' (blz. 78 e.v.)	Mirjam Luimstra	Esther Rommel	Bestuur	
45	CDA	Dennis Heijnen	94	§ 3.1	De algemene reserve komt bijna 10 miljoen onder de 25% norm te liggen. Er wordt aangegeven dat dit in strijd is met de financiële verordening. Ook wordt aangegeven dat er nu geen actie nodig is. Geeft de financieel verordening de ruimte om (tijdelijk) af te wijken van de 25% norm? Zo ja, hoe staat dat verwoord in de financiële verordening?	Conform de verordening is de 25% norm op grond van de meest recente jaarrekening. Geconstateerde afwijking in de begroting is op begrotingsbasis. Heel formeel is er daardoor nog geen sprake van een afwijking ten opzichte van de verordening. Indien bij de jaarrekening 2023 sprake is van een ontoereikende reserve, zal conform de verordening een voorstel worden voorgelegd aan provinciale staten.	Jean Bierhuizen/ Martijn van Eijnatten	Esther Rommel	Bestuur	
46	CDA	Dennis Heijnen	104	§ 3.3	Er wordt aangegeven dat de bevoegdheid voor het aantrekken van geldleningen met een looptijd langer dan 3 maanden bij Gedeputeerde Staten ligt. Waar is dat vastgelegd? Hebben PS geen rol bij het aantrekken van geldleningen?	Dit is in lijn met het financieringsstatuut provincie Noord-Holland 2020 en de hierbij geldende mandaatregeling. Wij zijn momenteel bezig met het actualiseren van het financieringsstatuut en de bijbehorende (onder)mandaatregeling.	Edwin van der Schaaf	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
47	CDA	Willemien Koning	34	3.1	Aangaande Transformatie bouwpercelen in buitengebied. •Hoe wordt ervoor gezorgd dat deze transformatie de omliggende agrarische bedrijven niet gaat beperken bij de uitvoer van hun activiteiten? •Hoe worden gemeentes meegenomen bij het aanpassen van het beleid aangaande de transformatie van bouwpercelen in het buitengebied? •Komt er een aansluiting op OV voor de nieuwe bewoners van het buitengebied die gaan wonen op de getransformeerde agrarische bedrijven?	1) Door het handhaven van de voorwaarde in de OVNH2022 dat: 'de woonactiviteit de bedrijfsvoering en de ontwikkelingsmogelijkheden van omringende agrarische bedrijven niet beperkt'. 2) Uitgangspunt is dat wij gemeenten meenemen in het aanpassen van het beleid aangaande de transformatie van bouwpercelen in het buitengebied. Op welke wijze dat plaatsvindt wordt nog uitgewerkt als onderdeel van de aanpak om te komen tot ons voorstel aan PS. 3) Door de zeer verspreide ligging van de getransformeerde agrarische bedrijven in het buitengebied en de beperkte aantallen woningen zal meestal niet worden voldaan aan de vereisten die gelden voor een aansluiting op OV.	Marco Berkhout/ Rien Wezenberg	Esther Rommel	Ruimte	
48	CDA	Willemien Koning	55	5.1	Waarom wordt PNN vanaf 2025 in PPLG opgenomen? Waarom niet eerder of later?	Het PPLG wordt het nieuwe integrale beleidskader voor het landelijk gebied waarin we zoveel mogelijk afzonderlijk beleid – waaronder het PNN - willen laten opgaan. Eerder kon niet omdat het PNN in november in Provinciale Staten moet worden behandeld om de koppeling met de provinciale begroting te leggen. Het vastgestelde PNN verwerken we in het ontwerp-PPLG. Voor volgende edities van het PPLG streven we naar volledige integratie.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
49	CDA	Willemien Koning	55	5.1	Handelt over realiseren NNN. Kunt u korte update geven van stand van zaken rond realiseren NNN in Kennemerland Zuid-binnenduinrand. Is daar overeenstemming met grondeigenaren of is daar bijstelling mogelijk van natuurdoelen?	We werken met belanghebbenden samen aan de opgaven uit het PPLG, waaronder de realisatie van het NNN. In lijn met het coalitieakkoord zetten we ons binnen het gebiedsproces in om tot evenwichtige plannen te komen, waarbij de samenwerking met grondeigenaren en ondernemers onze volle aandacht heeft. We betrekken hen bij onderzoeken, zoals een hydrologische studie, die nodig zijn om onze natuurdoelen te concretiseren. Bijstelling van natuurdoelen is nu niet aan de orde.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
50	CDA	Willemien Koning	55	5.1	Wat willen we bereiken - Doelstellingen zijn onder andere 1800 hectare extra bos, 4244 ha nog te realiseren NNN en daarnaast lopen nog vele ruimtelijke opgaven. Tijdens de technische briefing over de NOVEX werd opgemerkt dat er in totaal circa 23% meer ruimte nodig is in Noord-Holland dan de beschikbare ruimte in onze provincie. Technisch gezien zijn onze ambities groter dan de beschikbare ruimte. •Kunt u een overzicht geven van de benodigde ruimte voor de ambities en diverse opgaven en de beschikbare ruimte in Noord-Holland. •Kunt u daarbij aangeven welke opgaven wettelijk verplicht zijn en wat de aanvullende ambities vanuit onze provincie zijn.	De ruimtelijke vertaling is nu nog niet volledig te maken. Het proces van het Ruimtelijk Voorstel dat momenteel loopt zal dit inzicht gaan bieden. Voor het PPLG is op blz 17 in schema 2 de actuele stand van de nieuwe ruimtelijke opgaven die uit het PPLG voortvloeien opgenomen.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
51	CDA	Willemien Koning	56	5.1	Reserve Groen vanaf 2025 negatief wat niet toegestaan is. •Wat zijn mogelijkheden om hier een oplossing voor te vinden? Kunt u diverse scenario's delen? •Wordt ook gekeken naar bijstellen van ambities? •Is het toegestaan om een begroting vast te stellen met daarin doelstellingen voor groen waar geen geld voor beschikbaar is?	Er wordt gezocht naar aanvullende dekking vanuit het transitiefonds van het Rijk via het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (zie antwoord op vraag 32). De komende maanden vinden hierover gesprekken plaats met het Rijk. Hierbij is het de insteek om de ambitie uit het PPLG overeind te houden. We stellen geen maatregelen vast in de begroting als de dekking daarvoor nog niet rond is. (check Ron/Rudi)	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
52	D66	Emre Kanik	24 en ver der	2.1	In het coalitieakkoord staat: 'We merken dat lokale energiecoöperaties kunnen bijdragen aan het draagvlak voor de energietransitie. We zien dat enthousiasme van bewoners vaak vastloopt in bijvoorbeeld de wirwar van procedures en een gebrek aan startkapitaal. We willen dit soort organisaties stimuleren en ondersteunen met kennis en begeleiden bij de zoektocht naar financiële mogelijkheden. Hiervoor zullen we het Servicepunt Duurzame Energie uitbreiden.' Ik kan hier echter niets over terugvinden in de begroting. Met welke bevoegdheden is het GS van plan het servicepunt uit te breiden en waar kan ik vinden hoeveel hiervoor op de begroting is gereserveerd?	De werkzaamheden van het Servicepunt Duurzame Energie worden uitgevoerd in de vorm van een opdracht. Hier is geen sprake van bevoegdheden. Nadat wij deze ambitie uit het coalitieakkoord hebben uitgewerkt, zullen we het concretiseren door het uitbreiden van de opdracht. De kosten hiervoor zullen op dat moment in de begroting worden opgenomen.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
53	D66	Krista Jansen	59-61 en eld ers	5.3	In de begroting vinden we als provinciale prioriteit verkeerseducatie, erfgoededucatie, maatschappelijke educatie (door bibliotheken), cultuureducatie en boerderijeducatie benoemd, maar geen expliciete vermelding meer dat de provincie waarde hecht aan natuur- en milieu-educatie. Natuur- en milieueducatie komt nog voor in de opsomming waar de nationale parken Duinen van Texel en Zuid-Kennemerland mee bezig zijn, maar is geen aandachtspunt meer in de tekst over programma Betrekken bij groen, dat in 2024 geëvalueerd wordt. Waarom wordt dit niet meer benoemd?	Natuur en milieu educatie maakt nog steeds onderdeel uit van het programma Betrekken bij groen.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
54	D66	Krista Jansen	224	5.1	Wat is boerderij-educatie?	Onder de noemer 'Boerderijeducatie' is er een divers aanbod voor het onderwijs om te beleven, leren en ontdekken waar ons voedsel vandaan komt. Wij werken vanuit de Voedselvisie samen met het landelijke programma Jong Leren Eten (zie https://www.jonglereneten.nl/provincie/noord-holland). Boerderijeducatie wordt in dat programma ook aangeboden in de vorm van een gastles van een boer(in) op school, via het programma Boer in de Klas. Of een excursie van een dag(deel) bij een boerderij. Maar er valt ook te kiezen voor een programma van Boerderijschool, waarbij een school of klas meerdere dag(delen) een boerderij bezoekt. zie ook: https://www.jonglereneten.nl/boerderijeducatie-0	Karen Arpad	Rosan Kocken Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
55	D66	Krista Jansen	62	5.4	De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet. Is er ook geld gereserveerd voor het anticiperen op de uitkomsten van een dergelijke monitoring? Zo ja, met welke scenario's wordt dan rekening gehouden en hoeveel geld wordt daarvoor begroot? Zo nee, waarom niet?	Nee, er is geen geld gereserveerd voor anticiperen op mogelijke uitkomsten. Uit metingen die zijn uitgevoerd blijkt dat het grondwater in 3 van de 4 grondwaterlichamen in een goede toestand is (Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027, hoofdstuk 3.2). Van de vier grondwaterlichamen die deels in Noord-Holland liggen is alleen het grondwaterlichaam duin Rijn-West in een slechte toestand. In 23% van de KRW meetpunten wordt de drempelwaarde voor fosfaat overschreden. De oorzaken hiervan kunnen verschillend zijn: invloed van dieper brak grondwater, infiltratie van oppervlaktewater of uitspoeling uit landbouwpercelen. Met de provincie Zuid-Holland worden mogelijke oorzaken en eventuele maatregelen onderzocht. Wanneer de resultaten hiervan bekend zijn worden PS hierover geïnformeerd en zullen indien nodig financieringsvoorstellen voor maatregelen worden gedaan. Als in de toekomst blijkt dat het grondwater voor andere stoffen niet aan de eisen voldoet zal ook hiervoor onderzoek worden gedaan naar oorzaken en mogelijke maatregelen.	Tom Smeelen (beantwoord door Jos van Brussel)	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Regionaal_Waterprogramma_Noord_Holland_2022_2027
56	D66	Krista Jansen	62	5.4	Pagina 62: De provincie monitort de toestand van het grondwater met behulp van een provinciaal grondwatermeetnet. Is er ook geld gereserveerd voor het anticiperen op de uitkomsten van een dergelijke monitoring? Zo ja, met welke scenario's wordt dan rekening gehouden en hoeveel geld wordt daarvoor begroot? Zo nee, waarom niet?	Nee, er is geen geld gereserveerd voor anticiperen op mogelijke uitkomsten. Uit metingen die zijn uitgevoerd blijkt dat het grondwater in 3 van de 4 grondwaterlichamen in een goede toestand is (Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027, hoofdstuk 3.2). Van de vier grondwaterlichamen die deels in Noord-Holland liggen is alleen het grondwaterlichaam duin Rijn-West in een slechte toestand. In 23% van de KRW meetpunten wordt de drempelwaarde voor fosfaat overschreden. De oorzaken hiervan kunnen verschillend zijn: invloed van dieper brak grondwater, infiltratie van oppervlaktewater of uitspoeling uit landbouwpercelen. Met de provincie Zuid-Holland worden mogelijke oorzaken en eventuele maatregelen onderzocht. Wanneer de resultaten hiervan bekend zijn worden PS hierover geïnformeerd en zullen indien nodig financieringsvoorstellen voor maatregelen worden gedaan. Als in de toekomst blijkt dat het grondwater voor andere stoffen niet aan de eisen voldoet zal ook hiervoor onderzoek worden gedaan naar oorzaken en mogelijke maatregelen.	Tom Smeelen (beantwoord door Jos van Brussel)	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Regionaal_Waterprogramma_Noord_Holland_2022_2027
57	D66	Krista Jansen	65-67	5.6	In 2024 wordt er € 500.000 minder uitgegeven aan 'voedselvisie'. Wat is de overweging geweest voor deze bezuiniging?	Dit betreft geen bezuiniging. In 2020 stond er EUR 1,5 mln op de begroting voor uitvoering van de Voedselvisie. Echter toen was de visie en de uitvoeringsagenda nog niet vastgesteld. Besloten is om daarom een deel van de begroting van 2020 via de Kaderbrief over te hevelen naar 2024. Dat betreft dit bedrag.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	
58	D66	Krista Jansen	59-61	5.3	Groene vrijwilligers leveren een enorme bijdrage. In 2024 richt de provincie zich op behoud en uitbreiding van het vrijwilligersnetwerk. Het programma Betrekken bij Groen loopt in 2024 af. Komt er opnieuw een meerjarig beleid voor groene vrijwilligers? Zo ja, wat is de meerjarige begroting hiervoor?	Het huidige beleid wordt deze collegeperiode voortgezet. Vanaf 2024 gaat het budget iets omlaag omdat de extra impuls van € 100.000 voor 2020 t/m 2023 dan afloopt. Vanaf 2024 is een meerjarig budget beschikbaar van € 608.000 per jaar.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
59	D66	Krista Jansen	54-59	5.1/2	Welke projecten worden nu uitgevoerd met gelden uit het landschapsfonds (reserve landschap)? Zijn alle in 2021 geplande projecten gestart en gaan ze ook door? Zo nee, waarom (nog) niet? De geplande projecten waren herstel van de liniedijken van de Stelling van Amsterdam, versterking van de groene scheggen aan de zuidflank van Amsterdam, verbetering van de toegankelijkheid van de bijzondere provinciale landschappen in Noord-Holland Noord, realiseren van de buitenpoort Castricum en verbetering van de beleving van het Oerij.	U bent op 25-03-2021 per brief (kenmerk: 1591396/1591451) geïnformeerd over de globale verdeling van middelen van het Investeringsbudget Landschapversterking (voorheen Landschapsfonds). Dit betreft het herstel van de liniedijken van de Stelling van Amsterdam, versterking van de groene scheggen aan de zuidflank MRA (o.a. Westeinderscheg), versterking en verbetering van de toegankelijkheid van de bijzondere provinciale landschappen Noord-Kennemerland en Schagen, het realiseren van de buitenpoort Castricum en verbetering van de beleving van het Oer-IJ. Een groot deel van de middelen is besteed aan projecten passend binnen deze globale verdeling (o.a. via de UVR Westeinderscheg, UVR Amstelscheg en meerdere BUVR-en). Hoewel op alle onderdelen van het Investeringsbudget voortgang is geboekt, is op een aantal ook sprake van vertraging t.o.v. de gewenste voortgang. Dit wordt met name veroorzaakt doordat het subsidieaanvragers om uiteenlopende redenen nog niet gelukt is projecten uitvoeringsgereed te krijgen of om de door hen in te dienen subsidieaanvragen tijdig en van voldoende kwaliteit voorzien in te dienen.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
60	D66	Wesley van der Heijden	5	Fin	Waarom wordt er niet in de reserves tegen elkaar weggestreept? Nu staat er op verschillende plekken storting van bijvoorbeeld €200.000 en een onttrekking van €300.000. Dat kan toch ook tegen elkaar weggestreept worden?	Dat is in theorie wel mogelijk maar daarmee zouden we minder transparant maken welke middelen we waarvoor sparen en waar we het aan uitgeven.	Mirjam Luimstra	Esther Rommel	Bestuur	
61	D66	Wesley van der Heijden	6	fin	Hoeveel wordt er in de reserve coalitieakkoord gestort en waarom kan dat niet nu al in een bestemmingsreserve gestort worden?	Er wordt in totaal € 136,1 miljoen in deze reserve gestort in de komende vier jaar. Door het in deze reserve te plaatsen wordt het pas overgeheveld naar een specifieke bestemmingsreserve op het moment dat de plannen uit het coalitieakkoord concreet zijn uitgewerkt. Met die overhevelingen brengen we transparanter in beeld welke middelen concreet voor de uitvoering van de ambities uit het coalitieakkoord worden ingezet.	Mirjam Luimstra	Esther Rommel	Bestuur	
62	D66	Sijmen Mülder	8	1.2	1.2 Waar komt de stijging in de kosten van de MRA voor ‘26 en ‘27 vandaan en waaruit is die stijging opgebouwd?	Dat is de indexering die nu ook is opgenomen in de begroting. Voorheen werd er provinciebreed niet geïndexeerd en gingen we dus elk jaar over het bedrag heen. Wij betalen een exact gelijk bedrag als Amsterdam, conform de afspraak van het MRA-bestuur. Dat bedrag is gerelateerd aan het inwonertal van de MRA. Dat inwonertal groeit, vandaar ook onze bijdrage.	Coby Riensema	Arthur van Dijk	Bestuur	
63	D66	Sijmen Mülder	8	3.1	3.1 Waar zijn de kosten voor asiel uit opgebouwd? Is dat na ‘24 niet meer nodig?	Dit bedrag is bedoeld ter uitvoering van de taken waarvoor uw Staten in de brief van 15 juni 2023 (2043601/2043613) zijn geïnformeerd. Het gaat hier onder andere om personele capaciteit ter ondersteuning van de provinciale regietafel asielopvang, taken gerelateerd aan RO- en woonbeleid, en eventuele ruimtelijke onderzoeken. In afwachting van de komst van de Spreidingswet en het nieuwe kabinet worden voor deze taken structurele middelen vanuit het Rijk voorzien. Om die reden gaat het hier om een incidenteel bedrag.	Manon Sernee	GS	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
64	D66	Sijmen Mülder	59	5.2	Hoe weten we zeker dat de kosten voor faunaschade niet gaan toenemen? Verandering van eigen risico zorgt voor moral hazard. Kunnen wij een ontwikkeling van de kosten van faunaschade zien, met inachtneming van moral hazard.	Dit is niet met zekerheid te zeggen, vanwege verschillende externe factoren, zie ook pag. 91 van de begroting. Aanvragen voor schadetegemoetkomingen worden, ongeacht de hoogte van het eigen risico, pas uitgekeerd wanneer er aantoonbaar adequaat gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheden tot schadebestrijding. BIJ12 toetst of een aanvrager voldoet aan de voorwaarden die in onze Beleidsregel tegemoetkoming schade staan. Bij12 communiceert ook over de ontwikkeling van de schadecijfers	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/schadecijfers/
65	D66	Sijmen Mülder	39	3.2	er wordt 3 mln beschikbaar gesteld voor flexibele schil MRA wonen. In de tweede begrotingswijziging 2023 werd gesteld dat de MRA niet meer betrokken is en daarom het budget opschoof. Is de MRA nu wel of niet betrokken? Indien wel, waarom schuift het budget naar achteren?	De middelen uit de flexibele schil MRA zijn provinciale middelen die de afgelopen jaren via de MRA - het kernteam versnelling MRA - zijn uitgekeerd aan gemeenten met de grootste woningbouwopgave in heel Noord-Holland. Vanwege het samenhangende pakket van het Masterplan wonen uit het coalitieakkoord dat we gaan uitvoeren, worden de middelen vanaf heden uitgekeerd via de provincie. Ook nu vervult het kernteam versnelling MRA een rol in de advisering op de aanvragen. Dit is waarop werd gedoeld in de tweede begrotingswijziging. De € 3 mln die nu structureel beschikbaar wordt gesteld is voor de subsidie van de flexibele schil.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
66	D66	Sijmen Mülder	105	§ 3.3	Waar wordt de liquiditeitsbehoefte door veroorzaakt? Hoeveel gaan we in 2024 lenen?	De liquiditeitsbehoefte wordt in grote mate veroorzaakt door de investeringsambities van de provincie. De financieringsbehoefte voor 2024 is bij het opstellen van de begroting ingeschat en wordt op dit moment nauwkeuriger in kaart gebracht. Op dit moment is dan ook nog niet met zekerheid te zeggen hoeveel we in 2024 zullen lenen en aflossen.	Edwin van der Schaaf	Esther Rommel	Bestuur	
67	D66	Wesley van der Heijden	43	P4	De grote verstedelijkingsopgave kan leiden tot een flinke mobiliteitsgroei. Dit ziet u als een uitgave. Maar door de verhoging van de opcenten en het rekenen met een groei van het wagenpark, levert dit toch meer inkomsten op?	Mobiliteitsgroei (in deze context als gevolg van toenemende verstedelijking) op zichzelf levert niet automatisch extra inkomsten op. Wij voorzien binnen stedelijk gebied vooral groei van mobiliteit op gebied van fiets en OV. Een toenemend aantal vervoersbewegingen per voertuig levert bijvoorbeeld geen extra inkomsten op. Alleen een groei van (de samenstelling van) het wagenpark levert een toename in de inkomsten op. Dit zijn dan algemene dekkingsmiddelen en niet direct gekoppeld aan een specifiek beleidsveld.	Wouter Kegel	Esther Rommel	Bestuur	
68	D66	Wesley van der Heijden	47	4.2	Een stabiel lijnennet voor de komende jaren. Hoe ziet u dat voor zich? Gaan we voor een stabiel lijnen net of gaan we voor een uitgebreid lijnennet? Nu doen we een beetje van beide.	Wij streven naar een stabiel lijnennet wel passend bij de gewijzigde vervoervraag na corona. Daarbij houden we rekening met zaken als chauffeurstekorten en beschikbaar budget etc. Voor de concessie Haarlem/IJmond betekent dit dat we de huidige dienstregeling zoveel mogelijk willen blijven rijden tot de aanbesteding in 2027. Voor de concessie Gooi en Vecht verwachten wij wat aanpassingen in Hilversum i.v.m. infrastructuurwijzigingen en verdere groei op HOV Gooi. In NHN zijn we samen met Connexxion, NS, gemeenten, bezig met een herijking van het lijnennet.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
69	D66	Wesley van der Heijden	151	H4.	Vanaf pagina 151 zien we meerdere posten waar incidentele baten of lasten worden opgevoerd voor de komende vier jaar. Als we nu al weten dat ze voor 4 jaar terugkomen, zijn ze dan niet gewoon structureel? Geeft het geen vertekend beeld?	In algemene zin geldt dat de posten die in dit overzicht meerjarig terugkomen betrekking hebben op projectmatige activiteiten met een duidelijk begin en eind. Om die reden zijn ze als incidenteel aangemerkt. Het gaat hier dus niet zozeer om structurele kosten maar om een meerjarige programmering van incidentele activiteiten. Om die reden dienen ze als incidenteel opgenomen te worden in de begroting.	Mirjam Luimstra	Esther Rommel	Bestuur	
70	D66	Wesley van der Heijden	12 en 55	5.1	Op pagina 12 wordt gesproken over afronden nnn in '27, op pagina 55 wordt gesproken over afronden in '29 en in het PPLG wordt ook de datum van '27 aangehouden. Op welke datum gaan we nu sturen?	Er wordt gestuurd op het beschikbaar hebben van alle benodigde gronden voor het NNN in 2027. De inrichting van deze gronden loopt vervolgens nog door tot in 2029.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
71	D66	Sijmen Mülder	193	H4.	Waarom is er niet voor gekozen om het geld uit het coalitieakkoord wat nu nog geen bestemming heeft in de algemene reserve te laten staan? Nu wordt er een bestemmingsreserve gecreëerd zonder dat de bestemming duidelijk is. Mag dit van de accountant? Op welke wijze wordt PS betrokken bij het vinden van de bestemming?	Er is bewust voor gekozen om deze middelen in een aparte reserve coalitieakkoord neer te zetten om de omvang en het verloop van algemene reserve zuiverder te houden. De algemene reserve dient conform van de financiële verordening en de nota risicomanagement en weerstandsvermogen op een bepaald niveau te blijven. Op het moment dat de coalitieakkoordmiddelen ook in de algemene reserve staan vertroebelt het beeld van dat gewenste niveau. Deze werkwijze biedt ons inziens meer transparantie. Dit is niet expliciet vooraf is afgestemd met de accountant, aangezien PS beslissingsbevoegd zijn voor de instelling en aanwending van reserves. De beoogde bestemming van de reserve coalitieakkoord is terug te vinden in het coalitieakkoord Verbindend Vooruit! en zal via de begroting en begrotingswijzigingen ter besluitvorming aan u voorgelegd worden.	Mirjam Luimstra	Esther Rommel	Bestuur	
72	D66	Sijmen Mülder	55	5.1	U moet nog 1800 hectare bos bouwen. Dat is twee keer de gemeente Heemstede. Waar denkt u dat te kunnen realiseren?	De opgave voor bosuitbreiding incl. NNN is verdeeld over de PPLG-regio's: Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland: 337ha, Noord-Kennemerland 82 ha, Laag-Holland 63 ha, Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden 1042 ha, Gooi en Vechtstreek 30 ha. Van de opgave tot en met 2030 is momenteel 76 ha gerealiseerd, beschikt of in behandeling, en verdere projecten met een gezamenlijke oppervlakte van 1442 ha bevinden zich in de planfase. Hierbij zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij bestaande ontwikkelingen, zoals Park21, en de uitwerking van deze plannen, initiatieven en ideeën zal voornamelijk plaatsvinden in de gebiedsprocessen. De opgaven voor agroforestry (300 ha) en voedselbossen (50 ha) worden ingevuld met de verdere uitwerking van het PPLG, evenals de opgave voor houtige landschapselementen (overlapt met de groenblauwe dooradering).	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
73	D66	Wesley van der Heijden	94	§ 3.1	Het weerstandsvermogen is niet toereikend, waarom laten we het zo ver komen?	De stelling dat het weerstandsvermogen ontoereikend is, kunnen wij niet plaatsen. De kengetallen laten een weerstandsratio zien van 3,8 en 18,5. Hiermee is het weerstandsvermogen toereikend om de voorziene risico's te dekken.	Jean Bierhuizen/ Martijn van Eijnatten	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
74	D66	Nina Sophie Vroom	72-73	6.2	Zijn de bezoekersaantallen na de corona-periode bij het Huis van Hilde weer hersteld? Hoeveel bezoekers ontvangt het Huis van Hilde nu jaarlijks en uit welke leeftijdscategorien bestaan deze bezoekers? Hoeveel dragen de inkomsten uit bezoekers procentueel bij aan de exploitatie van het Huis van Hilde? Is het Huis van Hilde ook in staat om uit andere bronnen inkomsten te genereren?	De bezoekersaantallen van het Huis van Hilde zijn weer terug op het niveau van voor Corona. In 2019 ontvingen het Huis van Hilde 28.553 bezoekers. Voor dit jaar verwachtten we op basis van de bezoekersaantallen tot nu toe (26.441) en de prognose voor de laatste 3 maanden van het jaar in totaal 33.000 bezoekers. In de eerste 9 maanden van 2023 waren van de 12.000 bezoekers met museumkaart 22% kinderen t/m 18 jaar. Van de 15.000 bezoekers zonder museumkaart weten we dat 37% kinderen t/m 18 jaar betrof. De kosten van Huis van Hilde (incl. personeel) betreffen voor een belangrijk deel ook het beheer van het depot. Als we uitsluitend kijken naar de materiele exploitatiekosten van het museumdeel dragen de inkomsten uit bezoekers in 2023 ruim 30% bij. De mogelijkheden om uit andere bronnen inkomsten te genereren zijn beperkt. Het Huis van Hilde kan als overheidsinstelling geen beroep doen op fondsen en subsidies van andere overheden.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
75	D66	Nina Sophie Vroom	74	6.3	Betreft in 6.3 Wat gaan we doen punt 1.2: Hoeveel geld is er tot nu toe besteed aan welke instellingen om te verduurzamen. Wat is de reden dat de regeling is verlengd tot eind 2023: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Projecten/Ontzorgingsprogramma_Verduurzaming_Maatschappelijk_Vastgoed	Vanaf de start van het ontzorgingsprogramma, in april 2021, tot en met juli 2023 is een bedrag van € 1.187.914,- (ex BTW) besteed aan verduurzamingsadviezen. Hiermee zijn (en worden) tot nu toe voor 190 gebouwen in eigendom van 104 instellingen ontzorgingstrajecten doorlopen. Specifiek gaat het om: - 30 culturele instellingen met 54 gebouwen - 61 dorpshuizen met 67 gebouwen - 13 kleine gemeenten met 69 gebouwen Deze kaart toont welke eigenaren tot nu toe deelnemen. Het Rijk heeft de regeling (SPUK) met een tweede tranche verlengd tot eind 2024 en uitgebreid, omdat de regeling zichtbaar voorziet in een behoefte. Niet alleen in Noord-Holland, maar in alle provincies. Ook heeft het Rijk een derde tranche in voorbereiding genomen die, naar het zich laat aanzien, zal starten in 2025.	Michiel de Graef	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
76	D66	Wesley van der Heijden	55	5.1	Is de 7,5% nog te realiseren nnn mogelijk te maken met nieuw aan te leggen bos?	De opgave tot en met 2030 voor bosaanplant binnen NNN, of nieuw te realiseren NNN, is 140 ha voor de gehele provincie, en verdeeld over de PPLG-regio's: Wadden, Kop van Noord-Holland en West-Friesland: 29 ha, Noord-Kennemerland 77 ha, Laag-Holland 2 ha, Zuid-Kennemerland en Amstel-Meerlanden 32 ha, Gooi en Vechtstreek 0 ha. Van de opgave is momenteel 10,5 ha gerealiseerd, beschikt of in behandeling. Een verdere 126 ha zijn in voorbereiding. Hierbij gaat het om meer of minder concrete initiatieven en er zal zoveel mogelijk aansluiting worden gezocht bij bestaande ontwikkelingen en gebiedsprocessen.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
77	D66	Sijmen Mülder	80	7.1	Waarom wordt er voor prijsstijgingen tot ‘27 per jaar circa 52mln aan stelposten ingecalculeerd. Als het zo structureel is, dan kan het toch anders weggezet worden?	Verschillende budgetten kennen verschillende regimes voor prijsstijgingen. Dit is onder meer afhankelijk van het type uitgaven waarvoor een budget bedoeld is. Mede daarom wordt het verwerken van prijsstijgingen centraal geregisseerd via deze stelpost. Daarnaast zorgt deze manier van verwerken er voor dat we inzichtelijk hebben wat de omvang van de toekomstige prijsstijgingen is zodat we hier grip op kunnen houden. Een nadere toelichting op de verwerking van de stelpost is opgenomen op blz. 78 van de begroting onder het kopje 7.1.8 Stelposten.	Mirjam Luimstra	Esther Rommel/Jeroen Olthof	Bestuur	
78	D66	Sijmen Mülder	1		Wordt er nog een publieksvriendelijke versie van de begroting gemaakt? Misschien zo’n kek filmpje of een gave infographic?	Online is een publieksvriendelijke versie van de begroting beschikbaar. En er komt een nieuwe animatie (filmpje). Hier wordt nog aangewerkt en deze wordt online gezet zodra de begroting is goedgekeurd door PS.	Koen Pruymboom	Esther Rommel	Bestuur	https://noordholland.begroting-2024.nl/
79	GroenLinks	Peter Korzelius	127	§ 3.5	Coöperatieve vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A. Ook hier is sprake van een negatief resultaat in 2022 die het eigen vermogen behoorlijk aantast. Welke maatregelen worden genomen om het eigen vermogen niet verder te laten dalen?	Het negatieve resultaat in 2022 bij DOVA is voornamelijk ontstaan door eenmalige uitgaven die pas vanaf 2023 worden gecompenseerd vanuit de ledenbijdragen. Verder heeft ook DOVA te maken met een relatief hoog (ziekte) verzuim waardoor de kosten voor bijvoorbeeld inhuur hoger zijn uitgevallen in 2022 en hogere kosten die direct verband houden met de hoge inflatie. De verwachting is dan ook dat het negatieve resultaat 2022 eenmalig is. Voor 2024 en verder verwacht DOVA een positief resultaat en heeft het bestuur de opdracht de reservepositie te verbeteren.	Wim Voordenhout/Florien Goosens	Esther Rommel/Jeroen Olthof	Bestuur	
80	VVD	Joost van Gilse	5	Fin	U benoemt de "uitvoeringskosten Masterplan Wonen (€ 1,4 miljoen)". Kunt u aangeven welke structurele kosten dit betreft?	Dit betreft budget voor ambtelijke capaciteit - met name gebiedsontwikkelaars - voor de uitvoering van het Masterplan wonen.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
81	VVD	Joost van Gilse	34	3.1	U schrijft: "De provinciale rol van beoordelen en toetsen van gemeentelijke ruimtelijke plannen vervalt, omdat de Omgevingswet uitgaat van vertrouwen." Niettemin hebt u de afgelopen periode diverse malen bezwaren gemaakt tegen gemeentelijke plannen. Vindt u vertrouwen dan toch gerechtvaardigd? Stopt u ook met bezwaar maken? Of gaat u alleen nog reageren op meldingen van derden?	Volgens de Omgevingswet moeten wij erop vertrouwen dat de gemeenten zich houden aan de wetgeving, zoals de Omgevingsverordening NH2022. Mocht er desondanks een plan door een gemeente in procedure worden gebracht dat strijdig is met onze verordening dan kunnen wij ons wettelijk instrumentarium van zienswijze, beroep instellen of reactieve interventie inzetten ter borging van het in geding zijnde provinciaal belang. Wij zullen gemeenten per brief verzoeken ons vroegtijdig te informeren indien een strijdig plan door de gemeente in procedure wordt gebracht. Daarnaast kan door monitoring blijken dat er een strijdig plan in procedure is gebracht.Wij zullen gemeenten per brief verzoeken ons vroegtijdig te informeren indien een strijdig plan door de gemeente in procedure wordt gebracht. Daarnaast kan door monitoring blijken dat er een strijdig plan in procedure is gebracht.	Silvia van der Meij	Esther Rommel	Ruimte	
82	VVD	Joost van Gilse	35	3.1	U schrijft: "Voor provinciale projecten met een ruimtelijke impact worden adviezen opgesteld." Welke adviezen, naast de onderzoeken ter versterking van de ruimtelijke structuur van Noord-Holland, worden hier bedoeld? Wie stelt deze adviezen op?	Binnen de sector Ruimtelijke Ontwikkeling geven de (strategische) beleidsadviseurs RO adviezen over provinciale programma's en projecten, zoals Energietransitie, PPLG, Hollandse Waterlinies en OV-knooppunten.	Silvia van der Meij	Esther Rommel	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
83	VVD	Joost van Gilse	35	3.1	U gaat samenwerken met kennisinstituten en bedrijven binnen Nederland, Europa en Californië om gezamenlijk kennis op te bouwen over de markt en nieuwe technologische ontwikkelingen in de luchtvaart. Waarom buiten Europa alleen in Californië?	Internationale activiteiten worden uitgevoerd op basis van de leidraad voor internationale zaken die door GS is vastgesteld. De samenwerking met Californië wordt ingegeven vanuit de deelname van de provincie Noord-Holland in het programma Coast to Coast op het gebied van duurzame mobiliteit. Vanuit deze deelname vanuit Smart Mobility wordt de samenwerking verbreedt op dit thema. Californië is één van de koplopers op het gebied van Sustainable Air Mobility binnen de Verenigde Staten, ze hebben de meest strenge milieuwetgeving van het land waardoor ook duurzame mobiliteit hoog op de agenda staat. Naast Californië zien we ook mogelijkheden voor samenwerking via UIC2 binnen de EU en zoeken toenadering met oa Baden-Württemberg. Deze mogelijkheden moeten nog wel worden getoetst aan de Leidraad voor internationale zaken .	Silvia van der Meij	Jeroen Olthof	Ruimte	
84	PvdD	Ilona Haas	5	P5	Saldo Natuur en landelijk gebied halveert bijna in 2027 tov 2024. Waarom is dat? Kunt u dit toelichten? Dit is opvallend omdat de uitgaven voor PPLG richting 2029 stijgen naar 12 miljoen.	De op pagina 5 weergegeven tabel geeft het totaal weer van de lasten minus de baten van het gehele Begrotingsprogramma 5. Natuur en Landelijk Gebied, zoals weergegeven op de pagina's 53 t/m 66. Het verschil kan voor het grootste deel worden verklaard door de onttrekkingen aan de Reserve Groen op basis van de binnen deze reserve beschikbare middelen (zie Financiële tabel Beleidsdoel 5.1, onderdeel Reserve Groen en de toelichting hierop onder het kopje 'Financiële ontwikkelingen' op pagina 55) én het aflopen van de Decentralisatie Uitkering Waddengebied (zie Beleidsdoel 5.3, tabel en toelichting hierop op pagina 60).	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
85	PvdD	Ines Kostic	3	P2 en 5	We hebben nu een gedeputeerde Natuur en Klimaat, juist om de klimaat- en natuurcrisis in samenhang aan te pakken (zoals PS eerder per motie heeft uitgesproken). We zien dat in de programmastructuur een aantal zaken zijn aangepast, maar natuur en klimaat nog steeds in aparte programma's staan (en zo onder verschillende gedeputeerden lijken te komen). a) Hoe wordt geborgd dat het beleid rondom natuur en klimaat integraal wordt meegenomen in het beleid van gedeputeerde Kocken en haar team? Hoe wordt dat ook financieel geborgd? b) Kunt u een voorstel doen voor een alternatieve opzet van dit deel van de programmastructuur, waarmee meer recht wordt gedaan aan het belang dat PS hecht aan het in samenhang aanpakken van de klimaat- en natuurcrisis?	De verdeling van de portefeuilles in het college van GS is het resultaat van de onderhandelingen tussen de coalitiepartijen. In antwoord op sub a kan in algemene zin gesteld worden dat het college van GS, als collegiaal bestuur, ernaar streeft om alle beleidsterreinen met een integrale blik te benaderen. Zo ook de thema's natuur en klimaat. Die integrale afweging op dossiers geldt eveneens voor de vraag op welke wijze de beperkte financiële middelen optimaal ingezet kunnen worden. In antwoord op sub b zijn wij van mening dat de huidige opzet van de begroting Provinciale Staten voldoende in staat stellen om beide opgaven in samenhang met elkaar aan te sturen. Wij staan echter altijd open voor suggesties ter verbetering en zullen deze te allen tijde serieus in overweging nemen.	Wouter Kegel / Jean Bierhuizen	Rosan Kocken/Esther Rommel	Leefomgeving/ Landelijk gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
86	PvdD	Marc Hanou	5	P3	Is het daar genoemde bedrag voor MRA-Wonen (3 mln) het enige dat de PNH materieel besteedt aan wonen in Noord-Holland Zuid? En waar wordt dit bedrag aan besteed?	Nee, het bedrag van€ 3 mln is bedoeld voor de subsidie van de flexibele schil in heel Noord-Holland. De flexibele schil betreft subsidiering van de capaciteitskosten bij gemeenten voor de uitvoering van woningbouwprojecten. Daarnaast is er ook b.v. incidenteel € 7 mln beschikbaar gesteld voor het knelpuntenbudget (fysieke knelpunten bij woningbouwprojecten).	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Wonen	
87	PVV	R. van Tiggelen	24	2.1	“Extern onderzoek naar het verder verbeteren van de huidige ondersteuning voor de opwek van zonne-energie en windenergie, met aandacht voor de uitdagingen van de zon-op-dak-opgave.” VRAAG Komt er ook een breed extern onderzoek naar financiële, ruimtelijke, sociaal-economische, milieu- en natuurgerelateerde risico’s van zonne- en windenergie?	Nee	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
88	PVV	I. Bezaan	107	§ 3.4	De provincie is trots: "Wij zijn een aantrekkelijke werkgever waar medewerkers kunnen groeien en waar integriteit hoog in het vaandel staat". Medewerkers gaan actief de dialoog aan over diversiteit en inclusie, “Wij zijn trots op wat we als provincieorganisatie doen en wie we zijn.”. VRAAG: Op welke wijze gaan medewerkers op dit moment en in 2024 actief de dialoog aan over diversiteit en inclusie?	Als organisatie en werkgever hechten wij veel belang aan het welzijn van medewerkers. De provincie is een werkgever voor iedereen. Recent is door de commissaris van de Koning het opschrift van artikel 1 van de grondwet onthult bij de ingang van het Houtplein. Deze belangrijke waarden willen we voortdurend blijven uitdragen. Als werkgever, en ook in onze relatie met de samenleving. Specifiek wordt door de Diversiteit & Inclusie (D&I) ambassadeurs het onderwerp ter sprake gebracht onder collega’s onderling. Tijdens de workshops D&I die in alle sectoren wordt gegeven, wordt actief dialoog gestimuleerd aan de hand van oefeningen en theorie. Hiernaast worden lezingen georganiseerd waarin verschillende D&I onderwerpen worden uitgelicht, waarbij aan het einde altijd tijd is voor vragen, dialoog en discussie. De lezingen en workshops blijven wij in 2024 voortzetten. De ambassadeurs gaan wij in 2024 nog meer ondersteuning bieden om het gesprek met collega’s aan te gaan.	Marielle Haller-Meijering	Arthur van Dijk	Bestuur	
89	PVV	R. van Tiggelen	13		De scores voor natuur zijn negatief. De biodiversiteit daalt en Noord-Holland heeft relatief weinig natuurgebied en groen/blauwe ruimte per inwoner. Tot 2023 is in provincie Noord-Holland ruim 52 duizend hectare Natuurnetwerk Nederland (NNN) ingericht. Hiermee ligt het percentage ingerichte natuur op 92 procent van de totale doelstelling voor 2027. VRAAG: Waaruit zou blijken dat de biodiversiteit daalt? Graag een gemotiveerd antwoord.	Dit is o.a. te zien bij de indicator Biodiversiteit in de Brede Basismonitor: https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/biodiversiteit. En het blijkt onder meer uit de living planet index zoals deze te vinden is in de publicatie Biodiversiteit in Noord-Holland 2021 (https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Natuur/Natuurbeleid/Beleidsdocumenten/Biodiversiteit_in_Noord_Holland_2021), en nader bekeken in de concept - Natuurdoelanalyses (https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Landelijk_gebied/Concept_natuurdoelanalyses).	Karen Arpad/ Henk Fernee	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/biodiversiteit_

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
90	PVV	R. van Tiggelen	13		Is er een kans aanwezig dat de voor de provincie Noord-Holland geldende totale doelstelling voor 2027 op welke manier dan ook wordt uitgebreid? Graag een gemotiveerd antwoord.	Uitbreiding van de totale doelstelling voor 2027 is momenteel niet aan de orde. Eventuele uitbreiding is niet uit te sluiten, want er kunnen in de toekomst altijd nieuwe politieke afwegingen worden gemaakt.	Karen Arpad/ Henk Fernee	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
91	PvdD	Ines Kostic	23	P2	In november 2022 is de motie "Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar" aangenomen, waarmee GS de heldere opdracht krijgt om opbrengsten van klimaat- en ecologisch beleid zichtbaar te maken. In opdracht van de provincie heeft Berenschot in een verkenning in kaart gebracht hoe dat zou kunnen. a) Op welke wijze heeft GS de opbrengsten van klimaat- en ecologisch zichtbaar gemaakt in deze begroting, of gaat ze dat nog doen in de rest van P&C-cyclus? b) Zij heeft de wijziging van de structuur van de begroting ook in één zomer kunnen versnellen en afronden zonder vooraf PS te raadplegen. Kunnen we dezelfde vlotheid verwachten met het nu eindelijk in praktijk brengen van de genoemde motie? Wanneer kunnen we dit ongeveer verwachten?	Motie 201-2022 verzoekt GS om de baten van het ecologisch- en klimaatbeleid meer in beeld te brengen, en daarvoor in gesprek te gaan met experts op dit gebied. Op 1 maart hebben we u een brief gestuurd waarin we ingaan op onder andere deze moties, opties beschrijven voor een 'klimaatbeleidscyclus/klimaatbegroting' en mogelijkheden om de opbrengsten in kaart te brengen, alsmede een onderliggend onderzoek van Berenschot. De motie is door PS als afgedaan beschouwd. Op dit moment worden de opbrengsten van het klimaatbeleid zichtbaar gemaakt door de koppeling met de Brede basismonitor. Voor beleidsdoel 2.1 Bijdragen aan de energietransitie zijn in de brede basismonitor de volgende indicatoren opgenomen: - CO2-uitstoot - Energieverbruik - Hernieuwbare energie Verder zijn de ambities m.b.t. tot verduurzaming terug te vinden in de verschillende hoofdstukken van de begroting onder bereikbaarheid, economie (waar maatregelen genomen in industrie en bedrijfsleven zijn opgenomen) en andere onderwerpen. De klimaatambities uit het Coalitieakkoord worden op dit moment uitgewerkt en landen in de aangekondigde actualisatie van het Actieprogramma Klimaat. Hierin wordt ook aandacht besteed aan de impact van klimaatbeleid op andere beleidsterreinen.	Marco Berkhout	Rosan Kocken	Leefomgeving	
92	PVV	R. van Tiggelen	55	5.1	Het samen met gemeenten, natuurbeheerders, landbouw, bouw en industrie zoeken naar oplossingen en het nemen van maatregelen om de stikstofuitstoot terug te dringen, zodat planten en dieren in de stikstofgevoelige gebieden kunnen blijven groeien en leven. VRAAG Waar is het meetbare natuurherstel dat het gevolg zou moeten zijn van de enorme stikstofreductie die reeds heeft plaatsgevonden sinds 1990? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	De natuurdoelanalyses (NDA's) opgesteld voor de 12 stikstofgevoelige natura-2000-gebieden geven het meest accurate beeld van de staat waarin de natuur in Noord-Holland zich momenteel bevindt. In die 12 gebieden zijn in totaal 159 stikstofgevoelige habitattypes en planten/dieren met een stikstofgevoelig leefgebied in kaart gebracht. Op de vraag of NH de doelen van het tegengaan van verslechtering kan bereiken met het huidige maatregelenpakket was bij levering van de NDA's op 1 april 2023 de volgende stand van zaken aan de orde: 3 keer een Ja, 50 keer een Ja, mits en 106 keer een Nee, tenzij. Er is nog werk aan de winkel dus. Stikstof is overigens niet de enige drukfactor die van invloed is op een gunstige staat van instandhouding. Hier zijn alle details te vinden: Concept-natuurdoelanalyses - Provincie Noord-Holland.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
93	PvdD	Ines Kostic	23	P2	In november 2022 is de motie "Klimaatbegroting " aangenomen, waarmee GS de heldere opdracht krijgt om opbrengsten van klimaatbeleid zichtbaar te maken. In opdracht van de provincie heeft Berenschot in een verkenning "Klimaatbegroting en Synergiën van klimaatbeleid" opgesteld over de mogelijkheden om tot een "klimaatbegroting" te komen . Deze verkenning is positief over een vorm van klimaatbegroting (klimaatcyclus) en geeft concrete adviezen om die vorm te geven. Uit de verkenning blijkt dat een klimaatcylcus een instrument is dat afgewogen besluitvorming over de doelmatige en doeltreffende inzet van middelen ondersteunt en inmiddels door meerdere overheden nationaal en internationaal wordt toegepast. De term en inzet van een "klimaatcyclus" sluit ook aan bij de insteek van het Rijk en beter recht doet aan de doelstelling van de koppeling van het klimaatbeleid aan de P&C cyclus. Een integrale koppeling aan de gehele begroting zou volgens Berenschot recht doen aan integraliteit van de klimaatopgave. In juli 2022 is door de gedeputeerde weer bevestigd dat ze ermee aan de slag zou gaan. a) heeft de wijziging van de structuur van de begroting ook in één zomer kunnen afronden, kunnen we dezelfde vlotheid verwachten met het nu eindelijk in praktijk brengen van de genoemde “Klimaatbegroting” motie, in lijn met de verkennning van Berenchot? Wanneer kunnen we dit	Motie 200-201 is door PS als afgedaan beschouwd. In juli 2022 heeft het college aangegeven de uitwerking te betrekken in het toekomstige klimaatbeleid van de provincie. De klimaatambities uit het Coalitieakkoord worden op dit moment uitgewerkt en landen in de aangekondigde actualisatie van het Actieprogramma Klimaat. Dit betreft ook het voornemen: “We monitoren onze resultaten om waar nodig bij te sturen op onze inzet.” Dit impliceert een cyclische/adaptieve werkwijze. In de uitwerking zoeken we waar mogelijk aansluiting bij de begrotingscyclus. In de uitwerking van een ‘klimaatbeleidcyclus’ sluiten we aan bij het Rijk en afspraken die in IPO verband.	Marco Berkhout	Rosan Kocken	Leefomgeving	
94	PVV	R. van Tiggelen	55	5.1	Het afronden van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) in 2029. In Noord-Holland gaat het om 56.581 hectare begrensde NNN, waarvan op peildatum 01-01-2023 reeds 92,5% was gerealiseerd. Tevens wil de provincie waar nodig de kwaliteit van de bestaande natuur verbeteren en de benodigde natuurverbindingen creëren. VRAAG Is er ooit extern onderzoek gedaan (of staat dat in de planning) naar o.a. mogelijk negatieve sociaal-economische gevolgen van het gevoerde natuurbeleid voor de provincie Noord-Holland? Graag een gemotiveerd antwoord.	In het kader van het PPLG is voorzien in een onderzoek naar de sociaal economische gevolgen van het PPLG.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
95	PvdD	Marieke van Aesch	5		Waarom is er vanaf 2024 tot 2027 ruim 20 mln minder begroot op een gezonde leefomgeving?	In het coalitieakkoord is structureel geld beschikbaar gesteld voor het vervolg en een uitbreiding van de klimaataanpak uit de vorige coalitieperiode dat is opgenomen onder programma 2 Klimaat en gezonde leefomgeving. Voorheen waren deze mutaties incidenteel in de begroting opgenomen. In de lasten van het jaar 2024 zijn zowel de structurele lasten opgenomen als de incidentele lasten voor activiteiten die nog worden gedekt uit de verschillende reserves. Bij de onttrekkingen ziet u deze bedragen in 2024 ook terug. In 2025 en latere jaren zijn deze onttrekkingen aanzienlijk minder (aangezien minder activiteiten worden gedaan vanuit de reserves). Vandaar dat de kosten in 2027 ongeveer € 20 miljoen lager zijn dan in 2024. Maar hier staan dus ook lagere onttrekkingen aan de reserves tegenover.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
96	PVV	R. van Tiggelen	28	2.2	Door het uitvoeren van de provinciale VTH-taken zorgen de omgevingsdiensten dat de provinciale ambities op het vlak van een gezonde leefomgeving, klimaat, energietransitie, circulaire economie, bodem en natuurverbetering kunnen worden behaald. Door de reikwijdte van de VTH draagt deze taak ook bij aan maatschappelijke doelen van andere hoofdstukken in deze begroting. VRAAG Kunt u bij benadering een inschatting geven wat het aan fte's en kosten (graag gespecificeerd) zou schelen, wanneer omgevingsdiensten zich niet zouden hoeven bezighouden met klimaat, energietransitie en circulaire economie? Graag een gemotiveerd antwoord.	De door de provincie vastgestelde ambities voor de thema's klimaat, energietransitie en circulaire economie leiden tot werkzaamheden bij de Omgevingsdiensten (OD's). Voor een groot deel zijn deze werkzaamheden een integraal onderdeel van de reguliere VTH-taken van de OD's. Aanvragen voor energie-infrastructuur, windmolens of zonneparken moeten namelijk volgens de wet door de OD's namens de provincie worden beoordeeld. Op de bouw hiervan moeten de OD's verplicht toezicht houden. Ook op het toezicht op energiebesparende maatregelen is verplicht, net zoals de energiekeuring van klimaatinstallaties. Deze taken wordt meegenomen in de uitvoering van de reguliere VTH-taken. Enerzijds zijn de OD's dus wettelijk verplicht om zich bezig te houden met de uitvoering van VTH taken voor klimaat, energietransitie en circulaire economie, anderzijds zijn deze taken zo verweven (en soms gelijk) aan de reguliere VTH-taken dat er geen specificatie is te geven over het aantal fte die zich met deze thema's bezighouden en de kosten die hiermee samenhangen.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
97	PvdD	Marieke van Aesch	8		Er wordt van 2024 t/m 2027 2 mln begroot ter bevordering van een gezonde leefomgeving. Is er hierbij rekening gehouden met extra budget om de VTH taken uit te voeren?	Het extra budget om de VTH taken uit te voeren maakt hiervan geen onderdeel uit.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
98	PVV	M. Deen	43	P4	- Stikstof vormt een stevige belemmering voor de aanpassing (aanleg/renovatie) van nieuwe infrastructuur. - De klimaatopgave (verminderen CO2-uitstoot) heeft impact op het onderhoud en de aanleg van infrastructuur. - De kosten van aanleg en onderhoud van infrastructuur stijgen onder andere door inflatie, de impact van klimaat, tekorten op de arbeidsmarkt en een tekort aan grondstoffen. VRAAG Kunt u bij benadering aangeven voor de provincie Noord-Holland hoeveel en op welke manier de kosten van aanleg en onderhoud van infrastructuur stijgen door de impact van klimaat? Graag een gemotiveerd antwoord.	Bij onderscheid tussen klimaat mitigerende, adaptieve maatregelen en stikstof kan het volgende gesteld worden: -klimaat mitigerende maatregelen (CO2 reductie en circulariteit) leiden gemiddeld tot ongeveer 3 % aan extra kosten. -Op basis van de klimaatstresstest zijn door de gebiedsaannemer verschillende klimaat adaptieve maatregelen uitgevoerd, zoals verbetering van de afwatering bij onderdoorgangen of het eerder maaien van bermen bij droogte. De kosten hiervan waren zeer beperkt. Bij investeringsprojecten is de effectiviteit voor het meekoppelen van klimaatadaptieve maatregelen maatwerk en zal per project worden afgewogen. Daarom is vooraf geen inschatting te maken wat de eventuele meerkosten hiervan zijn. Deze kosten kunnen sterk oplopen als er verregaande maatregelen genomen gaan worden zoals waterpeilverhoging in veenweidegebieden, waardoor funderingen van provinciale wegen die door of langs deze gebieden lopen, gaan verweken en er door deze verweking eerder spoorvorming gaat ontstaan. - De impact op nieuwe infrastructuur verschilt per project voor stikstof. Door het toepassen van maatwerk per project (bv. type materieel, ecologisch onderzoek, saldering) worden oplossingen voor de stikstofproblematiek gezocht. De mate waarin dit planning en kosten van een project kan beïnvloeden is zeer divers. Zie ook vraag 100.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
99	PvdD	Marieke van Aesch	9	5.1	Er wordt in 2027 2 miljoen minder begroot voor beschermen en ontwikkelen van de natuur, wat is daarvan de oorzaak? Hoe denkt GS met dit bedrag een bijdrage te kunnen leveren aan het oplossen van de biodiversiteitscrisis?	De manier waarop we de middelen voor beschermen en ontwikkelen van natuur inzetten, en daarmee een bijdrage leveren aan het herstel van de biodiversiteit, is beschreven in de begroting.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
100	PVV	M. Deen	43	P4	VRAAG Kunt u bij benadering aangeven hoeveel procent van voorgenomen plannen voor aanleg en renovatie van nieuwe infrstructuur in Noord-Holland op de tocht staan door stikstof, alsmede specifieke voorbeelden van projecten die zijn gewijzigd en geschrapt en/of mogelijk gewijzigd of geschrapt gaan worden ? Graag een gemotiveerd antwoord.	Zowel in infrastructurele onderhoudsprojecten als bij de aanleg van infrastructuur wordt zoveel mogelijk getracht de uitstoot van stikstof te beperken door zero emissie materieel of materieel met lage uitstoot in te zetten. Op de uitvoering en kosten van beheer- en onderhoud van infrastructuur heeft stikstof verder weinig impact omdat deze zijn vrijgesteld. De impact op de aanleg en renovatie van infrastructuur verschilt per project. Uit een eerdere inventarisatie blijkt dat ruim de helft van de projecten impact ondervindt, veelal in de vorm van vertraging en bijkomende kosten (bv project Cruquiusbrug). Er is op dit moment geen sprake van het schrappen van projecten.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
101	PvdD	Marc Hanou	9	5.2	Klopt de aanname dat - gezien dat voor 2024 €2,5 mln wordt begroot - 20% van de faunaschade €2,5 mln bedraagt en daarmee de totale faunaschade in de PNH jaarlijks €12,5 mln bedraagt? Zo nee, wat bedraagt dan de totale faunaschade?	In 2022 bedroeg de totale uitgekeerde faunaschade in Noord-Holland 11.828.816 euro. De exacte omvang van de schade is pas achteraf met zekerheid aan te geven.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
102	PvdD	Marc Hanou	9	5.5	Waar gaat de €2 mln (die jaarlijks ook nog eens oploopt met €2 mln) in het kader van regisseren van het PPLG (structureel budget PPLG gebiedsprocessen) voor gebruikt worden?	In het coalitieakkoord zijn deze middelen beschikbaar gesteld voor extra capaciteit voor het PPLG.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
103	PVV	M. Deen	43	P4	VRAAG Kunt u bij benadering aangeven hoeveel procent van voorgenomen plannen voor aanleg en renovatie van infrastructuur op de tocht staan door de klimaatopgave (verminderen CO2-uitstoot), alsmede specifieke voorbeelden van projecten die zijn gewijzigd en geschrapt en/of mogelijk gewijzigd of geschrapt gaan worden? Graag een gemotiveerd antwoord.	Er is geen wettelijk maximum gesteld aan het uitstoten van CO2 emissies voor de aanleg en renovatie van Infrastructuur, daardoor zijn of worden er ook geen projecten geschrapt of gewijzigd. Bij projecten wordt wel gestuurd op het verlagen van de CO2 uitstoot, o.a. bij de aanbesteding.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
104	PvdD	Marc Hanou	12		Als het volgens de brede basismonitor slechter gaat (want negatieve score) met klimaat, natuur, oppervlaktewater en de woningmarkt, waarom wordt er dan op deze onderwerpen geen of slechts weinig extra geld begroot? Met in het bijzonder de slechte scores voor natuur, en het achterblijven van het NNN in 2027 (92% dan naar verwachting aangelegd) (p.13)	Binnen de beperkte middelen die er zijn, menen GS met de huidige voorgestelde begroting een evenwichtige verdeling te hebben aangebracht tussen ambities, opgaven en middelen.	Henk Fernee	Esther Rommel	Bestuur	
105	PVV	I. Bezaan	NVT		VRAAG Kunt u aangeven of leden van het College, alsmede de ambtelijke organisatie op welke manier dan ook contact hebben, hebben gehad of in 2023 en 2024 gaan hebben met betrokken personen of organisaties van het initiatief Nederland Wereldstad / TristateCity? Mocht dit het geval zijn, wanneer, waar en waarover? Graag een gemotiveerd antwoord met zoveel mogelijk details.	Voor zover ons bekend is er geen contact geweest met deze organisatie.	Otte Beeksma	GS	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
106	PvdD	Ilona Haas	13		“Noord-Holland heeft relatief weinig natuurgebied en groen/blauwe ruimte per inwoner” Welke cijfers horen hierbij en hoe is dat vergeleken per provincie en per regio binnen Noord-Holland?	Zie: https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/groen-blauwe-ruimte en https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/natuurgebied-per-inwoner	Henk Fernee	Rosan Kocken/Esther Rommel	Landelijk gebied	Zie: https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/groen-blauwe-ruimte en https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/natuurgebied-per-inwoner
107	PvdD	Ines Kostic	16	1.1	“2.2 Voorleggen van een nieuw sponsorbeleid aan Provinciale Staten in 2024.” Wanneer wordt het al dan niet verlengen van de huidige sponsorcontracten voorgelegd aan PS?	Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om individuele sponsorcontracten te verlengen, op basis van het sponsorbeleid. Het nieuwe sponsorbeleid wordt voor eind 2023 aangeboden aan Provinciale Staten.	Otte Beeksma	Jeroen Olthof	Bestuur	
108	PVV	I. Bezaan	80	7.1	In het coalitieakkoord is afgesproken dat het opcententarief voor de motorrijtuigenbelasting verhoogd wordt van 67,9 opcenten naar 77,4 opcenten. Met betrekking tot het wagenpark wordt rekening gehouden met een jaarlijkse groei van 2%. Dit leidt tezamen tot extra opbrengsten van € 37,7 miljoen in 2024, oplopend naar € 54,1 miljoen in 2027 (7.1.1). VRAAG Kunt u aangeven wat de extra opbrengsten zouden zijn, als de opcenten weer op 67,9 zouden staan en alleen wordt uitgegaan van de jaarlijkse groei van het wagenpark? Graag een gemotiveerd antwoord.	De inkomsten uit de opcenten op de MRB bedragen in 2023 € 231,50 miljoen. Uitgaande van een autonome groei van 2% per jaar zouden de extra opbrengsten als volgt zijn: 2024: € 4,63 miljoen 2025: € 9,35 miljoen 2026: € 14,17 miljoen 2027: € 19,08 miljoen	Mirjam Luimstra/ Niels Meijer	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
109	PvdD	Ines Kostic	27	2.2	GS laat een onderzoek uitvoeren naar mogelijkheden voor intrekking van de vergunning voor de kooks- en gasfabrieken (KGF) van Tata Steel. Wie precies voert dit onderzoek uit? En welke externe juristen worden hierbij precies betrokken? Wanneer is de opdracht hiertoe verleend? Kunt u de opdrachtverlening aan PS sturen?	Het onderzoek naar de mogelijkheden voor intrekking van de vergunning voor de kooksgasfabrieken wordt door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) namens GS uitgevoerd. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een projectgroep van medewerkers van OD NZKG, gespecialiseerde consultants van KokxDeVoogd en externe juristen van Pels Rijcken. De opdracht is in september 2022 verleend. De opdrachtverlening kunnen wij niet aan PS sturen omdat de opdrachtverlening toezicht- en handhavingsinformatie bevat, waarvan openbaarheid het onderzoek kan belemmeren. De resultaten van het onderzoek worden in het vierde kwartaal van dit jaar verwacht.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
110	PvdD	Jaap Hollebeek	33	P3	Er lijkt geen budget te zijn voor natuurinclusief bouwen in het programma Ruimte en Wonen. Onder welke indicator valt dit, of is er inderdaad geen budget voor begroot?	Vanuit wonen en natuur is hier geen bedrag voor beschikbaar gesteld. Het thema maakt wel onderdeel uit van de Agenda natuurinclusief, waarin wordt ingezet op kennisuitwisseling.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Wonen	
111	PvdD	Jaap Hollebeek	alge me en	P5	In de Omgevingsvisie staat dat alle nieuwe ontwikkelingen natuurinclusief moeten zijn. Wanneer gaat GS een voorstel doen hoe ze dit inde praktijk gaat uitvoeren. En op welke wijze is hiermee rekening gehouden in de Begroting?	Natuurinclusiviteit wordt meegenomen in de andere beleidsthema's. We werken daarmee niet alleen aan de uitvoering van de omgevingsvisie, maar ook volgens de landelijke afspraken in de agenda Natuurinclusief. We voeren op dit onderwerp beleid gericht op kennisuitwisseling, onder meer via de aanpak Groen Kapitaal.	Ron Admiraal	Rosan Kocken	Landelijk gebied	
112	PvdD	Marc Hanou	34	3.1	Onder welke voorwaarden wil de PNH ruimte bieden aan (woningbouw)initiatieven aan de randen van bebouwing? Hoeveel financiële ruimte is hiervoor begroot? Wie profiteert van deze functieverandering? Wordt er een vereveningsfonds opgezet om het binnenstedelijk bouwen of het verdichten rond OV-knooppunten mee te financieren?	De voorwaarden waaronder PNH ruimte wil bieden aan (woningbouw)initiatieven aan de randen van bebouwing moeten nog worden bepaald. Wij hebben er geen financiële ruimte voor begroot.	Marco Berkhout/ Rien Wezenberg	Esther Rommel	Ruimte	
113	PVV	I. Bezaan	NVT	3.1	VRAAG Hoeveel statushouders zijn er in de eerste 9 maanden van dit jaar in totaal gehuisvest in alle gemeenten van Noord-Holland en hoe verhoudt dat cijfer zich tot de taakstelling? Graag een gemotiveerd antwoord.	We hebben de cijfers van de eerste 8 maanden, dus tot 1 september. Het totaal aantal gehuisveste statushouders tot 1 september is 929. De taakstelling voor 2023 bedraagt 5.833 (inclusief achterstand). De resterende taakstelling voor Noord-Holland, inclusief achterstand, voor 2023 is dus 4.904. Hiervan komt ca.de helft voor rekening van Amsterdam.	Marco Berkhout	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
114	PvdD	Marc Hanou	34	3.1	De PNH verkent hoe meer ruimte kan worden geboden aan functiewijziging van (agrarische?) bouwpercelen. In hoeverre wordt hierbij rekening gehouden met de in voorbereiding zijnde Europese regelgeving die bekend staat onder de naam No Net Land Take?	Voor zover wij nu inschatten is No Net Land Take bij de transformatie van (agrarische) bouwpercelen niet aan de orde. Er is immers al bebouwing aanwezig. Bij de transformatie is het uitgangspunt dat per saldo minder 'steen' terugkomt, door de voorwaarde van sloop van stallen en bedrijfshallen.	Silvia van der Meij	Esther Rommel	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
115	PVV	I. Bezaan	15	P1	Het streven is om Noord-Holland samen met inwoners en partners een nog mooiere provincie te maken, en de kwaliteit van het openbaar bestuur te versterken. De provincie Noord-Holland werkt als een democratisch, transparant en inclusief provinciebestuur, dat oog heeft voor iedereen en inbreng van buiten waardeert. VRAAG Op welke manier wordt gewaarborgd in de ontwikkeling van provinciaal beleid ten aanzien van klimaat, energie en stikstof dat inbrengen van onderzoekers, wetenschappers en burgers met een andere visie dan de huidige gehanteerde narratieven bij genoemde onderwerpen, niet alleen serieus worden genomen, maar waar mogelijk ook gebruikt? Graag een gemotiveerd antwoord.	Bij de ontwikkeling van provinciaal beleid wordt gebruik gemaakt van de door PS vastgestelde uitgangspunten voor participatie. De provincie maakt participatie pas mogelijk na een zorgvuldige afweging over de toegevoegde waarde van participatie. Er moet ruimte zijn voor invloed. Aan de hand daarvan bepalen we welke vraag of vragen we willen stellen. Inbreng van onderzoekers, wetenschappers en burgers met een andere visie dan de huidige gehanteerde narratieven kunnen, wanneer gekozen wordt voor participatie, op die momenten worden ingebracht. We communiceren daarbij vooraf wat er met de uitkomsten in de besluitvorming wordt gedaan.	Marco Berkhout	Arthur van Dijk	Bestuur	
116	PvdD	Marc Hanou	37	3.2	Waarom werkt de PNH de woondeals uit op slechts het aspect betaalbaarheid en niet op essentiële andere aspecten als toegankelijkheid (welke groepen hebben toegang tot welk deel van de voorraad) en beschikbaarheid?	De woondeals worden uitgewerkt ten aanzien van betaalbaarheid (2/3 betaalbaar en 30% sociaal), huisvesting voor aandachtsgroepen en ouderenhuisvesting.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
117	PvdD	Marc Hanou	38	3.2	Met betrekking tot de inzet van de zogenaamde flexibele schil; is ooit geëvalueerd en/of aangetoond dat deze extra inzet heeft geleid tot de snellere aanleg van woningen of tot de aanleg van meer woningen?	nee de flexibele schil is nog niet geevalueerd. Veel woningbouwprojecten hebben een omvang die in schaal groter is dan gemeenten orgnisatorisch aankunnen. de flexibele schil draagt er aan bij dat gemeenten kunnen blijven doorwerken aan een stabiele productie. Een evaluatie van de flexibele schil staat gepland voor 2024.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
118	PvdD	Marc Hanou	38	3.2	Komt woningbouw/verdichting bij OV-knooppunten er in deze begroting bekaaid vanaf? Waar wordt nu meer financiële ruimte voor begroot: aan het nieuwe beleid voor aan (woningbouw)initiatieven aan de randen van bebouwing of aan het reeds langlopende beleid voor woningbouw/verdichting bij OV-knooppunten?	Er is in het coalitieakkoord via incidentele middelen € 70 mln beschikbaar gesteld voor het Investeringskader Stedelijke Ontwikkeling. Hiermee wordt een extra impuls gegeven aan cruciale gebiedsontwikkelingen die nodig zijn om de woonopgave te realiseren en te bespoedigen. We orienteren ons op hoe deze middelen zo efficient mogelijk kunnen worden ingezet t.b.v. provinciale doelen.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer / Jeroen Olthof	Ruimte	
119	PvdD	Marc Hanou	39	3.3	Wat zijn de consequenties van de maatregelen van § 3.3 (beschermen tegen overstromingen) voor toekomstige en huidige woningbouwlocaties; vallen hierdoor geplande woningbouwlocaties af? (water en bodem sturend)	Consequenties zijn dat door de genoemde maatregelen, we betere afwegingen kunnen maken onder welke condities de locaties verantwoord ontwikkeld kunnen worden. Vooralsnog vallen geplande woningbouwlocaties niet af, aangezien er (nog) geen (juridische) instrumenten ontwikkeld zijn die dat mogelijk maken.	Tom Smeelen	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
120	PvdD	Marc Hanou	43	P4	Waarom ontbreekt bij de duurzame vervoersopties 'lopen'? Wordt in de begroting überhaupt budget vrijgemaakt voor voetgangersvoorzieningen/-beleid?	De toelichting bij de duurzame vervoersopties is niet uitputtend. Er staat 'zoals openbaar vervoer en fiets', maar lopen valt hier natuurlijk ook onder. Lopen is ook nadrukkelijk onderdeel van de Actieagenda Actieve Mobiliteit 2024-2027. In de begroting is geen specifiek gelabeld budget voor lopen/voetgangers, maar er zijn wel diverse budgetten van waaruit voetgangersvoorzieningen worden gefinancierd, zoals bij OV-knooppunten, subsidieregeling 'kleine infrastructuur' (t.b.v. verkeersveiligheid), de toegankelijkheid van bushaltes, subsidieregeling Groen (o.a. voor recreatieve wandelnetwerken) en voor het onderhouden en beheren van onze provinciale voetgangersinfrastructuur (zoals voetgangersoversteekplaatsen).	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
121	PvdD	Jaap Hollebeek	43	P4	Er lijkt geen budget te zijn voor ontsnippering en faunapassages in het programma Bereikbaarheid. Onder welke indicator valt dit, of is er inderdaad geen budget voor begroot binnen het programma bereikbaarheid? Dit lijkt een trendbreuk met de vorige periode.	Ontsnippering en faunapassages worden integraal meegenomen in de budgetten bij de uitvoering van verbeter- en vervangingsprojecten. Dit is daardoor niet apart zichtbaar in de begroting.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
122	PvdD	Jaap Hollebeek	43	P4	Er lijkt geen budget te zijn voor bermbeheer in het programma Bereikbaarheid. Onder welke indicator valt dit, of is er inderdaad geen budget voor begroot binnen het programma bereikbaarheid? Dit lijkt een trendbreuk met de vorige periode.	Bermbeheer maakt integraal onderdeel uit van de budgetten voor vast onderhoud zoals deze zijn opgenomen in de begroting. Het klopt dat deze niet apart inzichtelijk zijn. Bij de Kaderbrief 2024 is voor versterking van de biodiversiteit bij het bermbeheer ook weer budget voor 2024 beschikbaar gesteld. Bij de vaststelling van de nieuwe NIKG is het de bedoeling dit structureel te borgen.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
123	PvdD	Marc Hanou	45	4.1	Waarom ontbreekt in 'Wat willen we bereiken?" in de eerste opsomming onder 1 fijnstof?	De opsomming is niet limitatief. De opgesomde uitdagingen zijn enkele die op dit moment in het oog springen. Andere uitdagingen worden daarmee niet ontkend.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
124	PvdD	Marc Hanou	46	4.1	De 'financiële ontwikkelingen'; de lasten verminderen omdat projecten aflopen. Worden geen nieuwe projecten opgestart die de lasten verzwaren? Is het iMPI in die zin een uitputtende reeks nieuwe projecten?	In het iMPI staan de infrastructuurprojecten die de provincie uitvoert op haar eigen areaal. Dit beleidsdoel heeft echter betrekking op projecten van derden die door de provincie worden gesubsidieerd. Deze staan dus niet in het iMPI. Een aantal grote subsidiebijdragen worden verstrekt in 2024 en 2025. Voor de jaren daarna staan minder subsidiebijdragen geraamd, omdat er voor die jaren (tot nu toe) minder grote projecten overeen zijn gekomen waaraan de provincie een bijdrage levert.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
125	PvdD	Jaap Hollebeek	50	4.4	"2.1 Op basis van inspectieonderzoeken worden noodzakelijke oeververvangingsprojecten uitgevoerd. De vervangingsprojecten zijn ….. de samenwerking is. Daar waar kansen zijn, worden natuurvriendelijke oevers toegepast om de biodiversiteit en waterkwaliteit te bevorderen." (blz. 50) Kunt u aangeven onder welke post binnen de tabel "Wat mag het kosten" op blz. 51 deze oeververvangingsprojecten zijn ondergebracht en hoe groot de raming is? Is al bekend om hoeveel en welke vervangingen het gaat?	De investeringen oeververvangingsprojecten komen niet direct tot uitdrukking in de lasten in de begroting. Dit zijn namelijk investeringen waarvan uiteindelijk, na afronding, de kapitaallasten in de provinciale lasten worden opgenomen. Deze investeringen maken onderdeel uit van de investeringen in het iMPI. U ziet de bedragen van de investeringen in de oeververvangingen daarom niet direct terug in de tabel op pagina 51. Voor nadere informatie over aard en omvang van investeringen verwijzen wij u naar het iMPI.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
126	PvdD	Jaap Hollebeek	52	4.4	“2.1 Op basis van inspectieonderzoeken worden noodzakelijke oeververvangingsprojecten uitgevoerd. De vervangingsprojecten zijn … de samenwerking is. Daar waar kansen zijn, worden natuurvriendelijke oevers toegepast om de biodiversiteit en waterkwaliteit te bevorderen.” (blz. 50) en “4.2 Samen met de TU Delft ontwikkelt de provincie levensduurverlengende innovaties. Daarnaast realiseert de provincie een biodynamische oever waarbij natuurlijke, levende gewassen worden gebruikt in plaats van harde (dode) materialen. Ook werkt de provincie aan mossen op beton als bescherming.” Vraag: Op blz. 52 wordt voor beleidsdoel 4.4 een koppeling gemaakt naar de Brede basismonitor op vier indicatoren. Is het mogelijk om ook een koppeling te maken naar de indicator ‘Biodiversiteit’ binnen de taartschijf ‘Natuur’ en/of naar ‘Oppervlaktewater’ binnen de taartschijf ‘Milieu’?	De op bladzijde 52 aangegeven indicatoren zijn gekozen omdat zij een directe relatie hebben met het beleidsdoel Infrastructuur Verbeteren en Verduurzamen. De indicatoren Biodiversiteit en Oppervlaktewater liggen bij dit beleidsdoel minder voor de hand, omdat deze indicatoren ook (en meer) door andere beleidsdoelen worden beïnvloed, bv Landbouw	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
127	PvdD	Ines Kostic	54	P5	“De provincie Noord-Holland zet zich in voor een vitaal en leefbaar landelijk gebied met economisch toekomstperspectief. In dit landelijk gebied zijn natuur en landbouw in balans en kunnen mensen wonen, werken en recreëren. Samen met de waterschappen zorgt de provincie voor voldoende en kwalitatief goed water, versterkt zij de biodiversiteit en draagt zij zorg voor de kwaliteit van het landschap.” Het Financieel Dagblad berichtte op 24 juli 2023 dat de veehouderij 9 miljard euro maatschappelijke schade per jaar veroorzaakt. O.a. door de emissie van fijnstof, ammoniak en broeikasgassen. De schade als gevolg van emissies in water is in dit onderzoek nog buiten beschouwing gelaten. 'Veehouderij veroorzaakt €9 mrd schade per jaar' (fd.nl) Hoeveel is de maatschappelijke schade ongeveer in Noord-Holland?	Daar hebben we geen exacte gegevens over. De veehouderij heeft in Noord-Holland al een relatief lage veebezetting.	Karen Arpad	Jelle Beesterboer	landelijk gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
128	PvdD	Ines Kostic	55	5.1	“Het samen met gemeenten, natuurbeheerders, landbouw, landbouw, bouw en industrie zoeken naar oplossingen en het nemen van maatregelen om de stikstofuitstoot te dringen, zodat planten en dieren in de stikstofgevoelige gebieden kunnen blijven groeien en leven.” Met hoeveel is de stikstofuitstoot in Noord-Holland teruggebracht sinds de uitspraak van de Raad van State in mei 2019?	Dat is niet scherp kwantitatief aan te geven. De standlijn in Aerius-monitor voor 2023 is 2021. Twee jaar terug. Twee jaar terug in de tijd is anderhalf jaar na de uitspraak van de ABRvS. Op dat moment was er nog nauwelijks sprake van een doorgevoerd bronmaatregelenpakket ten gevolge van de stikstofaanpak. Trend is wel dat sinds de jaren 90 de stikstofuitstoot in vrijwel alle sectoren is gedaald. Alleen is er in de landbouwsector sprake van stabilisatie en een lichte stijging.	Karen Arpad	Rosan Kocken/ Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	
129	PvdD	Ilona Haas	57	5.2	Welke natuurinclusieve innovaties worden toegepast om kosten voor beheer natuurbeheer te beperken?	De vraag is ons niet duidelijk.	Karen Arpad	Rosan Kocken	landelijk gebied	
130	PvdD	Ilona Haas	57	5.2	Welke middelen worden toegepast bij de “Effectieve bestrijding van invasieve exoten?” Vanuit de wetenschap weten we dat versterking van natuur helpt tegen invasieve exoten. Ligt de nadruk daarin ook op het beleid? Zo niet, gaat dit wel gebeuren?	Bij de bestrijding van invasieve exoten wordt per casus bekeken welke middelen ingezet moeten worden. De meest gebruikte middelen zijn het verwijderen en beheersen van invasieve exoten en het inzetten op systeemherstel voor de bestrijding. Welk middel wordt ingezet, verschilt per situatie. Op het moment dat er maar een beperkt aantal van een invasieve exoot in een gebied aanwezig is, is het meeste effectieve om de invasieve exoot in dit gebied helemaal te laten verwijderen. Echter, op het moment dat een invasieve exoot wijdverspreid is in een gebied, is het goed om in te zetten op versterking van de natuur. Het volledig verwijderen van deze invasieve exoot is dan niet meer haalbaar en het versterken van de natuur draagt bij aan het weerbaar maken van inheemse soorten tegen invasieve exoten. De keuzes die gemaakt worden met betrekking tot welke middelen ingezet worden per invasieve exoot, zijn altijd gebaseerd op wetenschappelijk bewijs/onderzoek.	Karen Arpad	Rosan Kocken	landelijk gebied	
131	PvdD	Marieke van Aesch	57	5.2	Het bevorderen van dierenwelzijn is als doelstelling geformuleerd. Welke concrete maatregelen worden hiervoor ingezet en welk budget is hiervoor gereserveerd?	Bij ontheffingverlening worden de beschikbare wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten betrokken, zoals volgt uit de zorgplicht in de Wnb.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	
132	PvdD	Ilona Haas	57	5.2	Welke prioriteiten worden gesteld bij “het bevorderen van dierenwelzijn”? Welke diersoorten betreft het hier?	We verwijzen naar antwoord 131. Dierenwelzijn is een aspect van de doelstelling ‘plant- en diergezondheid’ voor kringlooplandbouw. Binnen kringlooplandbouw onderscheiden we zeven doelen. Die doelen werken we uit naar Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) op bedrijfsniveau. Voor de KPI dierenwelzijn kijken we ook naar de uitkomsten van het convenant dierwaardige veehouderij waarbij de Raad voor Dierenaangelegenheden zes leidende principes voor een veehouderij beschrijft (zie ook bijgevoegde hyperlink. De wet-en regelgeving voor dierenwelzijn ligt namelijk bij het Rijk. Dat geldt ook voor het generiek instrumentarium.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	https://www.rijksoverheid.nl/documenten/convenanten/2022/11/04/convenant-dierwaardige-veehouderij#Onderwerpen%20Convenant).

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
133	PvdD	Ilona Haas	57	5.2	Hoort bij “het leveren van een bijdrage aan het voorkomen van faunaschade” ook dodelijke middelen? Welk deel van dit bedrag wordt benut om het gebruik van niet-dodelijke middelen te onderzoeken en te bevorderen?	Ja. Financiering van het onderzoek naar niet dodelijke middelen loopt via de bijdrage aan BIJ12, onderzoekscommissie.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	
134	PvdD	Ilona Haas	57	5.2	Onder welke post valt de structurele bijdrage aan wildopvangorganisaties? Welke specificatie hoort hierbij?	Er bestaat geen structurele bijdrage aan wildopvangorganisaties.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	
135	PvdD	Ilona Haas	58	5.2	“Wanneer het aantasten van dierenwelzijn echter onvermijdelijk is – bijvoorbeeld bij de bestrijding van gewasschade door ganzen – verplicht de provincie in haar ontheffingen het gebruik van de laatste wetenschappelijke inzichten over methoden die het dierenwelzijn zo min mogelijk aantasten” Op basis waarvan wordt bepaald dat aantasting van dierenwelzijn onvermijdelijk is? Is bij het vaststellen van de begroting ruimte ingeruimd voor onderzoek naar alleen het gebruik van niet-dodelijke middelen en welke besparingen of extra kosten dit met zich mee kan brengen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is de specificatie hiervan?	De afweging wordt gemaakt bij de ontheffingverlening. Voor financiering onderzoek zie antwoord op vraag 133. Er is ons geen onderzoek bekend naar de financiële gevolgen van niet dodelijke middelen.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	
136	PvdD	Ilona Haas	58	5.2	Gebruikt GS het rapport “Innovaties voor ganzenwering en verjaging in de provincie Utrecht” bij het verkennen en inzetten van niet-dodelijke middelen? Innovaties voor ganzenwering en -verjaging in de provincie Utrecht - Groen Kennisnet	De verkenning van de alternatieven wordt meegenomen in op te stellen faunabeheerplannen. In dat kader wordt ook deze rapportage betrokken.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	
137	PvdD	Ines Kostic	58	5.2	Kunt u een overzicht sturen van alle viswateren die u verhuurt (visrechten), inclusief de wateren waarvoor dat geldt en wanneer de contracten aflopen?	In de bijlage vindt u een overzicht van alle percelen water waarvan het visrecht is verhuurd. Wij verhuren het visrecht van alle wateren, die in ons eigendom zijn. Er is sprake van 6-jarige contracten en deze worden van rechtswege verlengd voor een gelijke periode (conform artikel 33 van de Visserijwet 1963).	Karen Arpad	Esther Rommel	landelijk gebied	20230921 Overzicht verhuur visrechten

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
138	PvdD	Jaap Hollebeek	75	6.3	In het programma Cultuureducatie Met Kwaliteit werken scholen en culturele instellingen in het hele land samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. Het betreft primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs of MBO. De site laat zien dat er 4 instellingen meedoen in NH, allemaal in stedelijke gebied rondom Amsterdam. Home - Cultuureducatie met Kwaliteit Uit de website PleinC is op te maken dat dit lang niet voldoende is om cultuureducatie met kwaliteit te garanderen in heel Noord-Holland, in alle genoemde gremia. Vraag: Het huidige structurele budget voor regionale samenwerking van gemeenten op het gebied van cultuur voor het 'matching programma cultuureducatie met kwaliteit' is bedoeld om cultuureducatie met kwaliteit te garanderen in zoveel mogelijk scholen in Noord-Holland. Kan de provincie aangeven welke kaders zij stelt aan deze matching en welk bedrag nodig is om een evenredige spreiding over Noord-Holland (dus ook Noord-Holland Noord) en doelgroepen (i.e. primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en MBO) te garanderen?	In Noord-Holland zijn zeven culturele instellingen penvoerder CmK voor de steden (> 90.000 inwoners) en Plein C voor 26 kleine en middelgrote gemeenten. Lokale culturele instellingen zijn aangehaakt als samenwerkingspartner bij de penvoerders. Dit zorgt voor spreiding over geheel Noord-Holland in zowel het stedelijk als landelijk gebied. Hoewel zes gemeenten financieel niet bijdragen, krijgen de scholen in die gemeenten via Plein C (uitvoerder provinciaal programma) toegang tot cultuureducatie. Uitgangspunt is dat elk kind in Noord-Holland recht heeft op goed cultuuronderwijs en dat alle scholen kunnen profiteren van cultuureducatie. De focus lag op primair onderwijs en omwille van kansengelijkheid zijn binnen het provinciaal programma sinds 2021 het speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs toegevoegd. Om cultuureducatie kwantitatief en kwalitatief op peil te houden, en in de toekomst alle scholen PO (447), VO (150), speciaal onderwijs (50) en MBO (73) te bereiken, zijn de middelen die in het kader van Cultuureducatie met Kwaliteit beschikbaar komen (van het Rijk en onze eigen matchingsmiddelen) op termijn mogelijk niet meer toereikend.	Michiel de Graef	Jeroen Olthof	leefomgeving	
139	PvdD	Jaap Hollebeek	75	6.3	Kan cultuur worden verwerkt in de Brede basismonitor, bijvoorbeeld door de indicator ‘Afstand tot cultuur’?	Wij nemen dit mee bij de doorontwikkeling van de Brede Basismontor. Wat hierbij wel meespeelt is dat we het aantal indicatoren in de Brede Basismonitor niet te groot willen laten worden. Afstand tot cultuur is weer uit te splitsen in: musea, podiumkunsten, poppodia, enz. Daarnaast is deze indicator geen onderdeel van de CBS Regionale Monitor Brede Welvaart die een belangrijkste basis vormt voor de Brede Basismonitor. Gegevens over afstanden tot culturele voorzieningen kunt u hier vinden: https://cbsinuwbuurt.nl/	Michiel de Graef/Henk Fernee	Jeroen Olthof	leefomgeving	https://cbsinuwbuurt.nl/
140	PvdD	Jaap Hollebeek	124		Wat doet de provincie NH om de trend van 2% (autonome) groei van het wagenpark te breken, om daarmee een bijdrage te leveren aan het beperken van mobiliteit en daarmee een concrete bijdrage aan vrijwel alle opgaven waar de provincie voor staat?	In het door uw staten vastgestelde Perspectief Mobiliteit staat aangegeven dat wij inzetten op een mobiliteitstransitie door te verminderen, veranderen en te verbeteren. We zetten nadrukkelijk in op het stimuleren van actieve Mobiliteit (wandelen en fietsen), versterken van het Openbaar Vervoer en deelmobiliteit. Met het actief inzetten van de Werkgeversaanpak willen wij ook mobiliteit voorkomen door thuiswerken en reizen buiten de spits te stimuleren (spreiden en mijden).	Frans v.d. Linden en Shirin Jaffri	Jeroen Olthof	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
141	PvdD	Marieke van Aesch	221	P2	Er is drie maal 70.000 euro subsidie aangevraagd voor 2024 voor de aanstelling van een warmteregisseur voor de gemeente Hilversum, gemeente Aalsmeer en OD IJmond. Kan worden aangegeven wat de doelstellingen zijn van deze warmteregisseurs in 2024 en wat hun werkzaamheden precies zijn? Op welke manier worden andere gemeenten ondersteund op dit vlak?	De doelstellingen van een warmteregisseur zijn het versnellen van aanleg warmtenetten en mogelijk coördinatie collectieve aanpak energiearmoede of inkoop duurzaamheidsmaatregelen zoals isolatie of warmtepompen. Belangrijkste werkzaamheden zijn het bij elkaar brengen van partijen inclusief de opzet van een governancestructuur. Nadruk ligt op de regisseurs-/procesrol en minder op de inhoud. Daartoe worden onderzoeken uitgezet,een plan van aanpak opgesteld en een routeplan gemaakt voor een gezamenlijke uitrol binnen afgesproken prioriteiten. Niet alle gemeenten hebben behoefte aan een regisseur, omdat ze die zelf in huis hebben of nog niet in die fase zitten. Andere gemeenten worden meer op inhoud ondersteund vanuit het SPDE. Via de nieuwe regeling vanuit het NPLW gaan we de komende 3 jaar regisseurs, coördinatoren en experts inhuren die voor meerdere gemeenten tegelijk in een warmteregio aan de slag kunnen.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
142	PvdD	Jaap Hollebeek	223	P5	In het programma Natuur en Landelijk Gebied is maximaal € 591.220 aan subsidie begroot voor Gemeente Haarlemmermeer, Aanleg noodzakelijke natuurverbinding Groene As. Zijn er bij die projecten ook (vaar)wegen gemoeid?	In beginsel niet.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
143	PvdD	Jaap Hollebeek	224	P5	In het programma Natuur en Landelijk Gebied is maximaal € 70.000 aan subsidie begroot voor Gemeente Diemen, ecologische verbindingen Diemerscheg. Zijn er bij die projecten ook (vaar)wegen gemoeid?	In beginsel niet.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	
144	PvdD	Marieke van Aesch	225	5.2	Er is 100.000 euro subsidie aangevraagd door gemeente Haarlemmermeer voor de uitvoering van de Bossenstrategie. Kan worden aangegeven hoe dit geld gaat worden besteed (pijlers Landelijke Bossenstrategie) en om hoeveel hectare bos dat gaat?	In het kader van de - vanuit het Programma Natuur (SPUK) opengestelde - Uitvoeringsregeling Boscompensatie heeft de gemeente Haarlemmermeer subsidie aangevraagd (1.3M) voor 3 aan te leggen bosparken met een gezamenlijke oppervlakte van 29 ha. Een beschikking voor 16 ha (842.000 euro) is momenteel in behandeling. Boscompensatie maakt deel uit van de eerste pijler van de Bossenstrategie ‘Meer Bos’.	Karen Arpad	Rosan Kocken	landelijk gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
145	PvdD	Ines Kostic	23, 50		Goed ecologisch bermbeheer is cruciaal om bij te dragen aan de oplossing van de klimaat- en natuurcrisis. Uit het onderzoek blijkt tevens het belang van monitoring groot is. a) Is het bermbeheer beleid afgelopen jaren gemonitord en geëvalueerd? Zo ja, kunt u ons de rapporten toesturen? Zo nee, wanneer komt er een evaluatie? b) Ziet GS kansen om ecologisch bermbeheer te verbeteren, in overleg met ecologen? c) Gelderland laat jaarlijks de bermen inspecteren door ecologen. Doet dat provincie dat ook of ziet zij mogelijkheden om ecologisch bermbeheer op deze manier te volgen en indien nodig te verbeteren?	a. De biodiversiteit van de provinciale wegbermen wordt gemonitord door een extern ecologisch adviesbureau. Hun opdracht loopt van 2022 tot en met 2025. Het doel van deze monitoring is de effecten van aangepast maaibeheer te kunnen bepalen en het verzamelen van data door het monitoren van de soortenrijkdom en hierdoor de ontwikkeling van de biodiversiteit in de bermen kunnen meten. Na het eerste jaar monitoring (2022) is een tussentijdse evaluatie gehouden. Het meetnet is geoptimaliseerd. De rapportage is nog niet beschikbaar, maar de inventarisatiegegevens worden toegevoegd aan de openbare databank van de NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) en op de Floron Nectarindex. In één van de contractgebieden worden de bermen bovendien jaarlijks gemonitord door een ecoloog van de aannemer, waarbij deze worden beoordeeld op kansen voor verbeteren van de biodiversiteit. Hierbij wordt de huidige vegetatie vergeleken met de situatie en doelen uit de nulmeting uit 2018, voor aanvang het gebiedscontract. Jaarlijks worden de bevindingen gerapporteerd en wordt het beheer bijgestuurd indien nodig. b. Mogelijkheden voor optimalisatie van het ecologisch bermbeheer en kansen voor verbetering van de biodiversiteit worden periodiek besproken met ecologen en gebiedsaannemers. c. Bermmonitoring zal gecontinueerd worden om zo de ontwikkelingen van de vegetatie in de bermen kunnen volgen en indien nodig het beheer te kunnen bijsturen. Het beheer van de bermen zal mee-evolueren met toenemende kennis en innovaties.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	
146	PvdD	Ellinoor Jorna	159		Er is alleen incidenteel geld beschikbaar voor asielbeleid terwijl we weten dat het aantal asielzoekers de komende jaren zal oplopen. De Tweede Kamer sprak al eens over een heuse “asielcrisis”. • Waarom is er niet gekozen voor een structureel geldbedrag of zelfs jaarlijks oplopend?	Dit bedrag is bedoeld ter uitvoering van de taken waarvoor uw Staten in de brief van 15 juni 2023 (2043601/2043613) zijn geïnformeerd. Het gaat hier onder andere om personele capaciteit ter ondersteuning van de provinciale regietafel asielopvang, taken gerelateerd aan RO- en woonbeleid, en eventuele ruimtelijke onderzoeken. In afwachting van de komst van de Spreidingswet en het nieuwe kabinet worden voor deze taken structurele middelen vanuit het Rijk voorzien. Om die reden gaat het hier om een incidenteel bedrag	Wouter Kegel	GS	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
147	PvdD	Ellinoor Jorna	107	§ 3.4	Op pagina 107 lezen we: "Wij zijn een aantrekkelijke werkgever waar medewerkers kunnen groeien en waar integriteit hoog in het vaandel staat". Medewerkers gaan actief de dialoog aan over diversiteit en inclusie, “Wij zijn trots op wat we als provincieorganisatie doen en wie we zijn.”. Toch leveren de trefwoorden inclusie en lhbti, racisme en diversiteit niets op (behalve de termen diversiteit en inclusie met andere semantiek-Natuurinclusief/biodiversiteit) terwijl de provincie een erkende regenboog provincie is. Het stuk geeft weinig echte invulling aan dit thema. Zijn er structurele plannen om gemarginaliseerde groepen in veiligheid en tot hun recht te brengen de komende 4 jaar?	Het gaat om het uitdragen waarden. De provincie is een werkgever voor iedereen. Recent is door de commissaris van de Koning het opschrift van artikel 1 van de grondwet onthult bij de ingang van het Houtplein. Deze belangrijke waarden willen we voortdurend blijven uitdragen, in gedrag en handelingen. Als werkgever, en ook in onze relatie met de samenleving. Het vernieuwde beleid m.b.t. psychosociale arbeidsbelasting (waaronder seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en intimidatie en discriminatie) is recent vastgesteld. De implementatie wordt nu voorbereid en gaat binnenkort van start. Verder voeren we op dit moment een onderzoek uit hoe we onze culturele diversiteit kunnen verbeteren en versterken. Het uitdragen van waarden staat voorop. De provincie is een werkgever voor iedereen. Dat zit naar ons idee niet in het opschrijven van specifieke termen in beleid, maar in het zijn van een organisatie waarin iedereen zich thuis voelt.	Marielle Haller-Meijering	Arthur van Dijk	Bestuur	
148	PvdD	Ellinoor Jorna	16	1.1	1.1-1.2 stelt dat “de provincie voert actief beleid om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan”. • Doelt de provincie hiermee op de eerder genoemde integriteitsonderzoeken en bijvoorbeeld de trainingen in het inwerkprogramma of doelt de provincie hier ook mee binnen de maatschappij? • Welke soorten van gewenst gedrag krijgen hier de focus, gaat het ook om bijvoorbeeld informatieverstrekking en monitoring op het gebied van veiligheid en inclusie? Denk hierbij aan ableisme, rascisme, homo en trans-fobie tegen gaan. • Wat is hier het “actieve” deel van het beleid? Wat gaat de provincie hier structureel voor doen?	De provincie doelt hierbij op integriteitsworkshops voor alle nieuwe medewerkers en voor bestaande sectoren maar ook voor politieke ambtsdragers, het voeren van beleid tegen psychosociale arbeidsbelasting, het bieden van handvatten (uit het voormalige programma DADEN) voor het elkaar aanspreken op gedrag en op het updaten van de gedragscodes voor ambtenaren en politieke ambtsdragers. Hoewel ambtenaren en, met name, politieke ambtsdragers in de samenleving een voorbeeldfunctie bekleden en er gesteld zou kunnen worden dat hun gedrag van zekere invloed is op het gedrag van inwoners van de provincie, wordt er niet actief beleid gevoerd dat zich richt op de maatschappij. We verwachten als provincie natuurlijk ook gewenst gedrag van onze opdrachtnemers, zoals maatschappelijk verantwoord ondernemen en inzet op het gebied van social return. Als provincie dragen we zodoende waarden van gewenst gedrag uit naar organisaties waar wij opdrachten aan gunnen. Ook wordt er gewerkt aan een norm voor gewenst gedrag, ten aanzien van het begrenzen van agressie en geweld tegen ambtenaren en politieke ambtsdragers. Ten aanzien van diversiteit en inclusie wordt ook beleid gevoerd, gericht op de eigen organisatie.	Jelle Rinzema/Alexander Dalenoort	Arthur van Dijk	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
149	PvdD	Ines Kostic	5	5.6	Hoeveel bedraagt het budget t.b.v. van specifiek de plantaardige eiwittransitie voor komende vier jaar? (dus nog los van andere investeringen in de landbouw)	In de uitvoeringsagenda 2023-2024 van de Voedselvisie is de inzet op de eiwittransitie terug te vinden bij de acties 2,3,4,5,6,11,14,15,16,17 en 18. De bijdrage is begroot rond de € 350.000. Voor de jaren 2025 en 2026 moet nog bepaald worden of er opnieuw een uitvoeringsagenda Voedselvisie wordt vastgesteld of dat op andere wijze invulling wordt gegeven aan de doelen van de Voedselvisie, bijvoorbeeld via het PPLG.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
150	PvdD	Ellinoor Jorna	16	1.1	Onder het onderwerp bestuur,1.1 Faciliteren voor de provincie, punt 2.3 stelt: De provincie stelt vanaf 2024 extra middelen beschikbaar voor communicatie en participatie. Deze gaan onder andere naar het scholieren programma, pride deelname, keti koti, inwonersparticipatie etcetera. •Wordt er hiervoor samengewerkt met en geluisterd naar belangenbehartigers zoals bijvoorbeeld het COC of The Black Archives? Er is in de vorige collegeperiode meerdere keren het belang van het betrekken van belangenbehartigers en organisaties besproken. •Neemt de besteding van de 215.000 euro die in het coalitieakkoord is begroot de taken van de provincie als regenboogprovincie in acht en het ondertekende stembusakkoord door het overgrote deel van de partijen? •Is er een compleet overzicht van het regenboogbeleid van de provincie?	In de uitvoeringsagenda 2023-2024 van de Voedselvisie is de inzet op de eiw	Otte Beeksma	Arthur van Dijk	Bestuur	
151	PvdD	Ellinoor Jorna	70	6.1	6.1-4.1 Het ontwikkelperspectief Noordzeekanaalgebied dat de provincie opstelt met het Rijk weegt de thema's: gezonde leefomgeving, haveneconomie, circulaire economie, energietransitie, landschap en ecologie, woningbouw en water tegen elkaar af. •Wordt biodiversiteit ook meegenomen in dit verhaal? •Zo ja; waarom is ervoor gekozen dit niet explicieter te benoemen ondanks het uitroepen van de klimaat- en biodiversiteitscrisis vorig jaar?	Ja, biodiversiteit wordt meegenomen. In het Ontwikkelperspectief zijn het herstel van biodiversiteit en het versterken van de ecologie benoemd als opgaven. Ook zijn ze ruimtelijk meegenomen in de oplossingsrichtingen als onderdeel van de landschappelijke structuurversterkingen. Ook staat benoemd dat het herstel van de biodiversiteit een belangrijk argument is om de energietransitie en de economische transitie ter hand te nemen.	Marco Berkhout	Esther Rommel	Bestuur	
152	PvdD	Ellinoor Jorna	70	6.1	6.1-3.1 zegt: "De provincie besteedt extra aandacht aan omscholing van werknemers en mensen die nu niet werken naar sectoren die bijdragen aan de transities." •Om welke sectoren gaat het hier precies? •En wordt er hierbij bijvoorbeeld ook extra aandacht besteed aan gemarginaliseerde groepen zoals migranten?	De provincie richt zich met haar A&O beleid op techniek en technologie ten behoeve van een duurzaam Noord-Holland. Verbinden van onderwijs met bedrijfsleven staat centraal. Sectoren waar we ons op richten zijn met name bouw- en installatie, haven en maakindustrie en agritech. De provincie heeft geen rol in het sociaal domein. Via het herstel- en duurzaamheidsfonds cofinancieren we momenteel projecten die werken aan de realisatie van laagdrempelige leerwerklocaties. Deze locaties zijn met name gericht op de doelgroep met meer afstand tot de arbeidsmarkt, waaronder statushouders, om hen op het eigen niveau aan de slag te krijgen in de genoemde sectoren.	Michiel de Graef	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
153	PvdD	Ines Kostic	12		"Aandachtspunten met een (licht) negatieve score zijn: klimaat, natuur, circulaire economie, oppervlaktewater, verkeersveiligheid en de woningmarkt." Dit zijn juist de grote onderwerpen waar we luxe niet meer hebben om tijd te verliezen. Welke concrete extra maatregelen neemt de provincie komende vier jaar om de klimaat- en natuurcrisis in samenhang en tijdig aan te pakken?	De provincie zet via het PPLG in op het in samenhang realiseren van doelen op het gebied van o.a. klimaat en natuur in het landelijk gebied. Zie hiervoor de startversie van het PPLG. De maatregelen die daarbij horen worden de komende jaren nog verder uitgewerkt.	Karen Arpad	Rosan Kocken	?	
154	PvdD	Ellinoor Jorna	69	6.1	De begroting richt zich onder meer in dit hoofdstuk erg op circulariteit en op onderzoek naar efficiëntie en vereenvoudiging van procedures etc. • Wordt er voor de circulaire transitie ook gekeken naar meer regulerende instrumenten via het VTH-proces en de mogelijkheden die hier liggen?	In 2021/22 zijn met alle vier de Omgevingsdiensten pilots uitgevoerd om tot ervaring te komen over het meenemen van circulaire doelstellingen in hun VTH-taken. In IPO-verband is vervolgens in september 2022 door de Bestuurlijke Advies Commissie Milieu, Toezicht en Handhaving de Bouwstenenvisie Circulaire Economie en Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving vastgesteld. Hierin zijn bouwstenen voor beleid opgenomen welke provincies kunnen opnemen in het eigen beleid voor de inzet van de VTH-taken voor de transitie naar een circulaire economie. Met de OD's in Noord-Holland worden gesproken gevoerd over de implementatie van deze bouwstenen. Met de MRA is een digitaal loket opgericht waar ondernemers op een laagdrempelige manier melding kunnen maken van belemmeringen in wet- en regelgeving. In het 'MRA platform wet- en regelgeving' worden casussen besproken met vertegenwoordigers van de provincies Noord-Holland en Flevoland, gemeenten, de Haven van Amsterdam en alle omgevingsdiensten van Noord-Holland en Flevoland om gezamenlijk tot oplossingen te komen. Ook is in opdracht van de provincie is een tool ontwikkeld voor bedrijven en de omgevingsdiensten om afvalstromen van bedrijven in kaart te brengen (Bedrijfsafvalprofiel) om daarmee inzichtelijk te maken hoe deze afvalstromen hoogwaardiger toegepast kunnen worden.	Jessica Schonewille	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
155	PvdD	Ines Kostic	12		"Aandachtspunten met een (licht) negatieve score zijn: klimaat, natuur, circulaire economie, oppervlaktewater, verkeersveiligheid en de woningmarkt." Dit zijn juist de grote onderwerpen waar we luxe niet meer hebben om tijd te verliezen. Welke concrete extra maatregelen neemt de provincie komende vier jaar om de KRW-doelen te halen?	Op dit moment richt de provincie zich op de KRW maatregelen die zijn opgenomen in het RWP 2022-2027. In aanvulling hierop voert de provincie samen met de waterschappen, gemeenten, PWN, RWS en OD's een pilot uit om meer grip te krijgen op indirecte lozingen. Uiteindelijk moet dit leiden tot herstel van achterstallig werk (wat speelt in heel Nederland) en versterking van de taken op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor indirecte lozingen. Dit heeft o.a. een belangrijk raakvlak met het behalen van de KRW-doelen voor toxische stoffen en nutriënten. Ook vindt participatie plaats in het KRW-impulsprogramma waar de tussenevaluatie van het Rijk en doorrekening KRW-doelbereik onder vallen. Hiermee wordt bepaald of de doelen worden gehaald en of extra maatregelen mogelijk en nodig zijn. Daarnaast wordt in de uitwerking van het PPLG gezocht naar meekoppelkansen met de KRW, bijvoorbeeld in het ontwerp van de Groenblauwe dooradering. De waterschappen werken aan het uitvoeren van de maatregelen voor het bereiken van de KRW-doelen. Via het PPLG zet de provincie aanvullend in om maatregelen die ook bijdragen aan deze doelen. De startversie biedt daarvoor het meest recente overzicht. Op dit moment neemt de provincie geen éxtra maatregelen. De provincie voert samen met waterschap, gemeenten, PWN, RWS en OD's een pilot uit om meer grip te krijgen op indirecte lozingen. Uiteindelijk moet dit leiden tot herstel van achterstallig werk (wat speelt in heel Nederland) en versterking van de taken op vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) voor indirecte lozingen. Dit heeft oa een belangrijk raakvlak met het behalen van de KRW-doelen voor toxische stoffen en nutriënten. Ook vindt participatie plaats in het KRW-impulsprogramma waar de tussenevaluatie van het Rijk en doorrekening KRW-doelbereik onder vallen.	Tom Smeelen *Karen Arpad*	Rosan Kocken	Landelijk gebied	
156	PvdD	Ellinoor Jorna	69	6.1	In 6.1 bevorderen van een veerkrachtige en circulaire economie lezen we: De provincie wil zowel koploper zijn in de transitie naar circulariteit als de meest mkb-vriendelijke provincie zijn. •Deze twee zouden met elkaar op gespannen voet komen te staan. Is er vooraf al prioritering voor een van de twee?	Wij ervaren niet dat hier sprake is van het op gespannen voet staan van twee ambities. Er is dan ook geen prioritering voor één van deze twee doelstellingen.	Michiel de Graef	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
157	PvdD	Ines Kostic	12		"Aandachtspunten met een (licht) negatieve score zijn: klimaat, natuur, circulaire economie, oppervlaktewater, verkeersveiligheid en de woningmarkt." Het gebruik van grondstoffen is gestegen ipv gedaald. Welke concrete extra maatregelen neemt de provincie komende vier jaar om het gebruik van grondstoffen te doen dalen en de circulaire economie versneld te realiseren?	Vanuit de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 wordt ingezet op het stimuleren van circulair ondernemerschap en het verminderen van het primaire grondstofgebruik. Vanuit de Actieagenda zijn richten verschillende acties zich op het verminderen van het grondstofgebruik. Er is o.a. een subsidieregeling voor circulaire ketensamenwerking opengesteld. Bedrijven die willen samenwerken in een keten om het gebruik van grondstoffen te verminderen. Ook is er een ketenaanjager circulaire bouw aangesteld. De ketenaanjager heeft als opdracht om de mogelijkheden voor circulair gebruik van bouwmaterialen in Noord-Holland Noord in kaart te brengen en bedrijven te ondersteunen bij het sluiten van grondstofketens. Het doel is om met betrokken bouwbedrijven, zorginstellingen, woningcorporaties en gemeenten te zorgen dat (secundaire) bouwmaterialen de komende jaren op grote schaal beschikbaar komen vanuit sloopprojecten worden gebruikt in toekomstige bouwprojecten om zo bijt te dragen aan een reductie van de primaire grondstofvraag in de bouwsector. Eind 2023 wordt een tussenevaluatie van de Actieagenda afgerond. Op basis van de tussenevaluatie worden acties voor het vervolg opgesteld.	Michiel de Graef	Esther Rommel	Leefomgeving	
158	PvdD	Ines Kostic	15	P2	Sinds 2016 zijn overheden verplicht het VN-Verdrag Handicap toe te passen in eigen beleid. Dat kan door bijvoorbeeld rekening te houden met mensen met een beperking bij aanleg van infrastructuur, in eigen provinciale gebouwen, bij OV en mobiliteit, etc. Op welke wijze gaat de provincie hier komende jaren verder invulling aan geven?	Voor OV heeft provincie mede het bestuursakkoord toegankelijkheid getekend. Doel is om de komende jaren het OV verder toegankelijk te maken zodat in 2040 het OV volledig toegankelijk is. Toegankelijkheid van OV zit voor een groot deel in het toegankelijk maken van haltes, hiervoor zijn we wel deels afhankelijk van de medewerking van wegbeheerders. Een plan van aanpak wordt op dit moment opgesteld en zal begin volgend jaar ter kennisname naar PS gestuurd worden. Langs provinciale fietspaden wordt de komende jaren op veel plekken (ca. 200 km) kantmarkering aangebracht. Dit is o.a. ter verbetering van de zichtbaarheid voor slechtzienden.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
159	PvdD	Ines Kostic	23	P2	Een aantal jaar terug is een initiatiefvoorstel aangenomen waarin de provincie haar ambitie uitspreekt om een afvalloze provincie te worden. Welke maatregelen gaat de provincie daarvoor nemen komende vier jaar (o.a. in strijd tegen zwerfafval) en hoeveel geld is daarvoor vrijgemaakt?	Naar aanleiding van een ingediende motie is de pilot zwerfvuil ingezet. Deze pilot wordt nog geëvalueerd. Daarmee is het nog te vroeg voor beantwoording van de gestelde vraag. De beantwoording aan de Staten zal t.z.t. plaatsvinden middels afhandeling van de openstaande motie. We komen hier dus nog op terug.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
160	PvdD	Ines Kostic	12		De beschrijving bij het thema economie bij de Brede Basismonitor nog steeds niet in lijn met ingezette koers vanuit vorige GS en het aangenomen initatiefvoorstel NH Impact. https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/economie; https://assets.partijvoordedieren.nl/assets/site/noordHolland/Initiatiefvoorstel-Impact-NH.pdf De provinciale visie op nieuwe economie zoals geschetst in o.a. de Omgevingsvisie en de Uitvoeringsagenda Economie rijmt niet met achterhaalde beschrijving die nu op de website van de Brede Basismonitor staat. In de Uitvoeringsagenda staat: "Iedere Noord-Hollander moet de mogelijkheid hebben om deel te nemen in de economie en bij te dragen aan duurzame economische ontwikkeling. Een economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn." Uit het initatiefvoorstel NH Impact is onder andere gekomen dat GS zal kijken naar: - actualisering van indicatoren voor "Economie" op een manier dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen. Zoals boven zelf door provincie beschreven "een economie die geen schade brengt aan ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn." - actualisering van de beschrijving van het thema "Economie" op de website van de Brede Basismonitor. opdat het beter aansluit bij de ambities van een brede welvaartseconomie, een "economie die de brede welvaart versterkt, brengt ook geen schade toe aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn". [2] - de doelenboom in de begroting zo aan te passen, dat de doelen die de provincie belangrijk vindt in de duurzame betekeniseconomie, beter naar voren komen. a) Wanneer wordt dit volledig uitgevoerd en aangepast? b) Op welke wijze gaat de provincie bij het thema economie monitoren en reflecteren op de vraag of we op weg zijn naar een economie "die geen schade toebrengt aan ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn."?	Een brief met de stand van zaken rond het genoemde initiatiefvoorstel volgt op korte termijn. Op dit moment monitoren we het begrip 'brede welvaart' via de Brede Basismonitor Noord-Holland. Dit is geen beleidsmonitor waarin de maatschappelijke effecten van het beleid worden gemeten, maar een trendmonitor. Hiermee worden ook statenfracties ondersteund om deze trends te interpreteren, te reflecteren en te wegen naargelang de politieke achtergrond van de fractie. Het economisch beleid heeft op dit moment geen beleidsmonitor. Bij het opstellen van nieuw economisch beleid zullen we meenemen hoe onze beleidsdoelen vertaald kunnen worden in objectief meetbare indicatoren.	Henk Fernee	Esther Rommel	Bestuur	
161	PvdD	Ines Kostic	12		We zouden in kader van het initiatiefvoorstel NH Impact kijken hoe we de indicatoren voor economie meer zouden kunnen laten aansluiten op het meten van wat we eigenlijk met economie willen: een groene economie binnen draakgracht van de planeet. "Het beeld bij het thema werk is overwegend positief: alle trends zijn stabiel of bewegen in de gewenste richting. Veel mensen hebben een baan, de werkgelegenheid is hoog en de werkloosheid laag." In het kader van in kaart brengen van ontwikkelingen richting groene economie, is het mogelijk om te kijken hoe het staat met werkgelegenheid in fossiele sector en industrie ten opzichte van groene banen?	Wij gaan dit bekijken bij de doorontwikkeling van de Brede Basismonitor. Hiervoor is wel vereist dat een eenduidige landelijke definitie bestaat.	Henk Fernee	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
162	PvdD	Ines Kostic	23	P2	Energiebesparing zou volgens experts prioriteit moeten zijn. In 2021 voldeed slechts 9% van de bedrijven in Noord-Holland volledig aan de al jaren bestaande wettelijke plicht om energie te besparen. De provincie Overijssel in samenwerking met de Omgevingsdiensten concludeerde onlangs: “Onderzoek heeft aangetoond dat één toezichthouder een energiebesparing kan opleveren die gelijk staat aan de plaatsing van vijf windmolens. Dat is een enorm potentieel, die momenteel nog niet wordt benut." a) Bedrijven dienen aan de wet te voldoen en de provincie dient dat te handhaven. Hoeveel procent van de bedrijven voldoet aan de energiebesparingsplicht in Noord-Holland anno 2023? Wanneer wordt gehandhaafd bij bedrijven die er niet aan voldoen? b) Hoeveel budget is gereserveerd om huishoudens te helpen met energiebesparing voor komende vier jaar? Komt GS met een actieplan?	In het Energiebesparingsakkoord Noord-Holland 2022-2025 hebben de provincie Noord-Holland en de gemeenten samen afspraken gemaakt om bedrijven in de regio aan te moedigen energie te besparen. De provincie stelt € 8 miljoen beschikbaar voor dit doel, waarbij gemeenten de helft van de toezichtskosten voor hun rekening nemen. De provincie verleent vergunningen aan ongeveer 110 complexe bedrijven met wettelijke besparingsverplichtingen, terwijl gemeenten dit doen voor ongeveer 15.000 andere bedrijven met besparingsverplichtingen. Het toezicht op de 19 grootste (ETS) bedrijven in Noord-Holland valt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. Omgevingsdiensten controleren namens gemeenten en provincies of bedrijven zich aan de energiebesparingsregels houden. Het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht bedrijven en instellingen om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren. Dit is de energiebesparingsplicht. De energiebesparingsplicht geldt voor locaties van bedrijven en instellingen die per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m3 aardgas(equivalent) gebruiken. Omdat onze invloed op energiebesparing van andere actoren zeer beperkt is, hebben we hiervoor geen energiebesparingsdoel opgenomen. Dat gezegd hebbende Energiebesparing is in het Nationaal Plan Energiesysteem. Kern van het Nationaal Programma Energie Besparing is het stellen van concrete sectorale besparingsdoelen om daar met gerichte maatregelen actief op te sturen. Het is de bedoeling dat het programma nog dit jaar van start gaat.	Suzanne van Noort	Jeroen Olthof	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
163	PvdD	Ines Kostic	23	P2	Het Rijk zegt dat wat betreft CO2-uitstoot in 2030, "het streven is zelfs 60% vermindering". De provincie Noord-Holland committeert zich aan het landelijk klimaatakkoord en de daarna gemaakte afspraken om voor 2030 55% CO2-reductie te halen ten opzichte van 1990. a) Is de provincie zich ook bereid te committeren aan het streven van het Rijk van 60%? Zo nee, waarom niet? b) Om de klimaatcrisis eerlijk en op tijd aan te kunnen pakken is een veel snellere reductie van CO2 nodig. Gaat de provincie mogelijkheden zoeken om waar kan nog meer CO2eq-reductie te realiseren en daarvoor lobbyen in Europa en bij het Rijk?	a) Wij hebben op dit moment nog onvolledig inzicht in het aantal bedrijven dat voldoet aan de energiebesparingsplicht. Omdat GS het belangrijk vinden dat bedrijven aan deze plicht voldoen hebben provincie, de Noord-Hollandse gemeenten en de omgevingsdiensten het Energiebesparingsakkoord gesloten. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt over hoe wij bedrijven met een wortel en stokaanpak aanzetten om te voldoen aan de energiebesparingsplicht. Voor de uitvoering van dit akkoord heeft de provincie € 8 miljoen beschikbaar gesteld. Met het akkoord zijn de volgende doelen gesteld: eind 2023 moeten alle bedrijven met energiebesparingsplicht geïnformeerd zijn over hun energiebesparingsplicht en hoe zij daar aan kunnen voldoen. In 2026 moeten alle bedrijven aan deze plicht voldoen. Om de voortgang van het akkoord te kunnen volgen werken wij samen met de omgevingsdienst aan een monitoringsysteem. uitvoerbaar zijn om effectief te zijn als richtsnoer. Op dit moment wordt een reductie van 55% beschouwd als de meest haalbare doelstelling. b) Om de klimaatcrisis doeltreffend aan te pakken, blijven we samenwerken met het Rijk en andere partners om waar mogelijk CO2-eq. reducties te realiseren. De ruimte voor zelfstandige ambities van de provincie is beperkt, gezien onze rol. We volgen met interesse het beleid van het Rijk. Bovendien is de Wetenschappelijke Klimaatraad momenteel bezig met het beoordelen of de bestaande ambities voldoende zijn in het licht van de zich ontwikkelende klimaatverandering. We blijven betrokken bij deze discussies en blijven openstaan voor aanpassingen in ons beleid op basis van de meest recente wetenschappelijke inzichten en beleidsontwikkelingen.	Suzanne van Noort	Jeroen Olthof/ Rosan Kocken	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
164	PvdD	Ines Kostic	24	2.1	In de doelen onder provinciale bijdrage aan de energietransitie wordt geen doel tot energiebesparing aangegeven. Dit terwijl bijvoorbeeld gemeente Amsterdam wel een duidelijk doel voor energiebesparing heeft. Dit terwijl besparing van energie in het coalitieakkoord staat. Kan voor de commissievergadering deze omissie worden gecorrigeerd en een duidelijk doel voor energiebesparing geformuleerd?	In het Energiebesparingsakkoord Noord-Holland 2022-2025 hebben de provincie Noord-Holland en de gemeenten samen afspraken gemaakt om bedrijven in de regio aan te moedigen energie te besparen. De provincie stelt € 8 miljoen beschikbaar voor dit doel, waarbij gemeenten de helft van de toezichtskosten voor hun rekening nemen. De provincie verleent vergunningen aan ongeveer 110 complexe bedrijven met wettelijke besparingsverplichtingen, terwijl gemeenten dit doen voor ongeveer 15.000 andere bedrijven met besparingsverplichtingen. Het toezicht op de 19 grootste (ETS) bedrijven in Noord-Holland valt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk. Omgevingsdiensten controleren namens gemeenten en provincies of bedrijven zich aan de energiebesparingsregels houden. Het Activiteitenbesluit milieubeheer verplicht bedrijven en instellingen om alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder uit te voeren. Dit is de energiebesparingsplicht. De energiebesparingsplicht geldt voor locaties van bedrijven en instellingen die per jaar vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m3 aardgas(equivalent) gebruiken. Omdat onze invloed op energiebesparing van andere actoren zeer beperkt is, hebben we hiervoor geen energiebesparingsdoel opgenomen. Dat gezegd hebbende Energiebesparing is in het Nationaal Plan Energiesysteem. Kern van het Nationaal Programma Energie Besparing is het stellen van concrete sectorale besparingsdoelen om daar met gerichte maatregelen actief op te sturen. Het is de bedoeling dat het programma nog dit jaar van start gaat.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
165	PvdD	Ines Kostic	30	2.2	"In het traject van verduurzaming van Tata Steel, de groenstaalroute, zorgt de provincie voor de randvoorwaarden die nodig zijn voor een goede en zorgvuldige vergunningverlening." Welke randvoorwaarden worden hier concreet bedoeld?	Het is mogelijk om energiebesparingsdoelen te ontwikkelen voor de provincie Noord-Holland. Vervolgens kunnen wij als provincie bepalen hoe we willen bijdragen aan deze doelen en wat andere actoren en partijen voor rol hebben. De bevoegdheden van de provincie op het gebied van energiebesparing zijn echter beperkt tot bedrijven en bedrijventerreinen. Hier zijn doelen en normen voor. Buiten onze directe bevoegdheden, ook wat betreft andere doelgroepen dan bedrijven, is het per definitie een inspanningsverplichting en geen resultaatverplichting. Dat gezegd hebbende energiebesparing is in het Nationaal Plan Energiesysteem (2023) opgenomen als één van de belangrijkste pijlers. Kern van het Nationaal Programma Energie Besparing is het stellen van concrete sectorale besparingsdoelen en om daar met gerichte maatregelen actief op te sturen. Het is de bedoeling dat het programma nog dit jaar van start gaat. Het ligt voor de hand om hier met de inspanningen van de provincie op aan te sluiten.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
166	PvdD	Ines Kostic	30	2.2	"Voor PFAS vertegenwoordigt Noord-Holland zowel ambtelijk als bestuurlijk het IPO in overleggen met het Rijk, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW). Het doel is het aanpakken van knelpunten in de uitvoering en het beheer van projecten en op het gebied van mogelijk conflicterende beleidskaders." a) Waar liggen de grootste problemen met PFAS in Noord-Holland? Is dat ook bij Schiphol? b) Wat wordt er gedaan aan handhaving? c) Welke knelpunten ziet de provincie en wanneer krijgt PS een notitie toegestuurd over de aanpak?	a) In de provincie vindt een inventarisatie plaats naar de zogenaamde aandachtslocaties PFAS. Hierover bent u geïnformeerd per brief (december 2022, 961796/1940676). Dit zijn locaties waar mogelijk een onaanvaardbaar humaan risico of een risico voor de drinkwatervoorziening aanwezig is en eventueel beheers- dan wel saneringsmaatregelen nodig zijn om deze risico's ongedaan te maken. Naar verwachting wordt dit onderzoek dit jaar afgerond. PS zal worden geïnformeerd over de uitkomsten. Bekend is dat bij Schiphol bodemverontreiniging met PFAS aanwezig is. Hier is geen sprake van onaanvaardbare risico's voor de mens of het drinkwater. b) Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn bevoegd gezag in het kader van de Wet bodembescherming (Wbb) voor bodemsaneringen. De VTH-taken voor bodemsanering zijn gemandateerd aan de omgevingsdiensten, waarover afspraken worden gemaakt in de uitvoeringsovereenkomsten. De meeste bodemverontreinigingen met PFAS zijn beperkt en leiden niet tot overschrijding van het saneringscriterium. Gemeenten zijn in dat geval bevoegd gezag voor grondverzet, conform het Besluit Bodemkwaliteit. c) Het Rijk heeft geen beleid voor het saneren van PFAS verontreinigde bodems. De provincie heeft daartoe reeds in 2017 een eigen beleidsregel PFAS vastgesteld, die daarna 2 maal is geactualiseerd (december 2022, 1948319/1948409). Voor PFAS in bodem zijn (nog) geen landelijke normen vastgesteld, mede omdat er nog veel onderzoek plaatsvindt naar de stofgroep PFAS. Wel zijn tijdelijke normen (INEV's) door het Rijk vastgesteld, alsmede een Handelingskader voor het omgaan met PFAS-houdend grond en slib. Geconstateerd is dat de bodemwetgeving (Handelingskader PFAS) en de waterwetgeving (Kader Richtlijn Water) op onderdelen niet op elkaar aansluiten. In het projectteam PFAS werkt I&W samen met de koepels IPO, VNG en UvW aan het uitwerken van verschillende sporen om PFAS in de bodemregelgeving op te nemen. De aanwezigheid van PFAS in de bodem kan, ook als er geen sprake is van sterke verhogingen of van onaanvaardbare risico's, een probleem vormen bij de uitvoering van projecten (grondverzet) omdat de technieken om grond te reinigen beperkt of zeer kostbaar zijn. Ook bij natuurprojecten in het duingebied wordt dit knelpunt ervaren, waarbij het gehalte PFAS in de af te voeren strooisellaag/plaggen te hoog is om elders te kunnen worden toegepast of te worden verwerkt als compost en geen geschikte reinigingstechniek voorhanden is. Provinciale staten worden jaarlijks geïnformeerd over de voortgang van de provinciale bodemtaken, waaronder de omgang met PFAS in de bodem.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
167	VVD	Klaas-Jeroen Terwal	12		Uit de trends in de Brede Basismonitor 2023 blijkt dat het vertrouwen in de economie bij Noord-Hollandse consumenten sterk is afgenomen en eind 2022 fors negatief was. Dit in tegenstelling tot Noord-Hollandse ondernemers die aanmerkelijk positiever zijn. Wat verklaart dit verschil?	Dit zijn verschillende variabelen. Consumentenvertrouwen kijkt naar de koopbereidheid en het economisch sentiment van consumenten. Deze zaken werden in 2022 mogelijk negatief beïnvloed door de oorlog in Oekraïne, de hoge inflatie en de energiecrisis. Ondernemersvertrouwen bestaat uit een economisch verwachtingscomponent en de ontwikkeling van recente resultaten, en was sinds de coronacrisis sterk gerelateerd aan de geldende coronamaatregelen, vooral bij bedrijfstakken die direct door lockdowns werden geraakt. Het loslaten van deze maatregelen medio 2022 is een mogelijke verklaring voor de positieve scores van het ondernemersvertrouwen.	Henk Fernee	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
168	PvdD	Ines Kostic	45	4.1	Eerder is door GS toegezegd dat de provincie als beleidsdoel heeft niet alleen het aantal menselijke slachtoffers naar nul, maar ook het aantal dierlijke slachtoffers. Terecht, want mensen (en de provincie met haar infrastructuur) neemt steeds meer leefruimte van dieren in. Dan is het onze verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat er zo min mogelijk slachtoffers vallen. De score voor verkeersveiligheid is nu negatief, maar er worden geen gegeven gebruikt voor aantal dierlijke slachtoffers om in te kunnen schatten of we enigszins richting ons beleidsdoel voor verkeersveiligheid bewegen. a) Kan worden verkend of er bestaande cijfers zijn m.b.t. wildaanrijdingen, die de provincie kan gebruiken om te kunnen betrekken bij evalueren van inspanningen van provinciaal beleid op dit gebied? b) Welke acties gaat de provincie komende vier jaar inzetten om te voorkomen dat dieren bij oversteken van wegen worden aangereden? c) Rijkswaterstaat plaatst palen langs wegen om aanrijdingen met roofvogels als uilen te voorkomen: .. Maakt de provincie hier ook gebruik van langs haar eigen wegen? Kan de provincie de kosten inzichtelijk maken van het plaatsen van een aantal palen langs eigen wegen?	a: Binnen de provincie worden wildaanrijdingen niet bijgehouden. Alleen in geval van schade bij wildaanrijdingen wordt soms de politie ingeschakeld. dan komt deze informatie ook beschikbaar bij de provincie. b: Bij de subsidieregeling 'kleine infrastructuur' worden alle aanvragen ook beoordeeld op impact op doorsnijding van natuurgebieden en of er voldoende gedaan is om ongevallen met dieren te voorkomen. c: De provincie plaatst bij groot onderhoud en bij verbeteringsprojecten indien nodig zogenaamde Kerkuilrollers bij vervanging van hectometerpaaltjes. Zo zijn recent bij de N242 deze rollers geplaatst.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	https://www.rijkswaterstaat.nl/nieuws/archief/2021/03/met-rollers-en-uilenpalen-beschermt-rijkswaterstaat-kerkuilen-langs-snelweg#:~:text=De%20palen%20worden%20op%20plekken,waar%20ze%20naartoe%20kunnen%20vliegen
169	GroenLinks	Peter Korzelius	81	7.2	7.2.2. De enorme stijging van de vennootschapsbelasting tot ruim 3,6 miljoen is het gevolg vanwege de hoger geraamde grondopbrengsten van PolanenPark C.V. Wat is de achtergrond hiervan?	De hogere raming grondopbrengst PolanenPark vloeit voort uit een hogere grondwaarde die is toegerekend aan een mogelijk datacenter op de laatste uitgeefbare kavel.	Wim Voordenhout/Florien Goosens	Esther Rommel	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
170	GroenLinks	Peter Korzelius	79	7.1	De uitkering provinciefonds laat in 2026 een daling zien met haast 13 miljoen, kan het college ons informeren over de laatste stand van zaken van de gesprekken van IPO en rijk over de uitkering in het “ravijnjaar” en de jaren daarna?	In het coalitieakkoord Rutte IV is besloten om het accres vanaf 2026 niet langer te koppelen aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Voor 2026 en verder is het accres gesplitst in een vaststaand volumedeel en een loon- en prijsdeel dat per circulaire wordt geactualiseerd op basis van de laatste inzichten van het CPB over de loon- en prijsontwikkeling. In de meicirculaire van het lopend jaar wordt de loon- en prijs-tranche van het lopend jaar vastgezet. In de Voorjaarsnota 2023 is besloten dat het gemeente-en provinciefonds vanaf 2027 geïndexeerd worden op basis van de ontwikkeling van het bbp. Uitgangspunt is dat de fondsen (gemeente- en provinciefonds) meerjarig de ontwikkeling van het nominaal bbp volgen. De volumeontwikkeling van de fondsen wordt gebaseerd op een historisch gemiddelde van de ontwikkeling van het bbp (8 jaar), waardoor de fondsen minder schommelen. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar, waardoor de fondsen reëel ‘op niveau’ blijven. Het overhedenoverleg van 6 september stond in het teken van de financiën van decentrale overheden. Onderwerp van gesprek: de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht van de overheden. Dit vanuit de gedeelde verantwoordelijkheid en urgentie om aan de maatschappelijke opgaven voor Nederland te werken. Daarbij is ook gesproken over het belang dat de financiële middelen daarmee in evenwicht zijn. Daarin zijn de volgende concrete afspraken gemaakt - Voor het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen (BOFv, het overleg tussen de fondsbeheerders, de VNG, het IPO en de Unie van Waterschappen) van oktober wordt in kaart gebracht welke plussen en minnen er zijn ontstaan in de financiën van de medeoverheden. Inclusief de opschalingskorting. Het is aan een nieuw kabinet om over deze opschalingskorting besluiten te nemen. Mocht er in april 2024 nog geen nieuw kabinet zijn, dan beslist het demissionaire kabinet bij de besluitvorming over de Voorjaarsnota, ook in het licht van de overheidsfinanciën op dat moment. - Bij het BOFv bespreken we ook de mogelijkheden om incidentele middelen en overschotten in te zetten als structureel dekkingsmiddel. De fondsbeheerders (de minister van BZK en de staatssecretaris van Financiën) werken hiervoor in goed overleg met gemeenten en toezichthouders een aantal voorstellen uit. Dit kan medeoverheden helpen financiële tekorten tijdelijk te overbruggen. - Ter voorbereiding op een nieuw kabinet, brengen het rijk en medeoverheden in kaart welke mogelijkheden er met de huidige uitvoeringskracht zijn voor het realiseren van de grote maatschappelijke opgaven. Ook de actuele financiële stand van zaken wordt in kaart gebracht, net als de plussen en minnen in het gemeentefonds en het provinciefonds. Voor een aanpassing van de financieringssystematiek wordt een aantal varianten uitgewerkt. - Er komt een jaarlijks Overhedenoverleg en de decentrale overheden worden goed betrokken bij het formatieproces.	Wouter Kegel/ Joris Koning	Esther Rommel	Bestuur	
171	PvdD	Ines Kostic	12		Op website van Brede Basismonitor staat: “Schiphol is een essentieel onderdeel van de Noord-Hollandse economie en speelt een belangrijke rol in de internationale connectiviteit van Nederland.” Er zijn al verschillende rapporten uitgekomen die laten zien dat Schiphol van minder waarde is voor de economie als altijd voorgesteld door de overheid. Wanneer worden deze inzichten overgenomen door de de provincie?	Zoals in het coalitieakkoord beschreven is Schiphol is met onder meer haar multimodale hubfunctie economisch en voor de werkgelegenheid van groot belang. Tegelijkertijd heeft het vliegverkeer een impact op de leefomgeving. Het vinden van een goede balans hiertussen vraagt	Michiel de Graef	Esther Rommel	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
172	VVD	Klaas-Jeroen Terwal	12		Uit de trends in de Brede Basismonitor 2023 blijkt dat Noord-Holland relatief meer voortijdig schoolverlaters kent dan andere provincies. Waardoor komt dit? Ligt hier een rol voor de provincie om dit samen met Rijk, gemeenten en onderwijsinstellingen tegen te gaan? Zo ja, wordt hier door de provincie met genoemde partijen ook actie op ondernomen en hoe ziet deze actie eruit?	De verschillen tussen provincies zijn niet groot. Noord-Holland scoort net wat slechter dan het NL gemiddelde en er zijn 4 provincies die nog lager scoren. De trendontwikkeling door de tijd is echter positief voor Noord-Holland. Dit is complexe problematiek waarbij vele factoren een rol spelen. Doorgaans scoren de grotere steden en de perifere regio's aan de randen van Nederland slechter. Binnen Noord-Holland zijn de scores voor vooral Amsterdam maar ook de Kop van Noord-Holland en de regio IJmond dan ook slechter. We agenderen dit thema wel bij de onderwijsinstellingen, maar hebben in het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten geen rol. Dat ligt bij de onderwijsinstellingen zelf.	Henk Fernee	Esther Rommel	Bestuur	
173	GroenLinks	Peter Korzelius	46	4.1	Voor 2023 was voor de HOV Huizen 4,4 miljoen uitgetrokken, voor 2024 niets. De realisering van de HOV Huizen stagneert door een conflict met de aannemer. Is het te verwachten dat de provincie in 2024 een aanvullende bijdrage moet verstrekken om de aanleg mogelijk te maken?	De provincie heeft in 2021 met de gemeente afspraken gemaakt over een vaste bijdrage aan de HOV Huizen (als onderdeel van HOV 't Gooi), waarbij de gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering en risicodragend is. Dit is in 2021 en 2022 met twee subsidiebeschikkingen vastgelegd. Deze wordt in diverse termijnen als voorschot uitbetaald. De provincie is niet gehouden een aanvullende bijdrage te verstrekken als de kosten hoger uitvallen dan verwacht.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
174	GroenLinks	Peter Korzelius	26	2.1	Tennet verleent een bijdrage in het PIP hoogspanningsstation A9-zuid, wat is het aandeel in de totale kosten van het hoogspanningsstation? Is de rest voor rekening van Alliander of provincie ?	De exacte kosten van de aanleg (proces en realisatie) van een 380kV hoogspanningsstation zijn niet openbaar maar bedragen voor station zoals A9-Zuid volgens Netbeheer Nederland minimaal 100 miljoen euro (zie Basisdocument_over_energie-infrastructuur_143.pdf (netbeheernederland.nl)). De provincie draagt niet bij aan de kosten van de realisatie van dit station. Deze kosten worden volledig gedragen door TenneT. Tennet draagt naast de kosten voor realisatie ook de bijkomende kosten voor het proces (bijvoorbeeld kosten voor onderzoek en vergunningen). De in de begroting opgenomen inkomsten zijn een bijdrage van TenneT in ambtelijke kosten voor de ruimtelijke procedure die de provincie uitvoert. (PIP wordt projectbesluit onder de Omgevingswet).	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
175	GroenLinks	Peter Korzelius	9 en 52	4.4	4.4 Wat is de reden dat er voor verbetering en verduurzaming infrastructuur geen geld wordt uitgetrokken?	In het iMPI staat dat we € 7.500.000 aan verduurzamen uitgeven in diverse projecten. Dit is opgenomen in de NIKG 2020-2023. Daarvoor geldt dat dit, uit de eigen kredietruimte afgezonderde, bedrag nog niet geheel benut is. In het huidige iMPI wordt nog een voorstel gedaan voor verdere besteding. Dit betreft de extra kredietaanvragen in het iMPI dat tegelijk met de Begroting behandeld wordt. Daarin wordt extra geld voor het gebruik van hout in het project OLV/Bereikbaarheid Royal Flora Holland ingezet. In de actualisatie van de NIKG zullen we voorstellen voor duurzaamheidsmaatregelen integraal onderdeel van de projectaanpak uit laten maken.	Han Roebers	Jeroen Olthof	Ruimte	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
176	GroenLinks	Paul Laport	194	2	Een deel van het Gezonde Leefomgeving-budget wordt besteed aan sanering van asbestdaken. Om hoeveel dak(oppervlakte) gaat het ongeveer? Er bestaat een asbestdaken- kaart, dus dat is waarschijnlijk wel makkelijk op te zoeken. En gaat het dan om daken van provinciale gebouwen? Of is het subsidie vanuit de provincie? Graag iets meer toelichting hierop.	Voor de sanering van astbestdaken is geen budget vanuit de provincie uitgetrokken omdat er nadat er geen verbod op asbestdaken is ingevoerd in Nederland, er ook geen landelijk fonds is gekomen om mogelijk aan deel te nemen. Er is daarom ook niet in voorzien vanuit het budget voor gezonde leefomgeving.	Tom Smeelen	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
177	GroenLinks	Walter Freeman	47	4.2	Op welke manier wordt het voorzieningenniveau 'zoveel mogelijk' gelijk gehouden aan 2023, als we ook te maken hebben met stijgende kosten en personeelstekorten?	In de kaderbrief 2023 is tot 2028 extra geld uitgetrokken voor openbaar vervoer om daarmee deze doelstelling waar te kunnen maken. Feit is wel dat OV in financieel zwaar weer zit, in DOVA (Decentrale OV Autoriteiten) en IPO verband wordt gelobbyd in Den Haag voor extra geld voor openbaar vervoer. Daarnaast monitoren wij maandelijks met onze vervoerder de ontwikkeling van de chauffeursbeschikbaarheid om daarmee een stabiele dienstregeling te kunnen bieden aan onze inwoners.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Leefomgeving	
178	GroenLinks	Nicole van der Waart	27		De brede basismonitor heeft 3 indicatoren voor de bijdrage aan de energietransitie. deze data is beschikbaar tot 2020. Wanneer kan hier nieuwe data aan toegevoegd worden, actuele data is immers nodig om beleid te toetsen.	Nieuwe data komt dit najaar. Dit hangt samen met de actualisatie van het Dashboard Energietransitie.	Henk Fernee	Rosan Kocken	Leefomgeving	
179	GroenLinks	Nicole van der Waart	25	2.1	Bij: Ter bevordering van de warmtetransitie: waarom wordt hier niet genoemd dat onderzocht wordt wat de kansen zijn van een provinciaal wartmebedrijf.	In de aanvraag voor regionale ondersteuning bij het NPLW (SPUK-regeling) zit onderzoeksbudget voor deze vraag. Het NPLW zelf gaat op landelijk niveau ook onderzoek doen naar publieke warmtebedrijven. Onderzocht wordt of dit in gezamenlijkheid met alle provincies kan worden opgepakt. Ook het IPO gaat naar de rol van de provincies kijken in de organisatie van warmte(net)bedrijven	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
180	GroenLinks	Nicole van der Waart	25	2.1	Er wordt gesteld dat de provincie bijdraagt aan windenergie op zee. Kunt u aangeven op welke wijze dit gebeurt?	Het ontwikkelen van windenergie op zee is primair een Rijksaangelegenheid en valt op te delen in twee delen: ontwikkeling windparken en het aan land brengen van de energie. De provincie is alleen betrokken bij het tweede deel. Hiervoor heeft het Rijk het programma Verbindingen Aanlandingen Wind op Zee (VAWOZ) opgezet. De provincie is hierbij betrokken vanuit de specifieke gebiedskennis, de aansluiting bij andere dossiers zoals PMIEK, NOVEX en Ruimtelijk Voorstel en voor de afstemming met (regionale) partners.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	
181	GroenLinks	Nicole van der Waart	24	2.1	Waneer is het onderzoek naar relatie windturbines en gezondheid ism RIVM/GGD naar verwachting beschikbaar?	Wij hebben navraag bij RIVM gedaan maar nog niet duidelijk is wanneer onderzoek beschikbaar is. Zodra we dit hebben delen we het met de Staten. Via deze link kunt u zien wat de laatste wetenschappelijke inzichten zijn https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-gezondheid	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	https://www.rivm.nl/windenergie/windmolens-gezondheid

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
182	GroenLinks	Anouk Gielen	22	1.4	In 2023 waren de kosten voor het behartigen van provinciale belangen op Europees niveau eenmalig hoger, onder andere vanwege cofinanciering van EU projecten. Is er voor 2024 en de jaren daarna ook (al) zicht op projecten die om cofinanciering vragen?	De uitvoeringsregeling 'Subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023' is op 5 september 2023 door GS vastgesteld met een subsidieplafond van 2.623.000 euro. De regeling loopt van 03-10-2023 tot en met 22-12-2026 (het einde van de huidige begrotingsperiode van de Europese Unie). De uitvoeringsregeling is begroot in 2023, maar wordt bij onderbesteding overgeheveld naar de volgende jaren. Hiermee verwachten we dus ook de komende jaren EFRO en JTF projecten te kunnen cofinancieren.	Coby Riensema	Esther Rommel	Bestuur	
183	PvdD	Ines Kostic	63	5.4	Er is al een brede discussie geweest over loodvrij jagen op vissen. PS heeft GS onderzoek laten doen om in voorwaarden bij verhuren van visrechten op te nemen dat er niet mag worden gevist met lood. Zoals meerdere andere overheden hebben gedaan, waaronder waterschap AGV. Dat bleek ook uitvoerbaar. PS vroeg om die maatregel te verkennen, juist omdat het probleem sinds de jaren 80 speelt en pilots met financieren van loodvrijvissen met belastinggeld niet hebben geholpen. Er is desondanks al belastinggeld weggegooid voor loodvrijvissen dit jaar. Is GS van plan om komende jaren opnieuw daarvoor geld beschikbaar te maken, zonder in de voorwaarden bij verhuur van visrechten op te nemen dat gebruik van zeer zorgwekkende stof lood verboden is? Zo ja, hoeveel geld precies pre jaar?	Op de lijst buiten uitvoering staan twee bijdragen voor pilotprojecten loodvrij vissen. Deze zijn in 2023 beschikt. Het is niet onze intentie om de pilot uit te breiden en/of te verlengen.	Karen Arpad	esther rommel	Landelijk gebied	
184	PvdD	Ines Kostic	12		"Bij de indicatoren voor internationale bereikbaarheid nam na de coronacrisis de overslag – het lossen, (be)laden, overladen of (over)hevelen van goederen of materialen – in het Noordzeekanaalgebied weer toe, evenals het vliegverkeer op Schiphol." Waar precies in de Brede Basismonitor staat de indicator voro 'internationale bereikbaarheid'? Welke indicatoren zijn dat?	Deze staan bij het thema Bereikbaarheid Zie: https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/schiphol en https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/noordzeekanaalgebied	Henk Fernee	Jeroen Olthof	Ruimte	https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/schiphol en https://cijfers.noord-holland.nl/dashboard/dashboard-brede-basismonitor/noordzeekanaalgebied

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
185	PvdD	Ines Kostic	12		“Informatie over de impact van Noord-Holland op brede welvaart elders in de wereld is niet beschikbaar op provinciaal niveau Het CBS meldt hierover voor hun regionale monitor brede welvaart: “de dimensie brede welvaart ‘elders’ valt zelfs in zijn geheel af, omdat dit conceptueel complexer is dan op nationaal niveau” Onze impact ‘elders’ is belangrijk voor bewustwording over het feit dat wat we hier doen ook bepaalde impact heeft op mensen, dieren en hun leefomgeving elders in de wereld. Als daar geen provinciale cijfers voor beschikbaar zijn, dan is het alsnog van belang om de landelijk bekende cijfers daarover mee te nemen in de trendanalyse, zoals we dat ook doen voor macro-economische ontwikkelingen. Kunnen die landelijke gegeven over onze impact ‘elders’ zodra beschikbaar worden meegenomen in de trendanalyse en beschouwingen binnen de P&C?	De mogelijkheden hiervoor gaan we verkennen bij de volgende versie van de Brede Basismonitor.	Henk Fernee	Esther Rommel	Bestuur	
186	PvdD	Ines Kostic	55	5.6	PS heeft vaker gevraagd om kopers in duurzame en diervriendelijke landbouw/akkerbouw (zoasl Caring Farmers en biologische en eiwitboeren) actief te betrekken bij PPLG en gebiedsprocessen. Dat betekent een netwerk van koplopers die kan worden aangeboord om aan te schuiven bij verschillende gebiedsprocessen, om te zorgen dat mensen in bepaalde gebieden ook externe inspiratie krijgen. Hoe worden koplopers straks precies betrokken in de landbouwtransitie? Hoeveel geld is hiervoor vrijgemaakt?	Koplopers op allerlei gebieden, spelen een belangrijke rol in de uitvoeringsstrategie van het PPLG. We hebben meerdere koplopers in beeld en momenteel werken we het proces in overleg met het Rijk verder uit.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	
187	PvdD	Ines Kostic	55	5.6	Er zijn Europese en landelijke doelen voor bio-based en circulair ontwikkelen. Daarvoor zijn bio-based materialen nodig en dat biedt kansen voor boeren en de landbouwtransitie. Dat levert ook winst op voor klimaat en natuur. a) Hoeveel geld wrodt vrijgemaakt op bio-based teelt te stimuleren en op te schalen? b) Welke activiteiten gaat GS ondernemen om dit te stimuleren?	a) Vanuit landbouw zijn geen geld en activiteiten voor biobased teelt in de begroting opgenomen. Vanuit de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de kansen voor productie, verwerking en toepassing van bio-grondstoffen in Noord-Holland. Het rapport wordt eind 2023 afgerond. b) Op basis van de uitkomsten van het onderzoek worden vervolgacties opgesteld om de ontwikkeling van biobased materialen te stimuleren.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk Gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
188	PvdD	Ines Kostic	58	5.2	De provincie is onder de PPLG verantwoordelijk voor een goede landbouwtransitie. Experts en groene boeren hebben provincies dringend geadviseerd om dan ook dierenwelzijn meteen goed mee te nemen in de transitie. Want de wegen die de provincie nu inslaat, zullen een enorme impact hebben op levens van miljoenen dieren. Daar dient expliciet over te worden nagedacht. In het coalitieakkoord staat dat de de provincie dierenwelzijn een belangrijke waarde vindt in handelen en beleid. In de Voedselvisie is dierenwelzijn als voorwaarde opgenomen, o.a. in ontwikkeling van de definitie van wat kringlooplandbouw is. Maar nergens wordt concreet gemaakt wat de provincie precies gaat doen aan dierenwelzijn en hoe ze dat zullen meten. Er wordt gesproken over Landbouwakkoord, maar dat is er niet en we hebben ook geen tijd om daar verder op te wachten. Er word gesproken over kpi's op dit gebied, maar die zijn er ook nog niet. Kunt u toelichten op welke manier u precies (volgens wens PS) dierenwelzijn gaat meenemen als een belangrijke voorwaarde in de landbouwtransitie en PPLG?	De KPI's voor dierenwelzijn als onderdeel van de integrale KPI-k kernset worden landelijk ontwikkeld. Het gaat om de ideale KPI of combinatie van KPI's die dierenwelzijn (incl. diergezondheid) borgt en, samen andere KPI's of kengetallen, en integraal stuurt op het realiseren van duurzaamheidsdoelen. Het is belangrijk dat vanuit een gedragen definitie, belangrijke aspecten van dierenwelzijn bij verschillende diergroepen op een vergelijkbare manier worden meegenomen. Ook wordt onder meer landelijk gewerkt aan het convenant dierwaardige veehouderij. Voor dierenwelzijn liggen de taak en bevoegdheden zij het Rijk. De beoogde instrumentenkoffer omvat alle overheidsinstrumenten (EU, Rijk, provincie, waterschap en gemeenten). De instrumenten gericht op dierenwelzijn komen dan ook vooral van het Rijk. Daar waar vanuit integraliteit koppelingskansen liggen met provinciale instrumenten benutten we die waar dat efficiënt en doelmatig is (zie ook antwoord vraag 202).	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	
189	PvdD	Ines Kostic	23, 33, 54	5.2	De basis van dierenwelzijn is dat geen enkel gezond dier dood wil of wil lijden. a) In het coalitieakkoord staat dat de de provincie dierenwelzijn een belangrijke waarde vindt in handelen en beleid. Op welke manier wordt hier concreet invulling aan gegeven in alle beleidsvelden van de provincie die aan belangen van dieren kunnen raken? b) Hoeveel fte is gereserveerd voor dierenwelzijn? Hoeveel voor dierenwelzijn verantwoordelijke ambtenaren zijn er om het beleid te kunnen coördineren? c) Op welke wijze wordt opvolging gegeven aan het laatst aangenomen initiatiefvoorstel over dierenwelzijn?	a) Bij de normale beleidsvorming worden alle belangen betrokken zo ook dierenwelzijn omdat dat volgt uit de Wet natuurbescherming. Wij brengen dit niet apart in beeld. Net zoals we dat voor andere specifieke belangen ook niet doen. B) Het onderwerp maakt onderdeel uit van belangenafwegingen in beleidsthema's. c) Het is ons niet duidelijk welk initiatiefvoorstel hier wordt bedoeld.	Karen Arpad	Jelle Beemsterboer	landelijk gebied	
190	FVD	Johan Dessing	15	P1	'Overheden zijn steeds meer met elkaar verweven.' Is de provincie volgens de coalitie uitvoeringsinstantie van nationaal c.q. Europees vastgesteld beleid of ziet ze op gebieden als migratie, klimaat en stikstof ruimte voor eigen afwegingen, desnoods afwijkend van nationale en Europese regelgeving?	De provincie is geen uitvoeringsinstantie, want heeft een open huishouding en eigen beleidsruimte, en wil daar ook gebruik van maken, onder meer bij de afspraken die met het Rijk en andere overheden gemaakt worden. Daarnaast echter hebben provincies te maken met landelijke en Europese wet- en regelgeving, waarvan het niet mogelijk is af te wijken.	Coby Riensema	Arthur van Dijk	Bestuur	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
191	PvdD	Ines Kostic	65	5.6	a) Hoeveel intensieve veehouderijen telt Noord-Holland, volgens de definitie van de Omgevingsverordening? b) De provincie heeft een doel om alle grondgebonden landbouw natuurinclusief te maken. Er is geen landelijk eenduidige definitie van grondgebonden landbouw. Wat is volgens de provincie exact grondgebonden landbouw? Aan welke voorwaarden moet een bedrijf precies voldoen om grondgebonden genoemd te worden? Wordt het aantal dieren per ha meegenomen?	a) In Omgevingsverordening staat de volgende omschrijving: intensieve veehouderij: een niet-grondgebonden agrarisch bedrijf dat slacht-, fok-, leg-, pels- of melkdieren houdt, zonder of nagenoeg zonder weidegang of vrije uitloop, met uitzondering van veehouderij waarin producten worden vervaardigd die gecertificeerd zijn volgens in Nederland geldende regelgeving van de Europese Unie voor biologische producten en met uitzondering van viskwekerij. Het nagenoeg ontbreken van weidegang is dus onderdeel van het begrip intensieve veehouderij. Bij circa 3 % van de melkveebedrijven in Noord-Holland is er geen weidegang. Voor de overige veehouderijbedrijven zijn er geen cijfers betreffende weidegang beschikbaar. b) In beleidsdocumenten van de Provincie wordt geen definitie gegeven van de term grondgebonden landbouw. Het Rijk werkt aan een uitwerking van het begrip en voorwaarden voor grondgebonden veehouderij.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	
192	PvdD	Ines Kostic	65	5.6	"Het ondersteunen van de transitie van de beroepsvisserij en aan de visserij verbonden ketenbedrijven en cultuur. Dit doet de provincie door subsidiëren van projecten, het Waddenfonds en inzet naar het Rijk en Europa. De gezamenlijke belangen met de visserijgemeenten zijn uiteengezet in de Almanak voor de strategische positionering van het Bestuurlijk Platform Visserij (2022)." a) Waarom wordt dit niet aan de markt overgelaten? b0 Hoeveel geld gaat de provincie specifiek hiervoor besteden?	De transitie van de beroepsvisserij en aan de visserij verbonden ketenbedrijven en cultuur is nodig door de beperkingen als gevolg van onder meer de Brexit, de aanleg van windmolenparken en de aanwijzing van natuurgebieden met beperking voor de visserij. Bovendien heeft de sector te maken met gestegen energieprijzen en stikstofregels. Deze ontwikkelingen vragen om een transitie die een onevenredig grote impact heeft en die individueel ondernemersrisico te boven gaan. Bovendien is het lastig voor ondernemers om überhaupt te investeren in een periode van onzekerheid over deze ontwikkelingen. Op dit moment hebben we nog niet in beeld hoeveel we hiervoor gaan besteden.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
193	FVD	Johan Dessing	16	1.1	‘1.2. De provincie voert actief beleid om gewenst gedrag te bevorderen en ongewenst gedrag tegen te gaan.’ Dat klinkt vrij abstract. Waar wordt concreet aan gedacht?	De provincie doelt hierbij op integriteitsworkshops voor alle nieuwe medewerkers en voor bestaande sectoren maar ook voor politieke ambtsdragers, het voeren van beleid tegen psychosociale arbeidsbelasting, het bieden van handvatten (uit het voormalige programma DADEN) voor het elkaar aanspreken op gedrag en op het updaten van de gedragscodes voor ambtenaren en politieke ambtsdragers. Hoewel ambtenaren en, met name, politieke ambtsdragers in de samenleving een voorbeeldfunctie bekleden en er gesteld zou kunnen worden dat hun gedrag van zekere invloed is op het gedrag van inwoners van de provincie, wordt er niet actief beleid gevoerd dat zich richt op de maatschappij. We verwachten als provincie natuurlijk ook gewenst gedrag van onze opdrachtnemers, zoals maatschappelijk verantwoord ondernemen en inzet op het gebied van social return. Als provincie dragen we zodoende waarden van gewenst gedrag uit naar organisaties waar wij opdrachten aan gunnen. Ook wordt er gewerkt aan een norm voor gewenst gedrag, ten aanzien van het begrenzen van agressie en geweld tegen ambtenaren en politieke ambtsdragers. Ten aanzien van diversiteit en inclusie wordt ook beleid gevoerd, gericht op de eigen organisatie.	Jelle Rinzema/Alexander Dalenoort	Arthur van Dijk	Bestuur	
194	FVD	Johan Dessing	23	P2	‘De provincie Noord-Holland committeert zich aan het landelijk klimaatakkoord en de daarna gemaakte afspraken om voor 2030 55% CO2-reductie te halen ten opzichte van 1990. Daarom is het bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering 1 van de speerpunten van de provincie.’ Kunt u aangeven welk effect de beoogde reductie heeft op klimaatverandering?	Als provincie Noord-Holland is het niet mogelijk om direct het verband tussen onze inspanningen voor CO2-reductie en de daaruit voortvloeiende impact op klimaatverandering en temperatuurschommelingen vast te stellen. Dit verband is namelijk te indirect en moeilijk te kwantificeren. Het is echter belangrijk op te merken dat onze CO2-reductiemaatregelen ook positieve effecten kunnen hebben op andere terreinen, denk aan economie, gezonde leefomgeving en stikstofuitstoot.	Suzanne van Noort	Jeroen Olthof/Rosan Kocken	Leefomgeving	
195	PvdD	Ines Kostic	66	5.6	"De productie op en de consumptie van eigen bodem van meer plantaardige eiwitten ziet de provincie daarom als een positieve ontwikkeling en deze blijft zij stimuleren." Wat gaat de provincie hier precies actief aan doen en hoeveel geld wordt specifiek besteed aan het stimuleren van plantaardige consumptie?	De uitvoeringsagenda van de Voedselvisie loopt nog voor de jaren 2023 en 2024. Daarin is onze inzet op de eiwittransitie terug te vinden. Voor de jaren daarna moet nog besloten worden of er opnieuw een uitvoeringsagenda komt of dat op andere wijze invulling wordt gegeven, bijvoorbeeld via het PPLG.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	
196	FVD	Johan Dessing	25	2.1	‘De provincie werkt mee aan het ontwikkelen van windenergie op zee.’ Is er daarbij rekening gehouden met de effecten daarvan op de bestaande biodiversiteit en de visserij? Zo ja, wat zijn daarvan de effecten en hoe is de afweging gemaakt dat windenergie op zee belangrijker zou zijn dan bestaande biodiversiteit en onze visserij?	Het ontwikkelen van windenergie op zee is primair een Rijksaangelegenheid en valt op te delen in twee delen: ontwikkeling windparken en het aan land brengen van de energie. De provincie is alleen betrokken bij het tweede deel. De (politieke) afweging welke functies op de Noordzee een plek krijgen is/wordt op Rijksniveau gemaakt in het programma Noordzee.	Suzanne van Noort	Rosan Kocken	Leefomgeving	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
197	FVD	Johan Dessing	34	3.1	'Ten aanzien van de regionale luchthavens streeft de provincie het volgende na: • Een evenwicht tussen duurzame bereikbaarheid én een gezonde leefomgeving in de regio Schiphol.' Wat zijn hierbij de gehanteerde criteria om te bepalen of van een (on)gezonde leefomgeving sprake is?	We volgen nu de wettelijk milieunormen. Het voldoen aan deze normen garandeert nog niet een gezonde leefomgeving. Ditzelfde geldt voor andere gebieden, zoals de regio IJmond en Westpoort (Noordzeekanaalgebied). De vraag ' wanneer is het gezond genoeg' en dus 'wanneer is er sprake van een gezonde leefomgeving' is een actuele vraag, die onder andere vanuit de dossiers Tata Steel en Schiphol op de agenda is gezet bij het Rijk. En waar op dit moment nog geen antwoord op gegeven kan worden, ook niet door het RIVM. We vragen het Rijk om de wet- en regelgeving te verbeteren ten goede aan een gezonde leefomgeving, maar ook om een antwoord te krijgen op deze vraag. Zelf zetten we in op het optimaal benutten van het VTH instrumentarium vanuit de huidige wetgeving.	Silvia van der Meij	Esther Rommel / Jeroen Olthof	Ruimte / Gezonde leefomgeving	
198	PvdD	Ines Kostic	66	5.6	De provincie zet zich in voor stimuleren van streekproducten/lokale producten/korte ketens. Horen daar ook producten bij uit de intensieve veehouderij uit Noord-Holland (die juist om reden van dierenwelzijn, gezondheid, klimaat, milieu, etc. aan banden is gelegd in de Omgevingsverordening)?	In onze aandacht voor streekproducten sluiten wij intensieve veehouderij niet uit. Noord-Holland kent overigens overall een extensieve veehouderij. Onze focus in de Voedselvisie richt zich met name op regionale producenten met een seizoensgebonden aanbod, dat past bij de ambities van de Voedselvisie.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	
199	FVD	Johan Dessing	37	3.2	'1.2 De provincie werkt de woondeals uit op de thema's betaalbaarheid,…' Aan welke prijsklasse wordt hierbij gedacht en is bouwen van woningen in deze klassie, gegeven de gestegen kosten voor bouwen, nog rendabel?	In de Woondeals met het Rijk gaan we uit van de definities van het Rijk voor betaalbaarheid. Dit betekent dat onder het betaalbare segment de volgende woningen vallen: - sociale huurwoningen, - middenhuurwoningen vanaf de sociale huurgrens tot een max van €1.000 per maand - koopwoningen tot maximaal €355.000. Woningbouw in deze prijsklassen is nog rendabel, maar (vooral) voor de nieuwbouw van middenhuur en koopwoningen zullen deze prijsgrenzen wel betekenen dat de woningen kleiner uit zullen vallen om erbinnen te kunnen blijven.	Silvia van der Meij	Jelle Beemsterboer	Ruimte	
200	FVD	Johan Dessing	66	5.6	'1.1. … De productie op en de consumptie van eigen bodem van meer plantaardige eiwitten ziet de provincie daarom als een positieve ontwikkeling en deze blijft zij stimuleren.' Is onderzoek gedaan naar de gezondsrisico's van een transitie van consumptie van dierlijke eiwitten naar plantaardige eiwitten? En wanneer die er inderdaad blijken te zijn, wat wordt er gedaan om dat te compenseren?	In 2030 zou 60% van de eiwitten die we eten afkomstig moeten zijn van plantaardige bronnen, en 40% van dierlijke bronnen. Het Voedingscentrum is van mening dat meer plantaardig en minder dierlijk eten belangrijk is voor onze gezondheid en het milieu. Wat betekent deze verschuiving voor het voedingspatroon en de gezondheid van de Nederlander? De Gezondheidsraad zal hierover in december 2023 adviseren en daarbij ingaan op verschillende aspecten, onder andere eiwitkwaliteit, mogelijke tekorten aan voedingsstoffen bij risicogroepen en consumentenvoorkeuren. De raad zal zich hierbij baseren op de nationale en internationale wetenschappelijke literatuur. We kijken uit naar dit advies.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
201	FVD	Johan Dessing	69	6.1	‘1. Een toekomstbestendige, duurzame en circulaire economie. De provincie wil koploper zijn in de omschakeling naar circulariteit. 2. Meest mkb-vriendelijke provincie van Nederland.’ Koploper-zijn vereist ook investeringen van het mkb. Is daarbij gekeken naar de draagkracht en vitaliteit van het mkb in NH? Bent u zich ervan bewust dat doel 1 en 2 mogelijk onverenigbaar met elkaar zijn?	Doelen 1 en 2 vullen elkaar aan. Voor de toekomstbestendigheid van het MKB is het belangrijk om in te zetten op de transitie naar een circulaire economie. Vanuit de Actieagenda Circulaire Economie wordt o.a. gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving, bijvoorbeeld door te lobbyen. Hiermee wordt bijgedragen aan het doel voor een mkb-vriendelijke provincie.	Michiel de Graef	Esther Rommel	Bestuur	
202	PvdD	Ines Kostic	66	5.6	"De provincie zorgt voor de uitvoering van het NSP 2023-2027 en de afronding POP3 (2015-2025). Met het openstellen van subsidieregelingen ondersteunt zij projecten en investeringen. Het gaat om regelingen die bijdragen aan onder meer innovatie, verduurzaming en concurrentiekracht in de landbouw, jonge boeren, LEADER (versterken landelijk gebied), klimaat, biodiversiteit en het verduurzamen van het watersysteem. Dit voert de provincie samen met het Rijk en de waterschappen uit." Is er technisch gezien een mogelijkheid voor de provincie om in de subsidieregeling op een manier dierenwelzijn mee te nemen?	Ja, dierenwelzijn is onderdeel van de relevante onderdelen van het NSP zoals investeringen, innovatie en samenwerking van de regeling (besluit GS 30 mei 2023, 2042494/2042497).	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	
203	FVD	Johan Dessing	69	6.1	‘1. Een toekomstbestendige, duurzame en circulaire economie. De provincie wil koploper zijn in de omschakeling naar circulariteit. 2. Meest mkb-vriendelijke provincie van Nederland.’ Koploper-zijn vereist ook investeringen van het mkb. Is daarbij gekeken naar de draagkracht en vitaliteit van het mkb in NH? Bent u zich ervan bewust dat doel 1 en 2 mogelijk onverenigbaar met elkaar zijn?	Doelen 1 en 2 vullen elkaar aan. Voor de toekomstbestendigheid van het MKB is het belangrijk om in te zetten op de transitie naar een circulaire economie. Vanuit de Actieagenda Circulaire Economie wordt o.a. gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen in wet- en regelgeving, bijvoorbeeld door te lobbyen. Hiermee wordt bijgedragen aan het doel voor een mkb-vriendelijke provincie.	Michiel de Graef	Esther Rommel	Bestuur	
204	PvdD	Ines Kostic	66	5.6	"Met de sector zet de provincie een langjarig programma op voor verduurzaming van de bollenteelt en steunt zij het fieldlab Bol." a) Wordt hier ingezet op de transitie naar biologisch? b) Hoeveel geld wordt vrijgemaakt hiervoor? c) Wordt er nagedacht over beleid om het aantal hectare bollenteelt/sierteelt te beperken, gezien we ons grond ook voor grotere maatschappelijke doelen kunnen gebruiken (zoals voedsel, bio-based teelt, natuur)? Liggen daar nu ook beperkingen op en zo ja, hoeveel hectare bollenteelt is maximaal toegestaan in Noord-Holland?	a) het gaat om verduurzaming van de hele sector waarbij de biologische teelt als voorbeeld dient en direct is betrokken. b) Dat moeten wij in 2024 nog nader bepalen als uitwerking van het coalitieakkoord. c) nee. in het coalitieakkoord is opgenomen dat de ontwikkeling van de bloembollenteelt op zand planologisch is begrensd (circa 11.000 hectare). Er komt geen nieuw beleid om de hectares voor de bloembollenteelt te bepreken.	Michiel de Graef	Jelle Beemsterboer	Landelijk gebied	

ID	Fractie	Vraag-steller	blz	BD	Vraag over de begroting 2024	Antwoord	Budgethouder	Portefeuille houder	Commissie	Bijlage of hyperlink
205	ChristenUnie	Michel Klein	46	4.1	Er wordt gesproken over het aflopen van het project "Fietssubsidies" a € 6,6 mln. Tegelijk staat op vorige pagina dat subsidieregeling kleine infra wordt voortgezet. Wat stopt dan precies en wat gaat door? Hoe veel minder geld is er beschikbaar voor fietsprojecten?	De €6,6 mln voor het project 'Fietssubsidies' heeft betrekking op een incidenteel budget voor subsidies buiten uitvoeringsregeling voor een aantal grote fietsprojecten (o.a. 2e elektrische pont Velsen, verbeteren fietstunnel onder station Uitgeest en fietsverbinding Heilooërbos). Dit budget is via het addendum van de begroting van 2023 ter beschikking gesteld en was eenmalig, aanvullend op het jaarlijkse budget voor de subsidieregeling 'Kleine infrastructuur'. Het budget voor de subsidieregeling 'Kleine infrastructuur' loopt door in 2024.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
206	ChristenUnie	Michel Klein	48	4.2	De lasten voor 2024 voor OV waarborgen nemen toe met ongeveer 3 mln tov 2022/2023 (exclusief eenmalige investering). Hoe verhoudt dat bedrag zich dat tot de Beschikbaarheidsvergoeding / Transitievangnet die weg vallen (hoe hoog waren die in 2023)?	In 2023 ontvangen we ongeveer 3 miljoen aan Beschikbaarheidsvergoeding/Transitievergoeding. Het klopt dat dit geld na 2023 wegvalt. Daarom hebben we in de kaderbrief extra geld gevraagd om dit te kunnen compenseren. Dit extra geld is ook noodzakelijk in verband met teruglopende bijdrage voor de studentenkaart regeling. Daarnaast groeit de bijdrage door de hoge inflatie/index.	Frans van der Linden	Jeroen Olthof	Ruimte	
207	ChristenUnie	Michel Klein	59	5.2	Waarom nemen de lasten voor beheer van natuur niet toe in de meerjarenraming, als we onder 5.1 veel geld investeren in het ontwikkelen van natuur?	Operationeel doel ‘beheren van natuur’ bestaat uit meerdere posten. Deze posten zijn recreatie, wet natuurbescherming, recreatieschappen, Faunafonds én Natuur- en landschapsbeheer. De kosten van natuur en landschapsbeheer nemen door o.a. investeringen in het ontwikkelen maar ook stijging van kosten inderdaad toe. De begroting laat zien wat er voor beheer van natuur beschikbaar wordt gesteld; de middelen. Deze nemen helaas niet toe. Dat betekent dat er met deze begroting een tekort in het beschikbare budget voor natuur- en landschapsbeheer ontstaat.	Karen Arpad	Rosan Kocken	Landelijk Gebied	

Overzicht verhuur visrechten
provincie Noord-Holland -
peildatum 21-9-2023

Contractsoort	Kadastrale code	Oppervlakte
VISRECHT VOLLEDIG	BSG00B 02879	21201
VISRECHT VOLLEDIG	BSG00F 00145	39470
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 02671	119345
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 01869	15290
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02B 01262	51760
VISRECHT VOLLEDIG	BSG00E 00006	23360
VISRECHT VOLLEDIG	BSG00E 00066	61615
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 01855	10290
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 01988	53270
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 01989	4230
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 02002	21700
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 02144	2180
VISRECHT VOLLEDIG	SGN00I 00031	5590
VISRECHT VOLLEDIG	SGN00I 00032	16260
VISRECHT VOLLEDIG	SGN00I 00004	32805
VISRECHT VOLLEDIG	SGN00I 00005	28675
VISRECHT VOLLEDIG	SGN00I 00078	20305
VISRECHT VOLLEDIG	SGN00I 00079	15565
VISRECHT VOLLEDIG	ZPE00B 01258	36670
VISRECHT VOLLEDIG	ZPE00C 01761	83440
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02E 00594	43580
VISRECHT VOLLEDIG	WEE02H 01690	860
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 01630	1160
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00A 01804	10405
VISRECHT VOLLEDIG	WEE02H 01790	29939
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02417	70
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02418	90
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02419	3970
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02421	45
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02424	1068
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02425	6990

VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02426	22165
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02427	12300
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02428	7115
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02429	845
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02430	945
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02441	7220
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02442	760
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00C 02443	56252
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02310	2255
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02311	775
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 00222	1760
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 00231	12625
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02312	1095
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02313	8525
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02305	40
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02306	510
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02308	535
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 02309	45
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 00236	3310
VISRECHT VOLLEDIG	WEE02H 01691	12480
VISRECHT VOLLEDIG	WEE02H 01692	9363
VISRECHT VOLLEDIG	HVS00A 00235	355
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01C 07165	14372
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01G 00865	6575
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01G 00868	7845
VISRECHT VOLLEDIG	ODP02A 01131	15850
VISRECHT VOLLEDIG	ODP02A 01761	13520
VISRECHT VOLLEDIG	ODP02A 03463	6475
VISRECHT VOLLEDIG	ODP02A 05615	6245
VISRECHT VOLLEDIG	ODP02C 00475	102420
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01L 00194	30685
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01L 00195	39820
VISRECHT VOLLEDIG	ODP02A 05780	22585
VISRECHT SCHUBVIS	AMR01C 07165	14372

VISRECHT SCHUBVIS	AMR01G 00865	6575
VISRECHT SCHUBVIS	AMR01G 00868	7845
VISRECHT SCHUBVIS	ODP02A 01131	15850
VISRECHT SCHUBVIS	ODP02A 01761	13520
VISRECHT SCHUBVIS	ODP02A 03463	6475
VISRECHT SCHUBVIS	ODP02A 05615	6245
VISRECHT SCHUBVIS	ODP02C 00475	102420
VISRECHT SCHUBVIS	SMR01L 00194	30685
VISRECHT SCHUBVIS	SMR01L 00195	39820
VISRECHT SCHUBVIS	ODP02A 05780	22585
VISRECHT VOLLEDIG	AKS01E 00614	10000
VISRECHT VOLLEDIG	ZDM01A 01706	96409
VISRECHT SCHUBVIS	BRO00B 02083	8290
VISRECHT SCHUBVIS	BRO00B 02942	6660
VISRECHT SCHUBVIS	BRO00F 00371	14140
VISRECHT SCHUBVIS	BRO00F 00457	12270
VISRECHT SCHUBVIS	BRO00F 00493	10110
VISRECHT SCHUBVIS	EDM00C 02631	4558
VISRECHT SCHUBVIS	EDM00D 08365	12020
VISRECHT SCHUBVIS	EDM00E 00450	10700
VISRECHT SCHUBVIS	EDM00E 00451	31000
VISRECHT SCHUBVIS	EDM00E 00452	4170
VISRECHT SCHUBVIS	KWD00C 01133	8795
VISRECHT SCHUBVIS	KWD00C 01186	3840
VISRECHT SCHUBVIS	KWD00C 00015	16740
VISRECHT SCHUBVIS	KWD00C 00022	18160
VISRECHT SCHUBVIS	MNK00A 02698	18505

VISRECHT SCHUBVIS	MNK00B 00944	11430
VISRECHT SCHUBVIS	MNK00B 00958	4186
VISRECHT SCHUBVIS	MNK00E 02702	11765
VISRECHT SCHUBVIS	WTL00H 00372	32650
VISRECHT SCHUBVIS	BRO00F 00995	660
VISRECHT SCHUBVIS	BRO00F 00994	27095
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00B 02755	41727
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00B 02051	70600
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00B 02982	37093
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00B 03300	80105
VISRECHT VOLLEDIG	GVL00B 03197	85642
VISRECHT VOLLEDIG	NVN00A 02105	9238
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 04648	125
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 06754	24275
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 04649	234
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 04650	16
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 04683	86
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 04684	39
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 04685	20180
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 04686	8607
VISRECHT VOLLEDIG	NVN00A 02106	11320
VISRECHT VOLLEDIG	NVN00C 01633	25835
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02A 02578	10950
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00S 01720	3270
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02E 01301	60800
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02E 00506	19550
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02E 00852	24000
VISRECHT VOLLEDIG	NDP02E 00594	18740
VISRECHT VOLLEDIG	00055A 03548	26700

VISRECHT VOLLEDIG	00055A 03827	21622
VISRECHT VOLLEDIG	00055A 04324	93932
VISRECHT VOLLEDIG	00055D 01193	42402
VISRECHT VOLLEDIG	00062A 02105	54400
VISRECHT VOLLEDIG	00062E 00033	36160
VISRECHT VOLLEDIG	00062E 01056	6330
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00B 08300	36730
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00B 03362	22490
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00D 02631	72492
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00B 08299	8717
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00B 08638	25426
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00C 03916	24625
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00C 03918	10925
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00C 03967	14709
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00C 03969	10540
VISRECHT VOLLEDIG	UHN00C 03971	13835
VISRECHT AAL	KWD00C 01186	3840
VISRECHT AAL	KWD00C 00015	16740
VISRECHT AAL	KWD00C 00022	18160
VISRECHT AAL	MNK00B 00944	11430
VISRECHT AAL	WRG03B 00159	51620
VISRECHT AAL	WRG03B 00047	63530
VISRECHT AAL	WRG03C 00010	56600
VISRECHT AAL	WRG03C 00198	20770
VISRECHT AAL	WRG03C 00200	555
VISRECHT AAL	WRG03C 00358	195

VISRECHT AAL	WRG03C 00359	58000
VISRECHT AAL	WRG03C 00395	57035
VISRECHT AAL	WRG03D 00293	22190
VISRECHT AAL	WRG03D 00294	1170
VISRECHT AAL	WRG03D 00295	68840
VISRECHT AAL	WRG03D 00571	11386
VISRECHT AAL	WRG03H 01794	10106
VISRECHT AAL	WRG03H 01796	26300
VISRECHT AAL	WRG03H 02434	7060
VISRECHT AAL	WRG03H 00575	555
VISRECHT AAL	WRG03H 00692	945
VISRECHT AAL	WRG03H 00693	47450
VISRECHT AAL	WRG03H 00694	57000
VISRECHT AAL	WRG03K 00175	8710
VISRECHT AAL	WRG03M 00176	13230
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03B 00159	51620
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03B 00047	63530
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03C 00010	56600
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03C 00198	20770
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03C 00200	555
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03C 00358	195
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03C 00359	58000
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03C 00395	57035

VISRECHT SCHUBVIS	WRG03D 00293	22190
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03D 00294	1170
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03D 00295	68840
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03D 00571	11386
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03H 01794	10106
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03H 01796	26300
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03H 02434	7060
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03H 00575	555
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03H 00692	945
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03H 00693	47450
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03H 00694	57000
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03K 00175	8710
VISRECHT SCHUBVIS	WRG03M 00176	13230
VISRECHT AAL	ASD32AM00930	19691
VISRECHT AAL	ASD32AM00835	14510
VISRECHT AAL	ASD36AQ02450	19112
VISRECHT AAL	ASD36AQ02452	6595
VISRECHT AAL	ASD36AQ02453	1615
VISRECHT AAL	ASD36AQ02454	9660
VISRECHT AAL	LMR02K 00126	13860
VISRECHT AAL	LMR02K 00140	6530
VISRECHT AAL	LMR02O 00298	15930
VISRECHT AAL	LMR02O 00312	8825

VISRECHT AAL	NWD01B 00986	14820
VISRECHT AAL	NWD01E 00178	23865
VISRECHT AAL	WTL00E 02544	7740
VISRECHT AAL	WTL00H 00203	8780
VISRECHT AAL	WTL00H 00441	18810
VISRECHT AAL	LMR02L 00030	24660
VISRECHT AAL	LMR02L 00035	8540
VISRECHT AAL	LMR02N 01053	18810
VISRECHT AAL	LMR02N 00025	14480
VISRECHT AAL	LMR02N 00047	8400
VISRECHT AAL	LMR02O 00223	14555
VISRECHT AAL	WTL00E 02545	17710
VISRECHT AAL	WTL00H 00255	21860
VISRECHT AAL	WTL00H 00377	9685
VISRECHT AAL	WTL00H 00440	11190
VISRECHT VOLLEDIG	NDN00A 01157	7280
VISRECHT VOLLEDIG	NDN00A 01160	1840
VISRECHT VOLLEDIG	NDN00A 01161	2920
VISRECHT VOLLEDIG	NDN00A 01163	790
VISRECHT VOLLEDIG	NDN00A 01164	4210
VISRECHT VOLLEDIG	NDN00A 01165	9980
VISRECHT AAL	JIS00A 00240	14530
VISRECHT AAL	GRA03G 00063	24910
VISRECHT AAL	GRA03G 00001	15060
VISRECHT AAL	GRA03G 00053	6180

VISRECHT AAL	GRA03G 00607	64370
VISRECHT AAL	BSR00F 01422	10390
VISRECHT AAL	BSR00F 01423	450
VISRECHT AAL	JIS00H 01228	8300
VISRECHT AAL	JIS00H 01527	2278
VISRECHT AAL	JIS00H 01529	23435
VISRECHT AAL	JIS00H 00064	43240
VISRECHT AAL	JIS00H 00065	43250
VISRECHT AAL	JIS00H 00066	19500
VISRECHT AAL	JIS00H 00067	31970
VISRECHT AAL	JIS00H 00068	44260
VISRECHT AAL	PMR00E 03222	26730
VISRECHT AAL	PMR00E 03220	550
VISRECHT AAL	PMR00E 03221	840
VISRECHT VOLLEDIG	LGD00H 00480	58967
VISRECHT SCHUBVIS	ZPE00G 02533	3715
VISRECHT SCHUBVIS	ZPE00G 02532	4320
VISRECHT SCHUBVIS	ZPE00G 02530	1070
VISRECHT AAL	LMR02N 01052	6060
VISRECHT AAL	WTL00E 02406	7740
VISRECHT AAL	LMR02N 00035	10170
VISRECHT AAL	LMR02N 00071	19620
VISRECHT AAL	LMR02N 01062	7430
VISRECHT AAL	WTL00G 00026	9300
VISRECHT AAL	WTL00G 00021	16170
VISRECHT AAL	WTL00G 00011	6660
VISRECHT AAL	PMR00N 00125	7490
VISRECHT AAL	PMR00N 02345	1210
VISRECHT AAL	PMR00N 00458	12880
VISRECHT AAL	PMR00G 00342	11880

VISRECHT AAL	PMR00N 00448	12650
VISRECHT AAL	PMR00G 00356	8350
VISRECHT AAL	PMR00G 00368	13740
VISRECHT AAL	PMR00E 02823	25680
VISRECHT AAL	PMR00E 03372	21130
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00I 00218	1060
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00I 00217	2390
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00C 13346	71430
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00I 00038	51990
VISRECHT SCHUBVIS	ZPE00H 01738	2430
VISRECHT SCHUBVIS	CLO00B 01327	12750
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01L 04529	10960
VISRECHT SCHUBVIS	CLO00B 01329	31230
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01L 04527	27800
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01L 04525	6830
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01L 04523	23690
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01L 04522	8930
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01K 05754	2710
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01K 05752	12010
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01K 05750	15070
VISRECHT SCHUBVIS	ANA01K 05747	41400
VISRECHT SCHUBVIS	CLO00B 01340	23110
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00L 00368	12756
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00C 10777	11730
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00C 10779	15200
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00C 10781	40330
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00C 13348	2220
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00C 13347	750
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00I 00206	15690
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00I 00061	18770
VISRECHT SCHUBVIS	HDR00I 00295	6575

VISRECHT AAL	BRO00B 02083	8290
VISRECHT AAL	BRO00B 02942	6660
VISRECHT AAL	BRO00F 00371	14140
VISRECHT AAL	BRO00F 00457	12270
VISRECHT AAL	BRO00F 00493	10110
VISRECHT AAL	MNK00A 02698	18505
VISRECHT AAL	MNK00B 00958	4186
VISRECHT AAL	MNK00E 02702	11765
VISRECHT AAL	WTL00H 00372	32650
VISRECHT AAL	BRO00F 00995	660
VISRECHT AAL	BRO00F 00994	27095
VISRECHT VOLLEDIG	UGT00I 00442	23650
VISRECHT VOLLEDIG	GRA03H 01089	2490
VISRECHT VOLLEDIG	GRA03K 00630	11340
VISRECHT VOLLEDIG	UGT00I 00121	40130
VISRECHT VOLLEDIG	UGT00I 00158	14730
VISRECHT VOLLEDIG	UGT00I 00430	14310
VISRECHT VOLLEDIG	GRA03K 00699	3283
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01E 00284	55145
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01X 00390	8140
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01X 00441	900
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00P 00324	15420
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00P 01637	18650
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 00180	2480
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 00912	23010
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 00913	8750
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 00121	11800
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 00073	33070
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 00114	13820

VISRECHT VOLLEDIG	AMR01M 00055	9200
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01M 00019	8420
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01M 00010	8400
VISRECHT VOLLEDIG	PCS00H 00009	10150
VISRECHT VOLLEDIG	LGD00K 00101	2690
VISRECHT VOLLEDIG	LGD00D 01368	36236
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01M 00054	64450
VISRECHT VOLLEDIG	ODP02C 00442	13100
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01E 00178	840
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01E 00180	510
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01E 00181	690
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 01863	780
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 02380	9050
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01X 00391	22470
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01X 00082	6300
VISRECHT VOLLEDIG	SMR01X 00083	420
VISRECHT VOLLEDIG	LGD00B 04516	26255
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 00098	140
VISRECHT VOLLEDIG	HHG00O 02381	10010
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01M 00004	5890
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01M 00018	37970
VISRECHT VOLLEDIG	AMR01M 00073	9800
VISRECHT SCHUBVIS	AKS01E 00586	46385
VISRECHT SCHUBVIS	WMV00A 07841	11693
VISRECHT SCHUBVIS	WMR00A 01090	1130

VISRECHT SCHUBVIS	WMV00A 06588	2420
VISRECHT SCHUBVIS	AKS01E 00614	45135
VISRECHT AAL	EDM00C 02631	4558
VISRECHT AAL	EDM00D 08365	12020
VISRECHT AAL	EDM00E 00450	10700
VISRECHT AAL	EDM00E 00451	31000
VISRECHT AAL	EDM00E 00452	4170
VISRECHT AAL	KWD00C 01133	8795

Beantwoording vraag PvdD inzake extra middelen voor communicatie vanaf 2024

Portefeuille van Dijk

Gebleken is dat het antwoord op vraag 150 per abuis niet is opgenomen in de Memorie van Antwoord. Hierbij ontvangt de commissie alsnog de beantwoording

Voor Pride, Keti Koti en (afgelopen jaren) de tentoonstellingen over het koloniaal verleden van de provincie wordt samenwerkt met verschillende belangenorganisaties. Voor Keti Koti en activiteiten rond het koloniaal verleden is een klankbordgroep ingericht met verschillende vertegenwoordigers uit de betrokken gemeenschappen, die de provincie adviseert. Voor het beleid op het gebied van diversiteit en inclusie van HRM wordt onder meer samengewerkt met Movisie en vanuit antidiscriminatiezaken Zuid-Kennemerland en COC zijn sprekers langs geweest waarmee we contact onderhouden.

De taken van de provincie als regenboogprovincie worden uitgevoerd uit verschillende budgetten. Uit het bedrag van 215.000 euro wordt deelname aan de Canal Parade van Pride Amsterdam mogelijk gemaakt. Daarnaast is er bijvoorbeeld in de budgetten voor HRM geld gereserveerd voor het beleid op het gebied van diversiteit en inclusie.

Het regenboogbeleid is onderdeel van het algehele beleid op het gebied van diversiteit en inclusie van de provincie. Een aantal zaken benoemd in het regenboogstembusakkoord zijn al van kracht of worden al in gang gezet. Zo is het Charter Diversiteit ondertekend, zijn we bezig onze interne formulieren en brieven genderinclusief te maken, er wordt via het Actieplan Manifest MVOI 2022-2025 bij aanbestedingen en subsidieverstrekking expliciete aandacht besteed aan het diversiteitsbeleid van de uitvoerder of subsidieontvanger. In interne workshops diversiteit en inclusie wordt aandacht besteed aan het onderwerp. Ook in het communicatiebeleid wordt actief aandacht besteed aan een inclusieve uitstraling, bijvoorbeeld oor ook LHBTI+ personen en stellen te tonen in communicatieuitingen. In IPO-verband wordt gekeken hoe het onderwerp kan terugkeren in de nieuwe CAO.

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13346
Extern Zaak ID	921516
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	5.a
Titel	MRA: Nieuwe MRA Agenda 2024-2028 (A-agenda Cie Bestuur 16-10-2023)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	16 oktober 2023

Toelichting

Er wordt gewerkt aan een nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2024-2028. Aan de diverse deelregio's en de beide provincies is gevraagd om 'proposities' in te dienen, die bouwstenen vormen voor de nieuwe MRA-Agenda. In bijgaande antwoordbrief aan de voorzitter van de MRA heeft het College van GS aandachtspunten naar voren gebracht die ter bespreking worden voorgelegd aan PS.

Provincie
Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.J. van den Berg
BEL/BS

Telefoonnummer +31235144076
bergjj@noord-holland.nl

Verzenddatum
26 SEP. 2023

Kenmerk
921516/2065299

Uw kenmerk

Betreft: MRA-Agenda 2024-2028

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande Statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met enkele bijlagen, betreffende de MRA-Agenda 2024-2028.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Aan mevr. F. Halsema, voorzitter van de Metropoolregio Amsterdam

Termini 179

1025 XM AMSTERDAM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.J. van den Berg
BEL/BS

Telefoonnummer +31235144076
bergjj@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
921516/2065295

Uw kenmerk

Betreft: aandachtspunten voor de nieuwe MRA-Agenda 2024-2028

Geachte mevrouw Halsema,

Dit voorjaar is een begin gemaakt met het traject dat eind 2024 zal moeten resulteren in een nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2024-2028. Als eerste stap in dit traject is door het MRA-bestuur aan de deelnemende MRA-overheden verzocht om voor 1 november a.s. aan het MRA-bestuur een 'propositie' te doen toekomen. Op basis daarvan zal door het MRA-bureau dan een eerste conceptversie van de MRA-Agenda (een zogeheten '80%-versie') worden samengesteld, die begin 2024 ter bespreking aan raden en Staten kan worden voorgelegd.

Wij gaan graag in op uw verzoek. In deze brief willen we enkele aandachtspunten naar voren brengen die in de optiek van de provincie Noord-Holland van belang zijn voor de bestuurlijke samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam.

Het zal u niet verbazen dat wij daarbij allereerst willen wijzen op ons nieuwe provinciale coalitieakkoord *Verbindend Vooruit!*, dat op 6 juli j.l. is gepresenteerd en het inhoudelijke fundament vormt van de bestuurlijke samenwerking tussen BBB, VVD, GroenLinks en PvdA.

Deze partijen vinden het belangrijk dat iedereen die dat wil, een passende woning kan vinden in Noord-Holland. Daarom is in *Verbindend Vooruit!* afgesproken om in de periode tot 2030 184.000 nieuwe woningen in Noord-Holland te bouwen, waarvan 44.000 in Noord-Holland-noord en 144.000 binnen de MRA. Daarnaast willen wij de komende jaren verder werken aan de energietransitie, het energienet uitbreiden, de natuur versterken, de luchtkwaliteit verbeteren, de klimaatcrisis tegengaan, het

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

voorzieningenniveau in stand houden, helpen bij de transitie naar duurzame visserij en oog houden voor een toekomstbestendige landbouw met een verdienmodel.

Ook het verbeteren van de bereikbaarheid, de leefbaarheid en de economie zijn voor ons belangrijke speerpunten, waarbij de menselijke maat niet uit het oog moet worden verloren. We streven naar een goede balans tussen wonen, werken en gezondheid en gaan bedrijven ondersteunen om de transitie naar meer duurzame en schone productieprocessen te kunnen maken. Voor vervuilende bedrijven die deze transitie op termijn niet kunnen of willen maken is geen toekomst. Ook bij Tata Steel blijft de coalitie zich inzetten om de impact op de leefomgeving, het milieu en het klimaat terug te dringen.

Als nieuw provinciebestuur willen we vanuit een open houding samenwerken met gemeenten, andere provincies en het Rijk, in het besef dat overheden in toenemende mate met elkaar verweven raken. Gezien de schaal van ruimtelijke vraagstukken is bestuurlijke samenwerking ook hard nodig, mede gelet op het feit dat regio's in toenemende mate te maken krijgen met de doorwerking van Europese regelgeving.
Dit besef van verbondenheid zet aan tot samenwerken over de eigen bestuurlijke grenzen heen. Vanuit die houding willen wij in de NOVEX MRA samenwerken met het Rijk, om te komen tot een uitvoeringsagenda en een Regionale Investeringsagenda.

Samenwerking met gemeenten en met regio's, zoals de samenwerking in de regio Noord-Holland Noord en in de MRA, zien wij niet als een beperking van onze eigen beleidsvrijheid, maar juist als een aanvulling daarop en als een kans om grote maatschappelijke opgaven te realiseren en draagvlak te verwerven voor provinciaal beleid. Het is in dat kader aan te bevelen dat de nieuwe MRA Agenda een reflectie bevat op de vraag welke thema's en bijbehorende activiteiten de MRA oppakt, en waarvoor primair de beide provincies aan de lat staan. Meer helderheid daarover versterkt de focus van bestuurlijke overleggen en zorgt voor een efficiënte inzet van ambtelijke ondersteuning. We beschouwen de samenwerking in de MRA als nuttig en noodzakelijk en willen die in de komende bestuursperiode met kracht voortzetten, ook voor wat betreft de gezamenlijke belangenbehartiging richting Den Haag en Brussel.

De MRA is in essentie een informeel regionaal netwerk van bestuurders. Maar ook de betrokkenheid van raadsleden en Statenleden daarbij is van cruciaal belang. Uiteindelijk blijven de formele beslissingsbevoegdheden immers liggen bij gemeenteraden en Provinciale Staten, aangezien de MRA een netwerk is, waaraan geen bevoegdheden zijn overgedragen.

In de vorige Statenperiode zijn goede ervaringen opgedaan met de MRA-Raadtafel. Mede dankzij de Raadtafel is de betrokkenheid bij de MRA-samenwerking versterkt. In de afgelopen maanden zijn twee bijeenkomsten over de MRA georganiseerd met de nieuwe Staten: Op 3

april j.l. is door het MRA-bureau een presentatie verzorgd in het kader van het introductieprogramma van de nieuwe Staten, en op 8 juni vond een eerste informele gedachtewisseling plaats tussen Statenleden over de vraag hoe de verhouding tussen de provincie Noord-Holland en de MRA er uit zou moeten zien, en welke inhoudelijke onderwerpen er in de nieuwe MRA-Agenda zouden moeten worden opgenomen.

Het spreekt vanzelf dat de diverse Statenfracties uiteenlopende inhoudelijke accenten leggen. Toch zijn wel enkele meer gemeenschappelijke punten naar voren gebracht.

Zoals gezegd heerst er grosso modo tevredenheid over de betrokkenheid van de Staten bij de MRA-samenwerking, die in de optiek van de meeste fracties de afgelopen Statenperiode is toegenomen, mede dankzij het werk van de Raadtafel. In meerderheid vinden de Staten dat de MRA qua vorm moet blijven zoals die nu al is: dat wil zeggen een informeel netwerk van bestuurders. Er is geen enkele behoefte om dat netwerk te laten uitgroeien tot een regionale bestuurslaag met eigen bevoegdheden.

Door de Staten wordt naar voren gebracht dat ook kleinere gemeenten binnen de MRA voldoende aan hun trekken moeten kunnen komen, en de regionale samenwerking niet al te zeer een samenwerking zou moeten zijn waarbij de grotere en meer verstedelijkte gemeenten de dienst uitmaken. Een breed gedeelde wens is tevens dat het provinciebestuur binnen de MRA voortdurend aandacht blijft houden voor de verbinding tussen de MRA en de Noord-Hollandse regio's die daar geen deel van uit maken.

Al eerder (in de vorige Statenperiode) is vanuit PS de wens geformuleerd om uitgebreider en concreter geïnformeerd te worden over de resultaten die door de MRA worden bereikt. Dat vraagt van een nieuwe MRA Agenda dat daarin concretere en meetbaarder doelen worden opgenomen dan in de huidige agenda.

Daarbij realiseren wij ons terdege dat een goede samenwerking zich niet in alle opzichten laat vatten in prestatie-indicatoren, maar wel dat verantwoord kan worden wat de samenwerking oplevert. Voorop staat daarbij dat de samenwerking in MRA-verband zich richt op díe onderwerpen die de deelnemers afzonderlijk niet kúnnen realiseren.

In het verleden richtte de bestuurlijke samenwerking in de regio Amsterdam zich primair op 'fysieke thema's' als woningbouw, economie en mobiliteit, die in samenhang bekeken werden en waar ruimtelijke afwegingen werden gemaakt. Tegen de achtergrond van problemen die in politiek Den Haag en in Europa hoog op de agenda staan, kunnen sommige Statenfracties zich voorstellen dat de inhoudelijke scope van de MRA-samenwerking wat wordt verbreed, waarbij het begrip 'brede welvaart' een richtsnoer zou kunnen zijn.
Dit sluit aan bij hetgeen u in uw 'State of the Region'-toespraak onlangs naar voren heeft gebracht. Overigens blijft naar de mening van de Staten

ook bij een mogelijke thematische verbreding van de inhoudelijke scope van de MRA het uitgangspunt gelden dat het democratisch mandaat blijft liggen bij raden en Staten en de provincie geen bevoegdheden overdraagt aan de Metropoolregio.

Provinciale Staten van Noord-Holland spreken de wens uit, dat de hierboven vermeldde aandachtspunten zullen worden meegenomen in de nieuwe MRA-Agenda.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

Provincie Noord-Holland

2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 19 september 2023

Onderwerp: MRA Agenda 2024-2028

Kenmerk: 921516-2065295

Bijlage: 8

1. Toelichting

Op dit moment loopt een proces om te komen tot een nieuwe MRA-Agenda voor de periode 2024-2028. Aan de diverse deelregio's en de beide provincies is gevraagd om voor eind dit jaar 'proposities' in te dienen, die kunnen dienen als inhoudelijke bouwstenen voor de nieuwe MRA-Agenda. Een eerste conceptversie daarvan zal in februari 2024 ter consultatie rondgezonden worden aan de raden en Staten van de deelnemende MRA-overheden, de definitieve conceptversie volgt in juni 2024. Het is de bedoeling om de nieuwe MRA-Agenda in oktober 2024 te kunnen bekrachtigen.

In bijgaande antwoordbrief aan de voorzitter van de MRA heeft het College van GS inhoudelijke aandachtspunten naar voren gebracht die vanuit de optiek van de provincie Noord-Holland van belang zijn voor deze nieuwe MRA-Agenda. Vanzelfsprekend staan die aandachtspunten in nauw verband met het nieuwe coalitieakkoord van de provincie Noord-Holland.

2. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. M. van Kuijk, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 921516-2065295

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 19 september 2023;

besluiten:

1. Bijgaande brief aan de voorzitter van de MRA vast te stellen, waarmee vanuit de provincie Noord-Holland aandachtspunten naar voren worden gebracht ten behoeve van de nieuwe MRA-Agenda 2024-2028.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

metropool
regioamsterdam

memo

Aan	Bestuur van de MRA
Van	Melissa Rotteveel – procesmanager MRA agenda
Onderwerp	Proces voor de nieuwe MRA Agenda 2024-2028
Datum	27 maart 2023

Aanleiding

In dit memo is op hoofdlijnen het proces omschreven zoals dat doorlopen zal worden om tot een nieuwe MRA Agenda te komen voor de periode 2024-2028. Het doel van dit memo is om voor alle betrokken inzichtelijk te maken welke fasen doorlopen zullen worden, wie wanneer waarbij betrokken zal worden en op hoofdlijnen inzicht te geven in de planning.

Het proces zal zich naast het opstellen van een nieuwe agenda ook richten op draagvlak en betrokkenheid binnen de MRA en met partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de sociaal-maatschappelijke instellingen (hierna: partners).
Dit document geeft een beschrijving van het proces om te komen tot de nieuwe agenda.

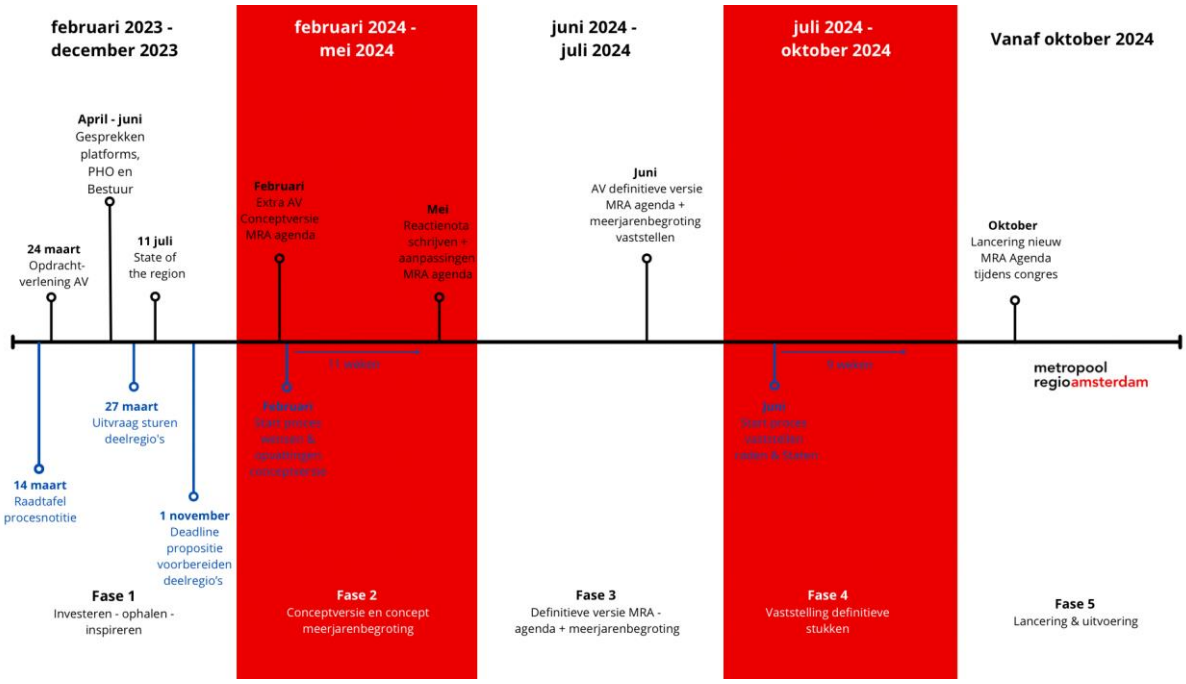
De huidige maatschappij vraagt ons om welvaart niet meer sec met de klassieke meetindicatoren te meten maar juist zowel de economische als de ecologische en sociaal-maatschappelijke aspecten van welvaart te bekijken.
Een nieuwe agenda (waarbij we vasthouden wat al goed is) biedt de mogelijkheid de ambities van de nieuwe colleges op MRA-niveau uit te dragen, te bepalen waar we onze invloed willen uitoefenen en welke resultaten we in de periode 2024-2028 willen behalen.

Fases

In het proces om te komen tot een nieuwe MRA Agenda onderscheiden we een aantal fases. Deze worden hieronder per fase kort toegelicht.

Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Fase 0 – Opdracht, proces en blik op huidige agenda (januari 2023 – maart 2023)
Deze fase zitten we in feite nu in: we hebben een opdracht geformuleerd, met als onderdeel daarvan deze procesnotitie en een inhoudelijke startnotitie. In deze fase kijken we naar de tussenstand van de huidige agenda, zorgen we dat opdracht wordt verleend, en vragen we de Raadtafel om advies bij het proces. De inhoudelijke startnotitie zorgt ervoor dat alle betrokkenen bij het proces hetzelfde beeld hebben bij waar we aan werken: waar bestaat de MRA Agenda straks uit, wat voor een type doelstellingen komen erin, waar gaan we het verschil op maken, hoe brengen we focus aan in wat we bespreken en wat we doen, enzovoort.
De AV moet opdracht verlenen voor de nieuwe MRA Agenda en het Bestuur is opdrachtnemer: beiden hebben daarmee een prominente rol in fase 0. De Raadtafel geeft advies over het proces. De opdrachtverlening zal geschieden in de AV van maart 2023, maar daarvoor zijn we al gestart met voorbereidende werkzaamheden om niet te veel vertraging op te lopen in het latere proces.

Fase 1 – Inventariseren – ophalen – inspireren (februari 2023 – december 2023)

In deze fase werken we op basis van het inhoudelijk startdocument toe naar de eerste contouren van de nieuwe MRA Agenda. We inventariseren op welke bouwstenen we voort kunnen bouwen, en organiseren sessies in de deelregio's, hun raden en Staten, en vertegenwoordigers van bedrijfsleven, kennisinstellingen en sociaal maatschappelijke instellingen om op te halen wat de punten zijn waar we ons als overheden de komende vier jaar op zouden moeten richten.

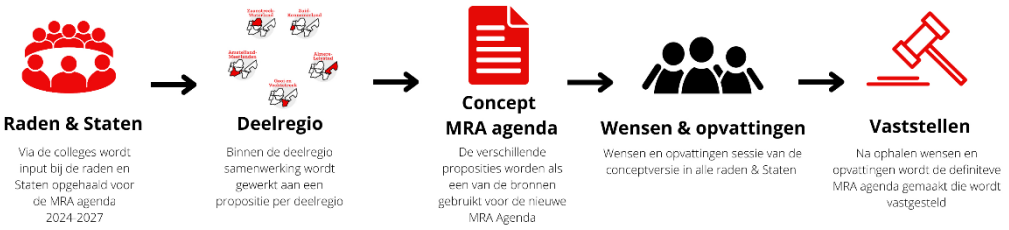
We voeren in deze fase ook gesprekken met de Platforms, PHO's en het Bestuur om input op te halen. Voor de raden en Staten organiseren we vanuit verschillende (lopende) projecten in de deelregio's sessies waarin zij aan de voorkant mee kunnen denken welke onderwerpen zij belangrijk vinden en die een plek moeten krijgen in de MRA Agenda.

Er zijn verschillende processen/bronnen die input zijn voor de nieuwe MRA agenda:

- <u>Input vanuit raden en staten via colleges</u>
  Het is van belang dat de inhoud voor de MRA agenda gedragen wordt door de overheden binnen de Metropool. Daarom het volgende voorstel om input op te halen vanuit de (lokale) overheden en provincies. Voor welke grote opgaven staat de regio en hoe kan de MRA agenda daarin bijdragen? Om input voor de agenda op te halen wordt het volgende proces voorgesteld:
  - MRA vraagt deelregio's te komen met een regionale propositie. Kom met propositie voorstel vanuit deelregio voor december 2023. Gemeenten binnen deelregio pakken dit gezamenlijk op. Mogelijk pakken provincies dit anders op vanwege coalitievorming.
  - College/GS haalt input op vanuit eigen visiedocumenten, coalitie akkoorden.
  - In deelregio wordt tegelijkertijd samengewerkt aan gedeeltelijke propositie voor de regio, die ieder college deelt met haar gemeenteraad. Deelregio's stemmen lokale propositie met elkaar af. Eind oktober dient deze gereed te zijn voor het maken van de conceptversie.
  - Alle proposities dienen als bouwsteen voor de nieuwe MRA agenda
  - MRA stelt de kaders van de uitvraag op hoofdlijnen op, aangevuld door de deelregio's met 'eigen' visiestukken, aanknopingspunten uit MRA Agenda die relevant zijn voor de eigen regio en hun coalitieakkoorden.

Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

- Verstedelijkingsconcept/NOVEX: Een van de belangrijke producten binnen de MRA samenwerking is de MRA verstedelijkingstrategie waar eigenlijk alle onderwerpen terugkomen vanuit ruimtelijke opgaven en investeringen, dus wonen, werken, landschap/natuur/recreatiegebieden, mobiliteit, water, energie-infrastructuur etc. De MRA verstedelijkingsstrategie zal een belangrijke pijler blijven voor de nieuwe agenda. In het kader van de verstedelijkingsstrategie worden allerlei sessies in de deelregio belegd, die input kan worden gebruikt voor de nieuwe agenda. Vanuit dat team wordt input opgehaald bij de deelregio's. Belangrijk is dat er bij deze sessies de procesnotitie van de MRA agenda wordt gedeeld en toegelicht, zodat er helderheid komt over wat wanneer zal gebeuren. Dit gebeurt al in fase 0 (zie procesnotitie).
- Pamflet: De input vanuit de partners uit het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de sociaal maatschappelijke instellingen organiseren we in deze fase gezamenlijk met de Amsterdam Economic Board. Via een intensief proces met een groep creatieve en strategische denkers komt er een wervend pamflet, welke in feite als een call to action zal fungeren om partners uit de hele regio te mobiliseren om gezamenlijk op te trekken om onze doelen te verwezenlijken. De input die in dit proces gegenereerd wordt voor het pamflet is een bron voor onze MRA Agenda. Het is een aanzet tot een gemeenschappelijk perspectief dat energie en richting geeft en aan een gedeeld beeld van de waarden of doelstellingen die we daarbij van belang vinden. Zo geven we de toekomst van de Metropool met elkaar vorm. We brengen in beeld wat we morgen beslist anders moeten gaan doen en welke doorbraken er nodig zijn om die toekomst werkelijkheid te laten worden. Dat laten we zien aan de hand van een aantal concrete voorbeelden van samenwerking in de regio en van de obstakels die we daarvoor moeten overwinnen. We staan als regio voor grote uitdagingen, om de verschillende 'crisis' die spelen het hoofd te bieden. Hoe we uiteindelijk gaan samenwerken met specifieke partners bij de uitvoering van de MRA Agenda krijgt later in het proces pas vorm bij het uitwerken van de meerjarige uitvoeringsprogramma's en bij de daadwerkelijke uitvoering. Het pamflet staat centraal tijdens de State of the Region op 11 juli 2023.
- Platforms: De inhoudelijke opgaven willen we via de platforms naar boven halen. Een goed gesprek voeren met de platforms om input op te halen voor de

nieuwe agenda, kijkend naar de opgaven die nodig zijn over de desbetreffende thema's die besproken worden in de platforms.

- Tussenstand huidige MRA agenda: De huidige MRA Agenda loopt nog tot de zomer 2024. Na de zomer van 2024 wordt deze geëvalueerd. Het is wel goed om nu al naar de huidige MRA agenda te kijken, dat maken wij inzichtelijk en gebruiken we als input voor de nieuwe agenda.

Fase 2 – Conceptversie (80% versie) inclusief meerjarenbegroting (februari 2024- mei 2024)
Eind 2023 beginnen we ook met het opstellen van een eerste conceptversie van de nieuwe MRA Agenda (inclusief de financiële vertaling in de vorm van de meerjarenbegroting van deze zelfde periode). In het nieuwe jaar is dit concept gereed, en zal deze via agendering in de PHO's, Platforms en het Bestuur voorliggen in een (extra) AV in februari 2024. Na deze bespreking zal deze conceptversie naar alle deelnemers (colleges, raden en Staten) worden verzonden voor het traject van 'wensen en opvattingen'.

Fase 3 – Definitieve versie MRA Agenda inclusief meerjarenbegroting (juni/juli 2024)
Op basis van de 'wensen en opvattingen' die binnen komen tijdens fase 2 werken we aan een definitieve versie van de MRA Agenda en de Meerjarenbegroting. In de Algemene Vergadering van juni/juli 2024 stellen we de definitieve MRA Agenda inclusief Meerjarenbegroting vast en worden deze vrijgegeven voor vaststelling door de deelnemers. Zij krijgen hiervoor de tijd tot het najaarscongres van de MRA.

Fase 4 – Vaststelling definitieve MRA Agenda, opstellen investeringsagenda inclusief meerjarig uitvoeringsprogramma (najaar 2024)
De MRA agenda wordt gepresenteerd tijdens het MRA najaarscongres in 2024. Ook stellen we in deze fase op hoofdlijnen een investeringsagenda en een concept meerjarig uitvoeringsprogramma op voor de doelstellingen die in de MRA Agenda zijn opgenomen. De investeringsagenda en het meerjarig uitvoeringsprogramma die we opstellen zijn documenten voor de Platforms, PHO's en het Bestuur om te sturen op de uitvoering van de MRA Agenda. Deze worden daarom in nauwe afstemming met deze gremia opgesteld en uiteindelijk vastgesteld in het Bestuur.

Fase 5 – Lancering en uitvoering (najaar 2024 en verder)
Tijdens het najaarscongres 2024 lanceren we de nieuwe MRA Agenda en daarna start de uitvoeringsfase. Voor de uitvoering trekken we nauw op met de partners die we tijdens het proces om te komen tot de MRA Agenda hebben gemobiliseerd (call 2 action pamflet) en nieuwe partners die zich daarna nog willen aansluiten. Vanuit gedeelde belangen proberen we op deze wijze zo efficiënt mogelijk onze doelen te bereiken.

Verantwoording over de lopende agenda

Conform de afspraken uit de Samenwerkingsafspraken gaan we na afloop van de huidige agenda ook verantwoording afleggen over de huidige MRA Agenda. Wat is er uitgevoerd van de voorgenomen uitvoeringslijnen, en welke kosten zijn daarbij gemaakt. Op voorstel van het Bestuur neemt de Algemene Vergadering daarbij een besluit over wat te doen met een eventueel overschot, of hoe een eventueel tekort te dekken. In het proces om te komen tot de nieuwe MRA Agenda zal uiteraard in alle gesprekken die worden gevoerd om input op te halen ook het gesprek worden gevoerd over de huidige agenda en de goede dingen die we daaruit mee kunnen nemen en wellicht sommige uitvoeringslijnen in de nieuwe MRA agenda achterwege kunnen laten. De feitelijke verantwoording (financieel en inhoudelijk) zal in Q3 van 2024 plaats vinden. Hierbij zullen ook de wensen en opvattingen van de deelnemers worden opgehaald via de gebruikelijke procedures.

Organisatie
De AV is opdrachtgever en het bestuur is opdrachtnemer. De MRA directie is verantwoordelijk voor de verdere uitwerking van de nieuwe MRA agenda. Dit wordt mede samen gemaakt met de deelregio's en de provincies.

Bijlage A
Inhoudelijke startnotitie

Elke vier jaar vernieuwen we onze MRA Agenda. De huidige agenda loopt af in 2024, en om voor de periode 2024-2028 weer een actuele en gedragen agenda te hebben starten we nu om deze op te stellen. Dat is ook nodig, want om tot een agenda te komen waar al onze deelnemers en partners op een goede manier bij betrokken zijn is een intensief en zorgvuldig proces nodig. Dit proces is omschreven in de procesnotitie voor de MRA Agenda, waarin is opgenomen wat we wanneer gaan doen, en wie op welk moment betrokken wordt. Daarnaast is het verstandig om tot een gedeeld beeld te komen van wat de MRA Agenda nu precies is, en wat voor een type informatie daar in komt. Daartoe dient deze inhoudelijke startnotitie.

Doel inhoudelijke startnotitie

Het doel van deze inhoudelijke startnotitie is om tot een gedeeld beeld te komen van wat de MRA Agenda 2024-2028 zal bevatten. Hoe komt het document er uit te zien, uit welke onderdelen gaat het bestaan, wat voor een type inhoud komt er in, welke bronnen gebruiken we daarvoor, enzovoort. Tezamen met de procesnotitie zorgt dit ervoor dat bij aanvang van het proces alle stakeholders een gedeeld beeld hebben bij wat we gaan doen en hoe we dat gaan doen.

Wat is de MRA Agenda 2024-2028?

In een intensief proces, met grote betrokkenheid van de deelnemers, zijn de Samenwerkingsafspraken tot stand gekomen (concept 15 oktober 2021) en vastgesteld in raden, Staten en college in het najaar 2021 en voorjaar 2022. De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 30 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam. Elke gemeente (en deelregio) brengt kwaliteiten in die het totaal versterken. De kracht van de MRA is de diversiteit, zowel economisch als stedelijk en landschappelijk. De MRA agenda bepaalt de koers voor de periode 2024-2028.

Doel en uitgangspunten van de MRA Agenda:

We hebben als samenwerkende overheden in de Metropoolregio Amsterdam een overkoepelende ambitie, zoals ook verwoord in de in 2021 vastgestelde MRA Agenda: *We streven naar een Metropoolregio Amsterdam als een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit. Dat doen we door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool.*

Daarbij hebben we in de MRA Samenwerkingsafspraken drie thema's geformuleerd.

1. De meest inventieve regio van Europa, met de best opgeleide bevolking.
2. Een regio voor iedereen, naar de menselijke maat
3. Een duurzaam verbonden regio

In de nieuwe MRA Agenda verdelen we het centrale doel in subdoelstellingen.
Bijvoorbeeld het centrale doel: *We streven naar een toekomstbestendige en evenwichtige regio met een hoge kwaliteit van leven, en brede welvaart*, dan zouden voorbeelden van subdoelstellingen kunnen zijn:

- We streven naar een fijnmazig en betaalbaar netwerk van duurzaam openbaar vervoer
- We streven naar een toegankelijke en goed functionerende woningmarkt

Of

- We streven naar een toekomstbestendige ontwikkeling van de economie, waarbij we als regio voor oplopen in innovatie, circulariteit, sociaal-maatschappelijk ondernemen, enzovoort.

Elke subdoelstelling maken we vervolgens zo concreet mogelijk door (zo meetbaar mogelijk) resultaten te benoemen die nodig zijn om de betreffende subdoelstelling te verwezenlijken.
Bijvoorbeeld: 'We streven naar een toegankelijke en goed functionerende woningmarkt' zouden de resultaten die nodig zijn om de subdoelstelling te verwezenlijken bijvoorbeeld kunnen zijn:

- Er moeten X nieuwe woningen per jaar komen
- Op plekken A, B en C is betere ontsluiting nodig qua mobiliteit om de woningbouw te bevorderen

<u>Een aantal principes voor de nieuwe MRA Agenda:</u>

- In de MRA Agenda staan alle doelstellingen die bijdragen aan de centrale doelstelling, ook als we als overheden niet primair zelf aan zet zijn. Het toch benoemen van die doelstellingen geeft zicht op wie of wat we moeten beïnvloeden om het toch voor elkaar te krijgen
- We willen meer impact maken als samenwerkende overheden. Er zijn grote transities of doorbraken nodig op veel terreinen. We denken daarom groots, in doen wat nodig is in plaats van doen wat mogelijk is. Als we doen wat nodig is op ons netvlies hebben, bedenken we daarna welke stappen mogelijk zijn om daar zo goed en efficiënt mogelijk te komen.
- Focus is geen doel op zich, maar kan soms wel wenselijk zijn voor het bestuurlijk gesprek of voor de inzet van mensen en middelen. We maken daarom in de MRA Agenda een onderscheid tussen subdoelstellingen waar nog echt keuzes moeten worden gemaakt, en die vragen om een bestuurlijk gesprek, en subdoelstellingen die evident van regionaal belang zijn of op regionale schaal moeten worden aangevlogen, maar die al meer in de uitvoeringsfase zitten.
- De drie thema's die benoemd zijn in de Samenwerkingsafspraken vormen het vertrekpunt voor de inhoud van de nieuwe MRA Agenda

Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam

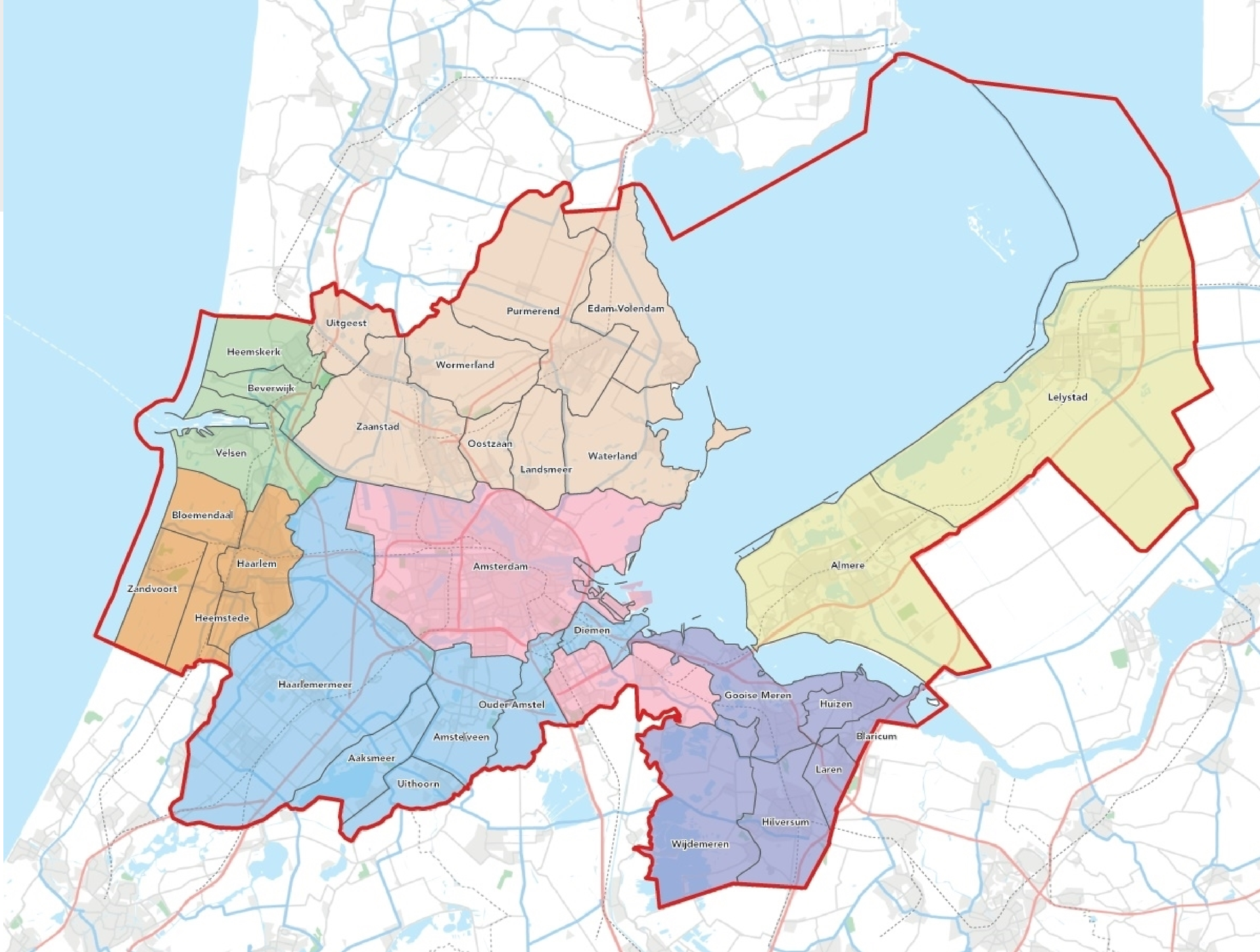
info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Opbouw:
De MRA Agenda bestaat uit verschillende onderdelen:

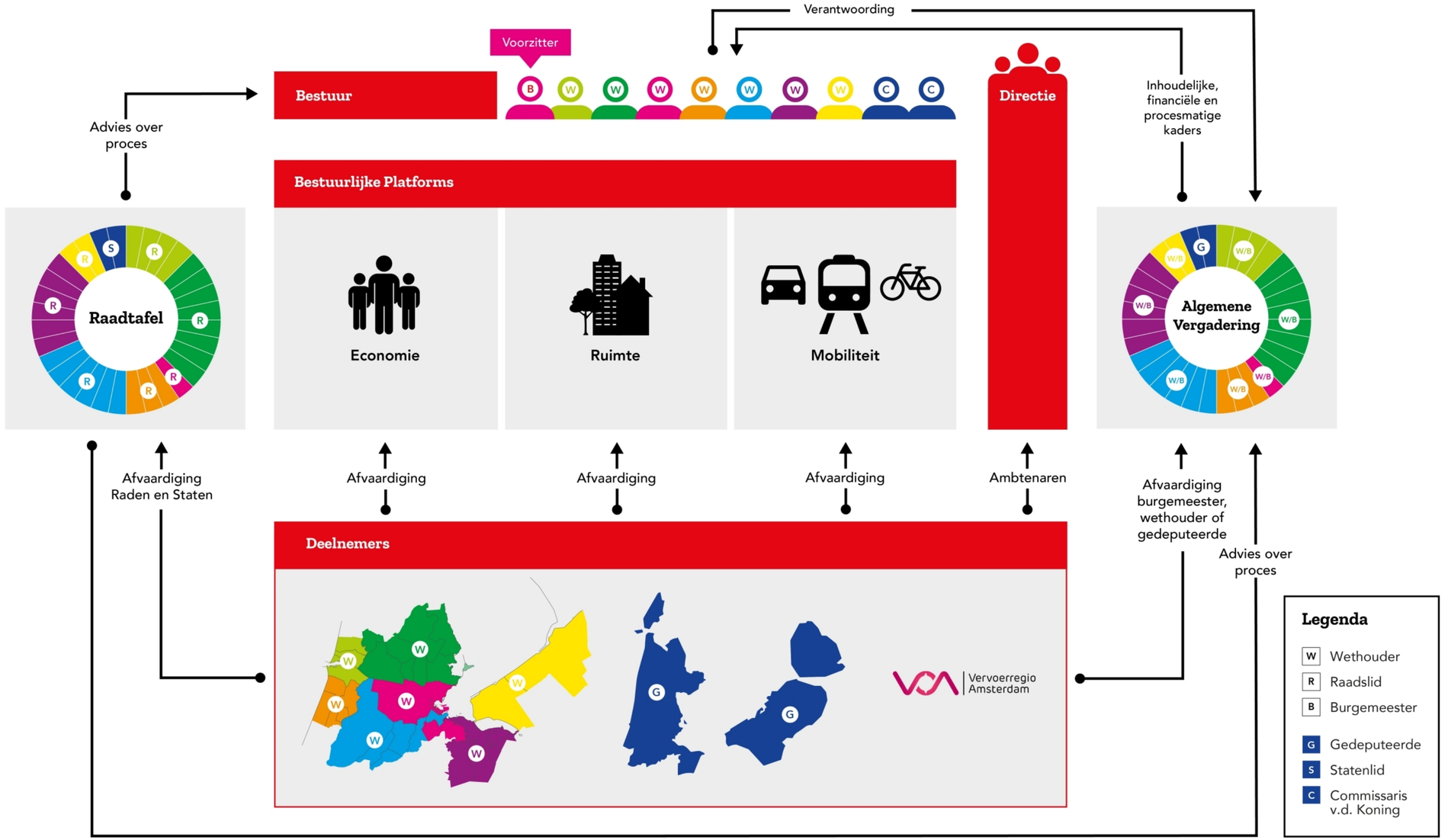
- De eigenlijke MRA Agenda geformuleerd met doelstellingen. De doelstellingen worden geformuleerd in concrete resultaten.
- De bijbehorende Meerjarenbegroting. Op basis van de concept MRA agenda maakt het bestuur een meerjarenbegroting voor de uitvoering van de agenda en is het financiële kader voor de MRA Agenda. Hierin maken we inzichtelijk welke reguliere inkomsten we verwachten (uit bijdragen van de MRA deelnemers), en hoe we die middelen in gaan zetten. Per subdoelstelling zal een bedrag worden opgenomen, waarbij een sterke relatie met het meerjariguitvoeringsprogramma bestaat: daarin is immers op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt wat we moeten gaan doen qua acties om onze subdoelstellingen (en de bijbehorende concrete resultaten) te behalen.
- Een Investeringsagenda. Hierin worden de benodigde investeringen opgenomen om de inhoud van de agenda te realiseren. Om straks alle doelstellingen uit de MRA Agenda te verwezenlijken zijn op een aantal van deze subdoelstellingen waarschijnlijk investeringen nodig. Investeringen door ons zelf als overheden, door onze triple helix partners, of door financiering vanuit Den Haag of Europa. In de investeringsagenda maken we inzichtelijk welke investeringen per se noodzakelijk zijn om onze subdoelstellingen te verwezenlijken, en maken we inzichtelijk welke financieringsbronnen daarbij logisch/optioneel zijn.
- Uitvoeringsprogramma: de uitvoering en implementatie van de nieuwe MRA agenda. De beoogde resultaten uit de MRA agenda worden in het uitvoeringsprogramma vertaald in concrete acties. In oktober 2024 wordt de nieuwe MRA gelanceerd. Daarna trekken we als landelijke en regionale overheden in de uitvoering samen op met partners.

+ 2,5 mln inwoners
+ 1,1 mln woningen
+ 230.000 bedrijven
+ 1,5 mln banen

+ 30 gemeenten
+ 2 provincies
+ Vervoerregio
+ 7 deelregio’s

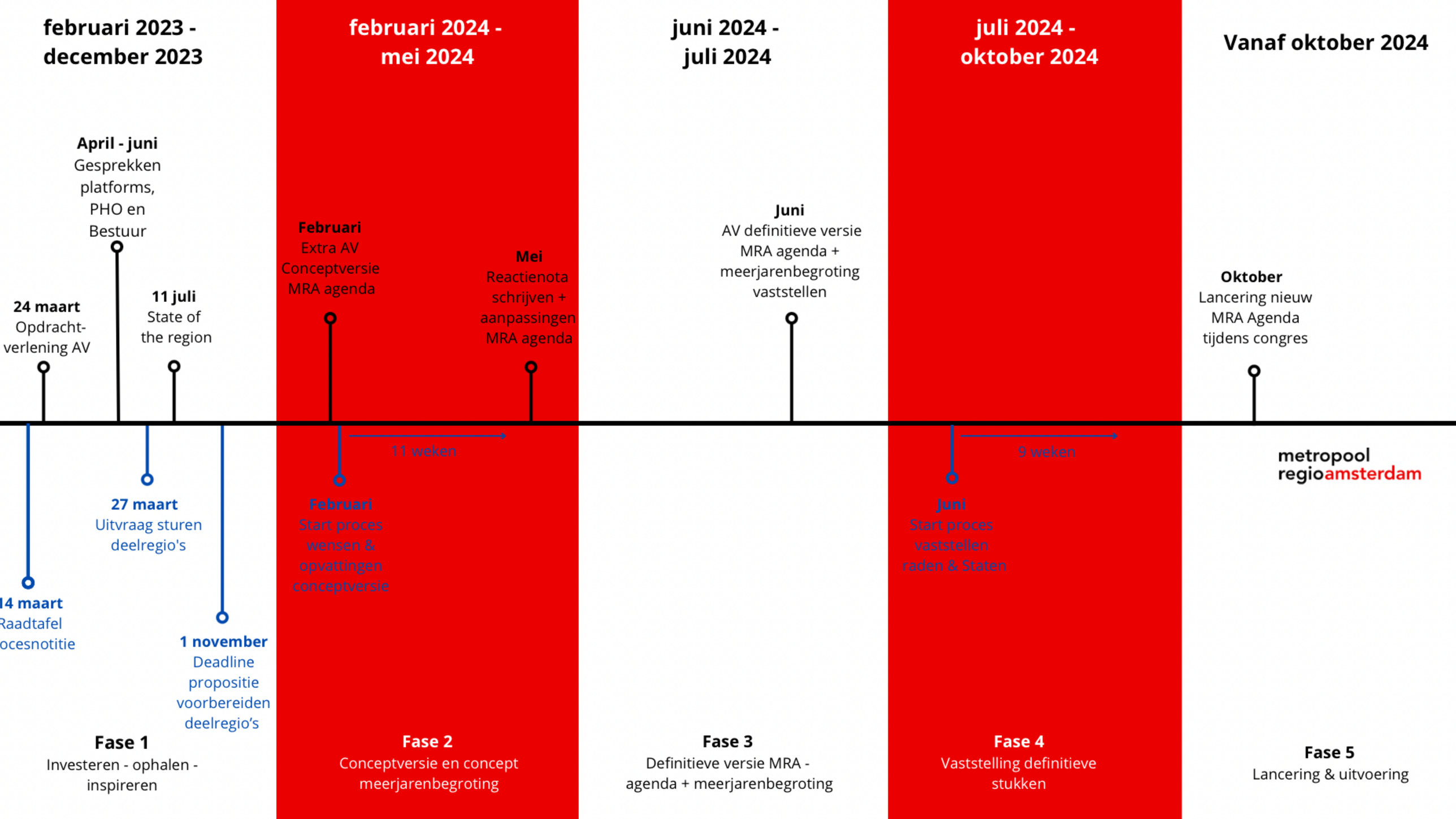

metropool
regioamsterdam

Verantwoording
Voorzitter
Bestuur
Directie
Advies over proces
Inhoudelijke, financiële en procesmatige kaders
Bestuurlijke Platforms
Raadtafel
Economie
Ruimte
Mobiliteit
Algemene Vergadering
Afvaardiging Raden en Staten
Afvaardiging
Afvaardiging
Afvaardiging
Ambtenaren
Afvaardiging burgemeester, wethouder of gedeputeerde
Advies over proces
Deelnemers
Vervoerregio Amsterdam
Legenda
W Wethouder
R Raadslid
B Burgemeester
G Gedeputeerde
S Statenlid
C Commissaris v.d. Koning

MRAgenda

- Opdracht is verleend door AV aan het bestuur:
  - Advies van raadtafel
- Lancering: najaar 2024
- Focus: samen en interactie
- Verschillende bronnen voor input agenda

februari 2023 - december 2023
februari 2024 - mei 2024
juni 2024 - juli 2024
juli 2024 - oktober 2024
Vanaf oktober 2024
April - juni
Gesprekken platforms, PHO en Bestuur
24 maart
Opdracht-verlening AV
11 juli
State of the region
Februari
Extra AV Conceptversie MRA agenda
Mei
Reactienota schrijven + aanpassingen MRA agenda
Juni
AV definitieve versie MRA agenda + meerjarenbegroting vaststellen
Oktober
Lancering nieuw MRA Agenda tijdens congres
14 maart
Raadtafel ocesnotitie
27 maart
Uitvraag sturen deelregio's
1 november
Deadline propositie voorbereiden deelregio's
Februari
Start proces wensen & opvattingen conceptversie
11 weken
Juni
Start proces vaststellen raden & Staten
9 weken
metropool regioamsterdam
Fase 1
Investeren - ophalen - inspireren
Fase 2
Conceptversie en concept meerjarenbegroting
Fase 3
Definitieve versie MRA - agenda + meerjarenbegroting
Fase 4
Vaststelling definitieve stukken
Fase 5
Lancering & uitvoering

Input ophalen

Er zijn verschillende processen/bronnen die input zijn voor onze nieuwe MRA agenda

- Verstedelijkingsconcept/NOVEX
- Platforms
- Tussenstand huidige MRA agenda
- Input vanuit partners in de regio die komen met ‘pamflet’ → call 2 action
- Input vanuit raden en staten via colleges (deelregio’s)
  - Een actieve rol vanuit alle bestuursleden vanuit haar/zijn deelregio.

Raden & Staten

Via de colleges wordt input bij de raden en Staten opgehaald voor de MRA agenda 2024-2027

Deelregio

Binnen de deelregio samenwerking wordt gewerkt aan een propositie per deelregio

Concept MRA agenda

De verschillende proposities worden als een van de bronnen gebruikt voor de nieuwe MRA Agenda

Wensen & opvattingen

Wensen en opvattingen sessie van de conceptversie in alle raden & Staten

Vaststellen

Na ophalen wensen en opvattingen wordt de definiteve MRA agenda gemaakt die wordt vastgesteld

Doel van de MRA Agenda

De paraplu

- We streven naar een Metropoolregio Amsterdam als een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit. Dat doen we door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool.

- Met de drie thema's uit de MRA Samenwerkingsafspraken:
  - De meest inventieve regio van Europa, met de best opgeleide bevolking.
  - Een regio voor iedereen, naar de menselijke maat
  - Een duurzaam verbonden regio

De provincie Noord-Holland, de MRA en de nieuwe MRA-Agenda

(versie 30 mei 2023)

Aanleiding en doel van deze notitie

De MRA Agenda vormt de inhoudelijke basis van de bestuurlijke samenwerking tussen ruim dertig overheden in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Op dit moment verloopt de samenwerking langs de lijnen van de MRA Agenda 2020-2024. Het is de bedoeling om in 2024 een nieuwe MRA Agenda te presenteren voor de periode 2024-2028. Het MRA-bestuur is verantwoordelijk voor het totstandkomingsproces van deze nieuwe MRA Agenda. De 33 overheden die aan de MRA verbonden zijn, hebben het verzoek gekregen om dit najaar 'proposities' aan te leveren, die kunnen dienen als inhoudelijke bouwstenen voor de nieuwe MRA Agenda.

Om tot een inhoudelijk adequate en gedragen 'propositie' van de provincie Noord-Holland te komen, worden de Staten in de gelegenheid gesteld hun visie te geven op de aandachtspunten die voor de MRA van belang zijn, rekening houdend met hetgeen de provincie zelf reeds doet. Deze notitie kan daarbij als eerste vertrekpunt dienen.

Er worden eerste enkele achtergronden geschetst over het ontstaan van de MRA-samenwerking. Daarna wordt ingegaan op de bestuurlijke verhouding tussen de MRA en de provincie Noord-Holland.

Ontstaan van de samenwerking in de MRA

De bestuurlijke samenwerking tussen de grote stad Amsterdam, de omliggende kleinere buurgemeenten en de provincie gaat ver terug. Al vanaf de jaren 1960 werd door bestuurders van Amsterdam, buurgemeenten en de provincie gesproken over regionale thema's als infrastructuur, mobiliteit en werkgelegenheid.

Het bestaande informele overleg kreeg vanaf 1986 vorm in het 'Regionaal Overleg Amsterdam' (ROA) waar op een aantal beleidsterreinen, zoals volkshuisvesting, economische ontwikkeling en verkeer, portefeuillehouders uit Amsterdam en 16 omliggende gemeenten met elkaar probeerden tot afstemming te komen. In 1992 werd het Regionaal Overleg Amsterdam omgevormd tot een Regionaal *Orgaan* Amsterdam (ROA), compleet met statuten, een bestuur en een Regioraad bestaande uit raadsleden.

Ook rond Rotterdam en in andere stedelijke regio's in Nederland hadden zich vergelijkbare bestuurlijke overlegstructuren gevormd. Het kabinet kende dergelijke 'Kaderwetgebieden' bepaalde bevoegdheden toe op enkele thema's en speelde met de gedachte om deze stedelijke regio's op termijn door te ontwikkelen naar 'stadsprovincies'. Een dergelijke volwaardige regionale bestuurslaag is er echter nooit gekomen. Dit idee werd definitief ten grave gedragen in 1995, toen het voorstel om Amsterdam met de omliggende gemeenten om te vormen tot een 'stadsprovincie' in een referendum met meer dan 90% van de stemmen werd verworpen.
In de jaren na het referendum heeft de bestuurlijke samenwerking rond Amsterdam zich ontwikkeld langs twee sporen – een formeel en een informeel spoor. In de eerste plaats was er het Kaderwetgebied van de ROA als vorm van 'verlengd lokaal bestuur', met enkele formele taken (op basis van de wet gemeenschappelijke regelingen) op het gebied van verkeer en vervoer, infrastructuur, ruimtelijke ordening, woningbouw en jeugdzorg. Daarnaast bestond er een groter informeel samenwerkingsverband als netwerk zonder bevoegdheden onder de naam Regionale Samenwerking Amsterdam (RSA), waarin vooral burgemeesters spraken over visies en ruimtelijke ontwikkelingen in de Noordvleugel van de Randstad. Diverse malen werden ook grote werkconferenties georganiseerd.

Situatie sinds 2015
Vanaf 2015 is de bestuurlijke samenwerking rond Amsterdam in twee opzichten veranderd. Allereerst zijn in januari 2015 de zeven bestaande Kaderwetgebieden door het Rijk afgeschaft, vanuit de opvatting dat het hier ging om een toch wat ondoorzichtige regionale bestuurslaag. In twee regio's is echter een 'afgeslankt' Kaderwetgebied blijven bestaan, om zich uitsluitend bezig te houden met concessieverlening en concessiebeheer van het regionaal openbaar vervoer: de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH) en de Vervoerregio Amsterdam. De Vervoerregio beschikt als regionale vervoersautoriteit dus over formele bevoegdheden en ontvangt daartoe ook rechtstreeks geldmiddelen vanuit het Rijk. Van de Vervoerregio maken veertien gemeenten deel uit, hetgeen betekent dat slechts een deel van de MRA-gemeenten (deelregio's Zaanstreek-Waterland, Amsterdam en Amstelland-Meerlanden) daarbij is aangesloten.

In de tweede plaats kreeg de bestaande informele MRA-samenwerking rond Amsterdam in 2016 via de lancering van de (vierjaarlijkse) MRA Agenda nieuw élan. Daarin stond ook het streven naar een nieuwe vorm van samenwerking opgenomen. Zowel de Vervoerregio Amsterdam (VRA) als de Metropoolregio Amsterdam (MRA) bestaan sinds begin 2017

Eind 2021 heeft de MRA de huidige vorm gekregen via nieuwe bestuurlijke spelregels – de 'Samenwerkingsafspraken Metropoolregio Amsterdam'. Die zijn met ingang van december 2022 van kracht geworden. Deze Samenwerkingsafspraken zijn erop gericht de gang van zaken en de financiering transparanter te maken en daarmee de betrokkenheid van de raden en Staten van de deelnemende overheden te versterken.

Samenwerkingsafspraken
Als samenwerkende overheden in de MRA is voor de periode 2022-2026 een overkoepelende ambitie geformuleerd: '*We streven naar een Metropoolregio Amsterdam als een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit. Dat doen we door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool.'*

Tevens zijn drie thema's geformuleerd met een niet-limitatieve opsomming van onderwerpen waarop samenwerking in MRA-verband kan plaatsvinden:

De meest inventieve regio van Europa, met de best opgeleide bevolking
Creatief ondernemerschap

- Tech, Data, Artificial Intelligence
- Life sciences & Health
- Groene innovatie
- et cetera

Een regio voor iedereen, naar de menselijke maat

- Sociaal evenwichtig
- Open & divers
- Hoge leefkwaliteit (wonen, landschap, cultuur)
- Nabijheid van (publieke) diensten
- et cetera

Een duurzaam verbonden regio

- Internationaal knooppunt
- Systeemsprong haven, OV, luchtvaart, verduurzaming
- Digitale hub
- et cetera

MRA-Agenda en provinciaal beleid

De provincie Noord-Holland is een partner in de MRA-samenwerking, samen met de provincie Flevoland, Amsterdam zelf en nog 29 andere gemeenten. Ook de Vervoerregio neemt deel aan de MRA-samenwerking. De Samenwerkingsafspraken hebben de onderlinge werkwijze en de te volgen procedures verhelderd, maar het wezen van de MRA in stand gelaten: het blijft een netwerksamenwerking zonder eigen bevoegdheden. De deelnemende overheden proberen hun eigen bestuurlijke ambities op regionale schaal op elkaar af te stemmen, maar blijven autonoom. De gemaakte MRA-afspraken zijn niet in rechte afdwingbaar.

Voor de provincie Noord-Holland geldt dat ongeveer de helft van de Noord-Hollandse gemeenten participeert in de MRA, maar de andere helft niet. De provincie blijft daarom binnen het MRA-verband altijd gericht op de verbinding van het noordelijk met het zuidelijk deel van Noord-Holland. Voor de provincie Flevoland geldt overigens iets vergelijkbaars: Almere en Lelystad maken deel uit van de MRA, maar de vier andere Flevolandse gemeenten niet.
Net als voor de andere MRA-overheden, geldt ook voor de provincie Noord-Holland dat regionale samenwerking op MRA-schaal bij een aantal onderwerpen zeer voor de hand ligt, maar dat geen bevoegdheden zijn overgedragen aan de MRA en dat de regionale MRA-betrokkenheid altijd een aanvulling vormt op het eigen werk – en niet daarvoor in de plaats komt. Er zijn en worden geen bevoegdheden overgedragen. Voor de provincie is deelname aan de MRA-samenwerking een manier om de eigen provinciale ambities verder te brengen in het zuidelijk deel van de provincie.
Het in de provincie vastgestelde beleid blijft richtsnoer van het provinciaal handelen, zowel in MRA-verband als daarbuiten. De diverse MRA Agenda's die zijn (en zullen worden) opgesteld, zijn daarmee een regionale vertaling van (delen van) het provinciaal beleid. De inhoudelijke scope van de MRA Agenda is overigens ook minder breed dan het totaal van het provinciaal beleid.

De huidige MRA Agenda 2020-2024, en ook de voorgaande Agenda 2016-2020, beperken zich qua thematiek tot de onderwerpen regionale economie, wonen, ruimtelijke ordening en mobiliteit, hetgeen logisch is gezien het bovenlokale, regionale karakter van deze thema's. Dit weerspiegelt zich in de drie bestuurlijke platforms, die zich eveneens richten op ruimte, economie en mobiliteit. Daarnaast telt de MRA vier portefeuillehoudersoverleggen ten aanzien van de thema's bouwen & wonen, metropolitaan landschap, duurzaamheid en kunst, cultuur en erfgoed.
De aankomende maanden wordt een begin gemaakt met het opstellen van een nieuwe MRA Agenda voor de periode 2024-2028. Dit proces loopt enigszins parallel met de collegeonderhandelingen voor een nieuw provinciebestuur. Het zal niet zo zijn dat in die nieuwe MRA Agenda zaken komen te staan die haaks staan op het provinciaal beleid. In het ideale geval is het daarvan een goede regionale uitwerking.

Discussievragen
Het gesprek dat Provinciale Staten voert over de inhoud van de nieuwe MRA Agenda en de bestuurlijke verhouding tussen de provincie en de Metropoolregio, dient zich in elk geval voor een deel te concentreren rond de volgende vragen:

- *Welke bestuurlijke verhouding is wenselijk tussen de provincie Noord-Holland en de MRA, tegen de achtergrond van het feit dat weliswaar iedereen doordrongen is van het belang van regionale samenwerking, maar niemand een vierde regionale bestuurslaag wenst met eigen bevoegdheden?*
- *Ligt het voor de hand dat de MRA zich, in aanvulling op de bestaande thema's economie, wonen, ruimtelijke ordening en mobiliteit, ook moeten bezighouden met andere of nieuwe onderwerpen, en wat zou dat dan betekenen voor de eigen activiteiten van de provincie Noord-Holland op die thema's?*
- *Hoe zouden Statenleden betrokken willen worden bij de bestuurlijke samenwerking in MRA-verband?*
- Tot slot een vraag voor na de installatie van het nieuwe college: *Wat verwachten ze van de gedeputeerden die in de diverse Platforms en portefeuillehoudersoverleggen actief zijn?*

Metropoolregio Amsterdam

Internationale topregio met hoge leefkwaliteit

metropool regioamsterdam

Agenda voor een toekomstbestendige en evenwichtige metropool

2020-2024

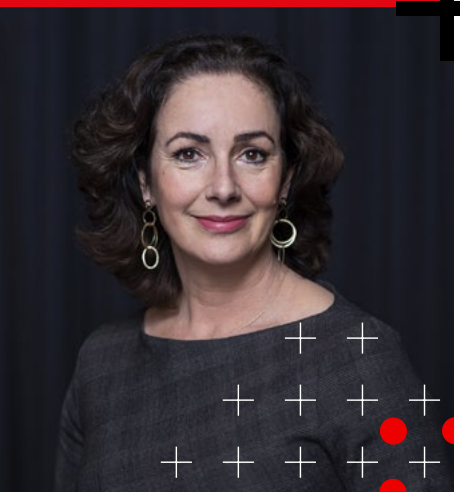
Verantwoording

De MRA Agenda is opgesteld in opdracht van de Agendacommissie van de MRA en is in een interactief proces met bestuurders, raden en Staten tot stand gekomen.

Na het startschot bij het MRA Congres van oktober 2018 zijn bij de bestuurlijke platforms en in de deelregio's signalen opgehaald over de wensen en verwachtingen ten aanzien van de nieuwe agenda. Een belangrijke stap daarbij was de Discussienotitie: op weg naar de MRA Agenda 2.0, die in het voorjaar van 2019 uiteindelijk in totaal met zo'n driehonderd raads- en Statenleden en bestuurders is besproken. Ook door derden is op de discussienotitie gereageerd, zoals door de Amsterdam Economic Board en door ORAM, de koepelorganisatie van bedrijven- en ondernemersverenigingen in de regio Amsterdam.

De rijke oogst die dit heeft opgeleverd, is vertaald naar een concept-agenda. In het najaar van 2019 is deze, na een ronde in de platforms, ter reactie voorgelegd aan de raden en Staten van de MRA-overheden. Ook in deze ronde zijn reacties van derden ontvangen, waaronder van de aangrenzende regio's West-Friesland en de regio Alkmaar.

Het resultaat van al deze betrokkenheid en inbreng is de MRA Agenda 2020-2024: een gezamenlijke agenda met vraagstukken en opdrachten die de MRA-samenwerking de komende periode inhoud geven.

Voorwoord

Vier jaar geleden is de eerste MRA-agenda gepresenteerd. Door de crises stonden huizen onder water, waren de budgetten geslonken en hadden mensen hun baan verloren. De eerste agenda richtte zich daarom op het versterken van de economische positie van de regio. We wilden bij de top vijf regio's van Europa horen.

Vier jaar later zien we dat de wereld is veranderd. De groei is harder gegaan dan verwacht. Traditionele parameters laten een ongekend succes zien. Het gemiddeld inkomen, het aantal toeristen en de bouwproductie zijn nog nooit zo hoog geweest. Aan de andere kant zijn we ons steeds meer bewust van de keerzijde van succes. Stijgende huizenprijzen zorgen ervoor dat wonen in de stad van je keuze geen automatisme meer is, het idyllische cafeetje aan de haven is inmiddels ook in het buitenland bekend en files en overvolle metrostellen zijn eerder regel dan uitzondering.

Bovendien komen we er steeds meer achter dat de wijze van ons bestaan de planeet uitput en ons fragiele evenwicht met de natuur verstoort. Dit zorgt voor nieuwe uitdagingen. We zullen ons moeten wapenen tegen klimaatverandering. Een warme zomer is niet alleen iets om naar uit te zien, maar ook reden tot zorg. Waar we altijd land op water wonnen, zullen we serieus moeten nadenken over hoe we land weer water kunnen laten zijn. Ook moeten we kijken naar het verkleinen van onze voetafdruk. Onze voorgangers bouwden ooit meer dan duizend molens in de Zaanstreek alleen, onze generatie zal hetzelfde moeten doen. Niet van hout, maar van metaal.

Om deze, soms nieuwe, uitdagingen het hoofd te bieden, hebben we gezamenlijk een nieuwe strategische agenda voor de komende vier jaar geformuleerd. In de agenda wordt welvaart niet meer uitgedrukt in banen en inkomen alleen, maar ook in toekomstbestendigheid en kwaliteit van leven. We proberen de lastige onderwerpen beet te pakken, wetend dat we het hier niet direct over eens zijn. Maar een regio met zo veel bruggen, herbergt ook goede bruggenbouwers. We weten namelijk dat het succes van de ene gemeente ook het succes van de andere is. Inwoners houden zich immers niet aan grenzen.

Bruggen alleen zijn niet genoeg. Nieuwe uitdagingen vragen nieuwe oplossingen. Deze nieuwe agenda 2020-2024 legt niet alleen de bestaande plannen vast, ze is ook de bezegeling van de gezamenlijke zoektocht naar oplossingen. Samen werken we aan een toekomstbestendige en evenwichtige metropoolregio.

Femke Halsema
Voorzitter van de Metropoolregio Amsterdam (MRA)

februari 2020

Inhoudsopgave

1 De basis voor samenwerking 5

- De Metropoolregio Amsterdam
- We staan voor urgente, grote en complexe opgaven
- Samen bepalen we de toekomst
- De MRA verbindt en versterkt
- Ambitieuze samenwerking
- Democratische legitimiteit

2 Werken aan de Metroppolregio Amsterdam 10

- Twee leidende principes: toekomstbestendige metropool en evenwichtige metropool
- Vier bestuurlijke opdrachten
- Opdracht 0: De samenwerking verder versterken
- Opdracht 1: Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie
- Opdracht 2: Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken
- Opdracht 3: Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem
- Overzicht opdrachten en uitvoeringslijnen

3 Werkwijze MRA Agenda 33

Interview: Commissarissen van de Koning in de MRA 36

4 Over de MRA en de 7 deelregio's 38

Bijlage: De MRA en de Sustainable Development Goals 48

Colofon 49

1 De basis voor samenwerking

De Metropoolregio Amsterdam

In het dagelijks leven houd je geen rekening met gemeentegrenzen. Je woont bijvoorbeeld in Amstelveen, werkt in de binnenstad van Amsterdam, fietst in het weekend langs de Amstel naar Uithoorn, voetbalt zondag uit tegen Almere City, gaat in de zomer naar Wijk aan Zee en bezoekt je familie in Purmerend. En als je in het buitenland met vakantie bent en mensen vragen waar je in Nederland woont, dan zal je al snel de naam Amsterdam gebruiken.

Rondom Amsterdam ontwikkelt zich een metropool van formaat, die zich uitstrekt van Zandvoort tot Lelystad, van Heemskerk tot Hilversum en van Beemster tot Haarlemmermeer. Een regio met zowel grootstedelijke als suburbane en dorpse karakteristieken. Die een hoge leefkwaliteit biedt met een rijk palet aan woonmilieus, een aantrekkelijk stedelijk voorzieningenaanbod en volop recreatiemogelijkheden in het gevarieerde buitengebied dat overal nabij is. Een stedelijke regio die functioneert als één grote stad met 2,5 miljoen inwoners, 300.000 bedrijven en 1,5 miljoen banen. Een regio die een van de economische groeimotoren en belangrijkste sociale knooppunten van Nederland is en die meedoet in de internationale top.

De MRA heeft een sterke band met de direct omliggende regio's. Daar wonen mensen die in de MRA werken, er zijn bedrijven gevestigd die producten en diensten leveren aan inwoners en bedrijven in de MRA en op het gebied van vrije tijd is er ook veel onderling verkeer. In economisch opzicht is de uitwisseling met de regio Utrecht, regio Eindhoven en de regio Rotterdam-Den Haag van groot belang. Een regio die meedoet in de internationale top is natuurlijk ook sterk verbonden met de rest van de wereld. Schiphol en de haven spelen daar een rol in, maar belangrijker nog zijn de inwoners van de MRA. Met een bevolking met meer dan 180 nationaliteiten en sterke internationale oriëntatie is de andere kant van de wereld nooit ver weg.

De verbondenheid van de regio is niet nieuw

Wie rond 1650 de Zaanstreek bezocht, zag een landschap van honderden molens, ontstaan doordat steden als Amsterdam en Edam machinaal houtzagen tegenhielden. Een inwoner van het Gooi was al even bekend met Amsterdam: rijke regenten als Cornelis Tromp bouwden hier hun buitens en in het gebied verschenen overal vaarten als gevolg van de zandwinning voor de Amsterdamse stadsuitbreiding. Achterkleinkinderen van deze generatie zagen de verbindingen tussen de verschillende gemeenten letterlijk versterkt worden. In de 19e eeuw verbindt de eerste spoorlijn van Nederland Amsterdam en Haarlem. Ook hoeven schepen uit Amsterdam niet meer helemaal langs Den Helder. Zij varen nu langs Velsen en IJmuiden door het Noordzeekanaal. Naast nieuw water, werd overal in de regio nieuw land aangelegd om daarmee ruimte te bieden aan een groeiende bevolking en aan de groei van landbouw en industrie; eerst de Beemster, later de Haarlemmermeerpolder en meer recent de Flevopolder.

Ook de regionale samenwerking kent een lange geschiedenis. Al zeker sinds de 17e eeuw werken de overheden in het gebied met elkaar samen aan vraagstukken die de gemeente- of provinciegrens overstijgen. Sinds de jaren '90 van de 20e eeuw gebeurt dat onder de vlag van de Metropoolregio Amsterdam.

We staan voor urgente, grote en complexe opgaven

De metropoolregio omspant het *daily urban system* van Amsterdam, ruwweg het gebied waarbinnen het meeste dagelijkse woon-werkverkeer plaatsvindt. Binnen dit gebied zijn er op allerlei terreinen – bereikbaarheid, arbeidsmarkt, woningmarkt – onderlinge afhankelijkheden. Wat de ene gemeente doet, heeft invloed op de andere.

Het internationale succes van de stad Amsterdam – die tegenwoordig steevast hoog op de lijstjes van 'global cities' prijkt – zorgt voor groei van werkgelegenheid waar de hele regio van profiteert. Tegelijkertijd versterkt dit succes een aantal grote en complexe opgaven waar de metropoolregio voor staat. De woningmarkt staat onder hoogspanning, de tekorten op de arbeidsmarkt lopen op, op diverse plekken zorgt toerisme voor overlast en verminderde leefbaarheid, het mobiliteitssysteem heeft haar grenzen bereikt en de sociaaleconomische verschillen binnen de regio groeien. Daarbovenop komen nog de transitieopgaven, die net zo urgent, complex en omvangrijk zijn.

De bevolking van de MRA groeide de afgelopen jaren met 20.000 tot 25.000 inwoners per jaar, waarbij het grootste deel voor rekening van Amsterdam kwam. De druk op de Amsterdamse woningmarkt beïnvloedt de regionale woningmarkt en leidt tot verdringingseffecten die ook elders in de regio voelbaar zijn. Er is een proces van uitsortering gaande, waarbij in sommige gebieden sprake is van een hoge concentratie van kwetsbare huishoudens en weinig verbinding met de regionale dynamiek. De groei van werkgelegenheid concentreert zich ook in Amsterdam en draagt

bij aan een groeiend aantal verkeersbewegingen van en naar Amsterdam. Zodanig, dat grote knelpunten in de regionale bereikbaarheid ontstaan. In diverse gebieden neemt de druk op stedelijk groen en waardevolle landschappen met bevolkingsgroei en woningbouw toe. En het fenomeen 'overtoerisme' wordt met 25 miljoen overnachtingen per jaar op steeds meer plekken in de regio voelbaar. De geschetste ontwikkelingen bedreigen de hoge leefkwaliteit van de regio en daarmee uiteindelijk ook de internationale concurrentiepositie. De ontwikkelingen vragen op meerdere facetten een soort schaalsprong, om meer spreiding van dynamiek en om meer integratie van de regio als geheel.

Daarbij komt dat klimaatverandering, met het vaker voorkomen van extreem weer en de sneller dan voorspelde stijging van de zeespiegel, steeds tastbaarder wordt. De eerder geformuleerde ambitie van de MRA-samenwerking om te werken aan de Metropoolregio Amsterdam als duurzame hotspot waar nationale ambities worden geconcretiseerd, wordt steeds minder vrijblijvend. We moeten nu forse stappen zetten om de energietransitie, de circulaire economie en klimaatadaptatie waar te maken. Alleen dan is een klimaatneutraal en klimaatbestendig Nederland met een volledig circulaire economie in 2050 een reëel perspectief.

Tot slot vormen technologische innovaties en digitalisering een uitdaging. Om het economisch succes te bestendigen, moet de regio op dit vlak koploper zijn. Ondanks de goede uitgangspositie van de regio, staat het succes onder druk. De regio zal werk moeten maken van een toekomstbestendige arbeidsmarkt, waarin werkenden snel nieuwe kennis en vaardigheden kunnen ontwikkelen. Tegelijkertijd brengen technologische innovaties een grote mate van onzekerheid met zich mee en vraagt dit wendbaarheid en flexibiliteit van overheidsbeleid.

De Metropoolregio Amsterdam gedijt in een internationale dynamiek. De bevolkingsgroei wordt momenteel veroorzaakt door buitenlandse migratie. De economie draait op de internationale positie van de regio, die in belangrijke mate wordt bepaald door de mainports Schiphol, de haven en het digitale knooppunt AMS-IX. Hoe het met de regio gaat, is zodoende in grote mate afhankelijk van nationaal beleid ten aanzien van immigratie en buitenlandse handel. Daar kunnen we als regio nog enige invloed op uitoefenen. Niet beïnvloedbaar zijn (plotselinge) veranderingen in de geopolitieke context en economische conjunctuur. Gezien recente ontwikkelingen zijn dergelijke veranderingen een reëel scenario waar we rekening mee moeten houden.

Samen bepalen we de toekomst

Veel uitdagingen waar de Metropoolregio Amsterdam voor staat, vragen om een regionale aanpak. Alleen samen kunnen we ze het hoofd bieden. De complexiteit van de uitdagingen is groot en de reikwijdte van de uitdagingen is regionaal. Zo functioneren woning- en arbeidsmarkt regionaal. Binnen de regio is sprake van onderlinge afhankelijkheid en verwevenheid. Onze geschiedenis leert dat het succes van de regio altijd een samenspel van meerdere kernen is geweest. Ook nu heeft het internationale succes van Amsterdam haar weerslag op de regio en wordt de aantrekkingskracht van Amsterdam voor een groot deel bepaald door een goed functionerend omliggend gebied. De MRA

is meer dan de som der delen. Het succes van de regio wordt bepaald door de functionele, culturele én institutionele samenhang.

Zorgen voor een goed functionerende metropoolregio is zodoende een gedeelde verantwoordelijkheid. Een verantwoordelijkheid die niet licht is, gezien de opgaven waar we voor staan en het grote nationale belang van de Metropoolregio Amsterdam. Het is een van de economische groeimotoren en sociale knooppunten van Nederland. Hoe het de regio vergaat, is in grote mate bepalend voor de nationale welvaart.

De MRA-samenwerking is de regionale samenwerking tussen overheden, waar 32 gemeenten, de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam aan deelnemen. Als overheden kunnen we met regionale samenwerking het verschil maken, maar we hebben daar wel anderen bij nodig. Samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, sociale ondernemers en inwoners van de Metropoolregio Amsterdam bepalen we de toekomst van onze regio. Ook het Rijk en de waterschappen zijn onmisbare partners in het behalen van de doelstellingen voor de regio.

De MRA verbindt en versterkt

Met de MRA-samenwerking bundelen we de overheidskracht binnen de regio en zijn we samenwerkingspartner voor partijen op gemeentegrens-overstijgende onderwerpen die raken aan de internationale concurrentiepositie en leefkwaliteit van de regio. Daarbij zijn economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening en mobiliteit voor de hand liggende onderwerpen, net als de met deze onderwerpen verweven thema's als wonen, landschap, energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie, toerisme, cultuur en voorzieningen.

Op deze thema's hebben gemeenten, provincies en de Vervoerregio wettelijke taken en verantwoordelijkheden. In MRA-verband werken we samen om de slagkracht van de afzonderlijke deelnemers te versterken. En waar diverse deelnemers specifieke expertise in huis hebben, benutten we die voor het geheel. Onze regionale samenwerking kan verscheidene functies vervullen.

Functie	Doel
Lobby	Beleid van andere partijen beïnvloeden
Analyse, visie en strategiebepaling	• Via onderzoek en monitoring, nieuwe opgaven en oplossingsmogelijkheden in beeld brengen • Gezamenlijke koers als basis voor lokaal/provinciaal beleid • Afspraken maken met partners* op basis van gedeelde agenda's
Netwerken, kennisuitwisseling en afstemming	• Partijen bijeenbrengen en verbindingen leggen • Kennisuitwisseling om op basis van vrijwilligheid gelijke koers in te zetten • Kennisuitwisseling met partners* t.b.v. vergroten efficiëntie MRA-samenwerking en afzonderlijke deelnemers
Incubator (financiering, investeringsfonds, *launching customer*)	• Gewenste ontwikkelingen aanjagen • Als afnemer van producten/diensten gewenste ontwikkelingen aanjagen
Uitvoering en realisatie	• Zorgen voor voldoende kennis en capaciteit voor ingewikkelde en bovenlokale opgaven • Met gezamenlijke marketing & acquisitie investeringen en/of specifieke doelgroepen aantrekken, mogelijkheid om brede palet van de MRA onder de aandacht te brengen • Aanpak ontwikkelen als basis voor lokaal beleid/uitvoering

** partners zijn andere overheden – zoals het Rijk, waterschappen of andere stedelijke regio's – bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, etc.*

Ambitieuze samenwerking

Als deelnemers van de MRA-samenwerking zien we het belang in van ambitieuze regionale samenwerking, een samenwerking die meer is dan een optelsom van lokale belangen. De huidige uitdagingen vragen op diverse onderwerpen een heldere *gezamenlijke* koers. Tegelijkertijd gaan de vraagstukken waar de MRA voor staat niet alleen over ruimteclaims en geld, maar ook over waarden. Over de invulling en vertaling van deze waarden naar de regionale en lokale praktijk zal er altijd sprake zijn van verschillende (politieke) inzichten. Iets wat in een regio met grote en kleinere gemeenten en verschillende lokale uitgangssituaties niet vreemd is. Gemeenten zullen hier speelruimte willen houden. De MRA Agenda biedt de basis om ook de moeilijke gesprekken met elkaar te voeren. Bij tegengestelde belangen benutten we de MRA-samenwerking als platform om met elkaar in gesprek te gaan. Een gesprek waarbij oog is voor elkaars positie en ruimte voor verschillende belangen. Met bestuurlijk lef en samenspel zullen we moeten komen met gedragen oplossingen voor onze opgaven. Soms kan er sprake zijn van enkele deelnemers die op een bepaald onderwerp het initiatief nemen, waarbij andere niet meedoen of later aansluiten. Dat zal dan wel uitkomst zijn van een gezamenlijk gesprek.

Ook in de samenwerking met partners als het Rijk, waterschappen, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties willen we een stap voorwaarts zetten. Met de agenda wordt ingezet op gezamenlijk optrekken met partners waar mogelijk, aangezien dit de slagkracht vergroot. Dit uit zich erin dat activiteiten die de we als MRA ondernemen in veel gevallen samenwerkingen met partners zijn. Zo kan een activiteit een coproductie zijn, kan de MRA opdrachtgever zijn of participeert de MRA in een brede coalitie. De Amsterdam Economic Board speelt hierbij, als verbinder tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden, een belangrijke rol.

Veel van de opgaven waar de regio voor staat zijn niet alleen van toepassing op de Metropoolregio Amsterdam, maar ook op andere stedelijke regio's. Bovendien is de MRA geen eiland en staan we in verbinding met de ons omringende regio's. Ontwikkelingen die daar spelen, kunnen ook effect hebben op onze regio en andersom. Daarom kan samenwerking met de Metropoolregio Rotterdam-Den Haag (MRDH), Brainport en Metropoolregio Eindhoven, U10 (regio Utrecht) en zelfs internationale uitwisseling tussen de MRA en andere stedelijke regio's relevant zijn.

Democratische legitimiteit

De MRA-samenwerking is een bestuurlijke samenwerking. Dat betekent dat gezamenlijke inspanning plaatsvindt op basis van bestuurlijke instemming van de afzonderlijke deelnemers. Deze bestuurders krijgen kaders mee van en leggen verantwoording af aan hun gemeenteraad of Provinciale Staten. Uitwerking van MRA-afspraken naar gemeentelijk en provinciaal beleid is een eigen verantwoordelijkheid, waarbij raden en Staten hun eigen afweging maken. Op deze manier wordt de democratische legitimiteit van de samenwerking geborgd.

2 Werken aan de Metropoolregio Amsterdam

Met deze agenda werken we als overheden aan het versterken van de Metropoolregio Amsterdam als een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit. Dat doen we door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool.

Twee leidende principes

Net als in de eerste MRA Agenda richt onze samenwerking zich op het versterken van de internationale positie van de MRA als economische topregio met hoge leefkwaliteit. De MRA staat echter voor urgente, grote en complexe opgaven waardoor deze positie en de leefkwaliteit onder druk komen te staan, en daarmee het welvaarts- en welzijnsniveau van de mensen die hier wonen en werken. Om de opgaven met het oog op de langere termijn van een passend antwoord te voorzien, hanteren we twee leidende principes: de toekomstbestendige metropool en de evenwichtige metropool.

Toekomstbestendige metropool

Een regionale economie die op de langere termijn internationaal succesvol is, is een schone economie. Daarnaast vraagt het waarborgen van een veilige leefomgeving met hoge leefkwaliteit dat we ons wapenen tegen klimaatverandering en dat we het gebruik en de inrichting van onze leefomgeving verduurzamen. De nationale ambitie is om in 30 jaar klimaatneutraal, volledig circulair en klimaatbestendig te zijn. Op het lokale schaalniveau moeten deze ambities geconcretiseerd en gerealiseerd worden. De complexiteit en reikwijdte van de opgaven maken een regionale aanpak daarbij noodzakelijk. Zodoende speelt de MRA-samenwerking een cruciale rol.

Met de inzet van de MRA-samenwerking dragen we bij aan de omschakeling naar een circulaire economie, de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. In de activiteiten van de MRA zal dit betekenen dat we een omslag maken van duurzame dingen doen naar dingen duurzaam doen, dat we inzetten op innovatie en de juiste randvoorwaarden om de genoemde transities te versnellen – zowel in de ruimtelijke ordening als op het gebied van mobiliteit en economie – en dat we werken aan een arbeidsmarkt die in staat is de transitieopgaven te verwezenlijken. Bovendien zorgen we ervoor dat we tijdig en krachtig kunnen inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Toekomstbestendig zijn verlangt immers ook wendbaarheid en flexibiliteit.

Evenwichtige metropool

Een evenwichtige metropool is een regio zonder grote sociaaleconomische verschillen tussen gebieden, waar sprake is van kansengelijkheid en hoge leefkwaliteit. De relatieve sociaaleconomische gelijkheid en hoge leefkwaliteit zijn

belangrijke kwaliteiten van de Metropoolregio Amsterdam. Kwaliteiten waar het economisch succes van de regio bij gebaat is, maar ook kwaliteiten die onder druk staan. Vermogenden en hoogopgeleiden bewegen zich makkelijk in de samenleving, terwijl het voor mensen met lage (midden)inkomens en praktisch geschoolden moeilijker is geworden om werk en woning te vinden en in hun bestaan te voorzien. Aan de onderkant van de arbeidsmarkt is er voor veel mensen bovendien sprake van een onzeker toekomstperspectief. En dat terwijl we met de tekorten op de arbeidsmarkt iedereen nodig hebben. In de woningmarkt zijn verdringingseffecten te zien, op de arbeidsmarkt is sprake van concentratie van groei van werkgelegenheid. Met deze dynamiek worden de sociale en economische verschillen tussen gebieden binnen de MRA scherper en dreigt dit de kracht van regionale diversiteit te ondermijnen.

Met inzet op het gebied van ruimtelijke ordening, economie en mobiliteit kan de MRA bijdragen aan een evenwichtige metropoolregio. Door met oog voor de kwaliteiten en eigenheid van de verschillende gebieden te zorgen voor nabijheid van werk en voorzieningen, een goede mix van mensen (woningsegmenten) in de regio en binnen de deelregio's en beschikbaarheid van mobiliteit.

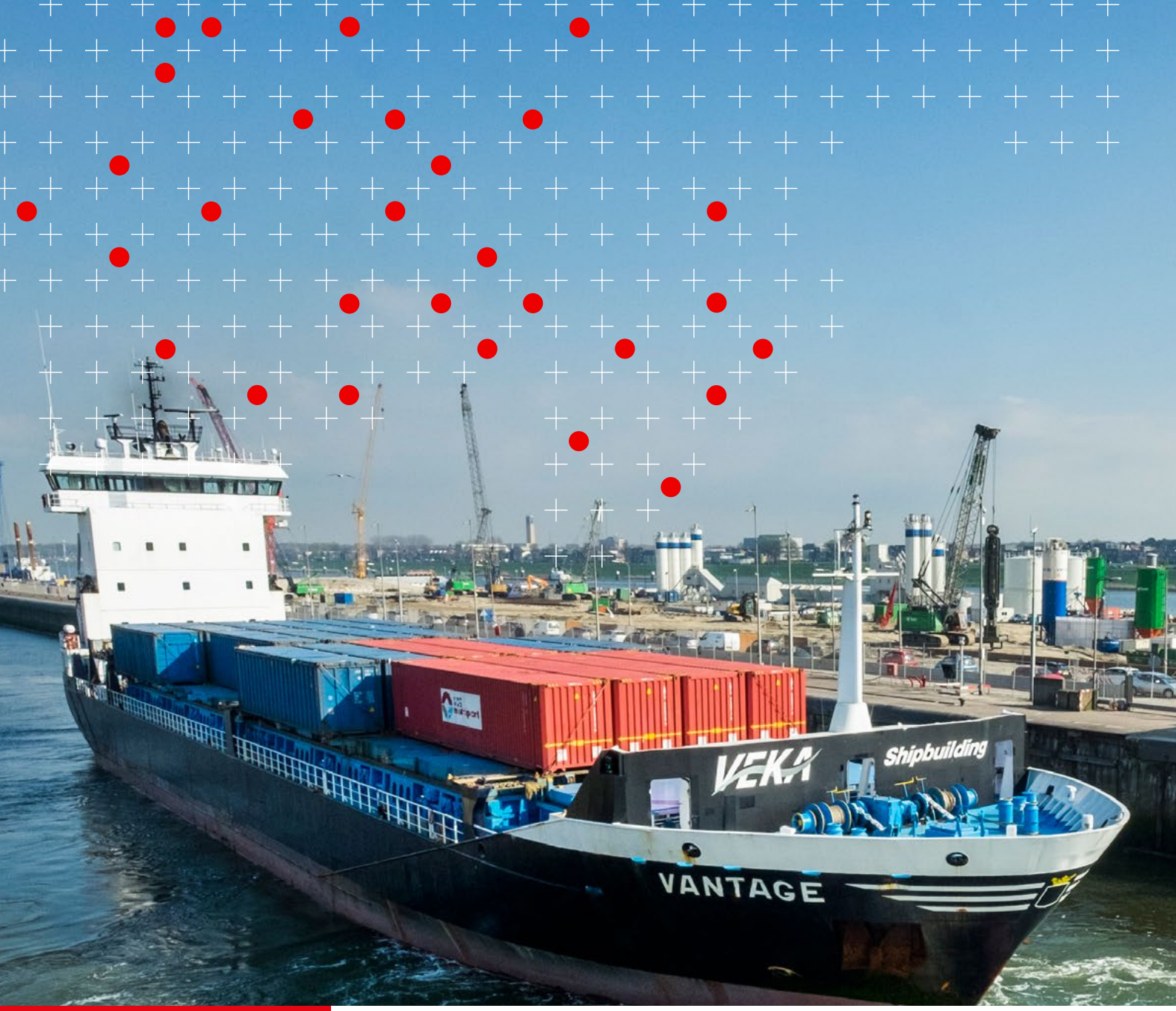

Vier bestuurlijke opdrachten

De overkoepelende ambitie van de MRA – werken aan een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool – geeft richting aan de MRA-samenwerking en is vertaald naar vier bestuurlijke opdrachten. Met deze bestuurlijke opdrachten werken we aan de opgaven waar de regio voor staat. De opdrachten sturen de activiteiten van de MRA-samenwerking en zorgen voor samenhang. Zo bewaken opdrachten 1, 2 en 3 de samenhang binnen respectievelijk de thema's economie, ruimte en mobiliteit. De samenhang tussen deze thema's wordt bewaakt met opdracht 0 *De samenwerking verder versterken.*

Binnen elke opdracht is op basis van specifieke uitdagingen een ambitie geformuleerd en aangegeven wat daarvan het beoogd effect is. De ambitie is vervolgens uitgewerkt naar een beperkt aantal uitvoeringslijnen waarvan de doelen zijn omschreven. In de jaarlijkse werkplannen van de MRA worden de uitvoeringslijnen uitgewerkt in concrete acties, resultaten, (meerjaren)planning, organisatie en benodigde middelen. Daarbij wordt ook beschreven met welke specifieke samenwerkingspartners aan die acties wordt gewerkt.

De bestuurlijke opdrachten geven een helder kader voor de gezamenlijke inzet en bieden tegelijkertijd ruimte om jaarlijks bij te sturen.

Opdracht 0
De samenwerking verder versterken

Zorg – met een samenbindende visie op de regio – voor versterking van de samenwerking, op het vlak van de 'interne samenwerking' (MRA-deelnemers onderling), de samenwerking met niet-overheden (bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, etc.) en de samenwerking met 'Den Haag en Brussel' (lobby, bekostiging van investeringen, etc.).

Karakteristiek

De manier waarop we regionaal volgens het poldermodel samenwerken – en de rol van het maatschappelijk middenveld daarin – is internationaal bezien een kernkwaliteit. Dankzij de polycentrische opzet van de metropoolregio en onderlinge afhankelijkheden kent de samenwerking een lange geschiedenis. De basis voor de huidige samenwerking is in 2016 gelegd. De MRA beslaat een gebied van 32 gemeenten en de deelnemers zijn die gemeenten plus de twee betreffende provincies en de Vervoerregio Amsterdam. We werken samen op basis van de MRA Agenda en in de uitvoering werken we steeds vaker samen met het Rijk, de waterschappen en niet-overheidspartners in de regio. De samenwerking is uitgegroeid tot een waardevol regionaal netwerk, van waaruit tevens verbindingen worden gelegd met andere stedelijke regio's.

Wat is er aan de hand?

Toenemend belang de krachten te bundelen: Het afgelopen decennium kenmerkt zich door een brede beweging van decentralisatie van verantwoordelijkheden van het Rijk naar provincies en gemeenten. Van taken op het gebied van economie en ruimtelijke ordening tot decentralisaties in het sociaal domein. De verantwoordelijkheid voor de opgaven van de energietransitie, klimaatadaptatie en de omschakeling naar een circulaire economie ligt nu ook in belangrijke mate bij gemeenten en provincies. Deze opgaven overstijgen echter voor een groot deel gemeente- en provinciegrenzen. Bovendien vragen de transitieopgaven nieuwe expertise, waarbij met name kleinere organisaties moeite hebben de benodigde expertise op te bouwen.

Rijk-regiosamenwerking noodzakelijk: Het Rijk draagt mede de verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van de regio. Zij richt zich op nationale belangen als versterking van de economie, een goed functionerende woningmarkt, de hoofdnetwerken van wegen, spoor en vaarwegen, de energie-infrastructuur, waterveiligheid en kwaliteit van water, bodem en lucht. Het Rijk is zodoende een belangrijke partner in de MRA-opgaven. Dit komt tot uiting in programma's, overleggen en subsidies. Belangrijke Rijk-regio-trajecten zijn Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid, de Verstedelijkingstrategie MRA en de Woondeal.

Kansen samenwerking met andere regio's en EU: De opgaven en belangen van de stedelijke regio's kennen veel gemene delers, waardoor uitwisseling en gezamenlijk optrekken met andere stedelijke regio's zeer relevant is. Dat geldt zowel voor aangrenzende regio's als voor de andere grootstedelijke regio's van ons land. Via internationale uitwisseling kunnen we leren van oplossingen elders en de internationale positie van onze regio versterken. Als vierde bestuurslaag is de EU een belangrijke partner. Europees beleid raakt stedelijke regio's als de MRA en biedt kansen voor cofinanciering van innovatieve projecten op regionale schaal.

Cruciale rol niet-overheden: De ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam is vooral het resultaat van de inzet van een veelheid aan partijen van buiten de overheid. Het succesvol identificeren en adresseren van strategische opgaven vraagt daarom ook betrokkenheid en inzet van belanghebbenden als bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners. In de werkzaamheden van de MRA zullen op zowel strategisch als uitvoerend niveau dan ook meer verbindingen met niet-overheidspartners moeten worden gelegd.

Belang van visie en adaptief bestuur: Overheidsbeleid kan een succesfactor van regionale ontwikkeling zijn. Voorwaarde is een alerte overheid die tijdig kansen signaleert, een visie heeft hoe daar slim op in te spelen, partijen uitdaagt en meebeweegt met de omstandigheden. Dergelijk adaptief bestuur vraagt om behendigheid, wendbaarheid en het vermogen draagvlak te creëren. Het vraagt ook een verbindende overheid met overtuigingskracht. Om regionale partners te mobiliseren, maar ook om te zorgen voor lokaal draagvlak als er scherpe keuzes moeten worden gemaakt.

Netwerksamenwerking: In de afgelopen jaren zijn meerdere onderzoeken en adviezen verschenen over hoe het best regionaal samen te werken.[1] Lichte en open vormen van samenwerking worden daarbij aangeprezen. Vormen die het mogelijk maken om per opgave, op het juiste schaalniveau een gelegenheidscoalitie te smeden en waarbij ook op een later moment nieuwe partners kunnen aansluiten. Partners kunnen tevens niet-overheden zijn, denk aan bedrijven en onderwijspartijen. Een regionaal platform dat dient als netwerk waarin uitwisseling plaatsvindt en van waaruit samenwerkingen kunnen ontstaan is daarbij cruciaal. Met dat netwerk kan de MRA – in samenwerking met de Amsterdam Economic Board – ook een rol spelen als verbinder van overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, ondernemers en inwoners.

Bekostiging: De opgaven waar de MRA voor staat, vragen forse investeringen. Of het nu gaat over investeringen

in mobiliteit, de energietransitie, landschap of cultuur. De mogelijkheden voor de overheid om de investeringen te bekostigen zijn tanende, mede als gevolg van de politieke keuzes van het afgelopen decennium. Diverse structurele financieringsmogelijkheden hebben plaatsgemaakt voor tijdelijke regelingen met bijkomende onzekerheid en administratieve lasten. De weg weten in diverse mogelijke financieringsmogelijkheden vanuit het Rijk of de EU is inmiddels een discipline op zich. In deze context gaat ook steeds meer aandacht uit naar alternatieve en innovatieve bekostigingsmogelijkheden waarbij uitdrukkelijk ook wordt gekeken naar de rol van de markt.

Verantwoording en transparantie: Cruciaal voor de regionale samenwerking is draagvlak voor de doelen en agenda van de MRA bij inwoners, bedrijven en ondernemers van de regio. Dit draagvlak begint bij volksvertegenwoordigers en vraagt transparantie en goede verantwoording. In 2017 zijn door de ondertekening van het MRA Convenant afspraken gemaakt over de invulling van de verantwoording naar gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam. Hoewel continu wordt gewerkt aan verbetering van de kwaliteit van de verantwoording, is structurele verbetering wenselijk.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- We hebben een aansprekende visie op de regio en de samenwerking, die uitnodigt om met de MRA samen te werken. In deze visie komen de lange termijn ambities op het vlak van economie, verstedelijking en mobiliteit samen
- We bewaken de samenhang tussen de verschillende activiteiten van de MRA
- We coördineren onze samenwerking met het Rijk en de EU en ook lobby- en fondsenwervingsactiviteiten
- We hebben actueel inzicht in de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam
- We versterken de netwerkvorming met bijeenkomsten en goede communicatie
- We stellen concrete en meetbare doelen vast en zorgen ervoor dat deze worden gehaald
- We zorgen voor helder overzicht in de activiteiten in de MRA en goede verantwoording en transparantie

Beoogd effect

- Goede bekendheid van de Metropoolregio Amsterdam en de MRA-samenwerking bij raads- en Statenleden en (potentiële) partners van de MRA
- Samenhang tussen de verschillende activiteiten van de MRA
- Goede samenwerkingsrelatie met het Rijk, de EU en partners in de regio
- Agenda's van het Rijk en de MRA zijn op elkaar afgestemd
- Succesvolle fondsenwerving
- Actueel inzicht in de ontwikkeling van de Metropoolregio Amsterdam
- Overzichtelijk MRA-netwerk
- Toegankelijke website waarop de ontwikkelde kennis in MRA-activiteiten wordt ontsloten
- Overzichtelijke verantwoording MRA-activiteiten

[1] Studiegroep Openbaar Bestuur, *Maak Verschil, krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven*, 2016; Hospers, G.J., *Regiodynamica: adaptief bestuur en regionale ontwikkeling*, in Adaptief bestuur, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2018; Oosterwaal, L., Stam, E. & Toren, van der J., *Openbaar Bestuur in Regionale Ecosystemen voor Ondernemerschap*, 2017.

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Samenbindende visie op de regio en de samenwerking

Doel: Een integrale gezamenlijke visie op de regio en de MRA-samenwerking, die richting geeft aan het handelen van de MRA en die partners enthousiast maakt om met de MRA samen te werken.

- Inhoud geven aan de samenbindende visie op de regio, samen met partners
- Bewaken van de samenhang tussen de MRA-activiteiten en hun bijdrage aan de visie
- Uitdragen van de visie (promotie)
- Actualiseren van de strategische agenda in 2024, of eerder als daartoe aanleiding is

2. Samenwerking Rijk en EU

Doel: Goede en vruchtbare samenwerking met het Rijk en de EU.

- Coördineren van contacten en samenwerkingen met het Rijk en de EU gerelateerd aan de MRA-opgaven
- Voeren van een gezamenlijke (internationale) lobbyagenda en daarbij coalities binnen de regio ontwikkelen waar kennisinstellingen en bedrijfsleven onderdeel van kunnen zijn
- Zorgen voor de randvoorwaarden binnen de MRA, zoals een juridische basis, expertise, capaciteit en procesafspraken, waarmee de kansen op het verkrijgen van fondsen van het Rijk en Europa voor MRA-opgaven wordt vergroot

3. De MRA als netwerkorganisatie

Doel: De kracht van het MRA-netwerk vergroten en beter benutten, en sterkere verbindingen tussen het MRA-netwerk en partners (andere overheden zoals het Rijk en de waterschappen, Amsterdam Economic Board en ook breder het bedrijfsleven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties, etc.).

- Verder ontwikkelen van de MRA als netwerkorganisatie door overzichtelijke communicatie over activiteiten, contactpersonen per onderwerp, netwerkactiviteiten als congressen en/of thematische bijeenkomsten
- Vanuit de MRA-activiteiten netwerken opbouwen in en tussen de deelregio's
- Gericht ontwikkelen van relaties met andere stedelijke regio's op basis van gedeelde opgaven enbelangen

4. KennisHuis MRA

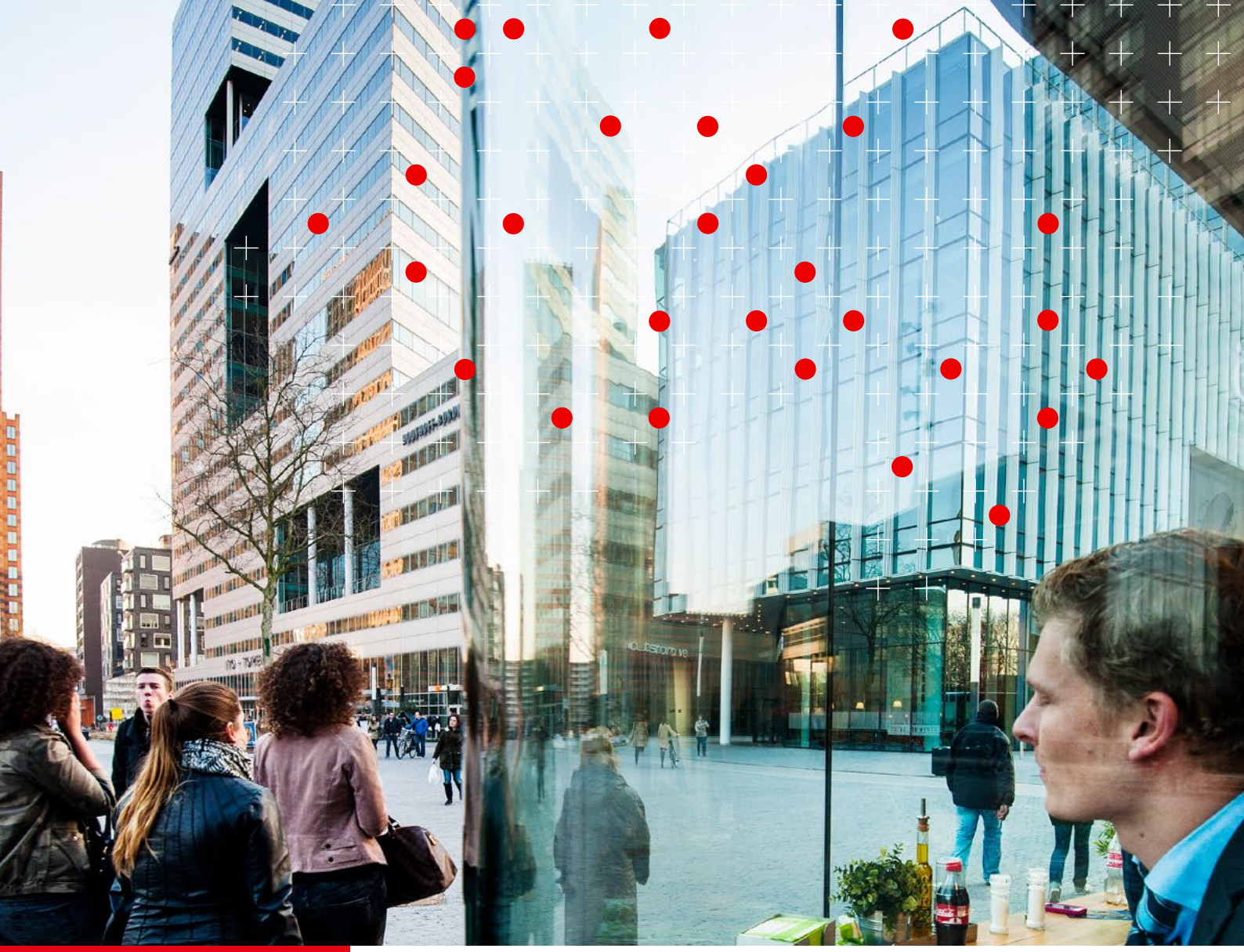
Doel: Inzicht bieden in relevante ontwikkelingen in de Metropoolregio Amsterdam en ontsluiten van binnen de MRA beschikbare kennis en expertise.

- Zorgen voor duiding van ontwikkelingen binnen de MRA, waarbij jaarlijks belangrijke ontwikkelingen en trends met het netwerk worden gedeeld, in samenwerking met regionale en nationale kennisinstellingen
- Zorgen voor goede ontsluiting van de binnen de MRA beschikbare kennis en expertise, uitgevoerde onderzoeken en ontwikkelde handreikingen

5. Verantwoording

Doel: Degelijke verantwoording van de MRA-activiteiten en transparantie.

- Zorgen voor heldere en overzichtelijke verantwoording van de activiteiten van de MRA aan gemeenteraden, Provinciale Staten en het algemeen bestuur van de Vervoerregio Amsterdam.
- Zorgen dat de verantwoording tijdig plaatsvindt en dat informatie online goed vindbaar is

Opdracht 1
Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie

Versterk de internationale concurrentiepositie van de Metropoolregio Amsterdam door werk te maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone economie in de MRA. Zorg voor economische versterking van de verschillende deelregio's buiten de kernstad Amsterdam, geef richting aan de transitie van de arbeidsmarkt en jaag innovatie aan op het gebied van circulaire economie en energietransitie.

Karakteristiek

De Metropoolregio Amsterdam huisvest 300.000 bedrijven die goed zijn voor 1,5 miljoen banen. Met een sterke mix van grote, middelgrote en kleine bedrijven, start-ups, scale-ups en multinationals is de MRA een van de Europese economische topregio's. Internationaal blinkt de regio uit in een hoogwaardige diensteneconomie en aantrekkelijke stedelijke voorzieningen en de regio kenmerkt zich door een sterke specialisatie in creatieve industrie, financiele en zakelijke dienstverlening, tech, life sciences & health en hoogwaardige logistiek. De positie van Amsterdam als internationale datahub, Schiphol en de haven spelen hierbij een cruciale rol. De MRA is internationaal de meest concurrerende regio van het land en kent al jaren een bovengemiddelde economische groei ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Daarmee is de MRA een belangrijke economische motor van Nederland.

Wat is er aan de hand?

Conjunctuur en veerkracht: De Metropoolregio Amsterdam is een belangrijke motor van de Nederlandse economie en tijdens de economische crisis is de MRA ook de meest schokbestendige regio gebleken. Tegelijkertijd zijn er binnen de regio grote verschillen in de conjunctuurgevoeligheid en economische veerkracht. Sommige gebieden hebben specialisaties die conjunctuurgevoeliger zijn dan andere, denk aan industrie, bouw en uitzendbranche. In die gebieden gingen tijdens de crisis veel banen verloren, terwijl Amsterdam goed bleef presteren. Kijken we naar de toekomst, dan vraagt de toekomstbestendigheid van diverse specialisaties binnen de regio om aandacht. Zo verandert de financiële sector snel door automatisering, heeft internet veel invloed op ontwikkelingen in de mediasector en zullen de transitie naar een circulaire economie en de energietransitie van grote betekenis zijn voor de huidige activiteiten in het Noordzeekanaalgebied.

Ruimte voor werken: De agglomeratievoordelen die de regio worden toegedicht, komen vooral tot uiting in Amsterdam. Daar concentreren zich de activiteiten die het meeste baat hebben bij de voordelen van nabijheid (kennisintensieve en consumptiegerichte sectoren). Bij het huidige, gunstige economische tij neemt de druk op de kernstad momenteel echter zodanig toe, dat de voordelen dreigen om te slaan in nadelen: ruimtegebrek voor wonen en werken en hoge vastgoedprijzen. Dure kantoren, winkels en bedrijfspanden en het feit dat het voor sommige groepen te duur wordt om dicht bij werk te wonen, kunnen Amsterdam en regio minder aantrekkelijk maken. Om de druk op ruimte te verlichten, wordt gestreefd naar efficiënter ruimtegebruik en transformatie van extensief gebruikte gebieden. Ook de regio kan een rol spelen in het verlichten van de druk. De vraag is hoe de druk op Amsterdam kan worden gebruikt om de andere gebieden in de MRA structureel economisch te versterken en de bereikbaarheid van werk te vergroten.

Innovatieve, klimaatbestendige en schone economie: Een toekomstbestendige economie is een innovatieve, klimaatbestendige en schone economie. De MRA heeft wat betreft dat laatste een grote opgave met de haven die gespecialiseerd is in overslag van fossiele grondstoffen en zware industrie en met de sterk ontwikkelde luchtvaart. Bovendien betekent de omschakeling naar een circulaire economie extra groei in de behoefte aan bedrijventerreinen. Daarnaast vraagt het sluiten van kringlopen van grondstof- en voedselstromen een andere relatie tussen productie en consumptie en daarmee ook tussen stad en land. Agrarische bedrijven staan daarbij met kringlooplandbouw voor een forse transitie. Tot slot zijn er vitale infrastructuren en risicovolle bedrijven die momenteel kwetsbaar zijn voor extreme weersomstandigheden. Tegelijkertijd zijn er ook kansen. Met de schaalgrootte van de MRA kunnen regionale grondstof- en voedselstromen worden aangepakt en kunnen gemeenten door gezamenlijk in te kopen massa maken om de circulaire economie aan te jagen. De regio biedt op diverse plekken, zoals met Flevokust Haven, ruimte voor de transitie naar een circulaire productie-economie. En als het gaat om innovatie heeft de regio met haar strek ontwikkelde kenniseconomie en positie als een van de Europese digitale hubs een troef in handen om als innovatieve regio voorop te blijven lopen. Digitalisering vraagt echter ook verdere groei van de digitale infrastructuur (datacenters en digitale netwerken als 5G en glasvezel) en dat betekent tevens een groeiende energiebehoefte. Het huidige elektriciteitsnet is daar niet op berekend, bovendien ligt er al een grote opgave in het voorzien in duurzame energie voor de huidige behoefte. Daarnaast hebben de aanleg van 5G en datacenters een grote ruimtelijke impact.

Transitie van de arbeidsmarkt: Met digitalisering, technologische innovatie en de transitieopgaven verandert de vraag naar arbeid. Er zijn andere vaardigheden (skills) nodig en in vakgebieden als de energiesector en IT groeit de behoefte aan arbeidskrachten. Deze ontwikkelingen maken dat blijvend inzetten op de ontwikkeling van kennis en competenties van de beroepsbevolking een belangrijk aandachtspunt is. Digitalisering en flexibilisering zorgen er

verder voor dat de arbeidsmarkt polariseert. Waar door automatisering banen in het middensegment verdwijnen, groeit de werkgelegenheid aan de bovenkant en onderkant van de arbeidsmarkt. Aan de bovenkant van de arbeidsmarkt zijn tekorten, waardoor de lonen stijgen. Aan de onderkant is juist een overschot, waarbij middelbaar opgeleiden laagopgeleiden verdringen. Door dit overschot en flexibilisering van de arbeidsmarkt (flexwerk) komen de lonen hier nog meer onder druk.

Krapte op de arbeidsmarkt: De recordkrapte op de arbeidsmarkt remt de economische groei en is daarnaast ongunstig voor (publieke) sectoren als onderwijs en zorg. De mismatch op de arbeidsmarkt is een van de oorzaken van de krapte. Vraag en aanbod sluiten niet op elkaar aan, vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Waar de ene sector te maken heeft met overschotten, kampt de andere met tekorten. Tekorten in sectoren als techniek, zorg en onderwijs zullen de komende jaren met vergrijzing verder oplopen. In antwoord op de tekorten wordt ingezet op bijscholing en omscholing, het aantrekken van buitenlandse werknemers en verdere automatisering.

Stagnatie onderkant arbeidsmarkt: Aan de onderkant van de arbeidsmarkt is sprake van een hardnekkige dubbele mismatch, tussen vraag en aanbod én tussen beschikbaarheid en bereikbaarheid van werk. De doelgroep woont vaak in de periferie met matige openbaar vervoerverbindingen en de kosten om naar het werk te komen zijn voor hen relatief hoog (vervoersarmoede). Daarbij komt dat banen die nu nog bestaan, aan het verdwijnen of sterk aan het veranderen zijn en het werk dat er is, is veelal van tijdelijke aard (onzekerheid). Regionaal zijn er verschillen in bevolkingssamenstelling en het opleidingsniveau van de beroepsbevolking. De dreigende stagnatie aan de onderkant van de arbeidsmarkt verscherpt zodoende ook de regionale disbalans op de arbeidsmarkt.

Internationalisering: De Metropoolregio Amsterdam is internationaal de meest concurrerende regio van Nederland. Dat uit zich in een groeiend aantal multinationals en buitenlandse werknemers in de regio. Met de werving van buitenlandse werknemers worden moeilijk te vullen vacatures gevuld. Internationalisering vraagt een toegankelijke woningmarkt en goede voorzieningen voor buitenlandse werknemers, zoals meertaligheid in het openbaar vervoer en internationaal onderwijs. Tegelijkertijd is het een uitdaging om nadelige effecten van internationalisering het hoofd te bieden. Met internationalisering neemt, tot slot, de afhankelijkheid van geopolitieke ontwikkelingen toe, net als die van nationaal beleid ten aanzien van immigratie en buitenlandse handel.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- Met een gezamenlijke economische strategie zorgen we voor spreiding van economische dynamiek en economische versterking van de deelregio's buiten de kernstad Amsterdam. De strategie gaat specifiek in opde opgave van transformatie van werklocaties in de regio en geeft richting aan:
- Lokaal beleid op het gebied van werkmilieus en de kantoren- en bedrijvenmarkt
- Activiteiten op het gebied van marketing en acquisitie
- We zetten in op (internationale) marketing en acquisitie voor de gehele MRA
- We bepalen gezamenlijk de speerpunten voor het regionale onderwijs-arbeidsmarktbeleid met oog op de transitie van en de mismatch op de arbeidsmarkt en de transitieopgaven
- Met een gezamenlijk investeringsfonds jagen we innovatie ten behoeve van de transitieopgaven aan
- We willen, met partners, werken aan een duidelijk en duurzaam toekomstperspectief voor Schiphol, Lelystad Airport en de haven/het Noordzeekanaalgebied
- We zorgen voor een gezamenlijke visie op het toekomstperspectief van datahub AMS-IX en voor zorgvuldige en verantwoorde ontwikkeling van de data-infrastructuur in de regio
- We werken aan een toekomstbestendige regionale energie-infrastructuur, met het oog op de energietransitie, verstedelijking, toename van datacenters en klimaatverandering
- We zetten stevig in op samenwerking met partners zoals het Rijk, bedrijfsleven en kennisinstellingen (via de Amsterdam Economic Board) ten bate van de regionale economische strategie en uitvoering

Beoogd effect

- Versterking van het economisch profiel van de afzonderlijke deelregio's en de MRA als geheel
- Groei werkgelegenheid in de afzonderlijke deelregio's
- Verlichten druk op de kantoren- en bedrijvenmarkt in deelregio Amsterdam en tegengaan leegstand commercieel vastgoed in de deelregio's buiten Amsterdam
- Transformatie van voor transformatie aangemerkte werklocaties
- Tegengaan tekorten en mismatch op de arbeidsmarkt en mobiliseren onbenut arbeidspotentieel
- Groei arbeidsaanbod ten behoeve van de transitie opgaven
- Voorkomen van knelpunten in de energievoorziening en in de data-infrastructuur
- Groei initiatieven die bijdragen aan circulaire economie, energietransitie en klimaatbestendigheid
- Goed functionerende triple-helix-samenwerking voor het werken aan de regionale economie

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Regionale economische strategie

Doel: Een gezamenlijke koers voor de inzet van de MRA en afzonderlijke deelnemers op economische ontwikkeling in de regio (inclusief onderwijs-arbeidsmarkt en innovatiebeleid), algemene promotie in lijn met deze strategie.

- Inhoud geven aan de regionale economische strategie voor de Metropoolregio Amsterdam, in nauwe samenhang met de verstedelijkingsstrategie en de lange termijn strategie voor het mobiliteitssysteem
- (Inter)nationale promotie van de economische kracht van de regio en deelregio's
- Monitoren van de regionale economische strategie voor de MRA

2. Werkmilieus (Plabeka)

Doel: Ontwikkeling van werkmilieus in de MRA in lijn met de regionale economische strategie en bijdragen aan de verduurzaming van bedrijventerreinen, profilering en acquisitie in lijn met de regionale economische strategie en goede begeleiding van bedrijfsverhuizingen binnen de regio ten behoeve van transformatie van werklocaties.

- Regie voeren op de ontwikkeling van werkmilieus op basis van de regionale economische strategie en de verstedelijkingsstrategie (opgave 2), met bijzondere aandacht voor verduurzaming van bedrijventerreinen
- Gezamenlijke profilering en marketing van de werkmilieus en gezamenlijke acquisitie in lijn met de regionale economische strategie
- Uitwerken van een 'overloopstrategie', met onder meer een bedrijvenloket voor centrale coördinatie van bedrijfsverhuizingen bij de transformatie van werklocaties

3. Human Capital

Doel: Regie op de regionale arbeidsmarkt (in samenwerking met de arbeidsmarktregio's) en op regionaal onderwijs-arbeidsmarktbeleid, uitvoering van relevante onderwijs-arbeidsmarktprogramma's en een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationaal talent met inzet op de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt en basisvoorzieningen als wonen en onderwijs.

- Opzetten en uitrollen van Human Capital Agenda's voor cruciale sectoren en met oog voor de bestaande mismatch op de arbeidsmarkt, een voorbeeld is de Human Capital Agenda Energietransitie
- Coördineren van en participeren in publiek-private samenwerkingen gericht op de aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt en 'leven lang ontwikkelen' in het licht van de transitie van de arbeidsmarkt, voorbeelden zijn House of Skills en TechConnect
- Activiteiten die bijdragen aan de toegankelijkheid van de arbeidsmarkt, de woningmarkt en onderwijs voor internationaal talent en hun gezinnen

4. Aanjagen marktinitiatieven voor de transitieopgaven

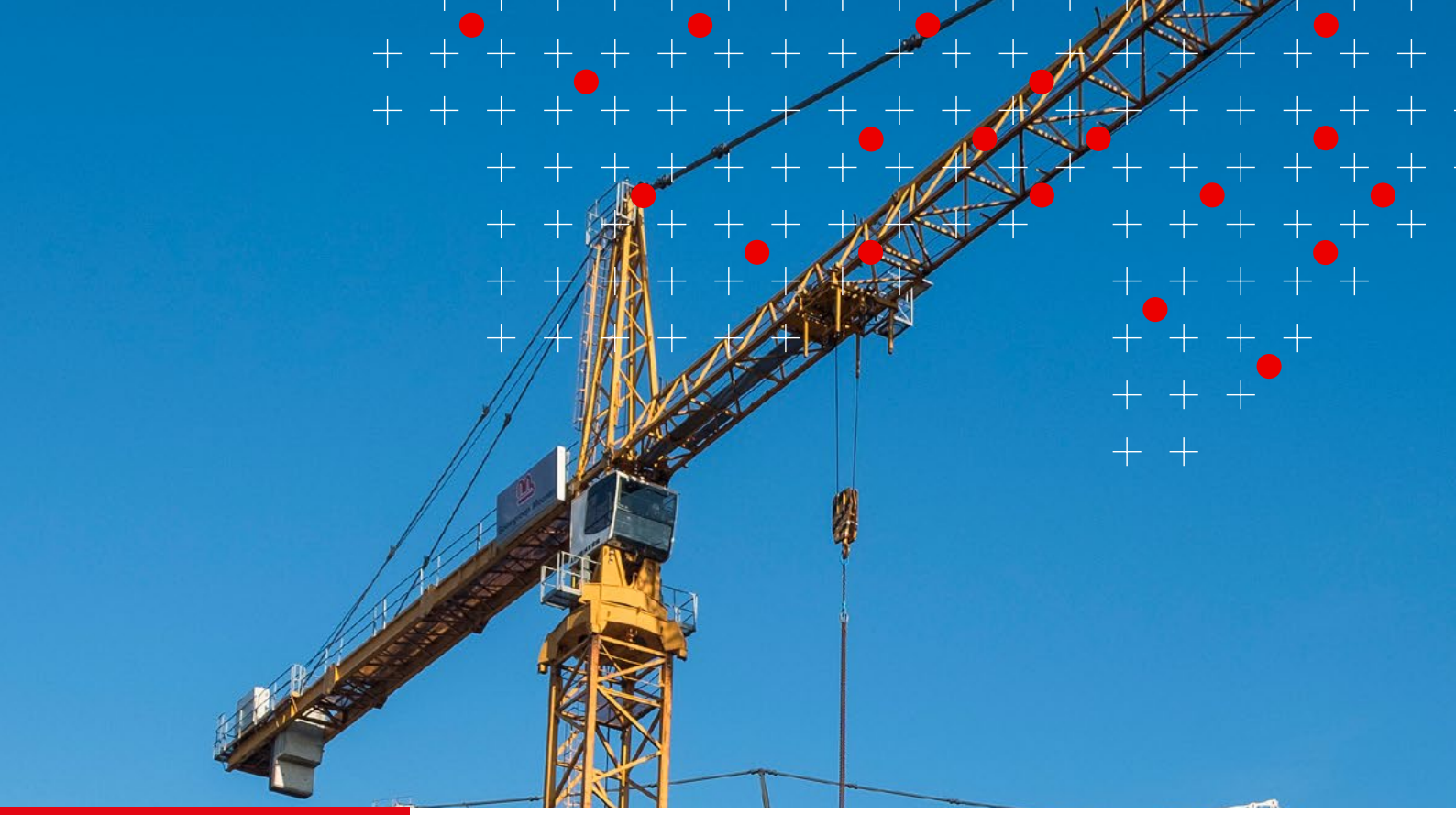
Doel: Aanjagen van initiatieven van marktpartijen die bijdragen aan de transitieopgaven zoals de omschakeling naar een circulaire economie (sluiten grondstof- en voedselkringlopen), energietransitie en klimaatbestendigheid.

- Organiseren publiek-private financieringsmogelijkheden om een bijdrage te leveren aan de versnelling van de regionale transitieopgaven, waarbij verbinding wordt gelegd met Invest-NL
- Innovatie ten behoeve van de transitieopgaven aanjagen met pilots, optreden als *launching customer* (bijvoorbeeld door circulaire inkoop) en het verbinden van het regionale bedrijfsleven aan (internationale) investeerders
- Wegnemen belemmeringen in wet- en regelgeving bij initiatieven op het gebied van circulaire economie, energietransitie en klimaatbestendigheid

5. Energie-infrastructuur en data-infrastructuur

Doel: In aanvulling op de trajecten van de regionale energiestrategieën (RES'en) werken aan een toekomstbestendige energie-infrastructuur en zorgvuldige verdere ontwikkeling van de data-infrastructuur in de regio.

- Regionale afstemming over en inzet op een toekomstbestendige energie-infrastructuur, met specifieke aandacht voor de rol van het Noordzeekanaalgebied daarin. Om de energietransitie te laten slagen en de ambities van de MRA op andere terreinen te kunnen realiseren, is een toekomstbestendige energie-infrastructuur cruciaal. Dit vraagt om samenwerking en afstemming tussen regionale overheden, Rijk en netbeheerders en om een brede integrale aanpak
- Ontwikkeling en ontsluiting van kennis op het terrein van energietransitie, voorbeelden zijn het warmtekoudeprogramma en *smart energy systems*
- Regionale afstemming bij de ontwikkeling van datacenters met een MRA-brede datacenter-strategie, met aandacht voor energievoorziening en optimale benutting van restwarmte
- Regionale afstemming bij de uitrol van 5G in de regio

Opdracht 2
Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken

Versterk het functioneren en de leefkwaliteit van de Metropoolregio Amsterdam door te zorgen voor evenwichtige groei van de regio. Houd de woningbouwproductie op peil en maak werk van een gebalanceerde spreiding van wonen, werken, voorzieningen en toerisme, gefaciliteerd door een goed functionerend metropolitaan mobiliteitssysteem en ingebed in een robuust landschappelijk raamwerk. Zorg ervoor dat de groei van de regio bijdraagt aan een metropool die mensen samenbrengt, waar ook mensen met een laag of middeninkomen een woning kunnen betalen en waar alle inwoners profiteren van banen, onderwijs en (stads)cultuur. En zorg ervoor dat ruimtelijke ontwikkeling bijdraagt aan het waarborgen en realiseren van een veilige (klimaatadaptieve), gezonde en duurzame leefomgeving.

Karakteristiek

De Metropoolregio Amsterdam onderscheidt zich internationaal met een hoge leefkwaliteit. De polycentrische stedelijke regio biedt een fijnmazig stedelijk landschap en onderscheidende kernen met elk hun eigen culturele identiteit op korte afstand van elkaar. Binnen de MRA vind je dorpse, suburbane en hoogstedelijke omgevingen, historische binnensteden en nieuwe stedelijkheid. Dit alles ingebed in een gevarieerd landschap: duinen, eeuwenoude veenweidegebieden, landschap getekend door het industriële verleden en heden, heide en bos, moderne polders, wilde natuur en de plassen en binnenmeren. De Metropoolregio Amsterdam biedt een menselijke maat, een rijk palet aan woonmilieus, een aantrekkelijk stedelijk voorzieningenaanbod met veel culturele voorzieningen en volop recreatiemogelijkheden. Ook is er een redelijk gelijke verdeling van welvaart, waarbij er binnen de regio wel verschillen zijn tussen gebieden, maar geen harde scheidslijnen.

Wat is er aan de hand?

Urgente woonopgave: De Metropoolregio Amsterdam kampt met een fors woningtekort en de komende decennia wordt een sterke verdere groei van de bevolking verwacht. Bovendien staat de betaalbaarheid van de woningen in veel delen van de regio ernstig onder druk. Om te voorkomen dat het tekort oploopt in plaats van kleiner wordt, zal de bouwproductie komende jaren hoog gehouden moeten worden. Met het Rijk hebben we als regio afgesproken tot 2025 gemiddeld 15.000 woningen per jaar te bouwen. Een forse opgave die grotendeels via complexe binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen moet worden ingevuld. Bovendien moet de bouw van nieuwe woningen ook bijdragen aan een toekomstbestendige en betaalbare woningvoorraad. De grootste uitdaging bij die twee opgaven zit echter bij de bestaande voorraad. De woonopgave vraagt er dan ook om dat we gezamenlijk keihard werken aan het oplossen van knelpunten en het verbeteren van het functioneren van de woningmarkt als geheel.

Druk op de ruimte: In de regio is al decennialang sprake van druk op de ruimte en verschillend gebruik dat niet altijd even goed samengaat. Het negatieve effect van Schiphol op de omringende gebieden is daarvan een goed voorbeeld.[2] De druk op de ruimte wordt echter steeds groter en ook meer voelbaar. De (internationale) aantrekkingskracht van de MRA zorgt voor groei van inwoners en werkgelegenheid en daarmee voor ruimtebehoefte voor wonen, werken en verblijven. Betaalbare ruimte voor woningzoekers, startende bedrijven en kunstenaars wordt steeds schaarser. De ruimtevraag is ongelijkmatig verdeeld over de regio. De druk is het hoogst in Amsterdam, maar spreidt zich geleidelijk over de regio uit. De regionale bouwopgave is groot. Volgens de laatste prognoses groeit de woningbehoefte tot 2040 met minimaal 250.000 woningen. Om het waardevolle landschap te behouden, is het uitgangspunt is zo veel mogelijk binnenstedelijk te bouwen, maar dat is een complexe opgave. De toenemende verdichting stuit op steeds meer weerstand bij inwoners. Binnen de ruimtevraag lijken wonen en werken bovendien concurrenten van elkaar te worden. Waar veel soorten werk goed gemengd kunnen worden met wonen, is er ook bedrijvigheid die omwille van een veilige en gezonde leefomgeving niet met wonen kan worden gecombineerd. Veel woningzoekenden geven daarnaast de voorkeur aan rustig wonen. Groei betekent ook toenemende mobiliteitsbehoefte en drukte en verkeeropstoppingen binnen de regio en op de verbindingen naar buiten. De vraag is zodoende wat voor de groei een verstandige strategie is.

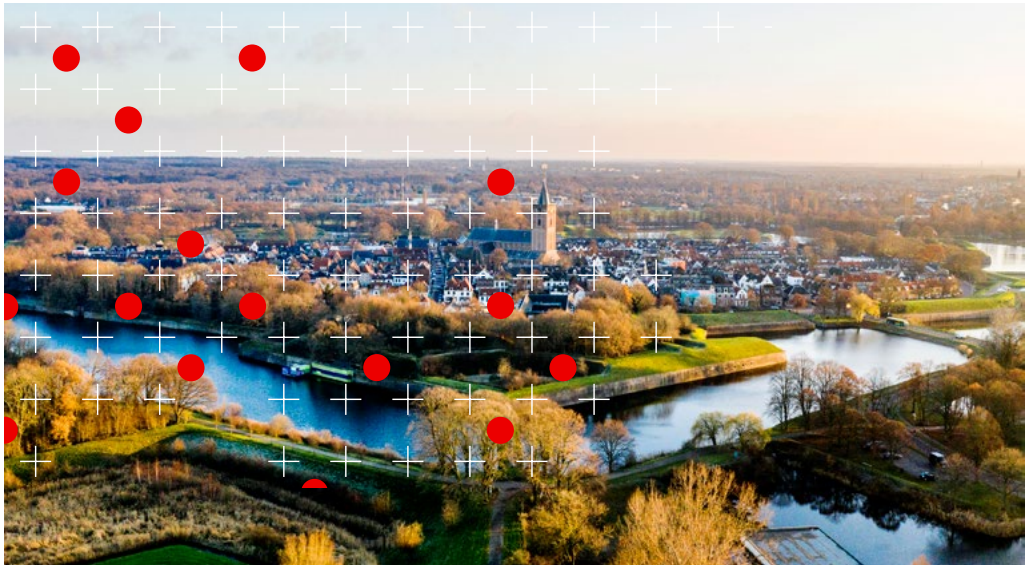
Sociaalmaatschappelijke effecten van ruimtelijke ontwikkelingen: Ruimtelijke en sociaalmaatschappelijke thema's raken elkaar als het gaat om wonen, werk, voorzieningen en bereikbaarheid. Bij wonen gaat het over de toegankelijkheid van de woningmarkt voor lage en middeninkomens, die op steeds meer plekken in de metropoolregio onder druk staat. Een opgave is het voorkomen van uitsortering van inkomensgroepen en concentraties van mensen met een sociaaleconomische achterstand. De veerkracht van gemeenten en de leefbaarheid van buurten kan daarmee onder druk komen te staan. Ook werkt dit tekorten aan arbeidskrachten zoals leraren, politieagenten en zorgverleners in de hand. Aan de andere kant is er toenemende concentratie van werk en stedelijke voorzieningen (onderwijs, zorg, cultuur) op bepaalde plekken in de regio. Dit leidt tot langere reisafstanden, hogere reiskosten en drukte op de weg en in het openbaar vervoer. In sommige gebieden in de MRA is bovendien sprake van vervoersarmoede: beperkt aanbod van openbaar vervoer. Slechte bereikbaarheid van werk en voorzieningen en lange reisafstanden hebben negatieve gevolgen voor ontwikkelingsmogelijkheden, baankansen en het algemene welzijn. Opgaven zijn zodoende het zorgen voor een goede mix van mensen (woningsegmenten) in de regio en binnen de deelregio's, nabijheid van wonen, werken en voorzieningen en goede en betaalbare mobiliteit.

[2] Ten aanzien van de ontwikkeling van Schiphol zijn voor de MRA de afspraken van en via het samenwerkingsverband Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) leidend.

Landschappelijke opgaven: De gevarieerde landschappen in de Metropoolregio Amsterdam leveren een belangrijke bijdrage aan een gezonde leefomgeving en zijn in grote mate bepalend voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsklimaat. Het metropolitane landschap wordt echter geconfronteerd met grote en complexe opgaven. De biodiversiteit neemt af. Er is meer ruimte nodig voor de opwekking van duurzame energie dan binnenstedelijk kan worden opgelost. Klimaatadaptatie stelt nog hogere eisen aan waterbeheer en vraagt meer ruimte voor waterberging. In de veenweidegebieden is sprake van problematische bodemdaling. Veenoxidatie leidt daar tot een gemiddelde daling van een centimeter per jaar en uitstoot van broeikasgassen CO2 en methaan. Ook de agrarische sector is sterk in beweging, zoals de transitie naar kringlooplandbouw. Door de toename van woningen, bedrijvigheid en toerisme in de regio groeit tegelijkertijd de behoefte aan groen en open landelijk gebied om in te ontspannen en recreëren. Al met al leidt dit tot een toenemende druk en veranderingen van het landschap. Het antwoord geven op deze opgaven en kansen vraagt het slim verbinden van opgaven en financieringsmogelijkheden. Dat is echter gecompliceerd doordat de verantwoordelijkheid voor beheer en ontwikkeling van het landschap is versnipperd.

Balans in toerisme: De huidige kwaliteiten van de leefomgeving zoals ons landschap, rijke cultuurhistorie, voorzieningen, het cultuuraanbod en de horizontaal georganiseerde samenleving, zorgen voor aantrekkingskracht, niet alleen op nieuwe inwoners, maar ook op bezoekers uit binnen- en buitenland. Het succes zorgt er op steeds meer plekken – ook buiten Amsterdam en de Zaanse Schans – voor dat genoemde kwaliteiten onder druk komen te staan. ‘Overtoerisme’ leidt op diverse plekken tot overlast en verschraling van het voorzieningenaanbod en vakantieverhuur verstoort de woningmarkt en sociale samenhang in buurten. Tegelijkertijd zijn er kansen om toerisme en recreatie in de regio meer te spreiden en zijn er delen van de regio waar groei van toerisme en recreatie juist kan bijdragen aan versterking van de lokale economie.

Grote verduurzamingsopgave leefomgeving: De gevolgen van klimaatverandering worden met extreem weer en sterke afname van biodiversiteit steeds tastbaarder en het bewustzijn over de mogelijk desastreuze gevolgen van zeespiegelstijging op lange termijn groeit. Een andere omgang met onze leefomgeving is noodzakelijk. De opgaven daarbij zijn: minder energiegebruik en effectiever materiaalgebruik in de gebouwde omgeving, verminderen van de stikstofdepositie, het inpassen van duurzame energieopwekking, het accommoderen van lokale kringlopen van circulaire productie en consumptie, minder afval, het verduurzamen van ons mobiliteitssysteem, het versterken van de biodiversiteit en aanpassing van de leefomgeving aan veranderende en meer extreme weersomstandigheden en overstromingsrisico’s. Groei en de daarmee gepaarde verstedelijking compliceert deze opgaven, maar biedt ook kansen om de opgaven van antwoorden te voorzien. De landelijke ambitie is een klimaatneutraal, klimaatadaptief Nederland met een volledig circulaire economie in 2050. De stedelijke regio is het schaalniveau om deze ambitie te concretiseren en daadwerkelijk te realiseren. De MRA-samenwerking speelt zodoende een cruciale rol in deze opgaven.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- Met een regionale verstedelijkingsstrategie werken we, samen met het Rijk, aan een duurzame, sociaal-maatschappelijk en economisch sterke metropoolregio, waarbij het verstedelijkingsconcept van de polycentrische metropool de basis vormt voor verdere ontwikkeling. De strategie zorgt met integraal te ontwikkelen gebieden voor samenhang en synergie tussen ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, landschap en de transitieopgaven. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de vastgestelde Sleutelgebieden en ov-knooppunten en de energie-infrastructuur
- We maken en monitoren afspraken voor voldoende en toekomstbestendig woningaanbod (in nieuwbouw en bestaande voorraad) aansluitend op de woningbehoefte en met oog voor de veranderende woningvraag en verduurzamingsopgaven. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar betaalbaar woningaanbod voor lage en middeninkomens met een evenwichtige spreiding over de regio
- We maken en monitoren afspraken om de woningbouwproductie op peil te houden, met productieafspraken per regio
- We zorgen dat de biodiversiteit, landschappelijke waarden en recreatiemogelijkheden worden behouden en versterkt
- We maken afspraken over de aanpak van prioritaire investeringsopgaven in het landschap
- We zorgen voor overzichtelijke en slagvaardige governance van het landschap
- We stellen gezamenlijke normen of minimale eisen bij nieuwbouw en gebiedsontwikkeling op het gebied van circulaire economie, energietransitie en klimaatadaptatie om te zorgen voor een gelijk speelveld voor marktpartijen
- We zetten in op het toegankelijk maken en versterken van de culturele en recreatieve rijkdom van de regio voor alle inwoners en bezoekers
- We werken aan spreiding van toerisme om bij te dragen aan een betere balans tussen inwoners, bedrijven en bezoekers
- We zetten stevig in op samenwerking met partners zoals het Rijk en partijen in de woningmarkt ten bate van de verstedelijkingsopgave en de woonopgave, onder meer met uitvoering van de Woondeal

Beoogd effect

- Samenhangende en aan elkaar gekoppelde ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, landschap, energie en klimaatadaptatie
- Tegengaan uitsortering van economische functies, een goede spreiding en bereikbaarheid van werk en voorzieningen
- Verbeteren bereikbaarheid van banen, onderwijs en voorzieningen voor inwoners van de MRA
- Voldoende woningbouwproductie in de Metropoolregio Amsterdam en de afzonderlijke deelregio's (totaal 15.000 woningen per jaar tot 2025) en voldoende plancapaciteit voor de lange termijn
- Woningaanbod dat zo veel mogelijk aansluit op de woningbehoefte (prijs/type woning/woonmilieu) met een woningmarkt die ook toegankelijk is voor mensen met een laag of middeninkomen
- Tegengaan uitsortering op de woningmarkt, een goede mix van mensen (en woningmarktsegmenten) over de regio
- Het realiseren van een robuuste structuur van diverse landschapen met een hoge landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit, veel mogelijkheden voor recreatie en waarin bodemdaling grotendeels wordt tegengegaan
- Verduurzaming van de gebouwde omgeving:
- klimaatneutrale en klimaatbestendige nieuwbouw en gebiedsontwikkeling
- nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan verduurzaming van de bestaande gebouwde omgeving
- Meer inwoners van de MRA profiteren van de culturele instellingen in de MRA
- Spreiding van toerisme over de regio

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Verstedelijkingsstrategie

Doel: Een gezamenlijke koers voor de ruimtelijke ontwikkeling van de MRA die bijdraagt aan een duurzame, sociaal-maatschappelijk en economisch sterke metropoolregio en zorgt voor samenhang tussen ontwikkelingen op het gebied van wonen, werken, mobiliteit, landschap en de transitieopgaven. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar integraal te ontwikkelen gebieden, zoals Sleutelgebieden en ov-knooppunten.

- Inhoud geven aan de verstedelijkingsstrategie voor de Metropoolregio Amsterdam, in nauwe samenhang met de lange termijn strategie voor het mobiliteitssysteem, de regionale economische strategie en de MRA-inzet op een toekomstbestendige regionale energie-infrastructuur
- Monitoren van de verstedelijkingsstrategie

2. Wonen

Doel: Afspraken voor voldoende en toekomstbestendig woningaanbod aansluitend op de woningbehoefte, in het bijzonder betaalbaar woningaanbod voor lage en middeninkomens met een evenwichtige spreiding over de regio. Uitvoering van de tussen het Rijk en regio gesloten Woondeal, welke inzet op verhogen van de woningbouwproductie, verbetering van het functioneren van de woningmarkt en leefbaarheid.

- Zorgen voor concrete afspraken over spreiding van woningaantallen, -typen en -segmenten, waarbij zowel nieuwbouw als de bestaande woningvoorraad in ogenschouw wordt genomen. Specifieke aandacht gaat hierbij uit naar de Sleutelgebieden, grote gebiedsontwikkelingen die bijdragen aan de kracht van de regio en de identiteit van de kernen daarbinnen
- Regie voeren op en stimuleren en faciliteren van de woningbouwproductie, met oog voor tempo en kwaliteit, en zorgen voor productieafspraken per deelregio, in samenwerking met marktpartijen en corporaties
- Samenwerken met het Rijk om, met behulp van diverse pilots, toe te werken naar een nieuw rijksprogramma voor stedelijke vernieuwing
- Monitoren van de woningmarkt en zorgen voor uitwisseling van kennis over de woningmarkt

3. Landschap

Doel: Landschapsinclusieve ontwikkeling in de MRA, aanpak prioritaire investeringsopgaven in het landschap en verbetering governancestructuur.

- Binnen de uitvoeringslijnen van de MRA uitwerken hoe landschappelijke kwaliteit en biodiversiteit kan worden versterkt, met name bij verstedelijkingsstrategie, energietransitie, klimaatadaptatie en mobiliteit (o.a. door inzet op 'buitenpoorten', ov-haltes in het groen)
- Adviseren van MRA-deelnemers over behoud en versterking van landschappelijke en erfgoedwaarden
- Identificeren prioritaire investeringsopgaven in het landschap
- Met partners ontwikkelen van businesscases voor de prioritaire investeringsopgaven, door slimme verbindingen tussen de verschillende opgaven in het landschap
- Slimmer organiseren van de verantwoordelijkheden voor beheer en ontwikkeling van het landschap

4. Transitieopgaven leefomgeving

Doel: Aanjagen van de transitieopgaven in de gebouwde omgeving en het landschap.

- Agenderen opgaven in de leefomgeving, en mogelijke oplossingsrichtingen, als het gaat om klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie en zorgen voor integraliteit op deze thema's in de activiteiten van de MRA-samenwerking
- Toekomstbestendige nieuwbouw en gebiedsontwikkeling aanjagen met pilots, prijsvragen en het

toepassen van gezamenlijke normen en minimale eisen
- Kennis bijeenbrengen en ontsluiten over de impact en aanpak van transitieopgaven in de leefomgeving

5. Kunst, Cultuur en Erfgoed

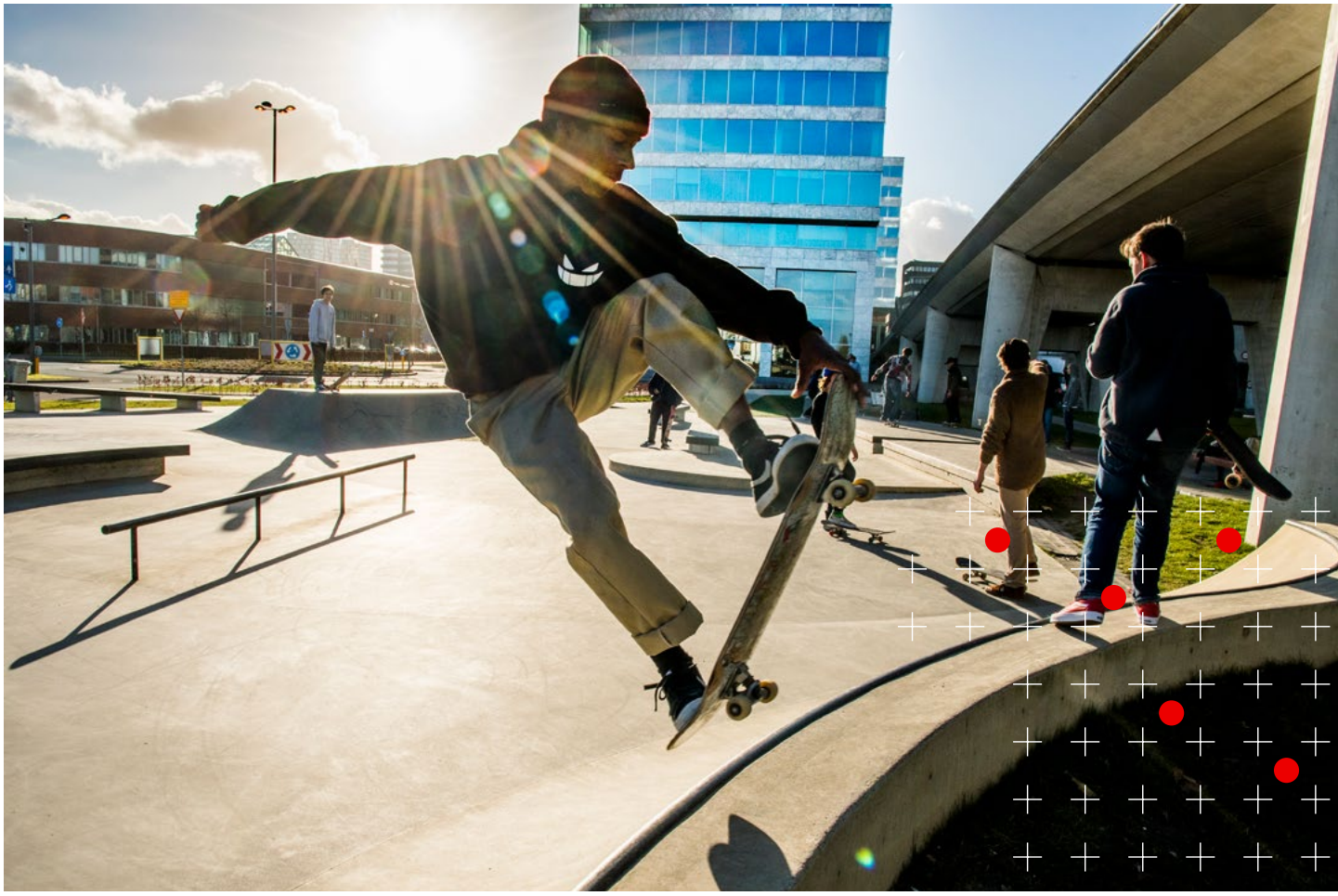
Doel: Bevorderen van de cultuurparticipatie in de gehele MRA en het faciliteren van toekomstbestendige cultuur- en erfgoedsectoren in de gehele MRA.

- Uitvoeren van *Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed 2019-2024*, met inzet op: samenwerking, toegankelijkheid van kunst, cultuur en erfgoed voor inwoners en bezoekers, cultuureducatie en talentontwikkeling, ruimte voor kunst, cultuur, erfgoed en creatieve industrie, en behoud en toekomstbestendig maken van materieel en immaterieel erfgoed

6. Recreatie en Toerisme

Doel: Faciliteren van de groei van het aantal bezoekers aan de metropool Amsterdam op een dusdanige wijze dat balans bestaat tussen inwoners, bedrijven en bezoekers.

- Uitvoeren van de *Strategische Agenda Toerisme in de MRA 2025*, met inzet op: het vergroten van de mobiliteit van bezoekers, het verbeteren van de informatievoorziening en wayfinding, regionale afstemming op het gebied van evenementen, marketing en promotie activiteiten, human capital, destinatieontwikkeling en een gezamenlijke strategie verblijfsaccommodaties

Opdracht 3
Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem

Zorg – in nauwe samenhang met de andere bestuurlijke opdrachten – voor een regionaal mobiliteitssysteem, waarmee de bereikbaarheid voor inwoners en bezoekers van de regio wordt verbeterd, de groei en verdere integratie van de metropoolregio mogelijk wordt gemaakt en een omschakeling naar duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd. Zet daarbij in op een schaalsprong van het mobiliteitssysteem: efficiënter gebruik van het huidige systeem, uitbreiding van het mobiliteitsnetwerk en het verbinden van modaliteiten om het overstappen tussen modaliteiten te optimaliseren en zo de hele regio bereikbaar te houden.

Karakteristiek

De Metropoolregio Amsterdam functioneert als één grote stad met 2,5 miljoen inwoners. Binnen de regio is er namelijk sprake van een grote mate van functionele integratie; mensen wonen in de ene gemeente en werken in een andere, voorzieningen op het gebied van onderwijs, cultuur en zorg hebben regionaal betekenis en er zijn vele handelsrelaties tussen bedrijven binnen de regio. Dit zorgt ook voor veel verkeersbewegingen – waarvan tachtig procent binnen de grenzen van de MRA – die gefaciliteerd worden door een zeer fijnmazig openbaar-vervoer- en wegennetwerk. De spits in de regio kenmerkt zich door grote drukte, waarbij de grenzen van de wegen en het openbaar vervoer bijna zijn bereikt. Belangrijk voor de regio is daarnaast haar mainportfunctie in lucht- en scheepvaart. Schiphol en de haven voorzien de regio van haar internationale verbindingen voor personen- en goederenvervoer. Iets wat momenteel nog in mindere mate geldt voor het spoor.

Wat is er aan de hand?

Groeiende woon-werkpendel: De werkgelegenheids–functie van Amsterdam (en in mindere mate ook Schiphol) is de afgelopen jaren sterk gegroeid. Het aantal banen groeide er harder dan de bevolking en daarmee is sprake van een toenemende woon-werkpendel. Bovendien worden de afstanden waarover wordt gereisd ook groter. Deels heeft dit te maken met het waterbedeffect in de woningmarkt: door stijgende woningprijzen in Amsterdam en directe omgeving gaan mensen wonen waar huizen meer betaalbaar zijn en dat is op steeds grotere afstand van Amsterdam. Voor de regio wordt de komende jaren nog een zeer sterke groei van inwoners en werkgelegenheid verwacht en lijkt de geschetste trend zich door te zetten. Met de groeiende woon-werkpendel neemt de druk op het mobiliteitssysteem toe, met meer files, drukke treinen en stations en dreigende verkeersinfarcten als gevolg. Tegelijk kunnen we niet meer automatisch terugvallen op oplossingen uit het verleden, zoals meer asfalt of meer treinen inzetten. Gecombineerd vraagt dit om een schaalsprong van het regionale mobiliteitssysteem, waarbij investeringen in mobiliteit in de tijd worden afgestemd op grootschalige woningbouwontwikkelingen.

Verduurzamingsopgave mobiliteit: Mobiliteit is verantwoordelijk voor bijna een kwart van de totale CO2-uitstoot in Nederland. Als onderdeel van het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om met een integrale benadering te werken aan een mobiliteitssysteem waarbij alle modaliteiten en de infrastructuur optimaal worden ontwikkeld en benut én uiteindelijk alle modaliteiten schoon zijn. Ook het verminderen van de mobiliteitsbehoefte, door slimme verstedelijking, kan bijdragen aan de doelen van het Klimaatakkoord. De afspraken van het Klimaatakkoord krijgen een regionale uitwerking in regionale mobiliteitsplannen. Naast duurzame mobiliteit is een duurzaam mobiliteitssysteem natuurlijk ook van groot belang. Klimaatbestendigheid is daarbij een groot aandachtspunt, het systeem moet blijven functioneren bij extreme weersomstandigheden en rekening houden met overstromingsrisico's.

OV-knooppunten als mobiliteitshubs: Vanuit duurzaamheids- en leefbaarheidsoverwegingen hanteren steden steeds vaker een autoluwe agenda waarbij het primaat ligt bij lopen, fietsen en openbaar vervoer en autogebruik wordt ontmoedigd. Binnen de MRA zijn Amsterdam en Haarlem hier koploper in. In diverse andere steden en zeker in het buitengebied van de regio is de auto voorlopig nog het dominante vervoermiddel. Verbeteren van ov- en fietsverbindingen tussen steden en buitengebied ontmoedigt autogebruik draagt bij aan duurzame mobiliteit. Ook neemt het belang van het makkelijk kunnen overstappen van de ene modaliteit op de andere – ook wel ketenreis genoemd – toe. Een belangrijke rol is daarbij weggelegd voor ov-knooppunten, die meer als geavanceerde en comfortabele mobiliteitshubs zullen moeten gaan fungeren.

Innovaties in mobiliteit: De wereld van voertuigtechnologie en verkeersmanagement kent een hoge innovatiedynamiek. Het aandeel elektrische fietsen en auto's groeit en dat gaat gepaard met een uitbreidingsvraag voor elektrische laadinfrastructuur. Digitalisering maakt het *realtime* verbinden van vraag en aanbod van mobiliteit mogelijk (*Mobility as a Service*) en biedt mogelijkheden voor het stroomlijnen van verkeer over bestaande infrastructuur. Deze ontwikkelingen vragen verdere ontwikkeling van de data-infrastructuur. Daarnaast groeit het aantal deelconcepten in mobiliteit en zijn er steeds meer nieuwe hybride voertuigconcepten, waarmee de klassieke verdeling tussen vervoersmodaliteiten van ov, auto, fiets en lopen vervaagt. En dan zijn er nog toekomstbeelden met volledig autonoom rijdende voertuigen en stedelijke luchtmobiliteit. Aan de ene kant leveren de innovaties kansen op om bij te dragen aan het oplossen van mobiliteitsvraagstukken, aan de andere kant kunnen zij ook leiden tot ongewenste ontwikkelingen. Voor overheden ligt er een uitdaging om adequaat op deze innovatiedynamiek in te spelen.

Goederenvervoer: In het goederenvervoer zijn twee schaalniveaus te onderscheiden: stadslogistiek en mainportlogistiek. Het eerste speelt zich binnen regio's af waarbij bouwlogistiek en horeca zorgen voor het grootste deel van de vervoersbewegingen, naast particuliere bezorging en verplaatsing van bijvoorbeeld onderhoudsmonteurs. Toename van online aankopen en groei van de horecasector zorgen voor groei in de stadslogistiek en vraagstukken op het gebied van drukte, luchtkwaliteit en verkeersveiligheid. De mainportlogistiek speelt op (inter) nationaal schaalniveau met de haven, Schiphol, Greenport Aalsmeer, Flevokust Haven en Lelystad Airport als belangrijke hubs. Een grote rol speelt hier de ontwikkeling van centrale Europese transportcorridors, met bundeling van transport langs enkele hoofdroutes waarbij digitalisering optimale transportplanning mogelijk maakt. Langs deze routes groeit de vraag naar ruimte voor grootschalige distributiecentra.

Bekostiging van investeringen in mobiliteit: De opgave om het mobiliteitssysteem mee te laten groeien met de groei van de bevolking en economie vraagt omvangrijke investeringen. De opgaven en ambities zijn vele maler groter dan de beschikbare middelen. Daarbij komt dat de beschikbare middelen uit het infrastructuurfonds al voor langere periode zijn belegd en dat de opbrengsten uit aardgas – de belangrijkste voedingsbron van het fonds – na 2020 zullen opdrogen. De noodzaak om de investeringsopgaven zorgvuldig te faseren en te komen tot alternatieve en innovatieve vormen van bekostiging en financiering is daarmee groot.

Onze ambitie
Bespreekpunten bestuurlijke tafel

Waar zetten we op in?

- We maken en monitoren lange-termijn-afspraken voor de benodigde schaalsprong in het mobiliteitssysteem van de Metropoolregio Amsterdam. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar:
  - de samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken
  - de bereikbaarheid van economische toplocaties
  - duurzame vormen van mobiliteit en het verminderen van de mobiliteitsbehoefte
  - de verbinding van ov- en autogeoriënteerde mobiliteitssystemen (overstapmogelijkheden bij ov-knooppunten)
  - de beschikbaarheid en betaalbaarheid van mobiliteit voor alle inwoners van de MRA
- We maken en monitoren lange termijn afspraken over de benodigde investeringen in mobiliteit
- We jagen innovaties op het gebied van slimme en duurzame mobiliteit aan, waarbij de gebruiker centraal staat, die bijdragen aan goed bereikbare en aantrekkelijke steden, adequate ontsluiting van stedelijk en landelijk gebied, verkeersveiligheid en een duurzame, klimaatbestendige en schone leefomgeving
- We maken in lijn met de afspraken van het Klimaatakkoord werk van het Regionaal programma duurzame mobiliteit
- We zetten in op slagvaardige samenwerking met partners als het Rijk en openbaarvervoerspartners, via samenwerkingen zoals Programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid

Beoogd effect

- Ontwikkelingen in het mobiliteitssysteem in samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken
- Verbeteren van de bereikbaarheid van banen, onderwijs en voorzieningen voor inwoners van de MRA
- Groei van het aandeel van duurzame vormen van mobiliteit (openbaar vervoer en fiets)
- Verminderde uitstoot CO2, stikstof en fijnstof door voertuigen

Hoe gaan we dat doen?
Uitvoeringslijnen

1. Schaalsprong mobiliteitssysteem

Doel: Een gezamenlijke strategie voor de schaalsprong in het mobiliteitssysteem en de uitvoering daarvan met bijzondere aandacht voor de samenhang met ontwikkelingen op het gebied van wonen en werken, de bereikbaarheid van economische toplocaties, duurzame vormen van mobiliteit, een klimaatbestendig mobiliteitssysteem, de verbinding van ov- en autogeoriënteerde mobiliteitssystemen (overstapmogelijkheden bij ov-knooppunten) en de beschikbaarheid en betaalbaarheid van mobiliteit voor alle inwoners van de Metropoolregio Amsterdam.

- Inhoud en uitvoering geven aan de afspraken voor de schaalsprong van het mobiliteitssysteem van de MRA, in nauwe samenhang met de verstedelijkingsstrategie en de regionale economische strategie
- Ontwikkelen van alternatieve en innovatieve bekostigingsopties voor de benodigde investeringen in het mobiliteitssysteem
- Monitoren en coördineren van de uitvoering van mobiliteitsprojecten in de regio
- Monitoren van het functioneren van het regionaal mobiliteitssysteem

2. Fiets

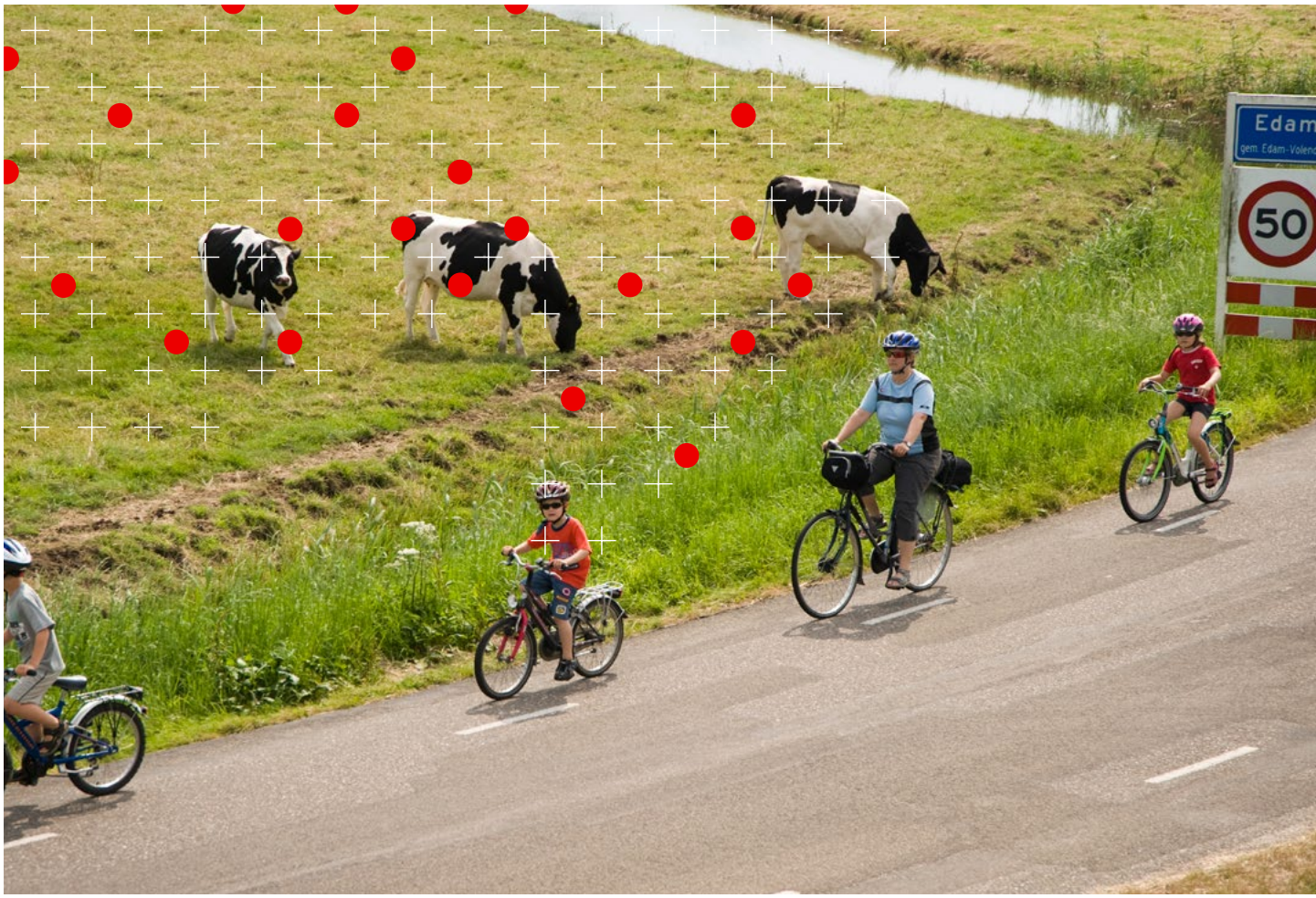
Doel: Een samenhangend en hoogwaardig regionaal fietsroutenetwerk, waarop fietsers vlot tussen de stedelijke kernen en vanuit het stedelijke gebied de natuur in kunnen fietsen. Met fietsvoorzieningen bij ov-knooppunten, waarmee voor- en natransport per fiets en gebruik van regionaal openbaar vervoer aantrekkelijker wordt.

- Uitvoeren van het plan *Metropolitane Fietsroutes* en de concrete projecten daarin
- Opstellen en uitvoeren van een plan voor de ontwikkeling van fietsvoorzieningen bij ov-knooppunten

3. Duurzame en innovatieve mobiliteit

Doel: Regionaal uitwerking geven aan het thema mobiliteit van het Klimaatakkoord, verdere ontwikkeling van een regionaal netwerk van publieke oplaadpunten voor elektrisch vervoer, realisatie van kansrijke smart mobility-toepassingen binnen de MRA en mensen verleiden hun reisgedrag aan te passen om piekbelasting van het mobiliteitsnet tegen te gaan en keuzes voor duurzame mobiliteitsopties te stimuleren.

- Opstellen en uitvoering geven aan het Regionaal programma duurzame mobiliteit als uitwerking van de afspraken van het Klimaatakkoord op het gebied van mobiliteit
- Verdere uitvoering geven aan het project MRA-Elektrisch
- Duurzame en innovatieve mobiliteit aanjagen met pilots, prijsvragen en optreden als *launching customer*
- Kennis bijeenbrengen en ontsluiten over impactvolle mobiliteitsinnovaties en over de mogelijkheden om duurzame mobiliteit in gebiedsontwikkeling te stimuleren

Overzicht opdrachten en uitvoeringslijnen

Opdracht 0: De samenwerking verder versterken
1. Samenbindende visie op de regio en de samenwerking
2. Samenwerking Rijk en EU
3. De MRA als netwerkorganisatie
4. KennisHuis MRA
5. Verantwoording
Opdracht 1: Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie
1. Regionale economische strategie
2. Werklocaties
3. Human capital
4. Aanjagen marktinitiatieven voor de transitieopgaven
5. Energie-infrastructuur en data-infrastructuur
Opdracht 2: Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken
1. Verstedelijkingsstrategie
2. Wonen
3. Landschap
4. Transitieopgaven leefomgeving
5. Kunst, Cultuur en Erfgoed
6. Recreatie & Toerisme
Opdracht 3: Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem
1. Schaalsprong Mobiliteitssysteem
2. Fiets
3. Duurzame en innovatieve mobiliteit

3 Werkwijze MRA Agenda

De MRA-samenwerking is een bestuurlijke samenwerking. De gemeenteraden en Provinciale Staten worden door de eigen colleges geïnformeerd en betrokken bij de activiteiten van de samenwerking. De werkwijze voor de uitvoering van de MRA Agenda is hieronder uiteengezet.

Deelregio's

De basis van de MRA-samenwerking ligt in de zeven deelregio's (inclusief de beide provincies Noord-Holland en Flevoland):

- Almere-Lelystad
- Amstelland-Meerlanden
- Amsterdam
- Gooi en Vechtstreek
- IJmond
- Zaanstreek-Waterland
- Zuid-Kennemerland

Door de aanpak van onderwerpen op het niveau van de deelregio's te combineren met afstemming op het niveau van de MRA, wordt de MRA Agenda uitgevoerd. Elke deelregio heeft zijn eigen karakteristieken en organisatorische afspraken. Binnen de deelregio's werken bestuurders samen in lijn van de MRA Agenda.

Bestuurlijke tafels

Van groot belang is het zorgen voor samenhang binnen en tussen de opdrachten. De vier bestuurlijke opdrachten zijn elk gekoppeld aan een bestuurlijke tafel. De bestuurlijke tafel is verantwoordelijk voor het realiseren van de ambities en het beoogde effect van de opdracht. Zij geeft richting aan de uitvoeringslijnen en stuurt op samenhang en resultaat. De MRA Agendacommissie is verantwoordelijk voor de dagelijkse coördinatie van de samenwerking van de MRA.

Uitvoeringsorganisatie

Bestuurlijke ambities moeten uiteindelijk worden verwezenlijkt. Dit gebeurt in uitvoeringslijnen. Elke uitvoeringslijn heeft twee bestuurlijke trekkers. Zij zijn verantwoordelijk voor de voortgang en voor het inbrengen van bespreekpunten vanuit de uitvoeringslijn op de bestuurlijke tafel. Daarnaast kent elke uitvoeringslijn een ambtelijk team dat verantwoordelijk is voor de in het jaarplan vastgestelde producten, de ambtelijke betrokkenheid vanuit de deelregio's, de verbinding met niet-MRA-partners, de samenhang met andere uitvoeringslijnen, het opstellen van jaarlijkse werkplannen en de verantwoording over de activiteiten binnen de uitvoeringslijn.

De MRA-deelnemers zorgen zelf voor de uitvoering van de MRA Agenda. Zij worden daarbij ondersteund door

een klein MRA Bureau. De belangrijkste taken van het MRA Bureau zijn het faciliteren van bestuurlijke besluitvorming, het (coördineren van het) uitvoeren van de MRA Agenda, het vergroten van de betrokkenheid van raads- en Statenleden, het verbeteren van de transparantie en communicatie en het verstevigen van de integraliteit van de samenwerking.

Coalities per uitvoeringslijn

Niet alle MRA-deelnemers hoeven mee te doen met een uitvoeringslijn. Per uitvoeringslijn kan een coalitie worden gevormd. Vanuit de coalitie worden de bestuurlijke trekkers geleverd.

Samenwerking met partners

Het zwaartepunt van de samenwerking met partners ligt in de uitvoeringslijnen. Daarmee wordt de slagkracht vergroot en worden partners niet onnodig belast met de besluitvormingsprocessen en -structuren van de MRA-samenwerking. De samenwerking met partners kan variëren van werken in stevige coalities tot onderling afstemmen. Ook kan de MRA opdrachtgever van uitvoerende partijen zijn. In de samenwerking met partners in de regio speelt de Amsterdam Economic Board, als verbinder tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden, een belangrijke rol. Andere belangrijke partners zijn het Rijk, de waterschappen, onderwijsinstellingen en de openbaarvervoerbedrijven. Tot slot zijn er opgaven in de MRA waar andere specifieke samenwerkingsverbanden of overlegorganen voor bestaan. Concrete voorbeelden zijn Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS) en Bestuursplatform NZKG voor het Noordzeekanaalgebied. Waar nodig zal de MRA – al dan niet via haar deelnemers – deze platforms benutten om vraagstukken te agenderen.

Samenwerking Amsterdam Economic Board

De Amsterdam Economic Board speelt een belangrijke rol als verbinder tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden in de Metropoolregio Amsterdam. De MRA-overheden zijn dan ook prominent partner van de Board en verschillende MRA-bestuurders hebben zitting in de Board. De Board-organisatie zet in op het uitvoeren van strategische analyses en informatievoorziening, agendasetting op MRA-niveau van nieuwe (opkomende) thema's, beweging creëren op transities door visie en leiderschap en het verbinden van partijen op concrete initiatieven. De Board werkt daarbij aan zes grootstedelijke uitdagingen: Circulaire economie, Energie, Mobiliteit, Digitale Connectiviteit, Gezondheid en Talent voor de toekomst. Veel uitdagingen passen naadloos op uitvoeringslijnen van de MRA Agenda. In de concrete initiatieven kunnen de Board en de MRA elkaar zodoende goed versterken, waarbij de MRA de overheidskant organiseert. Daarnaast is de Board als netwerk zeer relevant voor de MRA en werken we samen bij grote netwerkevenementen als de *State of the Region*. Zie ook: www.amsterdameconomicboard.com

Uitvoering: cyclisch en adaptief

De MRA Agenda is het koersbepalende document voor de regionale samenwerking. Richting wordt gegeven door de overkoepelende ambitie: werken aan een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit door te investeren in een toekomstbestendige en evenwichtige metropool. Dit is vertaald naar de bestuurlijke opdrachten.

In de uitvoering staan de uitvoeringslijnen centraal. De uitvoeringslijnen vormen de basis voor het jaarlijkse werkplan. In het werkplan wordt elke uitvoeringslijn uitgewerkt in concrete acties, te behalen resultaten, (meerjaren) planning, benodigde middelen, organisatie en samenwerkingspartners. Ook worden de uitvoeringslijnen uitwerkt naar bijdrage aan de bestuurlijke opdracht en de overkoepelende ambitie. In het jaarverslag wordt inzicht gegeven in de behaalde resultaten. Jaarlijks wordt daarnaast het effect van de uitvoering gemonitord, waardoor bijsturing mogelijk is.

Financiering

Voor de uitvoering van de activiteiten van de MRA-samenwerking leveren alle MRA-deelnemers een bijdrage. Voor de gemeentelijke deelnemers is dat een algemene bijdrage per inwoner en voor provincies een bijdrage gelijk aan die van de grootste gemeente in die provincie. Naast deze basisfinanciering kan sprake zijn van extra (vrijwillige) bijdragen van MRA-deelnemers op de uitvoeringslijnen waar zij veel belang aan hechten. Dit betreft dan veelal een bijdrage voor het realiseren van projecten (investeringsbijdragen) of in capaciteit van medewerkers.

De inhoud is leidend binnen de MRA-samenwerking. Het budget wordt dan ook voornamelijk ingezet voor het aanjagen en uitvoeren van de acties en het aanzwengelen van cofinanciering. Daarbij gaat het uiteindelijk om een veelvoud aan investeringen.

Monitoring

De MRA meet op twee verschillende niveaus de voortgang van de uitvoering van de MRA Agenda. Allereerst worden resultaten gemonitord van de concrete acties binnen de uitvoeringslijnen. Over de bevindingen per uitvoeringslijn wordt jaarlijks gerapporteerd in de Jaarverantwoording. Ook wordt per uitvoeringslijn gewerkt met een (stoplichten) rapportage, die meerdere keren per jaar wordt bijgewerkt. Daarnaast worden de beoogde effecten van de inzet van de MRA gemeten. Deze effecten zijn niet altijd te herleiden tot een specifieke actie vanuit de MRA, maar zijn wel het doel van de MRA-inzet onder de bestuurlijke opdrachten. Voor het meten van de beoogde effecten zal gebruik worden gemaakt van diverse bestaande monitors. We ontwikkelen tevens een monitor brede welvaart voor de MRA geïnspireerd op de duurzame ontwikkelingsdoelen, de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (zie bijlage). Daarmee kan ook duiding gegeven worden aan de ontwikkeling van de MRA als internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit en als toekomstbestendige en evenwichtige metropool. De bevindingen worden gebundeld in een jaarlijkse *State of the Region*-rapportage en gepresenteerd bij het gelijknamige congres.

Verantwoording

Op vier manieren wordt invulling gegeven aan transparantie, verantwoording en het betrekken van de gemeenteraden en Provinciale Staten. De eerste is dat regionale vergaderstukken online worden gepubliceerd. Zo kan iedereen op een openbare website zien waar, wanneer en waarover vergaderd wordt.

Jaarlijks stuurt de MRA Regiegroep het jaarplan, de begroting en het jaar¬verslag van het samenwerkingsverband ter consultatie naar alle colleges, raden en Staten van de deelnemende overheden. Hierbij wordt aangesloten op de reguliere P&C-cyclus van de deelnemers in het voorjaar en het najaar.

Daarnaast worden voor raads- en Statenleden door het jaar heen verschillende bijeenkomsten georgani¬seerd, zoals de Raads- en Statenleden Conferentie, het MRA Congres en bijeenkomsten over specifieke onderwerpen die spelen op (deel)regionaal niveau.

Het MRA Bureau verzorgt tot slot informatievoorziening over de MRA-activiteiten via de website, een maandelijkse nieuwsbrief en een maandelijkse update voor gemeenteraden en Provinciale Staten. Op de website wordt actief over de voortgang van de MRA Agenda gecommuniceerd.

Commissarissen van de Koning in de MRA:

‘Veel meer slagkracht mogelijk in de MRA’

De samenwerkende overheden in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) zouden veel meer gebruik moeten maken van elkaars kracht. Dat vraagt om een andere rol van de deelnemers, ook van de twee provincies, Noord-Holland en Flevoland. Wanneer die goed wordt gespeeld, kan de slagkracht van de MRA verder worden vergroot. Dat betogen de Commissarissen van de Koning van beide provincies, Arthur van Dijk (Noord-Holland) en Leen Verbeek (Flevoland) aan de vooravond van de lancering van de MRA Agenda 2.0. ‘We doen of iedereen gelijk is, maar onder de gelijken zijn we niet gelijk.’

Huis van Thorbecke

De CdK’s menen dat de provincies richting kunnen geven aan een andere rolverdeling in de MRA. In het MRA Convenant, dat de deelnemers aan de MRA in 2017 met elkaar hebben gesloten, staat dat gelijkwaardigheid en respect voor elkaars rollen en belangen voorop staan in de samenwerking. Maar dat neemt niet weg dat er nu eenmaal verschillen zijn, zegt Van Dijk (sinds begin 2019 CdK in Noord-Holland en vicevoorzitter van de MRA Regiegroep). Zo zijn er kleinere gemeenten en grotere gemeenten. En bovendien: ‘Het is een mooi streven, dat iedereen gelijk is, maar zo is het Huis van Thorbecke helemaal niet ingericht. De provincie gaat met afspraken in de MRA terug naar de Staten, gemeenten naar hun raden. Dat kunnen we steviger inkleden.’

Knopen doorhakken

De Flevolandse CdK Leen Verbeek (sinds 2008) sluit zich hierbij aan. ‘Een belangrijke rol van provincies in MRA-verband is om het gemeenten mogelijk te maken hun werk goed te doen. Of het nu gaat om volkshuisvestelijke vraagstukken of mobiliteitsopgaven, de provincie heeft nu eenmaal een overkoepelende rol. Die zou niet knellend mogen zijn. Dat is relevant in politieke zin, omdat er wel knopen moeten worden doorgehakt. De provincie zou moeten durven zeggen: Provinciale staten gaan nu echt een besluit nemen: díe kant gaan we op. Dat geeft helderheid.’

Van Dijk, instemmend: 'Van ons kun je verwachten dat we commitment gaan halen bij de Staten. Daar zeg ik dan eerlijk bij dat we meer moeten brengen naar de MRA dan we halen: eerst delen, dan vermenigvuldigen.'

De MRA Agenda is de inhoudelijke basis van de samenwerking en is echt een uitvoeringsagenda, beseft Verbeek. 'De kaderstellende discussie daarover met raden en Staten is beperkt en de uitvoering is aan de colleges. De bouwtekening komt van de MRA, maar de deelnemers zijn de timmermannen. Onze raden en Staten voelen echter te weinig sturing. We moeten opnieuw aan verwachtingenmanagement gaan doen.'

Positie van Amsterdam

Niet alleen de provincies, ook Amsterdam heeft een andere positie dan de andere MRA-deelnemers, zegt Van Dijk. 'Amsterdam is de grootste en alles wat Amsterdam doet, heeft invloed op de regio. We hebben er alle belang bij om met Amsterdam om de tafel te zitten. Voor bijvoorbeeld een succesvolle lobby in Den Haag hebben we slagkracht nodig en moeten we met elkaar optrekken. Dan is het wel fijn als Amsterdam en de provincies weten hoe zij zich ten opzichte van elkaar verhouden. Als we dat goed weten neer te zetten, dan snapt iedereen dat we niet hetzelfde zijn. Verantwoordelijkheid nemen komt op verschillende manieren tot uiting, ook door ambtelijke inzet.'

Leiderschap

In de zomer van 2019 bracht de commissie die de samenwerking in de MRA heeft geëvalueerd haar rapport uit. Een van de aanbevelingen is dat Amsterdam meer leiderschap moet tonen. 'Dat betekent niet dat Amsterdam meer moet gaan doen', zegt Van Dijk. 'Leiderschap betekent juist dat je meer door anderen laat doen. Jouw inspirerend leiderschap leidt ertoe dat anderen aan de slag gaan. Dat betekent deelregio's veel meer in hun kracht zetten. Zij zien elkaar vaker en hebben onderling samenwerkingsafspraken.'

'Er zit meer in'

Laten we niet vergeten dat heel veel in de MRA-samenwerking al goed gaat, benadrukt Verbeek. 'We presteren wel wat met elkaar. Tegelijkertijd heb ik het gevoel dat er meer in zit. De integratie tussen de platforms moet bijvoorbeeld beter. Majeure agendapunten zoals het Markermeer en de Markerwadden integreren onvoldoende in het debat over mobiliteit en wonen en cultureel erfgoed.'

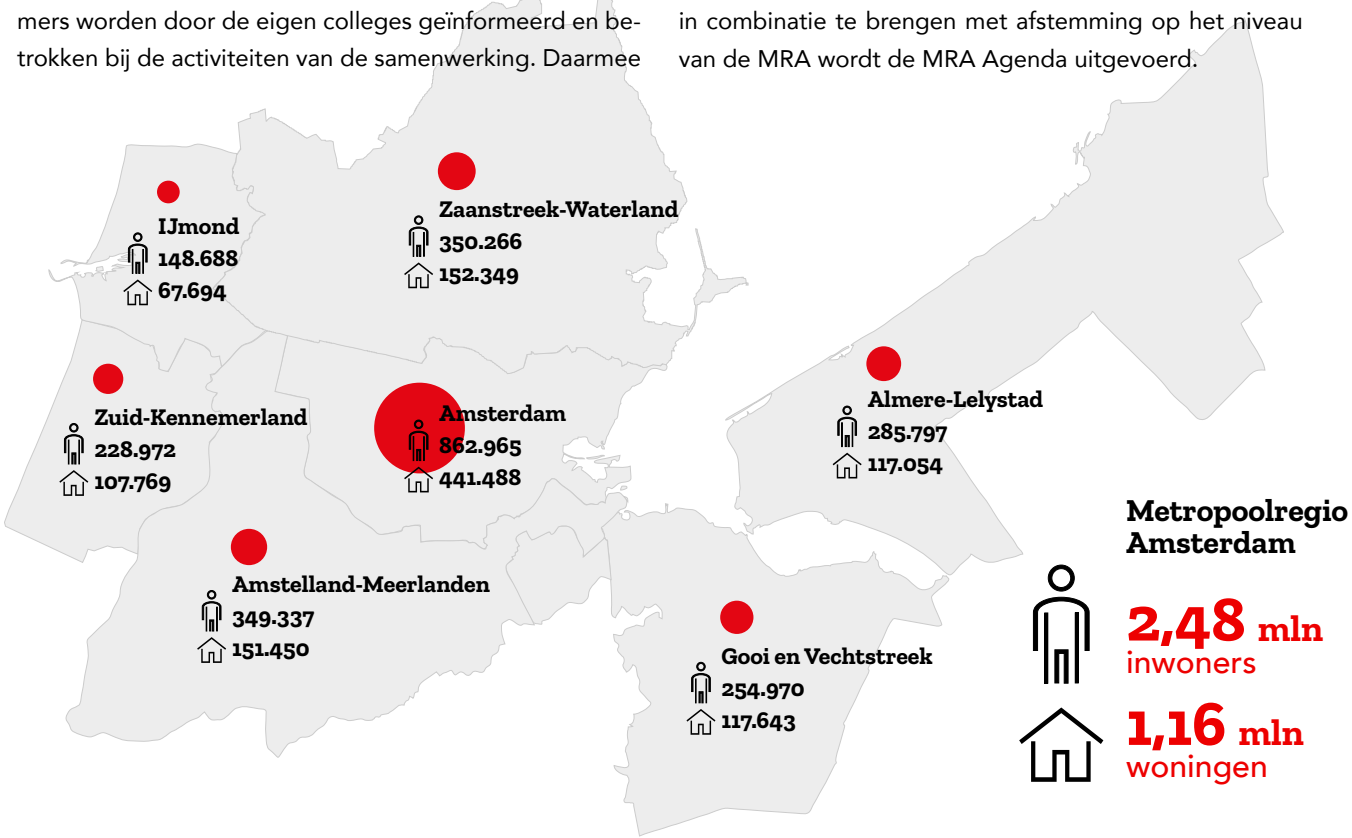
'Een belangrijke rol van provincies in MRA-verband is om het gemeenten mogelijk te maken hun werk goed te doen'

Om de integraliteit te bevorderen, zien de CdK's een rol voor zichzelf weggelegd, maar ook voor de burgemeesters in de Regiegroep. Gezamenlijk kunnen zij meer verantwoordelijkheid nemen om hun omgeving beter bij de MRA te betrekken. 'Trek als grotere gemeente ook je buurgemeenten erbij', zegt Van Dijk. We moeten als overheden in beleid vertalen wat we hebben afgesproken. De MRA heeft daartoe de instrumenten en de bevoegdheid niet. En neem Provinciale Staten en gemeenteraden mee, dan zijn ze onderdeel van het succes.'
Gedeputeerden van beide provincies zoeken elkaar ook onderling op, zegt Verbeek. 'En ik ben zelf actief: de MRA is zó belangrijk, die samenwerking is niet voorbehouden aan een enkele gedeputeerde of portefeuillehouder. We agenderen geregeld onderwerpen in het college van Gedeputeerde Staten om die collectief te bespreken.

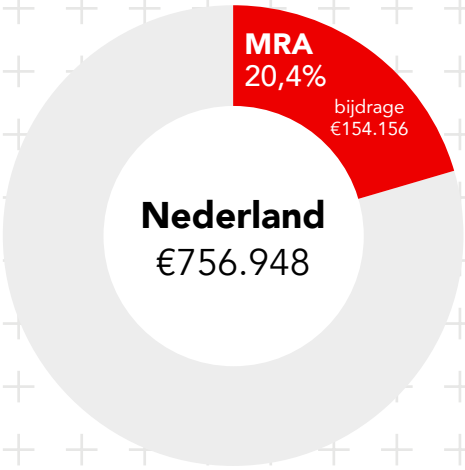
4 Over de MRA en de 7 deelregio's

De Metropoolregio Amsterdam is het samenwerkingsverband van de provincies Noord-Holland en Flevoland, 32 gemeenten en de Vervoerregio Amsterdam. Elke gemeente en deelregio brengt kwaliteiten in die het totaal versterken. De kracht van de MRA is de diversiteit, zowel economisch als stedelijk en landschappelijk.

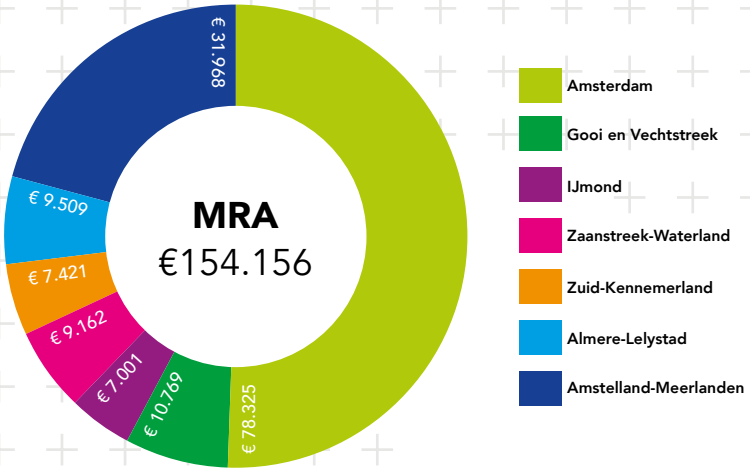
De MRA bestaat uit zeven deelregio's. Elke deelregio kent zijn eigen historie en organisatorische afspraken. De gemeenteraden en Provinciale Staten van de MRA-deelnemers worden door de eigen colleges geïnformeerd en betrokken bij de activiteiten van de samenwerking. Daarmee treedt de MRA-samenwerking niet in de formele relatie tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders. Door de aanpak van onderwerpen op het niveau van de deelregio's in combinatie te brengen met afstemming op het niveau van de MRA wordt de MRA Agenda uitgevoerd.

Bruto Binnenlands Product
in mln (2018)

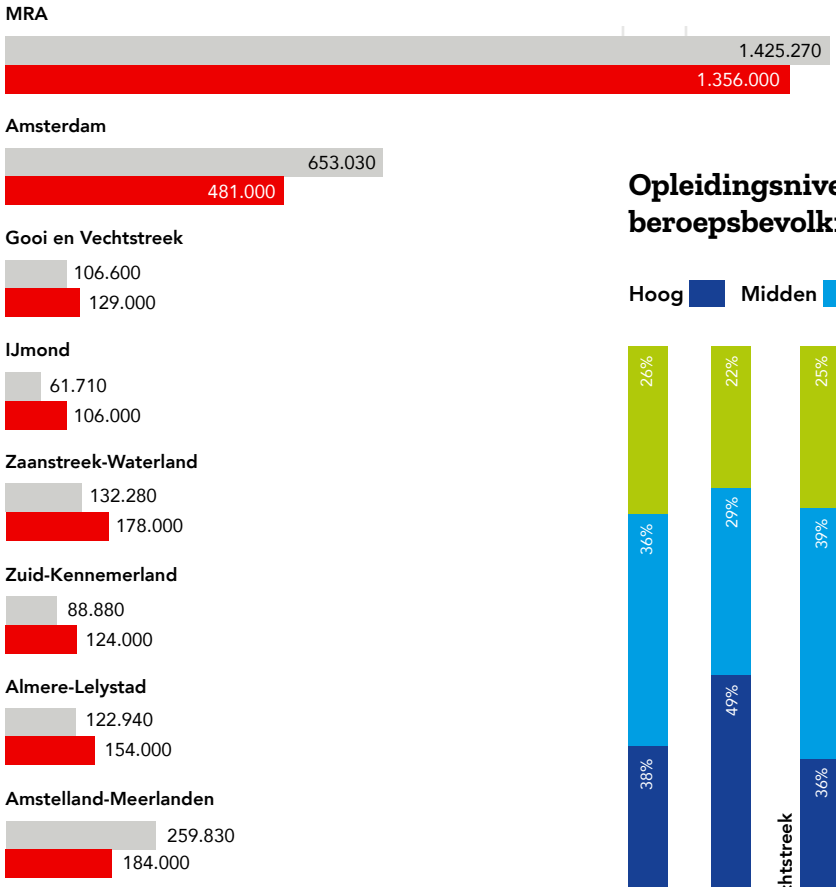

Bruto Regionaal Product
per deelregio in mln (2018)

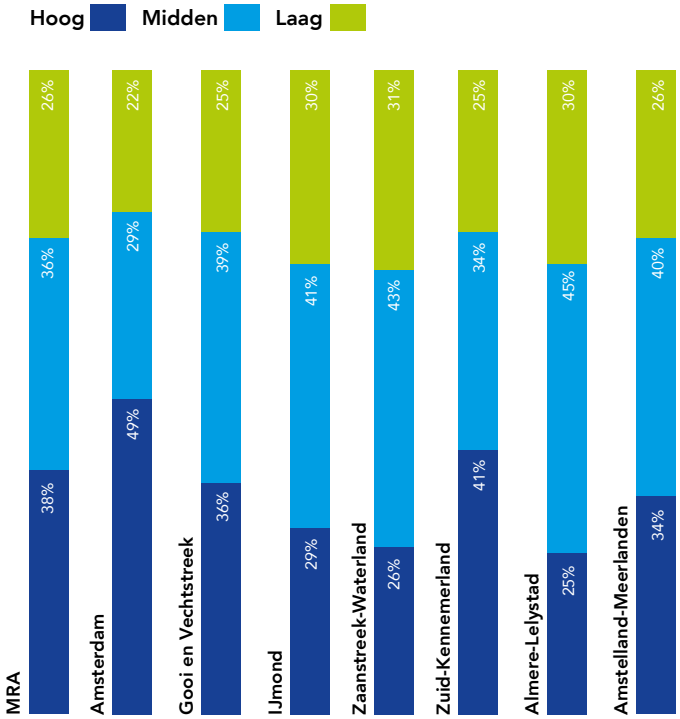
Bron: Economische Verkenningen MRA

Banen vs beroepsbevolking (2018)

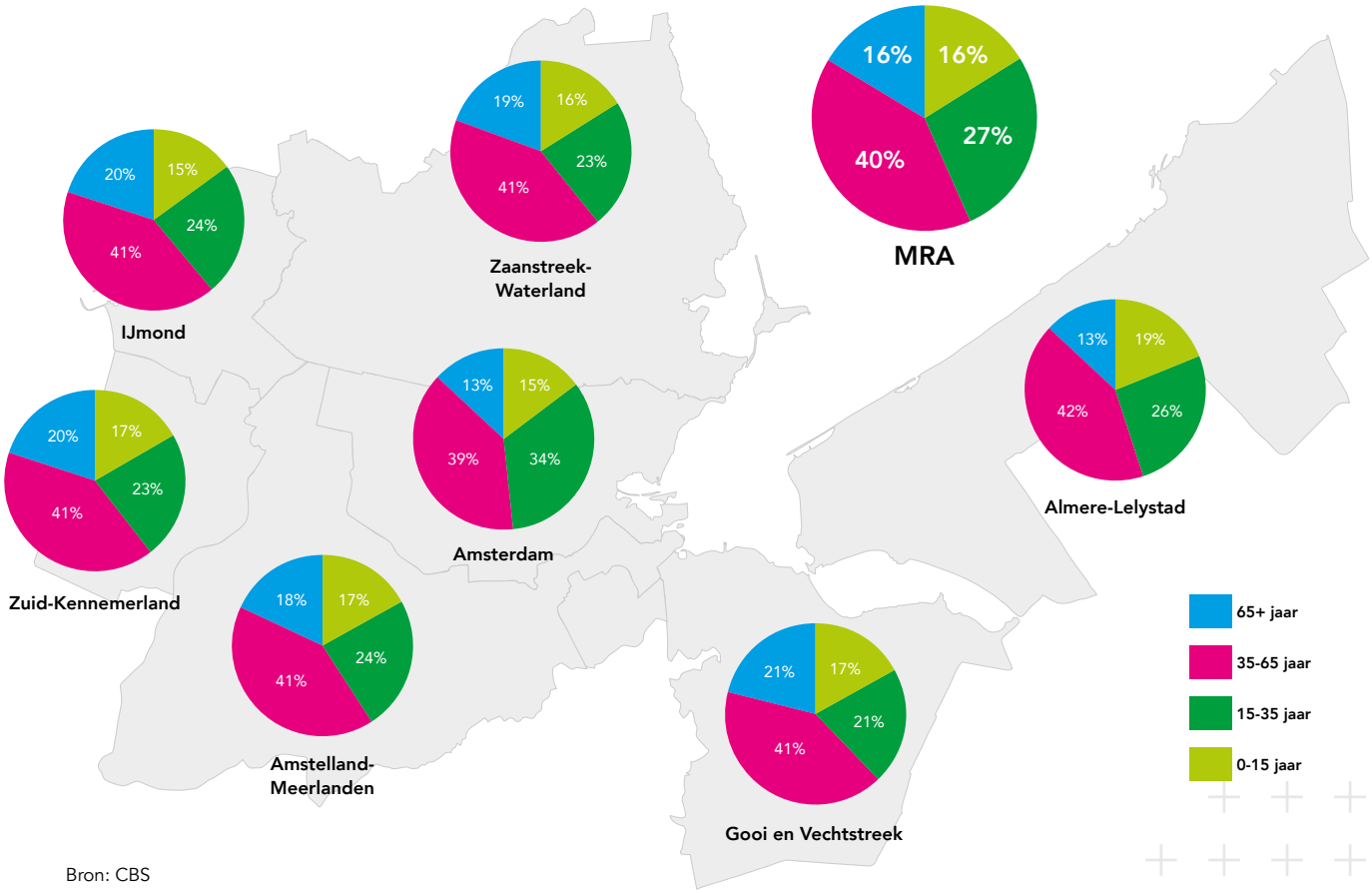
Bron: Banen, LISA; Beroepsbevolking, Economische Verkenningen MRA

Opleidingsniveau potentiële beroepsbevolking (2018)

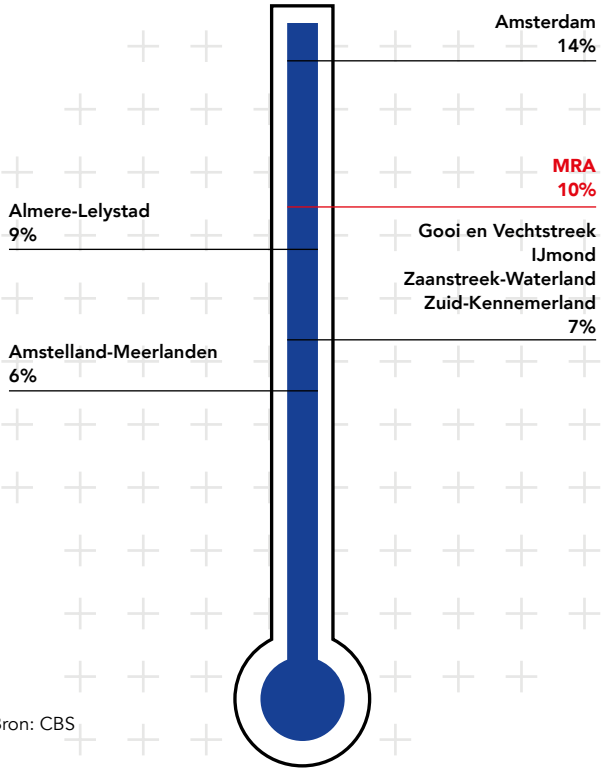
Bron: Economische Verkenningen MRA

Leeftijdsopbouw per (deel)regio

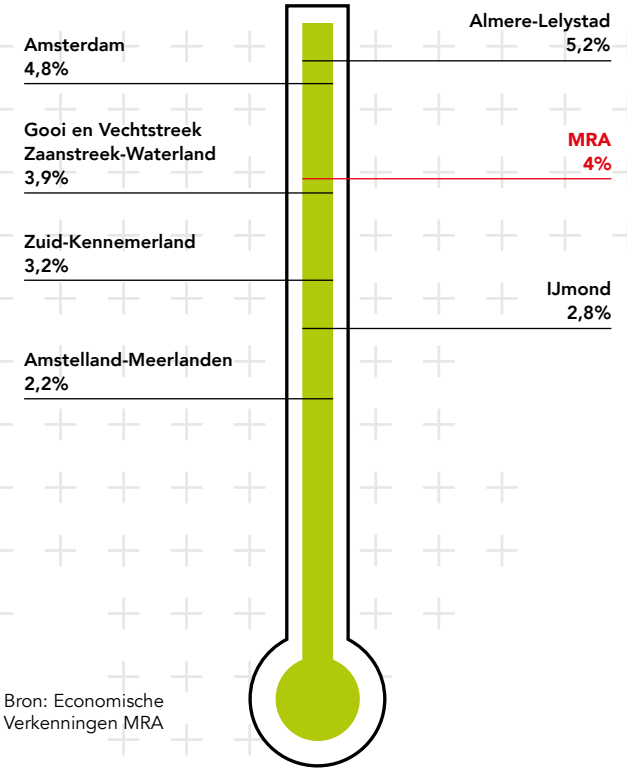
Bron: CBS

% Huishoudens tot lage inkomensgrens (2018)

Bron: CBS

% Werkloosheid (2018)

Bron: Economische Verkenningen MRA

Deelregio

Zaanstreek-Waterland

Gemeenten in Zaanstreek-Waterland:

- **Zaanstad**
- **Purmerend**
- **Edam-Volendam**
- **Waterland**
- **Wormerland**
- **Uitgeest**
- **Landsmeer**
- **Oostzaan**
- **Beemster**

Karakteristiek

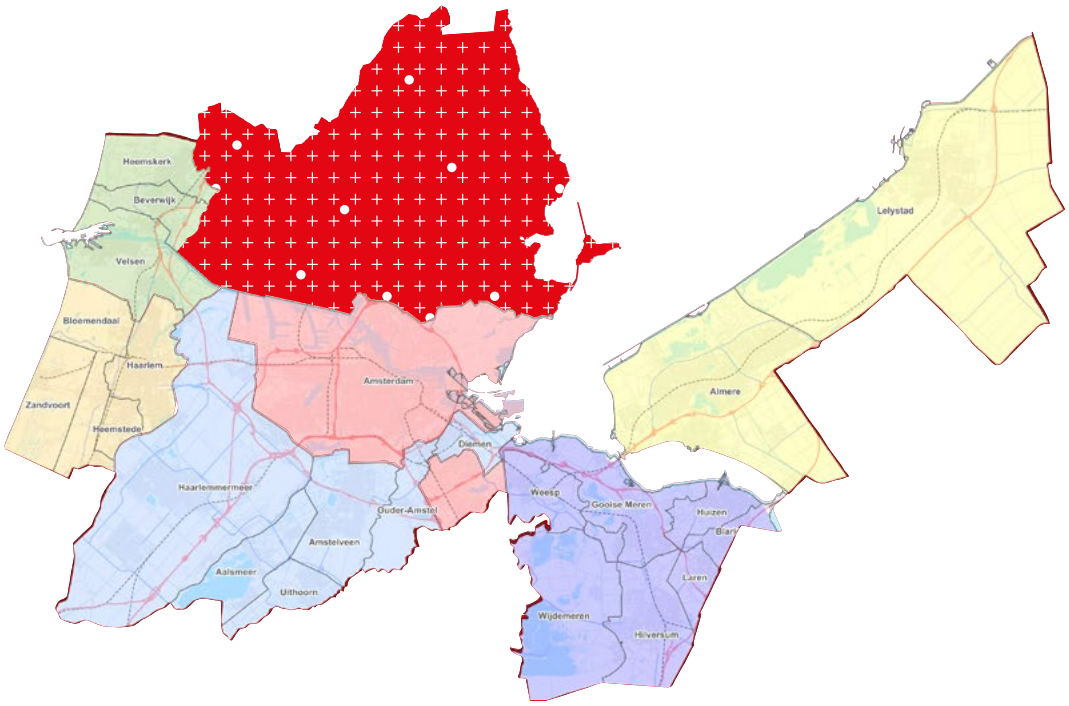
De deelregio Zaanstreek-Waterland bestaat uit verschillende en onderscheidende gebieden: Zaanstreek en Waterland. De gemeente Uitgeest, landschappelijk gezien gelegen in het overgangsgebied van strandwallen en het polderlandschap, heeft zich in MRA-verband bij deze deelregio aangesloten.

De Zaanstreek kenmerkt zich door een van oudsher bijzondere mix van wonen en werken. Het is een streek met veel cultuurhistorisch en industrieel erfgoed, zoals de historische lintbebouwingen, herkenbare verkavelingsstructuur, gebouwde en archeologische monumenten, de Zaanse Schans, polders met diverse, waterrijke landschappen en waardevolle veenweidenatuur en natuurlijk de rivier de Zaan als beeldbepalende drager.

Traditioneel zijn economische clusters zoals de voedingsmiddelenindustrie, de logistiek, de nautische sector, de landbouw en de ambachtelijke maakindustrie goed vertegenwoordigd in de streek. Ook het toerisme is een belangrijke economische factor. De Zaanse Schans trekt bijvoorbeeld jaarlijks 1,5 tot 2 miljoen bezoekers. De kwaliteit van het open veenweidelandschap is van grote recreatieve waarde voor de Zaanstreek en de Metropoolregio Amsterdam als geheel, nu en in de toekomst.

De regio Waterland is een karakteristiek gebied met een enorme recreatieve en toeristische aantrekkingskracht op binnen-en buitenland, een veelheid van woonmilieus en ondernemerszin. De rust en ruimte van het polderlandschap en dijken, haar vele fiets- en vaarroutes, havens en natuurlandschappen en rijkdom aan water- en weidevogels dragen daaraan bij.

Daartussen de vele historische (lint)dorpen en monumentale stadscentra zoals Monnickendam en vestingsteden Purmerend en Edam. Dagtoerisme, het 'oude Holland' met haar klederdrachten in Volendam en Marken en werelderfgoederen de Beemster en de Stelling van Amsterdam. Deze karakteristieke waarden worden gecombineerd met alle denkbare woonmilieus, van stads tot dorps en landelijk wonen, het meest intensieve busnetwerk en ruimte voor ondernemen, van agrarisch tot industrieel.

Deelregio

IJmond

Gemeenten in IJmond:

- **Velsen**
- **Beverwijk**
- **Heemskerk**

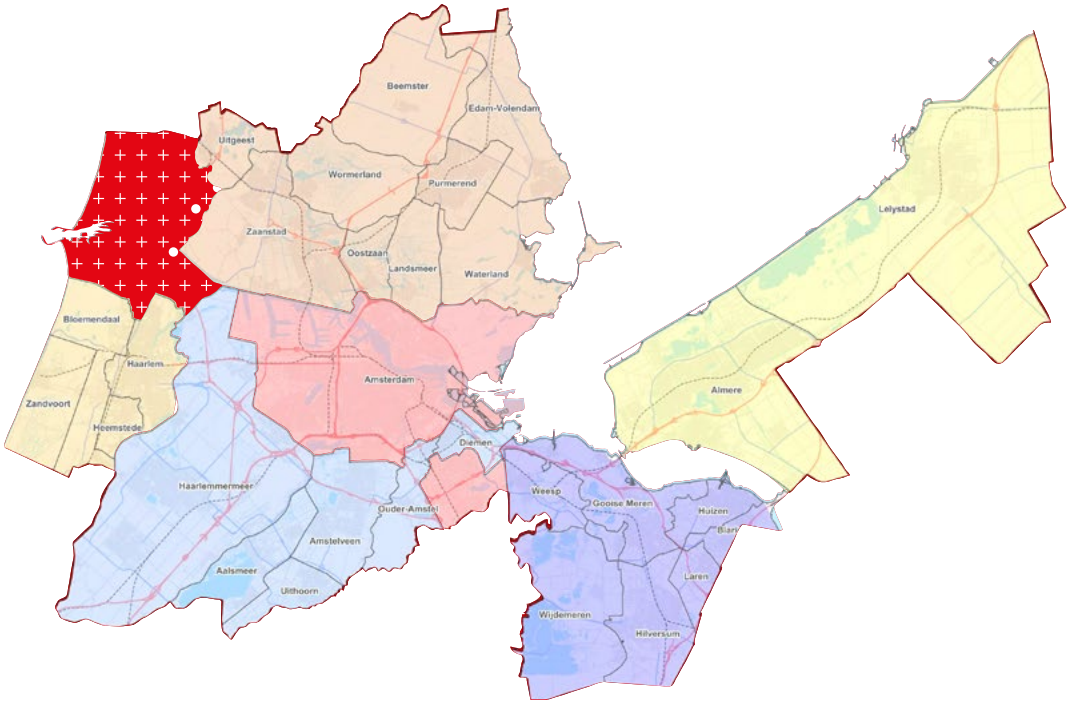
Karakteristiek

De IJmond is de nautische toegangspoort tot Amsterdam. De economische ruggengraat van de IJmond wordt gevormd door het Noordzeekanaalgebied, de zeehaven en Tata Steel. In de MRA is de IJmond het centrum van productie, ontwikkeling en innovatie en de deelregio huisvest de opleiding in de maakindustrie. Daarmee is de IJmond de Techport van de MRA.

In de Techport Techniekcampus werken bedrijfsleven, onderzoek en onderwijs en overheid samen om de innovatiekracht van de maakindustrie te versterken en technisch onderwijs te stimuleren.

De IJmond heeft een sleutelpositie als het gaat om bouw en onderhoud van offshore wind. Daarnaast kent deze deelregio door de ligging aan het Noordzeekanaal en twee rijkswegen een sterke logistieke sector, innovatieve tuinbouw en de IJmond heeft specifieke kwaliteiten als het gaat om recreatie en toerisme, zoals de Beverwijkse Bazaar, IJmuiden aan Zee, Wijk aan Zee en het recreatieschap Spaarnwoude.

De IJmond kenmerkt zich verder door de kust, het Nationaal Landschap van de duinen en een landgoederenzone. Dit zijn waardevolle en unieke kwaliteiten die bijdragen aan het leefklimaat van de MRA.

Deelregio

Zuid-Kennemerland

Gemeenten in Zuid-Kennemerland:

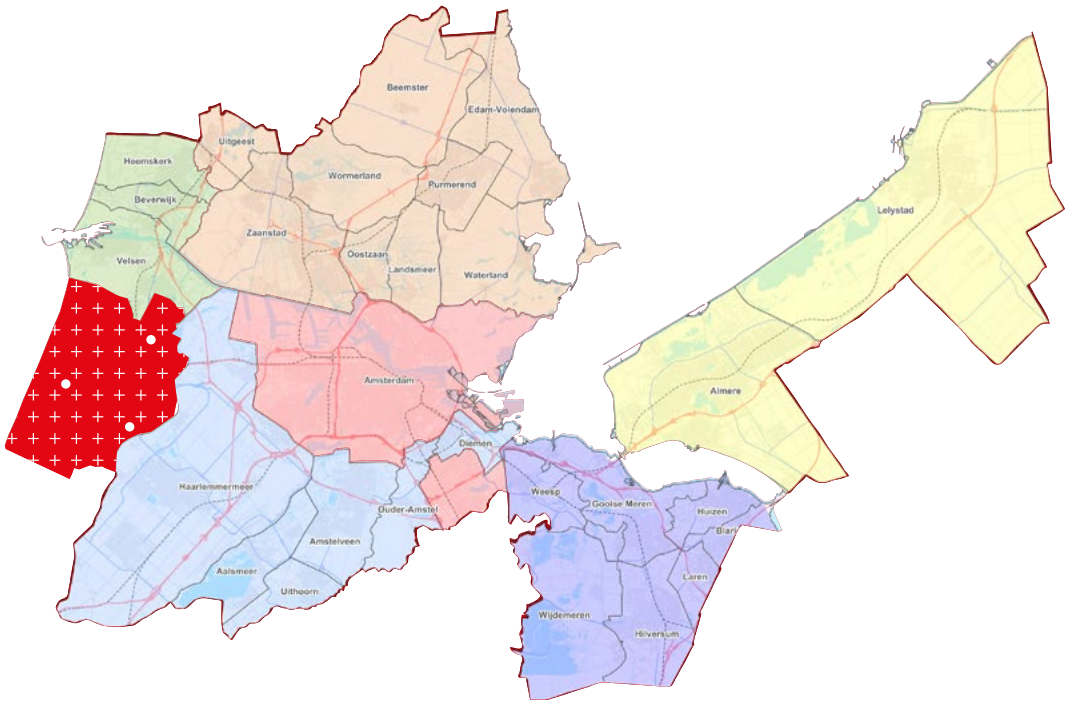
- **Haarlem**
- **Heemstede**
- **Bloemendaal**
- **Zandvoort**

Karakteristiek

Door de ligging aan de Noordzee en met de historische stad Haarlem, de landgoederenzone in de Binnenduinrand en het recreatiegebied Spaarnwoude biedt de deelregio Zuid-Kennemerland de MRA een uniek en aantrekkelijk vestigingsklimaat met ruime mogelijkheden voor recreatie. De combinatie van kust, het metropolitane landschap, cultureel erfgoed en het hoogwaardige woonmilieu kenmerken de ruimtelijke structuur.

De economie in Zuid-Kennemerland wordt vooral gekenmerkt door een groot aandeel van de zakelijke dienstverlening, (semi-)overheidsorganisaties (provincie, rechtbank, InHolland en zorg), detailhandel en de creatieve sector. Onderscheidend zijn daarbij culturele voorzieningen als het Frans Hals Museum, de Hallen Haarlem en Teylers Museum en de positie van Haarlem als een van de beste winkelsteden van Nederland. Daarnaast vormen Haarlem en Zandvoort een trekpleister voor een groeiende, toeristische bezoekersstroom. Dit vraagt om toenemende aandacht voor een goede bereikbaarheid, zowel voor toeristen als inwoners, en zowel per openbaar vervoer als per auto en fiets.

Zuid-Kennemerland heeft een relatief hoogopgeleide bevolking en een toenemend aantal expats. Recent valt in de Haarlemse regio vooral de dynamiek op van nieuwe ondernemingen en start-ups op het gebied van circulaire economie en nieuwe, creatieve technologieën. De ontwikkeling van het 3D-print Excellence Centre, Waarderpolder en de concentratie van muziekindustrie rond het conservatorium InHolland en het Patronaat zijn daar voorbeelden van.

Deelregio

Amstelland-Meerlanden

Gemeenten in Amstelland-Meerlanden:

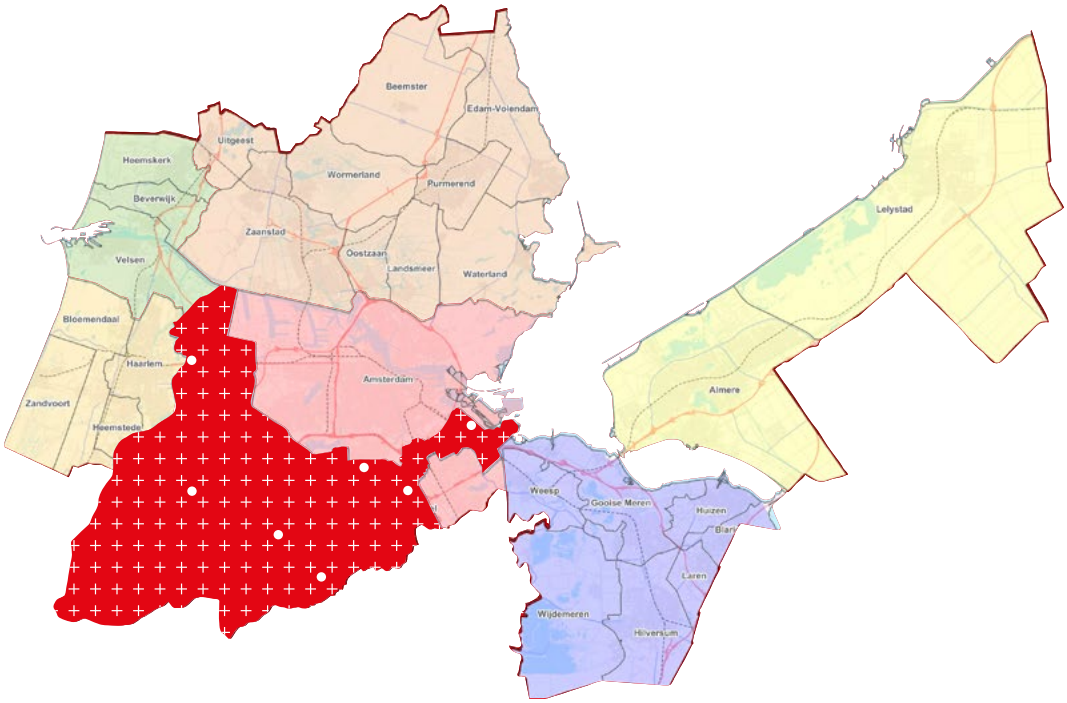
- **Haarlemmermeer**
- **Amstelveen**
- **Aalsmeer**
- **Uithoorn**
- **Diemen**
- **Ouder-Amstel**

Karakteristiek

De deelregio Amstelland-Meerlanden neemt een stevige positie in binnen de MRA. De mainports Schiphol en Greenport Aalsmeer zijn belangrijke motoren van onze nationale economie; bronnen van werkgelegenheid en brandpunten van internationaal transport. Zakelijke dienstverlening en een vitaal MKB complementeren deze kracht.

Goed opgeleide inwoners en een hoog aandeel internationale kenniswerkers zijn de menselijke motoren van Amstelland-Meerlanden. Ruimtelijk biedt Amstelland-Meerlanden diverse hoog gewaardeerde woonmilieus. Van stedelijke appartementen tot historische kernen en landelijk wonen, aangevuld met hoogwaardige culturele voorzieningen, detailhandel en liggend in een rijk geschakeerd landschap.

Van buitenplaatsen langs de Amstel, recreatie bij de Westeinderplassen, Ouderkerkerplas, Diemerscheg en Amsterdamse Bos, natuurschoon in de Ronde Hoep, de weidsheid van de Bovenkerkerpolder tot nieuwe landschappen als Park 21.

Deelregio

Gooi en Vechtstreek

Gemeenten in Gooi en Vechtstreek:

- **Hilversum**
- **Gooise Meren**
- **Huizen**
- **Wijdemeren**
- **Weesp**
- **Laren**
- **Blaricum**

Karakteristiek

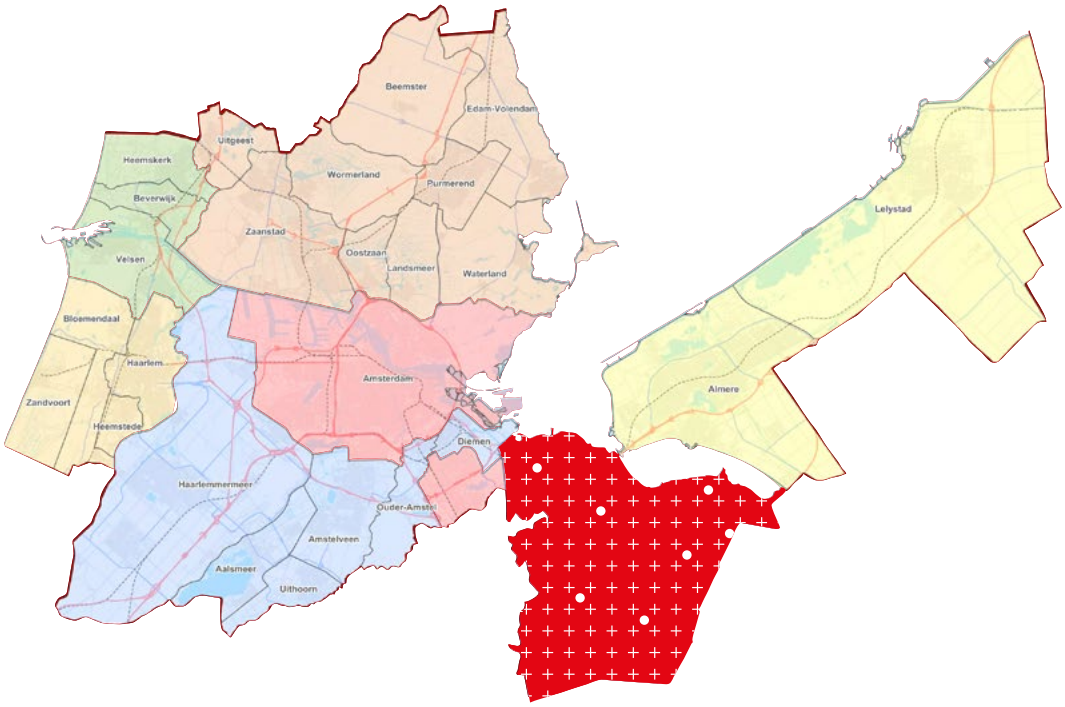
Gooi en Vechtstreek is de groenblauwe verbinder van de dichtbevolkte stedelijke regio's Amsterdam, Almere, Amersfoort en Utrecht. Met hoogwaardige voorzieningen is Gooi en Vechtstreek een prettige plek om te wonen, werken en recreëren.

De woonomgeving is organisch gegroeid. Dit heeft geleid tot een grote variatie in woonmilieus. Er zijn verschillende typen kernen met ieder een eigen identiteit. Het hart van de mediavalley ligt in Gooi en Vechtstreek. Sectoren zoals ICT, zorg, recreatie en groothandel maken ook een belangrijk onderdeel uit van de economie.

Het landschap van Gooi en Vechtstreek is speciaal en heel divers. Er is bos, heide, open weilanden, historische buitenplaatsen en water, zoals het Naardermeer, het plassengebied, het IJmeer en het Gooimeer. Verschillende gebieden hebben een nationale of zelfs internationale beschermde status. De verscheidenheid aan landschapstypen en de kwaliteit daarvan, in een relatief klein gebied in de verstedelijkte Randstad, maken Gooi en Vechtstreek uniek.

Gooi en Vechtstreek verbindt de metropool Amsterdam met de regio Utrecht. Via treinverbindingen en via de wegen als A1 en A27 en het landschap, maar ook in economische en bestuurlijke relaties.

De gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren werken samen in het intergemeentelijk samenwerkingsverband Regio Gooi en Vechtstreek. Deze organisatie coördineert de inbreng en inzet voor de MRA.

Deelregio

Almere-Lelystad

Gemeenten in Almere-Lelystad:

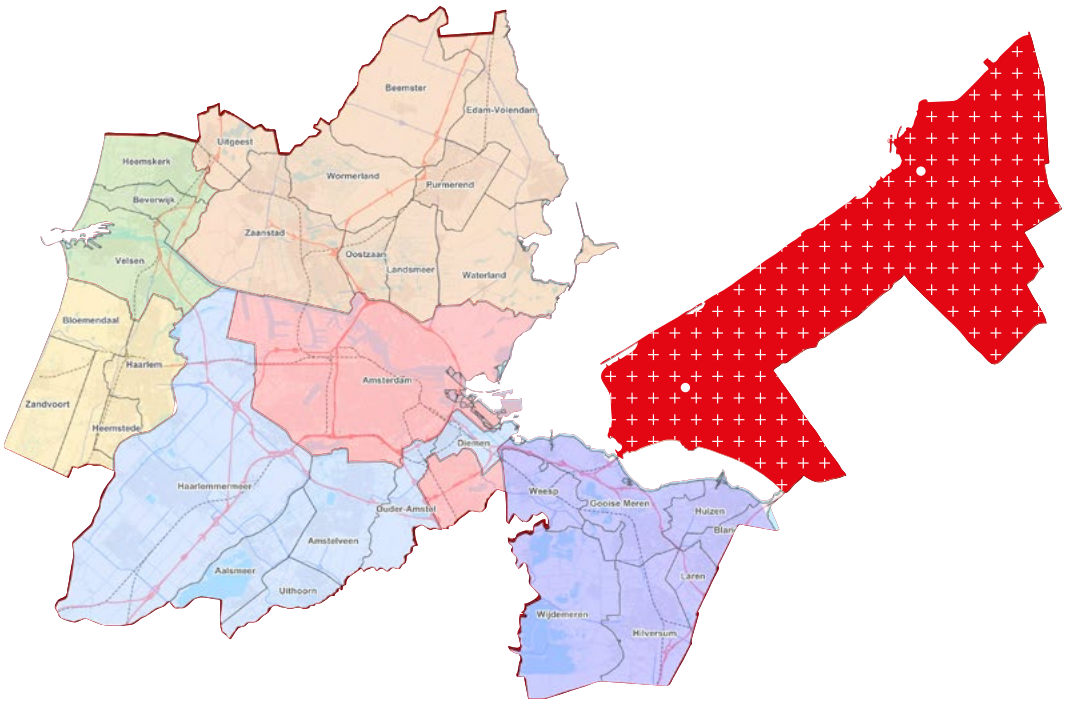
- **Almere**
- **Lelystad**

Karakteristiek

In de oostflank van de MRA ligt het nieuwe land van de Flevopolder, met daarin Almere als de tweede stad van de MRA en Lelystad. Deze deelregio kent een eigen kenmerkende demografische opbouw met een relatief jonge samenleving, relatief veel middelbaar opgeleiden en een identiteit van pionieren. De zware infrastructuur van een mainport ontbreekt, er is een sterkere relatie met landbouw, landschap, natuur en water, en er ligt nog veel nadruk op de woonfunctie. In dit nieuwe land zijn moderne architectuur, landbouwgebieden met windmolens en landschappen zoals Nationaal Park Nieuw Land en de Marker Wadden belangrijke beeldbepalers, die veel mogelijkheden tot toerisme en recreatie bieden.

De economie wordt momenteel gekenmerkt door logistiek, high tech materials, life science en agrofood. Het economische profiel van dit deel van de MRA is echter nog volop in beweging. De ambitie is daarbij dat de regio functioneert als center of excellence voor de transities (energie, logistiek, circulair en digitaal); nieuw land biedt ruimte voor de economie van morgen. De Floriade 2022 is hier een perfect voorbeeld van.

De steden Almere en Lelystad zijn ook nog volop in ontwikkeling. Door de verbeterde bereikbaarheid (spoor, wegen, Lelystad Airport en havenontwikkeling) komen deze steden dichter bij Amsterdam/Schiphol en ook bij Noord-Nederland te liggen. Langs deze nieuwe corridor is veel ruimte voor wonen, bedrijven en recreatieve en maatschappelijke functies. Er ligt zodoende een voortgaande uitdaging en een geweldige kans om de deelregio een structuurversterkende rol te laten vervullen voor de gehele MRA, als woongebied, als economisch deelgebied en als gebied met nieuwe natuur en landschappen.

Deelregio

Amsterdam

Gemeenten in Amsterdam:

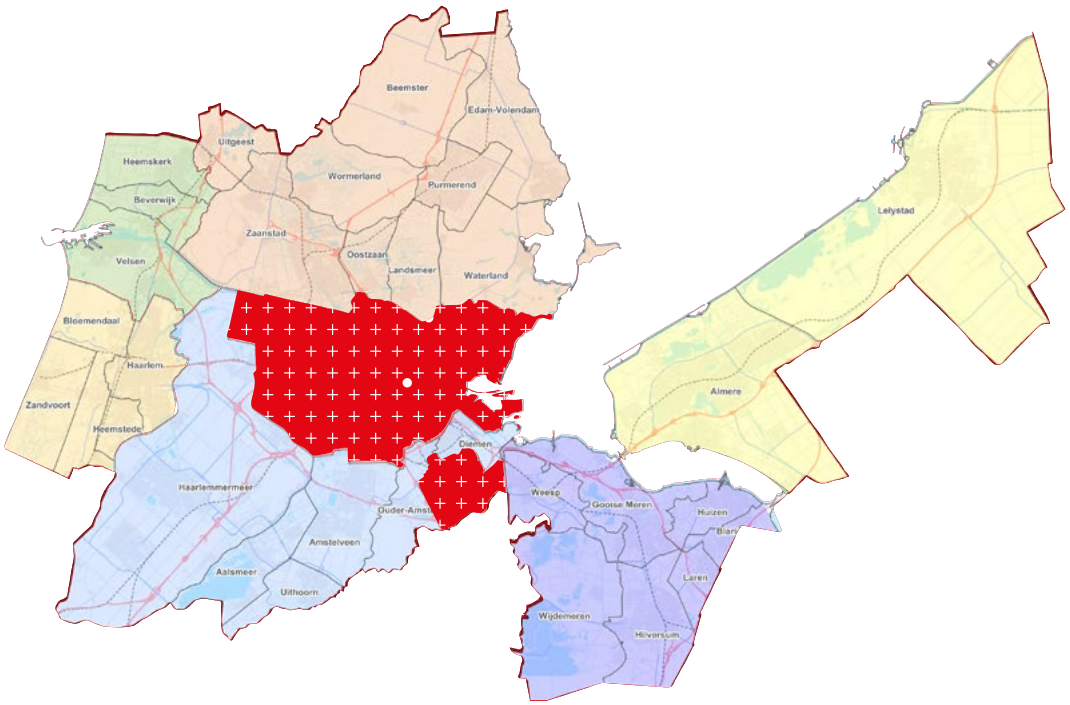
- **Amsterdam**

Karakteristiek

Amsterdam groeide in de zeventiende eeuw uit tot centrum van internationale handel, waar dagelijks grote stromen mensen, goederen, informatie en geld samenkomen. De met de handel gepaard gaande openheid resulteerde in een hoge mate van tolerantie en diversiteit onder de bevolking.

De geschiedenis, cultuur en welvaart maken dat Amsterdam een grote aantrekkingskracht heeft, in binnen- en buitenland. De openheid en aantrekkingskracht maken Amsterdam tot een centrum van kennis, onderzoek en innovatie. De universiteiten, scholen, kennisintensieve bedrijven en Amsterdamse ambiance trekken jongeren die het menselijke kapitaal vormen voor de groeiende kenniseconomie. De geschiedenis als handelsstad is terug te vinden is in de grote lucht- en zeehaven en de met Amsterdam geassocieerde vrijheid terug in de aanwezige culturele- en recreatie-industrie.

Hoewel hoofdstad, is Amsterdam vanouds een stad van burgers. Het zit diep in de Amsterdamse ziel te waken voor te grote verschillen tussen arm en rijk. We zien dat terug in de zorgvuldige planning en ontwerp, waar Amsterdam wereldwijd om bekend staat. Amsterdam is voor de regio en daarbuiten de stad van mogelijkheden.

De MRA en de Sustainable Development Goals

Alle 193 leden van de VN, waaronder Nederland, tekenden in 2015 voor een pakket van 17 doelstellingen dat in 2030 gerealiseerd moet zijn. Deze Sustainable Development Goals (SDG's) geven tot het jaar 2030 richting aan de wereldwijde actie voor duurzame ontwikkeling. Ze hebben betrekking op de grote wereldwijde veranderingen en meest urgente mondiale uitdagingen zoals mensenrechten, economische groei, vrede en veiligheid, klimaat. Alle 17 doelen (de Global Goals) bevatten subdoelen die direct of indirect raken aan het dagelijkse werk van lokale en regionale overheden.

In de MRA Agenda zijn de sustainable development goals niet expliciet meegenomen. Wel werken we met de agenda volop aan het realiseren van meerdere van de doelen. Centraal staat daarbij doel 11: duurzame steden en gemeenschappen. Met de opdrachten werken we daarnaast aan duurzame energie (doel 7), economische groei (doel 8), innovatie en infrastructuur (doel 9), verantwoorde consumptie en productie (doel 12), klimaatactie (doel 13), leven op het land (doel 15), sterke publieke diensten (16) en partnerschappen om doelstellingen te bereiken (17). Zie ook: www.sdgnederland.nl.

Opdracht 0	De samenwerking verder versterken	
Opdracht 1	Werk maken van een veerkrachtige, inclusieve en schone MRA-economie	
Opdracht 2	Bouwen voor de woningbehoefte en met groei de leefkwaliteit van het geheel versterken	
Opdracht 3	Vaart maken met het metropolitaan mobiliteitssysteem	

Colofon

Portefeuillehouder MRA Agenda
Maaike Veeningen

Ambtelijk opdrachtgever
Rijk van Ark

Kernteam MRA Agenda
Ilknur Dönmez
Judith Lekkerkerker
Jan Willem Kooijmans
Johan van Zoest
Thijs de Wit
Johan Bos

Ontwerp

misteli
creatieve communicatie

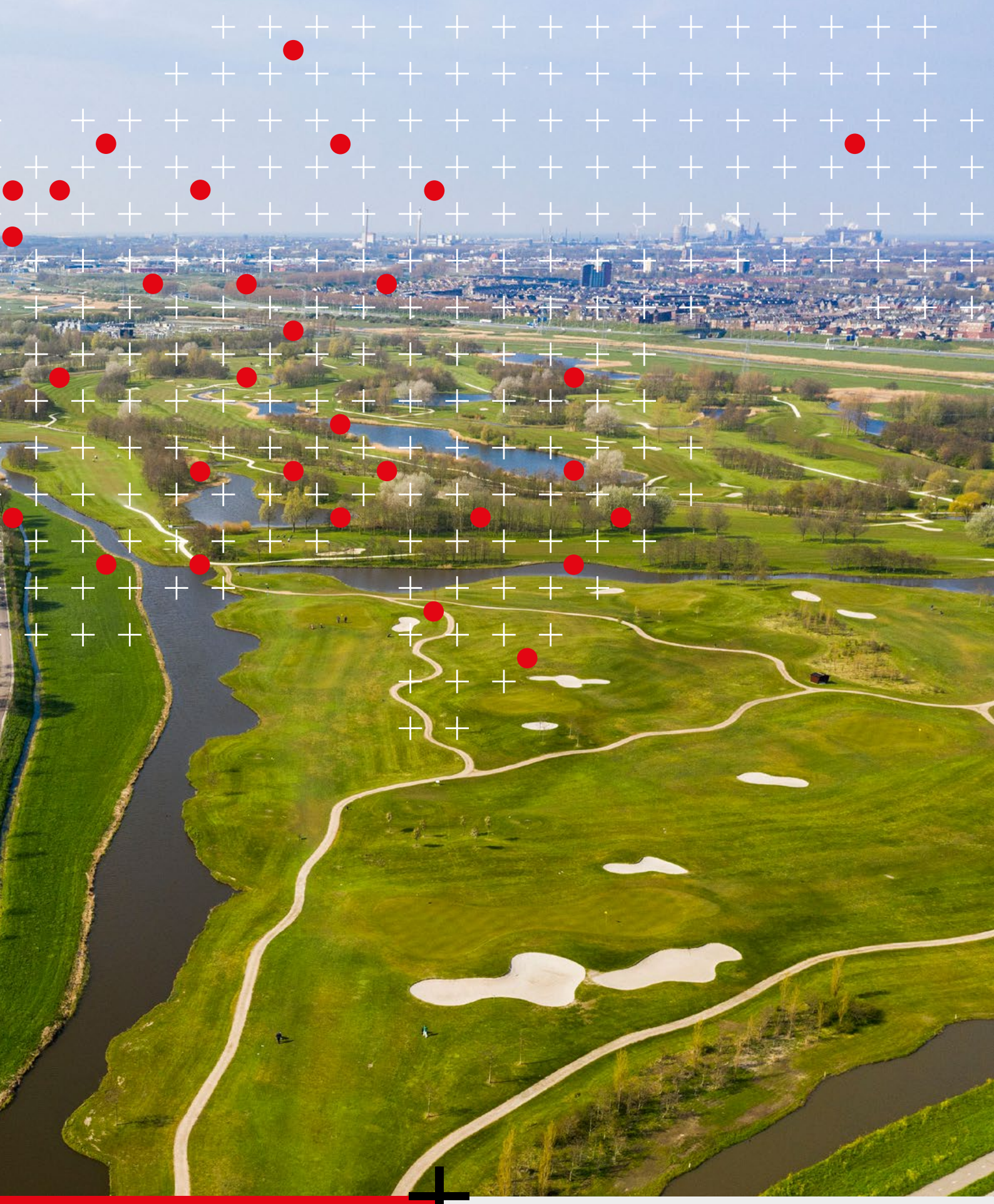
Februari 2020

Opgesteld in nauw overleg met:

De klankbordgroep directeuren
Geert-Jan Put
Nina Tellegen
Gonneke Gelderloos
Bart van der Heijden
Maaike Patist
David Beekhuis
Gea Vermeulen
Esther van Garderen
Senta Modder
Duco Stuurman
Peter Paul Horck
Michiel Ruis
Jorien Kaper
Annius Hoornstra
Jeroen Graafland
Annelies Maas-van 't Hof

De regioambassadeurs van de MRA
Marieke Knobbe (Amstelland-Meerlanden)
Rowena Kuijper (Gooi en Vechtstreek)
Herman Swen (Zaanstreek-Waterland)
Jan Willem Kooijmans (IJmond)
Steef de Looze (Zuid-Kennemerland)
Marleen Langendijk (Amsterdam)
Frank Andriessen (Almere-Lelystad)
Enno Strating (provincie Flevoland)
David Quarles van Ufford (provincie Noord-Holland)
Marla van der Horst (Vervoerregio Amsterdam)

Met dank aan
Arjen Overbeek
Mark Intres
Remco Rienties
Martin Bekker
Steef de Looze
David Quarles van Ufford
Miranda Bekooy

metropool
regioamsterdam

Dit is een uitgave van het MRA Bureau
Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

metropool
regioamsterdam

Retouradres: Termini 179, 1025 XM Amsterdam

Datum	19 juli 2023
Kenmerk	MRA agenda
Behandeld door	Melissa Rotteveel, procesmanager MRA Agenda, 0622614599 m.rotteveel@purmerend.nl
Onderwerp	MRA Agenda 2024-2028

Geachte collegeleden, leden van de gemeenteraden en Statenleden in de Metropoolregio Amsterdam,

De MRA Agenda is de inhoudelijke basis van de MRA-samenwerking. Met de agenda werken we als samenwerkende overheden aan het versterken van de Metropoolregio Amsterdam als een internationale economische topregio met hoge leefkwaliteit. Daarbij hebben we met elkaar drie uitgangspunten geformuleerd:

1. De meest inventieve regio van Europa, met de best opgeleide bevolking
2. Een regio voor iedereen, naar de menselijke maat
3. Een duurzaam verbonden regio

Voor het maken van de nieuwe MRA Agenda 2024-2028 worden verschillende bronnen gebruikt. Als bestuurlijke trekkers van de MRA Agenda informeren wij u hier graag over.

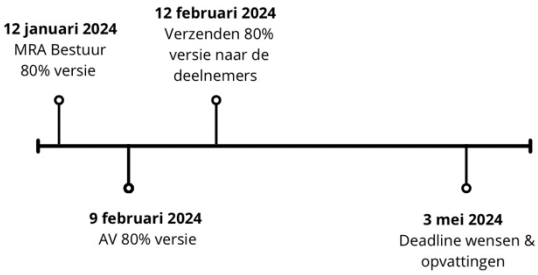
Terugblik State of the Region
Op 11 juli heeft Femke Halsema als voorzitter van het MRA Bestuur de State of the Region uitgesproken. Dit jaar stond deze in het teken van de oproep: 'anders denken, anders doen'. In haar toespraak tijdens dit jaarlijkse netwerkevenement hield zij het publiek de vraag voor: *'Zijn we bereid om water bij de wijn te doen en scherpe keuzes te maken met elkaar in de regio?'* In haar rol als voorzitter van de Metropoolregio Amsterdam en de Amsterdam Economic Board sprak zij over 'ongemakkelijke vragen' die we elkaar moeten durven stellen en over 'fundamentele keuzes' die nodig zijn voor de toekomst van de regio.

De toespraak van Femke Halsema lag in het verlengde van de Economische Verkenningen MRA, die eerder op de dag waren gepresenteerd. Daaruit blijkt dat de economie van de MRA de coronacrisis achter zich heeft gelaten. In 2021 en 2022 was sprake van forse groei en ook voor 2023 en 2024 wordt economische groei verwacht. Niet iedereen profiteert daar echter in gelijke mate van. De regio staat onder druk: de opgaven zijn groot, met name op het gebied van klimaat, energie, ruimtegebruik en kansengelijkheid. De oproep van Halsema wordt, evenals de economische verkenningen zelf, als input gebruikt voor onze MRA Agenda 2024-2028.

Op 12 september a.s. (u ontvangt hiervoor een seperate persoonlijke uitnodiging of krijgt deze via uw griffier) wordt u uitgenodigd voor een bijeenkomst in Amstelveen om hierover verder in gesprek te gaan met uw collega's en bestuurders uit de gehele MRA.

Proposities van de deelregio's
In de afgelopen maanden zijn de deelregio's druk bezig geweest met de voorbereidingen van de proposities ten behoeve van de MRA Agenda. Op uitnodiging zijn enkele bestuursleden van de MRA bij een van jullie langs geweest en we zien al mooie dingen ontstaan. Uiterlijk op 1 november leveren alle deelregio's de proposities aan. De bestuurlijke MRA-platforms en de verschillende MRA-programma's en -projecten doen dit al op 1 september. Graag informeren wij u verder over de planning van de volgende fasen.

Na 1 november gaan we aan de slag gaan om de 80%-versie van de MRA Agenda te maken. Deze versie wordt op 12 januari 2024 in het MRA Bestuur besproken. Vervolgens wordt deze op 19 januari 2024 verstuurd voor een extra Algemene Vergadering op 9 februari 2024 die in het thema staat van de nieuwe MRA Agenda. Op 12 februari verzenden wij de, door de AV vastgestelde, 80%-versie aan de deelnemers voor het traject van wensen en opvattingen. U heeft hiervoor vervolgens de tijd tot en met 3 mei. Na het traject van wensen en opvatting komt de volgende fase, die van de vaststelling.

Traject wensen & opvattingen

Termini 179
1025 XM Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Op 24 mei 2024 komt het MRA Bestuur bijeen om te praten over de concept-MRA Agenda. Deze wordt op 14 juni 2024 in de AV vastgesteld. Op 19 juni 2024 verzenden wij de concept-MRA Agenda, zoals vastgesteld in de AV, naar de deelnemers. U heeft tot en met het MRA Congres (week 43, derde week van oktober), om deze in de gemeenteraden en Provinciale Staten te bekrachtigen.

Wij wensen u een fijne en mooie zomer toe.

Met vriendelijke groeten,

Reinier van Dantzig (wethouder Amsterdam)
Marja Ruigrok (wethouder Haarlemmermeer)
Hugo Bellaart (wethouder Gooise Meren)

Termini 179
1025 XM Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

metropool
regioamsterdam

Van	MRA Raadtafel van de Metropoolregio Amsterdam
Datum	14 maart 2023
Advies onderwerp	**Procesnotitie MRA Agenda 2024-2028**
Aan	MRA Bestuur en MRA Algemene Vergadering

De MRA Raadtafel bijeengekomen op 14 maart 2023 adviseert het MRA Bestuur over agendapunt '**Gevraagd advies Procesnotitie MRA Agenda 2024-2028**'.

Op de volgende vraag van het MRA Bestuur, te weten:

- Voldoen de voorgestelde procedure en planning van de MRA agenda aan de verwachtingen?

luidt het advies van de MRA Raadtafel:

- De MRA Raadtafel is positief over de memo Procesnotitie MRA Agenda 2024-2028, behalve over de duur van fase 1 – Inventariseren-ophalen-inspireren.
- De Raadtafel adviseert het bestuur deze fase, waarin het ontwikkelen van een breed draagvlak essentieel is, met minimaal een maand uit te breiden zodat er voldoende ruimte en zorgvuldigheid kan worden gecreerd voor een goede onderlinge afstemming tussen de raden en Staten in de deelregio's. En voor zover nodig de volgende fasen daarop aan te passen.

Dit advies is na akkoord van de voorzitter van de MRA Raadtafel op 15 maart 2023 verzonden naar de secretaris van het MRA Bestuur en gepubliceerd op de MRA website.

Strawinskylaan 1779 (WTC, I-toren)
1077 XX Amsterdam
info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

Ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer - september 2023

	Huidige Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer	Gewijzigd		Ontwerpwijziging
	Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen	nee		
	Artikel 1. Definities	nee		
	In deze regeling wordt verstaan onder:	nee		
1.1	Rekenkamer: het orgaan, genoemd in de artikelen 79a e.v. van de Provinciewet	nee		
1.2	Deelnemers: de aan deze regeling deelnemende Provinciale Staten.	ja	1.2	Deelnemers: de aan deze regeling deelnemende Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland
		toevoeging	1.3	Lid: Het lid van de rekenkamer benoemd door de Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland overeenkomstig artikel 79c lid 1 van de Provinciewet.
	Artikel 2. Gemeenschappelijk orgaan	nee		
2	Er is een gemeenschappelijk orgaan, genoemd in artikel 8, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 79l van de Provinciewet, genaamd Randstedelijke Rekenkamer.	ja	2	Er is een gemeenschappelijk orgaan, als bedoeld in artikel 41, juncto genoemd in artikel 8, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen en artikel 79l van de Provinciewet, genaamd Randstedelijke Rekenkamer
	Artikel 3. Belang	nee		
3	Deze regeling is aangegaan om gezamenlijk op een effectieve en efficiënte wijze de wettelijke opdracht voor het instellen van een rekenkamer vorm en inhoud te kunnen geven.	nee		
	Hoofdstuk 2. Samenstelling rekenkamer	nee		
	Artikel 4. Aantal en benoeming leden	nee		
4.1	Het aantal leden van de rekenkamer wordt bepaald op één.	nee		
4.2	Er is een plaatsvervangend bestuurder, te benoemen door de deelnemers gezamenlijk bij unaniem besluit.	ja	4.2	Er is een plaatsvervangend lid, te benoemen door de deelnemers gezamenlijk bij unaniem besluit.
4.3	De rechtspositie van het lid van de rekenkamer wordt geregeld bij afzonderlijk besluit van de deelnemers gezamenlijk, dat aan deze regeling wordt gehecht.	nee		
4.4	De plaatsvervangend bestuurder ontvangt voor zijn werkzaamheden een vaste vergoeding per maand ter hoogte van 20% van schaal 17 volgens de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling provincies. De daadwerkelijk gemaakte reiskosten en overige onkosten die hij maakt ten behoeve van zijn werkzaamheden komen ten laste	ja	4.4	De plaatsvervangend lid ontvangt voor zijn werkzaamheden een vaste vergoeding per maand ter hoogte van 20% van schaal 17 volgens de cao provinciale sector . De daadwerkelijk gemaakte reiskosten en overige onkosten die hij maakt ten behoeve van zijn werkzaamheden komen ten laste van het budget van de rekenkamer die de
4.5	Het lid/directeur en de plaatsvervangend bestuurder zijn éénmaal herbenoembaar.	ja	4.5	Het lid en het plaatsvervangend lid zijn éénmaal herbenoembaar.
4.6	De artikelen 1, 2, 3, 4, 5, 13, 14 en 17 van de Rechtspositieregeling lid/directeur Randstedelijke Rekenkamer zijn van overeenkomstige toepassing op de plaatsvervangend bestuurder.	ja	4.6	De artikelen 1, 2, 3, 4, 5, 13, 14 en 17 van de Rechtspositieregeling lid Randstedelijke Rekenkamer zijn van overeenkomstige toepassing op het plaatsvervangend lid.
4.7	Ingeval van een tussentijdse vacature van het lid/directeur dan wel de plaatsvervangend bestuurder zorgen de deelnemers gezamenlijk en bij unaniem besluit terstond voor de benoeming van een nieuw lid/directeur dan wel plaatsvervangend	ja	4.7	Ingeval van een tussentijdse vacature van het lid dan wel de plaatsvervangend lid zorgen de deelnemers gezamenlijk en bij unaniem besluit terstond voor de benoeming van een nieuw lid dan wel plaatsvervangend lid voor de volledige zittingsperiode van
4.8	Overeenkomstig het bepaalde in artikel 79g van de Provinciewet leggen het lid/directeur en de plaatsvervangend bestuurder de eed of belofte af in de vergadering van Provinciale Staten van Flevoland.	ja	4.8	Overeenkomstig het bepaalde in artikel 79g van de Provinciewet leggen het lid en het plaatsvervangend lid de eed of belofte af in de vergadering van Provinciale Staten van Flevoland.
4.9	De bestuurlijke gedragscode integriteit van de provincie Flevoland is op het lid en de plaatsvervangend bestuurder van toepassing.	ja	4.9	De bestuurlijke gedragscode integriteit van de provincie Flevoland is op het lid en het plaatsvervangend lid van toepassing.
4.10	Het lid van de rekenkamer vormt het bestuur van de gemeenschappelijke regeling.	nee		
	Artikel 5. Benoemingsprocedure	nee		
5.1	Voor de benoeming en de herbenoeming van het lid/directeur en van de plaatsvervangend bestuurder stellen de deelnemers gezamenlijk een adviescommissie in bestaande uit vier Statenleden.	ja	5.1	Voor de benoeming en de herbenoeming van het lid en van het plaatsvervangend lid stellen de deelnemers gezamenlijk een adviescommissie in bestaande uit vier Statenleden.
5.2	De adviescommissie raadpleegt de Programmaraad over de profielschets van het lid/directeur en van de plaatsvervangend bestuurder en doet een voordracht voor een kandidaat aan de deelnemers gezamenlijk.	ja	5.2	De adviescommissie raadpleegt de programmaraad over de profielschets van het lid en van het plaatsvervangend lid en doet een voordracht voor een kandidaat aan de deelnemers gezamenlijk.
5.3	De deelnemers besluiten unaniem tot benoeming dan wel herbenoeming van het lid/directeur en van de plaatsvervangend bestuurder.	ja	5.3	De deelnemers besluiten unaniem tot benoeming dan wel herbenoeming van het lid en van het plaatsvervangend lid.
	Hoofdstuk 3. Ondersteuning, bedrijfsvoering en vertegenwoordiging	nee		
	Artikel 6. Directeur	nee		
6	Het lid van de rekenkamer vervult tevens de functie van directeur van de ondersteuningsorganisatie van de rekenkamer.	nee		
	Artikel 7. Organisatie	nee		
7.1	De directeur draagt zorg voor de instelling en continuïteit van een zodanige ondersteuningsorganisatie, dat de wettelijke en overige taken van de rekenkamer op een professionele en kwalitatief hoogwaardige wijze vervuld kunnen worden.	nee		
7.2	De directeur bepaalt zelf binnen de kaders van de vastgestelde begroting de personele samenstelling in kwaliteit en kwantiteit van de ondersteunende organisatie.	nee		
7.3	De plaatsvervangend bestuurder vervult geen taken die de organisatie van de rekenkamer als bedoeld in de voorgaande leden betreffen.	ja	7.3	Het plaatsvervangend lid vervult geen taken die de organisatie van de rekenkamer als bedoeld in de voorgaande leden betreffen.
	Artikel 8. Taakverdeling bestuur	nee		
8.1	Het lid/directeur en de plaatsvervangend bestuurder maken afspraken over de verdeling van de bestuurstaken en informeren de deelnemers over deze afspraken en over de wijzigingen daarin.	ja	8.1	Het lid en het plaatsvervangend lid maken afspraken over de verdeling van de bestuurstaken en informeren de commissie Bestuur en Financiën van de Programmaraad over deze afspraken en over de wijzigingen daarin.

Ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer - september 2023

	Huidige Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer	Gewijzigd		Ontwerpwijziging
8.2	De plaatsvervangend bestuurder voert tenminste twee keer per jaar een gesprek met de bestuurder-directeur over diens functioneren als directeur en rapporteert daarover aan de deelnemers.	ja	8.2	Het plaatsvervangend lid voert tenminste twee keer per jaar een gesprek met het lid over diens functioneren als directeur en rapporteert daarover aan de deelnemers.
8.3	De rapportages over het functioneren als directeur dragen een vertrouwelijk karakter. De rapportages worden in het personeelsdossier van het lid/directeur opgeslagen door Gedeputeerde Staten van Flevoland.	ja	8.3	De rapportages over het functioneren als directeur dragen een vertrouwelijk karakter. De rapportages worden in het personeelsdossier van het lid opgeslagen door Gedeputeerde Staten van Flevoland.
	Artikel 9 Vervallen	vervalt		
	Artikel 10. Benoeming en rechtspositie medewerkers	ja en nummering		Artikel **9**. Rechtspositie medewerkers
10.1	Voor de benoeming, schorsing en het ontslag van de medewerkers van de rekenkamer wordt het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland aangewezen.	ja en nummering	9.1	Voor het aangaan en beëindigen van arbeidsovereenkomsten en alle daarmee samenhangende arbeidsrechtelijke aangelegenheden van de medewerkers van de rekenkamer wordt het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland aangewezen.
10.2	Dit college zal aan het lid van de rekenkamer de in het vorige lid genoemde bevoegdheden bij afzonderlijk besluit opdragen.	nummering	9.2	
10.3	Op de medewerkers van de rekenkamer is de rechtspositie van de provincie Flevoland van overeenkomstige toepassing.	ja en nummering	9.3	Op de medewerkers van de rekenkamer is, naast de cao provinciale sector het personeelshandboek van de provincie Flevoland van overeenkomstige toepassing.
10.4	In het kader van de voorgaande leden van dit artikel kan het lid van de rekenkamer, waar nodig, een eigen personeelsbeleid ontwikkelen. Functionerings- en beoordelingsgesprekken worden door hem gevoerd en vastgelegd in de betreffende	nummering	9.4	
10.5	Bezwaarschriften van medewerkers van de rekenkamer tegen besluiten van het lid van de rekenkamer worden behandeld door de bezwaarschriftencommissie van de provincie Flevoland op grond van artikel 7:13 van de Algemene wet bestuursrecht.	vervalt		
10.6	De beslissingen op bezwaar worden genomen door het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland.	vervalt		
10.7	Indien tegen deze beslissing op bezwaar beroep bij de bestuursrechter wordt aangetekend, draagt het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland het lid van de rekenkamer de bevoegdheid tot procesvertegenwoordiging op.	vervalt		
	Artikel 11. Bedrijfsvoering	nummering		Artikel **10**. Bedrijfsvoering
11.1	Indien voor de taakuitoefening en/of de bedrijfsvoering van de rekenkamer overeenkomsten met derden gesloten worden, gebeurt dit door het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland.	nummering	10.1	
11.2	Dit college zal aan het lid van de rekenkamer de in het vorige lid genoemde bevoegdheden bij afzonderlijk besluit opdragen.	nummering	10.2	
	Artikel 12. Vertegenwoordiging	nummering		Artikel **11**. Vertegenwoordiging
12.1	De vertegenwoordiging in en buiten rechte gebeurt door de commissaris van de Koning van de provincie Flevoland.	nummering	11.1	
12.2	De commissaris zal deze vertegenwoordiging opdragen aan het lid van de rekenkamer	nummering	11.2	
	Artikel 13. Intrekking mandaten en volmachten	nummering		Artikel **12**. Intrekking mandaten en volmachten
	De op grond van de artikelen 10 tot en met 12 van deze regeling verleende mandaten en volmachten kunnen door het college van Gedeputeerde Staten van Flevoland, respectievelijk de commissaris van de Koning in die provincie slechts worden gewijzigd dan wel ingetrokken na schriftelijke instemming met een voornemen daartoe van de	nee		
	Hoofdstuk 4. Programmaraad	nee		
	Artikel 14. Instelling Programmaraad	nummering		Artikel **13**. Instelling Programmaraad
14.1	Provinciale Staten van de deelnemende provincies stellen gezamenlijk bij afzonderlijk besluit een Programmaraad in.	ja en nummering	13.1	De deelnemers stellen gezamenlijk bij afzonderlijk besluit een Programmaraad in.
14.2	De Programmaraad bestaat uit minimaal acht en maximaal twaalf leden, welke gelijkelijk over de deelnemers verdeeld zijn.	nummering	13.2	
14.3	De leden van de Programmaraad zijn afkomstig uit de leden van Provinciale Staten.	nummering	13.3	
14.4	De Programmaraad heeft de zittingsduur van Provinciale Staten. Bij een tussentijdse vacature wordt daarin terstond voorzien door de deelnemer die dit lid had aangewezen.	nummering	13.4	
	Artikel 15. Taakstelling Programmaraad	nummering		Artikel **14**. Taakstelling Programmaraad
15.1	De Programmaraad kan de deelnemers gevraagd en ongevraagd van advies dienen over de uit te voeren en uitgevoerde onderzoeken van de rekenkamer.	nummering	14.1	
15.2	De rekenkamer vraagt de Programmaraad schriftelijk om advies bij het opstellen van het onderzoeksprogramma, zoals bedoeld in Hoofdstuk 5 van deze regeling. Daarnaast kan hij advies vragen over de te volgen werkwijze bij een voorgenomen onderzoek.	nummering	14.2	

Ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer - september 2023

	Huidige Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer	Gewijzigd		Ontwerpwijziging
		toevoeging	14.3	Per deelnemer neemt één Programmaraadslid deel aan de commissie Bestuur en Financiën en deze commissie benoemt uit haar midden een voorzitter.
15.3	Een vaste vertegenwoordiging van vier personen uit de Programmaraad, die elk één van de deelnemende provincies vertegenwoordigen, heeft tot taak een gecoördineerde discussie te voeren over algemene bestuurlijke en financiële aangelegenheden en een gecoördineerde besluitvorming daarover te bevorderen als daartoe aanleiding is.	ja en nummering	14.4	De commissie Bestuur en Financiën heeft tot taak een gecoördineerde discussie te voeren over algemene bestuurlijke en financiële aangelegenheden en een gecoördineerde besluitvorming daarover te bevorderen als daartoe aanleiding is.
		toevoeging	14.5	De commissie Bestuur en Financiën overlegt minstens twee maal per jaar met het lid en het plaatsvervangend lid over bestuurlijke en financiële aangelegenheden.
		toevoeging		**Hoofdstuk 5: Actieve informatieplicht**
		toevoeging		**Artikel 15. Actieve informatieplicht**
		toevoeging	15.1	Het lid verschaft de deelnemers alle inlichtingen die zij voor de uitoefening van hun functie nodig hebben. Het lid deelt daarom de ontwerpbegroting en de begroting, de jaarrekening, het onderzoeksprogramma, het onderzoeksplan en de
		toevoeging	15.2	Het lid publiceert elk onderzoeksrapport op de website van de Rekenkamer.
		toevoeging	15.3	Het lid informeert de (regionale) media over een publicatie en stuurt desgewenst het onderzoeksrapport toe.
	Hoofdstuk 5. Onderzoeksprogramma en onderzoeksuitvoering	nummering		Hoofdstuk **6**. Onderzoeksprogramma en onderzoeksuitvoering
	Artikel 16. Voorbereiding			
		toevoeging	16.1	De rekenkamer spant zich in om minstens twee maal per statenperiode de fracties van de deelnemers uit te nodigen voor een overleg over mogelijke onderwerpen voor het onderzoeksprogramma. De fracties worden door middel van dit overleg in de gelegenheid gesteld om hun belangstelling voor het verrichten van onderzoek door de
16.1	De rekenkamer stelt jaarlijks een onderzoeksprogramma op, gehoord de Programmaraad. In dat programma dient een evenwichtige verdeling tussen de deelnemersspecifieke en gezamenlijke onderwerpen te worden aangebracht, waarbij als uitgangspunt geldt dat per jaar vier tot acht onderzoeken uitgevoerd zullen worden. Bij de voorbereiding van het onderzoeksprogramma houdt de rekenkamer rekening met	nummering	16.2	
16.2	Het ontwerp onderzoeksprogramma wordt jaarlijks aan de deelnemers voorgelegd, die daarover van hun zienswijzen kunnen doen blijken	nummering	16.3	
16.3	Het onderzoeksprogramma wordt door de rekenkamer uiterlijk acht weken na voorlegging voor zienswijzen vastgesteld. Deze vaststelling wordt terstond medegedeeld aan de deelnemers, de colleges van Gedeputeerde Staten en de	nummering	16.4	
	Artikel 17. Uitvoering	nee		
17.1	De rekenkamer kan beslissen dat onderzoeken geheel of gedeeltelijk door derden worden uitgevoerd	nee		
17.2	In geval van een gehele of gedeeltelijke uitvoering door derden stelt de rekenkamer een programma van eisen op, dat betrekking heeft op zowel de aard van het onderzoek, de daarvoor vereiste kwaliteiten van de onderzoekers, de wijze van rapporteren als het beschikbare budget. Bij de keuze voor de inschakeling van een derde volgt de rekenkamer de aanbestedingsregels/ het beleid van de provincie	nee		
	Artikel 18. Overige onderzoeken	nee		
18.1	Een deelnemer kan de rekenkamer verzoeken tot het instellen van een bijzonder onderzoek. De kosten voor een dergelijk onderzoek kunnen worden gedragen door de desbetreffende deelnemer tegen een vooraf afgesproken bedrag	nee		
18.2	De rekenkamer kan bij uitzondering onderzoeken uitvoeren op verzoek van andere provincies of overige decentrale overheidsorganisaties. Voor een dergelijk onderzoek wordt een opdrachtovereenkomst gesloten, waarin de kosten voor dat onderzoek	nee		
18.3	De onderzoeken, zoals bedoeld in de vorige leden, mogen niet ten koste gaan van de uitvoering van het onderzoeksprogramma voor de deelnemers. Alvorens een bijzondere onderzoeksopdracht van een derde te aanvaarden vraagt de rekenkamer advies aan de	nee		
	Artikel 19 Vervallen	vervalt		
		toevoeging		**Hoofdstuk 7. Participatie van inwoners en organisaties**
		toevoeging		**Artikel 19. Participatie van inwoners en organisaties**

Ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer - september 2023

	Huidige Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer	Gewijzigd		Ontwerpwijziging
		toevoeging		Inwoners van en organisaties gevestigd in de deelnemende provincies kunnen, net als de leden van Provinciale Staten, onderwerpen aandragen voor onderzoek door de Rekenkamer. De Rekenkamer beoordeelt die verzoeken aan de hand van de criteria die
	Hoofdstuk 6. Financiën	nummering		Hoofdstuk 8. Financiën
	Artikel 20. Financiering	nee		
20.1	De met de instelling en instandhouding van de rekenkamer samenhangende kosten worden over de deelnemers verdeeld volgens de sleutel genoemd in artikel 8 van de	nee		
20.2	De deelnemers dragen er zorg voor dat de rekenkamer steeds en tijdig over de nodige financiële middelen kan beschikken om aan haar taakstelling en verplichtingen en de	nee		
	Artikel 21. Begroting	nee		
	Bij de uitvoering van de vastgestelde begroting draagt de rekenkamer zorg voor een effectief en efficiënt beleid met betrekking tot de uitgaven die betrekking hebben op	nummering	21.1	
		toevoeging	21.2	De deelnemers worden in de gelegenheid gesteld hun zienswijze te geven op de ontwerpbegroting van de Rekenkamer
		toevoeging	21.3	Het lid stelt jaarlijks de begroting vast in het jaar voorafgaande aan dat waarvoor zij dient.
		toevoeging	21.4	Het lid zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 september van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
	Artikel 22 Vervallen.	vervalt		
	Hoofdstuk 7. Archivering	nummering		Hoofdstuk 9. Archivering
	Artikel 22a.	nummering		Artikel 22. Archivering
	De bepalingen betreffende zorg voor de archiefbescheiden van de provincie Flevoland, zijn op de rekenkamer van overeenkomstige toepassing, waarbij de Gedeputeerde Staten van Flevoland zijn aan te merken als zorgdrager, genoemd in artikel 1, eerste	nee		
	Hoofdstuk 8. Slotbepalingen	nummering		Hoofdstuk 10. Slotbepalingen
	Artikel 23. Inwerkingtreding, duur en evaluatie	nee		
23.1	Voor de toepassing van het bepaalde in de artikel 41, eerste lid, onderdeel h en artikel 26, derde lid, eerste volzin, van de Wet gemeenschappelijke regelingen met betrekking tot de inwerkingtreding van deze regeling zal het college van Gedeputeerde Staten van	nee		
23.2	Deze regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.	nee		
23.3	De werking van deze regeling zal periodiek worden geëvalueerd. Voor de eerste keer zal dit gebeuren drie jaar na de datum van inwerkingtreding en vervolgens om de zes	nee		
23.4	De opdracht voor de evaluatie zal in onderling overleg tussen de deelnemers en de rekenkamer worden opgesteld, gehoord de Programmaraad.	nee		
	Artikel 24. Uittreding en toetreding	nee		
24.1	Een deelnemer kan uit deze regeling treden na een betreffend besluit van Provinciale Staten.	nee		
24.2	Dit besluit wordt uiterlijk twaalf maanden voor de beoogde uittredingsdatum aan de overige deelnemers en de rekenkamer medegedeeld.	nee		
24.3	De financiële gevolgen van een uittreding worden door de overige deelnemers vastgesteld gehoord de rekenkamer.	nee		
24.4	Uittreding zal voor het eerst mogelijk zijn na de eerste periode van zes jaar na de instelling van de rekenkamer.	nee		
24.5	Een andere provincie kan toetreden tot deze regeling. De voorwaarden voor een toetreding, waaronder de financiële, worden door de deelnemers vastgesteld gehoord de rekenkamer.	nee		
	Artikel 25. Wijziging en opheffing	nee		
25.1	Deze regeling kan worden gewijzigd, indien drie deelnemers daarom met redenen omkleed verzoeken dan wel indien de rekenkamer daartoe een voorstel aan de deelnemers doet en een meerderheid dat voorstel overneemt. Na instelling van deze regeling is een wijziging pas mogelijk na de eerste evaluatie, zoals vermeld in artikel	nee		
25.2	In afwijking van het bepaalde in het vorige lid is voor een wijziging van deze regeling de instemming van alle deelnemers vereist, indien die wijziging betrekking heeft op een van de volgende onderwerpen:	nee		
25.2a	de samenstelling van de rekenkamer, genoemd in artikel 4 van deze regeling;	nee		
25.2b	de wijze van benoeming van het lid van de rekenkamer en zijn plaatsvervanger;	nee		
25.2c	de vergoeding voor de werkzaamheden en de onkostenvergoeding;	nee		
25.2d	de rechtspositie van het lid/directeur van de rekenkamer;	ja	25.2	de rechtspositie van het lid van de rekenkamer;

Ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer - september 2023

	Huidige Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer	Gewijzigd		Ontwerpwijziging
25.2e	de samenstelling en functie van de Programmaraad, genoemd in de artikelen 14 en 15 van deze regeling;	nee		
25.2f	de verdeelsleutel met betrekking tot de financiering van de rekenkamer, genoemd in artikel 20 van deze regeling.	nee		
	Artikel 25a. Hardheidsclausule	nummering		Artikel **26**. Hardheidsclausule
	De vier deelnemers kunnen gezamenlijk besluiten in voorkomende gevallen af te wijken van de in deze gemeenschappelijke regeling opgenomen bepalingen, tenzij wet- of regelgeving zich daartegen verzet.	nee		
	Artikel 26. Citeertitel	nummering		Artikel **27**. Citeertitel
	Deze regeling kan worden aangehaald als: Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.	ja		Deze regeling kan worden aangehaald als: Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer 2024.

#3168901

Toelichting september 2023
Verduidelijking in tekst dat de deelnemers de Provinciale Staten zijn van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland
Verduidelijking. In de oorspronkelijke tekst worden meerdere termen zoals lid/directeur en bestuurder gebruikt. Voor een eenduidige begripsbepaling is aansluiting gezocht met de Provinciewet die spreekt van leden. De rol van bestuurder en directeur blijkt uit artikel 4 lid 10 en artikel 6 van de Gemeenschappelijke Regeling.
Verduidelijking. Artikel 8 van de Wet gemeenschappelijke regelingen maakt onderdeel uit van het hoofdstuk I regeling tussen gemeentes. In hoofdstuk II regeling tussen provincies is artikel 41 de grondslag die artikel 8 overeenkomstig van toepassing
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Technische aanpassing in overeenstemming met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Als gevolg van de Wnra is de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling provincies vervangen door de cao provinciale sector.
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
In navolging van de zienswijze van Noord-Holland op begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer, wordt de commissie Bestuur & Financiën als vertegenwoordiging van de Programmaraad betrokken in bestuurlijke en financiële

#3168901

Toelichting september 2023
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Verduidelijking door bestuurder te vervangen door lid overeenkomstig artikel 1 lid 3
Technische aanpassing in overeenstemming met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra)
Technische aanpassing in overeenstemming met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Als gevolg van de Wnra wordt een ambtenaar niet meer aangesteld met een eenzijdig besluit, maar er wordt een arbeidsovereenkomst gesloten, een tweezijdige overeenkomst. Met het vervallen van een aanstellingsbesluit vervalt ook de mogelijkheid om in bezwaar te gaan tegen het besluit.
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Technische aanpassing in overeenstemming met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Als gevolg van de Wnra is de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling provincies vervangen door de cao provinciale sector.
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Technische aanpassing in overeenstemming met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Als gevolg van de Wnra wordt een ambtenaar niet meer aangesteld met een eenzijdig besluit, maar er wordt een arbeidsovereenkomst gesloten, een tweezijdige overeenkomst. Met het vervallen van een aanstellingsbesluit vervalt ook de mogelijkheid om in bezwaar te gaan tegen het besluit.
Technische aanpassing in overeenstemming met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Als gevolg van de Wnra wordt een ambtenaar niet meer aangesteld met een eenzijdig besluit, maar er wordt een arbeidsovereenkomst gesloten, een tweezijdige overeenkomst. Met het vervallen van een aanstellingsbesluit vervalt ook de mogelijkheid om in bezwaar te gaan tegen het besluit.
Technische aanpassing in overeenstemming met de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Als gevolg van de Wnra wordt een ambtenaar niet meer aangesteld met een eenzijdig besluit, maar er wordt een arbeidsovereenkomst gesloten, een tweezijdige overeenkomst. Met het vervallen van een aanstellingsbesluit vervalt ook de mogelijkheid om in bezwaar te gaan tegen het besluit.
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast en door "Provinciale Staten van deelnemende provincies" te vervangen door "deelnemers" overeenkomstig artikel 1 lid 2
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast

Toelichting september 2023
In navolging van de zienswijze van Noord-Holland op begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer, wordt de commissie Bestuur & Financiën als vertegenwoordiging van de Programmaraad betrokken in bestuurlijke en financiële
In navolging van de zienswijze van Noord-Holland op begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer, wordt de commissie Bestuur & Financiën als vertegenwoordiging van de Programmaraad betrokken in bestuurlijke en financiële aangelegenheden van de rekenkamer.
In navolging van de zienswijze van Noord-Holland op begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer, wordt de commissie Bestuur & Financiën als vertegenwoordiging van de Programmaraad betrokken in bestuurlijke en financiële
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Met de toevoeging van artikel 17 lid 2 en 3 in de Wgr heeft de rekenkamer als gemeenschappelijke regeling een actieve informatieplicht.
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Met de toevoeging van artikel 17 lid 2 en 3 in de Wgr heeft de rekenkamer als gemeenschappelijke regeling een actieve informatieplicht.
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Met de toevoeging van artikel 17 lid 2 en 3 in de Wgr heeft de rekenkamer als gemeenschappelijke regeling een actieve informatieplicht.
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking. Overeenkomstig de bestendigde gedragslijn van de Randstedelijk Rekenkamer, worden periodiek alle fracties van de deelnemers uitgenodigd om onderwerpen voor het onderzoeksprogramma aan te dragen. Met de ontwerpwijziging krijgt dit initiatief een plek gekregen in de Gemeenschappelijke Regeling.
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

#3168901

Toelichting september 2023
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Met de toevoeging van artikel 10 lid 7 en 8 in de Wgr maakt de rekenkamer in haar Gemeenschappelijke Regeling kenbaar op welke wijze participatie van inwoners
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).In de Gemeenschappelijke Regeling wordt verduidelijkt dat na analogie van het wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling de ontwerpbegroting ook voor
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). In de Gemeenschappelijke Regeling wordt verduidelijkt dat overeenkomstig artikel 47 in de Wgr de bestuurder de begroting vaststelt en binnen twee weken na
Technische wijziging als gevolg van de wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). In de Gemeenschappelijke Regeling wordt verduidelijkt dat overeenkomstig artikel 47 in de Wgr de bestuurder de begroting vaststelt en binnen twee weken na
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast

#3168901

Toelichting september 2023
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, nummering doorlopend aangepast
Verduidelijking, met het voorgenomen jaartal van wijziging in de citeertitel.

Provincie Noord-Holland

2023

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 2 oktober 2023

Onderwerp: **Zienswijze wijziging gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer**

Kenmerk:

Bijlagen:

Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Met de herijking van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022 is democratische legitimatie van de Gemeenschappelijke Regeling vergroot. Uiterlijk 1 juli 2024 moeten alle Gemeenschappelijke Regelingen volledig te voldoen aan de gewijzigde Wgr. Bij de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling is ook de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) betrokken. Deze Wet normaliseert de rechtspositie van ambtenaren en is daarmee van toepassing op de medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer. Dit vraagt enkele technische aanpassingen. Naast deze technische wijzigingen is tevens de zienswijze van de provincie Noord-Holland op de begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer betrokken. Ten slotte worden enkele tekstuele wijzigingen doorgevoerd.

2. Doelstellingen

Voor het wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling dient een meerderheid van deelnemers positief te besluiten. De deelnemers in deze zijn de Provinciale Staten van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Alvorens kan worden besloten over de wijziging, dienen de

deelnemers eerst de gelegenheid te hebben om een zienswijze in te dienen op de ontwerpwijziging. De mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze door de deelnemers is een gevolg van de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Een gelijkluidend voorstel wordt voorgelegd aan de andere deelnemers, Provinciale Staten van Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland. Op basis van behandeling kunnen Provinciale Staten eventueel een zienswijze amenderen en daarmee sturing geven aan de Gemeenschappelijke Regeling.

Met de aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling komt deze in overeenstemming met de Wgr en Wnra en wordt opvolging gegeven aan de zienswijze van Noord-Holland over de governance van de Randstedelijke Rekenkamer.

3. Voorgestelde wijzigingen gemeenschappelijke regeling

Voorliggende wijziging wordt onderschreven door de vaste vertegenwoordig uit de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer.

De voorgestelde wijzigingen zijn door de bestuurder/directeur vooraf afgestemd met een vaste vertegenwoordiging uit de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer (overeenkomstig artikel 15 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling). Deze vertegenwoordiging bestaat uit vier Statenleden, één van elke deelnemende provincie. Het statenlid dat Noord-Holland hierin vertegenwoordigd is mevrouw Bakker. De vertegenwoordiging van de Programmaraad onderschrijft voorliggende wijziging.

Wijzigingen n.a.v. Wgr

De Gewijzigde Wgr versterkt de positie van Provinciale Staten bij wijzigingen in Gemeenschappelijke Regeling. Overeenkomstig de Wgr ontvangen Provinciale Staten de ontwerpwijziging voor zienswijze alvorens de wijziging ter vaststelling bij Provinciale Staten wordt aangeboden. Op deze wijze zijn Provinciale Staten vooraf in positie om eventuele aandachtspunten mee te geven voor de Gemeenschappelijke Regeling waarmee hun kaderstellende rol wordt versterkt.

Uiterlijk 1 juli 2024 dient de Gemeenschappelijke Regeling te voldoen aan de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr).

De Wgr is gewijzigd ter versterking van de democratische legitimatie van de gemeenschappelijke regeling en de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten. Wijzigingen in de Wgr die een aanpassing vragen van de Gemeenschappelijke Regeling zijn de actieve informatieplicht (artikel 17 lid 2 en 3 Wgr) en participatie van inwoners en organisaties (artikel 10 lid 7 en 8 Wgr). In de ontwerpwijziging wordt voorgesteld deze onderdelen toe te

voegen aan de Gemeenschappelijke Regeling in de overeenkomstige hoofdstukken “actieve informatieplicht” (artikel 15) en “participatie van inwoner en organisaties” (artikel 19). Tot slot wordt verduidelijkt in artikel 21 van de Gemeenschappelijke Regeling dat naar analogie van het wijzigingen van de Gemeenschappelijke Regeling de ontwerpbegroting ook voor zienswijze bij Provinciale Staten wordt aangeboden.

Wijzigingen n.a.v. Wnra

De Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) vraagt om een technische aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling.

Met de invoering van de Wnra is de Collectieve Arbeidsvoorwaardenregeling Provincies vervallen en vervangen door de cao provinciale sector. Daarnaast heeft de Wnra tot gevolg dat een ambtenaar niet meer wordt aangesteld met een eenzijdig besluit, maar dat er een arbeidsovereenkomst wordt gesloten, een tweezijdige overeenkomst. Met het vervallen van het aanstellingsbesluit vervalt ook de mogelijkheid om in bezwaar te gaan tegen het besluit. De artikelen 4 (lid 4) en 10 (artikel 9 na vernummering) zijn hier op aangepast.

Met de technische aanpassing in overeenstemming met de Wnra is de “Regeling melden vermoeden van een misstand” overeenkomstig de cao provinciale sector van toepassing op de medewerkers van de Randstedelijke Rekenkamer.

De bestuurder/directeur heeft met de vaste vertegenwoordiging van de Programmaraad van gedachten gewisseld over het opnemen van een bepaling over het “melden bij vermoeden van een misstand”. Deze heeft een plek gekregen met de toepassing van de cao provinciale sector. Onderdeel van de cao is de “Regeling melden vermoeden van een misstand”. Om uitvoering te geven aan deze regeling wordt een uitvoeringsregeling door de Provincie Flevoland opgesteld. Deze is op dit moment nog in voorbereiding. Bekeken wordt op welke wijze de vaste vertegenwoordiging van de Programmaraad (als bedoeld in artikel 15 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling) een rol krijgt in de uitvoeringsregeling.

Wijzigingen n.a.v. zienswijze Noord-Holland bij Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2024

De zienswijze van Noord-Holland op de begroting 2024 is betrokken in de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling. Provinciale Staten van Noord-Holland hebben met de zienswijze op de begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer aandacht gevraagd voor de governance van de Randstedelijke Rekenkamer. De zienswijze betreft:

* Het werk van de plv bestuurder met een toezichthoudende rol onverenigbaar is met uitvoeren van andere functies in de Randstedelijke Rekenkamer.

* Wij erop vertrouwen dat de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer wordt betrokken bij het inrichten van het bestuurs / directie team zodanig dat de onafhankelijkheid

van de plv bestuurder met toezichthoudende rol is geborgd en de (schijn van) belangenverstrengeling te allen tijde wordt vermeden.

Met voorliggende wijziging zijn beide onderdelen van de zienswijze geborgd in de Gemeenschappelijke Regeling.

In artikel 7 lid 3 is geregeld dat de plaatsvervangend bestuurder geen taken vervult in de directie van de Randstedelijke Rekenkamer.

In artikel 8 wordt de commissie bestuur & Financiën (als vertegenwoordiging van de programmaraad) betrokken in de verdeling van bestuurstaken. De vertegenwoordiging van de programmaraad als commissie bestuur & financiën is geborgd in de toevoeging op artikel 15 (artikel 14 na vernummering). Hier is geregeld dat deze vertegenwoordiging met een eigen voorzitter uit haar midden, ten minste twee maal per jaar bijeenkomt om een gecoördineerde discussie met de bestuurder en plaatsvervanger te voeren over bestuurlijke en financiële aangelegenheden.

Technische wijzigingen

In voorliggende ontwerpwijziging van de Gemeenschappelijke Regeling zijn enkele verduidelijkingen in de tekst doorgevoerd.

In artikel 1 is verduidelijkt dat de deelnemers de Provinciale Staten zijn van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland. Daarnaast is artikel 1 aangevuld met “het lid van de rekenkamer” waarbij in volgende artikelen de termen als bestuurder en lid/directeur zijn aangepast overeenkomstig artikel 1. In artikel 2 van is een verwijzing naar Wgr artikel 41 toegevoegd als grondslag voor regelingen tussen provincies.

Overeenkomstig de bestendigde gedragslijn van de Randstedelijk Rekenkamer, worden periodiek alle fracties van de deelnemers uitgenodigd om onderwerpen voor het onderzoeksprogramma aan te dragen. Met de ontwerpwijziging krijgt dit initiatief een plek in artikel 16. Tot slot is er een vernummering van de artikelen doorgevoerd en de citeertitel aangevuld met het voorgenomen jaartal van wijziging, 2024.

4. Proces en procedure

Na bespreking in de commissie Bestuur wordt het voorstel geagendeerd in Provinciale Staten waar besloten wordt over het al dan niet indienen van een zienswijze op de voorgestelde wijzigingen op de gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Presidium van Provinciale Staten Noord-Holland,

A.Th.H. van Dijk, voorzitter

E. Krijgsman, griffier

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de voordracht van het presidium van 2 oktober 2023;
- gelet op de herijking van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) per 1 juli 2022;
- gelet op de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra);
- gelet op de Gemeenschappelijke regeling Randstedelijke Rekenkamer,

besluiten:

1. Kennis te nemen van de ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer; en geen zienswijze op de ontwerpwijziging Gemeenschappelijke Regeling Randstedelijke Rekenkamer in te dienen en de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer hierover te informeren.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 15 mei 2023

Onderwerp: Concept begroting Randstedelijke Rekenkamer 2024

Kenmerk:

Bijlagen:
- Ontwerpbesluit
- Concept begroting 2024 Randstedelijke Rekenkamer
- Begeleidende brief directeur Randstedelijke Rekenkamer

1. Inleiding

De Randstedelijke Rekenkamer opgericht bij gemeenschappelijke regeling door Provinciale Staten van de provincies Utrecht, Flevoland, Zuid-Holland en Noord-Holland heeft de begroting 2024 opgesteld. Onder verwijzing naar artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen kunt u uw zienswijze over deze conceptbegroting 2024 uitbrengen.

2. Toelichting

De programmabegroting is ingedeeld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De Programmabegroting bestaat uit een Beleidsbegroting (deel 1) en een Financiële begroting (deel 2). In de Beleidsbegroting is één programma opgenomen. **Dit betreft een globaal onderzoeksprogramma waarin nog geen concrete onderzoeken zijn opgenomen. In de 1e begrotingswijziging 2024 zal de Randstedelijke Rekenkamer een concreet onderzoeksprogramma opnemen, waarin per onderzoek de vragen 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we daarvoor doen?' en 'Wat mag het kosten' zullen worden beantwoord**. In de Financiële begroting is de uiteenzetting van de financiële positie en de meerjarenraming opgenomen.

De interim Statencommissie heeft de voordracht besproken in haar vergadering van 15 mei 2023.

3. Proces/procedure

Provinciale Staten worden verzocht uiterlijk 22 juni 2023 hun zienswijze aan de directeur/bestuurder van de Randstedelijke Rekenkamer bekend te maken.

Daarna zal de Randstedelijke Rekenkamer de begroting 2024 vaststellen en deze toesturen aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties.

4. Voorstel

Ik stel u voor te besluiten overeenkomstig het ontwerpbesluit.

Voorzitter interim Statencommissie, N.M. van der Waart

Commissieadviseur interim Statencommissie, S. Neeskens

Ontwerpbesluit

Nr. 18-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gelet op artikel 48, lid 1 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Gelezen de voordracht van de voorzitter van de interim Statencommissie van 15 mei 2023;

Besluiten geamendeerd (A11-2023):

a. gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer.

   In deze zienswijze op te nemen dat:
   - Het werk van de plv bestuurder met een toezichthoudende rol onverenigbaar is met uitvoeren van andere functies in de Randstedelijke Rekenkamer.
   - Wij erop vertrouwen dat de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer wordt betrokken bij het inrichten van het bestuurs/directie team zodanig dat de onafhankelijkheid van de plv bestuurder met toezichthoudende rol is geborgd.

   - En verder instemmend te reageren met de begroting.

Amendement A11-2023 (bijgevoegd) is aangenomen en wordt bij dit besluit betrokken.

Haarlem, 12 juni 2023

Provinciale Staten van Noord-Holland,

voorzitter,

statengriffier,

AANGENOMEN

A 11/12-06-2023
punt 10

Amendement Zienswijze Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2024

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 30 mei 2023 hebben kennisgenomen van de statenvoordracht Zienswijze concept begroting Randstedelijke Rekenkamer 2024

constateren dat:

- In 2022 en 2023 door personele onderbezetting ongebruikelijke stappen zijn genomen in de taakverdeling in de Randstedelijke Rekenkamer
- De plv bestuurder met toezichthoudende rol tevens taken uitvoerde van de adjunct-directeur.

zijn van mening dat:

- Indien dergelijke ongebruikelijke stappen worden genomen PS hierover geïnformeerd dient te worden en de tijdelijkheid van deze stap onderbouwd en overlegd moet worden.

wijzigen derhalve het besluit van de statenvoordracht als volgt:

Na a. komt te staan: gebruik te maken van de mogelijkheid om bij de bestuurder/directeur van de Randstedelijke Rekenkamer een zienswijze in te dienen betreffende de begroting 2024 van de Randstedelijke Rekenkamer.

In deze zienswijze op te nemen dat

- Het werk van de plv bestuurder met een toezichthoudende rol onverenigbaar is met uitvoeren van andere functies in de Randstedelijke Rekenkamer.
- Wij erop vertrouwen dat de Programmaraad van de Randstedelijke Rekenkamer wordt betrokken bij het inrichten van het bestuurs/directie team zodanig dat de onafhankelijkheid van de plv bestuurder met toezichthoudende rol is geborgd

- En verder instemmend te reageren met de begroting

GroenLinks	JA21	VVD	CDA
Tessa van Wijnen.	Daniël van den Berg	Gerda Bakker.	Dennis Heijnen

FvD	CU	PVV	D66	BBB
Johan Dessing.	Michel Klein	Marco Deen.	Emre Kanik.	Ingrid de Sain

PvdD	PvdA	SP.	Volt
Ines Kostic.	Gert-Jan Leerink.	Remine Alberts.	Maik de Weerdt

Datum	16 oktober 2023
Onderwerp	Mondelinge vragen van JA21 Noord-Holland betreffende de opvang van statushouders in Zwaagdijk-West en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk-West.
E-mail	bergd@noord-holland.nl
Bijlage(n)	Motie M175-2022

Gezien recente ontwikkelingen en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk-West, willen wij duidelijkheid omtrent de stand van zaken rondom de opvang van statushouders in Zwaagdijk-West, in het bijzonder de locatie Balkweiterhoek.

Namens de fractie van JA21 stel ik de volgende mondelinge vragen:

1. Is het dossier opvang statushouders op provinciale gronden nu in zijn geheel afgerond? Zo nee, waarom niet?
2. Kan de Commissaris van de Koning meer vertellen over de beweegredenen om de verkenning bij de locatie Balkweiterhoek, Zwaagdijk-West, stop te zetten? Dit, gezien het feit dat de commissie Ruimte op 11-09-2023 in overgrote meerderheid steun gaf voor de verdere verkenning. Wat is nu de doorslaggevende factor geweest?
3. Kunnen we de motie (M175), die leidde/opriep tot de verkenning van provinciale gronden voor de huisvesting van statushouders, nu als afgedaan beschouwen? Zo nee, waarom niet?
4. Heeft de provincie voornemens om andere en/of nieuwe locaties te verkennen? Zo ja, welke locaties?
5. Is de Commissaris van de Koning bereid om het gelopen proces in Zwaagdijk-West te evalueren, teneinde tot een verbeterd communicatie- en participatieproces te komen?

Ondertekening,

Daniël van den Berg

Fractievoorzitter JA21 Noord-Holland

Bronnen:
https://dorpsraadzwaagdijk-west.nl/herinrichting-balkweiterhoek

AANGENOMEN

M175/19-9-2022
punt 2

GROENLINKS NOORD-HOLLAND | D66 noord-holland | DENK NOORD-HOLLAND | PVDA NH | Partij voor de Dieren Statenfractie Noord-Holland

Motie vluchtelingen opvang

De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 19 september 2022, ter bespreking van agendapunt 10) Moties vreemd aan de orde van de dag;

Constaterende dat:

- Wij in Nederland onze internationale verplichtingen ten aanzien van vluchtelingen willen en moeten nakomen;

Overwegende dat:

- De opvang van asielzoekers leidt tot mensonterende taferelen bij het bestaande aanmeldcentrum in Ter Apel;

- Er dringend behoefte is aan nieuwe aanmeldcentra voor nieuwe asielzoekers;

- De vestiging van nieuwe aanmeldcentra leidt tot een verdeling van de zorg voor hulpbehoevende mensen en tot minder problemen bij de eerste opvang leidt;

- De sociale en culturele cohesie van onze steden, dorpen en buurten baat heeft bij een evenwichtige verdeling van nieuwkomers, in alle stadia van hun aankomst en inburgering in Nederland.

Van mening zijnde dat:

- Ook Noord-Holland zijn aandeel bij de eerste opvang van vluchtelingen moet willen leveren;

- Het in het belang is van onze huidige en toekomstige inwoners als er goede faciliteiten voor huisvesting en inburgering worden geboden.

Roept Gedeputeerde Staten op om zich naar beste kunnen in te zetten voor het leveren van een bijdrage aan de eerste opvang van vluchtelingen en desgevraagd het gesprek met het Rijk over de vestiging van een aanmeldcentrum en/of AZC's in onze provincie met een open en behulpzame houding te voeren;

en gaan over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Anouk Gielen

Partij voor de Dieren, Jaap Hollebeek

DENK, Suleyman Koyuncu

PvdA, Gert-Jan Leerink

D66, Sijmen Mulder

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
S.B. Fens
BEL/GND

Telefoonnummer +31235144335
fenss@noord-holland.nl

Verzenddatum
- 1 NOV. 2023

Kenmerk
2133788/2140733

Uw kenmerk

Betreft: Beantwoording vragen van JA21 Noord-Holland betreffende de opvang van statushouders in Zwaagdijk-West en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk-West

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
De beantwoording van de vragen van JA21 Noord-Holland betreffende de opvang van statushouders in Zwaagdijk West en het persbericht van de dorpsraad Zwaagdijk West.

Inleiding
Op 16 oktober jl. heeft de heer Van den Berg van JA21 mondelinge vragen ingediend over het dossier Balkweiterhoek voor de rondvraag in de commissie Bestuur van 16 oktober. In deze commissievergadering is gesteld dat de vragen schriftelijk worden beantwoord. Hierbij sturen wij u de beantwoording van de gestelde vragen.

Gestelde vragen inclusief beantwoording
Vraag 1: *Is het dossier opvang statushouders op provinciale gronden nu in zijn geheel afgerond? Zo nee, waarom niet?*
Antwoord: Het dossier is nog niet afgerond. Van de onderzochte locaties is nog één locatie over, namelijk de locatie Balkweiterhoek 76/76A te Zwaagdijk-West. In de commissie Ruimte van 11 september jl. is met uw Staten afgesproken dat er gesprekken met de regio (bewoners, gemeente Medemblik en regiogemeenten) plaatsvinden. Hierin worden de wensen van de diverse partijen (opnieuw) besproken.

Vraag 2: *Kan de Commissaris van de Koning meer vertellen over de beweegredenen om de verkenning bij de locatie Balkweiterhoek, Zwaagdijk-West, stop te zetten? Dit, gezien het feit dat de commissie Ruimte op 11-09-2023 in overgrote meerderheid steun gaf voor de verdere verkenning. Wat is nu de doorslaggevende factor geweest?*
Antwoord: De verkenning is niet stopgezet.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Vraag 3: *Kunnen we de motie (M175), die leidde/opriep tot de verkenning van provinciale gronden voor de huisvesting van statushouders, nu als afgedaan beschouwen? Zo nee, waarom niet?*
Antwoord: Motie 175-2022 vroeg om een positieve grondhouding ten aanzien van de vestiging van een nieuw aanmeldcentrum en/of AZC's in Noord-Holland. Deze motie betrof niet de huisvesting van statushouders.

Vraag 4: *Heeft de provincie voornemens om andere en/of nieuwe locaties te verkennen? Zo ja, welke locaties?*
Antwoord: Er worden geen andere/nieuwe locaties verkend, die in eigendom zijn van de provincie. Wel blijven we gesprekken voeren met gemeenten over de planologische mogelijkheden van locaties die zij zelf aandragen.

Vraag 5: *Is de Commissaris van de Koning bereid om het gelopen proces in Zwaagdijk-West te evalueren, teneinde tot een verbeterd communicatie-en participatieproces te komen?*
Antwoord: Er is op dit moment geen sprake van een evaluatietraject aangezien de verkenning nog gaande is. Tijdens de gesprekken met inwoners, de gemeente Medemblik en regiogemeenten worden verbeterpunten besproken. Mocht er daadwerkelijk een ontwikkeling gaan plaatsvinden op deze locatie, dan zal er door de ontwikkelende partij een participatieplan worden opgesteld.

Tot slot
Wij gaan ervan uit de vragen van JA21 hiermee voldoende beantwoord te hebben.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

E.A.S. Rommel

Algemene Vergadering

Op 7 november 2023
Agendapunt 2a

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

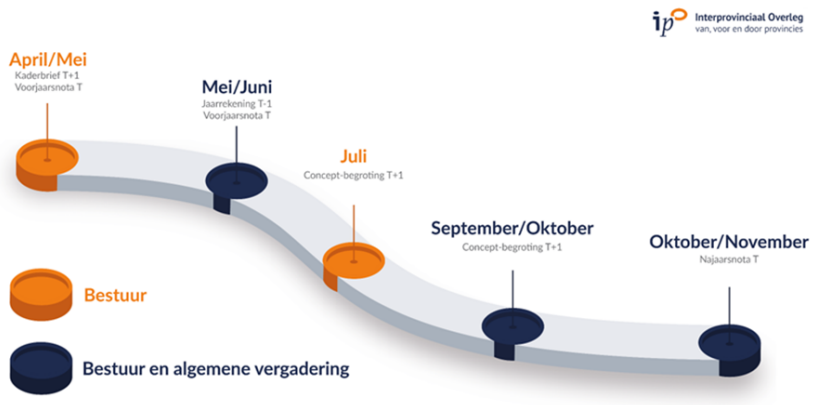
Datum	7 november 2023
Portefeuillehouder	Penningmeester (volgt na portefeuilleverdeling in bestuur)
Onderwerp	Begroting 2024

Kern van het onderwerp
Conform de vastgestelde P&C-planning staat de Begroting 2024 op de agenda van uw Algemene Vergadering (AV). De begroting van de Vereniging IPO bestaat uit de onderdelen IPO-bureau en BIJ12. De begroting is een uitwerking van de door het bestuur vastgestelde Kaderbrief 2024. De Kaderbrief 2024 had, vanwege de Statenverkiezingen en het traject Naar meer Slagvaardigheid (NmS), inhoudelijk een beleidsarm karakter. Op 27 juni 2023 heeft u in uw vergadering de Kaderbrief 2024 besproken en aandachtspunten namens uw Staten ingebracht. Het bestuur heeft mede op basis van uw bespreking op 27 juni 2023 de Begroting 2024 in haar vergadering op 7 september 2023 vastgesteld.

Bij zowel de begroting van IPO-bureau als bij de begroting van BIJ12 is één financiële wijziging doorgevoerd ten opzichte van de Kaderbrief 2024. Voor IPO-bureau gaat het om de financiële consequenties van het bestuursbesluit d.d. 7 september 2023 met betrekking tot de verhoging van de provinciale bijdrage voor het beheer en de doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV). Voor BIJ12 gaat het om een correctie voor de 'open-eind-regeling afhandelen faunaschades'.

Voorstel/gevraagd besluit
De Algemene Vergadering wordt gevraagd om:
- De Begrotingen 2024 van IPO-bureau en BIJ12, inclusief de meerjarenramingen, goed te keuren.

Nadere toelichting P&C-cyclus
De **Planning & Control-cyclus** kent de hiernaast weergegeven producten, waarbij T staat voor het huidige jaar (2023).

In de Planning & Control cyclus plant, stuurt en verantwoordt het bestuur van de vereniging de uitvoering van de werkzaamheden die de samenwerkende provincies hebben belegd bij de vereniging van de gezamenlijke provincies (IPO), bestaande uit IPO-bureau en BIJ12. Bij het IPO-bureau gaat het vooral om beleidskeuzes ten aanzien van de belangenbehartiging. Bij BIJ12 gaat het over de uitvoering en ondersteuning van opdrachten van de gezamenlijke provincies. In alle gevallen betreft het werkzaamheden die bij het IPO-bureau en/of BIJ12 zijn of worden ondergebracht om op deze wijze de gedeelde provinciale opgaves efficiënter en effectiever te realiseren.

De **Kaderbrief 2024**, het startdocument voor het begrotingsproces is, na bespreking door het IPO-bestuur op 13 april jl., vrijgegeven voor doorgeleiding aan en bespreking met Provinciale Staten. Dit had tot doel het inhoudelijk gesprek over wat de provincies gezamenlijk doen te voeren met de eigen Provinciale staten, voordat de begroting behandeld wordt door het IPO-bestuur en de AV. Daarnaast heeft het IPO-bestuur aangegeven te hechten aan de betrokkenheid van de Staten bij de samenwerking van de twaalf provincies via de vereniging. Gelet op de formatieonderhandelingen en de lopende uitvraag naar een afvaardiging van de Staten voor de AV van de vereniging, heeft het IPO-bestuur besloten om de kaderbrief ook ter bespreking te agenderen tijdens de AV van 27 juni jl. Provinciale Staten heeft op deze manier twee mogelijkheden gehad om de standpunten namens de Staten in te brengen. De input die meegegeven is aan het zittende College van GS of is ingebracht namens de Staten in de AV-vergadering van juni is door het IPO-bestuur in de verdere voorbereidingen van de begroting gewogen en verwerkt.

Op 13 april jl. heeft het IPO-bestuur de **voorjaarsnota's van IPO-bureau en BIJ12** vastgesteld. De voorgestelde begrotingswijzigingen zijn op 27 juni jl. goedgekeurd door de AV. De meerjarige doorwerking van de begrotingswijzingen en de bij de Kaderbrief 2024 gemaakte opmerkingen zijn verwerkt in de voorliggende Begroting 2024. De **Begroting 2024** is daarmee de optelsom van (1) de Kaderbrief 2024 en (2) de meerjarige doorwerking van de Voorjaarsnota voor 2023.

Voor vragen over afwegingen in het IPO-bestuur t.a.v. deze voorliggende begrotingen kunt u als AV-lid terecht bij uw provinciale lid van het IPO-bestuur. Voor nadere provincie specifieke inhoudelijke vragen over de begroting, de inhoudelijke ambities en afwegingen daarbij van de provincie geldt dat het specifieke college van GS hiertoe aanspreekpunt is. Voor technische vragen over de begroting wordt er op maandag 25 september 2023 en op maandag 30 oktober 2023 een (online) technische briefing voor AV- en Statenleden georganiseerd. Tevens is er de mogelijkheid om technische vragen schriftelijk in te dienen bij het IPO-bureau. Deze dienen uiterlijk dinsdag 31 oktober 2023 te worden aangeleverd.

In uw vergadering op 4 oktober 2023 staat het uit uw midden formeren van een P&C-klankbordgroep op de agenda. Met uw P&C-klankbordgroep en het IPO-bestuur zal vervolgens in de daaropvolgende maanden verkend worden in hoeverre de huidige P&C-cyclus van de Vereniging IPO nog in voldoende mate aansluit bij de sturings- en controlebehoefte van de AV en het bestuur. Eventuele bijstellingen van de P&C-cyclus zullen, na bestuurlijke besluitvorming, zijn beslag krijgen voor de cyclus van 2025.

<u>IPO-bureau</u>
Voorliggende Begroting 2024 wijkt op een aantal onderdelen af van voorgaande jaren. De opzet van deze begroting is gewijzigd en deze sluit nu, voor het bevorderen van de uniformiteit en leesbaarheid, beter aan op de begroting van BIJ12. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wens van de AV en de bestuurlijke opdracht om te komen tot verdergaande afstemming en harmonisatie tussen de begrotingen van BIJ12 en IPO-bureau.

Ook is de programma-indeling van de begroting van IPO-bureau aanzienlijk gewijzigd.
De (nieuwe) indeling sluit volledig aan op de nieuwe structuur van de Bestuurlijke Adviescommissies (de zogeheten BAC's) van het IPO, waartoe het bestuur op 6 juli 2023 als onderdeel van NmS heeft besloten.

Het IPO-bestuur heeft, eveneens als onderdeel van NmS, op 6 juli jl. besloten om voor de komende Statenperiode te gaan werken met een Bestuursprogramma. Een, mede op grond van de twaalf coalitieakkoorden, op te stellen inhoudelijk programma met een duidelijke visie en opdracht voor de vereniging IPO voor de komende jaren. Naar verwachting kan het Bestuursprogramma, na bespreking in de provincies, eind 2023 of uiterlijk begin 2024 door het bestuur worden vastgesteld. Het Bestuursprogramma en adviezen van de nieuwe BAC's aan het IPO-bestuur zullen naar verwachting een actualisatie van de (prioritering van de) inzet van de vereniging IPO en/of IPO-bureau tot gevolg hebben. Actualisering van de inzet van de vereniging zal op dat moment leiden tot een bijstelling van de Begroting 2024 en verder (via de voor- en/of najaarsnotya 2024). Om die reden is in voorliggende begroting van IPO-bureau voor 2024 geen danwel een zeer beperkte doorkijk gegeven in de activiteiten en inzet die volgen na het begrotingsjaar.

Financieel is voor de Begroting 2024 van IPO-bureau ten opzichte van het totaal van de Kaderbrief 2024 sprake van één financiële wijziging. Het betreft de financiële consequenties van het bestuursbesluit van 7 september 2023 met betrekking tot de verhoging van de provinciale bijdrage voor het beheer en de doorontwikkeling DSO-LV. De huidige bijdrage van de provincies stijgt met ingang van 2024 met € 0,8 miljoen naar € 2,6 miljoen en zal vanaf 2025 verder stijgen omdat steeds meer functionaliteiten zullen worden opgeleverd. De bijdrage wordt vanaf 2025 jaarlijks verhoogd tot 2029, waarna het bedrag zich stabiliseert op jaarlijks € 3,8 miljoen. Dat is in voorliggende meerjarenbegroting verwerkt. Voor 2024 leidt het bestuursbesluit per saldo niet tot extra lasten van provincies omdat provincies hiervoor compensatie ontvangen van het Rijk.

BIJ12
De indeling in hoofdstukken van de begroting van BIJ12 is aangepast om aan te sluiten bij de nieuwe lay-out van de Begroting van het IPO-bureau. Daarnaast zijn infographics toegevoegd in de samenvatting en per hoofdstuk.

De Begroting 2024 is gebaseerd op de Kaderbrief 2024. Daarbij zijn de meerjarige bijstellingen uit de Voorjaarsnota 2023 verwerkt in de Begroting 2024. Er is 1 wijziging ten opzichte van de Kaderbrief 2024: In de paragraaf over 'open-eind-regeling afhandelen faunaschades' was in de Kaderbrief rekening gehouden met totale bijdragen voor de provincies van € 52,7 miljoen. In de tussenliggende periode is gebleken dat er een rekenfout is ontstaan: de bijdragen in de kolom 'Wolf' zijn abusievelijk verminderd in plaats van vermeerderd. Dit is in voorliggende begroting aangepast en hiermee is het totaalbedrag ten opzichte van de Kaderbrief 2024 vermeerderd met € 1,2 miljoen. De totale bijdragen komen hiermee op € 53,9 miljoen. Als gevolg hiervan is het totaal van de Begroting BIJ12 2024 aangepast naar € 100,8 miljoen.

Financieel beeld 2024

Op basis van het voorgaande is onderstaand financieel beeld voor de Begroting 2024 van de IPO-vereniging van kracht. Dit wijkt licht af van het beeld dat was opgenomen in de Kaderbrief 2024 (zie toelichting hierboven).

	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
I. Begroting IPO-bureau					
Saldo BGR2023 en mjr 2024-2026	29.430	29.335	29.904	30.553	30.553
Bij: Effect VJN 2023	0	0	0	0	0
Bij: Effect Kaderbrief 2024		-1.588	-1.453	-942	-86
Vertrekpunt Begroting 2024	**29.430**	**27.747**	**28.451**	**29.611**	**30.467**
Wijzigingen ten opzichte van vertrekpunt:					
A. Hogere lasten Digitaal Stelsel Omgevingswet		800	1.040	1.280	1.520
B. Wijzigingen, opgevangen binnen de financiële kaders					
* Beperkt aantal wijzigingen		146	178	178	228
* Verlagen stelpost Nieuw Beleid		-146	-178	-178	-228
Totaal effect wijzigingen op Begroting 2024		**800**	**1.040**	**1.280**	**1.520**
Eindsaldo Begroting 2024 IPO-bureau	**29.430**	**28.547**	**29.491**	**30.891**	**31.987**
II. Begroting BIJ12					
Saldo BGR2023 en mjr 2024-2026	85.837	84.531	82.502	80.228	80.323
Bij: Effect VJN 2023	7.322	134	134	134	134
Bij: Effect Kaderbrief 2024		14.933	13.476	13.476	13.238
Vertrekpunt Begroting 2024	**93.159**	**99.598**	**96.112**	**93.838**	**93.695**
Wijzigingen ten opzichte van vertrekpunt:					
* Open-eind-regeling afhandelen faunaschades		1.226	1.226	1.226	1.226
Totaal effect wijzigingen op Begroting 2024		**1.226**	**1.226**	**1.226**	**1.226**
Eindsaldo Begroting 2024 BIJ12	**93.159**	**100.824**	**97.338**	**95.064**	**94.921**

x € 1.000

Bijlagen

1. Jaarplan en Begroting BIJ12 2024
2. Begroting 2024 IPO-bureau
3. Antwoorden technische vragen kaderbrief 2024 en jaarrekening 2022

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Begroting 2024 IPO-Bureau

18 september 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting 3

0 Inleiding 5
0.1 Opzet Begroting 2024 5
0.2 De rol en positie van IPO-bureau 5
0.3 Belangrijke ontwikkelingen 6
0.4 Algemene uitgangspunten Begroting 2024 10

1 Ruimte en Leefomgeving 12
1.1 Ruimte 12
1.2 Leefomgeving 14
Wat mag het kosten? 16

2 Bereikbaarheid en Infrastructuur 17
2.1 Bereikbaarheid en Infrastructuur 17
Wat mag het kosten? 19

3 Landelijk gebied 20
3.1 Landelijk gebied 20
Wat mag het kosten? 23

4 Klimaat en Energie 24
4.1 Klimaat en Energie 24
Wat mag het kosten? 26

5 Regionale economie en Cultuur 27
5.1 Regionale economie 27
5.2 Cultuur 29
Wat mag het kosten? 30

6 Financiën en Openbaar bestuur 31
6.1 Financiën en Openbaar Bestuur 31
Wat mag het kosten? 32

7 Digitalisering 33
7.1 Digitalisering 33
Wat mag het kosten? 36

8 Werkgeverszaken 37
8.1 Werkgeverszaken 37
Wat mag het kosten? 38

9 Bestuurs- en Verenigingszaken 39
9.1 Bestuurszaken 39
9.2 Verenigingszaken 40
Wat mag het kosten? 40

10 Overig 41
10.1 Overig 41
Wat mag het kosten? 41

Bijlagen 43
1. Specificatie programmalasten en apparaatslasten 2024 44
2. Specificatie programmalasten 2024 45
3. Meerjarig overzicht beleidsopgaven 46
4. Meerjarig overzicht formatietoerekening 47
5. Specificatie bijdragen per provincie 2024 48
6. Doorkijk bijdragen per provincie 2024-2027 49
7. Was-wordt; conversie 2024 - 2023 50
8. Afkortingenlijst 52

Samenvatting

Voor u ligt de Begroting 2024 van IPO-bureau. Deze wordt samen met de begroting 2024 van BIJ12 aangeboden. IPO-bureau en BIJ12 zijn onderdeel van de vereniging IPO en werken op specifieke onderdelen nauw met elkaar samen, elk vanuit hun eigen opdracht.

Het is de begroting voor het eerste, volledige jaar van de nieuwe Statenperiode. Na de Statenverkiezingen in maart 2023 en de installatie van nieuwe Provinciale (PS) en Gedeputeerde Staten (GS) is ook een nieuwe Algemene Vergadering (AV) aangetreden en zijn nieuwe leden voor het bestuur van het IPO voorgedragen.

Voorliggende Begroting 2024 wijkt op een aantal onderdelen af van voorgaande jaren. De opzet van deze begroting is gewijzigd en deze sluit nu, voor het bevorderen van de uniformiteit en leesbaarheid, beter aan op de begroting van BIJ12. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wens van de Algemene Vergadering en de bestuurlijke opdracht om te komen tot verdergaande afstemming en harmonisatie tussen de begrotingen van IPO-bureau en BIJ12.

Ook is de programma-indeling van de begroting van IPO-bureau gewijzigd. De (nieuwe) indeling sluit aan op de nieuwe structuur van de Bestuurlijke Adviescommissies (de zogeheten BAC's) van het IPO, waartoe het bestuur op 6 juli 2023 heeft besloten.

De begroting van IPO-bureau kent nu de volgende programma-indeling, waarbij de programma's 1 tot en met 6 aansluiten op de nieuwe BAC-structuur:

1. Ruimte en Leefomgeving
2. Bereikbaarheid en Infrastructuur
3. Landelijk gebied
4. Klimaat en Energie
5. Regionale economie en Cultuur
6. Financiën en Openbaar bestuur
7. Digitalisering
8. Werkgeverszaken
9. Bestuurs- en Verenigingszaken
10. Overig.

Inhoudelijke ontwikkelingen
De Begroting 2024 is gebaseerd op de beleidsarme Kaderbrief 2024. Op 13 april 2023 heeft het IPO-bestuur – na bespreking – de Kaderbrief 2024 van het IPO vrijgegeven voor het gesprek met Provinciale Staten en ter informatie aangeboden aan de leden van de AV. Op 8 juni 2023 heeft het bestuur geconstateerd dat uit de besprekingen met PS geen belemmeringen naar voren zijn gekomen voor de verdere uitwerking van de Kaderbrief tot de (voorliggende) Begroting 2024. Tijdens de AV van juni 2023 zijn ook geen aanvullende, specifieke zaken voor de uitwerking naar voren gebracht. Voorliggende begroting sluit aan bij de door de AV gemaakte opmerkingen.

Op 6 juli 2023 heeft het IPO-bestuur een besluit genomen over het al langer lopende traject 'Naar meer Slagvaardigheid' (NmS, ook wel aangeduid als het 'AEF-traject'). Onderdeel van dit besluit is de eerder genoemde nieuwe BAC-structuur, die verwerkt is in de begrotingsprogramma's 2024. Met de besluitvorming rondom NmS heeft het bestuur ook ingestemd met het onverkort structureel continueren van de samenwerkingsinzet van het IPO op de beleidsterreinen Cultuur & Erfgoed en Kwaliteit Openbaar Bestuur. Inhoudelijk maken deze onderwerpen daarom ook onderdeel uit van voorliggende begroting. Financiële inpassing van deze taken vindt plaats binnen de financiële kaders zoals eerder bestuurlijk vastgesteld in de Kaderbrief 2024. Het betreft dus (vooralsnog) een budget neutrale inpassing van deze taken in de begroting van het IPO-bureau. Hetzelfde geldt overigens ook voor

nieuwe taken uit NmS, zoals bijvoorbeeld de maandelijkse nieuwsbrieven voor Statenleden en het nadrukkelijker gaan werken met kennisteams op actuele en voor de provincies relevante thema's.

Het IPO-bestuur heeft op 6 juli 2023 tevens besloten om voor de komende bestuursperiode te gaan werken met een Bestuursprogramma. Een, mede op grond van de twaalf coalitieakkoorden, op te stellen inhoudelijk programma met een duidelijke visie en opdracht voor de vereniging IPO voor deze Statenperiode. Naar verwachting kan het Bestuursprogramma eind 2023 of uiterlijk begin 2024 door het bestuur worden vastgesteld, waarmee invulling zal worden gegeven aan de bestuurlijke ambitie om focus aan te brengen in de samenwerking. Het Bestuursprogramma en adviezen van de nieuwe BAC's aan het IPO-bestuur zullen naar verwachting een actualisatie van de (prioritering van de) samenwerkingsinzet van de vereniging IPO tot gevolg hebben. Deze actualisering zal op dat moment leiden tot een bijstelling van de Begroting 2024 en verder. Om die reden is in voorliggende begroting voor 2024 geen danwel een zeer beperkte doorkijk gegeven in de activiteiten en samenwerkingsinzet die volgen na het begrotingsjaar.

De geschetste ontwikkelingen – het Bestuursprogramma, actualisatie van de inzet van de vereniging IPO en de nadere uitwerking van de besluiten rondom NmS – maken dat we als vereniging begrotingstechnisch in een overgangsperiode zitten. De voorliggende Begroting 2024 is daar – inhoudelijk en financieel – de weerslag van. Op basis van nadere bestuurlijke besluitvorming over de geschetste ontwikkelingen zal de Begroting 2024 in de loop van het betreffende boekjaar zonodig worden bijgesteld (via de Voor- en/of Najaarsnota 2024). Parallel zal met de P&C-klankbordgroep van de AV en het bestuur verkend worden in hoeverre de huidige P&C-cyclus van de vereniging IPO nog in voldoende mate aansluit bij de sturings- en controlebehoefte van bestuur en AV. Eventuele bijstellingen van de P&C-cyclus zullen, na bestuurlijke besluitvorming, zijn beslag krijgen voor de cyclus van 2025.

Tot het moment van actualisatie van de samenwerkingsinzet blijft het IPO-bureau onverkort samenwerken aan en inzetten op de inhoudelijke en urgente dossiers, zoals de grote (ruimtelijke) transities en de financiële verhoudingen.

Financiële ontwikkelingen
Ten opzichte van de Kaderbrief 2024 (die een omvang kent van € 27,7 miljoen) is in de Begroting 2024 een beperkt aantal wijzigingen doorgevoerd. Eén wijziging - die betrekking heeft op het Digitaal Stelsel Omgevingswet - kan niet opgevangen worden binnen de financiële kaders. Hierdoor neemt het volume van de Begroting 2024 ten opzichte van de Kaderbrief 2024 toe met € 0,8 miljoen. De wijzigingen worden nader toegelicht in paragraaf 0.3.2 en bij de betreffende programma's. Het eindsaldo van de Begroting 2024 van IPO-bureau bedraagt, volgens onderstaande tabel € 28,5 miljoen.

	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2023	2024	2025	2026	2027
Saldo BGR2023 en mjr 2024-2026	29.430	29.335	29.904	30.553	30.553
Bij: Effect VJN 2023	0	0	0	0	0
Bij: Effect Kaderbrief 2024		-1.588	-1.453	-942	-86
Vertrekpunt Begroting 2024	**29.430**	**27.747**	**28.451**	**29.611**	**30.467**
A. Hogere lasten Digitaal Stelsel Omgevingswet		800	1.040	1.280	1.520
B. Wijzigingen, opgevangen binnen de financiële kaders					
* Beperkt aantal wijzigingen		146	178	178	228
* Verlagen stelpost Nieuw Beleid		-146	-178	-178	-228
Totaal effect wijzigingen op Begroting 2024		**800**	**1.040**	**1.280**	**1.520**
Eindsaldo Begroting 2024 IPO-bureau	**29.430**	**28.547**	**29.491**	**30.891**	**31.987**

x € 1.000

0 Inleiding

0.1 Opzet Begroting 2024

In dit hoofdstuk geven we algemene informatie en uitgangspunten voor de Begroting 2024. Daarna volgen de inhoudelijke programma's van het IPO-bureau. Ieder programma bestaat uit één of meer programmaonderdelen. Binnen de programmaonderdelen vindt vervolgens via één of meer beleidsopgaven de inhoudelijke uitwerking plaats. Die inhoudelijke uitwerking bestaat uit een opsomming van resultaatgebieden onder het kopje 'Wat willen we bereiken in 2024'.

De resultaatgebieden bestaan in veel gevallen uit belangenbehartiging, kennisdeling-innovatie en netwerken.

- Belangenbehartiging bestaat uit vijf activiteiten: Signalering, (Strategische) Advisering, Standpuntbepaling, Lobby en Programmering.
- Kennisdeling-Innovatie betreft activiteiten gericht op gezamenlijke kennis en innovaties. Bijvoorbeeld de financiering van onderzoek(sinstituten) en uitwisseling van ‘best practices’.
- Netwerken bestaat uit interne (BAC’s, AAC’s, jaarconferenties, etc.) netwerkactiviteiten en externe netwerkactiviteiten.

Ieder programma sluit af met het kopje 'Wat mag het kosten'. Onder dit kopje is een tabel opgenomen met daarin de lasten per beleidsopgave (inclusief een meerjarige, financiële doorkijk). Verschillen ten opzichte van het vorige begrotingsjaar (2023) groter dan € 50.000 zijn toegelicht. Via bijlagen is gedetailleerde informatie opgenomen bij de totale lasten per beleidsopgave. Het gaat hierbij om de volgende bijlagen:

1. Specificatie 2024 programmalasten en apparaatslasten
2. Meerjarig overzicht beleidsopgaven
3. Meerjarig overzicht formatietoerekening

Nieuwe begrotingsopzet: Conversie 2024 - 2023
De programma-indeling van de begroting van IPO-bureau is ten opzichte van 2023 aanzienlijk gewijzigd. De (nieuwe) indeling sluit aan op de nieuwe structuur van de Bestuurlijke Adviescommissies van het IPO. Voor de aansluiting met de voorafgaande begroting is in bijlage 7 een overzicht in de vorm van een was-wordt-tabel opgenomen.

0.2 De rol en positie van IPO-bureau

De vereniging IPO (hierna IPO) bestaat uit de onderdelen IPO-bureau en BIJ12. IPO is tevens lid van het in Brussel gevestigde Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

Het IPO-bureau behartigt de gezamenlijke belangen van de twaalf provincies in ‘Den Haag’ en in ‘Brussel’ (via/met het HNP). Enerzijds door een informerende en richtinggevende rol te spelen bij de (formele) voorbereiding van beleid dat voor de provincies van belang is. Anderzijds door kennisdeling met en informatievoorziening aan de provinciale leden/partners en ‘stakeholders’. Het IPO-bureau beschikt hiertoe over een uitgebreid netwerk en onderhoudt contact met onder andere het kabinet, het parlement, de ministeries, de (vertegenwoordigers van de) Europese Unie, andere koepel- en maatschappelijke organisaties op de terreinen waarop de provincies actief zijn.

Het IPO biedt tevens een platform aan de provincies voor het stimuleren van innovatie en de uitwisseling van kennis. Op deze wijze kunnen provincies ‘best

practices' uitwisselen en vernieuwingen in het provinciaal beleid entameren. Doel daarbij is een bijdrage leveren aan de kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie van het openbaar bestuur.

In de interbestuurlijke dialoog met andere overheden – en met name in het contact met de Rijksoverheid - trekt het IPO veel samen op met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW). Daarbij willen we bereiken dat het kabinet bij het maken van beleid dat de provincies raakt rekening houdt met de kennis en ervaring die ruim bij de provincies aanwezig is en de provinciale belangen, ambities en behoeften maximaal onder de aandacht brengen. De provincies hebben naar het kabinet aangegeven de regie te willen nemen bij belangrijke vraagstukken. Bijvoorbeeld hoe we met de schaarse ruimte in ons land en in onze provincies en regio's om willen gaan. Maar provincies kunnen alleen hun rol pakken als zij daarvoor voldoende ruimte, bevoegdheden en geld krijgen. Het IPO vraagt daar in gesprek met ministeries en het kabinet voortdurend aandacht voor, alsook over waar we samen de schouders onder moeten zetten, hoe we onze ambities moeten bijstellen, en samen prioriteiten stellen of moeilijke keuzes maken. Daarnaast volgen we via het HNP in Brussel de Europese ontwikkelingen die het werk van de provincies kunnen raken op de voet. Om ook daar vroegtijdig en waar mogelijk de provinciale belangen onder de aandacht te brengen.

Het IPO-bureau is intern georganiseerd rondom de volgende (inhoudelijke) programma's:
1. Ruimte en Leefomgeving
2. Bereikbaarheid en Infrastructuur
3. Landelijk Gebied
4. Klimaat en Energie
5. Regionale economie en Cultuur
6. Financiën en Openbaar Bestuur
7. Digitalisering
8. Werkgeverszaken
9. Bestuurs- en Verenigingszaken
10. Overig.

In voorliggende begroting worden in de volgende hoofdstukken deze inhoudelijke programma's/thema's nader toegelicht.

Samenvattend levert ook IPO-bureau - langs de lijnen van belangbehartiging/lobby en kennisdeling/innovatie – op deze wijze een bijdrage aan het realiseren van de maatschappelijke ambities van haar twaalf leden: de Nederlandse provincies.

0.3 Belangrijke ontwikkelingen

0.3.1 Inhoudelijke ontwikkelingen in aanvulling op de kaderbrief

Na de Statenverkiezingen in maart 2023 en de installatie van nieuwe Provinciale en Gedeputeerde Staten is een nieuwe Algemene Vergadering (AV) van het IPO aangetreden en zijn nieuwe leden voor het bestuur voorgedragen. In de tweede helft van 2023 worden ook de nieuw samengestelde Bestuurlijke Adviescommissies (BAC's) gevormd.

Het IPO-bestuur heeft vlak voor de zomer van 2023 een besluit genomen over het al langer lopende traject 'Naar meer Slagvaardigheid' (NmS, ook wel aangeduid als het 'AEF-traject'). Het besluit behelst meerdere maatregelen en acties – zowel binnen het IPO als in de provinciehuizen – om te komen tot een (nog) effectievere, slagvaardige samenwerking op de voor provincies relevante thema's. Onderdeel van NmS is onder andere om vanaf de zomer 2023 te gaan werken met een nieuwe BAC-structuur en het op- en vaststellen van een Bestuursprogramma voor de voorliggende Statenperiode. Het Bestuursprogramma betreft een, mede op grond

van de twaalf coalitieakkoorden, op te stellen inhoudelijk programma met een duidelijke bestuurlijke visie en opdracht voor het IPO voor de komende jaren. De geschetste ontwikkelingen (Bestuursprogramma; nieuwe AV, bestuur en BAC's) zullen naar verwachting een actualisatie van de (prioritering van de) inzet het IPO tot gevolg hebben. Deze actualisatie – en het daaraan voorafgaande bestuurlijke gesprek over IPO-inzet en -prioriteiten - zal naar het zich nu laat aanzien starten in het laatste deel van 2023 en in de eerste helft van 2024 zijn definitieve beslag kunnen krijgen.

De vereniging IPO wil een sterke professionele koepel zijn, waar een sterke bedrijfsvoering aan ondersteunt. Daarom is besloten toe te werken naar een geïntegreerde bedrijfsvoering voor de hele vereniging IPO. Doel hiervan is een verdere professionalisering (verhogen kwaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid die nu op sommige functies/taken wordt ervaren. De eerste stappen in dit traject zijn begin 2022 gezet. In 2023 is, in het kader van de gezamenlijke bedrijfsvoering, gestart met het op elkaar afstemmen van het beleid op het gebied van verschillende bedrijfsvoeringsdisciplines binnen IPO-bureau en BIJ12. Als verlengde hiervan is tevens gestart met het uniformeren van regelingen en processen binnen de vereniging. In 2024 zullen deze werkzaamheden worden voortgezet. Bij het hele traject is de COR (Centrale Ondernemingsraad) intensief betrokken. Samenvoeging vindt vooralsnog plaats binnen de bestaande financiële kaders zoals in de Begrotingen 2024 zijn opgenomen en is derhalve kostenneutraal.

Een voor provincies bijzonder relevante, externe ontwikkeling is de vorming van een nieuw kabinet in – naar verwachting - de loop van 2024. In november 2023 zijn er verkiezingen voor de Tweede Kamer. Het ligt in de lijn der verwachting dat de op basis van de uitslag te vormen coalitie op ook voor de provincies relevante onderwerpen tot beleidsaanpassingen zullen gaan komen. We zullen ons als provincies – en zo ook via het IPO - te zijner tijd moeten verhouden tot de ambities en doelen van de nieuwe coalitie en het nieuwe kabinet. Vanzelfsprekend blijven we, zowel in de aanloop naar de verkiezingen alsook daarna, als IPO de provinciale belangen en ideeën maximaal onder de aandacht brengen van onze Rijks-partners. Voor de provincies wezenlijke thema's als bijvoorbeeld Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof en Natuur (IPSN), de ruimtelijke opgaven en de provinciale financiën zullen we bij het Rijk op de agenda blijven zetten en houden. Tegelijkertijd zullen we ook de gevolgen ondervinden van het feit dat er verkiezingen en een periode van formeren op Rijksniveau aan zit te komen. Als altijd zullen we daar samen zo goed mogelijk op inspelen.

In juni 2024 staan verkiezingen gepland voor het Europees Parlement. Deze verkiezingen werpen in de werkagenda van Commissie en Parlement in Brussel hun schaduw nu al vooruit. Via het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) wordt hier vanzelfsprekend vinger aan de pols gehouden. Ook de Europese verkiezingen zullen – via het HNP – effect hebben op de IPO-inzet en -prioriteiten. Ook in 2024 wordt – in lijn met de bestuurlijke opdracht - ingezet op versterkte inhoudelijke samenwerking op de Europese dossiers binnen de vereniging IPO en in de samenwerking met het HNP.

0.3.2 Financiële ontwikkelingen

De omvang van de voorliggende Begroting 2024 bedraagt € 28,5 miljoen. Dit bedrag is € 0,8 miljoen hoger dan de Kaderbrief 2024. Ten opzichte van die kaderbrief is in de begroting een beperkt aantal wijzigingen doorgevoerd. In de tabel hierna zijn de wijzigingen aangegeven.

	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
Saldo BGR2023 en mjr 2024-2026	29.430	29.335	29.904	30.553	30.553
Bij: Effect VJN 2023	0	0	0	0	0
Bij: Effect Kaderbrief 2024		-1.588	-1.453	-942	-86
Vertrekpunt Begroting 2024	**29.430**	**27.747**	**28.451**	**29.611**	**30.467**
Wijzigingen ten opzichte van vertrekpunt					
A. Hogere lasten Digitaal Stelsel Omgevingswet		**800**	**1.040**	**1.280**	**1.520**
B. Wijzigingen, opgevangen binnen de kaders					
1. Verlagen programmalasten NHI		-100	-100	-100	-100
2. Continueren inzet Cultuur en erfgoed		130	130	130	130
3. Continueren inzet Kwaliteit Openbaar bestuur		148	148	148	148
4. Toepassen kleine wijzigingen					
a. Opnemen bijdrage Schilthuisfonds		15	15	15	15
b. Omzetten flexibel voor vast		-15	-15	-15	-15
c. Indexeren DSO niet meegenomen in kaderbrief					50
d. Saldo Loon- & prijscompensatie 2024		-32			
5. Verlagen stelpost Nieuw Beleid		-146	-178	-178	-228
Totaal wijzigingen		**800**	**1.040**	**1.280**	**1.520**
Eindsaldo Begroting 2024	**29.430**	**28.547**	**29.491**	**30.891**	**31.987**

x € 1.000

Toelichting tabel
Uit de bovenstaande tabel blijkt de totstandkoming van de Begroting 2024 van IPO-bureau. De tabel start met het vertrekpunt voor de nieuwe Begroting 2024 ad € 27,7 miljoen.

Vervolgens zijn in de tabel financiële wijzigingen opgenomen (totaal voor € 0,8 miljoen in 2024) die verwerkt zijn in de Begroting 2024. Deze wijzigingen kunnen als volgt worden toegelicht.

A. Wij hebben in de Begroting 2024 het bestuursbesluit van 7 september 2023 verwerkt met betrekking tot de verhoging van de provinciale bijdrage voor het beheer en de doorontwikkeling Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV). De huidige bijdrage van de provincies stijgt met ingang van 2024 met € 0,8 miljoen tot € 2,6 miljoen en zal vanaf 2025 verder stijgen omdat steeds meer functionaliteiten zullen worden opgeleverd. De bijdrage wordt vanaf 2025 jaarlijks met € 240.000 verhoogd tot 2029, waarna het bedrag zich stabiliseert op jaarlijks € 3,8 miljoen (excl. indexering). Dat is in voorliggende meerjarenbegroting verwerkt. Voor 2024 leidt het bestuursbesluit per saldo overigens niet tot extra lasten van provincies omdat provincies hiervoor compensatie ontvangen van het Rijk.
B. Wijzigingen, opgevangen binnen de kaders
    1. Het budget voor beheer en onderhoud van het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) is structureel met € 100.000 verlaagd (van € 232.000 naar € 132.000). Zie verdere toelichting in hoofdstuk 1.
    2. Zoals bij de toelichting onder de inhoudelijke ontwikkelingen aangegeven, continueren we, conform het bestuursbesluit van 6 juli 2023, vanaf 2024 de inzet voor Cultuur en Erfgoed.
    3. Zoals bij de toelichting onder de inhoudelijke ontwikkelingen aangegeven, continueren we, conform het bestuursbesluit van 6 juli 2023, vanaf 2024 de inzet voor Kwaliteit Openbaar Bestuur.
    4. Bij het opstellen van de detailbegroting doen zich jaarlijks kleine wijzigingen voor ten opzichte van de kaderbrief, zo ook dit jaar.
    5. In de meerjarenraming van de Begroting 2023 is een stelpost Nieuw Beleid opgenomen met de volgende bedragen: 2024 € 414.000, 2025 € 868.000 en 2026 € 818.000. Deze stelpost is bij de Begroting 2023 ontstaan door structurele verlaging van de begroting ter dekking van een incidentele opgave.

De wijzigingen onder B1 t/m B4 hebben per saldo een negatief effect van € 146.000 in 2024. Om binnen de financiële kaders te blijven, is dit negatieve effect opgevangen door verlaging van de stelpost voor Nieuw Beleid. In 2024 resteert dan afgerond € 0,3 miljoen voor Nieuw Beleid. In afwachting van de inhoud van het Bestuursprogramma en daaropvolgende actualisatie van IPO-inzet en -prioritering is dit bedrag als stelpost gehandhaafd binnen de Begroting 2024.

Uit de voorgaande tabel blijkt tevens de omvang van de meerjarenraming 2025-2027.

In afwijking van de Begroting 2023 is voor de Begroting 2024 geen inhoudelijke doorkijk gegeven in de activiteiten die volgen na het begrotingsjaar. Dit, zoals aangegeven, in verband met het nog op te stellen Bestuursprogramma.

Lasten per programma
In de tabel hieronder is een uitsplitsing opgenomen van de nieuwe programma's binnen de Begroting 2024. Deze bedragen zijn binnen de programma's in de begroting verder uitgesplitst naar programmaonderdelen en beleidsopgaven. De verschillen (> € 50.000) tussen de jaarkolommen 2023 en 2024 zijn toegelicht bij de verschillende programma's (daarbij kunnen de verschillen ook (licht) afwijken vanwege toerekening op basis van gemiddelde personeelslast, welke niet zijn toegelicht, alsmede door afrondingen). Meer detailinformatie is opgenomen in de bijlagen.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Ruimte en Leefbaarheid	5.608	5.203	6.216	6.373	6.663	6.915
2. Bereikbaarheid en Infrastructuur	3.391	3.362	1.626	1.636	1.636	1.636
3. Landelijk Gebied	7.721	3.710	3.781	3.806	3.806	3.806
4. Klimaat en Energie	1.095	1.772	1.738	1.297	1.297	1.297
5. Regionale economie en Cultuur	993	1.168	1.226	1.079	1.079	1.079
6. Financiën en Openbaar Bestuur	8.518	8.861	8.091	8.099	8.099	8.099
7. Digitalisering	1.900	3.265	3.466	3.480	3.480	3.480
8. Werkgeverszaken	938	966	772	776	776	776
9. Bestuurs- en Verenigingszaken	1.381	1.346	1.557	1.564	1.564	1.564
10. Overig	160	-225	74	1.381	2.492	3.336
Oude beleidsopgaven	946					
Totaal	**32.650**	**29.430**	**28.547**	**29.492**	**30.890**	**31.987**

x € 1.000

Onderscheid lastensoorten
De begroting van het IPO-bureau bestaat uit drie soorten lasten, zoals weergegeven in de tabel hieronder.

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Programmalasten	20.604	14.505	13.656	14.950	16.350	17.447
Personeelslasten	10.386	13.064	12.978	12.631	12.631	12.631
Materiele bedrijfsvoeringslasten	1.661	1.861	1.912	1.911	1.909	1.909
Totale lasten	**32.650**	**29.430**	**28.547**	**29.492**	**30.890**	**31.987**

x € 1.000

- De programmalasten in de Begroting 2024 bedragen € 13,6 miljoen. Deze lasten zijn geraamd bij een aantal beleidsopgaven. In bijlage 2 is hiervan een specificatie opgenomen.
- De personeelslasten zijn gebaseerd op de formatie van het IPO-bureau. De omvang van de formatie in de Begroting 2024 bedraagt 93,8 fte (vast + flexibel). Deze formatie is verdeeld over programma's, ondersteuning en het management. De personeelslasten zijn deels direct toerekenbaar aan de inhoudelijke programma's (directe lasten, totaal € 9,9 miljoen) en deels algemeen van aard (indirecte lasten, totaal € 3 miljoen).

- De materiele lasten (huisvesting, kantoorkosten, etc.) blijven in 2024 op een volume van afgerond € 1,9 miljoen.

0.4 Algemene uitgangspunten Begroting 2024

0.4.1 Indexatie

Voor de indexatie hebben we gebruik gemaakt van de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), zoals opgenomen in de kerngegevenstabel raming maart 2023 (CEP 2023). Op basis hiervan hebben we in 2024 de personele budgetten met 5,2% en de materiële budgetten met 3,9% geïndexeerd.
De indexatie over 2024 is verwerkt bij de diverse programma's. In de meerjaren-raming 2025-2027 is rekening gehouden met hetzelfde percentage als in 2024 en financieel verwerkt binnen beleidsopgave 10.1.2 Loon- en Prijscompensatie.

0.4.2 Verdeelsleutels en bijdragen provincies

De lasten van het IPO worden volledig gedekt uit (gefinancierd door) bijdragen van de provincies. Voor het bepalen van de bijdrage per provincie wordt gebruik gemaakt van een verdeelsleutel (uitgedrukt in %). De systematiek van financiering door de provincies wijkt in 2024 af van de voorgaande jaren. Op 23 maart 2023 heeft het IPO-bestuur besloten om met ingang van 2024 voor IPO-bureau en BIJ12 één verdeelpercentage te hanteren[1]. In de Kaderbrief 2024 is, in lijn met genoemd bestuursbesluit, al rekening gehouden met dit nieuwe verdeelpercentage en dit is nu ook toegepast in voorliggende Begroting 2024.

Uit onderstaande tabel blijkt per provincie het procentueel aandeel in de financiering van het IPO.

Provincie	Mengpercentage IPO/BIJ12
Groningen	6,80%
Fryslân	9,49%
Drenthe	8,12%
Overijssel	9,43%
Flevoland	5,30%
Gelderland	10,67%
Utrecht	7,78%
Noord-Holland	8,17%
Zuid-Holland	9,16%
Zeeland	5,96%
Noord-Brabant	10,89%
Limburg	8,25%
Totaal	**100,00%**

In bijlage 5 en 6 is de financiële uitkomst van de verdeling (de bijdrage per provincie) weergegeven. Hierbij is ook een meerjarige doorkijk gegeven die aansluit op de meerjarenraming 2025-2027. Bij die meerjarige doorkijk is dezelfde verdeelsleutel gehanteerd.

[1] Afgesproken is na twee jaar een herijking uit te voeren van het verdeelpercentage en vervolgens iedere 4 jaar een herijking van het verdeelpercentage uit te voeren.

0.4.3 Toerekening personeels- en materiële lasten

De directe personeelslasten (€ 9,9 miljoen over 2024) worden toegerekend aan de betreffende beleidsopgaven. Die toerekening vindt – conform de gebruikelijke begrotingssystematiek - plaats op basis van een gemiddelde personeelslast per fte en is gebaseerd op de formatie en een maximumbedrag per schaal. In de meerjarenraming 2025-2027 fluctueert dit bedrag licht. Bij iedere beleidsopgave ontstaan hierdoor kleine verschillen bij de directe personeelslasten. Deze zogenaamde autonome verschillen hebben we niet toegelicht bij de beleidsopgaven. We volstaan met de toelichting op deze plek.

Bij de verdeling van de personele lasten maken we onderscheid in:
- Direct toerekenbare, voorziene formatie aan de beleidsopgaven (gespecificeerd naar de resultaatgebieden), totaal € 9,9 miljoen.
- Overige, indirecte personeelslasten, totaal € 3 miljoen, die onderverdeeld is in:
    - Ondersteuning: Te verdelen naar rato van de toerekenbare formatie over alle programma's. Ondersteuning bestaat bijvoorbeeld uit het Bestuursbureau, Communicatie, Public affairs, financiën en HR.
    - Managementteam (MT): de lasten voor het MT worden naar rato verdeeld over alle programma's.
    - De overige apparaatslasten (opleidingsbudget, reiskosten, etc.).

De materiële lasten (huisvestingslasten c.a.) zijn verdeeld naar rato van de toerekenbare formatie over alle programma's.

0.4.4 Overig

De onderwerpen die voorheen onderdeel waren van de Kassiersfunctie (incidentele verrekening van door het bestuur geaccordeerde extra provinciale bijdragen of kosten via het IPO), worden opgenomen in de IPO-begroting.
- Uitgangspunt is dat de onderwerpen waar IPO-activiteiten uit voortvloeien ondergebracht worden binnen de inhoudelijke programma's, tenzij het hierbij gaat om middelen waarbij het IPO uitsluitend als doorgeefluik fungeert. In dat geval wordt gebruik gemaakt van het programma 'Overig'.
- Ook onderwerpen waar niet alle provincies aan bijdragen, worden ondergebracht binnen de programma's. In bijlage 5 is een specificatie van de bijdragen per provincie opgenomen.
- Bij onderwerpen die een structureel karakter krijgen, verdwijnt het label 'Kassiersfunctie' en is het betreffende onderwerp onderdeel geworden van de IPO-begroting.

Bedragen zijn afgerond in duizendtallen, formatie op 1 decimaal.

1 Ruimte en Leefomgeving

Ruimte
De missie is een klimaatbestendige en water robuuste ruimtelijke inrichting van Nederland in 2050. De veelheid aan opgaven die op de provincies afkomen moet in goede banen worden geleid met het oog op de schaarse ruimte waar we zorgvuldig mee om willen gaan.
Richtsnoer is de ROWW-agenda 2020-2023 (Ruimtelijke Ontwikkeling, Water en Wonen). Hierin zijn meerjarige ambities en doelstellingen geformuleerd op de thema's water, wonen en ruimtelijke ontwikkeling met een focus op ruimtelijke puzzel, water en bodem sturend, energienetwerken, verstedelijking en woningbouwafspraken.

De Omgevingswet treedt naar verwachting op 1 januari 2024 in werking. Maar ook na deze datum zal het nodig zijn als provincies gezamenlijk op te trekken om volgens de Omgevingswet te gaan werken.

- De eerste periode na inwerkingtreding zullen er veel kinderziektes optreden. Het is zaak deze knelpunten snel op te lossen zodat de dienstverlening en gebiedsontwikkeling niet in het geding komen.
- Daarnaast treden we op 1 januari inwerking met een minimaal niveau van het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke voorziening (DSO), met veel workarounds. De doorontwikkeling van het DSO zal nog jaren in beslag nemen, tot minimaal 2029.
- Tenslotte zullen uit het werken met de Omgevingswet nog verbeterpunten naar voren komen met betrekking tot werkwijze en regelgeving. Het landelijk programma loopt nog minimaal 1,5 jaar na inwerkingtreding door en zal daarmee ook provinciale vertegenwoordiging vragen.

Leefomgeving
Een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving is een noodzaak. Niet alleen voor de gezondheid van alle mensen in Nederland. Het is ook de basis onder een veilige en duurzame economie. De bestuurlijke Agenda Milieu, Toezicht en Handhaving (MTH) (titel agenda: 'Gezonde en Veilige Leefomgeving') is de afgelopen Statenperiode (2019-2023) leidend geweest voor de doelen en inzet op het programma. Dit is uitgewerkt langs vijf programmalijnen, te weten: gezonde leefomgeving, circulaire economie/VTH, klimaat en energie/energiebesparing, omgevingsveiligheid en VTH-stelsel/Omgevingswet. De bestuurlijke agenda is na vaststelling aangeboden aan de staatssecretaris van I&W. De staatssecretaris heeft dit aanbod omarmd, juist ook vanwege de match met haar toen nog voorziene 'Milieuvisie' (inmiddels vastgesteld Nationaal Milieubeleidskader). Hiermee hebben de gezamenlijke provincies onderwerpen bestuurlijk proactief geagendeerd en meer leidend gemaakt in de prioriteiten van het Rijk. De focus lag onder meer op het beschikken over de juiste instrumenten, bevoegdheden en middelen. In het najaar van 2021 is de bestuurlijke agenda MTH geactualiseerd en wederom als aanbod voorgelegd aan de nieuwe staatssecretaris van I&W.

1.1 Ruimte

1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Wat willen we bereiken in 2024?
1. Ondersteunen van/belangen behartigen op de invulling van de juiste condities t.b.v. provincies als uitkomst van het afgesloten provinciaal ruimtelijk arrangement.

2. Belangen behartigen van de 12 samenwerkende provincies bij de totstandkoming van de Nota Ruimte.
3. Bij de beleidsmatige implementatie en ontwikkeling van de wetgeving voortdurend de balans bewaken tussen rijksinstuctieregels en provinciale instructieregels zodat rijksnormering (op onder meer maatlat klimaatadaptatie, woningbouw, zonnormering, circulariteit, water en bodem sturend etc.) niet het ruimtelijk beleid van provincies doorkruist, maar de provinciale uitvoeringspraktijk juist versterkt.

1.1.2 Omgevingswet

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Periodiek overleg met provinciale programmamanagers en overleggen met verschillende inhoudelijk betrokkenen vanuit provincies om knelpunten te signaleren en voortgang te monitoren.
2. Fungeren als aanspreekpunt en kennisplatform voor zowel provincies als het gezamenlijke programma Aan de Slag met de Omgevingswet.
3. Deelnemen aan Programmaraad, Opdrachtgeversberaad, interbestuurlijke afstemming om provinciale vraag in te brengen, aanbod terug te leggen bij provincies en provinciale belangen te behartigen.
4. Aanbieden (waar nodig) van ondersteuningsproducten specifiek voor provincies om hun implementatieopgave ook na inwerkingtreding te ondersteunen, in samenwerking met BIJ12.

1.1.3 Water

Wat willen we bereiken in 2024?

Vanuit de gegeven bestuurlijke opdrachten:

1. Belangenbehartiging over implementatie en programmering van structurerende keuzes, de wijze van juridische borging, bijpassende financiële arrangementen van het in 2022 gepubliceerde beleidsvoornemen water en bodem sturend;
2. Belangen behartigen in het kader van klimaatadaptie via de Samenwerkingsagenda 2030 voor o.a. de gebouwde omgeving, natuur en landbouw, een robuust watersysteem en vitaal en kwetsbaar.
3. Samen met de relevante medeoverheden wordt een tussenevaluatie opgezet (in 2024) halverwege de laatste planperiode van de Kaderrichtlijn Water (KRW) (2022-2027). In de tussentijd werken we mee aan het Impulsprogramma om daarmee te voorkomen dat provincies in gebreke worden gesteld bij het niet halen van de doelen van de KRW.
4. En belangen behartigen in de Implementatie- en Uitvoeringsagenda Drinkwater van Rijk, IPO, UvW, VNG en VEWIN.
5. Bijdragen aan regionale waterkeringen ontwikkelprogramma en aan de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA) die kennis genereren voor de wettelijke taakuitoefening van provincies inzake waterbeleid.
6. Invulling geven aan bestuurlijke afspraken rondom Informatiehuis Water (bijdrage en detachering).
7. Het Nederlands Hydrologisch Instrumentarium (NHI) voorziet in de nodige hydrologische modellen die voor provincies en partners van essentieel belang zijn bij het maken van beleidsplannen en toekomstscenario’s. De bijdrage die hiervoor in de meerjarenraming was opgenomen was te hoog en is daarom verlaagd conform de gemaakte bestuurlijke afspraken.

1.1.4 Wonen

Wat willen we bereiken in 2024?
Vanuit de gegeven bestuurlijke opdrachten richt de belangenbehartiging op:
1. Het creëren van de juiste financiële condities t.a.v. onrendabele publieke toppen in woningbouw, bereikbaarheid etc.
2. Voor provincies verkrijgen van voldoende wettelijk instrumentarium en bevoegdheden in de Wet versterking regie volkshuisvesting. In het algemeen richt het IPO zich op het wegnemen van belemmeringen in (rijks)regelgeving, vernieuwing van (rijks)regelgeving en bijbehorende financiële arrangementen.
3. Inzet om de monitor over woningbouwopgave af te ronden.

1.2 Leefomgeving

1.2.1 Gezonde leefomgeving

Wat willen we bereiken in 2024?
1. Als gezamenlijke provincies op inhoud en rol nadere duiding geven aan het wettelijk kader van een 'gezonde en veilige leefomgeving', als benoemd in de Omgevingswet;
2. Vanuit het ontwikkelde Integratiekader Gezonde Leefomgeving wordt verbinding gemaakt met (en de provinciale belangen geborgd in) het Programma Gezonde Leefomgeving, zoals beschreven in de Tweede Kamerbrief van de ministers van VWS en LNV. De wettelijke taken en de bijbehorende instrumenten zijn inzichtelijk gemaakt en de provincies hebben hun beleids- en kerntaken opgepakt met inzet op een gezonde leefomgeving.
3. IMPEL (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law): Cofinanciering van projecten met Inspectie Leefomgeving en Transport, Omgevingsdienst.nl, ministerie I&W en EU-partners. Het doel om de deelname aan IMPEL in IPO-verband te financieren is om dit kennisnetwerk in stand te houden en daarmee de gezamenlijke provincies in IPO-verband - en op deze wijze ook de omgevingsdiensten - goed aangehaakt te laten blijven in Europees verband bij dit kennisplatform. Dit draagt bij "het excelleren van de provincies als bevoegd gezag" waar de gezamenlijke provincies op inzetten.

1.2.2 Veilige leefomgeving

Wat willen we bereiken in 2024?
1. Coördinatie en monitoring van de uitvoering van de interprovinciale meerjarenagenda van de zes Brzo-Omgevingsdiensten (Besluit Risico's Zware Ongevallen) gericht op verbetering van de uitvoeringspraktijk. Het gaat hier om een goede coördinatie van Brzo-taken door het geformaliseerde BRZO+-samenwerkingsverband, het investeren in kennis- en informatieproducten waaronder de Altijd Actuele Digitale Vergunning (AADV) en een geïntegreerde informatievoorziening Omgevingsveiligheid.
2. Uitvoeren van de gezamenlijke agenda omgevingsveiligheid 2021-2024 met Rijk en gemeenten. Daarnaast een belangenbehartiging in het kader van de herijking voor een agenda omgevingsveiligheid 2025-2028.
3. Verder professionaliseren van de samenwerking van de Brzo-toezichthouders in het samenwerkingsverband BRZO+ in het kader van het convenant BRZO+.
4. Implementeren van Omgevingswet-onderdelen die niet beleidsneutraal zijn. Hieronder wordt onder andere verstaan; de implementatie van het instrument aandachtsgebieden (in plaats van groepsrisico), de risicokaart omgevingsveiligheid en met Rijk en decentrale partners investeren in instrumentarium/verantwoordelijkheidsverdeling van nieuwe ontwikkelingen, zoals cybersecurity bij majeure risicovolle bedrijven.

5. Belangenbehartiging in het kader van een nieuwe Rijksregeling drugsafvaldumpingen als opvolging van de provinciale drugsafvaldumping-regelingen (t/m 2024).

1.2.3 Duurzame leefomgeving

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Belangen behartigen/lobbyen en bijdragen aan het opzetten en uitvoeren van het Rijks Impulsprogramma Chemische Stoffen. Dit met de inzet op samenwerking tussen de overheidslagen, een intercompartimentale aanpak van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), waaronder PFAS, en verbinding naar het thema circulaire economie.
2. Advies geven aan het Rijk over de rol van provincies als bevoegd gezag ten aanzien van de informatie- en minimalisatieplicht inzake ZZS.
3. Belangen behartigen t.a.v. de vorming, opzet en verankering van het Kennisplatform 'Afval of grondstof, waarvoor Omgevingsdienst NL een kwartiermaker heeft aangesteld.
4. Realiseren van de ambities/uitvoering ten aanzien van CO2-reductie en energiebesparing (afspraak Klimaatakkoord) vanuit de provinciale verantwoordelijkheid voor VTH. Waaronder het bijdragen aan implementatie/uitvoering wetsvoorstel 'Verbreding energiebesparingsplicht bedrijven', wetsvoorstel 'Normering werk gerelateerde mobiliteit' en opvolging portefeuilleaanpak energiebesparing.
5. Belangenbehartiging en afspraken maken in het kader van de inzet van omgevingsdiensten ten behoeve van de vergunningsverlening van bedrijven vallend onder de 'maatwerkafspraken verduurzaming industrie' (onder het Nationaal Programma Verduurzaming Industrie). Dit in afstemming met Klimaat en Energie.

1.2.4 VTH-stelsel

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Bijdragen aan de uitwerking van het interbestuurlijk programma (IBP) versterking VTH-stelsel (uitwerking adviescommissie Van Aartsen). Er is door de gezamenlijke provincies commitment uitgesproken hier stevig op in te zetten gezien het belang voor de rol en positie van de provincies. Dit zodat dit in lijn is met de provinciale visie op een robuust en toekomstbestendig VTH-stelsel. Binnen het IBP-VTH is IPO trekker van de pijler 'onafhankelijke uitvoering van toezicht en handhaving' en levert input aan de andere pijlers.
2. Borgen dat de aanbevelingen van de projecten waarvoor IPO trekker was in het kader van de Uitvoeringsagenda VTH/aanpak Milieucriminaliteit worden uitgewerkt via het interbestuurlijk programma. Het gaat hier om de professionalisering van de beleids- en uitvoeringscyclus (big 8), onafhankelijkheid en implementatie van de Landelijke Handhavingsstrategie (LHS; verbinding tussen bestuurs- en strafrecht).
3. Op basis van de financieringswijze van omgevingsdiensten: onderzoeken op welke wijze de effecten van inzet en beleid meetbaar kunnen worden gemaakt voor het sturen op outcome gericht VTH-beleid.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
1.1 Ruimte						
1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	212	181	195	196	196	196
1.1.2 Omgevingswet	2.387	2.053	2.922	3.214	3.504	3.794
1.1.3 Water	1.428	1.462	1.480	1.485	1.485	1.447
1.1.4 Wonen	453	441	476	479	479	479
1.2 Leefomgeving						
1.2.1 Gezonde leefomgeving	244	173	186	187	187	187
1.2.2 Veilige leefomgeving	153	110	119	120	120	120
1.2.3 Duurzame leefomgeving	221	56	225	227	227	227
1.2.4 VTH-stelsel	511	727	612	465	465	465
Totaal 1. Ruimte en Leefomgeving	**5.608**	**5.203**	**6.216**	**6.373**	**6.663**	**6.915**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

1.1.2 Wij hebben in de Begroting 2024 het bestuursbesluit van 7 september 2023 verwerkt met betrekking tot de verhoging van de provinciale bijdrage voor het beheer en de doorontwikkeling Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV). De huidige bijdrage van de provincies stijgt met ingang van 2024 met € 0,8 miljoen en zal vanaf 2025 verder stijgen omdat steeds meer functionaliteiten zullen worden opgeleverd. De bijdrage wordt vanaf 2025 jaarlijks verhoogd tot 2029, waarna het bedrag zich stabiliseert op jaarlijks € 3,8 miljoen (excl. indexering). Voor 2024 leidt het bestuursbesluit per saldo niet tot extra lasten van provincies omdat provincies hiervoor compensatie ontvangen van het Rijk.

1.2.3 Voor het realiseren van de handreikingen Krachtenkaart hebben we tijdelijk extra middelen ingezet.

1.2.4 In 2023 en 2024 zijn extra middelen geraamd voor de uitwerking van complexe regelgeving in de uitvoeringspraktijk (opstellen handreiking, opstellen van uitvoeringsprogramma, afstemming met bedrijfsleven, etc.).

2 Bereikbaarheid en Infrastructuur

De ambitie is gericht op een 'duurzame en zorgeloze mobiliteit'. Inzet is het opvolgen van de afspraken uit het Nationaal Toekomst Beeld OV 2040, Nationaal Toekomstbeeld Fiets, het Klimaatakkoord en het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 en het realiseren van instrumentarium dat hierbij ondersteunend is. Daarbij wordt gewerkt met akkoorden met medeoverheden en partners in de keten. Infrastructuur en Bereikbaarheid zijn onderdeel van de propositie Wonen & Bereikbaarheid, één van de drie provinciale transities. Woon- en werklocaties moeten bereikbaar zijn, klimaatbestendig, natuurinclusief en energieneutraal/ leverend zijn. Mobiliteitshubs met een breed scala aan voorzieningen en woningbouwlocaties zijn wederzijds randvoorwaardelijk. Betalen naar Gebruik is op termijn een mogelijk beleidsinstrument voor mobiliteitsbeheersing.

2.1 Bereikbaarheid en Infrastructuur

2.1.1 Duurzame mobiliteit

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Mobiliteitsbeleid algemeen
   Inbreng en belangenbehartiging bij de Mobiliteitsvisie van het Rijk, de herijking van het MIRT (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport), de MIRT-spelregels, de actieagenda vervoersongelijkheid en de te ontwikkelen bereikbaarheidsindicatoren.
2. Uitvoering Klimaatakkoord
   Positie houden bij realisatie van de afspraken uit het Klimaatakkoord alsmede de aanvullende bestuurlijke afspraken uit 2023 door:
   a. (Landelijke) regie, coördinatie en support op de voortgang/realisatie van de Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's) en waar nodig en zinvol de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL)
   b. Inzet op ontwikkeling van ondersteunend instrumentarium, waaronder fiscaal instrumentarium en betalen naar gebruik, binnen de randvoorwaarden van het provinciale financiële beleid.
3. Duurzame infrastructuur
   a. Inbreng bij de implementatie van de nationale samenwerkingsagenda Klimaat neutrale en Circulaire Infrastructuur en het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen
   b. Belangenbehartiging op basis van de (interbestuurlijke) 2e landelijke prognose vernieuwingsopgave infrastructuur
   c. Positiebepaling en belangenbehartiging ten aanzien van het nationale stelsel Digitale mobiliteitsdata.

2.1.2 Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Openbaar vervoer (OV)
   a. Inzetten op aanvullende rijksbijdragen om het voorzieningenniveau in 2024 op peil te houden en de basis te leggen voor duurzame groei van het OV om haar rol in de transitieopgaven te kunnen oppakken.
   b. Verder uitwerken TBOV 2040 (Toekomstbeeld OV) en doorontwikkelen als programma met uitwerking voor knooppunten, BRT (Bus Rapid Transit) als een volwaardig alternatief, standpuntbepaling ten aanzien van vervoersarmoede.

c. Uitvoering gedeelde agenda publieke mobiliteit decentrale overheden, in samenwerking met DOVA (samenwerkingsverband van decentrale OV-autoriteiten).

2. Toekomst concessies (NOVB, Nationaal OV-Beraad)
   a. Zeker stellen van bestuurlijke afspraken via NOVB ten aanzien van aanbestedingskalender, sociale veiligheid, toegankelijkheid en Mobility-as-a-Service (MaaS).
3. Spoor(ordening)
   a. Monitoren en evalueren van (aanvullende) bestuurlijke afspraken afsprakenkader werken voor derden aan spoorinfrastructuur (in situaties waarin provincies (mede-)opdrachtgever zijn).
   b. Standpunt inbrengen op (in)formele consultaties op wetgevingstrajecten en nieuw beleid vanuit de rijksoverheid en realiseren innovatieve aanpak exploitatiekosten Fietsparkeren bij stations.

2.1.3 Verkeersveiligheid

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Strategisch Plan Verkeersveiligheid
   Belangen behartigen in relatie tot het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV), met inzet op infrastructuur, gedrag én handhaving, en verder opbouwen van risico gestuurde aanpak inclusief onderliggende data over de risico-indicatoren.
2. Nieuwe ontwikkelingen
   Indien bestuurlijk gewenst belangen behartigen rondom nieuwe ontwikkelingen als het Meerjarenplan Fietsveiligheid, derde tranche Investeringsimpuls SPV, de aanpak Rijden Onder Invloed, het traject 'extra inzet op verminderen verkeersslachtoffers' en het toelatingskader Licht Elektrische Voertuigen (LEV-Kader) en het RVV 1990.
3. Implementatie
   Inbreng van provinciale belangen in de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV), de datataskforce verkeersveiligheid, en (mede) implementeren van de richtlijn betreffende het beheer van de verkeersveiligheid van weginfrastructuur (Road Infrastructure Safety Management, RISM II).

2.1.4 Fiets

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Nationaal Toekomstbeeld
   Uitwerken Nationaal Toekomstbeeld Fiets (NTF), financieringsstrategie en uitwerken Meerjarige Uitvoeringsagenda Fiets
2. Fiets parkeren
   Provinciale inbreng zeker stellen in de 'Normen fietsparkeren bij nieuwe ontwikkelingen' en waar mogelijk en zinvol inbreng bij de uitvoering bestuursakkoord Fiets parkeren bij Stations.
3. Knooppunten en nieuwe locaties
   Belangen behartigen ten aanzien van fiets en fietsparkeren bij (OV-)-knooppunten en woningbouwlocaties.
4. Inbreng in het netwerk Tour de Force.

2.1.5 Goederenvervoer & Logistiek

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Nieuwe beleidsontwikkelingen
   Belangen behartigen en standpuntbepaling voor herijking Multimodale Goederenvervoeragenda, Spoorgoederenvervoervisie en Binnenvaartvisie.
2. Verduurzaming
   Positiebepaling, en daaruit eventueel volgende belangenbehartiging en steunen van (de verduurzaming) van transport en logistiek, in de context van de Europese Green Deal en het Europese programma 'Duurzame en Slimme

Mobiliteit' (o.a. binnenvaart, wegtransport, clean energy hubs, ruimtelijke sturing logistiek/GRIP' (verdozing/verloodsing)).

3. Vrachtwagenheffing
   Belangen behartigen t.a.v. de uitvoering van Vrachtwagenheffing en de terugsluis.

Wat mag het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
2.1 Bereikbaarheid en Infrastructuur						
2.1.1 Duurzame mobiliteit	2.444	2.553	757	761	761	761
2.1.2 Openbaar vervoer	258	281	303	305	305	305
2.1.3 Verkeersveiligheid	287	219	236	238	238	238
2.1.4 Fiets	300	199	211	212	212	212
2.1.5 Goederenvervoer & Logistiek	101	110	119	120	120	120
Totaal 2. Bereikbaarheid en Infrastructuur	**3.391**	**3.362**	**1.626**	**1.636**	**1.636**	**1.636**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

2.1.1 Het IPO-bestuur heeft 9 februari 2023 besloten het KpVV-programma (Kennisplatform Verkeer & Vervoer) per 1 januari 2024 via een begrotingssubsidie te financieren. De begrotings-subsidies worden door de provincies direct aan CROW-KpVV verstrekt. Dit heeft als gevolg dat de begroting van het IPO in 2024 niet meer wordt belast met het hiermee verbonden budget van € 1,8 miljoen.

3 Landelijk gebied

In het landelijk gebied komen veel opgaven bij elkaar, zoals verduurzaming van de landbouw, voedselzekerheid, biodiversiteitsherstel, herstel van waterkwaliteit, faunaschade, klimaatopgave, de reductie van stikstofemissies en de daar mee samenhangende vergunningverlening.
Deze ontwikkelingen vallen binnen of sluiten aan bij de provinciale kerntaken. Een gebiedsgerichte aanpak, waarbij provincies aan het stuur zitten is daarom noodzakelijk om deze opgaven in samenhang tot uitvoering te brengen. Van het Rijk zijn duidelijke doelen, kaders en voldoende middelen nodig. IPO behartigt bij al deze onderwerpen de belangen van twaalf provincies. Dat doet IPO door op thema's te zorgen voor een goede informatiepositie van provincies, met provincies te lobbyen bij het Rijk, samen op te trekken met de andere overheden en de gezamenlijke inzet van provincies bij bestuurlijke overleggen met het kabinet voor te bereiden.

Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied (RTLG), aanpak Piekbelasting
De komst van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en het opzetten van de bijbehorende regieorganisatie (RTLG) hebben in 2023 geleid tot aanvullende inzet van het Interprovinciale Programma Stikstof en Natuur (IPSN) en daarmee extra kosten. Daarnaast is ook veel meer inzet nodig geweest op de aanpak piekbelasting en de strategische inzet t.a.v. generieke maatregelen dan eerder kon worden voorzien. Deze extra kosten konden in 2023 worden opgevangen binnen de bestaande begroting van IPSN, maar daarmee is er (dit doortrekkend naar de begroting van het komende jaar) geen rek meer in de IPSN-begroting van 2024 voor nog meer aanvullende inzet (dan kon worden voorzien bij het bestuursbesluit in 2021 over IPSN en het destijds vastgestelde budget).

2024: De werkorganisatie Landelijk gebied
In 2024 verzorgen de werkorganisatie die zich richt op de Natuur en Stikstof opgaven (het Interprovinciaal Programma Stikstof en Natuur) en het team dat zich richt op de Natuur en Landbouw opgaven (team Vitaal Platteland) de ondersteuning van de twee Bestuurlijke Advies Commissies voor het Landelijk Gebied. De Begroting 2024 is zodanig opgesteld dat op basis van de inzichten van najaar 2023 invulling gegeven kan worden aan het uitvoeren van de taken binnen het domein van het Landelijk Gebied.

Het uitgangspunt is dat voor de Begroting 2024 hetzelfde budget wordt gehanteerd als voor het jaar 2023, maar dat in de Voorjaarsnota 2024 wordt ingevuld of er extra kosten gemaakt worden door nieuwe ontwikkelingen. Eén van de ontwikkelingen die wordt voorzien is de komst van een nieuw kabinet dat mogelijk om extra inzet zal vragen.

3.1 Landelijk gebied

3.1.1 Landbouw

Wat willen we bereiken in 2024?

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
1. Organiseren van het netwerk van provinciale betrokkenen en het regulier ophalen van ambtelijke- en bestuurlijke knelpunten in de realisatie.

2. Bewaken van de voortgang van de bestuurlijke afspraken die in 2022 zijn gemaakt over het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Zorg dragen voor reguliere bestuurlijke afstemming met het Rijk.
3. Starten van voorbereiding evaluatie en voorbereiding nieuwe periode.

Perspectief Landbouw
1. Behartigen belangen bij realisatie landbouwbeleid van LNV en afstemmen beleidsontwikkelingen met andere beleidsopgaven zoals NPLG, stikstof, de realisatie van een gunstige staat van instandhouding natuur en de opgaven uit Klimaatakkoord. Voor provincies is het voor transitie landelijk gebied noodzaak dat perspectief landbouw goed uitgewerkt en geïnstrumenteerd wordt.
2. Vertalen van de hoofdlijnen uit het Kabinetsplan Landbouw, en het provinciale position paper landbouw en voedsel, in concrete beleids- en uitvoeringsuitwerkingen. De verwachting is dat het Kabinet op basis van het Kabinetsplan Landbouw zal komen tot een uitvoerings- en implementatieagenda waar actieve inzet van IPO en provincies voor noodzakelijk zal zijn. De uitwerking kan betrekking hebben op thema's als ecosysteemdiensten, doelsturing en generiek landbouwbeleid.
3. Inbrengen van het dossier perspectief landbouw in wetgevingstrajecten, zoals herziening mestwetgeving, pachtwet.
4. Organiseren kennisuitwisseling tussen provincies op het vlak van verduurzaming van de landbouw.

Klimaatakkoord landbouw en landgebruik
1. Voorbereiden afronding bestuurlijke afspraken, voor zover nog niet vervat in het klimaatakkoord over o.a. regelgeving, instrumenten, middelen en provinciale rol met betrekking tot landbouw, bossenstrategie, natuur en het veenweidedossier. Inhoudelijke inbreng op deze dossiers wordt door provincies zelf geleverd.
2. Signaleren, adviseren en voorbereiden standpuntbepaling over de activiteiten waar in het klimaatakkoord ook een trekkende of regierol voor provincies is benoemd (met name veenweide en natuurbeleid/bomen, bos en natuur) en bevorderen dat deze ook in samenhang met andere beleidsopgaven wordt opgepakt.
3. Inbreng leveren in uitwerking afspraken over groen gas/biogas, vanuit landbouwperspectief (zie ook 3.1.2).

3.1.2 Natuur

Wat willen we bereiken in 2024?

Programma Natuur
1. Gezamenlijk met BIJ12, provincies en partners volgen voortgang eerste fase programma natuur, en waar nodig aanvullende bestuurlijke afspraken maken over de voortgang.
2. Voorbereiden van het gezamenlijke proces voor de totstandkoming van bestuurlijke afspraken die gericht zijn op de uitwerking van de tweede fase van het programma natuur, voor de periode 2023 tot 2030. Zorg dragen voor integratie met trajecten natuurdoelanalyses en PPLG's (Provinciaal Programma Landelijk Gebied).
3. Samen met het Rijk en partners uit relevante sectoren verder uitwerken van een groei-agenda natuurinclusief met die partijen die het verschil willen maken en hierop al energie zetten (meevaren op de boeggolf van bijvoorbeeld Bouwend Nederland), die kansen benoemt en benut én kaders meegeeft aan de andere maatschappelijke opgaven op het gebied van landbouw, energie, wonen en klimaat.

Natuurwetgeving

1. Belangen behartigen bij beleidsontwikkelingen Rijk op wettelijke provinciale taak en o.a. inzetten op beleidsneutraliteit implementatie natuur in omgevingswet.
2. Samen met BIJ12 provincies en Rijk adviseren over beleidsontwikkelingen over stijgende faunaschades (medio 2023), juridische ontwikkelingen faunabeheer (zie ook hierna) en gezamenlijke aanpak ontheffingverlening. Wet Natuurbescherming/Omgevingswet, onder meer ten aanzien van windturbineprojecten.
3. Toetsen gedragscodes, aanpak invasieve exoten op de provinciale uitvoeringspraktijk en uitvoerbaarheid.

Faunabeleid

1. Samen met BIJ12 uitwerken en bestuurlijke besluitvorming voorbereiden voor het vaststellen van een geactualiseerd wolvenplan.
2. Samen met BIJ12 adviseren over en ontwikkelen van innovatief en waar mogelijk maatschappelijk gedragen faunabeleid en zorgen voor gezamenlijke standpuntbepaling dat leidt tot minder structurele kosten voor provincies voor faunaschade.
3. Gezamenlijke inzet formuleren op rijksbeleid ten aanzien van faunabeheer en de jacht, en de verwachte bijbehorende kosten.

Natuurbeleid inclusief Natuurpact

1. Provinciale belangen behartigen bij beleidsontwikkelingen Rijk en hierover afstemmen via werkgroepen met de provincies. Afstemmen nieuwe beleidsontwikkelingen met provincies, onder andere Agenda Natuurinclusief.
2. Opleveren jaarlijkse voortgangsrapportage natuur, samen met BIJ12. Dit betreft een rapportage voor Provinciale Staten over de voortgang van de afspraken in het natuurpact. Ondersteunen bij implementeren van afspraken taskforce versnelling Natuurpact.
3. Uitwerken derde lerende evaluatie Natuurpact, en gezamenlijke beleidsmatige uitwerking van een aanpak van de aanbevelingen van de 3e lerende evaluatie Natuurpact, mede in relatie met de andere opgaven in de ruimtelijke omgeving
4. Indien noodzakelijk leiden bovenstaande stappen tot actualisatie van de afspraken over natuur in het Natuurpact

EU-biodiversiteit (inclusief Natura2000)

1. Als belangenbehartiger van provincies input inbrengen in EU-besluitvorming biodiversiteit. EU-kaders zijn van grote impact op provinciale beleidsinvulling.
2. Inbreng voorbereiden voor landelijke trajecten, waaronder het strategische plan Natura2000 (N2000) en het beleidskader doelwijziging.
3. Gezamenlijke inzet uitwerken en ondersteunen ten aanzien van de nieuwe EU-verordening natuurherstel. Organiseren afstemming provincies en Rijk en voorbereiden besluitvorming over onderdelen waar gezamenlijke uitwerking noodzakelijk is
4. Organiseren gezamenlijke processen ter afstemming en vaststelling van de beleidsstukken voortkomende uit de actualisatie van doelensysteem N2000, inclusief inbreng in NPLG.
5. Faciliteren kennisuitwisseling over voortgang en voert regie op verbetering van de afstemming van de provincies met andere voortouwnemers van N2000-beheerplannen.
6. Faciliteren en initiëren pilots tot het opstellen van natuurdoelanalyses.

3.1.3 Interprovinciaal Programma Stikstof en Natuur

Beleidsontwikkeling gebiedsgerichte aanpak

1. Ondersteunen bij de ontwikkeling van de gebiedsgerichte aanpak en bij de implementatie en uitvoering hiervan in de gebiedsprocessen (zoals het ontwikkelen, opleveren en uitvoeren van de provinciale gebiedsprogramma's);

2. Bevorderen van kennisdeling en -borging tussen Rijk en provincies over de gebiedsaanpak;
3. Delen van actuele en relevante data in opdracht van provincies met de buitenwereld;
4. Voorbereiden van bestuurlijke afspraken over doelen, instrumenten en middelen in het kader van het NPLG en de bijbehorende regieorganisatie.

Strategie en visie landelijk gebied
1. Leveren van een proactieve bijdrage, samen met betrokken IPO-commissies, aan de ontwikkeling en uitvoering van het NPLG en bijbehorende regieorganisatie;
2. Ontwikkelen van een strategische agenda waarmee we anticiperen op aankomende bestuurlijke keuzes. Met ontwikkelde scenario's duiden we daarbij ook de consequenties en risico's van deze keuzes;
3. Verzorgen van beleidsadvies en proactief signaleren van de samenhang met andere beleidsopgaven en het doen van voorstellen voor regie op de samenhang;

Wat willen we bereiken in 2024?
Uitvoeringsbeleid VTH en ondersteunend instrumentarium
1. Ondersteunen bij de ontwikkeling, implementatie en evaluatie van het beleid, regelgeving en instrumentarium voor Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH);
2. Zorgdragen voor een proactieve toetsing en inbreng op uitvoerbaarheid en juridische houdbaarheid in de voorbereiding op bestuurlijke besluitvorming;
3. In samenwerking met BIJ12 programma-brede ondersteuning bij kennisontwikkeling, -deling en -borging over Monitoring & Data Stikstof;
4. In samenwerking met BIJ12 zorgen voor programma-brede provinciale inbreng in de doorontwikkeling en optimalisering van AERIUS als instrument voor toestemmingsverlening.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
3.1 Landelijk Gebied						
3.1.1 Landbouw	638	512	552	556	556	556
3.1.2 Natuur	874	1.090	956	962	962	962
3.1.3 IPSN	6.210	2.109	2.273	2.288	2.288	2.288
Totaal 3. Landelijk Gebied	**7.721**	**3.710**	**3.781**	**3.806**	**3.806**	**3.806**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)
3.1.2 In 2023 was incidenteel een raming opgenomen voor de lerende evaluatie.
3.1.3 In de tabel hieronder is het totaal op verenigingsniveau aangegeven.

	2024	2025	2026	2027
IPO-bureau	2.273	2.288	2.288	2.288
BIJ12	5.056	5.056	5.056	5.056
Totaal IPSN	**7.329**	**7.344**	**7.344**	**7.344**

x € 1.000

4 Klimaat en Energie

Naast de bestaande afspraken in het kader van het Klimaatakkoord, zijn in 2022 aanvullende bestuurlijke afspraken gemaakt over het beleidsprogramma Klimaat en Energie, dat toewerkt naar een ambitie van 55-60% CO2-reductie. Ten opzichte van het Klimaatakkoord is er dus meer ambitie en, mede door de oorlog in Oekraïne, meer urgentie tot versnelling van de uitvoering. De bijdragen van provincies (en daarmee ook van het IPO) verbreedt zich. Naast de realisering van de RES-doelen zijn belangrijke bestuurlijke prioriteiten: het programmeren van de provinciale energie-infrastructuur (opstellen provinciaal MIEK; Meerjarenprogramma Infrastructuur, Energie en Klimaat); het aanpakken van netcongestie; het verduurzamen van de gebouwde omgeving; acties op het snijvlak van energie en ruimte (ruimtelijke inpassing van energie-infra en versnellen van vergunningverlening en ruimtelijke procedures); gezamenlijke inzet op het realiseren van een regionale backbone waterstof en het door ontwikkelen van data en monitoring.

4.1 Klimaat en Energie

4.1.1 Coördinatie Klimaat en Energie

Wat willen we bereiken in 2024?

- Coördinatie van/belangen behartigen ten aanzien van de uitvoering bestuurlijke afspraken Klimaatakkoord en het jaarlijks Klimaatprogramma van het kabinet
- Inbreng in herijking uitvoeringsmiddelen klimaat (CDOKE-regeling) voor 2024 en verder. Inbreng in UDO Klimaat (uitvoeringstoets nieuwe klimaatpakket).
- Belangen behartigen ten aanzien van EU-voorstellen zoals Fit for 55 en Repower EU.
- Doorontwikkeling data en monitoring op basis van interprovinciale kerndataset en aansluitend op de landelijke klimaatmonitor.

4.1.2 Regionale Energie Strategie 2.0

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Bijdragen aan het halen van de ambities om via de regionale energiestrategieën (RES'en) 35-55 terrawattuur (TWh) grootschalige elektriciteitsproductie op land in 2030 te realiseren door deel te nemen in het Nationaal Programma Regionale Energie Strategie (NP RES) en knelpunten en kansen in te brengen namens de provincies.
2. Belangen behartigen en adviseren over de voortgang en diverse randvoorwaarden, zoals afstands- en geluidsnormen, voorkeursvolgorde zon, SDE, kwaliteitsbudget, ruimtelijke inbedding en eventuele nieuwe thema's.
3. Bijdragen aan het kennisnetwerken Shine en Blow. Deze netwerken worden gefaciliteerd door RVO op kosten van IPO.
4. Voorbereiden interbestuurlijke uitvoeringstafel elektriciteit; gericht op onderhouden netwerk, inzicht krijgen in uitvoeringsproblemen en -kansen.

4.1.3 Industrie en bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Belangen behartigen, ondersteunen en adviseren van provincies over de verduurzaming industrie ten behoeve van het realiseren van de klimaatdoelstelling voor de industrie. Rol van de (provinciale) overheid daarbij is het op orde hebben van een toekomstbestendig energiesysteem en de beschikbaarheid van energie-infrastructuur.
2. Ondersteunen en adviseren provincies bij uitvoering van de Clusters Energiestrategie (CES-en) van de vijf energieclusters en de Cluster6-aanpak.
3. Voorbereiden bestuurders voor interbestuurlijke Stuurgroep Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI) en deelname aan voorbereidende ambtelijke overleggen (in afstemming met de programma's Ruimte en Regionale Economie).

4.1.4 Warmtetransitie

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Belangen behartigen bij de totstandkoming van de Warmtewet.
2. Belangen behartigen, ondersteunen en adviseren provincies; organiseren randvoorwaarden voor het realiseren van warmtenetten en voor verduurzaming maatschappelijk en bedrijfsmatig vastgoed. Invullen van liaison-rol in het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie.
3. Standpuntbepaling en advisering over groen gas en ondersteunen van eventuele provinciale rol bij de implementatie/ruimtelijke inpassing.
4. Voorbereiden interbestuurlijke uitvoeringstafel gebouwde omgeving; gericht op onderhouden netwerk, inzicht krijgen in uitvoeringsproblemen en -kansen.

4.1.5 Energie-infrastructuur

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Belangen behartigen en ondersteunen provincies; organiseren randvoorwaarden voor de per provincie op te stellen PMIEK-en (provinciale plannen voor energie-infrastructuur) en acties uit het Landelijk Actieplan Netcongestie (LAN). Het gaat in 2024 onder meer om energiesysteemvisies en PMIEKS 2.0.
2. Interbestuurlijk regie voeren op alle ontwikkelingen rond het energiesysteem.
3. Belangen behartigen ten aanzien van diverse beleidsontwikkelingen en kamerbrieven ten aanzien van energie-infrastructuur, waaronder bestuurlijke het landelijk Programma Energie Hoofdstructuur (PEH) en het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE) in afstemming met diverse 'vragende partijen zoals RES, NPLW, Mobiliteit en Industrie. Inbrengen van de ruimteclaim van energie in de ruimtelijke voorstellen en uitwerken van instrumenten om realisatie van energie-infrastructuur te versnellen. Dit in afstemming met Wonen, Mobiliteit en Regionale Economie.
4. Voorbereiden interbestuurlijke uitvoeringstafel elektriciteit en het BO MIEK.
5. Gezamenlijke inzet op waterstof en het ontsluiten van regionale distributie voor initiatieven in provincies (vervolg van de in 2023 gestarte pilots). Inclusief bijdrage leveren aan en provincies adviseren over de nationale routekaart waterstof en de uitvoering van het nationaal waterstofprogramma.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
4.1 Klimaat en Energie						
4.1.1 Coördinatie Klimaat en Energie	322	351	379	381	381	381
4.1.2 Regionale Energie Strategie 2.0	350	542	411	414	414	414
4.1.3 Industrie en bedrijventerreinen	92	267	288	109	109	109
4.1.4 Warmtetransitie	184	451	487	218	218	218
4.1.5 Energie-infrastructuur	147	160	173	174	174	174
Totaal 4. Klimaat en Energie	**1.095**	**1.772**	**1.738**	**1.297**	**1.297**	**1.297**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

4.1.2 Vanaf 2024 wordt de inzet voor RES 2.0 met 0,6 fte verlaagd.
De benodigde meerjarige capaciteit zal worden bezien bij de vaststelling van het Bestuursprogramma.

5 Regionale economie en Cultuur

Regionale Economie
De IPO-inzet voor het programma Regionale Economie is gericht op het bijdragen aan ontwikkelkracht, innovatie en duurzaam verdienvermogen van de regionale economie in de provincies. Centraal daarbij staat de belangenbehartiging en kennisdeling die er aan bijdraagt de rol en inzet van de provincies structureel versterkt wordt. Waar nodig gebeurt dit in samenwerking met het Rijk, VNG, ROM's NL (Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen) en stakeholders als VNO NCW en MKB NL.

Binnen de regionale economie ligt de focus op de grote maatschappelijke opgaves en transities, met name op verduurzaming, circulair en digitalisering. Provincies vervullen daarbij als middenbestuur een regierol. Ze stimuleren innovatie in de regio, waarbij tevens het betrekken en aanhaken van het (innovatieve) MKB hoog op de agenda staat. De inzet van provincies vertaalt zich ook in een ruimtelijke opgave. Dit is in het verlengde van de ruimtelijke transities waarbij er ruimte voor werklocaties geborgd moet zijn, maar ook de transities richting een circulaire economie en digitalisering vragen om ruimtelijke sturing en facilitering.

Cultuur en erfgoed
De provincies hebben bestuurlijke, wettelijke en financiële afspraken en taken op het gebied van cultuur, erfgoed, cultuureducatie- en participatie en bibliotheken. Het IPO-programma cultuur en erfgoed stemt af en onderhandelt namens de 12 provincies met OCW, VNG en derden partijen. Ook speelt het IPO een rol in de belangenbehartiging en kennis deling.

Als stelselpartner in het bibliotheekstelsel wordt de huidige provinciale bevorderingstaak in de wet stelsel openbare bibliotheken (WsoB) per 2025 uitgebreid naar aan zorgplicht voor provincies. IPO behartigt de belangen van de provincie in dit wetstraject, waarbij omschrijving zorgplicht en daarmee samenhangende taken en financiële implicaties aandacht vragen. De bestuurlijke afspraken op het gebied van Erfgoed worden vanaf najaar 2023 vernieuwd waarbij de middelen en rol van provincies op het gebied van monumenten restauraties, archeologie, participatie en kennisdeling worden vastgelegd. Verder vinden in 2024 diverse rijksbeleidsontwikkelingen plaats op het gebied van Cultuureducatie en vernieuwing cultuurstelsel waar IPO de belangen van de gezamenlijke provincies behartigt.

5.1 Regionale economie

5.1.1 Regionaal economisch beleid

Wat willen we bereiken in 2024?
1. Innovatie in de regio
   Inzet op regionale verankering en sterke positionering van de rol van de provincies bij het innovatiebeleid in de regio. Dit vertaalt zich in de herziening van het Kennis- en Innovatie Convenant (KIC) en de Kennis en Innovatie Agenda's (KIA's) waarbij nadrukkelijker het accent komt te liggen op valorisatie in de regio met een actieve rol voor provincies en ROM's. Dit vertaalt zich eveneens in een actieagenda gericht op systeemverandering van de dienstverlening richting breed en innovatief MKB in lijn met de adviezen van het Comité voor Ondernemerschap. Speciale aandacht is nodig structurele oplossingen voor het co-financieringsvraagstuk en de invulling van gezamenlijk

opdrachtgeverschap met EZK ten aanzien van de bovenregionale agenda van de ROM's.

2. Europese Structuurfondsen
   Belangenbehartiging door IPO/ HNP om post-2027 tot een zo groot mogelijke nationale envelop structuurfondsen voor Nederland te komen, alsmede meer middelen voor grensoverschrijdende en transnationale programma's (Interreg) en voldoende investeringsmiddelen voor klimaat en groene transities en digitalisering. Inhoudelijk richten IPO/HNP zich op het keren van de centralisatietrend bij het cohesiebeleid, alsmede het realiseren dat er voldoende middelen beschikbaar blijven voor ontwikkelde regio's binnen het cohesiebeleid. Ook ontwikkelde regio's moeten van innovatie-instrumenten gebruik kunnen blijven maken.
3. Regionale Arbeidsmarkt
   Belangenbehartiging voor erkenning en integrale financiering voor de regionale HCA-aanpakken (Human Capital Agenda) als waardevolle aanvulling op het traditionele arbeidsmarktbeleid, waarmee deze regionale structuren meer benut worden bij het opstellen en de uitvoering van het arbeidsmarktbeleid.

5.1.2 Digitale economie

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Werkagenda digitale economie
   Uitvoering geven aan de werkagenda digitale economie, waarin kennisdeling en belangenbehartiging ten aanzien van voor regionale economie relevante thema's zijn opgenomen, zoals het versnellen van de connectiviteit van het platteland en kleine gemeenten, cyberweerbaarheid van het MKB, sleuteltechnologieën en de digitale infrastructuur. De agenda zal in de komende periode op basis van prioritering van provincies, medeoverheden en maatschappelijke partners worden herzien.

5.1.3 Circulaire Economie

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Bestuurlijke afspraken NPCE
   Versnellen van de circulaire economie in de regio onder meer middels de invulling en uitvoering van bestuurlijke afspraken die zijn gekoppeld aan het NPCE (Nationaal Programma Circulaire Economie). Invulling geven aan de in 2023 gemaakte bestuurlijke afspraken met het Rijk inzake de uitvoering van het Nationaal Plan Circulaire Economie.
2. Krachtenkaart Circulaire Economie
   Belangenbehartiging ten bate van het versterken van regierol van provincies in de regio om zo de ontwikkeling richting een circulaire economie te versnellen. Waaronder de realisatie van de 5 gezamenlijk ontwikkelpaden van de Krachtenkaart Circulaire Economie (CE) waaraan de gezamenlijke provincies zich verbonden hebben, waaronder het samen met VNG, UvW en I&W komen tot een aanpak voor circulair inkopen en aanbesteden.
3. Ondersteuning MKB
   Middels coördinatie en begeleiding zorgen dat door provincies uitvoering gegeven wordt aan de afspraken tussen Rijk en provincies om het MKB te ondersteunen in de transitie naar Nederland Circulair in 2050, door op basis van de Krachtenkaart Circulaire Economie o.a. regionale circulaire ecosystemen te versterken.

5.1.4 Ruimtelijke economie

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Ruimte voor werklocaties
   Belangenbehartiging op de rol en positie van provincies op het onderwerp ruimtelijke economie-werklocaties, met de focus op bedrijventerreinen. Daarmee wordt het economisch perspectief ingebracht in de opgaven en transities in het ruimtelijk domein, onder meer middels specifieke stapelkaarten.
2. GRIP op grote bedrijfsvestigingen (incl. datacenters)
   Belangenbehartiging en coördinatie ten aanzien van de uitvoering door provincies van de bestuurlijke afspraken Grip op grote bedrijfsvestigingen en het vervolg daarop binnen het Nationale Programma Ruimtelijke Economie. Afgesproken is het omgevingsbeleid voor grootschalige bedrijfsvestigingen met name op het gebied van clustering, sturen op regionale en nationale meerwaarde én selectiviteit, te versterken. Toegewerkt wordt ondermeer naar een gezamenlijke, landelijke beleidslijn.

5.2 Cultuur

5.2.1 Cultuur

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Via belangenbehartiging proactief inzetten op de rol van provincies waarbij wordt ingezet op heldere positionering en wettelijke verankering van de rol van provincies in het landelijk cultuurbeleid en vernieuwing van de bestuurlijke afspraken.
2. Adviseren en belangenbehartiging over BIS 2025-2028 (Culturele Basisinfrastructuur) en Vernieuwing van het Rijkscultuurstelsel met aandacht voor de rol van de provincies, regionale component, werking subsidieregelingen, cultuurregio's en faciliteren van standpuntbepaling en kennisuitwisseling.
3. Borgen van de provinciale belangen en een proactieve en agenderende rol van de gezamenlijke provincies richting de steltelpartners OCW en VNG in het cultuurbestel en derden zoals de Raad voor Cultuur, Kunsten'92 en anderen.

Wat willen we bereiken in 2024 – specifiek voor Cultuureducatie en -participatie?

4. Voor OCW-aanspreekpunt zijn voor programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2021-2024 en afspraken maken (incl matchingsafspraken) voor de provincies over een nieuw programma CMK voor periode 2025-2028 en rol vervullen voor faciliteren kennisuitwisseling.
5. Borgen van de provinciale belangen in de herijking van het bestuurlijk kader cultuur en onderwijs met daarbij aandacht voor de curriculum vernieuwing.
6. Namens de gezamenlijke provincies betrokken in de beleidsontwikkeling van een nieuw Rijkskader voor cultuur, waar cultuureducatie een onderdeel van is.
7. Borgen van de provinciale belangen in de vernieuwing van bestuurlijke afspraken voor Cultuurparticipatie waaronder een Nationaal Akkoord voor brede cultuurbeoefening waar Cultuureducatie onderdeel van is en IPO gevraagd is mede partner in te zijn.

5.2.2 Erfgoed

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Vernieuwing bestuurlijke afspraken met als richtlijn de interprovinciale position paper erfgoed; waaronder middelen voor de grote restauraties en een meer gemeenschappelijk programma Rijk en provincies.

2. Inzetten op versterking van de verbinding van erfgoed met ruimtelijke opgaven met als inzet versterking en bestendiging van het programma Erfgoed Deal (waaronder vrijkomende monumenten als kerken).
3. Borgen van de provinciale belangen in de nieuw vast te stellen bestuurlijke afspraken over restauraties en de uitvoeringsorganisatie met Rijk en VNG.
4. Aansluiting van erfgoed borgen bij de transitie opgaven Ruimtelijke Ordening (Kamerbrief), inzake de grote transities Wonen en Bereikbaar, Klimaat- en energie zoals bij verduurzaming, landschappen en natuur en kwaliteit van de leefomgeving. Zoals benoemd in de Kamerbrief over nationale regie in de ruimtelijke ordening van 17 mei 2022 waarin de borging van erfgoed bij de transitie-opgaven is benoemd.
5. Afstemming rol provincies in de uitvoering van het FARO-verdrag waarbij cultureel erfgoed geborgen wordt in een maatschappelijke context.

5.2.3 Bibliotheekstelsel en innovatie

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Op basis van de wettelijke taak in de Wet Stelsel openbare bibliotheken (WsoB) werken de provincies samen aan de uitvoering rol en positie inzake innovatie, IPO faciliteert kennisuitwisseling tussen de provincies.
2. IPO werkt op basis van het bibliotheekconvenant samen met de OCW, VNG, Koninklijke Bibliotheek, SPN en VOB, behartigt en borgt de provinciale belangen, stemt af en faciliteert kennisuitwisseling tussen de provincies.
3. IPO sluit in 2024 een nieuw bibliotheekconvenant met de stelselpartijen.
4. Samen met VNG en andere stelselpartners inzetten op de opgave uit het regeerakkoord, dat in iedere gemeente een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening aanwezig is en daartoe nodige lobby-inzet en belangenbehartiging.
5. Borgen en behartigen van de provinciale belangen in proces van wetswijziging (WsoB) met een zorgplicht voor provincies en mogelijke toezichthoudende taak (IBT) met ingang van 2025. IPO faciliteert standpuntbepaling om te komen tot een goede omschrijving van de zorgplicht in de WsoB en onderhandelt over de bijbehorende financiële afspraken die samenhangen met de uitvoering van de zorgplicht en het toezicht.

Wat mag het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
5.1 Regionale economie						
5.1.1 Regionaal economisch beleid	313	521	506	460	460	460
5.1.2 Digitale economie	219	129	138	138	138	138
5.1.3 Circulaire economie	148	197	183	131	131	131
5.1.4 Ruimtelijke economie	129	120	182	133	133	133
5.2 Cultuur						
5.2.1 Cultuur	92	100	108	109	109	109
5.2.2 Erfgoed	64	70	76	76	76	76
5.2.3 Bibliotheekstelsel en innovatie	28	30	32	33	33	33
Totaal 5. Regionale economie en Cultuur	**993**	**1.168**	**1.226**	**1.079**	**1.079**	**1.079**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

5.1.1 In 2023 en 2024 zijn extra middelen geraamd voor de Agenda Samenhangend Investeren.
5.1.3 Vanaf 2025 vervalt de extra inzet voor de handreikingen Krachtenkaart.
5.1.4 Voor Ruimtelijke economie verwachten we in 2024 programmakosten te maken. De betreffende middelen dekken we uit 5.1.1.

6 Financiën en Openbaar bestuur

Randvoorwaardelijk aan het realiseren van de inzet op alle inhoudelijke programma's zijn goede interbestuurlijke en financiële verhoudingen. Goede verhoudingen met het rijk, en (gezamenlijk) met de decentrale overheden. Dit vraagt tijd en aandacht van alle betrokken partners: rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, en in Den Haag zetten de koepelorganisaties van de decentrale overheden zich – ook in intensieve samenwerking – in voor een verbetering en versterking van de onderlinge verhoudingen.

Bij de interfinanciele verhoudingen is de focus van het gesprek het beschikken over voldoende adequate middelen om de wettelijke taken en aanpalende opgaven uit te voeren. Bij de interbestuurlijke verhoudingen is de aandacht gericht op de manier van samenwerken: hoe geven we overtuigend en in onderling vertrouwen uitvoering aan het zijn van 1 overheid, en aan de maatschappelijke opgaven?

Tevens is af en toe sprake van wettelijke taken voor consultaties en wetgevingstrajecten namens de gezamenlijke provincies.

6.1 Financiën en Openbaar Bestuur

6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudingen

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Afspraken over een stabiel, robuust eigen belastinggebied m.i.v. 2030 (bij vervallen van Betalen naar Gebruik).
2. Gezamenlijke uitwerking met het rijk van een nieuwe financieringssystematiek (voor decentrale overheden) die na 2025 operationeel dient te worden.
3. Een voor de uitvoering van de transities geëigend uitkeringsstelsel, met minimale uitvoeringslasten en maximale beleidsvrijheid, en geen verplichte cofinanciering, alsook voldoende financiële middelen voor de grote opgaven en transities, in kaart gebracht door artikel 2- wet Financiële verhoudingenonderzoeken.
4. Actualisatie verdeelmodel Provinciefonds.
5. Overige onderwerpen zoals:
    a. Implementeren aanbevelingen beleidsdoorlichting BTW-compensatiefonds (2021) gericht op verbeterde werking van het fonds voor de provincies; monitoren en daarbij beperken fiscale risico's verzelfstandiging Prorail;
    b. Instellen van een leerstoel financiële verhoudingen (€ 25.000 per jaar) samen met rijk en decentrale overheden; Herijken van de EMU-saldonorm voor de komende jaren; en interbestuurlijke samenwerkingsinitiatieven.
6. Wettelijke taken uitvoeren bij consultaties en wetgeving die zich in 2024 aandienen, en proactief signaleren en, desgewenst, lobbyen bij de Staten-Generaal.

6.1.2 Compensatie Zeeland

Vanwege een weeffout in het verdeelmodel provinciefonds ontving de provincie Zeeland van de overige 11 provincies € 6,7 miljoen ter aanvullende compensatie op de uitkering uit het Provinciefonds. De weeffout in het verdeelmodel provinciefonds heeft betrekking op het peiljaar (2008) dat gehanteerd is voor de bepaling van het veronderstelde rendement op dividend. Dividendinkomsten zijn onderdeel van de Overige Eigen Middelen die ingehouden worden op de provinciefondsuitkering.

Afgelopen jaar is door de fondsbeheerders gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuw verdeelmodel voor het Provinciefonds. Het voorgestelde ontwerp voor het verdeelmodel en de implementatie ervan is in de BAC Financiën uitgebreid besproken. Het ontwikkel- en implementatieproces is nog niet afgerond.
In het IPO-bestuur van 12 mei 2022 is op advies van de BAC Financiën besloten om de gezamenlijke afspraak over de compensatie voor Zeeland als gevolg van de technische weeffout in het huidige model te continueren totdat een nieuw verdeelmodel Provinciefonds in werking is getreden.

Wat willen we bereiken in 2024?
1. Uitvoering geven aan de afspraak over de compensatie voor Zeeland.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
6.1 Financien en Openbaar bestuur						
6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudin	1.818	2.161	1.391	1.399	1.399	1.399
6.1.2 Compensatie Zeeland	6.700	6.700	6.700	6.700	6.700	6.700
Totaal 6. Financiën en Openbaar Bestuur	**8.518**	**8.861**	**8.091**	**8.099**	**8.099**	**8.099**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)
6.1.1 Wij hebben in 2022 en 2023 tijdelijk extra inzet gepleegd op deze beleidsopgave.

7 Digitalisering

Vanwege het toegenomen belang van digitalisering voor de maatschappelijke opgaven en dienstverlening van provincies is de afgelopen jaren in het IPO-programma Interprovinciale Digitale Agenda versnelling gerealiseerd op dit thema. Het IPO-bestuur stelde hiervoor de tijdelijke Bestuurlijke Kopgroep Digitalisering (BKD) in, die aan het einde van de vorige bestuursperiode is opgeheven.

In februari 2023 adviseerde de BKD aan het IPO-bestuur om bestuurlijke aandacht voor het thema Digitalisering ook in de nieuwe Statenperiode vast te houden. De nieuw ingestelde ambtelijke adviescommissie zal in het najaar van 2023 aan het bestuur een voorstel doen voor de inzet voor de komende jaren op digitalisering.

7.1 Digitalisering

Vooruitlopend op het gesprek in uw bestuur over de toekomstige invulling van het thema Digitalisering kent dit programma de volgende indeling:

- *7.1 Belangenbehartiging digitalisering*: activiteiten die passen bij het kernprofiel van het IPO (lobby en belangenbehartiging) en daarom een structurele plek krijgen in een nieuw programma “Digitalisering”. In dit kader wordt nadrukkelijk aansluiting gezocht bij de Interbestuurlijke Datastrategie, de Nederlandse Digitaliseringsstrategie, de Nederlandse Cyber Security Strategie, de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren van de Staatssecretaris voor Digitalisering en Koninkrijksrelaties, en de Agenda Digitale Samenleving van het Rijk.
- *7.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen*: Een aantal van de activiteiten in het voormalige programma IDA blijven vanwege meerjarige verplichtingen doorlopen in de komende coalitieperiode.
- *7.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12*: Een deel van de activiteiten betreft de ontwikkeling van data- en informatieproducten voor de transities in de fysieke leefomgeving en integrale gebiedsplannen. Deze taken passen in het profiel van BIJ12 en kunnen indien uw bestuur daartoe besluit op termijn worden ondergebracht bij BIJ12.

7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering

Digitalisering is een onmisbare randvoorwaarde voor de maatschappelijke opgaven van de gezamenlijke provincies. De belangenbehartigingsagenda op het gebied van digitalisering is in 2022 geïdentificeerd in een onderzoek waarbij alle kernopgaven binnen IPO zijn geraadpleegd. De belangenbehartigingsagenda op het gebied van digitalisering kent in lijn met dat advies drie pijlers: digitalisering voor de regionale economie, digitalisering voor de opgaven in de fysieke leefomgeving en digitale overheid.

Vanuit de genoemde pijlers behartigt het Interprovinciaal Overleg de belangen van de gezamenlijke provincies hierbij.

Wat willen we bereiken in 2024?
Dit onderdeel van de begroting betreft belangenbehartiging en netwerken en omvat de volgende resultaatgebieden:

1. *Signalering* van (consequenties van) Europese en Nederlandse digitaliseringswetgeving. De belangenbehartiger digitalisering werkt hierbij nauw samen met de werkgroep Digitalisering van het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel, inclusief strategische advisering aan provincies ten behoeve van de implementatie van digitaliseringswetgeving;

2. *Standpuntbepaling en lobby op gebied van digitalisering*: ontwikkeling van een proactieve lobbyagenda op het gebied van digitalisering, voorbereiding van inbreng bij de Tweede Kamer (in het bijzonder de Vaste Kamercommissie Digitale Zaken) en het Europees Parlement/de Europese Commissie. Hierbij wordt nauw samengewerkt met de koepels van de waterschappen en gemeenten.
3. *Netwerken* via deelname aan relevante congressen en evenementen, en lidmaatschap van o.a. de Nederlandse AI-coalitie en iBestuur.

7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen

Een deel van de activiteiten uit het voormalige programma Interprovinciale Digitale Agenda loopt de komende jaren nog door vanwege bestaande meerjarige afspraken of (wettelijke) verplichtingen en blijft met als doel kennisuitwisseling, belangenbehartiging en efficiënt en duurzaam werken dus onderdeel van het programma Digitalisering. Beslissingen over nieuwe meerjarige verplichtingen op het terrein van digitalisering worden steeds aan het bestuur ter besluitvorming voorgelegd.

Wat willen we bereiken in 2024?

1. *Algoritmeregister*: Aansluiting van de provincies en de vereniging IPO op het nationaal algoritmeregister (uitvoering in 2023-2024).
2. *Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) en Beleidsvisie Zicht op Nederland (ZoN)*: *S*trategische advisering en belangenbehartiging bij uitvoering van de doelen in de IBDS (looptijd tot 2030) en de Beleidsvisie ZoN voor de doorontwikkeling van het stelsel van geo-basisregistraties (looptijd tot 2026) van het ministerie van BZK.
3. *Single Digital Gateway (SDG) verordening*: Strategische advisering aan/ coördinatie van inspanningen van provincies om te voldoen aan de Europese Single Digital Gateway (SDG) verordening. Voor 2024 betreft dit de realisatie van digitale aanvraagprocedures voor provinciale producten en diensten in scope van de SDG (Annex II) en het inregelen van gebruikersondersteuning (Annex III).
4. *Wet open overheid (Woo)*: Strategische advisering aan/coördinatie van inspanningen van provincies om te voldoen aan de Wet open overheid (Woo) in het kader van het interbestuurlijke programma Wet open overheid (looptijd tot 2027), inclusief aansluiting op de zogenaamde "Woo-index" voor actieve openbaarmaking van documenten in informatiecategorieën waarvoor dit op grond van de wet verplicht is.
5. *Interprovinciaal CSIRT:* Aansluiting van provincies en de vereniging IPO op het Landelijk Dekkend Stelsel voor cyber security in de vorm van een interprovinciaal Cyber Security Incident Response Team (IP-CSIRT). Dit gebeurt in het kader van de Europese Network and Information Security Directive (NIS2) en de Nederlandse Cyber Security Strategie (NLCS). De instelling van een dergelijk IP-CSIRT vergt vanwege de incidentele en structurele lasten die dit met zich meebrengt een separaat besluit van het IPO-bestuur. De business case op grond waarvan dit besluit kan worden genomen wordt in het vierde kwartaal van 2023 aan uw bestuur aangeboden.
6. *Wet digitale overheid (Wdo)*: Strategische advisering en coördinatie implementatie provincies voor de Wdo, die per 1 juli 2023 is ingegaan. De Wdo wordt de komende jaren in tranches ingevoerd. In 2024 zijn activiteiten voorzien op het gebied van definitie van betrouwbaarheidsniveaus, mogelijk maken van nieuwe inlogmethodes voor provinciale digitale dienstverlening en implementatie van beveiligingsstandaarden in het licht van deze wet.
7. *Herziening Wet hergebruik overheidsinformatie (Who)*: Betreft de implementatie van de Europese Open Datarichtlijn in Nederlandse wetgeving. In Nederland gebeurt dit in de vorm van een aanpassing van de bestaande Who. Deze herziening wordt in de loop van 2023 verwacht en naar verwachting gaat de wet in 2024 in.

8. *Dutch Societal Innovation Hub (DSIH)*: in januari 2022 besloot het IPO-bestuur tot deelname aan dit meerjarige project van IPO, VNG en vijf Nederlandse innovatie-ecosystemen. De DSIH stimuleert samenwerking bij de inzet van data en digitale technologie op de Europese missies klimaatneutrale steden en regio's, klimaatadaptatie, gezonde bodem en biodiversiteit. In 2024 wordt een community of best practices ontwikkeld die zich richt op innovatief aanbesteden, missiegedreven programmeren, cross-sectoraal samenwerken, toegang tot Europese financiering en digitaal twinning. Vanuit de innovatie-structuur van de DSIH worden trainingen en kennissessies (o.a. voor statenleden), innovatiemethodieken en experimenteervormen (bijvoorbeeld hackatons) aangeboden. Met deze activiteiten ondersteunt de DSIH maatschappelijke opgaven van provincies, zoals de woningbouwopgave en circulaire economie. Het project kent een initiële looptijd tot en met 2025 en kan daarna tweemaal met twee jaar worden verlengd.
9. *Interprovinciale Ethische Commissie*: Onafhankelijke commissie die in januari 2022 is ingesteld bij het werkbezoek van de Staatssecretaris voor Digitalisering en Koninkrijksrelaties aan de gezamenlijke provincies. In het bestuurs-programma dat later dit jaar aan uw bestuur wordt voorgelegd wordt het inhoudelijke werkprogramma van de Interprovinciale Ethische Commissie voor 2024 geconcretiseerd.

7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12

Een deel van de activiteiten van het programma Digitalisering zouden op termijn bij BIJ12 belegd kunnen worden. Een voorstel hiervoor wordt dit najaar voorbereid door de ambtelijke adviescommissie Digitalisering en zal aan uw bestuur worden voorgelegd. Bij de besluitvorming over het Bestuursprogramma zal ook aan het IPO-bestuur worden gevraagd de middelen voor deze activiteiten over te hevelen naar BIJ12, en de verdere uitvoering van deze activiteiten in opdracht te geven bij BIJ12.

Wat willen we bereiken in 2024?
Dit onderdeel van de begroting betreft kennisdeling/innovatie en omvat de volgende resultaatgebieden:
1. De informatiepositie van provincies ontwikkelt zich, zodat zij hun ruimtelijke voorstellen in het kader van het NOVEX-programma blijvend optimaal kunnen vormgeven, en integrale beleidsontwikkeling voor de opgaven in de fysieke leefomgeving kunnen baseren op feitelijke gegevens en informatie. Daarbij is geborgd dat de ruimtelijke voorstellen van afzonderlijke provincies vergelijkbaar zijn en gezamenlijk optellen tot een landelijk beeld, en wordt interbestuurlijk samengewerkt met Rijk en medeoverheden;
2. Provincies maken optimaal gebruik van de sterke kwalitatieve en financiële business case voor gezamenlijke aanbesteding van ICT (raam)contracten, en beschikken over een sterke inkoop- en contractmanagementfunctie voor dit doel bij BIJ12;
3. Provincies beschikken over een gedeeld platform voor de ontwikkeling van competenties op het gebied van digitaal leiderschap en digitale vaardigheden van medewerkers;
4. Bij positief besluit van het IPO-bestuur t.a.v. beleggen taken bij BIJ12: overbrengen van deze activiteiten naar BIJ12.

Wat mag het kosten?

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
7.1 Digitalisering						
7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering	588	812	870	875	875	875
7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichting	749	1.221	1.293	1.298	1.298	1.298
7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12	563	1.232	1.303	1.307	1.307	1.307
Totaal 7. Digitalisering	**1.900**	**3.265**	**3.466**	**3.480**	**3.480**	**3.480**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

Alg. In afwachting van een voorstel voor concrete invulling van het thema Digitalisering in de komende bestuursperiode, dat separaat aan uw bestuur wordt aangeboden, blijven de begrote lasten voor het thema Digitalisering ongewijzigd ten opzichte van de vastgestelde meerjarenbegroting.

7.1.2 De IPO-begroting wordt aan de baten- en de lastenkant tijdelijk verhoogd in verband met een aantal ontvangen meerjarige subsidies vanuit de Europese Commissie en het Rijk (ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties). Onderstaande tabel geeft aan welke subsidies zijn toegekend of nog worden verwacht. Alleen subsidies waarvoor de beschikking reeds is ontvangen worden op dit moment al in de IPO-begroting verwerkt, overige bijdragen zullen worden verwerkt bij de eerstvolgende gelegenheid in de P&C-cyclus na ontvangst van de subsidiebeschikking.

Subsidies bij IDA-programmalijnen	2024	2025	2026	2027
Toegekend:				
1. Wet Open Overheid	187,5	187,5	187,5	
2. Dutch Societal Innovation Hub (bijdrage vanuit EDE)	159,0			
Verwacht:				
2. Dutch Societal Innovation Hub (bijdrage vanuit BZK)	159,0			
3. Europese Single Digital Gateway	852,0	852,0	426,0	
Totaal subsidies	**1.357,5**	**1.039,5**	**613,5**	**0,0**

x € 1.000

1. Voor het project Wet Open Overheid ontvangt het IPO voor de periode 2022-2026 een meerjarige subsidie van € 937.500 vanuit het Ministerie van BZK. Deze subsidie wordt in vijf gelijke voorschotten van € 187.500 overgemaakt aan de vereniging IPO.
2. Voor het project Dutch Societal Innovation Hub ontvangt het IPO gedurende de looptijd cofinanciering vanuit het Europese Digital Europe Programma (€ 159.000 voor 2024) en het Ministerie van BZK (naar verwachting eveneens € 159.000, maar deze bijdrage is nog niet beschikt). IPO investeert in deze periode zelf jaarlijks maximaal € 300.000 in dit project t.l.v. het programmabudget Digitalisering, conform besluit van het IPO-bestuur d.d. 20 januari 2022.
3. Voor het project Single Digital Gateway ontvangt het IPO naar verwachting in 2024 een subsidie van € 852.000, in 2025 een subsidie van € 852.000 en in 2026 een subsidie van € 426.000 vanuit het Ministerie van BZK (besluit op ingediende aanvraag volgt). De financiële gevolgen van de te ontvangen beschikking zullen bij de eerst mogelijke gelegenheid in de P&C-cyclus worden verwerkt.

8 Werkgeverszaken

In de jaren 2024 en verder staan we voor een aantal uitdagende ontwikkelingen op het gebied van cao- en arbeidsvoorwaardenvorming. Het gaat hierbij vooral om de krapte op de arbeidsmarkt, de hoge inflatie, de hervorming van het pensioenstelsel en de complexe gesprekken die gevoerd gaan worden met de vakbonden. Daarnaast vindt binnen Werkgeverszaken een herinrichting plaats die in 2024 zal uitkristalliseren: Om slagvaardig en efficiënt te werken worden de totstandkoming van de cao en het totale proces van vorming van arbeidsvoorwaarden verhelderd en geactualiseerd en worden de rol en positie van m.n. de AAC Werkgeverszaken en het (regulier) overleg met de vakbonden anders vormgegeven.

8.1 Werkgeverszaken

8.1.1 CAO

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Afsluiten nieuwe cao, implementeren, monitoren, evalueren en doorontwikkelen cao-afspraken.
2. Ondersteunen Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie voor nieuwe cao.

8.1.2 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Lobbyen/belangen behartigen namens de samenwerkende provincies voor goed publiek werkgeverschap via Zelfstandige Publieke Werkgevers (ZPW).
2. Afstemmen met medeoverheden ter voorbereiding cao- en pensioenonderhandelingen en consultatie wetgeving.
3. Consultatie wetgeving (wettelijke taak).
4. Afstemmen met AAC Werkgeverszaken m.b.t. ontwikkeling provinciale organisaties en goed werkgeverschap.
5. Borgen werking van en bemensing gezamenlijke inter- respectievelijk bovensectorale geschillenbeslechting.

8.1.3 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Belangen behartigen voor rechtspositie politiek ambtsdragers (provinciale sector).
2. Bijdragen leveren aan consultatie wetgeving en beleid politiek ambtsdragers (met name voor pensioen).
3. Voorbereiden aanbestedingen en contractbeheer (o.a. uitvoering APPA).

Wat mag het kosten?

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
8.1 Werkgeverszaken						
8.1.1 CAO	546	563	447	449	449	449
8.1.2 Goed prov./publiek werkgeverschap	318	324	260	261	261	261
8.1.3 Rechtspos./int. pol. ambtsdragers	74	80	65	65	65	65
Totaal 8. Werkgeverszaken	**938**	**966**	**772**	**776**	**776**	**776**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

8.1.1 Vanwege enkele complexe transities en het realiseren van de continue processen hebben we tot en met 2023 aanvullende capaciteit ingezet.

8.1.2 Tot en met 2023 hebben we extra ingezet op deze beleidsopgave.

9 Bestuurs- en Verenigingszaken

Het IPO is een vereniging die vitaal moet – en wil - zijn. Dat versterkt de kracht en invloed van de vereniging en is daarmee in het belang van de gezamenlijke provincies. Dit vraagt om ontmoeting, kennisuitwisseling en inspiratie voor en door leden. Na de Statenverkiezingen van 2023 is het belangrijk om alle leden van de vereniging langs verenigingslijnen, en inhoudelijke/thematische lijnen bijeen te laten komen, dit zowel bij de vereniging als met externe partners en betrokkenen. Het bestuur heeft in het traject 'Naar meer Slagvaardigheid' verschillende maatregelen omarmd die betrekking hebben op een grotere betrokkenheid van de Statenleden, de AV, en de gedeputeerden binnen de vereniging, waaronder een intensivering van de informatieverschaffing vanuit de vereniging en meer aandacht voor verenigingszaken (specifiek de inhoudelijke dossiers) op de provinciehuizen. Eind 2023 en in 2024 zullen deze maatregelen verder uitgewerkt worden binnen de bestaande begroting.

Na de covid-pandemie is opnieuw gebleken hoe belangrijk het voor de slagkracht van een vereniging is als fysieke bijeenkomsten gecombineerd worden met hybride en/of digitale bijeenkomsten. Bij aanvang van een nieuwe Statenperiode is het belangrijk in het nieuwe, gezamenlijke netwerk te investeren.

De Europese context is van al hetgeen de gezamenlijke provincies doen van eminent belang. Zoals in de inleiding reeds gemeld zijn in juni 2024 de verkiezingen voor het Europees Parlement. De Europese verkiezingen zullen effect hebben op de IPO-inzet en -prioriteiten en via het HNP wordt hierover de vinger aan de pols gehouden.

Ook gaat het om het versterken van de (gezamenlijke) strategische kennisfunctie en het betrekken van de wetenschap bij vraagstukken waar de provincies voor gesteld worden.

9.1 Bestuurszaken

9.1.1 Strategische kennisfunctie

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Het versterken van de interprovinciale kennis- en leerfunctie: Versterken van de uitwisseling van 'best practices' tussen de provincies, en ook tussen de provincies en andere relevante partners, en versterken van het onderlinge en gezamenlijke leerproces rondom bijvoorbeeld de gebiedsgerichte uitwerking van de grote transities. Vanuit het IPO nemen we als provincies ook deel aan het Schilthuisfonds (€15.000 per jaar) en aan de Leerstoel 'Financiële verhoudingen' i.o. (€25.000 per jaar) aan de Universiteit van Leiden. De strategische kennisfunctie is onderdeel van het bestuursbesluit Naar meer Slagvaardigheid en maakt integraal onderdeel uit van alle programma's.

9.1.2 Europa

Wat willen we bereiken in 2024?

1. Met het HNP belangen behartigen op dossiers agrofood, klimaat en energie, regionale economie, gezonde en duurzame leefomgeving, circulaire economie, mobiliteit, digitalisering én leveren bij EU-instellingen input gericht op de provinciale agenda, een gebiedsgerichte aanpak en voldoende EU-budget.
2. Met het HNP zorgdragen voor afstemming en inbreng voor de BNC-fiches (Beoordeling Nieuwe Commissievoorstellen) met provincies. Samen met de VNG en UvW de positie van decentrale overheden verstevigen in de fase van

Nederlandse standpuntbepaling en de interbestuurlijke samenwerking op Europese dossiers met het Rijk optimaliseren onder meer door gezamenlijke inbreng te leveren voor de nieuwe Europese Commissiefase 2024-2029.
3. Het Kenniscentrum Europa Decentraal (KED) en het HNP publiceren de wekelijkse Europese Ster en het KED beheert de online EU- fondsenwijzer 2021-2027 (initiatief HNP/IPO) en verleent juridisch advies inzake staatssteunvraagstukken en de provinciale impact van Europese wetgeving waaronder de Green Deal voorstellen.

9.2 Verenigingszaken

9.2.1 Vitale vereniging

Wat willen we bereiken in 2024?
1. Evenementen (waaronder jaarcongres, AV-bijeenkomsten, technische briefings).
2. Netwerk-functie (relatie met Staten, themabijeenkomsten, gezamenlijke bijeenkomsten met rijk en decentrale overheden).
3. Aandacht voor de verdere uitwerking van het rapport 'Naar meer slagvaardigheid' ten aanzien van de betrokkenheid van de Statenleden in het algemeen en de AV in het bijzonder (verbeterde informatievoorziening bijvoorbeeld door nieuwsbrieven en podcast, fysieke bijeenkomsten met de Griffies).

Wat mag het kosten?

	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Meerjarenraming 2025	2026	2027
9.1 Bestuurszaken						
9.1.1 Strategische kennisfunctie	200	0	123	124	124	124
9.1.2 Europa	853	901	962	967	967	967
9.2. Verenigingszaken						
9.2.1 Vitale vereniging	328	445	472	474	474	474
Totaal 9. Bestuurs- en Verenigingszaken	**1.381**	**1.346**	**1.557**	**1.564**	**1.564**	**1.564**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

9.1.1. De strategische kennisfunctie is onderdeel van het bestuursbesluit d.d. 6 juli 2023 Naar meer Slagvaardigheid en maakt integraal onderdeel uit van alle programma's. Ook de bijdragen aan het Schilthuisfonds en de Leerstoel 'Financiële verhoudingen' i.o. maken hier vanaf 2024 onderdeel van uit.

9.1.2 De toename van de lasten in 2024 betreft loon-en prijscompensatie.

10 Overig

10.1 Overig

10.1.1 Werkbudget en stelposten

Werkbudget
Sinds de Begroting 2021 zijn de werkbudgetten binnen de afzonderlijke programma's gecentraliseerd en gehalveerd.

Stelposten
- Sinds de Begroting 2023 nemen we in de begroting een vierjarig perspectief op voor alle beleidsopgaven, dat qua hoogte aansluit op de kaderbrief voor het nieuwe begrotingsjaar (excl. autonome ontwikkelingen). De ruimte in de meerjarenraming tussen de kaderbrief en de begroting is als stelpost 'Ruimte voor nieuw beleid' opgenomen binnen deze beleidsopgave.
  Voor 2024 resteert op deze stelpost € 288.000. In afwachting van de besluitvorming over het Bestuursprogramma is deze stelpost nog aangehouden in de Begroting 2024.
- In de Begroting 2023 waren structureel baten opgenomen bij programma 9. Digitalisering. Deze baten zijn niet inbaar als subsidiebaten omdat de subsidiebaten bestemd zijn voor niet geraamde subsidielasten. Hierdoor is een structureel knelpunt ontstaan van € 450.000 (vanaf 2026 € 150.000). Dit knelpunt moet binnen de begroting van de gehele vereniging IPO opgevangen worden. Om die reden is dit knelpunt niet langer binnen programma Digitalisering IDA opgenomen maar als taakstellende stelpost binnen programma 10. Overig.

10.1.2 Loon- en Prijscompensatie

Voor de indexatie maken we gebruik van de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), zoals opgenomen in de kerngegevenstabel raming maart 2023 (CEP 2023). Op basis hiervan indexeren we in 2024 de personele budgetten met 5,2% en de materiële budgetten met 3,9%.

Wat mag het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
10.1 Overig						
10.1.1 Werkbudget en stelposten	160	-225	74	512	761	751
10.1.2 Loon- en Prijscompensatie	0	0	0	869	1.730	2.585
Totaal 10. Overig	**160**	**-225**	**74**	**1.381**	**2.492**	**3.336**

x € 1.000

Toelichting (bij afwijkingen t.o.v. Begroting 2023 > € 50.000)

10.1.1

Specificatie 10.1.1 Werkbudget en stelposten	2024	2025	2026	2027
Werkbudget	236	274	274	274
Stelpost Nieuw Beleid	288	689	638	627
Taakstelling ten onrechte geraamde baten	-450	-450	-150	-150
Totaal	**74**	**512**	**761**	**751**

- Van het oorspronkelijk beschikbare werkbudget uit 2021 ad € 300.000 resteert in de Begroting 2024 € 236.000.

- De ruimte voor Nieuw Beleid bedraagt in 2024 € 288.000, in 2025 € 689.000, in 2026 € 638.000 en in 2027 € 627.000.
- In de Begroting 2023 zijn ten onrechte baten geraamd waardoor een taakstelling is ontstaan van € 450.000 tot en met 2025 en daarna € 150.000

10.1.2 De indexatie over 2024 is verwerkt bij de diverse programma's. Voor de meerjarenraming is de indexatie (met dezelfde percentages) als stelpost opgenomen.

Bijlagen

1. Specificatie programmalasten en apparaatslasten 2024

Beleidsopgave	Programma-lasten	Apparaats-lasten	Totaal	Specificatie Apparaatslasten: Toerek. directe personeels-lasten	Toerek. indirecte personeels-lasten	Toerek. overige personeels-lasten	Toerek. huisvesting-lasten c.a.	Totaal apparaats-lasten
1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	0	195	195	130	40	6	19	195
1.1.2 Omgevingswet	2.706	216	2.922	144	45	7	21	216
1.1.3 Water	787	693	1.480	461	143	21	68	693
1.1.4 Wonen	0	476	476	317	98	14	47	476
1.2.1 Gezonde leefomgeving	22	164	186	110	34	5	16	164
1.2.2 Veilige leefomgeving	0	119	119	79	24	4	12	119
1.2.3 Duurzame leefomgeving	0	225	225	150	46	7	22	225
1.2.4 VTH-stelsel	209	403	612	268	83	12	39	403
Totaal programma 1	**3.724**	**2.491**	**6.216**	**1.659**	**513**	**76**	**244**	**2.491**
2.1.1 Duurzame Mobiliteit	173	584	757	389	120	18	57	584
2.1.2 Openbaar vervoer	0	303	303	202	62	9	30	303
2.1.3 Verkeersveiligheid	0	236	236	157	49	7	23	236
2.1.4 Fiets	103	108	211	72	22	3	11	108
2.1.5 Goederenvervoer & Logistiek	0	119	119	79	24	4	12	119
Totaal programma 2	**276**	**1.351**	**1.626**	**899**	**278**	**41**	**132**	**1.351**
3.1.1 Landbouw	0	552	552	367	114	17	54	552
3.1.2 Natuur	93	864	956	575	178	26	85	864
3.1.3 IPSN	78	2.195	2.273	1.461	452	67	215	2.195
Totaal programma 3	**171**	**3.610**	**3.781**	**2.404**	**743**	**110**	**354**	**3.610**
4.1.1 Coördinatie Klimaat en Energie	0	379	379	252	78	12	37	379
4.1.2 Regionale Energie Strategie 2.0	0	411	411	274	85	13	40	411
4.1.3 Industrie en bedrijventerreinen	0	288	288	192	59	9	28	288
4.1.4 Warmtetransitie	0	487	487	324	100	15	48	487
4.1.5 Energie-infrastructuur	0	173	173	115	36	5	17	173
Totaal programma 4	**0**	**1.738**	**1.738**	**1.157**	**358**	**53**	**170**	**1.738**
5.1.1 Regionaal economisch beleid	52	455	506	303	94	14	45	455
5.1.2 Digitale economie	32	106	138	71	22	3	10	106
5.1.3 Circulaire economie	53	130	183	86	27	4	13	130
5.1.4 Ruimtelijke economie	52	130	182	86	27	4	13	130
5.2.1 Cultuur	0	108	108	72	22	3	11	108
5.2.2 Erfgoed	0	76	76	50	16	2	7	76
5.2.3 Bibliotheekstelsel en innovatie	0	32	32	22	7	1	3	32
Totaal programma 5	**189**	**1.037**	**1.226**	**690**	**213**	**32**	**102**	**1.037**
6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudingen	268	1.123	1.391	748	231	34	110	1.123
6.1.2 Compensatie Zeeland	6.700	0	6.700	0	0	0	0	0
Totaal programma 6	**6.968**	**1.123**	**8.091**	**748**	**231**	**34**	**110**	**1.123**
7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering	156	714	870	476	147	22	70	714
7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen	644	649	1.293	432	134	20	64	649
7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12	675	628	1.303	418	129	19	62	628
Totaal programma 7	**1.475**	**1.991**	**3.466**	**1.326**	**410**	**61**	**195**	**1.991**
8.1.1 CAO	209	238	447	159	49	7	23	238
8.1.2 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap	0	65	65	43	13	2	6	65
8.1.3 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers	65	195	260	130	40	6	19	195
Totaal programma 8	**275**	**498**	**772**	**331**	**102**	**15**	**49**	**498**
9.1.1 Strategische kennisfunctie	15	108	123	72	22	3	11	108
9.1.2 Europa	269	693	962	461	143	21	68	693
9.2.1 Vitale vereniging	221	251	472	167	52	8	25	251
Totaal programma 9	**505**	**1.052**	**1.557**	**700**	**216**	**32**	**103**	**1.052**
10.1 Werkbudget en stelposten	74	0	74	0	0	0	0	0
10.2 Loon- en Prijscompensatie	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal programma 10	**74**	**0**	**74**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totaal generaal	**13.656**	**14.890**	**28.547**	**9.914**	**3.064**	**453**	**1.459**	**14.890**

Bedragen x 1.000

2. Specificatie programmalasten 2024

Programma	Programmaonderdeel	Beleidsopgave	Omschrijving	Bedrag
1. Ruimte en Leefomgeving	1.1 Ruimte	1.1.2 Omgevingswet	Advies en inhuur	106
			Beheer en onderhoud DSO	2.600
			Subtotaal	2.706
		1.1.3 Water	Bijdrage Informatiehuis Water	288
			Bijdrage Regionale keringen ontwikkelprogramma	137
			Bijdrage Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer	225
			Bijdrage Nederlands Hydrologisch Instrumentarium	138
			Subtotaal	787
	1.2 Leefomgeving	1.2.1 Gezonde leefomgeving	Bijdrage Impel	22
		1.2.4 VTH-stelsel	Doorontwikkelen stelsel VTH	209
			Totaal programma 1	**3.724**
2. Bereikbaarheid en Infrastructuur	2.1 Bereikbaarheid en Infratructuur	2.1.1 Duurzame mobiliteit	Inhuur adviesbureaus	173
		2.1.4 Fiets	Samenwerkingsverband MRDH (Metropoolregio) en	103
			Totaal programma 2	**276**
3. Landelijk Gebied	3.1 Landelijk Gebied	3.1.2 Natuur	Programma Natuur	55
			VRN	11
			PAS/expertise N2000/landbouw/reservepakket	27
			Subtotaal	93
		3.1.3 IPSN	Diverse programmalasten	78
			Totaal programma 3	**171**
4. Klimaat en Energie				
			Totaal programma 4	**0**
5. regionale economie en Cultuur	5.1 Regionale economie	5.1.1 Regionaal economisch beleid	Inhuur adviesbureaus	52
		5.1.2 Digitale economie	Inhuur adviesbureaus	32
		5.1.3 Circulaire Economie	Inhuur adviesbureaus	53
		5.1.4 Ruimtelijke Economie	Inhuur adviesbureaus	52
			Totaal programma 5	**189**
6. Financiën en Openbaar Bestuur	6.1 Financien en Openbaar bestuur	6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudingen	Inhuur adviesbureaus	268
		6.1.2 Compensatie Zeeland	Bijdrage provincie Zeeland	6.700
			Totaal programma 6	**6.968**
7. Digitalisering	7.1 Digitalisering	7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering	Lidmaatschap en divers	156
		7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen	Inhuur onderzoek- en adviesbureaus	644
		7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12	Beheer/Hosting en inhuur	675
			Totaal programma 7	**1.475**
8. Werkgeverszaken	8.1 Werkgeverszaken	8.1.1 CAO	Inhuur adviesbureaus en jaarlijkse bijdrage Actor	209
		8.1.2 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap	Jaarlijkse bijdragen	65
			Totaal programma 8	**275**
9. Bestuurs- en Verenigingszaken	9.1 Bestuurszaken	9.1.1 Strategische kennisfunctie	Bijdrage Schilthuisfonds	15
		9.1.2 Europa	Bijdrage Kenniscentrum Europa decentraal	222
			Bijdrage Council of European Municipalities and Regions	47
			Subtotaal	269
	9.2 Verenigingszaken	9.2.1 Vitale vereniging	Evenementen	126
			Netwerkorganisatie	95
			Subtotaal	221
			Totaal programma 9	**505**
10. Overig	10.1 Overig	10.1 Werkbudget en stelposten	Werkbudget	236
			Ruimte voor nieuw beleid	288
			Taakstelling baten Begroting 2023	-450
			Subtotaal	74
			Totaal programma 10	**74**
Totaal generaal				**13.656**

Bedragen x 1.000

3. Meerjarig overzicht beleidsopgaven

Programma	Programmaonderdeel	Beleidsopgave	BGR 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
1. Ruimte en Leefomgeving	1.1 Ruimte	1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	195	196	196	196
		1.1.2 Omgevingswet	2.922	3.214	3.504	3.794
		1.1.3 Water	1.480	1.485	1.485	1.447
		1.1.4 Wonen	476	479	479	479
	1.2 Leefomgeving	1.2.1 Gezonde leefomgeving	186	187	187	187
		1.2.2 Veilige leefomgeving	119	120	120	120
		1.2.3 Duurzame leefomgeving	225	227	227	227
		1.2.4 VTH-stelsel	612	465	465	465
		Totaal programma 1	**6.216**	**6.373**	**6.663**	**6.915**
2. Bereikbaarheid en Infrastructu	2.1 Bereikbaarheid en Infrastruc	2.1.1 Duurzame Mobiliteit	757	761	761	761
		2.1.2 Openbaar vervoer	303	305	305	305
		2.1.3 Verkeersveiligheid	236	238	238	238
		2.1.4 Fiets	211	212	212	212
		2.1.5 Goederenvervoer & Logistiek	119	120	120	120
		Totaal programma 2	**1.626**	**1.636**	**1.636**	**1.636**
3. Landelijk Gebied	3.1 Landelijk Gebied	3.1.1 Landbouw	552	556	556	556
		3.1.2 Natuur	956	962	962	962
		3.1.3 IPSN	2.273	2.288	2.288	2.288
		Totaal programma 3	**3.781**	**3.806**	**3.806**	**3.806**
4. Klimaat en Energie	4.1 Klimaat en Energie	4.1.1 Coördinatie Klimaat en Energie	379	381	381	381
		4.1.2 Regionale Energie Strategie 2.0	411	414	414	414
		4.1.3 Industrie en bedrijventerreinen	288	109	109	109
		4.1.4 Warmtetransitie	487	218	218	218
		4.1.5 Energie-infrastructuur	173	174	174	174
		Totaal programma 4	**1.738**	**1.297**	**1.297**	**1.297**
5. Ondernemen en Cultuur	5.1 Ondernemen	5.1.1 Regionaal economisch beleid	506	460	460	460
		5.1.2 Digitale economie	138	138	138	138
		5.1.3 Circulaire economie	183	131	131	131
		5.1.4 Ruimtelijke economie	182	133	133	133
	5.2 Cultuur	5.2.1 Cultuur	108	109	109	109
		5.2.2 Erfgoed	76	76	76	76
		5.2.3 Bibliotheekstelsel en innovatie	32	33	33	33
		Totaal programma 5	**1.226**	**1.079**	**1.079**	**1.079**
6. Financiën en Openbaar Bestu	6.1 Financien en Openbaar bestuur	6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudingen	1.391	1.399	1.399	1.399
		6.1.2 Compensatie Zeeland	6.700	6.700	6.700	6.700
		Totaal programma 6	**8.091**	**8.099**	**8.099**	**8.099**
7. Digitalisering	7.1 Digitalisering	7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering	870	875	875	875
		7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen	1.293	1.298	1.298	1.298
		7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12	1.303	1.307	1.307	1.307
		Totaal programma 7	**3.466**	**3.480**	**3.480**	**3.480**
8. Werkgeverszaken	8.1 Werkgeverszaken	8.1.1 CAO	447	449	449	449
		8.1.2 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap	65	65	65	65
		8.1.3 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers	260	261	261	261
		Totaal programma 8	**772**	**776**	**776**	**776**
9. Bestuurs- en Verenigingszake	9.1 Bestuurszaken	9.1.1 Strategische kennisfunctie	123	124	124	124
		9.1.2 Europa	962	967	967	967
	9.2 Verenigingszaken	9.2.1 Vitale vereniging	472	474	474	474
		Totaal programma 9	**1.557**	**1.564**	**1.564**	**1.564**
10. Overig	10.1 Overig	10.1 Werkbudget en stelposten	74	512	761	751
		10.2 Loon- en Prijscompensatie	0	869	1.730	2.585
		Totaal programma 10	**74**	**1.381**	**2.492**	**3.336**
Totaal generaal			**28.547**	**29.492**	**30.890**	**31.987**

x € 1.000

4. Meerjarig overzicht formatietoerekening

Programma	Programmaonderdeel	Beleidsopgave	BGR 2024	MJR 2025	MJR 2026	MJR 2027
1. Ruimte en Leefomgeving	1.1 Ruimte	1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	0,90	0,90	0,90	0,90
		1.1.2 Omgevingswet	1,00	1,00	1,00	1,00
		1.1.3 Water	3,20	3,20	3,20	3,20
		1.1.4 Wonen	2,20	2,20	2,20	2,20
	1.2 Leefomgeving	1.2.1 Gezonde leefomgeving	0,76	0,76	0,76	0,76
		1.2.2 Veilige leefomgeving	0,55	0,55	0,55	0,55
		1.2.3 Duurzame leefomgeving	1,04	1,04	1,04	1,04
		1.2.4 VTH-stelsel	1,86	1,86	1,86	1,86
			11,51	**11,51**	**11,51**	**11,51**
2. Bereikbaarheid en Infrastructu	2.1 Bereikbaarheid en Infrastructuur	2.1.1 Duurzame Mobiliteit	2,70	2,70	2,70	2,70
		2.1.2 Openbaar vervoer	1,40	1,40	1,40	1,40
		2.1.3 Verkeersveiligheid	1,09	1,09	1,09	1,09
		2.1.4 Fiets	0,50	0,50	0,50	0,50
		2.1.5 Goederenvervoer & Logistiek	0,55	0,55	0,55	0,55
			6,24	**6,24**	**6,24**	**6,24**
3. Landelijk Gebied	3.1 Landelijk Gebied	3.1.1 Landbouw	2,55	2,55	2,55	2,55
		3.1.2 Natuur	3,99	3,99	3,99	3,99
		3.1.3 IPSN	10,14	10,14	10,14	10,14
			16,68	**16,68**	**16,68**	**16,68**
4. Klimaat en Energie	4.1 Klimaat en Energie	4.1.1 Coördinatie Klimaat en Energie	1,75	1,75	1,75	1,75
		4.1.2 Regionale Energie Strategie 2.0	1,90	1,90	1,90	1,90
		4.1.3 Industrie en bedrijventerreinen	1,33	0,50	0,50	0,50
		4.1.4 Warmtetransitie	2,25	1,00	1,00	1,00
		4.1.5 Energie-infrastructuur	0,80	0,80	0,80	0,80
			8,03	**5,95**	**5,95**	**5,95**
5. Reghionale economie en Cultuur	5.1 Regionale economie	5.1.1 Regionaal economisch beleid	2,10	2,10	2,10	2,10
		5.1.2 Digitale economie	0,49	0,49	0,49	0,49
		5.1.3 Circulaire economie	0,60	0,60	0,60	0,60
		5.1.4 Ruimtelijke economie	0,60	0,60	0,60	0,60
	5.2 Cultuur	5.2.1 Cultuur	0,50	0,50	0,50	0,50
		5.2.2 Erfgoed	0,35	0,35	0,35	0,35
		5.2.3 Bibliotheekstelsel en innovatie	0,15	0,15	0,15	0,15
			4,79	**4,79**	**4,79**	**4,79**
6. Financiën en Openbaar Bestu	6.1 Financien en Openbaar bestuur	6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudingen	5,19	5,19	5,19	5,19
		6.1.2 Compensatie Zeeland	0,00	0,00	0,00	0,00
			5,19	**5,19**	**5,19**	**5,19**
7. Digitalisering	7.1 Digitalisering	7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering	3,30	3,30	3,30	3,30
		7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen	3,00	3,00	3,00	3,00
		7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12	2,90	2,90	2,90	2,90
			9,20	**9,20**	**9,20**	**9,20**
8. Werkgeverszaken	8.1 Werkgeverszaken	8.1.1 CAO	1,10	1,10	1,10	1,10
		8.1.2 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap	0,30	0,30	0,30	0,30
		8.1.3 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers	0,90	0,90	0,90	0,90
			2,30	**2,30**	**2,30**	**2,30**
9. Bestuurs- en Verenigingszake	9.1 Bestuurszaken	9.1.1 Strategische kennisfunctie	0,50	0,50	0,50	0,50
		9.1.2 Europa	3,20	3,20	3,20	3,20
	9.2 Verenigingszaken	9.2.1 Vitale vereniging	1,16	1,16	1,16	1,16
			4,86	**4,86**	**4,86**	**4,86**
10. Overig	10.1 Overig	10.1 Werkbudget en stelposten	0,00	0,00	0,00	0,00
		10.2 Loon- en Prijscompensatie	0,00	0,00	0,00	0,00
		Oude beleidsopgaven				
			0,00	**0,00**	**0,00**	**0,00**
			68,80	**66,72**	**66,72**	**66,72**

5. Specificatie bijdragen per provincie 2024

							6. Fin. en Openbaar Bestuur							
		1. Ruimte en Leefbaar-heid	2. Bereik-baarheid en Infra-structuur	3. Landelijk gebied	4. Klimaat en Energie	5. Regionale economie en Cultuur	6. Financiën en Openbaar Bestuur m.u.v. 6.1.2	6.1.2 Compen-satie Zeeland *	Totaal 6. Financiën en Openbaar Bestuur	7. Digitalise-ring	8. Werk-gevers-zaken	9. Bestuurs- en Vereni-gings-zaken	10. Overig	Totaal IPO Begroting
Te verdelen bedrag ->		**6.216**	**1.626**	**3.781**	**1.738**	**1.226**	**1.391**	**6.700**	**8.091**	**3.466**	**772**	**1.557**	**74**	**28.547**
Provincie	**Proc. aandeel**													
Groningen	6,80%	422	111	257	118	83	95	279	374	236	52	106	5	1.764
Fryslân	9,49%	590	154	359	165	116	132	501	633	329	73	148	7	2.573
Drenthe	8,12%	505	132	307	141	99	113	107	220	281	63	126	6	1.880
Overijssel	9,43%	586	153	357	164	116	131	912	1.043	327	73	147	7	2.972
Flevoland	5,30%	330	86	200	92	65	74	3	77	184	41	83	4	1.162
Gelderland	10,67%	663	174	403	185	131	148	1.809	1.958	370	82	166	8	4.140
Utrecht	7,78%	483	127	294	135	95	108	215	323	270	60	121	6	1.915
Noord-Holland	8,17%	508	133	309	142	100	114	579	692	283	63	127	6	2.363
Zuid-Holland	9,16%	569	149	346	159	112	127	79	206	317	71	143	7	2.079
Zeeland	5,96%	370	97	225	104	73	83		83	206	46	93	4	1.301
Noord-Brabant	10,89%	677	177	412	189	134	152	1.461	1.613	378	84	170	8	3.841
Limburg	8,25%	513	134	312	143	101	115	754	869	286	64	128	6	2.556
Totaal	**100,00%**	**6.216**	**1.626**	**3.781**	**1.738**	**1.226**	**1.391**	**6.700**	**8.091**	**3.466**	**772**	**1.557**	**74**	**28.547**

Ten opzichte van eerdere jaren zijn de provincies in dit overzicht in volgorde van Noord naar Zuid weergegeven.

x € 1.000

** 6.1.2: Hier is sprake van een andere verdeelsleutel

6. Doorkijk bijdragen per provincie 2024-2027

De meerjarige bijdragen zijn gebaseerd op de verdeelsleutel die gehanteerd is voor de Begroting 2024.

Provincie	Proc. aandeel	Rekening 2022	Begroting 2023*	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Groningen	6,80%	2.290	2.031	1.764	1.828	1.923	1.998
Fryslân	9,49%	2.608	2.343	2.573	2.663	2.796	2.900
Drenthe	8,12%	1.994	1.753	1.880	1.957	2.070	2.159
Overijssel	9,43%	3.034	2.769	2.972	3.061	3.193	3.297
Flevoland	5,30%	1.696	1.503	1.162	1.212	1.286	1.344
Gelderland	10,67%	4.432	4.140	4.140	4.241	4.391	4.508
Utrecht	7,78%	2.543	2.253	1.915	1.988	2.097	2.182
Noord-Holland	8,17%	2.788	2.496	2.363	2.440	2.555	2.644
Zuid-Holland	9,16%	2.670	2.340	2.079	2.166	2.294	2.394
Zeeland	5,96%	1.741	1.522	1.301	1.358	1.441	1.506
Noord-Brabant	10,89%	4.014	3.705	3.841	3.944	4.096	4.216
Limburg	8,25%	2.839	2.574	2.556	2.634	2.749	2.840
Totaal	**100,00%**	**32.650**	**29.430**	**28.547**	**29.492**	**30.890**	**31.987**

** Primitieve begroting*

Verschil t.o.v. 2024				**945**	**2.344**	**3.440**

Bedragen x € 1.000

7. Was-wordt; conversie 2024 - 2023

De programma-indeling van de begroting 2024 is ten opzichte van 2023 aanzienlijk gewijzigd. Voor de aansluiting met de voorafgaande begroting is hierna een overzicht in de vorm van een wordt-was tabel opgenomen.

Programma-indeling Begroting 2024			Sluit aan op beleidsopgave Begroting 2023
Programma	**Programmaonderdeel**	**Beleidsopgave**	
1. Ruimte en Leefomgeving	1.1 Ruimte	1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	1.1 Ruimtelijke ontwikkeling
		1.1.2 Omgevingswet	1.4 Implementatie Omgevingswet 1.5 DSO
		1.1.3 Water	1.2 Water 1.6 NHI
		1.1.4 Wonen	1.3 Wonen
	1.2 Leefomgeving	1.2.1 Gezonde leefomgeving	2.1 Gezonde leefomgeving 2.6 Abonnementen
		1.2.2 Veilige leefomgeving	2.4 Omgevingsveiligheid
		1.2.3 Duurzame leefomgeving	2.2 Circulaire Economie 2.3 Klimaat en Energie
		1.2.4 VTH-stelsel	2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet
2. Bereikbaarheid en Infrastructuur	2.1 Bereikbaarheid en Infrastructuur	2.1.1 Duurzame mobiliteit	4.1 Duurzame Mobiliteit 4.5 KpVV
		2.1.2 Openbaar vervoer	4.2 Openbaar vervoer
		2.1.3 Verkeersveiligheid	4.3 Verkeersveiligheid
		2.1.4 Fiets	4.4 Fiets
		2.1.5 Goederenvervoer & Logistiek	4.6 Goederenvervoer & Logistiek
3. Landelijk Gebied	3.1 Landelijk Gebied	3.1.1 Landbouw	3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 3.2 Duurzame Landbouw 3.3 Klimaatakkoord Landbouw Landgebruik
		3.1.2 Natuur	3.4 Programma Natuur 3.5 Natuurwetgeving 3.6 Faunabeheer 3.7 Natuurbeleid 3.8 Natura 2000
		3.1.3 Interprovinciaal programma Stikstof en Natuur	3.9. Interprovinciaal programma Stikstof en Natuur
4. Klimaat en Energie	4.1 Klimaat en Energie	4.1.1 Coördinatie Klimaat en Energie	2.7. Coördinatie uitvoering Klimaatakkoord/ Beleidsprogramma
		4.1.2 Regionale Energie Strategie 2.0	2.9 Regionale Energie Strategie 2.0
		4.1.3 Industrie en bedrijventerreinen	2.11 Industrie en bedrijventerreinen
		4.1.4 Warmtetransitie	2.12 Warmtetransitie
		4.1.5 Energie-infrastructuur	2.13 Energie-infrastructuur
5. Regionale economie en Cultuur	5.1 Regionale economie	5.1.1 Regionaal economisch beleid	5.1. Agenda Samenhangend Investeren 5.2. Regionale Arbeidsmarkt 5.4. Europees regionaal beleid
		5.1.2 Digitale economie	5.5. Digitalisering Regionale Economie
		5.1.3 Circulaire economie	5.3 Circulaire Economie
		5.1.4 Ruimtelijke economie	5.7 Ruimtelijke economie
	5.2 Cultuur	5.2.1 Cultuur	6.1. Cultuur 6.3. Cultuureducatie
		5.2.2 Erfgoed	6.2. Erfgoed
		5.2.3 Bibliotheekstelsel en innovatie	6.4. Bibliotheekstelsel en innovatie
6. Financiën en Openbaar bestuur	6.1 Financien en Openbaar bestuur	6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudingen	7.1 Consultaties en wetgevingstrajecten 7.2 Provinciale rol in de ruimte 7.4 Financiële verhoudingen
		6.1.2 Compensatie Zeeland	10.4 Compensatie Zeeland
7. Digitalisering	7.1 Digitalisering	7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering	9.3. Belangenbehartiging digitalisering
		7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen	9.1. Afhechting programma IDA
		7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12	9.2. Activiteiten passend in profiel BIJ12
8. Werkgeverszaken	8.1 Werkgeverszaken	8.1.1 CAO	8.1 CAO
		8.1.2 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap	8.3 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap
		8.1.3 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers	8.2 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers
9. Bestuurs- en Vereningszaken	9.1 Bestuurszaken	9.1.1 Strategische kennisfunctie	7.3 Strategische kennisfunctie
		9.1.2 Europa	7.6 Europa
	9.2. Verenigingszaken	9.2.1 Vitale vereniging	7.5 Vitale vereniging
10. Overig	10.1 Overig	10.1 Werkbudget en stelposten	10.1 Werkbudget
		10.2 Loon- en prijscompensatie	10.2 Stelpost L&P-compensatie

In de tabel hieronder is de financiële conversie weergegeven. In het linker gedeelte zijn de totale lasten in 2024 per beleidsopgave weergegeven overeenkomstig de nieuwe opzet van de Begroting 2024. De bedragen sluiten aan op de tabellen bij de hoofdstukken 1 tot en met 10. In het rechtergedeelte is de uitkomst weergegeven overeenkomstig de oude begrotingsopzet. Onderaan de tabel blijkt dat het totaal aansluit op de nieuwe indeling.

Programma	Programmaonderdeel	Beleidsopgave	BGR 2024
1. Ruimte en Leefomgeving	1.1 Ruimte	1.1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	195
		1.1.2 Omgevingswet	2.922
		1.1.3 Water	1.480
		1.1.4 Wonen	476
	1.2 Leefomgeving	1.2.1 Gezonde leefomgeving	186
		1.2.2 Veilige leefomgeving	119
		1.2.3 Duurzame leefomgeving	225
		1.2.4 VTH-stelsel	612
Totaal programma 1			**6.216**
2. Bereikbaarheid en Infrastructuur	2.1 Bereikbaarheid en Infrastructuur	2.1.1 Duurzame Mobiliteit	757
		2.1.2 Openbaar vervoer	303
		2.1.3 Verkeersveiligheid	236
		2.1.4 Fiets	211
		2.1.5 Goederenvervoer & Logistiek	119
Totaal programma 2			**1.626**
3. Landelijk Gebied	3.1 Landelijk Gebied	3.1.1 Landbouw	552
		3.1.2 Natuur	956
		3.1.3 IPSN	2.273
Totaal programma 3			**3.781**
4. Klimaat en Energie	4.1 Klimaat en Energie	4.1.1 Coördinatie Klimaat en Energie	379
		4.1.2 Regionale Energie Strategie 2.0	411
		4.1.3 Industrie en bedrijventerreinen	288
		4.1.4 Warmtetransitie	487
		4.1.5 Energie-infrastructuur	173
Totaal programma 4			**1.738**
5. Ondernemen en Cul	5.1 Ondernemen	5.1.1 Regionaal economisch beleid	506
		5.1.2 Digitale economie	138
		5.1.3 Circulaire economie	183
		5.1.4 Ruimtelijke economie	182
	5.2 Cultuur	5.2.1 Cultuur	108
		5.2.2 Erfgoed	76
		5.2.3 Bibliotheekstelsel en innovatie	32
Totaal programma 5			**1.226**
6. Financiën en Openbaar Bestuur	6.1 Financien en Openbaar bestuur	6.1.1 Financiële en bestuurlijke verhoudingen	1.391
		6.1.2 Compensatie Zeeland	6.700
Totaal programma 6			**8.091**
7. Digitalisering	7.1 Digitalisering	7.1.1 Belangenbehartiging digitalisering	870
		7.1.2 Doorlopende meerjarige verplichtingen	1.293
		7.1.3 Activiteiten passend in profiel BIJ12	1.303
Totaal programma 7			**3.466**
8. Werkgeverszaken	8.1 Werkgeverszaken	8.1.1 CAO	447
		8.1.2 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap	65
		8.1.3 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers	260
Totaal programma 8			**772**
9. Bestuurs- en Verenigingszaken	9.1 Bestuurszaken	9.1.1 Strategische kennisfunctie	123
		9.1.2 Europa	962
	9.2 Verenigingszaken	9.2.1 Vitale vereniging	472
Totaal programma 9			**1.557**
10. Overig	10.1 Overig	10.1 Werkbudget en stelposten	74
		10.2 Loon- en Prijscompensatie	0
Totaal programma 10			**74**
Totaal generaal			**28.547**

x € 1.000

Beleidsopgave volgens opzet Begroting 2023	Bedrag
1.1 Ruimtelijke ontwikkeling	195
1.4. Implementatie Omgevingswet/Interprovinciale coördinatie DSO	322
1.5 Digitaal Stelsel Omgevingswet	2.600
1.2 Water	1.342
1.6 Nederlands Hydrologisch Instrumentarium	138
1.3 Wonen	476
2.1 Gezonde leefomgeving	164
2.6 Abonnementen/Kennisdeling internationaal	22
2.4 Omgevingsveiligheid	119
2.2 Circulaire Economie	61
2.3 Klimaat en Energie	164
2.5 VTH-stelsel en Omgevingswet	612
****	**6.216**
4.1 Duurzame Mobiliteit	735
4.5 KpVV	22
4.2 Openbaar vervoer	303
4.3 Verkeersveiligheid	236
4.4 Fiets	211
4.6 Goederenvervoer & Logistiek	119
****	**1.626**
3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid	173
3.2 Duurzame Landbouw	335
3.3 Klimaatakkoord Landbouw Landgebruik	43
3.4 Programma Natuur	399
3.5 Natuurwetgeving	108
3.6 Faunabeheer	108
3.7 Natuurbeleid	97
3.8 Natura 2000 en EU-Biodiversiteit	244
3.9. Stikstof	2.273
****	**3.781**
2.7. Coördinatie uitvoering Klimaatakkoord/ Beleidsprogramma	379
2.9 Regionale Energie Strategie 2.0	411
2.11 Industrie en bedrijventerreinen	288
2.12 Warmtetransitie	487
2.13 Energie-infrastructuur	173
****	**1.738**
5.1. Agenda Samenhangend Investeren	312
5.2. Regionale Arbeidsmarkt, Human Capital	130
5.4. Europees regionaal beleid	65
5.5. Digitalisering Regionale Economie	138
5.3 Circulaire Economie	183
5.7 Ruimtelijke economie	182
6.1. Cultuur	87
6.3. Cultuureducatie	22
6.2. Erfgoed	76
6.4. Bibliotheekstelsel en innovatie	32
****	**1.226**
7.1 Consultaties en wetgevingstrajecten	627
7.2 Provinciale rol in de ruimte	245
7.4 Financiële verhoudingen	518
10.4 Compensatie Zeeland	6.700
****	**8.091**
9.3. Belangenbehartiging digitalisering	870
9.1. Afhechting programma IDA	1.293
9.2. Activiteiten passend in profiel BIJ12	1.303
****	**3.466**
8.1 CAO	447
8.2 Rechtspositie en integriteit politiek ambtsdragers	65
8.3 Goed provinciaal en publiek werkgeverschap	260
****	**772**
7.3 Strategische kennisfunctie	123
7.6 Europa	962
7.5 Vitale vereniging	472
****	**1.557**
10.1 Werkbudget	74
10.2 Stelpost L&P-compensatie	0
****	**74**
****	**28.547**

x € 1.000

8. Afkortingenlijst

Afkorting	Volledige omschrijving
AAC	ambtelijke adviescommissie
AADV	Altijd Actuele Digitale Vergunning
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACS	Ambtelijke Commissie Stikstof
AI	Articiële Intelligentie
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
APK	Algemene Periodieke Keuring
Appa	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AV	Algemene Vergadering
AZ	ministerie van Algemene Zaken
BAC	bestuurlijke adviescommissie
BAR	Brexit Adjustment Reserve
BCS	Bestuurlijke Commissie Stikstof
BDU	brede doeluitkering
BLOW	bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie
BNC	beoordeling nieuwe commissievoorstellen
BNG	betalen naar gebruik
BOb	Bestuurlijk Omgevingsberaad
BOD	Bestuurlijke Onderhandelingsdelegatie
BOFv	Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen
BRB	Beraad Ruimtelijk Beleid
BRO	Basis Registratie Ondergrond
Brzo	Besluit risico’s zware ongevallen
BUZA	ministerie van Buitenlandse Zaken
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZPW	bestuurlijk Stichting Zelfstandige Publieke Werkgevers
CCU/CCS	Carbon Capture Utilization/Storage
CdK	Commissaris van de Koning
CE	circulaire economie
CEP	centraal economisch plan
CEMR	Council of European Municipalities and Regions
CES	cluster energiestrategie
CO2	koolstofdioxide
CPB	Centraal Planbureau
CvdR	Comité van de Regio's
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EFRO	Europees Fonds voor Regionale economie
EP	Europees Parlement
ERIAFF	European Regions for Innovation in Agriculture, Food and Forestry

ESF	Europees Sociaal Fonds
ESIF	Europese structuur- en investeringsfondsen
EU	Europese Unie
EZK	ministerie van Economische Zaken en Klimaat
FTK	financieel toetsingskader
FVw	Financiële-verhoudingswet
GIR	Gemeenschappelijke Inspectie Ruimte
GLB-NSP	gemeenschappelijk landbouwbeleid-nationaal strategisch plan
Grip	gecoördineerde regionale incidentbestrijdingsprocedure
GWW	grond-, weg- en waterbouw
HCA	human capital agenda
HNP	Huis Nederlandse Provincies (in Brussel)
HRE	herstel regionale economie
I&W	ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
IBDS	interbestuurlijke datastrategie
IBP	interbestuurlijk programma
IDA	Interprovinciale Digitale Agenda
IFV	Interbestuurlijke en financiële verhoudingen
IHW	Informatiehuis Water
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IMPEL	European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law
IPO	Interprovinciaal Overleg
IPS	interprovinciaal programma stikstof
IPSN	Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof en Natuur
J&V	ministerie van Justitie en Veiligheid
JTF	Just Transition Fund
KED	Kenniscentrum Europa Decentraal
KIA	kennis- en innovatieagenda
KIC	kennis- en Innovatieconvenant
KOB	kwaliteit openbaar bestuur
KpVV	Kennisplatform Verkeer en Vervoer
KRW	Kaderrichtlijn Water
LCW	Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling
LDS	landelijk dekkend stelsel
LEV	licht elektronische voertuigen
LGR	Landelijke Grondwater Register
LHS	landelijke handhavingsstrategie
LNV	ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LV	landelijke voorziening
LVMB	Landelijk Verkeersmanagement Beraad
MAP's	EU-milieuactieprogramma's
MIEK	Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

MJA/MEE	meerjarenafspraak energie-efficiëntie
MKB	midden- en kleinbedrijf
MTH	milieu, toezicht en handhaving
N2000	Natura2000
NAL	Nationale Agenda Laadinfrastructuur
NAP	Actieprogramma Nitraatrichtlijn
NAS	nationale klimaatadaptatiestrategie
NBTC	Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen
NGO	niet-gouvernementele organisatie
NGR	Nationaal Geo Register
NHI	Nederlands Hydrologisch Instrumentarium
NMP	Nationaal Milieuprogramma
NOVB	Nationaal Openbaarvervoerberaad
NOVI	Nationale Omgevingsvisie
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NP-RES	Nationaal Programma Regionale Energiestrategie
NSP	nationaal strategisch plan
NTF	Nationaal Toekomstbeeld Fiets
NOVEX	Nationale Omgevingsvisie Extra
OCW	ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OEM	overige eigen middelen
OGB	opdrachtgeversberaad
Olo	Omgevingsloket Online
OM	Openbaar Ministerie
OV	openbaar vervoer
PBL	Planbureau voor de Leefomgeving
PFAS	poly- en perfluoralkylstoffen
PHEV	plug in hybride elektrische voertuigen
PIDI/MIEK	Nationaal Programma Infrastructuur Duurzame Industrie / Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat
PLOOI	Platform Open Overheidsinformatie
PPC	provinciale producten catalogus
PV	Permanente Vertegenwoordiging
RAL	Regionale Agenda Laadinfrastructuur
REACT-EU	Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe
REIS	regionale energie-infrastructuur
RES'en	regionale energiestrategieën
REV	Register Externe Veiligheid
RFF	Recovery and Resilience Facility
RISM	Road infrastructure safety management
RMP	regionaal mobiliteitsprogramma
ROM's	regionale ontwikkelingsmaatschappijen
ROWW	ruimtelijke ontwikkeling, water en wonen
RTLG	Realisatie Transitie Landelijk Gebied

RVO	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
RVV	Reglement verkeersregels en verkeerstekens
SDE	Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie
SDG's	Sustainable Development Goals
SDN	Safety Delta Nederland
Shine	sustainable houses in inclusive neighbourhoods
SLA	schoneluchtakkoord
SPI	prestatie-indicatoren voor verkeersveiligheid
SPN	Stichting Samenwerkende Provinciale Ondersteuningsinstellingen Nederland
SPUK	specifieke uitkering
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
SUM	stand van zaken uitvoering Klimaatakkoord Mobiliteit
TBOV	toekomstbeeld openbaar vervoer
TdF	Tour de Force
TWh	terrawattuur
UP CE	landelijk Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie
UvW	Unie van Waterschappen
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOB	Vereniging Openbare Bibliotheken
VP	vitaal platteland
VSO	Verbond voor Sectorwerkgevers Overheid
VTE	vrijetijdseconomie
VTH	vergunningverlening, toezicht en handhaving
WKO	warmte- en koudeopslag
WKP	waterkwaliteitsportaal
Woo	Wet open overheid
WSOB	Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
ZBO	zelfstandig bestuursorgaan
ZPW	zelfstandige publieke werkgevers
ZZS	zeer zorgwekkende stoffen

Werkt voor provincies

Jaarplan en Begroting BIJ12 2024

14 september 2023

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

0 Inleiding **5**
0.1 Opzet Jaarplan en Begroting 2024 5
0.2 De rol en positie van BIJ12 5
0.3 Belangrijke ontwikkelingen 7
0.4 Algemene uitgangspunten Begroting 2024 11

1 Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 ..... **12**
1.1 Wat willen we bereiken in 2024? 12
1.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027 15
1.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024 15
1.4 Toelichting op de Begroting 2024 15

2 Natuurinformatie en Natuurbeheer **17**
2.1 Wat willen we bereiken in 2024 voor Natuurinformatie? 17
2.2 Lange termijndoelstellingen voor Natuurinformatie tot 2027 19
2.3 Wat willen we bereiken in 2024 voor Natuurbeheer? 19
2.4 Lange termijndoelstellingen voor Natuurbeheer tot 2027 21
2.5 Wat mag het kosten: Begroting 2024 21
2.6 Toelichting op de Begroting 2024 21

3 Faunazaken **23**
3.1 Wat willen we bereiken in 2024? 23
3.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027 24
3.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024 24
3.4 Toelichting op de Begroting 2024 24

4 AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) **25**
4.1 Wat willen we bereiken in 2024? 25
4.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027 26
4.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024 26
4.4 Toelichting op de Begroting 2024 26

5 Drugsafvaldumpingen **27**
5.1 Wat willen we bereiken in 2024? 27
5.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027 27
5.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024 27
5.4 Toelichting op de Begroting 2024 27

6 Gemeenschappelijke BeheerOrganisatie (GBO) **29**
6.1 Wat willen we bereiken in 2024? 29
6.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027 31
6.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024 32
6.4 Toelichting op de Begroting 2024 32

7 Interne organisatie (Directie en Bedrijfsvoering) **33**
7.1 Wat willen we bereiken in 2024? 33
7.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027 33
7.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024 34
7.4 Toelichting op de Begroting 2024 34

8 Totaaloverzicht Begroting 2024 ..... **36**
8.1 Baten en lasten 2024 36

9 Meerjarenperspectief en verdeling provinciale bijdragen **37**
9.1 Meerjarenperspectief van de Begroting BIJ12 2024-2027 37
9.2 Verdeling provinciale bijdragen 2024 39
9.3 Indicatie provinciale bijdragen vanaf 2025 40
9.4 Historisch overzicht provinciale bijdragen vanaf 2019 41
9.5 Verloopoverzicht reserves BIJ12 41

Bijlage 1: Afkortingenoverzicht **42**

Bijlage 2: Governance BIJ12 ..... **44**

Samenvatting

Voor u ligt de Begroting 2024 van BIJ12. Deze wordt samen met de Begroting 2024 van IPO-bureau aangeboden. Beide organisatieonderdelen zijn onderdeel van de vereniging IPO (hierna IPO) en werken op specifieke onderdelen nauw met elkaar samen, elk vanuit hun eigen opdracht.

BIJ12 voert structurele werkzaamheden uit en ondersteunt en verbindt de provincies met de uitvoering van wettelijke regelingen, voornamelijk op het domein van de transitie natuur en stikstof. We voeren in mandaat van de 12 provincies 2 wettelijke regelingen uit in het fysieke domein: de afhandeling van de faunaschades en van de drugsafvaldumpingen. We ondersteunen en verbinden de provincies met secretariaten en coördinatie van werkgroepen, en adviseren vanuit de uitvoering. Om onze taken goed uit te kunnen voeren halen we data op en verwerken dit tot betrouwbare informatie, op basis waarvan provincies besluiten kunnen nemen. Dit leidt tot de versterking van de collectieve kennis van provincies. De kracht van BIJ12 ligt in de uitvoering van regelingen enerzijds en in de uniformering en standaardisering van data en informatie voor de uitvoering van onze opdrachten anderzijds.

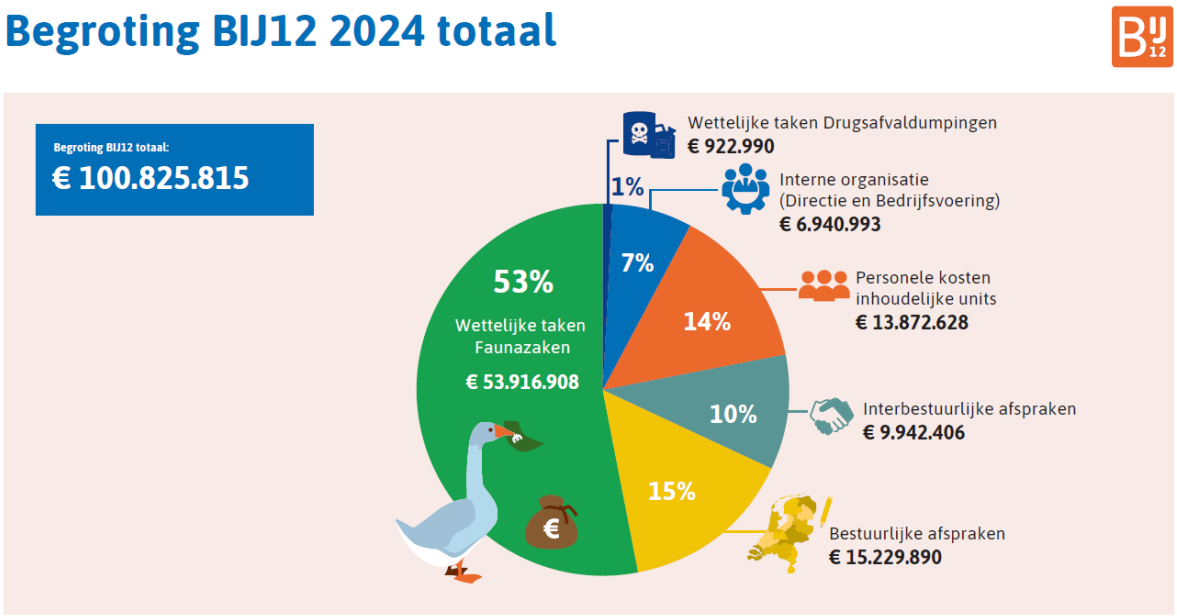
BIJ12 is georganiseerd in 4 inhoudelijke units: Expertiseteam Stikstof en Natura 2000, Natuurinformatie en Natuurbeheer (NINB), Faunazaken (inclusief AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG) en Drugsafvaldumpingen) en Gemeenschappelijke BeheerOrganisatie (GBO). Deze worden ondersteund door de Interne organisatie (Directie en Bedrijfsvoering).

De totale begroting beslaat 100,8 miljoen euro. Wanneer de open-eind-regeling afhandelen faunaschades (53,9 miljoen euro) en de subsidieverlening voor drugsafvaldumping (1 miljoen euro) buiten beschouwing worden gelaten, beslaat de begroting 46 miljoen euro.

Aan alle taken die BIJ12 uitvoert, liggen wettelijke taken of (inter)bestuurlijke afspraken ten grondslag. De taken en afspraken zijn grotendeels structureel van aard en worden gerealiseerd door het vaste personeel dat op de formatie staat. De werkzaamheden bij de Interne organisatie (Directie en Bedrijfsvoering) zijn ondersteunend aan de uitvoering van de opdrachten, geven invulling aan goed werkgeverschap en aan de ontwikkeling van de medewerkers en de organisatie.

Alle taken leveren meerwaarde op voor de provincies. Bijvoorbeeld kostenefficiëntie of kwalitatieve meerwaarde zoals kennis- en expertiseopbouw.

In de Begroting 2024 worden per unit de wettelijke taken en de (inter)bestuurlijke afspraken aangegeven en de personeels- en uitvoeringskosten die nodig zijn om deze afspraken uit te voeren.

Begroting BIJ12 2024 totaal

Verwerking Voorjaarsnota 2023 en Kaderbrief 2024 in Begroting 2024

De Begroting 2024 is gebaseerd op de Kaderbrief 2024. Daarbij zijn de meerjarige bijstellingen uit de Voorjaarsnota 2023 verwerkt in de Begroting 2024. Er is 1 wijziging ten opzichte van de Kaderbrief 2024:

In de paragraaf (0.3.7.) over 'open-eind-regeling afhandelen faunaschades' was in de Kaderbrief 2024 en de conceptbegroting rekening gehouden met totale bijdragen voor de provincies van € 52,7 miljoen. In de tussenliggende periode tussen de conceptbegroting en de definitieve begroting is gebleken dat er een rekenfout is ontstaan: de bijdragen in de kolom 'Wolf' zijn abusievelijk verminderd in plaats van vermeerderd. Dit is in de definitieve begroting aangepast en hiermee is het totaalbedrag vermeerderd met € 1,2 miljoen. De totale bijdragen komen hiermee op € 53,9 miljoen. Zie paragraaf 0.3.7. voor de tabel met bijdragen per provincie.

Daarnaast zijn er enkele budgetneutrale verschuivingen:

- Binnen het Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 (zie paragraaf 1.1);
- Binnen de unit Faunazaken (zie paragraaf 3.4);
- Tussen de units NINB en Interne organisatie (Bedrijfsvoering) (zie paragraaf 2.6 en 7.4);
- Tussen de units GBO en Interne organisatie (Bedrijfsvoering) (zie paragraaf 6.4 en 7.4).

Overzicht opbouw Begroting BIJ12 2024

Begroting 2024

	Primaire Begroting	Mutatie Doorwerking	Doorwerking KB/Begroting	Mutatie Begroting	
Lasten	**2023**	**MJR begroting**	**2024**	**2024**	**2024**
Expertiseteam Stikstof en N2000	9.999.104	-362.999	352.889		9.988.994
Natuurinformatie en Natuurbeheer	12.538.951	100.500	775.945	132.000	13.547.396
Faunazaken	44.632.610	1.225.268	11.305.348	0	57.163.226
Secretariaat ACSG	958.574	0	73.653	0	1.032.227
Regeling Drugsafvaldumpingen	970.000	0	0	0	970.000
GBO-provincies	9.571.317	-1.200.000	2.927.662	-116.000	11.182.979
Interne organisatie	7.166.865	-243.562	33.691	-16.000	6.940.993
Totaal lasten BIJ12	**85.837.421**	**-480.794**	**15.469.188**	**0**	**100.825.815**

	Primaire Begroting	Mutatie Doorwerking	Doorwerking KB/Begroting	Mutatie Begroting	Gewijzigde Begroting
Baten	**2023**	**erjarenbegroti**	**2024**	**2024**	**2024**
Bijdragen provincies uitvoerende taken	83.274.421	-742.250	15.065.168	0	97.597.339
Diverse baten	2.263.000	261.456	404.020	0	2.928.476
Onttrekking aan geoormerkte middelen	300.000	0			300.000
Totaal baten	**85.837.421**	**-480.794**	**15.469.188**	**0**	**100.825.815**

0 Inleiding

0.1 Opzet Jaarplan en Begroting 2024

Voor u liggen – geïntegreerd – het jaarplan en de begroting van BIJ12 voor 2024. Deze inleiding geeft algemene informatie en uitgangspunten voor het jaarplan en de begroting van 2024. Het beschrijft ook de belangrijkste ontwikkelingen.

Hoofdstukken 1 t/m 7 beschrijven per unit eerst de hoofdpunten: Wat willen we bereiken in 2024? Veel taken van BIJ12 zijn reguliere taken en komen terug in de lange termijn doelstellingen die ook per onderdeel zijn beschreven. Daarna wordt een link gelegd met de Begroting 2024 met de vraag: Wat mag het kosten? Het jaarplan en de begroting geven kort de hoofdlijnen. Het jaarplan en de begroting worden in overleg met (ambtelijke) provinciale contactpersonen per dossier verder uitgewerkt in het werkplan BIJ12 voor 2024.

Hoofdstuk 8 geeft het totaalbeeld van de begroting en hoofdstuk 9 geeft het meerjarenperspectief, de verdeling 2024 per provincie en de ontwikkeling van de reservepositie. In Bijlage 1 is een afkortingenoverzicht opgenomen, in Bijlage 2 de Governance van BIJ12.

0.2 De rol en positie van BIJ12

IPO bestaat uit de onderdelen IPO-bureau en BIJ12. IPO maakt tevens onderdeel uit van het in Brussel gevestigde Huis van de Nederlandse Provincies (HNP).

BIJ12 is als gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de provincies in 2014 opgericht naar aanleiding van de decentralisatie van het natuurbeleid. Het Faunafonds en de toenmalige programmaorganisatie Vitaal Platteland werden ondergebracht bij BIJ12. Ook het beheer van gemeenschappelijke applicaties van de provincies, dat destijds al onderdeel was van het IPO-bureau werd ondergebracht bij BIJ12. Daarnaast werd een nieuwe unit gevormd voor ondersteuning van het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

Vanaf 2014 werden voorbereidingen getroffen om BIJ12 onder te brengen in een afzonderlijke gemeenschappelijke regeling. In 2017 besloot het IPO-bestuur om BIJ12 als onderdeel van IPO te houden. BIJ12 zou zich daarbij richten op gemeenschappelijke uitvoeringstaken in het fysieke terrein, en het IPO-bureau op de belangenbehartiging en lobbyactiviteiten. In 2021 is de governance van BIJ12 aangescherpt (zie Bijlage 2: Governance BIJ12) en is, mede naar aanleiding van de situatie rondom informatiebeveiliging, gestart met een heroriëntatie op de interne organisatie.

BIJ12 voert sinds 2014 structurele werkzaamheden uit voor de gezamenlijke provincies en ondersteunt de provincies voornamelijk op het domein van de transitie natuur en stikstof. Hier liggen wettelijke taken, dan wel (inter)bestuurlijke afspraken aan ten grondslag. In 2024 voeren we in mandaat van de 12 provincies 2 wettelijke regelingen uit in het fysieke domein: de afhandeling van de faunaschades en van de drugsafvaldumpingen. De overige taken hebben betrekking op (inter)bestuurlijke afspraken, zoals:

1. De ondersteuning van de provincies bij de uitvoering van de afspraken in het Natuurpact en bij de uitvoering van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap met (proces)coördinatie van monitoring, dataopslag, informatie, analyse en rapportages van natuurgegevens, met name voor de verantwoording richting Rijk en EU.
2. De ondersteuning van de provincies bij de uitvoering van het stikstofbeleid, zoals opgenomen in het Interprovinciale Programma Stikstof en Natuur (IPSN) en het Programma Natuur (in samenwerking met het Rijk).
3. Het beheer en ontwikkeling van gemeenschappelijke informatiesystemen, volgens de daarvoor geldende eisen op het gebied van o.a. informatieveiligheid, privacy, standaarden en toegankelijkheid.
4. Secretariële en inhoudelijke ondersteuning van de door de provincies ingestelde Commissie Certificering en van de onafhankelijke AdviesCommissie Schade

Grondwater (ACSG) en het opstellen van adviezen over schade door grondwateronttrekkingen en -winningen.

De uitvoering van alle taken wordt ondersteund door de unit Bedrijfsvoering (interne organisatie) voor onder meer een rechtmatige inkoop, een volledige financiële administratie en professionele communicatie.

Om onze taken goed uit te kunnen voeren halen we steeds meer data op en verwerken dit tot betrouwbare informatie, op basis waarvan provincies besluiten kunnen nemen. Het stelt provincies tevens in staat om beleid te ontwikkelen en onderbouwde besluiten te nemen op basis van objectieve informatie en de voortgang van doelrealisatie op een geüniformeerde manier te volgen (monitoring). Dit leidt tot de versterking van collectieve kennis van provincies. De kracht van BIJ12 ligt in de uitvoering van regelingen enerzijds en in de ondersteuning van provincies bij de uitvoering van hun taken met relevante kennis en expertise anderzijds.

De beleidsterreinen waarop BIJ12 opdrachten uitvoert bij de provincies is sterk in beweging. In het landelijk gebied staan we voor complexe en urgente opgaven rondom stikstof, natuurontwikkeling, klimaat en water die ruimte en bestuurlijke keuzen van de provincies vragen.

De vraag naar gestandaardiseerde en betrouwbare data en hoogwaardige informatieproducten, waarmee provincies op een uniforme manier invulling kunnen geven aan de gebiedsprocessen, wordt dus steeds urgenter. Hetzelfde geldt voor de verbetering van de natuurmonitoring. Er is sprake van een steeds grotere behoefte over onder meer natuurherstelmaatregelen, omgevingscondities en doelbereik van de natuuropgaven, zowel op landelijk als op gebiedsniveau. Voor deze vraagstukken wordt steeds meer naar BIJ12 gekeken. Zie hiervoor ook paragraaf 0.3.3.

BIJ12 is in de unieke positie om informatievoorzieningen (verder) te ontwikkelen en data te verzamelen die provincies ondersteunen bij beleidsmatige en bestuurlijke keuzes. In de afgelopen 10 jaar is ervaring opgedaan en kennis ontwikkeld om hieraan te kunnen voldoen.

Medio 2022 is door het IPO-bestuur het profiel van BIJ12 bijgesteld op basis van de opgaven van de provincies voor de komende jaren. De kracht van BIJ12 wordt onderverdeeld in 5 kernelementen die de komende jaren verder worden versterkt, met als doel de informatiepositie van de provincies te versterken op revelante beleidsterreinen, met name voor de transitieopgaven in de fysieke leefomgeving:

- **Uitvoering wettelijke regelingen**
  Bij12 voert in mandaat van provincies 2 wettelijke regelingen uit: afhandeling faunaschades en subsidieregeling opruimen drugsafval.
- **Ondersteunen van provincies**
  BIJ12 verbindt provincies met kennis en expertise en ondersteunt onafhankelijke commissies, zoals de AdviesCommissie Grondwaterschade en de stichting Certificiering.
- **Data**
  BIJ12 draagt bij aan optelbare en vergelijkbare gegevens voor ondersteuning van provincies bij beleidsopgaven en de transities in het landelijk gebied.
- **Informatie**
  BIJ12 draag bij aan de toegankelijkheid van beschikbare gegevens voor de maatschappelijke opgaven van de provincies.
- **Kennis**
  BIJ12 borgt en ontsluit beschikbare kennis van en voor provincies.

Het IPO-bestuur heeft aangegeven dat BIJ12 op verzoek van provincies verkenningen kan uitvoeren, vergezeld van businesscases op basis waarvan de provincies kunnen besluiten om nieuwe taken al dan niet bij BIJ12 te beleggen. BIJ12 werkt altijd vraaggestuurd, en we voeren alleen taken uit die efficiency voor de provincies verhogen en meerwaarde realiseren. Daarbij zullen we voorstellen voor taken op andere domeinen altijd volgens de vastgestelde governance van BIJ12 eerst aan het bestuur voorleggen voordat we ze gaan uitvoeren. In deze begroting is dan ook geen rekening gehouden met eventuele nieuwe taken of aanpassingen daarvan. Waar nodig zullen in de loop van de tijd begrotingswijzigingen worden voorgelegd in de Voorjaarsnota 2024.

0.3 Belangrijke ontwikkelingen

0.3.1 Omgeving

De dynamiek in de omgeving van BIJ12 is groot. De provincies staan voor grote opgaven in de transities de komende jaren en de inrichting van de gebiedsprocessen. Hiervoor is betrouwbare data en informatie nodig. De sterk toenemende mogelijkheden van data en technologie bieden kansen om de opgaven van de provincies voor de inrichting van de fysieke leefomgeving te ondersteunen. Met de inzet van data en technologie zijn we in staat om de ambities van de provincies van een sterk middenbestuur en de versterking van de informatiepositie van de provincies te ondersteunen. Een goede informatiepositie is onder meer van belang voor een optimale belangenbehartiging. Voor 2024 wordt een verkenning uitgevoerd op welke wijze BIJ12 integraal gebiedsgericht werken met data kan ondersteunen.

0.3.2 Digitalisering

Vanwege het toegenomen belang van digitalisering voor de maatschappelijke opgaven en dienstverlening van provincies is de afgelopen jaren in het IPO-programma Digitalisering (voorheen “Interprovinciale Digitale Agenda” [IDA]) versnelling gerealiseerd op dit thema. De Bestuurlijke Kopgroep Digitalisering adviseerde in februari 2023 aan het IPO-bestuur om de opgebouwde uitvoeringskracht niet verloren te laten gaan en zorg te dragen voor een krachtige uitvoeringsorganisatie. BIJ12 zet zich de komende jaren graag in om deze rol op te pakken.

De in het voorgaande beschreven ontwikkeling naar een datagedreven aanpak van integrale gebiedsplannen past in het profiel van BIJ12, waarbij in samenwerking met het IPO-bureau versterkt wordt ingezet op de standaardisering en uniformering van data die de provincies nodig hebben bij de realisatie van de opgaven. De ontwikkeling van instrumenten die de provincies kunnen inzetten in de gebiedsprocessen is onderdeel van de opgave van BIJ12 om de provincies te ondersteunen.

De standaardisering van data is nodig om provinciale informatie op te kunnen werken tot landelijke informatie. Hoe beter de provincies dit doen, hoe effectiever het beleid per provincie kan worden uitgevoerd. Ook het mogelijk maken van optelbare gegevens voor de landelijke informatie leidt tot een professioneel middenbestuur dat efficiënt en doelgericht gebruik maakt van data en informatie. Betrouwbare data zijn essentieel voor bijvoorbeeld de verbetering van natuurmonitoring.

De rol van BIJ12 in deze ontwikkeling wordt in 2024 uitgewerkt in samenwerking met IPO-bureau. Zie hoofdstuk 9 van de begroting IPO-bureau. Afhankelijk van de besluitvorming in het bestuur over digitalisering zal dit worden meegenomen in de Voorjaarsnota 2024.

0.3.3 Natuurmonitoring

In het UitvoeringsProgramma Natuur (2020) hebben Rijk en provincies, naast de doelstelling voor verbetering van de natuurkwaliteit en systeemherstel van natuurgebieden, ook de doelstelling en middelen opgenomen om te komen tot betere natuurinformatie.

Op basis van de door BIJ12 opgestelde Businesscase Monitoring heeft het Bestuurlijk Overleg (BO) Natuur van provincies en Rijk in december 2022 ingestemd met het uitwerken van ambitieniveau 'VHR compleet' (Vogel- en Habitatrichtlijn compleet). Dit houdt in dat een voorstel wordt uitgewerkt voor intensivering en verbetering van de huidige natuurmonitoring in de periode 2023-2030. Het doel hiervan is om intensivering en verbetering zodanig vorm te geven dat:

- inzichtelijk is wat de voortgang en het effect is van de natuurherstelmaatregelen op systeemherstel in en rond natuurgebieden;
- duidelijk is welke gewenste omgevingscondities worden bereikt die nodig zijn voor de instandhoudingsdoelen van habitattypen en soorten uit Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR);
- de VHR doelen worden bereikt op zowel landelijk als gebiedsniveau.

Deze doelen spelen in op de nieuwe informatiebehoeftes vanuit Programma Natuur en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) om te rapporteren over doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn op meerdere schaalniveaus. De focus op het schaalniveau van (Natura 2000) gebieden draagt in belangrijke mate bij aan beter onderbouwde natuurdoelanalyses in het kader van de aanpak stikstof.

Het BO heeft de Stuurgroep Natuurmonitoring en -informatievoorziening waarin Rijk en provincies deelnemen (hierna stuurgroep) de opdracht gegeven invulling te geven aan deze opgave. De stuurgroep heeft vervolgens BIJ12 gevraagd hiervoor een voorstel te doen in de vorm van een verbeterplan. In dat kader levert BIJ12 ook een bijdrage aan het secretariaat van de stuurgroep.

Zoals aangekondigd in de IPO Najaarsnota 2022, heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in de vorm van een subsidie hiervoor 2,1 miljoen euro beschikbaar gesteld aan BIJ12 voor het opstellen van een verbeterplan waarmee geconcretiseerd wordt op welke wijze uitvoering kan worden gegeven aan gestelde doelen. De focus ligt daarbij op de ontwikkeling van methoden en andere hulpmiddelen. Inmiddels is dit verbeterplan opgesteld in de vorm van het "Verbeterprogramma VHR Monitoring". De afspraken en de financiering voor de uitvoering van dit verbeterplan lopen tot uiterlijk 2024.

Om invulling te geven aan deze ambitie tot 2030 wordt een programma opgesteld waarin de opgaven, de financiering, de planning en de organisatie voor de realisatie van de opgaven voor de verbetering van de natuurmonitoring voor de periode 2024-2030 zijn opgenomen. Het gaat daarbij naast ontwikkeling van methodieken en andere instrumenten, ook om de implementatie daarvan en om de programmering en uitvoering van de monitoring zelf. De organisatie en financiering van dit programma worden eind 2023 voorgelegd aan het IPO-bestuur. De besluitvorming hieromtrent zal zo nodig worden verwerkt in de Voorjaarsnota 2024.

0.3.4 *Programma Organisatieontwikkeling BIJ12*

In 2021 is een organisatieontwikkelingstraject ingezet, met als doel een flexibele en efficiëntere organisatie te versterken en een aanzienlijke verlichting van de werkdruk te realiseren.

Er is in 2022 gewerkt aan een Programmaplan om alle initiatieven die zijn gericht op verbetering en doorontwikkeling van de organisatie en de werkprocessen van BIJ12, met elkaar in verband te brengen. De diverse onderwerpen zijn gegroepeerd in 5 trajecten waar verschillende projecten onder hangen. Ieder traject heeft een trajectleider en ieder project een projectleider. Dit zijn allemaal medewerkers van BIJ12. In 2024 wordt dit programma voortgezet; verwachting is dat eventuele kosten binnen de begroting worden opgevangen.

0.3.5 *Ontwikkeling gezamenlijke bedrijfsvoering IPO*

De IPO wil een sterke professionele koepel zijn, waar een sterke bedrijfsvoering aan ondersteunt. Daarom is besloten toe te werken naar een geïntegreerde bedrijfsvoering voor heel IPO. Doel van deze geïntegreerde bedrijfsvoering is een verdere professionalisering (verhogen kwaliteit) en het verminderen van de kwetsbaarheid die nu op sommige functies/plekken wordt ervaren. De eerste stappen in dit traject zijn begin 2022 gezet.

In 2023 is, in het kader van de gezamenlijke bedrijfsvoering, gestart met het op elkaar afstemmen van het beleid op het gebied van verschillende bedrijfsvoeringsdisciplines binnen IPO-bureau en BIJ12. Als verlengde hiervan is tevens gestart met het uniformeren van regelingen en processen binnen IPO. In 2024 zullen deze werkzaamheden verder worden voortgezet.

Daarnaast is in 2023 toegewerkt naar een voorgenomen besluit voor de inrichting en positionering van de geïntegreerde bedrijfsvoering. Hierin is gevraagd om één onderdeel Bedrijfsvoering en één onderdeel Communicatie & Public Affairs te vormen t.b.v. heel IPO en beide onderdelen, vooralsnog te plaatsen onder de Algemeen Directeur IPO. Er wordt toegewerkt naar een implementatie van de nieuwe inrichting van Bedrijfsvoering en Communicatie & Public Affairs in 2024. Bij het gehele traject Bedrijfsvoering wordt de COR (Centrale Ondernemingsraad) intensief betrokken.

Samenvoeging vindt vooralsnog plaats binnen de bestaande financiële kaders zoals in de begrotingen 2024 zijn opgenomen en is derhalve kostenneutraal.

0.3.6 *Gezamenlijke aanbestedingen*

Er is bij provincies behoefte aan een gecoördineerde aanpak voor gezamenlijke aanbestedingen van diensten waar meerdere provincies gebruik van maken. Voorbeelden zijn de inkoop van telefoniediensten en hardware zoals laptops. BIJ12 is in 2023 gestart met een pilot voor provincies die deze diensten gezamenlijk wilden aanbesteden.

Op basis van deze pilot blijkt de behoefte bij provincies om gezamenlijke aanbestedingen te doen, groot. Eind 2023 wordt een voorstel aan het IPO-bestuur voorgelegd om een strategische inkoopadviseur bij BIJ12 te financieren die de kennis en expertise ontwikkelt en zich inzet voor de provincies om gezamenlijke aanbestedingen toe doen. Dit bespaart de deelnemende provincies kosten en levert professionele ontwikkeling van aanbestedingskennis, end ontsluiting en borging van continuïteit van deze kennis en expertise op. De financiële consequenties van dit besluit zullen zo nodig worden opgenomen in de Voorjaarsnota 2024.

0.3.7 *Open-eind-regeling afhandelen faunaschades*

De raming bestaat uit de vergoedingen die grondgebruikers krijgen op basis van het provinciale faunaschadebeleid (tegemoetkomingen faunaschade, edelherten- en ganzenregeling en dassenovereenkomsten). Ook vallen de taxatiekosten, om de hoogte van de faunaschade vast te stellen, onder deze post. De kosten zijn o.a. afhankelijk van het faunaschadebeleid, het aantal aanvragen, het aantal schadeveroorzakende dieren, de hoogte van de schade, taxatiekosten en de gewasprijs.

In de Kaderbrief en conceptbegroting 2024 is rekening gehouden met € 52,7 miljoen. In de conceptbegroting is dit bedrag overgenomen. In de tussenliggende

periode tussen de conceptbegroting en de definitieve begroting is gebleken dat er een rekenfout is ontstaan: de bijdragen in de kolom 'Wolf' zijn abusievelijk verminderd in plaats van vermeerderd. Dit is in de definitieve begroting aangepast en hiermee is het totaalbedrag vermeerderd met € 1,2 miljoen. De totale bijdragen komen hiermee op € 53,9 miljoen.

Prognose beleidsjaar 2023 obv werkelijke kosten 2022								
Provincies	**Tegemoetkomingsschade**	**Taxatie**	**Leges**	**Leges retour**	**Ganzen-subsidies**	**Wolf**	**Edelhert-regeling**	**Totaal**
Groningen	1.488	96	1	25	72	4	-	**1.636**
Fryslân	12.593	764	14	216	85	92	-	**13.332**
Drenthe	1.112	227	37	47	9	273	-	**1.611**
Overijssel	2.403	230	131	111	-	33	-	**2.686**
Gelderland	4.456	737	254	176	427	79	60	**5.838**
Utrecht	3.976	293	148	121	103	1	-	**4.399**
Noord-Hollanc	12.795	727	174	344	174	-	-	**13.526**
Zuid-Holland	5.357	371	164	191	25	-	-	**5.726**
Zeeland	1.856	195	85	92	58	9	-	**2.112**
Noord-Braban	622	168	5	40	8	101	-	**862**
Limburg	1.250	327	-	-	-	16	-	**1.594**
Flevoland	560	32	8	10	-	5	-	**595**
Totaal	**48.469**	**4.168**	**1.020**	**1.373**	**960**	**613**	**60**	**53.917**

0.3.8 *Subsidiestelsel Natuur en Landschap en Catalogus Groenblauwe diensten*

Het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en de Catalogus Groenblauwe diensten (CGBD) zijn belangrijke instrumenten van de provincies voor realisatie van natuurdoelen. In 2024 komt een aantal ontwikkelingen rond deze instrumenten samen:

- Implementatie van uitkomsten 5-jaarlijkse evaluatie van het SNL-onderdeel standaardkostprijs systematiek.
- De brede verkenning naar de werking van het SNL waarbij onder andere het thema legitimiteit en verantwoording en het thema toekomstbestendigheid bekeken worden.
- De implementatie van het nieuwe Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer.
- De toenemende vragen over toepassing van SNL en CGBD in de (nieuwe) opgaven van provincies op het gebied van de transitie natuur en stikstof en de transitie klimaat en energie.

Gevolgen voor de inzet van BIJ12 worden beschreven in paragraaf 2.3.

0.3.9 *Interprovinciaal Wolvenplan*

Vanuit de overheden zal onverminderd worden ingezet op informatieverstrekking en voorlichting over het 'samenleven met wolven'. De verwachting is dat dit meer inzet zal vragen, zowel vanuit BIJ12 als landelijk aanspreekpunt, als voor het provinciale beleid vanuit de afzonderlijke provincies. De communicatie van BIJ12 richt zich naast algemene voorlichting onder andere op de website op schade en monitoring (aanbieden van informatie via website(s) en woordvoering via (digitale) media), uitbrengen van tussenrapportages, nieuwsbrieven vanuit provinciale wolvencommissies, (mede) bijdragen aan voorlichtingsbijeenkomsten en praktijk demonstraties. Provincies zijn verantwoordelijk voor de communicatie over het beleid rondom de wolf en over calamiteiten binnen de provincie, in onderlinge afstemming met BIJ12. De uitvoering van het Wolvenplan vraagt meer inzet van mensen en middelen. Door toename van de wolvenpopulatie zullen de kosten voor monitoring, schadeafhandeling en tegemoetkomingen en communicatie blijven toenemen. Op basis van het Interprovinciaal Wolvenplan (IPO, 2019) en addendum (IPO, 2023) heeft BIJ12 van de 12 provincies de opdracht gekregen om invulling te geven aan een aantal uitvoeringstaken met betrekking tot de wolf.

Conform de Kaderbrief 2024 wordt voor communicatie m.b.t. de wolf structureel 0,5 fte (schaal 10, € 44.000) toegevoegd aan de formatie van de unit Bedrijfsvoering en voor de afhandeling van de aanvragen en schadecijfers wordt 1 fte (schaal 9, € 80.000) bij Faunazaken toegevoegd.

0.3.10 Omgevingswet

Naar verwachting treedt de Omgevingswet vanaf 1-1-20424 in werking. Ook na inwerkingtreding geven gezamenlijke provincies invulling aan de rol van medeopdrachtgever en medefinancier voor het beheer en de doorontwikkeling van het Digitaal Stelsel Omgevingswet Landelijke Voorziening (DSO-LV). In samenwerking met het IPO-bureau geven wij hier invulling aan. Het IPO-bureau staat voor belangenbehartiging, coördinatie strategisch opdrachtgeverschap, financiële advisering en communicatie. BIJ12 staat voor de coördinatie van het tactisch opdrachtgeverschap, coördinatie van gebruikersinput en inhoudelijke expertise vanuit de provincies en ondersteuning kennisdeling. Hier wordt vanaf 2024 op ingezet bij inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Zie ook hoofdstuk 1 van de begroting van het IPO-bureau.

0.4 Algemene uitgangspunten Begroting 2024

0.4.1 Indexatie

Voor de indexatie maken we gebruik van de ramingen van het Centraal Planbureau (CPB), zoals opgenomen in de kerngegevenstabel raming maart 2023 (CEP 2023). Op basis hiervan indexeren we in 2024 de personele budgetten met 5,2% en de materiële budgetten met 3,9%.

De begroting wordt vervolgens enkel in het geval van wijziging van het takenpakket, na vaststelling door het IPO-bestuur, aangepast. Daarbij wordt ook steeds gekeken of dit binnen de basisbegroting kan worden opgelost.

0.4.2 Verdeelsleutels en bijdragen provincies

De systematiek van financiering door de provincies wijkt in 2024 af van de voorgaande jaren. Op 23 maart 2023 heeft het IPO-bestuur besloten om met ingang van 2024 voor IPO-bureau en BIJ12 één verdeelpercentage te hanteren.

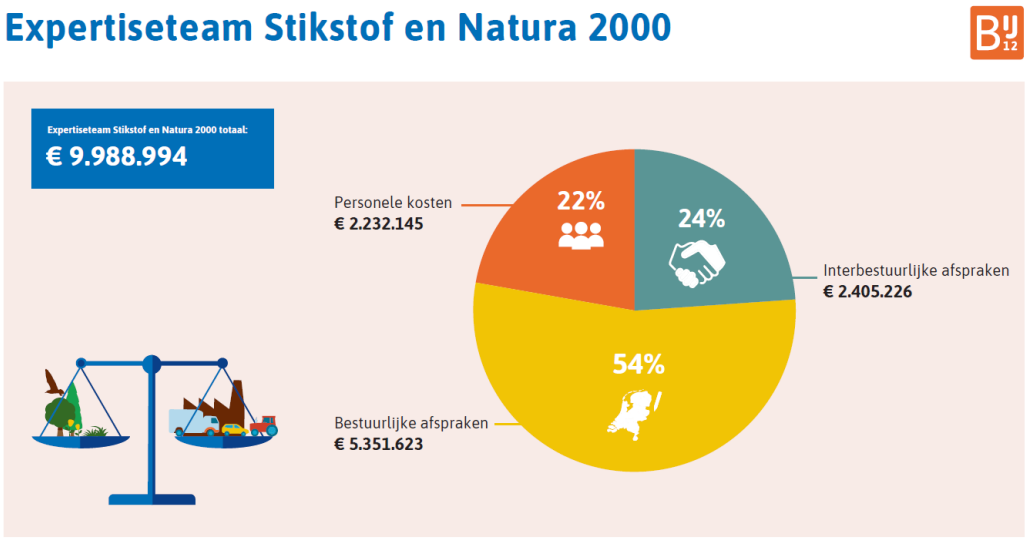
0.4.3 Dekking kosten Interne organisatie (Directie en Bedrijfsvoering)

De kosten voor de interne organisatie worden apart begroot. Indien er extra taken bijkomen bij de units en deze ook leiden tot meer werkzaamheden voor de interne organisatie (Directie en Bedrijfsvoering), wordt hier in de raming rekening mee gehouden.

0.4.4 Personele kosten

De personele kosten zijn bij elke unit gebaseerd op het aantal fte’s in het formatieplan van BIJ12 en wijzigingen die per unit worden toegelicht. De raming van de salarissen is aangepast aan de CAO 2022. Voor het individuele POB-budget is 1,3% van de totale loonsom aangehouden (totaalbedrag € 207.925 opgenomen bij de deelbegroting Interne Organisatie).

1 Expertiseteam Stikstof en Natura 2000

BIJ12 ondersteunt provincies en de IPSN bij de uitvoering van het stikstofbeleid. Het grootste deel van deze ondersteuning wordt verzorgd door het Expertiseteam Stikstof & Natura 2000. Dat geschiedt enerzijds door uitvoering van BIJ12-taken (inclusief opdrachten voor derden, zoals het ministerie van LNV) en anderzijds door specifiek gevraagde ondersteuning van de IPSN.

1.1 Wat willen we bereiken in 2024?

1.1.1 Ondersteunen van provincies

De taken van het Expertiseteam betreffen werkzaamheden op het vlak van:

1. Ondersteuning van provincies op proces en project met voorzitters, secretariaten, projectleiding, uitvoering van communicatie en met inhoud zoals (communicatie)advies, kennis en expertise;
2. Data: verzamelen en beheren van data onder andere verkregen via monitoring door provincies;
3. Informatie: onder andere via de Helpdesk, website en informatieproducten;
4. Kennis: betreft de BIJ12-Campus plus de ondersteuning met expertise en kennis (als genoemd onder 1.).

Ad 1: Ondersteuning
Het Expertiseteam faciliteert structurele interprovinciale overleggen en werkgroepen gericht op stikstof en Natura 2000 met voorzitter(s) en secretariaten en ondersteunt provincies en de IPSN bij het voorbereiden en uitvoeren van bijeenkomsten eveneens met kennis en expertise (zie kader hieronder).

Het Expertiseteam levert tevens advies, kennis en expertise over stikstof en Natura 2000 ter ondersteuning van de informatiepositie van provincies en de IPSN. Daarvoor investeren we in kennis over AERIUS, Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), juridisch advies, monitoring & data, natuur & gebieden. We geven inhoudelijke adviezen aan provincies en de IPSN in de voorbereiding van bestuurlijke besluitvorming.

AERIUS
We organiseren gebruikers-acceptatie-testen bij nieuwe releases van AERIUS. We adviseren over het gebruik van AERIUS en beantwoorden vragen van provincies.

VTH
We voorzien in informatiebehoeften van provincies onder andere door het actueel houden en beheren van handreikingen, checklisten, vragenbomen en Q&A's.

Juridisch
We houden een actueel overzicht van jurisprudentie en bezwaar- en beroepszaken bij, duiden rechterlijke uitspraken en brengen de impact van uitspraken, op de uitvoering door provincies, in beeld. We adviseren provincies en de IPSN over (on)mogelijkheden voor provincies om met de uitspraken om te gaan.

Natuur & gebieden
Het Expertiseteam investeert in kennis en expertise over de gebiedsgerichte aanpak (GGA). Het Expertiseteam borgt en ontsluit deze kennis. Op het vlak van natuur vindt kennisontwikkeling plaats in nauw contact met de unit NINB. Op basis hiervan adviseren we provincies en de IPSN bij het plannen en uitvoeren van de integrale aanpak stikstofreductie en natuurverbetering en we adviseren over voorwaarden en benodigdheden voor - en over uitvoerbaarheid van de GGA.

Monitoring & data
Zie de kerntaken Data en Informatie (hieronder).

Ad 2: Data
Het Expertiseteam verzamelt en beheert data op gestructureerde, uniforme en veilige wijze in opdracht van provincies en de IPSN. Het doel is dat data eenmaal worden opgevraagd en voor meerdere doeleinden (kunnen) worden gebruikt. In 2024 zullen de eerste datasets, bijvoorbeeld als gevolg van de opgaven IPSN, worden verzameld en beheerd.

Ad 3: Informatie
We werken de verzamelde data op tot informatieproducten bijvoorbeeld ten behoeve van de rapportages in het kader van de Wet stikstof en natuurherstel en voor beantwoording van vragen van provincies, andere overheden, bedrijven (waaronder agrarische bedrijven) en geïnteresseerde burgers van Nederland.

Ad 4: Kennis
De Campus, gepositioneerd binnen het Expertiseteam, borgt de kennis en expertise onder andere met een portfolio van (digitale) trainingen en cursussen voor betrokken IPO-medewerkers en voor (nieuwe) medewerkers van provincies (en andere overheden). Bovendien faciliteert de Campus met moderatoren en deskundigen de interprovinciale overleggen waar kennis en ervaringen worden gedeeld.

Het continueren van opleiding van jong talent in combinatie met ervaring voor zowel binnen IPO, provincies én de IPSN, vormt een belangrijke pijler in 2024.

1.1.2 Opdrachten van derden
Interbestuurlijk is de afspraak gemaakt tussen het ministerie van LNV, I&W en provincies over de (verdeling van de) kosten voor het beheer van AERIUS. RIVM voert dat beheer uit. De bijdragen van provincies ter grootte van € 1.980.770 lopen via de begroting van BIJ12.

Over het Landelijk Informatiepunt Stikstof & Natuur en (de governance van) AERIUS hebben LNV en BIJ12 afspraken gemaakt. LNV financiert de extra taken voor BIJ12. De bijdrage van het ministerie van LNV verloopt via een subsidie van (gebaseerd op de bijdrage in 2023) € 1.220.150 dat daarmee onderdeel is van de Begroting 2023. Verantwoording van de subsidie vindt rechtstreeks aan LNV plaats.
LNV is voornemens de subsidiebeschikking te verlengen indien de werkzaamheden naar tevredenheid worden uitgevoerd. Hiervoor heeft LNV reeds financiële middelen geclaimd, maar wacht nog op besluitvorming. Dit betekent dat we deze middelen (nog) niet in de begroting op kunnen nemen. Deze worden, indien beschikt, in de Voorjaarsnota 2024 opgenomen.

In de Kring van Provinciesecretarissen (KPS) is gesproken over bijdragen van de provincies aan het project *Leren door te doen in de Ruimte*. BIJ12 ondersteunt dit

project door de inbreng van expertise en ondersteuning van de leerkringen en met facilitering door de Campus. De middelen die BIJ12 hieraan besteed, zijn opgenomen in de begroting onder de naam 'KPS'.

In opdracht en met financiering van de Aanpak Piekbelasting (LNV) in de vorm van subsidie door LNV, verzorgt BIJ12 1 fte extra bezetting gedurende de eerste helft van 2024 op het Landelijk Informatiepunt Stikstof & Natuur.

1.1.3 Samenwerken met de IPSN

In mei 2022 is het programmaplan van de Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof en Natuur (IPSN) vastgesteld met de volgende programmalijnen (PL'en):

1. PL1: Uitvoeringsbeleid VTH en ondersteunend instrumentarium
2. PL2: Beleidsontwikkeling Gebiedsgerichte aanpak (GGA)
3. PL3: Strategie en visie landelijk gebied
4. PL4: Ondersteunen (inter)bestuurlijke besluitvorming.

Dit programmaplan geeft inzicht in de door de programmaorganisatie gewenste ondersteuning door BIJ12.

In 2023 zijn de afspraken met de IPSN geactualiseerd en aangescherpt. Dat heeft geleid tot een helder onderscheid in werkzaamheden voor de IPSN en in de kerntaken van het Expertiseteam en hiermee tot betere sturing van de verschillende opgaven. Dit heeft geen gevolgen voor de Begroting 2024.

1.1.4 Verankeren kennis en expertise in de organisatie: uitvoeringskosten naar personeelsbudget

Er is structurele personele invulling nodig voor structurele taken die momenteel door tijdelijke medewerkers worden ingevuld. Deze taken betreffen de ondersteuning van de provincies en de IPSN met inbreng van kennis en expertise. Het betreft de gebiedsgerichte aanpak (GGA), Ecologie, AERIUS (gebruikersregisseur) en de Ambtelijke commissie Stikstof (AC Stikstof). Deze taken zijn structureel vanwege:

1. GGA: De transitie van het landelijk gebied loopt via het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en de Provinciale Programma's Landelijk Gebied. Het Rijk legt middels het Transitiefonds een belangrijke financiële basis (tot 2035) voor de uitvoering van het NPLG. Tegelijk reiken de doelstellingen van het NPLG evenals de tijdhorizon (2050) verder dan het fonds. De IPSN bestaat tenminste tot en met 2025 (zie Programmaplan IPSN, mei 2022). Ook daarna zal, vanwege het voortduren van de transitie Landelijk Gebied, ondersteuning voor provincies vanuit IPO (BIJ12) gewenst zijn. Om de bij BIJ12 opgedane kennis en ervaring structureel te kunnen borgen, creëert BIJ12 deze formatieplek.
2. Ecologie: Momenteel wordt op kosten van de IPSN twee ecologen ingehuurd. Dat is kostbaar, omdat ecologen schaars zijn in Nederland. Hiermee worden provincies ondersteunt met ecologisch kennis en expertise. Toekomstige ontwikkelingen (zoals de opgaven natuurherstel, natuurvraagstukken binnen provincies en monitoring natuur) creëren een blijvende behoefte aan ecologen. Om deze rol ter ondersteuning van de provincies duurzaam te borgen neemt BIJ12 deze extra capaciteit structureel op in de formatie.
3. AERIUS: Recent heeft de stuurgroep AERIUS de AERIUS-governance geëvalueerd. De conclusie is dat de governance voldoet en AERIUS als rekeninstrument wordt gecontinueerd. Opdrachtgever LNV en stuurgroep AERIUS zijn tevreden met de rollen verzorgd door BIJ12. LNV wil daarom graag meerjarig verder met BIJ12 maar kan helaas geen zekerheid bieden over lange termijn subsidiering. Er is echter, zeker na de evaluatie, geen reden aan te nemen dat de subsidie voor BIJ12 wordt gestaakt. Wanneer AERIUS als rekeninstrument zou worden vervangen, blijft de opgave stikstof bestaan en blijft een rekeninstrument nodig en daarmee de behoefte aan een loket en regievoering over gebruikers. Om de bij BIJ12 opgedane kennis en ervaring structureel te kunnen borgen is deze formatieplek nodig.
4. AC Stikstof (Ambtelijke Commissie Stikstof): De functie is nodig om IPSN te ondersteunen bij het secretariaat van de AC- en de BC-Stikstof. De IPSN huurt momenteel capaciteit in voor de secretaris van de AC Stikstof. Dat is kostbaar en borgt de kennis voor ondersteuning van provincies niet. Bovendien behoort de ondersteuning van de provincies tot een van de kerntaken van BIJ12. Met

name de komende jaren zal veel inzet nodig zijn om de bestuurlijke ontwikkelingen op een goede manier te kunnen blijven faciliteren.

Om kennis en expertise duurzaam in te blijven zetten en te borgen voor de provincies en de IPSN wordt voorgesteld om 2 fte schaal 11 (€ 204.000) en 2 fte schaal 12 (€ 240.000) aan de formatie toe te voegen ten laste van de uitvoeringskosten. Dit is voor provincies budgetneutraal en heeft geen gevolgen voor de totale begroting van het Expertiseteam.

Voor ecologie en de gebruikersondersteuning AERIUS komen naar verwachting tot en met 2025 extra middelen beschikbaar uit het IPSN budget, respectievelijk LNV.

1.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027

Thema	**Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?**
Versterking informatiepositie provincies	Middels structurele inzet op de kerntaken *data*, *informatie* en *kennis* en op de *ondersteuning van provincies en de IPSN* via reguliere overleggen, voorzien we in de voor provincies, voor de IPSN en voor het Landelijk Informatiepunt benodigde ondersteuning, adviezen, kennis, data(beheer), informatie en rapportage. Dit doen we primair ter versterking van de informatiepositie van provincies.
Project- en procesondersteuning provincies en de IPSN	We voorzien in de gevraagde professionele project- en procesondersteuning voor provincies ter uitvoering van de aanpak Stikstof en Natuur.

1.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024

Lasten	**€**
Personele kosten (inclusief capaciteit voor de IPSN)	2.232.145
Stelpost IPSN	5.056.000
Beheer AERIUS	1.980.770
Uitvoeringskosten (diensten en producten)	295.623
Informatiepunt Stikstof (subsidie LNV (inclusief Piekbelasters) en 'KPS')	424.456
Totaal Expertiseteam Stikstof en Natura 2000	**9.988.994**

1.4 Toelichting op de Begroting 2024

Vooralsnog wordt bij het opstellen van de Begroting 2024 aangesloten op de Begroting 2023. In het geval ontwikkelingen in het stikstofdossier vragen om een aanpassing van de begroting, zal dit via de Voorjaarsnota 2024 worden voorgesteld. De Begroting 2024 volgt dus de Begroting 2023, waar afgesproken met vastgestelde indexering en met enkele wijzigingen:

1. De verhoogde subsidiebijdrage van LNV t.b.v. het Landelijk Informatiepunt Stikstof en Natuur en de Gebruikersregisseur AERIUS.
2. Het creëren van 4 fte formatieruimte ten laste van de uitvoeringskosten, dus budgetneutraal.
3. De extra taken vanuit de Piekbelastingsaanpak en de Kring van Provinciesecretarissen (KPS).

De stelpost IPSN betreft kosten waarmee BIJ12 het programma ondersteunt, zoals de inzet van personeel en de ondersteuning van de inhoudelijke opdrachten. De werkzaamheden van het programma worden nader geduid in de begroting van het IPO-bureau, hoofdstuk 3.

Voor het Informatiepunt is in 2023, naast de provinciale bijdrage via de personeelskosten en uitvoeringskosten, tevens een subsidie van LNV verkregen voor het opschalen naar een landelijk Informatiepunt en ondersteuning op AERIUS. De kosten die het Expertiseteam hiervoor maakt, worden via deze subsidie vergoed.

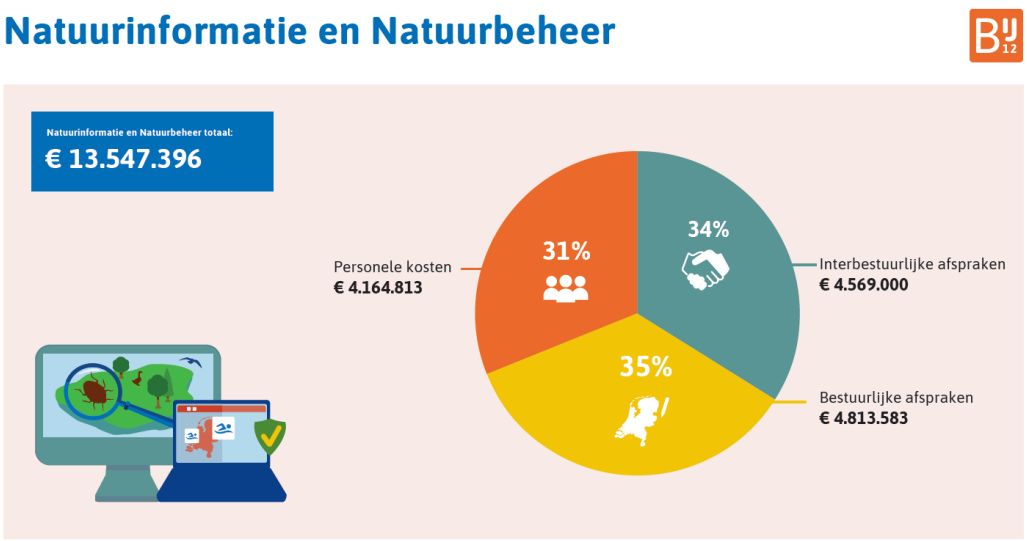
Hiervoor heeft LNV reeds financiële middelen geclaimd, maar wacht nog op besluitvorming. Dit betekent dat we normaliter deze middelen (nog) niet in de begroting op kunnen nemen. Echter, in tegenstelling tot de lijn in paragraaf 1.1, hebben we deze subsidie wel in de Begroting 2024 opgenomen, omdat hier in de Kaderbrief 2024 reeds rekening mee is gehouden, vanwege het structurele karakter van deze activiteiten. Indien hier wijzigingen op plaatsvinden, zal dat worden meegenomen in de Voorjaarsnota 2024.

1.4.1 Formatieplaats directiesecretaresse IPSN

De functie van directiesecretaresse IPSN is, na aankondiging in de Voorjaarsnota 2023, met ingang van de Begroting 2024 structureel ingevuld. Hiervoor wordt deze formatieplaats structureel toegevoegd aan de formatie van de unit Bedrijfsvoering. Dit betekent een structurele budgetneutrale verschuiving van € 80.000 uit het budget voor de IPSN binnen de unit Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 naar de unit Bedrijfsvoering.

1.4.2 Budgetneutrale verschuiving naar Bedrijfsvoering

Het Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 heeft behoefte aan extra ondersteuning vanuit de discipline Communicatie. Dit is aangekondigd in de Voorjaarsnota 2023. Met ingang van de Begroting 2024 wordt hiervoor budget (€ 51.000) structureel en budgetneutraal overgeheveld van de uitvoeringskosten van de unit Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 naar de unit Bedrijfsvoering.

De unit Natuurinformatie en Natuurbeheer ondersteunt de uitvoering van het natuurbeleid van provincies met data, informatieproducten en rapportages en met de ondersteuning van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap, inclusief het Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer. Deze taken hebben provincies bij BIJ12 ondergebracht in het kader van het Natuurpact dat provincies in 2014 sloten met Rijk en andere partijen. Deze taken zijn later uitgebreid met het beheer van informatieproducten in het kader van de Omgevingswet, met de monitoring van wolven op basis van het Interprovinciale Wolvenplan en met enkele andere kleinere taken. Over de transitie en het beheer van Nationale Databank Flora en Fauna en over het onderzoeksprogramma Ontwikkeling en Beheer Natuurbeleid (OBN) Natuurkennis zijn specifieke interbestuurlijke afspraken gemaakt tussen de provincies en LNV.

2.1 Wat willen we bereiken in 2024 voor Natuurinformatie?

Een goede informatiepositie op het gebied van natuur is essentieel voor de provincies. Adequate natuurinformatie is noodzakelijk bij de uitvoering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG), de Omgevingswet en voor sturing en verantwoording bij de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland. De focus ligt daarbij op Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland, maar de aandacht voor biodiversiteit daarbuiten neemt toe. De door provincies en Rijk afgesproken versnelde realisatie van Natura 2000-doelen (30% doelbereik) vereist een betrouwbaar inzicht in de actuele toestand van de natuur en in mogelijkheden om die natuur te versterken. De maatschappelijke aandacht voor de ontwikkeling van natuurwaarden leidt tot een toename van vragen om en óver natuurinformatie aan provincies en BIJ12. Voor het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer wordt de beleidsmonitoring herzien en opnieuw aanbesteed.

BIJ12 ondersteunt provincies bij een goede informatievoorziening op het gebied van natuur door standaarden voor monitoring te ontwikkelen en beheren, door namens de provincies op te treden als opdrachtgever voor landelijke monitoringprogramma's, door gegevens te verzamelen, te valideren en centraal beschikbaar te maken, informatieproducten te ontwikkelen en te onderhouden en door bij te dragen aan analyse en rapportage van natuurinformatie, waaronder de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur. Het gaat daarbij om informatie over prestaties (maatregelen, hectares) en over de effecten daarvan op omgevingscondities en de natuurwaarden zelf. Ketenpartners van provincies worden hier nauw bij betrokken.

BIJ12 ondersteunt de provincies in hun samenwerking op het gebied van natuurinformatie door het faciliteren van onderlinge afstemming in de Ambtelijke Adviescommissie Vitaal Platteland (AACVP) werkgroep monitoring natuur. De

Regiegroep Natuur van provincies en Rijk heeft in 2022 de taken van Stuurgroep Natuur monitoring uitgebreid van een focus op het Nationaal Ecologisch Meetnet (NEM) naar de bredere afstemming over natuurmonitoring door provincies en Rijk. BIJ12 ondersteunt de opvolger van de AACVP ook in 2024 bij haar inbreng in deze stuurgroep.

2.1.1 *Nationaal Programma Landelijk Gebied en Uitvoeringsprogramma Natuur*

In het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) richt het Rijk een Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied in. Provincies en Rijk vragen BIJ12 om voor het onderdeel Kennis en capaciteit de synergie met de regieorganisatie te zoeken. Dit wordt nader uitgewerkt in afspraken over uitwisseling van gegevens, informatie en expertise. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat dit gerealiseerd kan worden binnen de huidige formatie en uitvoeringskosten.

In 2024 wordt, afhankelijk van de bestuurlijke besluitvorming, uitvoering gegeven aan het programmaplan 'Verbeterprogramma VHR natuurmonitoring'. Zie hiervoor paragraaf 0.3.3. Hiermee wordt onder andere een bijdrage geleverd aan de rapportage over doelen die in het NPLG zijn opgenomen. Bij de dekking van de uitvoering van dit programmaplan wordt gebruik gemaakt van een door *LNV beschikbaar gestelde subsidie van € 2,1 miljoen.*

2.1.2 *Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)*

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) is een belangrijke databank met waarnemingen van dieren en planten in Nederland. Deze data worden gebruikt voor ontwikkeling en uitvoering van natuurbeleid en bij omgevingsvergunningen. Met de decentralisatie van natuurbeleid en de uitvoering van natuurwetgeving zijn goede data over flora en fauna essentieel voor de uitvoering van de taken van provincies.

De komende jaren wordt deze databank getransformeerd naar een voorziening voor open data, zodat de data kan worden verwerkt tot informatie voor zowel provincies en Rijk als voor alle partijen die deze informatie nodig hebben.

De transitie en de uitvoering van de NDFF wordt de komende jaren door LNV en de provincies gefinancierd conform de samenwerkingsovereenkomst tussen provincies en LNV en besluit van het IPO-bestuur in 2020. De middelen die nodig zijn voor de transitie zijn niet gelijk over de jaren verdeeld. In de eerste jaren loopt de bijdrage van provincies op door kosten van de transitie en het wegvallen van inkomsten uit abonnementen. Daarna dalen de totale kosten naar een stabiel niveau: in 2024 naar € 4,8 miljoen en in 2025 naar € 4,0 miljoen. In de begroting zijn deze kosten onderdeel van de begroting van de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer; Personele kosten NINB en Uitvoeringskosten NDFF. In praktijk lopen de investeringen voor de transitie in 2022 enigszins achter bij de meerjarenraming. Conform besluit bij de Jaarrekening 2022 blijven de niet besteedde middelen beschikbaar in een bestedingsverplichting voor de transitie en zullen deze in 2023 en in 2024 worden ingezet.

De dekking door provincies vermindert van € 4,0 miljoen in 2024 naar € 3,2 miljoen, waarbij uitgegaan wordt van een jaarlijkse bijdrage door het ministerie van LNV van € 0,8 miljoen. Bij deze bedragen is geen rekening gehouden met indexering.

Bij de kosten is geen rekening gehouden met de ontwikkelingen rond woo. We krijgen steeds meer verzoeken voor het leveren van data en informatie, hetgeen meer capaciteit vraagt dan voorzien. Vooralsnog worden deze kosten opgevangen binnen de begroting van BIJ12. Lukt dit niet meer, dan zal dit worden opgenomen in de Voorjaarsnota 2024.

2.1.3 *Interprovinciaal Wolvenplan*

Naar aanleiding van aanvullingen op het Interprovinciaal Wolvenplan zijn bij de Voorjaarnota 2023 aanvullende middelen opgenomen voor de monitoring en informatievoorziening over wolven. Deze verhoging heeft een structureel karakter en werkt door in de Begroting 2024 (Personele kosten NINB en Uitvoeringskosten Natuurinformatie).

2.1.4 *Omgevingswet: implementatie informatieproducten natuur*

In 2023 zijn de informatieproducten Informatiekaart Natuur (IKN) en Beschermde Soortenindicator (BeSI) opgeleverd in het kader van het Digitale Stelsel Omgevingswet. Kosten voor beheer zijn een structureel onderdeel van de begroting van BIJ12. Vanwege het uitstel van de invoering van de omgevingswet is een deel van het implementatiebudget gereserveerd in een bestedingsverplichting. De na 2023 resterende middelen zullen in 2024 worden ingezet om op basis van de eerste ervaring na invoering van de wet de informatieproducten en de digitale infrastructuur daaromheen verder aan te laten sluiten bij de praktijk.

2.1.5 *Invasieve exoten en Bossenstrategie*

In 2023 wordt een voorstel uitgewerkt voor ondersteuning van de provincies bij hun wettelijke taken op het gebied van beheer en bestrijding van invasieve exoten. En voor ondersteuning van rapportages in het kader van de Bossenstrategie. Op basis van besluitvorming in het IPO-bestuur wordt dit verwerkt in de Voorjaarsnota 2024.

2.2 Lange termijndoelstellingen voor Natuurinformatie tot 2027

Thema	**Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?**
Monitoring natuurkwaliteit en natuurbeleid	Natuurinformatie voor provincies en haar ketenpartners is gebaseerd op gestandaardiseerde gegevensinwinning en -verwerking. De gegevens zijn beschikbaar voor meervoudig gebruik. De monitoring van de natuur en de beleidsprestaties van provincies sluit aan bij de informatiebehoefte voor beleidsvorming -uitvoering en specifieke wettelijke taken, waaronder: • Door provincies en Rijk afgesproken rapportages over ontwikkeling en beheer van de natuur in het kader van het Natuurpact; • Beheer en herstel van Natura 2000-gebieden en het Natuurwetwerk Nederland; • Verantwoording over Aanpak stikstofreductie en natuurherstel, Uitvoeringsprogramma Natuur en Nationaal Programma Landelijk Gebied; • Soortbescherming en faunabeheer; • (mogelijk ook Invasieve exoten, afhankelijk van besluitvorming IPO-bestuur).
Informatievoorziening Natuur	Processen, afspraken, digitale infrastructuur en informatieproducten vormen een samenhangende keten die aansluit bij behoeften en standaarden op het gebied van informatievoorzieningen van provincies. Deze worden effectief en efficiënt beheerd.
NDFF	De transitie van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) naar een platform voor open data over biodiversiteit is geïmplementeerd.

2.3 Wat willen we bereiken in 2024 voor Natuurbeheer?

BIJ12 ondersteunt de provincies bij de uitvoering en verbetering van het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL), het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) en andere regelingen voor beheer en ontwikkeling van natuur en biodiversiteit. Provincies zetten deze regelingen in voor bestaande natuur, maar ook voor nieuwe opgaven in het kader van de transitie natuur en stikstof en de transitie energie en klimaat. BIJ12 ondersteunt en faciliteert de provincies met een stabiel en kosteneffectief stelsel met een effectief aanvraagproces. Jaarlijkse actualisatie van normkosten, rapportages en informatievoorziening zijn hier onderdeel van.

2.3.1 *Subsidiestelsel Natuur en Landschap*

Het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en de Catalogus Groenblauwe diensten (CGBD) zijn belangrijke instrumenten van de provincies voor realisatie van natuurdoelen. In 2024 ligt de focus op het uitvoerbaar houden van het stelsel door

vanuit de uitgangspunten van één landelijk stelsel met generieke tarieven en juridische borging en met een kwaliteitsborging middels certificering en monitoring.

Naar aanleiding van een in 2023 uitgevoerde verkenning naar de werking van het stelsel zet BIJ12 zich in 2024 in:

- om provincies verder te ondersteunen bij de evaluatie van het gevoerde beheer in het 'goede gesprek' tussen provincie en beheerder(s);
- voor het delen van kennis over achtergronden en toepassing van het stelsel;
- voor verbetering van de aansluiting van natuurinformatie op de evaluatie van natuurbeheer (zie paragraaf 2.1).

Naar aanleiding van de uitgevoerde verkenning wordt met de onafhankelijke Stichting Certificering SNL ingezet op versterking van de verantwoording van het (agrarisch) natuurbeheer door extra inzet op audits van gecertificeerde Beheerders. Naar aanleiding van de verkenning zullen, zo nodig na besluitvorming in het IPO-bestuur bij financiële consequenties, nadere afspraken worden gemaakt met de Stichting over de wijze waarop de stichting invulling hiervan.

Gelet op Europese regels over toetsing van subsidies aan regels rond staatssteun is mogelijk een uitgebreide evaluatie van staatssteun-effecten noodzakelijk. Afhankelijk van het in 2023 door de Europese Commissie goed te keuren ontwerp voor de evaluatie zullen eventuele gevolgen voor de Begroting 2024 worden voorgelegd aan het IPO-bestuur in de Voorjaarsnota 2024.

Daarnaast zullen de uitkomsten van de 5-jaarlijkse evaluatie van het SNL-onderdeel standaardkostprijs systematiek verwerkt worden als basis voor de door de provincies te hanteren tarieven voor natuurbeheer.

De ICT-voorziening voor uitwisseling van gegevens in het kader van de subsidies van provincies aan (collectieven van) kleine (particuliere) natuurbeheerders is tot en met 2023 door provincies bekostigd en beheerd door BIJ12. Afhankelijk van afspraken die provincies met de natuurcollectieven in de loop van 2023 maken zal deze overgedragen worden aan de natuurcollectieven. Indien dit niet gebeurt kan dit effecten hebben op de Begroting 2024 van BIJ12. Deze gevolgen zullen zo mogelijk bij de Najaarsnota 2023 of anders bij de Voorjaarsnota 2024 in beeld worden gebracht.

2.3.2 Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

BIJ12 zet haar kennis en expertise op het gebied van natuursubsidies in voor de toepassing van bestaande subsidie instrumenten in een wijzigende context én bij de ontwikkeling van nieuwe arrangementen in het kader van Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar mogelijkheden om langjarige afspraken te maken over beheer van overgangsgebieden en andere gebieden met een combinatie van natuurdoelen en andere doelen, waaronder de inzet voor Aanvalsplan Grutto.

Indien er sprake is van een structurele verbreding van de inzet van subsidie instrumenten van de gezamenlijke provincies voor uitvoering van het NPLG (bijvoorbeeld voor overgangsgebieden en groen-blauwe dooradering) is het van belang de implementatie- en uitvoeringskosten tijdig in beeld te brengen, inclusief de eventueel gevolgen voor de ondersteuning door BIJ12, waarbij mogelijk dekking worden gevonden in het Transitiefonds Landelijk Gebied.

2.3.3 Agrarisch Natuur-en Landschapsbeheer

In 2023 is het subsidie-instrument Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) binnen de nieuwe kaders van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en het in dat kader vastgestelde Nationaal Strategisch Plan (NSP) voorgezet. De problemen die hierbij gesignaleerd zijn vragen ook in 2024 om extra aandacht om te komen tot een soepele uitvoering van het ANLb. BIJ12 ondersteunt provincies hierbij door te signaleren en bij te dragen aan oplossingen. BIJ12 benut haar netwerk bij provincies en rijksdiensten daarbij.

De door het Rijk en provincies in 2023 gestarte evaluatie van het ANLb loopt door tot in 2024. Voor de provinciale bijdrage aan deze evaluatie wordt een deel van de

uitvoeringskosten natuurbeheer ingezet. In de Begroting 2024 is er vanuit gegaan dat hiervoor geen aanvullende middelen nodig zijn.

2.3.4 OBN Natuurkennis

In samenwerking met de Vereniging van Bos-en natuurbeheerders geeft BIJ12 invulling aan de afspraken tussen provincies en Rijk over het onderzoeksprogramma 'OBN natuurkennis' (Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit). BIJ12 draagt met name zorg voor het aanbesteden van de door het kennisnetwerk geprioriteerde onderzoekvragen. In 2024 zullen verschillende onderzoeken via een Europese aanbesteding met een onderhandelingsproces ingezet worden om de beste invulling van onderzoek voor het beschikbare budget te vinden. Ook de aanvullende middelen van LNV voor OBN-onderzoek in het kader van Programma Natuur worden op die manier ingezet.

Eind 2020 hebben de provincies en het Rijk het Uitvoeringsprogramma Natuur vastgesteld. Onderdeel daarvan zijn opgaven voor kennisontwikkeling voor natuurbeheer en natuurherstel. Ter uitvoering hiervan heeft BIJ12 eind 2022 een subsidie van het ministerie van LNV ontvangen voor aanvullende financiering kennisontwikkeling natuur (OBN UPN) van € 1.322.900. In de Jaarrekening 2022 is hiervoor een voorziening getroffen van € 1.322.900. Deze middelen worden ingezet in de periode 2023-2025.

2.4 Lange termijndoelstellingen voor Natuurbeheer tot 2027

Thema	**Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?**
Landelijke coördinatie Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL) en Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb)	Het SNL en ANLb en andere regelingen voor beheer en ontwikkeling van natuur en biodiversiteit: • functioneren conform de vastgestelde eisen van de opdrachtgevers • worden ondersteund door doeltreffende gegevensrapportages en informatievoorzieningen
Ondersteuning vernieuwing natuursubsidies en Natura 2000-beheerplannen	• Het SNL-stelsel is toekomstbestendig. • Nieuwe afspraken over vergoeding voor natuurbeheer in het kader van Uitvoeringsprogramma Natuur zijn geïmplementeerd. • Nieuwe afspraken over arrangementen natuurbeheer in overgangsgebieden zijn geïmplementeerd.
Onderzoeksprogramma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN)	• Onderzoeksprogrammering en -communicatie OBN sluiten aan bij prioriteiten in de kennisbehoefte van provincies en natuurbeheerders. • OBN onderzoek versterkt de inzet van middelen voor natuurherstel in het kader van Uitvoeringsprogramma Natuur.

2.5 Wat mag het kosten: Begroting 2024

Lasten	**€**
Personele kosten	4.164.813
Uitvoeringskosten natuurinformatie	3.228.492
Uitvoeringskosten natuurbeheer	2.634.091
Uitvoeringskosten NDFF	3.520.000
Totaal Natuurinformatie en Natuurbeheer	**13.547.396**

2.6 Toelichting op de Begroting 2024

Ten opzichte van 2023 zijn de volgende wijzigingen opgenomen:

2.6.1 *Formatieplaats directiesecretaresse*

Door de uitbreiding en verzwaring van de taken van de directiesecretaresse is deze geherwaardeerd. Deze herwaardering leidt tot een extra structureel benodigd budget van € 8.575 bij zowel Interne Organisatie als bij de unit NINB.

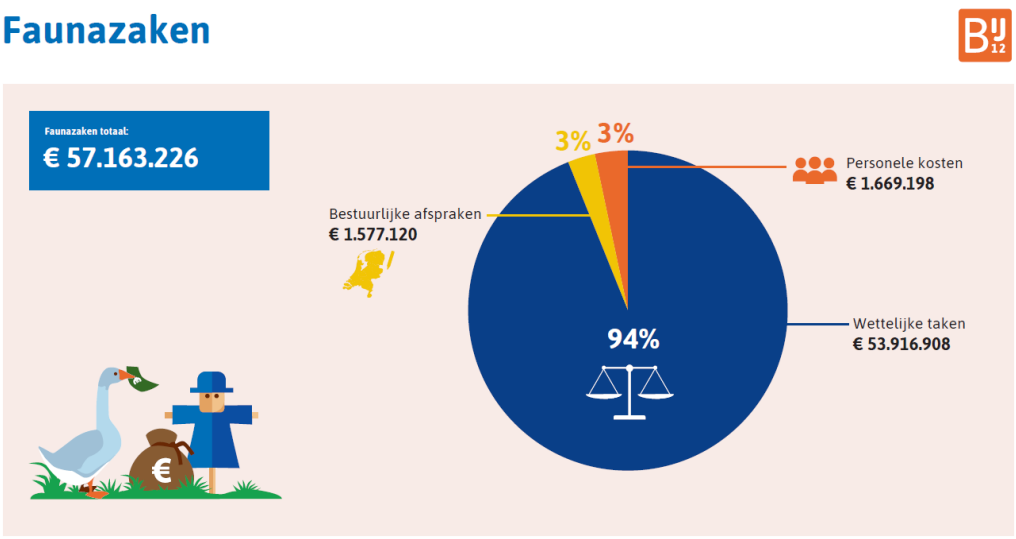
2.6.2 *Budgetneutrale verschuiving Bedrijfsvoering*

Bij de opname van de NDFF in de BIJ12 organisatie is een relatief klein deel van de helpdeskcapaciteit toegevoegd aan de formatie van Bedrijfsvoering. De overige capaciteit is ondergebracht in de formatie van de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat per 2024 alle capaciteit wordt ondergebracht bij de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. Dit betreft een structurele budgetneutrale verschuiving van totaal € 132.000.

2.6.3 *Verschuiving middelen en functies van NINB naar GBO*

In de begroting van de unit NINB is structureel budget opgenomen voor het inrichten en onderhouden van de basisinfrastructuur (uitvoeringskosten). Dit budget wordt met ingang van 2023 budgetneutraal structureel overgeheveld naar de begroting van de unit GBO. Daarnaast vindt een budgetneutrale verschuiving plaats van formatie (functioneel beheerder en informatieanalist) van de capaciteit van de unit NINB naar de unit GBO (personeelskosten). Het gaat in totaal om € 343.405.

3 Faunazaken

De unit Faunazaken handelt in mandaat van de 12 Gedeputeerde Staten de aanvragen voor een tegemoetkoming in de Faunaschade af. De begroting van Faunazaken betreft de kosten van de tegemoetkoming (inclusief de subsidies ganzenfoerageergebieden en taxatiekosten). Gelet op het faunaschadebeleid van de provincies heeft deze begrotingspost het karakter van een open-eind-regeling. Voor de uitvoering van de regeling zijn naast personeelskosten uitvoeringskosten opgenomen. Een deel van deze uitvoeringskosten wordt ingezet voor de uitvoeringen van de door provincies vastgestelde onderzoeksagenda.

3.1 Wat willen we bereiken in 2024?

BIJ12 ontzorgt de provincies bij het afhandelen van faunaschades (tegemoetkomingsaanvragen faunaschade, dassenovereenkomsten, edelherten- en ganzenregeling en wolvenschade). Dit betreft een van de wettelijke regelingen die BIJ12 in mandaat van provincies afhandelt. Ter ondersteuning van deze processen is de applicatie MijnFaunazaken ontwikkeld. De doorontwikkeling van deze applicatie wordt in 2024 voortgezet. Hierbij zal ook de ontwikkeling op basis van de herziende taxatierichtlijnen voor 2024 worden meegenomen. De hernieuwde taxatierichtlijnen worden opgesteld op basis van de meest recente kennis en zorgen voor een verdere uniformering.

Naar aanleiding van de aanbesteding taxatiediensten zal in 2024 een nieuwe contractperiode met partners voor het uitvoeren van de taxatiediensten starten.

In 2023 is op verzoek van provincies de advisering van provincies uitgebreid met juridische capaciteit. Hiermee kan in 2024 invulling worden gegeven aan de invulling van de liggende juridische rapporten en kennisdeling op dit vlak. De verwachting is dat met de bundeling van de kennis de afstemming en de onderbouwing van beleid en besluiten verbeterd wordt.

Verwachting is dat eind 2023 de nieuwe onderzoeksagenda wordt opgesteld. Naast de reeds lopende onderzoeken zal de nog vast te stellen onderzoeksagenda leidend zijn voor de onderzoeken die BIJ12 in 2024 zal uitzetten en begeleiden voor provincies.

In 2024 zal de keuze voorliggen, op basis van het onderzoek naar een drempelsystematiek voor faunaschade, of de huidige systematiek in stand blijft. De (mogelijke) consequenties van dit besluit kan ook zijn uitwerking hebben op digitale systeem van aanvragen en de uitvoering.

3.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027

Thema	Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?
Uitvoering	(Kosten)efficiënte afhandeling van faunaschades.
Onderzoek	Kwalitatief hoogwaardig onderzoek naar uitvoering faunaschadebeleid en -beheer in Nederland conform de onderzoeksagenda BIJ12-Faunazaken.
Advisering en voorlichting	Landelijke expertise faunaschadebeleid. BIJ12 voorziet provincies van inhoudelijk en juridisch advies en voorlichting, mede op basis van de uitgevoerde onderzoeken en faunaschadebeleid, over het voorkomen, bestrijden en betalen van faunaschade.

3.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024

Lasten	€
Personele kosten	1.669.198
Uitvoeringskosten	1.292.255
Open-eind-regeling afhandelen faunaschades	53.916.908
AEWA	284.865
Totaal Faunazaken	**57.163.226**

3.4 Toelichting op de Begroting 2024

Van de genoemde uitvoeringskosten heeft € 510.000 betrekking op de onderzoeksagenda BIJ12-Faunazaken. In opdracht van provincies wordt dit bedrag besteed aan onderzoeken in het kader van faunabeleid. De overige uitvoeringskosten hebben betrekking op de kosten om de tegemoetkoming in de faunaschade te faciliteren.

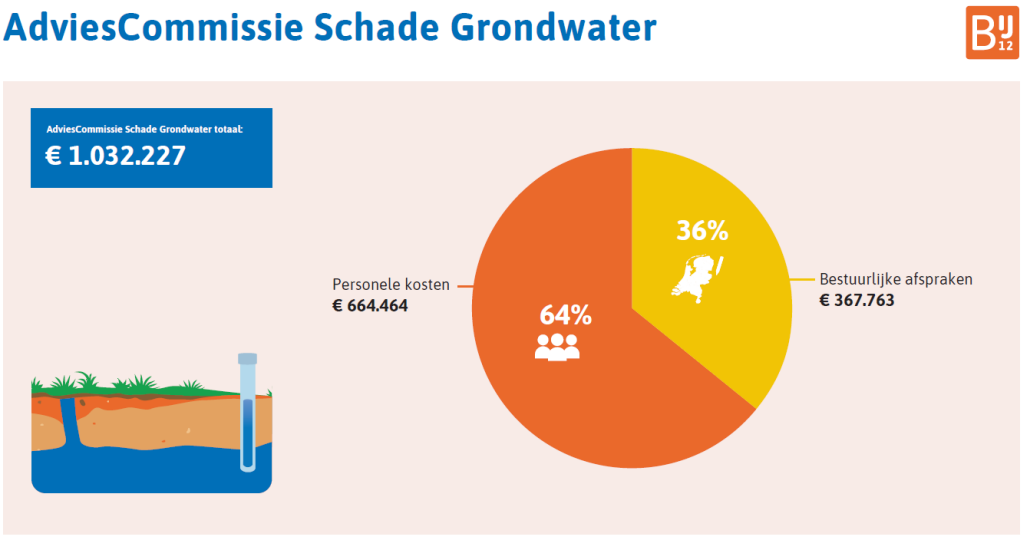
De raming van de open-eind-regeling afhandelen faunaschade is aangepast. De raming bestaat uit de vergoedingen die grondgebruikers krijgen op basis van het provinciale faunaschadebeleid (tegemoetkomingen faunaschade, edelherten- en ganzenregeling en dassenovereenkomsten). Ook vallen de taxatiekosten, om de hoogte van de faunaschade vast te stellen, onder deze post. De kosten zijn o.a. afhankelijk van het faunaschadebeleid, het aantal aanvragen, het aantal schadeveroorzakende dieren, de hoogte van de schade en de gewasprijs.

Het geschatte bedrag is voor de definitieve begroting 2024 vastgesteld op € 53,9 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op de gegevens van 2022. Het wijkt af van de Kaderbrief en conceptbegroting 2024, zie hiervoor de toelichting in paragraaf 0.3.7.

Voor de versterking van de juridische capaciteit is in 2023 afgesproken om de middelen die zijn vrijgekomen door het niet continueren van de Maatschappelijke Adviesraad Fauna (MARF), € 50.000, hiervoor in te zetten. Deze kosten zijn nu van de uitvoeringskosten bij de personele kosten opgenomen in de begroting.

Tenslotte is in 2023 besloten dat BIJ12 een kassiersfunctie vervult voor onderzoeken en contributie die verband houden met het Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds (AEWA). De bijdrage voor de provincies bedraagt in 2024 € 284.865.

4 AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG)

BIJ12 biedt secretariële en inhoudelijke ondersteuning aan de door de gezamenlijke provincies ingestelde AdviesCommissie Schade Grondwater (ACSG). De commissie adviseert over verzoeken voor onderzoek naar schade veroorzaakt door grondwaterinfiltratie of -onttrekking. BIJ12 zorgt voor inhoudelijke adviezen en begeleidt daarbij de afstemming met de betrokkenen. In de uitvoeringskosten zijn de algemene secretariële kosten voor de commissie en de inzet van specialisten voor het onderzoeken van schades opgenomen.

4.1 Wat willen we bereiken in 2024?

Het aantal aanvragen om onderzoek blijft stabiel. Met de huidige capaciteit is het daarom mogelijk om de onderzoeken binnen de maatschappelijk wenselijke termijn (rekening houdend met het benodigde onderzoek) op te pakken. In 2024 zal besloten moeten worden of de huidige tijdelijke inhuur ook in 2025 nog noodzakelijk is.

Op basis van de opgeleverde adviezen merkt de ACSG dat de verwachte kwaliteit hoog is. Dit vereist constante aandacht en expertise van de commissie en het adviesteam.

De ACSG merkt dat het voor de schademelders wel steeds lastiger wordt om onderscheid te maken tussen schade als gevolg van de klimaatverandering en schade die is ontstaan door grondwateronttrekking. Dit zal dus in 2024 in de sfeer van communicatie aandacht blijven vergen.

Bij verschillende onderdelen op zowel korte als lange termijn komt de behoefte aan een communicatiestrategie naar voren. Daarbij gaat het om de rol en positie van de ACSG alsmede de werkwijze. Waarbij het van belang is om de juiste vorm (communicatiemiddel) te vinden waarbij de ontvanger centraal staat.

4.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027

Thema	Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?
Advisering	Kwalitatief hoogwaardige adviezen over schade door grondwater infiltratie of -onttrekking opleveren binnen een maatschappelijk wenselijke termijn.
Ondersteuning	Voorziet de AdviesCommissie Schade Grondwater van professionele secretariële en inhoudelijke ondersteuning.

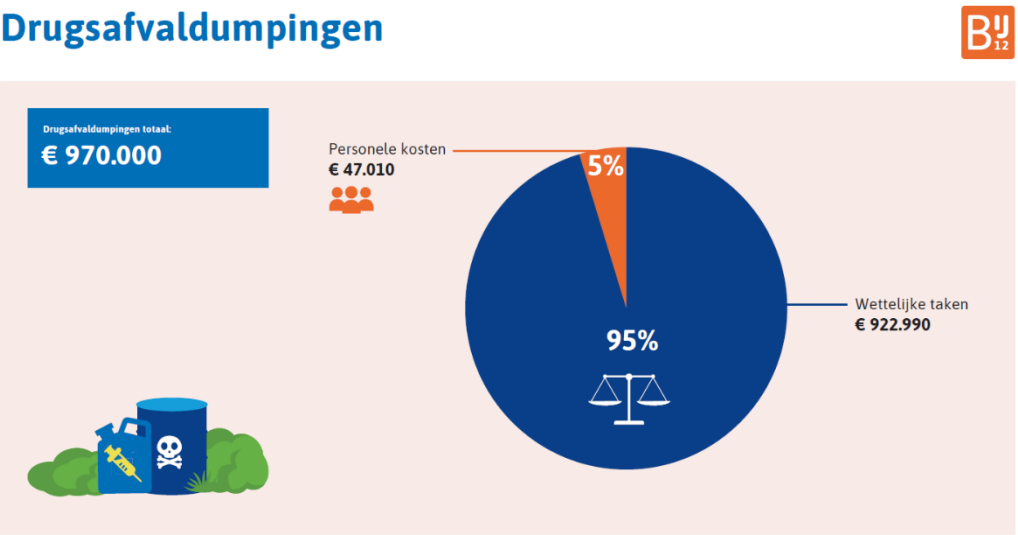
4.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024

Lasten	€
Personele kosten	664.464
Uitvoeringskosten	367.763
Totaal ACSG	**1.032.227**

4.4 Toelichting op de Begroting 2024

De begroting bevat zowel de personele- als uitvoeringskosten ten behoeve van de schadeadviezen aan de provincies. De personele kosten zijn gebaseerd op 4 fte op basis van het formatieplan. In de uitvoeringskosten zijn de algemene secretariële kosten ter ondersteuning van de onafhankelijke commissieleden opgenomen. Daarnaast zijn kosten voor inhuur opgenomen in de uitvoeringskosten. In het meerjarenperspectief zijn de kosten voor de extra inhuur vooralsnog geraamd tot en met 2024. De kosten voor de afzonderlijke projecten worden bij de afrekening op basis van daadwerkelijke kosten toegekend aan de desbetreffende projecten/provincies en zijn afhankelijk van de door de GS'en ingediende verzoeken.

5 Drugsafvaldumpingen

Voor de drugsafvaldumpingen zorgt BIJ12 in mandaat van de 12 GS'en voor de uitvoering van subsidieverlening voor het opruimen van drugsafval. Van de begroting heeft € 922.990 betrekking op de verleende subsidie. De overige € 47.010 zijn personeelskosten om de wettelijke regeling uit te voeren.

5.1 Wat willen we bereiken in 2024?

De minister van Justitie en Veiligheid heeft voor de periode 2019 tot en met 2024 aan de provincies een structurele rijksbijdrage van € 1.000.000 per jaar toegezegd voor de compensatie van de primaire kosten die overheden en particulieren/terreinbeheerders maken voor het opruimen van gedumpt drugsafval. Op 21 oktober 2021 heeft de minister de kamer laten weten (kamerbrief 4260813, Opvolging toezeggingen en moties drugsbeleid) dat de regeling vanaf 2023 wordt verruimd. Particulieren krijgen recht op vergoeding van de opruimkosten tot maximaal € 200.000, deels met terugwerkende kracht. Decentrale overheden worden gedeeltelijk gecompenseerd.

Op basis van een modelregeling hebben alle provincies een subsidieregeling vastgesteld en BIJ12 gemandateerd deze regeling voor al de 12 provincies met ingang van 2021 uit te voeren.

5.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027

Thema	**Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?**
Uitvoering	(Kosten)efficiënte afhandeling van subsidieaanvragen.
Organisatie	Professionele organisatie voor de uitvoering van de subsidieregeling.

5.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024

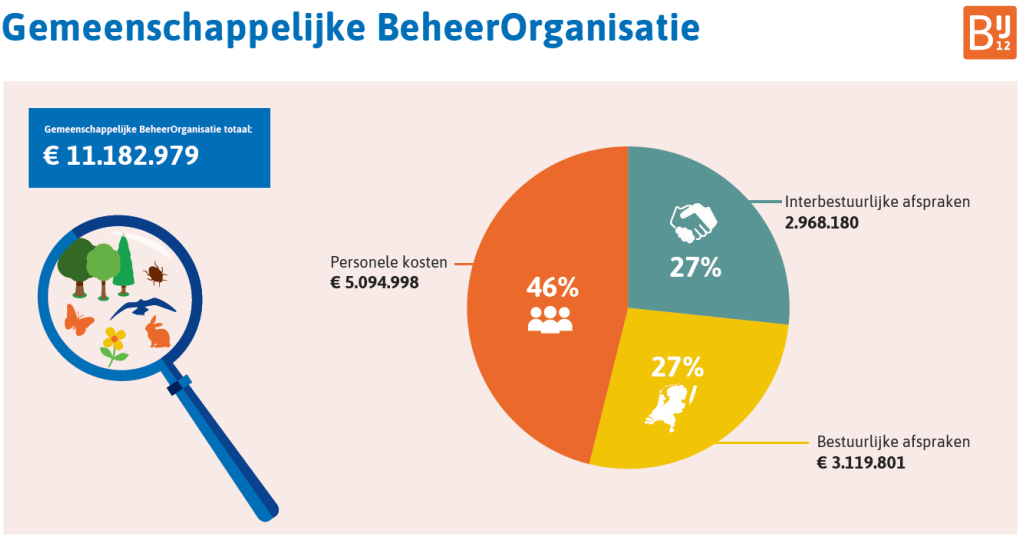
Lasten	**€**
Personele kosten	47.010
Uit te keren subsidies	922.990
Totaal Drugsafvaldumpingen	**970.000**

5.4 Toelichting op de Begroting 2024

De afhandeling van deze regeling betreft een vaste rijksbijdrage van € 1 miljoen. Dit bedrag wordt niet geïndexeerd. De kosten voor de ondersteuning van de uitvoering

(niet zijnde de directe personeelskosten) van de regeling voor BIJ12 (€ 30.000) zijn gedurende de looptijd van de subsidie bij Bedrijfsvoering opgenomen. In de meerjarenraming is rekening gehouden met een bijdrage t/m 2024.

6 Gemeenschappelijke BeheerOrganisatie (GBO)

De unit GBO beheert informatiesystemen voor provincies die voortkomen uit bestuurlijke en interbestuurlijke afspraken. Een voorbeeld van een applicatie die voortkomt uit interbestuurlijke afspraken is de Landelijke Databank Overstromingsinformatie (LDO). Met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hebben de provincies een samenwerkingsovereenkomst afgesloten over deze databank. Doel van deze overeenkomst is het in gezamenlijkheid uitvoering geven aan de EU-ROR (Richtlijn OverstromingsRisico's). GBO draagt zorg voor het beheer en onderhoud van LDO.

Een voorbeeld van een applicatie die voortkomt uit bestuurlijke afspraken is SNL (Subsidiestelsel Natuur en Landschap). Met deze applicatie worden de natuurbeheerplankaarten van de provincies verwerkt tot 1 kaart voor RVO op basis waarvan de subsidies door provincies verleend worden voor het behoud en de ontwikkeling van (agrarische) natuurgebieden en landschappen.

6.1 Wat willen we bereiken in 2024?

In 2023 is gestart met het vereenvoudigen en uniformeren van het applicatielandschap dat GBO beheert. In 2024 wordt dit traject gecontinueerd en wordt een aantal applicaties herbouwd volgens de vastgestelde kaders en richtlijnen voor architectuur. Hoe meer informatieproducten conform deze kaders en richtlijnen zijn ingericht, hoe beter GBO in staat is het beheer en de doorontwikkeling op een efficiënte en effectieve manier uit te voeren en provincies te ondersteunen bij de uitvoering van hun (wettelijke) beleidstaken. Waar mogelijk worden voor de applicaties specifieke onderliggende informatievoorzieningen ingezet, de zogenoemde basiscomponenten.

6.1.1 Organisatieontwikkeling

Als gevolg van de opgaven van de provincies voor de transities in het landelijk gebied is er groeiende behoefte aan het borgen en verzamelen van kwalitatieve data, en daarbij de creatie van specifieke informatieproducten. Om aan deze vraag te kunnen voldoen en om informatieveiligheid structureel goed te borgen wordt blijvend geïnvesteerd in de benodigde kennis en capaciteit. Het beheer en de (door)ontwikkeling van de applicaties vindt steeds meer op een Agile werkwijze plaats.

6.1.2 Vereenvoudiging en uniformering applicatielandschap (rationalisatie)

In 2024 werken we door aan de basisinfrastructuur voor de ontwikkeling van informatieproducten en de herbouw en nieuwbouw van bestaande verouderde applicaties/informatievoorzieningen. De basisinfrastructuur bestaat uit een aantal standaardcomponenten die naadloos op elkaar aansluiten en die worden ingezet

voor zowel ontwikkeling als beheer van verschillende informatieproducten. Deze componenten zijn altijd up-to-date en kunnen afzonderlijk van elkaar vervangen en uitgebreid worden. Voor de her- en nieuwbouw van informatieproducten waarmee we in 2024 verder gaan, worden de basiscomponenten in de basisinfrastructuur ingezet. Met de basisinfrastructuur wordt onder andere ook automatisch testen en uitrollen van applicaties geborgd. In de Begroting 2024 is conform de Kaderbrief 2024 voor de verdere vereenvoudiging en uniformering van het applicatielandschap (inclusief de noodzakelijke herbouw en nieuwbouw van applicaties) een bedrag van € 1.200.000 opgenomen. Afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming over de her- en nieuwbouw van verouderde applicaties, zal het bedrag wellicht ook in 2024 worden ingezet. Indien van toepassing, zal dit worden gerapporteerd en in de Voorjaarsnota 2024 worden verwerkt.

6.1.3 Technische beheer ICT-indexering

In de Kaderbrief 2024 is een structurele verhoging voor de kosten van technisch beheer en hosting opgenomen van € 50.000 in verband met hoge indexering van de prijzen van de leverancier. Het bedrag wordt nu structureel opgenomen in de begroting.

6.1.4 Archeodepot

Archeodepot is een applicatie die voor provincies en gemeenten zorgdraagt voor de archivering van archeologische opgravingen in depots. De structurele verhoging van € 27.500 voor Archeodepot uit de Kaderbrief 2024 betekent een structurele verhoging van de begroting met dit bedrag. Het budget is nodig vanwege de ouderdom van de applicatie en daarmee verband houdend noodzakelijke onderhoud. In 2023/2024 wordt gewerkt aan herbouw van de applicatie. De verwachting is dat de kosten zullen dalen op het moment dat een nieuwe applicatie gerealiseerd is.

6.1.5 Landelijke zwemwaterregister (LZR)

De structurele verhoging van € 45.500 voor het Landelijk Zwemwater Register uit de Kaderbrief betekent een structurele verhoging van de begroting met dit bedrag. LZR is onderdeel van provinciale afspraken over informatieverstrekking over de zwemkwaliteit van open water richting burgers. Het budget is nodig vanwege de ouderdom van de applicatie en daarmee verband houdende noodzakelijk onderhoud. In 2024/2025 wordt gewerkt aan herbouw van de applicatie. De verwachting is dat de kosten zullen dalen op het moment dat een nieuwe applicatie gerealiseerd is.

6.1.6 Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (LVO)

In het kader van de afgesloten samenwerkingsovereenkomst Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie met de Unie van Waterschappen en Rijkswaterstaat/Ministerie van I&W, zoals vermeld in de Kaderbrief 2024, wordt een bedrag van € 110.000 toegevoegd aan de Begroting 2024.

Deze nieuwe samenwerkingsovereenkomst beoogt de bestaande informatiesystemen en de beheersorganisaties daarvan naar elkaar toe te laten groeien, zodat er één centraal platform is voor overstromingsinformatie. In de eerste fase bestaat LVO uit een regie-organisatie die lijn brengt in alle huidige processen en systemen. De provincies leveren een kwart van de benodigde gelden voor het organiseren van LVO.

6.1.7 CDS – uitbreiding INSPIRE met high value datasets

In de Kaderbrief 2024 wordt een reservering aangekondigd van € 250.000 voor de uitbreiding van INSPIRE met high value datasets vanwege veranderende Europese richtlijnen.

CDS is de Centrale Data en Services omgeving van de provincies, die ruimtelijke informatie beschikbaar stelt aan alle overheden, burgers en bedrijven.
INSPIRE is een Europese richtlijn voor het gebruik van o.a. locatiegegevens en als zodanig ook verankerd in de Nederlandse wet en regelgeving. Alle organisaties die verantwoordelijk zijn voor datasets en dataservices dienen deze richtlijn te gebruiken. Er is nu een aanvullende uitvoeringsverordening van kracht die het gebruik van high value data reguleert. De extra gelden zijn nodig voor noodzakelijke aanpassingen van CDS.

In de loop van 2023 wordt een definitieve berekening gemaakt van de beheerkosten aan de hand van de implementatie. Dit betekent voor de Begroting 2024 vooralsnog een reservering van € 250.000. In de Voorjaarsnota 2024 zal het definitieve bedrag worden opgenomen.

6.1.8 *Informatieveiligheid*

In de Kaderbrief 2024 wordt een reservering aangekondigd van € 300.000 om te voldoen aan de strengere Europese richtlijnen voor informatieveiligheid, vastgelegd in de richtlijn Baseline Informatie Overheid (BIO) en gebaseerd op de wettelijke eisen in de NEN/ISO 27001. In de loop van 2023 zal meer inzicht komen in de financiële gevolgen van deze aangescherpte richtlijnen. Dit betekent voor de Begroting 2024 vooralsnog een reservering van € 300.000. In de Voorjaarsnota 2024 zal het definitieve bedrag worden opgenomen.

6.1.9 *Ontwikkelingen beeldmateriaal (BM5)*

In de Kaderbrief 2024 is een reservering opgenomen van € 100.000 voor het maken van true orthofoto's. Dit zijn luchtfoto's die recht van boven gemaakt worden. Deze reservering wordt incidenteel opgenomen in de Begroting 2024. Aan de hand van een besluit van het IPO-bestuur in 2023 wordt een definitief bedrag opgenomen in de Voorjaarsnota 2024 of in de Najaarsnota 2024.

6.1.10 *Atlas Leefomgeving*

In 2022 is de provinciale viewer waarop de data van de risicokaart getoond werd, uitgefaseerd. Deze is vervangen door de viewer van de Atlas Leefomgeving. De Atlas Leefomgeving is een voorziening die is bedoeld voor informatie aan de burger. Deze is in beheer bij RIVM. Het IPO is samen met de ministeries van I&W en LNV-opdrachtgever voor het beheer en de (door)ontwikkeling van de Atlas en betaalde hiervoor een jaarlijkse bijdrage van € 170.000. Anders dan in de Kaderbrief is gemeld, is de bijdrage van de provincies aan de Atlas Leefomgeving al in 2023 verhoogd naar € 225.000 vanwege het toevoegen van de kaartlagen van de risicokaart. Dit is budgetneutraal opgelost door een verschuiving van budget van de risicokaart naar de Atlas Leefomgeving.

In 2024 zullen de bijdragen aan de Atlas Leefomgeving nogmaals worden verhoogd indien het IPO-bestuur besluit tot integratie over de informatieproducten Externe Veiligheid naar aanleiding van de verkenning Externe Veiligheid. De verwachte kosten in 2024 zijn € 268.000. Tegelijkertijd met deze verhoging zullen de beheerkosten van de Informatieproducten Externe Veiligheid afnemen. De verwachting is dan ook dat de verhoging binnen de bestaande begroting kan worden opgelost. Dit besluit wordt na de zomer 2023 aan het IPO-bestuur voorgelegd. Afhankelijk van dit besluit wordt dit meegenomen in de Voorjaarsnota 2024.

6.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027

Thema	**Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?**
Efficiënt beheer	• BIJ12 is de logische partner voor het beheer van generieke applicaties en infrastructuur voor provincies. • Gegarandeerde dienstverlening tegen efficiënte kosten door optimale en schaalbare inzet van mensen en herbruikbare middelen.
Kwaliteit dienstverlening van de in beheer genomen applicaties	• Er is sprake van een continu verbeterproces van de dienstverlening.
Goed werkende systemen en informatie	• De applicaties zijn up-to-date op het gebied van techniek en security en worden regulier getest en doorlopend gemonitord. Beheer en (door)ontwikkeling vinden zoveel mogelijk plaats volgens effectieve en efficiënte werkprocessen.
Uniforme werkwijze en regelingen	• Basis voor (door)ontwikkeling zijn overheidsbrede architectuurprincipes. • Te ontwikkelen en/of in beheer te nemen applicaties zijn in lijn met de vastgestelde kaders en richtlijnen voor

	architectuur en maken gebruik van de basisinfrastructuur die BIJ12 beheert. Voor het beheer en de (door)ontwikkeling van informatieproducten zijn Agile werkprocessen ingericht. • BIJ12 voldoet aan de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) en de ISO kwaliteitsstandaard 27001.

6.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024

Lasten	**€**
Personele kosten	5.094.998
Uitvoeringskosten	6.087.981
Totaal Gemeenschappelijke BeheerOrganisatie	**11.182.979**

6.4 Toelichting op de Begroting 2024

6.4.1 Budgetneutrale verschuiving Bedrijfsvoering

De functie Chief Information Security Officer (CISO) wordt uitgevoerd vanuit GBO. Deze functionaris wordt vanaf 2024 ingezet voor IPO en wordt derhalve gepositioneerd binnen de unit Bedrijfsvoering om rechtstreeks en onafhankelijk te kunnen rapporteren aan de Algemeen Directeur IPO. Dit betekent een structurele budgetneutrale verschuiving van € 116.000.

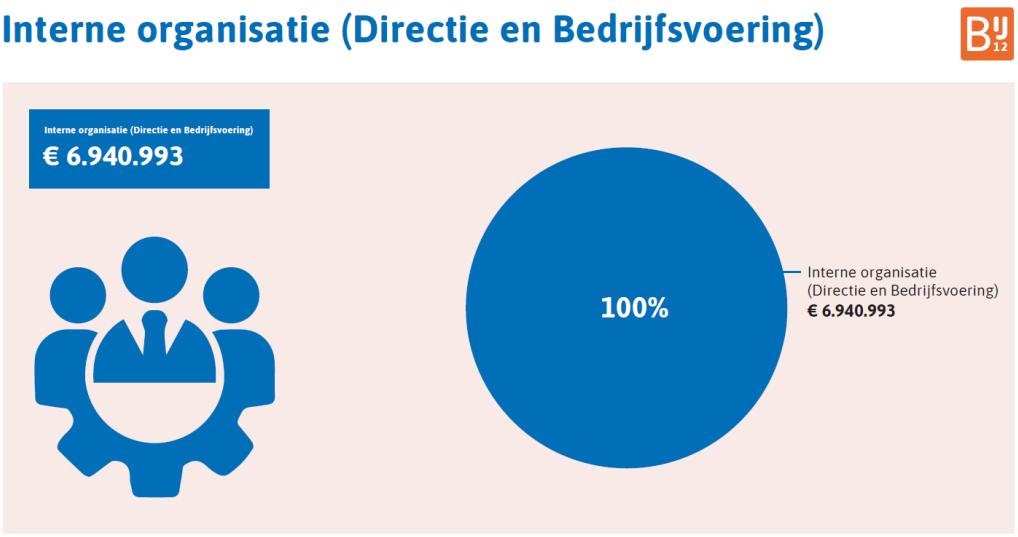
6.4.2 Verschuiving middelen en functies van NINB naar GBO

In de begroting van de unit NINB is structureel budget opgenomen voor het inrichten en onderhouden van de basisinfrastructuur (uitvoeringskosten). Dit budget wordt met ingang van 2023 budgetneutraal structureel overgeheveld naar de begroting van de unit GBO. Daarnaast vindt een budgetneutrale verschuiving plaats van formatie (functioneel beheerder en informatieanalist) van de capaciteit van de unit NINB naar de unit GBO (personeelskosten). Het gaat in totaal om € 343.405.

6.4.3 Web-bvb

In 2022 is de applicatie Web-bvb uitgefaseerd en afgesloten. Op dit moment heeft BIJ12 geen vervangende applicatie in beheer. Het beheerbudget van € 130.520 komt daarmee structureel te vervallen en is verwerkt onder de post uitvoeringskosten.

7 Interne organisatie (Directie en Bedrijfsvoering)

De interne organisatie ondersteunt de inhoudelijke units bij de uitvoering van hun opgaven en verzorgt alle dienstverlening met betrekking tot het vergadercentrum van BIJ12. De interne organisatie bestaat uit de Directie en de unit Bedrijfsvoering. Deze unit is verantwoordelijk voor de uitvoering van de ondersteunende taken zoals HR, financiën, communicatie, inkoop en facilitaire zaken.

7.1 Wat willen we bereiken in 2024?

De belangrijkste ontwikkeling binnen Bedrijfsvoering is de gezamenlijke bedrijfsvoering voor IPO. Deze ontwikkeling is beschreven in paragraaf 0.3.5.

In 2023 is verder gewerkt aan het professionaliseren en breder inzetten van het in 2021 geïmplementeerde BIJ12 loket. Ook in 2024 zal deze ontwikkeling verder worden doorgezet.

7.2 Lange termijndoelstellingen tot 2027

Thema	**Wat heeft BIJ12 in 2027 bereikt?**
Communicatie	De output van BIJ12 is bekend bij haar partners.
Financiën	Provincies hebben adequaat inzicht in de financiële voortgang van BIJ12.
Vergadercentrum	Professioneel en klantvriendelijk vergadercentrum voor provincies en BIJ12.
Personeel	Medewerkers BIJ12 werken resultaatgericht.
ICT/Kantoorautomatisering	Goed werkende systemen en informatie: de ICT-voorziening van BIJ12 is ingericht op plaats- en tijdonafhankelijk werken, is flexibel op afstand en is marktconform.

7.3 Wat mag het kosten: Begroting 2024

Lasten	**€**
Personele kosten	4.777.793
Huisvesting en ICT	1.691.685
Communicatie en publicaties	65.239
Overige kosten	406.276
Totaal Interne organisatie	**6.940.993**

7.4 Toelichting op de Begroting 2024

De begroting bevat de Personele kosten, Huisvesting en ICT, Communicatie en publicaties en Overige kosten. De Personele kosten zijn gebaseerd op het formatieplan en de benodigde uitbreiding voor de versterking van Bedrijfsvoering.

7.4.1 Personele kosten

Om de organisatie blijvend te kunnen ondersteunen wordt bij de toename van de opgaven van BIJ12 voor de formatie van Bedrijfsvoering een opslagpercentage gehanteerd van circa 25% van de formatieve toename.

7.4.2 Gevolgen CAO 2023

Bij het vaststellen van de Begroting 2023 is rekening gehouden met de CAO-verhogingen van 2022. Het extra structureel benodigd budget van € 660.000 is in de Begroting 2023 toegevoegd bij Interne organisatie. Dit budget wordt herverdeeld over de units van BIJ12. Dit zijn budgetneutrale verschuivingen.

7.4.3 Formatieplaats directiesecretaresse

Door de uitbreiding en verzwaring van de taken van de directiesecretaresse is deze geherwaardeerd. Deze herwaardering leidt tot een extra structureel benodigd budget van € 8.575 bij zowel Interne Organisatie als bij de unit NINB.

7.4.4 Formatieplaats directiesecretaresse IPSN

De functie van directiesecretaresse IPSN wordt structureel ingevuld. Hiervoor wordt deze formatieplaats structureel toegevoegd aan de formatie van de unit Bedrijfsvoering. Dit betekent een structurele budgetneutrale verschuiving van € 80.000 van het budget voor IPSN van de unit Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 naar de unit Bedrijfsvoering.

7.4.5 Budgetneutrale verschuiving Expertiseteam Stikstof en Natura 2000

De unit Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 heeft behoefte aan extra ondersteuning vanuit de discipline Communicatie. Hiervoor wordt budget (€ 51.000) structureel overgeheveld van de uitvoeringskosten van de unit Expertiseteam Stikstof en Natura 2000 naar de unit Bedrijfsvoering.

7.4.6 Communicatie wolf

Voor communicatie m.b.t. de wolf wordt structureel 0,5 fte communicatie capaciteit (€ 44.000) toegevoegd aan de formatie van de unit Bedrijfsvoering (zie ook Voorjaarsnota 2023, paragraaf 5.2 Ontwikkeling kosten door schade wolven).

7.4.7 Budgetneutrale verschuiving Natuurinformatie en Natuurbeheer

Bij de opname van de NDFF in de BIJ12 organisatie is een relatief klein deel van de helpdeskcapaciteit toegevoegd aan de formatie van Bedrijfsvoering. De overige capaciteit is ondergebracht in de formatie van de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. Voortschrijdend inzicht heeft ertoe geleid dat per 2024 alle capaciteit wordt ondergebracht bij de unit Natuurinformatie en Natuurbeheer. Dit betreft een structurele budgetneutrale verschuiving van totaal € 132.000.

7.4.8 Budgetneutrale verschuiving Gemeenschappelijke Beheer organisatie

De functie Chief Information Security Officer (CISO) wordt uitgevoerd vanuit de unit GBO. Deze functionaris wordt vanaf 2024 ingezet voor IPO en wordt derhalve gepositioneerd binnen de unit Bedrijfsvoering om rechtstreeks en onafhankelijk te kunnen rapporteren aan de Algemeen Directeur IPO. Dit betekent een structurele budgetneutrale verschuiving van € 116.000.

7.4.9 *Indexatie uitvoeringskosten*

De uitvoeringskosten zijn op een aantal posten geïndexeerd (3,9%). Waar mogelijk is de indexatie achterwege gelaten.

8 Totaaloverzicht Begroting 2024

8.1 Baten en lasten 2024

	in €
Lasten	Begroting 2024
Expertiseteam Stikstof en Natura2000	9.988.994
Natuurinformatie en Natuurbeheer	13.547.396
Faunazaken	57.163.226
Secretariaat AdviesCommissie Schade Grondwater	1.032.227
Regeling drugsafvaldumpingen	970.000
GBO-provincies	11.182.979
Interne organisatie	6.940.993
Totaal lasten BIJ12	**100.825.815**

Baten	Begroting 2024
Bijdragen provincies uitvoerende taken	97.597.339
Diverse baten	2.928.476
Onttrekking aan geoormerkte middelen	300.000
Totaal baten BIJ12	**100.825.815**

De diverse baten bestaan uit Informatiepunt Stikstof vanuit LNV (€ 424.456), de bijdrage voor drugsafvaldumpingen (€ 1.000.000), de bijdrage van LNV voor het NDFF (€ 800.000), voor Uitvoeringsprogramma Natuur - Kennisontwikkeling natuur (€ 404.020) en Risicokaart (€ 300.000).

De onttrekking aan geoormerkte middelen (€ 300.000) betreft de reserve vegetatie karteringen. Zie ook paragraaf 9.5.

9 Meerjarenperspectief en verdeling provinciale bijdragen

9.1 Meerjarenperspectief van de Begroting BIJ12 2024-2027

Prijspeil 2024, vergelijking met de gewijzigde Begroting 2024. Personele kosten op basis van formatieplan BIJ12. Uitvoeringskosten incl. Btw.

Lasten	Wijziging VJN 2023	Begroting na VJN 2023	Doorwerking Kaderbrief 2024	Begroting 2024 Structureel	Begroting 2024 Incidenteel	Primaire Begroting 2024	Raming 2025	Raming 2026	Raming 2027
Expertiseteam Stikstof en Natura2000									
Personele kosten	-5.000	1.623.712	79.433	2.232.145		2.232.145	2.232.145	2.232.145	2.232.145
Beheer Aerius	1.210.150	3.190.920		1.980.770		1.980.770	1.980.770	1.980.770	1.980.770
Onderzoek/kennisdeling		286.129		286.129		286.129	286.129	286.129	286.129
Stelpost ISPN		5.136.000		5.056.000		5.056.000	5.056.000	5.056.000	5.056.000
Monitoring en rapportage		111.154		9.494		9.494	9.494	9.494	9.494
Overige uitvoeringskosten/communicatie		157.650		0		0	0	0	0
Programma ondersteuning	-51.000	184.689	-51.000	0		0	0	0	0
Informatiepunt Stikstof		463.000	324.456	424.456	0	424.456	100.000	100.000	100.000
Expertiseteam Stikstof en Natura2000	**1.154.150**	**11.153.254**	**352.889**	**9.988.994**	**0**	**9.988.994**	**9.664.538**	**9.664.538**	**9.664.538**
Natuurinfomatie en Natuurbeheer									
Personele kosten	-214.405	3.491.582	-32.843	3.805.145		3.805.145	3.805.145	3.805.145	3.805.145
Beheer informatieproducten	250.000	3.527.992	250.000	2.928.492	300.000	3.228.492	2.928.492	2.888.492	2.848.492
Uitvoeringskosten NDFF		3.120.000		3.520.000		3.520.000	2.720.000	2.720.000	2.720.000
Uitvoeringskosten natuurbeheer	2.470.259	4.905.231	199.119	2.634.091		2.634.091	2.355.211	2.494.651	2.494.651
Algemene stelpost		0	359.669	359.669		359.669	359.669	359.669	359.669
Natuurinformatie en Natuurbeheer	**2.505.854**	**15.044.805**	**775.945**	**13.247.396**	**300.000**	**13.547.396**	**12.168.516**	**12.267.956**	**12.227.956**
Faunazaken									
Personele kosten	142.380	1.539.162	222.416	1.669.198		1.669.198	1.669.198	1.669.198	1.669.198
Uitvoeringskosten		1.281.188		1.231.188		1.231.188	1.231.188	1.231.188	1.231.188
AEWA ganzenonderzoek		0	284.865	284.865	0	284.865	0	0	0
Open-eind-regeling afhandelen faunaschades		41.954.640	10.737.000	53.916.908		53.916.908	53.916.908	53.916.908	53.916.908
Doorbelasting overhead overige kosten			61.067	61.067		61.067	61.067	61.067	61.067
Faunazaken	**142.380**	**44.774.990**	**11.305.348**	**57.163.226**	**0**	**57.163.226**	**56.878.361**	**56.878.361**	**56.878.361**
Secretariaat ACSG									
Personele kosten	27.004	631.620	59.848	664.464		664.464	664.464	664.464	664.464
Uitvoeringskosten		353.959	13.804	367.763		367.763	367.763	367.763	367.763
Secretariaat AdviesCommissie Schade Grondwater	**27.004**	**985.578**	**73.653**	**1.032.227**	**0**	**1.032.227**	**1.032.227**	**1.032.227**	**1.032.227**
Regeling drugsafvaldumpingen						0			
Personele kosten	2.010	47.010		47.010		47.010	0	0	0
Uit te keren subsidies	2.275.638	3.200.638		922.990		922.990	0	0	0
Totaal regeling drugsafvaldumpingen	**2.277.648**	**3.247.648**	**0**	**970.000**	**0**	**970.000**	**0**	**0**	**0**
GBO-provincies									
Personele kosten	336.974	4.838.742	593.230	5.094.998		5.094.998	5.094.998	5.094.998	5.094.998
uitvoeringskosten	971.381	6.040.930	2.334.432	4.887.981	1.200.000	6.087.981	3.587.981	3.349.981	3.111.981
GBO-provincies	**1.308.355**	**10.879.672**	**2.927.662**	**9.982.979**	**1.200.000**	**11.182.979**	**8.682.979**	**8.444.979**	**8.206.979**

Interne organisatie									
Personele kosten: Salarissen en sociale lasten	-388.562	3.953.380	-182.986	3.899.394		3.899.394	3.869.394	3.869.394	3.869.394
Budget neutrale veschuiving SN2000	51.000	51.000	51.000	51.000		51.000	51.000	51.000	51.000
Budget neutrale veschuiving Faunazaken/wolf	44.000	44.000	44.000	44.000		44.000	44.000	44.000	44.000
Personele kosten: overige		783.400		783.400		783.400	783.400	783.400	783.400
Huisvesting en ICT	0	1.691.685		1.691.685		1.691.685	1.691.685	1.691.685	1.691.685
Communicatie en publicaties		65.239		65.239		65.239	65.239	65.239	65.239
Diverse kosten		284.599	121.677	406.276		406.276	406.276	406.276	406.276
Totaal Interne organisatie	**-93.562**	**7.073.303**	**33.691**	**6.940.993**	**0**	**6.940.993**	**6.910.993**	**6.910.993**	**6.910.993**

Totaal lasten BIJ12	**7.321.829**	**93.159.250**	**15.469.188**	**99.325.815**	**1.500.000**	**100.825.815**	**95.337.614**	**95.199.054**	**94.921.054**
Baten BIJ12	**Wijziging VJN 2023**	**Begroting na VJN 2023**	**Doorwerking Kaderbrief 2024**	**Begroting 2024 Structureel**	**Begroting 2024 Incidenteel**	**Primaire Begroting 2024**	**Raming 2025**	**Raming 2026**	**Raming 2027**
Bijdragen provincies uitvoerende taken	864.871	84.139.292	15.065.168	96.397.339	1.200.000	97.597.339	91.760.464	91.482.464	91.204.464
Diverse baten)*	6.456.958	8.719.958	404.020	2.928.476	0	2.928.476	3.277.150	3.416.590	3.416.590
Onttrekking aan geoormerkte middelen		300.000		0	300.000	300.000	300.000	300.000	300.000
Totaal baten BIJ12	**7.321.829**	**93.159.250**	**15.469.188**	**99.325.815**	**1.500.000**	**100.825.815**	**95.337.614**	**95.199.054**	**94.921.054**

* De diverse baten bestaan uit Informatiepunt Stikstof vanuit LNV, de bijdrage voor drugsafvaldumpingen, de bijdrage van LNV voor het NDFF, voor Uitvoeringsprogramma Natuur - Kennisontwikkeling natuur en Risicokaart.

9.2 Verdeling provinciale bijdragen 2024

Provincies 2024	Mengpercentage:	Totale provinciale bijdrage BIJ12	Form-desk GBO	AEWA. 2024	Totaal
Groningen	6,80%	2.946.796	4.508	15.668	2.966.972
Fryslân	9,49%	4.113.344		29.626	4.142.970
Drenthe	8,12%	3.520.233	4.231	31.335	3.555.799
Overijssel	9,43%	4.088.892		30.481	4.119.373
Gelderland	10,67%	4.626.810		32.190	4.659.000
Utrecht	7,78%	3.373.025	5.201	14.813	3.393.039
Noord-Holland	8,17%	3.541.603	4.831	22.220	3.568.655
Zuid-Holland	9,16%	3.970.517		20.510	3.991.027
Zeeland	5,96%	2.583.206	3.901	12.249	2.599.356
Noord-Brabant	10,89%	4.723.312	5.660	44.439	4.773.411
Limburg	8,25%	3.576.065	4.670	24.783	3.605.517
Flevoland	5,30%	2.298.762		6.552	2.305.314
Totaal	**100%**	**43.362.565**	**33.000**	**284.866**	**43.680.431**
(exclusief Open-eindregeling Faunzazaken).					53.916.908
Totale provinciale bijdrage					**97.597.339**

9.3 Indicatie provinciale bijdragen vanaf 2025

Op verzoek van de provincies wordt een indicatie afgegeven van de provinciale bijdragen vanaf 2025. Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met de volgende kanttekeningen:

- Indicatie betreft prijspeil 2024, exclusief de jaarlijkse indexering voor materiële en personele kosten voor 2025 e.v.
- Indicatie is exclusief de jaarlijkse actualisatie van de open-eind regeling tegemoetkomingen faunaschade.
- Indicatie is exclusief de tussentijdse begrotingswijzigingen bij Najaarsnota 2023 en Voor- en Najaarsnota 2024.
- Indicatie is exclusief de besluitvorming die ten tijde van het opstellen van de Begroting 2024 en het meerjarenperspectief t/m 2027 nog diende plaats te vinden.

Door de kleine verschillen in de ramingen voor 2025 zijn er marginale verschillen in de gewogen percentages ten opzichte van 2024.

Provincies 2025-2027	Mengpercentage:	Totale provinciale bijdrage BIJ12	Form-desk GBO	Totaal
Groningen	6,80%	2.569.497	4.508	2.574.005
Fryslân	9,49%	3.586.685		3.586.685
Drenthe	8,12%	3.069.513	4.231	3.073.744
Overijssel	9,43%	3.565.363		3.565.363
Gelderland	10,67%	4.034.407		4.034.407
Utrecht	7,78%	2.941.153	5.201	2.946.354
Noord-Holland	8,17%	3.088.147	4.831	3.092.979
Zuid-Holland	9,16%	3.462.144		3.462.144
Zeeland	5,96%	2.252.460	3.901	2.256.361
Noord-Brabant	10,89%	4.118.554	5.660	4.124.213
Limburg	8,25%	3.118.197	4.670	3.122.866
Flevoland	5,30%	2.004.435		2.004.435
Totaal	**100%**	**37.810.556**	**33.000**	**37.843.556**
(exclusief Open-eindregeling Faunzazaken).				53.916.908
Totale provinciale bijdrage				**91.760.464**

9.4 Historisch overzicht provinciale bijdragen vanaf 2019

In voorgaande jaren namen we hier een tabel op met een historisch overzicht van de provinciale bijdragen vanaf 2019. Besloten is om dat dit jaar niet te doen, omdat deze tabel een vertekend beeld geeft vanwege het gebruik van 2 verschillende rekenmethoden (verdeelsleutels).

9.5 Verloopoverzicht reserves BIJ12

Op basis van de in de gewijzigde Begroting 2023 en Begroting 2024 opgenomen onttrekkingen aan de reserves laat de reservepositie van BIJ12 het volgende beeld zien:

		geplande	voorgestelde		geplande	
	saldo	onttrekking	onttrekking	saldo	onttrekking	saldo
verloop reserves	**31-12-2022**	**Begroting 2023**	**Voorjaarsnota 2023**	**31-12-2023**	**Begroting 2024**	**31-12-2024**
Vegetatie karteringen	1.600.000	300.000		1.300.000	300.000	1.000.000
PAS	100.770			100.770		100.770
GBO	138.747			138.747		138.747
Totaal	**1.839.517**	**300.000**	**0**	**1.539.517**	**300.000**	**1.239.517**

Bijlage 1: Afkortingenoverzicht

A
AAC: Ambtelijke Adviescommissie
AEWA: African-Eurasian Migratory Waterbird Agreement
AHN: Actueel Hoogte bestand Nederland
ANLb: Agrarisch Natuur- en landschapsbeheer
B
BAC: Bestuurlijke Adviescommissie
Besi: Beslisinstrument beschermde soorten
BGT: Basisregistratie Grootschalige Topografie
C
CDS: Centrale data service omgeving
CGBD: Catalogus Groen Blauwe Diensten
COR: Centrale ondernemingsraad
D
DG Stikstof: Directoraat Generaal Stikstof
DMS: Document Management Systeem
DNL: collectief Droogteschade.nl
E
F
Fbe: Faunabeheer eenheid
G
GGA: Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak
GLB: Gemeenschappelijk Landbouwbeleid
GLO: Gegevensleverings Overeenkomst
GLP: Gegevensleverings Protocol
H
I
IAWM: Interprovinciale Ambtelijke Werkgroep Monitoring
IBIS: Interprovinciaal Bedrijven Terreinen Informatie Systeem
IDA: Interprovinciale Digitale Agenda
IKN: Informatiekaart Natuur
INSPIRE: Sinds 2007 gelden de Europese INSPIRE-richtlijnen. Deze schrijven voor aan welke Europese standaarden data over de leefomgeving moet voldoen en maken uitwisseling van die data tussen Europese landen mogelijk
IPSN: Interprovinciale Programmaorganisatie Stikstof en Natuur
ISOR: Informatie Systeem Overige Ramptypen
J
K
KPS: Kring van Provinciesecretarissen
L
LDO: Landelijke database overstromingsinformatie
LGR: Landelijk Grondwater Register
LMS: Learning Management Systeem
LNV: (ministerie van) Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LZR: Landelijk Zwemwater Register
M
MARF: Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade
N
NCN: Natuur Collectieven Nederland
NDFF: Nationale Databank Flora en Fauna
NDVH: Nationale database Vegetatie en Habitats
NEM: Netwerk Ecologische Monitoring
NHI: Nederlands Hydrologisch Instrumentarium
NINB: Natuur Informatie en Natuur Beheer
NPLG: Nationaal Programma Landelijk Gebied
NSP: Nationaal Strategisch Plan
O
OBN: Kennisnetwerk ‘Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit’
P
PAS: Programmatisch aanpak stikstof
PBL: Plan Bureau voor de Leefomgeving
PMO: Project Management Ondersteuning
POB: Persoonlijk Ontwikkelbudget
PPC: Provinciale producten catalogus
Provisa: provinciale selectie archieflijsten
Q
R
RIVM: Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu

RNN: Rekentool natuurkwaliteit
RRGS: Register risicosituaties gevaarlijke stoffen
S
SIU VV/VH: Stikstof in Uitvoering Vergunningverlening/Toezicht en Handhaving
SKP: Standaard kostprijzen
SLA: Service Level Agreement
SNL: Subsidiestelsel Natuur- en landschapsbeheer
SRS: Schaderegistratiesysteem
SSRS: Stikstof Registratie Systeem
T
U
UPN: Uitvoeringsprogramma Natuur
V
VRN: Voortgangsrapportage Natuur
VTH: Vergunningverlening, toezicht en handhaving
W
WSN: Wet stikstofreductie en natuurverbetering
X
Y
Z

Bijlage 2: Governance BIJ12

(definitief d.d. 5 juli 2021, op basis van besluit IPO-bestuur 11 februari 2021 over het Toekomstperspectief van BIJ12, ter vervanging van de governance afspraken 2017)

1. Inleiding

Het IPO-bestuur stelde op 11 februari 2021 "het toekomstperspectief voor BIJ12" vast, en legde daarmee tevens uitgangspunten vast voor een verbetering en aanscherping van de governance van BIJ12. Dit zijn:

- BIJ12 geeft kwalitatieve versterking van de taakuitvoering van provincies;
- De uitvoering van provinciale werkzaamheden door BIJ12 dient efficiënter en/of effectiever te zijn dan wanneer alle provincies het zelf doen;
- Door de gezamenlijke uitvoering zijn de provincies als koepel een aantrekkelijke samenwerkingspartner;
- BIJ12 werkt in opdracht van de provincies;
- Er is geen beperking tot bepaalde beleidsvelden, een verbreding naar andere beleidsvelden kan aan de orde zijn;
- BIJ12 richt zich op ondersteunende opgaven en taken op verzoek van de provincies (geen beleidsontwikkeling);
- De organisatie van BIJ12 is vitaal en beweegt mee met de gezamenlijke opgaven van de provincies.

Er dient goede afstemming en overleg plaats te vinden met de provincies over de wijze waarop de uitvoering plaatsvindt. Om dit overleg beter en structureler te organiseren besloot het bestuur tot het instellen van een BIJ12-raad, onder voorzitterschap van de algemeen directeur IPO.

Het bestuur wees eveneens drie bestuurlijke aanspreekpunten aan voor de bestuurlijke reflectie op de voorstellen en ontwikkelingen van BIJ12, binnen IPO.

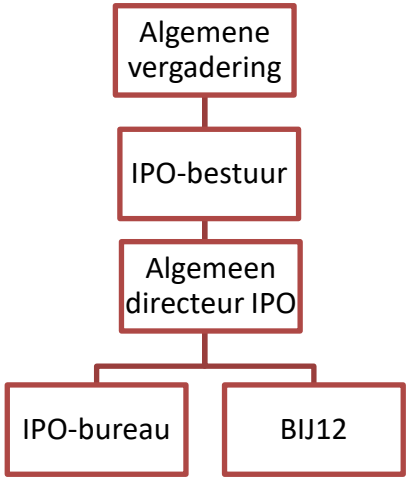
Het IPO-bestuur vroeg de algemeen directeur IPO en de directeur BIJ12 deze afspraken verder uit te werken. In deze memo is de in het IPO-bestuur afgesproken governance voor BIJ12 nader uitgewerkt. Belangrijk daarbij is het onderscheid tussen:

- hiërarchische verhoudingen
- besluitvorming en de rol en positie van de (ambtelijke) BIJ12-raad
- besluitvorming en rol van de bestuurlijke aanspreekpunten voor BIJ12

Deze uitwerking is hieronder beschreven en vervangt de governance afspraken die in 2017 werden gemaakt.

2. Governance

De organisatie binnen het IPO ziet er als volgt uit:

Het eigenaarschap en bestuurlijk gezag over BIJ12 liggen bij het IPO-bestuur. Het bestuur besluit over nieuwe opdrachten en wezenlijke wijzigingen van bestaande taken (via de P&C cyclus), binnen de daarvoor gestelde kaders.

Een belangrijke verbetering op basis van het besluit in februari 2021 is het duidelijker scheiden van de verschillende rollen en verantwoordelijkheden: Het bestuur stelt de kaders en de begroting vast en besluit over het uitvoeren van (nieuwe) taken. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de taken en de aansturing van de organisatie liggen bij de algemeen directeur IPO en de directeur BIJ12. De algemeen directeur IPO is eindverantwoordelijk voor BIJ12 en heeft de dagelijkse verantwoordelijkheid verregaand gemandateerd en gedelegeerd aan de directeur BIJ12.

BIJ12 ondersteunt de provincies bij taken die door de provincies - of in opdracht van provincies - gemeenschappelijk worden uitgevoerd en is hiermee complementair aan het IPO-bureau in Den Haag dat zich primair bezighoudt met belangenbehartiging, beleidsontwikkeling en lobby. Beide organisaties zijn verschillend qua type organisatie, aard van de werkprocessen en vaardigheden, cultuur en competenties van medewerkers. In deze memo is de governance voor het onderdeel BIJ12 uitgewerkt.

3. BIJ12-raad

Over de wijze waarop de uitvoering door BIJ12 plaatsvindt, moet er goede afstemming en overleg zijn met de provincies, in de rol van opdrachtgever en gebruiker. Hiervoor is een BIJ12-raad ingesteld.

De BIJ12-raad is een tweezijdig overleg tussen de directie van IPO[1] en de provincies over enerzijds de wensen van de opdrachtgevers en gebruikers en anderzijds het organisatiebelang, de kwaliteitszorg en de financiële mogelijkheden van BIJ12.

De rol van de BIJ12-raad is bedoeld om de besluitvorming te ondersteunen en te begeleiden, te zorgen voor duidelijke escalatiemogelijkheden en de transparantie te vergroten.

De BIJ12-raad bestaat uit:

- de algemeen directeur IPO die optreedt als voorzitter
- de directeur BIJ12
- drie leden van de Kring van Provinciesecretarissen (KPS), zij vertegenwoordigen de provinciale gebruikers van de BIJ12 diensten en producten.
- een secretaris

De raad komt ongeveer zes keer per jaar bij elkaar of zo vaak nodig is. Per jaar wordt geëvalueerd en gerapporteerd aan de KPS, waarbij ook opnieuw over de afvaardiging vanuit de KPS wordt besloten.

De BIJ12-raad:

- handelt binnen de kaders die het IPO-bestuur op 11 februari 2021 vastlegde in het toekomstperspectief BIJ12
- fungeert als een wederkerig forum tussen opdrachtgever (bestuur), gebruikers (provincies) en opdrachtnemer (BIJ12)
- levert vanuit die intentie (on)gevraagd advies en reflectie en fungeert als een ambtelijke escalatiemogelijkheid op hoog ambtelijk niveau
- denkt vanuit een algemene provinciale optiek mee met de algemeen directeur IPO en directeur BIJ12 over voorstellen voor nieuwe taken, P&C-producten en andere relevante ontwikkelingen
- is niet besluitvormend

In de BIJ12-raad kan het volgende besproken worden:

- voorstellen voor nieuwe en significante wijzigingen van bestaande taken voor BIJ12, die voortkomen uit AAC's en BAC's, en die door de secretaris van de BAC worden voorgesteld bij de directeur BIJ12. Hierbij kunnen zowel de directie van BIJ12 als de leden van

[1] De algemeen directeur IPO en de directeur BIJ12

de BIJ12-raad bepalen welke voorstellen geagendeerd worden in de BIJ12-raad
- relevante strategische ontwikkelingen voor BIJ12, zoals organisatieontwikkeling en ontwikkelingen bij provincies die van belang zijn voor BIJ12
- relevante ontwikkelingen en voorstellen in de jaarlijkse P&C-producten

4. Bestuurlijke aanspreekpunten

Vanuit het IPO-bestuur zijn drie bestuurlijke aanspreekpunten benoemd voor BIJ12 voor de bestuurlijke reflectie op voorstellen vanuit BIJ12. Dit betreft een bestuurlijke reflectie op:

- voorgenomen significant nieuwe taken
- relevante ontwikkelingen van strategisch bestuurlijke betekenis.

De bestuurlijke aanspreekpunten:

- geven gevraagd en ongevraagd bestuurlijk advies aan de algemeen directeur IPO en de directeur BIJ12
- nemen geen besluiten en fungeren niet als 'eigenaar' of 'portefeuillehouder' van de voorstellen vanuit BIJ12: besluitvorming is voorbehouden aan het IPO bestuur.

De algemeen directeur IPO en de directeur BIJ12 overleggen ongeveer drie keer per jaar met de bestuurders. Na het eerste jaar vindt een evaluatie plaats over de effectiviteit in relatie tot de bedoeling. De bestuurlijke aanspreekpunten rapporteren daarover terug aan het IPO bestuur.

5. Ambtelijke contactpersonen

Binnen de betreffende AAC's – of AAC overstijgend – worden in overleg met de AAC voorzitters –inhoudelijke provinciale contactpersonen ('gebruikers') [2] benoemd voor de verschillende units en - indien relevant – binnen de units voor verschillende dossiers. Met deze contactpersonen bespreken de unitmanagers / medewerkers van BIJ12:

- oriënterend over mogelijke verzoeken/voorstellen vanuit de provincies en AAC's voor nieuwe taken
- verdere inhoudelijke uitwerking van de proposities/business cases voor nieuwe taken/ opdrachten die door BIJ12 in samenwerking met de provincies worden opgesteld
- de voortgang van de opgaven van BIJ12 binnen de daarvoor gestelde begroting
- de (voorbereiding van) de verschillende P&C producten, zijnde jaarplan/begroting, voor- en najaarsnota, werkplan en werkplanrapportages, jaarverslag/-rekening)
- relevante ontwikkelingen bij de provincies en bij BIJ12, die van invloed zijn op de uitvoering van de opdrachten.

Voorstellen die BIJ12 betreffen, worden door de contactpersonen of door BIJ12 ingebracht bij de AAC, altijd met wederzijds afstemming. De inhoudelijke betrokkenheid op medewerkersniveau tussen BIJ12, IPO Den Haag en de provincies is van essentieel belang om verbonden te blijven met de provincies, zodat effectief kan worden ingespeeld op relevante ontwikkelingen over en weer. De contactpersonen hebben niet de rol van opdrachtgever of eigenaar. Besluitvorming vindt plaats in de lijn AAC, BAC, Bestuur.

Met de AAC VP is afgesproken dat zij het werkplan en de werkplanrapportages van BIJ12 ontvangt. De AAC ROWW krijg een 'link', waarmee ze deze kan raadplegen.

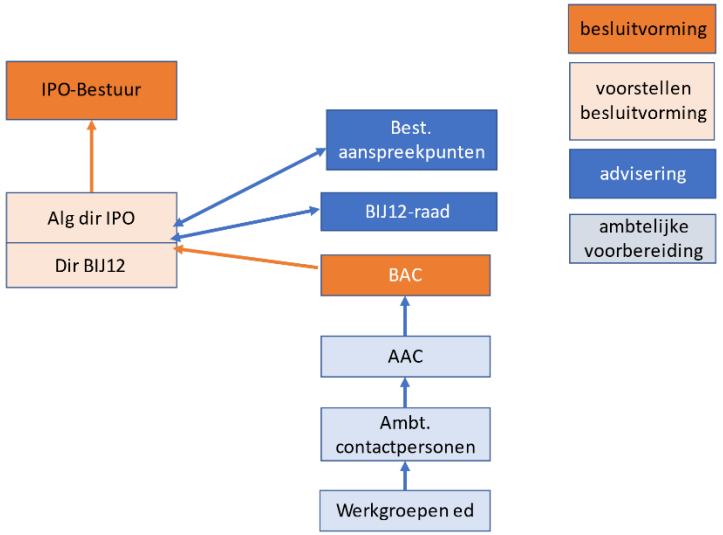
[2] Dit betekent dat de huidige portefeuillehouders voor verschillende inhoudelijke dossiers worden hernoemd tot 'inhoudelijke aanspreekpunten BIJ12'

6. Besluitvormingsproces nieuwe opgaven BIJ12

Het verzoek voor het uitvoeren van een nieuwe taak/opdracht door BIJ12 vindt veelal zijn basis in een advies/verzoek vanuit een werkgroep, een AAC en een BAC/kopgroep. Het proces ziet er als volgt uit:

- De provincies stellen een nieuwe taak voor BIJ12 voor in de AAC.
- Dit voorstel wordt besproken en geagendeerd in de BAC.
- De secretaris van de BAC verzoekt de directeur BIJ12 een voorstel uit te werken voor uitvoering hiervan bij BIJ12
- Het verzoek wordt uitgewerkt door BIJ12 in een voorstel waarin het doel, kosten en capaciteit voor de nieuwe taak zijn uitgewerkt. Ook wordt in dit voorstel de toegevoegde meerwaarde voor de provincies van het beleggen van de taak bij BIJ12 opgenomen. Dit voorstel kan de vorm hebben van een propositie of een businesscase, afhankelijk van de omvang van de nieuwe taak, conform de door het IPO-bestuur vastgestelde kaders (zie besluit 11 feb 2021)
- Voor de uitwerking van een businesscase wordt capaciteit binnen BIJ12 vrijgemaakt. In het geval er onvoldoende capaciteit of middelen kunnen worden vrijgemaakt, worden aanvullende middelen via de voor- of najaarsnota aangevraagd.
- Een uitgewerkt voorstel voor de uitvoering van een nieuwe taak, wordt besproken in de AAC en BAC en vervolgens via de directeur BIJ12 door de algemeen directeur IPO aan het IPO-bestuur voorgelegd.
- Voordat het voorstel aan het IPO-bestuur wordt voorgelegd kan dit door de directeur BIJ12 desgewenst voor advies worden geagendeerd in de BIJ12-raad.
- Het voorstel kan vervolgens, voor zover relevant, in een overleg met de bestuurlijke aanspreekpunten besproken worden met daarbij een toetsing aan door het IPO-bestuur vastgestelde kaders.
- Het advies van de BIJ12-raad en van de bestuurlijke aanspreekpunten wordt meegewogen in het voorstel dat door de algemeen directeur IPO wordt ingebracht in het IPO-bestuur.
- Het voorstel wordt verwerkt in het voorstel voor de Begroting, Voorjaarsnota of Najaarsnota ten behoeve van de formele besluitvorming.

Afbeelding: nieuwe opgaven

Technische vragen en antwoorden n.a.v.

P&C Stukken IPO Vereniging

Voorbereiding op Algemene Vergadering van 27 juni 2023

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Werkt voor provincies

Vraag 1.

Vragen over Jaarverslag IPO-bureau 2022

2.3 klimaat en energie

Punt 3. Gezien de taak geen taak is van de provincies. Kunnen we deze indicator dan niet schrappen?

Antwoord:
De laatste zin in de toelichting onder de indicator verwijst naar specifieke regelgeving (de normering werkgebonden personenmobiliteit) waarvoor de provincie geen bevoegd gezag is. Maar de indicator is breder ingestoken, ook voor regelgeving waarvoor de provincie wel bevoegd is. In de doorkijk naar 2024-2026 in de Planning en Control documenten van onze vereniging is deze indicator overigens al niet meer opgenomen.

Vraag 2.

3.1 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid Vitaal Platteland

Punt 4. Gezien de urgentie van onderwerpen rondom vitaal platteland. Hoe kan het gebeuren dat het maken van afspraken zolang op zich laat wachten?

Antwoord:
In 2022 lag de nadruk op de afronding van het Nationaal Strategisch Programma. Het proces van Europese goedkeuring, en bijstellingen die daarvoor nodig waren, heeft langer geduurd dan verwacht. Die goedkeuring was ook noodzakelijk om invulling te geven aan uitvoeringsafspraken. Inmiddels zijn afspraken over uitvoering vastgelegd in uitvoeringsprotocollen, die bekrachtigd zijn door de Colleges van Gedeputeerde Staten.

Vraag 3.

3.4 Programma Natuur

Punt 3. Kunnen we ervan uitgaan dat in het jaarverslag 2023 dit punt groen is gezien de toelichting?

Antwoord:
Met de agenda 1.0 is inderdaad een flinke stap gezet. Omdat een financieringsvoorstel noodzakelijk is om de agenda te kunnen realiseren, en omdat dit pas in de agenda 2.0 concreet wordt, hebben we dit punt als 'oranje' weergegeven Als de agenda 2.0 een realistisch financieringsvoorstel bevat zal de bullet groen worden.

Vraag 4.

4.1 Duurzame mobiliteit

Punt 1 Wat is de reden dat dit langzamer verloopt dan voorzien?

Antwoord:
De samenwerking op Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) en Klimaatneutrale en Circulaire Infrastructuur (KCI) heeft minder snel tot resultaat geleid dan verwacht. Inmiddels is een convenant SEB en een Samenwerkingsagenda KCI voor ondertekening gereed. Door terughoudendheid van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is minder snelheid gemaakt met de samenwerking op de Regionale Mobiliteitsprogramma's (RMP's). Het Ministerie beschouwde deze als verantwoordelijkheid van de regio, terwijl in het Klimaatakkoord afspraken over ondersteuning door het Rijk zijn gemaakt. Het gaat daarbij specifiek om het opzetten van een slagvaardig en interbestuurlijk ondersteuningsprogramma voor de RMP's en om deze een volwaardig integraal beleidsinstrument te maken. Onder meer onder druk van de Kamer heeft het Ministerie nu de handschoen opgepakt en zijn eerste stappen gezet. Een en ander is nog eens vastgelegd in de afspraken die in 2022 rondom de uitvoering van het Klimaatakkoord met de medeoverheden zijn gemaakt.

Vraag 5.

4.3 Verkeersveiligheid

Punt 1 en 4. Wordt deze cofinanciering vanuit het Rijk ook geïndexeerd?

Antwoord:
Nee

Vraag 6.

4.4 Fiets

Punt 2. Hoe kunnen we als IPO deze impasse doorbreken

Antwoord:
Op dit moment is met name de exploitatie bij fietsparkeren bij stations een probleem. Die exploitatie is niet sluitend. Andere partijen (Prorail, NS stations, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Vereniging Nederlandse Gemeenten) zijn daarvoor, vanuit de verantwoordelijkheden, eerst aanzet om tot een oplossing te komen. Denk bijvoorbeeld aan de stallingen die op gemeentegrond staan.

Vraag 7.

Punt 3. Waarom zijn deze ontwikkelingen niet van de grond gekomen?

Antwoord:
In het klimaatakkoord werd een convenant voorzien, waarmee overheden zich zouden committeren aan het voorschrijven van fietsparkeernormen voor woningen en bedrijven. Door het kenniscentrum CROW-fietsberaad, waarin overheden kennis uitwisselen op het gebied van fietsen zal daarom nu een 'Handreiking Fietsparkeernormen' worden opgesteld. Oplevering wordt voorzien eind 2023.

Vraag 8.

5.7 Ruimtelijke economie

Punt 3. Kunnen we dit punt dus afvoeren in het komende jaarverslag gezien dit punt is komen te vervallen

Antwoord:
Ja, dat klopt. Retail maakt op dit moment geen onderdeel meer uit van de inzet vanuit het IPO voor ruimtelijke economie. Dit is ook zo vastgelegd in de begroting voor 2023.

Vraag 9.

RES (Regionale Energie Strategie): Toelichting 5. Adviseren over randvoorwaarden. Het organiseren van de goede randvoorwaarden (op inhoud en samenwerking) om de RES-doelstelling te realiseren in 2030 moet opnieuw gebeuren (herijking vindt nu plaats gezien de huidige situatie en uitdagingen).

Wat wordt bedoeld met het organiseren van goede randvoorwaarden?

Antwoord:
Het RES-doel van tenminste 35TWh aan duurzame opwek van elektriciteit op land in 2030 is een afspraak uit het klimaatakkoord. Om de RES-doelstelling te kunnen realiseren is het nodig daarvoor de benodigde randvoorwaarden te organiseren. Het gaat onder meer om afspraken over hoe om te gaan met netcongestie, over elkaar houden aan gemaakte afspraken, investeren in begrip en acceptatie en het verdelen van de lusten en lasten, lange termijn sturing mogelijk maken door investeringsbereidheid te faciliteren en integrale samenwerking voor een goede en versnelde inpassing in de ruimtelijke puzzel. Om al deze randvoorwaarden te realiseren is gezamenlijke inzet van, en samenwerking tussen het Rijk, provincies, gemeenten, netbeheerders en de RES-regio's nodig.

Vraag 10.

Heeft deze herijking nog invloed op onze RES, waarvan we zojuist de voortgangsnotitie hebben besproken?

Antwoord:
Nee. Greetje Bos heeft in opdracht van Nationaal Programma Regionale Energistrategie (NPRES) verkend onder welke randvoorwaarden het haalbaar is om meer dan 35TWh te realiseren in 2030 (Advies "Bouwen aan de brug, terwijl we eroverheen lopen"). Het gaat hier niet om een nieuwe RES doelstelling, maar over het nakomen van de bestaande RES afspraken. De kern is dat de RES ambitie haalbaar is als we ons samen hard inspannen om obstakels uit de weg te ruimen om de benodigde randvoorwaarden te realiseren. Het is belangrijk dat het Huis van Thorbecke leidend is indien we het RES-bod niet dreigen te halen en dat Gemeenten, Provincies én het Rijk gezamenlijk optreden om de doelen die we met elkaar hebben afgesproken te realiseren.

Op de website van onze vereniging is op 16 december 2022 hierover een artikel geplaatst.

Vraag 11.

Qua industrie en bedrijven terreinen (RES):

Ondersteunen en adviseren provincies bij uitvoering van de clusters energiestrategie (CES'en) en relatie met zesde cluster en daarbij zorgen dat CES-kaders aansluiten bij provinciale wensen/behoeften.

Clusters energiestrategie (CES'en): Uitvoering Cluster 6 aanpak stokt. Nog geen akkoord met C6-organisatie over opzetten landelijke C6-aanpak. Daarom zijn de eerste provincies vooruitlopend op nadere afspraken hiermee aan de slag gegaan.

Wat is het 6e cluster? En de cluster 6 aanpak?

Antwoord:

- *Cluster6 is de verzamelnaam voor energie-intensieve bedrijven die niet in de vijf grote industriële clusters (te weten Noordzeekanaalgebied, Rotterdam/Rijnmond, Chemelot,*

Zeeland en Noord-Nederland) zijn gevestigd. Deze 'overige bedrijven' – denk bijvoorbeeld aan Heineken in Hazerswoude of Parenco in Renkum – zijn gebundeld in het Cluster6.Door de branche-organisaties van deze bedrijven is een organisatie ingericht om de belangen van het 6e Cluster te behartigen.

- *De Cluster6 aanpak is een aanpak om in iedere provincie te identificeren om welke bedrijven dit gaat en vervolgens bij die bedrijven te inventariseren wat hun verduurzamingsplannen zijn en welke energie-infrastructuur ze daarvoor (en per wanneer) nodig hebben. Gezien de lange doorlooptijden voor het realiseren van de energie-infrastructuur (vaak meer dan 7 jaar) is het belangrijk om tijdig te weten wanneer waar stroom, warmte of waterstof nodig is, zodat provincie en netbeheerders kunnen zorgen dat dat op tijd gerealiseerd wordt. Provincies hebben aangegeven zich hiervoor in te willen spannen, omdat dit bedrijven zijn met grote waarde voor de regionale economie en met veel CO2-reductiepotentieel. Provincies pakken dit samen met de Cluster6-organisatie en netbeheerders op.*

Vraag 12.

Hoort Flevoland bij die provincies die al verder is gegaan?

Antwoord:
Flevoland heeft al wel verkend welke bedrijven hier onder vallen. De bedoeling is dat in iedere provincie eind dit jaar de verduurzamingsplannen van deze bedrijven en welke energie-infrastructuur behoeften zij (wanneer) hebben bekend zijn.

Vraag 13.

Energie infrastructuur (RES):

Het nemen van een regierol binnen de uitvoering van het LAN door het trekken van en deelnemen aan verschillende werksporen en werkgroepen. Capaciteit en middelen voor de voortgang en invulling van het LAN zijn momenteel krap, er wordt veel verwacht van deelname van het IPO maar is weinig ruimte om overal gedegen inspanning te leveren.

Wat is het LAN?

Antwoord:
Het LAN Is het Landelijk Actieprogramma Netcongestie. Een actieprogramma dat onder leiding van Minister Jetten is opgezet, i.s.m. bedrijven, gemeenten, provincies, netbeheerders, om de problemen op het elektriciteitsnet te beperken, zoveel mogelijk te voorkomen, en zoveel mogelijk aansluitingen op het stroomnet wél mogelijk te maken. Denk hierbij aan het bespoedigen van aanleg van de benodigde infrastructuur en assertief handelen met slimme oplossingen (o.a. virtuele netten).

Vraag 14.

Wat is de consequentie dat er geen middelen zijn om dit uit voeren?

Antwoord:

- *Het LAN bevat meer dan 100 acties, waarbij het IPO namens de gezamenlijke provincies bij circa 20 acties als betrokkene of als trekker is benoemd, bijvoorbeeld bij acties omtrent het stimuleren van 'energyhubs' en het versnellen van het ruimtelijk planvormingsproces voor het realiseren van energie-infrastructuur. Gezien de beperkte middelen en capaciteit moet het IPO prioriteren in haar acties en kunnen niet alle LAN-acties optimaal worden ingevuld.*

Geprobeerd wordt wel om medewerkers van individuele provincies zo goed als mogelijk hierbij te betrekken.
Als er geen/minder middelen beschikbaar komen, zal IPO minder ondersteunende en faciliterende werkzaamheden kunnen doen op landelijk niveau. Dit heeft als gevolg dat provincies hierin minder gefaciliteerd en ondersteund worden, terwijl de provincies al de handen vol hebben aan de provinciale netcongestie-taken. Bovendien komen we als gezamenlijke provincies dan niet tegemoet aan de afspraken die hierover met minister Jetten zijn gemaakt. Tot slot is netcongestie een urgent maatschappelijk vraagstuk dat ook maatschappelijke ontwikkelingen belemmert, en het vergt 'alle hens aan dek' om gezamenlijk aan oplossingen te werken.

Vraag 15.

Vraag over slide 20 van de presentatie die tijdens de technische briefing is getoond staat het woord 'gebruikersregie AERIUS' – ten aanzien van de voorjaarsnota 2023 BIJ12. Er wordt gevraagd door een van de aanwezige Statenleden van de technische briefing wat deze werkzaamheden van BIJ12 ten aanzien van AERIUS betekenen?

Antwoord:
AERIUS is het instrument waarmee neerslag (depositie) van stikstof op Natura 2000-gebieden binnen Nederland wordt berekend, gemonitord en geregistreerd. AERIUS is het rekeninstrument dat wordt gebruikt voor ontwikkeling, uitvoering, monitoring en evaluatie van beleid en voor toestemmingverlening. Dit instrument is eigendom van het rijk (specifiek het ministerie van LNV) en het wordt beheerd door het RIVM. LNV is opdrachtgever voor AERIUS.

Er zijn verschillende gebruikers van AERIUS, zoals gemeenten, provincies, initiatiefnemers en adviesbureaus. Om de ervaringen en behoeften van alle gebruikers transparant en ordentelijk in te brengen in de besluitvorming over de actualisatie en ontwikkeling van AERIUS, heeft LNV aan BIJ12 gevraagd om de input van alle gebruikers goed te organiseren. Hiervoor ondersteunen we bijvoorbeeld de gebruikers actief met informatie, organiseren we gebruikersdagen en organiseren we demo's van AERIUS.

Hiervoor heeft LNV middelen aan BIJ12 beschikbaar gesteld via een subsidie. Dit betekent dat voor deze werkzaamheden LNV de opdrachtgever van BIJ12 is, en niet de gezamenlijke provincies. De verantwoording van deze middelen vindt rechtstreeks aan LNV plaats. De gezamenlijke provincies hebben bestuurlijk ingestemd met deze werkzaamheden door BIJ12 omdat dit in bredere zin ook het belang van de provincies dient, de provincies hebben ook belang bij een goed werkend instrument waarbij alle gebruikers goed worden gehoord en dat aan alle belangen recht wordt gedaan in de besluitvorming. Deze werkzaamheden van BIJ12 met betrekking tot AERIUS worden in de Planning en Control documenten aangeduid als "gebruikersregie AERIUS".

De behoeften van de provincies worden ingebracht via de ambtelijke en eventuele bestuurlijke commissie stikstof.

Op de website van BIJ12 is een overzichtspagina met alle informatie over AERIUS te vinden, daar kunt u zich ook aanmelden voor het ontvangen van nieuwsberichten over AERIUS. De link vindt u hier.

Vraag 16.

Waar staat AEWA voor?

Antwoord:
African European Waterbird Agreement: een internationaal verdrag met als doel 'het nemen van

maatregelen voor het behouden of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van watervogels die tussen Afrika en Europa trekken.'

Vraag 17.

Waar vallen de Ecologische Autoriteit en Wolven Commissie onder? En hoe zijn die gelinkt met BIJ12?

Antwoord:
In het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) is vastgesteld dat provincies natuurdoelanalyses en gebiedsprogramma's opstellen en die laten toetsen door de Ecologische Autoriteit (EA). Die EA is onafhankelijk en ondergebracht bij de Commissie-MER (milieueffectrapportage). Provincies hebben geen opdrachtgever- of eigenaarsrelatie tot de EA of tot de commissie MER en hebben ook geen invloed op de adviezen en oordelen van de EA. Er is geen link tussen EA en BIJ12.

Wolven commissies zijn door enkele provincies ingesteld en hierin heeft BIJ12 geen rol. Er bestaat ook een Landelijk Overleg Wolf (LOW) waar BIJ12 – in opdracht van de gezamenlijke provincies - een faciliterende en secretariële rol voor uitvoert. Onder leiding van de onafhankelijk voorzitter dhr. Pieter van Geel is op 25 november 2020 het Landelijk Overleg Wolf (LOW) van start gegaan. Medio 2020 heeft een aantal organisaties de provincies om dit overleg gevraagd, met de wens om gezamenlijk vraagstukken op het gebied van wolvenschade aan te pakken. Provincies trekken graag op met de betrokken organisaties om hun kennis en ervaring te benutten, draagvlak te creëren en gezamenlijk beleid te ontwikkelen.

De onderwerpen die in het LOW aan bod komen gaan over zowel nationale als internationale kwesties (zoals leefgebieden van de wolf en corridors) en kunnen variëren van aanbevelingen doen voor beleidsvorming en kennisuitwisseling tot het samen optrekken bij praktische uitvoering en handelingsprotocollen bij acute problemen.

De volgende organisaties nemen deel aan het LOW: LTO Nederland, Stichting Beheer Platform Kleinschalige Schapen- en Geitenhouders, Vereniging Gescheperde Schaapskudden, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De 12 Landschappen, Federatie Particulier Grondbezit, Dierenbescherming, Wolf Fencing Nederland, Zoogdiervereniging, Vereniging Nederlandse Gemeenten, Wageningen Environmental Research, ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en het Interprovinciaal Overleg. BIJ12 voert het secretariaat uit.

Alle informatie met betrekking tot het interprovinciaal wolvenplan en het LOW is te vinden onder de volgende link: Beleid en organisatie wolvendossier in Nederland (bij12.nl)

Als bijlage sturen we infographics mee die per provincie aangeven wat de stand van de faunaschade is.

Vraag 18.

Waar staat INSPIRE voor?

Antwoord:
Sinds 2007 gelden de Europese INSPIRE-richtlijnen. Deze schrijven voor aan welke Europese standaarden data over de leefomgeving moet voldoen en maken uitwisseling van die data tussen Europese landen mogelijk. INSPIRE staat voor Infrastructure for Spatial Information in Europe. Alle

information over INSPIRE is te vinden op deze website van de Europese Commissie: INSPIRE | Welcome to INSPIRE (europa.eu).

Vraag 19.

Hoe werkt de open-einde-regeling faunaschade precies? Wat is de verwachting ten aanzien van de kosten van de open-eind-regeling faunaschade?

Antwoord:

De meeste inheemse vogels en zoogdieren zijn in Nederland beschermd. Sommigen van die dieren kunnen echter schade veroorzaken aan landbouwgewassen of vee. Deze schade wordt ook wel 'faunaschade' genoemd. Wanneer er sprake is van faunaschade, kan een grondgebruiker mogelijk in aanmerking komen voor een tegemoetkoming. BIJ12 behandelt tegemoetkomingsaanvragen namens de provincies.. De kosten voor de tegemoetkoming worden 1 op 1 (op basis van daadwerkelijke kosten) in rekening gebracht bij provincies. Dit noemen we de open-eind-regeling.

De kosten die een provincie heeft binnen de open-einde-regeling is dus afhankelijk van het aantal schadevergoedingen die in die provincie uitgekeerd dienen te worden. Het bedrag voor de open-einde-regeling in de begroting BIJ12 is een indicatie/schatting van het totaal aan verwachte schade-uitkeringen van de 12 provincies gezamenlijk. Het is dus niet zo dat elke provincie een deel van dit totale bedrag afdraagt aan BIJ12. Er worden pas provinciale kosten gemaakt op het moment dat er schade is in de provincie.

In de begroting BIJ12 wordt een schatting gemaakt van deze kosten. Deze schatting is op basis van voorgaande jaren en de meldingen. De verwachting is dat deze kosten zullen toenemen. Afgelopen jaren zagen we een stijging van het aantal aanvragen en daarnaast stijgen ook de prijzen van bijvoorbeeld gras.

Hierbij ook de directe link naar de website van BIJ12 waar alles omtrent faunazaken en ook alle informatie voor een aanvraag is terug te vinden: Faunazaken - BIJ12

Hier verwijzen we ook naar de infographics per provincie in de bijlage.

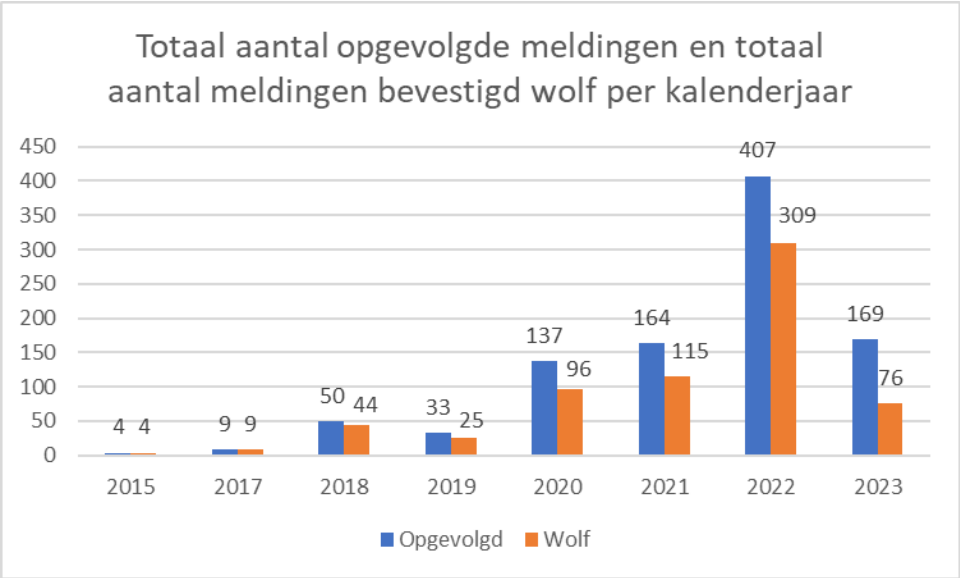
Vraag 20.

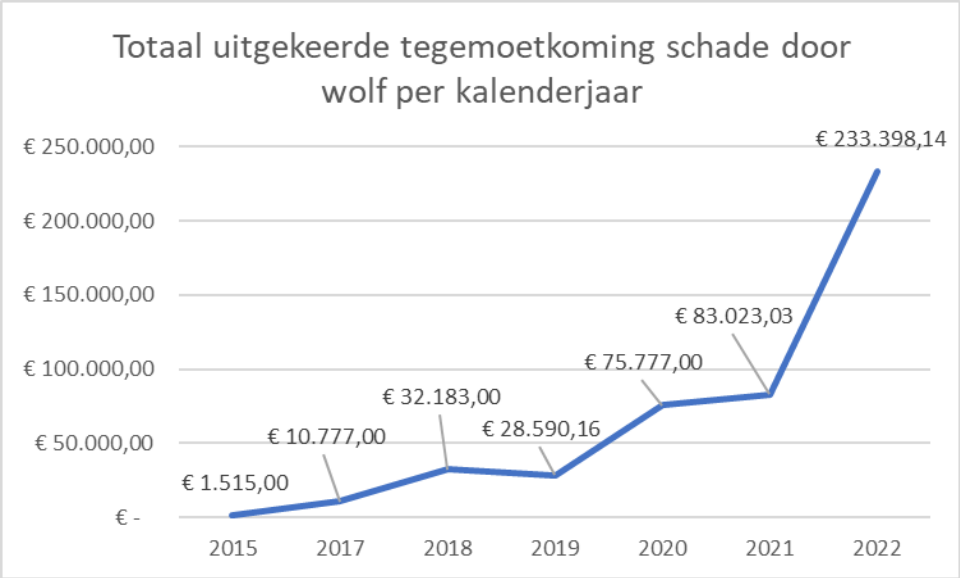
Hoe groot is de schade en meldingen van de wolf?

Antwoord:
Op de website van BIJ12 worden de meldingen van de mogelijke wolvenschade vermeld. Daarnaast wordt er 4 keer per jaar een voortgangsrapportage opgesteld.

Voor de meest recente rapportage zie: https://publicaties.bij12.nl/voortgangsrapportage-wolf-13-april-2023/

Zie ook hieronder de 2 grafieken welke gegenereerd zijn op 22-6-2023. In de bijlage ook per provincie het overzicht waarin ook de wolf is meegenomen.

Vraag 21.

Wat is de reden voor het percentage flexibele inhuur bij het IPO-bureau in de personele bezetting?

Antwoord:
Hiervoor zijn twee redenen aan te voeren. In de eerste plaats heeft ook IPO – net als veel andere organisaties – soms moeite om vacatures op te vullen. Daarnaast geldt dat IPO-bureau en IPO-BIJ12 bezig zijn om één team bedrijfsvoering te formeren voor de gehele vereniging. Lopende dat traject kiezen we er soms bewust voor om openstaande vacatures niet (direct) op te vullen maar tijdelijk/flexibel in te huren.

Vraag 22.

Kunnen de twee panden die gehuurd worden door de IPO vereniging worden toegelicht?

Antwoord:
IPO-BIJ12 huurt twee etages in Utrecht, het IPO-bureau huurt een pand in Den Haag. Deze panden zijn niet in het bezit van de IPO-vereniging.

BIJ12 - Leidseveer 2 Utrecht:

- *Begane grond à 1355m2, in gebruik als kantoor met 100 flex-werkplekken voor BIJ12 en IPO. Huurkosten 2023: 325.444 euro (inclusief btw compensatie). Huidige huurperiode loopt door tot en met 31 december 2024, met verlengopties van periodes van 5 jaar.*
- *3e verdieping à 760m2, in gebruik als vergadercentrum met 9 vergaderzalen (4 tot 32 personen), centrale locatie vlakbij openbaar vervoer te gebruiken door alle provincies. Huurkosten 2023: 180.316 euro (inclusief btw compensatie). Huidige huurperiode loopt door tot en met 31 december 2031, met verlengopties van periodes van 5 jaar. De ambtelijke commissies van de gezamenlijke provincies komen regulier bijeen bij BIJ12.*
- *Servicekosten voor deze verdiepingen worden voor 2023 geschat op 154.042 euro. Deze zijn o.a. voor energieverbruik, de brandmeldinstallatie, algemene schoonmaak, groenvoorziening en afvalverwerking.*

IPO - Herengracht 23 Den Haag:

- *Pand van 1337m2 met 63 flexwerkplekken voor IPO & BIJ12 en 7 vergaderzalen. Lobbyisten uit de provincies die gestationeerd zijn in Den Haag, kunnen ook aan de Herengracht werken. Provincies mogen gebruik maken van de vergaderzalen. Huurkosten 2023: 172.478 euro. Huidige huurperiode loopt tot en met 31 maart 2029.*
- *Hier zijn geen servicekosten van toepassing.*

In de balans zijn bedragen opgenomen voor het huren van de werkruimte voor BIJ12 in Utrecht en IPO in Den Haag (hierboven toegelicht). Daarnaast zijn in de balans onder het kopje 'materiele vaste activa' (zie onderstaande tabel) bedragen opgenomen die verband houden met het gebruik van de (aanvankelijk lege) gehuurde werkruimtes voor BIJ12 en IPO. Hierbij is sprake van verschillende afschrijvingspercentages omdat de investeringen verschillende looptijden kennen (denk aan wanden, PC's en andere hardware, meubilair).

Toelichting op de balans

1. Materiële vaste activa

	IPO secretariaat				BIJ12			
Materiele vaste Activa	Kantoor Den Haag	Automatisering	Meubilair	Telefoon installatie	Automatisering	Kantoor Utrecht	Herinrichting	**Totaal**
Afschrijvings %	6,67%	20%	10%	14%	33%	10,00%	10,00%	
Boekwaarde 1 jan.	206.835	137.096	123.501	2.526	65.861	15.371	438.794	**989.984**
Bij: investeringen		31.958	55.461		36.961	-	169.743	**294.123**
Af: desinvesteringen								**-**
Af: Afschrijvingen	60.084	74.695	35.515	632	41.235	2.125	57.843	**272.129**
Boekwaarde 31 dec.	146.751	94.359	143.447	1.894	61.587	13.246	550.694	**1.011.978**
					-			
Recapitulatie					-			
Aanschafwaarde	603.872	693.145	475.683	43.756	213.281	261.892	608.537	**2.900.166**
Des/Investeringen	-		-	-		-		**-**
Afschijvingen	457.120	598.786	332.236	41.862	151.694	248.647	57.843	**1.888.188**
Boekwaarde 31 dec.	**146.752**	**94.359**	**143.447**	**1.894**	**61.587**	**13.246**	**550.694**	**1.011.979**

Tijdens de technische toelichting is ook een vraag gesteld over de op pagina 17 weergegeven lening voor IPO-bureau ad € 120.000. Het gaat hierbij om een lening (een bankkrediet en geen hypothecaire lening) van oorspronkelijk € 1,2 miljoen uit 2014 (goedgekeurd door de Algemene vergadering) voor de investering voor en inrichting van de nieuwe huisvesting aan de Herengracht 23 Den Haag. Het betreft hier niet de aanschaf van het pand, want dat wordt gehuurd (zoals hierboven toegelicht). De €

1,2 miljoen is besteed aan aanpassing van de gehuurde ruimte voor de inrichting van werk- en vergaderplekken. De lening is volgend jaar afgelost.

Vraag 23.
Op p. 16/17 van de Jaarrekening wordt geschreven over de voorziening faunazaken. Het bedrag begint met 3 miljoen en neemt toe naar 11 miljoen. De toelichting hierop is onduidelijk. Wanneer er een exact bedrag in beeld is, is het dan een voorziening of een schuld die nog moet worden afgewikkeld? De toelichting is onduidelijk omdat de BIJ12-cyclus onbekend is.

Antwoord:
Een procedure van schademelding naar uitbetaling kan soms lang duren en wordt vaak niet binnen het kalenderjaar afgerond. Dit heeft te maken met o.a. benodigd DNA-onderzoek, extra benodigde informatie of bezwaarprocedures. Meestal is al wel eerder bekend hoeveel er ongeveer uitbetaald zal gaan worden, maar vindt daadwerkelijke uitbetaling pas plaats na afronding van de procedure. Daarom wordt een voorziening opgenomen: we nemen de kosten op in 2022 van schades die zijn ontstaan in 2022. Deze worden echter uitbetaald in 2023. Zo ook in het voorgaande jaar: er was in het jaar 2021 voor 2,6 miljoen schade ontstaan, dat is uitbetaald in 2022. Omdat het exacte bedrag pas bekend is bij afronding van de procedure wordt er een voorziening opgenomen en geen schuld.

Vraag 24.
Ten aanzien van het onderwerp mobiliteit in de kaderbrief wordt er gevraagd wat er gebeurt met de onderwerpen die niet meer door het IPO worden opgepakt en wat het risico is van deze ontwikkeling.

Antwoord:
Mobiliteit blijft een dossier waarop de twaalf provincies samenwerken. OP welke specifieke dossiers de twaalf provincies samenwerken is aan het bestuur van de vereniging. Ook blijven de provincies actief betrokken bij het Kennisplatform Verkeer & Vervoer (KpVV). Wat in de kaderbrief is opgenomen betreft een technische wijziging van de financiering van het KpVV. Tot en met 2023 betaalden provincies de eigen bijdrage aan KpVV via (de begroting van) het IPO. Vanaf 2024 betalen de twaalf provincies hun bijdrage rechtstreeks aan KpVV en niet meer via het IPO. Dit is voor de provincies budgetneutraal maar heeft wel een effect op de begroting van IPO. Inhoudelijk verandert er niets aan onze gezamenlijke werkzaamheden en inzet ten aanzien van mobiliteit.

Vraag 25.
In het document 230627 AV 2b.2 Voorjaarsnota 2023 IPO- staat op pagina 4 punt 2.6 dat er een medewerker (0.5fte) voor communicatie over de wolf wordt aangenomen.

Hoe wordt er over de wolf gecommuniceerd? Neutraal, Pro-wolf, Of anti-wolf?

Antwoord:
In opdracht van de gezamenlijke provincies wordt door BIJ12 neutraal en feitelijk gecommuniceerd over het wolvendossier. Denk hierbij aan de monitoring van de activiteit van de wolf, preventieve maatregelen, de registratie van schademeldingen en de afhandeling van de tegemoetkomingen in schade. Communicatie vindt hoofdzakelijk plaats via de website BIJ12.nl.

Vraag 26.
Wie bepaalt wat er gecommuniceerd wordt?

Antwoord:

De afspraken over wie wat communiceert zijn vastgelegd in het bestuurlijk vastgestelde IPO wolvenplan, gemaakt door de gezamenlijke provincies. Dat geldt ook voor vernieuwde communicatieafspraken in het wolvenplan: https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2019/01/Interprovinciaal-wolvenplan.pdf. Bladzijde 8 en 9 gaan in op de communicatie afspraken.

Vraag 27.

Wat zijn de criteria over wat er gecommuniceerd wordt?

Antwoord:
We verwijzen graag naar de antwoorden hierboven.

Vraag 28.

Op pagina 6, punt 6.1 Subsidieregeling drugsafvaldumpingen wordt aangegeven dat er nog ruim € 700.000 in de reserve zit van niet uitgekeerde bedragen.

Antwoord:
De reserve bestaat uit de subsidiegelden voor 2021 en 2022 die nog niet zijn uitgekeerd. In de Voorjaarsnota zijn deze opgenomen om uitvoering te geven aan de uitvoering van de verruimde regeling (zie ook het antwoord op vraag 32).

Vraag 29.

Hoeveel procent eigen risico heeft een landeigenaar bij het opruimen van drugsafval?

Antwoord:
Een particulier gedupeerde grondeigenaar ontvangt 100% van de opruimingskosten, tot maximaal € 200.000,-. Als een overheid (gemeenten, omgevingsdiensten en waterschappen) de gedupeerde grondeigenaar is, ontvangen zij 50% van de eerste € 50.000,- opruimingskosten. Kosten boven € 50.000,- worden voor 100% vergoed. Maximale totale subsidie is ook € 200.000,-.

Vraag 30.

Er is een maximum bedrag wat per geval wordt uitgekeerd; Hoe hoog is dat bedrag?

Antwoord:
Zie het antwoord hierboven onder vraag 29.

Vraag 31.

Hoe vaak is het de afgelopen 5 jaar voorgekomen dat het maximumbedrag uitgekeerd werd, en dat het niet toereikend was voor de landeigenaar?

Antwoord:
BIJ12 kan dat alleen aangeven vanaf 2021, omdat vanaf dat jaar de subsidieregeling door BIJ12 wordt uitgevoerd. Vanaf 2021 is 16 keer het maximumbedrag uitgekeerd. De minister van Justitie en Veiligheid heeft voor de periode 2019 tot en met 2024 aan de provincies een structurele rijksbijdrage van € 1.000.000 per jaar toegezegd voor de compensatie van de primaire kosten die overheden en particulieren/terreinbeheerders maken voor het opruimen van gedumpt drugsafval. Op 21 oktober 2021 heeft de minister de Kamer laten weten (kamerbrief 4260813, Opvolging toezeggingen en moties drugsbeleid) dat de regeling vanaf 2023 wordt verruimd.

Vraag 32.

Is het mogelijk om of het eigen risico te verlagen of het maximale bedrag te verhogen? Zo niet, graag een toelichting.

Antwoord:
Ja, het is mogelijk om het maximale bedrag te verhogen en dat is in 2023 gerealiseerd. De maximale subsidie bedroeg € 24.999,- en is met terugwerkende kracht tot 01-01-2021 verhoogd naar € 200.000,-. De provincies (alleen Utrecht werkt nog aan de wijziging) hebben dit in hun provinciale subsidieregeling opruiming drugsafval aangepast.

Vraag 33.

In het document 230627 AV 2a.3 Jaarverslag 2022 IPO-BIJ12.docx, op pagina 9 bij NDFF en op de inwerk sessie afgelopen donderdagavond wordt aangegeven dat de databasis alleen toegankelijk is voor abonnementhouders. Daarnaast is het streven om de databasis openbaar te maken per 1 januari 2025.

Moeten politieke partijen een abonnement hebben voordat ze toegang krijgen tot de data?

Antwoord:
Alle provincies hebben een abonnement en hebben daarmee toegang tot de data (eveneens volgens de afgesproken voorwaarden met de soortenorganisaties). Statenleden kunnen in de eigen organisatie vragen naar deze mogelijkheden. Op de volgende pagina kunt u vinden dat er meerdere mogelijkheden zijn voor de toegang tot de data: https://www.ndff.nl/hetnatuurloket/hoe-werkt-het/.

Op dit moment kunnen politieke partijen, net als andere organisaties, toegang krijgen tot de data via een eenmalige levering voor maatschappelijke doeleinden indien aan de daarvoor gestelde afspraken is voldaan. Deze data worden geleverd binnen de huidige afspraken die met de soortenorganisaties (die data aanleveren) zijn gemaakt.

Wij verwijzen u hierbij ook naar de motie aangenomen in de Tweede Kamer over de (versnelde) openstelling voor volksvertegenwoordigers en publiek (23 februari 2023, Kamerstuk 34 682, nr. 118) en de stand van zaken daarbij zoals verwoord door de minister voor Natuur en Stikstof in de verzamelbrief natuur (23 juni 2023, Verzamelbrief natuur, nummer 2023Z11869).

Vraag 34.

Wie bepaalt welke data wel en niet vrij wordt gegeven, en wat zijn daarbij de afwegingen om data niet vrij te geven?

Antwoord:
De Stichting NDFF. Deze is opgericht om de data die worden verzameld door waarnemers, via de soortenorganisaties te beschermen en te beheren. BIJ12 heeft met de Stichting NDFF afspraken gemaakt over het beheer van de data. Deze afspraken zijn vastgelegd in een licentie.

In alle typen gegevensleveringen zijn locatiedetails van kwetsbare soorten afgeschermd, hetzij door de geleverde vorm (aggregatie: in ruimte of tijd samengevoegde waarnemingen tot een hoger schaalniveau zoals bijvoorbeeld per kilometerhok en/of per 5 jaar), hetzij door de locatie op een ander detailniveau beschikbaar te stellen (vervaging).

Gedetailleerde gegevens van kwetsbare soorten worden alleen verstrekt indien uit schriftelijke motivatie blijkt dat deze noodzakelijk zijn voor het omschreven gebruiksdoel en dit niet kan worden

gerealiseerd met geaggregeerde of vervaagde gegevens. Ook privacygevoelige informatie wordt niet verstrekt.

Vraag 35.

Wordt er verschil gemaakt tussen de antwoorden per aanvragers?

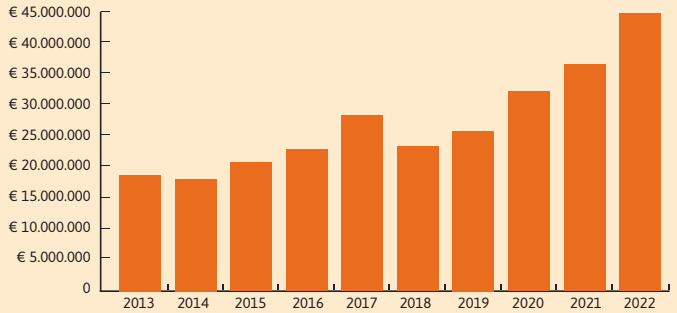
Antwoord:
Het doel van de aanvraag speelt een rol bij het verstrekken van gedetailleerde gegevens over kwetsbare soorten. Op de website staat voor alle aanvragers uitleg over de typen levering die zij kunnen ontvangen. https://www.ndff.nl/hetnatuurloket/hoe-werkt-het/. Zie ook de beantwoording van de minister aan de TK over de gegevensleveringen van de NDFF.

Cijfers faunaschade 2022

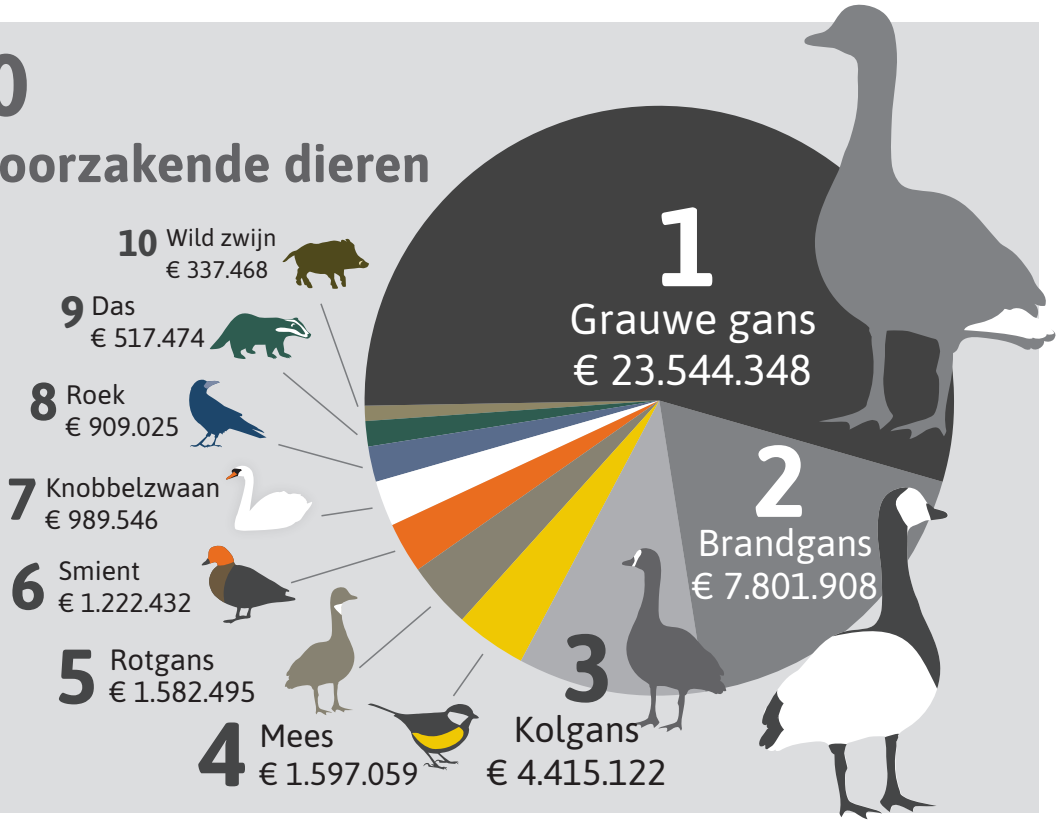
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in het schadejaar 2022 namens de provincies heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door alle provincies samen: **€ 44.100.362**

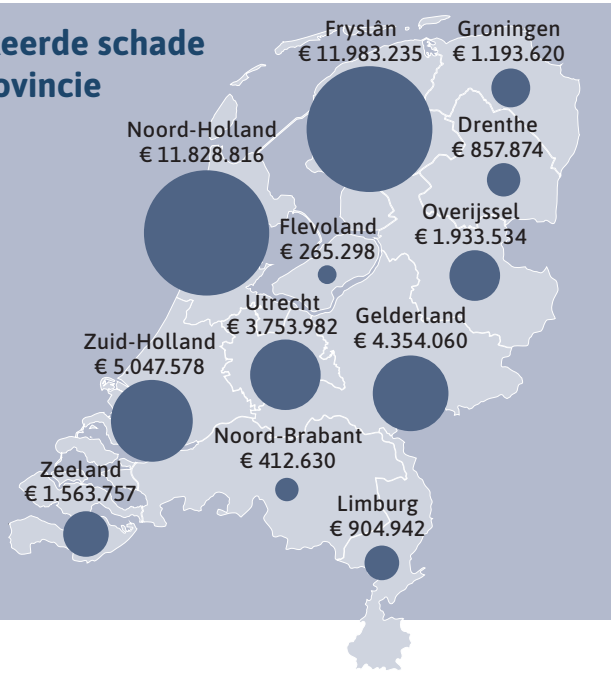
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

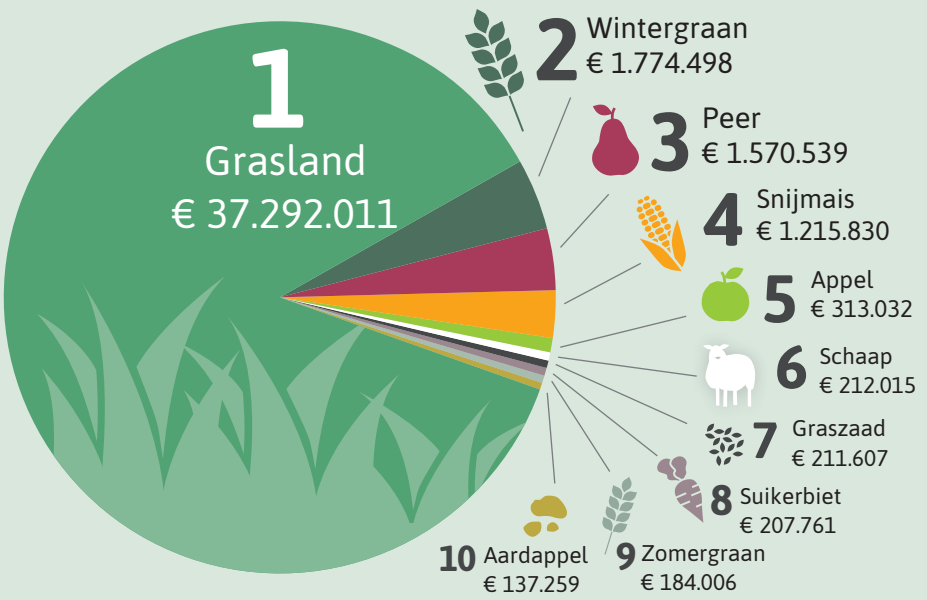
TOP 10 schadeveroorzakende dieren

Uitgekeerde schade per provincie

TOP 10 schade aan gewassen/ diersoorten

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Drenthe

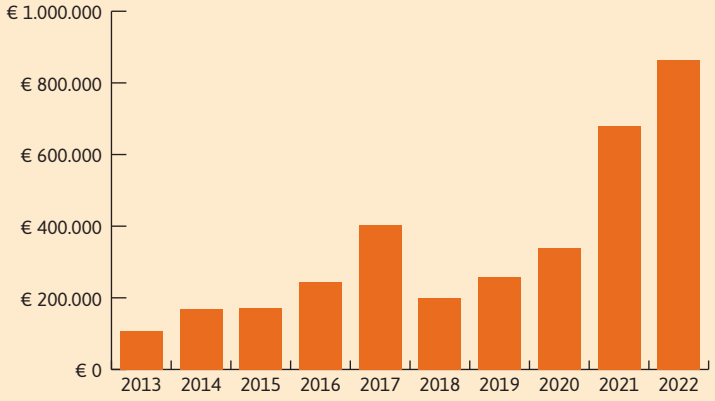
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Drenthe heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Drenthe:

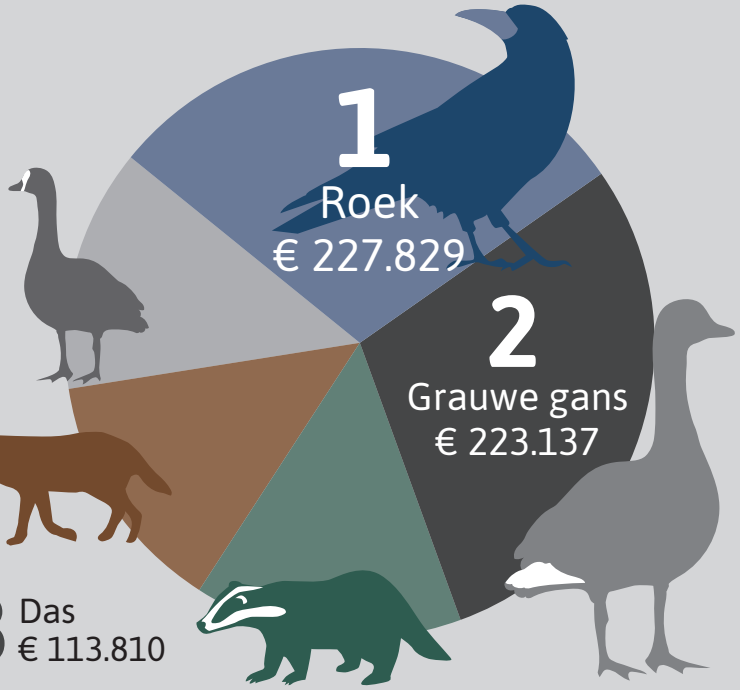
€ 857.874

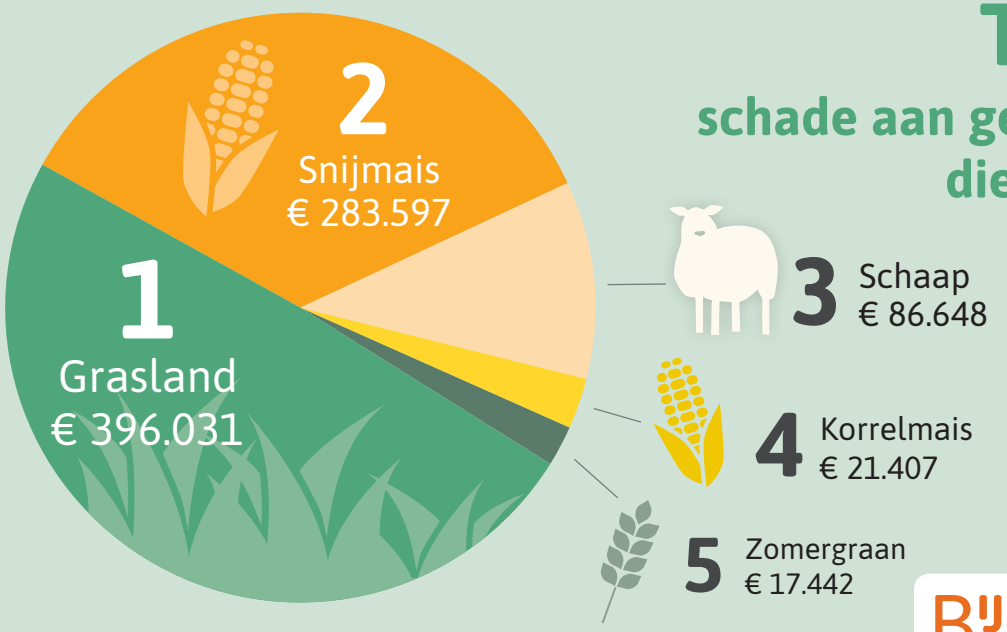
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5
schadeveroorzakende dieren

TOP 5
schade aan gewassen/ diersoorten

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Flevoland

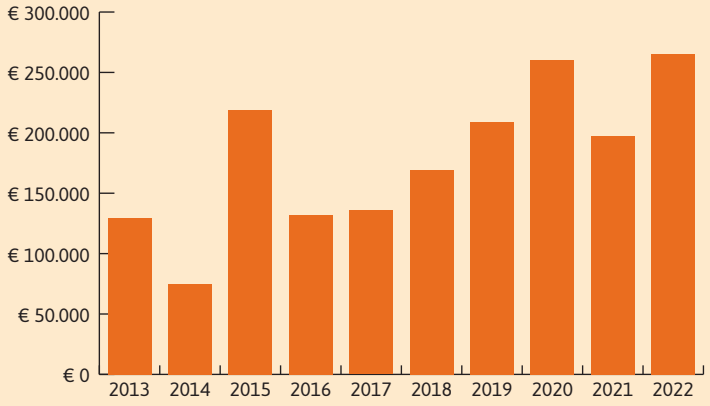
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Flevoland heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Flevoland:

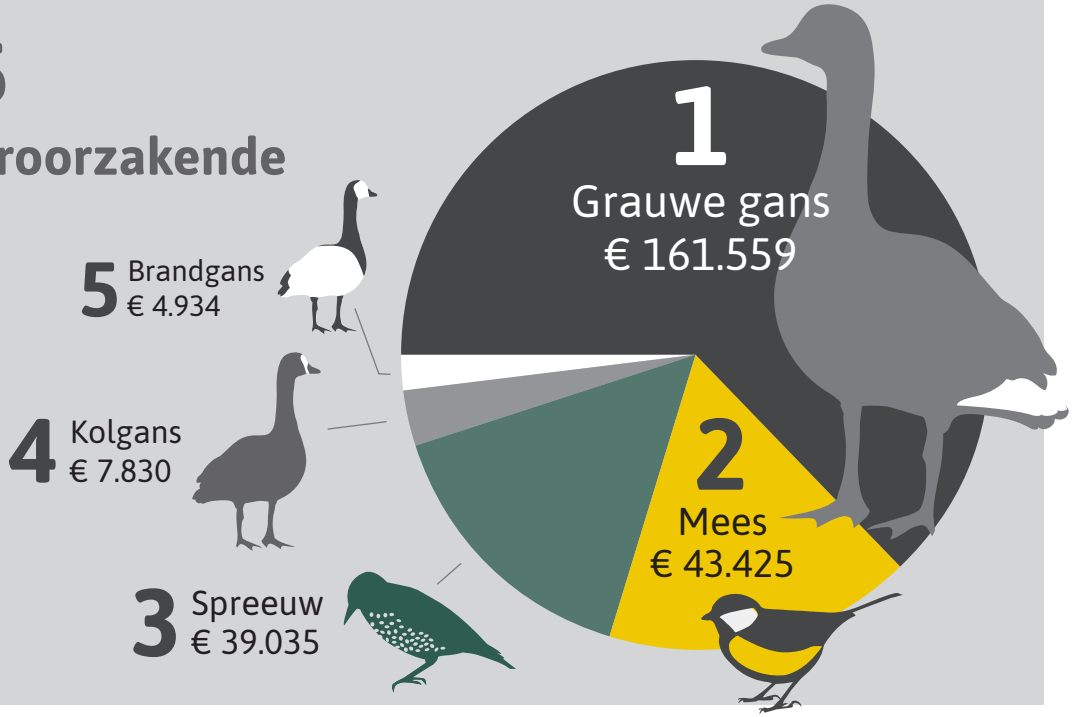
€ 265.298

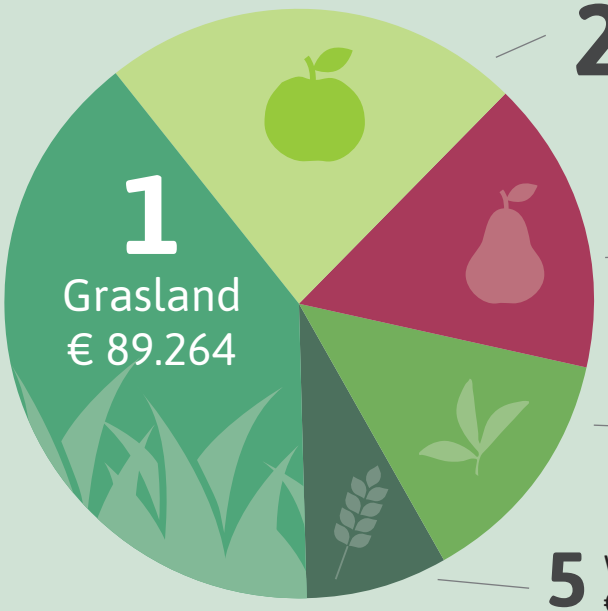
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5
schadeveroorzakende dieren

TOP 5
schade aan gewassen

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

BIJ12 Werkt voor provincies

Cijfers faunaschade 2022
Fryslân

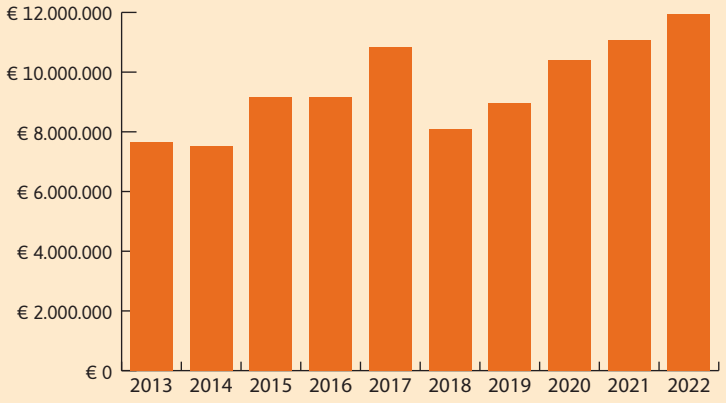
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Fryslân heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Fryslân:

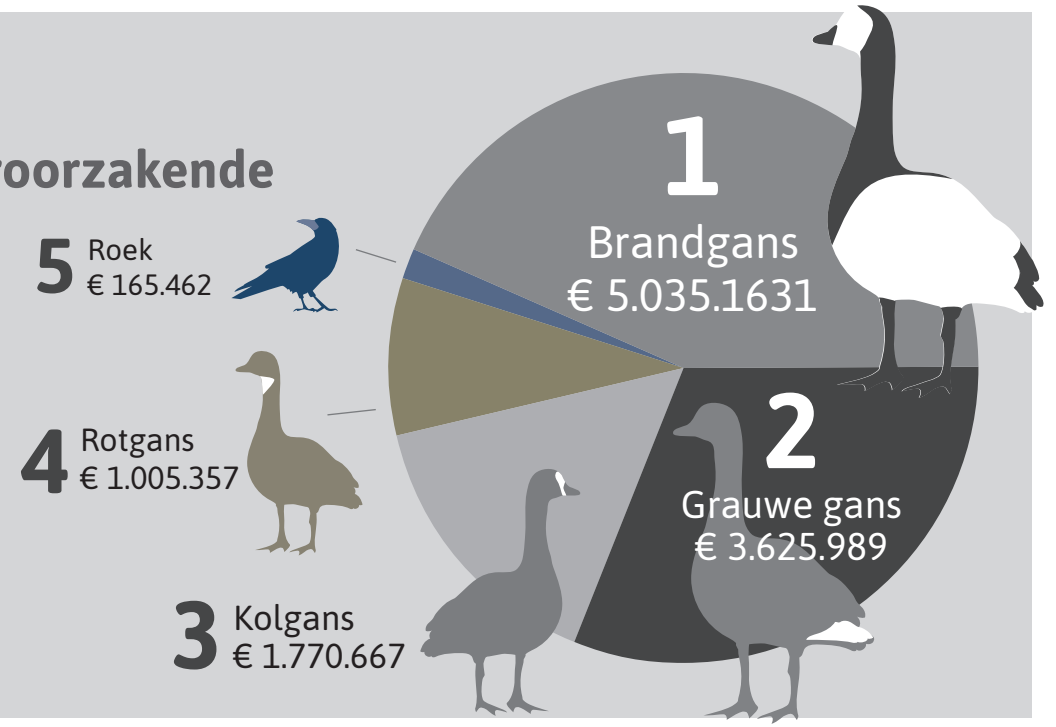
€ 11.983.235

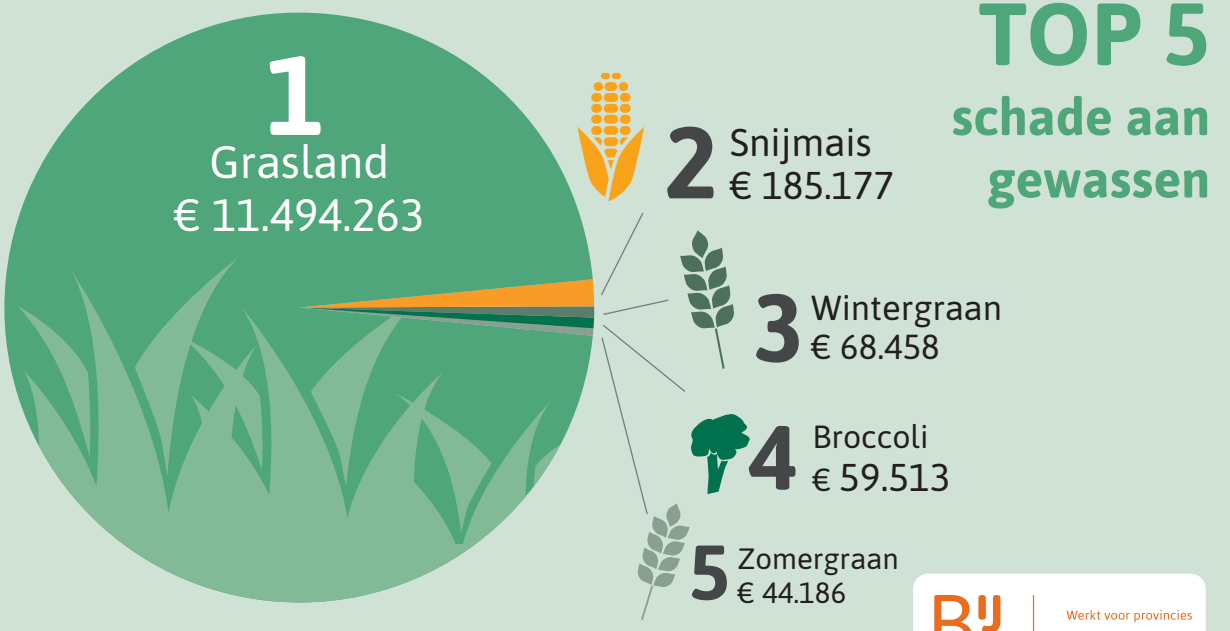
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5
schadeveroorzakende dieren

TOP 5
schade aan gewassen

Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Gelderland

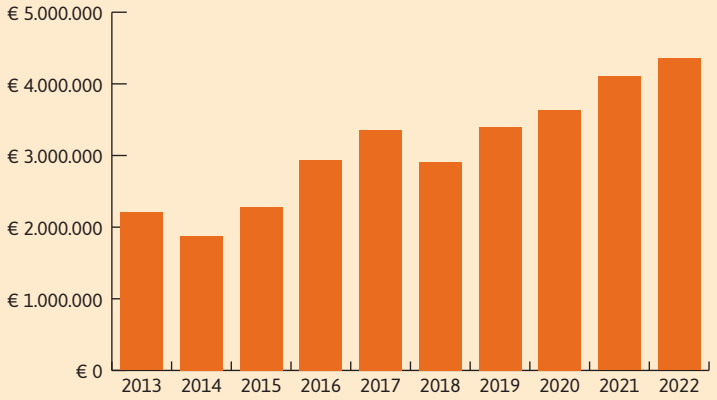
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Gelderland heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Gelderland:

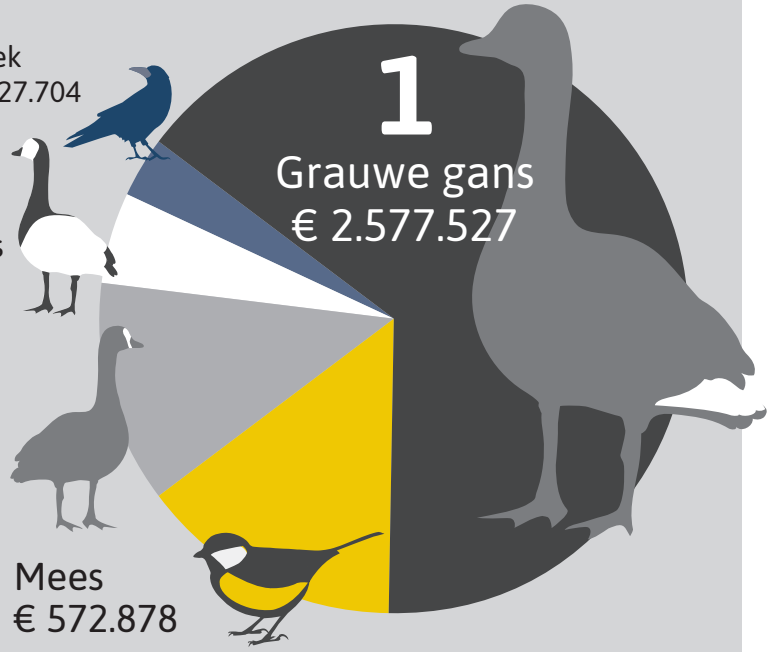
€ 4.354.060

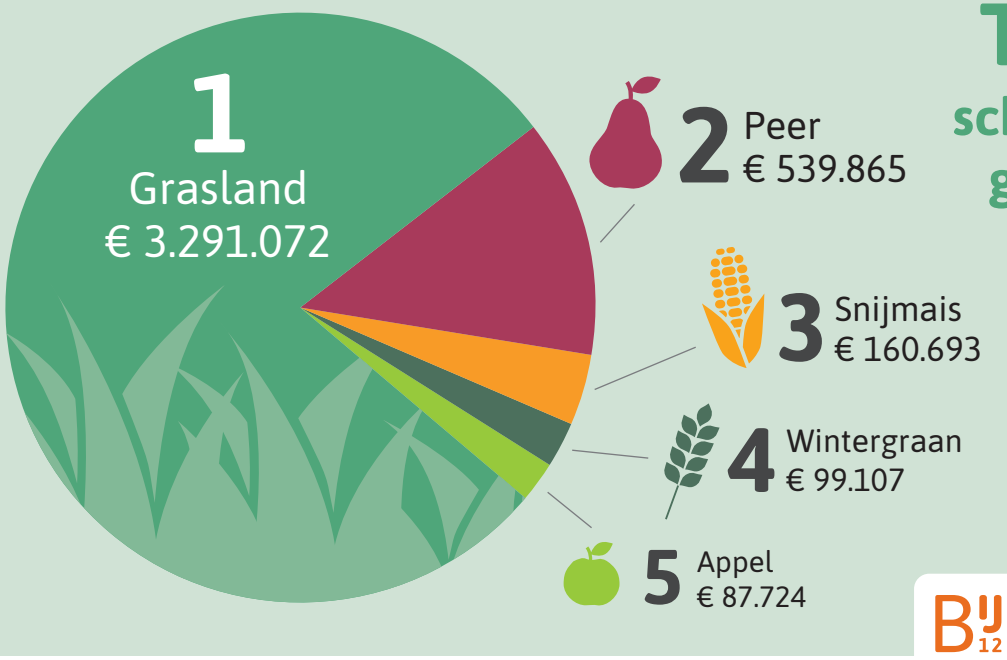
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5 schade-veroorzakende dieren

TOP 5 schade aan gewassen

Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Groningen

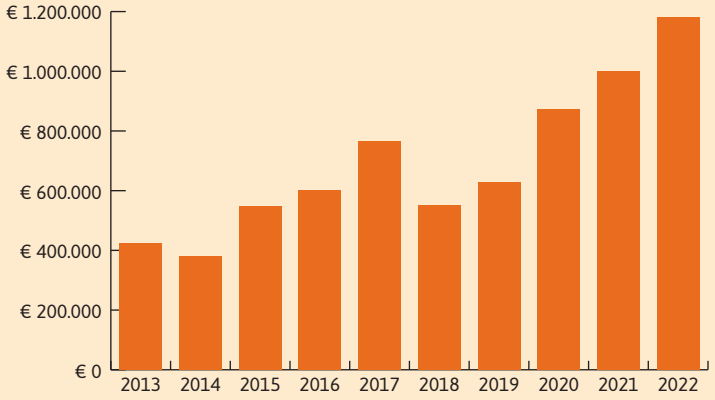
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Groningen heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Groningen:

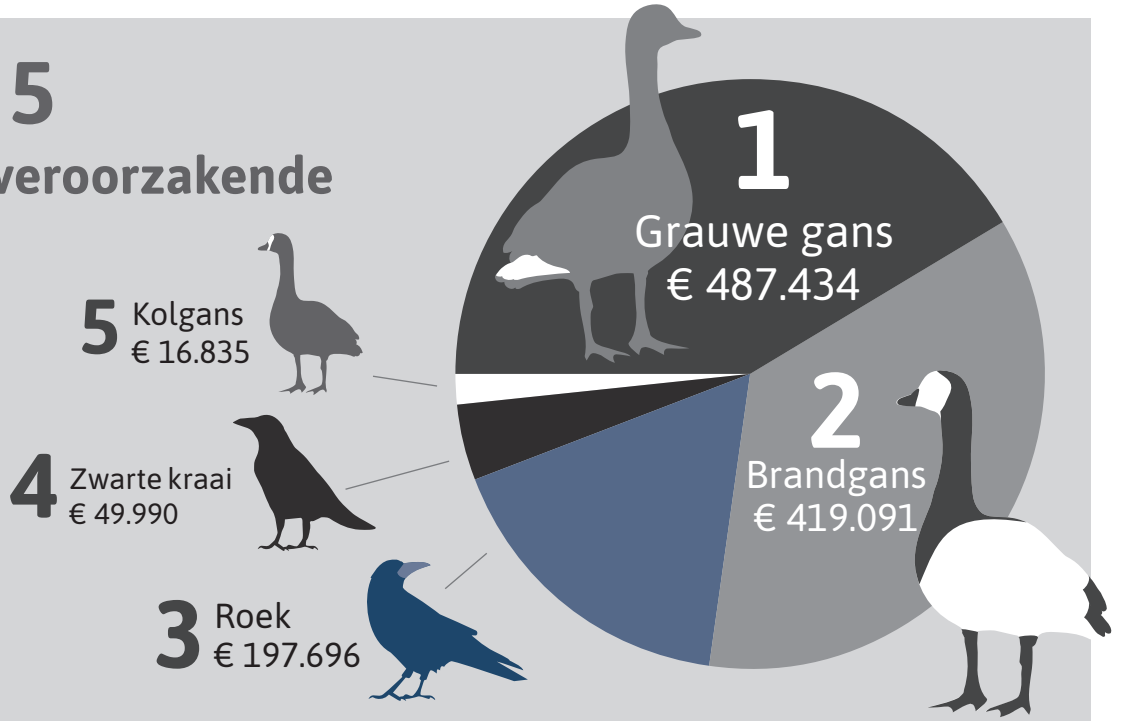
€ 1.193.620

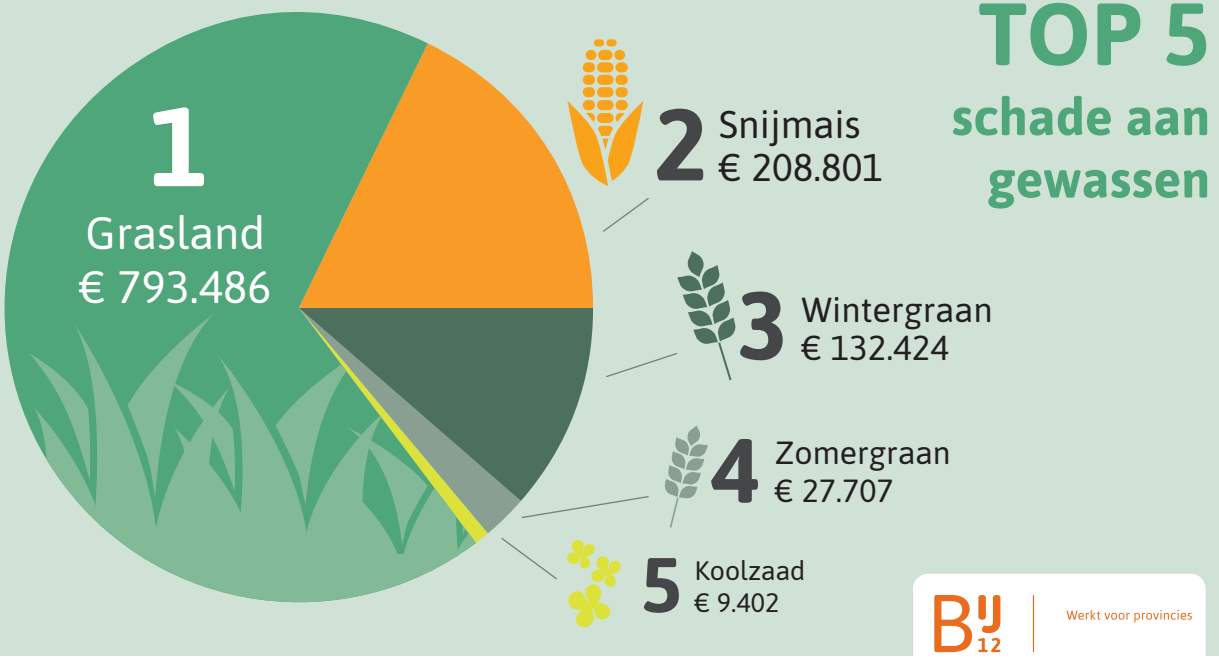
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5 schadeveroorzakende dieren

TOP 5 schade aan gewassen

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Limburg

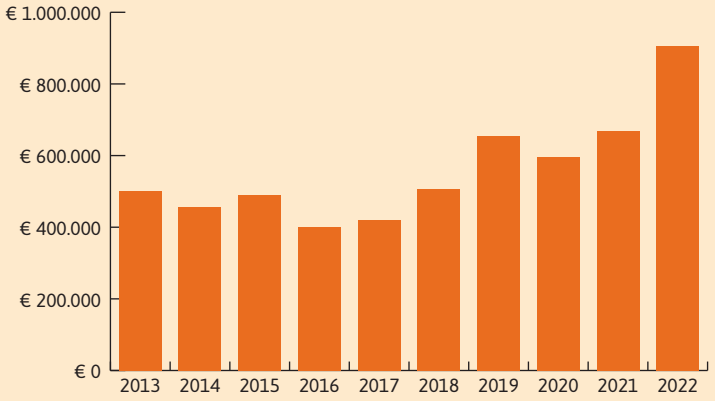
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Limburg heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Limburg:

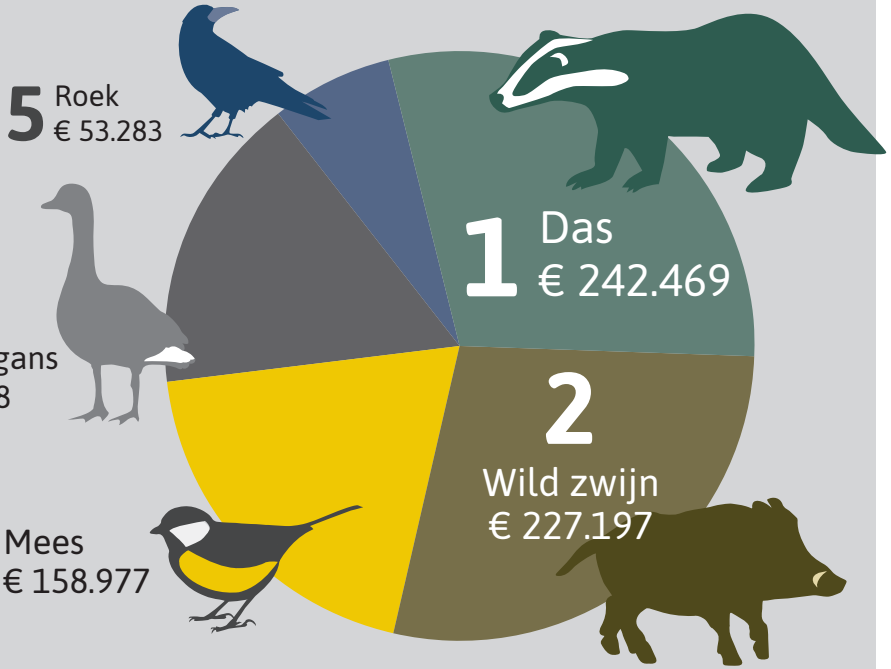
€ 904.942

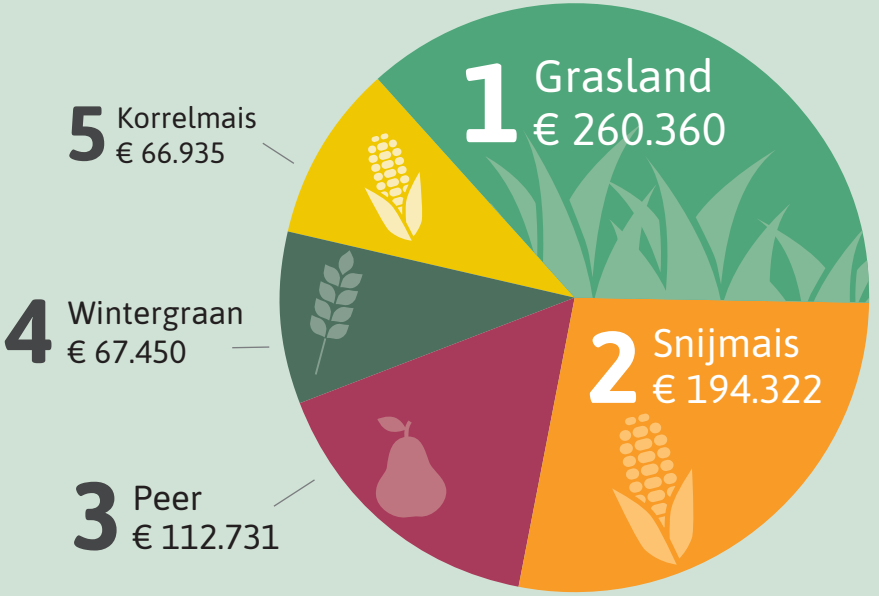
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5 schade-veroorzakende dieren

TOP 5 schade aan gewassen

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Noord-Brabant

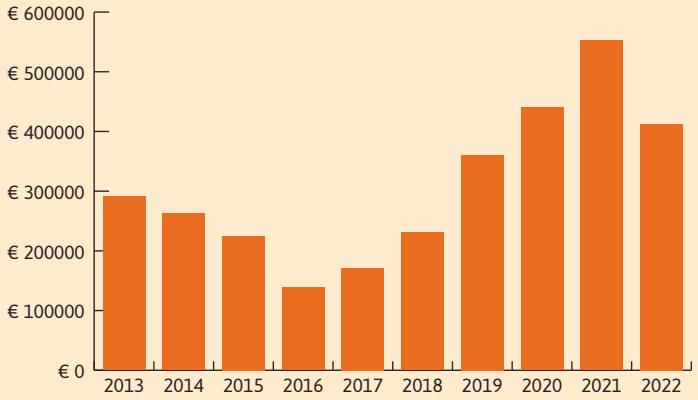
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Noord-Brabant heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Noord-Brabant:

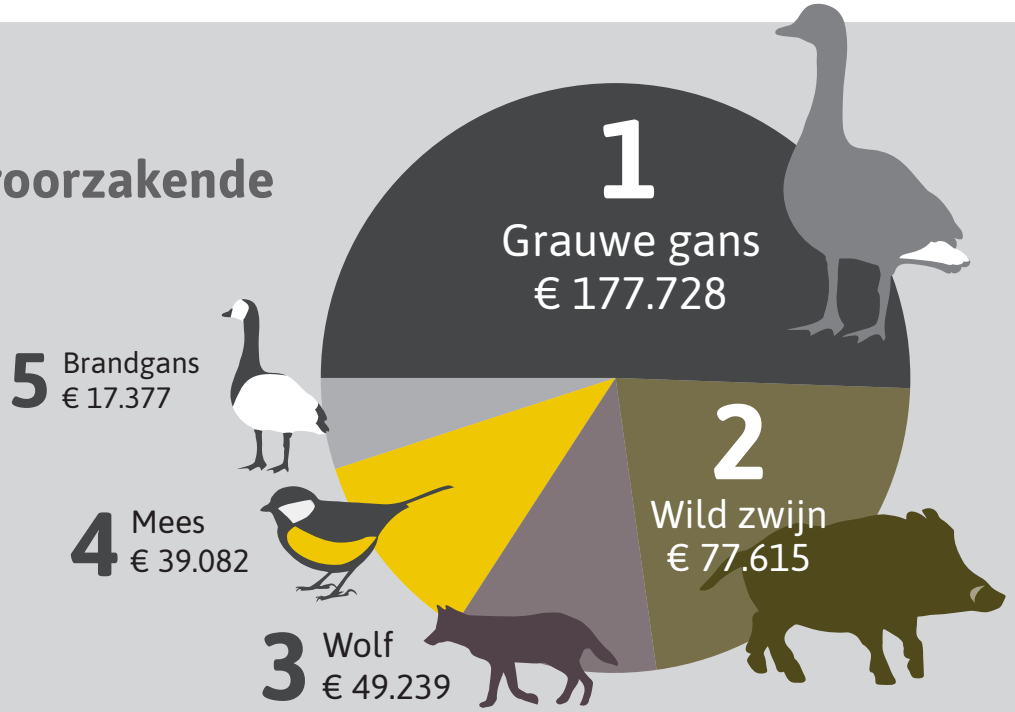
€ 412.630

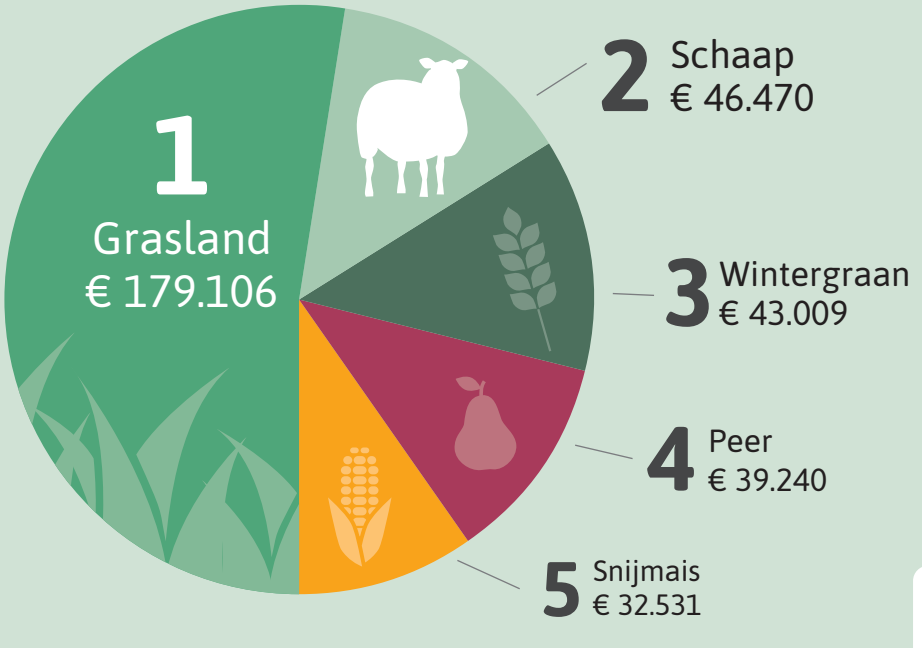
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5
schadeveroorzakende dieren

TOP 5
schade aan gewassen/ diersoorten

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Noord-Holland

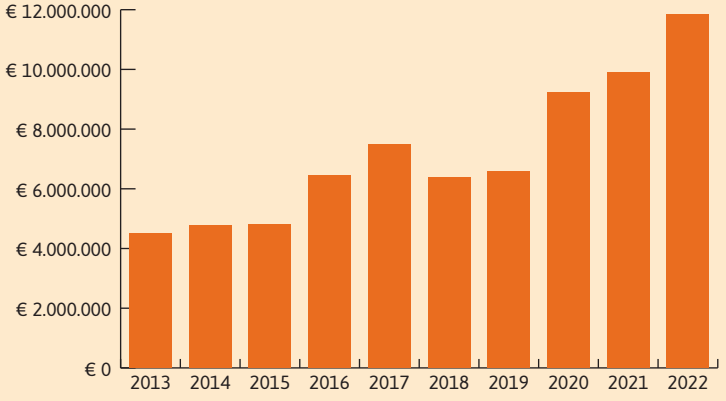
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Noord-Holland heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Noord-Holland:

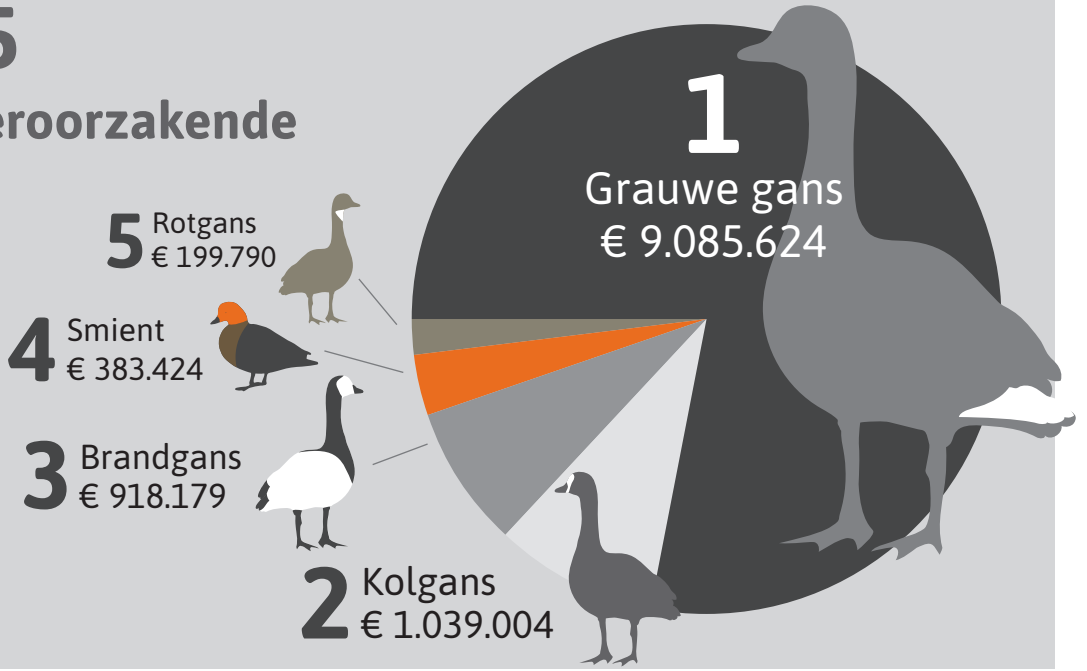
€ 11.828.816

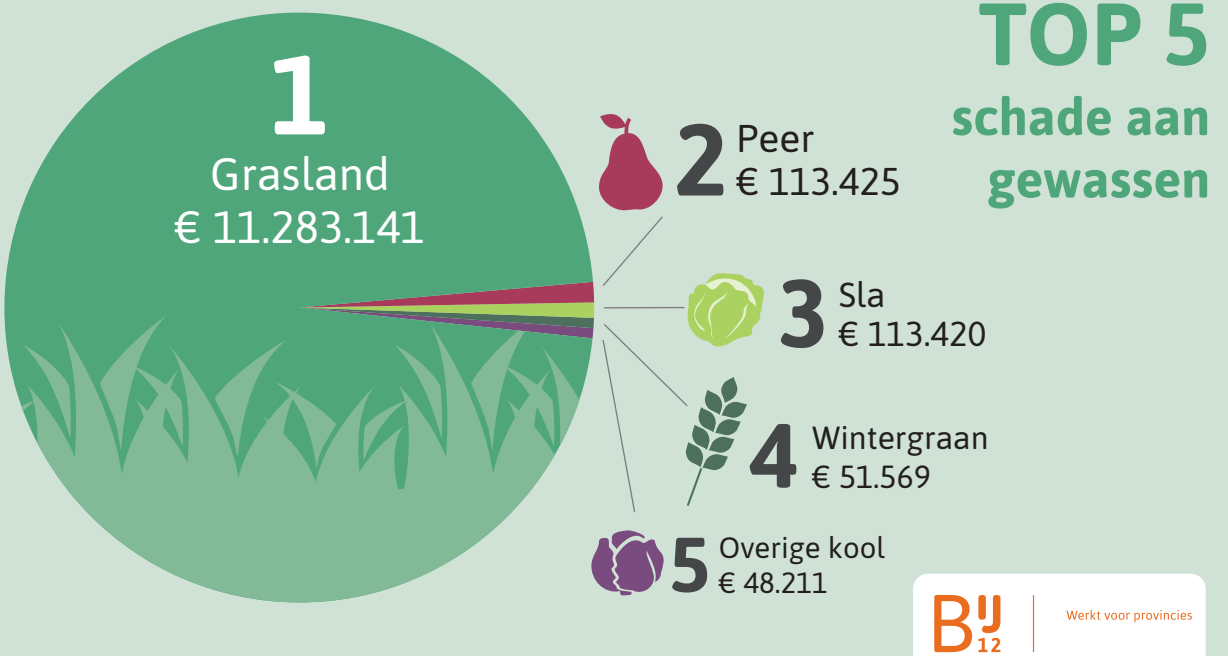
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5
schadeveroorzakende dieren

TOP 5
schade aan gewassen

Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Overijssel

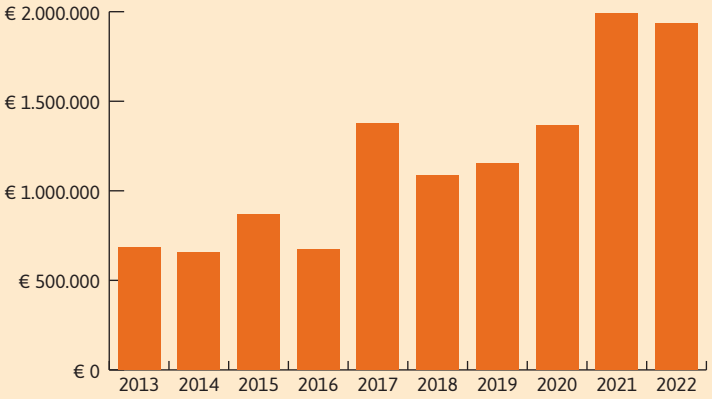
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Overijssel heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Overijssel:

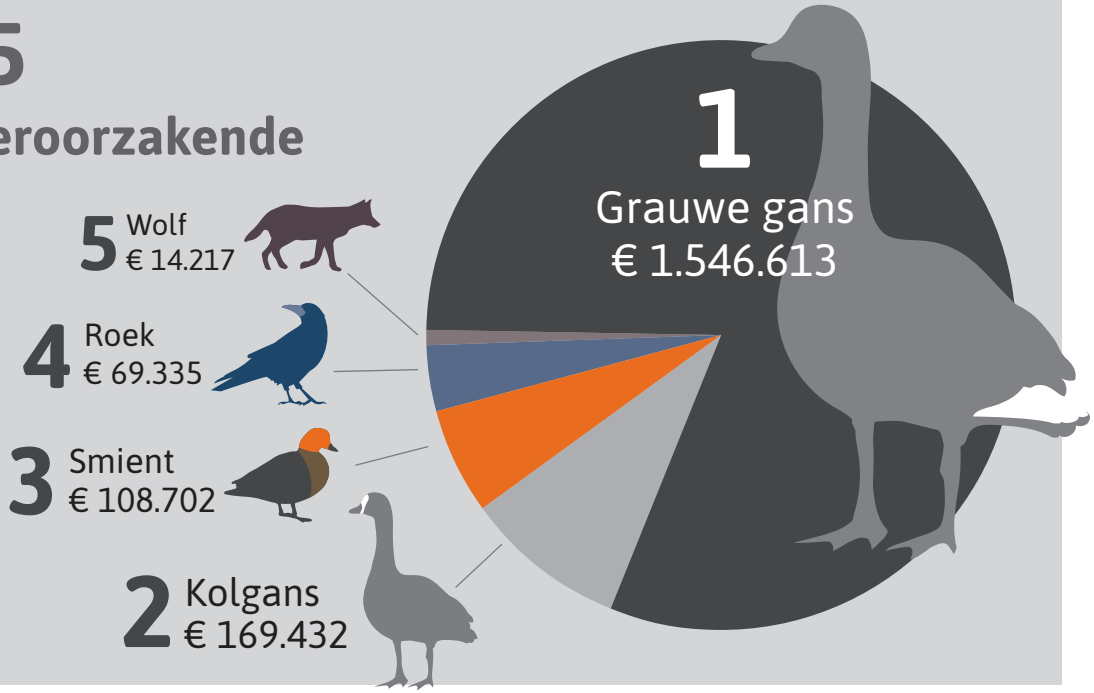
€ 1.933.534

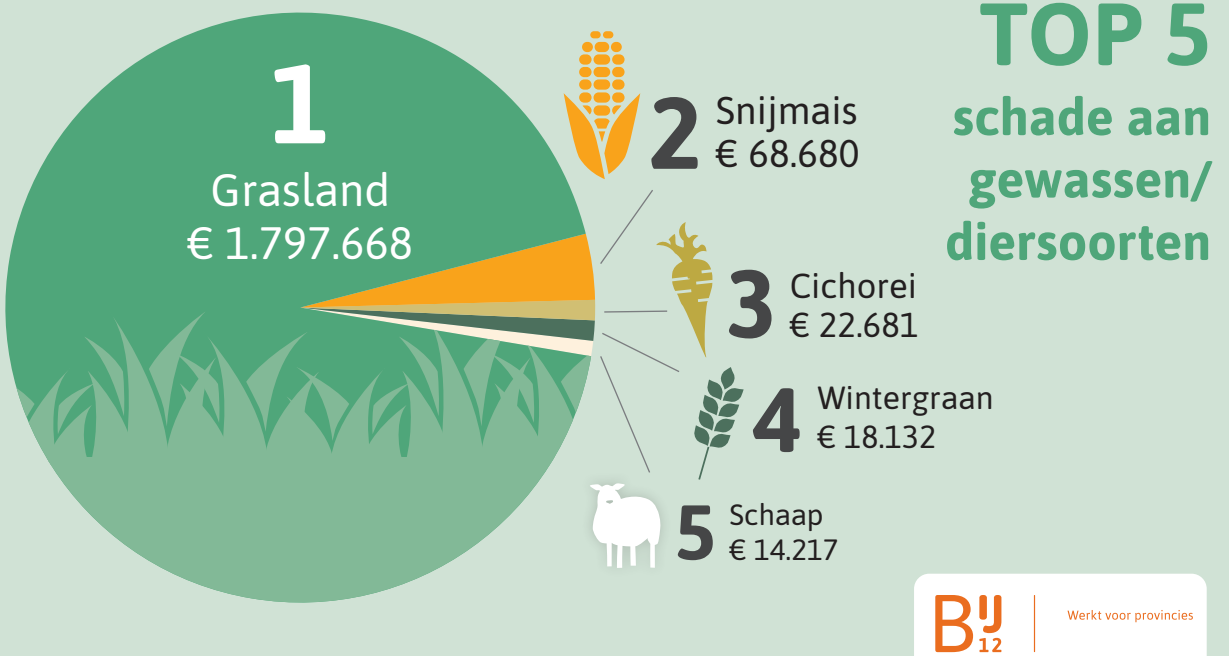
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5
schadeveroorzakende dieren

TOP 5
schade aan gewassen/ diersoorten

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Utrecht

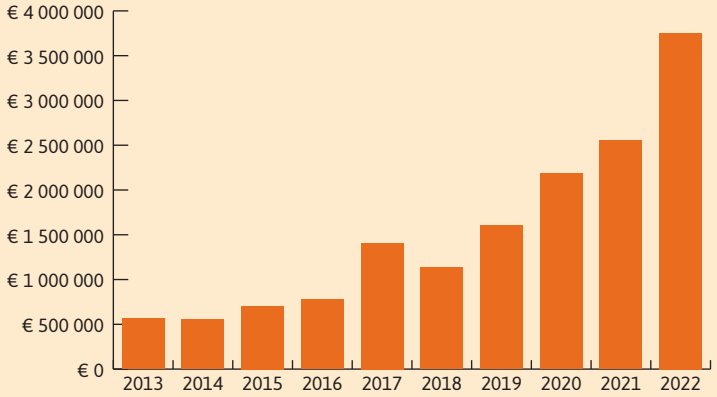
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Utrecht heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Utrecht:

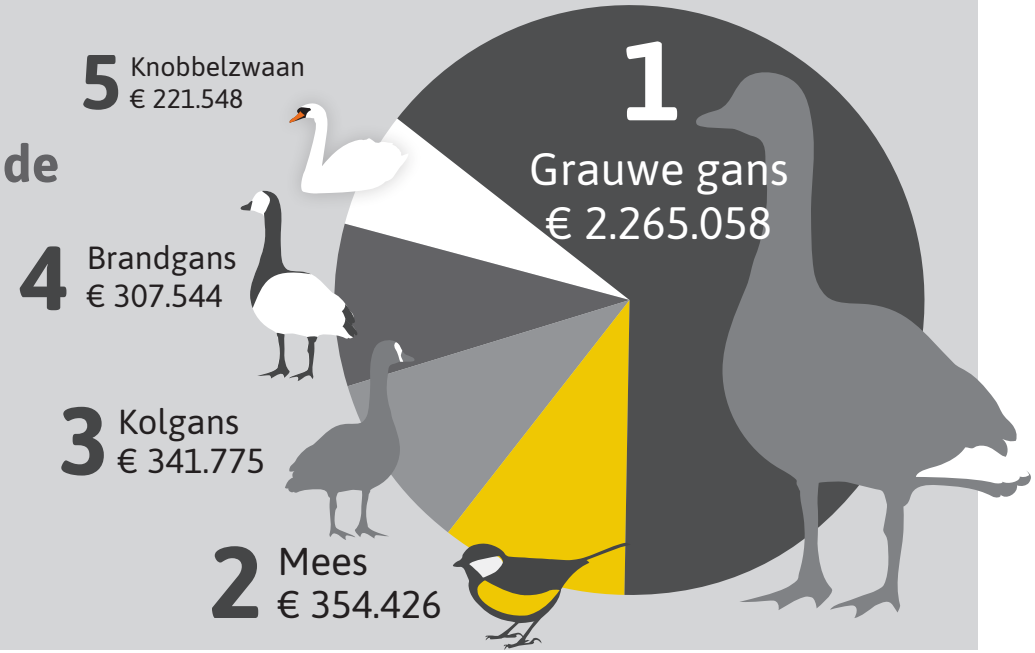
€ 3.753.982

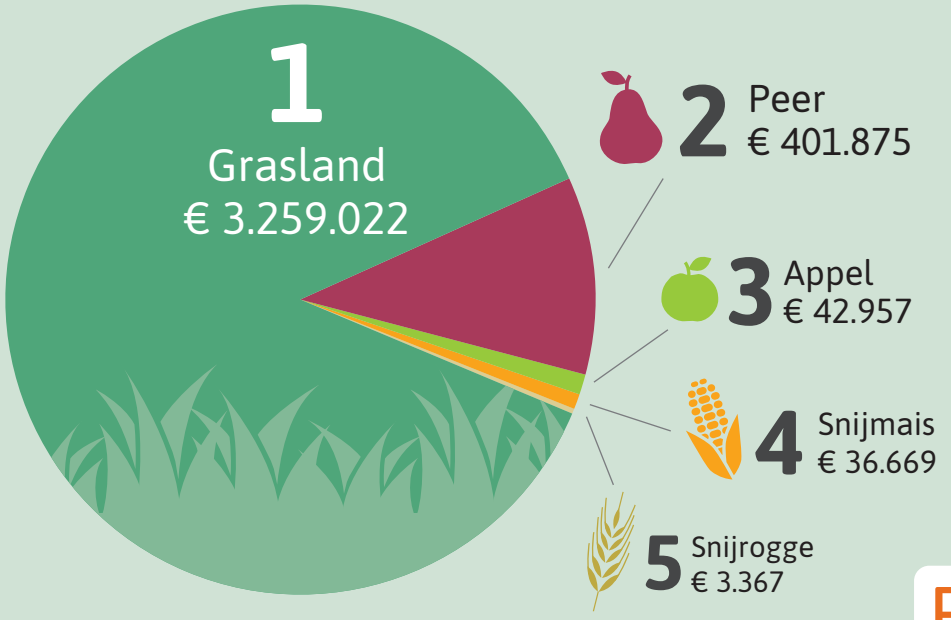
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5 schade-veroorzakende dieren

TOP 5 schade aan gewassen

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

BIJ12 Werkt voor provincies

Cijfers faunaschade 2022
Zeeland

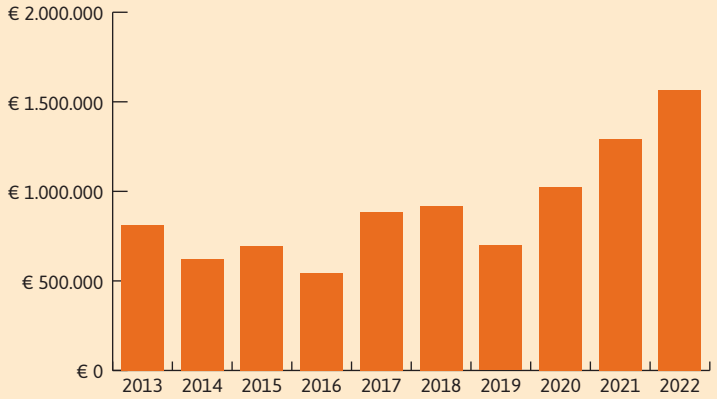
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Zeeland heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Zeeland:

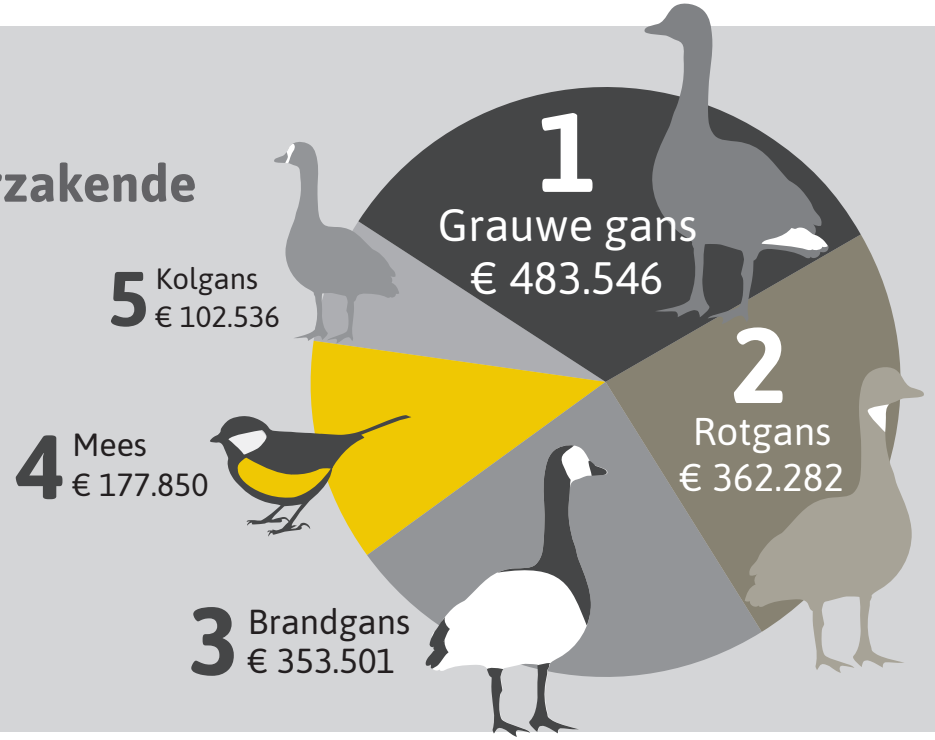
€ 1.563.757

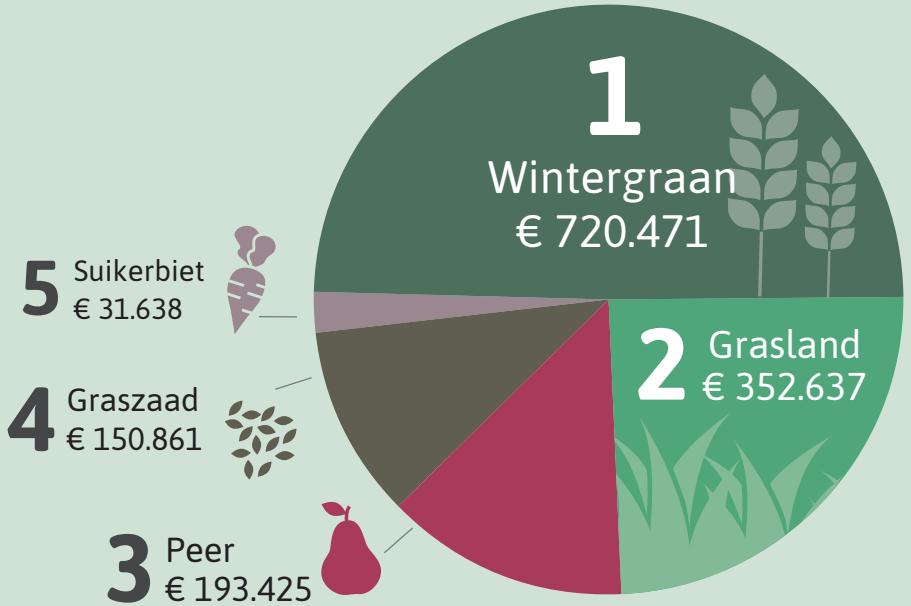
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5
schadeveroorzakende dieren

TOP 5
schade aan gewassen

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers faunaschade 2022
Zuid-Holland

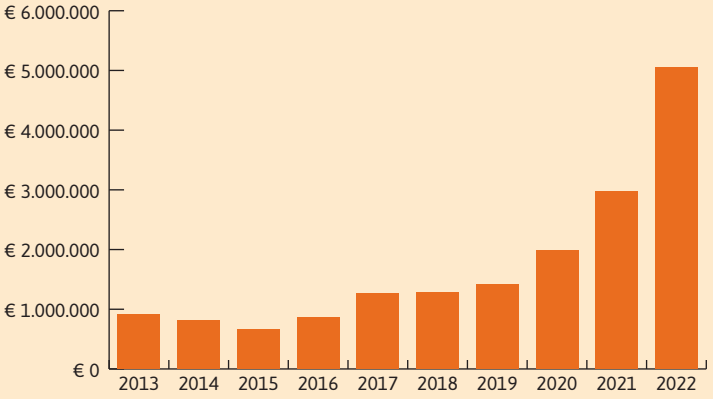
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade die BIJ12 in 2022 namens de provincie Zuid-Holland heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Zuid-Holland:

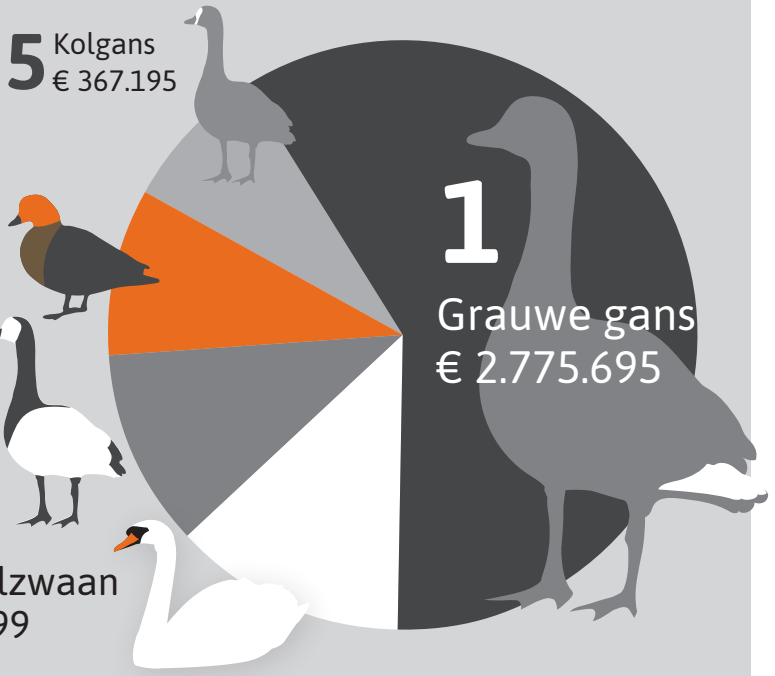
€ 5.047.578

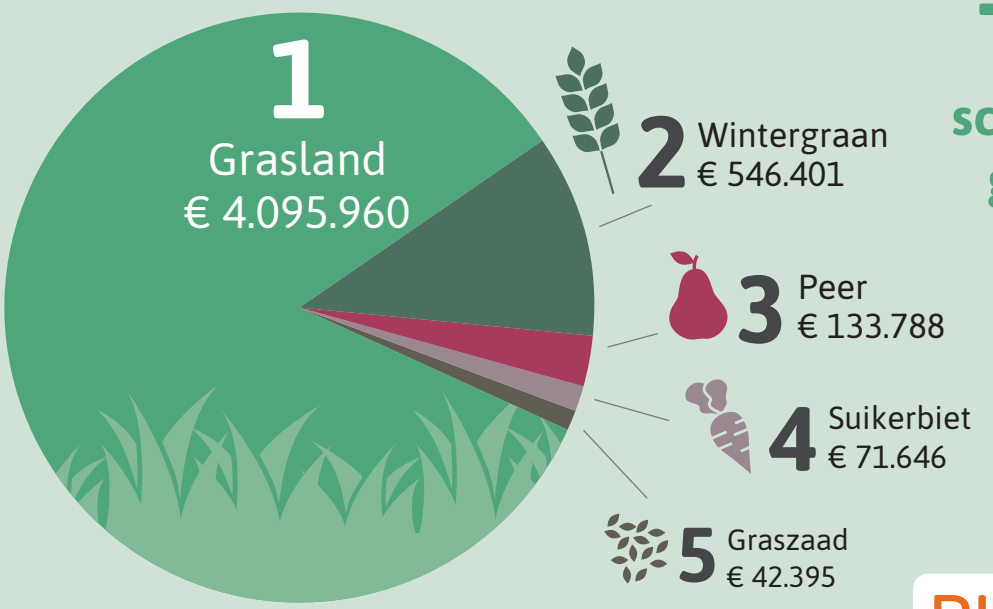
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2013

TOP 5 schadeveroorzakende dieren

TOP 5 schade aan gewassen

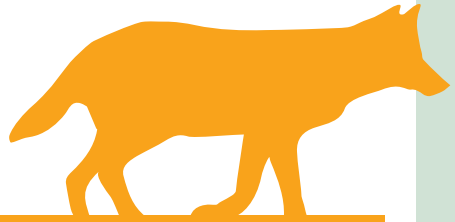

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

BIJ12 Werkt voor provincies

Cijfers schade door de wolf 2022

Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade door wolven die BIJ12 in het schadejaar 2022 namens de provincies heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door alle provincies samen:

€ 235.188

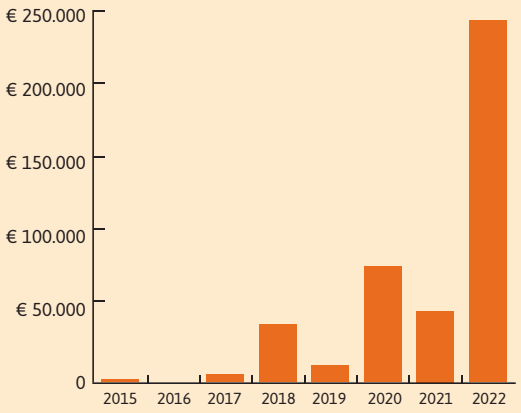
Schadebedrag per diersoort*

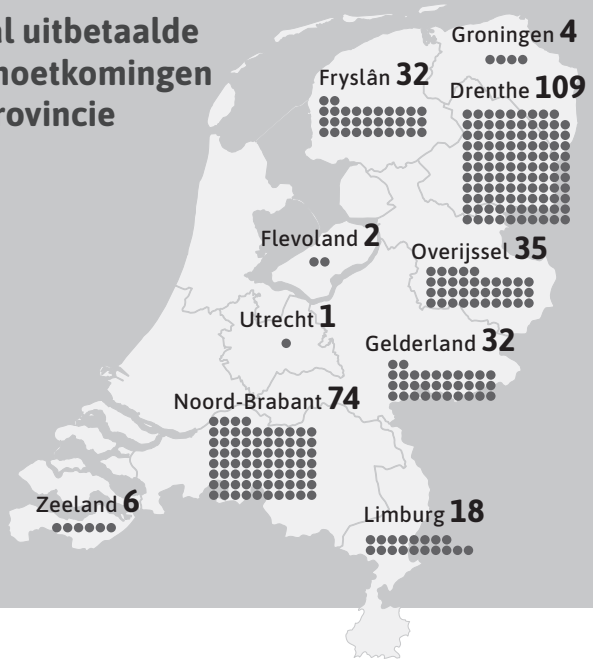
- Koe € 10.384 (**6**)
- Pink € 5.082 (**5**)
- Schotse Hooglander € 1.960 (**1**)
- Vaars € 1.810 (**1**)
- Kalf € 1.709 (**8**)
- Shetland Pony € 1.238 (**1**)
- Pony € 885 (**2**)
- Geit € 436 (**2**)

* Het getal achter het bedrag geeft het aantal meldingen weer die door BIJ12 zijn vastgesteld als wolvenschade. Bij een melding kan het om één of meer dieren gaan. Kijk voor meer informatie op bij12.nl/wolf.

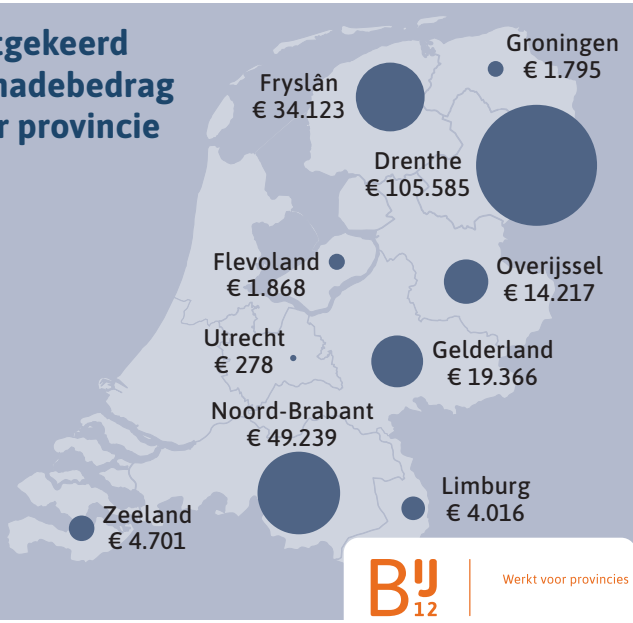
Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2015

Aantal uitbetaalde tegemoetkomingen per provincie

Uitgekeerd schadebedrag per provincie

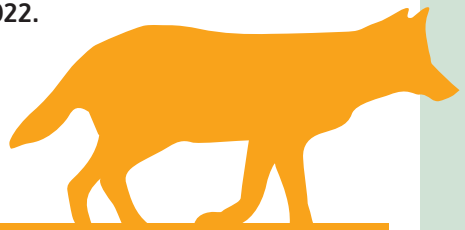

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Numbers damage caused by the wolf 2022

These are the numbers of the expenses made by BIJ12 to reimburse the damages caused by the wolf in 2022. The time frame concerned runs from 1 november 2021 to 31 oktober 2022.

Total of reimbursement by all provinces combined

€ 235.188

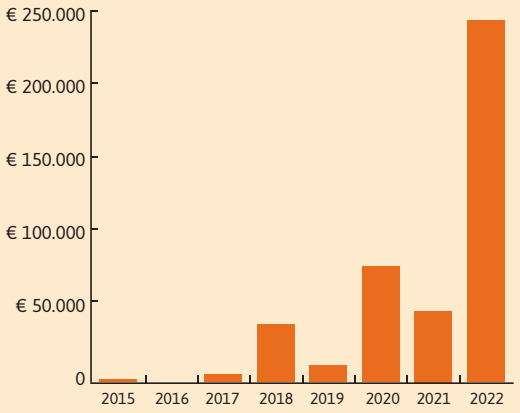
Damage per affected animal type*

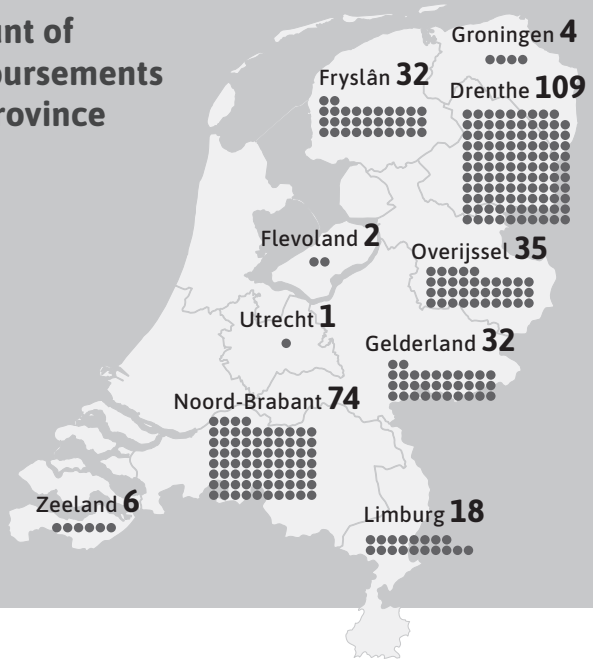
- Cow € 10.384 (**6**)
- Pink € 5.082 (**5**)
- Scottish Highlander € 1.960 (**1**)
- Heifer € 1.810 (**1**)
- Calf € 1.709 (**8**)
- Shetland Pony € 1.238 (**1**)
- Pony € 885 (**2**)
- Goat € 436 (**2**)

* The number after the amount indicates the number of reports that have been determined by BIJ12 as wolf damage. A report may concern one or more animals. For more information, visit bij12.nl/wolf.

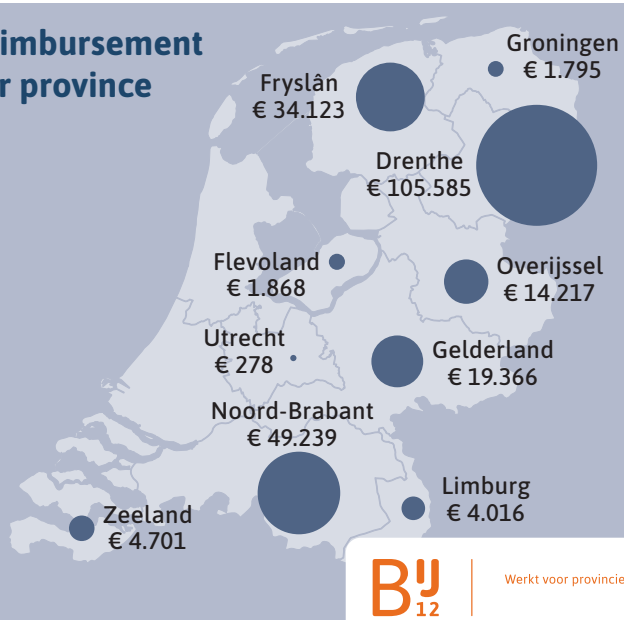
Reimbursement since 2015

Amount of reimbursements per province

Reimbursement per province

BIJ12 Werkt voor provincies

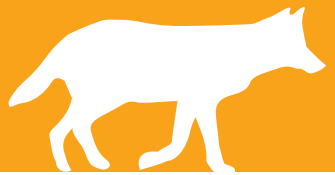
Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers schade door de wolf 2022
Fryslân

Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade door wolven die BIJ12 in 2022 namens de provincie Fryslân heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

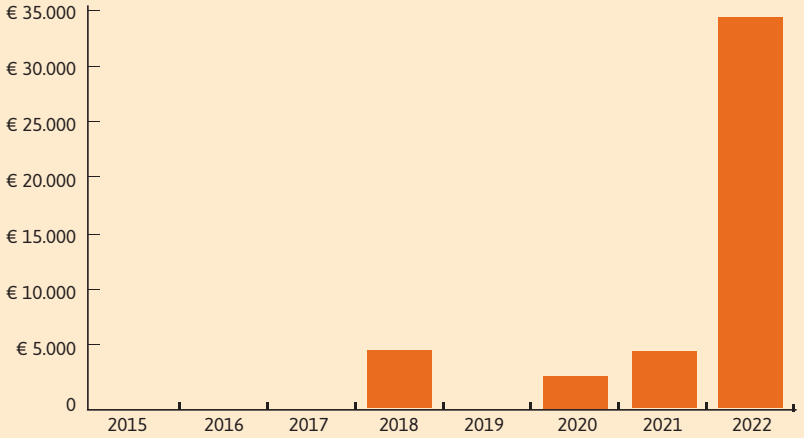
Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Fryslân:

€ 34.123

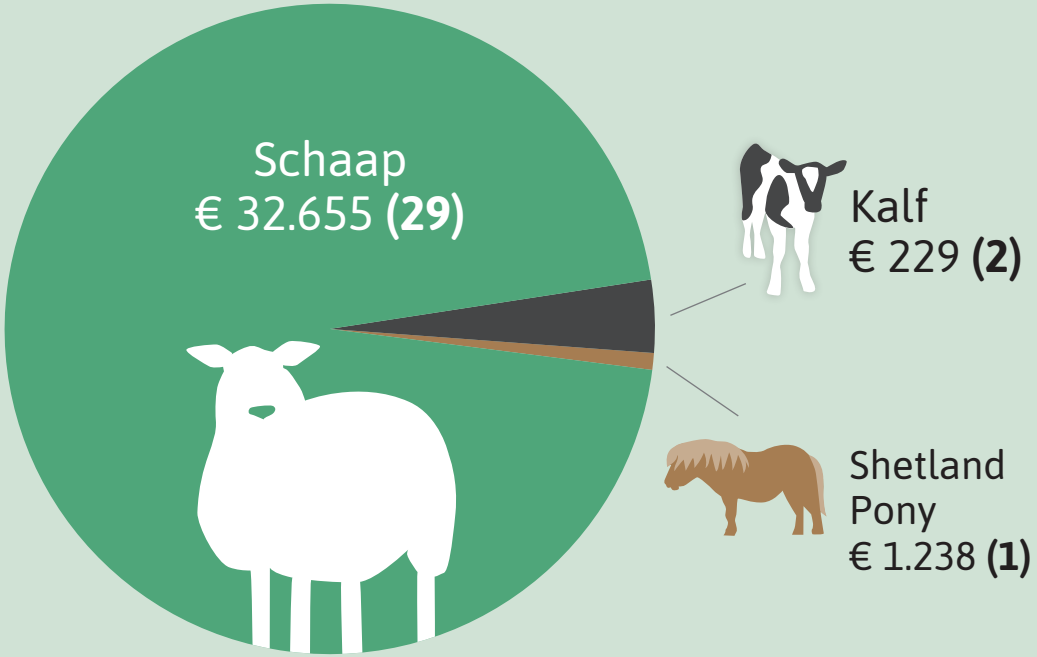

Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2015

Schadebedrag per diersoort

(in bedragen en aantal uitbetaalde tegemoetkomingen*)

* Het getal achter het bedrag geeft het aantal meldingen weer die door BIJ12 zijn vastgesteld als wolvenschade. Bij een melding kan het om één of meer dieren gaan. Kijk voor meer informatie op bij12.nl/wolf.

BIJ12 Werkt voor provincies

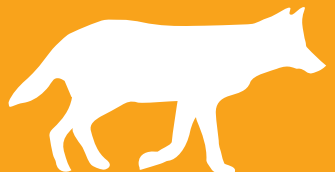
Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers schade door de wolf 2022
Drenthe

Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade door wolven die BIJ12 in 2022 namens de provincie Drenthe heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

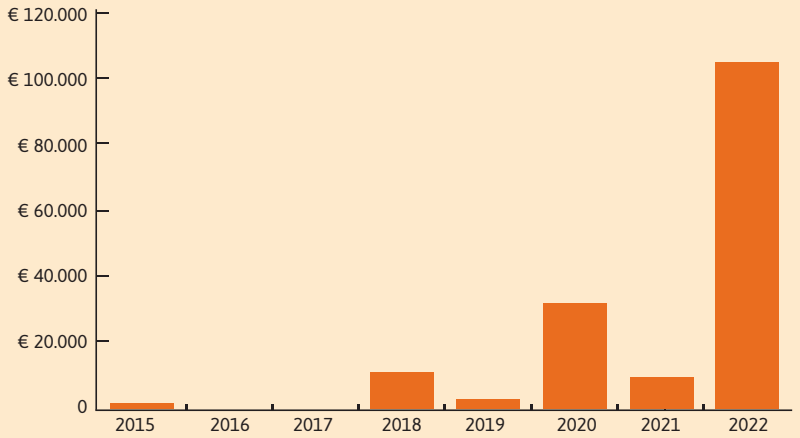
Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Drenthe:

€ 105.585

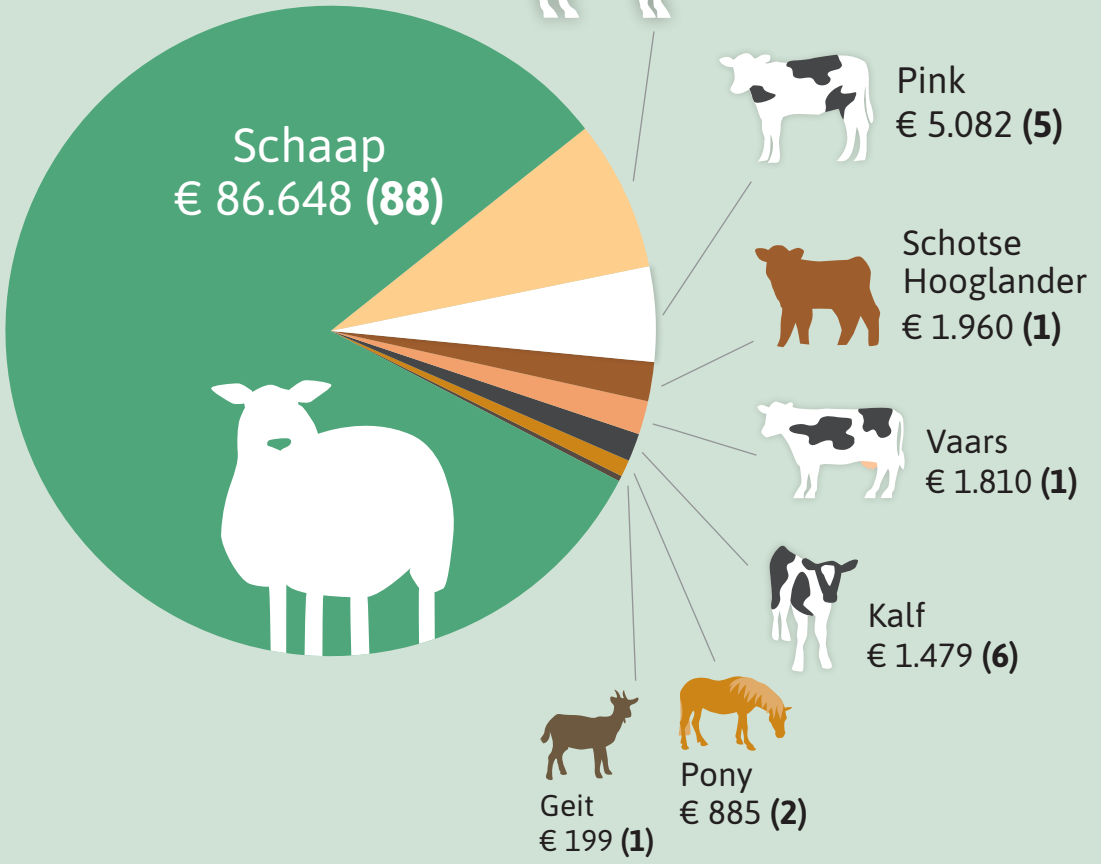

Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2015

Schadebedrag per diersoort

(in bedragen en aantal uitbetaalde tegemoetkomingen*)

* Het getal achter het bedrag geeft het aantal meldingen weer die door BIJ12 zijn vastgesteld als wolvenschade. Bij een melding kan het om één of meer dieren gaan. Kijk voor meer informatie op bij12.nl/wolf.

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Cijfers schade door de wolf 2022 Noord-Brabant

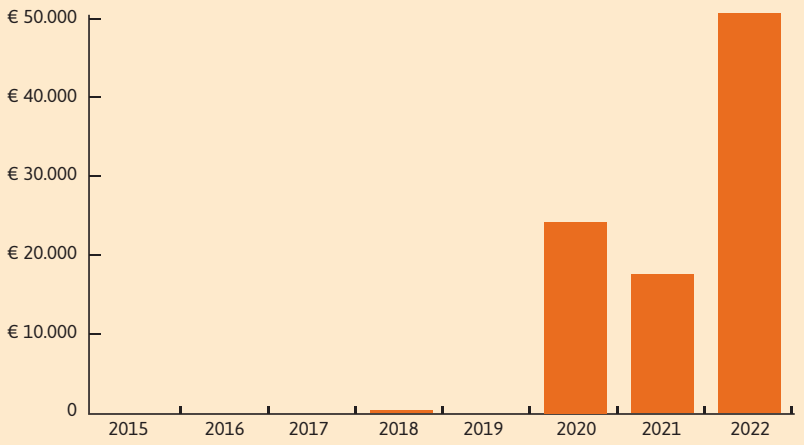
Dit zijn de cijfers van tegemoetkomingen in schade door wolven die BIJ12 in 2022 namens de provincie Noord-Brabant heeft uitgekeerd. Het schadejaar loopt van 1 november 2021 tot en met 31 oktober 2022.

Uitgekeerde tegemoetkomingen in 2022 door de provincie Noord-Brabant:

€ 49.239

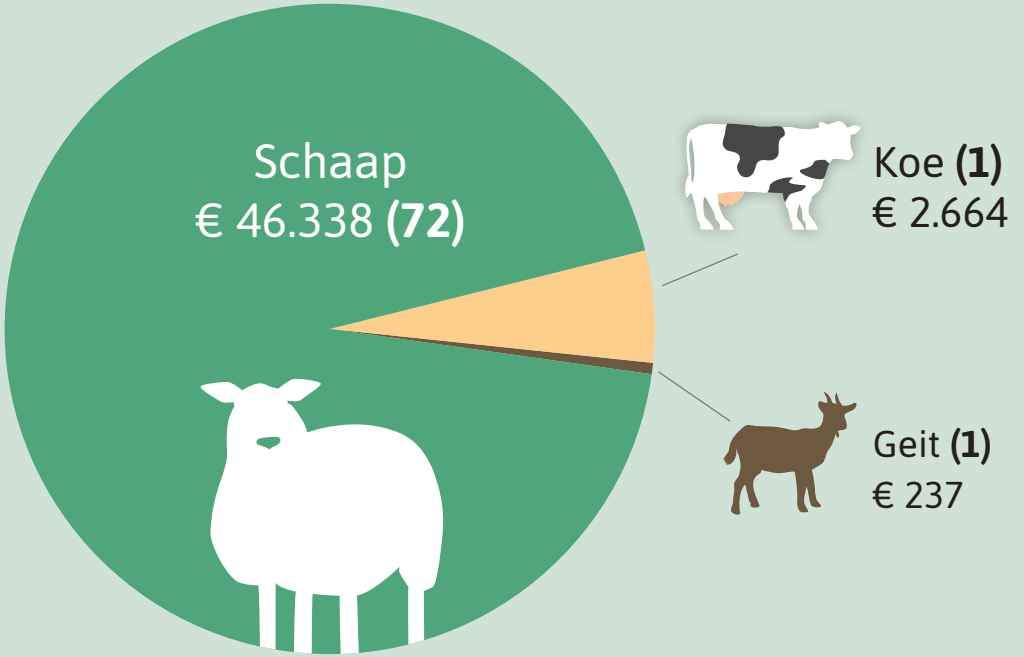

Uitgekeerde tegemoetkomingen sinds 2015

Schadebedrag per diersoort

(in bedragen en aantal uitbetaalde tegemoetkomingen*)

* Het getal achter het bedrag geeft het aantal meldingen weer die door BIJ12 zijn vastgesteld als wolvenschade. Bij een melding kan het om één of meer dieren gaan. Kijk voor meer informatie op bij12.nl/wolf.

BIJ12 Werkt voor provincies

Bron: BIJ12 Vormgeving: Ocelot Ontwerp

Technische briefing P&C cyclus IPO Vereniging

20 juni 2023

Agenda technische briefing

> 1. Uitleg P&C-cyclus IPO-vereniging

> 2. P&C producten eerste Algemene Vergadering van 27 juni 2022

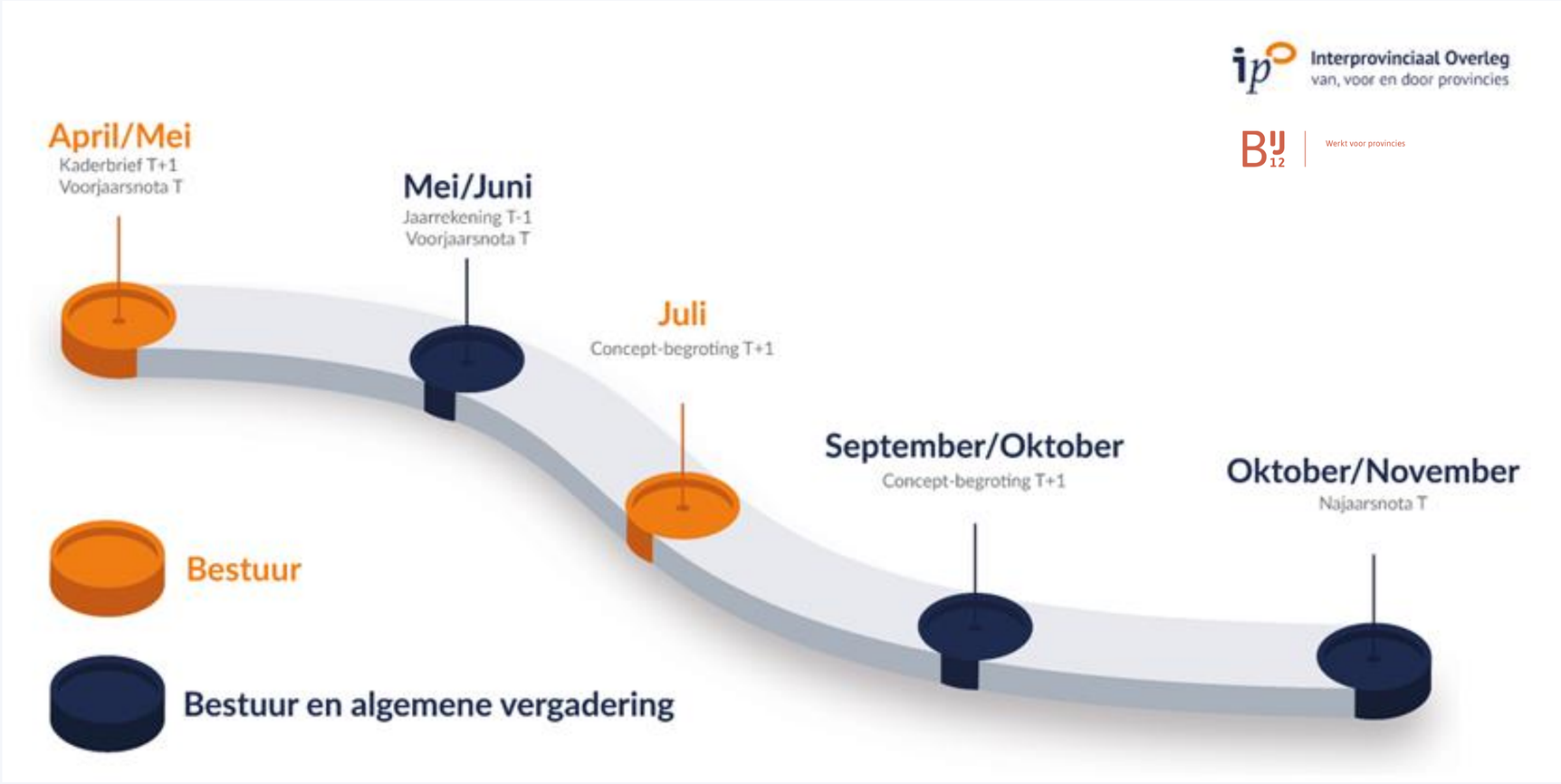
- Rekening 2022
- Voorjaarsnota 2023
- Kaderbrief 2024

> 3. Betrokkenheid AV/Statenleden P&C stukken

> 4. Planning aankomende P&C-documenten

1. Uitleg P&C cyclus IPO vereniging

P&C-cyclus in één oogopslag

1. Uitleg P&C cyclus IPO vereniging

Algemeen

P&C = Planning & Control

- Net als de provincies kent de IPO-vereniging ook een P&C-cyclus. Het besluitvormingsproces incl. rollen/taken verschilt van de P&C cyclus in de provincies.
- Via de documenten binnen de P&C-cyclus plant, stuurt en verantwoordt het IPO-bestuur de activiteiten en financiën van de vereniging.
- De provincies – en ook PS - dienen tijdig te weten welke middelen zij willen inzetten voor de gezamenlijkheid.
- Momenteel hebben IPO-bureau en IPO-BIJ12 nog eigen P&C-documenten die gelijktijdig aangeboden en besproken worden.

1. Uitleg P&C cyclus IPO vereniging

Algemeen

> De statutaire P&C documenten bestaan uit:

- Begroting
- Voorjaarsnota & Najaarsnota
- Jaarrekening

> De vereniging heeft ook een kaderbrief, niet gelijk aan functie/proces kaderbrief in (sommige) provincies.

> Het bestuur van de vereniging (1 gedeputeerde per provincie) stelt de P&C documenten vast en legt deze ter goedkeuring voor aan de Algemene Vergadering (2 Statenleden per provincie).

1. Uitleg P&C cyclus IPO vereniging

Kaderbrief

- Geen formeel P&C document. Basis voor de op te stellen begroting voor het komend begrotingsjaar. Kaderbrief IPO-vereniging is niet gelijk aan kaderbrief (sommige) provincies. Er is geen sprake van kaderstelling.
- De Kaderbrief is in het leven geroepen zodat (1) de provincies – op verzoek – voor de zomer weten wat de genomen gezamenlijke besluiten in de vereniging betekenen voor de eigen begroting, en (2) GS het gesprek met PS kan voeren over de ambities.
- Bevat inhoudelijke ontwikkelingen die aanvullend zijn op de meerjarenraming van de reeds vastgestelde begroting. Nieuwe inhoudelijke ontwikkelingen zijn financieel vertaald. Daardoor ontstaat indicatieve omvang begroting voor het komend begrotingsjaar.
- Kaderbrief is een gespreksnotitie en kan gebruikt worden door GS-en om het gesprek met de Staten aan te gaan. Gesprek kan gaan over nut en noodzaak van en de bijdrage van de samenwerking met de andere 11 provincies aan verschillende beleidsdoelstellingen van de eigen provincie.
- Gesprek tussen GS en PS kan worden gevoerd via de in de individuele provincies geijkte manier: in de plenaire vergadering; via beleidscommissies of andere vormen.
- De aandachtspunten namens de Staten kunnen via de lijn van de Colleges van GS of in de AV-worden meegegeven.

1. Uitleg P&C cyclus IPO vereniging

Begroting

- Hierin wordt vastgelegd door het bestuur aan welke beleidsopgaven het IPO gaat werken, welke resultaten de 12 provincies samen willen bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn.
- De begroting wordt vastgesteld door het IPO-bestuur en vervolgens ter goedkeuring voorgelegd aan de Algemene Vergadering.
- In de laatste vergadering van het IPO-bestuur voor het zomerreces wordt vaak de 1e concept-begroting besproken, op basis van die bespreking wordt de begroting verder uitgewerkt/aangepast tot een volgende versie. Deze wordt ter vaststelling voorgelegd in de 1e bestuursvergadering na het zomerreces en vervolgens aangeboden aan de Algemene Vergadering.

1. Uitleg P&C cyclus IPO vereniging

Voor- en najaarsnota

- Gedurende het begrotingsjaar kan de begroting via de voorjaarsnota en de najaarsnota worden bijgesteld aan actuele ontwikkelingen.
- Deze nota’s worden ter vaststelling aangeboden aan het IPO-bestuur en ter informatie aan de Algemene Vergadering.
- Deze nota’s kunnen gepaard gaan met een wijziging van de begroting. Bij een door het bestuur vastgestelde wijziging met financiële consequenties wordt deze aan de AV voorgelegd ter goedkeuring.
- De Voorjaarsnota wordt geagendeerd in de Algemene Vergadering voor de zomer en de Najaarsnota in laatste bijeenkomst van de Algemene Vergadering in het kalenderjaar.

1. Uitleg P&C cyclus IPO vereniging

Jaarrekening

> Hierin wordt eindverantwoording afgelegd over de uitvoering van de resultaten.
> De jaarrekening wordt vastgesteld door het IPO-bestuur en vervolgens ter goedkeuring aangeboden aan de Algemene Vergadering.
> De jaarrekening wordt altijd voorzien van een accountantsverklaring.
> Het bestuur dient de jaarrekening uiterlijk in de 5e maand vast te stellen en de Algemene Vergadering dient deze voor de zomer te bespreken tenzij de Algemene Vergadering besluit deze termijn te verlengen.

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Overzicht van P&C producten die voorliggen tijdens de vergadering van 27 juni

- Ter besluitvorming: jaarrekening IPO-BIJ12 en IPO-bureau 2022
- Ter besluitvorming: voorjaarsnota IPO-BIJ12 2023 (de voorjaarsnota IPO-bureau 2023 is ter informatie ook meegezonden met de stukken)
- Ter bespreking: kaderbrief IPO-BIJ12 en IPO-bureau 2024

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Rekening 2022 IPO-bureau

> Inhoudelijk resultaat gepresenteerd via stoplichtrapportage. Vele activiteiten op ‘groen’ en hier en daar ‘oranje’.

‘Rood’ stoplicht bij:

- 2.3 Klimaat en Energie
- 5.6 Vrijetijdseconomie
- 5.7 Ruimtelijke economie
- 7.4 Financiële verhoudingen

> Financieel resultaat 2022: Overschot van € 3,53 mln. op een begroting van € 32,6 mln. Van het overschot schuift € 1,65 mln. door naar 2023 voor:

- Implementatie Omgevingswet €1,46 mln.
- IDA € 0,19 mln.

(gebruikelijke werkwijze bij meerjarige projecten met specifiek doel).

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Verschillenverklaring jaarrekening IPO-bureau in één oogopslag

Onderwerp (beleidsopgave)	Verschil	Toelichting
1. Implementatie Omgevingswet (1.4)	1.462.000	Vooruitontvangen middelen die doorschuiven naar 2023
2. IDA - programmabaten (9.2 & 9.3)	-903.000	Geraamde baten onjuist aangewend
3. Stikstof (IPSN) (3.9)	686.000	Vrijval balanspost vooruitontvangen baten
4. Saldo Voorjaarsnota/Najaarsnota 2022 (10.7)	618.000	Vrijval positieve saldi Voor- en Najaarsnota 2022
5. Bedrijfsvoering (alle beleidsopgaven)	392.000	Vacatures binnen ondersteunende functies
6. IDA - Programmalasten (9.1 t/m 9.5)	354.000	Lagere programmalasten dan verwacht
7. IDA - Gesubsidieerde activiteiten (9.2 & 9.3)	188.000	Vooruitontvangen middelen die doorschuiven naar 2023
8. Vitale vereniging (7.5)	148.000	Gevolgen Covid en meer digitale bijeenkomsten
9. Strategische kennisfunctie (7.3)	109.000	Gevolgen Covid en latere opstart van kennisprogramma's
10. Nederlands Hydrologisch Instituut (1.6)	101.000	Lasten opgevangen binnen investeringsprogramma Stowa
11. Overige kleine verschillen	378.000	Betreft verschillen < € 100.000
Totaal verschil	**3.533.000**	

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Rekening 2022 IPO-BIJ12

Unit	Verschil	Toelichting
Bedrijfsvoering	1.071.537	Opgaven welke later in het jaar zijn opgestart, extra budget voor integratie Bedrijfsvoering is niet gebruikt
Stikstof en Natura2000	302.794	Vacatures (tijdelijk) niet ingevuld, minder gebruik gemaakt van opleidingsmogelijkheden
Natuurinformatie en Natuurbeheer	25.629	
Faunazaken	0	Afrekening op basis van gerealiseerde lasten
Drugsafvaldumpingen	359.509	Beschikbare bedrag is niet volledig uitgekeerd
Secretariaat ACSG	0	Kosten voor afzonderlijke projecten zijn afgerekend o.b.v. daadwerkelijke kosten desbetreffende provincie
GBO	34.152	
Totaal	1.793.621	
Begroting 2022 IPO-BIJ12	63.322.834	Begroting excl. daadwerkelijke kosten open-eind-regeling Faunaschade (ruim €19 mln)

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

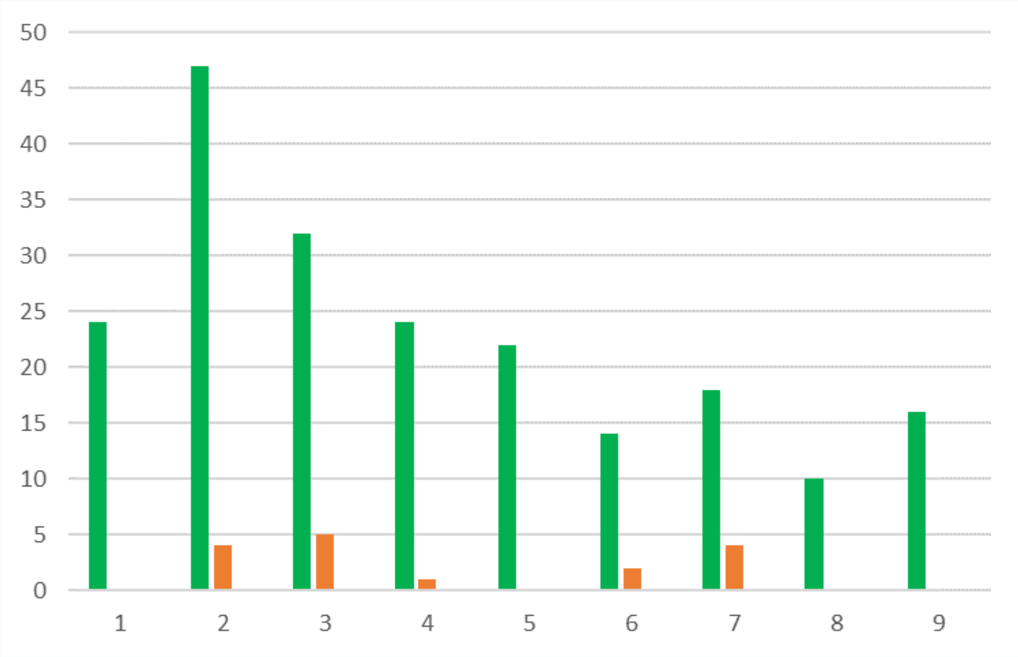
Rekening 2022 IPO-BIJ12

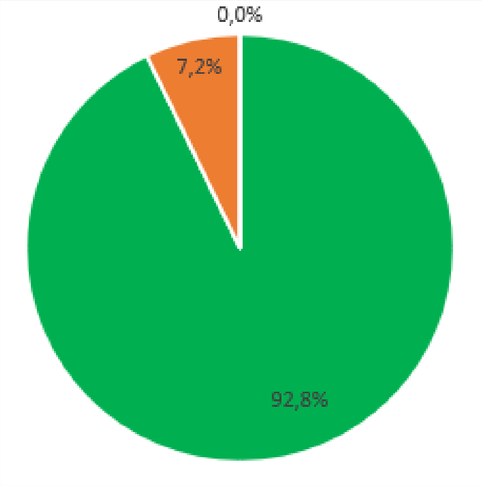
Specificatie voorstel resultaatbestemming	
BIJ12	
Resultaat 2022	1.793.621
Restitutie Bestemmingsreserve GBO/onvoorzien	111.543
Restitutie Bestemmingsreserve GBO/PLEIO	60.000
Restitutie 2022	-/- 1.965.164
Totaal BIJ12 na resultaatbestemming	-

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Voorjaarsnota 2023 IPO-bureau: inhoudelijk

> Voortgang begroting 2023 wordt via kleurensystematiek weergegeven (stoplichtrapportage):

> Voortgang in geheel

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Voorjaarsnota 2023 IPO-bureau: financieel

> Bij enkele uitgaven is een rode indicator gehanteerd

Begrotingsvoorstellen	Voorjaarsnota 2023	Doorwerking Kaderbrief 2024
Vervanging waterkwaliteitsportaal	38	38
Werkbudget/Nieuw beleid	-38	-38
Saldo begrotingswijziging IPO-bureau	**0**	**0**

x € 1.000

> Op peildatum 1 maart 2023 is van de programmalasten € 7,8 miljoen besteed, oftewel 46%.

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Voorjaarsnota 2023 IPO-BIJ12: inhoudelijk

> Informatiepunt AERIUS
> Gebruikersregie AERIUS
> Uitvoeringsprogramma Natuur – verbetering natuurinformatie
> Uitvoeringsprogramma Natuur – Kennisontwikkeling natuur
> Subsidieregeling drugsafvaldumpingen – extra incidentele bijdrage
> Subsidieregeling drugsafvaldumpingen – middelen 2021 en 2022
> Vereenvoudigen en uniformeren applicatielandschap

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Voorjaarsnota 2023 IPO-BIJ12: financieel

Voorjaarsnota 2023, onderdeel BIJ12

Lasten	Primaire Begroting 2023	Mutatie Voorjaarsnota 2023	Mutatie Najaarsnota 2023	Gewijzigde Begroting 2023
Interne organisatie	7.167	-94		7.073
Regeling Drugsafvaldumpingen	970	2.278		3.248
Expertiseteam Stikstof en N2000	9.999	1.154		11.153
Natuurinformatie en Natuurbeheer	12.539	2.506		15.045
Faunazaken	44.633	142		44.775
Secretariaat ACSG	959	27		986
GBO-provincies	9.571	1.308		10.880
Totaal lasten BIJ12	**85.837**	**7.322**	**0**	**93.159**

Baten	Primaire Begroting 2023	Mutatie Voorjaarsnota 2023	Mutatie Najaarsnota 2023	Gewijzigde Begroting 2023
Bijdragen provincies uitvoerende taken	83.274	865		84.139
Diverse baten	2.263	6.457		8.720
Onttrekking aan geoormerkte middelen	300	0		300
Totaal baten	**85.837**	**7.322**	**0**	**93.159**

x € 1.000

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Kaderbrief 2024: inhoudelijk

> Inhoud is beleidsarm vanwege verkiezingsjaar.
> Geen grote beleidswijzigingen t.o.v. meerjarenraming 2024.
> Kaderbrief bevat alleen onontkoombare ontwikkelingen of doorwerking van eerder genomen bestuurlijke besluiten.

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Kaderbrief 2024 IPO-bureau: financieel

Beleidsopgave	VJN 2023	Kaderbrief 2024	2025	2026	2027
1. ROWW	38	38	38	0	0
2. Milieu, Energie en Klimaat	0	0	0	0	0
3. Vitaal Platteland	0	0	0	0	0
4. Mobiliteit	0	-1.800	-1.800	-1.800	-1.800
5. Regionale Economie	0	0	0	0	0
6. Cultuur	0	0	0	0	0
7. Kwaliteit Openbaar Bestuur	0	0	0	0	0
8. Werkgeverszaken	0	0	0	0	0
9. Verenigingszaken	0	0	0	0	0
10. Interprovinciale Digitale Agenda	0	0	0	0	0
11. Overig	-38	174	309	858	1.714
Totaal	**0**	**-1.588**	**-1.453**	**-942**	**-86**

x € 1.000

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Indicatie begrotingsomvang 2024 IPO-bureau

	2023	2024	2025	2026	2027
I. Begroting IPO-bureau					
A. Omvang BGR 2023 incl. MJR (goedgekeurd)	29.430	29.335	29.904	30.553	30.553
1. Effect Voorjaarsnota 2023 voor 2023	0				
Doorwerking meerjarig effect VJN2023		0	0	0	0
B. Omvang BGR 2023 en MJR incl. VJN 2023	**29.430**	**29.335**	**29.904**	**30.553**	**30.553**
Totaal effect Kaderbrief 2024		-1.588	-1.453	-942	-86
C. Omvang BGR 2023 en MJR incl. KB2024	**29.430**	**27.747**	**28.451**	**29.611**	**30.467**

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Kaderbrief 2024 IPO-BIJ12: financieel

Onderwerp	Financieel effect (x €1000)
Indexatie	1.951
Uitvoeringsprogramma Natuur	404
AEWA	285
Open-eind-regeling afhandelen faunaschades	10.737
Vereenvoudigen en uniformeren applicatielandschap	1.200
CDS – uitbreiding INSPIRE met high value datasets	250
Informatieveiligheid	300

2. P&C producten Algemene Vergadering 27 juni

Indicatie begrotingsomvang 2024 IPO-BIJ12

	2023	2024	2025	2026	2027
II. Begroting IPO-BIJ12					
Omvang BGR 2023 incl. MJR (goedgekeurd)	85.837	84.534	82.734	82.694	82.694
1. Effect Voorjaarsnota 2023 voor provincies	865				
Diverse baten in 2023	6.457				
Doorwerking meerjarig effect VJN2023		134	134	134	134
B. Omvang BGR 2023 en MJR incl. VJN 2024	**93.159**	**84.668**	**82.868**	**82.828**	**82.828**
Totaal effect Kaderbrief 2024		14.933	13.476	13.476	13.238
C. Omvang BGR 2023 en MJR incl. KB2024	**93.159**	**99.601**	**96.344**	**96.304**	**96.066**

3. Betrokkenheid AV- en Statenleden

> Alle bijeenkomsten AV en technische briefings zijn toegankelijk/open voor deelname van alle Statenleden.
> Inbreng via de eigen GS en/of AV-leden.
> Technische briefings en schriftelijke vragen waarbij inhoudelijke vragen ofwel door IPO-vereniging ofwel door eigen GS/provincie beantwoord worden.
> AV is formeel goedkeuring P&C documenten, geen kaderstellende rol.
> Via gezamenlijk traject de komende Statenperiode meer inhoudelijke kennisuitwisseling waardoor inhoud van gezamenlijke dossiers ook bekend(er) wordt.

Elke Statengriffie heeft een eigen IPO-contactpersoon die regulier overleg voert met het IPO-bureau en elke provincie heeft in de organisatie een IPO-contactpersoon die ook regulier overleg voert met het IPO-bureau.

Wilt u weten wie dit is, aarzel niet dit te vragen!

4. Planning aankomende P&C documenten

Na de verkiezingen start een nieuwe Algemene Vergadering

> 20 juni: Technische briefing P&C cyclus Statenleden

> 27 juni: Besluitvorming Algemene Vergadering over Jaarstukken 2022* en Voorjaarsnota 2023

> 7 september: Vaststelling Begroting 2024 IPO-bureau en IPO-BIJ12 door bestuur

> 19 september: Verzending vastgestelde Begroting 2024 naar de leden van de AV

> 25 september en 30 oktober: Technische briefing Statenleden bij Begroting 2024

> 31 oktober deadline stellen schriftelijke technische vragen

> 7 november: Besluitvorming Algemene Vergadering over Begroting 2024 IPO-bureau en IPO-BIJ12 inclusief meerjarenraming

* De leden van de AV krijgen de keus om de jaarstukken tijdens de AV van 27 juni vast te stellen of daarvoor een extra AV-vergadering te organiseren na het zomerreces.

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

BIJ12
Werkt voor provincies

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	12063
Extern Zaak ID	1977186
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	9.a
Titel	Recreatie: Afdoen motie M147-2022 "Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee" (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**16 oktober 2023**

Toelichting

Op 4 juli 2022 is motie 147-2022 aangenomen. Hierin werden GS verzocht om met gemeenten in gesprek te gaan en erop aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering een recreatiepark zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee. Daarnaast werd om een terugkoppeling gevraagd van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J.P. Neuteboom

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143665

neuteboomj@noord-holland.nl

Verzenddatum

15 FEB. 2023

Kenmerk

1977186/1977190

Uw kenmerk

Betreft: afdoening motie "Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee" (M147-2022)

Geachte leden,

In uw Statenvergadering van 4 juli 2022 heeft u motie 147-2022 aangenomen. Hierin vroeg u om met gemeenten in gesprek te gaan en erop aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering een recreatiepark zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee. Daarnaast vroeg u om een terugkoppeling te geven van het onderzoeksrapport (naar aanleiding van de aangenomen moties in de Tweede Kamer) van de Erasmus Universiteit. In deze brief leest u hoe uitvoering is gegeven aan de motie en ontvangt u een reactie op het onderzoeksrapport.

Afstemming met gemeenten

Het verzoek om met de gemeenten in gesprek te gaan heeft direct na vaststelling van de motie opvolging gekregen. De focus lag daarbij voornamelijk op de regio Noord-Holland Noord, aangezien dat de regio is waar de meeste campings en vakantieparken zijn gevestigd. De regio Noord-Holland Noord heeft haar ambities voor verblijfsrecreatie vastgelegd in een regionale visie en afwegingskader. In deze visie staat als ambitie genoemd dat er in het verblijfsrecreatieve aanbod sprake moet zijn van voldoende diversiteit en complementariteit. Het blijkt binnen de huidige kaders echter lastig om hierop te sturen. Mede op verzoek van de provincie (als uitwerking van deze motie) is de regio in Q3 van 2022 gestart met een evaluatie van hun regionale visie en afwegingskader. In deze evaluatie wordt nadrukkelijk gekeken hoe de diversiteit in het aanbod behouden kan blijven, ook wat betreft jaarplaatsen en kampeerplekken, in relatie tot de ontwikkeling van de marktvraag. In het proces van de evaluatie wordt specifiek aandacht besteed aan het vergroten van de kennis bij gemeenten van de verdienmodellen in de verblijfsrecreatie en het perspectief van de (vastgoed) partijen die hier belangen in hebben door middel van een 'masterclass recreatieve projectontwikkeling'. Deze masterclass heeft op 22 december 2022 plaatsgevonden voor alle gemeenten in Noord-Holland Noord. Dit helpt de gemeenten in het sturen van nieuwe ontwikkelingen of de transformatie van bestaand aanbod.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

In de Metropoolregio Amsterdam speelt de herstructurering van campings en vakantieparken maar bij een beperkt aantal gemeenten. In deze regio hebben we meer ingezet op 1-op-1 contacten met gemeenten. Mede door de insprekers tijdens de Commissievergadering NLG van 31 oktober 2022, waarin aandacht werd gevraagd voor de situatie in Wijdemeren, heeft er een bestuurlijk overleg plaatsgevonden met twee wethouders van de gemeente Wijdmeren. Tijdens dit overleg is er met name kennis uitgewisseld en is afgesproken dat de provincie de gemeente inhoudelijk zal ondersteunen, waar mogelijk en wenselijk. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt om ook voor deze regio een 'masterclass recreatieve projectontwikkeling' te organiseren. De provincie neemt hiervoor het initiatief en deze workshop zal op korte termijn worden georganiseerd.

Onderzoeksrapport Opkopen Vakantieparken

In uw motie vroeg u ook om een terugkoppeling van het onderzoeksrapport van de Erasmus Universiteit. Dit betreft het Onderzoeksrapport Opkopen Vakantieparken dat is uitgevoerd in opdracht van de Kamer als uitwerking van twee moties (23 november 2021) van het kamerlid Beckerman over het opkopen van vakantieparken. Op 6 juli 2022 heeft de minister geantwoord (brief 2022-0000349007) op de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek en hoe hier navolging aan gegeven wordt. Naar aanleiding van het onderzoek heeft er op 28 september 2022 ook nog een rondetafelgesprek plaatsgevonden in de vaste commissie van Binnenlandse Zaken.

Eén van de belangrijkste conclusies van het onderzoek is dat het opkopen van vakantieparken maar een bescheiden impact heeft op de totale voorraad jaarplaatsen en dat de effecten op de omgeving en natuur niet eenduidig zijn. In reactie op het onderzoek geeft de minister aan vooralsnog geen reden te zien om huurrecht toe te gaan passen op de recreatiemarkt om huidige eigenaren extra te beschermen. Daarnaast stelt de minister in zijn reactie op het onderzoek dat gemeenten over voldoende sturingsmogelijkheden beschikken om de ontwikkelingsmogelijkheden van parken te beïnvloeden, middels het ruimtelijk ordeningsinstrumentarium en de bestemmingsplannen. Overigens heeft de brancheverenigingen HISWA-RECRON in het rondetafelgesprek wel aangegeven haar rol te willen pakken door de voorwaarden voor huur van jaarplaatsen te moderniseren en medewerking te verlenen aan een registratiesysteem voor mobiele recreatieobjecten.

Tot slot

Ons college zal zich in haar contacten met de gemeenten blijven inzetten om de diversiteit in de verblijfsrecreatie in stand te houden. In Noord-Holland Noord worden in regionaal verband hier al stappen in gezet en ook door onze contacten met gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam blijven we hierop sturen en bieden we ondersteuning.

Met de terugkoppeling van het onderzoek en de inzet die reeds is gepleegd en ook de komende periode zal worden voortgezet, stellen wij uw Staten voor om motie 147-2022 als afgedaan te beschouwen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

AANGENOMEN M147/04-07-2022 punt 2.a.2.

SP

motie

vergadering Provinciale Staten – 4 juli 2022
agendapunt 2.a.2 – Actualiteit inzake Herstructurering van campings en strandhuisjes door grootkapitaal.

"Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee"

Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen,

Constaterende dat:

- Er steeds meer campings verkocht en geherstructureerd worden door buitenlandse durfkapitalisten;
- Er steeds meer vaste staplaatsen ruimte moeten maken voor lodges en/of vakantievilla's die dan het jaar rond verhuurd worden;
- Ook losse standplaatsen voor camper en tent steeds meer verdwijnen;
- Recreanten met een vaste standplaats door opheffing op hoge kosten worden gejaagd dat in veel gevallen tot schulden leidt;
- Zelfs strandhuisjes nu verkocht worden aan grote buitenlandse investeerders als Roompot;
- De technische briefing van 24 januari 2022 vooral marktwerking liet zien;
- Er de afgelopen 4 weken wederom een camping in Noord-Holland verkocht is (Donkere Duinen).

Overwegende dat:

- Er genoeg recreatiemogelijkheden behouden moeten blijven voor recreanten met een kleine portemonnee.

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- Met gemeenten in gesprek te gaan en aan te sturen het beleid zo aan te passen dat bij herstructurering van een park zoveel mogelijk beschikbaar blijft voor mensen met een smalle portemonnee;

m147

- Op de kortst mogelijke termijn na het verschijnen van het onderzoeksrapport (naar aanleiding van de aangenomen moties in de Tweede kamer) van de Erasmus universiteit met een terugkoppeling naar PS te komen.

En gaat over tot de orde van de dag.

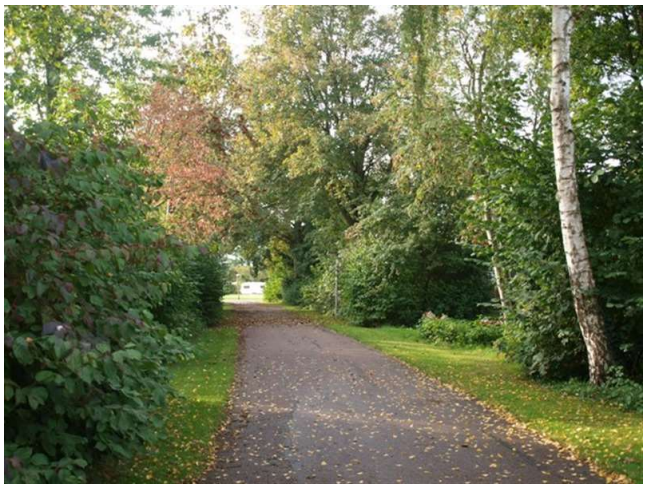
SP,
Remine Alberts

Ik sta hier vandaag namens de De Ursemmerhof Recreanten Familie, oftewel Vereniging DURF, met 160 leden, om een dringende kwestie aan te kaarten die niet alleen ons, maar vele recreanten in Nederland aangaat.

We spreken over ons ééns zo prachtige park aan de Ursemmerplas, dat in 2016 door Ursemmerhof BV werd verworven van het recreatieschap West Friesland.

Direct na aankoop hebben de eigenaar met een projectontwikkelaar de handen ineen geslagen om samen op een nieuw deel van de camping luxe chalets te gaan bouwen. Onze standplaatsen op het bestaande gedeelte zouden blijven bestaan. Sterker nog, ze beloofden dat hier zelfs kwaliteitsverbeteringen zouden gaan plaatsvinden. Hierbij moest gedacht worden aan infrastructuur, toezicht reglement en algemene faciliteiten.

Er vond een informatieavond plaats en toen…….. gebeurde er niets.

Begin 2018 werd een nieuwe ontwikkelaar aangetrokken. Een nieuw project werd geboren. De plekken voor toercaravans en het tentenveldje werden direct opgeheven. Ons gedeelte van het park zou ongemoeid blijven.

Er werd op het nieuwe gedeelte gestart met het bouwen van 8 woningen. Echter bleek halverwege de bouw dat de constructie niet in orde was en de huisjes langzaam weg zakten. Ook dit project werd gestaakt en de half afgebouwde huisjes stonden jaren te verloederen.

In 2020 kwam er wéér een nieuw project, genaamd “Schermerbuiten”, met wéér een nieuwe projectontwikkelaar. Hier gebeurde weinig en ook dit project kwam niet van de grond.

Groot was onze verbazing dan ook toen de recreanten van Ursemmerhof op 28 september 2022 compleet uit het niets een brief ontvingen waarin de huurovereenkomst werd opgezegd. In het kort kwam het erop neer dat er in feite een geheel nieuw park genaamd Beach Resorts Noorderduyn gerealiseerd ging worden en de eigenaar zijn grond terug vorderde.

Weg diversiteit, weg plekken voor mensen met een smalle portemonnee.

Hoe triest is het dat de recreanten die vaak al tientallen jaren met veel plezier hier een chalet hebben met een aangetekende brief zijn opgezegd door Ursemmerhof. Moet u zich voorstellen hoe het voelt om op zo’n harteloze manier gesommeerd te worden om voor eind 2023 te vertrekken. En dat niet alleen, zij moeten hun dierbare huisje volgens Ursemmerhof ook nog op eigen kosten weghalen, vervoeren en de grond schoon opleveren.

Ondanks dat er op ons park niet permanent gewoond kan worden, is voor een aantal recreanten hun chalet op Ursemmerhof wel hun thuis. Sommige van onze leden staan al jarenlang ingeschreven bij de woningbouwvereniging, maar er lijkt nog steeds geen woning beschikbaar te zijn. Het is de schrijnende realiteit waar een aantal van onze leden mee te maken heeft. Ze brengen negen maanden van het jaar door op de camping en zijn gedwongen om drie maanden per jaar elders te verblijven, bij familie of in het buitenland, soms zelfs op een kleine zolderkamer.

En de gemeente Koggenland kan niks beginnen! Wethouder Rosalien van Dolder wil naar eigen zeggen wel, maar zit met handen en voeten gebonden. Wethouder Van Dolder zegt hierover in een interview: ,,Bij de verkoop van het recreatiepark aan een ondernemer word je invloed ook meteen minder. Dat is, met het bestemmingsplan wat er nu ligt voor de Ursemmerhof, nog beter zichtbaar. Weg is weg, het komt ook niet meer terug.” Verder zegt Van Dolder: ,,De provincie heeft onderzoek gedaan en daaruit is gebleken dat we in Noord-Holland, ook in West-Friesland, te weinig recreatiegebieden hebben. We moeten dus ondanks de aanwezigheid van het recreatiegebied van de Ursemmerhof op zoek naar andere opties, die de gemeenschap ook geld gaan kosten”.

Het zijn dus de regels die een ingrijpen van de wethouder in de weg staan. Van Dolder zegt hierover: ,,Dat is niet alleen aan de orde bij de Ursemmerhof. Als wethouder en als gemeente heb je vaak heel weinig middelen in handen om datgene te kunnen bereiken, waarvan je denkt dat het goed is. Een gemeente is een uitvoerende organisatie geworden, afhankelijk van regels van anderen”.

Ik weet dat ik hiermee op zaken vooruitloop, maar dan wil ik het toch graag ook hebben over het instellen van een BIBOB-onderzoek. Het is op zijn minst betreurenswaardig te noemen dat de gemeente Koggenland op de hoogte is van het feit dat er binnen de organisatie van Ursemmerhof BV twijfelachtige activiteiten plaatsvinden. De gemeente kan/mag echter geen BIBOB-onderzoek instellen zolang Ursemmerhof met haar plannen binnen het bestemmingsplan blijft en geen vergunningen aanvraagt. Ik hoop dat u het met mij eens bent dat ook in geval van herstructurering het voor een gemeente mogelijk moet zijn om een BIBOB-onderzoek in te stellen om te voorkomen dat er strafbare feiten worden gepleegd.

Vereniging DURF maakt zich niet alleen zorgen over de recreanten, maar ook over de natuur. Kennelijk is er in de gemeente Koggenland geen kapvergunning vereist. In het plan van Ursemmerhof verdwijnen alle bomen om zoveel mogelijk ruimte te creëren voor luxe chalets.

Ursemmerhof wil hier een grootschalig chaletpark realiseren. Dat betekent: ernstige aantasting van de aanwezige natuur, veel luxe dure chalets naast elkaar die allemaal op elkaar lijken. 365 dagen per jaar bereikbaar en dus risico op permanente bewoning. Stokoude bomen die worden gekapt waardoor de grote diversiteit aan verschillende diersoorten op het park verloren gaat.

Als ik dan in september van dit jaar lees dat Doe-groep **Groener Ursem** een informatieavond organiseert om de plannen voor een dorpspark te presenteren, gaat bij mij het licht uit. Hoe is mogelijk dat aan de ene kant niets, maar dan ook helemaal niets gedaan kan worden om een prachtig stukje natuur te behouden en er aan de andere kant bakken met geld wordt geïnvesteerd om een nieuw stukje natuur te creëren?

GROENER URSEM

UITNODIGING INFORMATIEAVOND SCHETSONTWERP DORPSPARK/-BOS URSEM

Aan alle inwoners van Ursem en andere geïnteresseerden,
Er zijn vervolgstappen gezet. Na de gezellige en goede informatieavond op 30-11-2022 in de Batter heeft de gemeenteraad in december 2022 besloten om geld te geven voor het maken van een schetsontwerp.

Het ontwerpbureau (HB Adviesbureau, Alkmaar), dat de opdracht uitvoert, heeft meer tijd nodig gehad voor het schetsontwerp, dan aanvankelijk verwacht. Oorzaak: complexe wet- en regelgeving en de afstemming met het waterschap en de provincie. Maar er is nu een schetsontwerp en dat willen wij graag tonen en met de bewoners van Ursem en geïnteresseerden bespreken! Daarom is een vervolg informatieavond georganiseerd.

Programma maandag 11 september, avondvoorzitter Lars van Baar
19.15 uur : inloop koffie en thee
19.30 – 20.00 uur presentatie schetsontwerp dorpspark/-bos door HB Adviesbureau
20.00 – 20.20 pauze
20.20 – 21.00 uur vragen inwoners/omwonenden

De bedoeling van de avond is om inwoners/omwonenden, gemeenteraadsleden en andere geïnteresseerden te informeren over de plannen, zodat zij zich een beeld kunnen vormen en invloed kunnen uitoefenen, waar gewenst. De burgemeester zal ook aanwezig zijn. Het Ursemmer dorpspark/-bos staat op 2 oktober op de agenda van de gemeenteraad en dan kunnen de gemeenteraadsleden over het plan discussiëren en besluiten.

We zijn benieuwd naar jullie reacties, vragen en suggesties. Er is zoveel als mogelijk rekening gehouden met de wensen/suggesties van omwonenden/inwoners van Ursem die geuit zijn op 30-11-2022. Namens het Doeteam Groener Ursem:

Lars van Baar (voorzitter Doeteam Groener Ursem)

Wij zien jullie graag op maandag 11 september 2023
19.30 uur – 21.00 uur in de Batter,
Middengouw 13 in Ursem.

En één ding; laat u alstublieft niet misleiden door de mooie glossy brochure; Ursemmerhof heeft herhaaldelijk laten zien dat ze hun beloftes niet nakomen. De bouwprojecten zijn meermaals gestaakt, aannemers zijn failliet verklaard, en er is weinig aandacht voor kwaliteit en duurzaamheid. De 8 huisjes uit het voorgaande project zijn wat opgelapt en voor de 5 nieuw geplaatste huisjes heeft de gemeente Koggenland onlangs een waarschuwing gegeven omdat ze de bouwmaten overschrijden. Voor de 4e keer ligt de bouw stil en staan de huisjes te verloederen. Maar omdat er geen enkele bescherming richting recreanten is en de gemeente Koggenland zegt niets te kunnen doen, zijn wij vogelvrij verklaard.

Nu zijn wij niet perse tegen Ursemmerhof. Sterker nog, wij hebben ze voorgesteld om samen te werken. Het terrein van 30 hectare is groot genoeg om de resterende 160 recreanten samen te voegen, zodat er nog voldoende ruimte overblijft om de plannen van Beach Resorts Noorderduyn deels uit te voeren.

Maar tot nu toe wil Ursemmerhof / Beach Resorts gewoon haar eigen koers varen. Meer geld is hun mission statement. Wat ons betreft móet en kán het ook anders.

Tot slot wil ik u er graag op wijzen dat wat er nu gebeurt op ons park helaas niet op zichzelf staat. In het hele land worden campings massaal overgenomen en moet de gewone man wijken voor de rijken. Verroompottisering wordt dit nu genoemd. DIT MOET STOPPEN!

Het is onze grootste nachtmerrie dat we uiteindelijk gedwongen worden om te vertrekken en dat er over enkele jaren slechts een kale vlakte resteert omdat men er financieel of vergunningstechnisch toch niet uit blijkt te zijn gekomen. Er zijn helaas genoeg campings te noemen waar alles wat na de huuropzegging overbleef een lege kale vlakte is. Een trieste herinnering aan wat ooit levendige campings waren.

Laat u dit gewoon zomaar gebeuren of neemt u uw verantwoordelijkheid en gaat u maatregelen treffen? Gaat u voor diversiteit en het behoud van plekken voor mensen met een smalle portemonnee of laat u Ursemmerhof en vele andere projectontwikkelaars die het grote geld ruiken, gewoon hun gang gaan? Wat gaat u als provincie doen qua natuurtoetsing? Het lijkt ons logisch dat dat niet alleen bij de gemeente Koggenland ligt. En hoe gaat u om met de wet BIBOB? Het hebben van een concreet en haalbaar plan dat zowel financieel als op uitvoerbaarheid getoetst is? Wij denken graag met u mee!

Dank u wel voor uw aandacht.

Van: Heidi Bouhlel-Lascaris <heidi.lascaris@noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 16 oktober 2023 19:12
Aan: Commissie Bestuur <Commissiebestuur@noord-holland.nl>
Onderwerp: Initiatiefnota en verhalenboek

Beste Jesca,

Hierbij de digitale versie van het verhalenboek (zie bijgevoegde link) en initiatiefnota (zie bijlage). Zou u deze ook met de gehele commissie kunnen delen?
verhalenboek_recreatieparken.pdf

Groet Heidi Bouhlel-Lascaris

SP

INITIATIEFNOTA VAN HET LID BECKERMAN

RED DE CAMPING

INITIATIEFNOTA

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
CIJFERS	7
CONCLUSIES	10
VOORSTELLEN	13
BESLISPUNTEN	16
FINANCIËLE CONSEQUENTIES	21
DANKWOORD	21

Initiatiefnota Sandra Beckerman, Tweede Kamerlid SP
Foto’s Maurits Gemmink
September 2023

VOOR
KEN
willen NIET
KEN voor de
IJKEN!!!!!
wij willen NIET
WIJKEN voor de
RIJKEN!!!!!

INLEIDING

Begin 2021 kreeg ik een opmerkelijk post-stuk. Dagelijks krijg je als Kamerlid vele poststukken. Van bedrijven, organisaties, lobbyclubs, inwoners, actiegroepen, verenigingen, alles komt langs. Altijd voorzien van ofwel de ver-melding van een probleem, ofwel de omschrijving van een gewenste oplossing en meestal beide. Soms vriendelijk, soms onvriendelijk, maar eigenlijk altijd duidelijk. Duidelijk was dit poststuk niet. Geen brief, geen afzender en al helemaal geen eisen aan de politiek. Het bestond enkel uit een boek geschreven door Mario Bruijns getiteld ‘De houten kampeerstad van Rotterdam aan zee’. Ik had werkelijk geen flauw idee wat ik met dat boek aan moest. Toch waren het precies dit boek, dit probleem én de oplossing voor dit probleem die me de jaren erna niet meer loslieten.

Waar gaat dit over? Kortweg over campings en recreatieparken die worden opgekocht, waarna er duurdere huisjes of vakantievilla’s komen. Maar eigenlijk gaat dit over heel veel meer. Dit gaat over geld, over macht, over emotie, over onrecht, over klassenstrijd, over natuur, over wortels, over wat voor samenleving we willen zijn.

Het boek sprak me erg aan. Het gaat over het oudste vakantiepark van Nederland, recreatieoord Hoek van Holland. Een plek waar arbeiders uit de stad op adem kunnen komen. Een plek waar velen hun hart hebben liggen. Maar na ontvangst van dit boek was me eigenlijk niet direct duidelijk waarom dit op de nationale politieke agenda zou moeten. Er zijn immers zoveel crises. Toch werd me al snel duidelijk dat dit wél op de nationale politieke agenda moet. Ik vertel graag waarom.

Te beginnen met wat feiten. ‘Steeds meer Nederlandse vakantieparken in bezit van roofinvesteerders’ kopte Kassa in 2021. Meer dan de helft (54 procent) van de vakantieparken die eigendom zijn van of verhuurd worden via grote ketens, zijn in handen van buitenlandse investeringsmaatschappijen. ‘Wall Street aast op de Nederlandse camping’ was de kop van FTM in eveneens 2021. De traditionele camping verdwijnt waar het grote geld verschijnt. 250 parken

zijn volgens FTM opgekocht, samen goed voor de helft van het totale oppervlak aan recreatieparken in Nederland. Door ‘verroompottisering’, de overname van campings door grote ketens, verdwenen alleen al in Zeeland in vijf jaar tijd 1.300 jaarplaatsen. Op initiatief van de SP nam de Tweede Kamer in 2021 een motie aan om te onderzoeken hoe groot het probleem is. Uit dit onderzoek blijkt dat er de komende jaren een verdere toename zal zijn in verkopen en dat er naar schatting nog 5.000 jaarplaatsen zullen verdwijnen.

Waarom is dit een probleem? De macht van het geld is groot. Recreanten die niet zelden al decennialang of generaties lang op dezelfde camping staan, blijken zeer slecht beschermd. Zij raken niet alleen hun plek kwijt, maar ook veel geld dat ze hebben geïnvesteerd in hun stacaravan of chalet. Bovendien blijkt uit het onderzoek in opdracht van de Tweede Kamer dat er voor de recreanten die hun jaarplaats verliezen, steeds minder alternatieve plekken zijn. Steeds meer vakantieparken met dure vakantiehuisjes of vakantievilla’s, dat betekent voor Nederlanders met een lager inkomen dat vakantie steeds minder betaalbaar wordt. Wat de macht van de grote ketens betekent wordt ook duidelijk uit het NRC-artikel ‘Roompots wil is wet: de macht van een vakantieketen’. Niet alleen recreanten zijn de dupe van deze macht, ook de omgeving en de natuur zijn dat. De afgelopen vijf jaar was er bijna een verdubbeling van de bouw van recreatiewoningen grenzend aan beschermde natuur, bleek in 2022 uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen en Pointer. Middenin een stikstofcrisis en een wooncrisis.

De afgelopen jaren ben ik op veel campings geweest en heb ik met veel recreanten gesproken. Velen moesten wijken voor de rijken en verloren hun plek. Anderen kwamen in actie en wonnen. Wat me de afgelopen jaren raakte, was de menselijke kant. De ziel en zaligheid die mensen investeren in hun geliefde camping. De plek waar mensen nog voor elkaar zorgen. Maar ook: de verhalen van recreanten die dit steeds opnieuw meemaken. Die niet alleen moeten wijken voor het grote geld op de camping maar die bijvoorbeeld ook hun huis, hun atelier of hun winkel kwijtraken omdat een belegger het opkocht. Het zijn steeds dezelfden die klappen krijgen. Die hartstochtelijk in actie komen voor hun camping. De camping is de samenleving in het klein. Stellen we poen nog langer boven fatsoen? Laten we het geld domineren of laten we ook plek voor mensen met een kleinere beurs om te recreëren? Gaat de macht van beleggers boven het belang van de omgeving en de natuur?

Er is een alternatief. We presenteren hierbij onze, samen met recreanten gemaakte initiatiefnota met voorstellen. Hierin doen we voorstellen om

1. **de opkoop door roofinvesteerders te stoppen,**
2. **de recreanten met een vaste standplaats te beschermen en**
3. **de omgeving en natuur te beschermen.**

En de camping bij Hoek van Holland waar dit verhaal mee begon? Die viert dit jaar haar honderdste verjaardag. De recreanten wonnen hun strijd tegen verkoop. Laten we als Tweede Kamer nu zorgen dat ook andere recreanten binnenkort feest kunnen vieren.

Sandra Beckerman

U6
RECREATIE
VOOR
IEDEREEN

CIJFERS

Nederland heeft de afgelopen eeuw een traditie opgebouwd van kamperen. Nu echter staat het kamperen in een tent, caravan, stacaravan of chalet onder druk. Vakantieparken worden opgekocht om er duurdere huisjes neer te zetten.

Uit onderzoek in opdracht van de Tweede Kamer blijkt dat er op 961 vakantieparken zo’n 119 duizend jaarplaatsen zijn.[1] De onderzoekers concluderen dat mensen die hun jaarplaats verliezen door verkoop steeds moeilijker een nieuwe plek kunnen vinden. De komende jaren zal het aantal jaarplaatsen verder dalen.

Van alle jaarplaatsen in Nederland is 20 procent in beheer bij een ketenorganisatie. Qua aantallen bedrijven is Roompot de grootste keten met een aandeel van 29 procent, gevolgd door Landal Greenparks met een aandeel van 19 procent en op een derde positie EuroParcs met 13 procent van de bedrijven. De top drie heeft een aandeel van 60 procent. Inmiddels is Landal Greenparks door Roompot overgenomen.[2]

Initiatiefnemer heeft gedupeerden van de opkoop en sloop van hun camping gevraagd om hun verhaal te doen. Deze verhalen zijn tot een boek gebundeld. In dit boek zijn de verhalen te vinden van mensen die hun geliefde campingplek moesten of nog moeten verlaten. Ook is hen een aantal vragen voorgelegd dat onder andere inzicht geeft in hoe groot de impact daarvan is en of een eerste recht van koop tot de mogelijke oplossingen behoort.

Er hebben in totaal 344 jaarplaatshouders gereageerd. Deze jaarplaatshouders zijn verdeeld over heel Nederland.

Op de gestelde vragen is als volgt geantwoord:

>

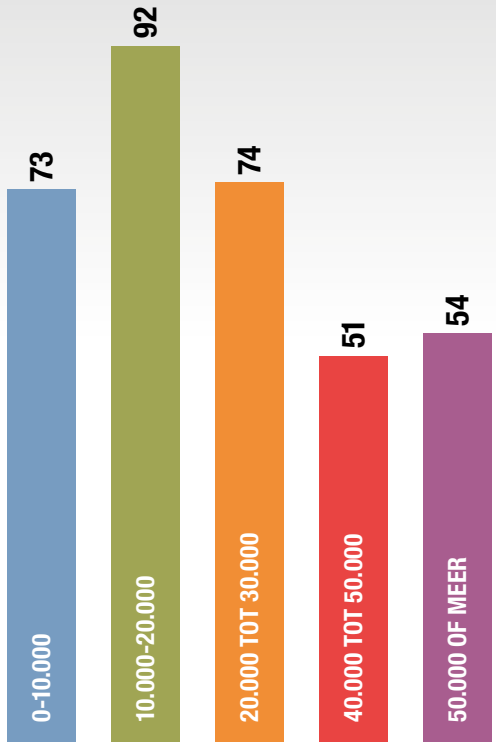

DEFINITIE VAKANTIEPARK:
‘Een vakantiepark is een terrein met een verblijfs-recreatieve bestemming dat op zichzelf een eenheid vormt en als zodanig (visueel) van de omliggende bebouwing is afgeschermd. Op het terrein bevinden zich logiesaccommodaties en/of toeristische standplaatsen die minimaal tien slaapplaatsen of vier toeristische standplaatsen bieden en waarbij de accommodaties voor verhuur of voor eigen gebruik beschikbaar zijn.’

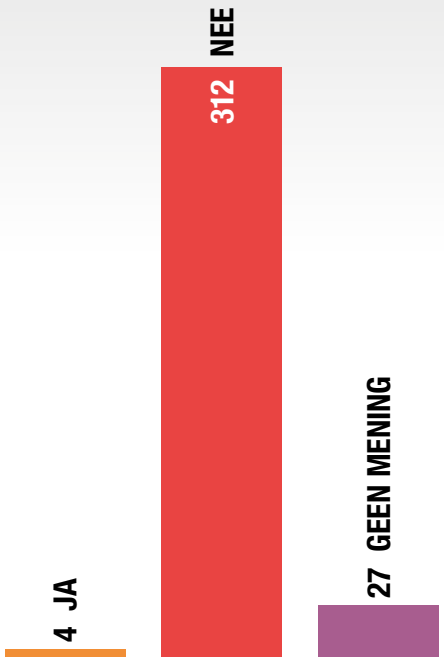
DEFINITIE JAARPLAATS (OOK WEL VASTE STANDPLAATS):
‘Kampeerplaats waarop de huurder een stacaravan of chalet voor eigen gebruik plaatst. De jaarplaats wordt per jaar verhuurd, meestal voor vele jaren achtereen. Een jaarplaats is in principe onderdeel van een camping en er wordt jaarlijks een rekening betaald.’

[1] Documentnummer 2022D29437
[2] https://www.sp.nl/landal_roompot

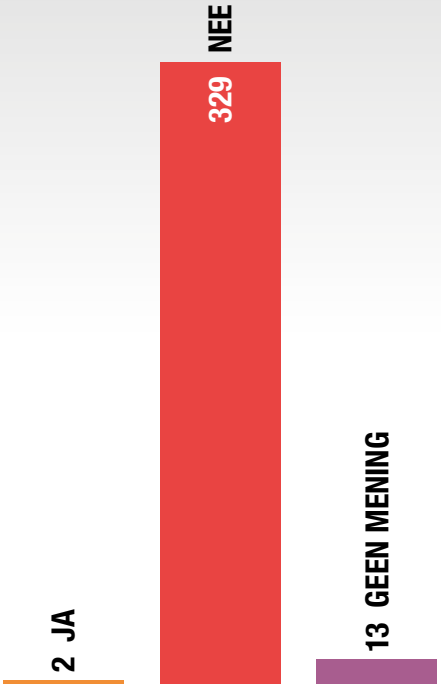
- **Hoeveel geld bent u kwijtgeraakt of gaat u kwijtraken?**

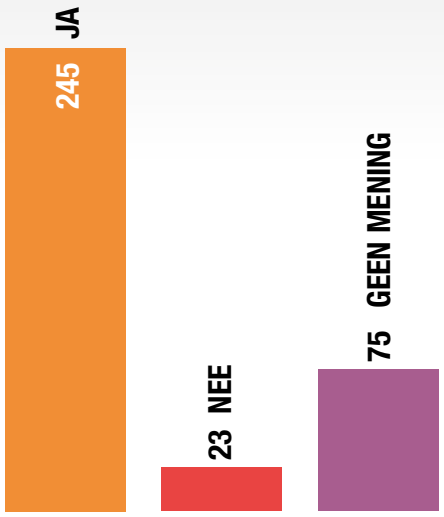
- **Gaat de (nieuwe) eigenaar goed met de belangen van recreanten en natuur om?**

- **Wordt u voldoende door de wet- en regelgeving beschermd?**

- **Moet het (financieel) mogelijk gemaakt worden om samen met de medebewoners uw vakantiepark te kopen?**

STA HIER NET
MOET AL WEER WEG?
13016

CONCLUSIES

De cijfers spreken voor zich: het is duidelijk dat deze huurders tienduizenden euro’s zijn kwijtgeraakt of nog zullen kwijtraken en dat de (nieuwe) eigenaar niet goed met de belangen van recreanten en natuur omgaat. Daarnaast geven huurders massaal aan dat ze onvoldoende door wet- en regelgeving beschermd worden en dat het (financieel) mogelijk gemaakt moet worden om samen met de medebewoners hun vakantiepark op te kopen.

•••

Sinds 1970 via mijn man Zeeland leren kennen. We waren iedere zomervakantie in Burgh-Haamstede. Mijn man is inmiddels overleden, maar een deel van zijn as is naar zijn wens verstrooid in de domeinen, zo verbonden voelen we ons daar. Twintig jaar geleden hebben we een plekje op Duinrand gekregen, toen was er nog een andere eigenaar met wie we een goede band hadden. Helaas verkocht hij aan de heer X en alles werd anders.

Een onaanspreekbare man zonder hart voor zijn klanten. Hij durfde uit eigen chaletstore dure chalets te verkopen terwijl zijn snode plannen al bij de gemeente op tafel lagen.

We hebben vijftien jaar geleden flink geïnvesteerd in een prachtig nieuw chalet.

De kinderen vlogen uit. Kinderen en kleinkinderen wonen nu in buitenland, maar met de wetenschap dat zij altijd in Zeeland konden logeren betrokken mijn nieuwe partner en ik een klein appartement in de randstad zonder logeerplek. We zouden immers vaak in Zeeland zijn.

De huidige eigenaar van Duinrand, de heer X, is persoonlijk onbereikbaar en beseft niet wat hij ons aandoet, emotioneel en financieel.

Afscheid moeten nemen na vijftig jaar emotionele band met Zeeland, geen logeerplek voor mijn kinderen als ze in hun jaarlijkse vakantie in het land zijn, minimaal vijftig duizend euro financiële schade. Dan moeten we van hem ook zelf nog ruimen, ons huisje en de prachtige tuin.

Onvoorstelbaar maar het laat hem koud.

Barbaarse praktijken.
Gemeente Schouwen-Duiveland zegt met ons te doen te hebben maar zegt ook niets te kunnen bieden.
Hoe is dit toch mogelijk! Dit moet echt anders kunnen.

Wat een eigen huis op de camping voor mensen betekent, wordt heel treffend verteld door de volgende drie verhalen:

•••

Altijd heel hard gewerkt, 40-60 uur p/w. Uiteindelijk door depressie plus burnout-klachten werkloos geraakt. Kon ook niet langer. Het huisje van mijn broer op vakantiepark Meerzicht mag ik al zes jaar beheren en mooi maken. In mijn leven heb ik me nooit gelukkig gevoeld. De afgelopen zes jaar ben ik gelukkiger dan ooit. De vrijheid met de flora en fauna is het enige wat ik nodig heb om gelukkig te kunnen zijn.

•••

Camping Reeënwissel in Hoogersmilde is in 2022 onverwacht opgekocht door investeerders. Iedereen kan blijven op een ander stukje grond, maar moet dan veel meer gaan betalen voor minder grond. Of een kavel kopen, wat onbetaalbaar is. Recreëren is straks alleen nog voor de rijken. Dit plekje was al zeven jaar ons geluksmoment. We waren er alle weekenden en vakanties met vijf kids. Mijn jongste heeft downsyndroom en kon daar veilig spelen. Alles omheind en veilig voor haar.

Ikzelf heb in 2021 nog aan de oude eigenaar toestemming gevraagd voor 120 m² nieuwe sierbestrating, fietsenoverkapping en overkapping en beplanting. Alles mocht in de zomer van 2021 doorgaan. Investering van 2.500 euro en zes maanden elk weekend aan gewerkt. I.v.m. een transplantatie in november ‘21 wilde ik uit de zon kunnen zitten daar. In februari ‘22 viel de bom. We moesten van ons plekje weg en de beurs trekken. De caravan is zonder het mooie plekje weinig waard i.v.m. 20 jaar oud. Ondanks alle vernieuwingen wil

geen één camping ons nog hebben. Investeringen zijn weg en ik heb geen veilige vakantie voor m’n jongste meer. We voelen zoveel onrecht.

Ben alles kwijt en heb er veel stress van.

Het betreft het enige plekje waar ik m’n rust vond i.v.m. de drukte van m’n jongste, mijn nierziekte en ADD.

•••

Met mijn man samen voor gewerkt, het was onze droom, een huisje aan de Kagerplassen en een mooie zeilboot, om op onze oude dag daarvan te gaan genieten. We waren vaak in Europa op vakantie geweest met onze kinderen en samen ook een mooie reis gemaakt in Zambia. We waren echte watersporters. We begonnen met een gewone caravan met voortent, ontzettend mooie tijd. Tochten zeilen en samen genieten. Mooie tijd met onze kinderen en kleinkinderen. Onze droom was om, als we samen met pensioen zouden gaan, een mooi chalet aan te schaffen, we werkten er samen voor.

De toenmalige eigenaars wisten dat en kwamen ons vertellen dat er een plaats vrij kwam aan het water, een droomplek. Alleen hun eis was dat we een Donkervoort-chalet kochten omdat zij hun chaletpark een goed aanzien wilden geven. Alle echt oude caravans mochten niet meer verkocht worden en zij wilden liefst dat het chaletpark bijzonder werd, dat was het ook, een bijzonder mooi park. Mijn man is in die tijd ernstig ziek geworden, ongeneeslijk. Maar we hebben toen toch zo’n mooi chalet aangeschaft, toen gelijk een rolstoelvriendelijke en aangepaste badkamer in laten plaatsen, zodat we samen toch in de zomer naar ons plaatsje aan de Kaag konden gaan. Dat is gelukt.

Hij was ontzettend blij daar, altijd buiten in de tuin, hij genoot zo nog erg van het leven. En zei: als jij alleen overblijft na mijn overlijden, dan weet ik dat jij ook nog een fijne plek hebt die we samen hebben opgebouwd. De aanschaf van het chalet en inrichten van de tuin heeft ons 100.000 euro gekost. Maar wat waren we gelukkig.

Mijn man stierf toen hij 69 jaar was, altijd hem zelf thuis kunnen houden en met behulp van thuiszorg hebben we toch nog mooie jaren gehad. De zeilboot werd een consoleboot zodat we vaarden en dan onderweg gelijk de boodschappen deden. Met extra hulp kreeg ik mijn man toch altijd in de boot. En zo genoten wij van een heerlijke nog geen oude dag, maar wel met veel liefde om hem heen.

Dat is nu vier jaar geleden en ik ging inderdaad elke zomer genieten van ons mooie paradijsje aan de Kaag. En nog een zware slag kreeg ik te verwerken, mijn twee zonen zijn jong overleden. Samen met mijn zonen en man opgebouwd en nu alleen over blijven. Het dierbaarste plekje voor mij, alle mooie herinneringen en liefde.

Een jaar geleden werd mij medegedeeld dat het park door Europarcs gekocht was: ‘Wij willen het park en jullie oprotten. Wij plaatsen daar huisjes, etc. etc.’ Ons mooie park, boeven zijn het om zo mijn dierbaarste wat ik nog bezit en met veel liefde heb opgebouwd ons zo maar af te pakken.

Mijn grote huis had ik verkocht en heb een appartement gekocht, ik ging toch zomers naar mijn chalet. En zolang mogelijk daar genieten. Daar ga je kapot aan, dat dit kan gebeuren in Nederland. Een grote boevenbende die de macht in handen heeft en zoveel mensen in de ellende stort.

En dat dit zomaar kan. Er wordt tot dusver nog niets aan gedaan. Nachten lig ik er wakker van, maar vooral het onrecht van die roofinvesteerders. Hoe ga ik nu verder? Nog één jaar en dan moet ik weg. Nog steeds een kapitaal staat er, de waarde is hoog.

Maar ik ben alleen, ik vecht alleen en ben er zo ontzettend boos om!!! Wanhopig en verdrietig.

WIJ WILLEN NIET
WIJKEN
VOOR DE RIJKEN!!!!
CAMPING
POEN
BOVEN
FATSOEN!
NIET WIJK
VOOR DE
RIJKEN!
NIET
WIJKEN VOOR
DE RIJKEN
wij willen NIET
WIJKEN voor de
RIJKEN!!!!!

VOORSTELLEN

Initiatiefnemer vraagt de regering drie belangrijke stappen te zetten:

1. **Stop de opkoop van campings door roofinvesteerders.**
2. **Bescherm de recreanten met een vaste standplaats.**
3. **Bescherm natuur en omgeving.**

1. STOP DE OPKOOP VAN CAMPINGS DOOR ROOFINVESTEERDERS

Nederland staat in de uitverkoop. Eerst was het de woningmarkt en nu zijn het de vakantieparken. Buitenlandse investeringsmaatschappijen zien brood in onze parken en investeren in grote ketens zoals Roompot, Center Parcs, Landal (nu overgenomen door Roompot) en EuroParcs.

Deze ketens kopen in rap tempo de een na de andere camping op. Recreanten met een vaste standplaats moeten vertrekken, zodat er luxe recreatiewoningen gebouwd kunnen worden. Deze woningen worden verkocht aan beleggers en particulieren. Via de verhuur aan derden proberen zij rendement te behalen. De ketens verdienen aan de verkoop van de recreatiewoningen en ze krijgen een percentage van de verhuuropbrengsten.

In de praktijk betekent dit dat recreanten met een vaste standplaats moeten vertrekken, óf ze kunnen een duur huisje van de keten kopen dat de meeste recreanten helemaal niet kunnen betalen. Het wordt ook steeds lastiger voor recreanten om elders een plek te vinden. Plekken worden steeds schaarser, omdat ketens zoveel opkopen.

Het effect hiervan is dat het aanbod in Nederland verschraalt en dat de recreatiecultuur en de bijbehorende cultuurhistorische waarden verdwijnen. Als we niet ingrijpen, dan wordt recreatie alleen maar iets voor de rijken. Dat is geen inclusieve samenleving.

2. BESCHERM DE RECREANTEN MET EEN VASTE STANDPLAATS

Als een keten een park opkoopt, dan moeten zittende recreanten vertrekken. Dit betekent dat de huur van hun standplaats wordt opgezegd in het kader van herstructurering. Herstructurering betekent dat een keten een park leeg veegt, zodat er luxe recreatiewoningen gebouwd kunnen worden.

Het effect op de recreanten is groot. Ze moeten hun standplaats leeg opleveren aan de ondernemer. Recreanten met verplaatsbare objecten, zoals stacaravans of chalets, krijgen een kleine verplaatsingsvergoeding die vrijwel altijd ontoereikend is. Bovendien, waar moeten ze met hun object heen? De plekken worden immers steeds schaarser. Recreanten die een niet meer verplaatsbaar object hebben, krijgen een kleine verwijderingsbijdrage voor de sloop. Ook dit bedrag is vrijwel altijd ontoereikend en bovendien zijn ze hun object kwijt omdat dit gesloopt moet worden. Recreanten die een standplaats hebben op een camping die niet is aangesloten bij de Recron, krijgen meestal geen enkele vergoeding.

Herstructureringsplannen worden vaak aangekondigd, tegelijk met de huuropzegging. Recreanten moeten dan, in het beste geval, binnen een jaar vertrekken. Het gebeurt niet zelden dat mensen nog voor aanzienlijke bedragen in hun object hebben geïnvesteerd terwijl een verkoop, in stilte, al lang aan de gang is. Op deze manier worden mensen willens en wetens om de tuin geleid door de ondernemers, omdat men bang is voor onrust en verzet. (Zie ook het verhaal waarin recreanten meer dan 100.000 euro geïnvesteerd hebben en binnen één week na plaatsing te horen krijgen dat de huur opgezegd is.)

Het is belangrijk dat de rechten van recreanten met een vaste standplaats worden uitgebreid. Twee vaak gehoorde tegenargumenten zijn:

1. Recreanten met een verplaatsbaar of niet meer verplaatsbaar object weten dat ze een object op huurgrond hebben staan en dat hun contract jaarlijks opzegbaar is.
2. De ondernemer moet de mogelijkheid hebben om de huur op te zeggen als hij wil herstructureren, anders belemmer je zijn economisch perspectief.

Beide argumenten moet je plaatsen binnen de realiteit van vandaag. Dat campings massaal worden opgekocht en dat zittende recreanten het nakijken hebben, is een fenomeen dat nog niet zo lang gaande

is. De regels zijn verouderd omdat ze zijn opgesteld vóórdat roofinvesteerders massaal vakantieparken gingen opkopen als beleggingsobject. De huur opzeggen in het kader van herstructurering is inmiddels dé legitimering geworden om parken schoon te vegen, grof geld te verdienen en de mogelijkheden voor mensen met een kleine portemonnee volledig uit te hollen. Daarom is het belangrijk dat dit gestopt wordt en dat recreanten met een vaste standplaats meer rechten krijgen. Nu is er geen enkele bescherming.

3. BESCHERM NATUUR EN OMGEVING

Veel campings en vakantieparken bevinden zich in en rondom kwetsbare en beschermde natuurgebieden. Overal staan recreatieondernemers in de rij om in natuurgebieden vakantiewoningen te bouwen, want dit is een lucratieve business.

Het aantal bouwprojecten ontspoort en de gevolgen zijn desastreus. Door grootschalige bouw, verstening en groenkap neemt de biodiversiteit nog verder af, gaan ecologische verbindingszones verloren en neemt de stikstofuitstoot alleen maar toe. Het nieuwe verdienmodel is dat er jaarrond verhuurd wordt, dus niet alleen maar in het zomerseizoen. Dit betekent dat de rust in natuurgebieden permanent verstoord wordt door de toename van lichtvervuiling en geluidshinder. Plannen zijn dus niet klimaatbestendig, dragen niet bij aan de versterking van natuurkwaliteit en zijn daarom niet toekomstbestendig.

Om te kunnen bouwen in of nabij beschermde gebieden, is een omgevingsvergunning van de gemeente en een natuurvergunning van de provincie nodig. De aanvrager van een vergunning moet een natuurtoets doen, om negatieve effecten op de natuur uit te sluiten. Maar in hoeverre wordt er echt degelijk onderzoek gedaan, en in hoeverre is het onderzoek onafhankelijk? Je wilt immers niet dat de slager zijn eigen vlees keurt. Als er een natuurtoets wordt gedaan en er blijken negatieve effecten te zijn, dan moet men de schade compenseren. Dit lijkt op papier een mooie oplossing, maar in de praktijk is dit een wassen neus. Als er bijvoorbeeld oude bomen worden gekapt, dan is er een herplantingsplicht. Er gaan decennia overheen voordat nieuw aangeplante jonge bomen de gekapte oude bomen en de daarbij behorende ecosystemen kunnen ‘compenseren’. Dit is geen compensatie, maar verwoesting van natuur.

De kaders, op basis waarvan overheden bepalen of ze wel of geen vergunning verlenen, zijn verouderd en onverantwoord ruim. Er is nooit rekening gehouden met de massale opkoop van campings en de herstructureringen die onherroepelijk volgen. Overheden beschikken over te weinig kennis en capaciteit om de plannen en vergunningaanvragen goed te kunnen beoordelen en, zo nodig, handhavend op te treden. Ze worden overrompeld door de roofinvesteerders en hun adviseurs.

Bij de beoordeling van vergunningaanvragen voor herstructurering wordt zelden over de grenzen van de geldende kaders gekeken. De toenemende recreatiedruk leidt tot verstoring van de natuur en de omgeving, onder andere door toenemende verkeersdruk. De effecten van herstructurering op de omgeving zouden verplicht in kaart moeten worden gebracht. Een maatschappelijk kosten-batenanalyse (MKBA) zou een verplicht onderdeel moeten zijn van het vergunningentraject. Op die manier komt het complete en eerlijke verhaal boven tafel. Pas dan kan er een zorgvuldige afweging worden gemaakt.

BESLISPUNTEN

Initiatiefnemer doet de volgende voorstellen:

1. **Leg het huurrecht en de huurbescherming voor recreanten met een vaste standplaats wettelijk vast.**

Sinds februari 1972 sta ik op camping Ponderosa te Ulicoten, gemeente Baarle-Nassau, ik ben dan zeven jaar. Maart 1987 sta ik nog steeds op dezelfde camping maar nu met een eigen caravan, zwanger van ons kindje. Mei 2001 sta ik nog steeds op dezel fde camping maar nu met een heel nieuw chalet waar we hard voor gewerkt en gespaard hebben. Maart 2020 is ons chalet inmiddels 19 jaar oud.

Mijn man en ik willen graag nog een keer een nieuw chalet laten bouwen, voor onze oude dag en zeker ook om de vakanties door te brengen met onze zoon, schoondochter en drie kleinkinderen. Navraag gedaan bij de campingeigenaar, camping stond niet in de verkoop, zeker de eerste vijf jaar niet. Wij kiezen een plekje uit op het nieuwe veld, want daar heb je internet bij je jaarplaats en je mag het hele jaar recreëren. Op het oude gedeelte van de camping mag dat weer niet, recreanten zijn niet welkom in de maanden december en januari.

20 oktober 2020 sta ik dan nog steeds op dezelfde camping, ons nieuwe chalet is vandaag geplaatst op het nieuwe veld. De aanschaf van ons chalet met CV, vaatwasser, drie slaapkamers, dus echt alles erop en eraan, de aanleg van de tuin, het hekwerk, nieuwe meubeltjes, wasmachine, droger en extra koel-vries-combi in de schuur, heeft ons iets meer dan € 100.000,00 gekost. 1 april 2021 wordt dan eindelijk ons tuinhek geplaatst waarmee echt alles helemaal af is. Het genieten kan nu echt beginnen.

Helaas niet voor lang, want wij krijgen 7 april 2021 een e-mailbericht dat de camping per 2 april 2021 is overgenomen door CapFun. Er zou niets veranderen want de overname heeft geen gevolgen voor de uitstraling van het park. Alles blijft verder zoveel mogelijk zoals het is. Nou, mooi niet, want 30 juni ontvingen alle recreanten van de vijf tourvelden een brief dat de plekken per 31 oktober leeg moesten zijn. Deze mensen zijn niet meer welkom.

Hoezo er verandert niets? Wat nou de vakantie waar je als kind al van droomde? De nieuwe regel per 1 oktober 2021 voor ALLE recreanten op de Ponderosa: per 1 december 2021 is het verboden te recreëren in de periode december/januari, slagboom blijft dicht, wij zijn pas 1 februari 2022 weer welkom.

Wat nou er verandert niets? Ik heb juist voor deze plek gekozen omdat in de brochure staat dat ik het hele jaar welkom ben. Er blijft veel onduidelijk, de wildste verhalen gaan rond. Maar uiteindelijk komt het erop neer dat CapFun de vaste gasten liever kwijt dan rijk is. Verhuur van chalets levert immers meer op dan mijn huur voor mijn jaarplaats. Ons chalet heb ik te koop gezet, het verkopen heeft echter geen zin want de nieuwe koper krijgt te horen dat de camping is overgenomen en dat de toekomst onzeker is.

Wie wil dan een chalet kopen van net twee jaar oud waar ik toch zeker € 70.000,00 euro voor wil hebben, een verlies van € 30.000,00 euro in twee jaar, als je het snel zegt is het niets. Ik heb er heel veel verdriet van, zeker ook omdat ik de oude eigenaar nog gevraagd heb of er plannen waren de camping te verkopen. Ik voel me genaaid en bestolen.

Ons chalet is niets meer waard zolang wij op deze camping blijven staan, want verkopen gaat niet met de onzekere toekomst. Het verplaatsen van ons chalet is een optie, alleen al het verplaatsen kost € 8.000,00 euro, dan moet het chalet aangesloten worden op de nieuwe camping, de tuin moet aangelegd worden en misschien ook weer een nieuw hekwerk, want waar vind ik exact dezelfde tuin qua afmeting? Is het wel verstandig te verhuizen naar een camping met huurplaatsen? Verstandig of niet, wij hebben helaas geen spaargeld meer, want alles wat wij hadden aan spaargeld hebben wij uitgegeven aan ons mooie chalet met alles erop en eraan.

Stiekem hoop ik dat de gemeente Baarle-Nassau eist dat op de camping een x-aantal vaste jaarplaatsen verplicht moet blijven bestaan, dan

hoop ik dat ons plekje er één van is, zodat wij nog jaren kunnen genieten van ons chalet. Ik hoop jaren, maar met de jaarlijkse verhoging van het stageld met 9,9 procent denk ik dat wij dit niet lang kunnen volhouden. Een kleine troost, wij zijn niet de enige in deze vervelende situatie. Foto's van ons chalet: https://www.datzegik.nl

2. Leg wettelijk vast dat recreanten met een vaste standplaats eerste recht op koop hebben bij verkoop van hun camping of vakantiepark.

Camping Meerzicht laat goed zien dat recreanten heel goed in staat zijn om hun vakantiepark over te nemen. 'Ze hadden namelijk een brief gekregen van de nieuwe eigenaar, Europarcs. Die wilde het park herstructureren, oftewel nieuwe, luxere huisjes neerzetten en ze verhuren. De huidige bewoners moesten dus weg en ze moesten ook nog hun huisjes zelf afbreken', vertelt Daniella van Gennep, bestuurslid van de Vereniging Parkbelangen Leekstermeer.[3] Na veel protest vanwege de vele misstanden en het onrecht, hebben deze recreanten de handen ineengeslagen en deze vereniging opgericht. Het is hen gelukt om de camping terug te kopen.

3. Leg wettelijk vast dat objecten, die niet meer verplaatsbaar zijn en dus gesloopt moeten worden, financieel vergoed worden door de ondernemer, op basis van de marktwaarde van het object. Met marktwaarde wordt de waarde bedoeld die het object had voordat het park verkocht werd en de herstructureringsplannen werden aangekondigd. Dus in het geval dat je je object kunt verkopen op een standplaats. Immers, na verkoop van het park en na een huuropzegging is de marktwaarde van het object feitelijk nul. Dit betekent een groot financieel verlies voor recreanten, omdat zij hun object niet meer kunnen verkopen.

Gewoon een doorsnee situatie. Vlak voor de overname gekocht voor 40.000 euro. Terwijl de vorige beheerder exact wist wanneer de overname plaats ging vinden, hield hij zijn mond hierover. Na de overname nieuwe regels, waaronder dat het chalet niet meer doorverkocht kon worden indien ouder dan 16 jaar. Dag geld. Dag investering.

Voor ons chalet betaalden we 20.000 euro en we deden diverse aanpassingen. Er is een opkoper geïnteresseerd. We krijgen nu 1.000 euro. Wij hebben drie jaar gebruik kunnen maken van ons chalet.

4. Leg wettelijk vast dat recreanten met een verplaatsbaar object een vergoeding voor de transportkosten krijgen op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten. Nu vergoedt de ondernemer slechts de rit van de standplaats tot net buiten de poort van de camping of het vakantiepark. In veel gevallen is de vergoeding vanaf de standplaats tot net buiten de poort ook niet toereikend.

Wij zelf zijn al van de camping en proberen nu met onze rechtsbijstandsadvocaat in ieder geval de verplaatsingskosten vergoed te krijgen, ondanks dat ze geen lid meer van de Recron zijn.

5. Leg wettelijk vast dat jaarcontracten plaats moeten maken voor contracten voor onbepaalde tijd, met een opzegtermijn van minimaal twee jaar.

Wij hebben een chalet op een park dat afgelopen jaar is overgenomen door Capfun. Wij hebben dit chalet drie jaar geleden gekocht tijdens de COVID-piek om in onze weekenden en vakanties te genieten en vooral te ontspannen in de natuur. Een heerlijke plek midden in het bos om te ontsnappen aan de dagelijkse hectiek en drukte van de stad. Een escape tijdens corona. Dichtbij mijn ouderlijk huis, zodat we ook een stukje mantelzorg op ons kunnen nemen. Ideaal!

[3] https://www.sp.nl/meerzicht

Ik kan niet in woorden uitdrukken hoe gelukkig wij waren met het plezier en de ontspanning die dit plekje in het bos ons bracht. Wij maken bewust de keuze om zuinig aan te doen met andere uitgaven om zodoende ons chalet erbij te kunnen aanhouden. Toen nam Capfun het park over. Meteen ontstond er onrust omdat iedereen de verhalen kent hoe Capfun omgaat met vaste jaargasten op andere parken. Wij hebben na die eerste onrust al snel besloten om ons niet te laten leiden door al die verhalen en het eerst eens even aan te zien wat er echt gaat gebeuren. En tot die tijd zo veel mogelijk proberen te genieten.

Dat was van korte duur. Al snel kwamen er allerlei absurde regels, afspraken werden eenzijdig aangepast. Van een aantal chalets werd het huurcontract van de plek al meteen opgezegd. Gevolgd door een aantal buitensporige prijsverhogingen op de grondhuur en energievoorzieningen. Alle alarmbellen gaan inmiddels bij ons af, want dit begint erg te lijken op de verhalen over hoe jaargasten op andere Capfun-parken inmiddels hun zo geliefde plek zijn kwijtgeraakt. Vaak zonder enig mededogen of financiële compensatie vanuit Capfun. Tot nu toe horen wij nog van Capfun dat het niet hun intentie is om alle jaargasten van het park te laten verdwijnen.

Maar inmiddels hangt het als het zwaard van Damocles boven ons hoofd. Nakomen van hun beloften en toezeggingen is namelijk niet de sterkste kant van Capfun. We proberen nog te genieten van ons verblijf, maar dit wordt steeds lastiger met de richting die het park heeft ingezet.

Ik verwacht elk moment dat er een opzegging op de mat kan vallen. Of dat er nog meer belachelijke regels en prijsverhogingen worden doorgevoerd, zodat er geen andere optie meer is dan zelf te vertrekken. Ons ontspannende droomplekje verandert steeds meer in een stressvol gebeuren. Verkopen is geen optie meer, want niemand wil nog een chalet kopen op een Capfun-park. De waarde van het chalet is inmiddels nihil.

Opgeven betekent veel kosten maken om het chalet af te voeren en de plek leeg te ruimen. Want je kunt op geen enkel park meer terecht, omdat de meeste opgekocht worden door grote ketens die jaarplekken opheffen. Het meest frustrerende is dat je er niets tegen kunt doen. De vakantiepark-ketens hebben alle macht en de jaargasten worden op geen enkele manier beschermd of gecompenseerd! Het wordt de hoogste tijd dat er wetgeving komt om jaargasten enigszins te beschermen tegen deze praktijken.

6. Stel bij een beoogde herstructurering een uitgebreid onderzoek naar alle langetermijn-effecten (natuur, verkeer, milieu) op de wijde omgeving verplicht, ongeacht of het initiatief wel of niet past binnen de kaders die lokaal van toepassing zijn.

Dutchen Group heeft onze camping Sandevoerde opgekocht en zonder rekening te houden met kampeerders – die er al tientallen jaren recreëren – worden we gesommeerd te vertrekken zonder dat we een concreet en uitvoerbaar plan hebben met de benodigde vergunningen. Totaal geen rekening houdend met de mens en natuur! Het geeft ons zoveel stress dat we onze plek kwijt raken na 30 jaar, waar we er voor elkaar zijn en waar we genieten van de omgeving. We slapen er niet meer van! Waar kunnen we heen? Voor de gewone man is er geen plek en we hebben geen tonnen om een te dure chalet te kopen. Wie staat op en beschermt ons tegen deze onmenselijke geldwolven? Behalve dat we ons geld kwijtraken, raken we vooral ons leven kwijt! Help ons!!!

En dan hebben we het helemaal nog niet gehad over de grote oude eikenbomen, de boomkikker, vleermuizen, vuurhagedis enz. die allemaal het veld moeten ruimen.

7. Stel een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) verplicht en gebruik hiervoor de effect-rapportage (punt 6) als onderlegger, zodat er een zorgvuldige afweging kan worden gemaakt.

Spijkerboor, een prachtig goed lopend en zeer goed onderhouden camping, stond zelf een wachtlijst, er

was dus geen sprake van verloedering. Er werd niet in de winter bewoond en verhuren was er niet mogelijk, hooguit lenen aan familie na toestemming. Door de strakke regels was er een eenheid op de camping. De tuinen waren stuk voor stuk door de jaarplaatshouders zeer goed onderhouden, de heggen waren vol met vogels en nestjes, een heleboel is helaas al plat gegooid. Deze bieden namelijk ook privacy. Bij de nieuwe eigenaar zit je bij wijze van spreken bij de buurman op schoot, want met weinig en goedkoop onderhoud.

Nu ons verhaal: met mijn reuma is uren zitten in een te krappe plaats in een vliegtuig en tegenwoordig uren staan in de rij niet echt mogelijk, hetzelfde geldt voor urenlang in de auto. Dus dit was de uitkomst 16 jaren geleden, ik ben 52 en heb reuma (ziekte van Bechterew in de rug en bekken) vanaf mijn 36ste.

Ook hebben we een kind van nu 24 jaar. Aangezien hij geen woning vindt, gaan we tegenwoordig vroeg tot laat in het seizoen om hem een beetje privacy te kunnen bieden. Mijn man werkt door heel Nederland en ik kan ook vanaf daar naar mijn werk. De rijken investeren en zelf reizen ze de hele wereld door, hun geld wordt echter niet in Nederland uitgegeven, terwijl onze beide inkomens in de Nederlandse economie worden teruggepompt.

Uw eerste vraag was over het geld dat we kwijt zullen raken, onze caravan is weliswaar wat ouder, 19 jaar, maar zeer goed onderhouden. Maar ik heb daardoor echter wel psychische schade en dat is niet in geld uit te drukken. Hun hele manier van doen, de onzekerheid, het verdriet, de woede over hoe dit mogelijk is, is voor mij niet te verwerken. Ook is het voor veel mensen die wat ouder zijn, in de 70-80, een sociale uitkomst, geen eenzaamheid, altijd een praatje en het friemelen in de tuin houdt hen soepel.

Volgens Europarcs, dit is onze opkoper, is het niet meer van deze tijd. De slager keurt zijn eigen vlees. Dit is al jaren aan de gang, het is niet te bevatten dat er nog niets is gebeurd. Ik hoop dat het voor ons nog niet te laat is en dat dit stopt!!! Wij hebben het altijd over de natuur en daar ben ik het zeer mee eens en daar zorg ook goed voor, onze footprint is op deze aardbol zeer gering. Maar kampeerders beginnen langzamerhand ook een zeldzaam 'vogeltje' te worden en moeten bescherming krijgen.

8. Leg wettelijk vast dat een Bibob-toets bij de opkoop of herstructurering van een camping of vakantiepark verplicht is.

De Telegraaf kopte vorige jaar: 'De georganiseerde misdaad wast op grote schaal geld wit via vakantieparken. Lokale overheden werpen nauwelijks barrières op tegen criminele investeerders door een gebrek aan kennis en capaciteit. Ze kijken bovendien alleen naar de voordelen van toerisme.'

De burgemeester van Arnhem, heer A. Marcouch, tevens voorzitter van het Regionale Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), pleit voor een landelijke aanpak. Hij benadrukt dat door de stormachtige groei van het aantal parken alertheid en actie geboden zijn: 'Aan de ene kant preventief door bijvoorbeeld het weigeren van vergunningen op basis van de Wet Bibob en door voorlichting aan gemeenten, maar ook repressief door controles en strafrechtelijke onderzoeken. De aanpak is nu versnipperd en er is vaak te weinig capaciteit bij opsporingsdiensten en gemeenten.'[4]

[4] https://www.sp.nl/rapport_witwassen

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Er zijn geen noemenswaardige financiële consequenties. Sommige beslispunten leiden tot extra werkzaamheden voor gemeenten, welke veelal belegd kunnen worden in de reguliere organisatie van een gemeente. Door een aantal bovengenoemde beslispunten wettelijk vast te leggen, is wel een bijdrage vanuit het Rijk aan het gemeentefonds noodzakelijk. Hierbij gaat het om zowel eenmalige als structurele kosten. De gemeenten kunnen op hun beurt kostendekkende leges in rekening brengen.

DANKWOORD

Initiatiefnemer dankt alle mensen die hun verhaal gedeeld hebben. De verhalen zijn schrijnend en laten goed zien hoe groot de urgentie is en wat er daadwerkelijk aan de hand is. De verhalen blijven binnenkomen. Het kabinet moet in actie komen. Duizenden zijn al gedupeerd en als we niets doen zullen vele duizenden nog volgen.
In het bijzonder bedankt initiatiefnemer Mario Bruijns en Recreatieoord Hoek van Holland, Stichting Recreantenrecht, Recreanten in Actie, camping Sandevoerde en Vereniging Parkbelangen Leekstermeer voor hun bijdrage en inzet. Zij gaan net als vele andere campings iedere dag de broodnodige en ongelijke strijd aan.

SP
WIJ WILLEN NIET
WIJKEN
VOOR DE RIJKEN!!!!
CAMPING
SANDEVOERDE
ZANDVOORT
wij willen NIET
WIJKEN voor de
RIJKEN!!!!!
Wij Willen Niet
Wijken
Voor De Rijken!!!!
Camping
Sandevoerde
Zandvoort

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	12184
Extern Zaak ID	1494135
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	10.a
Titel	Economie: Brief aan PS inzake afdoeningsvoorstel M42-2020 "Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (B-agenda commissie Bestuur 18-09-2023)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**16 oktober 2023**

Toelichting

Provinciale Staten wordt geïnformeerd over het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. De situatie met betrekking tot Corona leidt niet tot andere conclusies dan in oktober 2022. Zoals toen aangegeven willen GS meer focus leggen op de verduurzaming van de gebouwde omgeving en de technische arbeidsmarkt, maar zien geen aanleiding nieuwe maatregelen te nemen bovenop wat al in uitvoering en voorbereiding is. Mochten aanvullende maatregelen niet meer nodig zijn, dan willen GS in de loop van dit jaar het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds afbouwen.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier mw. Drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

R.J. Louwman

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143392
louwmanr@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 9 MAART 2023

Kenmerk

1494135/1986256

Uw kenmerk

Betreft: Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds

Geachte leden,

Het is drie jaar geleden dat de Coronapandemie uitbrak en zeer veel maatschappelijke onrust en economische onzekerheid veroorzaakte. In Noord-Holland is op uw initiatief (M42-2020) het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds (EHDF) opgebouwd om negatieve effecten zoveel mogelijk te verzachten.

Inmiddels zijn we tweeëneenhalf jaar bezig met de uitvoering en in die tijd bent u regelmatig geïnformeerd over nog te nemen en reeds in uitvoering zijnde maatregelen. In deze brief willen we u informeren over de voortgang van de uitvoering en ons voornemen om de maatregelen uit het EHDF het komende jaar onder te brengen in de reguliere beleidsonderdelen.

Voortgang.
Het overzicht van het EHDF is opgenomen in de bijlage (Stand van zaken motie 42). Het geeft aan welke middelen geraamd zijn, wat loopt en wat nog in voorbereiding is en wat de resultaten zijn.

Sinds onze laatste brief (1494135/1911986, oktober 2022) is aan het totale bedrag aan maatregelen niets veranderd (€ 47 miljoen). Daarvan is € 36 miljoen vastgelegd in GS besluiten en in uitvoering. De maatregelen in voorbereiding bedragen nu nog € 8 miljoen. De totalen over de gehele looptijd zien er als volgt uit:

Vastgelegd en in uitvoering	€ 36 mln
In voorbereiding	€ 8 mln
Uitvoeringskosten	€ 3 mln

Recent zijn vastgesteld en in uitvoering gekomen:

1. *Het driejarig verduurzamingsprogramma particuliere woningen.* De Uitvoeringsregeling energiebesparingsprogramma woningen is eind 2022 vastgesteld (brief 1946969/1946994) en per 2 februari 2023 opengesteld. De regeling is vooraf met gemeenten besproken en is met enthousiasme ontvangen. Er zijn nog geen aanvragen ontvangen, omdat het daarvoor nog te vroeg is. Wij willen met deze maatregel een meerjarig energietransitie-programma opzetten samen met gemeenten.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Kern is dat woningeigenaren vanuit de gemeentelijke energieloketten onafhankelijk geadviseerd worden over voor hen rendabele maatregelen en gestimuleerd worden de geadviseerde maatregelen eerder te laten uitvoeren. We bundelen de inzet van capaciteit door samen een programma op te zetten, zorgen voor synergie met de verschillende rijksregelingen en ontzorgen particuliere woningeigenaren bij verduurzaming. Met deze subsidie zijn wij aanvullend op de gelden die gemeenten ontvangen vanuit het 'Beleidsprogramma versnelling verduurzaming gebouwde omgeving' vanuit het Rijk. Het biedt gemeenten de mogelijkheid om hun inwoners zo goed mogelijk te bereiken, onder andere door capaciteit en kennis in te huren. Hiermee dient de subsidie als een soort katalysator voor de rijksgelden.
Met deze maatregel willen wij ervoor zorgen dat in Noord-Holland 50.000 woningen van particuliere eigenaren of private verhuurders met maximaal 10 woningen worden verduurzaamd. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld een energieloket financieren voor onafhankelijk advies voor inwoners, een collectieve inkoop organiseren of energiecoaches inzetten. Elke gemeente heeft een (online) energieloket. Het energieloket helpt alle inwoners gratis bij het bepalen welke maatregelen voor hun woning geschikt zijn, wat de kosten van deze maatregelen zijn, hoeveel energie ze kunnen besparen en welke bedrijven deze maatregelen kunnen uitvoeren.

2. *De uitvoeringsregeling verduurzaming Sportaccommodaties* is begin januari 2023 opengesteld. Het is inmiddels de derde openstelling en er zijn meer dan 130 aanvragen binnengekomen waardoor het subsidieplafond is bereikt. Van de eerdere regelingen is door zo'n 100 verenigingen gebruik gemaakt.
3. *Zij-instromers.* Eind 2022 is gestart met het project zij-instromers gericht op banen op het gebied van verduurzaming bij de provincie of partners in de MRA. Half januari 2023 zijn 15 deelnemers gestart met het traject.

De komende periode bereiden wij de volgende maatregelen nog voor:

1. *Contingentenaanpak.* Innovatieve aanpak met TNO en andere marktpartijen, die helpt om de verduurzaming van de gebouwde omgeving in de provincie Noord-Holland te versnellen. Slimme matching en vraagbundeling moet leiden tot een meer uniforme renovatieaanpak die het mogelijk maakt om verduurzamingsrenovaties efficiënter uit te voeren. Hierdoor wordt verduurzaming goedkoper en sneller uitgevoerd. Wij hebben inmiddels een subsidieverzoek van het consortium in behandeling genomen.
2. *Duurzaamheidslening Noord-Holland.* Leningen om particuliere woningeigenaren te ontzorgen bij het financieren van verduurzamingsmaatregelen. We gaan uit van een lening van de provincie en een bijdrage uit de markt waardoor een fonds ontstaat van waaruit leningen aan particulieren kunnen worden verstrekt.
3. *Vervolg Subsidieregeling Oplossingen/innovaties bij Netcongestie (SON).* Er was veel belangstelling voor deze regeling gericht op netcongestie in relatie tot verduurzaming bedrijventerreinen, waardoor het beschikbare budget als snel niet meer voldoende was voor het aantal ontvangen aanvragen. Wij zijn aan het bekijken of enkele aanpassingen in de regeling nodig zijn voordat er een nieuwe openstelling volgt.

4. *Just Transition Fund (JTF)*, gericht op versterking van de technische arbeidsmarkt. Vanuit het Europese Just Transition Fund (JTF) komen middelen beschikbaar voor plannen om de economische effecten van de (energie)transitie op de maakindustrie op te kunnen vangen. Naast inzet op innovaties is ruim 40% van het JTF-budget afgezonderd voor arbeidsmarktmaatregelen-projecten. Het JTF vraagt cofinanciering van zowel overheden als bedrijven. Vanuit de regio IJmond willen wij de werking verbreden naar de gehele provincie.

Resultaten.
In de bijlage is de Stand van zaken motie 42 opgenomen met de resultaten tot nu toe. Deze maken we ook inzichtelijk in een aparte infographic (https://bestanden.noord-holland.nl/internet/Onderwerpen/Economie_Werk/magazine_2_herstelfonds/) waarin linkjes staan naar artikelen over concrete projecten in Noord-Holland. Hieronder willen we enkele resultaten kort toelichten.

Het Ontzorgingprogramma voor maatschappelijk vastgoed is volop in uitvoering en betekent dat voor 150 gebouwen trajecten zijn gestart om te komen tot een verduurzamingsplan. Voor dorps- en buurthuizen is de subsidieregeling eind vorig jaar opengesteld. De eerste aanvragen zijn ontvangen en meerdere aanvragen zijn in voorbereiding. We werken nu aan de verlenging van de openstelling tot eind 2023. De regeling voor culturele instellingen is al wat langer opengesteld en al meerdere subsidies zijn verstrekt.

De uitvoeringsregeling versterking maatschappelijke sector loopt tot augustus 2023 en nog niet alle gemeenten hebben er gebruik van gemaakt. Wij organiseerden op 23 februari 2023 in Huis van Hilde een bijeenkomst voor de gemeenten om ook de laatste gemeenten te informeren over de mogelijkheden van de regeling. Zoals toegezegd in onze brief (1726086/1858215) over de verlenging van de regeling voegen wij de tussenevaluatie van deze regeling als bijlage toe.

Voor het versterken van de culturele sector wordt zowel de subsidieregeling gericht op stimuleren van innovatie als de regeling gericht op samenwerking per 1 april 2023 verlengd. Voor de 1e tranche was het subsidieplafond in augustus 2022 bereikt.

Naast het aanjagen van inclusieve leer- en werktrajecten zijn in januari van dit jaar 15 deelnemers gestart in het traject zij-instromers om halverwege het jaar in te kunnen stromen bij ons of een MRA partner in een baan op het gebied van duurzaamheid.

Vervolg.
In onze brief van oktober 2022 hebben we stil gestaan bij het verloop van de Coronapandemie, de snelle reactie vanuit uw Staten middels een motie (M42-2020) en de positieve waardering daarvoor in de Noord-Hollandse samenleving. De bijgevoegde infographic geeft een overzicht van de maatregelen en de artikelen beschrijven concrete projecten in Noord-Holland die met het EHDF tot stand gekomen zijn. We zien nu geen reden om tot een andere conclusie te komen dan eind vorig jaar, namelijk dat we geen aanleiding zien

nieuwe maatregelen te nemen bovenop wat al in uitvoering of voorbereiding is.

Tot slot.
Mocht de Coronapandemie de komende periode niet voor nieuwe verrassingen zorgen en dus aanvullende maatregelen niet meer nodig zijn, dan willen wij u in overweging geven om in de loop van dit jaar motie 42 als afgedaan te beschouwen. Wij zullen er voor zorgdragen dat de in gang gezette maatregelen worden voortgezet en afgehandeld.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

R.M. Bergkamp A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)

Stand van zaken Motie 42

Infographic EHDF
https://bestanden.noord-holland.nl/internet/Onderwerpen/Economie_Werk/magazine_2_herstelfonds/

Tussenevaluatie Uitvoeringsregeling Versterking Maatschappelijke sector

Stand van zaken Motie 42
februari 2023

Kenmerk 1494135/1986256

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF
Maatregel van kracht
Maatregel in voorbereiding
Onderdeel 1e tranche
Onderdeel 2e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
Versterking Energieloketten (klantreis)	Particuliere wooneigenaren Energiearmoede € 0,7 mln	1e tranche. Opdracht is verstrekt aan Energieloketten. Bijdrage aan aanpak MRA (kennisdelen)		€ 0,6 mln
Programma Versnelling woningverduurza-ming (incl Energiemakelaar) samen met gemeenten	Particuliere wooneigenaren € 9 mln	1e tranche. De uitvoeringsregeling Energiebesparingspro-gramma Woningen is opengesteld per 2 februari 2023.		€ 9 mln
Contingentenaanpak	€ 2 mln Particuliere wooneigenaren	2e tranche Consortium onder leiding van TNO heeft een aanvraag ingediend.		Verwacht Q1 ‘23
Duurzaamheidslening	€ 0,475 mln	2e tranche Leningsconcept wordt uitgewerkt waarbij ook bijdrage vanuit de markt wordt verwacht om fonds te kunnen vormen.		Verwacht Q1 ‘23
UVR Stimulering samenwerking woningcorporaties*	Sociale huurwoningen	1e tranche UVR is opengesteld van november 2020 tot oktober 2024	4 trajecten zijn gestart	€ 0,4 mln (niet gedekt uit EHDF)
UVR HIRB+ Duurzaamheid	Bedrijventerreinen € 2,5 mln	1e tranche. UVR is opengesteld van april 2021 tot eind december 2022	43 subsidies verstrekt De regeling is vol, er wordt gekeken of er nog een vervolg aan kan worden gegeven	€ 2,5 mln

Stand van zaken Motie 42
februari 2023

Kenmerk 1494135/1986256

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF
Maatregel van kracht
Maatregel in voorbereiding
Onderdeel 1e tranche
Onderdeel 2e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
Stimuleren samenwerking op verduurzaming > 5 pilots	Bedrijventerreinen € 0,8 mln	1e tranche. 5 pilots van start gegaan. Opdracht aan het Ontwikkelingsbedrijf NHN en het Projectbureau Herstructurering is verleend.	Pilots en opdrachten lopen nog door. Het Duurzaam Ondernemersloket Westfriesland is een voorbeeld voor andere regio's. Op meerdere terreinen zijn smart grid projecten in ontwikkeling Het onderzoeken van de situatie bij betrokken bedrijven is tijdrovend. Het werken aan een gezamenlijke oplossing is technisch, juridisch, financieel en procesmatig ingewikkeld, waardoor trajecten langer doorlopen dan verwacht.	€ 0,8 mln
Ondersteuning en gezamenlijk/ innovatief verduurzamen op bedrijventerreinen	Bedrijventerreinen € 4 mln	2e tranche Ontwikkelingsbedrijf NHN en Projectbureau Herstructurering hebben hun werk in 2022 voortgezet en een meerjarigprogramma gemaakt. In 2023 worden de activiteiten vanuit het EHD-fonds betaald. Het streven is om daarna over reguliere beleidsgelden te beschikken. De SON aanvragen zijn beoordeeld en toegekend voor zover mogelijk. Het plafond is bereikt. Een nieuwe ronde voor de regeling wordt gestart begin 2023.	Subsidie oplossingen netcongestie (SON) is per 1 augustus opengesteld en was binnen twee weken overschreven. Oplossingen voor netcongestie en smart grids worden nu ontwikkeld en uitgevoerd. Er zijn 33 subsidies verstrekt.	€ 1,5 mln

Stand van zaken Motie 42
februari 2023

Kenmerk 1494135/1986256

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF
Maatregel van kracht
Maatregel in voorbereiding
Onderdeel 1e tranche
Onderdeel 2e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
UVR Verduurzaming sportaccommodaties	Maatschappelijk vastgoed € 2,7 mln	1e tranche. Subsidie is al twee keer opengesteld en twee keer snel overvraagd. Op basis van evaluatie gaan we de regeling nogmaals openstellen. Daar is financiële ruimte voor.	50 subsidies verstrekt bij eerste regeling. 54 subsidies verstrekt bij tweede regeling. Uit de evaluatie blijkt dat de regeling een brede werking heeft op de sociale omgeving van de verenigingen die mee doen. Ook wordt bespaard op gebruik van m3 gas en kWh's elektriciteit. Derde regeling is begin januari 2023 opengesteld en inmiddels zijn meer dan 130 aanvragen voor subsidie ontvangen.	€ 2,7 mln
UVR Verduurzaming Culturele Instellingen Noord-Holland 2021	Maatschappelijk vastgoed € 2 mln € 0,5 mln	1e tranche UVR is opengesteld van februari 2021 tot eind juni 2022. Herziene regeling is opengesteld 1 augustus 2022 t/m December 2023	20 aanvragen ontvangen 16 subsidies verstrekt 8 aanvragen ontvangen 7 subsidies verstrekt	€ 2,5 mln
Ontzorgingsprogram-ma voor maatschappelijk vastgoed	Maatschappelijk vastgoed € 0,45 mln (verbreding doelgroep)	*1e tranche.* Het programma is gestart in juli 2021 en loopt tot eind 2023. Het richt zich op: 1. Culturele ANBI's; 2. Dorps-, buurthuizen en wijkcentra; 3. Sportbedrijven en kleine gemeenten.	Duurzaamheidscoaches en projectfacilitators voeren gesprekken met de eigenaren van maatschappelijk vastgoed. Eind december 2022 zijn er ruim 150 gebouwen betrokken:	SPUK (€ 4,3 mln rijksgeld twee tranches) € 0,45 mln

Stand van zaken Motie 42
februari 2023

Kenmerk 1494135/1986256

Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF
Maatregel van kracht
Maatregel in voorbereiding
Onderdeel 1e tranche
Onderdeel 2e tranche

Maatregel	Doelgroep en geraamd bedrag in de tranches	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel
		Aanvraag voor SPUK 2 is toegekend Verbreding bestaande doelgroepen: Gemeenten van 25000 naar 50000 Cult. ANBI's hoeft niet meer zelf de eigenaar te zijn, maar de eigenaar moet "gelieerd zijn aan" de ANBI Dorps en buurthuizen: ook opengesteld voor andere gebouwen met een publieksfunctie de exploitanten kunnen deelnemen Nieuwe doelgroepen: •Schoolbesturen (door het Rijk bekostigde scholen) in PO en VO •Zorgaanbieders (geen algemene of academische ziekenhuizen) •Religieuze of levensbeschouwelijke instellingen. Momenteel wordt de aanpak van de ontzorging van deze nieuwe doelgroepen voorbereid. Sport is door het Rijk uit de nieuwe SPUK gehaald, maar doen we zelf met een aparte opdracht voor sportbedrijven, sporthallen en gymzalen.	-140 benaderde eigenaren (incl de sportbedrijven) -107 lopende trajecten. Hiervan hebben 57 eigenaren een intentieverklaring ondertekend, waarmee 113 gebouwen zijn gemoeid. - Culturele instellingen: 31 gebouwen - Dorps en buurthuizen: 33 gebouwen - Gemeenten: 49 gebouwen Definitie SPUK 1 hebben we verbreed vanuit eigen middelen. Dit geldt voor sportbedrijven Voor 38 locaties (gymzalen en sporthallen) wordt een gezamenlijk verduurzamingsadvies opgesteld. Dat, omdat deze gebouwen vaak vergelijkbare constructies hebben en vaak uit een zelfde periode stammen. Voor drie (sport) gebouwen vindt een maatwerkadvisering plaats.	
UVR verduurzaming dorpshuizen c.a.	Maatschappelijk vastgoed € 2 mln	2e tranche De regeling voor dorps- en buurthuizen is per 15 oktober opengesteld.	3 aanvragen tot nu toe, veelvoud daarvan in voorbereiding. Eerste beschikking in 2023	€ 1 mln + € 1 mln voor verlenging

Stand van zaken Motie 42
Februari 2023

Kenmerk 1494135/1986256

Versterking culturele sector en maatschappelijke sector

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF
Maatregel van kracht
Maatregel in voorbereiding
Onderdeel 1e tranche
Onderdeel 2e tranche

Maatregel	Doelgroep	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel	
CultuurHerstel – coaching en begeleiding	Versterking Culturele sector	1e tranche CultuurHerstel richt zich op coaching en begeleiding bij nieuwe businessmodellen is gestart in juli 2021 en loopt tot en met eind 2023	57 aanvragen, 30 adviestrajecten gestart of op het punt van starten. 25 coaches betrokken. De aanvragers zijn gelijk verdeeld onder musea, cultuureducatie instellingen, festivals, gezelschappen en (pop) podia.	Uitvoeringskosten worden gedragen door gemeente Amsterdam	
Leenfaciliteit Culturele Instellingen	Versterking Culturele Sector	1e tranche De Noord-Hollandse Cultuurlening is gestart 1 januari 2022 en is revolverend.	5 aanvragen gehonoreerd voor in totaal € 800.000, 3 in behandeling		
UVR Innovatie en UVR Samenwerking culturele infrastructuur	Versterking Culturele sector € 3 mln	2e tranche Beide regelingen lopen van maart 2022 tot eind januari 2023. Tweede ronde 1 maart 2023 t/m dec 2023	Subsidieplafond bereikt voor beide regelingen. Innovatie: 17 gehonoreerd 26 aanvragen Samenwerking: 14 gehonoreerd 18 aanvragen	€ 1,5 mln + € 1,5 mln voor verlenging	
UVR versterking maatschappelijke sector	Versterking Maatschappelijke sector € 7,5 mln	1e tranche Regeling loopt tot augustus 2023.	21 subsidies definitief verstrekt 3 subsidieaanvragen in behandeling 17 gemeenten in gesprek en bezig met aanvraag	€ 7,5 mln	

Stand van zaken Motie 42 **Kenmerk 1494135/1986256**
Februari 2023

Versterking arbeidsmarkt

Kleurlegenda:

Spoor binnen EHDF
Maatregel van kracht
Maatregel in voorbereiding
Onderdeel 1e tranche
Onderdeel 2e tranche

Maatregel	Doelgroep	Status	Resultaten	Vastgelegd in besluit GS over maatregel	
Van baan naar baan, scholing en begeleiding	Arbeidsmarkt en Onderwijs € 1,15 mln	1e tranche	Inrichten, inbedden en regievoeren op Service Punt Technologie in de vijf arbeidsmarktregio's ism de technologiecampussen. (orieëntatie, matchen, begeleiden en opleiding voor doorstroom en zij-instroom)	€ 1,15 mln	
Van school naar werk of van baan naar baan waaronder kwetsbare groepen. Skillsontwikkeling bij mens en MKB bedrijf voor realiseren verduurzaming.	Arbeidsmarkt en Onderwijs € 1,85 mln	2e tranche	Aanjagen inclusieve leer- en werktrajecten en locaties voor duurzame arbeidsmarkt; SmartMakersacademy voor MKB in technologiesector	€ 1,85 mln Opgenomen in EBW 2022, lijst subsidies buiten uitvoerings-verordening	
JTF en zij-instromers	Arbeidsmarkt en Onderwijs € 3,1 mln	In voorbereiding Het betreft co-financiering van Europese (JTF) middelen om de economische effecten van de (energie) transitie op de maakindustrie op te kunnen vangen. Voor de zij-instromers zoekt men naar kandidaten die zich in een half jaar willen laten omscholen en werkervaring willen opdoen om daarna in te kunnen stromen in een baan (bij ons of MRA partners op het gebied van duurzaamheid).	Half januari 2023 zijn 15 deelnemers gestart in het traject zij-instromers	2e tranche Verwacht Q '23	

DECISIO ECONOMISCH ONDERZOEK EN ADVIES

Uitvoeringsregeling Versterking maatschappelijke sector

Provincie Noord-Holland

Notitie stand van zaken per 1 oktober 2022

Gerwin van der Meulen en Renee van der West

Amsterdam, 24 november 2022

Inhoudsopgave

DECISIO

INLEIDING

UVR VERSTERKING MAATSCHAPPELIJKE SECTOR

STAND VAN ZAKEN UITVOERINGSREGELING

GESUBSIDIEERDE PROJECTEN

VOORLOPIGE BEVINDINGEN

INLEIDING

INLEIDING

DECISIO

Aanleiding tot deze notitie

In mei 2020 namen Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland een motie ('motie 42') aan die de opmaat betekende voor het huidige Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds. Een belangrijke beweegreden voor dit fonds was om de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland door de uitbraak van het coronavirus te verzachten. Binnen het fonds is 100 miljoen euro beschikbaar voor maatregelen op het vlak van de verduurzaming van de bebouwde omgeving, de culturele en maatschappelijke sector en de arbeidsmarkt. In juli 2021 werd, als onderdeel van het fonds, door de provincie Noord-Holland het besluit voor de 'Uitvoeringsregeling subsidie over het versterken van de maatschappelijke sector' genomen. Noord-Holland stelde voor de regeling 7,5 miljoen euro beschikbaar.

Doel en vraagstelling

De provincie Noord-Holland heeft onderzoeksbureau Decisio gevraagd een kwalitatieve evaluatie uit te voeren van de uitvoeringsregeling voor de maatschappelijke sector. Deze evaluatie wordt door Decisio (in 2023) uitgevoerd aan de hand van de volgende vragen:

- Doet de regeling waarvoor de regeling daadwerkelijk bedoeld is? De achtergrond bij deze vraag is om vooral met concrete praktijkverhalen de werking van de regeling te illustreren
- Wat zijn de belangrijkste best practices en leerpunten van de uitgevoerde activiteiten? En, wat is het advies voor de toekomst om soortgelijke regelingen te verbeteren?

Status van deze notitie

De uitvoeringsregeling is opgesteld voor de periode van 1 augustus 2021 tot en met 1 augustus 2023. Initieel was het de bedoeling dat de regeling eerder zou stoppen. Om initiatiefnemers meer tijd te gunnen om een aanvraag in te dienen, is door de provincie Noord-Holland besloten om de indieningstermijn te verlengen.

De notitie bevat de voorlopige bevindingen voor de periode vanaf augustus 2021 tot oktober 2022. Het gaat dus om de stand van zaken tot nu toe. De eindevaluatie van de regeling vindt plaats na de zomer van 2023. De uitkomsten van de tussenevaluatie en de eindevaluatie worden gedeeld met Provinciale Staten van Noord-Holland.

Aanpak

Voor deze stand van zaken notitie is door Decisio een analyse uitgevoerd van de subsidieaanvragen van initiatiefnemers tot en met september 2022. Daarnaast zijn door Decisio gesprekken gevoerd met meerdere gemeenten en de provincie Noord-Holland.

Leeswijzer

In deze notitie lichten we eerst kort toe was de uitvoeringsregeling exact inhoudt. Daarna bieden we inzicht in de aanvragen en financiële uitputting tot nu toe. Tot slot geven we een inhoudelijke schets van meerdere, gesubsidieerde projecten en onze bevindingen.

UVR VERSTERKING MAATSCHAPPELIJKE SECTOR

Aanleiding en verloop regeling

DECISIO

Aanleiding regeling

In 2020 heeft de provincie Noord-Holland besloten om het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds op te zetten. Hiervoor is destijds 100 miljoen euro beschikbaar gesteld. Met het fonds wil de provincie de economische en maatschappelijke effecten als gevolg van de coronapandemie verzachten. Binnen het fonds is door de provincie Noord-Holland voor de maatschappelijke sector een bedrag van 7,5 miljoen euro gereserveerd voor de uitvoeringsregeling 'Versterken Maatschappelijke Sector'.

Doel: structurele versterking van de maatschappelijke sector

De uitvoeringsregeling is op 1 augustus 2021 opengesteld voor gemeenten. De regeling is bedoeld om een duurzame versterking van het maatschappelijk veld te stimuleren. Gemeenten kunnen subsidie aanvragen voor projecten die structureel bijdragen aan een van de volgende doelstellingen:

1. het faciliteren, herstellen of vernieuwen van ontmoetingen tussen personen van alle leeftijdsgroepen;
2. de financiële gezondheid van maatschappelijke organisaties voor de toekomst, of;
3. het versterken of innoveren van de inzet van vrijwilligers.

Provincie stelt 7,5 miljoen euro beschikbaar

De provincie Noord-Holland heeft voor de subsidieregeling 7,5 miljoen euro beschikbaar gesteld. Dit bedrag is naar rato van het aantal inwoners verdeeld per gemeente. De regeling is gebaseerd op cofinanciering. De provincie subsidieert 65 procent van de kosten, voor de resterende kosten is de gemeente verantwoordelijk (met eigen middelen en/of fondsen, etc.). Het is voor gemeenten mogelijk om na een eerste aanvraag een extra aanvullende aanvraag in te dienen.

Bekendheid uitvoeringsregeling

Vanaf augustus 2021 heeft de provincie Noord-Holland energie gestoken in de bekendheid van de subsidiemogelijkheden van deze uitvoeringsregeling. Dat was bij aanvang geen eenvoudige opgave voor Noord-Holland omdat de maatschappelijke sector en welzijn geen gebruikelijk en logisch beleidsveld en netwerk is voor de provincie. Dit is het domein van gemeenten. Om de mogelijkheden van de uitvoeringsregeling beter bekend te maken zijn door de provincie Noord-Holland de volgende acties ondernomen:

- *Informatiebijeenkomsten*: in augustus, september en december 2021 organiseerde de provincie bijeenkomsten om de regeling toe te lichten en vragen van betrokkenen te beantwoorden.
- *Opbouw bestand netwerk en contactpersonen*: de provincie heeft een bestand met netwerk en relevante contactpersonen opgebouwd.

Aanleiding en verloop regeling (vervolg)

DECISIO

- *Proactief benaderen gemeenten*: vanaf januari 2022 is de provincie de gemeenten proactief gaan benaderen om hen op de hoogte te stellen van de regeling en waar gewenst een adviesgesprek in te plannen. Dit is een doorlopend proces zolang de regeling geopend is.
- *Adviesgesprekken*: sinds augustus 2021 zijn door de provincie Noord-Holland 53 adviesgesprekken gevoerd met gemeenten om - waar nodig - de regeling nader toe te lichten en/of te ondersteunen bij het opstellen van de subsidieaanvraag.
- *Kennissessie*: in februari 2023 gaat de provincie Noord-Holland een kennissessie organiseren voor alle gemeenten. Tijdens deze sessie wordt kort stilgestaan bij de regeling en kan inspiratie en kennis worden opgedaan aan de hand van voorbeeldprojecten.

Openstelling subsidieregeling verlengd

Ondanks de inspanningen van de provincie hadden in het voorjaar van 2022 nog niet alle gemeenten een aanvraag ingediend of aangegeven dat zij daar mee bezig zijn. Om gemeenten meer tijd te geven om een (aanvullende) aanvraag in te dienen, is de openstelling van de regeling verlengd naar 1 augustus 2023.

STAND VAN ZAKEN UITVOERINGSREGELING

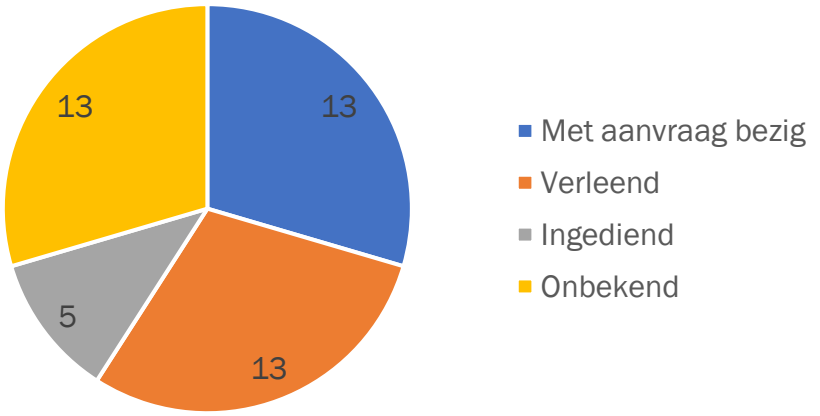
Overzicht aanvragen en financiële uitputting

DECISIO

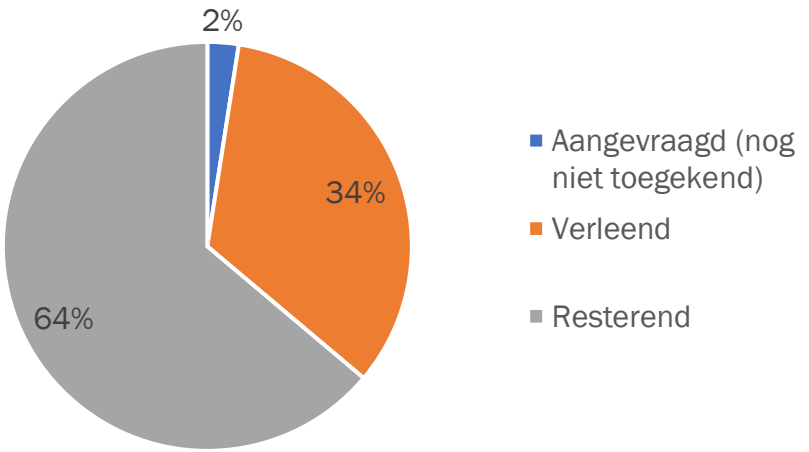
18 van de 44 gemeenten hebben aanvraag ingediend
Sinds de start van de regeling hebben inmiddels 18 van de 44 gemeenten in Noord-Holland een subsidieaanvraag ingediend. Voor 13 daarvan is (peildatum oktober 2022) door de provincie Noord-Holland een subsidie verleend; voor de aanvraag van 5 gemeenten moet nog een subsidiebesluit worden genomen. Daarnaast zijn nog eens 13 gemeenten momenteel met de voorbereiding van hun subsidieaanvraag bezig en zullen deze op termijn indienen bij de provincie Noord-Holland. Van 13 gemeenten is nog niet bekend of zij met een aanvraag bezig zijn.

Tweederde van subsidiegelden nog beschikbaar
In oktober 2022 is aan 13 gemeenten subsidie verleend. Deze verleende subsidies staan gelijk aan circa een derde van de totale beschikbare subsidiegelden, zo'n 2,6 miljoen euro. Dit betekent dat er nog tweederde van de subsidiegelden beschikbaar is voor nieuwe aanvragen (ca. 4,9 miljoen euro). Enerzijds komt dit omdat nog niet alle gemeenten subsidie hebben aangevraagd of goedkeuring hebben gekregen voor hun aanvraag. Anderzijds hebben niet alle gemeenten het plafondbedrag voor hun gemeente benut. Gemeenten hebben de mogelijkheid om een tweede aanvraag in te dienen voor het resterende bedrag.

Status gemeenten en subsidieaanvraag

Financiële uitputting subsidieregeling

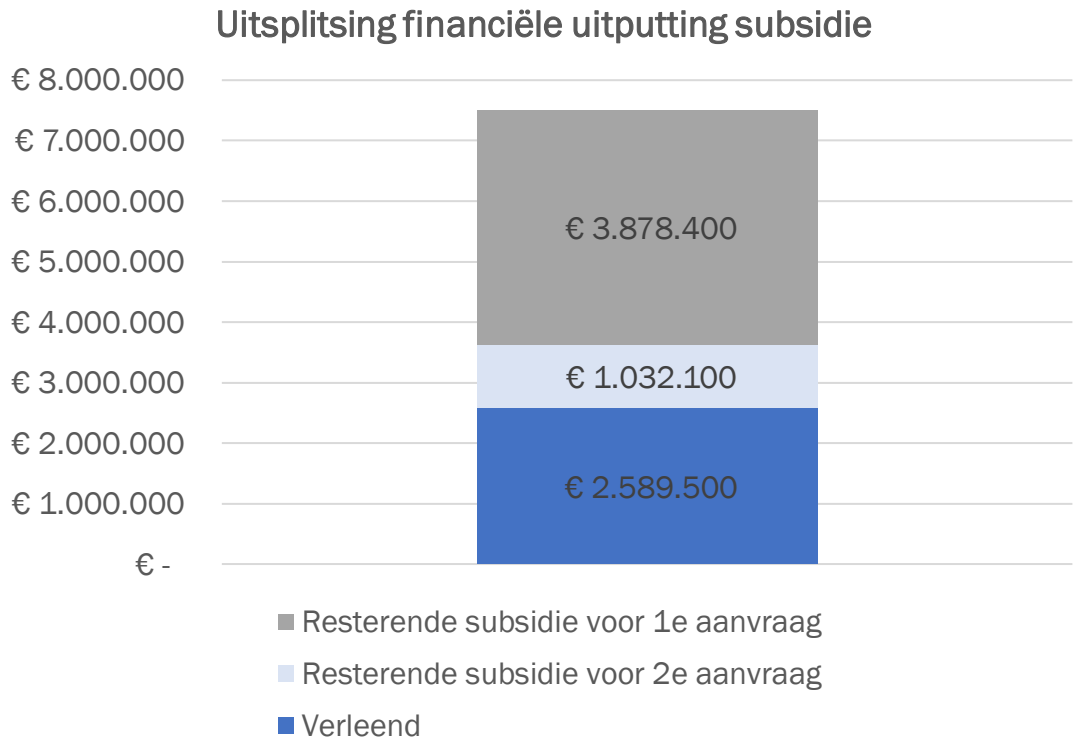

Financiële uitputting per aanvrager

DECISIO

Nog 1 miljoen euro beschikbaar voor 2e aanvraag

De gemeenten die een aanvraag hebben ingediend hebben niet allemaal het totale beschikbare bedrag gebruikt. Voor de gemeenten die niet het gehele bedrag hebben gebruikt is er nog ongeveer 1 miljoen euro beschikbaar voor een tweede aanvraag. Daarnaast is op dit moment nog 3,9 miljoen euro beschikbaar voor gemeenten die nog geen subsidie hebben ingediend.

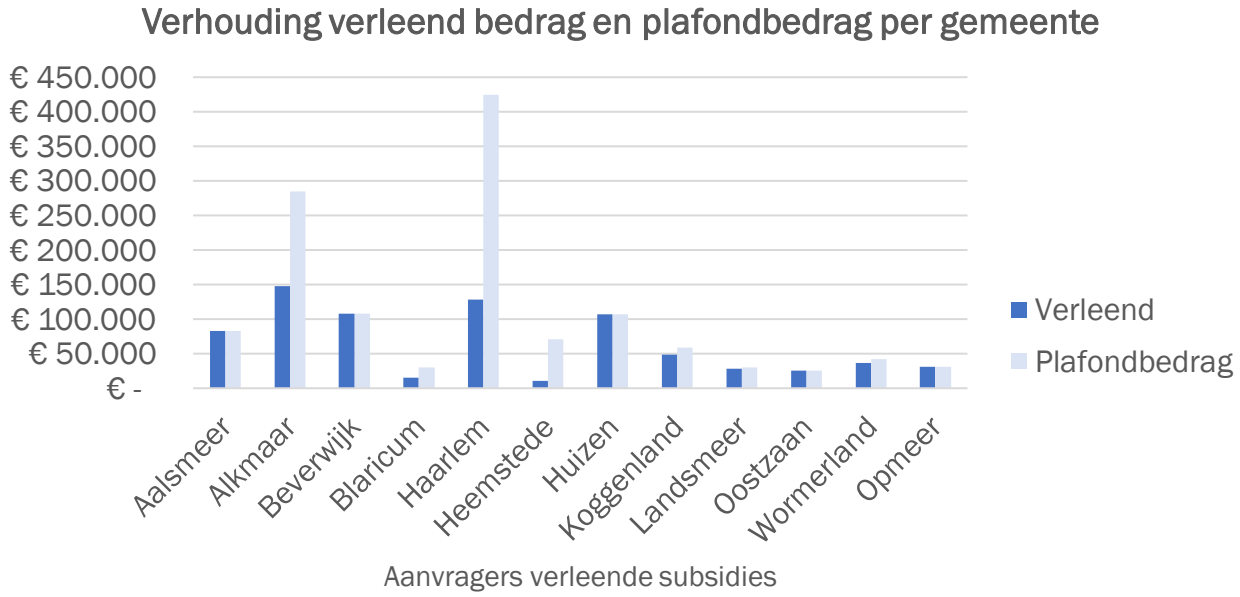

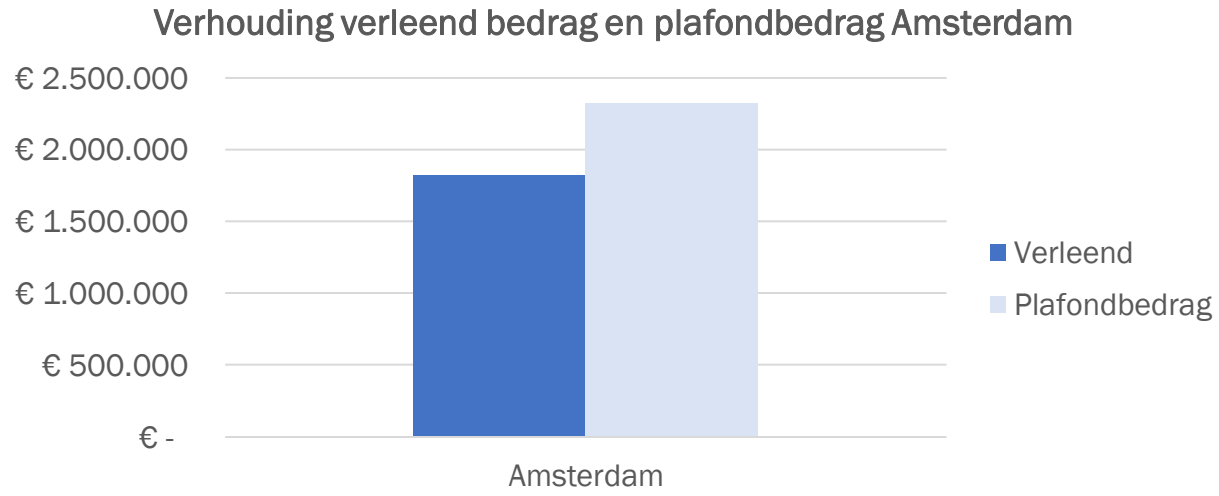
Financiële uitputting per aanvrager

DECISIO

Ongeveer de helft van de gemeenten kan nog 2e aanvraag indienen
De figuren op deze pagina laten per gemeente zien wat het plafondbedrag is en welk subsidiebedrag is verleend. Ongeveer de helft van deze gemeenten heeft niet het volledige plafondbedrag benut. Die gemeenten kunnen nog een tweede aanvraag indienen voor het resterende bedrag. Het gaat om de gemeenten Alkmaar, Amsterdam, Blaricum, Haarlem, Heemstede, Koggenland en Wormerland.

De resultaten van de gemeente Amsterdam zijn weergeven in een aparte figuur om de figuur leesbaar te houden. Het plafondbedrag voor de gemeente Amsterdam is namelijk een stuk hoger dan voor de andere gemeenten (vanwege de verdeling van subsidiebedragen naar rato van het aantal inwoners).

GESUBSIDIEERDE PROJECTEN

Overzicht projecten waarvoor subsidie verleend

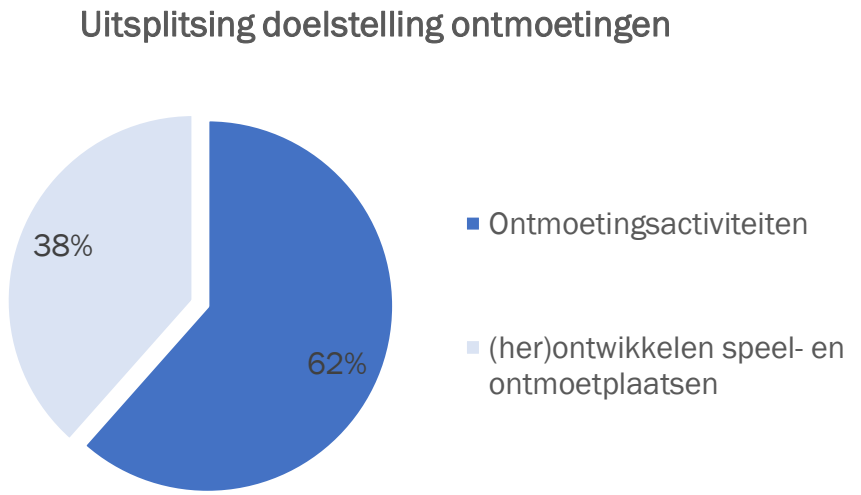
DECISIO

Gemeenten vragen voor meerdere projecten subsidie aan
In totaal is door dertien gemeenten voor 60 projecten subsidie aangevraagd. Bijna alle gemeenten vragen voor twee of meer projecten subsidie aan. Uitschieter is de gemeente Haarlem. De gemeente Haarlem heeft voor zestien projecten subsidie aangevraagd.

Projecten zijn voornamelijk gericht op ontmoeten
De projecten zijn voornamelijk gericht op de doelstelling: “het faciliteren, herstellen of vernieuwen van ontmoetingen tussen personen van alle leeftijdsgroepen.”. Van de 60 projecten hebben 52 projecten deze doelstelling.

Diversiteit aan projecten die ontmoetingen stimuleren
Circa 40 procent van de projecten stimuleert ontmoetingen door het (her)ontwikkelen van speel- en ontmoetplaatsen zoals schoolpleinen, speeltuinen, skatebanen en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte (bankjes, pleinen, etc.). De overige projecten binnen deze doelstelling zijn gericht op activiteiten die ontmoetingen stimuleren zoals markten, activiteiten in buurtcentra, ondersteunen van buurtinitiatieven, een kidsclub, kunstwerken maken, kleinschalige uitstapjes organiseren, een buurtcamping, filmdagen, wandelingen en gezamenlijke maaltijden.

Voorbeelden projecten

DECISIO

Digitaal platform vrijwilligerswerk
De gemeente Opmeer heeft de subsidie van de provincie gebruikt om een digitaal platform voor vrijwilligerswerk op te zetten. Aanleiding voor dit project was dat onder andere door corona het vrijwilligersnetwerk een beetje is weggevallen. Met het platform wil de gemeente dit netwerk weer verstevigen. Het platform brengt vraag en aanbod van vrijwilligerswerk bij elkaar. Daarnaast worden activiteiten die in de buurt worden georganiseerd ook opgenomen op het platform. Het digitale platform is inmiddels ontwikkeld en actief.

Doorontwikkelen Animal Farm Beverwijk
De dierentuin/kinderboerderij Animal Farm, vlakbij de aandachtswijken Oosterwijk en Zwaansmeer gelegen, is in Beverwijk een belangrijke maatschappelijke voorziening. Ze bieden uiteenlopende activiteiten voor jong en oud; ook zijn er mogelijkheden voor stages en dagbesteding. Met de subsidie van de provincie Noord-Holland wordt de komende twee jaar geïnvesteerd in verdere professionalisering: organisatie, netwerk, vrijwilligers, communicatie, veiligheid, etc. Daarnaast worden nieuwe verdienmodellen verkend zodat Animal Farm in de toekomst meer op eigen benen kan staan. Met de financiële bijdrage is inmiddels 1 persoon aangetrokken om de professionalisering en verdienmodellen gestalte te geven.

Activiteiten indoor skatebaan
Begin 2022 is een indoor skatebaan in Alkmaar geopend. De skatebaan is bedoeld als sociale ontmoetingsplek waar alle leeftijdsgroepen welkom zijn. De gemeente Alkmaar heeft de subsidie gebruikt om extra begeleiding te bieden aan jongeren uit de urban sports scene waarvoor de skatebaan als ontmoetingsplek dient. Met het geld worden, onder begeleiding van trainers en de jongerenwerker, activiteiten georganiseerd en nieuwe ontmoetingen gestimuleerd. Dit project is reeds opgestart.

Bron afbeelding links: https://www.opmeer.nl/
Bron afbeelding midden: Jaarverslag 2021 Animal Farm
Bron afbeelding rechts: www.skateparkstraat.nl

Overzicht projecten waarvoor subsidie verleend (vervolg)

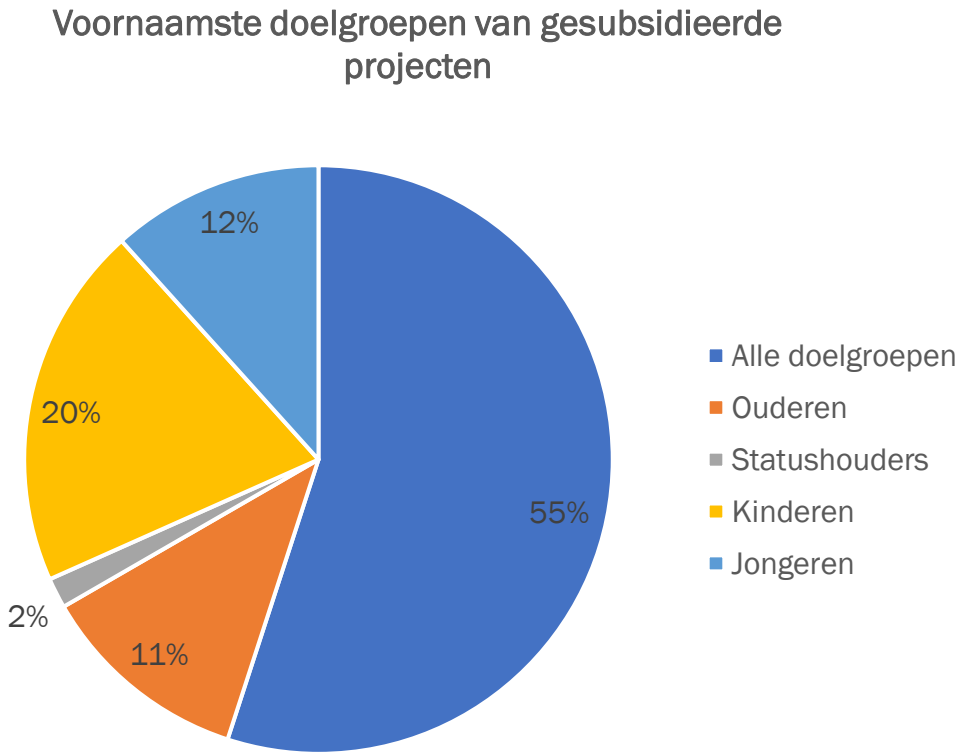
DECISIO

Ongeveer de helft van projecten voor een specifieke doelgroep
Van alle gesubsidieerde projecten is ongeveer de helft gericht op een specifieke doelgroep. Daarbinnen is de grootste doelgroep kinderen (20%) en vervolgens jongeren (12%) en ouderen (11%).

Projecten voor kinderen gaan met name over het (her)ontwikkelen van speelplaatsen en schoolpleinen om op die manier ontmoetingen te stimuleren en faciliteren.

De projecten voor ouderen zijn vooral gericht op het (opnieuw) in contact brengen van deze doelgroep met elkaar en andere doelgroepen. Dit gebeurt op verschillende manieren zoals filmavonden, gezamenlijke maaltijden, wandelingen en markten.

Voor jongeren gaat het vaak om faciliteren van verschillende activiteiten. Bij drie gemeenten wordt bijvoorbeeld een skatepark heringericht en daarbinnen nieuwe activiteiten ontwikkeld. Daarnaast worden projecten vaak ingezet om extra activiteiten te kunnen ontwikkelen/uitvoeren door het bestaande jongerenwerk.

Voorbeelden projecten

DECISIO

Uit met de bus van SamenMeer
De vrijwilligersvereniging SamenMeer heeft twee 9-persoon bussen tot hun beschikking. Met de subsidie van de provincie Noord-Holland heeft de gemeente Landsmeer projecten van SamenMeer ondersteund. SamenMeer zet deze bussen in om kleinschalige uitstapjes te organiseren voor kwetsbare en/of niet mobile ouderen. De uitjes worden begeleid door ervaren vrijwillige chauffeurs en door de coördinator van SamenMeer. Het doel van dit project is om ontmoetingen weer op te starten na een periode van stiltand tijdens de coronapandemie.

De Dorpsverbinder
In de gemeente Beverwijk is de subsidie van de provincie Noord-Holland o.a. besteed aan de Dorpsverbinder. De dorpsverbinder is sinds februari 2022 actief en zorgt ervoor dat uiteenlopende organisaties, verenigingen en buurtbewoners met elkaar kunnen samenwerken. Op het vlak van welzijn, zorg en sport helpt de dorpsverbinder bestaande activiteiten verder, brengt nieuwe initiatieven onder de aandacht, verstevigt netwerken, etc. Ook wordt gewerkt aan de omvorming van het dorpshuis De Moriaan naar het Huis van het Dorp. De Dorpsverbinder vloeit voort uit een van de aanbevelingen uit het eindverslag van de Aanjager Dorpsplan Wijk aan Zee.

MidzomerMokum Amsterdam
MidzomerMokum is een zomerprogramma voor alle jeugd in de gemeente Amsterdam. Het is een verzamelnaam voor veel verschillende initiatieven door heel de stad (sport, muziek, theater, kunst, techniek, etc.) met als doel om ontmoetingen te stimuleren en talentontwikkeling aan te jagen. Met de subsidie van de provincie Noord-Holland heeft gemeente Amsterdam het bestaande project kunnen uitbreiden met meerdere activiteiten. Naast de zomereditie is er ook een herfsteditie georganiseerd en komt er in 2022 een wintereditie.

Bron afbeelding links: https://www.samenmeerlandsmeer.nl/fotogalerij/
Bron afbeelding midden: www.moriaan.nl
Bron afbeelding rechts: https://bkb.nl/midzomer-mokum/

VOORLOPIGE BEVINDINGEN

Voorlopige bevindingen

DECISIO

UVR Versterken Maatschappelijke Sector

- **Onbekend beleidsterrein voor de provincie**: de maatschappelijke sector is een relatief onbekend beleidsterrein voor de provincie Noord-Holland. Het is (uiteraard) veel meer het domein van gemeenten.
- **Veel energie gestoken in bekendheid regeling**: door onbekendheid met het werkveld en het ontbreken van een actueel en volledig netwerk heeft de provincie veel energie gestoken in het op orde krijgen van het overzicht van de juiste contactpersonen en –gegevens. Daarna is door de provincie veel werk gemaakt, via informatiebijeenkomsten en adviesgesprekken, van het aanwakkeren van gemeenten/initiatieven om subsidie aan te vragen. De provincie heeft de regeling actief onder de aandacht van gemeenten gebracht.
- **18 van de 44 gemeenten in Noord-Holland dienden een subsidieaanvraag in**: tot 1 oktober 2022 hebben inmiddels 18 van de 44 Noord-Hollandse gemeenten een subsidieaanvraag ingediend bij de provincie Noord-Holland. Hiervan hebben tot nu toe 13 gemeenten een subsidie verleend gekregen voor hun maatschappelijke projecten. Verder zijn nog eens 13 gemeenten bezig om hun subsidieaanvraag voor te bereiden en daarna in te dienen. Mogelijk zullen dus op termijn in totaal 31 van de 44 gemeenten gebruik maken van de regeling.

Financiën

- **2,6 miljoen euro subsidie verleend**: tot 1 oktober 2022 heeft de provincie Noord-Holland ca. 2,6 miljoen euro subsidie verleend. Dit is ongeveer een derde van het totale subsidiebedrag (7,5 miljoen euro). Er is per 1 oktober 2022 dus nog zo'n 5 miljoen euro beschikbaar binnen de regeling voor de stimulering van projecten in de maatschappelijke sector.
- **Bij aanvragen wordt plafondbedrag niet altijd gehaald**: gemeenten die tot nu toe een aanvraag hebben ingediend, gebruiken niet altijd het voor hen volledige, beschikbare subsidiebedrag. Ongeveer de helft van de gemeenten heeft op dit moment nog subsidiebudget beschikbaar voor een eventuele vervolgaanvraag.

Gesubsidieerde projecten

- **Gesubsidieerde projecten voornamelijk gericht op ontmoeten**: ca. 40 procent van de projecten stimuleert ontmoetingen door het (her)ontwikkelen van speel- en ontmoetplaatsen zoals schoolpleinen en skatebanen. De overige projecten binnen deze doelstelling zijn gericht op activiteiten die ontmoetingen stimuleren (zoals markten, buurtinitiatieven, gezamenlijke maaltijden, etc.).
- **Ongeveer de helft van projecten voor een specifieke doelgroep:** van alle gesubsidieerde projecten is ongeveer de helft gericht op een specifieke doelgroep. Daarbinnen is de grootste doelgroep kinderen (20%) en vervolgens jongeren (12%) en ouderen (11%).
- **Opgestart of start is aanstaande**: de meeste projecten, die mogelijk zijn gemaakt door de subsidie, zijn inmiddels opgestart of is de start op korte termijn aanstaande. NB: het gaat hierbij niet alleen om 'nieuwe' projecten, vaak gaat het ook om een doorstart of uitbreiding van een al bestaand project.

Voorlopige bevindingen

DECISIO

Overall beeld tot nu toe

De looptijd van de gesubsidieerde maatschappelijke projecten is nog te kort en beperkt geweest om al zicht te hebben op eventuele, concrete resultaten en effecten. De mogelijkheid tot een aanvraag voor een subsidies middels de uitvoeringsregeling voor de maatschappelijke sector loopt nog door tot 1 augustus 2023. Decisio zal omstreeks de zomer van 2023, in opdracht van de provincie Noord-Holland, de kwalitatieve evaluatie van de uitvoeringsregeling uitvoeren. Onder voorbehoud van nog nieuwe, te subsidiëren projecten en het verdere verloop van de al gesubsidieerde projecten komen we tot de volgende, voorlopige bevindingen:

- **Veel werk en energie**: de provincie heeft veel werk moeten maken van en energie gestoken in het bekend maken van de uitvoeringsregeling en het aanjagen en –wakkeren van gemeenten om subsidie aan te vragen. Dit blijft ook voor de resterende looptijd van de regeling een aandachtspunt. Zonder deze inzet van de provincie Noord-Holland was de uitvoeringsregeling waarschijnlijk in mindere mate benut geweest.
- **De regeling komt op gang**: de stroom aan subsidieaanvragen is, na inspanning van de provincie Noord-Holland, inmiddels op gang gekomen. Bij 18 van de 44 gemeenten zijn maatschappelijke projecten gesubsidieerd. In potentie kan dit – op niet al te lange termijn – oplopen tot projecten bij in ieder geval 31 van de 44 gemeenten in de provincie Noord-Holland.
- **Beschikbare subsidiebudget lijkt afdoende:** het voor de regeling beschikbare bedrag van 7,5 miljoen euro lijkt vooralsnog voldoende te zijn om te voldoen aan de vraag. Er is per 1 oktober 2022 nog 5 miljoen euro beschikbaar. Gelet op het huidige verloop van het aantal aanvragen en de niet gerealiseerde ruimte binnen de gemeentelijke plafondbedragen lijkt het aannemelijk dat deze uitvoeringsregeling niet geheel benut zal worden (onderuitputting).
- **Gesubsidieerde projecten zijn divers en breed ingestoken, 'ontmoeten' is de rode draad**: de subsidies van de provincie Noord-Holland worden ingezet voor zeer uiteenlopende en diverse maatschappelijke projecten. De regeling maakt dat ook mogelijk (en dit was ook een achterliggende beweegreden voor de regeling). Het 'ontmoeten' is bij de meeste projecten de belangrijkste rode draad. Dit is ook in lijn met het hoofddoel van de regeling om, na circa twee jaar beperkingen door corona, mensen weer in de gelegenheid te stellen en te stimuleren om elkaar te ontmoeten. Juist ook voor die doelgroepen waarvoor dat erg belangrijk is zoals kinderen, jongeren en ouderen.

AANGENOMEN

M42-2020/PS 18-05-2020
(punt 10)

Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds

Provinciale Staten van Noord-Holland, in (digitale) vergadering bijeen den dage 18 mei 2020 te Haarlem,

Het is de verwachting dat het Corona-virus Nederland in een diepe recessie zal duwen. In alle scenario's van het CPB is er sprake van een recessie; in het meest milde scenario een krimp van 1,2% en in het zwaarste scenario een krimp van 7,7%. Voor heel Nederland wordt circa 24 procent van de banen direct of indirect getroffen door de maatregelen. Dit betreft in totaal 2,5 miljoen banen. Tevens dreigt de crisis diep in te grijpen in het culturele en maatschappelijke leven.

De indieners willen dat de provincie, binnen haar mandaat, een krachtige rol speelt om die negatieve economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland op de midden en langere termijn zoveel mogelijk te verzachten en daarbij oog te hebben voor andere grote uitdagingen waar de provincie voor staat, zoals de energietransitie. De indieners achten het noodzakelijk dat er, zo snel als politiek, bestuurlijk en ambtelijk mogelijk, een economisch en sociaal cultureel herstelprogramma in onze provincie geïmplementeerd gaat worden.

Onze motie roept dan ook op tot het volgende:

Constaterende dat:
- Nederland hard wordt geraakt door de uitbraak van het Coronavirus;
- De maatregelen die genomen zijn om de gevolgen van die uitbraak op de volksgezondheid zo goed mogelijk te beheersen grote negatieve gevolgen hebben op de economische, maatschappelijke en culturele infrastructuur in Noord-Holland;
- Er landelijk regelingen zijn getroffen om die negatieve gevolgen op *korte* termijn enigszins op te vangen;
- De economische en maatschappelijke gevolgen op de *midden* en *langere* termijn sterk gevoeld zullen worden door Noord-Hollanders;
- Daarnaast de duurzaamheidsopgave in Noord-Holland onder druk kan komen te staan;

Overwegende dat:
- De provincie Noord-Holland onder meer als opgave heeft om de economische en maatschappelijke ontwikkeling op een duurzame wijze te stimuleren.
- Er thans, naast de recent door Gedeputeerde Staten aangekondigde maatregelen, geen concreet plan of fonds is om de negatieve gevolgen van de uitbraak van het Coronacvirus op de economische en maatschappelijke infrastructuur te verzachten en te dempen;
- Het zeer wenselijk is dat er snel zo'n concreet plan of fonds komt;
- De maatregelen in dit plan of fonds zich binnen het mandaat van de provincie moet bevinden doch daarbinnen breed uitgezet moeten worden;
- Er gezocht moet worden naar de beste combinatie in Noord-Holland van brede economische stimulering, duurzame ontwikkeling en grootste verspreiding van nut over ondernemers en inwoners;
- De financiën van de provincie het mogelijk niet toelaten om dekking te vinden in de eigen middelen maar het toch wenselijk is om een zeer significant bedrag ter beschikking te stellen;

Roept het college van Gedeputeerde Staten op om:

- Zo snel mogelijk te inventariseren hoe de economische en maatschappelijke infrastructuur op een duurzame manier gestimuleerd en versterkt kan worden en met een voorstel te komen voor het instellen van een Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds dat zich daarop richt.
- Hierbij de aandacht te richten op:
    - verduurzaming van de bebouwde omgeving, inclusief maatschappelijk vastgoed, waarbij centraal staat dat er geen lastenverhoging voor eigenaren en huurders plaats zal vinden en dat deze verduurzaming onderdeel uit zal maken van de bijdrage die Noord-Holland doet aan het realiseren van de doelen van het Klimaatakkoord;
    - versterking van de culturele en maatschappelijke infrastructuur;
    - het als uitgangspunt nemen dat maatregelen voornamelijk revolverend zijn;
    - als startpunt te nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 100 mln;
    - financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te overwegen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken;
    - het voorkomen van versnippering van middelen.
- Aan de Staten een voorstel te doen, uiterlijk bij de begroting 2021, en hierbij ook de eventuele invloed en uitwerking op de diverse beleidsterreinen inzichtelijk te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Indieners:

VVD Noord-Holland
Erik van der Maas

GroenLinks Noord-Holland
Rosan Kocken

PvdA Noord-Holland
Lars Voskuil

D66 Noord-Holland
Amélie Strens

CDA Noord-Holland
Dennis Heijnen

randstedelijke rekenkamer
flevoland | noord-holland | utrecht | zuid-holland

Aan Provinciale Staten van de provincies Flevoland,
Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland

Datum	*Bijlage(n)*	*Uw kenmerk*	*Ons kenmerk*
30 augustus 2023			

Onderwerp
Ontslag per 1 november 2023

Geachte leden van Provinciale Staten,

Sinds 1 november 2008 werk ik met veel plezier bij de Randstedelijke Rekenkamer. In de afgelopen vijftien jaar heb ik ruim 130 onderzoeksrapporten mogen begeleiden. Ik ben er trots op dat in achtereenvolgende externe evaluaties in 2008, 2013 en 2019 de Randstedelijke Rekenkamer van u steeds meer waardering krijgt voor haar werkzaamheden en producten. Uit medewerkerstevredenheids-onderzoeken van 2018 en 2022 blijkt dat het team met enthousiasme onderzoek doet en een fijne werkomgeving ervaart. Dat doet mij veel genoegen.

U heeft besloten om met ingang van dit jaar het budget van de Rekenkamer te verhogen, waardoor capaciteitsuitbreiding mogelijk is en de Rekenkamer nog meer (verzoek)onderzoeken voor u kan gaan doen.

Al met al is dit voor mij een moment om het stokje over te dragen aan een opvolgende bestuurder-directeur en per 1 november aanstaande mijn ontslag aan te bieden.

Ik wens u veel succes met uw belangrijke werk.

Met vriendelijke groet,

dr.ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA

bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110 | 1043 EJ AMSTERDAM | 020 - 5818 585
info@randstedelijke-rekenkamer.nl | www.randstedelijke–rekenkamer.nl

metropool
regioamsterdam

Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht (editie 74 - 19 september 2023)

Geachte Raadsleden en Statenleden in de Metropoolregio Amsterdam,

Met deze maandelijkse brief informeren wij u in het kort over actuele ontwikkelingen van de samenwerking in de MRA. Dit maandelijkse MRA Raads- en Statenleden Bericht wordt ook gearchiveerd op de MRA-website.

Nieuws uit de Metropoolregio Amsterdam

- Hoogleraar in aftrap podcastserie MRA: 'Schaarste dwingt tot onvermijdelijke keuzes in regio'
- Blik achter de schermen bij circulaire textielinitiatieven
- Onderzoekers: ingrijpen noodzakelijk voor balans water- en landgebruik in Heuvelrug Gooi en Vechtstreek
- Tweede Kamer verklaart opening Lelystad Airport controversieel
- Brede welvaart: inwoners grootstedelijke regio's welvarender, maar minder gelukkig
- Pilot MRA in Brussel nu echt van start

Onvermijdelijke keuzes in onze regio

Op dinsdagavond 12 september spraken ruim honderd raads- en Statenleden en bestuurders met elkaar in het Cobra Museum, onder de titel 'Onvermijdelijke keuzes in onze regio'. Dit als vervolg op de State of The Region van 11 juli jl. waar MRA-voorzitter Femke Halsema een Oproep uitsprak en de Ecocnomische Verkenningen MRA 2023 werden toegelicht.
De bijeenkomst begon met een presentatie van prof. dr. Henri de Groot. Daarna volgden in vier groepen een onderling politiek-bestuurlijk gesprek tussen raads- en Statenleden en bestuurders aan de hand van stellingen over arbeidsmarkt, woningbouw, verduurzaaming en mobiliteit.

Alle datums van 2024

Op de website van de MRA treft u de planning voor het kalenderjaar 2024, inclusief de datums wanneer alle agenda's en bijlagen van de vergaderingen op de website staan. Ook de datums van het traject van de nieuwe MRA Agenda zijn hierin opgenomen.

De datums van de bestuurlijke platforms en portefeuillehouderoverleggen volgen later. De datums van de Raadtafel worden nog vastgesteld in de vergadering van de Raadtafel van 20 september.

Termini 179
1025 XM Amsterdam

info@metropoolregioamsterdam.nl
www.metropoolregioamsterdam.nl

De eerste podcast van Metropoolregio Actueel gaat over brede welvaart en over onvermijdelijke keuzes

In de eerste aflevering van de MRA-podcastserie 'Metropoolregio Actueel' praat presentator Frank Kromer met prof. dr. Henri de Groot over de huidige staat van de regio, over het begrip 'brede welvaart' en over onvermijdelijke keuzes die gemaakt moeten worden in de MRA. De Groot is hoogleraar Regionaal Economische Dynamiek aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en lid van de SER.

Deze podcast is ook te vinden via Spotify en is onderdeel van de podcast-reeks Metropoolregio Actueel. In de aanloop naar de nieuwe MRA Agenda, die in oktober 2024 wordt gelanceerd, wordt deze reeks podcasts opgenomen. Hierin komen veel potentiële onderwerpen van de nieuwe MRA Agenda aan de orde.

De eerstvolgende podcasts gaan over wonen en energie en worden in oktober opgenomen.

Traject nieuwe MRA Agenda

In de deelregio's is gestart met de gesprekken om te komen tot het opstellen van een propositie van de deelregio als bouwsteen voor de nieuwe MRA Agenda. Het voorstel, inclusief de planning, van het gehele traject om te komen tot de nieuwe MRA Agenda staat op de MRA-website.

Agenda's en verslagen Bestuur, Algemene Vergadering, Raadtafel en Platforms

Alle informatie, agenda's en stukken van het MRA Bestuur, MRA Raadtafel, MRA Algemene Vergadering, en de platforms Economie, Ruimte en Mobiliteit kunt u vinden op de website van de MRA. Hieronder staan de data van de eerstvolgende Raadtafel en Algemene Vergadering:

Agenda	*MRA Raadtafel*	*MRA Algemene Vergadering*
Wo 29 nov 2023	di 12 december 19.30 uur	20 december 10.00 uur

Terugkoppeling MRA Raadtafel

De dag na het verschijnen van dit Bericht aan raden en Staten is de MRA Raadtafel (20 september 2023). De Terugkoppeling van de Raadtafel treft u uiterlijk 27 september op de website.

Eén pagina voor Jaarplanning, Termijnagenda en proces nieuwe MRA Agenda

Op de website van de MRA is een separate pagina gemaakt met daarop de Jaarplanning (versie 13 juli), Termijnagenda (versie 31 maart) en het proces van de nieuwe MRA Agenda (27 maart 2023). Op de Jaarplanning treft u alle MRA-

overleggen, waaronder alle bijeenkomsten van het Bestuur, de Algemene Vergadering, de Raadtafel en de bestuurlijke platforms.

Het eerstvolgende Bericht aan raden en Staten wordt eind van de volgende maand naar alle griffiers verzonden.

Middels deze brief hopen wij u voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Voor vragen of opmerkingen ben ik altijd bereikbaar.

Met vriendelijke groet,

Emiel Reiding
Directeur Metropoolregio Amsterdam
e.reiding@metropoolregioamsterdam.nl
06 - 39 36 20 77

*) De 33 deelnemers van de MRA zijn de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel, Uithoorn, Amsterdam, Almere, Lelystad, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdemeren, Beverwijk, Heemskerk, Uitgeest, Velsen, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad, Bloemendaal, Haarlem, Heemstede, Zandvoort, de provincies Noord-Holland en Flevoland, en de Vervoerregio Amsterdam.
**) De 7 deelregio's zijn: Almere-Lelystad, Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.

Dit digitale 'MRA Raads- en Statenleden Bericht' verschijnt maandelijks, met uitzondering van de zomermaanden.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
W. Kegel
CZ/FIN/SKA

Telefoonnummer +31235143679
kegelw@noord-holland.nl

Verzenddatum

Kenmerk
2079145/2083152

Uw kenmerk

Betreft: Vooraankondiging begroting 2024

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Opzet begroting 2024

Inleiding

Na het vaststellen van eerst de kaderbrief 2024 en de bespreking van het coalitieakkoord 'Verbindend vooruit!' vinden nu de voorbereidingen plaats om de inhoud van beide documenten op een herkenbare en evenwichtige wijze te verwerken in de begroting 2024. Om invulling te geven aan de op- en aanmerkingen die vanuit uw Staten en door de accountant zijn gemaakt ten aanzien van de leesbaarheid en informatiewaarde van de planning- en controldocumenten werken wij, om te beginnen, aan een vernieuwde invulling van de begroting. In deze brief zetten wij uiteen welke verbeteringen wij willen realiseren en hoe wij van plan zijn dit te doen.

Aanleiding
De omvang van de jaarstukken over 2022 bedraagt 364 pagina's. Wij delen de mening van de Staten dat de omvang van het document niet bijdraagt aan de leesbaarheid en de overzichtelijkheid van onze jaarstukken als verantwoordingsdocument richting zowel uw Staten als onze inwoners. Ook de accountant doet in haar verslag van bevindingen een aantal uitspraken over de omvang van onze jaarstukken met daarbij de aanbeveling om kritisch naar de omvang te kijken en na te gaan welke informatie achterwege kan blijven of compacter kan worden gepresenteerd om de leesbaarheid en informatiewaarde van de jaarstukken te vergroten. De kritische kanttekeningen op de omvang van de jaarstukken zijn eveneens van toepassing op de begroting omdat de jaarstukken één op één aan moeten sluiten op de begroting. Daarom is nu het moment om kritisch te kijken naar de opzet van de begroting en aanpassingen te doen die de leesbaarheid en informatiewaarde ten goede komen.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Betrokkenheid van uw Staten
Wij hechten er veel waarde aan om uw Staten goed mee te nemen in de opbouw van onze P&C documenten. Het zou daarom onze voorkeur hebben om voorafgaand aan het opstellen van de begroting met uw Staten in gesprek te gaan over de voorgenomen verbeteringen. Helaas is dat vanwege de verkiezingen dit jaar en de korte doorlooptijd die daaruit volgt tussen het opstellen van de begroting en de verzending aan uw Staten, alsmede het zomerreces dat hier tussendoor komt, voor de begroting 2024 niet mogelijk.

Omdat wij er vanuit gaan dat u de gewenste verbeteringen zo snel mogelijk doorgevoerd ziet en niet wilt wachten tot de begroting 2025, en daarmee ook de jaarrekening 2025, hebben wij als college besloten om de begroting 2024 al uit te werken in een nieuw en compacter format. Tijdens een speciale themasessie over de begroting informeren wij uw Staten direct na het reces graag over de nieuwe opbouw van de begroting. Na de vaststelling van de begroting willen wij graag met u de gekozen vorm en geboden informatie evalueren, zodat eventuele gewenste aanpassingen verwerkt kunnen worden in de begroting van 2025.

Overzicht belangrijkste aanpassingen

Rapporteren op beleidsdoelniveau
De huidige begroting is opgebouwd aan de hand van een doelenboom, waarbij elk begrotingsprogramma een maatschappelijk doel nastreeft. Daarin is een onderverdeling gemaakt in verschillende beleidsdoelen, met daaronder weer een verdeling in operationele doelen. Deze gelaagdheid zorgt ervoor dat er 79 operationele doelen in de begroting staan met elk een eigen beschrijving van context, provinciale rol etc. alsook een eigen budgettabel. Deze indeling op operationeel niveau zorgt voor een versplintering van de ambities en vaak onnodige tekstuele doublures. Tegelijkertijd neemt deze indeling een aanzienlijke hoeveelheid pagina's in beslag.

Om de sturing te verhelderen en aan te laten sluiten bij het sturingsniveau van u als PS zetten we de ambities meer op hoofdlijnen neer. Daarmee kunnen wij ons ook beter verantwoorden over het gevoerde beleid. Om dit te realiseren bundelen we de activiteiten die wij in de operationele doelen uitvoeren op het niveau van het beleidsdoel. Zo creëren we meer samenhang tussen de verschillende activiteiten die bijdragen aan hetzelfde beleidsdoel en wordt de verantwoording die wij daarover afleggen aan de Staten helderder.

We laten tegelijkertijd de hoofdstructuur van onze begroting zoveel mogelijk intact. Dat betekent dat de programma indeling niet wezenlijk wijzigt, en activiteiten alleen elders worden ondergebracht als daar een inhoudelijk logische reden voor is. In een aantal gevallen zal de naam iets aangepast worden om de actuele accenten herkenbaar te weerspiegelen.

Deze nieuwe opzet grijpen wij tevens aan om de koppeling tussen onze ambities en de beschikbare middelen nadrukkelijker naar voren te laten

komen. Daarbij kunnen we nog concreter de relatie leggen tussen de W-vragen die het BBV voorschrijft: Wat willen we bereiken, Wat gaan we ervoor doen, en Wat mag het kosten.

Leesbaarheid en informatiewaarde
Een andere aanpassing die wij in de begroting 2024 zullen doorvoeren om de leesbaarheid te verbeteren is het verplaatsen van een aantal elementen in de begroting naar de bijlage. Hiermee wordt de primaire tekst compact en blijft onderliggende informatie wel beschikbaar.
He betreft de wettelijke kaders per programma en de indicatoren van de brede basismonitor, zij belemmeren wat ons betreft de leesbaarheid van de begroting als zelfstandig document. Wij zullen in de tekst behulpzame links plaatsen naar de betreffende relevante kaders en indicatoren.

Vervolg

Direct na het zomerreces ontvangt u van ons zoals afgesproken de conceptbegroting. Wij hopen dat deze conceptbegroting een goede invulling geeft aan de gewenste verbetering van de leesbaarheid en informatiewaarde.

Daarnaast stellen wij voor om direct na vaststelling van de begroting 2024 het doorlopen proces en de uitwerking van het aangepaste begrotingsformat gezamenlijk te evalueren. De vergadering van de commissie Bestuur van 27 november lijkt ons daarvoor een geschikt moment

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

b/a voorzitter

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13240
Extern Zaak ID	2088498
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	14.b
Titel	Financiën: Ontwerpbesluit sluitingsverklaring stortplaats Insteekhaven (C-agenda's Leefomgeving - leidend- en Bestuur 16-10-2023)
Organisatieonderdeel	BU/BG

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**16 oktober 2023**

Toelichting

Volgens de Wet milieubeheer moeten alle stortplaatsen gesloten worden waar op of na 1 september 1996 nog afval gestort is. Het college van Gedeputeerde Staten is verantwoordelijk om aan deze wet te voldoen en om nazorg te leveren van deze gesloten stortplaatsen. Om de kosten van deze nazorg uit te voeren, is in het Nazorgfonds een doelvermogen opgebouwd. GS besluiten hierbij in ontwerp om de stortplaats als gesloten te verklaren. Dit ontwerp-besluit wordt gepubliceerd in het Provinciaal blad. In de zes weken na de publicatie is het mogelijk om schriftelijk of mondeling zienswijzen op het ontwerp van de sluitingsverklaring kenbaar maken. Het ontwerp-besluit wordt ter informatie toegestuurd aan Provinciale Staten. Na deze zienswijzenperiode van zes weken zullen GS een definitief besluit nemen. Na afgifte van de definitieve sluitingsverklaring, zal PS vaststellen hoe hoog het bedrag is dat wordt gereserveerd voor de nazorg van deze stortplaats. GS doen daarvoor een voorstel. Het benodigde doelvermogen voor de Nazorg bedraagt € 843.977,- bij sluiting op 1 januari 2024.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Gedeputeerde Staten

De Vries en Van de Wiel BV
De heer R. Moes
Toetsenbordweg 11
1033 MZ Amsterdam

Verzenddatum

Kenmerk
2088498/2090852

Uw kenmerk

Betreft: Ontwerpbesluit sluitingsverklaring stortplaats Insteekhaven te Den Helder Wet milieubeheer
Project: Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer

Onderwerp
Beschikking inzake gesloten verklaren van baggerstortplaats Insteekhaven te Den Helder.

Algemeen
Met ingang van 1 april 1998 is de Wet milieubeheer aangevuld met regels om te waarborgen dat gesloten stortplaatsen geen of zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu opleveren. Deze regels zijn slechts van toepassing op stortplaatsen waarvoor een vergunning ingevolge artikel 2.1 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is vereist, waar op of na 1 september 1996 afvalstoffen worden gestort. De Wet milieubeheer (Wm) belast, onder werking van de Wabo, Gedeputeerde Staten van de provincie waarin een gesloten stortplaats geheel of in hoofdzaak is gelegen, met de financiële, bestuurlijke en organisatorisch aspecten van de nazorg voor die stortplaats. Op grond van artikel 8.47, derde lid, van de Wm verklaren Gedeputeerde Staten een stortplaats voor gesloten, indien:

1. het storten van afvalstoffen is beëindigd;
2. voor zover een daartoe strekkend voorschrift voor de inrichting geldt, een bovenafdichting is gebracht; en
3. een eindinspectie door het bevoegd gezag is uitgevoerd waaruit is gebleken dat aan alle voorschriften, verbonden aan de vergunning voor de stortplaats, is voldaan en dat ook geen andere maatregelen ingevolge de Wet bodembescherming (Wbb) getroffen dienen te worden door degene die de stortplaats drijft, in geval van verontreiniging of aantasting van de bodem onder de stortplaats.

ONTWERP

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Vanaf het moment dat hun besluit tot gesloten verklaring van kracht wordt, zijn Gedeputeerde Staten belast met in principe de eeuwigdurende nazorg van de stortplaats. Voor dit besluit volgen wij de procedure omschreven in de afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (Awb)

Beschrijving stortplaats
Onderhavige beschikking heeft betrekking op de baggerstortplaats Insteekhaven. De inrichting is gelegen te Den Helder.

De stortplaats is tot 1990 door Rijkswaterstaat als afgesneden insteekhaven gebruikt voor het bergen van baggerspecie. Milieubeschermende voorzieningen werden in die tijd niet voorgeschreven. In 2006 is de stortplaats opnieuw in exploitatie genomen door VOF 't Oost (samenwerkingsverband van de gemeente Den Helder en De Vries en van de Wiel BV). Hiervoor hebben wij aan VOF 't Oost op 9 mei 2006 (kenmerk 2006/25992) een vergunning verleend op grond van de Wm voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting voor het storten van verontreinigde baggerspecie. Deze vergunning is van kracht en de voorschriften lopen totdat alle ter bescherming van het milieu getroffen technische voorzieningen zijn aangebracht en de stortplaats door Gedeputeerde Staten conform de Wm gesloten is verklaard.

Gelet op art.1.2 lid 5 van de Invoeringswet Wabo geldt voor een onherroepelijke vergunning voor categorieën van inrichtingen waar afvalstoffen nuttig worden toegepast of verwijderd, die vóór de inwerkingtreding van de Wabo is verleend, van rechtswege een omgevingsvergunning met een geldigheidstermijn voor onbepaalde tijd. Bij de onderhavige inrichting is dat het geval.
VOF 't Oost is gestart met de exploitatie van de stortplaats onder de Wm. De verleende milieuvergunningen voorzien daarom in milieubeschermende voorzieningen voor zowel het door VOF 't Oost gestorte verontreinigde baggerspecie als het daaronder liggende baggerspecie van Rijkswaterstaat. De aanwezige nazorgvoorzieningen betreffen een monitoring netwerk en een dichte eindafwerkingsconstructie bestaande uit een steunlaag, een folie, een hemelwaterdrainage en een deklaag van grond met een grasvegetatie, alsmede zakbaken. De hemelwaterdrainage loost op het Noordhollandsch Kanaal via een verzamelput en een afvoerleiding door de dijk van het Noordhollandsch Kanaal en een uitstroomvoorziening in de dijk.

ONTWERP

De locatie is niet vrij toegankelijk door een aanwezig hekwerk met twee poorten en is ingericht als extensief groen. De nazorgvoorzieningen bevinden zich binnen de hekwerken, uitgezonderd een deel van het monitoring netwerk en een deel van de afvoer op het Noordhollandsch Kanaal.

Van de aangrenzende weg en het aangrenzende verharde terrein stroomt hemelwater af op een goot bij de poort, het laagste punt, en gaat vandaar af mee met de hemelwaterafvoer van het depot. Voor de aangrenzende verhardingen is dit de enige mogelijke afvoer van hemelwater.

Een schermwandconstructie voor de exploitatie aan de zijde van de Waddenzee is nog aanwezig onder maaiveld maar is geen voorziening voor de nazorg.

In het door ons goedgekeurde nazorgplan zijn alle noodzakelijke nazorgmaatregelen beschreven. Het nazorgplan geeft op systematische wijze inzicht in de wijze waarop de nazorg nu en in de toekomst zal worden aangepakt.
In de sluitingsprocedure is een juridisch onderzoek uitgevoerd alsmede een eindinspectie. In het kader van dit onderzoek zullen de rechten en verplichtingen van de VOF ‘t Oost worden afgehandeld voor de overdracht ten behoeve van de nazorg. De eindinspectie heeft informatie opgeleverd omtrent de staat van de beschermende voorzieningen, het functioneren en de resterende levensduur.
Deze informatie is opgenomen in het nazorgplan.

De in het nazorgplan omschreven maatregelen, activiteiten en kosten daarvan vormen voor de berekening van het doelvermogen en de heffingen een grondslag die op grond van voortschrijdend inzicht kan worden gewijzigd door Provinciale Staten. Dit kan leiden tot aanpassing van het doelvermogen en de heffingen.

Overwegingen
Op de onderhavige stortplaats zijn de in titel 8.2 Wabo opgenomen regels met betrekking tot gesloten stortplaatsen van toepassing, omdat:
a. daarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 2.1 Wabo is vereist;
b. daarop op of na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort.

Het storten van afvalstoffen op onderhavige stortplaats is in 2018 beëindigd.

Door RoyalHaskoning DHV is een eindinspectie uitgevoerd en

ONTWERP

vastgelegd in het rapport Eindinspectie Baggerstortplaats Insteekhaven Den Helder van 5 december 2022 (kenmerk BH8836-MI-RP-221205-1118). Uit deze eindinspectie is gebleken dat aan alle in onze vergunning gestelde eisen is voldaan. De geconstateerde problemen zijn opgelost middels gedane herstelwerkzaamheden.

In het door Bodemzorg (kenmerk SF/PR/27349/BOD) opgestelde nazorgplan zijn alle noodzakelijke nazorgmaatregelen beschreven. Dit nazorgplan hebben wij op 8 februari 2023 goedgekeurd.

Besluit
Gelet op het bepaalde in de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht, Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de vergunning, de eindinspectie, het nazorgplan en onze bovenstaande overwegingen, besluiten wij, de stortplaats Insteekhaven, gelegen te Den Helder op 1 januari 2024 voor gesloten te verklaren.
Deze beschikking heeft betrekking op de inrichting die wij op 9 mei 2006 (kenmerk 2006/25992) vergund hebben en waarvoor wij op 8 februari 2023 (kenmerk1928422/1974304) het nazorgplan hebben goedgekeurd.

Terinzagelegging
Dit betreft een ontwerp-besluit. Wij leggen ons ontwerp-besluit inzake het gesloten verklaren van baggerstortplaats Insteekhaven te Den Helder gedurende 6 weken ter inzage.
U kunt de stukken vinden op:
https://www.noord-holland.nl/Actueel/Terinzageleggingen
https://www.overheid.nl

Zienswijzen
Een ieder kan schriftelijk of mondeling zienswijzen op het ontwerpbesluit kenbaar maken. Hiertoe ligt het ontwerp-besluit gedurende een periode van zes weken ter inzage.
Voor informatie over de plaats van terinzagelegging en de termijn waarbinnen kan worden gereageerd wordt verwezen naar de kennisgeving in het Provinciaal Blad, waarmee dit ontwerp-besluit is gepubliceerd en de website van de provincie.

Zienswijzen kunnen schriftelijk worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Directie B&U, Sector Bodem en Groen, postbus 3007 2001 DA Haarlem of per email: info.div@noord-holland.nl Indien u mondeling een zienswijze wilt indienen, kunt u een afspraak maken via telefoonnummer 023-5143991.

ONTWERP

Kopie aan (inclusief ontwerp-besluit GS)
- Burgemeester en Wethouders van de gemeente Den Helder
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Het Hoogheemraadschap van Hollands Noorderkwartier

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten

van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

ONTWERP

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De Vries en Van de Wiel BV
De heer R. Moes
Toetsenbordweg 11
1033 MZ Amsterdam

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. E.P. de Vos
BU/BG

Telefoonnummer +31235143991
vose@noord-holland.nl

Verzenddatum
8 februari 2023

Kenmerk
1928422/1974304

Uw kenmerk

Betreft: Besluit goedkeuren nazorgplan baggerstortplaats Insteekhaven te Den Helder, Wet milieubeheer
Project: Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer

Aanvraag
De besloten vennootschap De Vries en Van de Wiel heeft voor de locatie baggerstortplaats Insteekhaven te Den Helder gevraagd om het volgende besluit:

- Goedkeuren van het Nazorgplan (artikel 8.49 lid 3 Wet milieubeheer).

Wij hebben de aanvraag ontvangen op 22 november 2022.

De aanvraag bestaat uit het volgende document, dat deel uitmaakt van dit besluit:

- Nazorgplan Insteekhaven te Den Helder opgesteld door Bodemzorg (kenmerk SF/PR/27349/BOD d.d.16 november 2022).

Het document betreft een geactualiseerd nazorgplan, en vervangt het voorgaande nazorgplan d.d. 9 februari 2011 van de Grontmij.

Wettelijk kader
In paragraaf 8.2 van de Wet milieubeheer (hierna: Wm) worden regels gesteld inzake gesloten stortplaatsen. Een en ander ter waarborging dat gesloten stortplaatsen (waarop na 1 september 1996 nog afvalstoffen zijn of worden gestort) ook na sluiting daarvan geen of zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu hebben. Deze maatregelen worden aangeduid als nazorg (zie ook artikel 8.49 lid 1 en 2 Wm).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Op grond van artikel 8.49 lid 3 van de Wm wordt bepaald dat degene die een stortplaats drijft een nazorgplan dient op te stellen, waarin de nazorgmaatregelen dienen te worden uitgewerkt. Wij beslissen binnen dertien weken na indiening van dit plan omtrent de goedkeuring.

Titel 15.11 van de Wm bevat financiële bepalingen over de zorg van gesloten stortplaatsen. De provincies zijn verplicht een heffing in te stellen ter bestrijding van de kosten van deze zorg. Voor de bepaling van de hoogte van de nazorgkosten en daarop gebaseerd de hoogte van de heffing zijn nazorgplannen van groot belang.

Wettelijke procedure
Wij besluiten de procedure volgens afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (verder: Awb) op dit besluit toe te passen onder inachtneming van de termijn van artikel 8.49 lid 3 Wm.

In het Provinciaal Blad van Noord-Holland 2022, 14883 is het ontwerpbesluit gepubliceerd.

Het ontwerpbesluit en het nazorgplan hebben van 15 december 2022 tot 26 januari 2023 ter inzage gelegen. Binnen deze termijn zijn geen zienswijzen naar voren gebracht.

Overwegingen
Conform de Beleidsregel toetsing nazorgplannen stortplaatsen Noord-Holland 2018, met als toetsingskader de “IPO-checklist 2014 nazorgplannen stortplaatsen en nazorgplannen baggerdepots” hebben wij het nazorgplan voor baggerstortplaats Insteekhaven te Den Helder beoordeeld. Op basis van dit nazorgplan zal middels het rekenmodel RINAS 4.0 het doelvermogen en de heffingen worden bepaald voor de nazorg van de baggerstortplaats Insteekhaven.

De stortplaats is tot 1990 door Rijkswaterstaat als afgesneden insteekhaven gebruikt voor het bergen van baggerspecie. Milieubeschermende voorzieningen werden in die tijd niet voorgeschreven. In 2006 is de stortplaats opnieuw in exploitatie genomen door VOF ‘t Oost (samenwerkingsverband van de gemeente Den Helder en De Vries en van de Wiel BV). Hiervoor hebben wij aan VOF ‘t Oost op 9 mei 2006 een vergunning verleend op grond van de Wm (kenmerk 2006/25992) voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting voor het storten van verontreinigde baggerspecie. Deze vergunning is van kracht en de voorschriften lopen tot dat alle ter bescherming van het milieu getroffen technische voorzieningen zijn aangebracht en de stortplaats door Gedeputeerde Staten conform de Wm gesloten is verklaard.

Gelet op art.1.2 lid 5 van de Invoeringswet Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) geldt voor een onherroepelijke omgevingsvergunning voor categorieën van inrichtingen waar afvalstoffen nuttig worden toegepast of verwijderd, die vóór de inwerkingtreding van de Wabo is verleend, van rechtswege een geldigheidstermijn voor onbepaalde tijd. Bij de onderhavige inrichting is dat het geval.
VOF 't Oost is gestart met de exploitatie van de stortplaats onder de Wm. De verleende milieuvergunningen voorzien daarom in milieubeschermende voorzieningen voor zowel het door VOF 't Oost gestorte verontreinigde baggerspecie als het daaronder liggende baggerspecie van Rijkswaterstaat. De aanwezige nazorgvoorzieningen betreffen een monitoring netwerk en een dichte eindafwerkingsconstructie bestaande uit een steunlaag, een folie, een hemelwaterdrainage en een deklaag van grond met een grasvegetatie, alsmede zakbaken. De hemelwaterdrainage loost op het Noordhollandsch Kanaal via een verzamelput en een afvoerleiding door de dijk van het Noordhollandsch Kanaal en een uitstroomvoorziening in de dijk.

De bestemming is niet vrij toegankelijk door een aanwezig hekwerk met twee poorten en ingericht als extensief groen. De nazorgvoorzieningen bevinden zich binnen de hekwerken, uitgezonderd een deel van het monitoring netwerk en een deel van de afvoer op het Noordhollandsch Kanaal.

Van de aangrenzende weg en het aangrenzende verharde terrein stroomt hemelwater af op een goot bij de poort, het laagste punt, en gaat vandaar af mee met de hemelwaterafvoer van het depot. Voor de aangrenzende verhardingen is dit de enige mogelijke afvoer van hemelwater.

Een schermwandconstructie voor de exploitatie aan de zijde van de Waddenzee is nog aanwezig onder maaiveld maar is geen voorziening voor de nazorg.

In het nazorgplan zijn alle noodzakelijke nazorgmaatregelen beschreven. Het nazorgplan geeft op systematische wijze inzicht in de wijze waarop de nazorg nu en in de toekomst zal worden aangepakt.
In de sluitingsprocedure is een juridisch onderzoek uitgevoerd alsmede een eindinspectie. In het kader van dit onderzoek zullen de rechten en verplichtingen van de VOF 't Oost worden afgehandeld voor de overdracht ten behoeve van de nazorg. De eindinspectie heeft informatie opgeleverd omtrent de staat van de beschermende voorzieningen, het functioneren en de resterende levensduur.
Deze informatie is opgenomen in het nazorgplan.

De in het nazorgplan omschreven maatregelen, activiteiten en kosten daarvan vormen voor de berekening van het doelvermogen en de heffingen een grondslag die op grond van voortschrijdend inzicht kan worden gewijzigd door Provinciale Staten. Dit kan leiden tot aanpassing van het doelvermogen en de heffingen.

Zienswijzen
Naar aanleiding van het ontwerpbesluit zijn binnen de periode van terinzagelegging geen zienswijzen naar voren gebracht.

Besluit
Gelet op het bovenstaande, alsmede artikel 8.49 lid 3 van de Wet milieubeheer besluiten wij het ingediende nazorgplan (kenmerk SF/PR/27349/BOD d.d.16 november 2022) goed te keuren.

Kopie aan
- Burgemeester en Wethouders van de gemeente Den Helder
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Het Hoogheemraadschap van Hollands Noorderkwartier

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens deze,

directeur Beheer en Uitvoering
mw. Lindy Molenkamp

Deze brief is digitaal vastgesteld en daarom niet ondertekend.

BEROEP
Dit besluit en de bijbehorende stukken liggen gedurende een termijn van zes weken ter inzage (zie voor informatie daarover de kennisgeving waarmee dit besluit is gepubliceerd). Als u belanghebbende bent, kunt u binnen deze termijn tegen dit besluit schriftelijk beroep instellen bij : Rechtbank Noord-Holland Sectie Bestuursrecht Postbus 1621, 2003 BR Haarlem.

U kunt telefonisch een folder aanvragen over de beroepsprocedure via het telefoonnummer van Informatie Rijksoverheid (tel: 1400) of via de internetsite www.Rijksoverheid.nl.

U kunt ook digitaal beroep instellen bij genoemde rechtbank via http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

NAZORGPLAN

Insteekhaven te Den Helder

Opdrachtgever:	Milieupark Oost
Projectnummer:	210551
Kenmerk:	SF/PR/27349/BOD
Versie	Definitief

Opgesteld door:	A.J. Feenstra
Collegiale toets:	A. Boender
Projectleider:	A.J. Feenstra

Datum: 16 november 2022

Bodemzorg is een 100% deelneming van NV Afvalzorg Holding en is voor haar werkzaamheden gecertificeerd volgens de kwaliteitsnorm NEN-EN-ISO-9001:2015 nl de veiligheidsnorm VCA**: 2008:5.1, de milieunorm EN-ISO-14001:2015 en de normen BRL SIKB 2000 en 6000. De aandacht van Bodemzorg voor kwaliteit, arbeidsomstandigheden en milieu wordt zoveel als mogelijk geïntegreerd in de bedrijfsvoering, waarbij de doelen meetbaar worden gemaakt.

Bodemzorg streeft ernaar om alle emissies naar lucht, water en bodem te minimaliseren en in ieder geval onder de aanvaardbare, wettelijke normen te houden. Bewaking geschiedt op basis van geavanceerde monitorings- en nazorgtechnieken. Daar waar een hoger milieurendement haalbaar is, zal Bodemzorg op basis van inzicht, kennis en ervaring streven naar het toepassen van nieuwe ontwikkelingen en technieken, zelfs voordat deze in regelgeving zijn verwerkt.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

INHOUDSOPGAVE pagina

	INLEIDING	**6**
1	**BASISGEGEVENS**	**8**
1.1	Vergunninghouders/eigenaars	8
1.2	Situatie en type depot	9
1.3	Bodemopbouw	12
1.4	Geohydrologie	15
1.5	Oppervlaktewater	16
1.6	Bodemkwaliteit	16
1.7	Juridische aspecten	19
2	**LOCATIESPECIFIEKE VOORZIENINGEN EN/OF MAATREGELEN**	**21**
2.1	Civieltechnische voorzieningen	21
2.2	Retourwaterbehandeling	21
2.3	Afdeklaag en hemelwateropvang/afvoer	21
2.3.1	*Bovenafdichting (CNS, 1.2.4)*	*21*
2.3.2	*Hemelwateropvang/afvoer (CNS, 1.2.6)*	*25*
2.4	Overige voorzieningen	27
3	**MONITORING EN CONTROLE**	**29**
3.1	Bemonstering en chemische analyse (waterkwaliteit)	29
3.1.1	*Grondwater*	*29*
3.1.2	*Oppervlaktewater*	*31*
3.1.3	*Overige waterstromen*	*31*
3.2	Metingen en visuele inspectie	31
3.2.1	*Consolidatie (klink en zetting)*	*31*
3.2.2	*Dikte afdeklaag (CNS 2.2.2)*	*31*
3.2.3	*Grondwaterstanden*	*32*
3.2.4	*Visuele inspecties*	*32*
3.2.5	*Gasmeting en analyse (CNS, 2.2.5)*	*34*
3.2.6	*Materiaalonderzoek bovenafdichting (CNS, 2.2.6)*	*34*
4	**ONDERHOUD**	**36**
4.1	Civieltechnische voorzieningen	36
4.2	Drainagesystemen	36
4.3	Terreinonderhoud	38
4.4	Overig onderhoud	39
5	**PERIODIEKE VERVANGINGEN EN AMOVERINGEN (CNS HOOFDSTUK 4)**	**40**
5.1	Vervanging (CNS 4.1)	40
5.1.1	*Bovenafdichting (CNS 4.1.1)*	*40*
5.1.2	*Hemelwaterdrainage (CNS 4.1.2)*	*43*
5.1.3	*Peilbuizen (CNS 4.1.3)*	*43*
5.1.4	*Periodieke vervanging overige objecten (CNS 4.1.4)*	*44*
5.2	Amoveringen (CNS 4.2)	46
6	**RISICO-EVALUATIE**	**47**
6.1	Algemeen	47
6.2	Risicofactoren	48
6.3	Risicobedrag	50

7	**ORGANISATIE**	**51**
7.1	Organisatie en kwaliteit	51
7.2	Rapportage/evaluatie	51
7.3	Communicatie	52
7.4	Contracten	53
8	**KOSTEN**	**54**
8.1	Apparaatskosten	54
8.2	Onvoorzien	56
8.3	Ontwerp en directie	56
9	**NAZORGDOSSIER**	**57**
10	**BRONNEN**	**58**

TEKENINGEN

A	Inrichtingstekening
B	Dwarsprofielen
C	Revisietekening bovenafdichting inclusief detailtekeningen

BIJLAGEN

A	Kadastrale kaart
B	Methaanmetingen
C	Zeefkromme mengmonster afdeklaag

INLEIDING

Op 1 april 1998 is de Nazorgregeling Wet Milieubeheer in werking getreden. Op grond van deze wettelijke regeling is de provincie eindverantwoordelijkheid voor de nazorg van het baggerdepot "Insteekhaven" te Den Helder (hierna locatie). Dit nazorgplan geeft inzicht in de nazorg die nodig is.

De nazorg begint nadat de exploitatie is beëindigd, de bovenafdichting is aangelegd, het bevoegd gezag (de provincie Noord-Holland) een eindinspectie heeft uitgevoerd en een sluitingsverklaring heeft afgegeven. Het nazorgplan geeft aan hoe het baggerdepot in de nazorgfase milieuhygiënisch verantwoord wordt beheerd, om te waarborgen dat geen nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan. De provincie gebruikt het nazorgplan bij het berekenen van de nazorgkosten (doelvermogen).

Dit nazorgplan is gebaseerd op de “Checklist nazorgplannen baggerdepots”, versie 2014. De provincie Noord-Holland gebruikt deze checklist als leidraad bij toetsing van het nazorgplan. Doordat de locatie is voorzien van een enkelvoudige afdichting is voor een aantal onderdelen gebruik gemaakt van de “Checklist nazorgplannen stortlocaties”, versie 2014. Voor deze onderdelen is in de paragraaftitel CNS en de betreffende paragraaf uit de “Checklist nazorgplannen stortlocaties” opgenomen.

Voorliggend nazorgplan betreft een actualisatie van het nazorgplan dat in 2011 [11] is opgesteld en door de provincie Noord-Holland is goedgekeurd [14].

Tot de definitieve sluiting en overdracht is Milieupark Oost verantwoordelijk voor de monitorings- en onderhoudswerkzaamheden (pre nazorgfase). In de volgende tabel is het tijdspad voor dit nazorgplan weergegeven.

tabel 1 **Tijdspad sluiting baggerdepot Insteekhaven**

Jaartal	Activiteit
2018	Einde exploitatie
2019-2022	Pre nazorg door exploitant
2020	Aanleg bovenafdichting, opgeleverd in 2021
2022	Sluitingsverklaring
1-4-2023	Start nazorgfase

Uitgangspunten

- Prijspeil van de in dit rapport genoemde eenheidsprijzen is 2014. Eventuele afwijkende prijspeilen zijn door middel van 2% inflatie teruggerekend naar prijspeil 2014. De eenheidsprijzen behoeven voor de Rinas-berekening niet gecorrigeerd te worden om het prijspeil van 2014 te verkrijgen.
- De eenheidsprijzen voor de verschillende onderdelen worden in de betreffende tekst in dit nazorgplan genoemd. Daar waar, wegens ervaringsgegevens en/of locatiespecifieke omstandigheden op de locatie, voor de nazorgactiviteiten en kosten is afgeweken van de Checklist 2014 en RINAS 4.0 is hiervoor een motivatie gegeven in de betreffende tekst.
- Alle prijzen zijn exclusief btw.

De volgende eenheidsprijzen (prijspeil 2014) voor manuren worden door de provincie gehanteerd:

- medewerker monitoring, inspectie en onderhoud: € 62,96 per uur;
- veldwerkplanner: € 76,57 per uur;
- adviseur: € 96,14 per uur;
- projectleider: € 105,49 per uur.

Aan bovengenoemde tarieven liggen de in juli 2022 geactualiseerde eenheidsprijzen 2022 behorende bij de raamovereenkomst die tussen de provincie Noord-Holland en Bodemzorg is afgesloten ten grondslag. Betreffende tarieven zijn conform de aangegeven uitgangspunten teruggerekend naar prijspeil 2014.

Opbouw nazorgplan
Het nazorgplan is opgebouwd conform de indeling die in de Checklist nazorgplannen baggerdepots 2014. Dit houdt de volgende indeling in:

- hoofdstuk 1: Basisgegevens
- hoofdstuk 2: Locatie specifieke voorzieningen en/of maatregelen
- hoofdstuk 3: Monitoring en controle
- hoofdstuk 4: Onderhoud
- hoofdstuk 5: Periodieke vervangingen en amoveringen
- hoofdstuk 6: Risico-evaluatie
- hoofdstuk 7: Organisatie
- hoofdstuk 8: Kosten
- hoofdstuk 9: Nazorgdossier
- hoofdstuk 10: Bronnen

1 BASISGEGEVENS

In dit hoofdstuk zijn de locatie specifieke aspecten van de locatie beschreven. De informatie is afkomstig uit de verschillende rapporten en vergunningen die voor de locatie zijn opgesteld/afgegeven. De bronnen waarnaar verwezen wordt zijn opgenomen in hoofdstuk 10. Alle bronnen zijn opgenomen in het (provinciaal) nazorgdossier dat door Milieupark Oost voor de provincie is opgesteld.

In dit hoofdstuk is onder andere ingegaan op de topografische ligging, de ligging ten opzichte van de directe omgeving, de bodemopbouw, de geohydrologie, eventuele verontreinigingen van de bodem door de baggerdepots en mogelijke saneringsmaatregelen. Daarnaast is ingegaan op de herkomst (locatie; aeroob of anaeroob milieu, etc.), samenstelling, mogelijke uitloging en hoeveelheid van de aanwezige baggerspecie.

1.1 Vergunninghouders/eigenaars

Adres en kadastrale situatie
Het adres van de locatie is Oostoeverweg 83 te Den Helder. Gedeeltelijk kadastraal perceel: gemeente Den Helder, sectie I, perceel 306. In bijlage A is een recente kadastrale kaart van de locatie opgenomen. De RD-coördinaten zijn: 114.780 en 549.700.

figuur 1 Ligging locatie (bron opentopo.nl)

Exploitanten en eigenaars
De vergunninghouder, exploitant, eigenaar van de inrichting en huidig eigenaar van de ondergrond is Milieupark Oost. Milieupark Oost is een publiek-private samenwerking tussen de gemeente Den Helder (50%) en aannemingsmaatschappij De Vries & van de Wiel (50%). De Wm-vergunning is in 2006 aangevraagd en afgegeven door/aan VOF 't Oost. Per 1 januari 2014 is VOF 't Oost verder gegaan onder de naam Milieupark Oost.

Momenteel worden afspraken gemaakt tussen de gemeente Den Helder en De Vries & van de Wiel om het eigendom van de ondergrond volledig over te doen naar de gemeente. In de nazorgfase is de gemeente Den Helder volledig terreineigenaar en ook eigenaar van het depot.

In het nazorgdossier zijn de actuele contactpersonen opgenomen.

1.2 Situatie en type depot

De locatie betreft een voormalige insteekhaven van het Noordhollandsch Kanaal en heeft van oorsprong een bodemdiepte van circa NAP -3,5 m. De insteekhaven is gegraven in de periode 1950-1961. In het begin van de jaren '90 is de Insteekhaven afgedamd. Op de afdamming is de toegangsweg naar de zuidpoort van het Nieuwe Haventerrein van de Koninklijke Marine aangelegd. Aan de noordzijde wordt de Insteekhaven begrensd door het terrein van de Marine, aan de oostzijde door de Waddenzee en aan de westzijde het Noordhollandsch Kanaal. De zuidzijde van de Insteekhaven wordt begrensd door de Oostoeverweg en een waterzuivering. Direct ten oosten van de locatie ligt het 'Solrec-terrein'. Dit terrein is voorzien van asfaltbetonverharding, deze verharding wordt 'gedeeld' met de Insteekhaven. Het Solrec terrein wordt door De Vries & van de Wiel gebruikt als opslagterrein (er vinden geen activiteiten plaats die de onderliggende bodem kunnen beïnvloeden). Een hekwerk scheidt beide terreinen.

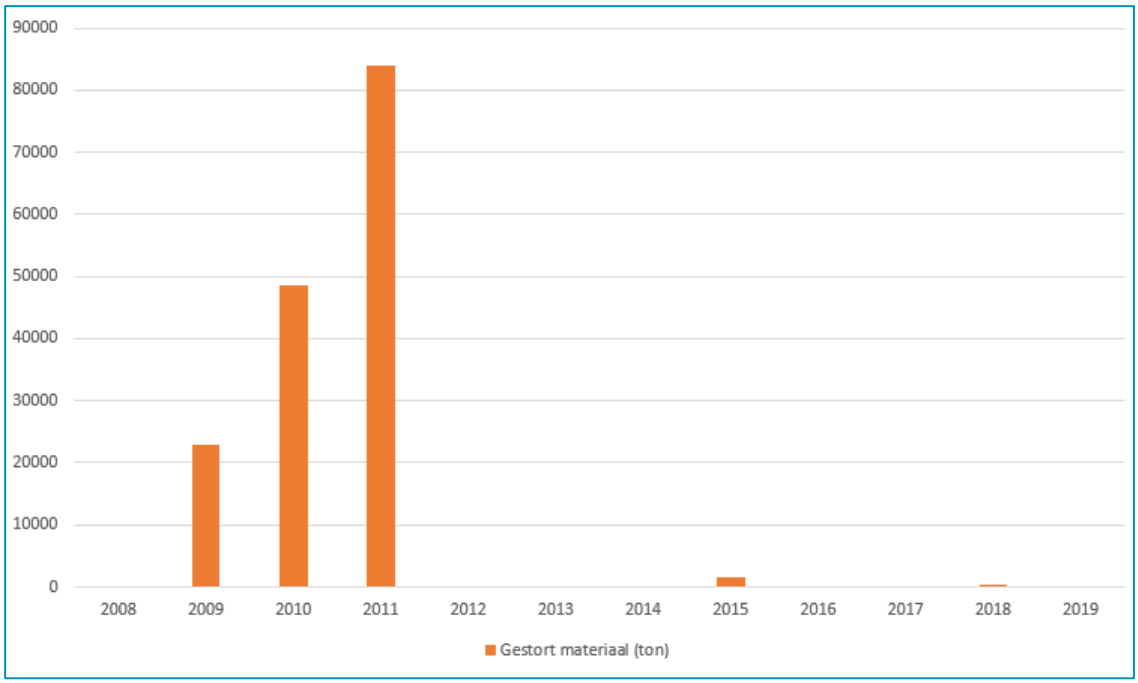
De locatie ligt in de aanvliegroute van het nabijgelegen vliegveld 'Den Helder Airport'. Als gevolg hiervan is de maximale hoogte van het depot, na eindafwerking, NAP +10 m. Deze eindhoogte is in de vigerende Wm-vergunning vastgelegd [12].

De locatie betreft een geïsoleerd putdepot, het depot staat niet in directe verbinding met ander oppervlaktewater.

Begin en einde exploitatie
Rijkswaterstaat
Na afdamming is circa 40.000 m³ baggerspecie tot een hoogte van circa 0,5 m-NAP door Rijkswaterstaat ingebracht (vanaf en tot wanneer is onbekend, in ieder geval voor 2003).

Milieupark Oost
Op 14 juli 2009 is de eerste baggerspecie door Milieupark Oost in de Insteekhaven gestort. De laatste partij is op 31 oktober 2018 gestort. In totaal is 157.431 ton baggerspecie gestort, theoretisch circa 101.569 m³ (bij 1,55 ton per 1 m³). Het merendeel van de baggerspecie is in 2010 en 2011 gestort, in 2015 en 2018 zijn de laatste kleine partijen gestort. In figuur 2 is een overzicht gegeven van de gestorte hoeveelheden per jaar.

figuur 2 Jaarlijks gestorte hoeveelheid baggerspecie (ton)

Kwaliteit gestorte baggerspecie

Rijswaterstaat

De kwaliteit van de verschillende partijen die door Rijkswaterstaat zijn gestort is niet bekend. Wel is het aanwezige slib in 1995 (resultaten opgenomen in [4]) en 2002 [3] bemonsterd en geanalyseerd op een breed pakket (metalen, OCB/PCB, EOX, minerale olie, PAK). De gemiddelde samenstelling van PAK en chroom, als maatgevende paramaters, is samengevat in de verificatie van flux-berekening [28] en tevens in onderstaande tabel opgenomen.

tabel 2 **Samenvatting kwaliteit ingebrachte RWS-specie [28]**

Stof	Gemiddeld gehalte [mg/kg DS]
chroom	25,44
PAK	
naftaleen	0,21
fenanthreen	0,37
anthraceen	0,1
fluorantheen	0,95
benzo(a)anthraceen	0,34
chryseen	0,43
benzo(k)fluorantheen	0,15
benzo(a)pyreen	0,50
benzo(ghi)peryleen	0,27
indeno(1,2,3cd)pyreen	0,25

Milieupark Oost

Volgens de Wm-vergunning [6] is de locatie uitsluitend bestemd voor:

- steekvaste niet reinigbare baggerspecie klasse 3, zijnde niet gevaarlijk afval;
- steekvaste niet reinigbare baggerspecie klasse 4, zijnde niet gevaarlijk afval;
- steekvaste niet reinigbare slibresidu van bewerkte baggerspecie, zijnde niet gevaarlijk afval;
- steekvaste niet reinigbare baggerspecie klasse 3 of 4, verontreinigd met asbest, zijnde niet gevaarlijk afval;
- steekvaste niet reinigbare slibresidu van bewerkte baggerspecie, verontreinigd met asbest, zijnde niet gevaarlijk afval.

De gestorte baggerspecie betrof klasse 3 (13.248 ton) en klasse 4 specie (144.183 ton).

In tabel 3 is de kwaliteit van de ingebrachte specie samengevat [28]. In het nazorgdossier zijn alle gegevens van de door Milieupark Oost gestorte partijen opgenomen.

tabel 3 **Samenvatting kwaliteit ingebrachte specie Milieupark Oost* [28]**

Stof	Gewogen gemiddeld gehalte [mg/kg DS]	Meegevend gehalte [mg/kg DS]
Metalen		
arseen	11,3	12,53
barium	121,14	135,16
cadmium	1,4	1,54
chroom	39,68	44,98
kobalt	6,42	6,98
koper	128,37	141,58
kwik	2,22	2,61
lood	194,63	214,72
arseen	11,3	12,53
molybdeen	1,81	1,99
nikkel	27,29	29,44
zink	515,11	550,8
PAK		
naftaleen	3,5	4,72
fenanthreen	4,87	5,97
anthraceen	1,75	2,13
fluorantheen	6,16	6,98
benzo(a)anthraceen	2,43	2,71
chryseen	2,42	2,66
benzo(k)fluorantheen	1,31	1,44
benzo(a)pyreen	2,32	2,55
benzo(ghi)peryleen	1,58	1,74
indeno(1,2,3cd)pyreen	1,79	1,96

* PCB's zijn aanwezig in verschillende partijen, gehaltes zijn verder niet berekend in [28]. In een partij is OCB aangetoond.

Geometrie

De totale oppervlakte (2D) van het baggerdepot (inrichtingsgrens) bedraagt 2,03 hectare. De platte oppervlakte waar baggerspecie aanwezig is bedraagt circa 1,75 ha. Het overige nazorgoppervlak bestaat uit de oprit aan oostzijde van het baggerdepot en het deel tussen het baggerdepot en het hekwerk om de locatie. De 3D oppervlakte waar baggerspecie aanwezig is bedraagt circa 1,81 ha. De totale 3D oppervlakte van de locatie bedraagt circa 2,09 ha. Er is in totaal 18.635m² folie geleverd in de bovenafdichtingsconstructie verwerkt (inclusief snijverlies).

Er is sprake van één compartiment. De maximale eindhoogte van het depot is 10 m +NAP, inclusief de bovenafdichting. De taluds hebben een helling van 1:3. Een deel van het depot bevindt zich onder maaiveldniveau (maaiveld op circa NAP +2 m).

Door de beperkte ruimte en onder andere de beschermingszone rond de munitiebunkers, aan de noordzijde van de locatie, is geen verharde inspectie-/rijstrook om de locatie binnen de inrichting aanwezig. Een verharde inspectie-/rijstrook rondom de locatie is ook in het nazorgplan 2011 niet opgenomen en ook niet noodzakelijk voor het uitvoeren van de (nazorg)onderhoudswerkzaamheden die op de locatie noodzakelijk zijn.

Het onderhoud vindt plaats vanaf de bovenkant, of vanaf 'opstelplaatsen'. Om de bovenzijde van de locatie te bereiken is aan de zuidoostzijde van de locatie een 'hellingsbaan' aanwezig. De hellingsbaan is voorzien van puingranulaat. Aan de zuidwestzijde is een 'opstelplaats' van stelconplaten aanwezig. Een tweede opstelplaats vormt de asfaltbetonverharding tussen de locatie en het hekwerk aan de oostzijde van de locatie. Via deze verharding kan de noordoosthoek van de locatie worden bereikt.

Een inrichtingstekening van de eindsituatie is opgenomen in tekening A. In tekening B zijn dwarsprofielen van de eindsituatie opgenomen.

Eindbestemming
Het beoogd terrein gebruik per 1 januari 2022 betreft een (gesloten) baggerdepot voorzien van een enkelvoudige bovenafdichting met een deklaag van minimaal 0,8 meter dikte. De deklaag is voorzien van een gesloten grasmat. Naast regulier onderhoud in het kader van de nazorg zijn er geen overige activiteiten op de locatie voorzien [22].

Medio 2021 is de locatie ingezaaid met een grasmengsel (Barenburg mengsel: bermen en talud). Uitgangspunt is dat erbij sluiting van de locatie sprake is van een gesloten grasmat. Er zijn geen struiken/bomen/overige vegetatie anders dan gras op de locatie aanwezig of voorzien.

Om ervoor te zorgen dat derden geen onbevoegd toegang hebben tot de locatie is een hekwerk rondom het depot aanwezig. Ten oosten van de locatie is een hekwerk aanwezig dat de locatie scheidt van het oostelijk gelegen opslagterrein. Naast het hekwerk zijn geen overige 'bewakingsmaatregelen' voorzien. Nabij de hellingbaan (zuidoostzijde locatie) is een toegangshek (schuifpoort) aanwezig. Daarnaast is aan de zuidwestelijke zijde van de locatie een dubbele scharnierpoort aanwezig voor onderhoudswerkzaamheden. Voor de hekwerken is op 14 januari 2022 is een vergunning afgegeven, de vergunning is opgenomen in het nazorgdossier.

In verband met 'zonering explosieven' en maximale hoogte van de locatie in verband met het vliegveld zijn ook in de verdere toekomst geen activiteiten op de locatie voorzien. Eventuele toekomstige bestemmingswijzigingen dienen te voldoen aan de geldende Wet- en regelgeving en worden in samenspraak met de terreineigenaar (gemeente Den Helder) en de nazorgverantwoordelijke (provincie Noord-Holland) verder vormgegeven.

1.3 Bodemopbouw

Er zijn verschillende geohydrologische rapporten beschikbaar ([1],[3],[10],[15], [28]). Voor de beschrijving van de bodemopbouw en geohydrologie (paragraaf 1.4) is aangesloten bij het meest actuele rapport. Dit rapport is uitvoerig besproken met de provincie Noord-Holland.

Bovenste watervoerend pakket
Het 'bovenste' watervoerend pakket komt in het gebied slechts voor ten westen van het Noordhollandsch Kanaal, waar het direct op de deklaag ligt. Het pakket is opgebouwd uit eolische en mariene matig grove tot grove zanden, afgezet tijdens het Holoceen. Ter hoogte van het depot is dit bovenste watervoerend pakket afwezig.

Slecht doorlatende 'deklaag'
De slecht doorlatende 'deklaag' komt in het gehele gebied voor en bestaat uit fijne slibhoudende zanden en klei met plaatselijk veeninschakelingen en keileem. Stratigrafisch maken deze afzettingen deel uit van de Westland Formatie, de Formatie van Twente, de Eem Formatie en de Formatie van Drenthe. De dikte ter plaatse van de Oostoever bedraagt 15 tot 25 m. Ten oosten van het Noordhollandsch Kanaal wordt deze laag niet bedekt door de afzettingen die het bovenste watervoerend pakket vormen. De slecht

doorlatende laag is ten oosten van het kanaal dan ook als een deklaag te beschouwen, terwijl ten westen van het kanaal het een slecht doorlatende laag tussen 2 watervoerende pakketten betreft.

Om meer inzicht te krijgen in de opbouw van de deklaag is in de actualisatie van de verspreidingsberekeningen [28] een aantal boringen tot een diepte van NAP -6 m geraadpleegd. De veenlagen in het profiel variëren in aanwezigheid en dikte. In tabel 4 is de lokale bodemopbouw opgenomen.

tabel 4 **Lokale bodemopbouw aan de hand van boringen rondom het depot (bovenste deel deklaag)[28]**

Grondsoort	Bovenzijde grondlaag [m NAP]	Onderzijde grondlaag [m NAP]
fijn zand (leem)	maaiveld	-1
klei (sterk zandig)	-1	-2,5
veen	-2,5	-3,5
klei	-3,5	-5
veen	-5	-5,5
fijn zand	-5,5	-20
eerste watervoerende pakket	-20	-250

* niveau naastgelegen weg, circa 2 m NAP

Depot
In het depot zijn 7 boringen uitgevoerd. In boring 8.1 is de (vermoedelijke) onderzijde van het depot aangetroffen op NAP -2,65 m. In boring 6.1 is de vermoedelijke onderzijde van het depot op een diepte van circa NAP -2,0 m aangetroffen [15]. Het depot heeft lokaal een hoogte van NAP +10 m.

Eerste watervoerend pakket (onderste watervoerend pakket)
Het eerste watervoerend pakket is samengesteld uit overwegend matig grove tot grove zanden met vooral bovenin plaatselijk fijne slibhoudende zanden en kleilagen. De afzettingen behoren tot verschillende formaties (Formaties van Tegelen, Harderwijk, Enschede, Urk, Sterksel, Kreftenheye, Drenthe, Eem en Twente). In de kop van Noord-Holland wordt lokaal 1 of 2 scheidende lagen aangetroffen binnen het eerste watervoerend pakket, waardoor dit wordt opgedeeld in een aantal watervoerende lagen. Op de bergingslocatie worden deze scheidende lagen binnen het eerste watervoerend pakket niet verwacht. De totale dikte van het eerste watervoerend pakket is meer dan 200 meter. De top van het eerste watervoerend pakket bevindt zich bij het depot op een diepte van circa NAP -20 m.

Slecht doorlatende basis
De slecht doorlatende basis begrenst het geohydrologische systeem aan de onderzijde. Deze basis is opgebouwd uit een complex kleien en overwegend slibhoudende zanden, welke deel uitmaken van de Formatie van Oosterhout, Maassluis en Tegelen. In het studiegebied wordt de basis (bovenkant Formatie van Maassluis) aangetroffen op circa NAP -250 meter.

In tabel 5 is de geohydrologische opbouw samengevat [28].

tabel 5 **Geohydrologische opbouw kop van Noord-Holland [28]**

Pakket	Formaties	Weerstand of doorlaatvermogen	Diepte
Deklaag	formaties van Westland/ Twente/ Eem/ Drenthe	c > 10.000 dagen*	maaiveld (circa NAP)** tot NAP -20 m
eerste watervoerende pakket	formaties van Tegelen/Harderwijk/ Enschede/Urk/Sterksel/Kreftenheye/Drenthe/ Eem/Twente	kD = 5.000 tot 7.000 m2/dag	tot NAP -250 m
geohydrologische basis	formatie van Tegelen/ Oosterhout/ Maassluis		dieper dan NAP -250 m

* voor de kop van Noord-Holland

** maaiveld ter plaatse van de locatie circa 2 m NAP (niveau naast gelegen weg)

Klink en zetting

Met betrekking tot de klink van het baggerdepot zijn berekeningen uitgevoerd [1]. De klink van de baggerspecie is afhankelijk van de opgebrachte hoogte aan baggerspecie en het droge stofgehalte van de baggerspecie. De maximale laagdikte in het midden van het baggerdepot bedraagt circa 13 m. De verwachte klink is geraamd tussen de 0,3 en 1,8 m [1]. De klink zal in het midden van de Insteekhaven het grootst zijn en naar de zijkanten afnemen als gevolg van het afnemen van de storthoogte. De gestorte baggerspecie in de Insteekhaven is steekvaste baggerspecie en is na aanbrengen verdicht door het materieel dat de aanvoer verzorgd [1].

Verwacht wordt dat het grootste deel van de klink tijdens exploitatie van het baggerdepot heeft plaatsgevonden. Er zijn geen klinkmetingen uitgevoerd in de periode na exploitatie (31 oktober 2018) en voor de aanleg van de bovenafdichting. In de eerste zes jaar na de aanleg van de bovenafdichting zijn jaarlijkse metingen voorzien met zakbakens op de folie om te controleren of er geen sprake is van ongelijkmatige zetting (totaal van zetting ondergrond en klink bagger). In tabel 6 zijn de beschikbare metingen opgenomen.

tabel 6 **Zettingsmetingen na aanleg bovenafdichting**

Zakbaak	Coördinaten	04-03-21	11-12-21	Zetting
Zakbaken 1	114647,549755	10,72	10,64	0,08
Zakbaken 2	114650,549727	10,73	10,65	0,08
Zakbaken 3	114705,549746	10,71	10,59	0,12
Zakbaken 4	114736,549730	10,47	10,41	0,06
Zakbaken 5	114758,549757	10,42	10,30	0,12
Zakbaken 6	114771,549739	10,87	10,67	0,20
Zakbaken 7	114808,549730	10,34	10,15	0,19
Zakbaken 8	114804,549748	10,63	10,43	0,20

Behalve klink van de baggerspecie kan het gewicht van het baggerdepot leiden tot zetting aan de aangrenzende (hoog)waterkeringen en ondergrond. Informatie over de mogelijke zetting aan deze keringen is berekend in het Geotechnisch onderzoek [1] en aanvullend beschreven in een notitie van Witteveen+Bos [10]. Uit de resultaten blijkt dat zetting op de kruinen van de dijken circa 0,02 - 0,05 m bedraagt. Voor de locatie is in 2005 een keurontheffing (zie nazorgdossier) afgegeven voor het oprichten van een (definitief) baggerdepot. In de ontheffing staat vermeld dat de Westelijke dijk (secundaire dijk), namelijk de toerit naar het marine terrein, gemonitord diende te worden tijdens de fase waarbij de meeste zetting te verwachten zou zijn, namelijk tijdens het ‘vullen’ van de Insteekhaven (periode 2009 t/m 2011).

Deze monitoring heeft niet plaatsgevonden. Om het 'dossier te kunnen sluiten' heeft MPO begin 2021 contact opgenomen met HHNK. Aangezien er uit het geotechnisch rapport naar voren is gekomen dat er geen tot maximaal 2 cm zetting was te verwachten en het feit dat de westelijke dijk/toerit marine terrein eind 2020 volledig is gerenoveerd is door MPO voorgesteld om dit dossier te sluiten. Op 7 mei 2021 heeft HHNK ingestemd met dit voorstel. De (email) correspondentie hierover is opgenomen in het nazorgdossier.

1.4 Geohydrologie

De regionale stroming van het grondwater in de kop van Noord-Holland (stijghoogte eerste watervoerend pakket ligt op de locatie ongeveer op NAP) is in de richting van de Wieringermeerpolder (stijghoogte eerste watervoerend pakket is daar circa NAP -5 m). Lokaal en ondiep wordt de stroming bepaald door de gehandhaafde peilen aan de buitenzijden van de Balgzandpolder, het peil van de Waddenzee en de grondwaterstanden in de polder. Aangezien in de Balgzandpolder geen bemaling plaatsvindt (maar overtollig water onder vrij verval wordt geloosd), zal weinig of geen kwel optreden in de polder [28].

Ter hoogte van het depot stroomt het grondwater in westelijke richting en kwelt voor een groot deel op in het Noordhollandsch Kanaal. Het grondwater wordt gevoed aan de oostzijde van de insteekhaven vanuit de Waddenzee en door het neerslagoverschot. De insteekhaven wordt slechts door een zeedijk gescheiden van de Waddenzee, waar het waterpeil fluctueert met het getij.

In 2002 [3] is op basis van metingen vastgesteld dat de variaties in waterstand op de Waddenzee nauwelijks variatie in stijghoogtes en grondwaterstroming bij het depot veroorzaken. Het grondwater rondom het depot heeft een zout karakter. Zoet water wordt alleen zeer ondiep in de ondergrond aangetroffen. Door de aanwezigheid van zout grondwater kan dichtheidsstroming optreden.

Het (zoete) oppervlaktewater rondom de locatie (Noordhollandsch Kanaal ten westen en Balgzandkanaal ten zuidoosten van de locatie heeft een vast peil van NAP -0,40 m. De locatie ligt in de Balgzandpolder, in deze polder wordt geen vast peil gehanteerd. Wel vindt middels een aantal watergangen vrije afwatering richting het Balgzandkanaal plaats.

Stromingsrichting [28]
De grondwaterstanden rondom het depot zijn gemonitord vanaf 2009. Op basis van de gemiddelde grondwaterstanden in de ondiepe (rond NAP -5 m) peilbuizen is duidelijk te zien dat de grondwaterstanden aan de oostzijde hoger zijn dan aan de westzijde [28]. Hierbij laat peilbuis 3.1. (aan de zuidwestzijde) de laagste grondwaterstand zien. De grondwaterstroming is dan ook van de oost- naar de westzijde van het depot, met een stromingsrichting van oost-noord-oosten naar west-zuid-westen. Ook de diepere filters (rond NAP -10 m) laten een vergelijkbaar beeld zien, wat stromingsrichting betreft. De filters bovenin het watervoerende pakket (rond NAP -20 m) laten een westelijke stroming zien.

Infiltratie/Kwel [28]
Uit het hydrologisch onderzoek uit 2002 [3] blijkt dat ter plaatse van de Balzandpolder er weinig of geen kwel plaatsvindt. Bij vergelijking van de verschillende filters op verschillende diepten bij peilbuis 3, is een licht kwelstroom waarneembaar [28].

Aan de oostzijde van het depot is infiltratie zichtbaar vanuit de deklaag naar het WVP (verschil 2e en 3e Filters, [28]).

Modellering
In 2022 is op basis van een grondwatermodel een analyse van de grondwaterstroming gemaakt [28]. Uit de vergelijking van gemeten en berekende grondwaterstanden blijkt dat het globale beeld (hogere grondwaterstanden aan de oostzijde en lagere grondwaterstanden richting het kanaal) door het model juist wordt berekend. Wel treden er lokaal afwijkingen op. De berekende grondwaterstanden in de deklaag laten zien dat het grondwater ter hoogte van het depot richting het Noordhollandsch Kanaal stroomt, wat wordt veroorzaakt door het verschil in (gemiddeld) peil in de Waddenzee en het peil in het Noordhollandsch Kanaal. Oostelijk van het depot stroomt grondwater richting Waddenzee. In het eerste watervoerend pakket is de grondwaterstroming westelijk gericht, vanaf de Waddenzee.

De grondwaterstromingsgradiënt over het depot is 15 cm op 188 m voor de deklaag. Bij een kh-waarde van 1 m/d en een porositeit van 0,35 betekent dit een effectieve horizontale grondwaterstromingssnelheid in de deklaag van 0,83 m/jaar. De grondwaterstromingsgradiënt over het depot is 5 cm op 155 m voor het 1e watervoerend pakket. Bij een kh-waarde van 25 m/d en een porositeit van 0,35 betekent dit een effectieve horizontale grondwaterstromingssnelheid van 8,41 m/jaar in het watervoerend pakket richting het Noordhollandsch Kanaal.

Vanuit de deklaag onder het depot treedt infiltratie op naar het onderliggend watervoerend pakket. In de directe omgeving van het Noordhollandsch Kanaal kwelt het grondwater vanuit het eerste watervoerende pakket en vanuit de deklaag op naar het kanaal.

De snelheid van verspreiding van verontreinigingen in het eerste watervoerend pakket is, naast de grondwaterstromingssnelheid afhankelijk van de karakteristieken van de verontreinigingen, de hydrogeochemische condities en de overige kenmerken van het doorstroomd medium. Verontreinigingen waarbij geen retardatie optreedt verspreiden zich met dezelfde snelheid als het grondwater.

1.5 Oppervlaktewater

Bij oppervlaktewater wordt onderscheid gemaakt tussen lokale watergangen en regionaal oppervlaktewater.

Lokale watergangen zijn niet aanwezig. Aan de noordzijde is een greppel aanwezig, deze greppel staat niet in verbinding met omliggende watergangen. Periodiek staat, onder invloed van neerslag, veel water in deze greppel. Dit kan leiden tot wateroverlast aan de oostzijde van de locatie en het naastgelegen Solrec-terrein.

Regionaal bezien is de Insteekhaven omringd door water. Aan de oostzijde van de Insteekhaven ligt de Waddenzee en aan west- en zuidoostzijde is het oppervlaktewater van het Noordhollandsch Kanaal en het Balgzandkanaal. Het oppervlaktewater staat niet in directe verbinding met het baggerdepot. In het Noordhollandsch Kanaal en het Balgzandkanaal wordt een peil van NAP -0,4 m gehandhaafd.

1.6 Bodemkwaliteit

Nulsituatie
De kwaliteit van de bodem onder en rondom het baggerdepot is in 2003 en 2009 bepaald in twee nulsituatieonderzoeken [4],[8]. De doelstelling van deze onderzoeken was het vaststellen van de nul situatie voor wat betreft de chemische samenstelling van de bodem (grond maar met name grondwater) voor aanvang van de exploitatie van de stortlocatie door MPO. Ten tijde van deze nulsituatieonderzoeken was al baggerspecie van Rijswaterstaat geborgen. Daarnaast kunnen mogelijk andere activiteiten in de insteekhaven voordat deze is gedempt het grondwater hebben beïnvloed. Behalve enkele metingen van de grondwaterkwaliteit in 1993 en 1994 zijn er geen metingen die inzicht geven in de grondwaterkwaliteit van de omgeving van het depot voorafgaand aan alle activiteiten

Uit het onderzoek uit 2003 [4] blijkt dat er met name lichte verontreinigingen met metalen, PAK en minerale olie in de bovengrond, ondergrond en het grondwater ter plaatse van de Insteekhaven voorkomen. Daarnaast is in het freatische grondwater de interventiewaarde van kwik en chroom overschreden. Daarnaast zijn in het eerste watervoerend pakket een licht verontreiniging met benzeen en een matige verontreiniging met zink aangetroffen.

In 2009 [8] is voor aanvang van de exploitatie het grondwater rondom de insteekhaven bemonsterd (verificatieonderzoek). Hieruit blijkt dat met name barium en chloride in sterk verhoogde concentraties voorkomen in het (bovenstroomse) grondwater. Tevens is het grondwater plaatselijk licht verontreinigd met chroom en kwik en zijn verschillende PAK-verbindingen boven de rapportagegrens van het laboratorium aangetroffen.

Actuele bodemkwaliteit
In de exploitatiefase van Milieupark Oost is de grondwaterkwaliteit van het zowel het uittredend als inkomend grondwater ter plaatse van de Insteekhaven gemonitord. Conform de Wm-vergunning (art. 3.1.9) vormt het bij de aanvraag ingediende monitoringsplan uit 2002 [2] de basis voor deze monitoringsronden.

Ondanks dat het monitoringsplan spreekt over analyse op gidsstoffen is de afgelopen jaren op een uitgebreider pakket geanalyseerd. Hierdoor is een uitgebreide database beschikbaar met analyseresultaten van de afgelopen jaren. Conform Wm-vergunning (art. 1.15.1) moeten de resultaten eenmaal per drie jaar gerapporteerd worden aan Bevoegd Gezag. In de praktijk is dit halfjaarlijks tot jaarlijks gebeurd. De rapportages zijn opgenomen in het nazorgdossier.

In de periodieke voortgangsrapportages is een overschrijdingentabel opgenomen. In deze tabel worden alle stoffen/stofgroepen die de afgelopen jaren boven de rapportagegrens zijn aangetoond weergegeven. Een groot aantal stoffen uit het huidige analysepakket zijn de afgelopen jaren (nagenoeg) niet aangetoond of niet onderscheidend ten opzichte van de referentiepeilbuis. In tabel 7 is dit samengevat. In de tabel is, voor de periode 2011-2021, het volgende aangegeven:

- Of een paramater tijdens de periodieke monitoringsronden in één of meerdere peilbuizen is aangetoond boven de rapportagegrens.
- Zo ja, is dit structureel of incidenteel:
  - Incidenteel (tot en met 4 keer en niet opeenvolgend in dezelfde peilbuis).
  - Structureel (meer dan vier keer, ook in verschillende peilbuizen).
- Indien structureel is gekeken of de parameter onderscheidend is ten opzichte van de grondwaterkwaliteit stroomopwaarts.

tabel 7 **Analyse monitoringsresultaten [26]**

Parameter	Aangetoond in periode 2011-2021	Incidenteel/structureel	Onderscheidend
Macroparameters			
chloride	ja	structureel	nee
bicarbonaat	ja	structureel	nee
vluchtige aromatische koolwaterstoffen			
benzeen	ja	incidenteel (1 keer)	
tolueen	ja	incidenteel (1 keer)	
ethylbenzeen	nee		
xylenen	ja	incidenteel (1 keer)	
styreen	nee		
zware metalen			
arseen	ja	structureel	ja
barium	ja	structureel	nee
cadmium	nee		
chroom	ja	structureel	ja
cobalt	ja	structureel	ja
koper	ja	incidenteel (1 keer)	
kwik	ja	structureel	ja
lood	nee		
molybdeen	ja	incidenteel (1 keer)	
nikkel	ja	incidenteel (4 keer)	
zink	ja	structureel	ja
PAK	ja	structureel	ja*
EOX	ja	incidenteel (4 keer)	
VOCL	nee		
PCB	ja	incidenteel (1 keer)	
OCB	ja	incidenteel (2 keer)	
cyaniden (vrij en complex)	ja	incidenteel (3 keer)	
minerale olie	nee		

* In de monitoringsrapportages is naar de somparameter van PAK gekeken, er is geen verdere uitsplitsing gemaakt naar individuele PAK-verbindingen.

In de periodieke monitoringsrapportages is niet specifiek ingegaan op de evaluatie van de berekende verspreiding. Om hier alsnog invulling aan te geven is in 2021/2022 een verificatie van de flux uitgevoerd [28]. Bij de verificatie zijn op basis van de gemiddelde kwaliteit van de ingebrachte baggerspecie (zowel door Rijkswaterstaat als door Milieupark Oost), de beschikbare analyseresultaten van de grondwatermonitoring en de geohydrologie en bodemopbouw de verspreidingsberekeningen uit 2002

geactualiseerd. De berekende emissie is getoetst aan het in het Beleidspunt Verwijdering Baggerspecie opgenomen toetsingskader.

Bij toetsing van de berekende verontreinigingsflux voor de meest kritische parameter (naftaleen) vanuit de Insteekhaven te Den Helder naar de ondergrond, is aangetoond dat deze flux de komende 5.000 jaar boven de in het Beleidsstandpunt Verwijdering Baggerspecie aangegeven maximale emissie ligt. Op basis van de grondwatermodellering en de verspreidingsberekeningen blijkt dat na 10.000 jaar het volume van het door naftaleen tot boven de streefwaarde beïnvloed gebied kleiner is dan het depotvolume. Hiermee wordt voldaan aan het volume-criterium uit het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie.

In de peilbuizen M4.1 en M5.1 worden stijgende naftaleen gehalten verwacht voor minimaal de komende 100 jaar, wat betekent dat verontreinigingsflux uit het depot hier van invloed is. In de diepere filters bij peilbuis 5 is een lichte stijgende trend van chroom en kobalt vastgesteld. De naftaleen-berekeningen laten echter een afname van de verontreinigingsflux vanuit het depot naar de diepere peilbuizen (M4.2, M5.2, M5.3) zien. De oorzaak van de toegenomen gehalten chroom en kobalt bij peilbuis 5 is dan ook onduidelijk.

Gezien de stromingsrichting van het grondwater (van oost naar west) heeft de bestaande damwandconstructie aan de oostzijde van het depot geen nadelige invloed op de verspreiding van verontreinigingen vanuit het depot naar de ondergrond [28].

PFAS
Vanuit de waterbodemonderzoeken van de verschillende partijen gestorte bagger zijn geen gegevens over PFAS beschikbaar, ten tijde van de waterbodemonderzoeken was PFAS nog geen aandachtspunt. PFAS maakt ook geen onderdeel uit van het analysepakket van de reguliere grondwatermonitoring dat de afgelopen jaren is uitgevoerd. Om inzicht te krijgen in de actuele grondwaterkwaliteit met betrekking tot PFAS zijn in 2022 een aantal peilbuizen (M1.1, M3.1 en M4.1) rondom de locatie bemonsterd. De grondwatermonsters zijn geanalyseerd op PFAS-verbindingen. In geen van de grondwatermonsters zijn PFAS-verbindingen boven de rapportagegrens aangetoond. Het analysecertificaat is opgenomen in het nazorgdossier.

1.7 Juridische aspecten

Vergunningen
Op de locatie zijn de onderstaande vergunningen van kracht:

Omgevingsvergunning
- Wet milieubeheer vergunning (oprichtingsvergunning), Provincie Noord-Holland, 2006-25492, 29 mei 2006
- Wijziging Wm-vergunning (wijziging eindhoogte), Provincie Noord-Holland, 2011-15575, 21 maart 2011
- Wijziging Wm-vergunning (afwerking stortplaats), Provincie Noord-Holland, 2011-16462, 22 maart 2011

Watervergunningen (lozing)
- Wvo-vergunning: d.d. 1 juni 2006, kenmerk 06.5785.

Beschikkingen Wet bodembescherming
Er zijn geen beschikkingen voor gevallen van bodemverontreiniging afgegeven.

Overige relevante juridische aspecten
Keurontheffing
- Ontheffing, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 05.21515, 26 september 2005

Gestuurde boring

- Besluit op aanvraag omgevingsvergunning, gemeente Den Helder, AU20.02648, 22 oktober 2020
- Melding voor kabel/leiding, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, 20.0802047, 19 augustus 2020

Peilbuizen

- Melding van 3 peilbuizen *(peilbuizen 1.1, 1.2 en 1.3)* op 1 monitoringspunt in de beschermingszone A van een Primaire waterkering.

Hekwerk rondom het depot

- Omgevingsvergunning (activiteit bouwen van een hekwerk), gemeente Den Helder, AU21.02730, 14 januari 2022

De inrichtingsgrens uit de Wabo-vergunning wordt als begrenzing voor het nazorgplan gebruikt. Voor eventuele voorzieningen buiten de inrichtingsgrens, zoals peilbuizen en leidingen, wordt door de provincie Noord-Holland een zakelijk recht gevestigd met de desbetreffende terreineigenaar.

2 LOCATIESPECIFIEKE VOORZIENINGEN EN/OF MAATREGELEN

Op en rond het baggerdepot zijn voorzieningen aangebracht, waarvan een aantal periodiek gecontroleerd of onderhouden dient te worden om het functioneren van de milieubeschermende voorzieningen als geheel te kunnen waarborgen. In dit hoofdstuk worden alle milieutechnische voorzieningen en -maatregelen beschreven.

2.1 Civieltechnische voorzieningen

Op basis van de geotechnische berekeningen [1] zijn geen civieltechnische voorzieningen noodzakelijk. Op de locatie is aan de oostkant een damwandconstructie aanwezig. Deze damwandconstructie is tijdens de vulling van het depot door Rijkswaterstaat gebruikt als overloop voor overtollig water tijdens het inbrengen van de specie en hebben geen milieutechnisch beschermende functie. Ondanks dat de damwandconstructie geen milieutechnisch beschermende functie hebben is in de verificatie van de flux [28] beoordeeld of de damwandconstructie van invloed kunnen zijn op de berekende flux, dit is niet het geval. De damwandconstructie is vanaf maaiveld niet meer zichtbaar en worden in de nazorg niet vervangen, aangezien de functie is vervallen.

2.2 Retourwaterbehandeling

Retourwaterbehandeling is niet van toepassing voor de locatie. Op de Insteekhaven is geen percolaatdrainage of retourwaterafvoer aanwezig. Er is enkel steekvaste baggerspecie gestort, waardoor er geen consolidatiewater in grote hoeveelheden werd gevormd.

2.3 Afdeklaag en hemelwateropvang/afvoer

2.3.1 Bovenafdichting (CNS, 1.2.4)

In de vergunningaanvraag [5] bijgevoegde geohydrologische rapport [3] is op basis van berekeningen aangegeven dat aan de onderzijde van de berging water zal uittreden met daarin opgeloste verontreinigingen, hetgeen de grondwaterkwaliteit in de directe omgeving kan beïnvloeden. Berekeningen over een periode van 10.000 jaar met een worst-case scenario laten zien dat een verontreinigingspluim zich uitspreidt tot een diepte van maximaal NAP -20 m en zich voornamelijk tussen het depot en het Noordhollandsch kanaal bevindt. In het Beleidsstandpunt Verwijdering Baggerspecie is voor de grootte van het toelaatbaar beïnvloed gebied (ten gevolge van emissies uit de baggerspeciestortplaats) een gebied met een inhoud ter grootte van de inhoud van de stortplaats richtinggevend. Het toelaatbaar beïnvloed gebied is het (in een inrichtings-MER) berekende gebied waarbinnen streefwaarden worden overschreden na een periode van 10.000 jaar. In een situatie zonder bovenafdichting is het berekend verontreinigd volume tot boven de streefwaarde aanmerkelijk meer dan het depotvolume (berekend is een verontreinigingspluim die 22,1 maal groter is dan het depotvolume na 10.000 jaar). Dit verspreidingsgedrag geldt voor een situatie zonder bovenafdichting en zonder afbraak van verontreinigingen.

Voor een situatie met bovenafdichting (maximaal 20 mm lekkage per jaar) wordt de percolatie van water door het depot sterk beperkt en daarmee de grootte van de verontreinigingspluim in het grondwater. Het totaal volume van de verontreinigingspluim (na 10.000 jaar op basis van een worst-case scenario) is voor deze variant berekend op 3,6 maal het depot volume [3]. Verwacht wordt dat, indien uitgegaan wordt van een meer gemiddelde situatie (meer gemiddeld scenario) het verontreinigd volume na 10.000 jaar minder zal zijn. Als daarnaast de rol van afbraak van verontreinigingen wordt meegenomen, zal de omvang van de verontreinigingspluim zeer klein of afwezig zijn.

Op basis van bovengenoemde berekeningen is in artikel 3.1.2 van de Wm-vergunning [6] opgenomen dat een bovenafdichting aangebracht dient te worden. Betreffend voorschrift is in 2011 gewijzigd [13]. Op basis van het gewijzigde voorschrift dient de stortplaats te worden voorzien van een dichte eindafwerking, zoals omschreven in de “Richtlijnen voor dichte eindafwerking op afval- en reststoffenbergingen”. In afwijking hierop hoeft geen minerale afdichting te worden toegepast in de eindafwerking. Op basis van het gewijzigde voorschrift 3.1.14 [13][12] mag de helling van de taluds niet steiler zijn dan 1:3. De hoogte van de afgewerkte stortplaats mag niet meer bedragen dan NAP +10 m [12].

Bovengenoemde berekeningen zijn gemaakt voorafgaand aan de exploitatie door Milieupark Oost. Om deze reden is in de berekeningen een aanname gedaan over de kwaliteit van de bagger die in de exploratiefase wordt gestort. Na aanleg van de bovenafdichting zijn de flux-berekeningen geverifieerd [28], hierbij is de daadwerkelijke kwaliteit van de gestorte bagger door Rijkswaterstaat en Milieupark Oost in de berekeningen meegenomen. Uit deze verificatie blijkt dat in de huidige situatie met bovenafdichting na 10.000 jaar het volume van het door naftaleen tot boven de streefwaarde beïnvloed gebied kleiner is dan het depotvolume (zonder rekening te houden met afbraak).

In de periode oktober 2020 - januari 2021 is de gehele stortplaats van een bovenafdichting voorzien. Hiervoor is een bestek opgesteld [18]. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft het ontwerp van de bovenafdichting op 12 oktober 2020 goedgekeurd [19].

Het aanbrengen van de steunlaag (zand) en de afdeklaag (grond), als onderdelen van de afdichtingsconstructie van de bovenafdichting, is uitgevoerd door aannemingsbedrijf de Vries & van de Wiel te Amsterdam. Het vervaardigen van de 4 (vier) PE-HD doorvoerconstructies is uitgevoerd door het kunststofverwerkende bedrijf Beuker Special Products te Opmeer. Het aanbrengen van de drainagemat Enkadrain ZB 350 en de PE-HD folie (dikte 2,0 mm), inclusief de geprefabriceerde doorvoerconstructies, als onderdelen van de afdichtingsconstructie van de bovenafdichting, is uitgevoerd door Cofra B.V. te Amsterdam. Het aanbrengen van de afdichtingsconstructie is onder toezicht van QS Inspection uitgevoerd.

De opbouw van de gerealiseerde bovenafdichting is als volgt (van onder naar boven):
- (ontluchting/ontgassing)
- een minerale steunlaag van zand;
- 2 mm HDPE folie (geprofileerd en geruwd);
- een hemelwaterdrainage laag (hemelwaterdrainagemat);
- afdekgrond met vegetatie (dikte variabel, tussen de 0,8 en 1,0 m).

De totale oppervlakte van de bovenafdichtingsconstructie bedraagt circa 18.635 m² (betreft de geleverde folie, inclusief snijverlies). De taluds zijn niet steiler afgewerkt dan 1:3. De maximale eindhoogte bedraagt NAP +10 m. In tekening C zijn revisietekeningen opgenomen van de aangelegde bovenafdichtingsconstructie, inclusief detailtekeningen.

Nadere beschrijving bovenafdichting

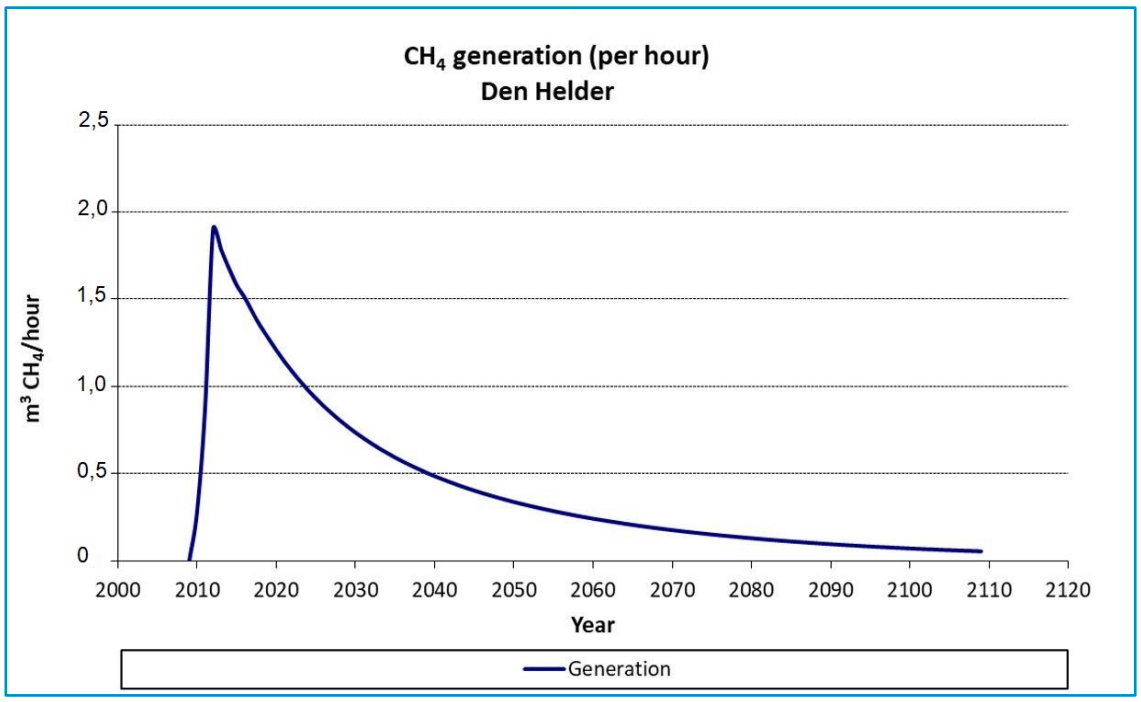
Ontluchting/ontgassing
Het percentage organisch materiaal in de verwerkte partijen is beperkt, hierdoor is de verwachte methaanproductie laag. Om dit te toetsen is methaanproductie in het stortcompartiment in de tijd geprognotiseerd met behulp van het Afvalzorg Multifase Stortgasmodel. Dit model is door Afvalzorg ontwikkeld, gebaseerd op IPCC standaarden en gefit met velddata. Met dit model is het mogelijk op basis van het afvalaanbod en samenstelling van het afval over de exploitatieperiode, een prognoseberekening te maken van de methaanproductie in de tijd.

Uitgangspunten voor de prognoseberekening van de methaanproductie in het model zijn onder andere:

- het afval aanvoerscenario van de stortplaats;
- de afval categorieën en de samenstelling daarvan;
- de verschillende afbraaksnelheden per afvalcategorie;
- opening van het baggerdepot in 2009;
- sluiting van het depot in 2018;
- 157.430 ton bagger gestort.

De methaanproductieprognose in de tijd voor het depot is grafisch weergegeven in onderstaande figuur. De methaanvorming in 2021 wordt op basis van de modelberekeningen geschat op circa 1,1 m^3 CH_4/uur en neemt de komende jaren verder af. De gemodelleerde piek methaanvorming lag op 1,9 m^3 CH_4/uur in het jaar 2012.

figuur 3 **Gemodelleerde methaanvorming**

Aanvullend is op 29 april 2020 is een surface screening uitgevoerd over het gehele oppervlak van het depot om eventuele hotspots te kunnen detecteren. Een hotspot is een plek waar een voorkeurskanaal is waardoor het stortgas via die weg emitteert. Met behulp van een Huberg Laser One is in een grid over het depot heen gelopen. Deze Laser One meet de concentratie methaan en heeft een bereik van 1 ppm tot 100 %, met een detectielimiet van 0,3 ppm. GPS data en methaanwaarden worden gelijktijdig gelogd waardoor het mogelijk de gemeten waarden te plotten op een landkaart. Op de locatie is over het algemeen geen waarde boven de 20 ppm gedetecteerd. Enkel bij een (inmiddels vervallen) pompput aan de zuidoostzijde van de locatie werd 20-30 ppm CH_4 gedetecteerd. Een kaart met daarop de gemeten CH_4 waarden is opgenomen in bijlage B.

Gezien de zeer lage verwachte methaanvorming (circa 1,1 m3 CH_4/uur in 2021) en dat er geen hotspots zijn gedetecteerd, is het aanleggen van actieve stortgasvoorzieningen niet noodzakelijk. Er kan volstaan worden met een passief systeem. Voor de afvoer van gevormd stortgas is in het midden van het bovenvlak een stortgasdrainageleiding (160 m, strabusil 119/100mm) aangelegd in een strook van granulair materiaal. Op de stortgasdrainageleiding zijn twee ontgassingspunten aangesloten, via deze ontgassingspunten kan gevormd stortgas via de drainagemat passief vrijkomen.

Op 15 april 2022, na aanleg van de bovenafdichting, zijn op de locatie stortgasmetingen uitgevoerd. Hiervoor zijn de locaties van de ontgassingspunten met GPS uitgezet. Ter plaatse van de twee ontgassingspunten en op 1 en 5 meter afstand (vier zijden in de lengte en breedte van het depot) is met een lans de bodemlucht op circa 0,5 meter diepte bemonsterd. Met de GEM is de methaanconcentratie

gemeten. Op geen van de 18 meetpunten is methaan aangetoond. De ontgassingspunten sluiten aan op de hemelwaterdrainagematten, via de weg van de minste weerstand kan methaan ook uittreden via de verzameldrainages. Om deze reden zijn de van de verzameldrainages ook methaanmetingen uitgevoerd, ook hier is geen methaan aangetroffen.

Alle voorzieningen liggen onder het maaiveld en grotendeels onder de folie. Onderhoud aan het ontluchting-/ontgassingssysteem is niet noodzakelijk.

Minerale steunlaag
Voorafgaand aan het aanbrengen van de steunlaag is de baggerspecie geëgaliseerd en geprofileerd. Hierna is een steunlaag van zand aangebracht van ten minste 0,3 m (verdicht). De kwaliteit van het zand is schoon, maximale korrelgrote is 3 mm. De minerale steunlaag is vrij van scherpe delen. De steunlaag is door KWS gecontroleerd, de verdichting voldoet aan de gestelde eisen (zie nazorgdossier).

De steunlaag heeft gediend als werkvloer voor de bovenliggende lagen (klankbordfunctie). Tevens beschermt de steunlaag de bovenliggende lagen tegen indringing van voorwerpen vanuit het baggerdepot. Door QS Inspection is vastgesteld dat de ondergrond voldoet aan de eisen zoals gesteld in de specificaties [27].

Synthetische afdichtingslaag
Op de minerale steunlaag is een HDPE folie met een dikte van 2 mm aangebracht (GSE HD FrictionFlex, 18.655 m² geleverd). De folie is aangelegd door Cofra conform de vigerende folieprotocollen. Door QS Inspection zijn verschillende kwaliteitscontroles uitgevoerd, hierbij zijn geen onregelmatigheden geconstateerd. De resultaten van de verschillende onderzoeken en beoordelingen voldoen aan de eisen van de specificaties [27].

Hemelwaterdrainagelaag
De drainagelaag bestaat uit hemelwaterdrainagematten (Low and Bonar, Enkadrain ZB 350, 18.655 m²). De hoofdfunctie betreft de afvoer van het overtollige niet oppervlakkig afstromend neerslagwater. Tevens beschermt de drainagelaag de onderliggende afdichtingslagen tegen beschadiging door indringing van plantenwortels en graafactiviteiten van bodemdieren.

Het aanbrengen van de drainagemat is door Cofra B.V. uitgevoerd volgens de verwerkingsvoorschriften van de fabrikant en geverifieerd door QS Inspection. Hierbij zijn door QS Inspection geen onregelmatigheden geconstateerd [27]

Deklaag
De folie en drainagematten zijn afgewerkt met een afdeklaag van minimaal 0,8 m dikte, kwaliteit maximaal industrie. De onderste 0,2 meter is vrij van scherpe delen (puinvrij), het bovenste deel van de deklaag (0,2 m) is maaibaar (vrij van delen groter dan 2 cm). Tussen beide delen is een ‘tussenlaag’ aanwezig van minimaal 0,4 meter dik, in dit deel kunnen wel grotere delen aanwezig zijn (niet gezeefd). De in de deklaag toegepaste grond is afkomstig uit tien partijen (zie nazorgdossier voor partijkeuringen). Van de aangebrachte afdeklaag is een mengmonster genomen waarvan de zeefcurve is bepaald (opgenomen in bijlage C), de afdeklaag is geclassificeerd als ‘Sterk zandige tot zwak siltige klei’. Inherent aan deze classificatie is een hoog aandeel (93,7% < 2 mm) fijnere fracties aanwezig.

Na egaliseren, cultiveren en eggen is de deklaag ingezaaid. Aan de oostzijde van de locatie is een oprit ten behoeve van onderhoudswerkzaamheden aangelegd. Op de locatie zijn 8 zakbakens aanwezig voor het meten van eventuele restzetting. De zakbakens worden beschermd door metalen hekwerken.

Tijdens de door QS Inspection uitgevoerde controlewerkzaamheden op het aanbrengen van de afdeklaag (grond) is geconstateerd dat het transport en het verwerken op de locatie van de aangevoerde grond is uitgevoerd volgens de voorwaarden zoals genoemd in de specificaties [27].

Levensduur
Extern en onafhankelijk onderzoek geeft aan dat de verschillende onderdelen van de afdichtingsconstructie een levensduurverwachting voor een periode van minimaal 100 jaar hebben [24][25][27].

2.3.2 Hemelwateropvang/afvoer (CNS, 1.2.6)

Effectieve afvoer van hemelwater voorkomt onder andere uitspoeling, verweking en instabiliteit van de taluds. Om hemelwater af te voeren is een tijdelijke en permanente voorziening aangebracht.

Tijdelijke voorziening
Tijdens de aanleg van de bovenafdichting is een tijdelijke maatregel aangebracht om oppervlakkig afstromend hemelwater van de bovenzijde te voorkomen. Deze tijdelijke voorziening bestond uit:
- Een 'dijkje' om oppervlakkig afstromend hemelwater van de bovenzijde te voorkomen.
- Straatkolken aan de bovenzijde, Ø 315, 14 stuks
- Verzamelleiding bovenzijde, HDPE Ø125, circa 390 meter
- Transportleiding bovenzijde, HDPE Ø200, circa 25 meter

In de nazorgfase is deze tijdelijke voorziening niet meer noodzakelijk, uitgangspunt van Milieupark Oost was de tijdelijke voorzieningen niet te verwijderen maar ook niet te onderhouden. Op verzoek van provincie Noord-Holland is de tijdelijke voorziening gedeeltelijk verwijderd. Alle straatkolken op het bovenvlak zijn verwijderd (14 stuks) en ruim onder maaiveld afgewerkt met een kunststof deksel. Het 'dijkje' is geëgaliseerd en opnieuw ingezaaid. De verzamel- en transportleidingen zijn niet verwijderd, onderhoud aan deze leidingen is niet voorzien (en ook niet mogelijk).

Permanente voorziening
Oppervlakkig afstromend hemelwater werd via putten en afvoerleidingen onder aan het talud afgevoerd naar het Noordhollandsch Kanaal. Op verzoek van de provincie zijn de 35 straatkolkdeksels en aan de onderzijde van de locatie in 2022 verwijderd. Uiteindelijk zijn 19 van de 35 putten afgewerkt aan maaiveld met een scharnierende gietijzeren deksel, inspectie van de leidingen is hierdoor mogelijk. De overige putten zijn voorzien van een dichte deksel en onder maaiveld afgewerkt. Voor de terugvindbaarheid en om maaischade aan de putten te voorkomen is naast elke put een gewolmaniseerde rondhouten paal geplaatst.

Om de locatie is geen grindkoffer aanwezig, oppervlakkig afstromend en direct infiltrerend hemelwater wordt (deels) via de verzamelleiding afgevoerd naar het Noordhollandsch Kanaal. Water dat niet direct infiltreert stroomt aan de noordzijde richting de greppel, aan de oostzijde richting het naast gelegen Solrec-terrein en aan de zuidzijde richting de naastgelegen weg. Aan de westzijde zal niet infiltrerend water richting het noorden of zuiden afstromen. Hemelwater dat infiltrerend in de afdeklaag wordt via de drainagematten en afvoerleidingen eveneens afgevoerd naar het Noordhollandsch Kanaal.

Het permanente hemelwaterafvoersysteem bestaan uit de volgende onderdelen:
- Drainagemat, type Low and Bonar, EnkadrainZB 350 (geleverd 18.655 m²).
- Putten onderzijde, Ø 315, 35 stuks (19 putten zijn voorzien van een gietijzeren deksel aan maaiveld en een markeringspaal, de overige putten zijn voorzien van een dichte deklsel en onder maaiveld afgewerkt).
- Inspectieput, Ø 315, met pvc deksel, 4 stuks.
- Hemelwaterverzamelput, Ø630/800.
- 'Percodrain' onderzijde HDPE, Ø200, 2/3 gesleufd, circa 558 meter.
- Transportleiding onderzijde, HDPE, Ø200, circa 185 meter afvoer drainage en circa 185 meter afvoer verzamelgoot.).
- Doorspuitpunten transportleiding onderzijde, 6 stuks.
- Afvoer op het Noordhollandsch kanaal, Ø315, circa 60 meter (inclusief gestuurde boring door de dijk).
- Uitstroomstuk Noordhollandsch kanaal, 1 stuk.

Verzamelgoot
Naast bovenstaande voorzieningen is onderaan de hellingbaan een verzamelgoot (circa 5 meter) aangebracht, deze verzamelgoot is aangelegd om van de hellingbaan afstromend hemelwater op te vangen en is het laagste punt van het depot, de aangrenzende weg en het aangrenzende solrec terrein. Daarom voert de goot ook oppervlakkig afstromend water van buiten de locatie af. De verzamelgoot voert het water via een aparte leiding (Ø200, circa 185 meter) af naar de hemelwaterverzamelput. Voor aanleg van de verzamelgoot werd overtollig water via een pompput afgevoerd.

Met de goot worden waterproblemen ter plaatse van de zuidelijk gelegen weg (Oostoeverweg) en het oostelijk gelegen terrein (Solrec-terrein) in perioden van hevige neerslag voorkomen. Gezien de ligging en afwatering van de Oostoeverweg is het niet eenvoudig om wateroverlast buiten de locatie op een andere wijze op te lossen. Tussen de gemeente Den Helder en de provincie is afgesproken dat de goot onderdeel vormt van de nazorgvoorzieningen van de locatie en in de nazorgfase door de provincie onderhouden wordt. De provincie is niet verantwoordelijk voor het voorkomen van wateroverlast buiten de locatie zolang dit niet te relateren is aan de locatie.

Afvoer naar Noordhollandsch kanaal
Vanuit de hemelwaterverzamelput vindt afvoer op Noordhollandsch kanaal plaats. Via deze afvoer wordt water vanaf de locatie en water uit de omgeving (via de verzamelgoot) afgevoerd naar het Noordhollandsch kanaal. Tussen de gemeente Den Helder en de provincie is afgesproken dat de afvoerleiding onderdeel vormt van de nazorgvoorzieningen van de locatie en in de nazorgfase door de provincie onderhouden wordt.

In theorie kan de toegepaste grond in de deklaag (klasse industrie) door uitloging van stoffen van invloed zijn op de kwaliteit van water dat wordt afgevoerd. Daarnaast kan de kwaliteit worden beïnvloed door de waterkwaliteit van het water dat via de verzamelgoot wordt afgevoerd. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft de lozing op het Noordhollandsch Kanaal beoordeeld en getoetst. Hierbij is aangegeven dat het afstromend water gelijkgesteld wordt aan afstromend hemelwater. Voor afstromend hemelwater geldt de zorgplicht, zoals genoemd in artikel 3.8 van de Keur. Dit betekent dat er alles aan gedaan moet doen om verontreiniging tegen te gaan. De kwaliteit van het oppervlaktewater mag door de lozing niet verslechteren. Geadviseerd is om de waterkwaliteit van het hemelwater te monitoren (mail HHNK, 19 juni 2020, opgenomen in het nazorgdossier). In 2021 is in de periode januari tot en met oktober door maandelijkse bemonstering van het water in de verzamelput de kwaliteit van het geloosde water vastgesteld. De resultaten zijn samengevat in onderstaande tabel.

tabel 8 **Resultaten kwaliteit geloosde hemelwater in 2021 (µg/l)**

	13-1	17-2	17-3	14-4	12-5	16-6	14-7	11-8	29-9	13-10
arseen		7,0	4,1	4,4	4,3	5,4	6,1	4,1	4	<4
barium	150	230	130	75	130	97	150	180	540	200
cadmium	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1
chroom		16	<5	<5	<5	<5	<5	<5	8,7	<5
kobalt	3,6	3,5	3,6	2,7	3,4	5,5	13	11	<2	9,1
koper	29	27	19	14	12	18	11	13	34	9,7
kwik	0,21	0,15	0,03	<0,02	<0,02	<0,02	<0,02	0,04	0,09	<0,02
lood	60	49	5,4	<5	<5	<5	<5	<5	60	<5
molybdeen	11	14	17	14	12	21	26	16	8,4	11
nikkel	15	15	16	18	14	31	37	28	6	25
zink	120	120	42	<20	27	<20	25	<20	93	24
minerale olie (mg/l)	0,05	0,15	<0,05	<0,05	<0,05	<0,05	<0,05	0,08	<0,05	<0,05

De resultaten zijn toegestuurd aan het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, waarbij advies is gevraagd voor toekomstige monitoring. Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft hiervoor afstemming gezocht met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Aangegeven is dat het lozen van drainagewater is geregeld in het Activiteitenbesluit of Besluit lozen buiten inrichtingen. Aangezien de insteekhaven geen inrichting meer is, dient het water te voldoen aan artikel 3.3 van het Besluit lozen buiten inrichtingen en artikel 2.1 (de zorgplicht). In het besluit is niet beschreven dat de lozer het water dient te bemonsteren. De lozing van het hemelwater voldoet aan deze artikelen. Bovengenoemde correspondentie is opgenomen in het nazorgdossier.

2.4 Overige voorzieningen

Peilbuizen
Op de locatie zijn op zes locaties in totaal 18 peilbuizen met verschillende filterstellingen aanwezig. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de op de locatie aanwezige peilbuizen. In het overzicht is tevens het jaar van plaatsen (op basis van de eerste monitoringsgegevens) en de locatie van de peilbuizen opgenomen. Peilbuizen M2.1 en M2.2 zijn vervangen door de peilbuizen M6.1, M6.2, M6.3 en M6.4.

tabel 9 Huidig monitoringsnetwerk

Peilbuis	Coördinaten	NAP hoogte (bkp)	Diepte	Filterstelling (m+NAP)*	Functie	Hydrologische schematisatie	Geplaatst in**	Locatie
M1.1	114917,549815	4,885	12,63	-5,75 tot -7,75	referentie	Deklaag boven	2009	Buiten de inrichtingsgrenzen, ten noordoosten van de locatie. Afgewerkt met twee kokers.
M1.2		4,774	16,49	-9,72 tot 11,72	referentie	Deklaag onder	2009	
M1.3		4,661	24,38	-17,72 tot -19,72	referentie	WVP	2009	
M2.1	114620,549782	6,356	12,82	-4,64 tot -6,64	1e lijn	Deklaag boven	2009	Noordwesten van de locatie, buiten hekwerk. Afgewerkt met straatpot in asfaltverharding. Geen functie in nazorg.
M2.2		6,289	18,32	-10,03 tot -12,03	1e lijn	Deklaag onder	2009	
M3.1	114620,549697	5,445	12,68	-5,24 tot -7,24	1e lijn	Deklaag boven	2009	Zuidwesten van de locatie, buiten hekwerk. Afgewerkt met twee kokers
M3.2		5,401	17,54	-10,14 tot -12,14	1e lijn	Deklaag onder	2009	
M3.3*		5,184	22,77	-15,89 tot -17,89	-	WVP	2009	
M3.4		5,346	34,50	-27,15 tot -29,15	1e lijn	WVP	2009	
M4.1	114728,549700	2,381	10,79	-6,41 tot -8,41	1e lijn	Deklaag boven	2009	Zuidelijk van de locatie, buiten hekwerk. Afgewerkt met één koker
M4.2		2,41	13,07	-8,73 tot -10,73	1e lijn	Deklaag onder	2009	
M5.1	114816,549700	2,586	10,75	-6,16 tot -8,16	1e lijn	Deklaag boven	2009	Binnen inrichtingsgrenzen, zuidoosten. Afgewerkt met drie kokers
M5.2		2,550	23,43	-18,88 tot -20,88	1e lijn	Deklaag onder	2009	
M5.3		2,267	31,79	-27,52 tot -29,52	1e lijn	WVP	2009	
M6.1*	114622,549745	5,5	13,2	-5,2 tot -7,2	1e lijn	Deklaag onder	2022	Binnen inrichtingsgrenzen,
M6.2*		5,5	18,0	-10 tot -12	1e lijn	Deklaag onder	2022	

M6.3*		5,5	24,0	-16 tot -18	1e lijn	WVP	2022	zuidoosten. Afgewerkt met twee kokers en een hekwerk
M6.4*		5,5	35,0	-27 tot -29	1e lijn	WVP	2022	

* Peilbuizen zijn in het verleden niet bemonsterd/maakte geen deel uit van het monitoringsprogramma.

* * Sommige peilbuizen zijn (mogelijk) later geplaatst. Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat alle peilbuizen in 2009 zijn geplaatst.

De totale boordiepte van alle peilbuizen op de locatie is circa 352 meter. De peilbuizen die in de nazorg bemonsterd worden hebben een totale lengte van circa 321. De locatie van de peilbuizen is weergegeven op de tekeningen in tekening A.

Beschermingsmaatregelen peilbuizen en putten
Om beschadigingen door o.a. maaiwerkzaamheden en vandalisme te voorkomen zijn de peilbuizen robuust afgewerkt. Alle peilbuizen die opgenomen zijn in het monitoringsprogramma zijn voorzien van een metalen koker inclusief slot en een metalen beschermingshek, hierdoor wordt beschadiging door maaiwerkzaamheden zoveel mogelijk voorkomen.

Grondwateronttrekking
Er is geen grondwateronttrekking aanwezig.

Telemetrie
Er is geen telemetrie aanwezig op de locatie.

3 MONITORING EN CONTROLE

Monitoring van grond- en oppervlaktewater is erop gericht om aan te tonen dat de mate van verspreiding van verontreinigingen naar grond- en oppervlaktewater binnen de in de omgevingsvergunning gestelde eisen vallen. In dit hoofdstuk worden de activiteiten in de nazorg, die betrekking hebben op controle van voorzieningen en grondwater, beschreven. Per activiteit wordt weergegeven welke kosten hiervoor zijn geraamd. Voor de nazorg wordt het monitoringsplan [30] als uitgangspunt gehanteerd.

3.1 Bemonstering en chemische analyse (waterkwaliteit)

3.1.1 Grondwater

Controledrains onderafdichting (grondwater)
Er zijn geen controledrainages aanwezig.

Peilbuizen
Het doel van het onderzoek is om de milieuhygiënische kwaliteit van het grondwater periodiek te monitoren zodat tijdig vastgesteld kan worden of de berging van verontreinigde baggerspecie leidt tot een eventuele bodemverontreiniging en zodoende tijdig mitigerende maatregelen kunnen worden genomen.

Conform monitoringsplan [30] wordt zowel gemeten in de stroombaan (13 peilbuizen, M3.1, M3.2, M3.4, M4.1, M4.2, M5.1, M5.2, M5.3, M6.1, M6.2, M6.3 en M6.4) als bovenstrooms (3 peilbuizen, M1.1, M1.2 en M1.3). Gezien de afstand van het depot (circa 100 m), de afstand tot de dichtstbijzijnde monitoringsfilters (circa 250 m), de berekende verspreidingssnelheid en de doelstelling van de monitoring kan afgevraagd worden af periodiek bemonsteren van drie referentiefilters meerwaarde heeft.
Op verzoek van de provincie zijn alle drie de referentiepeilbuizen opgenomen in het monitoringsprogramma omdat als er in de toekomst verontreinigingen worden gemeten je met meetwaarden van de referentiebuizen eventueel moet kunnen aantonen dat het depot niet de bron is. Daarbij schrijft de regelgeving referentiebuizen voor.

Aangezien de peilbuizen in ‘setjes’ op vijf goed toegankelijke locaties zijn gesitueerd kunnen de peilbuizen effectief bemonsterd worden, om deze reden is voor monstername de gemiddelde checklistprijs aangehouden (€ 52,50 per peilbuis). Voor het aansturen van de veldwerker en het aanmaken van de labopdracht wordt aanvullend gerekend met twee uur veldwerkplanner: € 76,57 per uur adviseur (€ 153,14)

Analysepakket en frequentie
In 2022 is een geactualiseerd monitoringsplan voor de locatie opgesteld [30], het monitoringsplan is ingediend bij het bevoegd gezag. Een formele goedkeuring is nog niet beschikbaar. Met de provincie is afgesproken dat het monitoringsplan de basis vormt voor de nazorgperiode. Voor het vaststellen van het analysepakket voor de nazorgfase is in het monitoringsplan de volgende systematiek aangehouden:

- Parameters waarvan bekend is dat deze aanwezig zijn in de door Rijkswaterstaat of Milieupark Oost gestorte partijen baggerspecie.
  - Frequentie van 1 keer per 5 jaar: bij verspreidingssnelheid >0,01 meter per jaar van de betreffende parameter.
  - Frequentie van 1 keer per 5 jaar: indien parameters in de periode 2011-2021 structureel (meer dan vier keer, ook in verschillende peilbuizen) zijn aangetoond en onderscheidend zijn ten opzichte van de grondwaterkwaliteit stroomopwaarts.
  - Beëindigen: parameters niet onderscheidend zijn ten opzichte van de grondwaterkwaliteit stroomopwaarts.
  - Frequentie van 1 keer per 10 jaar: voor de overige situaties.
- Parameters waarvan niet bekend is dat deze aanwezig zijn in de gestorte partijen baggerspecie.

- Frequentie van 1 keer per 10 jaar: indien parameters in de periode 2011-2021 structureel (meer dan vier keer, ook in verschillende peilbuizen) zijn aangetoond en onderscheidend zijn ten opzichte van de grondwaterkwaliteit stroomopwaarts.
- Beëindigen: parameters die in de periode 2011-2021 niet of incidenteel (tot en met 4 keer en niet opeenvolgend in dezelfde peilbuis) zijn aangetoond.

In het monitoringsplan zijn alle in de afgelopen jaren geanalyseerde parameters beoordeeld op bovenstaande systematiek. Aangegeven is, dat ondanks op bepaalde metalen met een lagere frequentie kan worden geanalyseerd, dat wordt aangesloten bij de laboratoriumpakketten en dat één keer per vijf jaar op metalen wordt geanalyseerd. In onderstaande tabel zijn de analysepakketten uit het monitoringsplan, de te bemonsteren peilbuizen en de frequentie samengevat. In overleg met de provincie Noord-Holland worden de peilbuizen aanvullend één keer per 10 jaar op PFAS geanalyseerd.

tabel 10 **Monitoringsprogramma**

Jaar	Peilbuizen	Pakket
eenmaal per vijf jaar, startjaar 2023	**monitoring** M1.1, M1.2, M1.3 M3.1, M3.2, M3.3 M3.4 M4.1, M4.2 M5.1, M5.2, M5.3 M6.1, M6.2, M6.3 M6.4	**Standaard (inclusief AS3000):** ■ Zware metalen: arseen, barium, cadmium, chroom, kobalt, koper, kwik, lood, molybdeen, nikkel en zink. ■ PAK (10 Vrom): naftaleen, antraceen, benzo(a)antraceen, benzo(a)pyreen, benzo (ght)peryleen, benzo(k)fluorantheen, chryseen, fenantreen, fluorantheen, indeno(123-cd)pyreen
eenmaal per tien jaar, startjaar 2023	**monitoring** M1.1, M1.2, M1.3 M3.1, M3.2, M3.3 M3.4 M4.1, M4.2 M5.1, M5.2, M5.3 M6.1, M6.2, M6.3 M6.4	**Aanvullend** ■ EOX (extraheerbare organohalogenen) ■ OCB/PCB (organochloorbestrijdingsmiddelen/polychloorbifenylen) ■ Minerale olie ■ PFAS (Poly- en perfluoralkylstoffen)

In afstemming met de provincie wordt voor het standaardpakket € 90,00 gehanteerd. Voor het aanvullende pakket wordt € 343,95 gehanteerd.

Toetsingskader [30]
Monitoring vindt plaats om de geprognotiseerde verspreiding te toetsen en daarmee vast te stellen of de eventuele verspreiding vanuit het depot voldoet aan de voorwaarden zoals opgenomen in het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspie. Om de verkregen analyseresultaten op een uniforme manier te kunnen interpreteren is in hoofdstuk 5 van het geactualiseerde monitoringsplan [30] een beslisschema opgenomen. Dit beslisschema is van toepassing als de signaalwaarde (gemiddelde van de streefwaarde en de interventiewaarde, voormalige tussenwaarde) wordt overschreden.

Samenvatting en kosten

Aantal:	16 filters
Periodiciteit:	1 maal per 5 jaar
Kosten bemonsteren:	€ 52,50/peilbuis→€ 840,00/ronde
Kosten planning:	€ 153,00 per ronde
Kosten analyse	
Standaard (1x5 jaar):	€ 90,00/monster →€ 1.440,00/ronde
Aanvullend (1x 10jaar):	€ 343,95/monster →€ 5.503,20/ronde
Startjaar:	01-01-2023 (aanvang nazorg)
Eindjaar:	eeuwigdurend

3.1.2 Oppervlaktewater

De kwaliteit van het oppervlaktewater in de nabijheid van de locatie wordt niet bemonsterd. Er is geen sprake van (meetbare) beïnvloeding door:

- directe lozing van bijvoorbeeld effluent van de waterzuivering;
- directe oppervlakkige afstroming van verontreinigd hemelwater;
- instroming van verontreinigd grondwater.

3.1.3 Overige waterstromen

Hemelwater

Via het hemelwaterafvoersysteem wordt overtollig hemelwater vanaf de locatie afgevoerd naar het Noordhollandsch Kanaal. Water van de openbare weg/Solrec-terrein wordt via de opvanggoot onder aan de hellingbaan verzameld en ook via het hemelwaterafvoerssysteem van het depot afgevoerd naar het Noordhollandsch kanaal. De lozing valt onder het Besluit lozen buiten inrichtingen. Dit voorziet niet in het bemonsteren van het te lozen hemelwater. Wel is de zorgplicht van toepassing.

3.2 Metingen en visuele inspectie

Gedurende de nazorg zullen meerdere inspectie- en onderhoudsactiviteiten worden uitgevoerd. We gaan ervan uit dat door een goede planning meerdere activiteiten gezamenlijk/tegelijkertijd uitgevoerd kunnen worden.

3.2.1 Consolidatie (klink en zetting)

Door ongelijke consolidatie maar ook door klink en zetting kan beschadiging van een aangebrachte afdichtingsconstructie optreden. Daarom wordt in de eerste jaren jaarlijks de hoogte van het afgesloten depot gecontroleerd (hoogtemetingen). Met de hoogtemetingen wordt het totaaleffect van consolidatie, klink en zetting gemeten. Om te beoordelen of er sprake is van risico's voor de afdichtingsconstructie wordt voornamelijk naar verschillen gekeken. De hoogtemetingen komen te vervallen als blijkt dat het totaal effect verwaarloosbaar klein is geworden. Als standaard wordt hiervoor in de checklist een periode van vijf jaar na het aanbrengen van de bovenafdichting voor aangehouden.

Na aanleg van de bovenafdichting zijn 8 zakbakens aangebracht. Om beschadiging te voorkomen en de zakbakens makkelijk terug te vinden is een geel hekwerk om de zakbakens geplaatst. De meting van 2021 geldt als nulmeting. De zakbakens worden gedurende vijf jaar jaarlijks (tot 2026) ingemeten met GPS.

Samenvatting en kosten

Aantal:	8 stuks
Periodiciteit:	1x per jaar, tot 2026
Kosten :	Opgenomen bij reguliere inspectieronde
Startjaar:	2021
Eindjaar:	2025 (na 5 jaar)

3.2.2 Dikte afdeklaag (CNS 2.2.2)

In het gewijzigde artikel 3.1.2 [13] van de Wm-vergunning is opgenomen dat deklaag moet voldoen aan de Richtlijn dichte eindafwerking op afval en reststoffenbergingen. De richtlijn schrijft bij een grasvegetatie een dikte van 0,8 meter voor. De folie en drainagematten zijn afgewerkt met een afdeklaag van minimaal 0,8 meter dikte, kwaliteit industrie. De dikte van de afdeklaag is in juli 2022 geverifieerd, de metingen zijn opgenomen in het nazorgdossier en in tabel 11 samengevat. Uit de verificatie metingen blijkt dat de dikte van de afdeklaag ruim voldoet.

tabel 11 **Samenvatting verificatie dikte afdeklaag**

Locatie	Aantal metingen	Gemiddelde dikte (m)	Minimale dikte (m)	Maximale dikte (m)
Talud	8	0,94	0,85	1,1
Bovenkant	6	1,29	1,10	1,47

Als de afdeklaag dunner wordt, wordt de kans op beschadiging van de hemelwaterdrainage en de daaronder gelegen afdichtende folie groter. Oorzaken kunnen zijn: het toepassen van klinkgevoelige grond (veen of sterk humushoudende grond), het terreingebruik (veepaden, etc.) en erosie. Erosie door afspoeling treedt geleidelijk op en kan in Nederland gemiddeld circa 10 ton per hectare per jaar (circa 1mm/jaar) bedragen. Plaatselijk kan snellere afspoeling door erosie optreden, bijvoorbeeld daar waar oppervlakkig afstromend water samenkomt, de vegetatie onvoldoende ontwikkeld is of als er steile taluds aanwezig zijn. De locatie wordt in de nazorgfase niet actief gebruikt (voor recreatie/veeteelt, etc.), daarnaast zijn geen steile taluds aanwezig en is er sprake van een gesloten grasmat. Er zijn derhalve geen aanwijzingen dat op de locatie sprake is van een verhoogd risico op erosie.

Vooral door visuele inspectie, maar ook door regelmatig de dikte van de afdeklaag te meten, kunnen tijdig maatregelen worden genomen om beschadiging aan de bovenafdichting van de stortplaats te voorkomen. Deze metingen zijn in principe 'eeuwigdurend'. Er zijn verschillende momenten waarop de dikte van de afdeklaag gemeten wordt:

- Standaard metingen ter verificatie van de (gemiddelde) laagdikte. Deze metingen worden gelijktijdig met het materiaalonderzoek van de afdichtingslagen (zie § 3.2.6) uitgevoerd, en vergen dan vrijwel geen extra handelingen. De standaardfrequentie van laagdiktemeting wordt derhalve gekoppeld aan de frequentie van materiaalonderzoek (1 maal per 15 jaar), en de kosten daarvan worden niet apart geraamd.
- Incidentele meting van de laagdikte naar aanleiding van visuele inspectie. Deze laagdiktemeting vindt direct plaats als bij visuele inspectie is gebleken dat de laagdikte afneemt (bijvoorbeeld bij constatering erosie of een afschuiving). De kosten voor deze incidentele laagdiktemetingen zijn opgenomen in de kosten van de visuele inspectie.

Als blijkt uit de metingen dat de deklaag duidelijk dunner is wordt in eerste instantie vastgesteld wat de oorzaak is (incidenteel, structureel). Daarnaast wordt beoordeeld of herstel noodzakelijk is (risicomaatregel). Opgemerkt wordt dat de locatie is omsloten door een hekwerk, niet actief wordt gebruikt en alleen is voorzien van een grasmat.

3.2.3 Grondwaterstanden

In de Regeling Baggerspeciestortplaatsen op land wordt een meetfrequentie van ten minste tweemaal per jaar gehanteerd (één keer in de zomerperiode en één keer in de winterperiode). De stijghoogte wordt gemeten in de in tabel 9 opgenomen peilbuizen (16 stuks). De stijghoogtemeetronden worden gecombineerd met de periodieke inspectieronden.

Samenvatting en kosten

Aantal:	16 peilbuizen
Periodiciteit:	2x per jaar
Kosten:	tegelijk met periodieke locatie inspectie
Startjaar:	01-01-2023 (aanvang nazorg)
Eindjaar:	eeuwigdurend

3.2.4 Visuele inspecties

De visuele inspecties richten zich op de eindafwerking, de hemelwaterdrainage inclusief de afvoer op het Noordhollandsch kanaal.

Combinatie van inspecties
Een aantal van de inspecties kan gecombineerd worden met andere inspecties en metingen. Voor deze combinatie van activiteiten zijn geen afzonderlijke kostenposten opgenomen. Naast onderstaande inspecties worden de zettingsmetingen, incidentele deklaagdiktemetingen, eventuele kleine onderhoudswerkzaamheden en stijghoogtemetingen gecombineerd.

Visuele inspectie hemelwaterdrainage
Stagnerende afvoer in de hemelwaterdrainage kan leiden tot verweking van de afdeklaag, resulterend in erosie en afschuiving. De hemelwaterafvoer van het gehele drainagesysteem wordt gecontroleerd door controle van het waterniveau in de inspectieputten. Daarnaast wordt de staat van nazorgvoorzieningen (de putten, doorspuitpunten, afvoerleidingen en lozingspunten) jaarlijks gecontroleerd. Aanvullend wordt de goot bij de oprit geïnspecteerd. De inspectie wordt met foto's vastgelegd, eventuele bijzonderheden worden op schrift vastgelegd.

Conform de checklist stortplaatsen wordt de visuele controle op afvoer minimaal één keer per jaar uitgevoerd, bij voorkeur tijdens een inspectieronde in een natte periode. Doordat drainagematten zijn toegepast is inspectie van enkele (maatgevende) drains door middel van doorsteken niet noodzakelijk/mogelijk. Voor de afvoerleidingen is doorsteken niet noodzakelijk omdat functioneren visueel kan worden vastgesteld in de hemelwaterverzamelput, de inspectieputten en de uitstroomopening. De transportleidingen worden periodiek doorgespoten.

Visuele inspectie afdeklaag
De schade van eventuele afschuiving, erosie of scheurvorming in de afdeklaag kan worden geminimaliseerd door tijdige signalering. Het functioneren van de afdeklaag wordt in eerste instantie tijdens de veldinspectie gecontroleerd. Tevens wordt gecontroleerd op de aanwezigheid van ongedierte en schade door vergraving (klein wild). De visuele inspecties vinden regelmatig verdeeld over het jaar plaats, bij verschillende weersomstandigheden (bijvoorbeeld na intensieve neerslag en na droogteperiode).

Als standaardfrequentie voor visuele inspectie van de afdeklaag wordt in de checklist baggerdepots 12 keer per jaar gedurende de eerste 2 jaar na aanleg (2021 en 2022) gehanteerd. De checklist stortplaatsen gaat uit van een maandelijkse inspectie gedurende tot vijf jaar na aanleg van de bovenafdichting (tot 2025). Aangezien er de eerste twee jaar geen bijzonderheden zijn geconstateerd tijdens de maandelijkse inspectieronden, is met de provincie een locatiespecifieke middenweg van zes keer per jaar afgesproken.

Tijdsduur en frequentie
Voor de inspecties wordt uitgegaan van een beperkte ronde en een uitgebreide ronde. Tijdens de beperkte ronde wordt alleen een visuele inspectie van de deklaag en het hekwerk uitgevoerd. Tijdens de uitgebreide ronde wordt aanvullend de hemelwaterdrainage gecontroleerd, de zettingsmetingen en de incidentele deklaagdiktemetingen uitgevoerd en de stijghoogte gemeten. Waar nodig worden eventueel kleine onderhoudswerkzaamheden met de inspectie gecombineerd. De volgende frequentie wordt aangehouden:
- 2023-2025: 4 keer beperkte ronde, 2 keer uitgebreide ronde (totaal 6 ronden per jaar).
- vanaf 2026: 2 keer beperkte ronde, 2 keer uitgebreide ronde (totaal 4 ronden per jaar).

De beperkt ronde worden uitgevoerd door een inspecteur/adviseur, de tijdsbesteding voor deze ronde bedraagt 4 uur (à € 96,14, 1,5 uur inspectie en 2,5 uur reistijd, € 384,56). De uitgebreide ronde wordt uitgevoerd door een veldwerker (8 uur à € 62,96, € 503,68 per ronde). De onderstaande tijdinschatting vormt hiervoor de basis:
- Reistijd: 2,5 uur
- Stijghoogtemetingen: 1,5 uur
- Controle hemelwaterdrainage: 1 uur
- Zettingsmetingen: 1 uur (vervallen in 2026)
- Overige werkzaamheden 2 uur, na 2026 3 uur

2023-2025
Periodiciteit: 6x per jaar
Kosten: 4x € 384,56 (€ 1.538,24 per jaar)
2 x € 503,68 (€ 1.007,36 per jaar)
Startjaar: 2023
Eindjaar: 2025

Vanaf 2026
Periodiciteit: 4x per jaar
Kosten: 2 x €384,56 (€ 769,12 per jaar)
2 x €503,68 (€ 1.007,36 per jaar)
Startjaar: 2026
Eindjaar: eeuwigdurend

3.2.5 Gasmeting en analyse (CNS, 2.2.5)

Op basis van de uitgevoerde gasmetingen in 2022 is dit niet noodzakelijk.

3.2.6 Materiaalonderzoek bovenafdichting (CNS, 2.2.6)

Een controle op veroudering en het functioneren van de afdichtingslagen is tijdens de nazorg noodzakelijk om inzicht te hebben in de restlevensduur van de afdichtingslagen en om tijdig voorbereidingen voor vervanging te treffen.

De resultaten van het steekproefsgewijze materiaalonderzoek kunnen een belangrijke rol spelen bij het bepalen van de eventuele noodzaak van vervanging van de afdichtingsconstructie en het moment daarvan. De controle bestaat uit het steekproefsgewijs inspecteren door het blootleggen en bemonsteren van de bovenafdichting bij kritieke delen. Kritieke delen zijn plaatsen met lasverbindingen (folie), doorvoeren, plaatsen waar de verschilzettingen het grootst zijn en de teenconstructie. In de checklist wordt een frequentie van 1 keer per 15 jaar gehanteerd voor het vrij graven en bemonsteren van de afdichtingslaag voor materiaalonderzoek (bij deze frequentie valt de vijfde keer in hetzelfde jaar als de vervanging van de bovenafdichting, hier is voor de eerste vervanging rekening mee gehouden). Deze frequentie is van toepassing voor bovenafdichtingen waar aan de voorwaarden voor optimale levensduur wordt voldaan en waarvoor tijdens de aanleg een nulonderzoek is uitgevoerd. Uit onafhankelijk onderzoek [24][25][27] blijkt dat aan deze voorwaarden wordt voldaan.

Voor verouderingsonderzoek is geen standaard protocol beschikbaar. In de checklist stortplaatsen is aangegeven dat het, na raadplegen van deskundigen, niet verstandig is om een lekdichte bovenafdichting te openen voor het bemonsteren van folie of minerale afdichting. De reparatie van de minerale afdichting en vooral de folie vergen aandacht en maatregelen om te voorkomen dat een zwakke plek ontstaat. In overleg met de provincie zijn de volgende frequenties en eenheidsprijzen aangehouden:

- 15 jaar na aanleg bovenafdichting: visuele inspectie (€ 5.432,00);
- 30 jaar na aanleg bovenafdichting: visuele inspectie (€ 5.432,00);
- 45 jaar na aanleg bovenafdichting: destructief onderzoek (€ 38.171,00);
- 60 jaar na aanleg bovenafdichting: visuele inspectie (€ 5.432,00).

De onderzoeken worden op de kritische plaatsen uitgevoerd, vast te stellen voorafgaand aan het onderzoek.

Samenvatting en kosten
Visuele inspectie (15 jaar na aanleg/vervanging)
Periodiciteit: 1x per 75 jaar
Kosten: € 5.432,00
Startjaar: 2035
Eindjaar: eeuwigdurend

Visuele inspectie (30 jaar na aanleg/vervanging)
Periodiciteit: 1x per 75 jaar
Kosten: € 5.432,00
Startjaar: 2050
Eindjaar: eeuwigdurend

Destructief onderzoek (45 jaar na aanleg/vervanging)
Periodiciteit: 1x per 75 jaar
Kosten: € 38.171,00
Startjaar: 2065
Eindjaar: eeuwigdurend

Visuele inspectie (60 jaar na aanleg/vervanging)
Periodiciteit: 1x per 75 jaar
Kosten: € 5.432,00
Startjaar: 2080
Eindjaar: eeuwigdurend

4 ONDERHOUD

Onderhoud wordt regulier uitgevoerd en ad hoc naar aanleiding van de visuele inspecties en/of metingen. In dit hoofdstuk worden de activiteiten in de nazorg, die betrekking hebben op het onderhoud van voorzieningen beschreven. Tevens zijn criteria aangegeven wanneer er aanleiding is tot het treffen van maatregelen, bijvoorbeeld als bij inspecties of doorspuiten blijkt dat de drainage verstopt is. In 2021/2022 heeft Milieupark Oost de onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd, de hierbij opgedane ervaringen zijn meegenomen in het nazorgplan.

Het noodzakelijke onderhoud op de locatie is summier, op de locatie zijn geen installaties aanwezig. Onderhoudshandleidingen (van bijvoorbeeld pompen) zijn niet noodzakelijk/aanwezig en derhalve niet opgenomen aan het nazorgdossier. Voor een aantal werkzaamheden zijn offerten aangevraagd, daarnaast zijn facturen van al uitgevoerde werkzaamheden gedeeld met de provincie. Ter onderbouwing van de in de checklist opgenomen eenheidstarieven. Er zijn geen onderhoudscontracten met partijen afgesloten.

4.1 Civieltechnische voorzieningen

Niet van toepassing.

4.2 Drainagesystemen

Hemelwaterdrainage en afvoergoot
De hemelwaterdrainagelaag bestaat uit drainagematten, de matten wateren af op een ringdrain (HDPE, Ø200, 2/3 gesleufd, 556 meter). Via een transportleiding (HDPE, Ø200, 185 meter) aan de zuidzijde van de locatie wordt het hemelwater afgevoerd naar de hemelwaterverzamelput. Daarnaast is een verzamelgoot (circa 5 meter) aanwezig, via een aparte transportleiding (HDPE, Ø200, 185 meter) wordt water afgevoerd naar de hemelwaterverzamelput.

Vanuit de hemelwaterverzamelput wordt het hemelwater afgevoerd naar het Noordhollandsch Kanaal (Ø315, 60 meter). Voor een goede afvoer van het hemelwater is periodiek onderhoud aan het afvoerstelsel noodzakelijk. Aan de hemelwaterdrainagmatten is geen onderhoud mogelijk, aan de tijdelijke voorzieningen boven op de locatie wordt geen onderhoud. Onderhoud bestaat uit het periodiek reinigen/doorspuiten van de ringdrain en transportleidingen en leegzuigen van de hemelwaterverzamelput en het schoonzuigen de verzamelgoot.

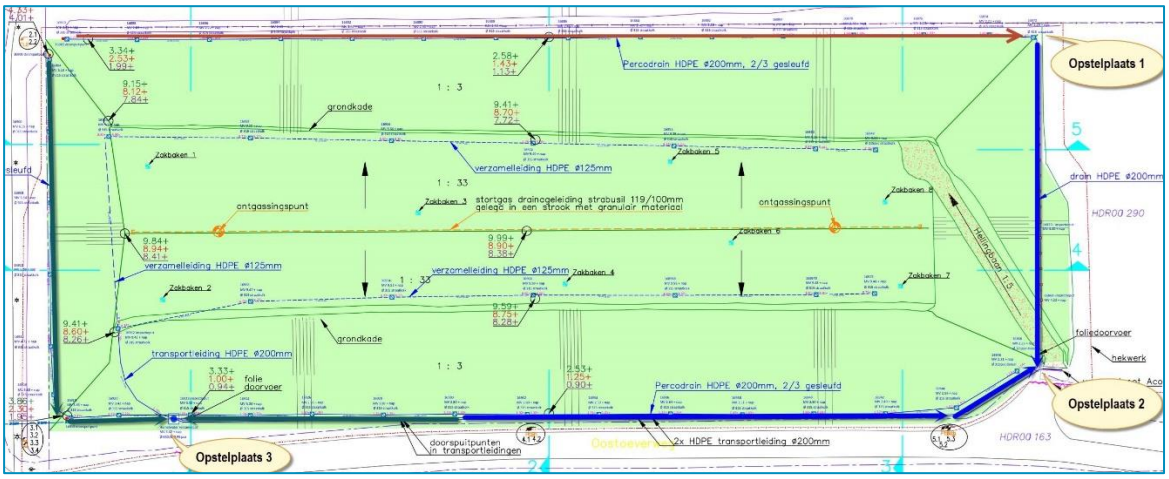
De totale lengte van drains en afvoerleidingen bedraagt 988 m.

In de checklist is aangegeven dat preventief doorspuiten niet noodzakelijk is als de noodzaak hiervoor niet is aangetoond. Regelmatig preventief doorspuiten dient alleen bij ijzerrijk grondwater gedaan te worden. Dat is bij bovenafdichtingen vaak niet het geval. Curatief doorspuiten moet alleen plaatsvinden bij verminderde afvoer als gevolg van slecht werkende drainage, dus als uit terrein- en draininspectie blijkt dat de afvoer niet voldoende functioneert. Voor dit curatief onderhoud van hemelwaterdrains is in de checklist een aanname gedaan: doorspuiten 25% van de drains en 50% van de verzameldrains (in kwetsbare teen van talud of taludberm) met een frequentie van 1 keer per 5 jaar. Gezien de beperkte lengte van drains en leidingen op de locatie is hiervan afgeweken. Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat curatief onderhoud één werkdag betreft. In de praktijk (doorspuitronde direct na aanleg) is gebleken dat in één dag 100% van de hemelwaterdrainage en 100% van de transportleidingen doorgespoten kan worden.

In maart 2021 is het volledige stelsel aan de onderzijde doorgespoten. Voor het doorspuiten van de diverse leidingtracés is hierbij gebruik gemaakt van drie opstelplaatsen (zie figuur 4):
- Opstelplaats 1: Waarbij het volgende tracé is doorgespoten:

- Noordzijde, betreft de percodrain (rode pijl)
- Opstelplaats 2: Waarbij de volgende tracés zijn doorgespoten:
  - Oostzijde, betreft de percodrain (blauwe pijl)
  - Zuidzijde (helft) betreft percodrain & transportleidingen (2x) (blauwe pijl)
- Opstelplaats 3: Waarbij de volgende tracés zijn doorgespoten:
  - Oostzijde, betreft de percodrain (groene pijl)
  - Zuidzijde (helft) betreft percodrain & transportleidingen (groene pijl)

figuur 4 **Doorspuitmogelijkheden**

In 2021 zijn de werkzaamheden uitgevoerd met een vacuümwagen met doorspuitunit. Hiermee kon materiaal dat tijdens/na de aanleg in de leidingen is gekomen direct weggezogen worden. In 2021 is circa 2 m³ materiaal uit de drainage verwijderd en afgevoerd naar Milieupark Oost.

Omdat in de toekomst curatief doorgespoten wordt, waarbij dus alleen doorgespoten wordt als er sprake is van verminderde afvoer door ophoping van materiaal, wordt ook voor toekomstige ronden een vacuümwagen met doorspuitunit (combiwagen) ingezet. De kosten voor deze unit bedragen per uur €165 (prijspeil 2021). Daarnaast wordt rekening gehouden met de afvoer van vrijkomend materiaal, 2 m³ per ronde. De afvoerkosten hiervoor bedragen € 84,24/m³. De totale kosten voor de inzet van een vacuümwagen met doorspuitunit voor een dag met afvoer van materiaal bedraagt dan € 1.488,72. Omgerekend naar prijspeil 2014 is dit € 1.292,-- De factuur van de in 2021 uitgevoerde doorspuitwerkzaamheden is op 25 februari 2022 gedeeld met de provincie Noord-Holland. In 2021 was het niet noodzakelijk de verzamelgoot schoon te maken, tijdens toekomstige doorspuitronden wordt de goot waar nodig gereinigd tijdens de doorspuitwerkzaamheden.

De in de checklist opgenomen minimale en maximale tarieven bedragen per meter € 1,00 en € 2,75. Voor 988 meter betekent dit een bedrag tussen de € 988 en € 2.717. Bovengenoemde tarieven voor een dag doorspuiten inclusief afvoer liggen onder de gemiddelde checklist prijs (€ 1.852,50) maar boven de minimale checklist prijs. Omdat tijdens toekomstige ronden aanvullend ook de goot schoongemaakt wordt, wordt de gemiddelde checklist-prijs gehanteerd.

Samenvatting en kosten

Aantal:	988 m
Periodiciteit:	1x per 5 jaar
Kosten:	€ 1,88/m, € 1.852,50 per keer
Startjaar:	2027
Eindjaar:	eeuwigdurend

4.3 Terreinonderhoud

Beplanting, gras, paden van groenzones en beheerstroken dienen periodiek te worden onderhouden. Dit geldt eveneens voor alle gebouwen, nutsvoorzieningen en flankerende voorzieningen op het terrein, voor zolang aanwezig. Inspecties vormen geen onderdeel van het onderhoud, omdat inspectie en onderhoud in beginsel door verschillende partijen worden uitgevoerd. Het nazorgplan heeft betrekking op de uitvoering van de maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat het gesloten depot geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt. Voor de nazorgorganisatie geldt derhalve dat het onderhoud zodanig wordt uitgevoerd dat de milieutechnische voorzieningen in stand blijven. De nazorg wordt door de provincie uitgevoerd

De eindbestemming van de locatie is eenvoudig, een (gesloten) baggerdepot voorzien van een enkelvoudige bovenafdichting met een deklaag van minimaal 0,8 meter dikte. De deklaag is voorzien van een gesloten grasmat. Naast regulier onderhoud in het kader van de nazorg zijn er geen overige activiteiten op de locatie voorzien. Terreinonderhoud is noodzakelijk om de milieutechnische voorzieningen in stand te houden. Gezien de eenvoud van de locatie is geen onderhoudsplan noodzakelijk.

Het volgende terreinonderhoud is voorzien:
- Maaien van de locatie→beschermen afdichtingsconstructie
- Maaien rondom nazorgvoorzieningen→bereikbaar houden/terugvindbaarheid

Maaien van de locatie
Medio 2021 is de locatie ingezaaid, er is sprake van een gesloten grasmat. De locaties waar de afgelopen perioden nog werkzaamheden zijn uitgevoerd zijn ‘doorgezaaid’. De grasmat heeft een beperkte bewortelingsdiepte. Er zijn geen struiken/bomen/overige vegetatie op de locatie aanwezig.

Een gesloten en beperkt verruigde grasmat heeft geen risico voor de afdichtingsconstructie. Om verdere verruiging, wildgroei en opslag van struik- en boomvormers te voorkomen, en het terrein toegankelijk te houden voor inspectie en onderhoud is periodiek onderhoud noodzakelijk. Het twee keer per jaar maaien (klepelen) van de locatie is hiervoor voldoende. Binnen het hekwerk zijn, met uitzondering van de hekwerkjes om de acht zakbakens (tot 2026) en de markeringspalen bij de putten, geen obstructies boven maaiveld aanwezig. Hierdoor kan, zeker na 2026, efficiënt gemaaid worden. Doordat geen verschraling wordt nagestreefd en er twee keer per jaar gemaaid wordt, is afvoer van maaisel niet noodzakelijk.

Maaien rondom nazorgvoorzieningen
Er zijn een beperkt aantal voorzieningen op de locatie aanwezig, de peilbuizen, inspectieputten en zakbakens (tot 2026) zijn voorzien van een geel hekwerk of markeringspaal. Om deze voorzieningen goed bereikbaar te houden, terug te vinden en schade te voorkomen, worden deze twee keer per jaar met een bosmaaier vrij gemaaid.

Rondom de locatie is een hekwerk aanwezig, direct naast het hekwerk kan niet gemaaid worden. Op termijn kan hierdoor wildgroei van struik- en boomvormers ontstaan. Dit kan uiteindelijk leiden tot schade aan het hekwerk. Om deze reden wordt twee keer per jaar het hekwerk met een bosmaaier gemaaid. Daarnaast worden de verhardingen (verharding aan oostzijde en stelconplaten) met twee keer per jaar met de bosmaaier langsgelopen.

De locatie is in 2022 één keer gemaaid (klepelmaaier en handmaaier), de kosten voor deze maaironde bedroegen € 1.049,13 (prijspeil 2014: € 892,56). De kosten voor twee keer per jaar maaien bedragen dan € 1.785,12/jaar, € 857,00/ha/jaar. De provincie raamt de kosten voor het tweekeer per jaar maaien zonder afvoer op € 1.018,00/ha/jaar. Met de provincie is afgesproken het gemiddelde van beide bedragen als uitgangspunt te hanteren (€ 938,00/ha/jaar, €469,00/ha/keer).

Onderhoud terrein/algemene voorzieningen

Aantal:	2,09 ha
Periodiciteit:	2x per jaar
Kosten:	€ 938/ha/jaar, €469,00/ha/keer
Startjaar:	2023 (start nazorg)
Eindjaar:	eeuwigdurend

4.4 Overig onderhoud

Op de locatie zijn geen paden aanwezig voor algemeen gebruik. Alleen aan de zuidoostzijde van de locatie is halfverharding (puingranulaat) aanwezig ter plaatse van de hellingsbaan. De hellingsbaan is bedoeld om het bovenvlak van de locatie met zwaarder materieel te bereiken. De hellingsbaan heeft een talud van 1:5. In de praktijk wordt de hellingsbaan alleen gebruikt voor maaiwerkzaamheden op de locatie. Strikt genomen in een verharde hellingsbaan voor dit materieel niet noodzakelijk (op de overige delen waar maaiwerkzaamheden plaatsvinden is ook geen verharding aanwezig). Om deze reden is verder geen onderhoud (verwijderen begroeiing, aanvullen granulaat voorzien) voorzien.

5 PERIODIEKE VERVANGINGEN EN AMOVERINGEN (CNS HOOFDSTUK 4)

De levensduur van de milieubeschermende voorzieningen is eindig. Voorzieningen aan de onderzijde van een baggerdepot en voorzieningen met een in de tijd beperkte functie (bijvoorbeeld installaties met betrekking tot retourwater- en consolidatiewater) hoeven of kunnen niet worden vervangen. De bovenafdichting, peilbuizen van het grondwatermonitoringsnet en hemelwaterdrainage worden wel periodiek vervangen, hetzij preventief, hetzij omdat de levensduur is verstreken.

Voor de periodieke vervanging en amoveringen is volledig aangesloten bij hoofdstuk vier van de checklist nazorg stortplaatsen.

5.1 Vervanging (CNS 4.1)

5.1.1 Bovenafdichting (CNS 4.1.1)

Lange termijn ervaringen over de feitelijke levensduur van afdichtingsconstructies op stortplaatsen zijn niet voorhanden. In het nazorgplan wordt daarom op grond van een risicomijdende benadering uitgegaan van het periodiek vervangen van de bovenafdichting om te voorkomen dat functieverlies optreedt. Maatgevend voor de duurzaamheid zijn de materiaalkeuze (samenstelling) en kwaliteitsborging.

In het nazorgplan moet een aanname worden gedaan van de te verwachten vervangingsfrequentie van de bovenafdichting. De vervangingsfrequentie van de bovenafdichting moet worden gebaseerd op het type afdichtingsconstructie dat is (of zal worden) toegepast. Daarbij geldt dat de juiste toepassing van ontwerpeisen, kwaliteitsborging bij zowel materiaalkeuze en aanleg, en kwaliteitsborging bij de uitvoering mede bepalend zijn voor de levensduur van een afdichtingsconstructie. Op de locatie is geen combinatieafdichting noodzakelijk, de bovenafdichting bestaat alleen uit een HDPE-folie. In de checklist is hiervoor geen maximale vervangingsfrequentie vastgesteld. Op basis van de levensduuronderzoeken [24][25] wordt aan de afdichtingsconstructie (HDPE-folie en drainagematten) een levensduur toegeschreven van tenminste 100 jaar.

Door toekomstige onzekerheden wordt de levensduur van de bovenafdichting niet één op één overgenomen als vervangingstermijn. Momenteel wordt door de provincie voor een combinatieafdichting een vervangingstermijn van maximaal 75 jaar aangehouden, voor een enkelvoudige afdichting wordt een maximale vervangingstermijn van 50 jaar gehanteerd. Omdat er bij de Insteekhaven sprake is van een baggerdepot, en de afdichting een andere functie heeft dan bij een stortplaats, heeft de provincie aangegeven [20] dat er afgeweken kan worden van de maximaal gehanteerde vervangingstermijn van 50 jaar voor een enkelvoudige bovenafdichting en dat voor de Insteekhaven een vervangingstermijn van 75 jaar kan worden gehanteerd. De beleidsregels geven hier ruimte in, echter met strikte voorwaarden en zonder precedentwerking voor andere locaties.

Of deze vervangingsfrequentie daadwerkelijk gehanteerd kan worden, is getoetst aan de volgende uitgangspunten:

- of bij de eindafdichting is aantoonbaar is voldaan aan alle gestelde voorwaarden voor een optimale levensduur van de bovenafdichting (zie tabel 12);
- de provincie heeft bij de eindinspectie voorafgaande aan de sluitingsverklaring verklaart dat voldaan is aan de gestelde voorwaarden voor een optimale levensduur van de bovenafdichting. Voor de insteekhaven is afgesproken dat dit niet in het eindinspectierapport wordt opgenomen maar verder wordt ‘afgehandeld’ in het nazorgplan.

In tabel 12 zijn de in de checklist opgenomen voorwaarden voor een optimale levensduur van de bovenafdichting beoordeeld. Niet alle voorwaarden zijn van toepassing (afvalsamenstelling, minerale laag en lekdetectiesysteem), in de tabel zijn alleen de voorwaarden opgenomen die van toepassing zijn op de locatie.

tabel 12 Voorwaarden voor optimale levensduur bovenafdichting

Onderdeel	Voorwaarden	Beoordeling
Steunlaag	Aangetoond moet worden welk steunlaagmateriaal zal worden toegepast en wat de kwaliteit is van het steunlaagmateriaal. Dit betreft de pH, het zoutgehalte en de SAR waarde die invloed kunnen hebben op minerale afdichtingen en de chemische samenstelling die invloed kan hebben op kunststoffen.	Steunlaag bestaat uit (schoon) zand, de steunlaag heeft geen invloed op de kunststoffolie.
Gasdrainagelaag	Indien de gasdrainagelaag bestaat uit een kunststof gasdrainagemat dient te worden aangetoond dat deze voldoende kan functioneren gedurende de periode van gasvorming. De levensduur van het toegepaste materiaal dient gedurende de periode van gasvorming te worden gegarandeerd. Indien gasdrainagebuizen in de steunlaag worden toegepast, dient eveneens het functioneren en de levensduur gedurende de periode van gasvorming te worden gegarandeerd. Voor een gasdrainagemat moet in het ontwerpstadium aangetoond worden dat bij verlies van de (ontgassings)functie niet een zodanige veroudering optreedt, dat ten gevolge van afname van sterkteparameters (tussen de verschillende samengestelde kunststoflagen van de drainagemat) een instabiele situatie (afschuifvlak) kan ontstaan	Er komst zeer beperkt stortgas vrij. Voor de afvoer van gevormd stortgas is in het midden van het bovenvlak een stortgasdrainageleiding (160 m, strabusil 119/100mm) aangelegd in een strook van granulair materiaal. Op de stortgasdrainageleiding zijn twee ontgassingspunten aangesloten, via deze ontgassingspunten kan gevormd stortgas via de drainagemat passief vrijkomen. Bij eventueel vroegtijdig falen van de stortgasdrainageleiding kan stortgas nog afgevoerd worden naar de ontgassingspunten via de strook granulair materiaal en de steunlaag. Door QS Inspection zijn kwaliteitscontroles uitgevoerd tijdens de prefabricage en installatie van de doorvoeren. Door QS Inspection is geconcludeerd dat de doorvoeren voldoen aan de relevante voorwaarden zoals gesteld in de specificaties [27]
Folie	Door middel van proeven (thermische veroudering, thermische stabiliteit) dient een levensduur van het foliemateriaal te worden aangetoond welke minimaal gelijk is aan de levensduur van de minerale laag. Meer informatie is te vinden in CUR publicatie 243 (Greenwood, Schroeder, & Voskamp, 2012). Aangetoond moet worden dat lasverbindingen geen negatief effect op de levensduur hebben, in relatie tot de zettingsverschillen (bij extrusielassen is de kans op langzame scheurgroei het grootst).	Door QS Inspection zijn kwaliteitscontroles tijdens het werk uitgevoerd, daarnaast zijn onderzoeken uitgevoerd om de verwachte levensduur van de folie te bepalen. Door QS Inspection is geconcludeerd dat de folie afdichting voldoet aan de relevante voorwaarden zoals gesteld in de specificaties [27]. Aan de folie en de lasverbindingen wordt een levensduur van tenminste 100 jaar toegekend [24].
Drainagemat	In het ontwerp dient het functioneren van de drainagemat te worden aangetoond (bijvoorbeeld de afvoercapaciteit in relatie tot bovenbelasting, en voorkómen van inspoeling van bodemdeeltjes). Een levensduur van het toegepaste materiaal dient te worden aangetoond welke minimaal gelijk is aan de levensduur van de minerale laag.	Door QS Inspection zijn kwaliteitscontroles tijdens het werk uitgevoerd, daarnaast zijn onderzoeken uitgevoerd om de verwachte levensduur van de drainagemat te bepalen. Door QS Inspection is geconcludeerd dat de drainagemat voldoet aan de relevante voorwaarden zoals gesteld in de specificaties [27]. Aan de drainagemat wordt een levensduur van tenminste 100 jaar toegekend [25].
Drainagebuizen	In het ontwerp dient het functioneren van de drainagebuizen te worden aangetoond (bijvoorbeeld afvoercapaciteit en voorkómen van inspoeling van bodemdeeltjes). Aangetoond dient te worden dat de levensduur van het toegepaste materiaal minimaal gelijk is aan de levensduur van de afdichtingslagen.	Er is geen gebruik gemaakt van drainagebuizen op de locatie. Het toegepaste materiaal (HDPE) van de afvoerleidingen heeft een levensduur die minimaal gelijk is aan de levensduur van de afdichtingslagen. De afvoerleidingen zijn onder toezicht van QS aangelegd.
Putten en leidingen	Aangetoond dient te worden dat de levensduur van het toegepaste materiaal minimaal gelijk is aan de levensduur van de afdichtingslagen	De putten en leidingen maken geen onderdeel uit van de afdichtingsconstructie. De aanwezige putten en leidingen zijn gelegen buiten of op de folie en kunnen eventueel (deels) vervangen worden.

De totale oppervlakte van de bovenafdichtingsconstructie bedraagt 18.128 m². Voor de aanleg van de afdichtingsconstructie in 2020 is in totaal 18.635m² folie geleverd (inclusief snijverlies).

Vervanging bovenafdichting
De provincie geeft aan dat voldaan is aan de gestelde voorwaarden voor een optimale levensduur van de verschillende onderdelen van de afdichtingsconstructie. Er wordt uitgegaan van een vervangingstermijn van 75 jaar. Na 75 jaar na de aanleg (2096) wordt de bovenafdichtingsconstructie vervangen. In de checklist is een eenheidsprijs voor het vervangen van de bovenafdichting opgenomen van € 40,00 per m². Door onder andere het ontbreken van een minerale laag en de 'eenvoud' van de locatie is deze eenheidsprijs niet één op één van toepassing. Hieronder zijn de in 2020/2021 gemaakte kosten voor de realisatie van de bovenafdichting, inclusief bijkomende werken opgenomen. De facturen zijn op 17 januari 2021 gedeeld met de provincie Noord-Holland. In tabel 13 zijn de kosten voor de aanleg van de bovenafdichting samengevat

tabel 13 **Kosten realisatie bovenafdichting (prijspeil 2020)**

Onderdeel	Kosten totaal	Kosten per m²
Aanbrengen folie	€ 174.468	€ 9,36
Aanbrengen drainagemat	€ 120.545	€ 6,46
Kwaliteitscontrole	€ 84.590	€ 4,54
Waterafvoerende systemen	€ 86.669	€ 4,65
Aanbrengen leeflaag/afdeklaag (exclusief grond)*	€ 107.265	€ 5,76
Totaal		€ 30,87

* betreft alleen kosten verwerking, de slechte weersomstandigheden tijdens de aanleg zijn van invloed op de kosten.

Op basis van bovenstaand overzicht bedroegen de kosten voor het aanbrengen van de bovenafdichting inclusief bijkomende werken € 30,87/m², prijspeil 2020. De werkzaamheden voor vervangen van de bovenafdichting zijn niet exact gelijk aan de aanleg van de bovenafdichting. Voor het vervangen van de bovenafdichting wordt aanvullend uitgegaan van het verwijderen van de drainagemat, folie en afvoersystemen (€ 2,00/m²). De kosten voor het vervangen van de bovenafdichting bedragen dan € 32,87/m² (prijspeil 2020). Teruggerekend naar prijspeil 2014 bedragen de kosten voor de vervanging van de bovenafdichting € 29,19/m². Voor de kosten wordt gerekend met 18.635 m².

Samenvatting kosten
Aantal: 18.635 m²
Periodiciteit: 1x per 75 jaar
Kosten : € 29,19/m²
Startjaar: 2095
Eindjaar: eeuwigdurend

Toeslagen ontwerp en directie
Voor de post 'ontwerp' (voorbereidende activiteiten, definitief ontwerp en bestek en kosten nazorgorganisatie) bij vervanging bovenafdichting zijn in de checklist eenheidsprijzen opgenomen Hieronder vallen de volgende werkzaamheden:

- Voorbereidende activiteiten:
  - Inmeting van de stortplaats (digitaal terreinmodel voor ontwerptekeningen en hoeveelheidsbepalingen).
  - Vaststellen ontwerpuitgangspunten met een ontwerpnotitie/programma van eisen.
  - Vergunningtraject.
- Definitief ontwerp en bestek (inclusief hoeveelheidsbepaling, besteksraming, V&G-plan, uitvoeringsplanning).
- Nazorgorganisatie: initiatie, aansturing, aanbesteding en begeleiding vanuit de nazorgorganisatie en dossiervorming.

Voor een stortplaats van 20 hectare zijn de kosten in de checklist als volgt geraamd:
- voorbereidende activiteiten: € 11.000
- definitief ontwerp en bestek: € 104.500
- nazorgorganisatie: € 27.500
- totaal: € 143.000

Voor een stortplaats van 0 tot 10 hectare wordt uitgegaan van een lager tarief van € 121.000, circa 15% 'korting' op de gehanteerde tarieven voor een stortplaats van 20 hectare. Dit leidt tot de volgende tarieven
- voorbereidende activiteiten: € 9.350
- definitief ontwerp en bestek: € 88.825
- nazorgorganisatie: € 23.375
- totaal: €121.550

De locatie betreft een baggerdepot en geen stortplaats, er is geen combinatieafdichting aanwezig maar een enkelvoudige afdichting. De kosten voor de voorbereidende activiteiten, het definitief ontwerp en het opstellen van het bestek bedroegen voor de in 2020 gerealiseerde bovenafdichting bedroegen in 2020 € 41.000 (prijspeil 2014: € 36.320). De kosten voor de nazorgorganisatie wordt gelijk gehouden.

Op basis van bovenstaande wordt voor de post ontwerp en directie uitgegaan van een locatiespecifieke post van € 59.695. Aanvullend wordt voor directievoering en toezicht gerekend met 6,5% van de investeringskosten (conform checklist).

De provincie gaat uit van de IPO-prijs voor ontwerp bovenafdichting in samenhang met de geraamde prijs van vervanging van de bovenafdichting. De provincie hanteert derhalve voor ontwerp en directe een post van € 121.000 aangevuld met een post van 6,5% van de investeringskosten voor directievoering.

5.1.2 Hemelwaterdrainage (CNS 4.1.2)

Om praktische redenen wordt de vervangingsfrequentie van de hemelwaterdrainage ingepast in het schema van de vervanging van de bovenafdichting. Vervanging vindt derhalve gelijktijdig plaats met vervanging van de bovenafdichting (zie paragraaf 5.1.1). De kosten hiervoor zijn meegenomen in de vervanging van de bovenafdichting.

5.1.3 Peilbuizen (CNS 4.1.3)

De levensduur van peilbuizen wordt voornamelijk bepaald door de bescherming tegen beschadiging van de peilbuizen door invloeden van buitenaf. Omdat beschadiging als hoofdoorzaak van vervanging wordt gezien, is het reëel dat het toepassen van een goede peilbuisbescherming wordt 'beloond' met een langere vervangingstermijn. Alle peilbuizen zijn voorzien van stalen beschermkappen, voorzien van een hekwerk en voorzien van een deugdelijk slot. Hierdoor wordt de kans op schade door maaiwerkzaamheden geminimaliseerd. Ondanks dat drie peilbuizen op de locatie buiten het hekwerk staan is de kans op vandalisme klein. De locatie ligt aan een doodlopende weg en de locatie is niet beschikbaar voor 'algemeen gebruik'.

In de checklist wordt uitgegaan dat 80% van de peilbuizen buiten de inrichtingsgrens elke 15 jaar vervangen wordt, de overige 20% na 30 jaar. Voor peilbuizen binnen de inrichtingsgrens wordt uitgegaan van het vervangen van 20% van de peilbuizen elke 15 jaar en de overige 80% elke 30 jaar.

De peilbuizen uit de M1, M3, M4 en M5 reeks zijn in 2009 geplaatst (uitgangspunt, sommige peilbuizen zijn later geplaatst), de peilbuizen uit de M6 reeks zijn in 2022 geplaatst. Dit betekend dat een groot deel van de peilbuizen in 2024 vervangen moet worden. Gezien de staat van de peilbuizen is dit niet realistisch dat dit in 2024 daadwerkelijk noodzakelijk is. In overleg met de provincie is tijdens de laatste monitoringsronde in 2021 [29] extra aandacht besteed aan het bemonsteren van de peilbuizen, hierbij zijn geen bijzonderheden geconstateerd. Aangezien er geen afwijkingen zijn geconstateerd wordt 2022 als plaatsingsdatum voor alle peilbuizen gehanteerd. Hieruit volgt het volgende vervangingsregiem:
Peilbuizen binnen beheersgebied (peilbuizen M5 en M6, totale lengte 156 meter))

- vervanging peilbuizen: 20% iedere 15 jaar (→31 m in 2037);
- vervanging peilbuizen: 80% iedere 30 jaar (→125 m in 2052).

Peilbuizen buiten beheersgebied (peilbuizen M1, M3 en M4, totale lengte
- vervanging peilbuizen: 80% iedere 15 jaar (→132 m in 2038);
- vervanging peilbuizen: 20% iedere 30 jaar (→33 m in 2053).

De provincie Noord-Holland hanteert 2015 als plaatsingsdatum voor de peilbuizen M1, M3, M4 en M5 en plaatsingsdatum 2022 voor de peilbuizen M6.

Peilbuizen binnen beheersgebied (peilbuizen M5, totale lengte 66 meter)
- vervanging peilbuizen: 20% iedere 15 jaar (13 m in 2030);
- vervanging peilbuizen: 80% iedere 30 jaar *(53 m in 2045).*

Peilbuizen binnen beheersgebied (peilbuizen M6, totale lengte 90 meter)
- vervanging peilbuizen: 20% iedere 15 jaar (18 m in 2037);
- vervanging peilbuizen: 80% iedere 30 jaar *(72 m in 2052).*

Peilbuizen buiten beheersgebied (peilbuizen M1, M3 en M4, totale lengte 165 meter)
- vervanging peilbuizen: 80% iedere 15 jaar (132 m in 2030);
- vervanging peilbuizen: 20% iedere *30 jaar (33 m in 2045).*

De kosten voor de in 2022 bijgeplaatste peilbuizen (spoelboring, totale peilbuislengte 86,5) bedroegen € 5.730,--, circa € 66,25 per peilbuismeter (€ 56,36 prijspeil 2014). Hierbij zijn twee peilbuizen in één boring geplaatst. Omdat in de toekomst onzeker is of meerdere peilbuizen tegelijk kunnen worden geplaats is in overleg met de provincie voor het herplaatsen van peilbuizen een hoger tarief aangehouden (€ 81,25, IPO-midden).

De beschermkokers van de peilbuizen worden preventief vervangen. Doordat het geen kwetsbare omgeving betreft wordt 25% van de beschermkokers per 5 jaar vervangen. Concreet betekend dit dat twee kokers per vijf jaar vervangen worden, startjaar 2027 Voor het vervangen van de kokers wordt de gemiddelde checklistprijs aangehouden (€ 82,50/stuk).

Samenvatting kosten

Aantal:	163 m
Periodiciteit:	1x per 15 jaar
Kosten:	€ 81,25/m→€ 13.243,75 per keer
Startjaar:	2037 (15 jaar na start nazorg)
Eindjaar:	eeuwigdurend

Aantal:	158 m
Periodiciteit:	1x per 30 jaar
Kosten:	€ 81,25/m→€ 12.837,50 per keer
Startjaar:	2053 (30 jaar na start nazorg)
Eindjaar:	eeuwigdurend

Aantal:	2 kokers
Periodiciteit:	1x per 5 jaar
Kosten:	€ 82,50/stuk→€165 per keer
Startjaar:	2028
Eindjaar:	eeuwigdurend

5.1.4 Periodieke vervanging overige objecten (CNS 4.1.4)

Hekwerk

Om de locatie is een hekwerk aanwezig. Het hekwerk staat binnen de inrichtingsgrenzen en betreft een nazorgvoorziening. De totale lengte van het hekwerk is 613 m. 325 meter van dit hekwerk is in 2021 nieuw geplaatst. De overige delen van het hekwerk zijn rond 2006 geplaatst (exacte datum niet bekend). In het hekwerk is één toegangshek aanwezig ter plaatse van de helling baan (rolhekwerk, geplaatst rond 2006), daarnaast is een toegangshek aanwezig aan de zuidwestzijde (dubbele draaiport, geplaats in 2021).

Het hekwerk en de toegangshekken hebben een levensduur van 30 jaar. Vervanging vindt plaats conform onderstaand overzicht:

- 2036: 288 meter, waarbij het rolhekwerk wordt vervangen door een dubbele draaiport
- 2051: 325 meter, inclusief dubbele draaiport

De kosten voor het vervangen van het hekwerk in 2021 bedroegen € 8.737,00 (€ 26,88/m, prijspeil 2014 € 23,34). De kosten voor de dubbelde draaiport bedroegen € 1.115,00 (prijspeil 2014 € 967,96). Daarnaast was sprake van algemene kosten (€ 745,00, prijspeil 2014 € 646,75). De facturen zijn op 25 februari 2022 gedeeld met de provincie Noord-Holland.

De kosten voor het verwijderen en plaatsen van een nieuw hekwerk bedragen € 25,50/ m (conform checklist). De kosten voor het verwijderen en vervangen van de dubbelde draaiport bedragen € 1.265 /stuk (maximumbedrag checklist). Genoemde bedragen zijn in lijn met de kosten van de vervanging in 2021.

Samenvatting kosten

Aantal:	288 m
Periodiciteit:	1x per 30 jaar
Kosten:	€ 25,50 per m→€ 7.344
dubbele draaiport:	€ 1.265
Startjaar:	2036
Eindjaar:	eeuwigdurend

Aantal:	325 m
Periodiciteit:	1x per 30 jaar
Kosten:	€ 25,50 per m→€ 8.278,50
dubbele draaiport:	€ 1.265
Startjaar:	2051
Eindjaar:	eeuwigdurend

Opstelplaatsen

Voor onderhoudswerkzaamheden zijn opstelplaatsen aanwezig. Aan de zuidwest zijnde is een ‘opstelplaats’ van stelconplaten aanwezig. Een tweede opstelplaats vormt de betonverharding tussen de locatie en het hekwerk aan de oostzijde van de locatie. Beide opstelplaatsen worden extensief (1 keer per 5 jaar) gebruikt voor reinigingswerkzaamheden. Vervanging van de beide opstelplaatsen vindt plaats bij de vervanging van de bovenafdichting. De provincie hanteert hiervoor een bedrag van € 35.000.

Aantal:	325 m²
Periodiciteit:	1x per 75 jaar
Kosten:	€ 35.000/m²
Startjaar:	2095
Eindjaar:	eeuwigdurend

Markeringspalen

Voor de terugvindbaarheid en het voorkomen van maaischade zijn in 2022 19 houten markeringspalen geplaatst. De huidige palen betreffen gewolmaniseerd rondhouten palen, de levensduur voor deze palen bedraagt tussen de 10 en 15 jaar. Uitgangspunt is dat de markeringspalen na 13 (2035) jaar vervangen worden door azobé hardhouten palen (6x6, 2 meter lengte, € 12,00 per paal). Het vervangen van de markeringspalen wordt tijdens de periodiek locatie inspecties, door medewerker monitoring, inspectie en onderhoud, uitgevoerd. De levensduur van deze palen bedraagt tussen de 20 en 30 jaar, voor de vervanging van deze palen wordt met 25 jaar gerekend.

Aantal: 19 stuks
Periodiciteit: 1x per 25 jaar
Kosten: € 12,00 per stuk→€ 228 per keer
Startjaar: 2035
Eindjaar: eeuwigdurend

5.2 Amoveringen (CNS 4.2)

Op het bovenvlak van de locatie zijn 8 zakbakens aanwezig, deze worden tot 2026 periodiek ingemeten. Daarna vervalt zijn de zakbakens niet meer noodzakelijk en kunnen deze verwijderd worden, inclusief de beschermingsconstructie. Uitgangspunt is dat minimaal de zakbakens ruim onder maaiveld en bij voorkeur volledig worden verwijderd en dat de verwijderde delen om niet kunnen worden afgevoerd/hergebruikt. Voor het verwijderen van de zakbakens is gerekend met een dag veldwerker (à € 62,96/uur).

Samenvatting kosten
Aantal: 1 dag (verwijderen 8 stuks zakbakens)
Periodiciteit: eenmalig
Kosten: € 503,68 per dag
Startjaar: 2026
Eindjaar: 2026

6 RISICO-EVALUATIE

6.1 Algemeen

De technische voorzieningen die tijdens en na de exploitatieperiode zijn aangelegd, moeten voorkomen dat de aanwezige afvalstoffen ongewenste milieueffecten gaan veroorzaken. De nazorg heeft betrekking op een lange, in principe oneindige periode. Dat betekent dat zich veel gebeurtenissen kunnen voordoen, die de nazorgactiviteiten en het nazorgfonds kunnen beïnvloeden. Risico wordt in dit verband gedefinieerd als een nadeel dat kan optreden. In het kader van de nazorgactiviteiten dienen deze risico's en de daarmee gepaard gaande noodzaak tot (sanerings)maatregelen aandacht te krijgen. Dit zijn (milieu)technische risico's die voorzienbaar en beïnvloedbaar zijn. Onvoorzienbare risico's worden buiten beschouwing gelaten. Ofwel omdat de hiermee gepaard gaande kosten onder een ander regime (bijvoorbeeld aansprakelijkheid) kunnen worden verhaald, ofwel omdat de betreffende gebeurtenissen niet thuishoren bij het inschatten van het risicobedrag en onder de post toeslag onvoorzien vallen.

Een risicoanalyse is van belang om een schatting te kunnen maken van de grootte van het risico en de hoogte van de kosten om de risico's beheersbaar te maken. De bepaling van de gewenste grootte van het risicobedrag hangt samen met de vraag: hoe groot is de kans dat het doelvermogen uiteindelijk ontoereikend is vanwege ongewenste gebeurtenissen die niet in het reguliere nazorgprogramma worden voorzien en tot hoge onvoorziene kosten leiden in geval van optreden.

Door de provincie Noord-Holland is aangegeven dat voor het baggerdepot Insteekhaven te Den Helder de risico's als zeer laag beoordeeld worden [21]. *Het betreft een klein baggerdepot met een beperkte omvang van gestorte materialen. De gestorte materialen hebben een lage kans tot uitlooien of uitvloeien waardoor het beheer en onderhoud beperkt blijft. Daarnaast zijn er in de toekomst op de locatie van het baggerdepot geen activiteiten meer mogelijk gezien het bestemmingsplan en de beperkingen door het militair gebied en de aanvliegroute van de luchthaven.*

In bijlage 1 van de "Praktijkrichtlijn nazorgplannen baggerdepots van Rijkswaterstaat" (Rijkswaterstaat, 2006) wordt geconstateerd dat baggerdepots - in vergelijking met andere situaties waar sprake is van nazorg - een hoge 'inherente veiligheid' hebben. Onderstaande figuur uit de Praktijkrichtlijn geeft een samenvatting van risico's in relatie en dynamiek van baggerdepots.

figuur 5 **Samenvatting van vertaling risico's en dynamiek baggerdepots (Rijkswaterstaat, 2006)**

	Laag risico	Midden risico	Hoog risico	Toelichting
Risico's				
Blootstelling (toxiciteit)				Contactrisico's vooral bij klasse III/IV maar is afhankelijk van gebruik locatie en dikte afdeklaag.
Uitloging				Zie Handleiding uitloging en verspreiding depots.
Verspreiding				Alleen aandachtspunt bij aangetoonde uitloging. Zie Handleiding uitloging en verspreiding depots.
Aantasting nabij gelegen bedreigde object				Veelal niet van toepassing aangezien hier met locatiekeuze al rekening is gehouden
Dynamiek locatie				
Gebruiksintensiteit locatie				Afhankelijk van de (voorgenomen) functie van de locatie
Wijzigingen in gebruik				Veelal zijn afgewerkte depots niet aan gebruikswijzigingen onderhevig

Blootstelling (toxiciteit)
De locatie is voorzien van een afdichtingsconstructie (enkelvoudige folie en een afdeklaag van minimaal 0,8 m dik). Bij het goed functioneren van deze voorzieningen zijn blootstellingsrisico's afwezig. Tijdens de reguliere inspecties wordt de afdeklaag geïnspecteerd, tevens wordt periodiek de dikte van de afdeklaag gecontroleerd. Als blijkt uit de metingen dat de deklaag duidelijk dunner is wordt in eerste instantie vastgesteld wat de oorzaak is (incidenteel, structureel). Daarnaast wordt beoordeeld of herstel noodzakelijk is. Herstelwerkzaamheden aan de afdeklaag worden als risicomaatregel meegenomen.

Uitloging
Door de afdichtingsconstructie is de uitloging van stoffen uit het baggerdepot sterk gereduceerd. De geactualiseerde flux-berekeningen [28] bevestigen dit. In het nazorgplan is voorzien in periodieke vervanging van de afdichtingsconstructie (folie). Aanvullende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

Verspreiding
Op basis van de daadwerkelijk gestorte partijen baggerspecie is berekend [28] dat de meest kritische parameter (naftaleen) in de komende 5.000 jaar boven de in het Beleidsstandpunt Verwijdering Baggerspecie aangegeven maximale emissie ligt. Op basis van de grondwatermodellering en de verspreidingsberekeningen blijkt dat na 10.000 jaar het volume van het door naftaleen tot boven de streefwaarde beïnvloed gebied kleiner is dan het depotvolume. Hiermee wordt voldaan aan het volume-criterium uit het Beleidsstandpunt verwijdering baggerspecie. Opgemerkt wordt dat in de berekeningen geen rekening is gehouden met de afbraak van naftaleen.

Op basis van de berekeningen is het risico op verspreiding vanuit het depot klein. Mogelijk dat op basis van toekomstige analyseresultaten op basis van het beslisschema in het monitoringsplan [30] (tijdelijke) maatregelen noodzakelijk. Deze maatregelen worden als risicomaatregel gezien.

Aantasting nabij gelegen bedreigde object
In de directe nabijheid en stroomafwaarts van de locatie zijn geen bedreigde/kwetsbare objecten aanwezig. Eventuele verspreiding vanuit het baggerdepot leidt niet tot aantasting van een bedreigd object.

Gebruiksintensiteit locatie
De locatie is omsloten door een hekwerk. Nu en in de toekomst is geen medegebruik van de locatie voorzien.

Wijzingen in gebruik
In de nazorgfase is de gemeente Den Helder eigenaar van de locatie, er zijn geen wijzigingen in het gebruik voorzien. Mocht in de (verre) toekomst het gebruik van de locatie toch wijzigingen zijn eventuele risico's voor de nazorg op kosten van de initiatiefnemer.

6.2 Risicofactoren

De provincie heeft aangegeven rekening te houden met de in tabel 14 opgenomen mogelijke risico's.

tabel 14 **Mogelijke risico's (op basis van risico inschatting provincie)**

Onderdeel	Opmerking
Afschuiven deklaag	**Oorzaak** Toename hoosbuien omvang en frequentie. Motivering: Door klimaatverandering **Kosten** Plaatselijk afschuiving deklaag mogelijk. Herstel deklaag (mogelijk drainage mat en folie)
Verbetering hemelwaterdrainage	**Oorzaak** Toename hoosbuien omvang en frequentie. Motivering: Door klimaatverandering **Kosten** Hemeldrainage blijkt niet voldoende ivm veel fijn materiaal in deklaag en afvoer daardoor

	moeilijk. Herstel meer drainage buizen toevoegen.
Vergroting afvoer op hemelwaterput	**Oorzaak** Toename hoosbuien omvang en frequentie. Motivering: Door klimaatverandering **Kosten** De huidige afvoer blijkt niet voldoende. Nieuwe en/of extra gestuurde boring voor leiding
Vergroting afvoer op NH kanaal (nieuwe gestuurde boring)	**Oorzaak** Toename hoosbuien omvang en frequentie. Motivering: Door klimaatverandering **Kosten** Hemeldrainage blijkt niet voldoende ivm veel fijn materiaal in deklaag en afvoer mat onduidelijk. Herstel meer drainange buizen
Herstel opgang halfverharding	**Oorzaak** Toename hoosbuien omvang en frequentie. Motivering: Door klimaatverandering **Kosten** Erosie van halfverharding talud.
Reparaties folie na visueel materiaalonderzoek	**Oorzaak** Toename perioden folie temperatuur > 20 ºC. Motivering: Door klimaatverandering **Kosten** Folie veroudering.
Vervroegde vervanging bovenafdichting	**Oorzaak** Toename perioden folie temperatuur > 20 ºC. Motivering: Door klimaatverandering **Kosten** Folie veroudering. Jaar van optreden 2080
Frequenter monitoren emissie PFAS en andere ZZS	**Oorzaak** Wijziging monitoringsverplichtingen grond-en/of hemelwater. Motivering: Meer aandacht cq verplichting PFAS en ZZS **Kosten** Meer analyse PFAS en ZZS
Frequenter monitoren grondwaterkwaliteit	**Oorzaak** Verspreiding sneller dan prognoses modellering. Motivering: Kans laag maar gebaseerd op model (cq fout aanamee) **Kosten** Extra modeleren cq aanpassen en metingen verrichten
Terugplaatsen van peilbuizen en/of leiding na afloop dijkwerkzaamheden	**Oorzaak** Dijkwerkzaamheden waardoor peilbuizen of afvoerpunt wegmoeten. Motivering: Kans niet groot maar wel aanwezig gezien klimaatverandering **Kosten** Nieuwe gestuurde boring en plaatsen nieuwe peilbuizen
Extra communicatiekosten	**Oorzaak** Problemen met leidingen defensie. Motivering: Omdat leidingen onder het depot doorlopen waaronder een 10kV kabel. **Kosten** Extra overleg, toelichting voorzieningen
Scheuren/gaten in bovenafdichting	**Oorzaak** Scheuren/gaten in bovenafdichting in de eerste 15 jaar. Motivering: Reguliere post. Reparatie noodzakelijk van bovenafdichting **Kosten** Herstelwerkzaamheden
Scheuren/gaten in bovenafdichting	**Oorzaak** Scheuren/gaten in bovenafdichting na 15 jaar. Motivering: Reparatie noodzakelijk van bovenafdichting op delen van de locatie **Kosten** Herstelwerkzaamheden
Afdeklaag te dun	**Oorzaak** Inklinken en erosie. Motivering: door inklinken is de deklaag te dun geworden en door droogte van grasmat.

	Kosten Herstel van deklaag dmv aanbrengen nieuwe grond
Extra monitoring noodzakelijk	**Oorzaak** Aanvullende maatregelen naar aanleiding van de monitoringsresultaten **Kosten** Extra monitoring uitvoeren nav de regulier monitoring
Extra doorspuiten	**Oorzaak** Toenemende afvoer van water op verhardingen. Gevolg meer inspoeling vuil **Kosten** Extra doorspuiten

MPO heeft een afwijkende risicoperceptie staat derhalve niet achter alle door de provincie aangedragen risico's.

6.3 Risicobedrag

De provincie hanteert voor de in tabel 14 aangedragen risico's een risicobedrag (netto contante waarde) van € 63.100,00. MPO vindt deze risico inschatting te hoog.

7 ORGANISATIE

7.1 Organisatie en kwaliteit

De verantwoordelijkheid voor de nazorg wordt na het afgeven van een sluitingsverklaring (door Gedeputeerde Staten) overgedragen aan de provincie. Daarna dient de provincie zorg te dragen voor een adequate uitvoering van de nazorgtaken. Bij de uitvoering wordt aangesloten bij Kwalibo, Kwalibo staat voor Kwaliteitsborging bij bodemintermediairs. Bodemintermediairs zijn onder meer adviesbureaus, laboratoria, aannemers, grondbanken, aanleggers en inspecteurs van bodembeschermende voorzieningen en bedrijven die grond en baggerspecie reinigen of verwerken.

Kwalibo is wettelijk geregeld in hoofdstuk 2 “Kwaliteit van de uitvoering van een werkzaamheid” van het Besluit bodemkwaliteit (hierna: Bbk) van 22 november 2007. De werkzaamheden, die worden gedaan bij de nazorg van baggerdepots vallen formeel ook onder hoofdstuk 2 van het Bbk: in artikel 21 Bbk wordt verwezen naar artikel 8.49 Wet milieubeheer (hierna: Wm). In artikel 8.49 Wm wordt aangegeven dat er maatregelen moeten worden getroffen, die ervoor zorgen dat de baggerdepot géén nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt, dan wel dat de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen nadelige gevolgen.

Kwalibo is van toepassing op werkzaamheden als bedoeld in artikel 11a.2, tweede lid, van de Wet milieubeheer, die worden uitgevoerd met betrekking tot bodem, grond, baggerspecie of bouwstoffen. Deze werkzaamheden zijn:

a. het verrichten van berekeningen, metingen of tellingen;
b. het nemen of analyseren van monsters of het anderszins verrichten van onderzoek naar de aard of mate van verontreinigingen in stoffen, producten, afvalstoffen, afvalwater, lucht, oppervlaktewater, grond, organismen of bodem;
c. het beperken, ongedaan maken of anderszins saneren van een verontreiniging in stoffen, producten, afvalstoffen, afvalwater, lucht, oppervlaktewater, grond of bodem;
d. het beoordelen of inspecteren van stoffen, producten, voorzieningen of installaties;
e. het toepassen of geschikt maken voor toepassing, van stoffen, producten of afvalstoffen in een werk of het uitvoeren van een werk op of in de bodem;
f. het houden van toezicht op of het voorbereiden of begeleiden van werkzaamheden als bedoeld in de onderdelen a tot en met e;
g. bemiddelen bij, beoordelen van of adviseren of rapporteren over werkzaamheden als bedoeld in de onderdelen a tot en met f;
h. het afgeven, wijzigen, schorsen, intrekken of weigeren van certificaten, of
i. werkzaamheden met betrekking tot een bodemenergiesysteem.

Dit betekent dat op de bovengenoemde werkzaamheden die in het kader van de nazorg van stortplaatsen worden uitgevoerd Kwalibo van toepassing is, mits er een beschikking van een bestuursorgaan op moet worden gegeven (artikel 21.1 Bbk). Daarvoor zijn BRL-en en protocollen beschikbaar; een actueel overzicht is beschikbaar via www.sikb.nl. Via SIKB zijn ook richtlijnen en protocollen beschikbaar die niet direct geschreven zijn voor nazorg van stortplaatsen, maar die informatie geven over bodembescherming.

7.2 Rapportage/evaluatie

De nazorgorganisatie stelt jaarlijks de volgende rapportages op:

- jaarprogramma uit te voeren nazorgactiviteiten;
- voortgangsrapportage uitgevoerde nazorgactiviteiten;
- financieel jaarverslag.

Bovengenoemde rapportages worden beschouwd als algemene werkzaamheden die worden gefinancierd vanuit de apparaatskosten van het nazorgfonds.

Eenmaal per jaar wordt door de nazorgorganisatie een voortgangsrapportage opgesteld. Hierin worden de bevindingen van de afzonderlijke activiteiten zoals (grond)wateranalyses, stijghoogte/peilgegevens, zettingen, inspecties en onderhoud van het achterliggend jaar integraal gerapporteerd. Tevens dient in de voortgangsrapportage een evaluatie te worden opgenomen waaruit blijkt of de nazorg op een milieuhygiënisch verantwoorde wijze verloopt en of er relevante wijzigingen zijn ten opzichte van de voorgaande jaren. In dit rapport wordt tevens het programma van de uit te voeren activiteiten van het komende jaar opgenomen. In de jaren dat geen grondwatermonitoringsronde wordt uitgevoerd bestaat de voortgangsrapportage uit een beknopt overzicht van de uitgevoerde inspectie en onderhoudswerkzaamheden. Eén keer per vijf jaar wordt de voortgangsrapportage uitgebreid met de resultaten van de grondwatermonitoring.

De totale kosten voor het jaarlijks opstellen van de rapportages voor de locatie (circa 1,8 ha) bedraagt conform de checklist € 4.400,--. Gezien de beperkte omvang van de rapportage werkzaamheden is in afstemming met de provincie een aangepast bedrag (€ 2.794,00) voor de rapportage/evaluatie opgenomen.

7.3 Communicatie

Communicatie heeft als doel om alle partijen die bij de nazorg zijn betrokken zo goed mogelijk van informatie te voorzien. Ook moeten deze partijen tevreden zijn over de wijze van informatieverstrekking. Een goede terugkoppeling is hierbij van cruciaal belang. Het informeren en het terugkoppelen van de informatie en reacties over de nazorgactiviteiten zorgen voor een open proces, hetgeen resulteert in een groot draagvlak. De communicatie richt zich verder ook op het behouden van vertrouwen in de nazorgorganisatie over de aanpak van de nazorg.
Het baggerdepot heeft in de nazorg naast de terreineigenaar (gemeente Den Helder) en de directe buren geen direct betrokken actoren. In de afgelopen jaren was geen sprake van structurele of communicatie over het baggerdepot met de betrokken actoren. Gezien het beperkte aantal actoren is het niet noodzakelijk een (algemeen) communicatieplan opstellen. De beperkte communicatie past binnen de post rapportage/evaluatie en is om deze reden niet als aparte post opgenomen.

De provincie heeft aangegeven een post van € 500,-- op te nemen voor communicatie. De onderliggende onderbouwing van de provincie is hiervoor als volgt:
In de IPO checklist is het volgende opgenomen met betrekking tot communicatie. Communicatie heeft als doel om alle partijen die bij de nazorg zijn betrokken zo goed mogelijk van informatie te voorzien. Ook moeten deze partijen tevreden zijn over de wijze van informatieverstrekking. Een goede terugkoppeling is hierbij van cruciaal belang. Het informeren en het terugkoppelen van de informatie en reacties over de nazorgactiviteiten zorgen voor een open proces, hetgeen resulteert in een groot draagvlak. De communicatie richt zich verder ook op het behouden van vertrouwen in de nazorgorganisatie over de aanpak van de nazorg. Om hier invulling aan te geven kan de nazorgorganisatie een (algemeen) communicatieplan opstellen. In het nazorgplan dient voor de locatie specifieke invulling van de communicatie een analyse te worden gemaakt van alle actoren en factoren op locatieniveau. De actoren zijn alle doelgroepen, publieksgroepen en intermediaire kaders die voor de communicatie van belang zijn. Factoren zijn feiten en omstandigheden die voor de communicatie van belang zijn.

Actoren voor de Insteekhaven zijn onder andere:
- *overig bevoegd gezagen (gemeente Den Helder en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier);*
- *huidige exploitant (VOF 't Oost) en toekomstige eigenaar (provincie Noord-Holland);*
- *toekomstig beheerder (Afvalzorg N.V.);*
- *omwonenden en belanghebbenden (o.a. Defensie, woonwijk De Schooten, Waddenvereniging en Landschap Noord-Holland);*
- *uitvoerende instantie(s) (Afvalzorg en zijn onderaannemers, aannemers, adviesbureaus e.d.);*
- *adviserende instanties (juridisch, financieel, milieuhygiënisch, civieltechnisch e.d.).*

Factoren zijn (niet limitatief):

- *beschermingsniveau dat de nazorgorganisatie nastreeft;*
- *daarvoor noodzakelijke werkzaamheden (inspectie, monitoring, onderhoud, vervanging en herstel);*
- *resultaten van de nazorgactiviteiten, beschreven in:*
- *jaarplan uit te voeren nazorgactiviteiten;*
- *jaarrapportage uitgevoerde nazorgactiviteiten.*
- *toekomstige plannen en activiteiten (gebruik, bestemming, etc.).*

Een algemeen communicatieplan kan voor meerdere stortplaatsen (eenmalig) worden gemaakt, waarbij nadere detaillering op locatieniveau kan plaatsvinden. De kosten nemen toe bij een groter aantal actoren/factoren. Bijvoorbeeld veel omwonenden of ingrijpende nazorgwerkzaamheden die (tijdelijk) tot overlast kunnen leiden. De gemiddelde jaarlijkse kosten dienen te worden geraamd. Voor locaties met een gering aantal actoren (bijvoorbeeld weinig omwonenden) kan gekozen worden om geen communicatieplan op te stellen.

In de IPO checklist is een bandbreedte opgenomen voor de post communicatie. Deze is tussen de € 0,00 en de € 5.500,00 euro. De provincie Noord-Holland ziet dat de locatie Insteekhaven een kleine locatie is. Daarom is het hanteren van de IPO middenprijs (€ 2.750,00) voor de post communicatie niet opportuun. Er is een lijst van actoren die geïnformeerd dienen te worden in de nazorgfase (zie hierboven). De nazorgfase is eeuwigdurend. Derhalve is het mogelijk dat op dit moment geen ontwikkelingen zijn voorzien waarvoor een communicatieplan opgesteld dient te worden. Als er geen communicatieplan nodig is wil dat overigens niet zeggen dat er met communicatiekosten geen rekening hoeft te worden gehouden. Ook sluit dit sluit niet uit dat in de toekomst, zeker gezien de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente, dit wel het geval is. Daarom neemt de provincie een post communicatie van € 500,- op in het te berekenen doelvermogen voor de locatie Insteekhaven.

Het is denkbaar dat er zonnepanelen worden geplaatst, de gemeente wordt perceeleigenaar en gaat over het bestemmingsplan. De gemeente streeft naar verduurzaming van de energiebronnen en ziet daarvoor vooral kansen voor zonne-energie:
In het CO2beleidsplan Den Helder (2019-2022) is opgenomen dat de gemeente nastreeft om in 2030 50% energieneutraal en in 2040 100% energieneutraal te opereren. Met deze doelstellingen in het achterhoofd en de algemene tendens in het land dat wij als samenleving duurzamer moeten omgaan met onze leefomgeving en energiebronnen is het zeer goed mogelijk dat de gemeente in de nazorgperiode besluit om de locatie Insteekhaven in te zetten om dit energie neutrale doel te bereiken.

In de Kadernota Duurzaam en Klimaatbestendig Den Helder is het volgende opgenomen: Den Helder heeft de ambitie om in 2020 tenminste 20% van de energiebehoefte van Den Helder te vervullen met duurzame energie en in 2050 voor tenminste 50%. Het meewerken aan de realisatie van grootschalige duurzame energiebronnen in periode 2010 – 2025 is hiervoor een belangrijk middel. De mogelijkheden voor windenergie op land zijn zeer beperkt vanwege de belemmeringen die er uitgaan van de luchthaven en Defensie. Daarom komt er extra druk te liggen op andere bronnen van duurzame energie: zon, biomassa, water. Voor Den Helder liggen er vooral kansen op het gebied van zonne-energie.

7.4 Contracten

Vooralsnog zijn geen contracten afgesloten. De provincie is voornemens de nazorgwerkzaamheden voor een bepaalde periode bij Afvalzorg weg te zetten. Hiervoor wordt in het kader van de sluiting een beheersovereenkomst afgesloten.

8 KOSTEN

In dit hoofdstuk zijn de uitgangspunten voor de kostenraming beschreven, te weten:
- de kosten van het nazorgprogramma;
- procentuele toeslagen;
- de apparaatskosten (kosten voor administratieve werkzaamheden);
- de vervangingskosten van diverse voorzieningen;
- de eventuele toeslag voor nazorgrisico's.

De kosten en eenheidsprijzen hoeven niet in het nazorgplan te worden vermeld. Het nazorgplan wordt namelijk vastgesteld door GS van de provincie, met uitzondering van de eenheidsprijzen en het doelvermogen. Het doelvermogen wordt separaat door de provincie vastgesteld. Het ligt voor de hand om de kosten wel in de checklist te vermelden van posten die niet in de checklist zijn opgenomen of waarvan onderbouwd wordt dat de kosten niet binnen de bandbreedte van de checklist vallen.

Voor de bepaling van het doelvermogen wordt in het nazorgplan ook vermeld of er voor de locatie nog andere kostenposten zijn, zoals:
- onroerend zaak belasting (OZB indien een waarde wordt toegekend aan de stortplaats);
- verontreinigingsheffing (rioolrecht);
- waterschapsomslagen gebouwd en ongebouwd (eeuwigdurend). De heffing kan worden opgelegd aan gebruiker of eigenaar;
- monstername apparatuur en debietmeter (conform Waterwetvergunning);
- verzekeringen;
- nutsvoorzieningen (drinkwater, elektriciteit, dataverbindingen), telefoon en jaarlijkse kosten (denk aan pompen, gemalen, verlichting en gebouwen die als gebruiksruimte dienen);
- gereedschap voor onderhoud en inspectie;
- kosten afvoer afval en zwerfvuil

8.1 Apparaatskosten

Artikel 15.47 van de Wet milieubeheer geeft aan dat kosten verband houdend met de nazorg van stortplaatsen vanuit het nazorgfonds worden bestreden. Onder de kosten worden niet de kosten begrepen die worden gemaakt ten behoeve van het bestuurlijk apparaat. In de toelichting van de Wet milieubeheer (zie Leidraad bodembescherming, afl. 21, maart 1998) is het volgende over de apparaatskosten geschreven:
"De uitzondering in artikel 15.47 is opgenomen omdat voor de apparaatskosten reeds een bijdrage wordt verstrekt op grond van het Bijdragebesluit openbare lichamen milieubeheer. Anders ligt het met de apparaatskosten die gemaakt worden in verband met het nazorgfonds dat door de provincies moet worden opgericht en beheerd. Die kosten worden niet vergoed op basis van het Bijdragebesluit openbare lichamen milieubeheer en kunnen ingevolge artikel 15.47 lid 7 wel uit de heffing worden gefinancierd."

Op grond van de wettekst kunnen kosten die gemoeid zijn met het beheer van het nazorgfonds direct en volledig ten laste van het fonds worden gebracht. Deze kosten bestaan onder andere uit kosten van provinciaal personeel dat specifiek belast is met de opzet en het beheer van het nazorgfonds, de accountantsverklaring, administratieve software en kosten voor inhuur van externe deskundigen.

Tevens volgt uit de wettekst dat de kosten die GS maken op grond van hun wettelijke opdracht tot uitvoering van de nazorg, in beginsel niet voor vergoeding uit het fonds in aanmerking komen; denk daarbij aan beleidsvorming, begroting en verantwoording.

Apparaatskosten die rechtstreeks gemoeid zijn met de uitvoering van de nazorg kunnen worden

gedekt uit het nazorgfonds. Bij het beoordelen of kosten in aanmerking komen voor vergoeding uit het fonds en de raming van deze kostenpost zijn de volgende zaken van belang:

- Er wordt een toeslag berekend voor ontwerp, directievoering en toezicht bij diverse vervangingen. Het toeslagpercentage is afhankelijk van de grootte van het werk. Deze kosten zijn opgenomen als specifieke posten in RINAS en worden dus niet toegerekend aan de apparaatskosten.
- Alle kosten van ambtelijke betrokkenheid bij activiteiten die voor sluiting van de stortplaats (heffing en invordering, beoordeling nazorgplannen, activiteiten prenazorgfase en sluitingsfase, etc.) plaatsvinden, kunnen niet beschouwd worden als kosten ten behoeve van de uitvoering van de nazorg. De kosten hiervan kunnen niet worden verrekend in de post apparaatskosten.
- In geval van (beoogde) herontwikkeling van een gesloten stortplaats, zal overleg en afstemming plaatsvinden. De kosten van ambtelijke betrokkenheid bij activiteiten die voor herontwikkeling van de stortplaats (vooroverleg, uitwerking invloed op nazorg, aanpassing nazorgplan, ontheffing, etc.) kunnen niet beschouwd worden als kosten ten behoeve van de uitvoering van de nazorg. De kosten hiervan kunnen niet worden verrekend in de post apparaatskosten.
- De omvang van de apparaatskosten is afhankelijk van het beleid dat GS hanteren inzake de wijze van aanbesteden. Bij de toepassing van regiecontracten zal de omvang van de provinciale aanbestedingskosten relatief gering zijn, maar zitten zijn deze kosten deels opgenomen in de contractkosten. Aanbesteden van individuele nazorgtaken leiden tot hogere aanbestedingskosten bij de provincie.

De kosten voor deze werkzaamheden zijn niet nauwkeurig in te schatten. In de IPO-checklist 2008 is een bedrag van ca.€ 2.600,- tot ca. € 4.000,- gemiddeld per jaar als bandbreedte gehanteerd, en de standaard 3% apparaatskosten die over de jaarlijkse kosten en vervangingskosten wordt berekend. Rekening houdend met de indexering van lonen over de periode 2008-2012 is er per 1 januari 2014 een bandbreedte van afgerond ca.€ 2.850,- tot ca. € 4.400,- gemiddeld per jaar.

De provincie is voornemens alle werkzaamheden voor een langere periode via een beheersovereenkomst bij Afvalzorg weg te zetten. Daarnaast betreft het een kleine locatie waarbij de noodzakelijke nazorgwerkzaamheden relatief eenvoudig zijn. Om deze redenen wordt aangesloten bij de minimale bandbreedte van € 2.850 + 3% over de jaarlijkse kosten en vervangingskosten.

De provincie heeft aangegeven een post van € 2.883,00 op te nemen, de volgende onderbouwing ligt hieraan ten grondslag:
In de IPO checklist is het volgende opgenomen met betrekking tot de post apparaatskosten:
Artikel 15.47 van de Wet milieubeheer geeft aan dat kosten verband houdend met de nazorg van stortplaatsen vanuit het nazorgfonds worden bestreden. Onder de kosten worden niet de kosten begrepen die worden gemaakt ten behoeve van het bestuurlijk apparaat. In de toelichting van de Wet milieubeheer (zie Leidraad bodembescherming, afl. 21, maart 1998) is het volgende over de apparaatskosten geschreven: "De uitzondering in artikel 15.47 is opgenomen omdat voor de apparaatskosten reeds een bijdrage wordt verstrekt op grond van het Bijdragebesluit openbare lichamen milieubeheer. Anders ligt het met de apparaatskosten die gemaakt worden in verband met het nazorgfonds dat door de provincies moet worden opgericht en beheerd. Die kosten worden niet vergoed op basis van het Bijdragebesluit openbare lichamen milieubeheer en kunnen ingevolge artikel 15.47 lid 7 wel uit de heffing worden gefinancierd. "
Op grond van de wettekst kunnen kosten die gemoeid zijn met het beheer van het nazorgfonds direct en volledig ten laste van het fonds worden gebracht. Deze kosten bestaan onder andere uit kosten van provinciaal personeel dat specifiek belast is met de opzet en het beheer van het nazorgfonds, de accountantsverklaring, administratieve software en kosten voor inhuur van externe deskundigen. In de IPO checklist is opgenomen dat voor de apparaatskosten een bandbreedte is van € 2.850,00 en de €4.400,00 + 3% over de jaarlijkse kosten en vervangingskosten. De werkelijke kosten van de Provincie voor beheer van het Nazorgfonds voor de Insteekhaven bedragen € 2.883,00 prijspeil 2014.

Communicatiekosten zijn een aparte kostenpost en worden niet gefinancierd vanuit de post apparaatskosten. De communicatiekosten tellen wij dan ook niet op bij de apparaatskosten. De omvang van de apparaatskosten is afhankelijk van het beleid dat GS hanteren inzake de wijze van aanbesteden. Bij de toepassing van regiecontracten zal de omvang van de provinciale aanbestedingskosten relatief gering zijn, maar zitten zijn deze kosten deels opgenomen in de contractkosten. Aanbesteden van

individuele nazorgtaken leiden tot hogere aanbestedingskosten bij de provincie. In de toelichting van de Wet milieubeheer (zie Leidraad bodembescherming, afl. 21, maart 1998) is het volgende over de apparaatskosten geschreven: "De uitzondering in artikel 15.47 is opgenomen omdat voor de apparaatskosten reeds een bijdrage wordt verstrekt op grond van het Bijdragebesluit openbare lichamen milieubeheer. Anders ligt het met de apparaatskosten die gemaakt worden in verband met het nazorgfonds dat door de provincies moet worden opgericht en beheerd. Die kosten worden niet vergoed op basis van het Bijdragebesluit openbare lichamen milieubeheer en kunnen ingevolge artikel 15.47 lid 7 wel uit de heffing worden gefinancierd." Derhalve heeft de provincie het standpunt dat de 3% zoals opgenomen in de IPO checklist dient te worden opgenomen in het doelvermogen.

8.2 Onvoorzien

De post "onvoorzien" die als toeslag op de reguliere jaarlijkse nazorgkosten wordt berekend, is gebaseerd op de in de GWW-sector (Grond-, Weg- en Waterbouw sector) gestandaardiseerde methodiek voor kostenramingen. In het algemeen kan een "niet benoemd risico" worden gehanteerd voor de risicobijdrage aan de geraamde totale bouwkosten. Afhankelijk van de gedetailleerdheid van de directe (bouw)kosten zijn percentages van 5-10% in de praktijk gebruikelijk. In het geval van een te sluiten baggerdepot zijn specifiek locatie gerelateerde aspecten van invloed op dit percentage. Denk aan schaalgrootte, bereikbaarheid, frequentie, etc. Tevens is de levensduur/doorlooptijd bij de ramingen voor het nazorgtraject van 1000 jaar een risicofactor bij de prijsbepaling. Gezien de in de praktijk gangbare waarden voor toeslagen voor onvoorziene omstandigheden en bovengenoemde toelichting wordt een initiële standaardwaarde van 10% onvoorzien als reëel en actueel beschouwd.

8.3 Ontwerp en directie

Voor directievoering en toezicht is met een percentage van 6,5% gerekend voor de volgende posten:

- vervanging bovenafdichting
- vervanging peilbuizen
- vervanging peilbuisafwerking
- vervanging hekwerken en poorten

9 NAZORGDOSSIER

Het provinciaal nazorgdossier dient alle relevante stukken te bevatten die noodzakelijk zijn voor het doorlopen van de sluitingsfase en de toekomstige provinciale uitvoering van de nazorgactiviteiten. Een deel van deze stukken wordt aangeleverd door MPO. Daarvoor is door Milieupark Oost een dossier opgesteld, dit dossier wordt in de verdere sluitingsprocedure verder geactualiseerd:

- vergunningen;
- ontwerp en aanleg;
- exploitatie inclusief wijzigingen na aanleg;
- keuring en Inspectie;
- monitoring en metingen;
- nazorgplan;
- juridisch dossier.

10 BRONNEN

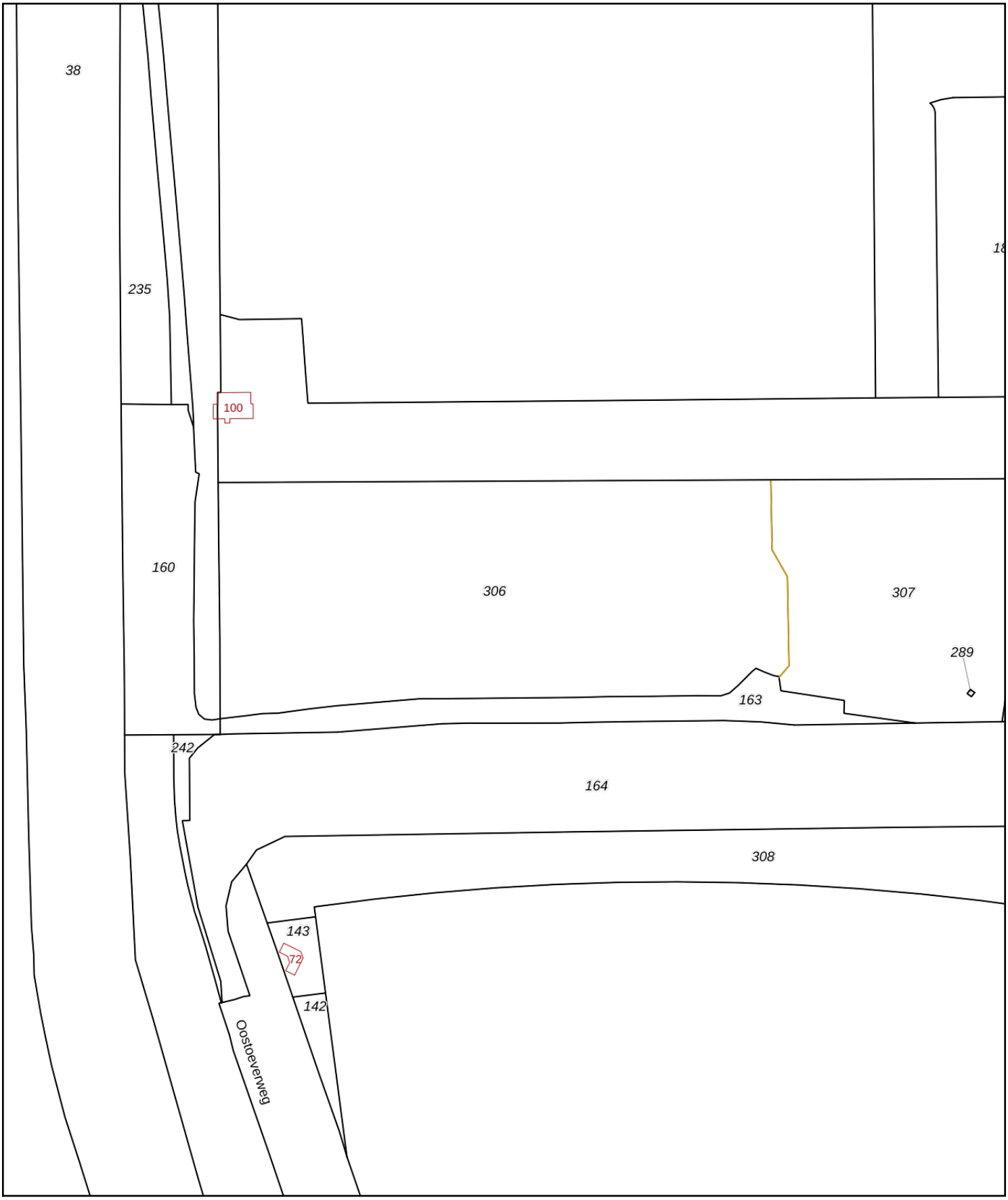
Bij het opstellen het nazorgplan is gebruik gemaakt van de volgende informatiebronnen:

[1]. Inrichting voormalige insteekhaven Den Helder, Geotechnisch onderzoek en advies, Grontmij, 11 december 1997
[2]. Monitoringsplan baggerstortplaats insteekhaven te Den Helder, Witteveen+Bos, HEDr23-1/2, 21 oktober 2002.
[3]. Baggerspeciedepot insteekhaven DEN Helder, Geohydrologische onderzoek, Witteveen+Bos, HEDr24.1, 22 oktober 2002.
[4]. Nulsituatie-onderzoek insteekhaven te Den Helder, Tauw, 4264005, 25 maart 2003
[5]. Aanvraag Wm en Wvo baggerspeciedepot Insteekhaven te Den Helder, V.O.F.'t Oost, 057092v01a_opr wm_wvo.doc, 4 mei 2005
[6]. Wet milieubeheer vergunning (oprichtingsvergunning), Provincie Noord-Holland, 2006-25492, 29 mei 2006
[7]. Wvo-vergunning: d.d. 1 juni 2006, kenmerk 06.5785.
[8]. Vastleggen milieuhygiënische kwaliteit van het grondwater ter plaatse van de Insteekhaven te Den Helder, Milieutechniek de Vies & van de Wiel bv, RB/09-8100-1066r02a.doc, 9 november 2009
[9]. Monitoringsplan Baggerdepot Insteekhaven Den Helder, inclusief onderhouds- en inspectierapport, Grontmij, 13/99095918/RvW, 4 december 2009
[10]. Beoordeling geohydrologische adviezen baggerdepot "Insteekhaven" te Den Helder, Grontmij, 283545, 29 maart 2010
[11]. Nazorgplan baggerdepot "insteekhaven" te Den Helder, versie 2011, Grontmij, 283545/283529, 9 februari 2011
[12]. Wijziging Wm-vergunning (wijziging eindhoogte), Provincie Noord-Holland, 2011-15575, 21 maart 2011
[13]. Wijziging Wm-vergunning (afwerking stortplaats), Provincie Noord-Holland, 2011-16462, 22 maart 2011
[14]. Besluit goedkeuren nazorgplan Insteekhaven te Den Helder Wet milieubeheer, Provincie Noord-Holland, 2011-28998, 24 mei 2011
[15]. Evaluatie grondwaterstanden, baggerdepot Insteekhaven Den Helder, Witteveen+Bos, HEDR56-1/16-002.874, 17 februari 2016
[16]. Beoordeling monitoring 2018 en 2019, ODNZKG, 15995925, 21 januari 2020
[17]. Grondwatermonitoring ter plaatse van de Insteekhaven te Den Helder (briefrapportage), Prommenz, M20084_UI200336pz, 18 juni 2020
[18]. Bestek en voorwaarden aanbrengen bovenafdichting, besteknummer ISH20001, locatie insteekhaven te Den Helder
[19]. Goedkeuring bestek oktober 2020
[20]. Levensduuronderzoek bovenafdichting Insteekhaven, mail van Provincie Noord-Holland (Willem de Vries), 3 december 2020
[21]. Beleidslijn sluiting baggerdepot Insteekhaven Den Helder, bijlage 2 - GS-nota -begroting nazorgfonds 2021, registratienummer 1544549/1544544.
[22]. Eindbestemmingsplan, Insteekhaven Oost te den Helder, Bodemzorg, AF/JS/21576/BOD, 11 februari 2021
[23]. Beoordeling Eindbestemmingsplan Insteekhaven te Den Helder, Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, 19580777, 9 maart 2021
[24]. Verwachte levensduur afdichtingsconstructie "Insteekhaven Den Helder", QS Testing BV, QST-20432066.001, 8 juli 2021
[25]. Verwachte levensduur drainagemat in bovenafdichting insteekhaven Den Helder, QS Testing BV, QST-20432065.001m 9 juli 2021
[26]. Grondwatermonitoring ter plaatse van de Insteekhaven te Den Helder (briefrapportage), Prommenz, M21050_UI210970pm, 14 juli 2021

[27]. Aanbrengen bovenafdichting, Insteekhaven Den Helder te Den Helder, QS Inspection, 20290104-01 MILD, 16 juli 2021
[28]. Insteekhaven Oostoever Den Helde, Analyse grondwaterstromimg, grondwaterkwaliteit en verificatie flux grondwater, Witteveen+Bos, 1273749/22-006.962, 10 mei 2022
[29]. Briefrapportage, grondwatermonitoring ter plaatse van de Insteekhaven te Den Helder, Promenz, M21050_UI211240pm, 18 januari 2022
[30]. Actualisatie Monitoringsplan Insteekhaven Den Helder, De Vries & van de Wiel, VW7072-MPO-MTP, versie 007, 4 november 2022

In het nazorgplan wordt door middel van gesloten haken [..] verwezen naar de betreffende bron. De verschillende documenten zijn opgenomen in het nazorgdossier.

BIJLAGE A
Kadastrale kaart

Deze kaart is noordgericht
12345 Perceelnummer
25 Huisnummer
Vastgestelde kadastrale grens
Voorlopige kadastrale grens
Administratieve kadastrale grens
Bebouwing

Schaal 1: 2000

Kadastrale gemeente	Den Helder
Sectie	I
Perceel	306

kadaster

Voor een eensluidend uittreksel, geleverd op 15 november 2022
De bewaarder van het kadaster en de openbare registers

Aan dit uittreksel kunnen geen betrouwbare maten worden ontleend.
De Dienst voor het kadaster en de openbare registers behoudt zich de intellectuele eigendomsrechten voor, waaronder het auteursrecht en het databankenrecht.

BIJLAGE B
Methaanmetingen

N

0 5 10 20 30 40
Meters

Esri Nederland, Community Map Contributors

Methaanconcentratie (ppm)

- 0,0 - 10,0
- 10,1 - 20,0
- 20,1 - 30,2

Methaanmeting 29 april 2020

210551 Insteekhaven Den Helder

BODEMZORG

A3

Datum:	1-5-2020
Schaal:	1:600
Getekend:	DORDUN + ANUBOE

BIJLAGE C

Zeefkromme mengmonster afdeklaag

eurofins | Omegam

Prommenz Milieu B.V.
T.a.v. de heer D. Kramer
Harmenkaag 11
1741LA SCHAGEN

Uw kenmerk	:	M21002 - Insteekhaven
Ons kenmerk	:	Project 1261890
Validatieref.	:	1261890_certificaat_v1
Opdrachtverificatiecode	:	VYEN-GSTS-NFZW-RIXU
Bijlage(n)	:	2 tabel(len) + 3 bijlage(n)

Amsterdam, 25 oktober 2021

Hierbij zend ik u de resultaten van het laboratoriumonderzoek dat op uw verzoek is uitgevoerd in de door u aangeboden monsters.

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters, zoals die door u voor analyse ter beschikking werden gesteld.

Het onderzoek is, met uitzondering van eventueel uitbesteed onderzoek, uitgevoerd door Eurofins Omegam volgens de methoden zoals ze zijn vastgelegd in het geldende accreditatie-certificaat L086 en/of in de bundel "Analysevoorschriften Eurofins Omegam". De in dit onderzoek uitgevoerde onderzoeksmethoden van de geaccrediteerde analyses zijn in een aparte bijlage als onderdeel van dit analyse-certificaat opgenomen. De methoden zijn, voor zover mogelijk, ontleend aan de accreditatieprogramma's/schema's en NEN- EN- en/of ISO-voorschriften.

Ik wijs u erop dat het analyse-certificaat alleen in zijn geheel mag worden gereproduceerd. Ik vertrouw erop uw opdracht volledig en naar tevredenheid te hebben uitgevoerd. Heeft u naar aanleiding van deze rapportage nog vragen, dan verzoek ik u contact op te nemen met onze klantenservice.

Hoogachtend,
namens Eurofins Omegam,

Ing. J. Tukker
Manager productie

Op dit certificaat zijn onze algemene voorwaarden van toepassing.
Dit analyse-certificaat mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

Eurofins Omegam B.V.
H.J.E. Wenckebachweg 120
NL-1114 AD Amsterdam-Duivendrecht
Nederland

T +31-(0)20-597 66 80

CSOmegam@eurofins.com
www.eurofins.nl

IBAN NL 16 BNPA 0227667980
BIC BNPANL2A
BTW nr. NL8139.67.132.B01
KvK nr. 34215654

ANALYSECERTIFICAAT

Projectcode	:	**1261890**
Uw project omschrijving	:	**M21002 - Insteekhaven**
Opdrachtgever	:	**Prommenz Milieu B.V.**

Uw Monsterreferenties
6916579 = MM1

Opgegeven bemonsteringsdatum	:	**19/10/2021**
Ontvangstdatum opdracht	:	**19/10/2021**
Startdatum	:	**20/10/2021**
Monstercode	:	**6916579**
Uw Matrix	:	**Grond**

Algemeen onderzoek - fysisch			
Q	droge stof	%	**78,2**
Fracties t.o.v. droge stof:			
Q	grind > 2 mm	% (m/m ds)	**4,0**
Q	delen < 2 mm	% (m/m ds)	**93,7**
Q	delen > 2 mm	% (m/m ds)	**6,3**
Fracties t.o.v. minerale delen:			
Q	fractie < 2 um	% (m/m md)	**13,4**
Q	fractie < 16 um	% (m/m md)	**21,4**
Q	fractie < 32 um	% (m/m md)	**24,8**
Q	fractie < 50 um	% (m/m md)	**28,1**
Q	fractie < 63 um	% (m/m md)	**30,4**
Q	fractie < 125 um	% (m/m md)	**45,7**
Q	fractie < 250 um	% (m/m md)	**87,0**
Q	fractie < 500 um	% (m/m md)	**97,5**
Q	fractie < 1000 um	% (m/m md)	**99,3**
Q	grondsoortcode (zie bijlage)		**32**
Q	calciumcarbonaat	% (m/m ds)	**4,9**
Q	humus	% (m/m ds)	**2,5**

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.
- De met een 'Q' gemerkte analyses zijn door RvA geaccrediteerd (registratienummer L086).

A N A L Y S E C E R T I F I C A A T

Projectcode	:	**1261890**
Uw project omschrijving	:	**M21002 - Insteekhaven**
Opdrachtgever	:	**Prommenz Milieu B.V.**

Opmerkingen m.b.t. analyses

Opmerking(en) algemeen

De volgende informatie is indien van toepassing verstrekt door de opdrachtgever:
Project omschrijving, Monsterreferentie(s), Opgegeven bemonsteringsdatum, Matrix, Monsterdiepte, Potnr (Barcode), Veldgegevens, Veldwaarnemingen en Bemonsteringsdata. De opgegeven bemonsteringsdatum kan van invloed zijn op de geldigheid van de resultaten.

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

A N A L Y S E C E R T I F I C A A T

Projectcode	:	**1261890**
Uw project omschrijving	:	**M21002 - Insteekhaven**
Opdrachtgever	:	**Prommenz Milieu B.V.**

Barcodeschema's

Monstercode	*Uw referentie*	*uw monsterref.*	*uw diepte*	*uw barcode*
6916579	MM1			0422037BB 0421889BB 0422354BB

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

A N A L Y S E C E R T I F I C A A T

Projectcode	:	**1261890**
Uw project omschrijving	:	**M21002 - Insteekhaven**
Opdrachtgever	:	**Prommenz Milieu B.V.**

Bijlage behorende bij grondsoort-code
volgens Toelichting formulier aanvraag verklaring verontreinigde grond (bijlage 2D behorend bij artikel 17).

Code	*Benaming*
21	Kleiig zand
22	Sterk siltig zand tot zwak zandige leem
31	Zwak tot matig siltig zand
32	Sterk zandige tot zwak siltige klei
41	Zwak tot sterk zandig veen
42	Zwak tot sterk kleiig veen
43	Mineraalarm veen

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

A N A L Y S E C E R T I F I C A A T

Projectcode	:	**1261890**
Uw project omschrijving	:	**M21002 - Insteekhaven**
Opdrachtgever	:	**Prommenz Milieu B.V.**

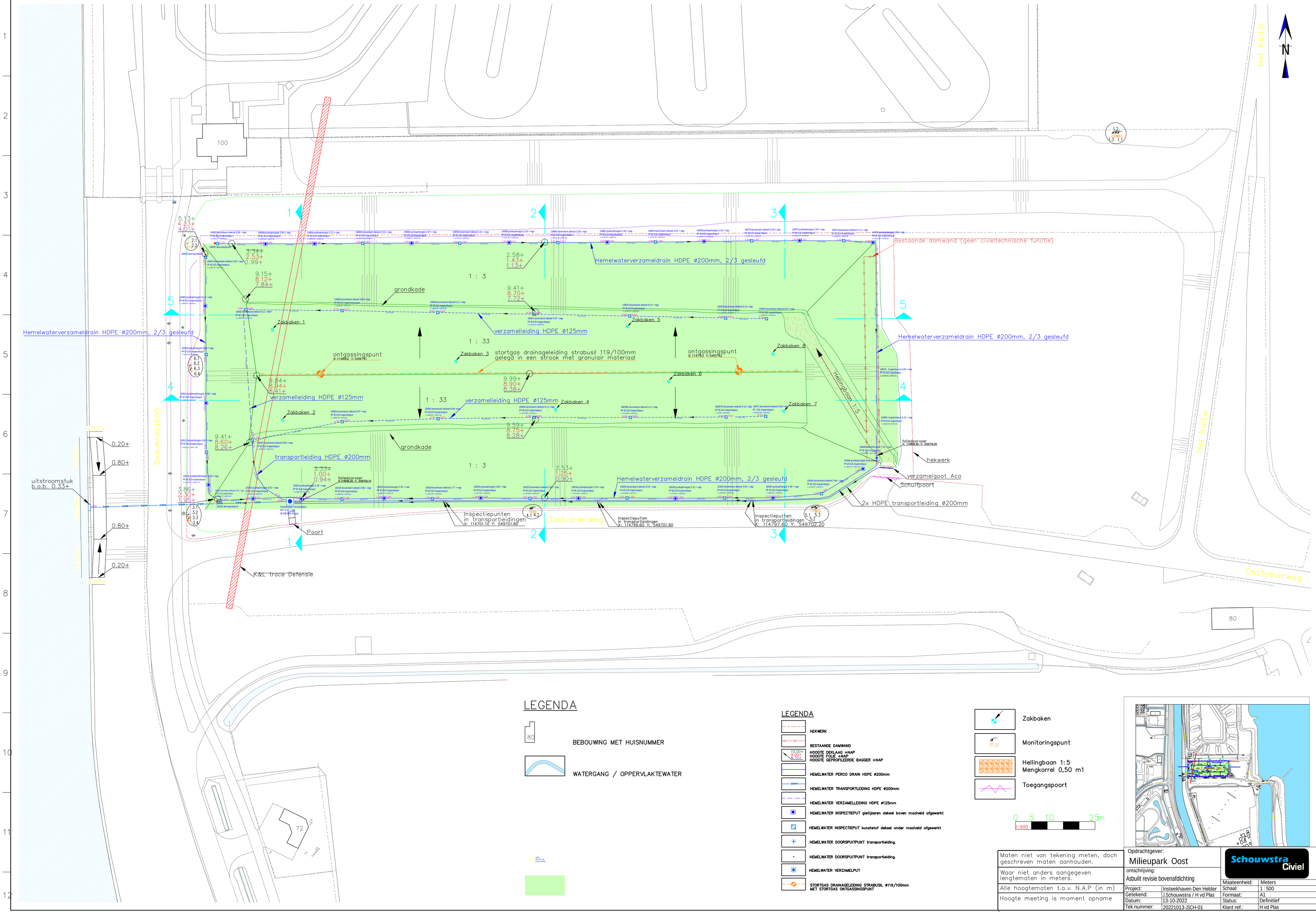
Analysemethoden in Grond

In dit analysecertificaat zijn de met 'Q' gemerkte analyses uitgevoerd volgens de onderstaande analysemethoden. Deze analyses zijn vastgelegd in het geldende accreditatie-certificaat met bijbehorende verrichtingenlijst L086 van Eurofins Omegam BV.

Droge stof	:	Eigen methode
Delen < 2mm	:	Eigen methode
Delen > 2mm	:	Eigen methode
Grind > 2 mm	:	Eigen methode
Fractie < 1000 um	:	Eigen methode
Fractie < 125 um	:	Eigen methode
Fractie < 16 um	:	Eigen methode
Fractie < 2 um	:	Eigen methode
Fractie < 250 um	:	Eigen methode
Fractie < 32 um	:	Eigen methode
Fractie < 50 um	:	Eigen methode
Fractie < 500 um	:	Eigen methode
Fractie < 63 um	:	Eigen methode
Calciumcarbonaat	:	Eigen methode
Grondsoortcode (zie bijlage)	:	Eigen methode
Humus	:	Eigen methode

Dit analyse-certificaat, inclusief voorblad en eventuele bijlage(n), mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

TEKENING A
Inrichtingstekening

LEGENDA

80 — BEBOUWING MET HUISNUMMER

WATERGANG / OPPERVLAKTEWATER

LEGENDA

- HEKWERK
- BESTAANDE DAMWAND
- 10.00+ HOOGTE DEKLAAG +NAP; 8.50+ HOOGTE FOLIE +NAP; HOOGTE GEPROFILEERDE BAGGER +NAP
- HEMELWATER PERCO DRAIN HDPE Ø200mm
- 200PP HEMELWATER TRANSPORTLEIDING HDPE Ø200mm
- HEMELWATER VERZAMELLEIDING HDPE Ø125mm
- HEMELWATER INSPECTIEPUT gietijzeren deksel boven maaiveld afgewerkt
- HEMELWATER INSPECTIEPUT kunststof deksel onder maaiveld afgewerkt
- HEMELWATER DOORSPUITPUNT transportleiding.
- HEMELWATER DOORSPUITPUNT transportleiding.
- HEMELWATER VERZAMELPUT
- STORTGAS DRAINAGELEIDING STRABUSIL ø119/100mm MET STORTGAS ONTGASSINGSPUNT

- Zakbaken
- PLB Monitoringspunt
- Hellingbaan 1:5 Mengkorrel 0,50 m1
- Toegangspoort

0 5 10 25m
1:500

Maten niet van tekening meten, doch geschreven maten aanhouden.

Waar niet anders aangegeven lengtematen in meters.

Alle hoogtematen t.o.v. N.A.P (in m)

Hoogte meeting is moment opname

Opdrachtgever: Milieupark Oost

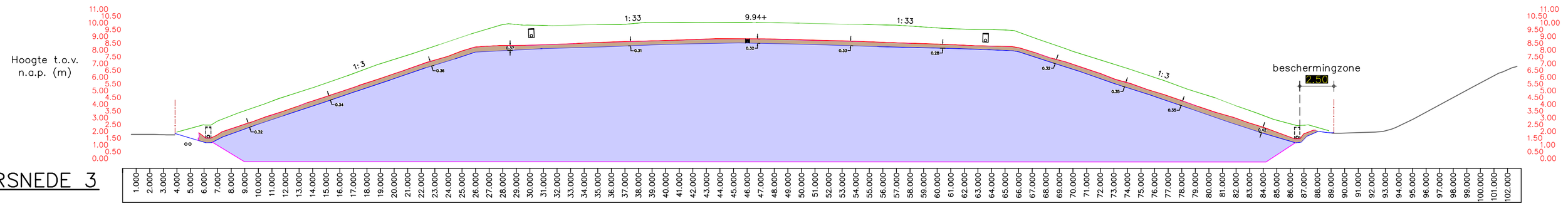
omschrijving: Asbuilt revisie bovenafdichting

Schouwstra Civiel

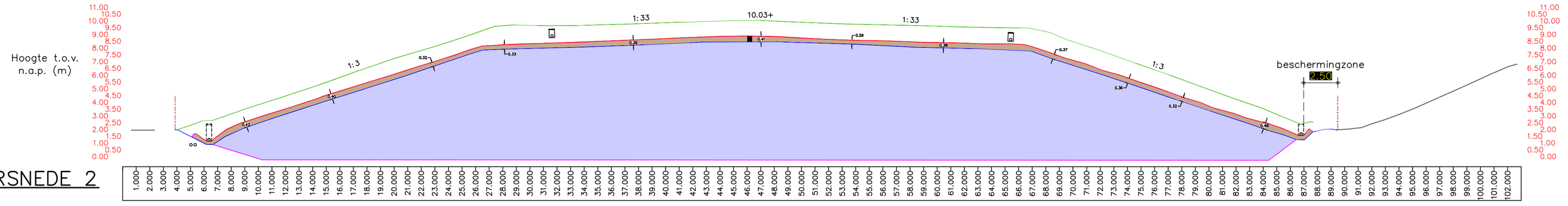
Project:	Insteekhaven Den Helder	Maateenheid:	Meters
Getekend:	J.Schouwstra / H vd Plas	Schaal:	1 : 500
Datum:	13-10-2022	Formaat:	A1
Tek nummer:	20221013-JSCH-01	Status:	Definitief
		Klant ref.:	H vd Plas

TEKENING B
Dwarsprofielen

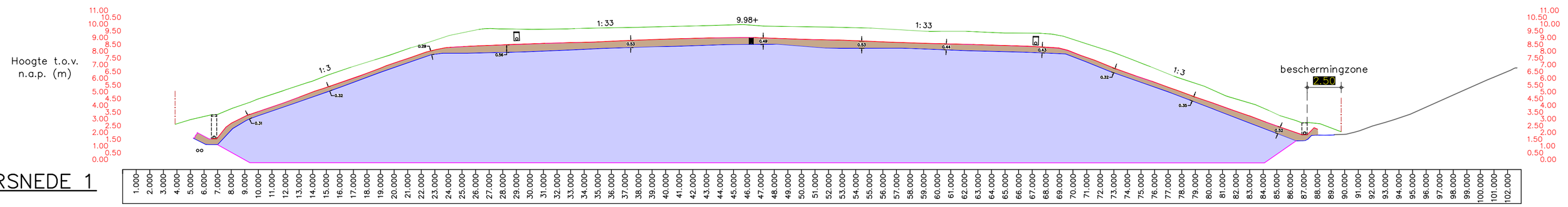
DOORSNEDE 3

DOORSNEDE 2

DOORSNEDE 1

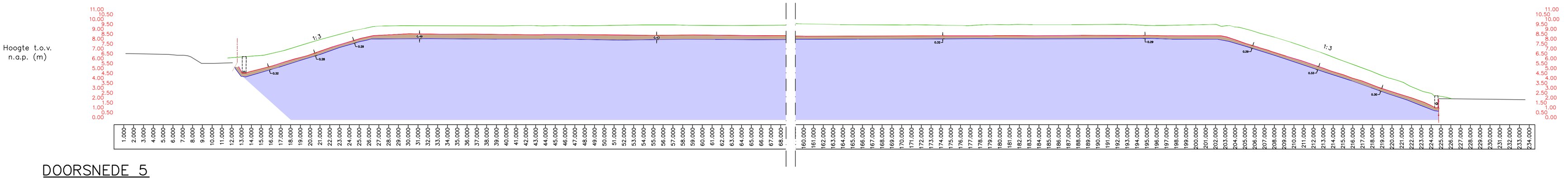
LEGENDA

- Inmeting kernmateriaal
- Uitmeting steunlaag
- HDPE folie 2 mm
- Uitmeting deklaag
- GEPROFILEERD kernmateriaal
- STEUNLAAG
- AFDEKLAAG

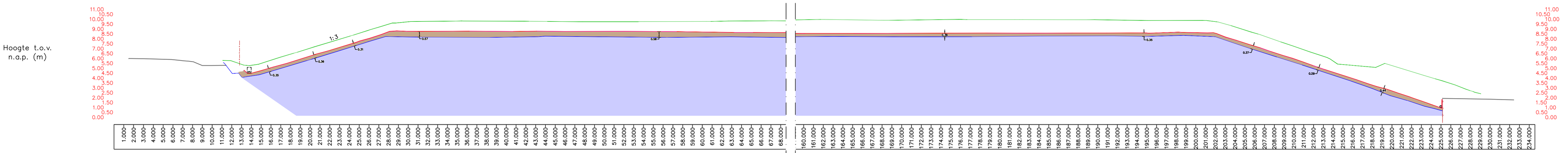
0 2 4 10m
1:200

Opdrachtgever: Mileupark Oost			
omschrijving: As built langsdoorsnede bovenafdichting			
Locatie werk:	Den Helder	Schaal:	1:200
Getekend:	J.Schouwstra & H vd Plas	Basis tekening	gegevens afval zorg
Datum:	18-10-2022		
Tek nummer:	20221810-JSCH-02	Klant ref.:	H vd Plas

Schouwstra Civiel

DOORSNEDE 5

DOORSNEDE 4

LEGENDA

- Inmeting kernmateriaal
- Uitmeting steunlaag
- HDPE folie 2 mm
- Uitmeting deklaag
- GEPROFILEERD kernmateriaal
- STEUNLAAG
- AFDEKLAAG

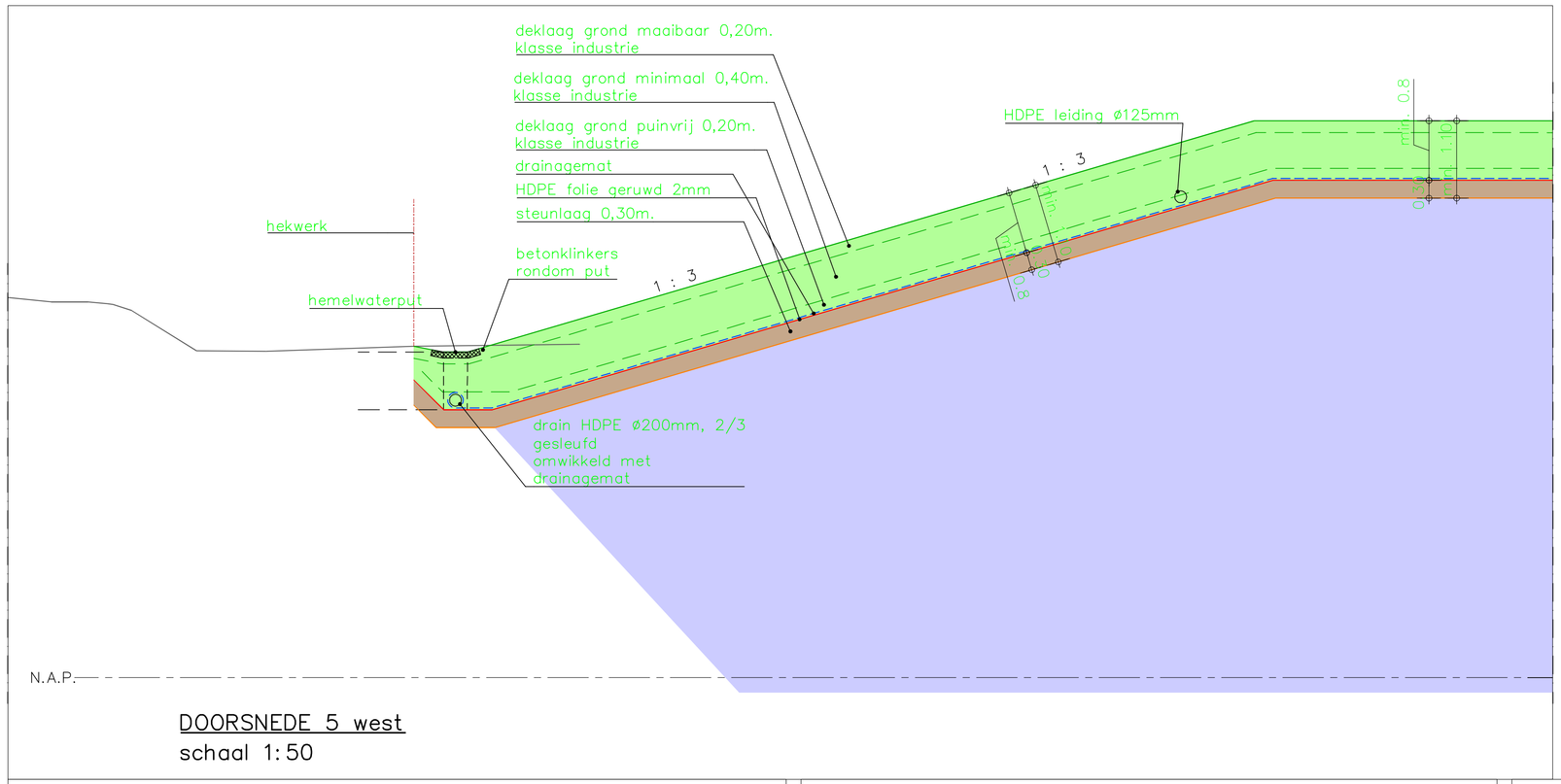
0 2 4 10m
1:200

Opdrachtgever: Mileupark Oost			
omschrijving: As built langsdoorsnede bovenafdichting			
Locatie werk:	Den Helder	Schaal:	1:200
Getekend:	J.Schouwstra & H vd Plas	Basis tekening	gegevens afval zorg
Datum:	18-010-2022		
Tek nummer:	20221810-JSCH-03	Klant ref.:	H vd Plas

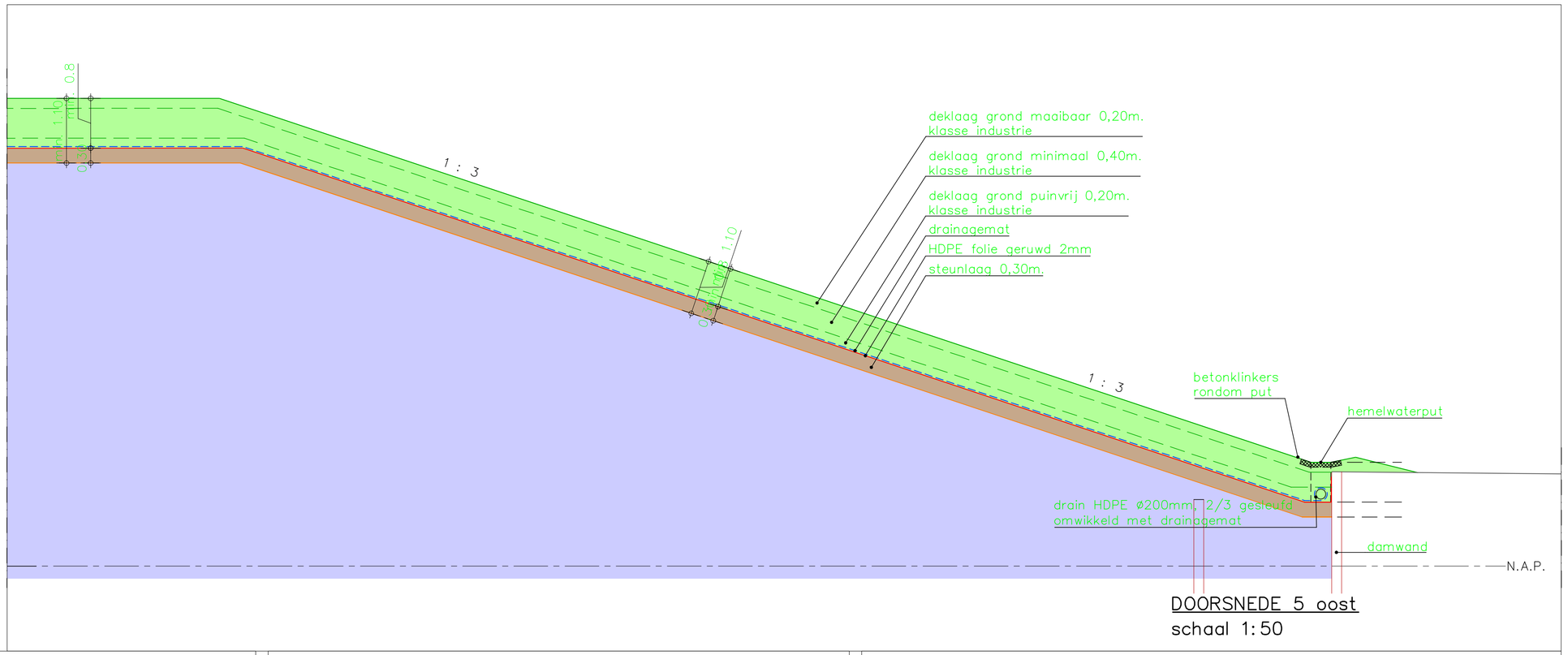
Schouwstra Civiel

TEKENING C

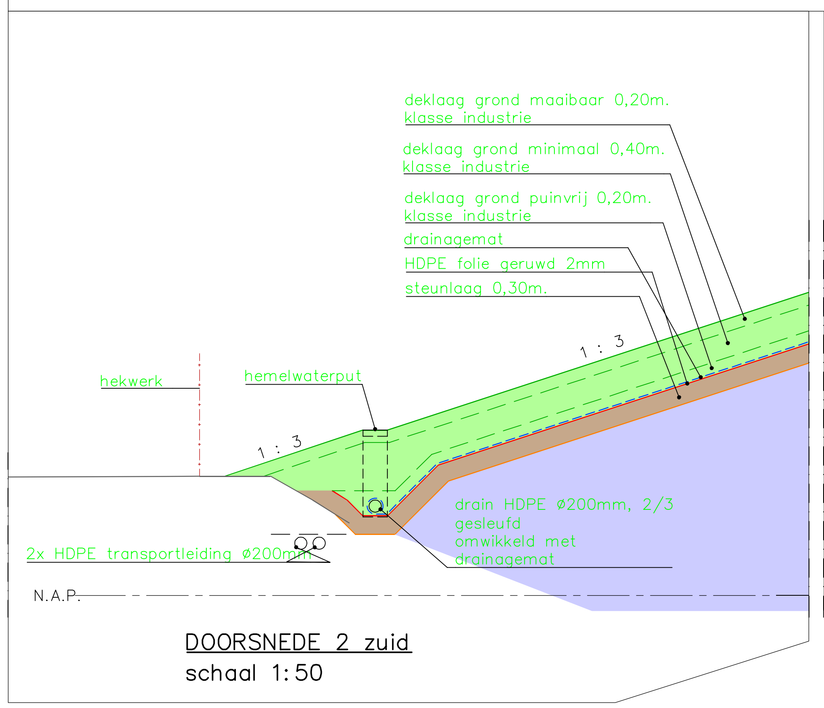
Revisietekening bovenafdichting inclusief detailtekeningen

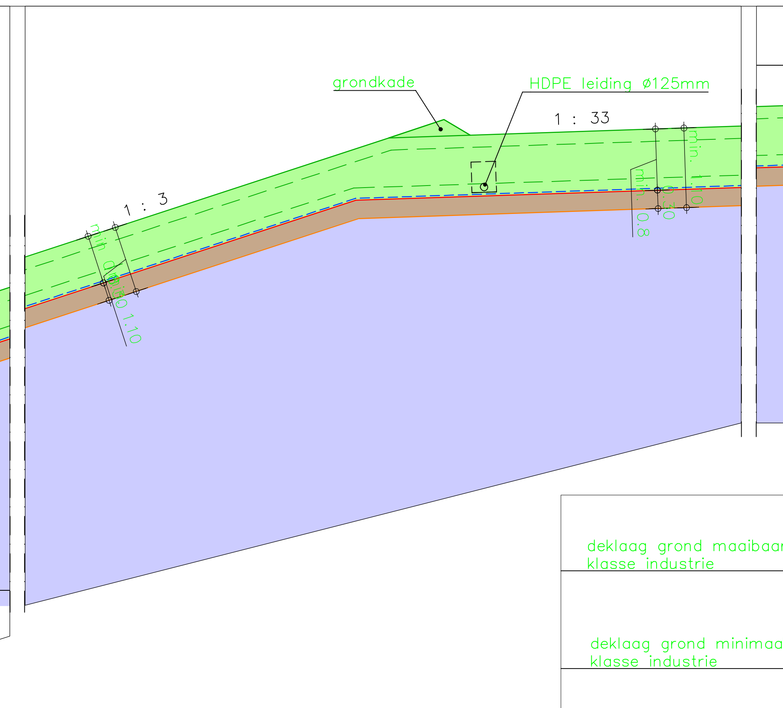
DOORSNEDE 5 west
schaal 1:50

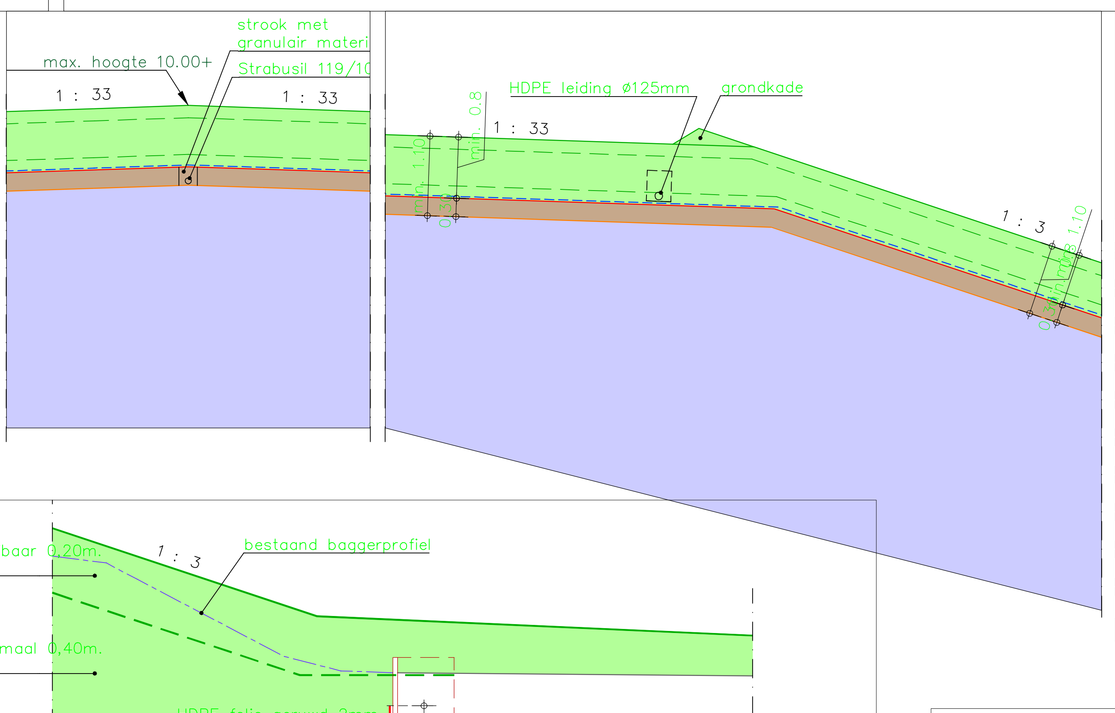

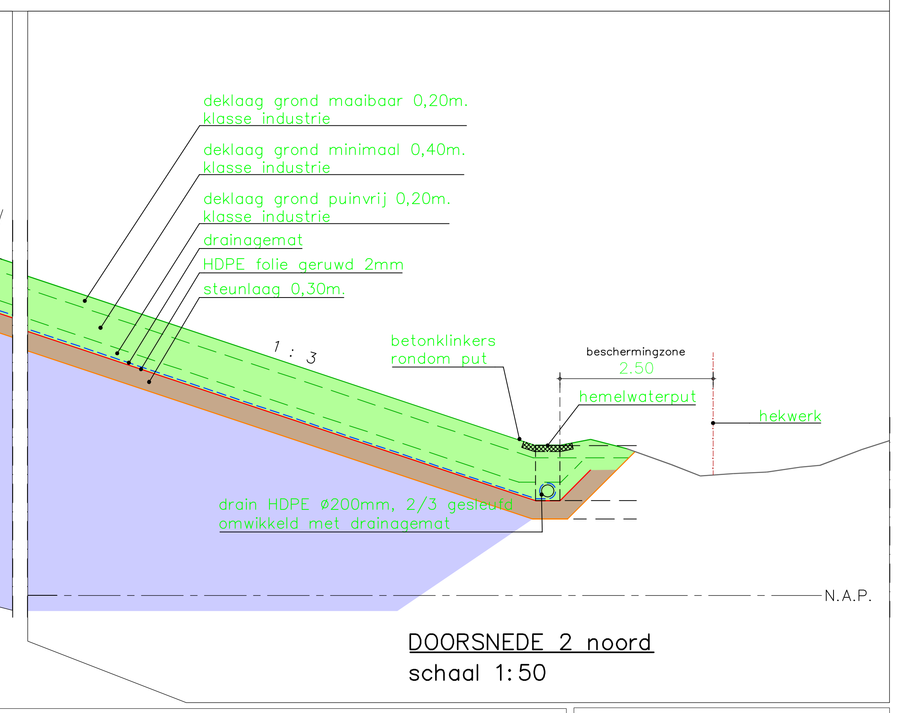
DOORSNEDE 5 oost
schaal 1:50

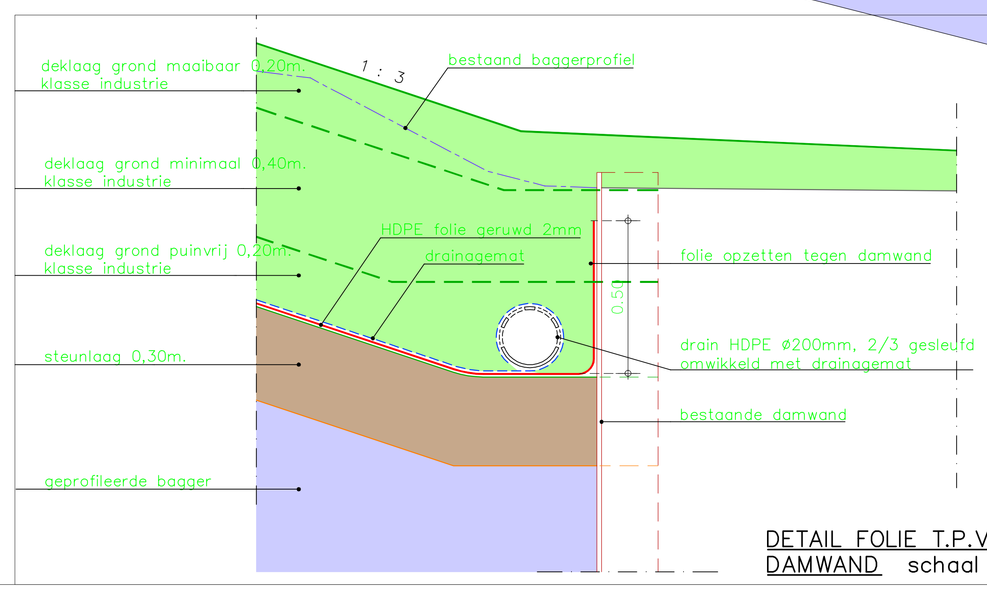
DOORSNEDE 2 zuid
schaal 1:50

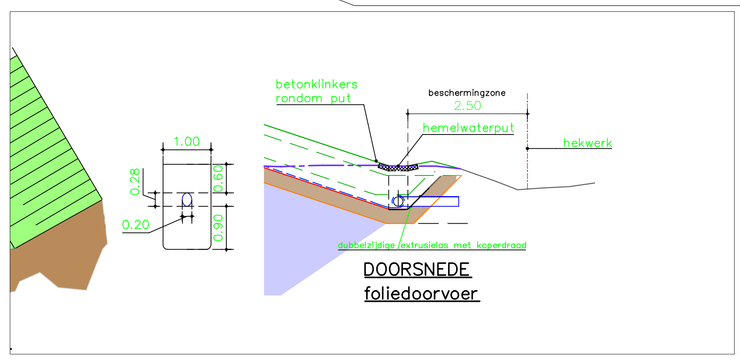

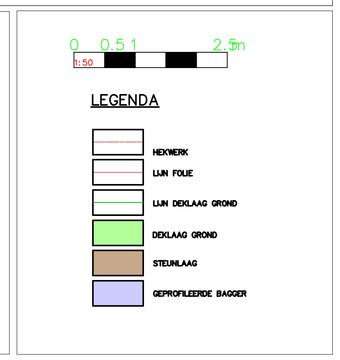
DOORSNEDE 2 noord
schaal 1:50

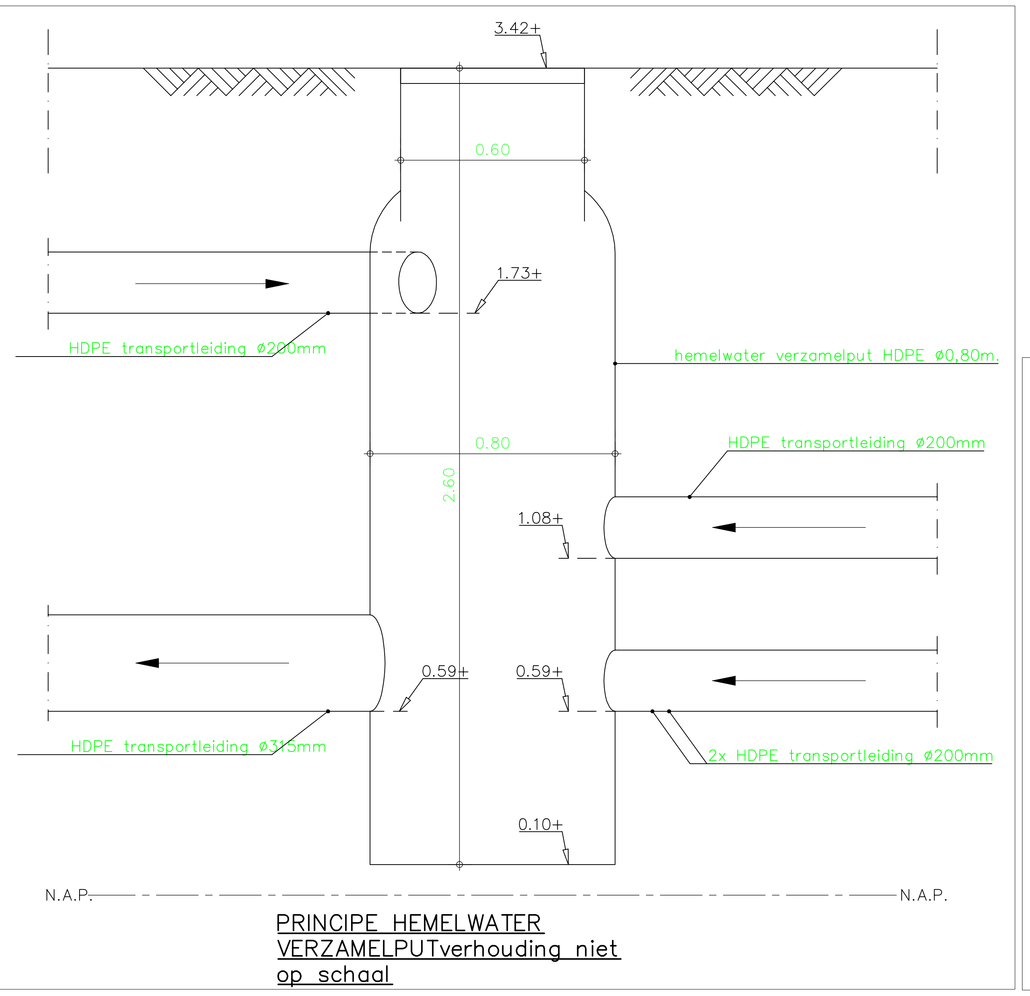

DETAIL FOLIE T.P.V. DAMWAND schaal 1:10

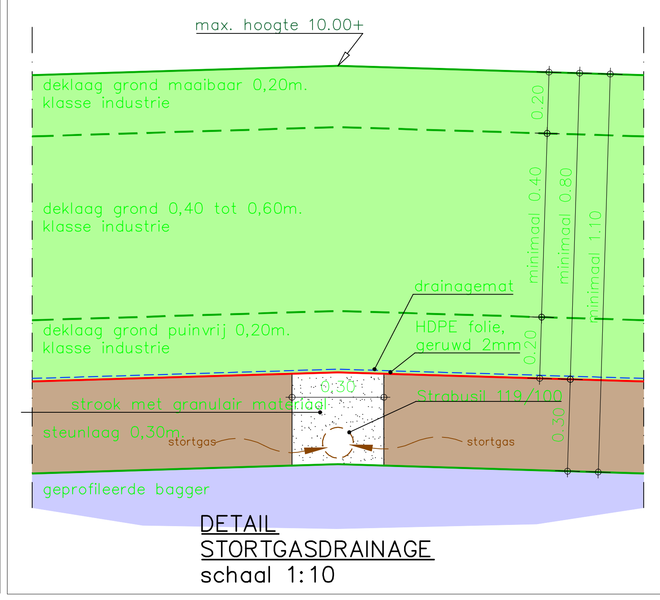

DOORSNEDE foliedoorvoer

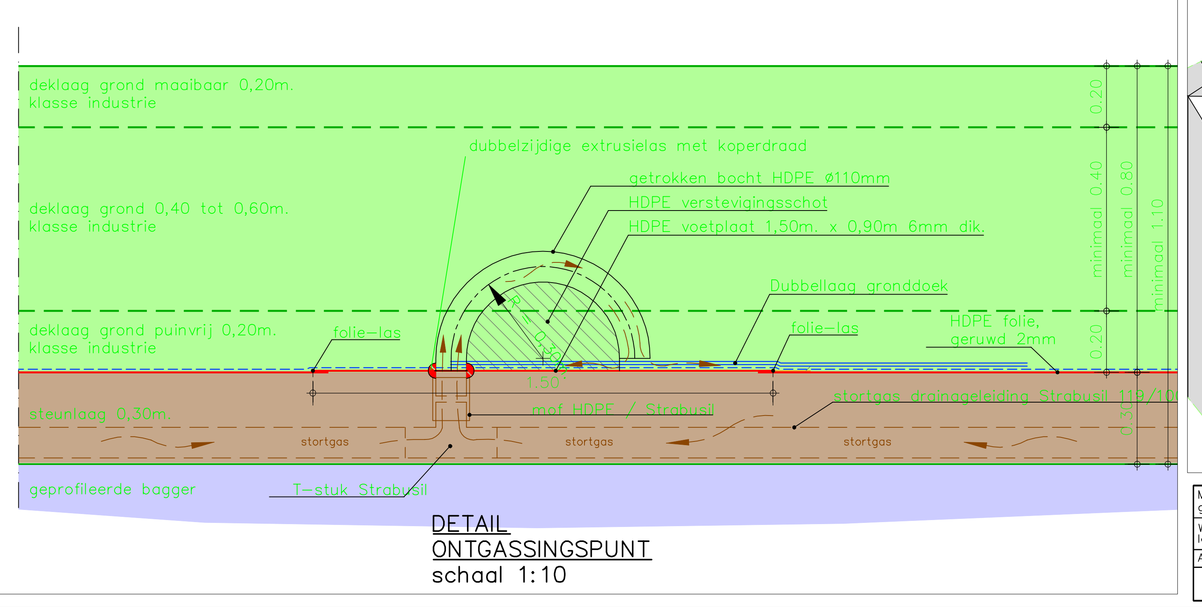

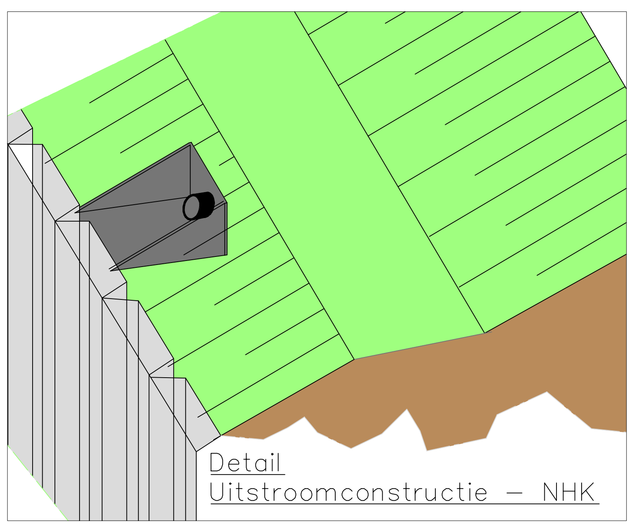
PRINCIPE HEMELWATER VERZAMELPUTverhouding niet op schaal

DETAIL STORTGASDRAINAGE
schaal 1:10

DETAIL ONTGASSINGSPUNT
schaal 1:10

Maten niet van tekening meten, doch geschreven maten aanhouden.

Waar niet anders aangegeven lengtematen in meters.

Alle hoogtematen t.o.v. N.A.P (in m)

Opdrachtgever:
Milieupark Oost

omschrijving:
Principe details insteekhaven

Project:	Insteekhaven Den Helder	Maateenheid:	Meters
Getekend:	J.Schouwstra / H vd Plas	Schaal:	1 : diverse zie tekening
Datum:	29-10-2021	Formaat:	A0
Tek nummer:	20210416-JSCH-04	Status:	Definitief
		Klant ref.:	H vd Plas

RAPPORT

Eindinspectie Baggerstortplaats Insteekhaven Den Helder

Klant: Provincie Noord-Holland

Referentie: BH8836-MI-RP-221205-1118

Status: Definitief/01

Datum: 5 december 2022

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Koggelaan 21
8017 JN Zwolle
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

+31 88 348 65 00 **T**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document: Eindinspectie Baggerstortplaats Insteekhaven Den Helder

Ondertitel:
Referentie: BH8836-MI-RP-221205-1118
Status: 01/Definitief
Datum: 5 december 2022
Projectnaam:
Projectnummer: BH8836-101-100
Auteur(s): Vincent Steenhof, Nienke Groot Zevert

Opgesteld door:

Gecontroleerd door: Vincent Steenhof

Datum: 5 december 2022

Goedgekeurd door: Vincent Steenhof

Datum:

Classificatie
Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Royal HaskoningDHV

Inhoud

1	**Inleiding**	**3**
2	**Dossieronderzoek**	**4**
3	**Veldinspectie**	**6**
3.1	De Insteekhaven te Den Helder	6
3.2	De te inspecteren voorzieningen	6
3.3	Veldinspectie 19 maart 2021 en herinspectie 22 september 2022	7
3.3.1	Deklaag	7
3.3.2	Hemelwater drainage op bovenvlak	8
3.3.3	Permanente opvang en afvoer van hemelwater	9
3.3.3.1	Bijzonderheden en systeembeschrijving	9
3.3.3.2	Drainage en inspectieputten	10
3.3.3.3	Doorspuitputten	10
3.3.3.4	Hemelwater verzamelput	11
3.3.3.5	Doorvoerpunten hemelwater afvoer	11
3.3.3.6	Verzamelgoot	12
3.3.3.7	Lozingspunt	12
3.3.4	Ontluchtingspijpen met doorvoer door de bovenafdichting	12
3.3.5	Monitoringspeilbuizen	13
3.3.6	Afrastering en poorten	13
3.3.7	Infiltratiesloot en overloop	14
3.3.8	Beplanting / boom	14
3.3.9	Wegen / paden / verharding	15
3.3.10	Zakbaken	15
4	**Evaluatie en aanbevelingen**	**16**
4.1	Evaluatie dossieronderzoek	16
4.2	Aanbevelingen dossieronderzoek	16
4.3	Evaluatie veldinspecties	17
4.3.1	Evaluatie na veldinspectie 19 maart 2021	17
4.3.2	Evaluatie na herinspectie 22 september 2022	19
4.4	Aanbevelingen uit veldinspecties	20

Bijlagen

1. Checklist dossieronderzoek
2. Checklist veldinspectie
3. Foto’s veldinspectie

1 Inleiding

Aanleiding
De exploitatie van baggerdepot de Insteekhaven is beëindigd en het depot is afgewerkt. Voorafgaand aan de sluiting door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland is een eindinspectie uitgevoerd door RoyalHaskoningDHV in opdracht van de Provincie Noord-Holland, het Bevoegd Gezag conform de Wet Milieubeheer artikel 8.47.3.c.

Doel eindinspectie
Ten aanzien van de eindinspectie stelt de Wet Milieubeheer artikel 8.47.3.c:
- Uit de eindinspectie moet blijken dat aan alle vergunningvoorschriften is voldaan en er geen andere maatregelen in kader van de Wet bodembescherming getroffen moeten worden door degene die de stortplaats drijft, in geval van verontreiniging of aantasting van de bodem onder de stortplaats.

De Handreiking Sluitingfase en Baggerdepots IPO 19 juni 2006 werkt dat uit in de volgende stappen:
1. Dossier onderzoek. In het dossieronderzoek wordt allereerst de compleetheid en kwaliteit van het (provinciale) nazorgdossier onderzocht.
2. Veldinspectie. Een uitgebreide keuring van de voorzieningen, die op basis van de vergunningvoorschriften zijn geëist en een controle of verontreiniging dan wel aantasting van de bodem onder de stortplaats heeft plaatsgevonden. Daarbij gebruik te maken van uitgevoerde tweejaarlijkse keuringen (tijdens de exploitatie- en afwerkfase), en na aanleg van de bovenafdichting de uitgevoerde (eind)keuring conform artikel 10, lid 1 b Stortbesluit.
3. Eindinspectie rapport. De resultaten van het dossieronderzoek en de veldinspectie worden gerapporteerd in een eindinspectierapport. Het besteedt aandacht aan de compleetheid en kwaliteit van het nazorgdossier. Het rapport bevat verder conclusies
4. Of voldaan is aan de voorschriften van de vergunningen;
5. Of er in kader van de Wet bodembescherrning maatregelen getroffen dienen te worden.
6. Herinspectie. Indien nodig.
7. Eindinspectie rapport. Het rapport wordt definitief gemaakt en opgenomen in het nazorgdossier.

Werkwijze
De eindinspectie is 1 maar 2021 gestart. Op voorhand was bekend dat het nazorgdossier nog niet compleet was. Beoordeling op compleetheid was daarom ook geen onderdeel van de opdracht. Wel is gerapporteerd wanneer documenten, nodig voor de inspectie, ontbraken. Verder zijn conform de Handreiking Sluitingsfase het onderzoek van het nazorgdossier en de veldinspectie uitgevoerd. Vervolgens is de rapportage in concept opgesteld ter bespreking. Na de bespreking van de resultaten zijn voorzieningen op het depot aangepast, zijn aanvullende stukken aangeleverd voor het nazorgdossier en zijn nog enkele onderzoeken uitgevoerd (grondwatermodllering, monitoring, dikte deklaag en levensduur verwachting folie). Vervolgens is 22 september 2022 een herinspectie uitgevoerd. De bevindingen van de conceptrapportage zijn ongewijzigd ter behoud van informatie 3. In aanvullende tekstpassages is de nieuwe informatie verwerkt voor deze definitieve rapportage.

Leeswijzer.
In hoofdstuk 2 zijn de resultaten van het onderzoek van het nazorgdossier samengevat met een beschouwing in hoeverre aan de vergunningvoorschriften is voldaan en een conclusie ten aanzien van de eventuele invloed van het depot op de bodemkwaliteit en eventueel naar aanleiding daarvan nog te treffen maatregelen. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van de veldinspectie samengevat. H4 bevat een evaluatie en aanbevelingen. Bijlage 1 geeft een overzicht van de resultaten van het dossieronderzoek, Bijlage 2 geeft een overzicht van de resultaten van de veldinspectie en in Bijlage 3 is een selectie van de foto’s van de veldinspectie opgenomen.

2 Dossieronderzoek

Conform opdracht is het aan de hand van het nazorgdossier gecontroleerd of aan de vergunningvoorschriften is voldaan, en zo nee of er nog actie vereist is[1]. De resultaten van deze controle zijn besproken met de Provincie Noord-Holland en de exploitant Milieupark Oost. Vervolgens zijn de resultaten op basis van de toelichting van MPO en aanvullende informatie aangepast tot de definitieve versie.

Niet voldaan aan vergunningvoorschriften
De controle wijst uit dat niet aan alle voorschriften is voldaan. Daarbij zijn er twee groepen voorschriften waarvoor geen acties meer nodig zijn. Voor een deel van de betreffende voorschriften is dat niet meer relevant omdat dit niet raakt aan de nazorg. Voor het ander deel is het niet relevant omdat op andere wijze invulling aan de betreffende voorschriften is gegeven. Bijvoorbeeld de voorschriften betreffende onderhoud en inspectie van de voorziening. Er waren alleen een aantal peilbuizen aanwezig, en de inspectie is onderdeel van de de monitoring van de grondwaterkwaliteit en wordt gerapporteerd in de monitoringsrapportages.
Dan is er nog een groep voorschriften waar niet of niet volledig is voldaan en actie voor nodig is. De status van deze acties na de herinspectie is hierna beschreven.

- *Voorschrift 1.4 Vergunning aanleg gestuurde boring Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier Kenmerk 20.0802047.*
  Als het hoogheemraadschap het noodzakelijk vindt een leiding te verplaatsen of te verwijderen om werkzaamheden te kunnen uitvoeren, dan zorgt de houder, belanghebbende of rechtsopvolger hiervoor binnen de gestelde termijn.
  De verantwoordelijkheid voor de leiding door de dijk en het lozingspunt op het Noord-Hollands kanaal moet nog worden geregeld tussen de gemeente Den Helder en de Provincie Noord-Holland.

- *Voorschrift 1.15 Jaarrapportage evaluatie monitoring 1x/3 jaar naar GS met grondwaterstanden en -kwaliteiten, verspreidingsgedrag en beheer onttrekking.*
  Omdat aan dit voorschrift niet was voldaan is een grondwatermodellering uitgevoerd[2] en een geactualiseerd monitoringsplan[3] ter beoordeling ingediend bij de ODNGKZ. Hierdoor vervalt de actie. Handhaving brieven tot 2018 waren niet aanwezig. Deze zijn niet nageleverd.

- *Voorschrift 3.1.8 Isolerende voorziening en maatregelen in goede staat houden en zonodig vervangen.*
  Deze actie vervalt met de aankomende sluiting en is tot dusver uitgevoerd zoals uit de herinspectie de daarna uitgevoerde acties blijkt.

- *Voorschrift 4.4-4.4.7 Bepalingen over bodemonderzoek en sanering uitvoeren indien GS daar om vraagt.*
  Uit recente correspondentie bleek dat de OD hiernaar heeft gevraagd en dat MPO het uitstelde tot na de afwerking. Er is geen aanvullende informatie beschikbaar gekomen over de status.

- *Voorschriften 4.2-4.4 t.a.v. monitoring grondwaterkwaliteit*
  Dit betreft:
  - Kwaliteit van het poriewater en daarmee het uitloogpotentieel alsnog bepalen en monitoringsplan daarop afstemmen.

[1] *Volledige controle op compleetheid was niet voorzien omdat vooralsnog alleen de door de expoitant aangeleverde documenten in het nazorgdossier zijn opgenomen*
[2] *Analyse grondwaterstroming, grondwaterkwaliteit en verificatie flux grondwater, definitief, 127349/22-006.962*
[3] *Actualisatie Monitoringsplan Insteekhaven Den Helder, VW7072-MPO-MTP, versie 006, Definitief*

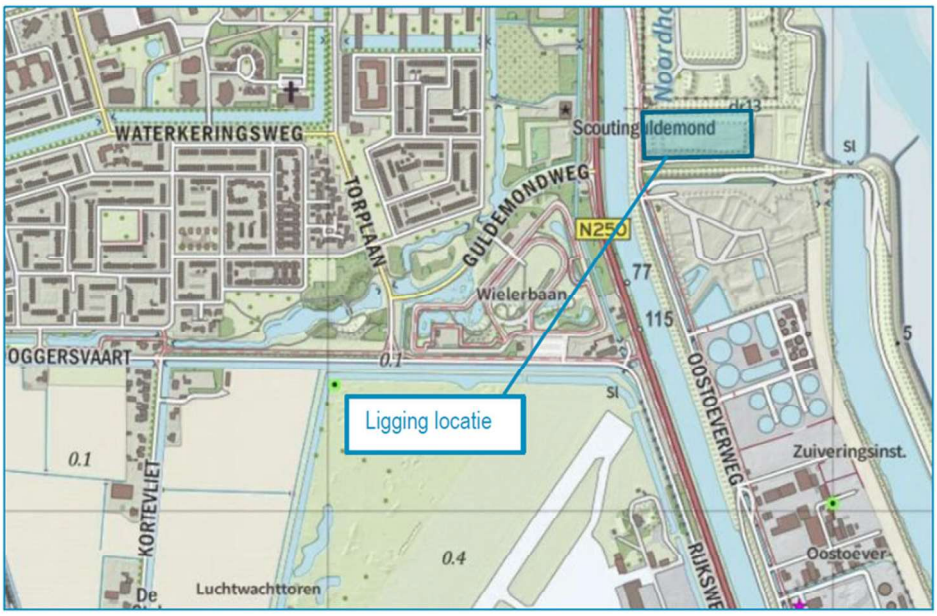
- Monitoring maximaal toelaatbare flux, elke 5 jaar toetsen aan verspreidingsberekeningen en opnemen in monitoringsplan actualisatie 2021, ook overschrijding signaalwaarden.
- Installeren puttenscherm bij overschrijding signaalwaarden en regelen in actualisatie monitoringsplan 2021

Omdat aan dit voorschrift niet was voldaan is een grondwatermodellering uitgevoerd[2] en een geactualiseerd monitoringsplan[3] ter beoordeling ingediend bij de ODNGKZ. Hierdoor vervalt de actie.

3 Veldinspectie

3.1 De Insteekhaven te Den Helder

De locatie betreft een Insteekhaven van het Noord-Hollands Kanaal en heeft van oorsprong een bodemdiepte van circa 3,5 m -NAP. In het begin van de jaren '90 is de Insteekhaven afgedamd.
Op de afdamming is de toegangsweg naar de zuidpoort van het Nieuwe Haventerrein van de Koninklijke Marine aangelegd. Aan de noordzijde wordt de Insteekhaven begrensd door het terrein van de Marine, aan de oostzijde door het REC-terrein van De Vries en van de Wiel en aan de westzijde het Noord-Hollands Kanaal. De zuidzijde van de Insteekhaven wordt begrensd door de Oostoeverweg en een waterzuivering. Na afdamming is circa 40.000 m^3 baggerspecie door Rijkswaterstaat ingebracht. In 2006 is aan VOF het Oost (50% de Vries en van de Wiel, 50% Baggerbeheer Den Helder BV, later veranderd in Milieupark Oost) vergunning verleend om verder te gaan met storten van baggerspecie tot een volume van maximaal 135.000 m^3. De locatie ligt voor een beperkt deel in de aanvliegroute van het nabijgelegen vliegveld. Als gevolg hiervan is de maximale hoogte van het depot, na eindafwerking, 10 m +NAP.

3.2 De te inspecteren voorzieningen

Op grond van de informatie in het nazorgdossier, specifiek de revisietekening van de eindafwerking, zijn vooraf de volgende voorzieningen voor inspectie geïdentificeerd:

- De deklaag.
- Tijdelijke hemelwater drainage bovenvlak met opvang- en inspectieputjes.
- Permanente hemelwater drainage met inspectie- en doorspuitputten.
- Verzamelput, afvoer en lozingspunt hemelwater drainage.
- Doorvoerpunten van hemelwater afvoer door de folie.
- Ontluchtingspunten met doorvoer door bovenafdichting.
- Peilbuizen.
- Afrastering en poorten.
- Aanwezige verhardingen (hellingbaan, opstelplaatsen, toegang tot opstelplaatsen en toegang tot depot).
- Zakbaken

Detail revisietekeningen ontbraken in het nazorgdossier maar zijn inmiddels aangeleverd.

3.3 Veldinspectie 19 maart 2021 en herinspectie 22 september 2022

Als onderdeel van de eindinspectie is op 19 maart 2021 de veldinspectie van de Insteekhaven uitgevoerd. De locatie is in zijn geheel inclusief de voorzieningen visueel geïnspecteerd, voor zover visuele inspectie mogelijk was. De bevinding van deze veldinspectie zullen navolgend per voorziening worden besproken. Waar nodig wordt ter verduidelijking verwezen naar foto's die tijdens deze veldinspectie genomen zijn. Bij elk onderwerp zijn de bevindingen van de herinspectie toegevoegd.

De ingevulde Checklist veldinspectie Baggerdepot Insteekhaven Den Helder van 19 maart is opgenomen in bijlage 2. Foto's van de veldinspectie zijn opgenomen in bijlage 3. Bevindingen van de herinspectie zijn toegevoegd.

3.3.1 Deklaag

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
De deklaag was nog niet ingezaaid. Desondanks is geen significante erosie waargenomen. Door afwezige vegetatie was te zien dat in de grond van de deklaag her en der afval (puin, plastic ed.) zit [foto 6]. Ook waren er tijdens de veldinspectie enkele locaties met natte plekken in de deklaag op het bovenvlak waar het water niet goed wegstroomde [2 t/m 5]. Door hevige regenval is eerder erosie voorgekomen maar deze plekken zijn hersteld.

Dijkjes
Om erosie en afspoeling te voorkomen, zolang er nog geen dichte grasmat aanwezig is, zijn op de rand van het bovenvlak dijkjes aangelegd [2 en 3] met aan de binnenzijde een hemelwater drain in de deklaag (zie 3.3.2). Na ontwikkeling van een goede grasmat worden de dijkjes verwijderd.

Conclusie
Gezien de aan de veldinspectie voorafgaande periode met veel regen, werkt de maatregel om erosie te voorkomen vooralsnog naar behoren. De deklaag moet nog worden ingezaaid en er moet zich nog een goede grasmat ontwikkelen. Na verwijdering van de dijkjes dient de deklaag ter plaatse van de verwijdering opnieuw te worden ingezaaid om ook daar een goed ontwikkelde grasmat te krijgen. Vóór de sluiting moet worden geborgd dat er een goede grasmat is/komt. T.z.t. zal dit moeten worden beoordeeld en indien nodig nog een reservering voor moeten worden getroffen of een overeenkomst worden gesloten.

Herinspectie 22 september 2022

Waarnemingen
De grasmat van de deklaag die het voorjaar 2022 was ingezaaid redelijk goed ontwikkeld. Afval (puin, plastic ed.) is niet waargenomen, behoudens een stuk ribbeldrain op het gras. Aan de ontwikkeling van de grasmat was duidelijk te zien waar voorzieningen zijn aangepast en later gras opnieuw is ingezaaid (de dijkjes en straatkolken zijn verwijderd. Het gras was hier korter en de grasmat was plaatselijk nog onvoldoende dichtgegroeid (kale plekken). Helemaal onderaan de taluds bij de terreinbegrenzing groeide plaatselijk riet, hetgeen wijst op een plaatselijk relatief nat milieu. Vooral aan de zuidkant was lager op het talud sprake van ontwikkeling van een diverse en wat hogere vegetatie waaronder een struik. Er zou redelijk recent nog gemaaid zijn. Er zijn geen natte plekken meer waargenomen in de deklaag op het bovenvlak. Besproken is met MPO dat de kale plekken nog extra worden ingezaaid eind september 2022.

Conclusie
Verwacht mag worden dat na inzaaien van de waargenomen kale plekken er een gesloten grasmat is ontwikkeld vóór de sluiting. Een maaifrequentie van 2x per jaar lijkt nodig gezien de snelle ontwikkeling van de vegetatie.

3.3.2 Hemelwater drainage op bovenvlak

Veldinspectie 19 maart 2021

Tijdelijke voorziening
Dit betreft een tijdelijke voorziening om erosie van de deklaag te voorkomen. Zoals onder 3.3.1 beschreven is op het bovenvlak van het depot een hemelwater drainage aangelegd binnen dijkjes [2 en 3] naast de randen van de taluds. Water dat in de deklaag op het bovenvlak zakt wordt via deze drains afgevoerd. Op regelmatige afstanden zijn deze drains voorzien van putjes met doorlatende deksel (type straatkolk). Via die deksels wordt oppervlakkig van het bovenvlak afstromend water in de putjes opgevangen en afgevoerd via de drain. Deze hemelwater drainage heeft in totaal 14 verzamelputten om het hemelwater af te voeren op de verzamel- en transportleidingen. Deze verzamelputten kunnen eventueel ook worden gebruikt als doorspuitpunten. De drainage van het bovenvlak heeft geen aparte doorspuitputten.

Waarnemingen
Tijdens de veldinspectie is bevonden dat deze putten goed vindbaar zijn, in goede staat verkeren en het water goed doorstroomt in de putten/leidingen [7]. Ze zijn goed te openen. Door de afwezigheid van de grasvegetatie is er wel zand weggespoeld om enkele van de putten waardoor deze hoger komen te liggen dan de omgeving en er water op de deklaag blijft staan [9, 10 en 11]. Ook stroomt er gemakkelijk zand in de putten door de afwezigheid van begroeiing op de deklaag [7, 8 en 9].

Conclusie
Er kan gemakkelijk zand in de putten en drains spoelen. Qua preventie tegen erosie werkt deze tijdelijke maatregel vooralsnog naar behoren. De dijkjes worden verwijderd (zie ook 3.4) nadat de grasmat zich ontwikkeld heeft. Ter plaatse van de verwijderde dijkjes, zal de deklaag nog eens moeten worden ingezaaid.
Het is de bedoeling dat daarna over het oppervlak afstromend water via de taluds wordt afgevoerd en afvoer via de tijdelijke drainage wordt te voorkomen. Daartoe is het voornemen om de straatkolken te voorzien van een dichte deksel om intrede van water in de afvoerleidingen te voorkomen. Daarmee vervalt de noodzaak van doorspuiten van deze afvoerleidingen en wordt voorkomen dat er door verstopping van leidingen problemen kunnen ontstaan. Wel is het de vraag in hoeverre de putjes kunnen verzakken/scheefzakken als het bovenvlak wordt gemaaid. Als de aansluiting met de leiding kapotgaat of er water via het putje in de leidingen komt bestaat de kans dat op de langere termijn de leidingen verstopt raken en de afvoer stagneert. Met mogelijkgevolg verweking en erosie op de rand van het bovenvlak. Mogelijk is verwijdering van de putjes en goed afdoppen van de leidingen een beter alternatief. Het beste alternatief is volledige verwijdering van de tijdelijke hemelwaterdrainage en afsluiten van de aansluiting op de permanente hemelwaterdrainage.

Herinspectie 22 september 2022
De straatkolken van de tijdelijke hemelwaterdrainage zijn verwijderd en de aansluitpunten zijn onder maaiveld afgedopt met een pvc-deksel.

3.3.3 Permanente opvang en afvoer van hemelwater

3.3.3.1 Bijzonderheden en systeembeschrijving

Veldinspectie 19 maart 2021

Afvoeren van binnen en buiten depot gekoppeld
In de voorbereiding is de revisietekening van de afwerking geraadpleegd waaruit onduidelijkheden bleken. Een beschrijving van het systeem was niet aanwezig in het nazorgdossier. In de veldinspectie is uiteindelijk vastgesteld hoe hemelwater wordt opgevangen en afgevoerd. De afvoer van aan het depot grenzende verhardingen en de afvoer van slootwater bij hoge waterstanden blijkt gekoppeld te zijn aan de afvoer van hemelwater van het depot zelf:

1. Op het depot zelf ligt een tijdelijk hemelwater verzameldrainage op het bovenvlak, die afvoert op de hemelwater verzamelput. Onder aan de taluds ligt een permanente verzameldrainage waar de drainagemat onder in de deklaag op afvoert. Deze verzameldrainage voert ook af op de hemelwater verzamelput. De putdeksels blijken doorlatend te zijn (straatkolken).
2. Van aangrenzende verhardingen (de weg en aangrenzende terreinverharding) stroomt hemelwater af in een verzamelgoot bij de toegangspoort. Deze verzamelgoot voert via een transportleiding af op de hemelwater verzamelput.
3. Vanuit de infiltratiesloot tussen het depot en het defensieterrein wordt bij hoge waterstand in de sloot het slootwater via een overloop afgevoerd op de permanente hemelwaterdrainage, die uitkomt in de hemelwater verzamelput.

Onderdelen van het gehele systeem
In tegenstelling tot de drains en putten op het bovenvlak, betreffen de onderstaande onderdelen een permanente voorziening:

- Er zijn in totaal 35 hemelwaterinspectie/verzamelputten aangesloten op verzameldrains.
- Er is één hemelwater verzamelput waar alle hemelwaterstromen op afvoeren.
- Er is één lozingspunt met een transportleiding verbonden met de hemelwater verzamelput. Via deze leiding en dit lozingspunt voert de hemelwater verzamelput af op het Noord-Hollands kanaal.
- Er zijn 11 doorspuitputten met dichte deksels aanwezig om de hemelwater verzamelleidingen en de transportleidingen door te kunnen spuiten bij eventuele verstoppingen. Ook bevindt zich niet op elk beginpunt van een leiding een doorspuitput.
- Er zijn 2 doorvoerpunten door de folie.
- Er is een verzamelgoot bij de poort (die via een transportleiding afvoert op de hemelwater verzamelput).
- Er is 1 slootoverloop die is aangesloten op de hermelwaterdrainage die afvoert op de hemelwater verzamelput.

Tijdens de veldinspectie is medegedeeld dat het systeem recent was doorgespoten. De resultaten van de inspectie van deze onderdelen is in de volgende paragrafen opgenomen.

3.3.3.2 Drainage en inspectieputten

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Tijdens de veldinspectie waren deze putten in het algemeen goed vindbaar, in goede staat en goed watervoerend [7]. Ze zijn goed te openen. Alle deksels van de putten waren tijdens de veldinspectie aanwezig. Tijdens het gesprek met de beheerder bleek er in de weken daarvoor sprake te zijn geweest van diefstal van twee putdeksels.

De volgende kleine afwijkingen werden aangetroffen:
- Door de afwezigheid van de grasvegetatie en het feit dat het “straatkolk” deksels betreft stroomt er gemakkelijk zand in de putten [8, 12, 13, 14 en 15].
- Ook begint het straatwerk rond de putten op enkele punten wat te verzakken door de afwezigheid van de ondersteuning van de grasvegetatie [14 en 15].

Conclusie
Na ontwikkeling van een goede grasmat zal ook om enkele putten het straatwerk moeten worden hersteld en het verdient aanbeveling om de deksels van de putten te vervangen door dichte exemplaren (zie 4.).

Herinspectie 22 september 2022
Conform afspraak zijn alle putten van de tijdelijke hemelwaterdrainage op het bovenvlak verwijderd en de leidingen onder maaiveld afgedopt.
Daarnaast zijn echter alle soortgelijke putten van de permanente hemelwaterdrainage ook verwijderd inclusief straatwerk, in plaats van vervanging van de open deksels door gesloten deksels zoals was afgesproken (vastgelegd in notulen, nazorgplan en de eerste versie van het eindbestemmingsplan). Met MPO is afgesproken dat 19 van de 35 verwijderde putten worden teruggeplaatst met dichte deksels en dat hiervan een fotoverslag wordt geleverd. Dit is uitgevoerd, bij de putten zijn palen geplaatst ter voorkoming van maaischade en een verslag is inmiddels aangeleverd.

3.3.3.3 Doorspuitputten

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Tijdens de veldinspectie zijn alle aanwezige doorspuitputten gezien, van dichte deksels voorzien, werkend en in goede staat bevonden. De putten zijn goed vindbaar en goed te openen [16]. Door de afwezigheid van begroeiing op de deklaag is het zand langs enkele putten wat weggespoeld waardoor deze hoger zijn komen te liggen dan het omringende maaiveld [18]. Aan de zuid- en oostzijde van het depot zijn verhardingen (opstelplaatsen) aanwezig om de doorspuitputten van dichtbij te kunnen bereiken. De overige doorspuitputten zijn bereikbaar vanaf deze locaties middel van een lange slang [49 en 50].

Conclusie
De putten waren in goede stqaat en functioneerden goed. De weggespoelde grond dient nog te worden aangevuld bij de betreffende inspectieput.

Herinspectie 22 september 2022
De vegetatie was overwegend goed ontwikkeld, de inspectieputten lagen aan maiveld. In een doorspuitput op de noordwesthoek van het depot zat een laag van enkele centimeters slib. Er kon niet worden vastgesteld tot hoever deze laag zich uitstrekte in het doorspuitpunt. Dit was een doorspuit punt van de drain van oost naar west die aan de noordzijde loopt. Omdat alle putten met kolkdeksels van deze drain

zijn verwijderd kon de drain verder niet worden geïnspecteerd. Tot hoever de laag slib zich uitstrekt kon niet worden vastgesteld omdat alle inspectieputten waren verwijderd.

Conclusie
Zoals blijkt uit de conceptversie van dit rapport was het niet de bedoeling dat er putten van de permanente hemelwaterdrainage zouden worden verwijderd. Hierdoor werd de mogelijkheid van inspectie beperkt. Inmiddels zijn er 19 inspectieputten teruggeplaatst. Bij een volgende terreininspectie dienen doorspuitpunten op slibvorming te worden gecontroleerd evenals steekproefsgewijs de inspectieputten.

3.3.3.4 Hemelwater verzamelput

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Aan de zuidzijde van het depot ligt een hemelwater verzamelput. Hierin komt al het hemelwater uit alle verzamel- en transportleidingen samen alvorens het wordt afgevoerd op het Noord-Hollands kanaal middels de transportleiding en het lozingspunt. Het hemelwater uit de hemelwater drainageleidingen wordt in deze put ook vermengd met andere waterstromen, namelijk ook met het water uit de verzamelgoot en de infiltratiesloot. Tijdens de veldinspectie is geconstateerd dat de put goed vind- en bereikbaar is en dat deze goed te openen is voor inspectie [19 en 20]. Het water in de put stroomt goed door.

Conclusie
De put is in goede staat en functioneert goed. Het verdient aanbeveling op de kwaliteit van het hemelwater dat van het depot afkomt apart te kunnen bemonsteren. Als dat niet mogelijk is in de put kunnen er aparte monitoringsputjes worden geplaatst.

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

3.3.3.5 Doorvoerpunten hemelwater afvoer

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
In de folie van de bovenafdichting zijn volgens het ontwerp op twee locaties doorvoerpunten van hemelwater afvoer aanwezig; 2x folie doorvoer door de rand van de foliegoot van de hemelwater verzameldrain naar een transportleiding. Deze foliedoorvoeren zijn onder het maaiveld afgewerkt. Tijdens de veldinspectie zijn geen indicaties (verzakkingen of onregelmatigheden aan het maaiveld ter plaatse van de foliedoorvoeren) van schade aan de bovenafdichting naar voren gekomen. Echter, de exacte locaties waren niet aanwijsbaar in het veld. Tijdens de inspectie is toegelicht dat de folie onder aan de taluds in de teen een ringgoot vormt waar de verzameldrain in ligt. Op twee punten voert de verzameldrain af op een transportleiding via een doorvoer in de buitenzijde van de goot.

Conclusie
Er is geen conclusie mogelijk over staat en functioneren, inzicht in de feitelijke constructie ontbreekt (geen revisie detailtekening van deze doorvoer). Bij lekkage van de doorvoer kan er geen water in het depot treden indien de doorvoer de buitenrand van de foliegoot met de hemelwaterverzameldrain betreft.

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

3.3.3.6 Verzamelgoot

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Onderaan de hellingbaan bevindt zich een goot om het hemelwater af te kunnen voeren dat van de hellingbaan afstroomt. Er stroomt echter ook ander water naar toe. De verzamelgoot heeft een lagere ligging dan de omgeving waardoor het ook een afvoerpunt van hemelwater vanaf de asfaltweg (Oostoeverweg), de oprit en de toegang tot de opstelplaats bij de infiltratiesloot is. Deze toegang is deel van de verharding van het aangrenzende REC-terrein. Mogelijk kan ook water van dat terrein afstromen naar de verzamelgoot.
Tijdens de veldinspectie is gebleken dat de goot in goede staat verkeerd en dat het water er goed in kan lopen om zo door te stromen in de hemelwater afvoerleiding [21 en 22].

Conclusie
De functie vermenging is een aandachtspunt voor de nazorg (Zie H.4)

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

3.3.3.7 Lozingspunt

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Vanaf de hemelwater verzamelput loopt er een afvoerleiding die al het hemelwater van de locatie loost op het Noord-Hollands kanaal. Tijdens de veldinspectie is geconstateerd dat het lozingspunt in goede staat verkeerd en dat het water goed doorstroomt [23]. Door de werkzaamheden die zijn verricht om de leiding aan te leggen ontbreekt er gras op het talud waar het uitstroomstuk eindigt [24].

Conclusie
Dit stuk talud zal opnieuw moeten worden ingezaaid. Een aandachtspunt voor de nazorg is wie verantwoordelijk is voor dit talud en de staat daarvan, idem voor het lozingspunt zelf (zie 4.4).

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

3.3.4 Ontluchtingspijpen met doorvoer door de bovenafdichting

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Om eventueel stortgas wat in het depot kan ontstaan af te kunnen voeren zijn er ontluchtingspijpen met twee ontgassingspunten aanwezig die een doorvoer hebben door de bovenafdichting. Deze ontluchtingspijpen zijn onder het maaiveld afgewerkt en het is niet zichtbaar waar deze zich bevinden. Tijdens de veldinspectie zijn op de locaties waar deze zich ongeveer zouden moeten bevinden geen verzakkingen of beschadigingen aan het maaiveld waargenomen. Ook is er geen stortgeur geconstateerd.

Conclusie
Voor sluiting zouden er nog gasmetingen ter plaatse van de ontluchtingspijpen moet worden uitgevoerd.

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

3.3.5 Monitoringspeilbuizen

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Rondom het depot bevinden zich 13 monitoringspeilbuizen op 5 verschillende locaties:
- Binnen het hekwerk M3.1, M3.2, M3.4
- Buiten het hekwerk M1.1, M1.2, M1.3, M2.1, M2.2, M4.1, M4.2, M5.1, M5.2 en M5.3.

De peilbuizen M1.1, M1.2, M1.3 noordoostelijk van het depot, mogelijk in een waterkering.
De peilbuizen M2.1 en M2.2 liggen in een fietspad en zijn netjes afgewerkt met een straatpot [29 en 30].
De peilbuizen M4.1, M4.2, M5.1, M5.2 en M5.3 staan tussen het hek en de Oostoeverweg.

Ter voorkoming van beschadigingen zijn op alle locaties uitgezonderd M2.1 en M2.2. om de kokers geel geverfde metalen frames geplaatst [25 en 26].

De koker van peilbuis M3.2 (binnen het hekwerk) is beschadigd (ingedeukt) waardoor de afschermkap lastig te verwijderen is en de peilbuis moeilijk te bemonsteren [27 en 28].

De overige peilbuizen en kokers zijn in goede staat. Alle sloten op de beschermkokers zijn goed te openen met dezelfde sleutel en in goede staat. Wel is gebleken dat alle dopjes op de peilbuizen te klein zijn waardoor ze zijn ingescheurd. Navraag leert dat dit de dopjes worden ingescheurd om vacuumtrekking te voorkomen bij openingen en dat dit “common practice”is.

Conclusie
De peilbuizen met beschermkokers zijn in goede staat en de beschermconstructies rondom buizen vallen op door de gele kleur. Dat is geen overbodige luxe voor de buizen tussen hek en Oostoeverweg. Daar zouden passerende voertuigen kunnen uitwijken en de buizen per ongeluk kunnen raken. De dop op de beschermkoker van peilbuis M3.2 moeten worden vervangen.

Herinspectie 22 september 2022
Inmiddels had de grondwatermodellering aanleiding gegeven tot het bijplaatsen van de peilfilters 6.1-6.4. Zoals te verwachten zijn dezen in nieuwstaat. De beschermkoker van peilbuis 3.2 was vervangen.

3.3.6 Afrastering en poorten

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Op het terrein bevinden zich twee poorten (1 bij de ingang van het terrein en 1 bij de opstelplaats van doorspuitpunten bij de hemelwater opvangput) en er staat een hekwerk rondom de locatie. Tijdens de veldinspectie is gebleken dat het hekwerk en de poorten over het algemeen degelijk zijn en in goede staat verkeren [31 t/ 41]. Het toegangshek (schuifhek) [31] is goed af te sluiten maar schuift wel stroef. In het hekwerk is er op verschillende plaatsen een overgang van oud naar nieuw hekwerk, waardoor het hekwerk niet overal dezelfde hoogte heeft [35, 36, 39 en 41]. Het hekwerk komt niet altijd tot aan de

grond, soms zit er een tussenruimte van ca. 20cm [33]. Van delen van het hekwerk is het onduidelijk wie de eigenaar is en wie de perceel eigenaar is.

Conclusie
Een aandachtpunt voor de nazorg is de verschillen in ouderdom en uitvoering van de poorten en hekwerken, en de eigendomsverhoudingen.

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

3.3.7 Infiltratiesloot en overloop

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Tussen het talud van het depot en het talud van het defensieterrein (aan de noordzijde van het perceel) bevindt zich een greppel. Zowel het talud van het depot als het talud van het defensieterrein wateren hierop af (oppervlakkig afstromend hemelwater). Bij de veldinspectie werd duidelijk dat de waterstanden periodiek zo hoog zijn dat de sloot wateroverlast gaf op het REC-terrein en dat daarom een overloop is aangelegd. Dit is een pvc-leiding, aangebracht in het talud van de sloot, die aansluit op de hemelwater drainage om het water uit de sloot af te kunnen voeren bij een hoge waterstand [42 en 44].

Conclusie
Dit is een aandachtspunt voor de nazorg (zie H4)

Herinspectie 22 september 2022
Water uit de greppel aan de noordzijde kan niet meer rechtstreeks instromen in de hemelwaterafvoer van het depot. De buis is uit het sloottalud verwijderd.

3.3.8 Beplanting/ boom

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarneming
Aan de zuidoostkant bevinden zich bomen (buiten de stortlocatie maar binnen het hekwerk), waaronder een grote oude boom [46 t/m 48]. De boom is recent gesnoeid. Verder is er geen sprake van beplanting/ begroeiing op de locatie

Conclusie
Dit is een aandachtspunt voor de nazorg (zie H4)

Herinspectie 22 september 2022
Naar aanleiding van de inspectie is besloten om de boom inclusie stobbe te verwijderen. Bij de herinspectie bleek dit te zijn uitgevoerd.

3.3.9 Wegen/ paden/ verharding

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Op de locatie zijn op verschillende plekken verhardingen aanwezig; De hellingbaan (om op het bovenvlak van het depot te kunnen komen) is verhard met puingranulaat en ligt er ten tijde van de veldinspectie netjes bij [51 t/m 53]. De hellingbaan is aangelegd op een grondlichaam wat tegen het stort is aangezet.

De opstelplaats aan de zuidzijde ter plaatse van de hemelwater opvangput is verhard met betonplaten. De technische staat van de opstelplaats is goed [49].
Aan de gehele oostkant van het depot loopt een beton pad. Het beton is niet goed zichtbaar doordat er veel modder op is afgestroomd en er regenwater op blijft staan (niet alles stroomt goed weg) [50 en 52]. Deze verharding is onderdeel van het REC-terrein van De Vries en van de Wiel.

Conclusie
Bij vervanging van de bovenafdichting moet het grondlichaam tijdelijk worden verwijderd. Dit is een aandachtspunt voor de nazorg, evenals het onderhoud van het puingranulaat.

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

3.3.10 Zakbaken

Veldinspectie 19 maart 2021

Waarnemingen
Aan de bovenzijde van het depot zijn zeven zakbaken aangebracht om de inklinking van het stort te meten. De bakens zijn geplaatst boven de afdekfolie dus er is geen sprake van doorvoerpunten. Tijdens de veldinspectie verkeren de baken in goede staat [54 t/m 56]. De zakbaken zijn allemaal omringd met een geel metalen framewerk ter herkenning en ter voorkoming van beschadigingen tijdens maaiwerk ed. [55 en 56]. De baken reiken tot een hoogte ruimschoots hoger dan 10 m +NAP. Detailtekeningen van de zakbaken ontbreken.

Conclusie
De maximaal toegestane hoogte wordt door de zakbaken overschreden maar dit lijkt van geen invloed op hinder voor het vliegveld. Detailtekeningen dienen nog te worden aangeleverd. Het verdient aanbeveling om de zakbaken onder maaiveld af te werken als de metingen eindigen. Dit is een aandachtspunt voor de nazorg.

Herinspectie 22 september 2022
Er was geen reden voor herinspectie.

4 Evaluatie en aanbevelingen

4.1 Evaluatie dossieronderzoek

Na bespreking van de openstaande actiepunten ten aanzien het dossieronderzoek zijn de meeste acties opgevolgd. Van drie punten is de status nog onduidelijk:

- Volgens voorschrift 4.4.1 - 4.4 .4 moest na afloop van bodembedreigende activiteiten (storten) een bodemonderzoek worden uitgevoerd. Uit recente correspondentie bleek dat de ODNZKG hiernaar heeft gevraagd en dat MPO het uitstelde tot na de afwerking. Er is geen aanvullende informatie beschikbaar gekomen over de status.
- In het dossier waren geen handhavingsbrieven van vóór 2018 aanwezig. Deze zijn niet nageleverd. De status is niet duidelijk.
- De vergunning voor de gestuurde gestuurde boring bevat de plicht voor de houder, belanghebbende of rechtsopvolger, om de hemelwaterafvoer voorziening in de dijk te verwijderen of te verplaatsen binnen de gestelde termijn als het HHNK dit noodzakelijk vindt om werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Dit risico is geïntroduceerd met de wijze van afwerking en het is nog niet geregeld voor wie dit een risico is.

Conclusies
Het gevraagde bodemonderzoek is uitgebreid voorgeschreven. De monitoring van de grondwaterkwaliteit en de grondwatermodellering na einde exploitatie heeft hier voor een deel in voorzien. Grondonderzoek is echter na het nulonderzoek in 2009 niet meer uitgevoerd. Voor het geval de omliggende grond verontreinigd zou zijn moet de aansprakelijkheid daarvoor in de nazorg niet bij de Provincie komen te liggen.
Als er vóór 2018 handhavingscorrespondentie is geweest dient deze in het nazorgdossier te worden opgenomen en gecontroleerd op aandachtspunten voor de nazorg.

Zonder de verantwoordelijkheid te regelen voor verwijdering van hemelwater afvoer als het HHNK daarom zou vragen, kan dit mogelijk een risico voor PNH zijn.

4.2 Aanbevelingen dossieronderzoek

Uit het dossieronderzoek en de uitgevoerde acties volgen nog enkel aanbevelingen:

- Afwegen of het risico van aansprakelijkstelling in de nazorg verwaarloosbaar is of een risicoreservering hiervoor toevoegen. Óf de omliggende grond nog laten onderzoeken of de aansprakelijkheid voor de kwaliteit bij de eigenaar borgen. Via de ODNZKG\handhaving zou grondonderzoek in gang kunnen worden gezet. Borgen van de aansprakelijkheid bij de grondeigenaar zou via het juridische onderzoek (overeenkomst) moeten worden geregeld.

- Afwegen of het risico van het moeten verwijderen van de afvoervoorziening in de dijk op verzoek van HHNKV in de nazorg verwaarloosbaar is of een risicoreservering hiervoor toevoegen. Een alternatief is om de aansprakelijkheid bij de grondeigenaar te borgen via het juridische onderzoek (overeenkomst).

- Handhavingscorrespondentie nog eens opvragen, zowel bij MPO als de ODNGKZ.

- Controleren welke jaarlijkse nazorgwerkzaamheden in 2022-2023 tot aan de sluiting nog zouden moeten worden uitgevoerd en deze uit laten voeren door MPO of toevoegen aan het doelvermogen.

4.3 Evaluatie veldinspecties

4.3.1 Evaluatie na veldinspectie 19 maart 2021

In het algemeen waren de voorzieningen in goede staat en functionerend. Vooraf was al duidelijk dat er nog niet was ingezaaid. Dit vormde geen belemmering voor de veldinspectie. Ook de timing was gunstig, direct na een regenachtige periode. Dit gaf een goed beeld van het functioneren van de drainagesystemen. Er werden een aantal aandachtspunten voor de nazorg duidelijk die hier na per voorziening zijn beschouwd.

Monstername hemelwater
Tot aan de sluiting wordt hemelwater bemonsterd ter controle op uitloging van de deklaag. Het spreekt voor zich dat monsters moeten worden genomen van water uit de permanente en tijdelijke hemelwater drainage in de hemelwater verzamelput of vlak daarbij, en niet bij het lozingspunt. Zodat daadwerkelijk de waterkwaliteit van water uit de deklaag wordt onderzocht vóór verdunning met de andere waterstromen (of juist vervuiling). Indien de monstername van de verschillende drainaansluitingen in de put niet mogelijk is moeten aparte monstername putjes worden geplaatst.

Sloot en overloop
De sloot is feitelijk een greppel ontstaan door het talud van het depot, voorheen liept afstromend water in de Insteekhaven. Deze greppel ligt buiten het terrein van het depot en heeft, hoewel niet als zodanig aangelegd en bedoeld, een infiltratie functie voor zowel het defensie talud als het depot talud. Het is echter niet duidelijk wie verplicht is tot onderhoud van de sloot. Dit moet voor de nazorg duidelijk worden.

De overlooppijp in het sloottalud is door aansluiting op de hemelwater drainageput in feite onderdeel van een nazorgvoorziening gemaakt. Voor de nazorg lijkt deze aansluiting geen nut te hebben. Een hoge waterstand in de sloot heeft geen effect op de nazorg, anders dan dat er tijdelijk water kan lopen over de toegangsweg tot een wagen opstelplaats voor het doorspuiten van de hemelwater drainage. De maatregel is lijkt vooral getroffen om wateroverlast op het REC-terrein van De Vries en van de Wiel te voorkomen.

Afvoer van verhardingen weg en aangrenzende terreinen
De verzamelbak bij de toegangspoort heeft een vergelijkbare functie en is eveneens niet nodig voor de nazorg.

Geen nut voor de nazorg, wie draagt dan de kosten?
Het is weliswaar begrijpelijk dat ter voorkoming van wateroverlast op aangrenzende verhardingen deze opvang en afvoer meelift op de opvang en afvoer van het depot, maar de hieraan verbonden kosten zouden niet voor rekening van de nazorg van het depot moeten komen. Het doorspuiten, instandhouden en vervangen van deze hemelwater opvang dient niet de nazorg van het depot en zou voor rekening moeten komen van de partijen die hier wel baat bij hebben.

Afvoer water buiten het depot
Vanaf de hemelwaterverzamelput loopt de afvoerleiding via het depot onder de weg door (perceel van de gemeente) en door de dijk en sluit dan aan op een lozingspunt op het Noord-Hollands kanaal. Voor de kwaliteit van het te lozen water geldt een zorgplicht. Het functioneren van deze afvoer en de kwaliteit van het afgevoerde water wordt medebepaald door de kwaliteit van water uit de verzamelgoot bij de poort en van water uit de sloot. Als de Provincie verantwoordelijk is voor deze afvoer wordt zij erop aangesproken als er wateroverlast op de verhardingen zou ontstaan in de nazorg. Waterafvoer van de verhardingen is geen nazorgtaak. Als de waterkwaliteit niet aan de zorgplicht voldoet in de nazorg, wordt de Provincie hier op aangesproken door HHNK. De kwaliteit van het water uit de sloot en van de verhardingen kan de kwaliteit vanhet te lozen water beïnvloeden maar de afvoer van dit water is geen nazorgtaak.

Het verdient daarom aanbeveling dat de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het te lozen water en het functioneren van het lozingspunt, evanals het instandhouden van de afvoerleiding buiten de begrenzing van het depot, niet ligt bij de Provincie maar bij de perceeleigenaren waar dit water vandaan komt. Bij voorkeur wordt dit in een overeenkomst vastgelegd en wordt er een reservering getroffen voor het risico dat de overeenkomst niet wordt nagekomen. Ook wordt aanbevolen op dit mee te nemen in de juridische toetsing door de landsadvocaat.

Bovenstaande geldt ook voor het lozingspunt zelf. Er moet duidelijkheid komen wie verantwoordelijk is voor het talud waar het lozingspunt zit en hoe geborgd wordt dat het lozingspunt niet wordt beschadigd door beheer werkzaamheden van het talud.

Deklaag
Wanneer de grasmat zich goed ontwikkeld heeft vervalt de functie van de drainage in, en de dijkjes op, de deklaag van het bovenvlak. Of de drainage met de putjes blijft liggen is nog niet duidelijk. Als het onderhoud vervalt kan verstopping optreden en verweking van de deklaag. Verwijdering van deze tijdelijke drainage en putjes is daarom aan te raden. Tijdens inspectie is verteld dat de dijkjes in ieder geval worden verwijderd en de onderliggende deklaag dan ook wordt ingezaaid. Daar moet zich dan ook een grasmat goed ontwikkelen. In overleg is aangegeven dat de open putdeksels worden vervangen door dichte deksels. Het is echter aan te bevelen om de tijdelijke drainage volledig te verwijderen.

De hellingbaan moet worden verwijderd bij vervanging van de bovenafdichting. Dit werkt kostenverhogend en zou in het doelvermogen moeten worden meegenomen. Ook opnieuw aanleggen levert extra kosten. En uiteraard moeten de onderhoudskosten worden meegenomen in de reserveringen.

Er dient rekening mee te worden gehouden dat de grasmat nog niet vpldoende ontwikkeld is bij sluiting. De grasmat dient dan te worden beoordeeld en indien nodig tdient een reservering te worden getroffen of een overeenkomst te worden gesloten. Het is aan te bevelen om dit in de planning op te nemen.

Permanente hemelwater drainage
Het is aan te raden de straatkolk deksels van de inspectieputten te vervangen door dichte deksels. Er kan veel materiaal in de drains terechtkomen met die open deksels. Als de grasmat goed is ontwikkeld hoeft afstromend hemelwater niet meer via deze putten te worden opgevangen. De drains in de foliegoot liggen in grond, een grindkoffer ontbreekt. Dit betekent dat afstromend water waarschijnlijk niet snel genoeg in de teen kan infiltreren om met de drains te worden afgevoerd. Onduidelijk is waar dit water dan heen kan. Voor de nazorg moet dit duidelijk worden.

Bij start nazorg moet het drainagesysteem schoon zijn. Daarom zouden alle leidingen en drains voor de sluiting nog een keer doorgespoten moeten worden. Hiervan moet dan een rapport komen om toe te voegen aan het nazorg dossier.

Hekwerk
Het is nog niet duidelijk hoelang de verschillende delen van het hekwerk er staan, op wiens grond het hekwerk staat, of er vanuit de aangrenzende terrein eisen aan worden gesteld en of al het hekwerk bij het depot hoort. Dit moet duidelijk worden in het nazorgplan en voor de berekening van het doelvermogen.

Peilbuizen
Van de peilbuizen moet nog worden vastgesteld wanneer die zijn geplaatst. Tevens is het aan te raden om zakelijke rechten te vestigen voor de peilbuizen buiten het hekwerk, ook die in het fietspad.

Bomen
Het is onduidelijk bij wie het onderhoud van de bomen ligt en of het de bedoeling is dat die onder de nazorg gaan vallen. Dit moet duidelijk worden voor sluiting.

Verharding oostzijde
De verharding van de toegang tot de opstelplaats aan de oostzijde is onderdeel van de verharding van het REC-terrein. Indien ooit besloten wordt om het REC-terrein te ontmantelen moet dit geen schade leveren voor de verharding. Bezien moet worden of er een zakelijk recht wenselijk is.

Zakelijke rechten
Op voorhand is duidelijk dat nazorgobjecten buiten de inrichting bij voorkeur in eigendom van de Provincie zijn. Daarvoor zijn rechten van opstal noodzakelijk.
Nazorgobjecten binnen de terreingrenzen zijn ook niet in eigendom van de Provincie. Nu is het wel zo dat activiteiten binnen de terreingrenzen in de nazorg vergunningplichtig zijn. Dat neemt echter niet weg dat de eigenaar van de nazorgobjecten bepaalt of de Provincie daar iets mee mg doen. Het daarom ook wenselijk zijn om opstalrechten te verkrijgen voor alle nazorg objecten binnen de tereingrenzen.

4.3.2 Evaluatie na herinspectie 22 september 2022

Monstername hemelwater
Het bemonsterde hemelwater bevatte overschrijdingen van streefwaarden van enkele parameters. Alleen de analyseresultaten zijn gegeven. Er moet nog worden geverifieerd dat dit inderdaad de afvoer uit de deklaag betreft en niet de afvoer uit het lozingspunt of stagnant water uit een van de putten.

Het HHNK heeft de analyseresultaten ontvangen en geen actie ondernomen. Er moet aan de zorgplicht worden voldaan en kennelijk wordt daaraan voldaan.

Sloot en overloop
De overlooppijp van de greppel aan de noordzijde is verwijderd. Het hekwerk van het depot staat aan de rand van de greppel. Riet begroeïng wijst op een permanent vochtige bodem. Omdat het een greppel zonder aansluiting op oppervlaktewater betreft is er geen plicht tot onderhoud van de greppel. In de praktijk is tot nu toe de greppel door derden onderhouden

Afvoer van verhardingen weg en aangrenzende terreinen; Geen nut voor de nazorg, wie draagt dan de kosten? Afvoer water buiten het depot.
De verantwoordelijkheid bij hemelwaterafvoerproblemen wordt geregeld in een overeenkomst met de gemeente.

Deklaag
De tijdelijke hemelwaterdrainage is onder maaiveld afgedopt en de putjes zijn verwijderd, evenals de dijkjes. De grasmaat is goed hersteld.
De extrakosten van vervanging van de afdichtingsconstructie vanwege de hellingbaan zijn meegenomen in de vervangingskosten.

Permanente hemelwater drainage
De 35 hemelwaterputten met open deksels zijn vervangen door 19 inspectieputten met dichte deksels.

De bij de herinspectie gesignaleerde kale plekken zouden worden ingezaaid. Of de grasmat zich hier goed hersteld kan pas voorjaar 2023 worden beoordeeld.

Hekwerk
Hekwerken behoren allen tot het depot. Onderhoud en vervanginging wordt voorzien in het nazorgplan en doelvermogen.

Peilbuizen
De peilbuis in het fietspad aan de westzijde staat niet goed in de stroombanen en is niet meer opgenomen in de monitoring. Daarvoor in de plaats zijn filters recht in de stroombanen geplaatst. Zakelijke rechten worden voor alle pielfilters getroffen.

Bomen
De bomen zijn inclusief de stobbe verwijderd.

Verharding oostzijde
De verharding van de toegang tot de opstelplaats aan de oostzijde is onderdeel van de verharding van het REC-terrein. Vervanging is voorzien in de nazorg.

Zakelijke rechten
Op voorhand is duidelijk dat nazorgobjecten buiten de inrichting bij voorkeur in eigendom van de Provincie zijn. Daarvoor worden rechten van getroffen.
Nazorgobjecten binnen de terreingrenzen zijn ook niet in eigendom van de Provincie. Besloten is dat zakelijke rechten hiervoor niet nodig zijn.

Pompput bij ingang REC-terrein
Bij de ingang van het REC-terrein heeft een pompput gestaan. Onduidelijk is waarvoor die is gebruikt en waar de afvoerleiding liep en of die er nog ligt. Mogelijk dat deze pomp bij wateroverlast hemelwater wegpompte. Of het was een pompput met een persleiding op de riolering.

Bij de afwerking van het depot is ervoor gekozen om afstromend water van omliggend terrein af te voeren via de hemelwaterdrainage van het depot. Onduidelijk is of daarmee hemelwaterafvoer via de pompput kon vervallen.

4.4 Aanbevelingen uit veldinspecties

Uit de evaluatie na de herinspectie volgen de onderstaande aanbevelingen:

- De wijze van monstername controleren op representativiteit van de monsternames vóór sluiting
- De teen aan de zijde van de greppel bij terreininspecties controleren op vochtigheid/ waterverzadinging ter plaatse van rietbegroeïng. Daarbij controleren of er effecten zijn van hoge waterstanden in de greppel.
- Bij terreininspecties controleren op sporen van wateroverlast.
- Vóór sluiting, niet eerder dan voorjaar 2023, controleren of op de door werkzaamheden ontstane kale plekken de grasmat zich goed heeft hersteld.
- Bij een volgende terreininspectie dienen doorspuitpunten op slibvorming te worden gecontroleerd evenals steekproefsgewijs de inspectieputten.

Bijlage

1. Checklist dossieronderzoek

Royal HaskoningDHV

Wm vergunning Provincie Noord Holland Kenmerk 2005-23125							
Voorschrift							
Num-mer	**Verwij-zing**	**Beschrijving**	**Informatie in dossier?**	**Voldaan?**	**Actie?**	**Wie?**	**Toelichting**
1. Algemeen				Ja/Nee/ N.b/Nvt (-)	Ja/Nee		
1.2.1		Documenten aanwezig in kantoor vergunninghouder	Nee	-	Nee	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
1.4		Opsomming voorschriften die tot sluiting van kracht blijven	-	-	Nee	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
1.5.1	1.7a	Inspectie en onderhoudsplan opstellen en binnen 4 weken na in werking treden vergunning ter goedkeuring naar GS	Nee	Nee	Nee	-	Er zijn alleen peilbuizen, inspectie is onderdeel van monitoring
1.6.1	1.7a	Nazorgplan conform Checklist binnen 6 maanden na in werking treden vergunning ter goedkeuring naar GS	Ja	Ja	Nee	-	Nieuw nazorgplan voor sluiting nog te leveren
1.7a		Ter goedkeuring voorlegggen plannen aan GS	-	-	-	-	Zie betreffende plannen
1.7b		GS keurt plannen goed binnen 8 weken na indienen	-	-	-	-	Zie betreffende plannen
1.7c		Inrichting in werking na goedkeuren plannen	-	-	-	-	Zie betreffende plannen
1.7d		Actuele versie goedgekeurde plannen binnen inrichting aanwezig.	-	-	-	-	Zie betreffende plannen
1.7e		Wijzigingen op goedgekeurde plannen indienen, GS beslist binnen 1 maand na indienen	-	-	-	-	Zie betreffende plannen
1.8		Meetvoorziening veilig bereikbaar en metingen verantwoord en veilig uitvoerbaar	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
1.9		Inrichting schoon en in goede staat van onderhoud	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
1.10		Ongediertebestrijding indien nodig	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
1.11.1		Betreden terrein onbevoegde mag redelijkerwijs niet mogelijk zijn.	Nee	N.b.	Nee	-	Hekwerken en poorten voor nazorg geplaatst bij afwerking, (revisietekening)
1.12.1		Toegankelijkheid hulpdiensten borgen, voorziening beschermen tegen wegverkeer, toegang naar andere percelen vrijhouden van geparkeerde voertuigen	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie, in nazorg via poorten mogelijk
1.13		Informatie over toegang van de inrichting bij de ingang	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie, geen verplchting in de nazorg.
1.14		Instructies aan personeel	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
1.15		Jaarrapportage evaluatie monitoring 1x/3 Jaar naar GS met grondwaterstanden en -kwaliteiten, verspreidingsgedrag en beheer ontrekking	Ja	Nee	Ja	DVVDW	Handhaving brieven tot 2018 niet aanwezig. Actie:Aanvullen dossier. Monitoringsrapportages verwijzen niet naar dit voorschrift.
1.16.1		Melden afwerking of overdracht uiterlijk 4 weken voordat dit plaatsvindt	Nee	N.b.	Nee	-	De eindafwerking is uitgevoerd in overleg met de OD en PNH nazorg
1.171		Zo spoedig mogelijk melden van o.a. staken activiteiten	Nee	Nee	Nee	-	De eindafwerking is uitgevoerd in overleg met de OD en PNH nazorg
2. Inname, Be- en verwerking van afvalstoffen							
2.1.1		Toegestaan : Slib en residu na bewerking klasse 3 en 4, met asbest, niet zijnde reinigbaar en/of gevaarlijk afval	Ja	N.b.	Nee	-	Controle via registratie
2.1.2		Verbodsbepalingen acceptatie	Nee	N.b.	Nee	-	Controle via registratie
2.2		Registratie	Ja	Ja	Nee	-	Melding van Handhaving dat voldaan is
2.2.1		Te registreren gegevens	Ja	Ja	Nee		Melding van Handhaving dat voldaan is
2.2.2		Bewaar termijn 5 Jaar en elk kwartaal afschrift naar GS	Nee	N.b.	Nee	-	Melding van Handhaving dat voldaan is
2.2.3		Horizontale en verticale registratie van met asbestverontreinigde partijen	Nee	N.b.	Nee		Er is geen asbesthoudend materiaal gestort
2.3		Acceptatie, verwerking en administratie organisatie	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie,niet meer relevant
2.3.1		Verwijzing naar randvoorwaarden procedures	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie,niet meer relevant
2.3.2		Registratie verplichting niet geaccepteerde afvalstoffen met bewaartermijn van 5 Jaar	Nee	N.b.	Nee	-	Betreft exploitatie,niet meer relevant
3. Processen en installaties							
3.1		**Stortplaats**					
3.1.1		Maximaal 135.000 m3	Nee	Ja	Nee	-	Blijkt ook uit registratie gestorte partijen
3.1.2		Opbouw afwerking conform RDE	Ja	Ja	Nee	-	Blijkt uit revisie detailtekeningen
3.1.3		Afwerking zodra technisch mogelijk uiterlijk 3 maanden voor einde vergunning	Ja	Nee	Nee	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
3.1.4/3.1.5		Bepalingen alternatieven	Nee	-	Nee	-	Informatie ontbreekt, niet relevant, niet gerealiseerd
3.1.6		Plannen, planning en bestekken monitoring- en beheerssysteem en afwerking uiterlijk 4 weken voor aanleg ter goedkeuring naar GS, besluit GS binnen 3 weken na ontvangst	Nee	N.b.	Ja	-	(voorheen VOF 't Oost)
3.1.7	1.7a	TweeJaarlijks keuring uitvoeren door terzake kundige en rapportage binnen 2 weken ter goedkeuring naar GS	Nee	Nee	Nee	-	Aanvullen in dossier
3.1.8		Isolerende voorziening en maatregelen in goede staat houden en zonodig vervangen	Nee	N.b.	Ja	DVVDW	Uitvoeren in tijd tussen aanleg en sluiting
3.1.9		Monitoringsvoorzieningen aanwezig conform monitoringsplan	Ja	Ja	Nee	-	Blijkt uit monitoringsrapporten
3.1.10		Bij overschrijding signaalwaarde direct schriftelijk aan GS rapporteren	Ja	N.b.	Nee	-	Wat is direct? Gerapporteerd in monitoringsrapporten
3.1.11	1.7a	Bij overschrijding signaalwaarde urgentieplan binnen 2 maanden na aanzegging door GS indienen	Nee	N.b.	Nee	-	Uit correspondentie blijkt dat OD geen urgentieplan heeft gevraagd
3.1.12		Terugneembaarheid asbesthoudende specie(residu) indien nodig	Nee	N.b.	Nee	-	Er zijn geen asbesthoudende partijen gestort (opgave DVVDW)
3.1.13		Randvoorwaarden uitvoering storten	Nee	-	-	-	Betreft exploitatie. Geen bevindingen van handhaving in dossier
3.1.14		135.000 m3 max, helling niet steiler dan 1:3, afgewerkte hoogte max 9,5 m+ NAP	Ja	N.b.	Nee	-	Blijkt uit revisietekeningen,hoogte later vegund tot 10 m +NAP
3.1.15	1.7a	Eindbestemmingsplan (3.1.15) binnen 12 weken na in werking treden vergunning ter goedkeuring naar GS	Ja	Nee	Nee	-	Ingediend en goedgekeurd, niet binnen gestelde termijn
3.1.16		Stortplaatsklasse	Ja	Ja	Nee	-	OD heeft ingestemd met registraties
4. Milieucompartimenten							
Bodem							
4.4-4.4.7		Bepalingen over bodemonderzoek en sanering uitvoeren indien GS daar om vraagt	Nee	N.b.	Ja	DVVDW	Uit recente correspondentie blijkt dat de OD hiernaar heeft gevraagd en dat DVVDW uitstelt tot na de afwerking
4.8.1		Maatregelen treffen zodat toelaatbaar beïnvloed gebied niet wordt overschreden	Ja	Ja	Ja	-	Conform vergunning afgedicht
Bijlage 4 Monitoringsplan							
4		Monitoring grondwaterkwaliteit					Het onderstaaande van dit punt is uitgevoerd via rapport grondwatermodellering WiBo en geactualiseerd monitoringsplan.
4.2		Monitoring poriewater kwaliteit	Nee	Nee	Nee	-	Uitloogpotentieel alsnog bepalen en monitoringsplan daarop afstemmen.

4.3		Monitoring maximaal toelaatbare flux, elke 5 jaar toetsen aan verspreidingsberekeningen.	Nee	Nee	Nee	-	Opnemen in monitoringsplan actualisatie 2021, ook overschrijding signaalwaarden
4.4		Installeren puttenscherm bij overschrijding signaalwaarden	Nee	Nee	Nee	-	Regelen in actualisatie monitoringsplan 2021
Wm vergunning Provincie Noord Holland Kenmerk 2011-15575 intrekking art 3.1.13f en wijziging art 3.14							
		Op verzoek intrekking art. 3.1.313f tijdelijk afdekken met papierslib	-	-	-	-	Betreft exploitatie, niet meer relevant
		Wijziging art. 3.1.4 betreft aanpassing hoogte na afwerking naar N.A.P +10 m	Ja	Ja	-	-	Blijkt uit revisietekening
Wet Verontreiniging Oppervlaktewater Kenmerk 06.5785 Onderdeel lozingsvergunning							
		Deze vergunning was van toepassing indien er afvalwater geloosd werd op het Noord Hollands Kanaal. Tijdens de exploitatie is daar geen gebruik van gemaakt.					
Wabo beschikking Provincie Noord Holland Kenmerk 2011-16462							
		Bovenaflichting dient opgebouwd te worden uit de volgende onderdelen:	Nee	N.b.	Nee	-	Zie detailrevisietekeningen
		Steunlaag dikte ca. 0,3 m1;	Nee	N.b.	Nee	-	Detail revisietekeningen leveren
		HDPE folie dikte 2 mm;	Nee	N.b.	Nee	-	Detail revisietekeningen leveren
		Hemelwaterdrainage laag;	Nee	N.b.	Nee	-	Detailrevisietekeningen leveren
		Deklaag grond met een laagdikte van min 0,8 m;	Nee	N.b.	Nee	-	Detailrevisietekeningen leveren
		Een dichte grasvegetatie op de deklaag.	Nee	N.b.	Nee	-	Gerealiseerd, enkele kale plekken, na werkzaamheden na herinspectie heringezaaid, foto's moet nog worden gevraagd.
		Keurontheffing Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier Kenmerk 05.21515					
		Primaire dijklichaam dient gemonitord te worden tijdens de periode dat de meeste zetting verwacht kan worden, nl tijdens het ''vullen'' van de insteekhaven	Nee	N.b.	Nee		De metingen zijn nooit uitgevoerd en HHNK heeft dit geaccepteerd, Een vastlegging daarvan levert DVVDW aan in het dossier. Dit is aangeleverd.
		Vergunning aanleg gestuurde boring Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier Kenmerk 20.0802047	**Nee**	N.b.	Nee		Schouw toezichthouder leveren. Goedkeuring is bevestigd door HHNH.
		Als het hoogheemraadschap het noodzakelijk vindt een leiding te verplaatsen of te verwijderen om werkzaamheden te kunnen uitvoeren, dan zorgt de houder, belanghebbende of rechtsopvolger hiervoor binnen de gestelde termijn.	Ja	-	Ja	PNH/ Gemeente	Via een overeenkomst moet de leiding door de dijk en het lozingspunt op het Noord-Hollands kanaal de verantwoordelijkheid van de gemeente worden. Dit moet nog worden geregeld.
		Na gereedkomen van de werkzaamheden wordt het werk geschouwd door de toezichthouder;	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		Voor aanvang dient via moorwerkt.nl de werkzaamheden aangemeld te worden;	Ja	Ja	-	-	
		Het lozingswerk bestaat uit een uitstroombak welke buiten de oeverlijn aangebracht dient te worden;	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		De oevers en de bodem van het oppervlaktewaterlichaam worden ter plaatsen van het lozingspunt tegen uitspoeling en afkalving beschermd;	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		Door de afvoerleiding worden geen vaste stoffen geloosd;	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		Direct na voltooiing van de werkzaamheden krijgt het oppervlaktewaterlichaam ter plaatse van de werken dezelfde afmeting als het overige aansluitende deel en zonder achterlating van vaste stoffen;	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		Het lozingswerk wordt zodra het niet meer als zodanig in gebruik is verwijderd zodat het oppervlaktewaterlichaam ter plaatse dezelfde afmeting verkrijgt als het overige aansluitende deel en zonder achterlating van ondieptes in het water.	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		De verrichte ontgraving in de waterloop wordt direct na voltooiing van de werkzaamheden aangevuld met het oorspronkelijk ontgraven bodemmateriaal. Als er geen stabiel talud is terug te brengen met de ontgraven grond, wordt langs het geroerde talud een beschoeiing aangebracht met de bovenkant maximaal 0,15 m1 boven het hoogst gehanteerde streefpeil.	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		Werkzaamheden dient conform tekening uitgevoerd te worden.	Nee	N.b.	Nee	-	In overleg afgesproken dat DVVD formeel instemming vraagt en deze opneemt in het dossier. Dit is uitgevoerd
		Omgevingsvergunning Gem Den Helder Kenmerk AU20.02648					
		Afvoerleiding					
		Voor aanvang dient de activiteit gemeld te worden aan team Openbare orde & Veiligheid	Nee	N.b.	Nee	-	De leiding is aangelegd, niet meer relevant
		Werkzaamheden dienen conform tekening uitgevoerd te worden.	Nee	N.b.	Nee	-	Revisie tekening in dossier aanwezig

Bijlage

2. Checklist veldinspectie

Royal HaskoningDHV

Project: Eindinspectie insteekhaven Den Helder
Projectnummer: BH8863

Checklist veldinspectie baggerdepot insteekhaven Den Helder 19-03-2021

Onderdeel	Omschrijving	Aandachtspunt veldinspectie	Waarneming met verwijzing naar foto's in bijlage 3	Actie? (Wie?)	Eindinspectie afgerond?
Bovenafdichting [foto 1 t/m 6]					
Deklaag	Afdekgrond (0,8m) met daarop grasvegetatie	-Erosie, klink, zetting, scheuring of andere aantasting van de bovenafdichting. -Kwaliteit van de vegetatie (kale plekken, broei- of brandplekken). -Natte plekken of verweking van het maaiveld. -Tekenen van aanwezigheid van ongedierte.	- In de grond van de deklaag zit her en der afval (puin, plastic ed) [foto 6] - Nog geen gras aanwezig [1 t/m5] - Op enkele locaties natte plekken / plassen [2 t/m 5] - Het bovenvlak is bij de rand van de taluds voorzien van dijkjes, om erosie en afschuiving op de taluds, zoals eerder opgetreden, te voorkomen [2 en 3]	Inzaaien (DVVDW)	Ja, aparte inspectie volgt voor sluiting
Doorvoerpunten hemelwater afvoer	Doorvoeren in de bovenafdichting (2x folie doorvoer door de rand van de foliegoot van de hemelwater verzameldrain naar de een transport-leiding)	Verzakkingen en onregelmatigheden bij de doorvoeren in de bovenafdichting.	Onder maaiveld afgewerkt. Geen indicaties van schade aan de bovenafdichting.	Ja (DVVDW)	Ja, pNH checkt levering ontbrekende detailtekening zorgt voor opname in nazorgdossier

Onderdeel	Omschrijving	Aandachtspunt veldinspectie	Waarneming met verwijzing naar foto's in bijlage 3	Actie? (Wie?)	Eindinspectie afgerond?
Hemelwateropvang / afvoer [foto 7 t/m 24]					
Tijdelijke hemelwaterdrainage op bovenvlak binnen dijkjes naast de randen van de taluds, Na ontwikkeling van een goede grasmat worden dijkjes verwijderd en wordt daar nog eens ingezaaid	Drains met in totaal 14 verzamelputten om het hemelwater af te voeren op de verzamel- en transportleidingen. Kunnen eventueel ook worden gebruikt als doorspuitpunten.	-Technische staat -Vindbaarheid -Watervoerendheid -Vrij van slib	-Alle putten zijn werkend en in goede staat. -De putten zijn goed vindbaar en goed te openen. -Door afwezigheid van gras is er wat zand weggespoeld om enkele putten waardoor ze hoger zijn komen te liggen dan de omgeving, hierdoor blijft ook water op de deklaag staan. [9, 10 en 11] -Het water in de putten / leidingen stroomt goed door. [7] -Door de afwezigheid van begroeiing op de deklaag stroomt er gemakkelijk zand in de putten. [7, 8, en 9]	Na inzaaien, verwijdering dijkjes en hemelwater drainage na vorming goede grasmat en inzaaien ter plaatse van verwijderde dijkjes (DVVDW)	Ja, herinspectie is geweest
Hemelwaterdrainage permanent	Drains met in totaal 35 verzamelputten (om het hemelwater van het maaiveld af te voeren op de verzamel- en transportleidingen. Kunnen eventueel ook worden gebruikt als doorspuitpunten	-Technische staat -Vindbaarheid -Watervoerendheid -Vrij van slib	-De putdeksels zijn deels open voor opvang van afstromend hemelwater. [12 t/m 15] -Alle putten zijn werkend en in goede staat. -De putten zijn goed vindbaar en goed te openen. -Het water in de putten / leidingen stroomt goed door. [7] -Door de afwezigheid van begroeiing op de deklaag stroomt er gemakkelijk zand in de putten. [8, 12, 13, 14 en 15] -Het straatwerk rond een aantal putten begint te verzakken (door afwezigheid van gras kan zand er uitspoelen en ontbreek steun tegen verschuiving). [14 en 15]	Na inzaaien en vorming goede grasmat straatwerk herstellen en putten van dichte deksels voorzien (DVVDW)	Ja, herinspectie is geweest

Onderdeel	Omschrijving	Aandachtspunt veldinspectie	Waarneming met verwijzing naar foto's in bijlage 3	Actie? (Wie?)	Eindinspectie afgerond?
Doorspuitpunten	11 doorspuitputten om de om de hemelwaterverzamel- / transportleidingen door te kunnen spuiten bij eventuele verstoppingen.	-Technische staat -Vindbaarheid -Bereikbaarheid -Watervoerendheid -Aanwezigheid van slib	-De putten zijn werkend en in goede staat. -De putten zijn goed vindbaar en goed te openen. [16] -De drainage van het bovenvlak heeft geen aparte doorspuitputten. -Niet op elk beginpunt van de leidingen bevindt zich een doorspuitput. -Door de afwezigheid van begroeiing op de deklaag spoelt het zand langs de putten weg waardoor een enkele put hoger komt te liggen dan het maaiveld. [18] -Aan de zuid- en oostzijde van het depot zijn verhardingen (opstelplaatsen) aanwezig om de putten van dichtbij te kunnen bereiken. De overige doorspuitpunten zijn bereikbaar vanaf deze locaties middel van een lange slang. [49 en 50]	Inzaaien en en putten van dichte deksels voorzien (DVVDW)	Ja, herinspectie is geweest
Hemelwater-verzamelput	1 put waarin al het hemelwater uit alle verzamel- en transportleidingen samenkomt en van waar al het hemelwater wordt afgevoerd naar het uitstroomstuk.	-Technische staat -Vindbaarheid -Bereikbaarheid	-Het water in de put stroomt goed door. -De put is goed te openen voor inspectie en goed bereikbaar. [19 en 20] -Hemelwater uit de hemelwaterdrainage wordt hier ook vermengd met andere waterstromen (zie verzamelgoot en overstroomleiding).	Ja, mogelijkheid van bemonsteren vaststellen en eventueel monstername putjes plaatsen (DVVDW)	Ja, wijze monstername wordt nog geverifieerd
Verzamelgoot	Een goot onderaan de hellingbaan bij het toegangshek om daar het afstromende hemelwater van te kunnen afvoeren.	-Technische staat	-De goot is in goede staat en het water kan er goed in lopen om zo door te stromen in de hemelwaterafvoerleiding. [21 en 22] -Buiten het afvoeren van hemelwater van de hellingbaan blijkt het door de lagere ligging ook een afvoerpunt van hemelwater vanaf de asfaltweg (Oostoeverweg) en de oprit naar de locatie.	Nee	Ja

Onderdeel	Omschrijving	Aandachtspunt veldinspectie	Waarneming met verwijzing naar foto's in bijlage 3	Actie? (Wie?)	Eindinspectie afgerond?
Uitstroomlocatie/stuk	Punt waar de hemelwatertransportleiding eindigt en het water op het Noord-Hollands kanaal loost.	-Technische staat	-Algemene staat is goed, water stroomt goed door. [23] -Afwezigheid van gras op het talud waar het uitstroomstuk eindigt door de werkzaamheden t.b.v. de aanleg van de leiding. [24] -Is de lozing geregeld met de beheerder van het Noord-Hollands kanaal?	Inzaaien (wie?) Nagaan afspraken /vergunning (DVVDW & PNH)	Ja, PNH handelt dit verder af.
Stortgasonttrekking					
Ontluchtingspijpen met doorvoer door bovenafdichting	2 ontgassingspunten	-Beschadigingen, verzakkingen. -Stortgeur / stortgasemissie.	-Ontluchtingspijpen zijn onder het maaiveld afgewerkt en het is niet zichtbaar in het veld waar deze zich bevinden. -Op de locaties waar deze zich ongeveer zouden moeten bevinden zijn geen verzakkingen of beschadigingen aan het maaiveld zichtbaar -Geen stortgeur waargenomen	Ja, voor sluiting gasmetingen (DVVDW)	Ja,gasmeting zzzijn uitgevoerd, geen gas gemeten
Peilbuizen [foto 25 t/m 30]					
Monitoringspeilbuizen	13 monitoringspeilbuizen op 5 verschillende locaties om het depot (M1.1, M1.2, M1.3, M2.1, M2.2, M3.1, M3.2, M3.4, M4.1, M4.2, M5.1, M5.2 en M5.3)	-Aanwezigheid peilbuizen -Beschadigingen (van de kokers en de peilbuizen zelf) en vandalismegevoeligheid -Technische staat	-Alle peilbuizen zijn aanwezig. -Dopjes op de peilbuizen zijn te klein (en daardoor ingescheurd). -De peilbuizen M2.1 en M2.2 liggen in een fietspad en zijn netjes afgewerkt met een straatpot. [29 en 30] -Ter voorkoming van beschadigingen zijn op de overige 4 locaties om de kokers geel geverfde metalen frames geplaatst. [25 en 26] -Op drie van de 5 locaties staan de peilbuizen buiten het hekwerk. -De koker van peilbuis M3.2 binnen het hek is beschadigd (ingedeukt) waardoor de afschermkap lastig te verwijderen is en de peilbuis moeilijk te bemonsteren. [27 en 28] -Overige peilbuizen en kokers zijn in goede staat. -Alle sloten op de beschermkokers zijn te openen met dezelfde sleutel en in goede staat.	Vervangen van de dopjes op de peilbuizen. (DVVDW) -Vervangen van de koker tpv peilbuis M3.2. (DVVDW) - Nagaan afspraken /vergunning peilbuis tpv asfaltpad (DVVDW & PNH)	Ja, is afgehandeld. Peilbuisdopjes zijn niet te klein, koker is vervangen

Onderdeel	Omschrijving	Aandachtspunt veldinspectie	Waarneming met verwijzing naar foto's in bijlage 3	Actie? (Wie?)	Eindinspectie afgerond?
Overig [foto 31 t/m 56]					
Afrastering en poorten	2 poorten (1 bij de ingang van het terrein en 1 bij de opstelplaats van doorspuitpunten bij de hemelwateropvangput) en een hekwerk rondom verschillend in ouderdom en uitvoering (hoogte).	-Technische staat -Vandalismegevoeligheid, beschadigingen.	-Over het algemeen degelijk hekwerk in goede staat. [31 t/m 41] -Toegangshek bij de ingang van het terrein schuift stroef. [31] -Op verschillende plaatsen is er een overgang van oud naar nieuw hekwerk, waar de hekken niet dezelfde hoogte hebben. [35, 36, 39 en 41] -Het hekwerk komt niet altijd tot aan de grond, soms met gaten van ca. 20cm. [33]	Voor de nazorg achterhalen wat de ouderdom is, wie de eigenaar is en of er wat geregeld moet worden (DVVDW)	Ja, PNH checkt dit in nazorgplan en juridisch onderzoek
Infiltratie sloot	Tussen talud depot en defensie terrein	Watervoerend, staat van de sloottaluds	De watergang is vrij, sloottaluds in goede staat. [40 t/m 45]	Na gaan hoe het zit met de schouwplicht en wie de eigenaar is tpv de sloot aan de noordzijde. (DVVDW)	Ja, PNH checkt dit.
Overstroomleiding vanuit sloot (tussen talud depot en defensie terrein)	Vanuit de sloot aan de noordzijde van het perceel kan het water niet wegstromen. Als dit water hoog komt te staan loopt het water over het terrein van DVVDW en geeft overlast. Daarom is een pvc leiding aangebracht in het talud van de sloot en die aansluit op de hemelwatertransportleiding om het water uit de sloot af te kunnen voeren.	-Doorstroming	Het water stroomt goed door vanuit de sloot naar de hemelwatertransportleiding. [42 en 44]	Opnemen op tekening en vaststellen of dit een nazorgvoorzieniong is of moet worden (PNH/DVVDW)	Ja, PNH en DVVD handelen dit verder af
Beplanting/ boom	Grote boom aan de zuidoostkant van het depot binnen het hekwerk	Staat van onderhoud, veiligheid	-Oude boom, recent gesnoeid [46 t/m 48]	Check op opname in nazorgplan (PNH)	Ja, PNH handelt dit verder af

Onderdeel	Omschrijving	Aandachtspunt veldinspectie	Waarneming met verwijzing naar foto's in bijlage 3	Actie? (Wie?)	Eindinspectie afgerond?
Wegen / paden / verharding	-Hellingbaan -Opstelplaats -Pad aan oostzijde	-Staat van de verharding	-De hellingbaan is verhard met puingranulaat en ligt er netjes bij. [51 t/m 53] -De hellingbaan is aangelegd op een grondlichaam wat tegen het stort is aangezet. Dit impliceert extra kosten bij vervanging van de bovenafdichting. -De technische staat van de opstelplaats aan de zuidzijde tpv de hemelwateropvangput (betonplaten) is goed. [49] -Aan de gehele oostkant van het depot loopt een betonpad. Het beton is niet goed zichtbaar doordat er veel modder op is afgestroomd en het regenwater er op blijft staan (stroomt niet goed weg). [50 en 52]	Pad aan oostzijde en opstelplaats opnemen op tekening (DVVDW)	Ja, PNH checkt tekening en opname in dossier
Zakbakens	7 bakens aan de bovenzijde van het depot om de inklinking van de stort te bepalen. De bakens zijn geplaatst boven de afdekfolie dus er is geen sprake van doorvoerpunten.	-Technische staat -Verzakking	-Bakens zijn in goede staat. [54 t/m 56] -De zakbakens zijn allemaal omringd met een geel metalen framewerk ter herkenning en ter voorkoming van beschadigingen tijdens maaiwerk ed. [55 en 56]	Ja, PNH check amovering in Nnazorgplan	Ja, PNH handelt dit af.

Bijlage

3. Foto’s veldinspectie

Royal HaskoningDHV

Project: Eindinspectie insteekhaven Den Helder
Projectnummer: BH8863

Foto's veldinspectie baggerdepot insteekhaven Den Helder 19-03-2021

1 Deklaag bovenvlak depot

2 Deklaag met natte plekken en dijkje bovenvlak depot

3 Deklaag met natte plekken en dijkje bovenvlak depot

4 Deklaag met natte plekken onderzijde noordkant depot

5 Herstelde locatie na verzakking in deklaag aan de zuidkant van het depot

6 Afval in afdekgrond deklaag

7 Doorstroming in hemelwaterverzamelput

8 Zand in hemelwaterverzamelput

9 Hemelwaterverzamelput bovenvlak

10 Hemelwaterverzamelput bovenvlak

11 Hemelwaterverzamelput bovenvlak

12 Hemelwaterverzamelput permanent

13 Hemelwaterverzamelput permanent

14 Hemelwaterverzamelput permanent

15 Hemelwaterverzamelput permanent

16 Doorspuitputten zuidzijde

17 Doorspuitput

18 Doorspuitput

19 Hemelwaterverzamelput

20 Binnenzijde hemelwaterverzamelput

21 Verzamelgoot onder aan de hellingbaan

22 Verzamelgoot onder aan de hellingbaan

23 Uitstroompunt tpv Noordhollands kanaal

24 Locatie uitstroompunt

25 Peilbuizen M5.1, 5.2 en 5.3 met beschermkokers en beschermende frames

26 Peilbuizen M4.1 en 4.2

27 Peilbuizen tpv M3.1, 3.2, 3.3 en 3.4 met beschadigde beschermkoker

28 Peilbuizen tpv M3.1, 3.2, 3.3 en 3.4 met beschadigde beschermkoker

29 Peilbuizen M2.1 en M2.2

30 Peilbuizen M2.1 en M2.2

31 Toegangshek

32 Hekwerk

33 Hekwerk (niet tot aan grond)

34 Toegangshek tpv opstelplaats

35 Hekwerk westzijde locatie, met overgangspunt nieuw naar oud hekwerk

36 Hekwerk west- en noordzijde locatie, met overgangspunt nieuw naar oud hekwerk

37 Hekwerk oostzijde locatie

38 Hekwerk zuidzijde locatie

39 Hekwerk oost- en noordzijde locatie

40 Hekwerk tpv infiltratiesloot noordzijde

41 Hekwerk tpv infiltratiesloot noordzijde

42 Overstroomleiding infiltratiesloot

43 Infiltratiesloot noordzijde

44 Overstroomleiding infiltratiesloot

45 Infiltratiesloot noordzijde

46 Boom zuidzijde locatie

47 Boom zuidzijde locatie

48 Boom zuidzijde locatie

49 Verharding tpv opstelplaats doorspuitpunten

50 Betonpad oostzijde locatie

51 Toegangshek en hellingbaan

52 Hellingsbaan en betonpad

53 Einde hellingsbaan op bovenvlak

54 Bovenvlak met zakbakens

55 Zekbaken met beschermend framewerk

56 Zekbaken met beschermend framewerk

PELS RIJCKEN

Overeenkomst inzake uitvoering nazorgverplichtingen en vestiging zakelijke rechten na sluiting Stortplaats Insteekhaven Den Helder

DE ONDERGETEKENDEN:

A. de besloten vennootschap **MILIEUTECHNIEK DE VRIES & VAN DE WIEL B.V.**, gevestigd aan de Toetsenbordweg 11 te (1033 MZ) Amsterdam, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heren J.B. van der Weele en D.L.J. Ponnet, als gezamenlijk bevoegd bestuurders van De Vries & Van de Wiel Beheer B.V., hierna te noemen **'Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V.'**; en

B. de besloten vennootschap **BAGGERBEHEER DEN HELDER B.V.**, gevestigd aan de Drs. F. Bijlweg 20 te (1784 MC) Den Helder, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer B. Looije, bestuurder, hierna te noemen **'Baggerbeheer Den Helder B.V.'**; en

C. de publiekrechtelijke rechtspersoon **GEMEENTE DEN HELDER**, kantoorhoudende aan de Kerkgracht 1 te (1782 GJ) Den Helder, te dezen op grond van het bepaalde in artikel 171 Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door M.C. Louters, wethouder, als zodanig handelend ter uitvoering van het besluit van het College van Burgemeester en Wethouders van 18 juli 2023, met kenmerk 2023-029253, hierna te noemen: **'de Gemeente'**; en

D. de publiekrechtelijke rechtspersoon **PROVINCIE NOORD-HOLLAND**, kantoorhoudende aan het Houtplein 33 te (2012 DE) Haarlem, te dezen op grond van het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging directie Beheer en Uitvoering Noord-Holland d.d. 15 juni 2021, nr. 1638587/1651309, rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw L. Molenkamp, directeur, hierna te noemen: **'de Provincie'**.

Milieutechniek de Vries & Van de Wiel B.V. en Baggerbeheer Den Helder B.V. worden hierna gezamenlijk genoemd: **'Huidige Grondeigenaren'**,

Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V., Baggerbeheer Den Helder B.V., de Gemeente en de Provincie worden hierna gezamenlijk genoemd: '**Partijen**',

NEMEN HET VOLGENDE IN OVERWEGING:

(1) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie overgaat tot sluiting van de Stortplaats Insteekhaven Den Helder, waar voorheen baggerspecie is gestort, gelegen ten zuiden van het Marinehaventerrein en ten oosten van de Oostoeverweg te Den Helder, waarvoor een vergunning is verleend op grond van de Wet milieubeheer met als datum 9 mei 2006 (oprichtingsvergunning, kenmerk 2006-25492), zoals gewijzigd op 21 maart 2011 (wijziging eindhoogte, kenmerk 2011-15575) en op 22 maart 2011 (afwerking stortplaats, kenmerk 2011-16462), ter plaatse van het perceel kadastraal bekend Gemeente Den Helder, Sectie I, nummer 306, zoals aangeduid op de kadastrale kaart in bijlage A bij het onder overweging (6) genoemde Nazorgplan, welk perceel thans gezamenlijk eigendom is van Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V., in het Handelsregister geregistreerd onder nummer: 37061482, en Baggerbeheer Den Helder B.V., in het Handelsregister geregistreerd onder nummer: 37069227, hierna te noemen: '**Stortplaats**';

(2) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie voornemens is om vóór 1 juli 2023 op grond van artikel 8.47, derde lid, van de Wet milieubeheer een beschikking inzake het gesloten verklaren van de Stortplaats af te geven, hierna te noemen '**Sluitingsverklaring**';

(3) dat de Huidige Grondeigenaren op 15 januari 2021 met de Gemeente een overeenkomst hebben gesloten, ter uitvoering waarvan de eigendom van de Stortplaats zal worden overgedragen aan de Gemeente, op het moment dat de Sluitingsverklaring onherroepelijk is geworden, waardoor de Stortplaats nog eigendom zal zijn van de Huidige Grondeigenaren in de periode tussen de afgifte van de Sluitingsverklaring en de onherroepelijkheid van de Sluitingsverklaring;

(4) dat aangrenzend aan de Stortplaats is gelegen het perceel kadastraal bekend Gemeente Den Helder, sectie I, nummer 307 ('**Perceel 307**'), dat in eigendom is van de Huidige Grondeigenaren, en na de sluiting van de Stortplaats eigendom zal worden van Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V.;

(5) dat rondom de Stortplaats zijn gelegen de percelen kadastraal bekend Gemeente Den Helder, sectie I, nummers 160 ('**Perceel 160**') en 163 ('**Perceel 163**'), die in eigendom bij de Gemeente zijn en na sluiting van de

Stortplaats eigendom van de Gemeente blijven, hierna samen te noemen: **'Omliggende Percelen Gemeente'**, zoals aangeduid op de kadastrale kaart in bijlage A bij het onder overweging (6) genoemde Nazorgplan,

en dat rondom de Stortplaats verder zijn gelegen de percelen kadastraal bekend Gemeente Den Helder, Sectie I, nummers 164, 232 en 233, die in eigendom zijn bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (**'Omliggende Percelen Hoogheemraadschap'**) en na sluiting van de Stortplaats eigendom van het Hoogheemraadschap blijven, waarbij de Provincie streeft naar afspraken met het Hoogheemraadschap over de nazorgvoorzieningen op de Omliggende Percelen Hoogheemraadschap, te weten de peilbuizen in Perceel 232 en het gedeelte van de permanente voorziening voor hemelwaterafvoer in Perceel 233;

(6) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie na de Sluitingsverklaring op grond van de artikelen 8.49 en 8.50 van de Wet milieubeheer belast is met de uitvoering van eeuwigdurende nazorg- en monitoringsmaatregelen waarmee wordt gewaarborgd dat de Stortplaats geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt, dan wel, voor zover dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen die nadelige gevolgen, hierna te noemen: '**Nazorg**', en dat de wijze van Nazorg is vastgelegd in het op grond van artikel 8.49, derde lid, van de Wet milieubeheer opgestelde Nazorgplan van 16 november 2022 dat als bijlage 1 aan deze Overeenkomst is gehecht, hierna te noemen '**Nazorgplan**';

(7) dat artikel 8.51 van de Wet milieubeheer bepaalt dat de rechthebbende ten aanzien van de plaats waar de Nazorg worden uitgevoerd, verplicht is te gedogen dat ten behoeve van die Nazorg werkzaamheden worden verricht, onverminderd een eventueel recht op schadevergoeding, wat in het geval van de Stortplaats betekent dat de Huidige Grondeigenaren, de Gemeente, en eventuele rechtsopvolgers, na de sluiting van de Stortplaats verplicht zijn te gedogen dat de Nazorg wordt uitgevoerd, hetzij door de Provincie, hetzij door de rechtspersoon of instantie die de Provincie aanwijst op grond van artikel 8.50, tweede lid, Wet milieubeheer, hierna te noemen: '**Wettelijke gedoogplicht**';

(8) dat Partijen het Nazorgplan beschouwen als één van de uitgangspunten voor deze Overeenkomst en zich in het bijzonder bewust zijn van de volgende passage op pagina 12 van het Nazorgplan: *"Eventuele toekomstige bestemmingswijzigingen* [van de Stortplaats] *dienen te voldoen aan de geldende Wet- en regelgeving en worden in samenspraak met de terreineigenaar (gemeente Den Helder) en de nazorgverantwoordelijke*

(provincie Noord-Holland) verder vormgegeven", en de volgende passage op pagina 48 van het Nazorgplan: *"In de nazorgfase is de gemeente Den Helder eigenaar van de locatie, er zijn geen wijzigingen in het gebruik voorzien. Mocht in de (verre) toekomst het gebruik van de locatie toch wijzigingen* [bedoeld is: "wijzigen"] *zijn eventuele risico's voor de nazorg op kosten van de initiatiefnemer.";*

(9) dat Partijen het erover eens zijn dat het vanuit het oogpunt van rechtszekerheid zinvol is om ter uitvoering van en in aanvulling op de Wettelijke gedoogplicht, vanaf het moment van afgifte van de Sluitingsverklaring, nadere afspraken te maken inzake (a) de verkrijging door de Gemeente van de eigendom van de Stortplaats; (b) de vestiging van zakelijke rechten op de Stortplaats ten behoeve van de Provincie en (c) de vastlegging van rechten en verplichtingen over en weer met betrekking tot (het gebruik van) de Stortplaats en de voorzieningen die op de Stortplaats aanwezig (zullen) zijn en/of voor rekening van de Provincie (zullen) worden gerealiseerd vanwege het uitvoeren van de Nazorg, zoals aangeduid op de als Tekening A bij het Nazorgplan gevoegde inrichtingstekening, hierna te noemen '**Nazorgvoorzieningen**';

(10) dat Partijen met deze Overeenkomst afspraken willen maken om het sub (9) genoemde doel te realiseren;

(11) dat de Provincie en de Gemeente in een overeenkomst van ...29 juli 2023... aanvullende afspraken hebben gemaakt, zoals die met betrekking tot de vestiging van zakelijke rechten, om te bewerkstelligen dat de Provincie te allen tijde toegang heeft tot de Omliggende Percelen Gemeente, en de voorzieningen die aldaar voor rekening en risico van de Provincie aanwezig (zullen) zijn vanwege het uitvoeren van de Nazorg;

KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

A. INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1: Definities

In deze Overeenkomst hebben de met een hoofdletter geschreven woorden (of zij nu in enkelvoud of meervoud worden gebruikt) de betekenis zoals hierboven in de preambule aangegeven.

Artikel 2: Doel en reikwijdte van de Overeenkomst

Met deze Overeenkomst beogen Partijen de afspraken vast te leggen, die zij hebben gemaakt om de Provincie in staat te stellen na de afgifte van de Sluitingsverklaring te allen tijde de Nazorg uit te voeren op de Stortplaats, op een wijze zoals de Provincie dat voorstaat, in hoofdzaak volgend uit het Nazorgplan. Deze afspraken omvatten onder meer, maar niet uitsluitend:

(a) de verkrijging door de Gemeente van de eigendom van de Stortplaats, zoals omschreven in artikel 3 van deze Overeenkomst;
(b) de vestiging van zakelijke rechten op de Stortplaats ten behoeve van de Provincie, zoals omschreven in artikel 4 van deze Overeenkomst;
(c) de vastlegging van de rechten en verplichtingen over en weer met betrekking tot (het gebruik van) de Stortplaats en de Nazorgvoorzieningen, zoals omschreven in de artikelen 5 t/m 9 van deze Overeenkomst.

B. EIGENDOMSVERKRIJGING EN VESTIGING RECHT VAN ERFPACHT TEN BEHOEVE VAN NAZORG

Artikel 3: Eigendomsverkrijging Stortplaats

1. De Gemeente zal, ter uitvoering van de overeenkomst van 15 januari 2021 tussen de Gemeente en de Huidige Grondeigenaren, de eigendom van de Stortplaats verkrijgen, uiterlijk binnen 14 dagen na de in lid 3 van dit artikel bedoelde mededeling van de Provincie aan de Gemeente dat de Sluitingsverklaring onherroepelijk is geworden.

2. De Huidige Grondeigenaren zullen de Provincie, vanaf het moment van afgifte van de Sluitingsverklaring, in staat stellen op de Stortplaats de Nazorg uit te oefenen. De Gemeente zal de Provincie vanaf het moment dat de Gemeente de eigendom van de Stortplaats heeft verkregen in staat stellen op de Stortplaats de Nazorg uit te oefenen.

3. De Provincie verplicht zich jegens de Huidige Grondeigenaren en de Gemeente om hen terstond schriftelijk te informeren nadat (i) de Sluitingsverklaring is afgegeven; (ii) de Sluitingsverklaring in werking is getreden en (iii) de Sluitingsverklaring onherroepelijk is geworden.

4. De Huidige Grondeigenaren en de Gemeente verklaren voorts dat op basis van de tussen hen gesloten overeenkomst met betrekking tot de Stortplaats niet zodanige bijzondere bepalingen en/of bedingen, waaronder begrepen (beperkte) (genots-/gebruiks)rechten, kwalitatieve verplichtingen en/of kettingbedingen, van toepassing zijn, dan wel zijn of zullen worden overeengekomen, waardoor de ten behoeve van de Provincie te vestigen zakelijke rechten hierna genoemd in artikel 4 van deze

Overeenkomst niet kunnen worden gevestigd op de wijze als hierna bepaald en/of welke aan de Provincie in hoedanigheid van erfpachter en/of opstalhouder dienen te worden opgelegd en door de Provincie dienen te worden aanvaard.

Artikel 4: Vestiging recht van erfpacht Stortplaats

1. Partijen komen overeen dat de Huidige Grondeigenaren en de Gemeente eraan zullen meewerken dat ten laste van de Stortplaats en ten behoeve van de Provincie, het volgende zakelijke recht wordt gevestigd, welk zakelijk recht de Provincie aanvaardt met het oog op de uitvoering van de Nazorg:

het eeuwigdurende recht van erfpacht op de Stortplaats, om niet en zonder dat de Provincie de verplichting heeft om aan de grondeigenaar op al dan niet regelmatig terugkerende tijdstippen een geldsom (canon) te betalen, dat de Provincie als erfpachter op grond van artikel 5:85 lid 1 BW de bevoegdheid geeft de Stortplaats te houden en te gebruiken, en waarbij de Provincie als erfpachter op grond van artikel 5:89 lid 1 BW hetzelfde genot van de Stortplaats heeft als de grondeigenaar,

waarbij de Provincie de grondeigenaar zal informeren over het vervangen van de (bestaande) Nazorgvoorzieningen en/of het aanleggen van nieuwe nazorgvoorzieningen, minimaal vier (4) weken voorafgaand aan het door de Provincie voorziene moment van vervangen en/of aanleggen, met een onderbouwing c.q. toelichting waarom het vervangen en/of aanleggen van de betreffende voorzieningen nodig is voor de Nazorg,

en Partijen ten aanzien van de transportleiding in de Stortplaats, die loopt van de lijngoot tot de verzamelput en van de verzamelput tot en met Perceel 160, en die deel uitmaakt van de permanente voorziening voor hemelwaterafvoer zoals omschreven in paragraaf 2.3.2 van het Nazorgplan, overeenkomen dat indien genoemde transportleiding naar het oordeel van de Provincie geen functie meer heeft voor de Nazorg, de Provincie en de grondeigenaar in overleg zullen treden over het beheer en het onderhoud van de transportleiding,

waarbij geldt dat de Provincie in het geval van calamiteiten en/of in het geval van kleine nazorgvoorzieningen zoals peilbuizen, de grondeigenaar zal informeren over vervanging en/of aanleg van genoemde voorzieningen, zo mogelijk voorafgaand aan de vervanging en/of aanleg en anders zo spoedig mogelijk daarna, via de contactgegevens genoemd in artikel 12 van deze Overeenkomst,

in welk verband heeft te gelden dat de Provincie verplicht zal zijn tot vergoeding van de schade die door dan wel in haar opdracht, in het kader van het gebruik van het erfpachtrecht ten behoeve van de Nazorg, wordt toegebracht aan de grond en/of

eigendommen van de grondeigenaar, doch slechts indien en voor zover sprake is van toerekenbaar schadeveroorzakend handelen of nalaten,

een en ander onder de bepalingen en bedingen zoals nader uitgewerkt in het als bijlage 2 aan deze Overeenkomst gehechte concept van de notariële akte vestiging erfpacht.

2. Partijen komen overeen dat het in lid 1 van dit artikel genoemde zakelijk recht op de Stortplaats uiterlijk op de in artikel 10 van deze Overeenkomst genoemde datum en op de daarin beschreven wijze wordt gevestigd.

C. OVERIGE BEPALINGEN INZAKE UITVOERING NAZORG EN SCHADE EN AANSPRAKELIJKHEDEN

Artikel 5: Informatieplicht

Partijen komen overeen dat de Huidige Grondeigenaren en de Gemeente de Provincie zullen informeren indien en zodra het voornemen bestaat de eigendom van de Stortplaats geheel of gedeeltelijk in eigendom over te dragen, dan wel enig goederenrechtelijk of persoonlijk gebruiks- of genotsrecht te vestigen ter zake van de Stortplaats.

Artikel 6: Toestemming Provincie voor uitvoering activiteiten

1. Partijen komen overeen dat, vanaf het moment van ondertekening van deze Overeenkomst, de Huidige Grondeigenaren en de Gemeente ter plaatse van de Stortplaats geen activiteiten, waaronder, maar niet uitsluitend, grondwerkzaamheden en wijzigingen in de terreininrichting, het gebruik en/of de bestemming, zullen uitvoeren, behoudens indien en voor zover aan de volgende twee voorwaarden is voldaan: (a) de Provincie heeft voor deze activiteiten vooraf uitdrukkelijk schriftelijke toestemming verleend, én (b) aan overige wet- en regelgeving voor het verrichten van activiteiten op een gesloten stortplaats is voldaan, waaronder de Omgevingsverordening Noord Holland 2020 (artikelen 4.52 en 4.53) dan wel de opvolger van deze Omgevingsverordening.

2. Indien en voor zover de Huidige Grondeigenaren en de Gemeente in de toekomst betrokken zullen zijn bij activiteiten op de Stortplaats, en deze activiteiten vooraf zijn goedgekeurd door de Provincie op grond van het eerste lid van dit artikel, komen de eventuele opbrengsten van de activiteiten toe aan de grondeigenaar.

Artikel 7: Ketting- en boetebeding

1. De Huidige Grondeigenaren [en de Gemeente] verplichten zich jegens de Provincie, die dit aanvaardt, de verplichtingen als opgenomen in de artikelen 5, 6, 7 en 8 van deze Overeenkomst, bij gehele dan wel gedeeltelijke vervreemding van de Stortplaats, alsmede bij iedere vervreemding dan wel verlening van enig goederenrechtelijk of persoonlijk gebruiks- of genotsrecht ter zake van (een gedeelte van) de Stortplaats, aan de nieuwe eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker ten behoeve van de Provincie op te leggen (bij wijze van kettingbeding aan de opvolgende verkrijger of gebruiker), en ten behoeve van deze aan te nemen, en in verband daarmee om de hiervoor genoemde artikelen woordelijk in de akte van levering, dan wel in de akte van vestiging van een beperkt gebruiks- of genotsrecht op te nemen.

2. De Huidige Grondeigenaren en de Gemeente verplichten zich jegens de Provincie om te bewerkstelligen dat in iedere akte van levering, dan wel in iedere akte van vestiging van een beperkt gebruiks- of genotsrecht ter zake van de Stortplaats, wordt bepaald dat bij overtreding en/of toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de artikelen 5 en 6 (informatieplicht en toestemmingsvereiste) en artikel 7 lid 1 (doorleggen van kettingbeding) bedoelde vereisten, door degene die overtreedt dan wel toerekenbaar tekort komt (dat is: de rechtsopvolger van de Gemeente), ten behoeve van de Provincie, na daartoe door de Provincie bij exploot of aangetekende brief in gebreke te zijn gesteld, met inachtneming van een termijn van 5 (zegge: vijf) dagen, een terstond opeisbare boete wordt verbeurd van € 30.000,- (zegge: dertigduizend euro), onverminderd het recht van de Provincie op vergoeding van eventueel geleden schade en onverminderd het recht van de Provincie om tegelijk nakoming van de boete en van de in artikelen 5, 6 en 7 lid 1 van deze Overeenkomst bedoelde vereisten te verlangen, waarbij partijen overeenkomen dat de werking van artikel 6:92 BW wordt uitgesloten.

Artikel 8: Verantwoordelijkheid overtollig (hemel)water en overstroming

1. Partijen komen overeen dat de Provincie niet aansprakelijk is voor schade, in welke vorm dan ook, die de Huidige Grondeigenaren en de Gemeente lijden door de aanwezigheid van overtollig (hemel)water en overstroming, die niet het gevolg zijn van de uitvoering van de Nazorg door de Provincie.

2. Partijen zijn bekend met het risico dat overtollig (hemel)water afkomstig van het Perceel 307, en de Omliggende Percelen Gemeente zich ophoopt in de lijngoot ter hoogte van de toegangspoort naar de Stortplaats. Partijen komen overeen dat de Huidige Grondeigenaren, als eigenaren van Perceel 307, en de Gemeente, als eigenaar van de Omliggende Percelen Gemeente, aansprakelijk zijn voor, en de Provincie vrijwaren tegen, eventuele schade aan de Nazorgvoorzieningen op de Stortplaats, doch alleen indien de schade het gevolg is van de aanwezigheid van overtollig

(hemel)water in en rond voornoemde lijngoot, en de aanwezigheid van het overtollig (hemel)water niet het gevolg is van de wijze waarop de Provincie conform het Nazorgplan zorg draagt voor het onderhoud en de instandhouding van de transportleidingen die het (hemel)water vanuit de lijngoot afvoeren.

Artikel 9: Verantwoordelijkheid damwand

Partijen zijn bekend met de aanwezigheid van de damwand in de Stortplaats. Partijen komen overeen dat, aangezien de damwand geen rol speelt bij de uitvoering van de Nazorg door de Provincie en de damwand niet is vergund, de Provincie niet is gehouden tot beheer en onderhoud van de damwand.

D. SLOTBEPALINGEN

Artikel 10: Notaris, datum levering

Partijen komen overeen dat zij meewerken aan het opstellen van de notariële akte(n), ter uitvoering van datgene wat in artikel 4 is overeengekomen over de vestiging van zakelijke rechten, en dat deze notariële akte(n) uiterlijk **21 dagen na inwerkingtreding van deze Overeenkomst** worden verleden en ingeschreven in de openbare registers ten overstaan van notaris mr. K.L. Lemckert, verbonden aan Pillar Notarissen te Den Haag.

Artikel 11: Aanvulling en/of wijziging van deze Overeenkomst

Deze Overeenkomst kan slechts worden aangevuld of gewijzigd door een schriftelijk stuk dat door Partijen is ondertekend.

Artikel 12: Publiciteit en overige communicatie

Alle correspondentie over deze Overeenkomst vindt plaats via de volgende postadressen en/of e-mailadressen van de op het moment van correspondentie bekende contactpersonen van Partijen dan wel hun advocaten.

Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V.
t.a.v. J.B. van der Weele en D.L.J. Ponnet, gezamenlijk bevoegd bestuurders van De Vries & Van de Wiel Beheer B.V.
e-mail: info.vw@deme-groep.com

Bij calamiteiten en/of aanpassingen kleine nazorgvoorzieningen als bedoeld in artikel 4 lid 1 van deze Overeenkomst: groenveld.peter@deme-group.com / 06-51523149

Baggerbeheer Den Helder B.V.
t.a.v. de heer B. Looije, directeur
e-mail: b.looije@denhelder.nl

Bij calamiteiten en/of aanpassingen kleine nazorgvoorzieningen als bedoeld in artikel 4 lid 1 van deze Overeenkomst: bovengenoemd e-mailadres en/of 06-22399068

Gemeente Den Helder
Team Omgeving
t.a.v. R. Verhoef-Bosman, accountmanager vastgoed
Kerkgracht 1 | 1782 GJ DEN HELDER
Postbus 36 | 1780 AA DEN HELDER
e-mail: r.bosman@denhelder.nl

Bij calamiteiten en/of aanpassingen kleine nazorgvoorzieningen als bedoeld in artikel 4 lid 1 van deze Overeenkomst:
Algemeen: 140223 / info@denhelder.nl | Team wijkbeheer (werktijden): 0223-678952 of 0223-678954 | Team wijkbeheer (buiten kantoortijden): 06-51571829

Provincie Noord-Holland
Directie Beheer en Uitvoering, sector Bodem en Groen
t.a.v. E.P. de Vos, projectleider nazorg
Houtplein 33 | 2012 DE HAARLEM
Postbus 3007 | 2001 DA HAARLEM
e-mail: post@noord-holland.nl

Bij calamiteiten als bedoeld in artikel 4 lid 1 van deze Overeenkomst:
Servicepunt Provincie Noord-Holland | Telefoon 0800 0200 600 (bij dringende zaken buiten kantoortijden automatische doorschakeling naar de telefonische meldingsdienst) | e-mail: servicepunt@noord-holland.nl

Artikel 13: Kosten Overeenkomst

1. De kosten die zijn verbonden aan de notariële akte, zoals bedoeld in artikel 10, en de inschrijving in de openbare registers, alsmede de verschuldigde overdrachts- en/of omzetbelasting, zullen door de Provincie worden gedragen.

2. Onverminderd het bepaalde in het voorgaande lid, dragen Partijen ieder voor zich de eigen kosten die aan (de totstandkoming van) deze Overeenkomst vooraf gingen dan wel met (de totstandkoming en/of de uitvoering van) deze Overeenkomst gemoeid zijn.

Artikel 14: Toepasselijk recht en forumkeuze

1. Op deze Overeenkomst en alle daaruit voortvloeiende gevolgen is Nederlands recht van toepassing.

2. Partijen leggen eventuele geschillen in verband met deze Overeenkomst ter beslechting voor aan de in eerste aanleg bevoegde rechter van de Rechtbank Noord-Holland.

Artikel 15: Totstandkoming en inwerkingtreding

Deze Overeenkomst komt tot stand en treedt in werking zodra zij door Partijen is ondertekend.

Ondertekening

Deze Overeenkomst heeft **12 genummerde pagina's** en heeft de volgende bijlagen:

1. Het Nazorgplan van 16 november 2022;
2. Concept notariële akte van .....10... juli 2023.

De genoemde bijlagen maken integraal deel uit van deze Overeenkomst.

Aldus in viervoud overeengekomen en ondertekend.

[*handtekeningenpagina volgt*]

[Handtekeningenpagina – Overeenkomst inzake uitvoering nazorgverplichtingen en vestiging zakelijke rechten na sluiting Stortplaats Insteekhaven Den Helder]

Namens **Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V.**:
door: De Vries & Van de Wiel Beheer B.V.
functie: zelfstandig bevoegd bestuurder
door: J.B. van der Weele
functie: gezamenlijk bevoegd bestuurder

20 juli 2023 Den Helder

(datum) (plaats) (handtekening)

Namens **Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V.**:
door: De Vries & Van de Wiel Beheer B.V.
functie: zelfstandig bevoegd bestuurder
door: D.L.J. Ponnet
functie: gezamenlijk bevoegd bestuurder

(datum) (plaats) (handtekening)

Namens **Baggerbeheer Den Helder B.V.**:
door: B. Looije, zelfstandig bevoegd bestuurder

20 juli 2023 Den Helder

(datum) (plaats) (handtekening)

Namens **de Gemeente**:

door: M.C. Louter

functie: Wethouder

20 juli 2023 Den Helder

(datum) (plaats) (handtekening)

Namens **de Provincie**:
door: L. Molenkamp
functie: directeur

13-7-2023 Haarlem

(datum) (plaats) (handtekening)

PELS RIJCKEN

Overeenkomst inzake uitvoering nazorgverplichtingen en vestiging zakelijke rechten op omliggende percelen Gemeente Den Helder na sluiting Stortplaats Insteekhaven Den Helder

DE ONDERGETEKENDEN:

A. de publiekrechtelijke rechtspersoon **GEMEENTE DEN HELDER**, kantoorhoudende aan de Kerkgracht 1 te (1782 GJ) Den Helder, te dezen op grond van het bepaalde in artikel 171 Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door M.C. Wouters, Wethouder, als zodanig handelend ter uitvoering van het besluit van het College van Burgemeester en Wethouders van 18 juli 2023, met kenmerk 2023 - 029253, hierna te noemen: '**de Gemeente**'; en

B. de publiekrechtelijke rechtspersoon **PROVINCIE NOORD-HOLLAND**, kantoorhoudende aan het Houtplein 33 te (2012 DE) Haarlem, te dezen op grond van het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging directie Beheer en Uitvoering Noord-Holland d.d. 15 juni 2021, nr. 1638587/1651309, rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw L. Molenkamp, directeur, hierna te noemen: '**de Provincie**'.

De Gemeente en de Provincie worden hierna gezamenlijk genoemd: '**Partijen**',

NEMEN HET VOLGENDE IN OVERWEGING:

(1) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie overgaat tot sluiting van de Stortplaats Insteekhaven Den Helder, waar voorheen baggerspecie is gestort, gelegen ten zuiden van het Marinehaventerrein en ten oosten van de Oostoeverweg te Den Helder, waarvoor een vergunning is verleend op grond van de Wet milieubeheer met als datum 9 mei 2006 (oprichtingsvergunning, kenmerk 2006-25492), zoals gewijzigd op 21 maart 2011 (wijziging eindhoogte, kenmerk 2011-15575) en op 22 maart 2011 (afwerking stortplaats, kenmerk 2011-16462), ter plaatse van het perceel

kadastraal bekend Gemeente Den Helder, Sectie I, nummer 306, zoals aangeduid op de kadastrale kaart in bijlage A bij het onder overweging (6) genoemde Nazorgplan, welk perceel thans gezamenlijk eigendom is van Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V., in het Handelsregister geregistreerd onder nummer: 37061482, en Baggerbeheer Den Helder B.V., in het Handelsregister geregistreerd onder nummer: 37069227, hierna te noemen: '**Stortplaats**';

(2) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie voornemens is om vóór 1 juli 2023 op grond van artikel 8.47, derde lid, van de Wet milieubeheer een beschikking inzake het gesloten verklaren van de Stortplaats af te geven, hierna te noemen '**Sluitingsverklaring**';

(3) dat Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V. en Baggerbeheer Den Helder B.V., hierna samen te noemen: '**Huidige Grondeigenaren**', op 15 januari 2021 met de Gemeente een overeenkomst hebben gesloten, ter uitvoering waarvan de eigendom van de Stortplaats zal worden overgedragen aan de Gemeente, op het moment dat de Sluitingsverklaring onherroepelijk is geworden, waardoor de Stortplaats nog eigendom zal zijn van de Huidige Grondeigenaren in de periode tussen de afgifte van de Sluitingsverklaring en de onherroepelijkheid van de Sluitingsverklaring;

(4) dat aangrenzend aan de Stortplaats is gelegen het perceel kadastraal bekend Gemeente Den Helder, sectie I, nummer 307 ('**Perceel 307**'), dat in eigendom is van de Huidige Grondeigenaren, en na de sluiting van de Stortplaats eigendom zal worden van Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V.;

(5) dat rondom de Stortplaats zijn gelegen de percelen kadastraal bekend Gemeente Den Helder, sectie I, nummers 160 ('**Perceel 160**') en 163 ('**Perceel 163**'), die in eigendom van de Gemeente zijn en na sluiting van de Stortplaats eigendom van de Gemeente blijven, hierna samen te noemen: '**Omliggende Percelen Gemeente**', zoals aangeduid op de kadastrale kaart in bijlage A bij het onder overweging (6) genoemde Nazorgplan,

en dat rondom de Stortplaats verder zijn gelegen de percelen kadastraal bekend Gemeente Den Helder, Sectie I, nummers 164, 232 en 233, die in eigendom zijn bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier ('**Omliggende Percelen Hoogheemraadschap**') en na sluiting van de Stortplaats eigendom van het Hoogheemraadschap blijven, waarbij de Provincie streeft naar afspraken met het Hoogheemraadschap over de nazorgvoorzieningen op de Omliggende Percelen Hoogheemraadschap, te

weten de peilbuizen op Perceel 232 en het gedeelte van de permanente voorziening voor hemelwaterafvoer op Perceel 233;

(6) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie na de Sluitingsverklaring op grond van de artikelen 8.49 en 8.50 van de Wet milieubeheer belast is met de uitvoering van eeuwigdurende nazorg- en monitoringsmaatregelen waarmee wordt gewaarborgd dat de Stortplaats geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt, dan wel, voor zover dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen die nadelige gevolgen, hierna te noemen: '**Nazorg**', en dat de wijze van Nazorg is vastgelegd in het op grond van artikel 8.49, derde lid, van de Wet milieubeheer opgestelde Nazorgplan van 16 november 2022 dat als bijlage 1 aan deze Overeenkomst is gehecht, hierna te noemen '**Nazorgplan**';

(7) dat artikel 8.51 van de Wet milieubeheer bepaalt dat de rechthebbende ten aanzien van de plaats waar de Nazorg worden uitgevoerd, verplicht is te gedogen dat ten behoeve van die Nazorg werkzaamheden worden verricht, onverminderd een eventueel recht op schadevergoeding, wat in het geval van de Stortplaats betekent dat de Huidige Grondeigenaren, de Gemeente en eventuele rechtsopvolgers, na de sluiting van de Stortplaats verplicht zijn te gedogen dat de Nazorg wordt uitgevoerd, hetzij door de Provincie, hetzij door de rechtspersoon of instantie die de Provincie aanwijst op grond van artikel 8.50, tweede lid, Wet milieubeheer, hierna te noemen: '**Wettelijke gedoogplicht**';

(8) dat Partijen het Nazorgplan beschouwen als één van de uitgangspunten voor deze Overeenkomst en zich in het bijzonder bewust zijn van de volgende passage op pagina 12 van het Nazorgplan: *"Eventuele toekomstige bestemmingswijzigingen* [van de Stortplaats] *dienen te voldoen aan de geldende Wet- en regelgeving en worden in samenspraak met de terreineigenaar (gemeente Den Helder) en de nazorgverantwoordelijke (provincie Noord-Holland) verder vormgegeven",* en de volgende passage op pagina 48 van het Nazorgplan: *"In de nazorgfase is de gemeente Den Helder eigenaar van de locatie, er zijn geen wijzigingen in het gebruik voorzien. Mocht in de (verre) toekomst het gebruik van de locatie toch wijzigingen zijn eventuele risico's voor de nazorg op kosten van de initiatiefnemer."*

(9) dat de Provincie met de Gemeente en de Huidige Grondeigenaren in een vierpartijenovereenkomst van 24 juli 2023 afspraken heeft gemaakt, zoals die met betrekking tot de vestiging van zakelijke rechten, ter aanvulling op de Wettelijke gedoogplicht, om te bewerkstelligen dat de Provincie te allen tijde toegang heeft tot de Stortplaats, vanaf het moment van afgifte van de

Sluitingsverklaring, en de voorzieningen die aldaar aanwezig (zullen) zijn vanwege het uitvoeren van de Nazorg;

(10) dat de Provincie en de Gemeente, in aanvulling op de onder (9) genoemde vierpartijenovereenkomst, afspraken willen maken over (a) de vestiging van zakelijke rechten op de Omliggende Percelen Gemeente ten behoeve van de Provincie en (b) de vastlegging van rechten en verplichtingen over en weer met betrekking tot de voorzieningen, die aldaar aanwezig (zullen) zijn en/of voor rekening en risico van de Provincie (zullen) worden gerealiseerd vanwege het uitvoeren van de Nazorg, meer specifiek de transportleidingen ter plaatse van Perceel 160 die deel uitmaken van de permanente voorziening voor hemelwaterafvoer, zoals aangeduid op tekening A bij het als bijlage 1 aan deze Overeenkomst gehechte Nazorgplan, en de te bemonsteren peilbuizen ter plaatse van Perceel 163, zoals aangeduid op de als bijlage 2 aan deze Overeenkomst gehechte kaart hierna te noemen: '**Nazorgvoorzieningen**';

(11) dat Partijen met deze Overeenkomst afspraken willen maken om het sub (10) genoemde doel te realiseren.

KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

A. INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1: Definities

In deze Overeenkomst hebben de met een hoofdletter geschreven woorden (of zij nu in enkelvoud of meervoud worden gebruikt) de betekenis zoals hierboven in de preambule aangegeven.

Artikel 2: Doel en reikwijdte van de Overeenkomst

Met deze Overeenkomst beogen Partijen de afspraken vast te leggen, die zij hebben gemaakt om de Provincie in staat te stellen na de Sluitingsverklaring te allen tijde de Nazorg uit te voeren op de Omliggende Percelen Gemeente, op een wijze zoals de Provincie dat voorstaat, in hoofdzaak volgend uit het Nazorgplan. Deze afspraken omvatten onder meer, maar niet uitsluitend:

(a) de vestiging van zakelijke rechten op de Omliggende Percelen Gemeente ten behoeve van de Provincie, zoals omschreven in artikel 4 van deze Overeenkomst;
(b) de vastlegging van de rechten en verplichtingen over en weer met betrekking tot (het gebruik van de Nazorgvoorzieningen op de Omliggende Percelen Gemeente, zoals omschreven in de artikelen 5 t/m 8 van deze Overeenkomst.

B. VESTIGING RECHTEN VAN OPSTAL BEHOEVE VAN NAZORG

Artikel 3: Geen belemmering voor rechten van opstal

De Gemeente verklaart dat, voor zover haar bekend, met betrekking tot de Omliggende Percelen Gemeente niet zodanige bijzondere bepalingen en/of bedingen, waaronder begrepen (beperkte) (genots-/gebruiks)rechten, kwalitatieve verplichtingen en/of kettingbedingen, van toepassing zijn, waardoor de ten behoeve van de Provincie te vestigen zakelijke rechten hierna genoemd in artikel 4 van deze Overeenkomst niet kunnen worden gevestigd op de wijze als hierna bepaald en/of welke aan de Provincie in hoedanigheid van opstalhouder dienen te worden opgelegd en door de Provincie dienen te worden aanvaard.

Artikel 4: Vestiging rechten van opstal Omliggende Percelen Gemeente

1. Partijen komen overeen dat de Gemeente eraan zal meewerken dat ten laste van de Omliggende Percelen Gemeente en ten behoeve van de Provincie, de volgende rechten van opstal in de zin van artikel 5:101 Burgerlijk Wetboek worden gevestigd, om niet en zonder dat daarvoor op al dan niet regelmatig terugkerende tijdstippen een geldsom dient te worden betaald, welke opstalrechten de Provincie zal aanvaarden met het oog op de uitvoering van de Nazorg, in welk verband heeft te gelden dat de Provincie verplicht zal zijn tot vergoeding van de schade die door dan wel in haar opdracht, in het kader van het gebruik van deze opstalrechten ten behoeve van de Nazorg, wordt toegebracht aan de Gemeente, doch slechts indien en voor zover sprake is van toerekenbaar schadeveroorzakend handelen of nalaten:

(i) het recht van opstal, inhoudende het recht voor de Provincie om de transportleidingen met doorspuitpunten, inclusief afvoer en uitstroomstuk op het Noord-Hollands Kanaal, die deel uitmaken van de permanente voorziening voor hemelwaterafvoer zoals omschreven in paragraaf 2.3.2 van het Nazorgplan, en die zijn gelegen op (een gedeelte van) **Perceel 160**, in eigendom van de Gemeente, zoals aangeduid op Tekening A bij het als bijlage 1 aan deze Overeenkomst gehechte Nazorgplan, aan te brengen, in eigendom te hebben, te houden, te onderhouden en/of te vervangen, wanneer dat naar het oordeel van de Provincie noodzakelijk is ten behoeve van het uitvoeren van de Nazorg, en dat indien de transportleiding op Perceel 160 naar het oordeel van de Provincie geen functie meer heeft voor de Nazorg, partijen in overleg zullen treden over het beheer en het onderhoud van de transportleiding, van welke transportleidingen de locatie is aangeduid op de als bijlage 2 aan deze Overeenkomst gehechte kaart;

(ii) het recht van opstal, inhoudende het recht voor de Provincie om de peilbuizen, in, op en/of boven (gedeelten van) **Perceel 163** aan te brengen, in eigendom te hebben,

te houden, te onderhouden, te bemonsteren, te vervangen en/of weg te nemen, wanneer dat naar het oordeel van de Provincie noodzakelijk is ten behoeve van het uitvoeren van de Nazorg, van welke Peilbuizen de locaties zijn aangeduid op de als bijlage 2 aan deze Overeenkomst gehechte kaart,

waarbij evenwel geldt dat de Provincie van de hierboven onder (i) en (ii) genoemde handelingen dan wel werkzaamheden de Gemeente op de hoogte zal brengen en houden en over die handelingen dan wel werkzaamheden met de Gemeente in overleg zal treden, en

waarbij tevens geldt dat de aanleg van nieuwe nazorgvoorzieningen (die niet staan vermeld onder (i) en (ii) hierboven) voorafgaande schriftelijke toestemming van de Gemeente behoeft, en de Gemeente deze toestemming in beginsel zal verlenen na een onderbouwing c.q. toelichting van de Provincie waarom de nieuwe voorzieningen nodig zijn voor de Nazorg, en indien de Gemeente een gewichtige reden in het kader van het algemeen belang heeft om toestemming te onthouden, partijen in overleg zullen treden om de nieuwe voorzieningen op andere wijze mogelijk te maken, en deze nieuwe voorzieningen na toestemming van de Gemeente tot het opstalrecht zullen behoren,

een en ander onder de bepalingen en bedingen zoals nader uitgewerkt in het als bijlage 3 aan deze Overeenkomst gehechte concept van de notariële akte vestiging opstalrechten (**"Opstalakte"**).

2. Partijen komen overeen dat de in lid 1 onder (i) en (ii) van dit artikel genoemde zakelijke rechten op de Omliggende Percelen Gemeente uiterlijk op de in artikel 9 van deze Overeenkomst genoemde datum en op de daarin beschreven wijze worden gevestigd.

C. OVERIGE BEPALINGEN INZAKE UITVOERING NAZORG EN SCHADE EN AANSPRAKELIJKHEDEN

Artikel 5: Informatieplicht Gemeente bij eigendomsoverdracht

Partijen komen overeen dat de Gemeente de Provincie zal informeren indien en zodra het voornemen bestaat de eigendom van de Omliggende Percelen Gemeente, geheel of gedeeltelijk over te dragen, dan wel enig goederenrechtelijk of persoonlijk gebruiks- of genotsrecht ter zake van de Omliggende Percelen Gemeente te vestigen.

Artikel 6: Toestemming Provincie voor uitvoering werkzaamheden

Partijen komen overeen dat, vanaf het moment van ondertekening van deze Overeenkomst, de Gemeente ter plaatse van de Omliggende Percelen Gemeente geen

grondwerkzaamheden, wijzigingen in de inrichting, het gebruik en/of de bestemming, of andere werkzaamheden van vergelijkbare aard zal uitvoeren, en mitsdien in de directe nabijheid van de Opstallen zoals gedefinieerd in de Opstalakte niet de in artikel 9.3 van de Opstalakte genoemde werkzaamheden en/of wijzigingen in de inrichting zal verrichten, behoudens indien en voor zover (i) de Provincie voor de genoemde werkzaamheden en/of wijzigingen vooraf uitdrukkelijk schriftelijke toestemming heeft verleend en (ii) aan overige wet- en regelgeving voor het verrichten van de genoemde werkzaamheden en/of wijzigingen nabij een gesloten stortplaats is voldaan.

De Provincie kan toestemming aan de genoemde werkzaamheden of wijzigingen uitsluitend onthouden in verband met de uitoefening van de Nazorg.
De Provincie kan aan voormelde toestemming nadere voorwaarden verbinden voor zover dergelijke voorwaarden betrekking hebben op de bescherming van haar Opstallen en de daarmee verband houdende werkzaamheden uit hoofde van haar verplichting tot uitoefening van de Nazorg.

In geval van calamiteiten is het de Gemeente toegestaan om de bovengenoemde werkzaamheden of de bovengenoemde wijzigingen zonder voorafgaande uitdrukkelijke toestemming van de Provincie uit te voeren. In dat geval zal de Gemeente zo spoedig mogelijk na uitvoering de Provincie daarover informeren, via de contactgegevens genoemd in artikel 11 van deze Overeenkomst.

Het bovenstaande is niet van toepassing op de door de Gemeente te verrichten dagelijkse werkzaamheden voor beheer en onderhoud ten aanzien van de Omliggende Percelen Gemeente, zo lang deze dagelijkse werkzaamheden de uitoefening van de Nazorg op de Omliggende Percelen Gemeente niet belemmeren.

Het bovenstaande is nader uitgewerkt in artikel 9.3 van de Opstalakte.

Artikel 7: Ketting- en boetebeding

1. De Gemeente verplicht zich jegens de Provincie, die dit aanvaardt, de verplichtingen als opgenomen in de artikelen 5, 6, 7 en 8 van deze Overeenkomst bij gehele dan wel gedeeltelijke vervreemding van de Omliggende Percelen Gemeente, alsmede bij iedere vervreemding dan wel verlening van enig goederenrechtelijk of persoonlijk gebruiks- of genotsrecht ter zake van (een gedeelte van) de Omliggende Percelen Gemeente, aan de nieuwe eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker ten behoeve van de Provincie op te leggen (bij wijze van kettingbeding aan de opvolgende verkrijger of gebruiker), en ten behoeve van deze aan te nemen, en in verband daarmee om de hiervoor genoemde artikelen woordelijk in de akte van levering, dan wel in de akte van vestiging van een beperkt gebruiks- of genotsrecht op te nemen.

2. De Gemeente verplicht zich jegens de Provincie om te bewerkstelligen dat in iedere akte van levering, dan wel in iedere akte van vestiging van een beperkt gebruiks- of genotsrecht ter zake van de Omliggende Percelen Gemeente, wordt bepaald dat bij overtreding en/of toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de in de artikelen 5 en 6 (informatieplicht en toestemmingsvereiste) en artikel 7 lid 1 (doorleggen van kettingbeding) van deze Overeenkomst bedoelde vereisten, door degene die overtreedt dan wel toerekenbaar tekort komt (dat is: de rechtsopvolger van de Gemeente), ten behoeve van de Provincie, na daartoe door de Provincie bij exploot of aangetekende brief in gebreke te zijn gesteld, met inachtneming van een termijn van 5 (zegge: vijf) dagen, een terstond opeisbare boete wordt verbeurd van € 30.000,- (zegge: dertigduizend euro) onverminderd het recht van de Provincie op vergoeding van eventueel geleden schade en onverminderd het recht van de Provincie om tegelijk nakoming van de boete en van de in de artikelen 5, 6 en 7 lid 1 van deze Overeenkomst bedoelde vereisten te verlangen, waarbij partijen overeenkomen dat de werking van artikel 6:92 BW wordt uitgesloten.

Artikel 8: Verantwoordelijkheid overtollig (hemel)water en overstroming

1. Partijen komen overeen dat de Provincie niet aansprakelijk is voor schade, in welke vorm dan ook, die de Gemeente als eigenaar van de Omliggende Percelen Gemeente lijdt door de aanwezigheid van overtollig (hemel)water en overstroming, die niet het gevolg zijn van de uitvoering van de Nazorg door de Provincie.

2. Partijen zijn bekend met het risico dat overtollig (hemel)water afkomstig van de Omliggende Percelen Gemeente zich ophoopt in de lijngoot ter hoogte van de toegangspoort naar de Stortplaats. Partijen komen overeen dat de Gemeente, als eigenaar van de Omliggende Percelen Gemeente, aansprakelijk is voor, en de Provincie vrijwaart tegen, eventuele schade aan de Nazorgvoorzieningen op de Stortplaats, doch alleen indien de schade het gevolg is van de aanwezigheid van overtollig (hemel)water in en rond voornoemde lijngoot, en de aanwezigheid van het overtollige (hemel)water niet het gevolg is van de wijze waarop de Provincie conform het Nazorgplan zorg draagt voor het onderhoud en de instandhouding van de transportleidingen die het (hemel)water vanuit de lijngoot afvoeren.

D. SLOTBEPALINGEN

Artikel 9: Notaris, datum levering

Partijen komen overeen dat zij meewerken aan het opstellen van de notariële akte(n), ter uitvoering van datgene wat in artikel 4 is overeengekomen over de vestiging van zakelijke rechten, en dat deze notariële akte(n) uiterlijk **21 dagen na inwerkingtreding van deze Overeenkomst** worden verleden en ingeschreven in de

openbare registers ten overstaan van notaris mr. K.L. Lemckert, verbonden aan Pillar Notarissen te Den Haag.

Artikel 10: Aanvulling en/of wijziging van deze Overeenkomst

Deze Overeenkomst kan slechts worden aangevuld of gewijzigd door een schriftelijk stuk dat door Partijen is ondertekend.

Artikel 11: Publiciteit en overige communicatie

Alle correspondentie over deze Overeenkomst vindt plaats via de volgende postadressen en/of e-mailadressen van de op het moment van correspondentie bekende contactpersonen van Partijen dan wel hun advocaten.

Gemeente Den Helder
Team Omgeving
t.a.v. R. Verhoef-Bosman, accountmanager vastgoed
Kerkgracht 1 | 1782 GJ DEN HELDER
Postbus 36 | 1780 AA DEN HELDER
e-mail: r.bosman@denhelder.nl

Bij calamiteiten en/of voorzieningen als bedoeld in artikel 4 lid 1 van deze Overeenkomst:
Algemeen: 140223 / info@denhelder.nl | Team wijkbeheer (werktijden): 0223-678952 of 0223-678954 | Team wijkbeheer (buiten kantoortijden): 06-51571829

Provincie Noord-Holland
Directie Beheer en Uitvoering, sector Bodem en Groen
t.a.v. E.P. de Vos, projectleider nazorg
Houtplein 33 | 2012 DE HAARLEM
Postbus 3007 | 2001 DA HAARLEM
e-mail: post@noord-holland.nl

Bij calamiteiten als bedoeld in artikel 6 van deze Overeenkomst:
Servicepunt Provincie Noord-Holland | Telefoon 0800 0200 600 (bij dringende zaken buiten kantoortijden automatische doorschakeling naar de telefonische meldingsdienst) | e-mail: servicepunt@noord-holland.nl

Artikel 12: Kosten Overeenkomst

1. De kosten die zijn verbonden aan de notariële akte, zoals bedoeld in artikel 9, en de inschrijving in de openbare registers, alsmede de verschuldigde overdrachts- en/of omzetbelasting, zullen door de Provincie worden gedragen.

2. Onverminderd het bepaalde in het voorgaande lid, dragen Partijen ieder voor zich de eigen kosten die aan (de totstandkoming van) deze Overeenkomst vooraf gingen dan wel met (de totstandkoming en/of de uitvoering van) deze Overeenkomst gemoeid zijn.

Artikel 13: Toepasselijk recht en forumkeuze

1. Op deze Overeenkomst en alle daaruit voortvloeiende gevolgen is Nederlands recht van toepassing.

2. Partijen leggen eventuele geschillen in verband met deze Overeenkomst ter beslechting voor aan de in eerste aanleg bevoegde rechter van de Rechtbank Noord-Holland.

Artikel 14: Totstandkoming en inwerkingtreding

Deze Overeenkomst komt tot stand en treedt in werking zodra zij door Partijen is ondertekend.

Ondertekening

Deze Overeenkomst heeft **11 genummerde pagina's** en heeft de volgende bijlagen:

1. Het Nazorgplan van 16 november 2022;
2. Kaart met locaties peilbuizen Perceel 163 en transportleidingen Perceel 160;
3. Concept notariële akte van ....7.... juli 2023.

De genoemde bijlagen maken integraal deel uit van deze Overeenkomst.

Aldus in tweevoud overeengekomen en ondertekend.

[*handtekeningenpagina volgt*]

[Handtekeningenpagina – Overeenkomst inzake uitvoering nazorgverplichtingen en vestiging zakelijke rechten op Omliggende Percelen Gemeente Den Helder na sluiting Stortplaats Insteekhaven Den Helder]

Namens **de Gemeente**:

door: M.C. Louwers

functie: Wethouder

20 juli 2023 Den Helder

(datum) (plaats) (handtekening)

Namens **de Provincie**:
door: mevrouw L. Molenkamp
functie: directeur

13-7-2023 Haarlem

(datum) (plaats) (handtekening)

PELS RIJCKEN

Overeenkomst inzake uitvoering nazorgverplichtingen en vestiging zakelijke rechten op omliggende percelen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier na sluiting Stortplaats Insteekhaven Den Helder

DE ONDERGETEKENDEN:

A. de publiekrechtelijke rechtspersoon **HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER**, kantoorhoudende aan het Stationsplein 136 te (1703 WC) Heerhugowaard, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer R.G. Rozemeijer in zijn hoedanigheid van clusterhoofd Inkoop, Juridische Zaken & Grondzaken van de afdeling Vergunningen & Handhaving, Inkoop, Juridische Zaken & Grondzaken (VHIJG), hiertoe bevoegd op basis van het besluit van 26 juni 2012 genaamd Mandaatregeling Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier 2012, hierna te noemen: **'het Hoogheemraadschap'**;

B. De publiekrechtelijke rechtspersoon **PROVINCIE NOORD-HOLLAND**, kantoorhoudende aan het Houtplein 33 te (2012 DE) Haarlem, te dezen op grond van het Besluit ondermandaat, volmacht en machtiging directie Beheer en Uitvoering Noord-Holland d.d. 15 juni 2021, nr. 1638587/1651309, rechtsgeldig vertegenwoordigd door mevrouw L. Molenkamp, directeur, hierna te noemen: **'de Provincie'**.

Het Hoogheemraadschap en de Provincie worden hierna gezamenlijk genoemd: **'Partijen'**,

NEMEN HET VOLGENDE IN OVERWEGING:

(1) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie overgaat tot sluiting van de Stortplaats Insteekhaven Den Helder, waar voorheen baggerspecie is gestort, gelegen ten zuiden van het Marinehaventerrein en ten oosten van de Oostoeverweg te Den Helder, waarvoor op 9 mei 2006 vergunning is verleend op grond van de Wet milieubeheer

Alle werkzaamheden worden verricht op grond van een overeenkomst van opdracht met de naamloze vennootschap Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn N.V. gevestigd te Den Haag en ingeschreven in het Handelsregister onder nr. 27283716. Op de overeenkomst zijn de algemene voorwaarden van toepassing, die zijn gedeponeerd ter griffie rechtbank Den Haag onder nr. 16/2022. Daarin is een aansprakelijkheidsbeperking opgenomen. De algemene voorwaarden worden op verzoek toegezonden of zijn te raadplegen op www.pelsrijcken.nl.

(oprichtingsvergunning, kenmerk 2006-25492), zoals gewijzigd op 21 maart 2011 (wijziging eindhoogte, kenmerk 2011-15575) en op 22 maart 2011 (afwerking stortplaats, kenmerk 2011-16462), ter plaatse van het perceel kadastraal bekend Gemeente Den Helder, Sectie I, nummer 306, zoals aangeduid op de kadastrale kaart in bijlage A bij het onder overweging (4) genoemde Nazorgplan, welk perceel thans gezamenlijke eigendom is van Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V., in het Handelsregister geregistreerd onder nummer: 37061482, en Baggerbeheer Den Helder B.V., in het Handelsregister geregistreerd onder nummer: 37069227, hierna te noemen: '**Stortplaats**';

(2) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie voornemens is om in september 2023 op grond van artikel 8.47, derde lid, van de Wet milieubeheer een (ontwerp)beschikking inzake het gesloten verklaren van de Stortplaats af te geven, hierna te noemen '**Sluitingsverklaring**';

(3) dat Milieutechniek De Vries & Van de Wiel B.V. en Baggerbeheer Den Helder B.V., hierna samen te noemen: '**Huidige Grondeigenaren**', op 15 januari 2021 met de Gemeente Den Helder, hierna te noemen '**Gemeente**', een overeenkomst hebben gesloten, ter uitvoering waarvan de eigendom van de Stortplaats zal worden overgedragen aan de Gemeente, op het moment dat de Sluitingsverklaring onherroepelijk is geworden;

(4) dat het college van gedeputeerde staten van de Provincie na de Sluitingsverklaring op grond van de artikelen 8.49 en 8.50 van de Wet milieubeheer belast is met de uitvoering van eeuwigdurende nazorg- en monitoringsmaatregelen waarmee wordt gewaarborgd dat de Stortplaats geen nadelige gevolgen voor het milieu veroorzaakt, dan wel, voor zover dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de grootst mogelijke bescherming wordt geboden tegen die nadelige gevolgen, hierna te noemen: '**Nazorg**', en dat de wijze van Nazorg is vastgelegd in het op grond van artikel 8.49, derde lid, van de Wet milieubeheer opgestelde Nazorgplan van 16 november 2022 dat als bijlage 1 aan deze Overeenkomst is gehecht, hierna te noemen: '**Nazorgplan**';

(5) dat artikel 8.51 van de Wet milieubeheer bepaalt dat de rechthebbende ten aanzien van de plaats waar de Nazorg worden uitgevoerd, verplicht is te gedogen dat ten behoeve van die Nazorg werkzaamheden worden verricht, onverminderd een eventueel recht op schadevergoeding, wat in het geval van de Stortplaats betekent dat de Huidige Grondeigenaren, de Gemeente en eventuele rechtsopvolgers, na de sluiting van de Stortplaats verplicht zijn te gedogen dat de Nazorg wordt uitgevoerd, hetzij door de Provincie, hetzij door de rechtspersoon of instantie die de Provincie aanwijst op grond van artikel

8.50, tweede lid, Wet milieubeheer, hierna te noemen: '**Wettelijke gedoogplicht**';

(6) dat de Provincie met de Gemeente, en de Huidige Grondeigenaren in een vierpartijenovereenkomst van 24 juli 2023 afspraken heeft gemaakt, zoals die met betrekking tot de vestiging van zakelijke rechten, ter aanvulling op de Wettelijke gedoogplicht, om te bewerkstelligen dat de Provincie te allen tijde toegang heeft tot de Stortplaats, vanaf het moment van afgifte van de Sluitingsverklaring, en de voorzieningen die aldaar aanwezig (zullen) zijn vanwege het uitvoeren van de Nazorg;

(7) dat rondom de Stortplaats zijn gelegen de percelen kadastraal bekend Gemeente Den Helder, Sectie I, nummers 164, 232 en 233, hierna achtereenvolgens te noemen '**Perceel 164**', '**Perceel 232**' en '**Perceel 233**', die in eigendom zijn bij het Hoogheemraadschap en na sluiting van de Stortplaats in eigendom van het Hoogheemraadschap blijven, zoals aangeduid op de als bijlage 2 aan deze Overeenkomst gehechte kaart, hierna te noemen: '**Omliggende Percelen Hoogheemraadschap**';

(8) dat, in verband met het uitvoeren van de Nazorg op de Stortplaats, ter plaatse van Perceel 232 peilbuizen aanwezig zijn die moeten worden bemonsterd en zo nodig vervangen, hierna te noemen '**Peilbuizen**', zoals schetsmatig aangeduid op de als bijlage 3 aan deze Overeenkomst gehechte situatietekening;

(9) dat in Perceel 233 een hemelwaterafvoerleiding is gelegen, hierna te noemen '**Hemelwaterafvoerleiding**', die van de Stortplaats afkomstig regenwater afvoert richting het aangrenzende perceel Gemeente Den Helder, Sectie I, nummer 160, dat in eigendom is en blijft van de Gemeente, en die vervolgens het regenwater doet stromen op het Noord Hollands Kanaal, welke hemelwaterafvoerleiding deel uitmaakt van de permanente voorziening voor hemelwaterafvoer zoals omschreven in paragraaf 2.3.2. van het Nazorgplan, en zoals schetsmatig aangeduid op de als bijlage 3 aan deze Overeenkomst gehechte situatietekening;

(10) dat Partijen het erover eens zijn dat het zinvol is om nadere afspraken te maken inzake het hebben en houden van de hiervoor sub (8) en (9) benoemde Peilbuizen en Hemelwaterafvoerleiding in Perceel 232 en Perceel 233, in verband met het uitvoeren van de Nazorg door de Provincie op de Stortplaats, zoals afspraken met betrekking tot het vestigen van zakelijke rechten, met als doel te bewerkstelligen dat de Provincie te allen tijde toegang heeft tot de Peilbuizen en de Hemelwaterafvoerleiding;

(11) dat Partijen met deze overeenkomst, hierna te noemen **'Overeenkomst'**, afspraken willen maken om het hiervoor onder (10) genoemde doel te realiseren.

KOMEN OVEREEN ALS VOLGT:

A. INLEIDENDE BEPALINGEN

Artikel 1: Definities

In deze Overeenkomst hebben de met een hoofdletter geschreven woorden (of zij nu in enkelvoud of meervoud worden gebruikt) de betekenis zoals hierboven in de preambule aangegeven.

Artikel 2: Doel en reikwijdte van de Overeenkomst

Met deze Overeenkomst beogen Partijen de afspraken vast te leggen, die zij hebben gemaakt om de Provincie in staat te stellen na de Sluitingsverklaring te allen tijde de Nazorg uit te voeren op de Omliggende Percelen Hoogheemraadschap, op een wijze zoals de Provincie dat voorstaat, in hoofdzaak volgend uit het Nazorgplan. Deze afspraken omvatten onder meer, maar niet uitsluitend:

(a) de vestiging van zakelijke rechten op Perceel 232 en Perceel 233 ten behoeve van de Provincie, zoals omschreven in artikel 3 van deze Overeenkomst;
(b) de vastlegging van de rechten en verplichtingen over en weer met betrekking tot de Peilbuizen en de Hemelwaterafvoerleiding op respectievelijk Perceel 232 en Perceel 233, tussen het Hoogheemraadschap en de Provincie, zoals omschreven in artikel 4 t/m 7 van deze Overeenkomst.

B. VESTIGING ZAKELIJKE RECHTEN TEN BEHOEVE VAN NAZORG

Artikel 3: Vestiging opstalrechten

1. Partijen komen overeen dat het Hoogheemraadschap eraan zal meewerken dat, ten laste van het aan het Hoogheemraadschap toebehorende Perceel 232 en Perceel 233 en ten behoeve van de Provincie, om niet, en zonder dat daarvoor op al dan niet regelmatig terugkerende tijdstippen een geldsom dient te worden betaald, de volgende rechten van opstal in de zin van artikel 5:101 BW zullen worden gevestigd, welke opstalrechten de Provincie zal aanvaarden met het oog op de uitvoering van de Nazorg, in welk verband heeft te gelden dat de Provincie verplicht zal zijn tot vergoeding van de schade die door dan wel in haar opdracht, in het kader van het gebruik van deze opstalrechten ten behoeve van de Nazorg, wordt toegebracht aan

het Hoogheemraadschap, doch slechts indien en voor zover sprake is van opzettelijk of roekeloos schadeveroorzakend handelen of nalaten:

A. het recht van opstal, inhoudende het recht voor de Provincie om de Peilbuizen, in, op en/of boven (gedeelten van) Perceel 232 aan te brengen, in eigendom te hebben, te houden, te onderhouden, te bemonsteren, te vervangen en/of weg te nemen, wanneer dat naar het oordeel van de Provincie noodzakelijk is ten behoeve van het uitvoeren van de Nazorg, van welke Peilbuizen de locaties schetsmatig zijn aangeduid op de als bijlage 3 aan deze Overeenkomst gehechte kaart;

B. het recht van opstal, inhoudende het recht voor de Provincie om de Hemelwaterafvoerleiding, die deel uitmaakt van de permanente voorziening voor hemelwaterafvoer zoals omschreven paragraaf 2.3.2 van het Nazorgplan, in (een gedeelte van) het Perceel 233, zoals schetsmatig is aangeduid op de aan deze Overeenkomst als bijlage 3 gehechte kaart, aan te brengen, in eigendom te hebben, te houden, te onderhouden en/of te vervangen, wanneer dat naar het oordeel van de Provincie noodzakelijk is ten behoeve van het uitvoeren van de Nazorg, en dat indien de Hemelwaterafvoerleiding naar het oordeel van de Provincie geen functie meer heeft voor de Nazorg, partijen in overleg zullen treden over het beheer en onderhoud van de Hemelwaterafvoerleiding,

waarbij geldt dat de aanleg van nieuwe nazorgvoorzieningen (die niet staan vermeld onder A en B hierboven) voorafgaande schriftelijke toestemming van het Hoogheemraadschap behoeft, en het Hoogheemraadschap deze toestemming in beginsel zal verlenen na een toelichting van de Provincie waarom de nieuwe voorzieningen nodig zijn voor de Nazorg, en deze nieuwe voorzieningen na toestemming van het Hoogheemraadschap tot het opstalrecht zullen behoren,

een en ander onder de bepalingen en bedingen zoals nader uitgewerkt in het als bijlage 4 aan deze Overeenkomst gehechte concept van de notariële akte.

2. Partijen komen overeen dat, indien en voor zover verplaatsing van de Peilbuizen in, op en/of boven Perceel 232 naar het oordeel van de Provincie noodzakelijk is, op andere locaties dan op de kaart in bijlage 3 bij deze Overeenkomst zijn aangeduid, en mitsdien buiten de grenzen van het in artikel 3 lid 1 onder A van deze Overeenkomst genoemde opstalrecht, het Hoogheemraadschap zal meewerken aan de wijziging casu quo vestiging van een opstalrecht op de nieuwe locatie van de Peilbuizen.

3. Partijen komen overeen dat de in lid 1 onder A en B van dit artikel genoemde zakelijke rechten op Perceel 232 en Perceel 233 op de in artikel 8 van deze Overeenkomst genoemde datum en wijze worden gevestigd.

C. OVERIGE BEPALINGEN INZAKE UITVOERING NAZORG EN SCHADE EN AANSPRAKELIJKHEDEN

Artikel 4: Informatieplicht Hoogheemraadschap

1. Partijen komen overeen dat het Hoogheemraadschap de Provincie zal informeren wanneer het Hoogheemraadschap voornemens is de eigendom van Perceel 164, Perceel 232 en/of Perceel 233, geheel of gedeeltelijk in eigendom over te dragen, dan wel enig goederenrechtelijk of persoonlijk gebruiks- of genotsrecht ter zake van Perceel 164, Perceel 232 en/of Perceel 233 te vestigen.

2. De in lid 1 van dit artikel genoemde informatieplicht zal ook gelden voor rechtsopvolgers van het Hoogheemraadschap na toepassing van het kettingbeding in artikel 6.

Artikel 5: Toestemming Provincie voor uitvoering activiteiten

1. Partijen komen overeen dat het Hoogheemraadschap ter plaatse van Perceel 164, Perceel 232 en/of Perceel 233 geen activiteiten, waaronder, maar niet uitsluitend, grondwerkzaamheden en wijzigingen in de terreininrichting, zullen uitvoeren, behoudens indien en voor zover (i) de Provincie voor deze activiteiten op grond van het Nazorgplan vooraf uitdrukkelijk schriftelijke toestemming heeft verleend en (ii) aan overige wet- en regelgeving voor het verrichten van activiteiten nabij een gesloten stortplaats is voldaan.

2. In geval van calamiteiten bij de regionale waterkering op Perceel 164 en/of de primaire waterkeringen op Perceel 232 en Perceel 233 is het Hoogheemraadschap te allen tijde bevoegd om de werkzaamheden met betrekking tot de waterveiligheid te verrichten die het Hoogheemraadschap op dat moment nodig acht, zonder dat daarvoor toestemming van de Provincie nodig is. In dat geval zal het Hoogheemraadschap zo spoedig na het verrichten van deze werkzaamheden de Provincie daarover informeren, via de contactgegevens genoemd in artikel 10 van deze Overeenkomst.

3. Het in lid 1 van dit artikel genoemde toestemmingsvereiste zal ook gelden voor rechtsopvolgers na toepassing van het kettingbeding in artikel 6.

Artikel 6: Ketting- en boetebeding

1. Het Hoogheemraadschap verplicht zich jegens de Provincie, die dit aanvaardt, de verplichtingen als opgenomen in de artikelen 4 t/m 7 van deze Overeenkomst, bij gehele dan wel gedeeltelijke vervreemding van Perceel 232 en/of Perceel 233, alsmede bij iedere vervreemding dan wel verlening van enig goederenrechtelijk of

persoonlijk gebruiks- of genotsrecht ter zake van (een gedeelte van) Perceel 232 en/of Perceel 233, aan de nieuwe eigenaar, beperkt gerechtigde of gebruiker ten behoeve van de Provincie op te leggen, en ten behoeve van deze aan te nemen, en in verband daarmee om de artikelen 4 t/m 7 van deze Overeenkomst woordelijk in de akte van levering, dan wel in de akte van vestiging van een beperkt gebruiks- of genotsrecht op te nemen.

2. Het Hoogheemraadschap verplicht zich jegens de Provincie om te bewerkstelligen dat in iedere akte van levering, dan wel in iedere akte van vestiging van een beperkt gebruiks- of genotsrecht ter zake van Perceel 232 en/of Perceel 233, wordt bepaald dat bij overtreding en/of toerekenbare tekortkoming in de nakoming van de in artikelen 4 lid 1 en 5 lid 1 (informatieplicht en toestemmingsvereiste) en artikel 6 lid 1 (doorleggen van kettingbeding) van deze Overeenkomst bedoelde vereisten, door degene die overtreedt dan wel toerekenbaar tekort komt (dat is: de rechtsopvolger van het Hoogheemraadschap), ten behoeve van de Provincie, na daartoe door de Provincie bij exploot of aangetekende brief in gebreke te zijn gesteld, met inachtneming van een termijn van 5 (zegge: vijf) dagen, een terstond opeisbare boete wordt verbeurd van € 30.000,- (zegge: dertigduizend euro), onverminderd het recht van de Provincie op vergoeding van eventueel geleden schade en onverminderd het recht van de Provincie om tegelijk nakoming van de boete en van de in de artikelen 4 lid 1, 5 lid 1 en 6 lid 1 bedoelde vereisten te verlangen, waarbij partijen overeenkomen dat de werking van artikel 6:92 BW wordt uitgesloten.

Artikel 7: Verantwoordelijkheid overtollig (hemel)water en overstroming

1. Partijen komen overeen dat de Provincie niet aansprakelijk is voor schade, in welke vorm dan ook, die het Hoogheemraadschap als eigenaar van Perceel 164, Perceel 232 en/of Perceel 233 lijdt door de aanwezigheid van overtollig (hemel)water en overstroming, die niet het gevolg zijn van de uitvoering van de Nazorg op de Stortplaats door de Provincie.

2. De in lid 1 van dit artikel genoemde verplichting zal ook gelden voor rechtsopvolgers van het Hoogheemraadschap na toepassing van het kettingbeding in artikel 6.

E. SLOTBEPALINGEN

Artikel 8: Notaris, datum vestiging zakelijke rechten

Partijen komen overeen dat zij meewerken aan het opstellen van de notariële akte(n), ter uitvoering van datgene wat in artikel 3 is overeengekomen over de vestiging van zakelijke rechten, en dat deze notariële akte(n) uiterlijk **21 dagen na inwerkingtreding van deze Overeenkomst** worden verleden en ingeschreven in de

openbare registers ten overstaan van notaris mr. K.L. Lemckert, verbonden aan Pillar Notarissen te Den Haag.

Artikel 9: Aanvulling en/of wijziging van deze Overeenkomst

Deze Overeenkomst kan slechts worden aangevuld of gewijzigd door een schriftelijk stuk dat door Partijen is ondertekend.

Artikel 10: Publiciteit en overige communicatie

Alle correspondentie over deze Overeenkomst vindt plaats via de volgende postadressen en/of e-mailadressen van de op het moment van correspondentie bekende contactpersonen van Partijen dan wel hun advocaten.

Het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
Directie/Afdeling:
t.a.v. afdeling grondzaken
Stationsplein 136 | 1703 WC HEERHUGOWAARD
Postbus 250 | 1700 AG HEERHUGOWAARD
e-mail: grondzaken@hhnk.nl

De Provincie Noord-Holland
Directie Beheer en Uitvoering, sector Bodem en Groen
t.a.v. E.P. de Vos, projectleider nazorg
Houtplein 33 | 2012 DE HAARLEM
Postbus 3007 | 2001 DA HAARLEM
e-mail: post@noord-holland.nl

Bij calamiteiten:
Servicepunt Provincie Noord-Holland | Telefoon 0800 0200 600 (bij dringende zaken buiten kantoortijden automatische doorschakeling naar de telefonische meldingsdienst) | e-mail: servicepunt@noord-holland.nl

Artikel 11: Kosten Overeenkomst

1. De kosten die zijn verbonden aan de notariële akte, zoals bedoeld in artikel 8, en de inschrijving in de openbare registers, alsmede de verschuldigde overdrachts- en/of omzetbelasting, zullen door de Provincie worden gedragen.

2. Onverminderd het bepaalde in het voorgaande lid, dragen Partijen ieder voor zich de eigen kosten die aan (de totstandkoming van) deze Overeenkomst vooraf gingen

dan wel met (de totstandkoming en/of de uitvoering van) deze Overeenkomst gemoeid zijn.

Artikel 12: Toepasselijk recht en forumkeuze

1. Op deze Overeenkomst en alle daaruit voortvloeiende gevolgen is Nederlands recht van toepassing.

2. Partijen leggen eventuele geschillen in verband met deze Overeenkomst ter beslechting voor aan de in eerste aanleg bevoegde rechter van de Rechtbank Noord-Holland.

Artikel 13: Totstandkoming en inwerkingtreding

Deze Overeenkomst komt tot stand en treedt in werking zodra zij door Partijen is ondertekend.

Ondertekening

Deze Overeenkomst heeft 10 genummerde pagina's en heeft de volgende bijlagen:

1. Het Nazorgplan van 16 november 2022;
2. Kadastrale kaart van de Percelen 164, 232 en 233;
3. Situatietekening Peilbuizen en Hemelwaterafvoerleiding;
4. Concept notariële akte.

De genoemde bijlagen maken integraal deel uit van deze Overeenkomst.

Aldus overeengekomen en in tweevoud opgemaakt en ondertekend.

[handtekeningenpagina volgt]

[Handtekeningenpagina – Overeenkomst inzake uitvoering nazorgverplichtingen en vestiging zakelijke rechten op Omliggende Percelen Hoogheemraadschap na sluiting Stortplaats Insteekhaven Den Helder]

Namens **het Hoogheemraadschap**:
Dhr. R.G. Rozemeijer

4-9-2023 Heerhugowaard

(datum) (plaats) (handtekening)

Namens **de Provincie**:
Mevr. L. Molenkamp

22-aug 2023 Haarlem bba

(datum) (plaats) (handtekening)

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. E.P. de Vos

BU/BG

Telefoonnummer +31235143991

vose@noord-holland.nl

Verzenddatum

13 SEP. 2023

Kenmerk

2088498/2090893

Uw kenmerk

Betreft: Ontwerpbesluit sluitingsverklaring stortplaats Insteekhaven te Den Helder

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Het in ontwerp voor gesloten verklaren van stortplaats Insteekhaven te Den Helder vallende onder de Wet milieubeheer

Inleiding

Hierbij bieden wij u ons (ontwerp)besluit aan met betrekking tot het gesloten verklaren van de stortplaats Insteekhaven te Den Helder, vallende onder de Wet milieubeheer.

In paragraaf 8.2 van de Wet milieubeheer (hierna: Wm) zijn regels opgenomen inzake gesloten stortplaatsen. Een en ander ter waarborging dat gesloten stortplaatsen (waarop na 1 september 1996 nog afvalstoffen zijn of worden gestort) ook na sluiting daarvan geen of zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu hebben.
De maatregelen hiervoor worden aangeduid als nazorg (zie ook artikel 8.49 lid 1 en 2 Wm). Ingevolge de nazorgregeling Wm zijn wij als provincie na sluiting van een stortplaats Wm belast met deze eeuwigdurende nazorgverplichting.

Ter bestrijding van kosten van de nazorg van gesloten stortplaatsen Wm is het Nazorgfonds opgericht. Tijdens de exploitatie wordt het doelvermogen op basis van een door ons college goedgekeurd nazorgplan berekend en opgebouwd (d.m.v. jaarlijkse nazorgheffing aan stortplaatsexploitanten en het rendement van het belegd vermogen).
De gedeputeerden belast met de portefeuilles Financiën en Milieu zijn door ons college gemachtigd voor het dagelijks beheer van het Nazorgfonds.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Sluitingsprocedure stortplaats Insteekhaven

Op grond van artikel 8.47 lid 3 van de Wm verklaren wij als College een stortplaats voor gesloten, indien het storten van afvalstoffen is beëindigd en, voor zover een daartoe strekkend voorschrift voor de inrichting geldt, een bovenafdichting is aangebracht en een eindinspectie is uitgevoerd waaruit is gebleken dat aan alle voorschriften, verbonden aan de vergunning voor de stortplaats is voldaan.

Gelet op afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht dient eerst een ontwerp-besluit tot sluiting kenbaar gemaakt te worden. Gedurende zes weken kan eenieder schriftelijk of mondeling een zienswijze inbrengen. Na de zienswijzenperiode zal aan GS het definitieve besluit tot sluiting worden voorgelegd en kan de definitieve sluitingsverklaring worden afgegeven.

In de sluitingsprocedure van de stortplaats is een juridisch onderzoek uitgevoerd alsmede een eindinspectie. In het kader van dit onderzoek zijn de rechten en verplichtingen van de exploitant afgehandeld voor de overdracht ten behoeve van de nazorg. Deze rechten en verplichtingen zijn vastgelegd in de gesloten overeenkomst met de eigenaren van de stortplaats alsmede in de overeenkomsten met de eigenaren van de omliggende percelen waarin nazorgvoorzieningen zijn aangebracht (zie bijlage overeenkomsten). De uitgevoerde eindinspectie (zie bijlage eindinspectie) is doorlopen en afgerond. De informatie uit deze eindinspectie is opgenomen in het namens ons college goedgekeurde definitief Nazorgplan (zie bijlage nazorgplan).

Sluitingsverklaring

Omdat de stortplaats is afgewerkt, de overeenkomsten zijn gesloten, de eindinspectie is uitgevoerd en het definitieve Nazorgplan is goedgekeurd is nu de stortplaats door ons college in ontwerp gesloten verklaard per 1 januari 2024. Conform de Algemene wet bestuursrecht afd. 3.4. wordt het ontwerpbesluit van ons college en de sluitingsverklaring kenbaar gemaakt en gedurende zes weken kan een ieder schriftelijk of mondeling een zienswijze inbrengen. Na deze inspraakperiode zullen wij als college het defitieve besluit nemen tot sluiting en zal de definitieve sluitingsverklaring worden afgegeven, waarna wij als provincie belast zijn met de eeuwigdurende nazorgverplichting van deze stortplaats. De kosten hiervoor komen ten laste van het Nazorgfonds dat hiervoor speciaal is opgericht.

Eindheffing

Bij het definitieve besluit tot het sluiten van de stortplaats zullen wij als college ook het bijbehorende doelvermogen vaststellen. Op basis van het aanwezige vermogen voor deze stortplaats in het Nazorgfonds versus het door ons benodigde vastgestelde doelvermogen zullen wij aan Provinciale Staten een voorstel doen voor het vaststellen van de eindheffing.
Uitgaande van de huidige berekening is de verwachting dat het vast te stellen doelvermogen € 843.977,- zal zijn bij sluiting op 1 januari 2024. Dit bedrag zal ook worden opgenomen in de begroting 2024 van het Nazorgfonds. Het financieel risico van een lagere rekenrente ligt na de sluiting wel bij de provincie.

Tot slot

Het Nazorgfonds is opgericht op grond van artikel 15:47 van de Wm en wordt gevoed door middel van door PS op te leggen nazorgheffingen aan de exploitanten van de stortplaatsen Wm.
Het Nazorgfonds is een zelfstandige, publiekrechtelijke rechtspersoon. Echter, bij onvoldoende middelen op lange termijn zal een beroep gedaan worden op de algemene middelen van de provincie omdat de provincie vanuit de Wm belast is met de nazorgverplichting voor onbepaalde tijd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

4 bijlage(n)
- Ontwerpbesluit sluitingsverklaring
- Nazorgplan incl. GS besluit
- Eindinspectie
- Overeenkomsten eigenaren

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Gedeputeerde Staten

De Vries en Van de Wiel BV
De heer R. Moes
Toetsenbordweg 11
1033 MZ Amsterdam

Verzenddatum

13 SEP. 2023

Kenmerk

2088498/2090852

Uw kenmerk

Betreft: Ontwerpbesluit sluitingsverklaring stortplaats Insteekhaven te Den Helder Wet milieubeheer
Project: Nazorg stortplaatsen Wet milieubeheer

Onderwerp
Beschikking inzake gesloten verklaren van baggerstortplaats Insteekhaven te Den Helder.

Algemeen
Met ingang van 1 april 1998 is de Wet milieubeheer aangevuld met regels om te waarborgen dat gesloten stortplaatsen geen of zo min mogelijk nadelige gevolgen voor het milieu opleveren. Deze regels zijn slechts van toepassing op stortplaatsen waarvoor een vergunning ingevolge artikel 2.1 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is vereist, waar op of na 1 september 1996 afvalstoffen worden gestort. De Wet milieubeheer (Wm) belast, onder werking van de Wabo, Gedeputeerde Staten van de provincie waarin een gesloten stortplaats geheel of in hoofdzaak is gelegen, met de financiële, bestuurlijke en organisatorisch aspecten van de nazorg voor die stortplaats. Op grond van artikel 8.47, derde lid, van de Wm verklaren Gedeputeerde Staten een stortplaats voor gesloten, indien:

1. het storten van afvalstoffen is beëindigd;
2. voor zover een daartoe strekkend voorschrift voor de inrichting geldt, een bovenafdichting is gebracht; en
3. een eindinspectie door het bevoegd gezag is uitgevoerd waaruit is gebleken dat aan alle voorschriften, verbonden aan de vergunning voor de stortplaats, is voldaan en dat ook geen andere maatregelen ingevolge de Wet bodembescherming (Wbb) getroffen dienen te worden door degene die de stortplaats drijft, in geval van verontreiniging of aantasting van de bodem onder de stortplaats.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Vanaf het moment dat hun besluit tot gesloten verklaring van kracht wordt, zijn Gedeputeerde Staten belast met in principe de eeuwigdurende nazorg van de stortplaats. Voor dit besluit volgen wij de procedure omschreven in de afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (Awb)

Beschrijving stortplaats
Onderhavige beschikking heeft betrekking op de baggerstortplaats Insteekhaven. De inrichting is gelegen te Den Helder.

De stortplaats is tot 1990 door Rijkswaterstaat als afgesneden insteekhaven gebruikt voor het bergen van baggerspecie. Milieubeschermende voorzieningen werden in die tijd niet voorgeschreven. In 2006 is de stortplaats opnieuw in exploitatie genomen door VOF 't Oost (samenwerkingsverband van de gemeente Den Helder en De Vries en van de Wiel BV). Hiervoor hebben wij aan VOF 't Oost op 9 mei 2006 (kenmerk 2006/25992) een vergunning verleend op grond van de Wm voor het oprichten en in werking hebben van een inrichting voor het storten van verontreinigde baggerspecie. Deze vergunning is van kracht en de voorschriften lopen totdat alle ter bescherming van het milieu getroffen technische voorzieningen zijn aangebracht en de stortplaats door Gedeputeerde Staten conform de Wm gesloten is verklaard.

Gelet op art.1.2 lid 5 van de Invoeringswet Wabo geldt voor een onherroepelijke vergunning voor categorieën van inrichtingen waar afvalstoffen nuttig worden toegepast of verwijderd, die vóór de inwerkingtreding van de Wabo is verleend, van rechtswege een omgevingsvergunning met een geldigheidstermijn voor onbepaalde tijd. Bij de onderhavige inrichting is dat het geval.
VOF 't Oost is gestart met de exploitatie van de stortplaats onder de Wm. De verleende milieuvergunningen voorzien daarom in milieubeschermende voorzieningen voor zowel het door VOF 't Oost gestorte verontreinigde baggerspecie als het daaronder liggende baggerspecie van Rijkswaterstaat. De aanwezige nazorgvoorzieningen betreffen een monitoring netwerk en een dichte eindafwerkingsconstructie bestaande uit een steunlaag, een folie, een hemelwaterdrainage en een deklaag van grond met een grasvegetatie, alsmede zakbaken. De hemelwaterdrainage loost op het Noordhollandsch Kanaal via een verzamelput en een afvoerleiding door de dijk van het Noordhollandsch Kanaal en een uitstroomvoorziening in de dijk.

De locatie is niet vrij toegankelijk door een aanwezig hekwerk met twee poorten en is ingericht als extensief groen. De nazorgvoorzieningen bevinden zich binnen de hekwerken, uitgezonderd een deel van het monitoring netwerk en een deel van de afvoer op het Noordhollandsch Kanaal.

Van de aangrenzende weg en het aangrenzende verharde terrein stroomt hemelwater af op een goot bij de poort, het laagste punt, en gaat vandaar af mee met de hemelwaterafvoer van het depot. Voor de aangrenzende verhardingen is dit de enige mogelijke afvoer van hemelwater.

Een schermwandconstructie voor de exploitatie aan de zijde van de Waddenzee is nog aanwezig onder maaiveld maar is geen voorziening voor de nazorg.

In het door ons goedgekeurde nazorgplan zijn alle noodzakelijke nazorgmaatregelen beschreven. Het nazorgplan geeft op systematische wijze inzicht in de wijze waarop de nazorg nu en in de toekomst zal worden aangepakt.
In de sluitingsprocedure is een juridisch onderzoek uitgevoerd alsmede een eindinspectie. In het kader van dit onderzoek zullen de rechten en verplichtingen van de VOF 't Oost worden afgehandeld voor de overdracht ten behoeve van de nazorg. De eindinspectie heeft informatie opgeleverd omtrent de staat van de beschermende voorzieningen, het functioneren en de resterende levensduur.
Deze informatie is opgenomen in het nazorgplan.

De in het nazorgplan omschreven maatregelen, activiteiten en kosten daarvan vormen voor de berekening van het doelvermogen en de heffingen een grondslag die op grond van voortschrijdend inzicht kan worden gewijzigd door Provinciale Staten. Dit kan leiden tot aanpassing van het doelvermogen en de heffingen.

Overwegingen
Op de onderhavige stortplaats zijn de in titel 8.2 Wabo opgenomen regels met betrekking tot gesloten stortplaatsen van toepassing, omdat:
a. daarvoor een vergunning als bedoeld in artikel 2.1 Wabo is vereist;
b. daarop op of na 1 september 1996 afvalstoffen zijn gestort.

Het storten van afvalstoffen op onderhavige stortplaats is in 2018 beëindigd.

Door RoyalHaskoning DHV is een eindinspectie uitgevoerd en vastgelegd in het rapport Eindinspectie Baggerstortplaats Insteekhaven Den Helder van 5 december 2022 (kenmerk BH8836-MI-RP-221205-

1118). Uit deze eindinspectie is gebleken dat aan alle in onze vergunning gestelde eisen is voldaan. De geconstateerde problemen zijn opgelost middels gedane herstelwerkzaamheden.

In het door Bodemzorg (kenmerk SF/PR/27349/BOD) opgestelde nazorgplan zijn alle noodzakelijke nazorgmaatregelen beschreven. Dit nazorgplan hebben wij op 8 februari 2023 goedgekeurd.

Besluit
Gelet op het bepaalde in de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht, Wet milieubeheer, de Wet bodembescherming, de vergunning, de eindinspectie, het nazorgplan en onze bovenstaande overwegingen, besluiten wij, de stortplaats Insteekhaven, gelegen te Den Helder op 1 januari 2024 voor gesloten te verklaren.
Deze beschikking heeft betrekking op de inrichting die wij op 9 mei 2006 (kenmerk 2006/25992) vergund hebben en waarvoor wij op 8 februari 2023 (kenmerk1928422/1974304) het nazorgplan hebben goedgekeurd.

Terinzagelegging
Dit betreft een ontwerp-besluit. Wij leggen ons ontwerp-besluit inzake het gesloten verklaren van baggerstortplaats Insteekhaven te Den Helder gedurende 6 weken ter inzage.
U kunt de stukken vinden op:
https://www.noord-holland.nl/Actueel/Terinzageleggingen
https://www.overheid.nl

Zienswijzen
Een ieder kan schriftelijk of mondeling zienswijzen op het ontwerpbesluit kenbaar maken. Hiertoe ligt het ontwerp-besluit gedurende een periode van zes weken ter inzage.
Voor informatie over de plaats van terinzagelegging en de termijn waarbinnen kan worden gereageerd wordt verwezen naar de kennisgeving in het Provinciaal Blad, waarmee dit ontwerp-besluit is gepubliceerd en de website van de provincie.

Zienswijzen kunnen schriftelijk worden ingediend bij Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, Directie B&U, Sector Bodem en Groen, postbus 3007 2001 DA Haarlem of per email: info.div@noord-holland.nl Indien u mondeling een zienswijze wilt indienen, kunt u een afspraak maken via telefoonnummer 023-5143991.

Kopie aan (inclusief ontwerp-besluit GS)
- Burgemeester en Wethouders van de gemeente Den Helder
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
- Het Hoogheemraadschap van Hollands Noorderkwartier

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris voorzitter

M.J.H. van Kuijk A.Th.H. van Dijk

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13235
Extern Zaak ID	2063608
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	14.c
Titel	Financiën en Milieu: Nazorgfonds jaarrekening 2022 (C-agenda Cie bestuur (leidend) en Cie Leefomgeving 16-10-2023)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**16 oktober 2023**

Toelichting

Gedeputeerde Staten stellen de jaarrekening 2022 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland vast. GS is de beheerder van dit fonds. De accountant Publiek Belang heeft de jaarrekening gecontroleerd en akkoord bevonden op voorwaarde dat GS de jaarrekening zonder aanpassingen vaststelt. Het besluit m.b.t. de vaststelling van de jaarrekening 2022 zal ter informatie worden aangeboden aan Provinciale Staten.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M.E.M. Janssen

CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144610

marleen.janssen@noord-holland.nl

Verzenddatum

20 SEP. 2023

Kenmerk

2063608/2107897

Uw kenmerk

Betreft: Nazorgfonds gesloten stortplaatsen - jaarrekening 2022

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Jaarrekening 2022 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen

Hierbij bieden wij u ons besluit met betrekking tot het vaststellen van de jaarrekening 2022 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland:

- jaarstukken 2022 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland;
- controleverklaring accountant bij jaarstukken 2022 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen door Publiek Belang Accountants;
- schriftelijke bevestiging bij de controle van de jaarrekening.

Nazorgfonds algemeen

Het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (hierna te noemen het Nazorgfonds) is bij besluit van Gedeputeerde Staten op 21 december 1999 opgericht en is een aparte publiekrechtelijke rechtspersoon. Wij vormen het algemeen bestuur en zijn tevens belast met het beheer van het Nazorgfonds (artikel 15.47, lid 4 Wet milieubeheer). De gedeputeerden belast met de portefeuilles Financiën en Milieu zijn door ons als College gemachtigd voor het dagelijks beheer van het Nazorgfonds en de jaarrekening en begroting vast te stellen. Dit is vastgelegd in het vastgestelde reglement Nazorgfonds 2019.

De jaarrekening van het Nazorgfonds wordt op basis van eigen grondslagen opgesteld. Omdat het Nazorgfonds een aparte publiekrechtelijke rechtspersoon is valt het niet onder het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (BBV).

Beleggingsresultaat

Gedeputeerde Staten hebben op 5 november 2019 (1308898/1308902) een geactualiseerd beleggingsstatuut voor het Nazorgfonds vastgesteld

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

met daarin een streefportefeuille van een strategische beleggingsmix van 70% vastrentende waarden en 30% aandelen. ASR Vermogensbeheer verzorgt voor het Nazorgfonds de vermogensbeheerrelatie.
Eind 2020 bestaat de beleggingsportefeuille uit € 20,3 miljoen bij vermogensbeheerder Blackrock, € 8,2 miljoen bij vermogensbeheerder Amundi en € 19,4 miljoen in een obligatieportefeuille. Daarnaast is € 2,8 miljoen euro ondergebracht bij de provincie Noord-Holland binnen het schatkistbankieren ter voorkoming van negatief rendement bij obligaties en spaarrekeningen.

In 2022 is een rendement van -13,06 % toegerekend aan de reserves open stortplaatsen en de voorziening gesloten stortplaatsen.

Beleggingsstrategie

De doelvermogens die nodig zijn voor stortplaatsen in de nazorgfase worden aan de hand van een berekening met het IPO rekenmodel van het op lange termijn te behalen rendement op het Nazorgfonds bepaald. Provinciale Staten hebben op 8 december 2003 de te hanteren rekenrente in het IPO rekenmodel nazorg op 5% met een inflatie van 2% vastgesteld.

Het dagelijks bestuur (Gedeputeerde Financiën en Gedeputeerde Milieu) van het Nazorgfonds hebben opdracht gegeven om een nieuwe Asset Liability Managementstudie (hierna ALM) uit te laten voeren gezien de marktomstandigheden ten aanzien van de te verwachten lagere rendementen dan de rekenrente. Begin 2023 zijn de uitgangspunten voor de ALM studie uitgewerkt en momenteel wordt de studie uitgevoerd. De eerste resultaten worden in het najaar verwacht.

Accountantscontrole Jaarrekening 2022

De jaarrekening 2022 is door onze huidige huisaccountant van de provincie Noord-Holland gecontroleerd. Het accountantskantoor van Publiek Belang heeft een controleverklaring 2022 afgegeven.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk
3 bijlage(n)

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

- Jaarrekening 2022 Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland;
- Controleverklaring Jaarrekening 2022;
- Schriftelijke bevestiging bij de controle van de jaarrekening 2022.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Publiek Belang Accountants B.V.
De heer drs. M.E. Dubbelman RA
Sir Winston Churchillaan 370 F442
2285SJ Rijswijk

Nazorgfonds gesloten stortplaatsen Noord-Holland
Uw contactpersoon
W. Kegel
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235143679
kegelw@noord-holland.nl

Verzenddatum
28-06-2023

Kenmerk
2063608/2063766

Uw kenmerk

Betreft: Bevestiging bij de jaarrekening 2022 van Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland

Geachte heer Dubbelman,

Deze bevestiging bij de jaarrekening wordt afgegeven in samenhang met uw opdracht tot controle van de jaarrekening 2022 van Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland die gericht is op het geven van een oordeel over het getrouwe beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Provincie Noord-Holland per 31 december 2022 en van het resultaat over 2022 in overeenstemming met de door de entiteit gekozen eigen grondslagen zoals opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Wij hebben, voor zover wij dat noodzakelijk en relevant achten om ons adequaat te informeren, navraag gedaan bij leidinggevenden en medewerkers van de entiteit met relevante kennis en ervaring. Dienovereenkomstig, bevestigen wij het volgende:

Jaarrekening
1. Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor het opmaken van de jaarrekening in overeenstemming met de door de entiteit gekozen eigen grondslagen zoals opgenomen in de toelichting op de jaarrekening. Wij zijn onze verantwoordelijkheden voor het opmaken van de jaarrekening 2022 nagekomen met inbegrip van de getrouwe weergave van deze jaarrekening, zoals omschreven in de voorwaarden van de controleopdracht (zie de opdrachtbevestiging d.d. 9 juli 2022).

2. Alle transacties zijn geboekt in de financiële administratie en zijn weergegeven in de jaarrekening.

3. Wij zijn van mening dat de significante veronderstellingen die zijn gehanteerd bij het maken van schattingen redelijk zijn.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

4. Alle gebeurtenissen, die zich hebben voorgedaan na de datum van de jaarrekening en waarvoor een aanpassing of toelichting is vereist, zijn aangepast of toegelicht.

5. Wij zijn van mening dat de invloeden van niet-gecorrigeerde afwijkingen, afzonderlijk of geaggregeerd, niet van materieel belang zijn voor de jaarrekening als geheel. Een overzicht van de niet-gecorrigeerde afwijkingen is als bijlage bij deze brief opgenomen.

6. In de jaarrekening is alle bij ons bekende informatie opgenomen die relevant is voor onze inschatting met betrekking tot het vermogen van de entiteit om haar continuïteit te handhaven.

Andere informatie
7. Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor het opstellen van de andere informatie in de jaarstukken 2022, waaronder het jaarverslag en de overige gegevens.

8. Wij bevestigen dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de door de entiteit gekozen eigen grondslagen zoals opgenomen in de toelichting op de jaarrekening vereist is.

Aan u verstrekte informatie
9. Wij hebben u alle relevante informatie en toegang verschaft zoals is overeengekomen in de voorwaarden van de controleopdracht. Dit omvat (bijvoorbeeld):

- Alle informatie die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening waaronder inzage in de gehele administratie, de daaraan ten grondslag liggende gegevens en alle notulen van gedeputeerde staten voor zover van toepassing, samenvatting van acties van vergaderingen gehouden na het einde van de periode van welke de notulen nog niet zijn opgemaakt, namelijk gehouden op 13-12-2022;
- Aanvullende informatie die u heeft gevraagd, voor uw controlewerkzaamheden; en
- Onbeperkte toegang tot personen van onze organisatie die relevant zijn voor uw controle van onze jaarrekening.

Fraude en het voldoen aan wet- en regelgeving
10. Onder de term fraude wordt verstaan een opzettelijke handeling door één of meer personen uit de kring van de leiding, de organen belast met governance, het personeel of derden, waarbij misleiding wordt gebruikt om een onrechtmatig of onwettig voordeel te behalen. Ook afwijkingen die voortkomen uit het onrechtmatig onttrekken en doen toevloeien van waarden aan de entiteit, waaronder het ongeautoriseerd bezwaren van activa, vallen hieronder. Frauduleuze financiële verslaggeving omvat opzettelijke afwijkingen of het weglaten van bedragen of toelichtingen in de jaarrekening om gebruikers te misleiden.

11. Wij erkennen onze verantwoordelijkheid voor het opzetten, implementeren en onderhouden van de maatregelen van interne beheersing gericht op het voorkomen en detecteren van fraude.

12. Wij hebben de resultaten gemeld van onze inschatting van het risico dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten die het gevolg zijn van fraude.

13. Wij hebben onze kennis verstrekt met betrekking tot fraude en vermoede fraude die op de entiteit van invloed zijn en waarbij betrokken zijn:

- het management;
- werknemers die een belangrijke rol spelen bij de maatregelen van de interne beheersing; of
- anderen in het geval dat de fraude een effect zou kunnen hebben dat van materieel belang is voor de jaarrekening.

14. Wij hebben u op de hoogte gesteld van alle aantijgingen van fraude of van vermoede fraude die op de financiële overzichten van de entiteit van invloed zijn en waarvan wij kennis hebben verkregen via werknemers, voormalige werknemers, analisten, regelgevers of toezichthouders of via anderen.

15. Wij hebben u inlichtingen verstrekt omtrent alle bekende gevallen of vermoedens van het niet-naleven van wet- en regelgeving, waarmee bij het opstellen van de jaarrekening rekening moet worden gehouden.

Verbonden partijen

16. Wij hebben de bij ons bekende informatie met betrekking tot de identificatie van verbonden partijen en aangaande transacties met deze partijen volledig aan u verstrekt.

17. De relaties en transacties met verbonden partijen zijn op passende wijze in de jaarrekening verwerkt en toegelicht in overeenstemming met de door de entiteit gekozen eigen grondslagen zoals opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Verplichtingen en claims

18. Wij hebben alle bekende actuele of mogelijke rechtszaken en claims waarvan de effecten moeten worden overwogen bij het opmaken van de jaarrekening aan u bekendgemaakt, alsmede verwerkt en toegelicht in de jaarrekening in overeenstemming met de door de entiteit gekozen eigen grondslagen zoals opgenomen in de toelichting op de jaarrekening.

Aanvullende bevestigingen
19. Wij hebben geen voornemens die een invloed van materieel belang zouden kunnen hebben op de huidige boekwaarde van de activa en passiva zoals opgenomen in de jaarrekening, dan wel op de rubricering daarvan.

20. Wij zijn van mening dat er geen bijzondere waardeverminderingen dienen te worden doorgevoerd met betrekking tot activa, waaronder de beleggingen, die in de balans zijn opgenomen.

21. Het economisch eigendom van de activa berust bij de entitieit. Er zijn geen andere pand- of hypotheekrechten gevestigd op de activa van de entiteit.

Hoogachtend,

Mw. Rosan kocken

De gedeputeerde belast met de provinciale financiën in de functie van dagelijks

bestuurder van het Fonds.

1 Bijlage: Overzicht van niet-gecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening

Bijlage - Overzicht van niet-gecorrigeerde afwijkingen in de jaarrekening

Tijdens de uitvoering van onze controlewerkzaamheden worden bevindingen verzameld inzake de door u verantwoorde bedragen en de bedragen die naar onze mening zouden moeten zijn verantwoord bij de toepassing van grondslagen voor de financiële verslaggeving. Onderstaand is een overzicht gegeven van die ongecorrigeerde bevindingen.

Aard van de afwijkingen	**Getrouwheid**
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.V.T.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	N.V.T
Totaal **getrouwheidsfouten**	**N.V.T.**

Communicatie over de niet-gecorrigeerde controleverschillen

n.v.t.

Provincie Noord-Holland

Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

Jaarstukken 2022

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Inhoudsopgave

1. **Bestuursverslag 2022** 2

1.1. Algemeen 2
1.2. Reserve per geopende stortplaats 3
1.3. Reserve gesloten stortplaatsen 3
1.4. Beleggingsresultaat 4
1.5. Beleggingsstrategie 4
1.6. Risico's 5
1.7. Nazorgplannen en sluiting 6

2. **Jaarrekening 2022** 9

2.1. Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022 9
2.2. Exploitatierekening over 2022 10

3. **Toelichting op de balans en exploitatierekening** 11

3.1. Algemene toelichting 11
3.2. Algemene grondslagen 11
3.3. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva 12
3.4. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat 12
3.5. Totstandkoming en verwerking opbrengsten Nazorgheffing 13
3.6. Nazorg via Reserves 13

4. **Toelichting op de balans** 15

4.1. Activa 15
4.2. Passiva 16

5. **Toelichting op de exploitatierekening** 18

5.1. Baten 18
5.2. Lasten 19
5.3. Exploitatieresultaat 20
5.4. Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) 20

6. **Overige gegevens** 22

7. **Bijlagen** 23

7.1. Tarieventabel 2022 23
7.2. Specificatie Reserves geopende stortplaatsen 23
7.3. Specificatie Reserve gesloten stortplaatsen 23

PUBLIEK BELANG accountants

TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

1. Bestuursverslag 2022

1.1. Algemeen

Hierbij bieden wij de jaarrekening 2022 van het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland aan. In het reglement Nazorgfonds is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten de jaarrekening en begroting vaststellen en deze binnen vier weken na vaststelling in het kader van de actieve informatieplicht aanbieden aan Provinciale Staten. Dit komt voort uit de Wet dualisering provinciebestuur en de positie van het Nazorgfonds als een aparte publiekrechtelijke rechtspersoon.

Het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (hierna het Nazorgfonds) is bij besluit van Gedeputeerde Staten van 21 december 1999 opgericht.

De aanleiding tot het oprichten van het Nazorgfonds is het volgende:
In de Wet milieubeheer (hierna Wm) is een regeling opgenomen voor de nazorg van stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet voor 1 september 1996 is beëindigd (Titel 8.3 en 15.11). Deze regeling is op 1 april 1998 in werking getreden. De provincie wordt hierdoor financieel en bestuurlijk verantwoordelijk voor de nazorg van de in de provincie gelegen stortplaatsen die op of na 1 september 1996 zijn of worden gesloten.
Artikel 15.47 Wm verplicht Gedeputeerde Staten een fonds op te richten en te beheren. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie bij de exploitanten van de stortplaatsen zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999 de Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999 vastgesteld (hierna Verordening). Het Fonds is op grond van artikel 15.47 Wm een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan.

Provinciale Staten hebben op 8 december 2003 (Voordracht 81-2003) de te hanteren rekenrente voor de nazorg op 5% met een inflatie van 2% vastgesteld. Gedeputeerde Staten hebben op 5 november 2019 een aangepast reglement nazorgfonds 2019 alsmede een aangepast beleggingsstatuut nazorgfonds 2019 vastgesteld voor het Nazorgfonds.

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De WNT stelt een maximum aan de beloning van topfunctionarissen (de hoogste leiding en de laag direct daaronder die belast zijn met de dagelijkse leiding van de organisatie als geheel) in de publieke en semipublieke Sector. Daarnaast bevat de WNT bepalingen over de in de jaarrekening op te nemen

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

beloningsinformatie met een bezoldiging boven de voor de organisatie geldende maximumbeloning. Het Nazorgfonds valt onder de werkingssfeer van het WNT. Aangezien het bestuur van het Nazorgfonds bestaat uit gedeputeerden van de Provincie NH en deze functionarissen geen bezoldiging ontvangen vanuit het Nazorgfonds vindt er geen overschrijding van de norm plaats (zie paragraaf 6.4).

Door afronding op hele euro's kunnen de eindbedragen van de tellingen met maximaal € 1,- van elkaar verschillen.

1.2. Reserve per geopende stortplaats

In bijlage 8.2 tabel 19 is de stand van de reserve per geopende stortplaats per ultimo 2022 opgenomen. De middelen in deze reserves bestaan uit de in de over de jaren 1999 tot en met 2022 op basis van de Verordening door de provincie geïnde en aan het Fonds overgemaakte heffingen, alsmede de aan de reserves toegerekende rente berekend aan de hand van het door het Nazorgfonds over die jaren bereikte beleggingsresultaat en de onttrokken beheerkosten.

De tarieventabel, behorende bij de Verordening, (zie bijlage 8.1 tabel 18) wordt per jaar opgesteld. De in de tarieventabel opgenomen doelvermogens zijn berekend op basis van nazorgplannen en de IPO rekenmodellen. In de tarieventabel wordt naast de start van de nazorg ook het verwachte laatste jaar van heffing aangegeven. Belangrijk is dat, als een stortplaats in de nazorgfase (de fase na sluiting) komt en de sluitingsverklaring door Gedeputeerde Staten is afgegeven, in het nazorgfonds het bedrag van het doelvermogen aanwezig is. Na het afgeven van de sluitingsverklaring door Gedeputeerde Staten zal een financiële eindafrekening worden opgesteld om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats.

Gedeputeerde Staten stellen voorlopig de hoogte van het doelvermogen en de eindheffing vast. Provinciale Staten zullen op voorstel van Gedeputeerde Staten definitief de hoogte van het doelvermogen en de eindheffing vaststellen.
Na sluiting van een stortplaats zal het (doel)vermogen worden overgeheveld van de reserve per stortplaats naar de Reserve gesloten stortplaatsen.

1.3. Reserve gesloten stortplaatsen

In bijlage 8.3 tabel 20 is de stand van de Reserve gesloten stortplaatsen per ultimo 2022 berekend. De middelen in deze reserve bestaan uit een overboeking van middelen van de reserves per geopende stortplaats voor de door Gedeputeerde Staten gesloten verklaarde stortplaatsen alsmede de aan de reserve toegerekende rente berekend aan de hand van het door het Nazorgfonds bereikte beleggingsresultaat en de onttrokken beheerkosten.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Gedeputeerde Staten hebben op 1 januari 2011 (2011-7635) de stortplaats De Poel gesloten verklaard en op 12 december 2011 (Voordracht 99-2011) is door Provinciale Staten de definitieve eindheffing vastgesteld.

De uitvoering van de nazorg van stortplaats De Poel is conform de raamovereenkomst Nazorg, vastgelegd tussen Afvalzorg Bodemservice BV en de provincie, per 28 november 2017 via een 10-jarige beheersovereenkomst ondergebracht bij Afvalzorg Bodemservice B.V. De kosten hiervan worden ten laste gebracht van de reserve gesloten stortplaatsen.

1.4. Beleggingsresultaat

Op basis van het aangepast beleggingsstatuut bestaat de huidige beleggingsmix uit:
- 20,3 miljoen in beleggingsportefeuille bij vermogensbeheerder Blackrock,
- 8,2 miljoen in beleggingsportefeuille bij vermogensbeheerder Amundi,
- 19,4 miljoen in een obligatieportefeuille,
- 2,8 miljoen bij de Provincie NH

In 2022 is een rendement van -13,06% vanuit de beleggingsmix toegerekend aan de reserves. In 2022 hebben zowel de obligaties als de fondsen een negatief rendement behaald. Er is ook een deel van het vermogen bij de provincie Noord-Holland ondergebracht binnen het schatkistbankieren waar geen rendement is behaald.

1.5. Beleggingsstrategie

De doelvermogens die nodig zijn voor stortplaatsen in de nazorgfase worden aan de hand van op lange termijn te behalen rendement op het Nazorgfonds berekend. Gedeputeerde Staten hebben hun beleggingsstrategie ingericht op de door Provinciale Staten vastgestelde rekenrente. In verband met te lage rendementsverwachting is niet gekozen voor schatkistbankieren. Binnen de Wet is voor het Nazorgfonds een uitzondering gemaakt ten aanzien van het verplicht schatkistbankieren. Gezien de doelstelling van het Nazorgfonds is aangegeven dat minimaal 42% van het belegd vermogen in risicomijdende beleggingen moet worden ondergebracht zoals deposito's en staatsobligaties conform het huidige beleggingsstatuut van het Fonds.

Gedeputeerde Staten hebben op 5 november 2019 (1308898/1308902) een geactualiseerd beleggingsstatuut voor het Nazorgfonds vastgesteld met daarin een streefportefeuille van een strategische beleggingsmix van 70% vastrentende waarden en 30% aandelen. ASR Vermogensbeheer verzorgt voor het Nazorgfonds de vermogensbeheerrelatie.

Het dagelijks bestuur (Gedeputeerde Financiën en Gedeputeerde Milieu) van het Nazorgfonds hebben opdracht gegeven om een nieuwe Asset Liability Managementstudie (hierna ALM) uit te laten voeren gezien de marktomstandigheden

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

ten aanzien van de te verwachten rendementen. De marktomstandigheden zijn dat aanhoudend lagere rendementen op het vermogen worden behaald in het Nazorgfonds ten opzichte van de rekenrente. Bij de bepaling van de uitgangspunten voor de ALM wordt tevens gekeken naar de rekenrente en de risico's. Deze ALM dient inzicht te geven in de beleggingsdoelstelling voor de lange termijn onder minimalisering van het risico. De resultaten van de ALM-studie worden in samenhang met de uitgangspunten van de eindrapportage "Rekenrente nazorgfondsen stortplaatsen" die is opgesteld in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Deze eindrapportage is onderdeel van het onderzoek naar de rekenrente stortplaatsen en is op 12 juli 2022 gereed gekomen.

In de beleggingscommissie van het Nazorgfonds, waarin de stortplaatsexploitanten Afvalzorg en Sortiva ook zitting hebben, wordt gekeken naar de te hanteren uitgangspunten voor de ALM. Omdat de te hanteren lagere rekenrente met bijbehorende risico's en marktomstandigheden grote impact heeft op de op te brengen (doel) vermogens door de stortplaatsexploitanten zullen meerdere scenario's worden bekeken.

De duiding van de eindrapportage "Rekenrente nazorgfondsen stortplaatsen" heeft in het einde van 2022 plaatsgevonden en is besproken met het dagelijks bestuur van het Nazorgfonds. Deze bespreking is gebruikt als input voor het bepalen van de uitgangspunten van de ALM studie. Deze uitgangspunten zijn in het eerste kwartaal van 2023, in samenspraak met de beleggingscommissie, uitgewerkt. De feitelijke uitvoering van de ALM studie is daarmee in het tweede kwartaal van 2023 van start gegaan en zal het derde kwartaal 2023 worden afgerond.

1.6. Risico's

De provincie draagt het financiële risico indien in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen. In de ALM van 2010 is door het advieskantoor op het gebied van Finance en Risk Management naast het vermogensbeheer van het Nazorgfonds ook naar de volgende risico's gekeken:

- de realisatie van beleggingsdoelstellingen voor de lange termijn onder minimalisering van het risico;
- een verdere optimalisatie van rendement en een beperking van de risico's voor de korte termijn door tactische aansturing van de beleggingsportefeuille.

De bovenstaande risico's worden opnieuw bekeken in de lopende ALM studie.

Een niet toereikend fondsvermogen kan onder meer ontstaan door:

- een exploitant die niet in staat is de heffingen te voldoen;
- te weinig rendement op belegd vermogen;
- aanpassing rekenrente door Provinciale Staten;

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

- een ernstige afwijking van het inflatiepercentage;
- wijziging van het fiscale regime;
- het hoger uitvallen van de kosten van de nazorg en
- het aansprakelijk stellen van de provincie door derden.

Daarnaast kunnen de kosten positief worden beïnvloed door technische ontwikkelingen in de toekomst. In het fonds wordt per stortplaats als onderdeel van het doelvermogen ook een risico-opslag opgenomen en vastgesteld.

Binnen de Wm heeft Gedeputeerde Staten de mogelijkheid om zekerheidstelling (in welke vorm dan ook) te verlangen van een exploitant die een stortplaats drijft. Tot op heden is van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt om de volgende redenen.

- heeft een drukkend effect op de armslag van de exploitant en brengt kosten met zich mee;
- meer dan vijftig procent van het totale doelvermogen zit al in het Fonds;
- de grootste aandeelhouders van de stortplaatsen binnen Noord-Holland zijn overheden:
  - NV Afvalzorg Holding (stortplaatsen Nauerna, Schoteroog, Hollandse Brug, Wieringermeer) hiervan is de provincie 90 % aandeelhouder;
  - Sortiva BV (stortplaats Sortiva Alkmaar) hiervan is de HVC 50% aandeelhouder, 48 gemeenten en 8 waterschappen zijn 100% aandeelhouder van HVC;
  - Milieupark Oost (stortplaats Insteekhaven) hiervan is de gemeente Den Helder 50% aandeelhouder.

Alles overziend is het onwaarschijnlijk dat op korte en middellange termijn een financieel risico voor de provincie zal ontstaan. Wel zal regelmatig een heroverweging ten aanzien van de risico's moeten blijven plaats vinden. Voor de lange termijn (eeuwigdurende nazorg) is dit risico niet uit te sluiten.

1.7. Nazorgplannen en sluiting

Op 17 april 2018 (1023688) hebben Gedeputeerde Staten de beleidsregels voor toetsing van nazorgplannen stortplaatsen Noord-Holland gewijzigd. Het betreft een toetsingskader voor het beoordelen van nazorgplannen en de berekening van het doelvermogen voor stortplaatsen vallende binnen de Wet Milieubeheer. De exploitanten zijn per brief op de hoogte gesteld en verzocht de herziene nazorgplannen in te dienen.

Voor de stortplaats Nauerna en Amerikahaven zijn concept nazorgplannen ingediend en hierover vinden gesprekken plaats. De sluiting van de Nauerna staat gepland in 2032 omdat deze stortplaats uitstel heeft verkregen voor de aanleg van een bovenafdichting in verband met pilot duurzaam stortbeheer. De sluiting van de Amerikahaven staat gepland in 2030.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

De stortplaatsen Insteekhaven, Hollandse Brug en Schoteroog zitten in de sluitingsprocedure. Het doorlopen van de sluitingsprocedure van de Insteekhaven vergt veel meer tijd in verband met de uitkomsten van de eindinspectie en het juridisch onderzoek. Alsmede het verkrijgen van het definitieve nazorgplan, de overeenkomsten en de notariële akten. Na afronding van de sluiting van de Insteekhaven zal de sluitingsprocedure Hollandse Brug de volledige aandacht krijgen.
Hierdoor zijn in 2022 geen eindheffingen (voorlopige naheffing) opgelegd voor de Insteekhaven en Hollandse Brug en zijn er geen nazorgkosten gemaakt voor deze stortplaatsen.

Het definitieve nazorgplan van de Insteekhaven is gereed gekomen en namens GS is dit plan is op 8 februari 2023 definitief goedgekeurd. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd op de overeenkomsten met de eigenaren van de stortplaats en omliggende percelen. Dit ter waarborg voor de toegang, gebruik en vervanging van de aangebrachte nazorgvoorzienegen. Op basis van de overeenkomsten wordt de erfpacht van de stortplaats als opstalrechten van de nazorgvoorzieningen in notariële akten in het kadaster vastgelegd. Verwachting is dat in zomer de stortplaats door GS wordt gesloten verklaard conform de Wm.

De exploitant van de stortplaatsen Hollandse Brug en Schoteroog heeft aan de provincie Noord-Holland een verzoek gedaan om op basis van een ingediend onderzoekrapport een uitspraak te doen over de verlengde levensduur van de door hun aangebrachte alternatieve bovenafdichting (lekdetectie met HDPE folie).
De uitspraak over de levensduur dient als basis voor de definitieve nazorgplannen van Hollandse Brug en Schoteroog. De provincie heeft een advies gevraagd aan de Advies Kamer Stortbesluit (AKS) om een onafhankelijk oordeel te geven op het rapport met de resultaten van onderzoek naar de levensduur van de folie. AKS heeft naar aanleiding van onze opmerkingen het eerder gegeven advies aangepast en op 11 maart 2022 aangeboden. Op basis van dit advies en het onderzoeksrapport van de exploitant zal de provincie in de zomer 2023 een besluit nemen over de levensduur van de aangebrachte alternatieve bovenafdichtingen op Hollandse brug en Schoteroog.

De verwachting is dat het definitieve nazorgplan van Hollandse Brug mede aan de hand van het besluit omtrent de levensduur van de bovenafdichting eind 2023 gereed zal zijn. De planning is om de stortplaats Hollandse Brug begin 2024 te gaan sluiten en daarna de stortplaats Schoteroog.

Voor de stortplaatsen Sortiva en Wieringermeer worden de herziene nazorgplannen in 2024 verwacht. De sluiting van de stortplaats Sortiva is voorzien in 2038 en dit van Wieringermeer in 2065.

In het onderstaande geven wij de stand bij het opstellen van de begroting 2023 (augustus 2022) met betrekking tot de nazorgplannen, sluitingsverklaringen en de start van de nazorg weer. Waarbij het besluit op nazorgplan van de Insteekhaven begin

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

2023 gereed is gekomen en dat de start van de nazorg van de Insteekhaven, Hollandse Brug en Schoteroog later zullen gaan plaats vinden.

Tabel 1.

	Nazorgplannen open	GS-besluit	Datum	Doelvermogen (€)	Start nazorg
1.	Nauerna	2010-27616*	11-5-2010	32.473.215	1-1-2032
2.	Hollandse Brug	2001-27922	11-10-2001	10.393.881	1-1-2024
3.	Schoteroog	341750/37994	25-6-2014	9.334.294	1-7-2024
4.	Wieringermeer	2012-27161	24-5-2012	23.540.040	1-1-2065
5.	Sortiva	809054/853558	13-9-2016	12.316.230	1-1-2038
6.	Amerikahaven	2000-36763	6-11-2000	1.307.265	1-1-2030
7.	Insteekhaven	1928622/1974304	8-2-2023	1.105.156	1-7-2023

* van rechtswege goedgekeurd

	Nazorgplannen gesloten	GS-besluit	Datum	Doelvermogen (€)	Start nazorg
	De Poel	2010-10387	3-3-2010	448.653	2011

Bij de berekening van de doelvermogens zijn de volgende uitgangspunten gebruikt:
- Rekenrente: 5%
- Inflatie: 2%
- Percentage onvoorzien: 10%
- Apparaatskosten variabel percentage: 3%

Apparaatskosten basisbedrag, kosten rapportage en evaluatie en communicatiekosten zijn stortplaats specifiek en worden vastgesteld op basis van inschatting management en in overleg met stortplaatshouder, vastgelegd in de nazorgplannen.

Tabel 2.

	Sluitingsverklaringen	GS-besluit	Datum	Doelvermogen (€)	Start nazorg
1.	De Poel	2011-7635	17-2-2011	448.653	2011

Haarlem, ...

Voor en namens het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen Noord-Holland,
Leden van het Dagelijks Bestuur Fonds Nazorg stortplaatsen Noord-Holland,

Rosan Kocken,

gedeputeerde financiën provincie Noord-Holland

Jeroen Olthof

gedeputeerde milieu provincie Noord-Holland

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

2. Jaarrekening 2022

2.1. Balans na resultaatbestemming per 31 december 2022

Tabel 3.

		2022 (€)	2021 (€)
ACTIVA	**§ 5.1**		
Financiële vaste activa	tabel		
Obligaties	5	19.382.036	12.763.671
Fondsen	6	28.462.116	33.130.886
Vlottende activa			
Overlopende activa	7	3.055.900	13.024.301
Liquide middelen	8	386.385	92.902
Totaal activa		**51.286.437**	**59.011.761**
PASSIVA	**§ 5.2**		
Eigen Vermogen	tabel		
Reserve stortplaatsen	9	50.685.750	58.350.046
Reserve gesloten stortplaatsen	11	538.600	647.297
Vlottende passiva			
Overlopende passiva	10	62.088	14.419
Totaal passiva		**51.286.437**	**59.011.761**

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

2.2. Exploitatierekening over 2022

Tabel 4.

		Werkelijk 2022 (€)	Begroting 2022 (€)	Werkelijk 2021 (€)
Baten	**§ 6.2**			
	tabel			
Opbrengst Nazorgheffing	11	18.000	18.000	0
Opbrengst voorlopige naheffing		0	-645.543	0
Koerswinst fondsen	12	-4.668.770	647.634	3.993.659
Koerswinst obligaties	12	-3.337.095	1.511.147	-684.936
Dividenden fondsen	12	29.066	83.000	31.060
Rente obligaties	12	271.981	280.000	252.338
Rentebaten	12	2.151	0	-340
Totaal baten		**-7.684.669**	**1.894.238**	**3.591.781**
Lasten	**§ 6.2**			
	tabel			
Beheerkosten geopende stortplaatsen:				
a. Financieringskosten	14	17.521	16.324	24.039
b. Accountantskosten	14	12.578	24.693	11.816
c. Inhuurkosten deskundigen	14	19.824	39.122	8.251
d. Apparaatskosten provincie	14	27.390	19.920	27.280
Beheerkosten gesloten stortplaatsen:				
a. Financieringskosten	14	88	2.425	133
b. Accountantskosten	14	63	3.668	65
c. Inhuurkosten deskundigen	14	100	5.811	46
d. Apparaatskosten provincie	14	2.490	9.960	2.480
Nazorgkosten gesloten stortplaats	14	8.271	85.041	24.778
Totaal lasten		**88.325**	**206.965**	**98.888**
Exploitatieresultaat	**§ 6.3**			
Totaal	15	**-7.772.993**	**1.687.273**	**3.492.893**

Het exploitatieresultaat van € -7.772.993,40 is conform artikel 7 van het Reglement toegerekend aan de Reserve per geopende stortplaats en de Reserve gesloten stortplaatsen. De beheer- en nazorgkosten worden in paragraaf 6.2 (tabel 15) gespecificeerd en toegelicht.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

3. Toelichting op de balans en exploitatierekening

3.1. Algemene toelichting

De activiteiten van het Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland bestaan voornamelijk uit:

1. Beheer van betaalde nazorgheffingen
2. Uit het Fonds bestrijden van de kosten door de provincie gemaakt voor de nazorg van gesloten stortplaatsen

Activiteiten vinden uitsluitend plaats in Nederland.

Vestigingsadres, rechtsvorm en inschrijfnummer handelsregister
Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland is feitelijk gevestigd op Dreef 3, Provinciehuis, 2012HR Haarlem en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 50749331

Schattingen
Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het Nazorgfonds zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het Nazorgfonds schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

3.2. Algemene grondslagen

Eigen grondslagen
De jaarrekening wordt opgesteld op basis van eigen grondslagen. Met betrekking tot de geopende en gesloten stortplaatsen heeft het Nazorgfonds haar wettelijke verplichting tot eeuwigdurende nazorg niet als verplichting (voorziening) op haar balans opgenomen. Het gehele saldo van activa en passiva is als eigen vermogen (reserve) opgenomen. Argument hiervoor is dat de benodigde doelvermogens van de geopende stortplaatsen niet op voldoende betrouwbare wijze berekend zijn. Ze zijn gebaseerd op voorlopige aanslagen. Bovendien is er nog geen concrete verplichting tot nazorg voor de geopende stortplaatsen. Bij sluiting van de stortplaats wordt de berekening van het doelvermogen geactualiseerd. Het doelvermogen voor deze stortplaats is dan definitief en wordt dan in de jaarrekening als reserve gesloten

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

stortplaatsen opgenomen. Voorafgaand aan dat moment zijn de gelden opgenomen in een reserve per geopende stortplaats.

Dit op basis van het geldende reglement Nazorgfonds 2019 dat bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 5 november 2019 is vastgesteld.

Voorts wordt in het kader van de eigen grondslagen een eigen indeling van de Exploitatierekening gehanteerd, waarmee beter inzicht wordt gegeven in de specifieke baten en lasten van het fonds, alsmede in de verdeling van de lasten over geopende en gesloten stortplaatsen.

Vergelijking met voorgaand jaar
De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar.

3.3. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Activa en passiva worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

De fondsen en obligaties zijn tegen marktwaarde gewaardeerd.

Verliezen zijn genomen op het moment dat deze bekend geworden zijn. Baten zijn genomen en verantwoord als deze als gerealiseerd konden worden beschouwd.

3.4. Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen
Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Baten
De baten bestaan uit de opbrengst van de Nazorgheffing en eventuele voorlopige naheffing, het koersresultaat van beleggingsfondsen, het rendement van obligaties en fondsen en rentebaten.

Lasten
De lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen zijn genomen op het moment dat deze bekend geworden zijn.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Financiële baten en lasten
Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Te ontvangen dividenden van effecten worden verantwoord zodra het Nazorgfonds het recht hierop heeft verkregen.

3.5. Totstandkoming en verwerking opbrengsten Nazorgheffing

De opbrengsten zijn gebaseerd op de in de tarieventabel 2022 opgenomen bedragen en doelvermogens. In 2022 zijn nazorgheffingen voorgesteld die deel uitmakend van de Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999. Alle doelvermogens en heffingen zijn berekend op basis van de door Gedeputeerde Staten goedgekeurde nazorgplannen of ingediende conceptversies en het IPO rekenmodel RINAS met uitzondering van baggerspeciestortplaats Amerikahaven.

In de tarieventabel 2022 is alleen voor de stortplaats Sortiva een nazorgheffing opgenomen en opgelegd.

Het doorlopen van de sluitingsprocedure van de Insteekhaven vergt veel meer tijd in verband met de uitkomsten van de eindinspectie en het juridisch onderzoek. Alsmede het verkrijgen van het definitieve nazorgplan, de overeenkomsten en de notariële akten. Hierdoor zijn in 2022 geen eindheffingen (voorlopige naheffing) opgelegd voor de Insteekhaven en Hollandse Brug en zijn er geen nazorgkosten gemaakt voor deze stortplaatsen.

3.6. Nazorg via Reserves

In de Wet milieubeheer (Wm) is een regeling opgenomen voor de nazorg van operationele stortplaatsen (stortplaatsen waar het storten van afvalstoffen niet voor 1 september 1996 is beëindigd). Deze regeling is op 1 april 1998 in werking getreden. De provincie wordt hierdoor financieel en bestuurlijk verantwoordelijk voor de nazorg van de in de provincie gelegen stortplaatsen die op of na 1 september 1996 zijn of worden gesloten. Artikel 15.47 Wm verplicht Gedeputeerde Staten een fonds op te richten. In het fonds worden de belastingopbrengsten verantwoord, die door de provincie zijn geïnd. Hiertoe hebben Provinciale Staten op 29 maart 1999, Voordracht 19, de Verordening op de heffing en invordering van de nazorgheffing stortplaatsen provincie Noord-Holland 1999 vastgesteld.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Het fonds is op grond van artikel 15.47 Wm een rechtspersoon en Gedeputeerde Staten zijn belast met het beheer ervan.

Gedeputeerde Staten hebben op 5 november 2019 een aangepast reglement nazorgfonds 2019 vastgesteld (provinciaal blad 329-2020). Tevens hebben zij een aangepast beleggingsstatuut nazorgfonds 2019 vastgesteld voor het Nazorgfonds (provinciaal blad 354-2020).

Zoals hierboven aangegeven vergt de sluitingsprocedure veel meer tijd, hierdoor zijn in 2022 geen nazorgkosten gemaakt voor de Insteekhaven en Hollandse Brug.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

4. Toelichting op de balans

4.1. Activa

Obligaties

Tabel 5.

Obligatie ISIN	Looptijd tot	Rente (%)	Nominaal 31/12/22 (€)	Balans 31/12/22 (€)
XS1298431799	30-9-2030	1,50	500.000	**439.748**
FR001400CMZ7	14-9-2032	3,63	1.000.000	**960.185**
XS1982834282	17-10-2035	0,88	1.300.000	**977.704**
FR0013536950	25-9-2030	0,01	900.000	**696.366**
DE000A3MQUX3	28-11-2031	2,50	1.000.000	**940.415**
EU000A1U9928	17-11-2036	1,63	1.000.000	**812.715**
EU000A3K4DE6	4-6-2037	1,13	1.000.000	**750.480**
FR001400A2T9	5-5-2034	1,75	1.000.000	**842.510**
FR0014007VS7	1-2-2033	0,38	1.000.000	**742.430**
FR0014009OM1	12-6-2028	1,13	1.000.000	**890.110**
XS2171874519	14-5-2027	0,50	1.000.000	**879.095**
XS2258389415	16-11-2027	0,10	1.000.000	**838.915**
XS2485152362	25-5-2027	2,10	1.000.000	**929.400**
XS2527451905	5-9-2029	2,63	1.000.000	**933.970**
FI4000148630	15-4-2031	0,75	1.110.000	**924.020**
FR0011883966	25-5-2030	2,50	890.000	**867.109**
AT0000A1K9C8	20-10-2026	0,75	620.000	**576.473**
BE0000291972	28-3-2028	5,50	490.000	**553.671**
BE0000324336	28-3-2026	4,50	210.000	**221.335**
BE0000335449	22-6-2031	1,00	1.110.000	**939.976**
DE0001135226	4-7-2034	4,75	640.000	**776.410**
FI4000046545	4-7-2042	2,63	810.000	**746.658**
NL0009446418	15-1-2042	3,75	600.000	**673.758**
NL0010071189	15-1-2033	2,50	850.000	**820.314**
NL0000102234	15-1-2037	4,00	580.000	**648.272**
Totaal				**19.382.036**

Obligaties	Balans 31/12/21 (€)	Aankoop in 2022 (€)	Verkoop in 2022 (€)	Mutatie koerswaarde (€)	Balans 31/12/22 (€)
Obligaties	12.763.671	12.026.398	2.070.938	-3.337.095	19.382.036
Totaal	**12.763.671**	**12.026.398**	**2.070.938**	**-3.337.095**	**19.382.036**

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Fondsen

Tabel 6.

Fondsnaam	Balans 31/12/21 (€)	Aankoop in 2022 (€)	Verkoop 2022 (€)	Mutatie koerswaarde (€)	Balans 31/12/22 (€)
Blackrock Euro Gov Bond	12.954.964	0	0	-2.423.387	10.531.578
Blackrock MSCI World	11.140.030	0	0	-1.409.904	9.730.126
Amundi index EQ. Europe	9.035.892	0	0	-835.480	8.200.412
Totaal	**33.130.886**	**0**	**0**	**-4.668.770**	**28.462.116**

Overlopende activa

Tabel 7.

	2022 (€)	2021 (€)
Te vorderen rente bankrekeningen	2.757	0
Nog met PNH te verrekenen posten	2.815.099	12.855.653
Nog te ontvangen rente obligaties	220.044	168.648
Nog te ontvangen Nazorgheffingen	18.000	0
	3.055.900	**13.024.301**

Liquide middelen

Tabel 8.

	2022 (€)	2021 (€)
ABN-AMRO rekening-courant 24.22.63.445	322.840	87.479
CACEIS bank	63.545	0
Kruisposten		5423
	386.385	**92.902**

De Liquide middelen staan ter vrije beschikking van het Fonds.

4.2. Passiva

Reserve geopende stortplaatsen

In onderstaande tabel 9 is het verloop van de reserve geopende stortplaatsen over het jaar 2022 weergegeven.

Tabel 9.

	€
Saldo Reserve geopende stortplaatsen per 1 januari 2022	58.350.045
Toevoeging resultaat 2022	-7.664.296
Stand Reserve geopende stortplaatsen per 31 december 2022	**50.685.749**

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

In artikel 7 van het Reglement van het Fonds is de regeling over de reserves van het Fonds opgenomen. Een specificatie van de reserve per geopende stortplaats beschikbare bedrag per ultimo 2022 is te vinden op bijlage 8 tabel 19.
Een specificatie van de Reserve gesloten stortplaatsen bedrag per ultimo 2022 is te vinden op bijlage 8 tabel 20.

Reserve gesloten stortplaatsen

In onderstaande tabel 10 is het verloop van de reserve gesloten stortplaatsen over het jaar 2022 weergegeven.

Tabel 10.

	€
Saldo Reserve gesloten stortplaatsen per 1 januari 2022	647.297
Toevoeging resultaat 2022	-108.697
Stand Reserve gesloten stortplaatsen per 31 december 2022	**538.600**

Overlopende passiva

Onderstaande tabel 11 geeft de overlopende passiva over het jaar 2022 weer.

Tabel 11.

	2022 (€)	2021 (€)
Nog te betalen accountantskosten	12.641	11.881
Nog te betalen nazorgkosten gesloten stortplaats	10.803	2.532
Nog te betalen bankkosten	14	6
Nog te betalen financieringskosten	8.750	0
Nog te betalen apparaatskosten	29.880	0
	62.088	**14.419**

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

In onderstaande tabel 12 is de waarde van de niet uit de balans blijkende verplichting met Afvalzorg Bodemservice BV op 31 december 2022 weergegeven.
Het Nazorgfonds heeft een beheerovereenkomst met Afvalzorg Bodemservice BV om langdurig (looptijd 10 jaar) de uitvoering van de nazorg van gesloten baggerstortplaats De Poel uit te voeren. Deze beheerovereenkomst eindigt op 31 december 2026.

Tabel 12.

	2022 (€)	2021 (€)
Beheerovereenkomst Afvalzorg Bodemservice BV	41.343	50.163
	41.343	**50.163**

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

5. Toelichting op de exploitatierekening

5.1. Baten

Opbrengst nazorgheffing 2022

In onderstaande tabel 13 is de opbrengst nazorg per stortplaats over het jaar 2022 opgenomen.

Tabel 13.

	2022 (€)	2021 (€)
Nauerna te Assendelft	0	0
Hollandse Brug te Naarden*	0	0
Schoteroog te Haarlem*	0	0
Wieringermeer te Middenmeer	0	0
Sortiva te Alkmaar	18.000	0
Insteekhaven te Den Helder	0	0
Amerikahaven te Amsterdam (regeling gemeente)	-	-
De Poel te Zaandam (gesloten stortplaats)	-	-
	18.000	**0**

Voor de Tarieventabel 2022 wordt verwezen naar bijlage 8 tabel 18.

Op 20 maart 2003 heeft de gemeente Amsterdam een verklaring ondertekend waarin zij verklaart dat de gemeente zich verbindt jegens de provincie, nadat de baggerstortplaats Amerikahaven in Amsterdam gesloten is, de uitvoering van de werkzaamheden zoals opgenomen in het alsdan geldende nazorgplan op eigen kosten zal uitvoeren (2003-11353). Dit houdt in dat gemeente Amsterdam geen afdracht aan het nazorgfonds zal doen zo lang zij haar verplichtingen nakomt.

Rendement

Hieronder is de specificatie van het rendement over het boekjaar 2022 weergegeven.

Tabel 14.

	2022 (€)	2021 (€)
Koerswinst fondsen	-4.668.770	3.993.659
Koerswinst obligaties	-3.337.095	-684.936
Dividend	29.066	31.060
Rente obligaties	271.981	252.338
subtotaal	-7.704.819	3.592.121
Rente rekening-courant ABN-AMRO/CASEIS	2.151	-340
subtotaal	2.151	-340
Totaal rendement	**-7.702.669**	**3.591.781**

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Toerekening rendement

In 2022 is het rendement van -13,06 % verdeeld volgens de vastgestelde risicoprofielen per stortplaats. Hieronder een overzicht van de verdeling van het rendement per stortplaats over de reserves.

Tabel 14A.

	2022 (€)	2021 (€)
Nauerna	-3.147.481	1.835.562
Hollandse Brug	-1.299.001	284.928
Schoteroog	-1.175.354	257.809
Wieringermeer	-976.628	569.539
Sortiva	-861.587	502.458
Insteekhaven	-144.932	84.521
De Poel	-97.685	56.964
Totaal toerekening rendement	**-7.702.669**	**3.591.781**

5.2. Lasten

Beheerkosten geopende en gesloten stortplaatsen en de nazorgkosten

Hieronder is de specificatie van de beheerkosten over het boekjaar 2022 opgenomen.

Tabel 15.

	2022 (€)	2021 (€)
Beheerskosten geopende en gesloten stortplaatsen:		
a. Financieringskosten		
Beheerkosten ASR Vermogensbeheer en bankkosten ABN/CASEIS	17.609	24.172
b. Accountantskosten		
Publiek Belang	12.641	11.881
c. Inhuur deskundigheid		
Zanders Treasury & Finance	19.924	8.297
d. Apparaatskosten		
Provincie Noord-Holland	29.880	29.760
Nazorgkosten gesloten stortplaats De Poel	8.271	24.778
Totaal lasten	**88.325**	**98.888**

De financieringskosten bestaan uit de kosten die in rekening zijn gebracht door ASR Vermogensbeheer, ABN AMRO en CASEIS voor de fondsen en rekeningen. De accountantskosten zijn in rekening gebracht door Publiek Belang voor de controle van de jaarrekening. De inhuurkosten van deskundigen zijn in rekening gebracht door Zanders Treasury & Finance voor de advisering omtrent vermogensbeheer. De vaste apparaatskosten Provincie Noord-Holland zijn conform de Verordening in rekening gebracht voor het beheer van het Fonds. De nazorgkosten gesloten stortplaats zijn in rekening gebracht door Afvalzorg Bodemservice BV voor de uitvoering van de nazorg van de gesloten stortplaats De Poel.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

5.3. Exploitatieresultaat

Toerekening exploitatieresultaat 2022

Tabel 16.

	2022 (€)	2021 (€)
Nauerna	-3.170.643	1.816.283
Hollandse Brug	-1.309.801	274.976
Schoteroog	-1.185.561	248.088
Wieringermeer	-994.788	551.754
Sortiva	-855.463	490.789
Insteekhaven	-148.041	81.542
De Poel	-108.697	29.461
Totaal toerekening exploitatieresultaat	**-7.772.993**	**3.492.893**

5.4. Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT)

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen

Het Nazorgfonds valt onder de werkingssfeer van het WNT. In het onderstaande overzicht is conform het Model WNT - register ministerie van BZK, de bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen opgenomen.

Tabel 17.

tabel 1.d topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.800 of minder

Naam topfunctionarissen	functie
Dhr. A.T.H. van Dijk	Gedeputeerde van de provincie NH
Mevr. Z. Pels	Gedeputeerde van de provincie NH
Mevr. R. Kocken	Gedeputeerde van de provincie NH
Dhr. C.J. Loggen	Gedeputeerde van de provincie NH
Dhr. J. Olthof	Gedeputeerde van de provincie NH
Mevr. I. Zaal	Gedeputeerde van de provincie NH
Mevr. E.A.S. Rommel	Gedeputeerde van de provincie NH
Dhr. E.P. Stigter	Gedeputeerde van de provincie NH

Tabellen 1a, 1b, 1c,1e,1f. 1g en 2: deze categorieën zijn over 2022 niet van toepassing. Tabel 3: Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Haarlem,

Voor en namens het Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Noord-Holland,
Algemeen Bestuur van het Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Noord-Holland,

Arthur van Dijk, Commissaris van de Koning

Jeroen Olthof, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland

Rosan Kocken, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland

Esther Rommel, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland

Cees Loggen, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland

Ilse Zaal, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland

Edward Stigter, gedeputeerde van de provincie Noord-Holland

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

6. Overige gegevens

6.1. Bepalingen Reglement Fonds Nazorg omtrent de bestemming van het resultaat

Het Reglement Fonds Nazorg bevat in artikel 7 'Onderverdeling in reserves en verrekeningsregels bij tekorten en overschotten', de bepalingen inzake de bestemming van het resultaat. Volgens dit artikel zijn deze bepalingen als volgt:

1) De passivazijde van de balans van het fonds is onderverdeeld in:
   a. een reserve per geopende stortplaats;
   b. een reserve gesloten stortplaatsen.
2) Het beleggingsresultaat dat met het kapitaal van het nazorgfonds wordt behaald, wordt onderscheiden naar het toepasselijke risicoprofiel en vervolgens verdeeld over de onder lid 1 genoemde reserves van de stortplaatsen waarop het betreffende profiel van toepassing is, naar rato van de omvang van deze reserves.
3) Elke reserve geopende stortplaats ontvangt jaarlijks de opbrengst van de objectgebonden heffing van deze stortplaats.
4) De reserve gesloten stortplaatsen ontvangt bij het sluiten van een stortplaats het saldo van de betreffende reserve geopende stortplaats.

Een overschot in een reserve geopende stortplaats leidt tot een lager tarief voor die stortplaats en eventueel zelfs tot een teruggave.

6.2. Accountantsverklaring

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

7. Bijlagen

7.1. Tarieventabel 2022

Tabel 18.

	Naam stortplaats	Doelvermogen	Verwachte laatste jaar van heffing	Tarief 2022	Start nazorgfase
1.	Nauerna te Assendelft	26.282.934	-	0	2032
2.	Hollandse Brug te Naarden	9.164.168	-	0	2022
3.	Schoteroog te Haarlem	8.738.880	-	0	2023
4.	Wieringermeer te Middenmeer	23.540.040	-	0	2065
5.	Sortiva te Alkmaar	12.316.230	-	18.000	2038
6.	Amerikahaven te Amsterdam	1.307.265	-	0	2030
7.	Insteekhaven te Den Helder	915.638	-	0	2022
	De Poel te Zaandam*	448.653	-	-	2011

* gesloten stortplaats

Tabel 18 is gebaseerd op de tabel doelvermogens uit de vastgestelde begroting 2022 (augustus 2021). De sluitingsprocedure van stortplaats Insteekhaven, Hollandse Brug en Schoteroog duren langer en de doelvermogens van deze stortplaatsen zijn daarop in augustus 2022 (begroting 2023) aangepast, zie pg. 6 en 7 en tabel 1.

7.2. Specificatie Reserves geopende stortplaatsen

Tabel 19.

	Saldo per 31-12-2021 (€)	Nazorgheffing 2022 (€)	Rendement toevoeging (€)	Beheer kosten (€)	Saldo per 31-12-2022 (€)
Nauerna	24.709.365	0	-3.147.481	-23.162	21.538.722
Hollands Brug	9.591.576	0	-1.299.001	-10.800	8.281.775
Schoteroog	8.832.779	0	-1.175.354	-10.206	7.647.218
Wieringermeer	7.451.499	0	-976.628	-18.160	6.456.711
Sortiva	6.656.365	18.000	-861.587	-11.876	5.800.902
Insteekhaven	1.108.462	0	-144.932	-3.109	960.421
Totaal	**58.350.046**	**18.000**	**-7.604.983**	**-77.312**	**50.685.750**

7.3. Specificatie Reserve gesloten stortplaatsen

Tabel 20.

	Saldo per 31-12-2021 (€)	Rendement toevoeging (€)	Beheer kosten (€)	Saldo per 31-12-2022 (€)
De Poel	647.297	-97.685	-11.012	538.600
Totaal	**647.297**	**-97.685**	**-11.012**	**538.600**

PUBLIEK BELANG accountants
TER IDENTIFICATIE
Behorend bij controleverklaring
d.d. 10-7-2023

Publiek Belang Accountants B.V.
Sir Winston Churchilllaan 370 F442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van het Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (verder: Fonds nazorg) te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in hoofdstuk 4 in de toelichting van de jaarrekening en met de bepalingen van en krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:
- de balans per 31 december 2022;
- de winst- en verliesrekening over 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Fonds nazorg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie De Maatschappelijke Accountants

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op hoofdstuk 4 in de toelichting van de jaarrekening waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De jaarrekening is opgesteld voor het bestuur van Fonds nazorg, Provinciale staten en degenen aan wie een nazorgheffing is opgelegd met als doel het Fonds nazorg in staat te stellen te voldoen aan haar informatieplicht. Hierdoor is de jaarrekening mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor het bestuur van Fonds nazorg, Provinciale staten en degenen aan wie een nazorgheffing is opgelegd en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in hoofdstuk 4 in de toelichting van de Jaarrekening en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten

transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.
.

Rijswijk, 10 juli 2023

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

Publiek Belang Accountants B.V.

drs. M.E. Dubbelman RA

Publiek Belang Accountants B.V.
Sir Winston Churchilllaan 370 F442
2285 SJ Rijswijk (ZH)
info@publiekbelangaccountants.nl
www.publiekbelangaccountants.nl

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van het Fonds Nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2022 van Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland (verder: Fonds nazorg) te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de in deze jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in hoofdstuk 4 in de toelichting van de jaarrekening en met de bepalingen van en krachtens de WNT.

De jaarrekening bestaat uit:
- de balans per 31 december 2022;
- de winst- en verliesrekening over 2022;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Fonds nazorg zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Op alle opdrachten verricht door Publiek Belang Accountants zijn algemene voorwaarden van toepassing welke bij de Kamer van Koophandel zijn gedeponeerd. Publiek Belang Accountants is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Den Haag onder nummer 67229328.

Lid van Coöperatie De Maatschappelijke Accountants

Benadrukking van de basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring
Wij vestigen de aandacht op hoofdstuk 4 in de toelichting van de jaarrekening waarin de basis voor financiële verslaggeving uiteen is gezet. De jaarrekening is opgesteld voor het bestuur van Fonds nazorg, Provinciale staten en degenen aan wie een nazorgheffing is opgelegd met als doel het Fonds nazorg in staat te stellen te voldoen aan haar informatieplicht. Hierdoor is de jaarrekening mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor het bestuur van Fonds nazorg, Provinciale staten en degenen aan wie een nazorgheffing is opgelegd en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de door de entiteit gekozen en beschreven grondslagen, zoals uiteengezet in hoofdstuk 4 in de toelichting van de Jaarrekening en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten

transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Rijswijk, 10 juli 2023
Publiek Belang Accountants B.V.

Was getekend: drs. M.E. Dubbelman RA

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13152
Extern Zaak ID	2049010
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	15.a
Titel	Economie en Bestuur: Brede Basismonitor 2023 (C-agenda alle commissie 9 en 16 okt 2023)
Organisatieonderdeel	BEL/O&I

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**16 oktober 2023**
Commissie Bestuur	22 januari 2024

Toelichting

De Brede Basismonitor 2023 geeft weer hoe in de provincie Noord-Holland de welvaart zich in de brede zin van het woord (economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk) ontwikkelt. Dit is de derde versie van de Brede Basismonitor.

Provincie
Noord-Holland

Toelichting Brede Basismonitor 2023

Brede Basismonitor 2023

De Brede Basismonitor geeft weer hoe in de provincie Noord-Holland de welvaart zich in de brede zin van het woord (economisch, ecologisch en sociaal-maatschappelijk) ontwikkelt. Het gaat hierbij dus naast materiële welvaart (economie) ook over zaken als welzijn, gezondheid, werk, bereikbaarheid, ruimte, wonen, samenleving, natuur, milieu en klimaat. De brede welvaartbenadering van deze monitor past bij de provinciale ambitie om in de toekomst de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken.

Met de Brede Basismonitor Noord-Holland volgen we op een overzichtelijke en systematische manier de belangrijke trends in Noord-Holland. Hiermee wordt de provinciale organisatie en PS/GS van feitelijke en datagedreven informatie voorzien. De Brede Basismonitor heeft daarbij een signalerende en een agenderende functie om integraal de grotere beleidsvraagstukken van de provincie te bespreken. Ook dit jaar hebben we voor de monitor samengewerkt met ABF Research en het onderzoeksbureau PON & Telos. ABF Research verzorgt de visuele weergave van de monitor en het databeheer. PON & Telos heeft voor een aantal indicatoren bij de thema's Milieu en Klimaat de data geleverd en de toelichting geschreven.

Aanleiding voor de ontwikkeling van deze monitor waren meerdere trendmonitoringvragen vanuit het provinciaal bestuur en vanuit de politiek. Deze vragen vertoonden veel onderlinge samenhang. In de Brede Basismonitor zijn deze trendmonitoringvragen daarom samengevoegd tot één samenhangend geheel.

Deze notitie bevat een toelichting op de derde versie van de Brede Basis monitor Noord-Holland. De volgende onderwerpen komen aan bod:

1. Opzet en gebruik van de Brede Basismonitor
2. Belangrijkste trends in de provincie Noord-Holland
3. Koppeling tussen de begroting en de Brede Basismonitor
4. Beschrijving en ontwikkeling indicatoren
5. Samenhang met landelijke monitoring van brede welvaart

De Brede Basismonitor Noord-Holland is hier te bekijken:

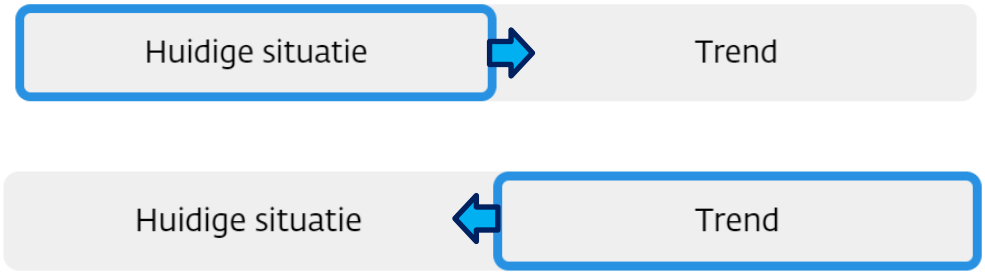
https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor

1: Opzet en gebruik van de Brede Basismonitor

De openingspagina van de Brede Basismonitor bestaat uit twee profieltaarten (te selecteren via de grijze knop met blauwe rand):

- De **Huidige situatie** o.b.v. de meest actuele gegevens;
- De **Trend** (Ontwikkeling in de tijd) t.o.v. vijf jaar geleden.

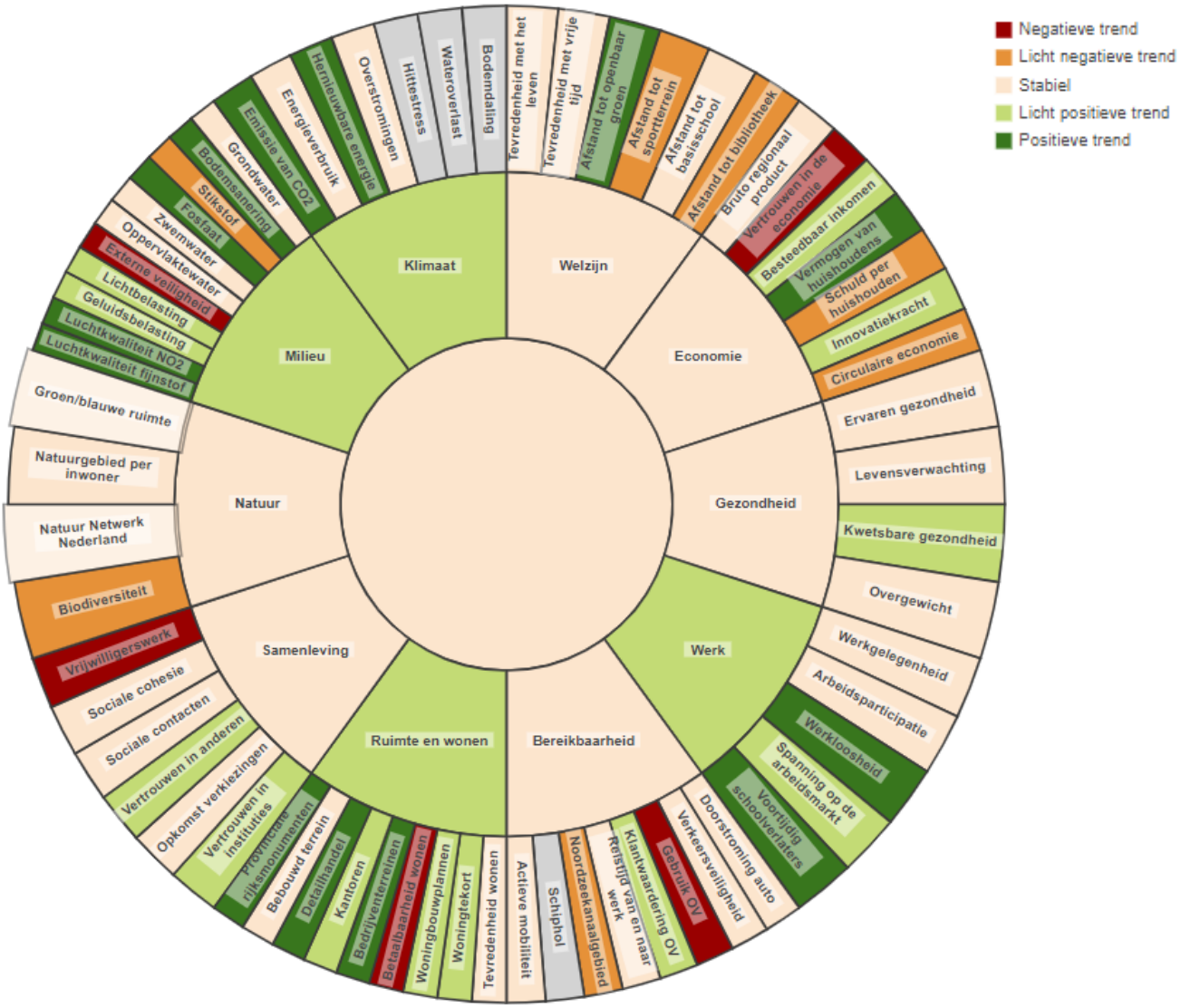
Om te wisselen tussen de twee profieltaarten, druk op de grijze knop met blauwe rand.

Profieltaart Huidige situatie 2023

Profieltaart Trend 2023:

Negatieve trend
Licht negatieve trend
Stabiel
Licht positieve trend
Positieve trend
Klimaat
Welzijn
Economie
Milieu
Gezondheid
Natuur
Werk
Samenleving
Ruimte en wonen
Bereikbaarheid
Bodemdaling
Wateroverlast
Hittestress
Overstromingen
Hernieuwbare energie
Energieverbruik
Emissie van CO2
Grondwater
Bodemsanering
Stikstof
Fosfaat
Zwemwater
Oppervlaktewater
Externe veiligheid
Lichtbelasting
Geluidsbelasting
Luchtkwaliteit NO2
Luchtkwaliteit fijnstof
Groen/blauwe ruimte
Natuurgebied per inwoner
Natuur Netwerk Nederland
Biodiversiteit
Vrijwilligerswerk
Sociale cohesie
Sociale contacten
Vertrouwen in anderen
Opkomst verkiezingen
Vertrouwen in institutie
Provinciale rijksmonumenten
Bebouwd terrein
Detailhandel
Kantoren
Bedrijventerreinen
Betaalbaarheid wonen
Woningbouwplannen
Woningtekort
Tevredenheid wonen
Actieve mobiliteit
Schiphol
Noordzeekanaalgebied
Reistijd van en naar werk
Klantwaardering OV
Gebruik OV
Verkeersveiligheid
Doorstroming auto
Voortijdig schoolverlaters
Spanning op de arbeidsmarkt
Werkloosheid
Arbeidsparticipatie
Werkgelegenheid
Overgewicht
Kwetsbare gezondheid
Levensverwachting
Ervaren gezondheid
Circulaire economie
Innovatiekracht
Schuld per huishouden
Vermogen van huishoudens
Besteedbaar inkomen
Vertrouwen in de economie
Bruto regionaal product
Afstand tot bibliotheek
Afstand tot basisschool
Afstand tot sportterrein
Afstand tot openbaar groen
Tevredenheid met vrije tijd
Tevredenheid met het leven

Indeling van de monitor

De monitor omvat tien thema's onderverdeeld in 67 indicatoren, weergegeven in de bovenstaande profieltaart. Elk thema is afgebeeld als een grote taartpunt. De bijbehorende indicatoren zijn weergegeven als blokjes in de buitenste cirkel. U ziet de naam van een indicator wanneer uw muiscursor op een blokje staat. Als u klikt op een indicator gaat u naar de bijbehorende indicatorpagina.

Via de themaboom kunt u navigeren tussen de verschillende indicatorpagina's

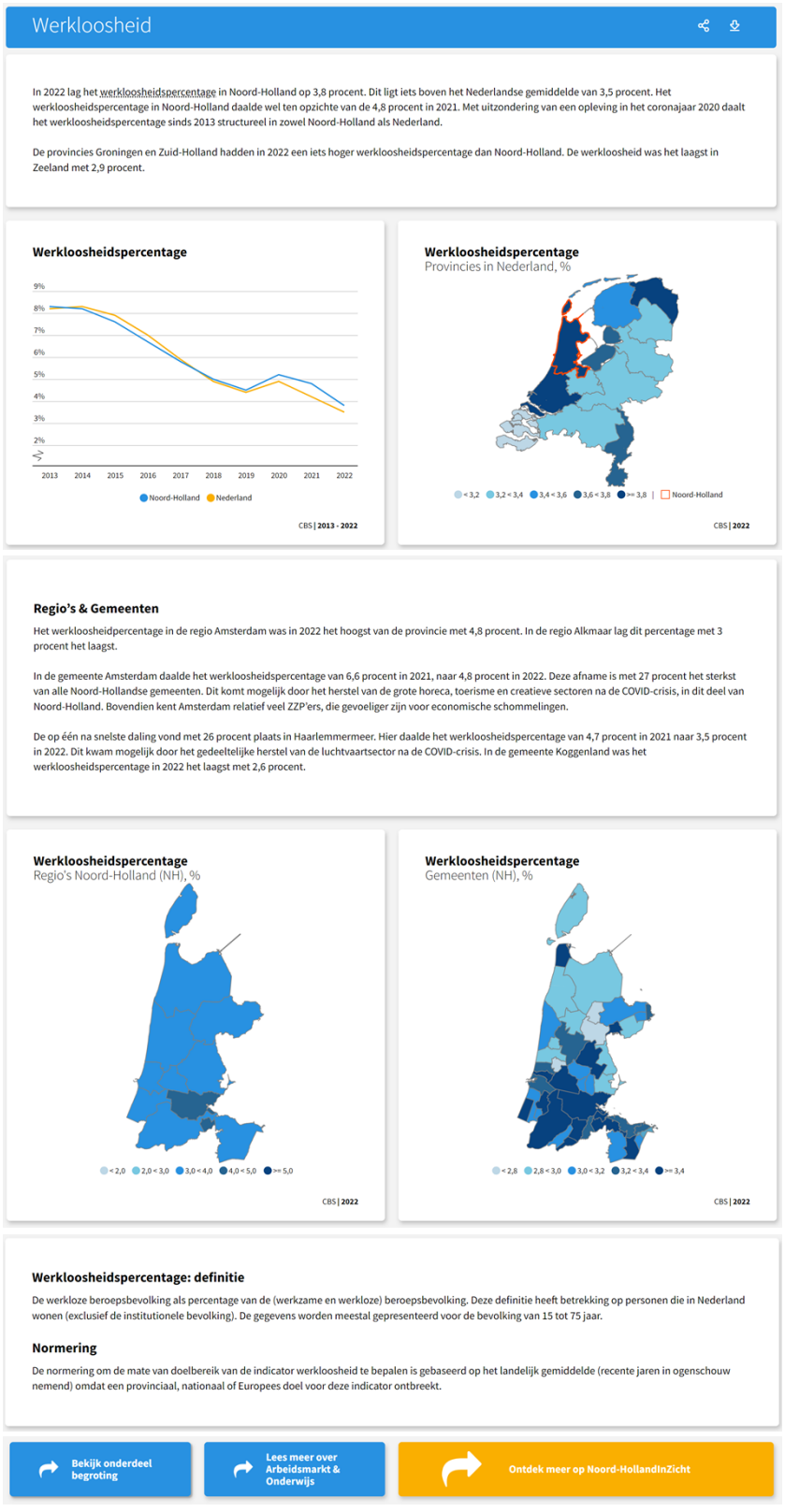

Via **Home** keert u terug op de startpagina met de twee profieltaarten

- Druk op het **driehoekje** om het desbetreffende thema open te klappen

Indicatorpagina's

De indicatorpagina's zijn dit jaar opgefrist en de gegevens voor regio's en gemeenten zijn beter vindbaar gemaakt. De meeste pagina's zijn opgebouwd volgens een standaardmethodiek:

Naam van de indicatorpagina

Toelichting en duiding van de indicator op nationaal en provincieniveau

Grafieken en/of kaarten met de ontwikkeling in Noord-Holland t.o.v. Nederland en in andere provincies. Sommige indicatorpagina's bevatten aanvullende grafieken met aanvullende relevante ontwikkelingen of sub-indicatoren.

Toelichting en duiding van de indicator op regio- en gemeenteniveau (indien data beschikbaar)

Grafieken en/of kaarten met ontwikkeling in regio's en gemeenten ((indien data beschikbaar)

Toelichting op de gebruikte definities en normering

Links naar de begroting, provinciale website (blauw) en dashboards/ kaartviewers (geel)

Links onderaan de indicatorpagina's

De Brede Basismonitor bevat maar een fractie van de data en informatie die bij de provincie beschikbaar is en fungeert mede als toegangsportaal tot het provinciaal beleid. Onderaan de indicatorpagina's is een aantal links beschikbaar waar meer informatie is te vinden over de betreffende indicatorpagina zoals: beleidsdocumenten, onderzoeksrapporten, relevante links, kaartviewers en dashboards:

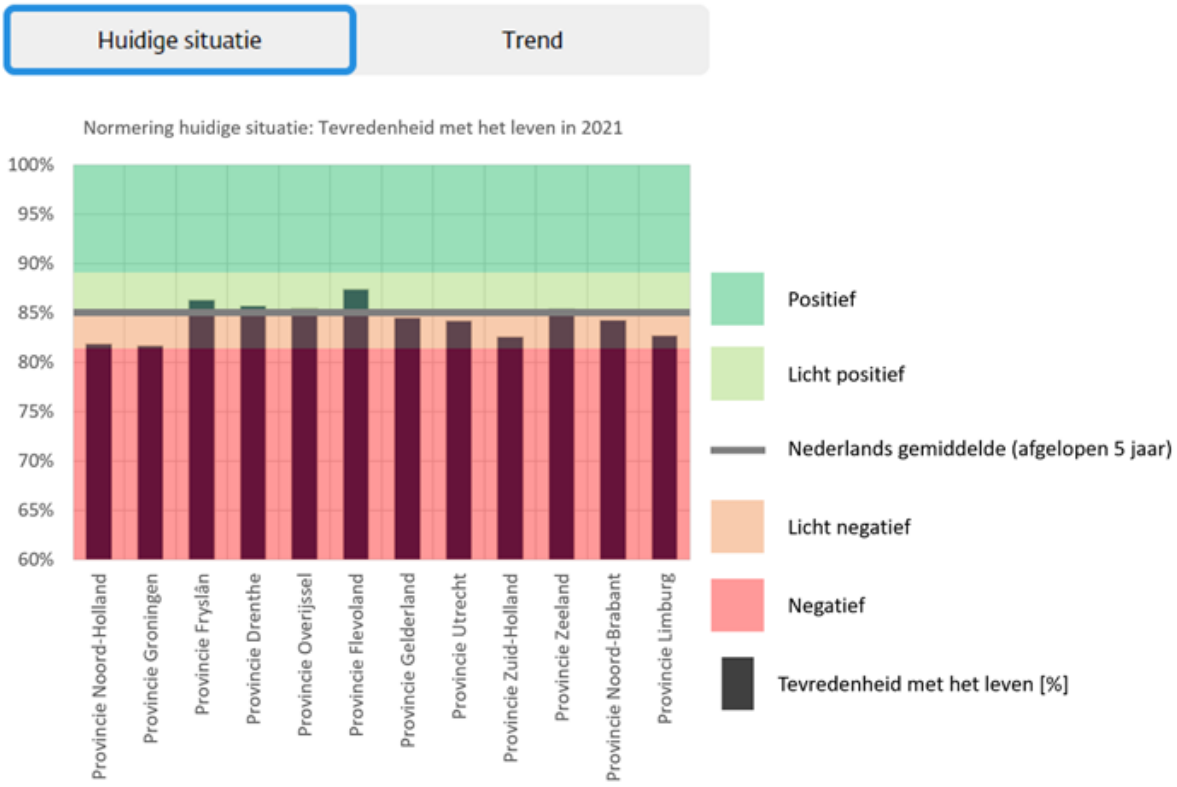
- De eerste blauwe knop linkt door naar de plek in de begroting waar de indicatorpagina aan is gekoppeld;
- De tweede blauwe knop linkt door naar de provinciale website;
- De gele knoppen linken door naar provinciale kaartviewers en dashboards.

Normering

Iedere indicatorpagina bevat een normering voor de **Huidige situatie** en de **Trend** (ontwikkeling de tijd). Bij indicatoren waarbij de provincie een concreet doel heeft gesteld, zoals de realisatie van NNN, vormt dit de basis voor de normering. Als de provincie inzet op een norm of grenswaarde (zoals de WHO-advieswaarde voor luchtkwaliteit of de Europese Kaderrichtlijn Water) vormt dit de normering. De taartpunt in de staat van Noord-Holland kleurt donkergroen als het doel bereikt is of wordt voldaan aan de norm. Voor een deel van de indicatoren is de normering gebaseerd op het landelijk gemiddelde omdat beleidsdoel, norm of grenswaarde ontbreekt. De taartpunt in de staat van Noord-Holland kleurt dan positief als Noord-Holland beter scoort dan het vijfjaars Nederlands gemiddelde. De grens tussen positief en licht positief is bepaald op basis van de score van Noord-Holland t.o.v. de andere provincies. Meestal is hiervoor twee keer de standaarddeviatie aangehouden. Aangezien de verschillen tussen provincies meestal beperkt zijn, leidt dit niet vaak tot de score positief (donkergroen) of negatief (rood). Noord-Holland moet het dan beduidend slechter of beter doen dan andere provincies.

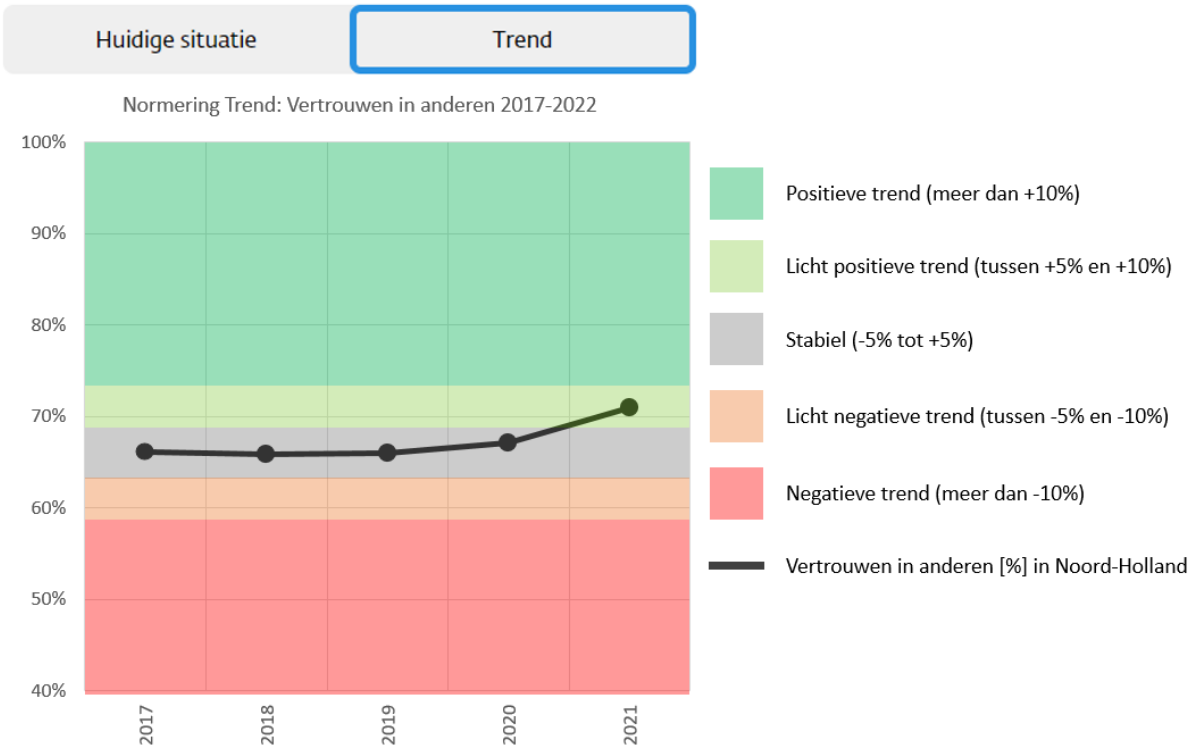
Voorbeeld normering Huidige situatie

Hieronder ziet u een voorbeeld voor de indicator Tevredenheid met het leven. De score van Noord-Holland in 2021 was 81,9% in 2021. Het Nederlands gemiddelde in de afgelopen vijf jaar is 85,4%. Twee keer de standaarddeviatie van alle provinciescores de laatste vijfjaar is 3,7%. De grenzen voor licht positief/negatief komen daarmee uit op 81,7% en 89,1%. De score van Noord-Holland ligt net boven 81,7%. De kleur in 2021 komt daarmee uit op oranje.

Voorbeeld normering Trend

De ontwikkeling in de laatste vijf jaar bepaalt de score voor de Trend. Ligt de daling of stijging tussen de min vijf procent en plus vijf procent is de trend stabiel. Bij vijf tot tien procent omhoog of omlaag is de trend licht positief/negatief. Meer dan tien procent daling of stijging geeft een negatieve of positieve score. Hieronder ziet u een voorbeeld voor de indicator Vertrouwen in anderen. De score van Noord-Holland lag in 2017 op 66,1%. In 2021 is dit 71,0%. Dit is een ontwikkeling van plus 7,4%. Dit ligt tussen de plus vijf procent en plus tien procent, de trendscore wordt daarmee licht positief.

2: Belangrijkste ontwikkelingen in de provincie Noord-Holland

In de Brede Basismonitor 2023 is de huidige situatie in Noord-Holland bij de meeste thema's (licht) positief. Zo zijn de inwoners van Noord-Holland over het algemeen gezond, veel aan het werk, hebben ze veel vertrouwen in elkaar en is de afstand tot voorzieningen gering. Daarnaast heeft Noord-Holland zowel absoluut als relatief de grootste economie van alle provincies. Het beeld bij milieu is wisselend. Een aantal indicatoren is (licht) positief en veel milieutrends bewegen zich in de gewenste richting. Bij andere milieu-indicatoren scoort Noord-Holland lager dan andere provincies. Aandachtspunten met een (licht) negatieve score zijn: klimaat, natuur, circulaire economie, oppervlaktewater, verkeersveiligheid en de woningmarkt.

Op het gebied van welzijn is de nabijheid van voorzieningen in het grootste deel van Noord-Holland relatief goed in vergelijking met andere provincies. Inwoners wonen steeds dichter bij openbaar groen. Daarentegen is de gemiddelde afstand tot sportterreinen en bibliotheken enigszins toegenomen. De tevredenheid met het leven en vrije tijd ligt in Noord-Holland het laatste decennium onder het landelijk gemiddelde.

Vergeleken met andere provincies zijn Noord-Hollanders relatief gezond. Bij alle indicatoren scoort Noord-Holland beter dan de meeste provincies. Ook is de trend bij alle indicatoren stabiel of licht positief. Bij het thema samenleving valt op dat het vertrouwen in anderen en instituties relatief hoog is. Ook blijft de opkomst bij verkiezingen stabiel. De sociale cohesie, vrijwilligerswerk en sociale contacten blijven in Noord-Holland achter bij andere provincies.

Op economisch vlak heeft Noord-Holland zowel absoluut als per inwoner het hoogste bruto regionaal product (de omvang van de Noord-Hollandse economie in euro's) van alle provincies. Ook het besteedbare inkomen per inwoner is hoog in vergelijking met veel andere provincies. Het vermogen van huishoudens is juist relatief laag en inwoners hebben relatief veel schuld. Dit hangt mogelijk samen met de hoge huizenprijzen en de relatief jonge bevolking in Noord-Holland. Het vertrouwen in de economie bij consumenten is sterk afgenomen en was eind 2022 fors negatief. Ondernemers zijn aanmerkelijk positiever. In Noord-Holland worden in absolute zin veel uitgaven gedaan aan innovatie en de trend is positief. Uitgedrukt in het percentage van het bruto regionaal product scoort Noord-Holland licht negatief op innovatiekracht. De dienstensector is relatief groot in Noord-Holland. Binnen deze sector is minder innovatie in vergelijking met bijvoorbeeld de hoogwaardige industrie. De indicator voor circulaire economie scoort negatief omdat het grondstoffengebruik toeneemt, terwijl het beleidsdoel inzet op een halvering in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050.

Het beeld bij het thema werk is overwegend positief: alle trends zijn stabiel of bewegen in de gewenste richting. Veel mensen hebben een baan, de werkgelegenheid is hoog en

de werkloosheid laag. Noord-Holland kent een krappe arbeidsmarkt en relatief meer voortijdig schoolverlaters dan andere provincies.

Voor bereikbaarheid is het beeld gemengd. Het gebruik van het openbaar vervoer ligt in Noord-Holland consequent hoger dan in andere provincies en het Nederlands gemiddelde. Dit komt door de hoge stedelijkheid en de relatief jonge bevolking. Tijdens de coronacrisis is het gebruik van ov sterk gedaald, wat leidt tot een negatieve trend. De klantwaardering voor het busvervoer is in Noord-Holland structureel het hoogst van alle provincies. De actieve mobiliteit nam toe van 2019 tot 2021, waarbij het aandeel fietsen afnam en het aandeel lopen steeg. Deze ontwikkeling blijft wel achter bij het beleidsdoel, waardoor de score licht negatief is. De tevredenheid met reistijd naar het werk is licht positief. De doorstroming op provinciale wegen is in 2022 verslechterd ten opzichte van 2021 en de verkeersintensiteit nam toe. De score voor verkeersveiligheid is negatief. Bij de indicatoren voor internationale bereikbaarheid nam na de coronacrisis de overslag – het lossen, (be)laden, overladen of (over)hevelen van goederen of materialen – in het Noordzeekanaalgebied weer toe, evenals het vliegverkeer op Schiphol.

Het beeld voor bedrijventerreinen, kantorenlocaties en detailhandel bij het thema ruimte en wonen is positief. De leegstand is laag en de laatste jaren gedaald. Voor wonen is het beeld overwegend negatief: het woningtekort is groot, de woningprijzen zijn hoog en de woontevredenheid blijft achter. Positief is dat het aantal woningbouwplannen ruim voldoende is om de woningbouwopgave te kunnen halen. Voldoende plannen is geen garantie dat woningbouwopgave ook gehaald wordt. Noord-Holland kent in vergelijking met andere provincies relatief veel bebouwd terrein. Dit is ten opzichte van de vorige meting verder toegenomen. Het beeld voor provinciale rijksmonument is positief, het aantal monumenten met een onderhoudsstaat ‘slecht’ of ‘matig’ is de laatste jaren gedaald.

De scores voor natuur zijn negatief. De biodiversiteit daalt en Noord-Holland heeft relatief weinig natuurgebied en groenblauwe ruimte per inwoner. Tot 2023 is in provincie Noord-Holland ruim 52 duizend hectare Natuurnetwerk Nederland (NNN) ingericht. Hiermee ligt het percentage ingerichte natuur op 92 procent van de totale doelstelling voor 2027.

De indicatoren bij milieu tonen een gemengd beeld. Bij de indicatoren externe veiligheid, geluidsbelasting en lichtbelasting scoort Noord-Holland onder het Nederlands gemiddelde en externe veiligheid vertoont een negatieve trend. De indicator luchtkwaliteit scoort in de huidige situatie licht positief; bovendien is de luchtkwaliteit de afgelopen jaren verbeterd. Bij water scoren zwemwater en grondwater (licht) positief. De kwaliteit van het oppervlaktewater is negatief, omdat de waterlichamen nog niet voldoen aan de kwaliteitsnormen uit de Kaderrichtlijn Water voor 2027. Bodemsanering scoort positief. Noord-Holland heeft momenteel geen spoedlocaties waar de risico’s niet

beheerst zijn. Vergeleken met andere provincies zijn de ammoniakemissie en de uitscheiding van fosfaat in Noord-Holland relatief laag. De scores voor stikstof en fosfaat zijn daardoor (licht) positief.

Omdat de beleidsdoelen voor energieverbruik, hernieuwbare energie en CO_2-uitstoot nog niet worden gehaald, scoren deze indicatoren bij klimaat (licht) negatief. Hernieuwbare energie en de CO_2-uitstoot vertonen wel een positieve trend. Noord-Holland is relatief kwetsbaar voor hittestress, overstromingen en bodemdaling. Op de indicator wateroverlast scoort Noord-Holland relatief beter dan veel andere provincies.

3: Koppeling tussen de begroting en de Brede Basismonitor

In 2021 is op verzoek van PS een traject doorlopen om de informatie- en sturingswaarde van begrotingsindicatoren te verbeteren. Dit traject heeft geresulteerd in een nieuwe set indicatoren die is opgenomen in de begroting. De trendindicatoren in de Brede Basismonitor zijn niet direct te koppelen aan prestaties of inzet van de provincie. De Brede Basismonitor kan niet gebruikt worden ter verantwoording voor het gevoerde beleid en doet geen uitspraak over de effectiviteit, efficiency of legitimiteit van het beleid. De maatschappelijke en beleidsopgaven zijn namelijk complex en kennen meerdere betrokken actoren en autonome trends. Daardoor is het directe effect van provinciaal beleid op de waargenomen trends in de Brede Basismonitor niet causaal aan te tonen.

De Brede Basismonitor geeft een integraal overzicht van de belangrijkste trends voor de provincie. Daarmee kan de monitor wel aanleiding geven tot verdiepend onderzoek, evaluaties of het maken van nieuw beleid. Een aantal indicatoren uit de Brede Basismonitor is niet direct te koppelen aan de begroting, met name omdat het brede ontwikkelingen zijn die niet specifiek raken aan een begrotingsprogramma. Deze zijn wel opgenomen in de Brede Basismonitor omdat ze relevante trends weergegeven en inzicht geven in de welvaart en welzijn in Noord-Holland.

4: Beschrijving en ontwikkeling indicatoren

De Brede Basismonitor bestaat uit 10 thema's en een set van indicatoren die enerzijds volledig, maar ook overzichtelijk moet zijn. Op dit moment bestaat de monitor uit 67 indicatoren. Een aanzienlijk deel van de indicatoren komt uit de Regionale Monitor Brede Welvaart van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (zie paragraaf 5). Daarnaast bevat de monitor de indicatoren uit het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). Verder is de opbrengst uit het traject verbetering indicatoren begroting opgenomen (zie paragraaf 3) en een aantal indicatoren uit provinciale monitors, waaronder de indicatoren uit de milieueffectrapportage (MER) van de provinciale omgevingsvisie.

De Brede Basismonitor is een groeimodel. Steeds meer en betere data komen beschikbaar. Daarom passen we de monitor jaarlijks aan o.b.v. de beschikbaarheid van data en de opgaven van de provincie. Aan de andere kant is het belangrijk voor het overzicht en inzicht dat niet te veel indicatoren in de monitor worden opgenomen.

Uitgangspunten bij de selectie van indicatoren zijn dat de indicatoren gaan over wat zich afspeelt in de provincie als gebied. Waar mogelijk volgen we landelijke monitors en komt de data zoveel mogelijk van openbare bronnen. Daarnaast moet de data van een hoge kwaliteit, valide en betrouwbaar zijn. De indicatoren worden meerjarig verzameld, en we kijken bij voorkeur tenminste vijf jaar terug. Tot slot zijn de indicatoren bij voorkeur zowel op provinciaal als landelijk niveau beschikbaar (en vergelijkbaar) en het liefst ook beschikbaar voor de regio's en gemeenten.

Verkenning naar nieuwe indicatoren

In de toelichting van vorig jaar bij de Brede Basismonitor was opgenomen dat voor een aantal onderwerpen verkend zou worden of het mogelijk is een nieuwe indicator op te nemen of te ontwikkelen. Gezien de omvang van het doorontwikkelen van indicatorensets voor de thema's klimaatadaptatie, natuur en gezondheid zijn deze als aparte projecten opgepakt. Een indicator voor de kwaliteit van het Natuur Netwerk Nederland vereist meer vooronderzoek om hier een goede indicator voor te ontwikkelen. Gezien de omvang van een dergelijk traject is besloten dit, los van de Brede Basismonitor, als apart project voort te zetten. Ook de uitwerking van de effecten van beleid op gezondheid vereist meer vooronderzoek waardoor het als losstaand project wordt opgepakt. In de huidige indicatorensets voor luchtkwaliteit wordt de link met gezondheid gelegd door ook te normeren aan de WHO-advieswaarden van 2021. Voor vervoersarmoede is nog geen landelijke indicator beschikbaar. Voor het thema klimaatadaptatie zijn dit jaar in een apart traject signaalkaarten ontwikkeld. Deze worden nog doorontwikkeld en zijn nog niet openbaar. Zodra deze openbaar zijn kan vanuit de Brede Basismonitor worden doorgelinkt naar de signaalkaarten.

Naar aanleiding van een aangenomen motie van de Partij voor de Dieren en de ChristenUnie omtrent het stimuleren van een betekeniseconomie in de provincie Noord-Holland, is een verkenning uitgevoerd naar het aantal sociale – en maatschappelijk verantwoorde ondernemers als nieuwe indicator voor de derde versie van de Brede Basismonitor. Uit de verkenning blijkt dat onvoldoende data beschikbaar zijn om deze indicator op te nemen in de Brede Basismonitor. Het ontbreekt aan een centrale instantie die deze aantallen bijhoudt. De laatste schatting over het aantal sociale ondernemingen werd over de periode van 2011-2016 op landelijk niveau uitgevoerd.

Nieuwe indicatoren Brede Basismonitor 2023

Voor een aantal onderwerpen zijn nieuwe indicatoren ontwikkeld. Nieuw in de 2023 versie van de Brede Basismonitor zijn indicatoren voor: Circulaire economie, Innovatiekracht en Spanning op de arbeidsmarkt. Deze zijn hieronder toegelicht.

Circulaire economie

Vanuit de wens van de 2022 versie van de Brede Basismonitor Noord-Holland, is in de 2023 versie circulaire economie opgenomen als nieuwe indicator. De indicator bestaat uit twee indicatoren: direct material input (DMI) en direct material input (DMI) – abiotisch. Deze indicatoren zijn gebaseerd op het beleidsdoel van provincie Noord-Holland om in 2030 een halvering te realiseren van het primaire abiotische grondstoffengebruik, ten opzichte van 2015. De data zijn afkomstig vanuit een project van het CBS met de provincies Noord-Holland en Utrecht en gemeente Amsterdam om regionale goederenstromen in kaart te brengen. In de data voor de indicator DMI zijn 25 goederenstromen opgenomen, die zowel uit grondstoffen, materialen als producten kunnen bestaan. Voor de indicator DMI – abiotisch, zijn enkel primaire abiotische grondstoffen opgenomen. Dit zijn recent gewonnen, niet-hernieuwbare grondstoffen als mineralen, metalen en fossiele grondstoffen die uit de natuur worden gehaald. Beide indicatoren hebben de eenheid brutogewicht in kilogram.

Innovatiekracht

In de 2023 versie van de Brede Basismonitor Noord-Holland is innovatiekracht opgenomen als nieuwe indicator. De indicator bestaat uit twee indicatoren: research & development (R&D) intensiteit en aandeel innovatieve bedrijven. De R&D-intensiteit wordt bepaald door de R&D-uitgaven binnen de provincie, in verhouding tot het bruto regionaal product. De data geven geen inzicht in het aandeel van R&D-uitgaven per sector.
De indicator aandeel innovatieve bedrijven is opgedeeld in innovatieve bedrijven binnen de dienstensector, en innovatieve bedrijven binnen de industrie. In de data van deze indicator wordt geen onderscheid gemaakt tussen technologische en niet-technologische innovatie. De data voor beide indicatoren zijn afkomstig van het CBS, met als meest recent meetpunt het jaar 2020.

Spanning op de arbeidsmarkt

Om het streven van de provincie naar een veerkrachtige arbeidsmarkt in balans beter inzichtelijk te maken is de indicator ‘Spanning op de arbeidsmarkt’ toegevoegd. Deze indicator wordt beschouwd aan de hand van twee criteria, die beiden het CBS als bron gebruiken.

De *spanning op de arbeidsmarkt* geeft de verhouding weer tussen het aantal

openstaande vacatures en de werkloze beroepsbevolking in een bepaald gebied. Bij een waarde van 100 is de arbeidsmarkt theoretisch in balans en zijn er 100 openstaande vacatures per 100 werklozen. Hoe verder de scores van de 100 af liggen, hoe groter de spanning op de arbeidsmarkt is. De *vacaturegraad* observeert het aantal openstaande vacatures per duizend banen. Hoe hoger de *vacaturegraad*, hoe meer druk er op de arbeidsmarkt staat.

Omdat de *vacaturegraad* alleen iets zegt over de relatieve vraag naar nieuwe werknemers op de arbeidsmarkt, maar niets over de relatie tot het beschikbare arbeidspotentieel dat aanwezig is om deze vacatures daadwerkelijk te vervullen, wordt voor de normering van deze indicator naar de *spanning op de arbeidsmarkt* gekeken.

5: De landelijke monitoring van Brede Welvaart

Volgens de definitie die gebruikt wordt door de drie landelijke planbureaus (Centraal Planbureau, Planbureau voor de Leefomgeving en het Sociaal en Cultureel Planbureau) geeft brede welvaart uitdrukking aan het idee dat verder moet worden gekeken dan het financieel-economische plaatje voor een 'rijk' en duurzaam leven. Brede welvaart omvat naast financieel-economische ook sociaal-culturele en ruimtelijk-ecologische aspecten. Ook neemt een breed welvaartsperspectief de verdeling van welvaart, de bestendigheid ervan voor toekomstige generaties ('later') en de welvaart in andere landen ('elders') in beschouwing. Daarmee omvat brede welvaart de fundamenten voor een welvarende, inclusieve en duurzame samenleving.[1]

De definitie van het CBS is vergelijkbaar en luidt: 'Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze al dan niet ten koste gaat van die van latere generaties en/of van mensen elders in de wereld.' Hierna is kort beschreven hoe de monitoring van brede welvaart door het CBS in Nederland is vormgeven.

Het CBS publiceert jaarlijks twee monitors die inzicht geven in brede welvaart in Nederland:

- De Landelijke Monitor Brede Welvaart & Sustainable Development Goals: https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals/monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals-2023

- De Regionale Monitor Brede Welvaart:

[1] https://www.pbl.nl/brede-welvaart-in-de-regio

https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/regionale-monitor-brede-welvaart

De landelijke Monitor Brede Welvaart & Sustainable Development Goals kijkt niet alleen naar brede welvaart 'hier en nu', maar ook naar de impact die dit heeft voor volgende generaties in Nederland (brede welvaart 'later') en op andere landen (brede welvaart 'elders'). Daarnaast onderzoekt de monitor hoe brede welvaart verdeeld is onder bepaalde groepen in de samenleving. Verder geeft de monitor een beeld van hoe schok-toekomstbestendig de brede welvaart is. De CBS-publicatie gaat ook uitgebreid in op hoe brede welvaart in Nederland zich in het licht van de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) ontwikkelt.

De Regionale Monitor Brede Welvaart is ontwikkeld voor alle regionale overheden, niet specifiek voor provincies. In de monitor wordt een verzameling indicatoren gebruikt om de brede welvaart 'hier en nu' en 'later' te beschrijven. De dimensie 'elders' is nog niet beschikbaar op regionaal niveau. Volgens het CBS speelt naarmate een kleinere regio wordt bekeken een steeds groter deel van het complexe proces waarin de brede welvaart wordt gevormd zich af buiten de grenzen van de regio. Een steeds groter aandeel van de verplaatsingen van bijvoorbeeld mensen, goederen en klimaat- en milieueffecten gaat dan over de grens van de regio heen. De toegevoegde waarde om de dimensie 'elders' ook regionaal in beeld te brengen is daarmee beperkt.

In de Brede Basismonitor zijn bijna alle indicatoren uit de regionale CBS-monitor overgenomen. De CBS-indicatoren van de dimensies 'hier en nu' en 'later' zijn hierbij over de verschillende thema's verdeeld. Enige uitzondering hierop zijn de indicatoren over veiligheid. Die gaan vooral over delicten en misdrijven en hebben geen raakvlakken met de taken en verantwoordelijkheden van de provincie. Het CBS streeft voortdurend naar het verbeteren van bestaande indicatoren, het ontsluiten van nieuwe databronnen en het ontwikkelen van nieuwe indicatoren om gaten in de data te dichten en de regionale monitor te voorzien van additionele waardevolle informatie. Als het CBS een indicator verbetert of toevoegt nemen wij deze waar relevant over in de Brede Basismonitor. Voor deze versie van de Brede Basismonitor zijn de meest actuele CBS-gegevens gebruikt.

Provincie Noord-Holland
2049010/2049383

BEL/OI

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

N.P. Klopper

BEL/OI

Telefoonnummer +31235144746

kloppern@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 6 SEP. 2023

Kenmerk

2049010/2049445

Uw kenmerk

Betreft: Brede Basismonitor 2023

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Brede Basismonitor 2023.

De Brede Basismonitor laat zien hoe de welvaart in de provincie Noord-Holland zich in de brede zin van het woord ontwikkelt. Hierbij gaat het zowel om materiële thema's, zoals economie en werk, als om gezondheid, welzijn, bereikbaarheid, wonen, natuur en klimaat. Deze brede-welvaartsbenadering onderstreept de provinciale ambitie om de balans tussen economische groei en leefbaarheid te versterken.

Met de Brede Basismonitor Noord-Holland volgen we op een overzichtelijke en systematische wijze de belangrijke trends in Noord-Holland. Hiermee worden de provinciale organisatie, GS en PS van feitelijke en datagedreven informatie voorzien. De Brede Basismonitor heeft daarbij een signalerende en een agenderende functie om integraal de grotere beleidsvraagstukken van de provincie te bespreken. De Brede Basismonitor is gekoppeld aan de begroting, per beleidsdoel in de begroting zijn de linkjes naar de relevante indicatorpagina's van de Brede Basismonitor opgenomen. De bijlage 'Toelichting Brede Basismonitor 2023' bevat een verdere toelichting op de werking en inhoud van de monitor.

De profieltaarten bieden toegang tot de monitor en geven per indicator een eerste indruk van de huidige situatie en de ontwikkeling van de trend. Voor een compleet beeld is het van belang de achterliggende indicatorpagina's te bekijken. Hier staat een beschrijving van de indicator en wordt toegelicht welke definities zijn gehanteerd en hoe de normering van de huidige situatie tot stand komt. Ook zijn links opgenomen naar achterliggende beleidsstukken, de begroting, dashboards en kaartviewers.

Voor de beschikbaarheid van data zijn we vaak afhankelijk van externe partijen zoals het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Alle indicatoren zijn geactualiseerd op basis van de meest recente data die beschikbaar waren. Binnenkort wordt het Noord-Hollandse Dashboard Energietransitie geactualiseerd met data uit 2021, de definitieve regionale cijfers hiervoor verwachten begin deze maand van het RVO.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Bij de actualisatie van het Dashboard Energietransitie willen we daarom tevens een update geven in de Brede Basismonitor voor de 3 indicatoren bij het onderwerp Klimaat (namelijk: CO2-uitstoot, Energieverbruik en Hernieuwbare energie).

Informatie over de impact van Noord-Holland op brede welvaart elders in de wereld is niet beschikbaar op provinciaal niveau. Het CBS meldt hierover voor hun regionale monitor brede welvaart: "de dimensie brede welvaart 'elders' valt zelfs in zijn geheel af, omdat dit conceptueel complexer is dan op nationaal niveau". Ontwikkelingen hierover volgen wij en passen we aan waar dit mogelijk is. Dit geldt ook voor nieuwe indicatoren, zoals bijvoorbeeld maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Dit is de derde versie van Brede Basismonitor. De monitor van dit jaar bevat nieuwe indicatoren voor Circulaire economie, Innovatiekracht en Spanning op de arbeidsmarkt. Ook is de opmaak verfrist en zijn de gegevens voor regio's en gemeenten uitgebreid en beter vindbaar gemaakt. De Brede Basismonitor Noord-Holland is hier te bekijken:

https://cijfers.noord-holland.nl/content/bredebasismonitor

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
M.J.H. van Kuijk

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

Toelichting Brede Basismonitor 2023

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13145
Extern Zaak ID	2100607
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	15.b
Titel	Economie: Samenvoeging adviescommissies detailhandel (C-agenda Cie. bestuur 16-10-2023)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	16 oktober 2023

Toelichting

De afgelopen jaren is het aantal adviezen dat is voorgelegd aan de twee regionale adviescommissies detailhandel sterk afgenomen. Ook is voor de adviezen minder regio-specifieke kennis nodig. Eén adviescommissie voor de provincie wordt derhalve als meer passend bij de huidige dynamiek rond detailhandel beschouwd.

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van [datum], nr. [2100607/2100612], tot vaststelling van het Reglement adviescommissie detailhandel Noord-Holland

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op artikel 82 van de Provinciewet en artikel 8.2 van de Omgevingsverordening NH2020;

Besluiten vast te stellen:

Reglement adviescommissie detailhandel Noord-Holland

Artikel 1 Adviescommissie

1. Er is een adviescommissie detailhandel Noord-Holland.
2. De adviescommissie brengt advies uit over ruimtelijke plannen in de gemeenten: Aalsmeer, Alkmaar, Amstelveen, Amsterdam, Bergen, Beverwijk, Blaricum, Bloemendaal, Castricum, Den Helder, Diemen, Dijk en Waard, Drechterland, Edam-Volendam, Enkhuizen, Gooise Meren, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Heiloo, Hilversum, Hollands Kroon, Hoorn, Huizen, Koggenland, Landsmeer, Laren, Medemblik, Oostzaan, Opmeer, Ouder-Amstel, Purmerend, Stede Broec, Schagen, Texel, Uitgeest, Uithoorn, Velsen, Waterland, Wijdemeren, Wormerland, Zaanstad en Zandvoort.

Artikel 2 Bevoegdheden

1. De adviescommissie is bevoegd gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over ruimtelijke plannen en beleid op het gebied van detailhandel.

2. De adviescommissie wordt ter verplichte advisering voorgelegd:
   a. een ontwerp van een ruimtelijk plan dat nieuwe detailhandelsbedrijven van meer dan 500 m2 winkelvloeroppervlak buiten bestaande winkelgebieden mogelijk maakt (artikel 6.13a, eerste lid, Omgevingsverordening NH2020);
   b. een ontwerp van een ruimtelijk plan dat uitbreiding mogelijk maakt van meer dan 1500 m2 winkelvloeroppervlak binnen of aansluitend op bestaande winkelgebieden (artikel 6.13a, tweede lid, Omgevingsverordening NH2020);
   c. een ontwerp van een ruimtelijk plan dat uitbreiding mogelijk maakt van meer dan 3000 m2 winkelvloeroppervlak binnen of aansluitend op bestaande winkelgebieden die groter

zijn dan 25.000 m2 winkelvloeroppervlak (artikel 6.13a, tweede lid jo. derde lid, Omgevingsverordening NH2020);
   d. een ontwerp van een ruimtelijk plan dat op bedrijventerreinen of kantoorlocaties nieuwe volumineuze detailhandel mogelijk maakt voor zover het totaal winkeloppervlak daarvan meer dan 1500 m2 bedraagt (artikel 6.13b, tweede lid, Omgevingsverordening NH2020);
   e. een ontwerp van een ruimtelijk plan dat nieuwe detailhandel binnen het werkingsgebied Landelijk gebied mogelijk maakt voor zover het winkeloppervlak daarvan meer dan 500 m2 bedraagt (artikel 6.13c, Omgevingsverordening NH2020);
   f. een regionale detailhandelsvisie;
   g. provinciaal detailhandelsbeleid.

3. Voor niet-verplichte advisering kunnen overheidsinstanties de volgende plannen en visies aan de adviescommissie voorleggen:
   a. gemeentelijke detailhandelsvisies;
   b. plannen met een detailhandelscomponent in een stadium van voorbereiding, nog niet rijp voor een ontwerp van een ruimtelijk plan;
   c. overige plannen met een detailhandelscomponent die niet voldoen aan het tweede lid;
   d. een ontwerp van een ruimtelijk plan met een detailhandelscomponent voor sanering en krimp van winkelgebieden.

4. De adviescommissie stuurt met het advies aan Gedeputeerde Staten een afschrift van het advies aan het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente.

5. In geval van een niet-verplicht advies stuurt de adviescommissie het advies naar het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente en een afschrift aan Gedeputeerde Staten.

6. De adviescommissie fungeert tevens als kennisplatform, waar informatie wordt uitgewisseld over bijvoorbeeld:
   a. de voortgang van plannen waarover de adviescommissie heeft geadviseerd;
   b. nieuwe relevante onderzoeksgegevens;
   c. nieuwe ontwikkelingen direct over de grenzen van een regio;
   d. nieuws en signalen uit de regio's over nieuwe plannen en detailhandelsontwikkelingen.

7. De adviescommissie bewaakt de eigen onafhankelijkheid en onpartijdigheid; brengt uitsluitend advies uit, neemt geen standpunten in en dient niet zelfstandig zienswijzen in bij een gemeente in het kader van ruimtelijke procedures.

Artikel 3 Samenstelling Adviescommissie

1. De adviescommissie is als volgt samengesteld:
   a. één onafhankelijke voorzitter;
   b. één onafhankelijke secretaris;
   c. In totaal tien leden die vertegenwoordiger zijn van de verschillende regio's, uit elke regio één vertegenwoordiger en uit gemeente Amsterdam twee vertegenwoordigers;

d. twee leden die vertegenwoordiger zijn vanuit de branches en het regionaal georganiseerd bedrijfsleven;
e. drie tot vijf leden die onafhankelijk deskundige zijn.

2. Gedeputeerde Staten benoemen de leden. De benoeming van de leden geschiedt als volgt:
a. een lid voor te dragen door de regio Alkmaar, door de volgende gemeenten: Alkmaar, Bergen, Castricum, Dijk en Waard, Heiloo, Uitgeest;
b. een lid voor te dragen door de regio West-Friesland, door de volgende gemeenten: Drechterland, Enkhuizen, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec;
c. een lid voor te dragen door de regio Kop van Noord-Holland, door de volgende gemeenten: Den Helder, Hollands Kroon, Schagen, Texel;
d. één lid voor te dragen door de regio Zuid-Kennemerland, door de volgende gemeenten: Bloemendaal, Haarlem, Heemstede en Zandvoort;
e. één lid voor te dragen door de regio IJmond, door de volgende gemeenten: Beverwijk, Heemskerk, en Velsen;
f. één lid voor te dragen door de regio Zaanstreek-Waterland, door de volgende gemeenten: Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland en Zaanstad;
g. één lid aan te wijzen voor de regio Amstelland-Meerlanden, door de volgende gemeenten: Aalsmeer, Amstelveen, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder-Amstel en Uithoorn;
h. twee leden aan te wijzen voor de gemeente Amsterdam, door de gemeente Amsterdam;
i. één lid voor te dragen door de regio Gooi en Vechtstreek, door de volgende gemeenten: Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Wijdemeren;
j. één lid aan te wijzen door Detailhandel Nederland en In Retail;
k. één lid aan te wijzen door MKB Noord-Holland.

3. De onafhankelijke deskundigen mogen niet verbonden zijn aan een commercieel bureau en moeten beschikken over kennis op tenminste twee van de volgende kennisvelden:
a. detailhandelsbeleid;
b. ruimtelijke ordening in stedelijke omgeving;
c. retailtrends en consumentengedrag;
d. ontwikkelen van vastgoed;
e. beleggen in vastgoed;
f. planexploitaties met winkelcentra als onderdeel;
g. effecten van demografie op ruimtelijke ordening.

4. Voor elk lid kunnen op gelijke wijze plaatsvervangende leden worden benoemd.

5. Ieder lid van de adviescommissie voldoet aan de volgende kenmerken:
a. ieder lid moet ruimschoots kennis van zaken en relevante werkervaring hebben gedurende minimaal drie jaar op het gebied van detailhandel of de gebouwde omgeving in bredere zin, en
b. ieder lid is niet tevens:
1°. lid van de gemeenteraad;
2°. burgemeester;
3°. wethouder;

4°. lid van Provinciale Staten;
5°. gedeputeerde;
6°. commissaris van de Koning;
7°. lid van het dagelijks bestuur van een bestuurscommissie;
8°. lid of voorzitter van een bestuurscommissie.

6. Een lid van de adviescommissie neemt geen deel aan de vergadering indien het lid niet onafhankelijk is van één of meerdere van de bij het aan de orde zijnde ruimtelijke plan of detailhandelsplan betrokken partijen.

7. De leden van de adviescommissie worden benoemd voor een periode van vier jaar en kunnen eenmaal voor een periode van vier jaar worden herbenoemd.

8. Een lid van de adviescommissie kan te allen tijde ontslag nemen.

9. Indien door overlijden, ontslag of het verstrijken van de benoemingsperiode een vacature ontstaat, wordt een nieuw lid benoemd met inachtneming van hetgeen is bepaald in dit artikel.

Artikel 4 Voorzitter

1. De onafhankelijk voorzitter en zijn plaatsvervanger worden voor een periode van vier jaar benoemd door Gedeputeerde Staten en kunnen eenmaal voor een periode van vier jaar worden herbenoemd.

2. De voorzitter neemt geen standpunten in.

3. De voorzitter moet voldoen aan de volgende kenmerken:
a. de voorzitter beschikt over aantoonbare leidinggevende ervaring, kennis over ruimtelijke ordening en economie, heeft brede belangstelling voor en affiniteit met detailhandelsbeleid, en leidt vergaderingen op zakelijke wijze, en
b. artikel 3, vijfde lid, onderdeel b, is van overeenkomstige toepassing op de voorzitter.

Artikel 5 Secretariaat en jaarverslag

1. Gedeputeerde Staten wijzen een secretaris aan.

2. De secretaris is het dagelijks aanspreekpunt van de adviescommissie, neemt geen standpunten in en heeft geen stemrecht in de adviescommissie.

3. De secretaris zorgt voor de ontvangst en doorgeleiding van de plannen waarover advies wordt gevraagd, checkt op ontvankelijkheid van de adviescommissie en of consultatie van overige betrokkenen heeft plaatsgevonden.

4. De adviescommissie wordt ter vergadering gefaciliteerd door het secretariaat.

5. De kosten verbonden aan het voeren van het secretariaat worden opgenomen in de begroting.

6. De adviescommissie stelt één maal per jaar voorafgaande aan het jaar waarvoor zij dient, een begroting op en legt deze begroting ter goedkeuring voor aan Gedeputeerde Staten.

7. De adviescommissie legt aan Gedeputeerde Staten over elk begrotingsjaar binnen 6 maanden na afloop van dat jaar verantwoording af, onder overlegging van een jaarverslag met daarin opgenomen een financiële en inhoudelijke verantwoording en een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van dit reglement in de praktijk.

Artikel 6 Toehoorders

1. Een vertegenwoordiger van de provincie Noord-Holland is toehoorder in de commissie:

2. De toehoorder kan inhoudelijke en procedurele informatie verstrekken.

Artikel 7 Agendacommissie

1. Er is een agendacommissie ten behoeve van de voorbereiding van de agendering en advisering van de adviescommissie.

2. De agendacommissie bestaat uit:
   a. de voorzitter;
   b. de secretaris;
   c. drie leden die vertegenwoordiger zijn uit een regio, per regio één lid;
   d. een commissielid vanuit de branches, het regionaal georganiseerd bedrijfsleven of onafhankelijke deskundigen.

3. De agendacommissie bereidt de advisering van de adviescommissie voor en geeft ten behoeve van ieder advies een concept-oordeel over de effecten op de detailhandelsstructuur, kwalitatieve aspecten van het plan, de geschiktheid van de locatie voor de detailhandelsfunctie en de randvoorwaarden.

4. De agendacommissie kan besluiten om deskundigen met specifieke kennis van een deelregio, of met een bepaald specialisme te raadplegen.

5. De werkwijze bepaald in artikel 10 is van overeenkomstige toepassing op de agendacommissie.

Artikel 8 Toetsings- en beoordelingscriteria voor een advies

1. De ruimtelijke plannen worden ten minste getoetst aan Europese en landelijke wet- of regelgeving, de Omgevingsverordening NH2020, de Omgevingsregeling NH2020, de Structuurvisie Noord-Holland 2040, het detailhandelsbeleid van de provincie Noord-Holland en het regionale beleid voor detailhandel.

2. Indien er geen regionaal beleid beschikbaar is, dan is het provinciale beleid leidend.

3. Indien het regionaal beleid in strijd is met het provinciale beleid dan is het provinciale beleid leidend. In het advies wordt toegelicht waarom volgens de adviescommissie sprake is van tegenstrijdig beleid.

Artikel 9 Advisering

1. De adviescommissie brengt binnen maximaal acht weken na indiening een advies uit.

2. Het advies wordt uitgebracht voordat het ontwerp van het ruimtelijke plan ter inzage wordt gelegd.

3. Indien advisering niet haalbaar is voorafgaande aan terinzagelegging van een ruimtelijk plan, dan dient het advies in ieder geval beschikbaar te zijn drie weken voordat de termijn is verstreken waarin de provincie een zienswijze kan indienen.

4. De adviescommissie geeft bij elk advies aan hoelang dit advies geldig blijft.

Artikel 10 Werkwijze

1. Het adviesverzoek wordt ingediend bij het secretariaat bedoeld in artikel 5.

2. Het secretariaat zendt het advies door aan de agendacommissie.

3. De adviescommissie vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit noodzakelijk acht. De leden van de commissie bepalen in goed overleg en met instemming van de voorzitter de vergadertijd, vergaderlocatie, vergaderonderwerpen en deelname aan de vergadering.

4. De vergaderingen van de adviescommissie zijn niet openbaar.

5. De adviescommissie kan personen die over inhoudelijke deskundigheid beschikken, uitnodigen om voor een periode, voor één vergadering of voor één concreet ruimtelijk plan als adviseur bij de vergadering aanwezig te zijn.

6. In een advies van de adviescommissie wordt zoveel mogelijk recht gedaan aan de standpunten en belangen van de leden waarbij wordt gestreefd naar een unaniem gedragen advies.

7. Indien geen unaniem advies kan worden uitgebracht, worden de verschillende standpunten in het advies opgenomen.

8. Het advies is goed onderbouwd en kent één van de volgende uitspraken:
a. negatief: dit advies wordt gegeven als het grootste deel van het plan of de kern van het plan wordt ontraden;

b. er is aanpassing of uitwerking vereist: dit advies wordt gegeven als het grootste gedeelte of het plan in beginsel positief wordt bevonden, maar als het plan op onderdelen wordt ontraden. De adviescommissie geeft aan wat er moet gebeuren om in principe een positief advies te krijgen;
c. positief: dit advies wordt gegeven als het plan goed past binnen de beoordelingscriteria, eventueel aangevuld met tips en suggesties voor verbetering van de plannen.

9. In gevallen waarin dit reglement niet voorziet, beslist de voorzitter.

10. De adviescommissie kan zijn werkwijze nader uitwerken in een huishoudelijk reglement, met inachtneming van dit reglement. Een afschrift van het huishoudelijk reglement wordt gezonden aan Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland.

Artikel 11 Kosten en vergoedingen

1. De kosten die voor het functioneren van de adviescommissie noodzakelijk zijn, komen voor 100 procent ten laste van de provincie Noord-Holland.

2. Voor het bijwonen van de vergaderingen van de adviescommissie ontvangen de voorzitter en de onafhankelijke leden een vergoeding.

3. De voorzitter en de onafhankelijke leden ontvangen hun vergoeding conform de Verordening rechtspositie politieke ambtsdragers provincie Noord-Holland 2019.

Artikel 12 Wijziging reglement
Gedeputeerde Staten is bevoegd tot het wijzigen van dit reglement.

Artikel 13 Inwerkingtreding
Dit reglement treedt in werking treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin deze wordt geplaatst.

Artikel 14 Intrekking
Het Reglement Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid en het Reglement regionale adviescommissie detailhandel Noord-Holland Noord worden ingetrokken.

Artikel 15 Citeertitel
Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement adviescommissie detailhandel Noord-Holland.

Haarlem, 2023.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

A. Th. H. van Dijk, voorzitter

Mevr. M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
C. de la Rambelje

Telefoonnummer +31235143303
cecile.de.la.rambelje@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 6 SEP. 2023

Kenmerk
2100607/2100611

Uw kenmerk

Betreft: Samenvoeging adviescommissies detailhandel

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
- Samenvoeging adviescommissies detailhandel.

De provincie heeft twee Regionale Adviescommissies Detailhandel ingesteld (de ADZ voor Noord-Holland Zuid en de RAC NHN voor Noord-Holland Noord). Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissies bovenregionaal afgestemd en getoetst aan de Omgevingsverordening en het provinciaal Detailhandelsbeleid 2015-2020.

De afgelopen jaren is het aantal adviezen dat is voorgelegd aan de twee regionale adviescommissies detailhandel sterk afgenomen. Ook is voor de adviezen minder regio-specifieke kennis nodig. Eén adviescommissie voor de provincie wordt daarom als meer passend bij het huidige detailhandel landschap beschouwd.

Derhalve is besloten de twee adviescommissies samen te voegen tot één adviescommissie detailhandel voor de provincie Noord-Holland. Hiertoe is een nieuw reglement opgesteld waarin de samenstelling, taken en verantwoordelijkheden van de adviescommissie zijn vastgelegd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

M.J.H. van Kuijk

provinciesecretaris

voorzitter

1 bijlage: Reglement Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland

A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13153
Extern Zaak ID	1930158
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	15.c
Titel	Economie: Jaarverslagen 2022 adviescommissies detailhandel (C-agenda cie bestuur 16 okt 2023)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**16 oktober 2023**

Toelichting

In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Dit jaar worden de twee adviescommissies samengevoegd tot één commissie. Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissie bovenregionaal afgestemd en getoetst aan provinciaal beleid. Gemeenten kunnen het advies van de commissie gebruiken bij het maken van weloverwogen keuzes ten aanzien van nieuwe detailhandelsontwikkelingen, en het voorkomen van uitbreidingen die een potentieel negatief effect hebben op de detailhandelsstructuur. Daarnaast vervullen de commissies een rol op het gebied van kennisdeling. De commissies leggen hun activiteiten vast in een Jaarverslag.

Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Noord

Jaarverslag 2022

1. Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag van de Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Noord. Sinds 2010 worden grootschalige detailhandelsontwikkelingen in de provincie Noord-Holland regionaal op elkaar afgestemd en zijn er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel ingesteld. Voor het noordelijke deel van de provincie, RAC NHN[1] en voor het zuidelijke deel, ADZ. Met de inwerkingtreding van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Structuurvisie op 3 november 2010 dienen gemeenten grootschalige detailhandelsontwikkelingen regionaal af te stemmen door advies te vragen aan de betreffende Regionale Adviescommissie. De Provinciale Verordening verwijst daarbij naar het Detailhandels- en leisurebeleid Noord-Holland.

Het huidige detailhandelsbeleid staat beschreven in het Detailhandelsbeleid 2015-2020 van de Provincie Noord-Holland. Het beleid bevat het beleidskader met ambities, beleidsdoelstellingen en randvoorwaarden voor de detailhandelsstructuur, en ook een toelichting op de instrumenten om dit beleid uit te voeren.

Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissies bovenregionaal afgestemd en getoetst aan de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) en het provinciaal Detailhandelsbeleid 2015-2020 en het regionale beleid voor detailhandel. De Regionale Adviescommissies brengen gevraagd en ongevraagd advies uit aan Gedeputeerde Staten.

2. Taakinvulling

De adviescommissie is bevoegd gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over ruimtelijke plannen en beleid op het gebied van detailhandel. De adviescommissie fungeert ook als kennisplatform, waar informatie over actuele en toekomstige thematiek wordt uitgewisseld.

De adviescommissie wordt ter verplichte advisering voorgelegd:

A. Bestemmingsplannen in voorbereiding met een detailhandelscomponent groter dan de ondergrens van 1500 m2 winkelvloeroppervlak met uitzondering van plannen in bestaande winkelcentra groter dan 25.000 m2 waarbij de ondergrens 3000 m2 winkelvloeroppervlak is;
B. Regionale detailhandelsvisies van de regio s Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Alkmaar;
C. Provinciaal detailhandelsbeleid.
D. Plannen van gemeenten voor brancheverruiming vallend binnen de definitie voor verplichte behandeling.

Voor niet-verplichte advisering kunnen overheidsinstanties de volgende plannen en visies aan de adviescommissie voorleggen:

A. Gemeentelijke detailhandelsvisies;
B. Ruimtelijke plannen met een detailhandelscomponent in een stadium van voorbereiding, nog niet rijp voor bestemmingsplannen;
C. Ruimtelijke plannen met detailhandelscomponent die niet voldoen aan de definitie voor verplichte behandeling;
D. Ruimtelijke plannen met detailhandelscomponent voor sanering en krimp van winkelgebieden.

De adviescommissie stuurt met het advies aan Gedeputeerde Staten van Noord- Holland een afschrift van het advies naar het college van burgemeester en wethouders van de desbetreffende gemeente. Ingeval van een niet-verplicht advies stuurt de adviescommissie het advies naar het college van burgemeester en

1 Dit gebied omvat in 2022 de gemeenten Alkmaar, Bergen (NH), Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Heerhugowaard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Langedijk, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.

wethouders van de desbetreffende gemeente en een afschrift naar Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.

3. Besproken onderwerpen

De RAC NHN kwam in het jaar 2022 4 keer (3x fysiek en 1x digitaal) bijeen, te weten op 21 april, 9 mei, 6 oktober en 12 december. De agendacommissie vergaderde in 2022 1 keer, op 15 februari.

In de RAC NHN vergadering van 21 april 2022:

De eerste vergadering van 2022 vond digitaal plaats. In deze vergadering stond een adviesaanvraag van gemeente Hoorn en toelichting daarop, centraal. Het verzoek ging over verplaatsing van een supermarkt filiaal. Ter voorbereiding hadden de RAC NHN-leden schriftelijk over de omstandigheden vernomen en o.a. toelichting ontvangen in de hiervoor opgestelde ladderonderbouwing van Bureau Stedelijke Planning.

Kern van de zaak:

- Een grote woningbouwopgave in Hoorn - project Poort van Hoorn (woningbouw en voorzieningen rondom en nabij het station; OV-knooppunt) maakt verplaatsing van een solitaire supermarkt van 2521 m² bvo aan de Van Dedemsstraat 5, noodzakelijk.

- Een supermarkt op genoemde locatie, past niet in de stedenbouwkundige visie voor de Poort van Hoorn. Met het verdwijnen van deze supermarkt, wordt ruimte gecreëerd die nodig is om de woningbouwopgave te kunnen faciliteren.

- Hoorn zoekt een oplossing voor deze vertrekkende supermarkt. Vanuit de optiek van een goede ruimtelijke ordening dient het belang van de supermarkt te worden meegewogen. De gemeente is bereid om een alternatieve locatie te faciliteren voor de verplaatsing, mits inpasbaar in de omgeving en qua omvang begrensd tot de bestaande omvang. De gemeente heeft geen gronden beschikbaar die een geschikte locatie voor de supermarkt zouden kunnen zijn.

- De huidige supermarkt (2521 m²) zal op de nieuwe locatie in grootte gelijk blijven. In het Poort van Hoorn-gebied zal na vertrek van supermarkt een kleine supermarkt formule komen: geen volwaardige supermarkt, een beperkt assortiment en er is sprake van een ander bestemmingsplan; Stationsgebied.

- De nieuwe supermarktlocatie aan de Berkhouterweg past niet in het vigerende bestemmingsplan. Er komen hier max. 600 nieuwe woningen in het plangebied en daarnaast circa 100 -200 m2 bvo horeca en circa 900 -1.000 m2 bvo t.b.v. dienstverlening/zorg- /sportfuncties. Het programma beoogt een gemengd stedelijk gebied te maken. Onderdeel daarvan is ook een solitaire supermarktvestiging. De Gemeenteraad is positief. Een bestemming moet worden gemaakt in het plan.
  Er is sprake van een kleine toevoeging van aantal m2's detailhandel.

- In de ladderonderbouwing van Bureau Stedelijke Planning d.d. 28 februari 2022 is de verplaatsing getoetst aan het vigerende provinciale, regionale en lokale beleid. Er blijken geen belemmeringen te zijn voor het verplaatsen. Het beleid is gericht op het beschermen van de bestaande winkelstructuur. Er wordt terughoudend omgegaan met solitaire ontwikkelingen. Toch wordt in het beleid en zeker in de lokale detailhandelsnota aangegeven dat afwijking van het beleid over solitaire vestigingen mogelijk is wanneer er zwaarwegende belangen zijn. Ter motivering met afweging van de effecten, is de ladderonderbouwing opgesteld.

- Er heeft geen regionale afstemming plaatsgevonden.

Het vervolg is het maken van een nieuw bestemmingsplan voor het plangebied waar de nieuwe locatie van de supermarkt in wordt meegenomen. De ontwikkelaar is verantwoordelijk voor het opstellen van dit nieuw bestemmingsplan. Na toelichting en vervolgens het bespreken, gaf de RAC NHN een aantal vragen mee aan gemeente Hoorn:

1. Welke zijn nu precies de zwaarwegende belangen voor het behouden van een solitaire supermarktvestiging, via deze verplaatsing. Graag toelichting en onderbouwing.

2. Ter voorkoming van precedentwerking van deze instemming richting andere gemeenten (supermarkten die makkelijk schuiven met hun posities): zijn er, specifiek geldend voor Hoorn omstandigheden die ervoor pleiten om juist in jullie situatie in te stemmen? Daarmee inhakend op vraag 1.

3. De RAC NHN vraagt duidelijkheid over de exacte toevoeging van detailhandel. Betreft dit 200m2 of 700m2? De RAC NHN wil zekerheid of men zich kan baseren op het 'achterblijven' van 200m2. Een situatie van 700m2 – de grootte van een buurtsupermarkt – vindt de RAC NHN echt een andere situatie.

4. De RAC NHN constateerde dat er geen regionaal overleg heeft plaatsgevonden. Regionale afstemming hoort er als stap bij, volgens huidige regionale detailhandelsvisie en daarom vraagt de RAC NHN op welke manier Hoorn deze ontbrekende stap denkt te kunnen invullen.

De vragen werden na de vergadering voorgelegd aan indiener Hoorn, om als RAC NHN na beantwoording tot een weloverwogen advies te kunnen komen.

In de vergadering RAC NHN van 9 mei 2022:

In deze voorjaarsvergadering boog de RAC NHN zich over de supermarkt-kwestie die in april werd gepresenteerd en waar de RAC NHN een aantal vragen aan de indiener had meegegeven. De antwoorden op de vragen kwamen in deze vergadering aan bod.

Uitleg werd ingediend over het belang voor voldoende woningbouw zoveel mogelijk op en nabij OV-knooppunten waarmee efficiënte mobiliteitsoplossingen worden gecreëerd en efficiency in ruimtegebruik. Daarvoor is ruimte nodig.

Daarnaast is het streven van de gemeente gericht op het realiseren van een kleine supermarkt formule van 200 m² wvo. Geen volwaardige supermarkt dus en sprake van een beperkt assortiment.

Op basis van de ontvangen input, formuleerde de commissie een advies:

De RAC NHN begreep het belang van de ontwikkeling van Poort van Hoorn als mobiliteitsknooppunt en plek van meer woonruimte en dat deze mede mogelijk wordt, door verplaatsing van de supermarkt. Dat bepaalt voor de RAC NHN het zwaarwegend belang voor het maken van een uitzondering op het reguliere beleid.

Wel adviseerde de RAC NHN, om dit alsnog goed inhoudelijk in de regio af te stemmen: met nadruk op het beschouwen van bovenlokale detailhandelsontwikkelingen en het bepalen of er precedentwerking van uitgaat, als er wordt afgeweken van het staande beleid.

Mocht dit niet leiden tot enige bezwaar, dan stond de RAC NHN, positief tegenover de voorgenomen verplaatsing.

Na dit adviesonderwerp vond na de pauze een Plenaire Sessie van de RAC NHN plaats. Met daarin de presentatie van het Koopstromen Onderzoek 2021 (KSO) met uiteraard focus op Noord-Holland Noord, door Aart-Jan van Duren - Bureau Stedelijke Planning

Het Koopstromenonderzoek 2021 (KSO2021) levert nieuwe data en inzichten op over het profiel, koopgedrag en oordeel van meer dan 1.000.000 consumenten en over het functioneren van centrumgebieden en perifere aankoopplaatsen. Van inzicht in het voorzieningenaanbod, branchering, werkgelegenheid, omzetontwikkelingen, herkomst van de omzet, koopkrachttbinding, waardering voor het winkelgebied, bezoekgedrag… op tal van aspecten wordt het inzicht geboden – t.o.v. de benchmark of t.o.v. eerdere meetmomenten.

Het onderzoek werd uitgevoerd door I&O Research, Bureau Stedelijke Planning en BRO. De uitkomsten werden digitaal ontsloten voor publiek via de website www.kso2021.nl.

Hierna werd de middag vervolgd met een presentatie van Sandra Suijkerbuijk – Kadaster i.s.m. gemeente Alkmaar, met als onderwerp: ‘Binnenstedelijke leegstand te lijf’.

In 2022 werd er met het Kadaster een project uitgerold i.s.m. gemeente Alkmaar in de binnenstad met pandeigenaren, met als doel om leegstand in de binnenstad tegen te gaan. De gekozen aanpak werd toegelicht.

Er is ondernemers en pandeigenaren goed inzicht geboden in de status van de focusgebieden en ook heeft men hen meegenomen in de veranderingen in de retail, in de visie van gemeente en het vormen van een gezamenlijke kijk op - en gewenst profiel van de focusgebieden. Er werd vervolgens een agenda opgezet voor meer samenwerking en initiatieven tot oplossen van leegstand via enkele actielijnen. De vorm waarin dit in een gezamenlijkheid is opgezet, heeft mede geleid tot een aanpak met medewerking van onmisbare stakeholders; de ondernemers en pandeigenaren.

In de vergadering RAC NHN van 6 oktober 2022:

Tijdens deze RAC NHN vergadering kwam de toekomst van de RAC NHN ter sprake. Het ging over continuïteit en taakveld van Regionale Adviescommissies (RAC NHN en ADZ). Vanuit de provincie is aangegeven dat de toekomst richting samenvoeging dient te gaan.

Binnen de RAC NHN zijn er gedachten over toekomstige rol en waarde van een regionale adviescommissie. Zo is de binnenstedelijke / centrumdynamiek in belangrijke mate, een samenspel van winkels maar ook van horeca, cultuur en allerlei diensten voor de burger. Dit zou kunnen pleiten voor een bredere kijk op samenstelling van de RAC NHN.

Het bovenregionale afstemmen zou altijd ergens belegd moeten worden. De RAC NHN is daar een goed format voor. Ook van waarde is om een RAC NHN te hebben als extra steun in de rug met een deskundige onderbouwing als reactie op plannen uit de markt. Ook de norm voor voorleggen aan de RAC NHN van solitaire vestigingen va 500m2 is al een verbreding van de taak voor de RAC NHN. Hoe de toekomstige invulling van RAC NHN zal zijn, hangt dus af van wat de provincie nog gaat voorstellen.

In deze vergadering is er wederom een adviesaanvraag. Het betreft het vraagstuk ‘Dagelijkse winkelstructuur stedelijk gebied Alkmaar’

De hoofdlijn: Alkmaar heeft veel gebieden in ontwikkeling met als doel 15.000 woningen te kunnen bouwen. Vraag komt daarbij op: zijn daar extra dagelijkse voorzieningen bij nodig zoals supermarkten. Alkmaar is tegelijk alert dat bestaande winkelgebieden gezond blijven en er geen ontwrichting ontstaat bij het realiseren van nieuwe dagelijkse voorzieningen, bijvoorbeeld via solitaire vestigingen op diverse locaties. Met de grote woningbouwplannen komen er volop initiatieven vanuit de markt en daar wil Alkmaar op verstandige wijze op kunnen anticiperen.
.
Zou er in de nieuwe woongebieden solitaire vestiging van een supermarkt worden toegestaan, dan wordt er afgeweken van regionale detailhandelsafspraken. DTNP deed een studie waaruit volgde dat er iets van een klein cluster gerealiseerd zou kunnen worden bij Viaanse Molen en Oudorp. Alkmaar zal eigen ontwikkelbeelden maken voor de deelgebieden: wat wil de gemeente zelf en hoe past dit in het bestemmingsplan. Kwantitatief is het niet echt nodig, kwalitatief is toevoeging van vestiging van supermarkt wel nodig.

In de vergadering RAC NHN van 12 december 2022:

In deze najaarsvergadering kwam wederom de Continuïteit en taakveld van Regionale Adviescommissies (RAC NHN en ADZ) onder de aandacht.
Voorafgaand aan de vergadering was met voorzitter en secretaris al besproken dat het huidige instrumentarium detailhandel geëvalueerd was bij provincie: de regionale adviescommissies, regionale visies en subsidieregeling toekomstbestendige winkelgebieden. Ilse Zaal, gedeputeerde EZ, bepaalde eerder dat adviescommissies worden samengevoegd, met oog op het minder worden van aantal adviesaanvragen afgelopen jaren. 12 januari 2023 wordt er geïnventariseerd hoe daar vorm aan te kunnen geven, in samenspraak met beide voorzitters en secretarissen.

De RAC NHN geeft in deze vergadering er blijk van dat 1-op-1 samenvoegen kort door de bocht wordt gevonden. De leden verwachten meer drukte, doordat zij meer aanvragen dienen te behandelen. Ook

voorziet men dat het abstractieniveau anders zal zijn, vooral t.o.v. Regio Amsterdam: complexer, en veel omvangrijker detailhandelsstructuur, erg afwijkend en zo een groot verschil met de minder verstedelijkte regio's van Noord…

Gelijkwaardigheid wordt vooral gewenst. Ook voor zetelverdeling zou een goede modus moeten worden bedacht, want die lijkt anders tussen Noord en Zuid. Men hecht er belang aan dat ieder even goed tot recht komen, dat is eigenlijk de achterliggende vraag. Het idee van de provincie over hoe het in praktijk zou kunnen is één adviescommissie met twee werkgroepen waarin de adviesaanvragen worden behandeld en kennisoverdrachtelijke zaken, ontwikkelingen in brede gezamenlijkheid te behandelen.

Specifieke ideeen over de vorm zijn niet meegegeven door gedeputeerde. Op 12 januari zouden er ideeën worden gaan uitgewisseld, om daaropvolgend binnen de afzonderlijke commissies te bespreken en draagvlak te bouwen voor de nieuwe stijl. Herkenning in een nieuwe setting staat centraal en bij de volgende RAC NHN vergadering worden behandeld.

Vervolgens diende ook de behandeling van een adviesaanvraag: 'Verplaatsing supermarkt Egmond-Binnen'. Ter voorbereiding ontvingen de leden een uitgewerkt voorblad en marktstudie Egmond-Binnen. Het laatste leidde tot een goed en leesbare verduidelijking van de situatie. De adviseur economische zaken en adviseur ruimtelijke ontwikkeling – deBUCH gaven vervolgens toelichting op de situatie:

- Er is een voorgenomen verplaatsing van de supermarkt in Egmond-Binnen van Abdijlaan 20 naar Visweg 45. Er is geen sprake van een nieuwe supermarkt en een significante uitbreiding aan winkeloppervlak.

- Detailhandel op Abdijlaan wordt wegbestemd. In het bestemmingsplan wordt de gemengde bestemming gewijzigd in een woonbestemming. Hier komt woningbouw.

- De groenbestemming van de nieuwe locatie, wordt omgezet in bestemmingen voor detailhandel en wonen.
- Zowel de bestaande als de nieuwe winkel, is solitair. De nieuwe locatie ligt naast het dorpshuis en maakt onderdeel uit van een woningbouwlocatie. De dorpskern bevat ook niet of nauwelijks winkels.

- De huidige winkel heeft een oppervlakje van 855 m2 wvo. De oppervlakte van de nieuwe winkel bedraagt ca. 1200 m2 wvo. De toename bedraagt 345 m2 wvo.

- In de bestaande marktsituatie is sprake van een uitbreidingsruimte van het supermarktaanbod van circa 1.400 m² wvo - gegeven uw distributieve marktanalyse Egmond-Binnen. De gerealiseerde vloerproductiviteit ligt boven het landelijk gemiddelde. De concurrentiedruk ligt op een gezond niveau, wat wordt bevestigd door de benedengemiddelde supermarktdichtheid.

- Er heeft regionale afstemming plaatsgevonden. Deze maakte duidelijk dat:
    - de achtergebleven detailhandelsmeters op oude locatie zouden moeten worden wegbestemd,
    - dat het voornemen passend is binnen regionale detailhandelsvisie en
    - dat het in feite neerkomt op een uitbreiden van zo'n 350m2.

Conclusie; het is niet een heel spannende casus volgens de collega-gemeenten in de regio.

Het advies kon vlot worden geformuleerd door de RAC NHN:

Zoals de commissie er naar kijkt, betreft de voorgenomen verhuizing een beheerste uitbreiding die niet voor leegstand elders lijkt te zorgen. Behalve dat het plan binnen de distributieve ruimte valt, ziet de RAC NHN het als een kwalitatieve verbetering en voorziet het in een behoefte.

De nieuwe locatie zal naast een dorpshuis komen te liggen en zal onderdeel uitmaken van een woningbouwontwikkeling. Dit klinkt als een clustering van functies in het dorp. Cijfermatig is het plan goed onderbouwd met een marktanalyse en wordt er geen verstoring van de winkelstructuur verwacht, eerder een kans voor versterking.

Het genoemde voornemen om de vrijgekomen meters solitaire vestiging detailhandel weg te bestemmen, juichte de RAC NHN niet alleen toe, maar stelde dit ook als voorwaarde voor een positief advies over de voorgenomen verhuizing en uitbreiding van m2's op de nieuwe locatie.

In de Agendacommissie RAC NHN van 15 februari 2022:

Behalve actualiteiten vanuit provincie over detailhandel besprak de RAC NHN-agendacommissie ook het concept- jaarverslag 2021, een mogelijk vraagstuk voor de RAC NHN dat is voorgelegd door DeBUCH, de verwachte indiening van regiovisie West-Friesland, thema's voor de voorjaarsvergadering.

4. Resultaten

In 2022 heeft de RAC NHN de volgende adviezen uitgebracht:

9 mei 2022

Een advies om verplaatsing van een supermarkt filiaal in Poort van Hoorn naar Berkhouterweg.

6 oktober 2022

Een advies over vraagstuk 'Dagelijkse winkelstructuur stedelijk gebied Alkmaar'

12 december 2022

Een advies over vraagstuk: 'Verplaatsing supermarkt Egmond-Binnen'.

5. Samenstelling van de RAC NHN

De RAC NHN was eind 2022 als volgt samengesteld:

- Voorzitter: Jelle Groeneveld
- Secretaris: Mark Streuer - Verenigingsmakelaar
- Alieke van Essen, Kop van Noord-Holland (gemeente Den Helder)
- Muriël de Ruiter, Kop van Noord-Holland (gemeente Hollands Kroon)
- Geert Koolen, West-Friesland (gemeente Hoorn)
- Vacature, West-Friesland
- Sandra de Boer, Regio Alkmaar (gemeente Alkmaar)
- Sandra Beentjes, Regio Alkmaar (gemeente Heerhugowaard)
- Marcel Evers, INretail
- Henk van Zanten, Ondernemersfederatie Schagen
- Jacobien Crol, provincie Noord-Holland (in de rol van toehoorder)

De agendacommissie RAC NHN bestond eind 2022 uit de volgende leden:

- Voorzitter: Jelle Groeneveld
- Secretaris: Mark Streuer - Verenigingsmakelaar
- Sandra de Boer, Regio Alkmaar (gemeente Alkmaar)
- Alieke van Essen, Kop van Noord-Holland (gemeente Den Helder)
- Geert Koolen, West-Friesland (gemeente Hoorn)
- Jacobien Crol, (provincie Noord-Holland; toehoorder)

Wijzigingen in de samenstelling van de commissie in 2022 op een rij:

Muriël de Ruiter - gemeente Hollands Kroon, namens de Kop van Noord-Holland, vervulde de vacante positie.

Jacobien Crol - provincie Noord-Holland, verving Margot Recter.

6. Jaarrekening

Het reglement schrijft voor dat het secretariaat dient te worden uitgevoerd door een organisatie die aan het overleg deelneemt. De Provincie Noord-Holland besteedde de werkzaamheden voor het secretariaat van de RAC NHN in 2022 uit aan Verenigingsmakelaar. De werkzaamheden omvatten onder meer de voorbereiding en verslaglegging van vergaderingen van de agendacommissie en de voltallige commissie; het voorbereiden en opstellen van adviezen over regionale detailhandelsontwikkelingen in het werkingsgebied van de RAC NHN; zorgen voor afstemming tussen betrokken partijen; het voeren van correspondentie; het opstellen van oplegnotities; het opstellen van de begroting, het jaarverslag en de jaarrekening.

2022

Posten	Begroot	Werkelijke kosten
Voorzitter	€ 2.600,00	€ 1.666,25
Secretariaat	€ 18.200,00	€ 16.937,50
Overige kosten	€ 3.000,00	€ 56,43
Totaal excl. BTW	€ 23.800,00	€ 18.660,18
BTW over posten	€ 4.998,00	€ 3.913,01
Totaal	**€ 28.798,00**	**€22.573,19**

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
Mw. C. de la Rambelje
BEL/REE

Telefoonnummer +31235143303
Cecile.de.la.rambelje@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 6 SEP. 2023

Kenmerk
1930158/2100552

Uw kenmerk

Betreft: Jaarverslagen regionale adviescommissies detailhandel

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Jaarverslagen 2022 adviescommissies detailhandel

In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland 2015-2020 is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland:

- Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Noord (hierna RAC NHN);
- Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (hierna ADZ).

Aangezien het aantal adviesaanvragen over nieuwe detailhandelsplannen de afgelopen jaren sterk is teruggelopen, is vorig jaar besloten de twee adviescommissies samen te voegen tot één commissie. Dit proces is dit jaar in gang gezet en zal in september middels een GS-besluit worden geformaliseerd.

De werkzaamheden van de adviescommissie detailhandel zijn vastgelegd in de omgevingsverordening. Gemeenten kunnen het advies van de commissie gebruiken bij het maken van weloverwogen keuzes ten aanzien van nieuwe detailhandelsontwikkelingen, en het voorkomen van uitbreidingen die een potentieel negatief effect hebben op de detailhandelsstructuur. Daarnaast vervullen de commissies een rol op het gebied van kennisdeling. Beide commissies maken jaarlijks een verslag van hun activiteiten, zoals bepaald in het reglement. In de jaarverslagen wordt melding gemaakt van de taakinvulling, uitgebrachte adviezen over nieuwe plannen voor detailhandel en regionale detailhandelsvisies, en overige activiteiten van de commissies.

Adviezen
De ADZ heeft in 2022 twee formele adviezen gegeven, namelijk over de regiovisie Zaanstreek-Waterland en over het Lincolnpark in Hoofddorp. Ook is informeel geadviseerd over plannen voor de tijdelijke verplaatsing van de Aldi naar een bedrijventerrein in Zaanstad.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De RAC NHN heeft in 2022 drie adviezen gegeven. Het eerste advies betrof verplaatsing van een supermarkt filiaal in Poort van Hoorn naar Berkhouterweg. Daarnaast zijn er twee informele adviezen gegeven over de dagelijkse winkelstructuur in het stedelijk gebied Alkmaar, en over de verplaatsing van een supermarkt in Egmond-Binnen.

Daarnaast zijn in beide adviescommissies, waar mogelijk in gezamenlijkheid, een aantal onderzoeken gepresenteerd en besproken, waaronder het Koopstromenonderzoek 2021, de monitor Detailhandel en het marktruimteonderzoek 2022.

Volgend jaar zal er door de samengevoegde adviescommissie één jaarverslag opgesteld worden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

2 bijlagen

jaarverslag ADZ 2022

jaarverslag RAC NHN 2022

Jaarverslag ADZ 2022

De Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ) brengt verplicht advies uit aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over gemeentelijke (ruimtelijke) plannen met een detailhandelscomponent groter dan 1500 m² winkelvloeroppervlak met uitzondering van plannen in bestaande winkelcentra groter dan 25.000 m² waarbij de ondergrens 3000 m² winkelvloeroppervlak is. Ook worden detailhandelsvisies van de gemeente Amsterdam en de regio's Amstelland-Meerlanden, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland, en provinciaal detailhandelsbeleid verplicht aan de commissie voorgelegd voor een advies. De commissie toetst de plannen aan de ladder van duurzame verstedelijking, vervolgens het provinciale, regionale en lokale detailhandelsbeleid.

De gemeenten die formeel onder de adviescommissie vallen, zijn de gemeentes die liggen in de regio's Amsterdam, Amstelland-Meerlanden, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland.

2 vergaderingen hebben dit jaar fysiek plaatsgevonden. De andere 3 vergaderingen hebben digitaal plaatsgevonden, en er was 1 vergadering minder dan in een standaard jaar.

In 2022 zijn er in de vergaderingen van de Adviescommissie diverse onderwerpen besproken die interessant waren voor de commissie. Er is dit jaar 2 formele adviezen gegeven, namelijk over de regiovisies Zaanstreek-Waterland en over Lincolnpark in Hoofddorp. Ook is informeel geadviseerd over plannen voor de tijdelijke verplaatsing van de Aldi naar een bedrijventerrein in Zaanstad en is samen met de Regionale adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) 2 keer het marktruimteonderzoek besproken. Bij een formeel advies ontvangt zowel de indiener als Gedeputeerde Staten een officieel advies van de ADZ. Bij een informeel advies wordt het verslag van de vergadering van de commissie toegestuurd naar de indieners, zodat deze input verwerkt kan worden in de verdere vorderingen van het ingediende plan.

In 2023 zullen de adviescommissies voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid samengevoegd worden.

Verplichte adviezen 2022:

Regiovisie Zaanstreek-Waterland:

De regiovisie Zaanstreek-Waterland is op verzoek van de regio Zaanstreek-Waterland voorgelegd aan de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid. In de vergaderingen van de commissie op 22 september 2021 en 9 februari 2022 is de visie toegelicht en besproken. Er is een grote woningbouwopgave in Zaanstreek-Waterland.

De regio bestaat enerzijds uit stedelijke gebieden in Zaanstad en Purmerend en daarnaast uit gemeenten met een landelijk woonmilieu. Er wordt in de visie ingezet op de hoofdstructuur versterken, er wordt geen medewerking gegeven aan ontwikkelingen buiten deze structuur, met uitzondering van nieuwe woongebieden waar nieuwe voorzieningen gerechtvaardigd zijn. Centra van kleine dorpen en de kleinste ondersteunende centra behoren niet tot de hoofdstructuur. Clustering, terughoudendheid, kwalitatieve versterking en leefbare dorpen zijn de uitgangspunten.

<u>Advies commissie</u>
De commissie ADZ geeft een positief advies over deze visie. De commissie is blij dat er voor het eerst samenwerking is ontstaan in Zaanstreek-Waterland op het gebied van detailhandel. Het is ook aan de visie te zien dat dit een eerste stap is die de gemeenten samen maken. In het vervolg en de uitwerking van de visie zullen er duidelijke keuzes gemaakt moeten worden op onder andere het gebied van clustering, het regionaal afstemmen van plannen, het bekijken welke impact Corona heeft gehad op de detailhandel en de doorvertaling hiervan in het beleid. Hiernaast zijn enkele detailopmerkingen over de visie zelf al gedeeld met de vertegenwoordiger van de regio Zaanstreek-Waterland. Deze wijzigingen zijn al doorgevoerd in de visie.

Verwerking van het advies:

- De aanvrager heeft de visie aangepast op basis van de besprekingen en opmerkingen in de ADZ.

Lincolnpark:
Woningbouwlocatie Lincolnpark ligt in Hoofddorp Zuidoost en is onderdeel van de grotere woningbouwontwikkeling De Parken. In totaal worden er in het gebied zo'n 4.000 woningen gebouwd. In de plannen voor de woningbouwlocatie Lincolnpark tweede Fase is een winkelcentrum opgenomen, met als verzorgingsgebied De Parken.
De plannen voor de woningbouwlocatie Lincolnpark Tweede Fase beogen een gemengde duurzame stedelijke wijk met woningen, scholen, sporthal, buurtwinkels, bedrijven en zorgvoorzieningen.

Qua detailhandel wordt max. 3.400 m2 wvo toegevoegd, onderverdeeld in twee supermarkten (1.300 - 1.400 m² wvo voor een full service supermarkt en 1.000 - 1.200 m² wvo voor discounter) en 500 - 800 m² wvo overig dagelijks aanbod. Daarbij is de ruimte voor horeca en commerciële dienstverlening in het centrumgebied totaal 5.962 m2 bvo (detailhandel, horeca en commerciële dienstverlening).

<u>Advies commissie</u>
De commissie geeft een positief advies over deze ontwikkeling. De bereikbaarheid per openbaar vervoer van het winkelcentrum is op dit moment een aandachtspunt, maar zal door de nieuwe HOV halte sterk verbeteren. Er wordt een flink aantal supermarktmeters toegevoegd, met de huidige ontwikkelingen in de detailhandel kan dit een risico zijn naar de toekomst toe. De flexibele bestemming of flexibele opzet kan helpen om de mogelijke terugloop in supermarktmeters op te kunnen vangen. Verder zijn er in het onderliggende rapport van STEC een aantal inconsistenties ontdekt.

Verwerking van het advies:

- De aanvrager neemt de opmerkingen mee in de verdere planontwikkeling en heeft het onderliggende rapport van STEC aangepast op basis van het advies van de ADZ.

Informele adviezen 2022:

Aanvraag verplaatsing Aldi Zaanstad behandeling :
De gemeenteraad heeft het bedrijventerrein aan de Aris van Broekweg een aantal jaar geleden aangewezen als transformatiegebied. Het gebied dient te transformeren naar een gebied met een menging van wonen, werken en onderwijs. Om dit mogelijk te maken is afgesproken dat er eerst een gebiedsvisie wordt opgesteld met hierin opgenomen een ruimtelijk programma. Deze visie moet in 2023 af zijn. Na het opstellen van de gebiedsvisie kan de gemeente met o.a. Aldi en uiteraard ook met de andere bedrijven in onderhandeling over het te realiseren ruimtelijk programma en de realisatie ervan. Indien de Aldi er toch voor kiest om aan de Westzanerdijk de supermarkt te vernieuwen/ renoveren dan zal er de komende jaren (>20 jaren) geen gebiedsontwikkeling (lees een combinatie van diverse functies) mogelijk zijn op deze plek.
In het plangebied gebiedsontwikkeling Aris van Broekweg in Zaandam is een Aldi (Westzanerdijk) supermarkt aanwezig (grond in eigendom Aldi). Het pand van de Aldi is verouderd en in slechte staat (funderingsproblemen). In het kader van de gebiedsontwikkeling wordt gezocht naar multidisciplinair ruimtegebruik en slimme combinaties (in functies) van gebouwen. De visie is echter nog niet zo ver en dient verder uitgewerkt te worden. De Aldi (en de gemeente) ziet twee opties:
1. Herbouwen van een nieuwe supermarkt op de bestaande plek (de vergunning hiervoor is reeds verleend aan de Aldi);
2. Neerzetten van een tijdelijke supermarkt (maximaal vijf jaar) op een alternatieve locatie en na ontwikkeling van visie voor de Aris van Broekweg terug te keren op de locatie aan de Aris van Broekweg.

Er is gekeken naar andere plekken in Zaanstad om de Aldi te laten landen, maar er zijn geen andere plekken beschikbaar. Er is ook gekeken samen met de jurist naar hoe dit te regelen valt, en de jurist zag niet al te veel problemen. De Aldi wil graag meewerken aan de gebiedsontwikkeling, omdat dit ook in hun voordeel is. Dus de gemeente werkt hier ook graag aan mee.

Advies commissie:
Het advies is vanuit de winkelstructuur negatief. De commissie ziet dat er andere belangen spelen, en de commissie kan zich voorstellen dat het college van B&W van Zaanstad door andere belangen dit advies minder zwaarwegend acht.

ADZ/RAC NHN Marktruimteonderzoek bespreking:
De ADZ heeft samen met de RAC NHN twee keer het marktruimteonderzoek besproken. Het laatste onderzoek dateert van maart 2018. Er is een nieuwe opdracht uitgeschreven vanuit de provincie Noord-Holland en de MRA. Een aantal bureaus (BSP, I&O Research en BRO) hebben de opdracht samen uitgevoerd. Er worden tussentijdse resultaten gepresenteerd, met een nadruk op de onderzoeksverantwoording. De definitieve resultaten zullen later gedeeld worden, wanneer de resultaten ook met de begeleidingscommissie gedeeld zijn.

Lelystad en Alkmaar hebben een groot recreatief winkelaanbod. Almere heeft relatief weinig winkelaanbod in elke sector. Het recreatieve aanbod is in alle regio's flink gedaald, het dagelijks aanbod en het doelgerichte aanbod zijn juist gegroeid. De winkelleegstand ligt lager dan landelijk in Noord-Holland. Er is minder leegstand nu dan tijdens het vorige onderzoek. Niet alle regio's kennen dezelfde ontwikkeling. De Kop van Noord-Holland, Amsterdam en Zuid-Kennemerland hebben meer leegstand dan tijdens het vorige marktruimteonderzoek. De laagste winkelleegstand is te vinden in Amstelland-Meerlanden.

De bevolking is fors gestegen, 12% stijging in 17 jaar. De groei zal doorzetten tot 2030, 7% tot die tijd. Almere, Lelystad, Amstelland en Amsterdam zullen voornamelijk groeien. Er wordt gekeken bij koopstromen naar fysieke afvloeiing en online afvloeiing. Daarnaast wordt er ook gekeken naar koopkrachttoevloeiing door middel van toerisme onder andere. De toeristische bestedingen waren in 2021 laag door de Coronacrisis. Er is meer toevloeiing naar Noord-Holland vanuit de andere provincies dan afvloeiing. De koopkrachtbinding voor het dagelijkse deel verschilt niet heel erg per regio. Deze ligt tussen de 85-91%. Dit heeft te maken met de karakteristieken van de regio. De afvloeiing ligt in alle regio's tussen de 4-8% voor online. Bij recreatief winkelen ligt de binding een stuk lager. De afvloeiing varieert hier tussen 41-55%. IJmond heeft de laagste binding, met een beperkt recreatief aanbod. De afvloeiing online ligt tussen de 34-39%. Doelgericht ligt de variatie in afvloeiing nog hoger: 48-67%. Amstelland-Meerlanden en Zuid-Kennemerland hebben een relatief lagere binding. De regio Amsterdam kent de meeste afvloeiing naar online voor de doelgerichte sector. De toevloeiing is het grootste in Amstelland-Meerlanden, zowel in de dagelijkse sector als in de recreatieve sector. Zuid-Kennemerland kent een hoge toevloeiing in de doelgerichte sector door het IKEA-effect.

De planvoorraad is flink gedaald, er is 40% geschrapt of gerealiseerd. Het gaat om 410.000m2 wvo. Dik 60% is harde planvoorraad. De regio Amsterdam heeft de grootste planvoorraad, en ook de grootste huidige voorraad. 70% van de planvoorraad zit in de reguliere winkelgebieden. Dit is een groter deel dan tijdens het vorige marktruimteonderzoek. Er is dus of veel marktruimte gerealiseerd, of veel geschrapt in de PDV-clusters. Het huidige functioneren van de provincie Noord-Holland zit onder het landelijk gemiddelde. Dit zit voornamelijk in het Noordelijk gedeelte van de provincie. De recreatieve sector doet het ten opzichte van het landelijk gemiddelde beter. Ook hier functioneert het Zuidelijke deel van de provincie beter dan het Noordelijke deel. De doelgerichte sector doet het ook beter dan het landelijke gemiddelde. IKEA heeft een grote impact op deze cijfers bij bepaalde gemeenten (Amsterdam, Haarlem o.a.).

In de dagelijkse sector zijn de verschillen tussen Noord- en Zuid in Noord-Holland flink groot. Er is nog wat marktruimte in het Zuiden, hoewel er ook gemeenten zijn die te veel meters hebben op het moment. Waar de groei van de bevolking groot is, is veel marktruimte. Deze groei zit voornamelijk in het Zuidelijke deel van de provincie Noord-Holland. Bij recreatief is er minder marktruimte, deze bevindt zich voornamelijk in Almere. Voor doelgericht zit er nog ruimte in de grote gemeenten in het Zuidelijke deel van de provincie.

Verwerking:
Er worden nog wat laatste opmerkingen verwerkt. Daarna wordt het rapport definitief gemaakt. Vervolgens wordt het op de website van de provincie Noord-Holland geplaatst.

Enkele overige onderwerpen

In 2022 zijn in de vergaderingen van de ADZ, naast de adviesaanvragen, verschillende onderwerpen gepresenteerd en besproken. Hieronder volgt een korte toelichting.

Koopstromenonderzoek (KSO) 2021 Noord-Holland Zuid:
KSO 2021 is bijzonder omdat met Noord-Brabant een vierde provincie heeft meegedaan. Verder hebben de Corona omstandigheden een rol gespeeld in het onderzoek. De centra zijn wat breder benaderd dan alleen maar vanuit de winkels. De omzetkengetallen zijn omgezet naar 2021. Er heeft een groei plaatsgevonden voor online-bestedingen, en er is minder recreatief gewinkeld. Er is meer besteed. Mensen zijn dichter bij huis gaan winkelen, ook vaker op solitaire locaties. De grote binnensteden hebben hierdoor wat ingeleverd. Hele grootschalige locaties deden het wel beter. De verschillen tussen ondersteunende centra was groot. Er waren minder mensen in de winkelgebieden, en ook minder toeristen, voornamelijk in Amsterdam. Er komt een nieuwe functiemix in veel winkelcentra met een compact winkelhart. De bevolking groeide, de inkomens ook. De bestedingen stegen, maar niet over de hele linie. Aan huishoudelijke artikelen werd minder geld uitgegeven. De toeristische bestedingen daalden spectaculair. Passanten bleven in de winkelstraten weg, maar er zijn in 2022 wel tekenen van herstel. De passantenafname was er al wel voor Corona. Vanaf 2015/2016 is er minder recreatief gewinkeld. Er is minder aanbod in winkelvloeroppervlakte. Er blijft wel stijgende lijn in het dagelijks aanbod. Sugar City is voornamelijk vanuit Amsterdam, Haarlem en Haarlemmermeer bezocht. Gelderlandplein werd het hoogste gewaardeerd binnen de MRA. Flitsbezorgers zijn niet alleen maar ten koste gegaan van de supermarkten, ze hebben ook gezorgd voor extra vraag tijdens Coronatijd.

Mobiliteitsplannen in Amsterdam
Er rijden vooral bestelwagens Amsterdam in voor facilitair/service bevoorrading en onderhoud en service. Qua vrachtwagens zijn het vooral de retail en vers retail die zorgen voor de meeste inkomende bewegingen in Amsterdam. Amsterdam is bezig met een nieuwe logistieke strategie. Verkeersveiligheid is een prioriteit hierin. Het vervoer moet vooral slimmer, lichter, schoner en veiliger gaan worden. Er wordt nu een te groot ruimtebeslag gedaan, en ook de uitstoot van CO_2, de luchtkwaliteit en de leefbaarheid kunnen verbeteren. Het is ook slecht georganiseerd, voornamelijk in de horeca, er is ruimte om met minder bewegingen hetzelfde resultaat te behalen. Er gaat meer op leefbaarheid gefocust worden door Amsterdam. Dit betekent dat de gemeente meer voorrang gaat geven aan ontmoeten in afwegingen rondom mobiliteit. Verblijfskwaliteit inclusief groenvoorzieningen worden prioriteit. En steeds vaker wordt gemotoriseerd verkeer beperkt. Er zal met pilots gewerkt worden, om te proberen de weg en het water beter te benutten. De milieuzones worden strenger, zwaar vervoer wordt vaker uit de stad geweerd, Er is nu nog veel onduidelijkheid over voorkeursroutes en zero emissiezones. Voorlopig is er nog veel onderzoek nodig. Laadinfrastructuur is de bottleneck bij hubs. Er zijn nog geen duidelijke kaders voor levering aan de detailhandel.

Flitsbezorging Amsterdam regels:

- Er is binnen de gemeente Amsterdam gewerkt aan deze regels. Er is een afwegingskader gemaakt dat bedoeld is voor bestemmingsplannen die nog vastgesteld moeten gaan worden. De flitsbezorging kan de 'ja, mits' houding verwachten van de gemeente in de werkgebieden. De andere gebieden worden hiervoor minder geschikt bevonden.
- Bij Amstelveen gaan ze hier ook mee bezig. De 'nee, tenzij' houding betekent in principe gewoon 'nee', omdat er veel voorwaarden aan worden gesteld. Er treedt een zelfcorrectie op binnen de flitsbezorgers. Het is fijn dat de zelfcorrectie plaatsvindt, maar het kan ook gezien worden als een charme offensief.
- Voor de zomer 2022 heeft het college van Haarlem het ontwerp toetsingscriteria voor nieuwe vestigingen van flitsbezorgdiensten ter inzage gelegd. De inspraakperiode is eind september geëindigd en de criteria zijn naar aanleiding van de binnengekomen reacties

aangescherpt. Er is door de raad op 13 oktober 2022 een voorbereidingsbesluit flitsbezorging genomen en hiermee flitsbezorging vergunningplichtig gemaakt. Het college van B&W heeft de definitieve toetsingscriteria voor de vestiging van flitsbezorgdiensten in Haarlem vastgesteld en vormen het kader voor de beoordeling van aanvragen voor een omgevingsvergunning voor het vestigen van flitsbezorging binnen de gemeente Haarlem.

- Juridisch wordt het geregeld door flitsbezorging vergunningplichtig voor te maken. Iedere maaltijdbezorger moet dan ook een vergunning aanvragen en elk restaurant met maaltijdbezorging ook.
- In heel Amsterdam zijn er 8 klachten geweest over de flitsbezorgers. Bij horecaterrassen zijn dit er ruim 2000. Er liggen ook kansen met lokale producten, de gesprekken in Haarlem verlopen zeer fijn.
- Verdient flitsbezorging een plek in de winkelstraat? Dit is een interessante discussie. In Den Haag willen ze flitsbezorgers niet in winkelstraten hebben, hierop gaan ze de bestemmingsplannen aanpassen.
- De voorzieningenrechter heeft Amsterdam gelijk gegeven in een aantal specifieke casussen, maar met deze nieuwe regels is er nog geen juridische duidelijkheid. Winkelstraten met restaurants die pas om 18:00 open gaan in winkelstraten zorgen ook niet echt voor levendigheid.

<u>PDV-locaties:</u>
PDV-locaties beginnen steeds actueler te worden. Er zijn veel grootwinkelbedrijven die zorgen hebben over hoe er nagedacht wordt binnen gemeenten over de bouwopgaven die er liggen. PDV-locaties zijn interessante locaties voor gemeenten om te kijken naar verkleuring naar wonen. De grootwinkelbedrijven hebben moeite om aan tafel te komen bij de verschillende gemeenten. Dit komt ook omdat ze niet echt goed georganiseerd zijn. De grootwinkelbedrijven zijn zich meer aan het verenigen, omdat ze zien dat dit nodig is om het verhaal van het belang van PDV voor het voetlicht te kunnen brengen. Er komen steeds meer functies waar we iets mee willen, flitsbezorgers, online etc. De gemeente zoeken voor de woningbouwopgave naar plekken voor woningen. Maar waar laat je die winkels dan? Er wordt mogelijk gemakkelijk gedacht over dat de consument dan wel verder kan reizen. De consument heeft een maximale actieradius van 10km ipv 25km. Stadswinkels zijn een manier om dit enigszins op te lossen. Wellicht kan dit zorgen voor minder meters op PDV-clusters. INretail gaat de groep grootwinkelbedrijven begeleiden. Ze gaan een bijeenkomst organiseren hierover met gemeenten en de grootwinkelbedrijven. Als er uitdagingen spelen op lokaal niveau, dan kunnen de gemeenten via INretail met de grootwinkelbedrijven in gesprek komen. Vanuit de gemeenten wordt er vaak met de ontwikkelaar gesproken. Het is goed om hier ook de belegger en de grootwinkelbedrijven bij te betrekken.

<u>Monitor detailhandel provincie Noord-Holland 2022:</u>
Dit is de 7e monitor detailhandel. De monitor is een belangrijk instrument voor kennisdeling. De werkgelegenheid is met 1,1% toegenomen. De toename zit vooral in postorder en internetbanen gerelateerd aan detailhandel. Er zijn minder banen in supermarkten. Er is een afname van het aantal kleine banen van 12 uur of minder, dit is een trendbreuk. Het winkelaanbod blijft dalen, maar er is sprake van stabilisatie in het afgelopen jaar. Wellicht komt dit ook door Coronasteun. De winkelvloeroppervlakte is ongeveer hetzelfde gebleven. De winkelleegstand is gedaald, terwijl de verwachting was dat deze zou oplopen. Deze zit nu op frictieleegstand. De moeilijkste locaties zijn vaak getransformeerd naar wonen. In de IJmond, Kop van Noord-Holland en het Gooi is de leegstand gedaald. De toekomstbestendigheid is op basis van de retail risk index (RRI) in beeld gebracht. Er heeft een forse correctie plaatsgevonden in de RRI. Door het Coronabeleid is de

voorspelling van het omvallen van winkels niet uitgekomen, op basis hiervan is de RRI aangepast. We weten niet hoe de leegstand zich gaat ontwikkelen als de steunmaatregelen worden afgebouwd. Er zijn ook dashboards gemaakt op de website van provincie Noord-Holland. Er worden wat uitbreidingen gemaakt voor de monitor detailhandel van volgend jaar. Er wordt onder andere gekeken om duurzaamheid meer in beeld te brengen. De RRI kan niet altijd 1 op 1 doorvertaald worden naar de toekomstbestendigheid van winkelgebieden. Ook kan het rapport van Panteia gebruikt worden voor de volgende monitor detailhandel om in te schatten hoe toekomstbestendig de winkels zijn. Wellicht komt de daling van het aantal banen in supermarkten door de toename van het aantal zelfscankassa's. Ook goed om horeca mee te nemen in de monitor in de komende jaren.

Werkzaamheden voorzitter

De voorzitter vertegenwoordigde de commissie op negen externe bijeenkomsten van onder anderen de provincie Noord-Holland, DNWS, en de Retailagenda.

Samenstelling van de commissie
Leden van commissie
- Leo van der Linde, voorzitter
- Tim Putting, secretaris
- Marjon Zorge-Schouten, regio Zuid-Kennemerland
- Willeke Koops, Regio Zaanstreek/Purmerend/Waterland
- C.J. Dippel, Amsterdam (EZ)
- Martin van den Oever, Amsterdam (RO)
- Martijn Prent, regio Amstel-Meerlanden
- Patricia van de Groep, Gooi en Vechtstreek
- Marcel Evers, namens Inretail
- Gerben Boogaard, MKB Noord-Holland
- Dirk Mulder, onafhankelijk expert op het gebied van winkel- en consumententrends
- Margriet Schepman, onafhankelijk expert op het gebied van vastgoed en planexploitatie
- Marlieke Heck & Jacobien Crol, provincie Noord-Holland [toehoorder]
- Walther Ploos van Amstel, onafhankelijk expert op het gebied van verkeer en vervoer

De agendacommissie
- Leo van der Linde, voorzitter
- Tim Putting, secretaris
- Dirk Mulder, onafhankelijk expert op het gebied van winkel- en consumententrends
- C.J. Dippel, Amsterdam (EZ)

Financiële verantwoording
De provincie Noord-Holland heeft de werkzaamheden voor het secretariaat uitbesteed aan het MRA Bureau. De werkzaamheden omvatten onder meer de voorbereiding en verslaglegging van vergaderingen en het voorbereiden en opstellen van de adviezen. Ook de vergoedingen van de voorzitter en de onafhankelijke experts worden in deze begroting meegenomen. De begroting voor het jaar 2022 bedroeg € 19.698,96. De gemaakte kosten voor de werkzaamheden bedroegen €12.480,47.

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13181
Extern Zaak ID	2047428
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	15.d
Titel	Economie: Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	**16 oktober 2023**

Toelichting

Gedeputeerde Staten stellen de Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma’s EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023 met een subsidieplafond en openstelling vanaf 2023 vast. Met deze regeling kunnen bedrijven, kennisinstellingen en organisaties die een subsidie hebben ontvangen van eerdergenoemde Europese programma's een extra financiële bijdrage krijgen voor de uitvoering van projecten die bijdragen aan Noord-Holland.

Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van ……., nr. ……, tot vaststelling van de Uitvoeringsregeling subsidie Cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelet op artikel 2 van de Algemene subsidieverordening Noord-Holland 2011;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten het belangrijk vinden dat ondernemingen en instellingen toegang hebben tot en gebruik maken van Europese subsidies;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten in het kader van rechtvaardiging van de staatssteun, de volgende steunmaatregelen van toepassing achten:

Verordening (EU) Nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU, L187) (Algemene groepsvrijstellingsverordening)

Verordening (EU) nr. 2022/2472 van de Commissie van 14 december 2022 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard (PbEU L327/71) (Landbouwvrijstellingsverordening)

Verordening (EG) Nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op de-minimissteun (PbEU, L 352) (De-minimisverordening)
Besluiten vast te stellen:

Uitvoeringsregeling subsidie Cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023

Artikel 1
1. Subsidie kan worden verstrekt voor activiteiten waarvoor een projectsubsidie is verleend op grond van één van de volgende Europese programma's:
a. Kansen voor West 3;
b. INTERREG North Sea Region;
c. INTERREG North-West Europe; of
d. Just Transition Fund-IJmond.
2. De activiteiten worden uitgevoerd in Noord-Holland of komen ten goede aan de provincie Noord-Holland.

Artikel 2
Een aanvraag om subsidie bevat ten minste:
a. de aanvraag van de projectsubsidie in het kader van de in artikel 1 genoemde Europese programma's;
b. een begroting van de kosten van de activiteit;
c. een financieringsplan van de kosten van de activiteit; en
d. een inhoudelijke beschrijving van de activiteit.

Artikel 3
1. Een aanvraag om subsidie is tijdig ingediend indien de aanvraag in de periode van 3 oktober 2023 vanaf 9:00 uur tot en met 22 december 2026 voor 17:00 uur is ontvangen.
2. Een aanvraag die buiten de in het eerste lid genoemde periode wordt ontvangen, wordt geweigerd.
3. Gedeputeerde Staten beslissen binnen 26 weken na ontvangst van de aanvraag om subsidie.

Artikel 4
Het subsidieplafond gedurende de looptijd van deze uitvoeringsregeling bedraagt € 2.623.000,-

Artikel 5
1. Aanvragen om subsidie worden behandeld op volgorde van ontvangst.
2. Wanneer een aanvrager op grond van artikel 4:5 van de Algemene wet bestuursrecht de gelegenheid heeft gehad de aanvraag aan te vullen, geldt als datum van ontvangst van de aanvraag, de datum waarop de aanvraag is aangevuld.
3. Indien meerdere aanvragen op dezelfde dag worden ontvangen en door honorering van deze aanvragen het subsidieplafond wordt overschreden, wordt de aanvraag met de laagste projectkosten als eerste in behandeling genomen.
4. Indien toepassing van het vorige lid ertoe leidt dat aanvragen gelijk eindigen, wordt rangschikking van die aanvragen bepaald door loting.

Artikel 6
Subsidie wordt geweigerd indien:
a. de activiteit financieel niet haalbaar is;
b. er geen projectsubsidie in het kader van de in artikel 1 genoemde Europese programma's wordt verkregen;
c. de uitvoering van de activiteit is gestart voordat de aanvraag is ontvangen;
d. de aanvrager een onderneming is die in moeilijkheden verkeert als bedoeld in paragraaf 2.2 van de Communautaire richtsnoeren inzake reddings -en herstructureringssteun aan niet-financiële ondernemingen in moeilijkheden (PbEU, 2014/C 249/01);
e. tegen de aanvrager een terugvorderingsbevel is gegeven omdat eerdere steun onrechtmatig en onverenigbaar is verklaard met de interne markt.
f. de activiteit naar het oordeel van Gedeputeerde Staten niet met een substantiële bovenregionale impact bijdraagt aan één van de volgende opgaven uit het vigerende beleid van de Provincie Noord-Holland:
   1°. woningbouw;
   2°. stikstof;
   3°. energietransitie;

4˚. mobiliteit;
5˚. circulaire economie; of
6˚. arbeidsmarkt en onderwijs.

Artikel 7

1. De subsidie bedraagt 15 % van de kosten die op basis van de in artikel 1 van deze uitvoeringsregeling genoemde programma's subsidiabel zijn met een maximum van € 100.000,-.
2. Indien toepassing van het eerste lid zou leiden tot het overtreden van het verbod op het geven van staatssteun in de zin van artikel 107, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, dan wordt de subsidie geweigerd of wordt het subsidiebedrag in afwijking van het eerste lid zodanig vastgesteld dat het totaal van alle subsidies voor de activiteit niet hoger is dan het bedrag dat op grond van de van toepassing zijnde vrijstellingsverordeningen van de Europese Commissie verstrekt mag worden.
3. Gedeputeerde Staten verstrekken geen subsidies van minder dan € 5.000,-.
4. Bij subsidies van minder dan € 10.000,- wordt volstaan met subsidievaststelling zonder voorafgaande subsidieverlening.

Artikel 8

In de beschikking tot subsidieverlening kunnen aan de subsidieontvanger verplichtingen worden opgelegd.

Artikel 9

1. Een aanvraag tot vaststelling wordt ingediend binnen 13 weken na voltooiing van de activiteit.
2. Indien de subsidieontvanger een gemeente, of een openbaar lichaam dat is ingesteld op grond van hoofdstuk I, II of IV van de Wet gemeenschappelijke regelingen is, wordt de aanvraag tot vaststelling van de subsidie ingediend uiterlijk 1 augustus van het jaar volgend op het jaar waarin de activiteit is voltooid.
3. Gedeputeerde Staten stellen voor de aanvraag tot vaststelling een formulier beschikbaar op www.noord-holland.nl/Loket/Subsidies.
4. Gedeputeerde Staten beslissen binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag tot vaststelling van de subsidie.

Artikel 10

1. Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin zij wordt geplaatst.
2. Deze regeling vervalt met ingang van 1 januari 2027.
3. Deze regeling wordt aangehaald als Cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023.

Haarlem, 2023*.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland

A.Th.H. van Dijk, voorzitter.

M.J.H. van Kuijk, provinciesecretaris

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

T.E. van de Ven

BEL/BS

Telefoonnummer +31235143530

Tessel.van.de.ven@noord-holland.nl

Verzenddatum

– 6 SEP. 2023

Kenmerk

2047428/2047434

Uw kenmerk

Betreft: Besluit Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Vaststelling Uitvoeringsregeling Provinciale cofinanciering Europese projecten.

Inleiding
Onlangs hebben wij de Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023 vastgesteld. Sinds 2007 stimuleert Noord-Holland met provinciale cofinanciering Noord-Hollandse partijen om gebruik te maken van Europese fondsen ter stimulering van innovaties en verduurzaming. Deze subsidieregeling liep af in 2020, waarna de reserve cofinanciering Europese projecten was uitgeput. Bij de vaststelling van de begroting 2023 hebben Provinciale Staten in het Addendum begroting 2023 besloten om geld vrij te maken voor een nieuwe uitvoeringsregeling cofinanciering Europese projecten. Met de vaststelling van de Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023 geven wij uitvoering aan dit besluit.

Toelichting
Noord-Holland heeft een sturende rol bij de uitvoering van EFRO-subsidies en is daarom actief betrokken bij de programma's Kansen voor West III (KVW3)[1] en Interreg[2]. Met deze EU-subsidies wordt mede uitvoering gegeven aan provinciale beleidsdoelen zoals energietransitie, circulaire economie, slimme en duurzame mobiliteit en MKB-innovatie. Vanaf deze EU-programmaperiode (2021-2027) is de provincie ook betrokken bij de uitvoering van het nieuwe EU-programma Just Transition Fund-IJmond (JTF)[3] dat regionale clusters ondersteunt bij de transitie naar een duurzame economie en arbeidsmarkt. De EU financiert voor EFRO-projecten echter maximaal 40% van het totale projectbudget en voor JTF-projecten maximaal 50%. Provinciale

[1] https://kvw3.kansenvoorwest.nl/
[2] https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/interreg
[3] https://www.odijmond.nl/projecten/just-transition-fund-ijmond/

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

cofinanciering is daarom een belangrijke stimulans voor partijen om projectaanvragen in te dienen wanneer zij op eigen kracht niet volledig aan de 50-60% cofinancieringseis van de EU kunnen voldoen. Het subsidieplafond voor deze regeling bedraagt 2.623.000 euro. Partijen kunnen 15% van de subsidiabele kosten met een maximum van 100.000 euro ontvangen.

Tot slot
Met deze regeling vergroten we het rendement van de reguliere middelen in EFRO en JTF en daarmee investeringen in duurzame projecten. Tussentijds zal u geïnformeerd worden over de voortgang van deze uitvoeringsregeling.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage:
Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Europese programma's EFRO en Just Transition Fund-IJmond Noord-Holland 2023

Provincie Noord-Holland

Commissie Bestuur

Dossiernummer	13183
Extern Zaak ID	1117618
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	16 oktober 2023
Agendapunt	15.e
Titel	Economie: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023 (C-agenda cie Bestuur 16-10-2023)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur	16 oktober 2023

Toelichting

De Monitor Detailhandel Noord-Holland is een jaarlijkse analyse van ontwikkelingen in de detailhandel, aangevuld met actuele data over gemeentelijke plannen. Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, winkelvloeroppervlakte, leegstand en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden. Dit jaar is ook de verduurzamingsopgave in beeld gebracht op basis van energielabels van winkelpanden. In 2022 is er sprake van een lichte banengroei, de winkelleegstand is gedaald en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden is verbeterd.

Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023

Noord-Hollandse Winkelgebieden in cijfers

Augustus 2023

ECONOMIE

Inhoud

3 | **Voorwoord**

4 | **Samenvatting**
4 Werkgelegenheid
4 Winkelaanbod
5 Toekomstbestendigheid
5 Planvoorraad en marktruimte

7 | 1 **Inleiding**
7 Coalitieakkoord ‘Verbindend Vooruit’ (2023-2027)
7 Strategisch Beleidskader Economie
7 Detailhandelsbeleid provincie Noord-Holland
8 Leeswijzer

10 | 2 **Werkgelegenheid**
10 Verdeling banen
11 Ontwikkeling banen
12 Aandeel banen postorder- en internetbedrijven
13 Aandeel grote en kleine banen
14 Economisch functioneren winkels

16 | 3 **Aanbod en leegstand**
16 Ontwikkeling winkelaanbod – verkooppunten
18 Ontwikkeling winkelaanbod – winkelvloeroppervlakte
20 Ontwikkeling winkelaanbod – leegstand
21 Ontwikkeling leegstand per deelregio
22 Ontwikkeling leegstand per gemeente
23 Branchering per deelregio
25 De winkelgebieden groter dan 15.000 m²
26 De winkelgebieden kleiner dan 15.000 m²
27 Typering winkelgebieden Noord-Holland
30 Voorzieningen en leefbaarheid kleine kernen Noord-Holland
30 Filialisering winkelgebieden

33 | 4 **Toekomstbestendigheid en duurzaamheid**
33 Retail Risk Index
34 Retail Risk Index in perspectief
35 Toekomstbestendige winkelcentra
36 Winkelgebieden met een hoger risico index
37 Bevolking
38 Bevolkingsprognose
39 Energielabels

44 | 5 **Marktruimte en plancapaciteit**
44 Marktruimte
45 Planvoorraad
47 Adviescommissie Detailhandel
47 Transformatieplannen gemeenten

Voorwoord

Met het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023-2027) zetten wij in op een krachtige en toekomstbestendige economie en investeren we in goede voorzieningen op het platteland en in de steden. Detailhandelvoorzieningen zijn belangrijk voor het economisch functioneren en de leefbaarheid van de centra van dorpen en steden. Naast culturele voorzieningen, persoonlijke dienstverlening en horeca is een goed, toekomstbestendig en duurzaam winkelaanbod met beperkte leegstand belangrijk.

Voor u ligt de achtste Monitor Detailhandel Noord-Holland. Deze monitor baseert zich op de stand van zaken in de winkelgebieden per 1 januari 2023. Wij hebben de trends en ontwikkelingen in de detailhandel in kaart gebracht en dit helpt onze gemeenten bij het opstellen van lokaal detailhandelsbeleid. U kunt ook gebruik maken van het dashboard waarin u gedetailleerde informatie over de ontwikkelingen in de Noord-Hollandse winkelgebieden kunt terugvinden.

Uit deze monitor blijkt de veerkracht van de detailhandelsmarkt na de coronapandemie. De leegstand is verder gedaald en de werkgelegenheid is opnieuw gegroeid. De overheidsmaatregelen zijn effectief gebleken en hebben naast tijdelijke steun ook tot transformatie geleid.

Dit jaar zijn voor het eerst ook energielabels van winkelpanden in beeld. Het betreft een eerste verkenning waarbij in de toekomst kan worden gemonitord hoe verduurzaming in detailhandel plaatsvindt. Het verduurzamen van bedrijven is een belangrijk speerpunt in ons Coalitieakkoord.

De provincie helpt u naast deze beleidsinformatie graag verder bij de regionale afstemming van plannen, visievorming, transformatie, leegstand en verduurzaming van winkelgebieden via de regeling toekomstbestendige winkelgebieden!

Esther Rommel, gedeputeerde Economie
Provincie Noord-Holland

Samenvatting

Samenvattend beeld

De detailhandelsstructuur in Noord-Holland lijkt herstellend van de gevolgen van de maatregelen van de coronapandemie. De leegstand is verder gedaald. De werkgelegenheid is opnieuw gegroeid. De kans dat winkels volgend jaar de deuren moeten sluiten, is kleiner geworden. Onzeker is of dit jaar die trend doorzet nu schulden moeten worden afbetaald en de markt verandert. Op lange termijn blijft het aantal winkels afnemen en ook het totale winkelvloeroppervlak is dit jaar gedaald. De totale plancapaciteit voor nieuwbouw is verder afgenomen. 78% van de winkels met label heeft energielabel C of beter, maar er zijn ook honderden niet-duurzame panden met een F- of G-label (met een hoge energierekening). Deze monitor beschrijft de ontwikkelingen in de detailhandel over 2022 in Noord- Holland met peildatums in april 2022 (LISA data werkgelegenheid) en januari 2023 (Locatus data winkelaanbod en gemeentelijke enquêtes planvoorraad).

Werkgelegenheid

- In Noord-Holland zijn 154.570 banen in de detailhandel, dat is bijna 9% van de totale werkgelegenheid.
- De werkgelegenheid in de detailhandel is toegenomen met 1,7%. Dat is minder dan de gemiddelde banengroei in Noord-Holland (2,4%), maar meer dan de stijging van de werkgelegenheid in 2021 (1,1%).
- Het aandeel postorder- en internetbanen binnen de detailhandel is sinds 2017 verdubbeld naar 16% van de totale werkgelegenheid.
- Er is opnieuw sprake van een daling (-0,8%) bij het aantal kleine banen voor winkelpersoneel dat minder dan 12 uur per week werkt.
- Bij een groei van de werkgelegenheid en daling van het winkelvloeroppervlakte neemt het gemiddelde aantal banen per 1000 vierkante meter winkelvloeroppervlakte toe tot 36. Deze vloerproductiviteit is een belangrijke economische indicator voor detailhandel.

Winkelaanbod

- Eén op de zes Nederlandse winkels staat in Noord-Holland. Het aantal verkooppunten (exclusief leegstand) is in 2022 even sterk gedaald ten opzichte van 2021 en komt op 15.010.
- Om de leefbaarheid in kleine kernen op basis van het voorzieningenniveau in beeld te brengen wordt het aanbod van (mini)supermarkten in dorpen tot 5.000 inwoners vergeleken met de eerste monitor detailhandel in 2016. Er zijn nu zeven dorpen die geen minimarkt of supermarkt meer hebben, terwijl één dorp juist een winkel erbij heeft gekregen. De impact verschilt per dorp, maar kan groot zijn. De afname is wel vergelijkbaar met de gemiddelde daling van het aantal winkels in Noord-Holland.
- De filialiseringsgraad (het aantal ketens in een winkelgebied) is in Noord-Holland iets lager dan het landelijke gemiddelde. Van de middelgrote winkelgebieden hebben Centrum Naarden en Huizerweg in Bussum het grootste aandeel zelfstandigen.
- In 2022 daalt het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte (wvo) in Noord-Holland van 4,25 tot 4,22 miljoen m² (exclusief leegstand). De daling was met name sterk in Noord-Holland Noord. Het Nederlandse totaal aantal vierkante meters winkel bleef juist gelijk.
- De leegstand in Noord-Holland is in 2022 gedaald tot 293.000 vierkante meter. De leegstand neemt zowel af in verkooppunten gemeten (5,5%) als in winkelvloeroppervlakte (4,7%). Dit is onder het landelijke gemiddelde.
- Beverwijk is de gemeente met de hoogste gemiddelde leegstand in Noord-Holland: 11,3%. De gemeente Den Helder heeft 8,6% leegstand. De leegstand is in veel gemeenten gedaald. De grootste daling is in Hollands Kroon: van 7% naar 3,6%.
- De leegstand is met één op de drie winkelmeters van de grote winkelgebieden het hoogst in Haarlem-Schalkwijk, dat in verbouwing is. De leegstand is ook hoog in centrum Den Helder 19% en centrum Zaandam 18%, maar dalend ten opzichte van vorig jaar.

Toekomstbestendigheid

- De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord-Holland is in beeld op basis van de Retail Risk Index (RRI). Deze index is op 1 januari 2023 opnieuw sterk verbeterd voor Noord-Holland ten opzichte van vorig jaar, maar onzeker. Voor de markt is het moeilijk te voorspellen wat de kans op winkelbeëindiging is na de afloop van steunmaatregelen.
- De meest toekomstbestendige winkelgebieden van Noord-Holland zijn de wijkwinkelcentra De Hoef in Alkmaar en Centrum Zwaagdijk. Deze winkelgebieden waren in voorgaande monitors ook al bestempeld als minst risicovol.
- In de lijst minder toekomstbestendige winkelgebieden is de kans kleiner geworden dat winkels komend jaar de deuren sluiten. Die kans is nog steeds het grootst in centrum Den Helder en Haarlem-Schalkwijk, waar wel flink verbouwd wordt.
- Ruim 10.000 winkelpanden in Noord-Holland hebben een energieprestatiecertificaat, dit is circa 65% van het totaal. Daarvan heeft 78% een energielabel A, B of C. De meest duurzame winkelpanden zijn drie A +++++ supermarkten in Huizen, Julianadorp en Zwanenburg. 22% van de winkelpanden heeft een energielabel D, E, F of G en kent een verduurzamingsopgave. Panden met een G-label zijn vooral te vinden in de oude binnensteden van Amsterdam (66), Haarlem (20) en Alkmaar (10).

Planvoorraad en marktruimte

- De uitbreidingsplannen zijn in de meeste deelregio's gelijk gebleven. Alleen in de regio's Alkmaar en West-Friesland is sprake van een lichte daling. In de regio Amstelland-Meerlanden zijn juist iets meer nieuwbouwplannen gemaakt.
- In 2023 is een geactualiseerd marktruimteonderzoek door Noord-Holland vastgesteld. In de meeste regio's is ruim voldoende leegstand om aan de marktvraag tot 2030 te voldoen. Daar komt de harde planvoorraad nog bij. In Noord-Holland boven het Noordzeekanaal is zelfs sprake van een verwachte krimp in de vraag naar ruimte voor reguliere detailhandel voorzieningen. In alle regio's is wel meer marktruimte voor perifere detailhandel (in en om het huis) door de veranderde markt.
- De omvang van transformatieplannen is vergelijkbaar met eerdere jaren, het aantal plannen is licht toegenomen.

1 Inleiding

De provincie Noord-Holland hecht belang aan het delen van informatie en kennis. In de sector is behoefte aan kennis over trends en ontwikkelingen en actuele data over plannen en de ontwikkeling van winkelmetrages. Daarom is in 2016 gestart met het jaarlijks opstellen van een detailhandelsmonitor. Voorliggende betreft de achtste editie.

Coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023-2027)

Het nieuwe coalitieakkoord gaat in op het voorzieningenniveau van de Noord-Hollandse gemeenten in het algemeen. Het college van GS zet in op een krachtige en toekomstbestendige economie en investeert in goede voorzieningen op het platteland en in de steden. In deze monitor is jaarlijks het minimale voorzieningenniveau op basis van supermarkten in kleine dorpen in beeld. Ook komt de kwaliteit van de winkelvoorzieningen uitgebreid aan bod.

Strategisch Beleidskader Economie

Het hoofddoel van het provinciaal economische beleid is het bevorderen van de welvaart en welzijn door een duurzame, en ondernemende economie. Detailhandel is een sector met een grote economische betekenis, met name met betrekking tot werkgelegenheid en bedrijfsvestigingen. Bijna één op de tien banen is in de detailhandel. Daarnaast is detailhandel maatschappelijk van belang voor de leefbaarheid en vitaliteit van kernen.

Detailhandelsbeleid provincie Noord-Holland

De provincie Noord-Holland heeft beleid om de detailhandelsstructuur in Noord-Holland te versterken. De beleidsdoelen zijn vastgelegd in ons detailhandelsbeleid. Daarin is detailhandel niet uitsluitend een ruimtevragende sector, maar wordt ook het maatschappelijke en economische belang van detailhandel onderkend. Hier staat de regionale afstemming centraal, met de provincie als regisseur en aanjager. Dit voornemen is omgezet in zes beleidsdoelen:

1. Prioriteit geven aan hoofdwinkelgebieden;
2. Voorkomen van extra leegstand;
3. Internet-afhaalpunten bij voorkeur situeren in bestaande winkelcentra;
4. Een vitale, dynamische en concurrerende detailhandelsstructuur, ruimte geven aan kwaliteit;
5. Primaire detailhandel bereikbaar op een aanvaardbare afstand;
6. Detailhandel die bijdraagt aan aantrekkelijke binnensteden.

De provincie heeft verschillende instrumenten om de detailhandelsstructuur in Noord-Holland te versterken. Onderdeel van in het detailhandelsbeleid geformuleerde provinciale rol op het gebied van kennisdeling is een jaarlijkse detailhandelsmonitor om zo het evenwicht tussen vraag en aanbod in beeld te brengen. Deze actuele informatie is relevant als onderbouwing voor lokaal detailhandelsbeleid, regionale detailhandelsvisies maar ook voor een deskundige advisering van de Regionale Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland. De detailhandelsmonitor is hierbij een jaarlijkse aanvulling op het minder frequent uitgevoerde Randstad Koopstromenonderzoek en marktruimteonderzoek. Dat koopstromenonderzoek is in 2022 afgerond en biedt nieuwe inzichten in het winkelgedrag in Noord-Holland. Op basis van de monitor en het KSO is het nieuwe markruimteonderzoek in 2023 vastgesteld.

Leeswijzer

Deze Monitor Detailhandel betreft de situatie in 2022-2023 voor de provincie Noord-Holland op het gebied van werkgelegenheid (hoofdstuk 2), winkelaanbod en leegstand (hoofdstuk 3), toekomstbestendigheid en duurzaamheid (hoofdstuk 4) en marktruimte, plancapaciteit en transformatie (hoofdstuk 5).

Peiljaar voor de werkgelegenheid is LISA 1 april 2022. Voor winkelaanbod en leegstand is data van Locatus afkomstig met het peilmoment op 1 januari 2022. De peildatum voor de Retail Risk Index van Locatus en de provinciale enquête planvoorraad- en transformatie-plannen van gemeenten is februari 2023.

De resultaten worden gerapporteerd op het niveau van de deelregio's[1], gemeenten en winkelcentra, afhankelijk van het schaalniveau waarop de relevante ontwikkelingen zich voordoen. In een online dashboard zijn de onderzoeksgegevens op verschillende schaalniveaus (van provincie tot winkelgebieden) en in meest actuele vorm beschikbaar.

1) Regio's: Regio Noord-Holland Zuid: deelregio's Amstelland-Meerlanden, Amsterdam, Gooi en Vechtstreek, IJmond, Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland. Regio Noord-Holland Noord: deelregio's Kop van Noord-Holland, Regio Alkmaar, West-Friesland

deB
de Bömmel Meubelen
www.debommel.com
KEUKEN CONCURRENT
deB
de Bömmel Meubelen
KWANTUM
carpetright.
BeterBed
BeterBed
Bemmel&Kroon
Bemmel&Kroon

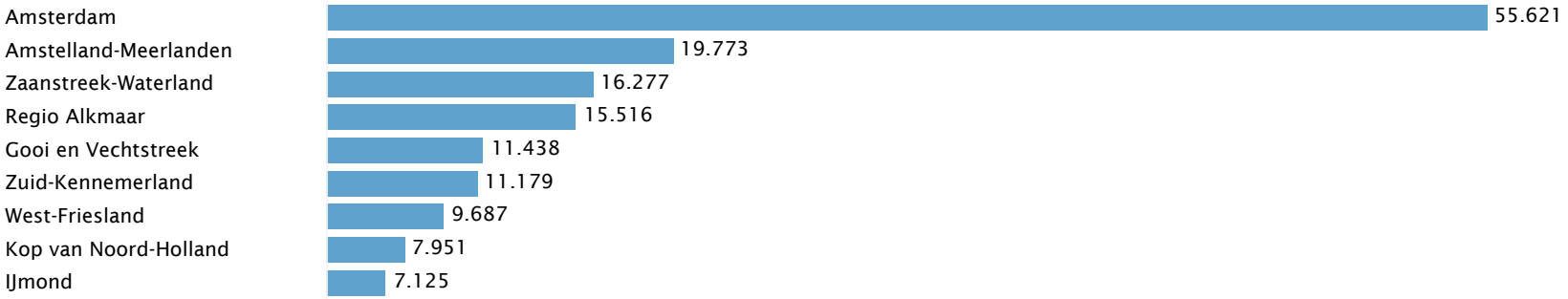
2 Werkgelegenheid

De werkgelegenheid in de detailhandel groeit opnieuw licht, voornamelijk door de groei van postorder en internetverkoop. Het aandeel kleine banen nam opnieuw in alle regio's af. In 2022 stijgt het aantal banen per 1.000 vierkante meter winkelruimte, een belangrijk economische indicator voor het functioneren van de sector.

Verdeling banen

In april 2022 zijn er 1.721.250 banen in Noord-Holland. Daarvan zijn 154.570 banen in de detailhandel. Dit betekent dat het aandeel banen in de detailhandel 8,9% bedraagt van het totaal aantal banen in Noord-Holland. 55.620 banen zijn in Amsterdam. Figuur 2.1 geeft een verdeling van het totaal aantal banen in de detailhandel per deelregio. Dit jaar heeft Gooi en Vechtstreek door een sterke groei meer banen in de detailhandel dan Zuid-Kennemerland.

Figuur 2.1 | Aantal banen detailhandel per deelregio

Bron: LISA 2022

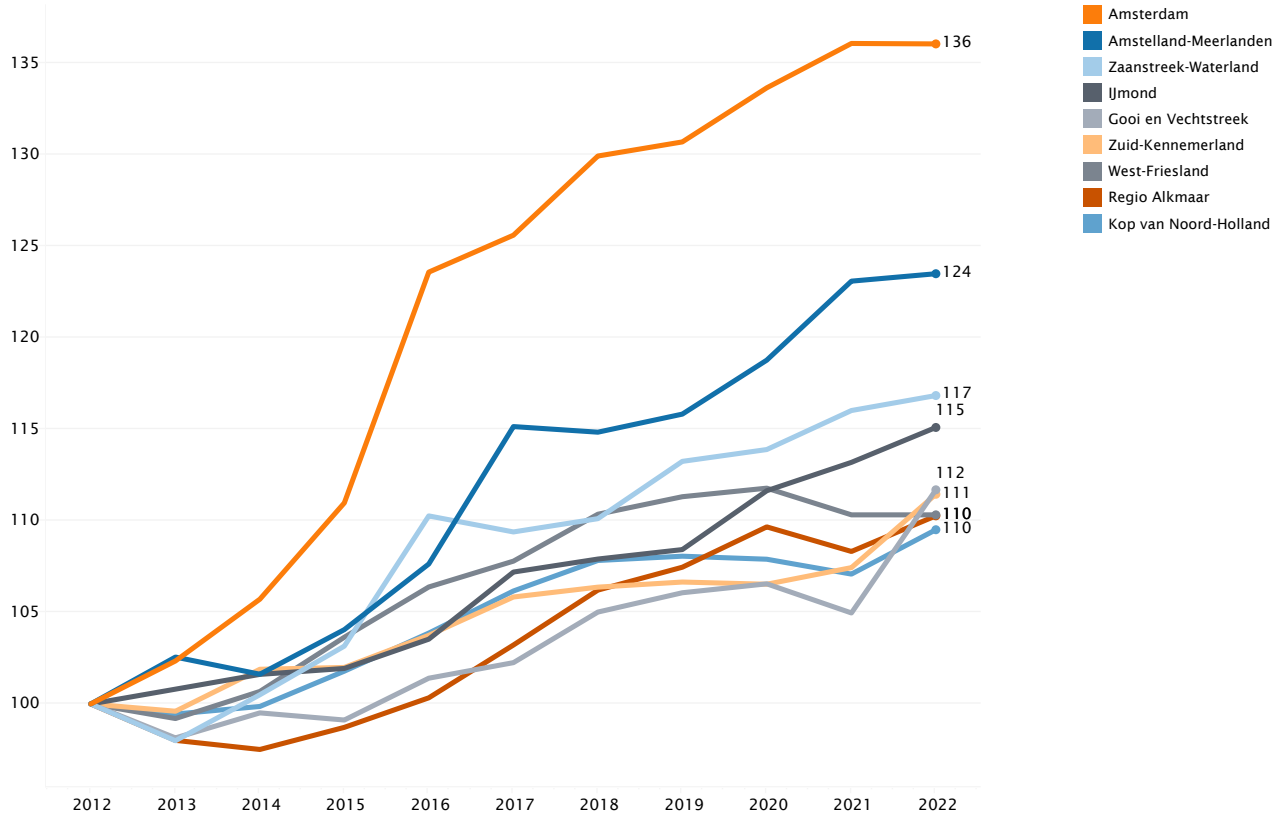
Ontwikkeling banen

Tussen april 2019 en april 2020 groeide het aantal banen in de detailhandel gemiddeld met 1,6%. In figuur 2.2 is de ontwikkeling van het aantal banen in de detailhandel geïndexeerd weergegeven per deelregio.

Tussen april 2021 en april 2022 groeide het aantal banen in de detailhandel gemiddeld met 1,7%. Dat is minder dan de gemiddelde banengroei in Noord-Holland (2,4%), maar meer dan de stijging van de werkgelegenheid in 2021. In figuur 2.2 is de ontwikkeling van het aantal banen in de detailhandel geïndexeerd weergegeven per deelregio. De werkgelegenheid is in 2022 stabiel in de meeste regio's. Er is een sterke groei in Gooi en Vechtstreek (bijna 700 extra banen) en regio Alkmaar (+270).

Er is in 2022 weinig verschil in werkgelegenheidsontwikkeling detailhandel per gemeente. Twee gemeenten vallen op: Huizen (+650 banen) en Haarlem (370 banen extra). Voor Huizen komt dit mogelijk door de vestiging van of de registratie op het adres van het hoofdkantoor van Lidl in Huizen. Indien dit deels kantorenbanen blijken te zijn, wordt dit t.z.t. door LISA gecorrigeerd. In Haarlem komt de sterke groei met name door groei van postorder- en internetbedrijven. De volgende paragraaf gaat hier dieper op in.

Figuur 2.2 | Ontwikkeling aantal banen in de detailhandel 2012-2022

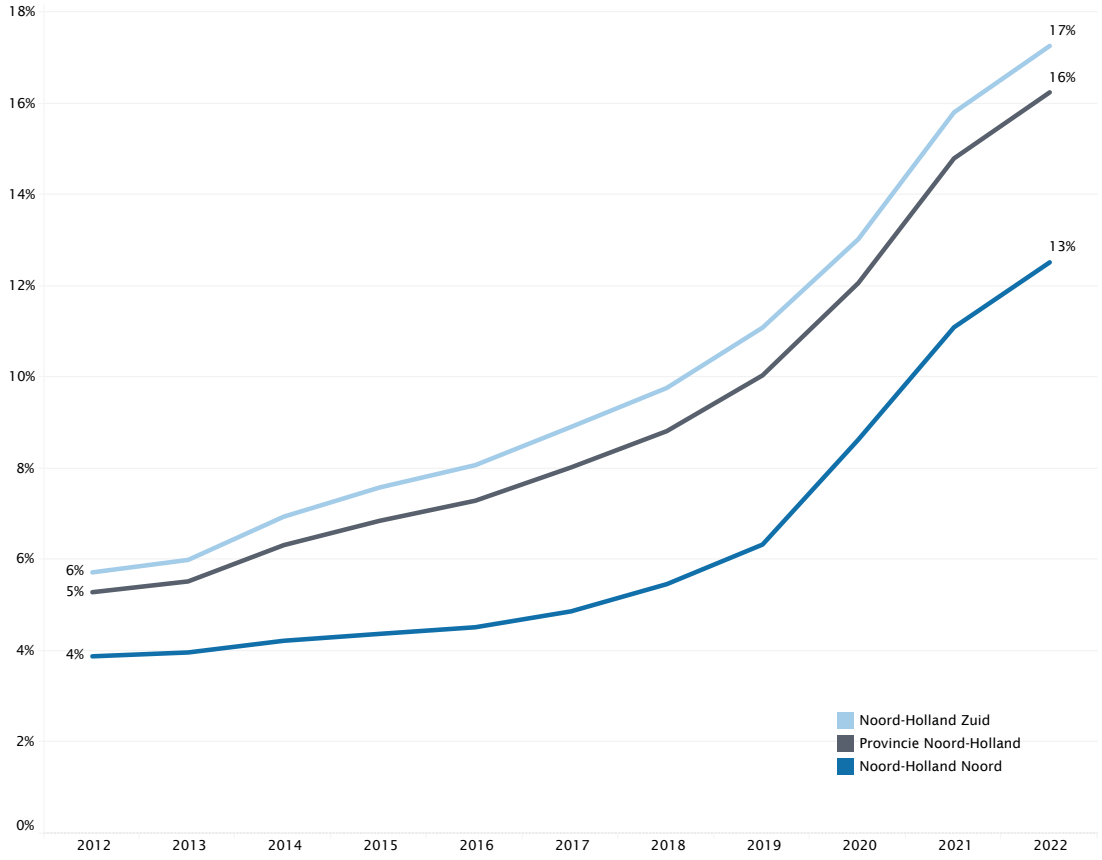
Bron: LISA 2012 - 2022

Aandeel banen postorder- en internetbedrijven

Internetaankopen worden steeds belangrijker voor de detailhandel. Het aandeel banen in de detailhandel bij postorder- en internetbedrijven[2] steeg tot 16% in 2022 (figuur 2.3). In Noord-Holland Noord groeit het aandeel banen bij postorder en internetbedrijven gestaag mee: 13%.

De groei van postorder- en internetbedrijven tot 25.110 banen zorgt opnieuw voor een belangrijk aandeel in de totale stijging van de werkgelegenheid in de detailhandel. Het aandeel is vooral groot in de ring rond Amsterdam, in Ouder-Amstel (40%), Diemen (28%) Oostzaan (25%) en Uithoorn (21%). De absolute e-commerce banengroei was afgelopen jaar fors in Amsterdam (+970 banen) en in Haarlem en Dijk en Waard (+230). In Alkmaar nam het aantal e-commerce banen juist af (-60).

Figuur 2.3 | Aandeel banen in detailhandel via postorder en internet per jaar

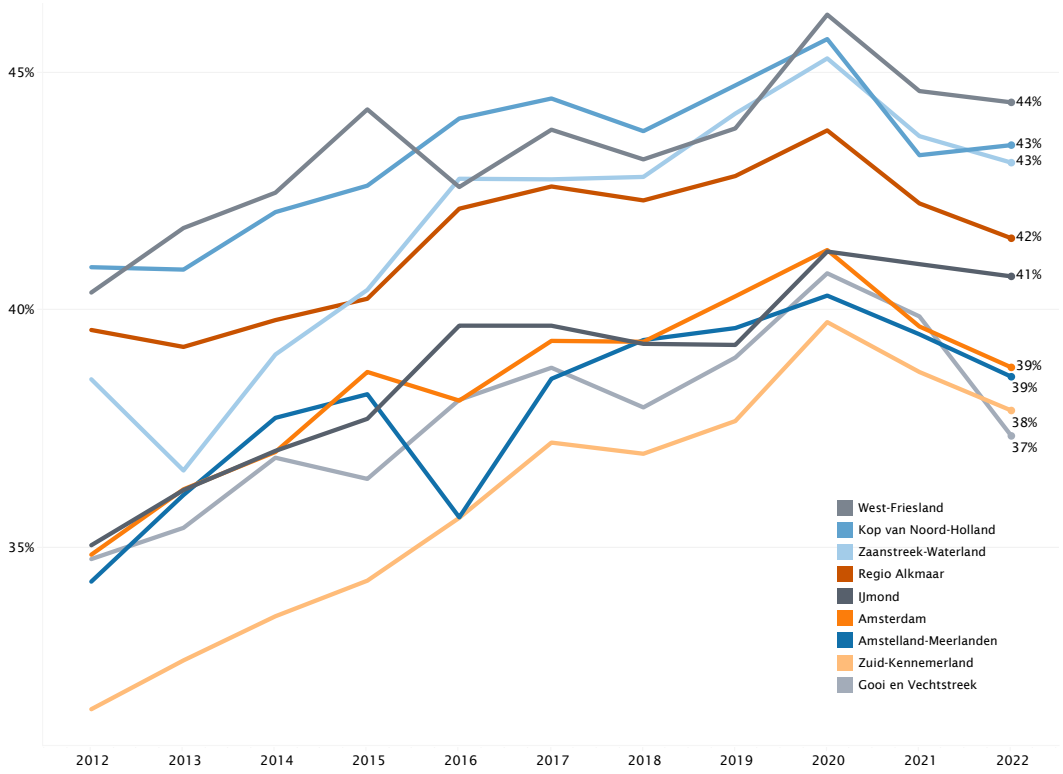
Bron: LISA 2010 - 2020

2) SBI code 47.91

Aandeel grote en kleine banen

Jarenlang groeide het aandeel parttimebanen in de detailhandel. Het gaat daarbij om kleine banen, minder dan 12 uur per week. In de provincie Noord-Holland is het aandeel parttimebanen gestegen tot bijna de helft in 2020. Het steeds groter wordend aandeel in parttimebanen was het gevolg van de flexibilisering van de arbeidsmarkt. In 2021 nam het aantal kleine banen juist af. In 2022 zet deze trend door met een daling van 520 banen. Dit kan het gevolg zijn van zelfscankassa's in supermarkten: hier daalde het aantal banen flink. In vrijwel alle regio's daalde het aantal kleine banen, vooral ín Gooi en Vechtstreek (tot 37%). Het aandeel kleine banen nam alleen in de Kop van Noord-Holland licht toe.

Figuur 2.4 | Ontwikkeling aandeel parttime banen in detailhandel (2012-2022)

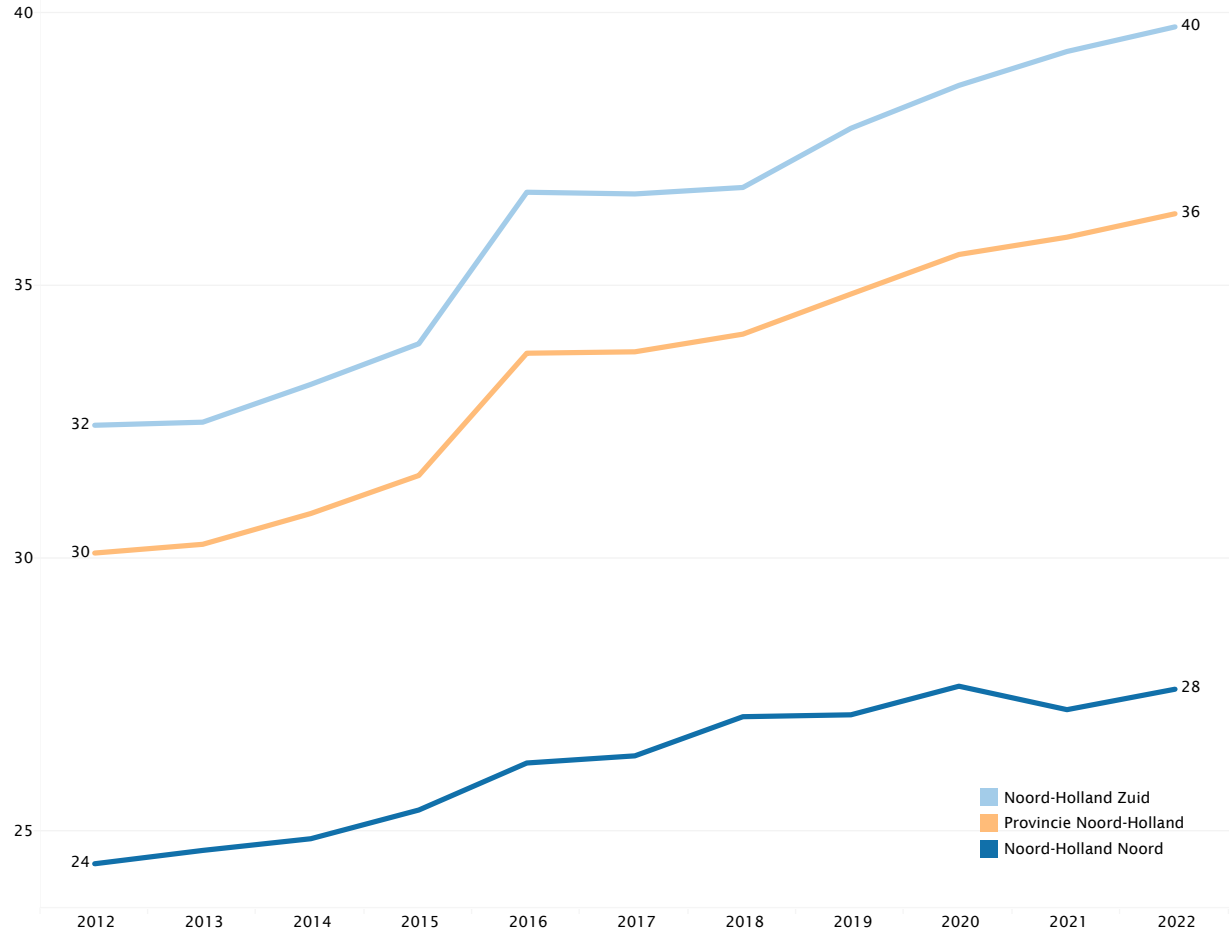

Bron: LISA 2012 - 2022

Economisch functioneren winkels

Een belangrijke indicator voor het economische functioneren van detailhandel is het aantal banen per 1.000 m² winkelvloeroppervlak (wvo). Het aantal medewerkers geeft namelijk een beeld hoeveel klanten er in de winkel geholpen worden. In 2022 verbeterde het functioneren van de winkels tot gemiddeld 36 banen per 1.000 vierkante meter.

Figuur 2.5 | Ontwikkeling gemiddeld aantal banen per 1.000m² winkelomvang

Bron: LISA 2012 - 2020, Locatus 2012-2022

3 Aanbod en leegstand

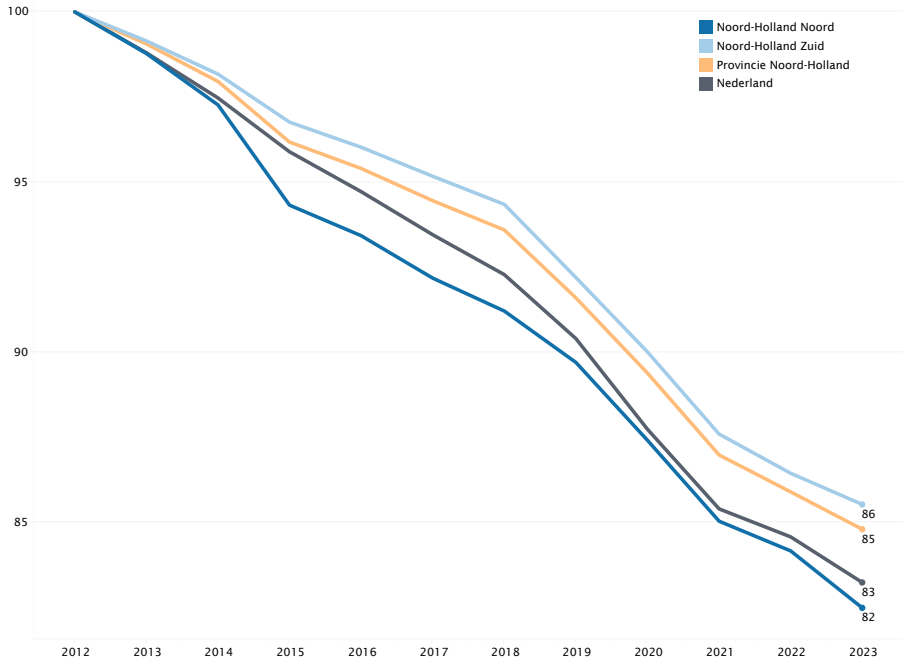
In dit hoofdstuk wordt het actuele winkelaanbod en de leegstand in de provincie Noord-Holland vergeleken met het verleden op basis van de cijfers van Locatus. De meeste indicatoren wijzen op een verbetering op de detailhandelsmarkt: de leegstand neemt af, de winkelvloeroppervlakte neemt af bij een veranderende markt. Dit jaar is ook de kwaliteit van het winkelaanbod met filialisering en aanbod voorzieningen in kleine kernen in beeld gebracht.

Ontwikkeling winkelaanbod – verkooppunten

Het aantal winkels in Nederland daalt jarenlang gestaag (zie figuur 3.1). In 2021 en 2022 is de daling van het aantal verkooppunten minder sterk. Noord-Holland volgt hierin een landelijke trend. In 2022 zijn er 87.000 verkooppunten in Nederland. Eén op de zes winkels in Nederland staat in onze provincie. Noord-Holland kent op 1 januari 2023 in totaal 15.012 verkooppunten. In 2022 waren dit nog 15.205 verkooppunten, een jaar daarvoor waren er nog 15.397 verkooppunten. Dat is opnieuw een daling van 1,3%.

Figuur 3.1 laat zien dat het aantal verkooppunten al sinds 2012 stabiel daalt. De verwachting is en blijft dat deze daling de komende jaren verder doorzet. Aan het einde van dit hoofdstuk wordt bekeken of dit ook het voorzieningenniveau in de kleine kernen onder druk zet.

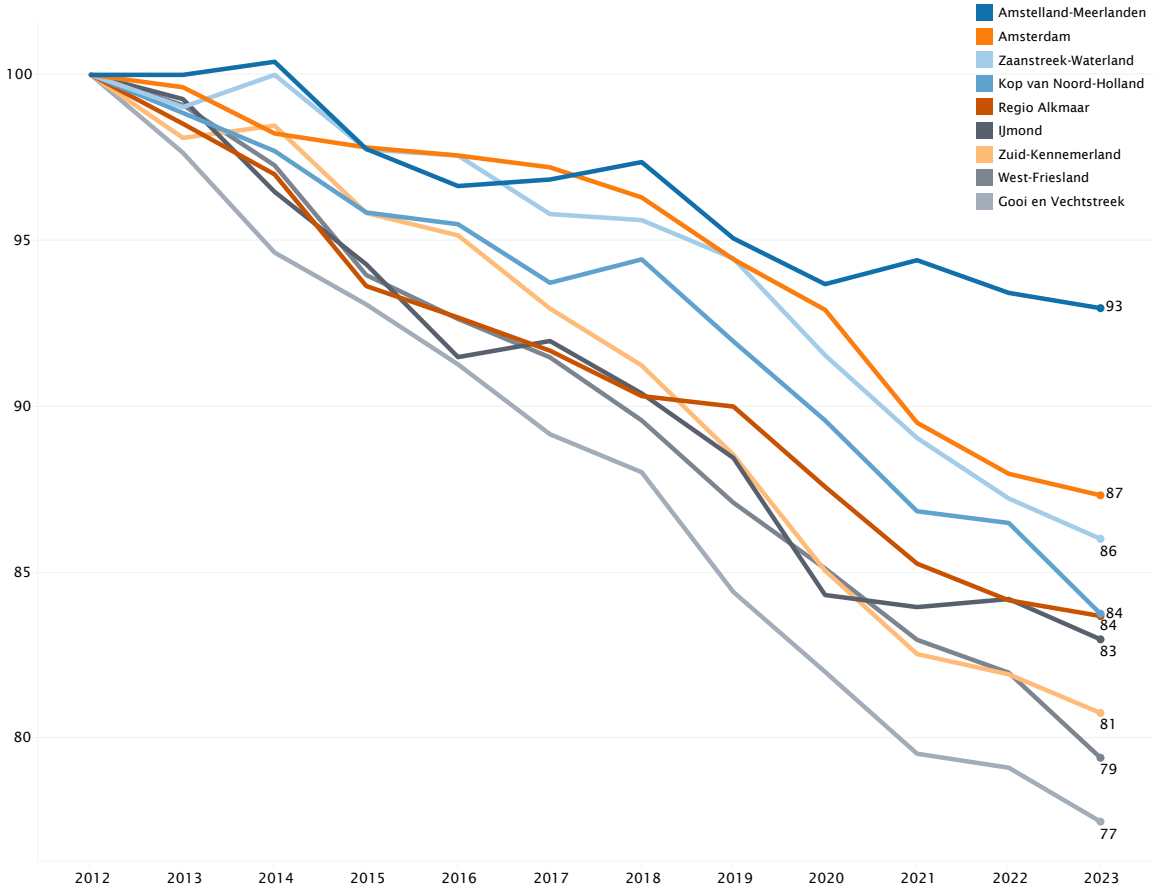
Figuur 3.1 | Ontwikkeling aantal verkooppunten (2012, index=100)

Bron: Locatus 2012-2022

Figuur 3.2 laat regionale verschillen zien in Noord-Holland in de ontwikkeling van het aantal winkelverkooppunten (exclusief leegstand). Die afname was in 2021 tijdelijk gestopt, maar in 2022 lijkt de daling van het aantal winkels weer toe te nemen in de Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Gooi en Vechtstreek, nu de coronamaatregelen zijn gestopt.

Figuur 3.2 | Ontwikkeling aantal verkooppunten naar deelregio (2012, index=100)

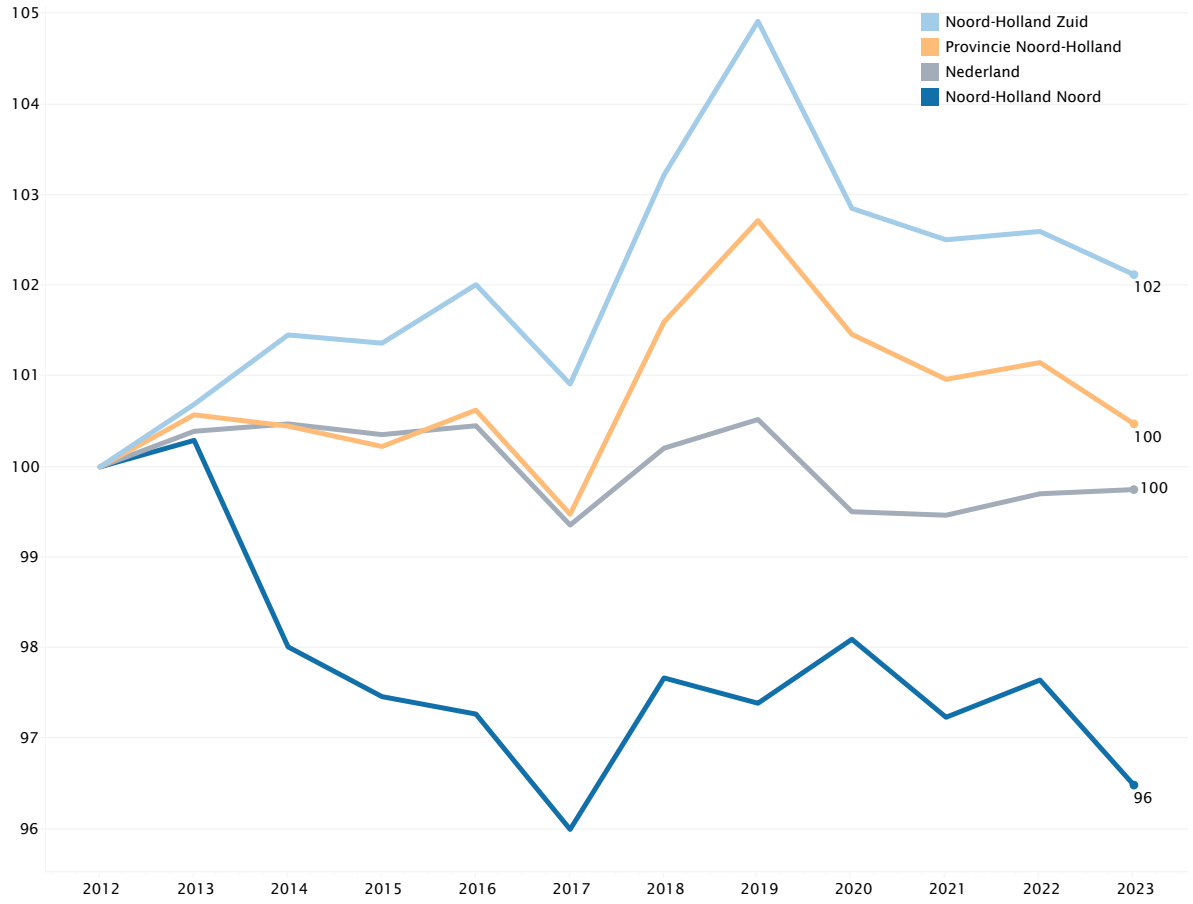
Bron: Locatus 2012-2023

Ontwikkeling winkelaanbod – winkelvloeroppervlakte

In 2022 daalt het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte (wvo) in Noord-Holland opnieuw, van 4,25 naar 4,22 miljoen m² (exclusief leegstand). Daarvan is bijna een kwart (ruim 1 miljoen m²) in Noord-Holland Noord. Landelijk stabiliseert het aantal vierkante meters wvo juist, op 24 miljoen m² (exclusief leegstand, figuur 3.3).

Op langere termijn loopt Noord-Holland hiermee meer in de pas met de nationale trend en heeft in 2023 gemiddeld evenveel winkelvloeroppervlakte als in 2012.

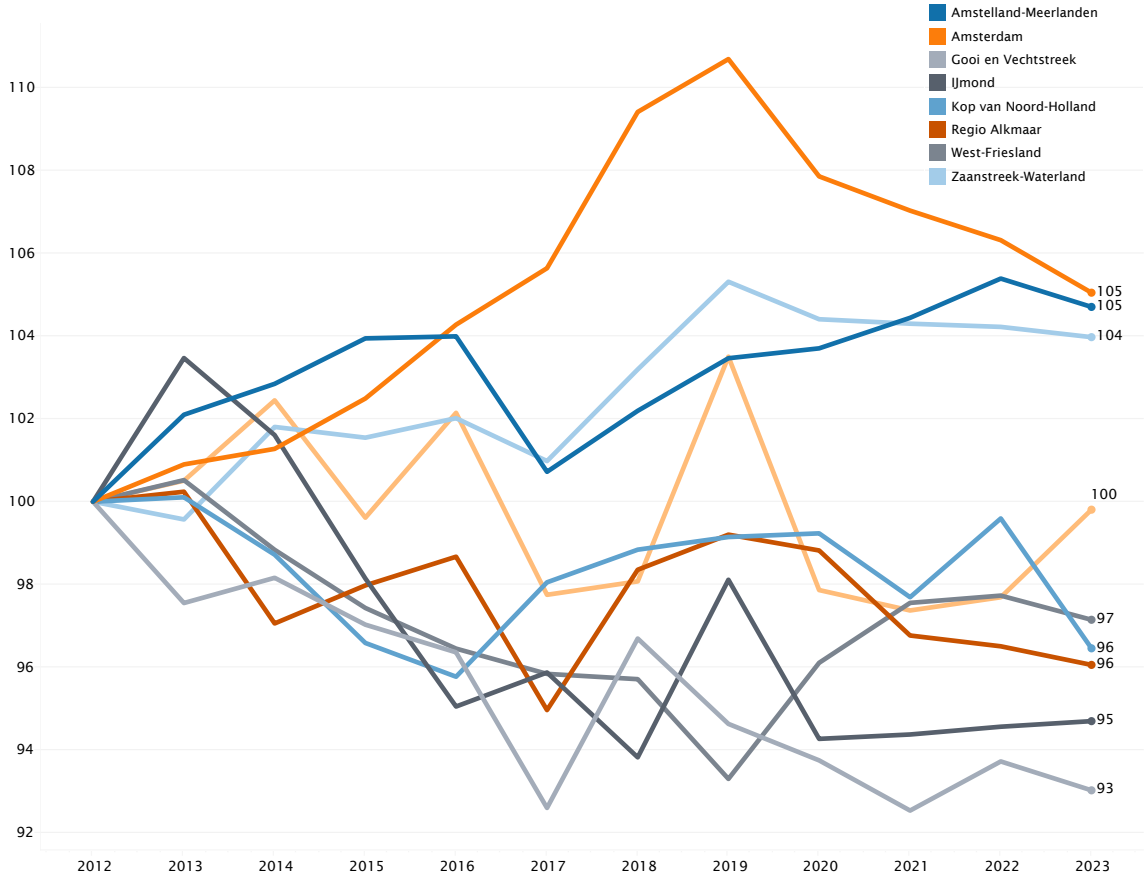
Figuur 3.3 | Ontwikkeling winkelvloeroppervlakte (2012=100)

Bron: Locatus 2012-2023

Indien we inzoomen op de deelregio's (figuur 3.4) dan zien we de krimp in winkelvloeroppervlakte in 2022 vooral in de Kop van Noord-Holland. Op langere termijn valt vooral de krimp van het aantal vierkante meters in Gooi en Vechtstreek op, 7% kleiner ten opzichte van tien jaar eerder. Eén op de vier vierkante meters winkelvloeroppervlakte is in de nationale hoofdstad te vinden. Een kwart daarvan is het centrum van Amsterdam (287.000 m²). De krimp van de Amsterdamse detailhandelsmarkt zet ook in 2022 door. Het is nu 6% kleiner dan in 2019.

Figuur 3.4 | Ontwikkeling winkelvloeroppervlakte naar deelregio (2012=100)

Bron: Locatus 2012-2023

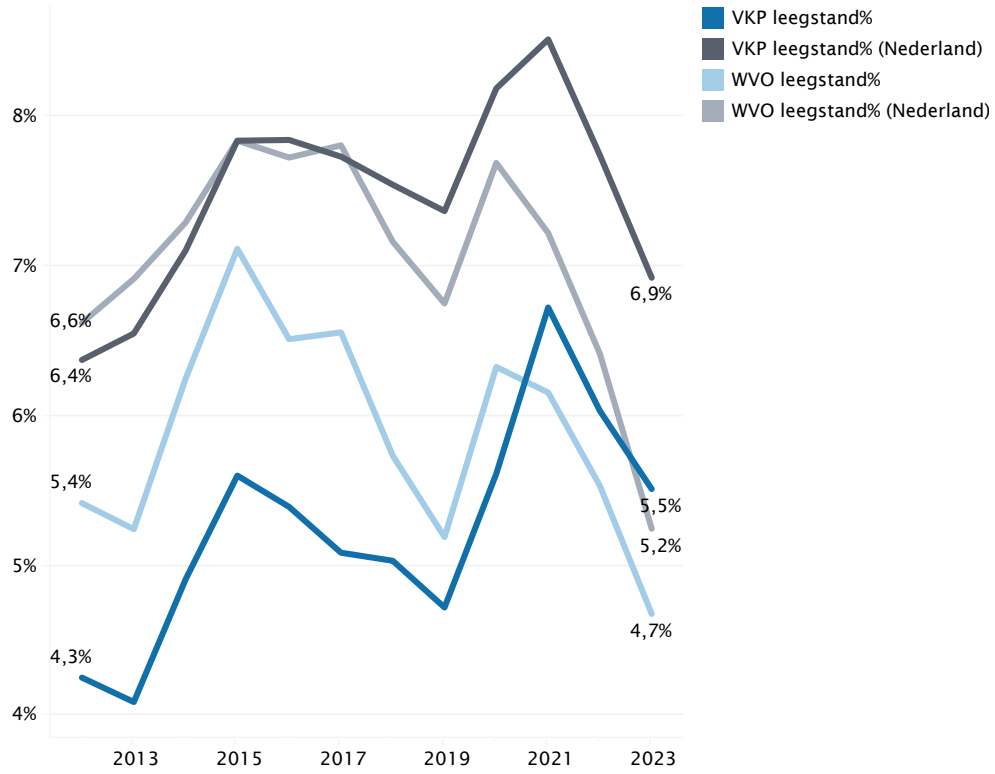
Ontwikkeling winkelaanbod – leegstand

Er is in Noord-Holland in totaal 293.000 vierkante meter leegstand. Daarvan staat 131.000 vierkante (45%) nog minder dan een jaar leeg (aanvangs- of frictieleegstand). 110.000 vierkante meter (38%) staat langdurig leeg. De rest is structureel leegstand, meer dan drie jaar (17%): dit is mogelijk incourant vastgoed. Deze verhouding toont dat er dynamiek in de markt is en niet een onevenredig groot deel van de leegstand als incourant vastgoed wordt gezien.

Voor leegstand worden twee soorten percentages gehanteerd: het meest gebruikte is leegstand in winkelvloeroppervlakte (m² wvo) en daarnaast het aantal leegstaande verkooppunten (vkp).[3]

Figuur 3.5 toont dat de leegstand in Noord-Holland het landelijke patroon volgt, maar gemiddeld lager ligt. In 2022 blijft de leegstand fors dalen, zowel gemeten in verkooppunten (afgelopen jaar van 6,0% naar 5,5%) maar ook leegstand in oppervlakte gemeten (van 5,5% naar 4,7%). Daarmee is de leegstand rond het gezonde frictieleegstandsniveau van 5%. De verwachting was de afgelopen jaren dat de leegstand zou oplopen door de gevolgen van coronamaatregelen. De leegstand in detailhandel is echter afgenomen, waar deskundigen een stijging hadden verwacht.[4] Overheidssteun hielp ondernemers te overleven. Daarnaast vond ook geruisloze onttrekking door transformatie plaats en was een aantal ondernemers in staat in moeilijke tijden toch een nieuwe winkel te openen.

Figuur 3.5 | Ontwikkeling leegstand in aantal vkp en m² wvo Noord-Holland en Nederland

Bron: Locatus 2012-2023

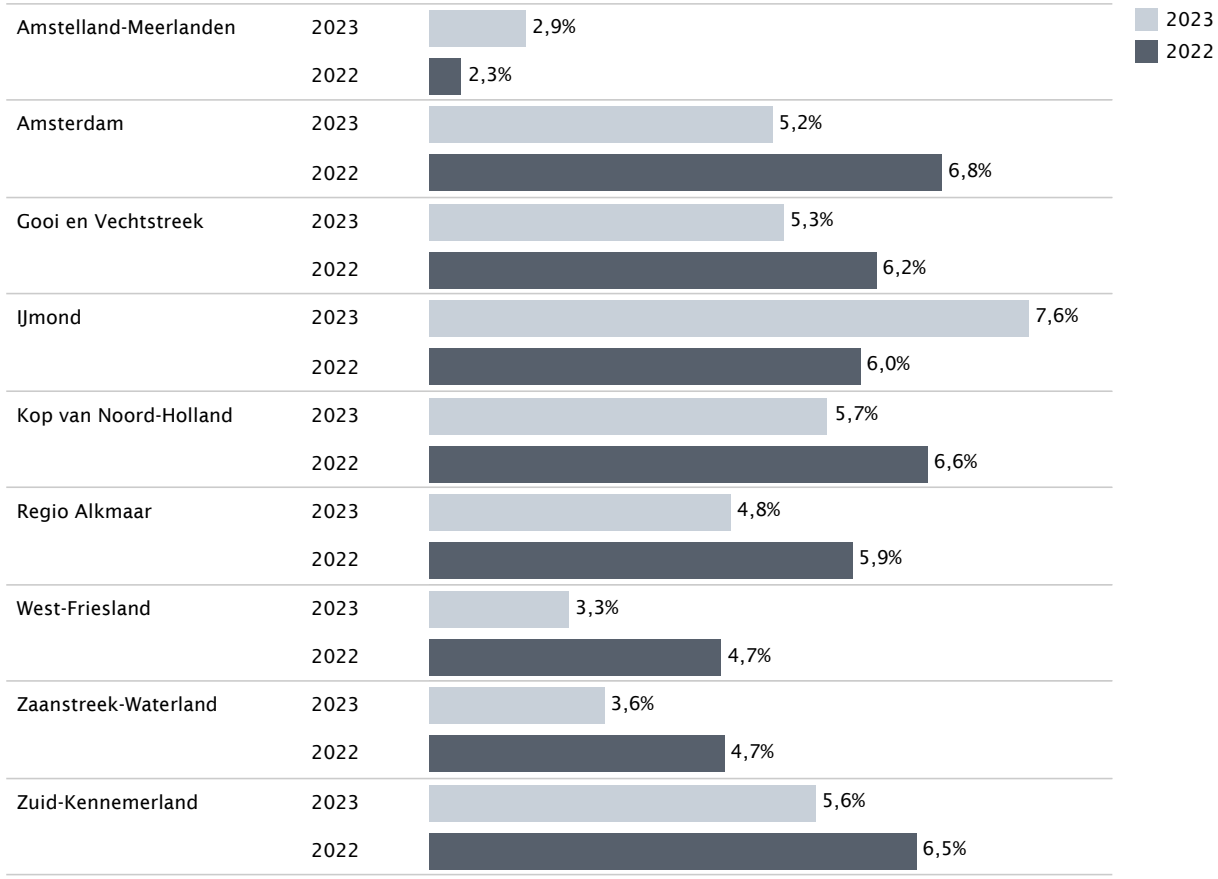
3) In deze Monitor Detailhandel worden de door Locatus gehanteerde leegstandsdefinities gehanteerd. Deze worden door Provincie Noord-Holland berekend.
4) https://locatus.com/blog/ondanks-corona-stijgt-winkelleegstand-nauwelijks/

Ontwikkeling leegstand per deelregio

Ook op deelregio-niveau is de leegstand inzichtelijk (figuur 3.6). De Kop van Noord-Holland kent opnieuw een forse daling van de leegstand (5,7%), net als Gooi en Vechtstreek (5,3%). Alleen IJmond kent een duidelijke stijging van de leegstand (7,6%).

Amsterdam was in 2022 de regio met de hoogste leegstand (6,8%) maar dat is inmiddels gedaald tot 5,2%. Om deze ontwikkelingen beter te kunnen duiden wordt hieronder gekeken op een lager ruimtelijk schaalniveau.

Figuur 3.6 | Leegstandspercentage m² wvo per deelregio, 2022-2023

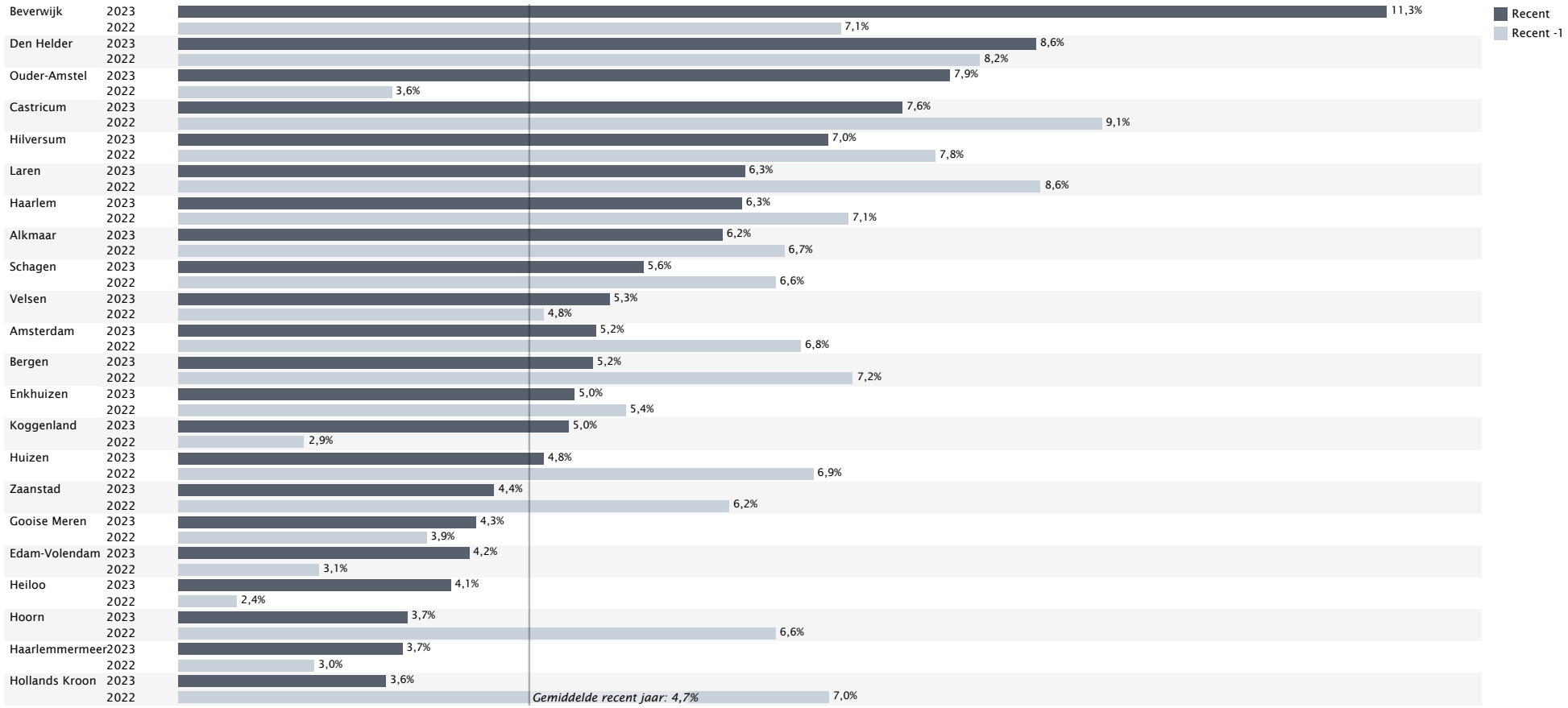

Bron: Locatus, 2022-2023

Ontwikkeling leegstand per gemeente

In figuur 3.7 zijn de gemeenten met de hoogste leegstand in Noord-Holland opgenomen. De leegstand is in de meeste gemeenten gedaald. De grootste daling is in Hollands Kroon (van 7,0% naar 3,6%) en Hoorn (van 6,6% naar 3,7%, voornamelijk in het centrum, zie foto pagina 15. De leegstand daalde in Hollands Kroon voornamelijk in Anna Paulowna en in Nieuwe Niedorp. In Beverwijk nam de leegstand juist toe, tot 11,3%. Castricum was in 2022 nog de gemeente met de hoogste gemiddelde leegstand in Noord-Holland, maar dat is inmiddels gedaald tot 7,6%.

Figuur 3.7 | Gemeenten met hoogste leegstand (m² wvo)

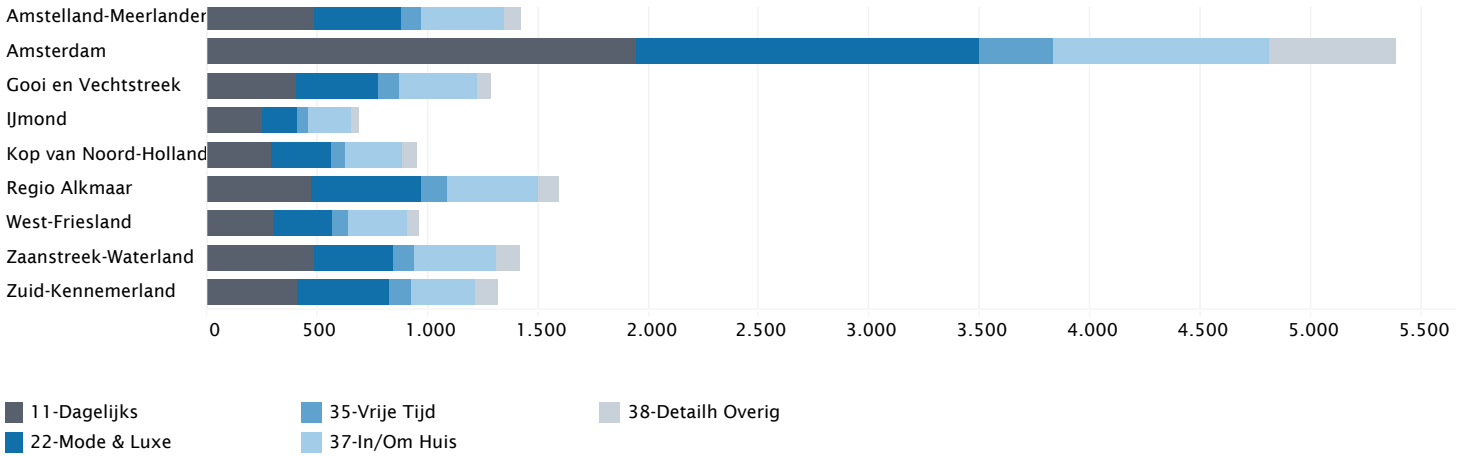
Bron: Locatus 2012-2023

Branchering per deelregio

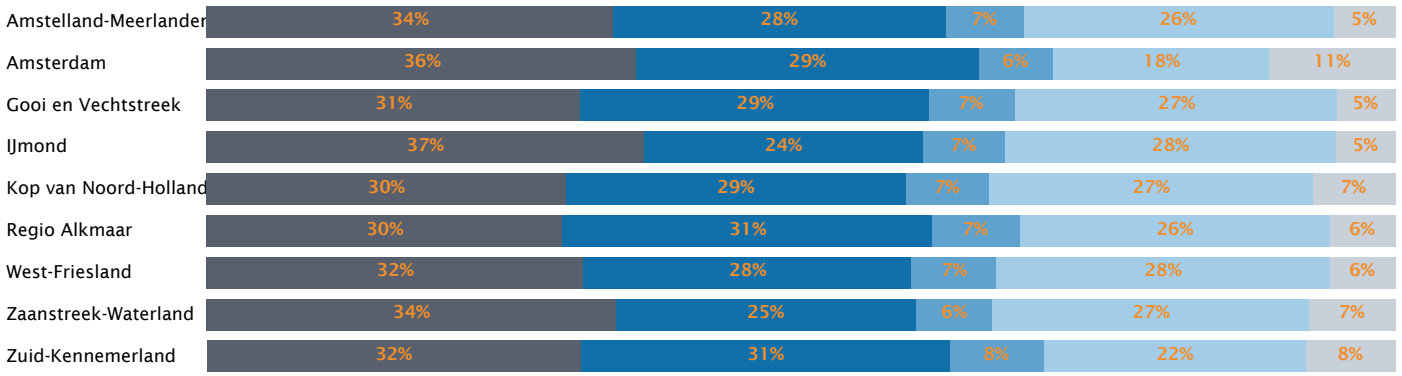
In de figuren 3.8 en 3.9 staat de brancheverdeling per Noord-Hollandse deelregio met betrekking tot het aantal verkooppunten en het aantal vierkante meter. In aantal verkooppunten is dagelijks (supermarkten) inmiddels groter dan mode & luxe.

Ook het aantal en aandeel in en om het huis blijft groeien. Ten opzichte van 2022 zijn er in 2023 weinig veranderingen in de branchering in de regio's.

Figuur 3.8a | Aantal verkooppunten per branchegroep per deelregio

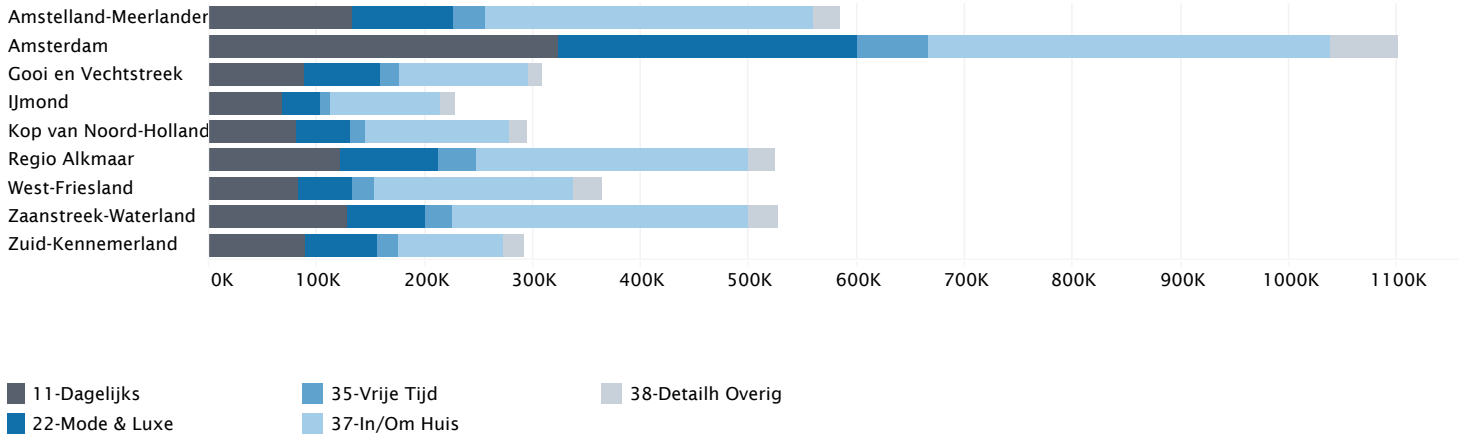

Figuur 3.8b | Aandeel verkooppunten per branchegroep per deelregio

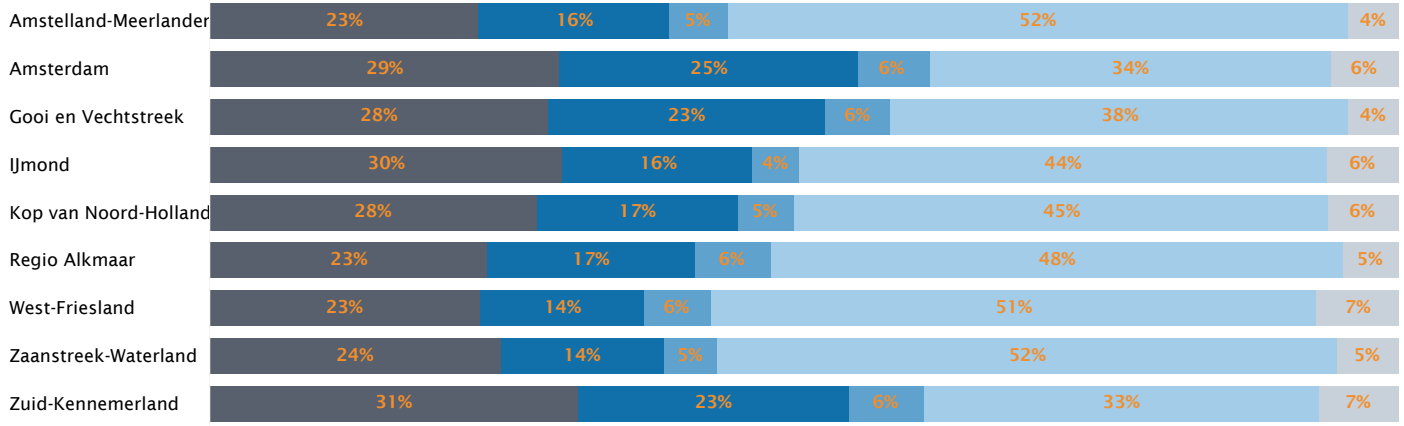

Bron: Locatus, 1 januari 2023

Figuur 3.9a | Winkelvloeroppervlakte in m² (x 1.000) per branchegroep per deelregio

Figuur 3.9b | Aandeel winkelvloeroppervlakte per branchegroep per deelregio

Bron: Locatus, 1 januari 2023

De winkelgebieden groter dan 15.000 m²

Grootschalige winkelgebieden zijn winkelgebieden die groter zijn dan 15.000 m² en worden in deze monitor apart geanalyseerd. In 2023 zijn er in totaal 51 winkelgebieden groter dan 15.000 m², één meer dan in 2022. Amsterdam kent de meeste grootschalige winkelgebieden, met name wijk- en stadsdeelcentra. De overige grootschalige winkelgebieden zijn gelijkmatiger verdeeld over de deelregio's.

Fig. 3.10 | Winkelgebieden (ex. leegstand) groter dan 15.000 m² per deelregio

Deelregio	Centrum	PDV	Wijkcentrum	Totaal
Amstelland-Meerlanden	3	2	0	5
Amsterdam	1	4	10	15
Gooi en Vechtstreek	4	0	0	4
IJmond	3	2	0	5
Kop van Noord-Holland	3	2	0	5
Regio Alkmaar	2	3	1	6
West-Friesland	2	1	0	3
Zaanstreek-Waterland	2	3	0	5
Zuid-Kennemerland	2	0	1	3
Totaal	**22**	**17**	**12**	**51**

Bron: Locatus, 1 januari 2023

Fig. 3.11 | Top 10 winkelgebieden Noord-Holland (aantal winkels ex. leegstand)

1	Centrum Amsterdam	1.864
2	Centrum Haarlem	479
3	Ferdinand Bolstraat	373
4	Centrum Alkmaar	348
5	Centrum Hilversum	253
6	Amsterdam Kinkerstraatbuurt	237
7	Centrum Hoorn NH	227
8	Centrum Purmerend	187
9	Centrum Zaandam	180
10	Amsterdam PC Hooftstraat - Van Baerlestraat	163

Bron: Locatus, 1 januari 2023

In de top-10 van grootste winkelgebieden in Noord-Holland is in 2022 weinig veranderd. Zowel het aantal winkels als de oppervlaktes zijn stabiel gebleven. Daarop is één uitzondering: de krimp van het centrumgebied in Alkmaar, waar ook is ingezet op transformatie naar wonen en ingezet op een sterk en compact centrumgebied. Hierdoor is het centrumgebied van Hoofddorp (zie foto pagina 1) inmiddels groter dan het traditionele winkelhart van Alkmaar. Centrum Amsterdam blijft verreweg het grootste winkelgebied.

Fig. 3.12 | Top 10 winkelgebieden Noord-Holland (omvang in m², ex. leegstand)

1	Centrum Amsterdam	268.179
2	Woonboulevard Zaandam	107.136
3	Boulevard Cruquius	85.486
4	Overstad	84.752
5	Centrum Haarlem	78.348
6	Centrum Hilversum	65.339
7	Amsterdam Zuidoost Arena Boulevard	65.155
8	Centrum Alkmaar	59.443
9	Centrum Hoofddorp	56.665
10	Centrum Zaandam	55.851

Bron: Locatus, 1 januari 2023

Figuren 3.13 en 3.14 laten de hoogste leegstandspercentages van de grootste winkelgebieden en de bijbehorende oppervlaktes en verkooppunten zien. De leegstand bij grote winkelgebieden is met één op de drie winkelmeters opnieuw het hoogst in Schalkwijk, dat nog in verbouwing is en waar een forse reductie in de winkelvoorraad gepland is. De leegstand in centrum Den Helder is gedaald van 21% naar 19%. Woonboulevard Beverwijk is weer terug in deze lijst, maar het betreft hier slechts 5 winkelpanden. De meeste leegstaande panden staan in het centrum van Zaandam: 65 winkels staan daar leeg.

De winkelgebieden kleiner dan 15.000 m²

Bij de middelgrote winkelgebieden (3.000-15.000 m²) is de lijst locaties met meer dan 15% leegstand korter dan in 2021 en 2022. Mede vanwege de omvang is de lijst ook anders dan voorgaande jaren. Alleen Husemolen (19% leegstand) en Buitenveldertselaan-Zuid (26%) staan opnieuw in figuur 3.14. Europaboulevard in Amsterdam is nieuw in dit overzicht, maar dat betreft slechts één winkelpand.

Fig. 3.13 | Winkelleegstand grote winkelgebieden, 1 5% en hoger (gemeten in m²)

			WVO leegstand %	WVO leegstand	VPK leegstand %	VPK leegstand
Haarlem	Haarlem Schalkwijk	Wijkcentrum	34%	12.033	23%	32
Den Helder	Centrum Den Helder	Centrum	19%	7.273	17%	42
Zaanstad	Centrum Zaanstad	Centrum	18%	17.598	15%	65
Beverwijk	Woonboulevard Beverwijk	PDV	23%	11.640	12%	5
Amsterdam	Westpoort	PDV	21%	7.352	8%	2
Alkmaar	Centrum Alkmaar	Centrum	16%	15.670	8%	57

Bron: Locatus, 1 januari 2023

Fig. 3.14 | Winkelleegstand middelgrote winkelgebieden, tussen 3.000 - 15.000 m², 15% en hoger (gemeten in m²)

			WVO leegstand %	WVO leegstand	VPK leegstand %	VPK leegstand
Amsterdam	Europaboulevard	Wijkcentrum	17%	750	14%	1
Gooise Meren	Huizerweg	Wijkcentrum	24%	1.645	8%	5
Hoorn	Huesmolen	Wijkcentrum	19%	1.775	7%	4
Amsterdam	Buitenveldertselaan Zuid	Wijkcentrum	26%	1.475	2%	1

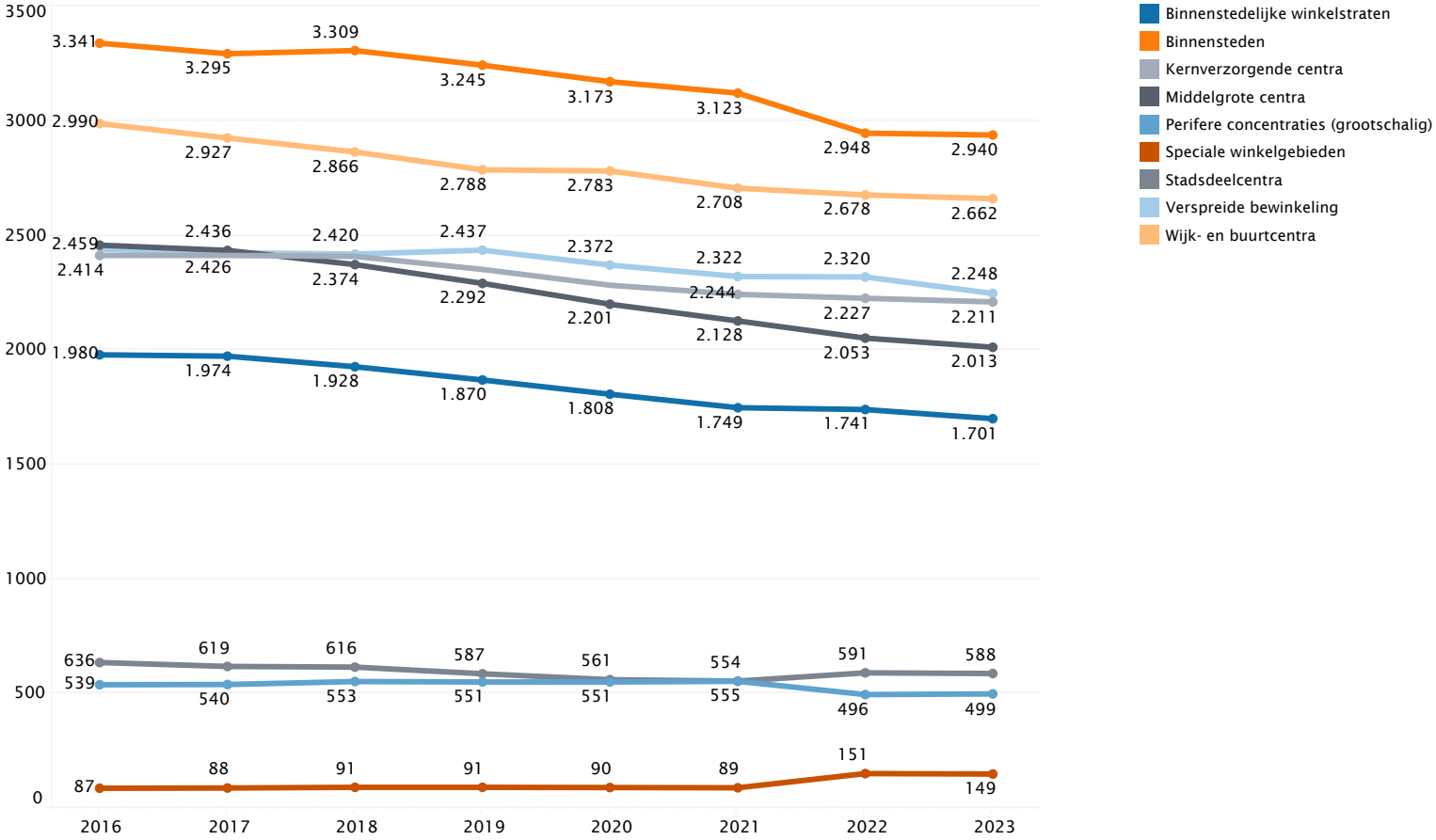
Bron: Locatus, 1 januari 2023

Typering winkelgebieden Noord-Holland

De trends van het aantal winkels (figuur 3.15) en het totale winkelvloeroppervlakte (3.16) naar type winkelgebied lijken stabiel te dalen respectievelijk gelijk te blijven. Er is toch een duidelijke verandering zichtbaar sinds coronapandemie: het aantal winkels in binnensteden is duidelijk afgenomen terwijl het winkelvloeroppervlak hier minder sterk is afgenomen. In de binnensteden nemen vermoedelijk dienstverlening en horeca de plek in van de kleinere verkooppunten. Hierbij is ook de leegstand afgenomen tot gemiddeld 7,8% (figuur 3.17).

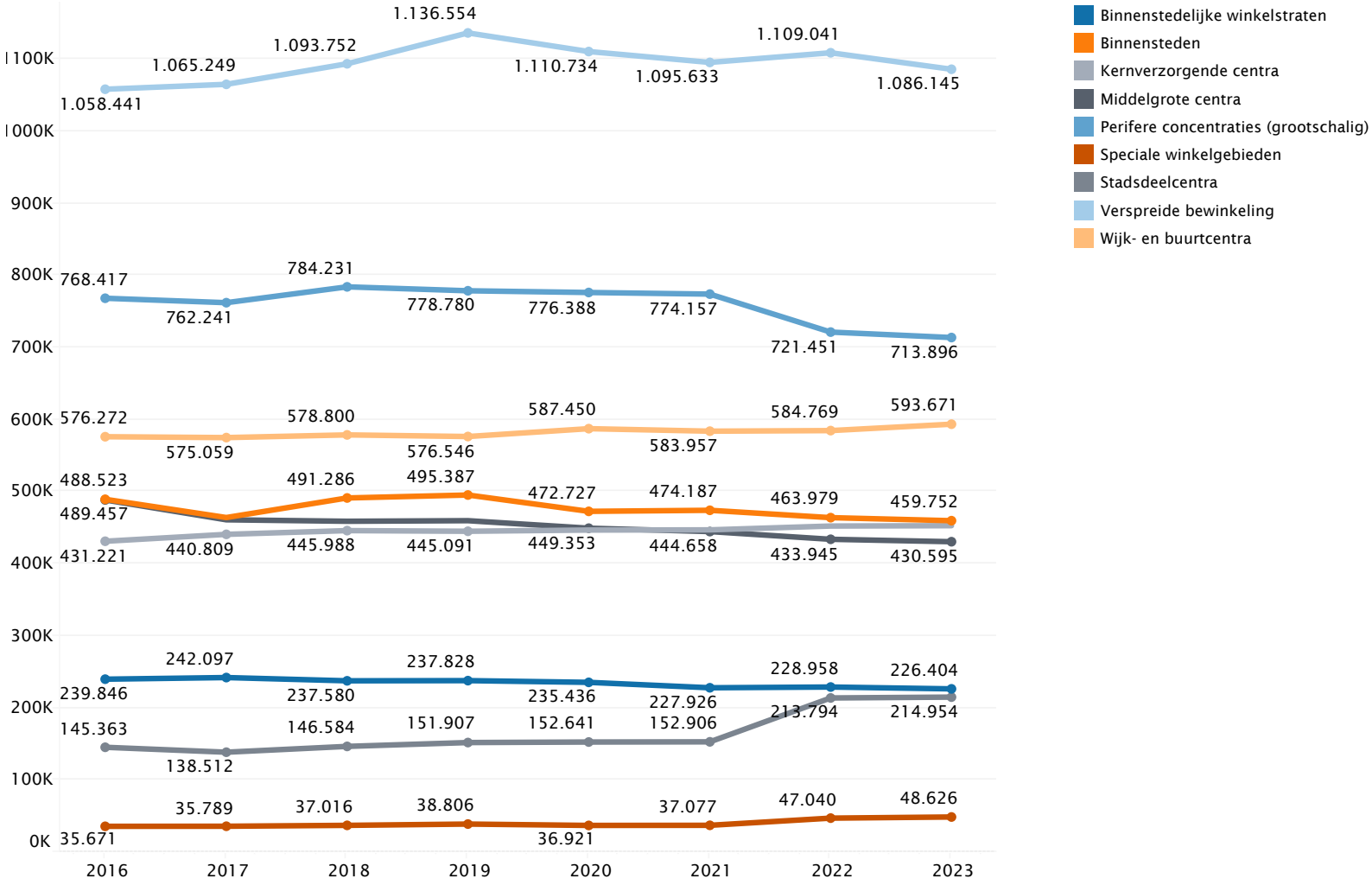
Ook is het winkelvloeroppervlak van PDV's harder gedaald dan gemiddeld. Daar staat tegenover dat de middelgrote centra in oppervlakte flink zijn gegroeid, waarschijnlijk met name in de sector dagelijkse boodschappen (uitbreidingen supermarkten en drogisterijen). Middelgrote centra zijn in oppervlakte inmiddels bijna even groot als binnenstedelijke winkelstraten. De leegstand is iets afgenomen, 9,6%. De laagste winkelleegstand naar type winkelgebied zijn de wijk- en buurtcentra met een functioneel dagelijks winkelaanbod: 2,9%.

Fig. 3.15 | Aantal verkooppunten per type winkelgebied
(exclusief leegstand)

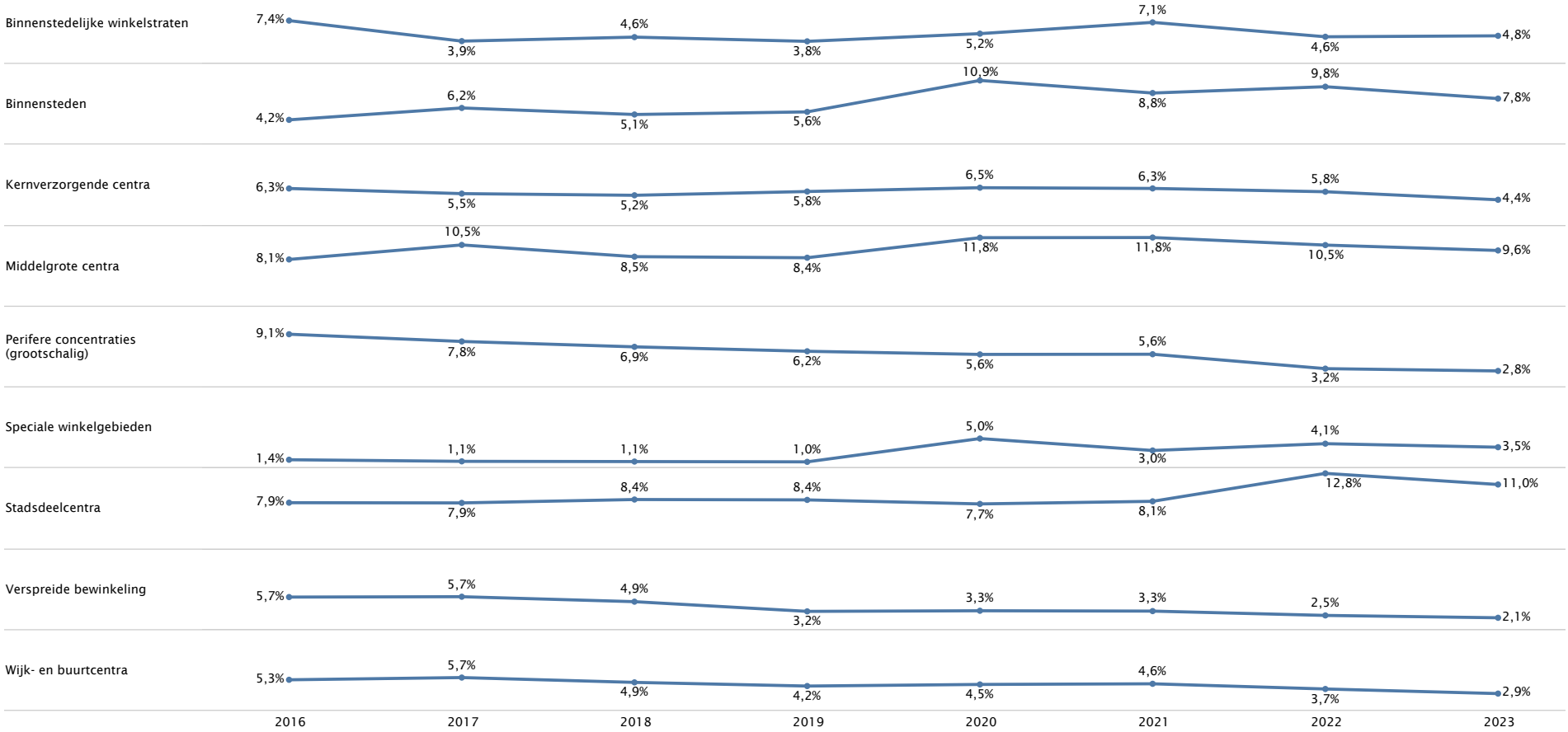
Bron: Locatus, 1 januari 2016-2023

Fig. 3.16 | Winkelvloeroppervlakte in m² (x 1.000) per winkelgebied
(exclusief leegstand)

Bron: Locatus, 1 januari 2016-2023

Fig. 3.17 | Leegstandpercentage per type winkelgebied

Bron: Locatus, 1 januari 2016/2023

Voorzieningen en leefbaarheid kleine kernen Noord-Holland

Om de leefbaarheid in kleine kernen op basis van het voorzieningenniveau in beeld te brengen wordt het aanbod van (mini)supermarkten in dorpen tot 5.000 inwoners vergeleken met de eerste monitor detailhandel in 2016. Het is nu zeven jaar later en we zien dat het aantal winkels afneemt, maar speelt dit ook bij supermarkten en minimarkten in kleine kernen tot 5.000 inwoners, en staat daarmee de leefbaarheid onder druk? Er zijn in Noord-Holland op basis van Locatus gegevens 128 kleine kernen. De meesten hebben een winkel. Van de 128 hebben 60 dorpen een minimarkt of supermarkt in 2023.

In vergelijking met 2016 zijn er nu zeven dorpen zonder minimarkt of supermarkt:

- Driehuis (Velsen),
- Grootschermer (Alkmaar),
- Opperdoes (Medemblik),
- Schagerbrug en St. Maartensbrug (Schagen),
- Westerland (Hollands Kroon) en
- Wijdenes (Drechterland).

Daar staat tegenover dat er in Bergen aan Zee juist een nieuwe supermarkt is gekomen. Dat is in totaal een daling van 10% in zeven jaar tijd. Dat is vergelijkbaar met de trend van afname van het totaal aantal winkels in figuur 3.2 (index van 95 naar 85). Het aantal basiswinkelvoorzieningen in kleine kernen staat daarmee niet méér onder druk dan het gemiddeld aantal winkels in Noord-Holland, ook al kan de lokale impact groter zijn. In zes van de zeven dorpen zijn geen voorzieningen meer met dagelijks aanbod. Alleen in Driehuis is nog een slager en bakker aanwezig.

Filialisering winkelgebieden

De diversiteit van het winkelaanbod kan naast de branchering ook worden gemeten met de filialiseringsgraad. Via Locatus data is het percentage winkels in beeld dat geen onderdeel uitmaakt van een keten, maar zelfstandig functioneert. De filialisering liep gestaag op tot 2012 tot een kwart van het totale aanbod, maar is daarna stabiel gebleven rond 24% van het totale aanbod. Noord-Holland kent op Zeeland en Limburg na de meeste zelfstandige winkelformules[5]. Kansen zijn er met name op de iets minder centrale en iets minder gewilde B- en C-winkellocaties; hier is meer ruimte voor nieuwe ondernemers.[6] Dit komt onder meer door lagere huren en minder concurrentie, maar de diversiteit zegt niet altijd iets over de kwaliteit van het winkelaanbod.

De aanwezigheid van veel zelfstandige ondernemers in één gebied hoeft niet altijd te betekenen dat er een goed en divers winkelaanbod is. Een selectie van winkelgebieden met minimaal dertig winkels geeft een beter beeld. Daarbij valt op dat 15 winkelgebieden een percentage zelfstandigen heeft van 85% en hoger. In figuur 3.18 is te zien dat het aantal zelfstandige winkels in het centrum van Naarden het hoogste is, met maar twee van de 34 winkels in een keten. Ook andere centrumgebieden in de lijst vallen op, waaronder het Gooi (Huizerweg Bussum, Blaricum) Waterland (Monnickendam, Edam en Volendam) en een achttal winkelgebieden in Amsterdam.

Het minste aantal zelfstandigen bij de middelgrote en grote winkelgebieden is te vinden in de regio Alkmaar (Overstad, De Mare, Geesterduin, Heerhugowaard) en op de woonboulevards (onder meer Zuiderhout, Beveland, Cruquius (zie foto pagina 9). Hier is maar 30-40% van de winkeliers zelfstandig.

5) Factsheet Nederland | Kengetallen Retailmarkt 2023 Locatus
6) Zelfstandig ondernemer wint terrein in winkelstraat - RetailTrends, hét platform voor professionals in retail & brands

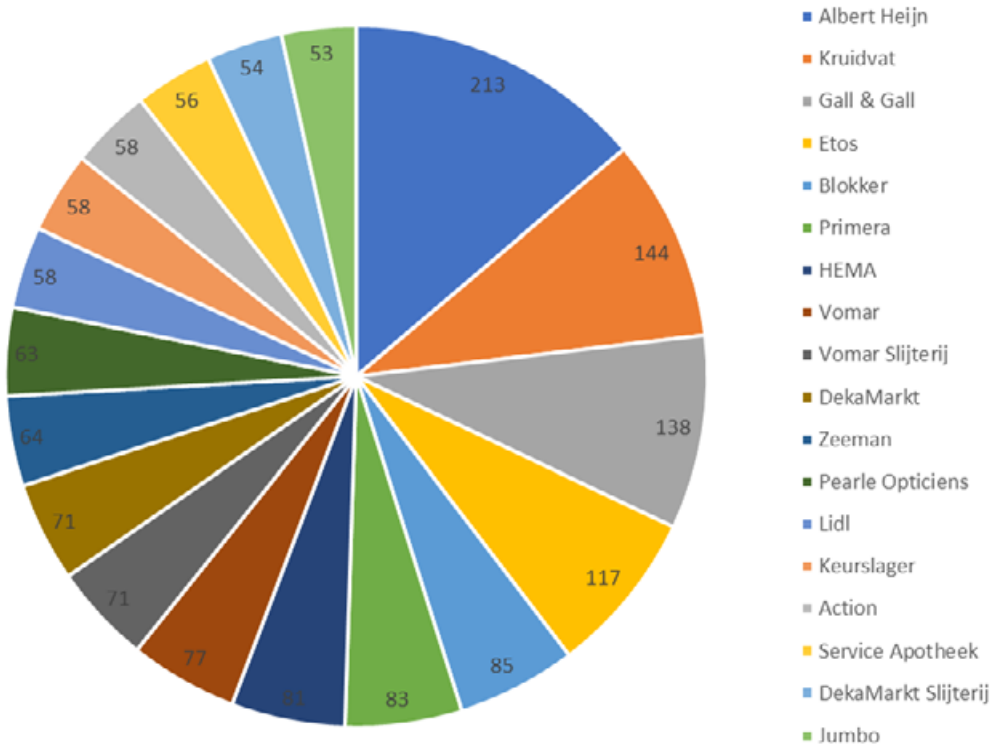
Fig. 3.18 | Middelgrote en grote winkelgebieden (meer dan 30 vestigingen) met meeste zelfstandige winkels (>85%)

Winkelgebied	Aantal winkels	Aantal winkels zelfstandig
Centrum Naarden	34	32
Huizerweg Bussum	34	32
Centrum Monnickendam	28	26
Osdorper Ban	24	22
Spiegelstraat	22	20
Postjesweg	32	29
Centrum Edam	30	27
Scheldestraat Amsterdam	30	27
Dappermarkt	97	87
Centrum Blaricum	27	24
Tussenmeer	26	23
Roelof Hartstraat	29	25
Javastraat	85	73
Centrum Ouderkerk aan de Amstel	28	24
Centrum Volendam	119	102

Bron: Locatus 2023

Als de niet-zelfstandige winkels nader worden bekeken valt op dat Albert Heijn de grootste winkelketen in Noord-Holland is, op afstand gevolgd door Kruitvat, Gall & Gall en de Etos (figuur 3.19). Dit beeld wijkt af van het landelijke gemiddelde waar Kruitvat ongeveer evenveel winkels heeft als Albert Heijn. Dit kan worden verklaard door het verschil in supermarkten per regio. In Noord-Holland is Albert Heijn relatief groot en Jumbo relatief klein, waarbij de traditionele rol van de IJmuidense supermarktketens Vomar en Deka een rol van betekenis spelen.

Fig. 3.19 | Grootste ketens Noord-Holland in aantal winkels (2023)

NELSON
H&M
HEMA
2e DENIM
SHORT
HALVE

4 Toekomstbestendigheid en duurzaamheid

De toekomstbestendigheid van winkelgebieden in Noord-Holland bestaat uit de risico's van winkelsluiting, verwachtte bevolkingsgroei en duurzaamheid op basis van energielabels. De kans op gedwongen winkelsluiting in de winkelcentra is opnieuw afgenomen in 2022. Daarnaast groeit de bevolking naar verwachting harder dan eerder gedacht. Dit jaar is voor het eerst duurzaamheid op basis van energielabels voor alle winkels in beeld gebracht. Ruim driekwart heeft een A, B of C-label. Hier lopen enkele energiezuinige supermarkten voorop. In de oude binnensteden zijn nog veel winkels te vinden met een hoog gas- en stroomverbruik.

Retail Risk Index

De Retail Risk Index (RRI) van Locatus voorspelt hoe groot de kans is dat een ondernemer over één jaar nog gevestigd is in een winkelcentrum. Dat risicoprofiel van winkels wordt gebaseerd op vier indicatoren: pandindex, branche-index, straatindex en marktindex[7]. Het is voor gemeenten en de detailhandelssector relevant het risicoprofiel te kennen om de toekomstbestendigheid van het winkelgebied te kunnen verbeteren.

Er zijn per winkelgebied vijf risico-categorieën in de RRI: hoe hoger de index, des te groter het risico dat de ondernemer er volgend jaar niet meer gevestigd is. Winkelgebieden met een groot aandeel winkels in de categorie "RRI lager dan 90" staan er goed voor en kunnen als gezond en *toekomstbestendig* worden gezien. Immers, hier is een beperkte kans dat winkeliers hun winkel binnen één jaar sluiten. Winkelgebieden met een groot aandeel winkels met een index met 110 en hoger zijn *minder toekomstbestendig* en hebben een uitdaging om gezonder te worden.

Retail Risk Index	Risico
131-150	zeer hoog risico
111-130	hoog risico
91-110	gemiddeld risico
71-90	weinig risico
50-70	zeer weinig risico

De RRI is in kaart gebracht voor de winkels van de 150 (middel)grote winkelcentra[8] van Noord-Holland.

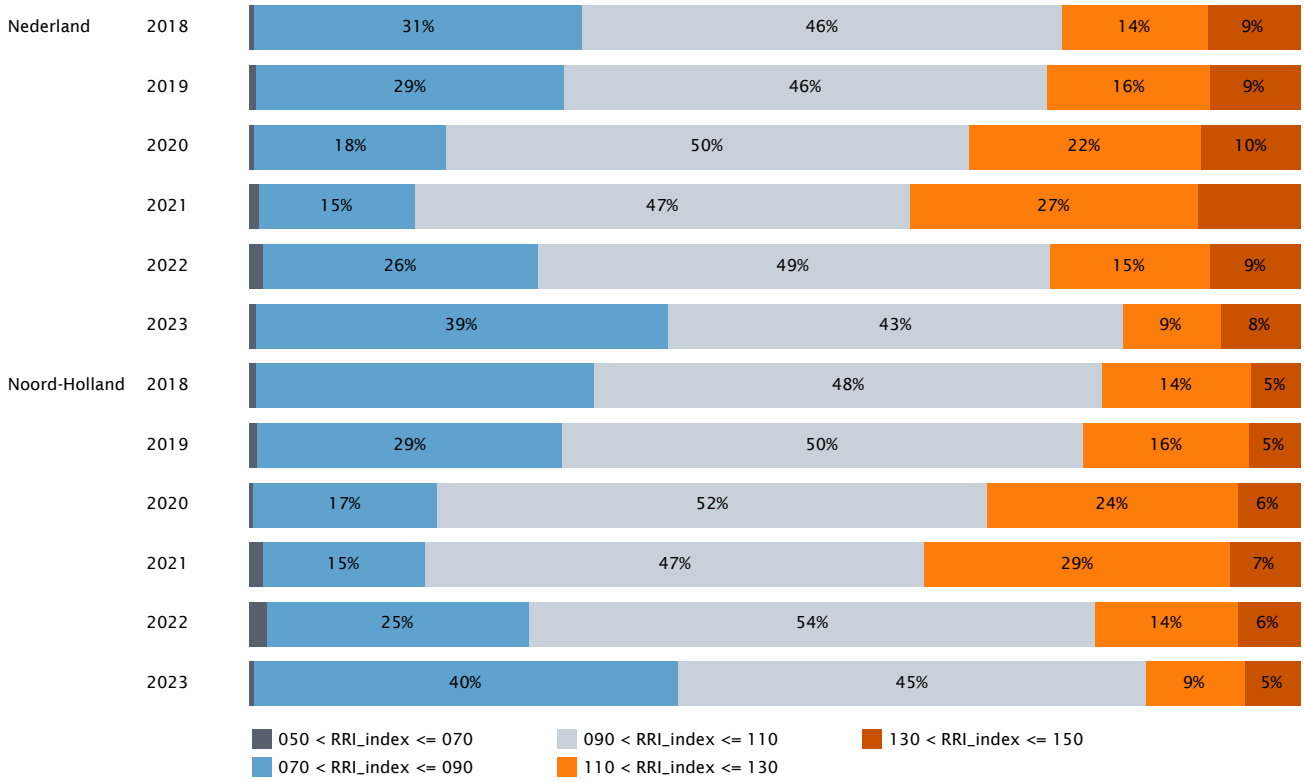
7) *Pandindex:* De pandindex geeft het beeld van de kwaliteit van het pand: verhuisbewegingen van huurders, de leegstand door de jaren heen en de herkomst van de nieuwe huurder.
Branche-index: De kwaliteit van de branche: het percentage van ondernemers in de branche dat het afgelopen jaar in een soortgelijk winkelgebied is gestopt.
Straatindex: De kwaliteit van de straat of postcodegebied: de score van de panden in hetzelfde winkelgebied speelt een rol op het functioneren. Volgens Locatus kan een leegstaand pand een vlekwerking hebben in de winkelstraat.
Marktindex: De verhouding van vraag (passanten, consumenten en koopkracht) en aanbod (WVO en aantal concurrerende winkels) in de markt.

8) Om de regionale focus en anonimiteit van de individuele eigenaren te bewaken is er een ondergrens gehanteerd. Er is een selectie gemaakt van winkelgebieden met twintig of meer verkooppunten, angevuld met winkelgebieden met tien of meer verkooppunten waarvan het totaal WVO meer dan 10.000 vierkante meter bedraagt. Dit is voor dit hoofdstuk de gehanteerde ondergrens.

Retail Risk Index in perspectief

De kans op sluiting van winkels is het laagste sinds de start van de meting in 2018 en in 2023 opnieuw afgenomen. Vergeleken met Nederland gemiddeld heeft Noord-Holland een gemiddelde RRI-score. 14% van de Noord-Hollandse winkels heeft nu gemiddeld een hoog tot zeer hoog risicoprofiel. Het aandeel winkels met een zeer hoog risico (rood in figuur 4.1) is met 5% nog steeds kleiner dan het Nederlandse gemiddelde.

Fig. 4.1 | Gemiddelde RRI index Nederland en Noord-Holland naar risicoklasse, 2018-2023

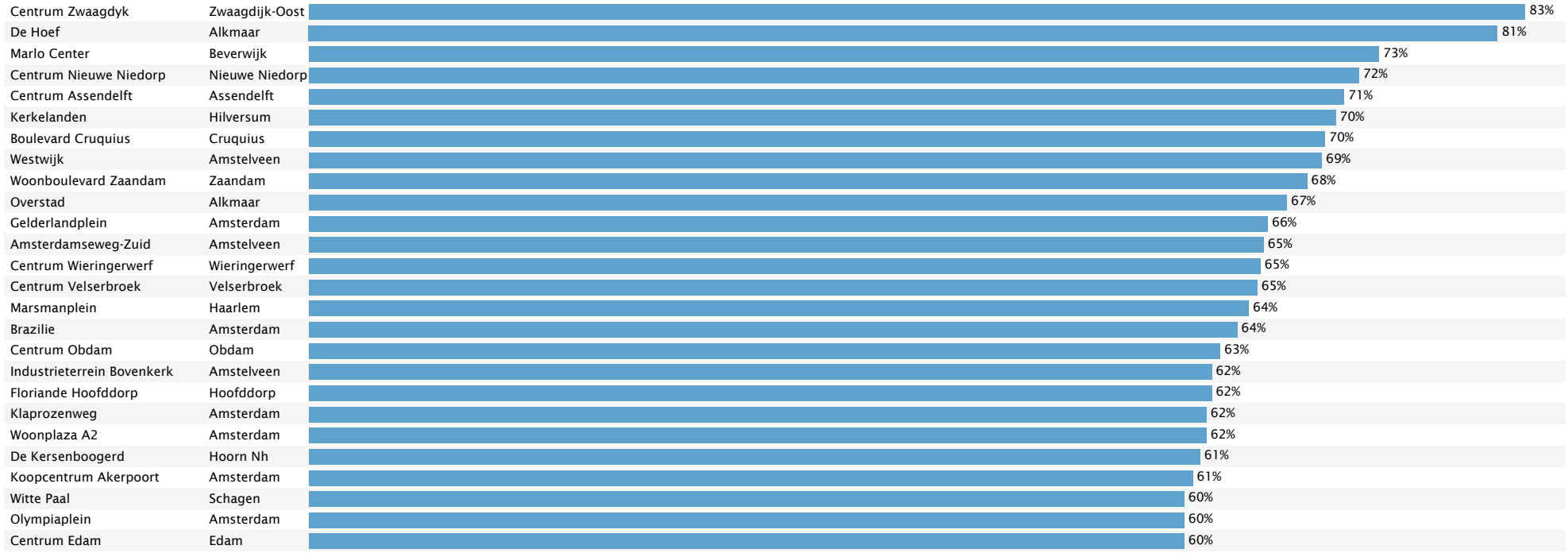
Bron: Locatus, 2018 - 2023

Toekomstbestendige winkelcentra

In figuur 4.2 zijn op basis van de gehanteerde ondergrens twee winkelgebieden met de gemiddeld laagste risico indices opgenomen. Hier kent 60% of meer van de winkels een zeer laag of laag risico. Het meest toekomstbestendige winkelcentrum is Zwaagdijk Oost, dat was ook in 2018 het geval. Dit is een dagelijks boodschappencentrum met twee supermarkten, een drogist en een dierenwinkel. Wijkwinkelcentrum De Hoef in Alkmaar staat opnieuw hoog in de lijst toekomstbestendige winkelgebieden. Ten opzichte van 2022 zijn er meer woonboulevards in de lijst te vinden; de sectoren in en om het huis en woonwinkels functioneren momenteel goed.

Indien ook wordt gekeken naar de kleinere winkelgebieden van Noord-Holland, is winkelcentrum Draaiwaard in Heerhugowaard het beste winkelgebied op basis van de risicoklasse: 40% van de winkels heeft hier een zeer laag risico en 40% een laag risico. Dit is een nieuw functioneel winkelcentrum, recentelijk opgeleverd door Hoorne Vastgoed (Vomar).

Fig. 4.2 | Meest toekomstbestendige winkelgebieden in Noord-Holland (lage en zeer lage risico-index > 70%)

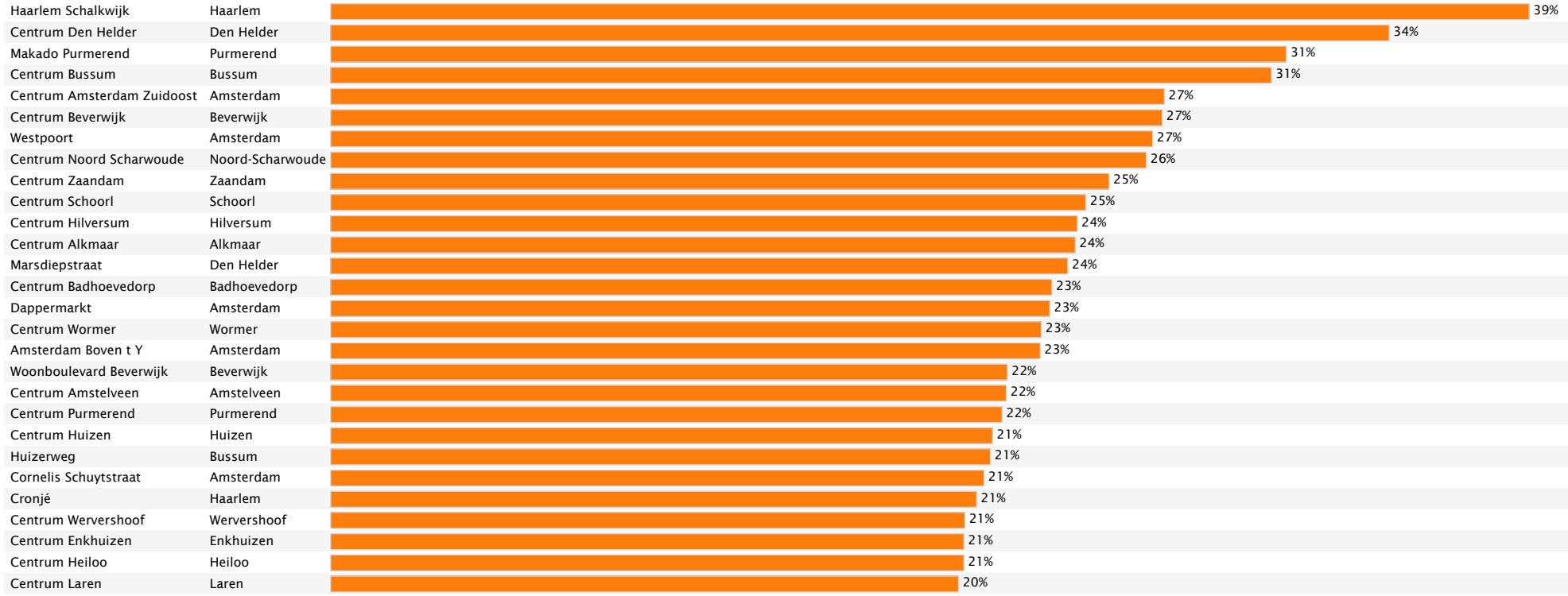

Bron: Locatus, 1 januari 2023

Winkelgebieden met een hoger risico index

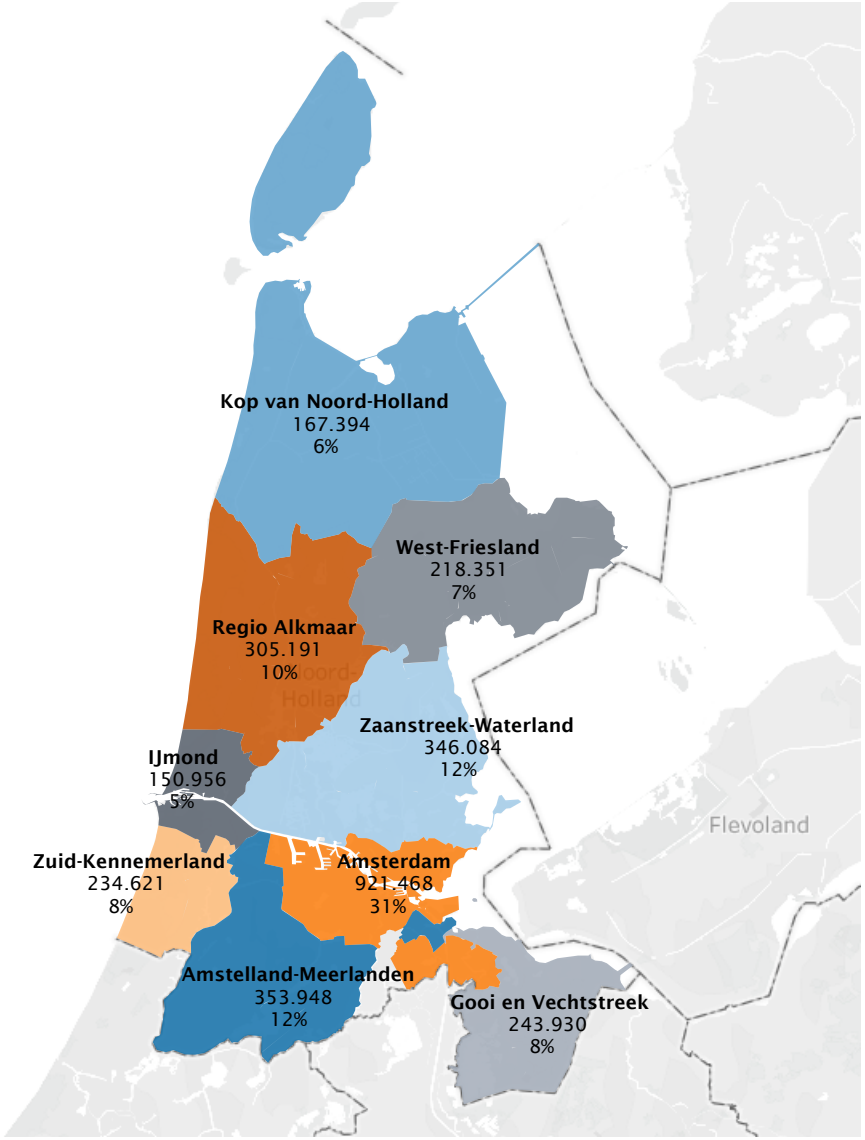
De 28 winkelgebieden met de hoge en zeer hoge risico index in Noord-Holland boven 20% zijn zichtbaar in figuur 4.3. Een meerderheid van de lijst minder toekomstbestendige winkelgebieden betreft net als vorig jaar centrumgebieden, waaronder een aantal Gooise centra (Bussum, Huizen, Hilversum en Laren). Er zijn vier winkelgebieden met een hoge en zeer hoge risico-index opgeteld van 30% en hoger, deels verklaard door structurele leegstand en verbouwingen (Schalkwijk, Centrum Den Helder, Makado Purmerend).

Fig. 4.3 | Minst toekomstbestendige winkelgebieden in Noord-Holland (hoge en zeer hoge risico-index > 50%)

Bron: Locatus, 1 januari 2023

Fig. 4.4 | Aantal inwoners op 1 januari 2023

Bron: CBS, 1 januari 2023

Bevolking

Op basis van de bevolkingsontwikkeling is er aanvullend beeld over de toekomstbestendigheid van de Noord-Hollandse winkelcentra[9]. De groei van het aantal inwoners is immers medebepalend voor de behoefte aan detailhandel.

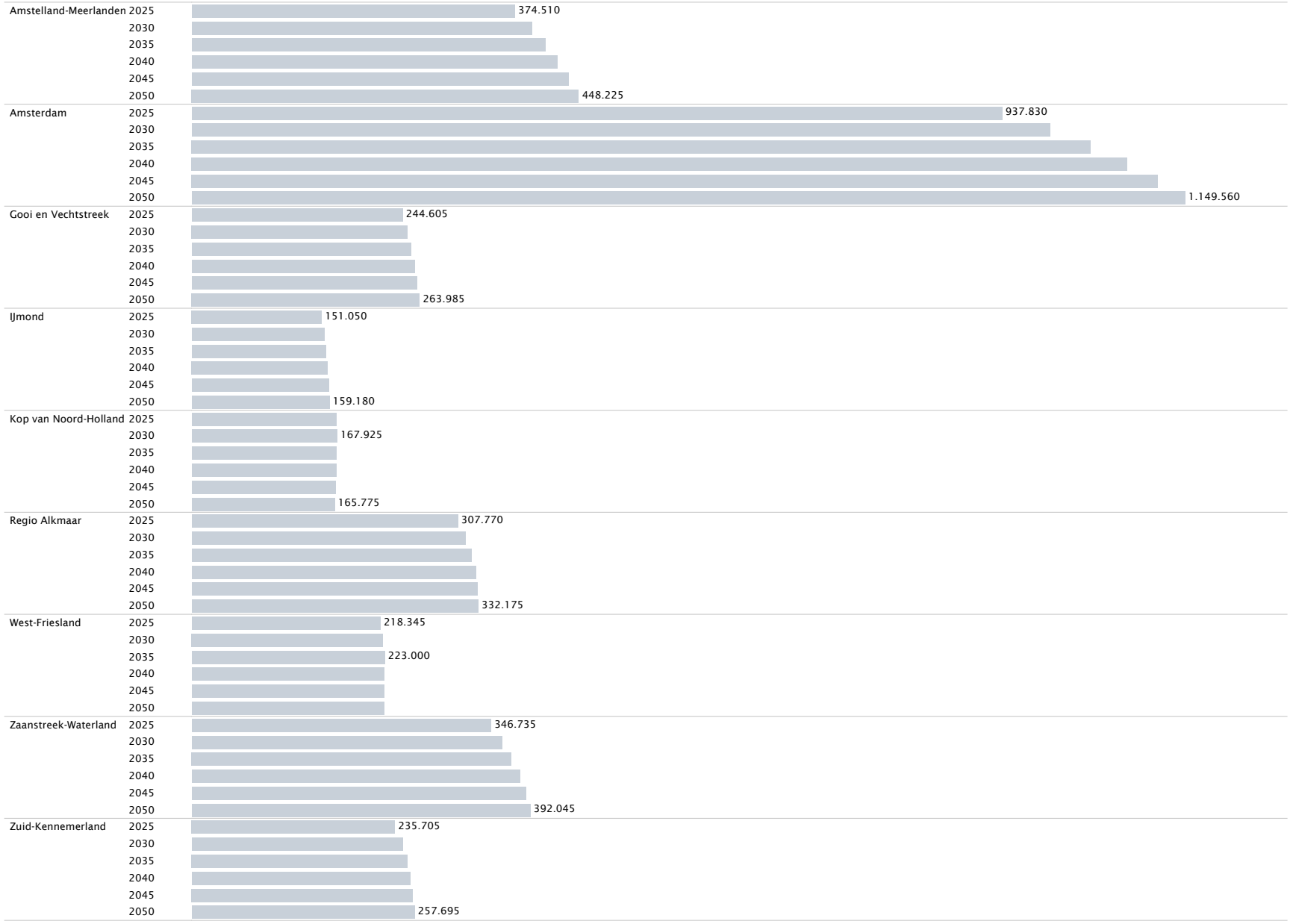
Figuur 4.4 laat de verdeling van het aantal inwoners per deelregio zien. Bijna een derde van de Noord-Hollandse bevolking woont in Amsterdam en het aandeel is inmiddels 31%. In de drie deelregio's van Noord-Holland Noord woont bijna een kwart van de Noord-Hollandse bevolking.

Bevolkingsprognose

De bevolkingsprognose is bijgesteld in 2022 en 2023 ten opzichte van 2020 en kent nu ook een verwachting voor 2050 (figuur 4.5). Amsterdam blijft fors groeien en loopt verder uit op de andere deelregio's in aantal inwoners. De komende jaren wordt al de miljoenste inwoner verwacht. Ook Amstelland-Meerlanden en Zaanstreek-Waterland groeien de komende decennia door. Alleen de Kop van Noord-Holland kent een te verwachten lichte afname van aantal inwoners.

9) De marktindex van de RRI bevat ook de toekomstige vraag van consumenten, maar brengt bevolkingsontwikkeling niet expliciet in beeld.

Fig. 4.5 | Bevolkingsprognose per deelregio

Bron: Noord-Holland in Cijfers, 1 januari 2023 prognosemodel

Energielabels

Dit jaar zijn ook de energielabels van winkelpanden voor deze monitor in beeld gebracht op basis van openbare RVO data. Van de alle winkelpanden (inclusief leegstand) zijn er 10.071 winkels met een nog onbekend of niet gegeven label (60%) en 6.692 panden met een energielabel (40%). De data worden jaarlijks geactualiseerd en de verwachting is dat in de komende monitors een beter beeld ontstaat van de duurzaamheid van winkelpanden bij energieverbruik en de ontwikkeling daarvan. Op basis van de bekende labels valt wel iets te zeggen over het energiegebruik van winkels in Noord-Holland.

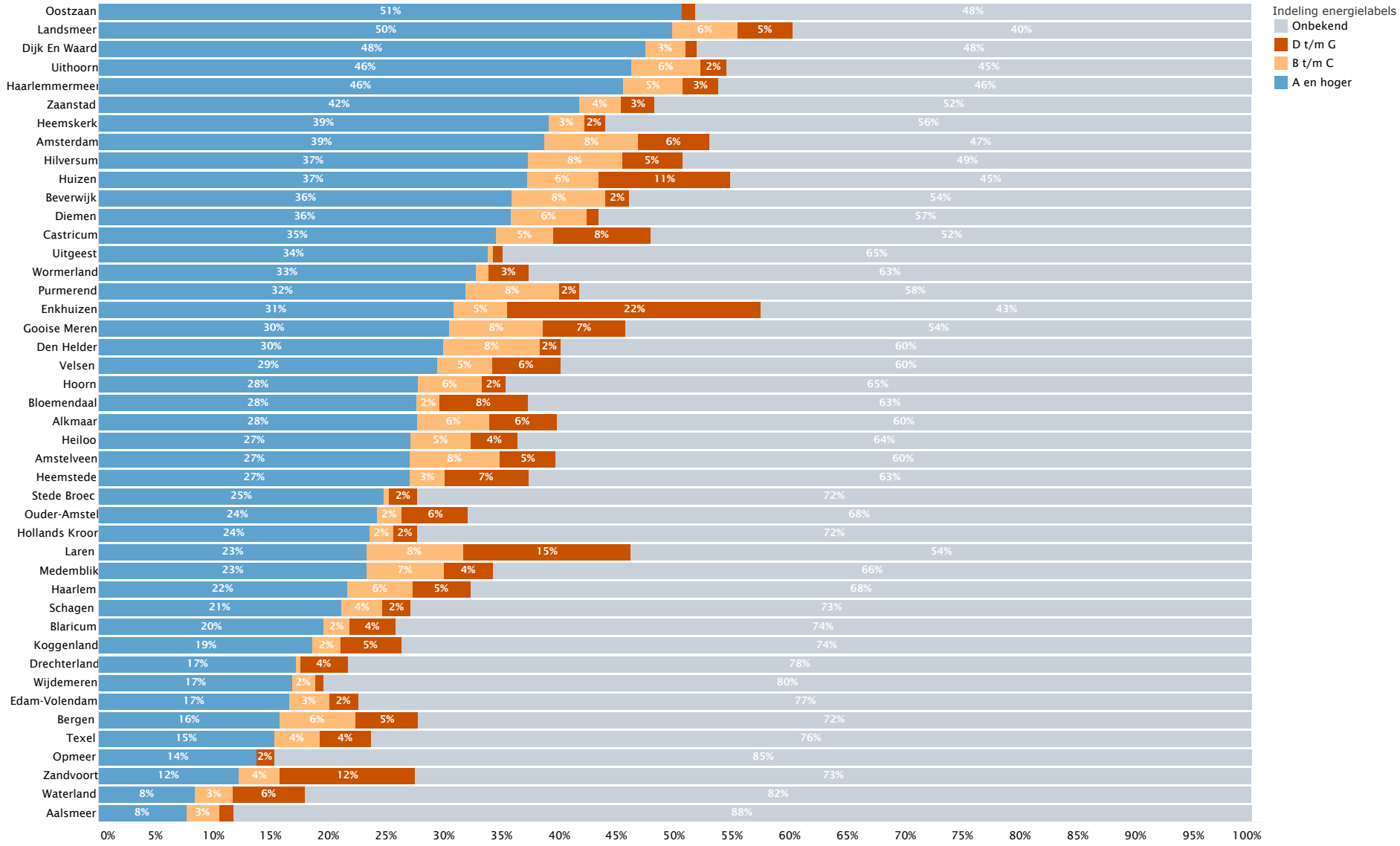
A-labels: van de 6.692 winkelpanden die in beeld zijn, hebben 3.912 een A-label of hoger. De meest duurzame winkelpanden A+++++ zijn 3 nieuwe Lidl-supermarkten in Zwanenburg, Huizen en Julianadorp. Duurzame Noord-Hollandse winkelstraten met de meeste A+++ labels en hoger zijn onder meer Villa Arena in Amsterdam, de nieuwe centra Grote Beer in Hoorn en De Symfonie in Nieuw-Vennep, en ook de veiling op het Marktplein in Broek op Langedijk.

In Noord-Holland hebben 1.332 panden een B- of C-label. Daarmee is het totale aandeel A t/m C-label 78,4% van alle geregistreerde energielabels op winkelpanden. Hoewel voor winkels geen wettelijke minimale norm van minimale C-label is opgelegd zoals bij kantoren, wordt kan dit mogelijk in de toekomst wel als norm worden gezien voor een duurzaam winkelpand.

Er zijn in Noord-Holland 427 winkelpanden met een G-label en daarmee is er nog een forse verduurzamingsopgave. Deze staan grotendeels in de oude winkelstraten van de traditionele centrumgebieden van grote steden als Amsterdam (168), Haarlem (37) en Alkmaar (13), maar ook in het winkelcentrum van Bussum treffen we 19 panden met een G-label aan. Het betref relatief vaak leegstaande panden. De Langestraat in Alkmaar (zie foto pagina 32) heeft het meeste aantal panden met een G- of F-label: 10, nog meer dan de Nieuwedijk in Amsterdam (8).

In figuur 4.7 zijn de verschillen tussen de gemeenten in energielabels in beeld. Er zijn negen gemeenten waarvan nu voor meer dan de helft van de winkelvloeroppervlakte het energielabel bekend is. In Aalsmeer is daarentegen maar van 12% het label bekend. Oostzaan, Dijk en Waard, Opmeer, Uitgeest en Heemskerk hebben relatief veel A-winkellabels ten opzichte van het totaal aantal. Enkhuizen en Laren hebben een fors aandeel label D t/m G: respectievelijk 22% en 15%.

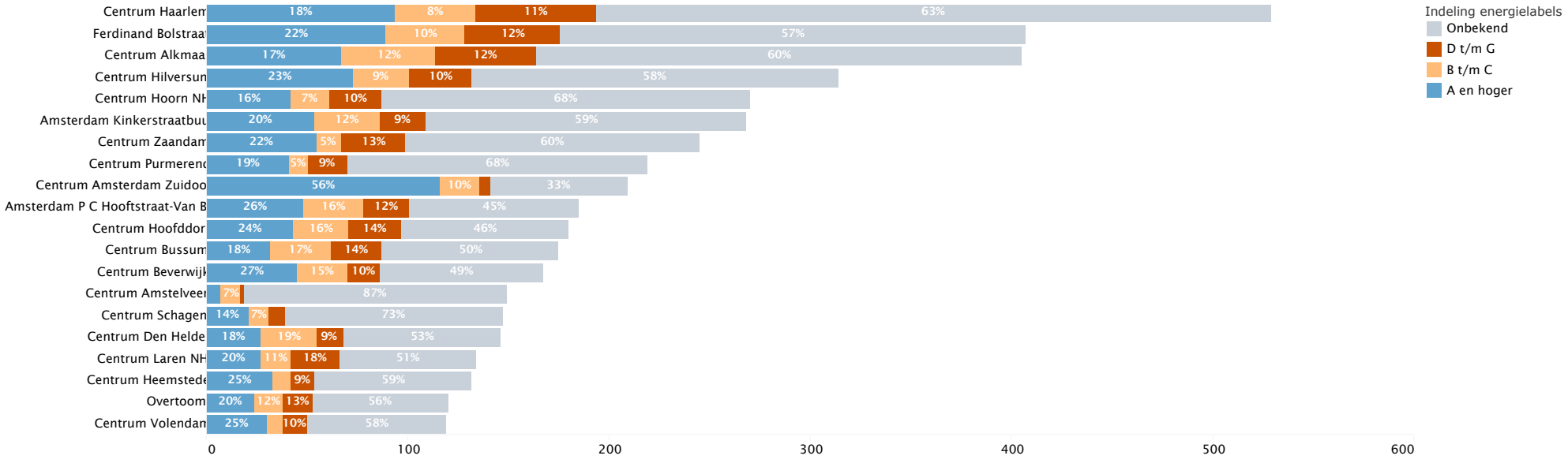
Fig. 4.7 | Gemeenten scorend op % winkelvloer opp. per energie categorie

Bron: RVO (2023), bewerking provincie Noord-Holland

In figuur 4.8 staan de grotere winkelgebieden van Noord-Holland naar aantallen energielabels. Uitzondering op deze lijst is Amsterdam Centrum, dat zich goed laat vergelijken met Haarlem Centrum. In de figuur is een evenwichtige verdeling van A, B-C en D t/m G zichtbaar. Amsterdam Zuidoost heeft het grootste aandeel A-labels (56%). Centrum Bussum en Hoofddorp hebben een relatief groot aandeel labels D t/m G: 14%.

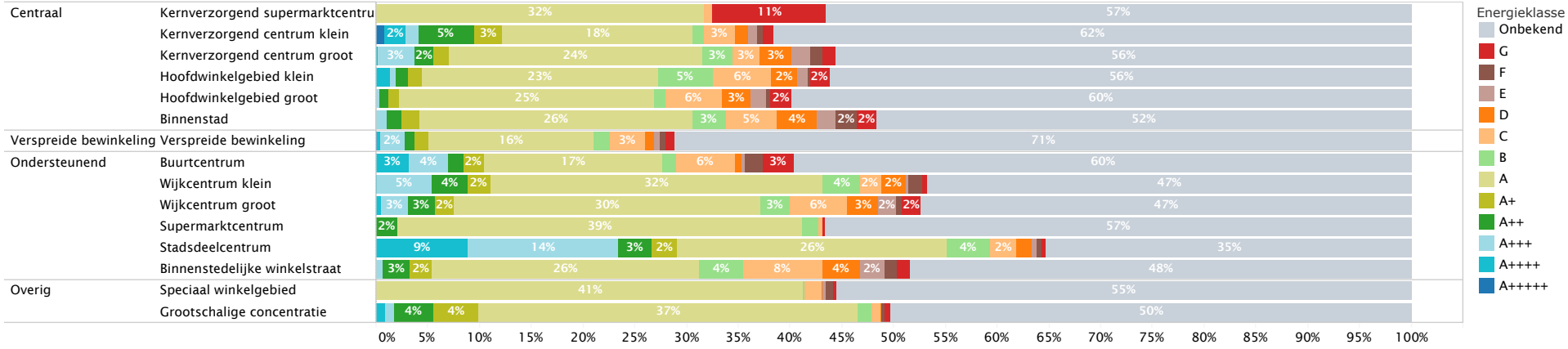
Fig. 4.8 | Winkelgebieden scorend op aantallen per energie categorie

Bron: RVO (2023), bewerking provincie Noord-Holland

Er zijn duidelijke verschillen in energielabels indien gekeken wordt naar het type winkelgebied (figuur 4.9). Stadsdeelcentra hebben de meeste A++++ en A+++ labels, samen 24% van het totale aantal winkelvloeroppervlakte. De kleine kernverzorgende supermarktcentra kennen juist het grootste aandeel G-labels: 11%, maar daarbij is het totale aantal winkelcentra beperkt.

Fig. 4.9 | Winkelhoofdtype en typering % winkelvloer opp. per energielabel

Bron: RVO (2023), bewerking provincie Noord-Holland

Gall&Gall

5 Marktruimte en plancapaciteit

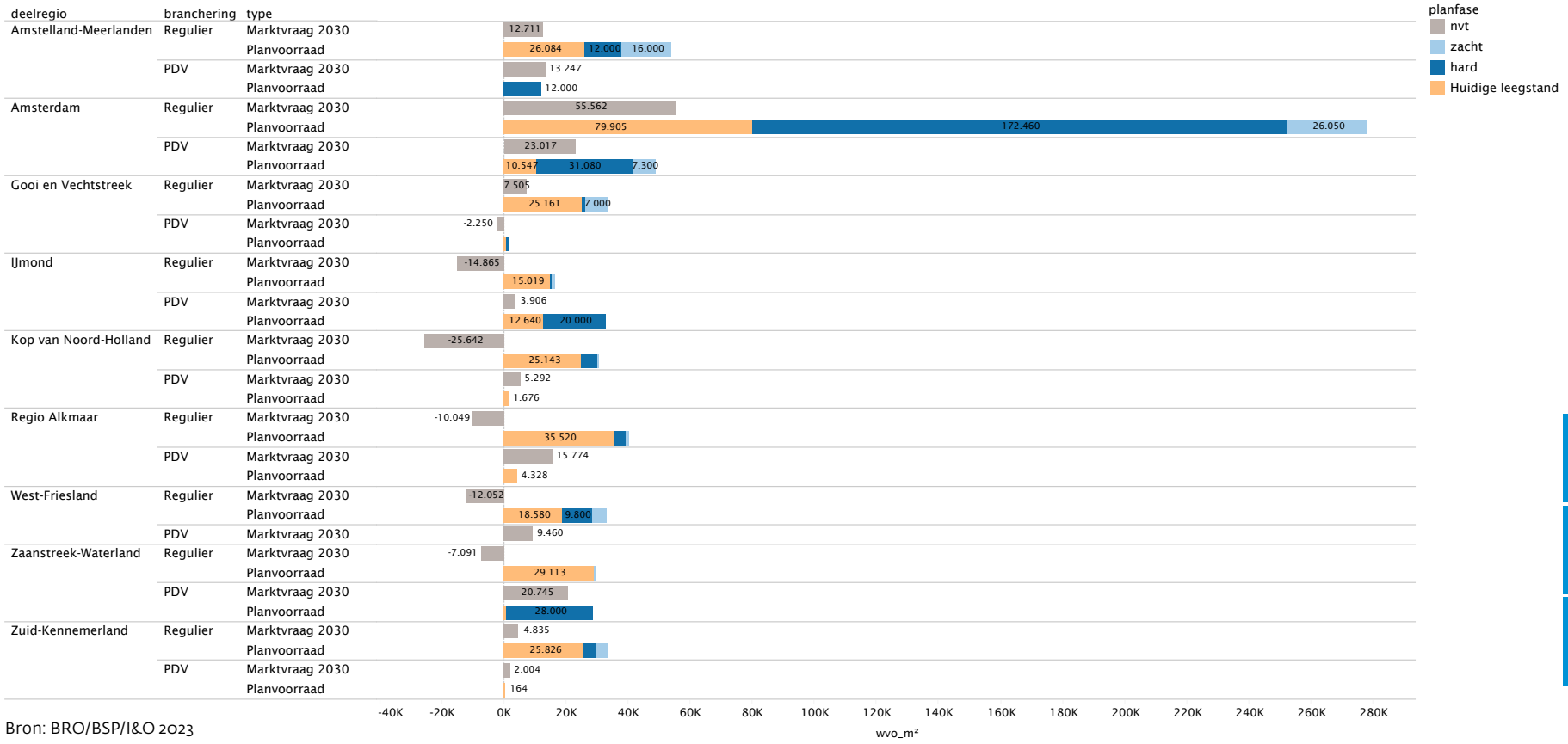
Om te kunnen beoordelen of de toekomstige detailhandelsmarkt in evenwicht is, wordt de marktruimte vergeleken met de plancapaciteit voor nieuwe winkels. De marktruimte is geactualiseerd en komt in totaal op ruim 100.000 vierkante meter winkels voor Noord-Holland. Er is in totaal 370.000 vierkanter meter aan harde en zachte plannen plus de huidige 293.000 vierkante meter leegstand in plancapaciteit beschikbaar. Daarbij zijn er duidelijk verschillen tussen regio's en sectoren.

Marktruimte

De Metropoolregio Amsterdam en de Provincie Noord-Holland hebben in 2023 de marktruimte opnieuw laten bereken door BRO, BSP en I&O Research en vervolgens vastgesteld. Marktruimte is geen uitbreidingsruimte, maar de confrontatie van marktruimte met leegstand en plancapaciteit geeft wel een indicatie van de uitbreidingsmogelijkheden (positief of negatief). Marktruimte betreft feitelijk het verschil in functioneren van het winkelaanbod in een regio ten opzichte van het landelijke gemiddelde functioneren, uitgedrukt in metrage (m²). In het geactualiseerde onderzoek zijn dagelijkse en recreatieve marktruimte berekend, hier samengevoegd tot regulier. Ook zijn doelgerichte aankopen (in en om het huis) berekend, in figuur 5.1 opgenomen als PDV.

Ten opzichte van de eerdere marktruimte berekening uit 2018 is de detailhandelsmarkt sterk veranderd. Er is meer online winkelen, er worden dichterbij huis toeristische bestedingen gedaan en de bevolking groeit harder dan

Fig. 5.1 | Indicatie detailhandelsplannen en marktruimte 2025 in m² per deelregio

Bron: BRO/BSP/I&O 2023

eerder verwacht. De negatieve marktvraag naar regulier winkelaanbod in 2018 is daardoor in veel regio's verminderd en is meer in balans. In alle regio's boven het Noordzeekanaal is de marktvraag naar perifere detailhandelsvoorzieningen zelfs omgeslagen van een overschot naar een tekort. De effecten daarvan zijn zichtbaar in figuur 5.1.

In Amsterdam is wel minder evenwicht tussen marktvraag en planaanbod dan in 2018, en is de marktvraag nu veel kleiner dan het planaanbod in het reguliere segment. Het is de vraag of de veelal harde plannen dan ook tot uitvoering komen. Evenals eerdere jaren is bij de planvoorraad ook de actuele leegstand van 2023 toegevoegd. Dat is goed beschouwd ook direct beschikbaar planaanbod winkelruimte. De leegstand is fors gedaald, vooral in Amsterdam (van 108.000 naar 80.000 vierkante meter), waarmee het totale planaanbod per saldo daalt.

Planvoorraad

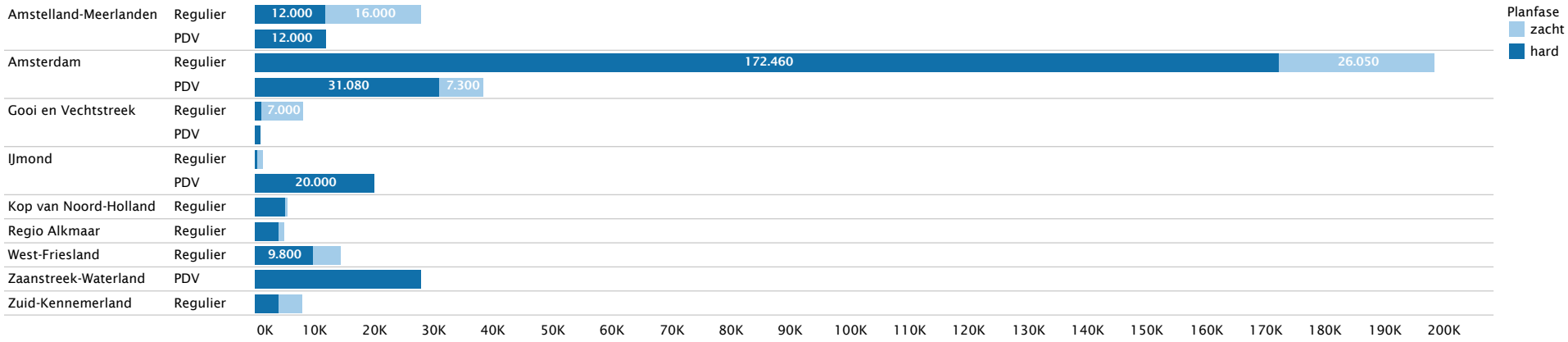
Op basis van enquêtering van alle gemeenten is een overzicht gemaakt van alle plannen voor uitbreiding, nieuwbouw en herontwikkeling van detailhandel in Noord-Holland. Uiteindelijk is een actuele lijst opgesteld met alle detailhandelsinitiatieven per januari 2023. De plannen zijn onderverdeeld naar reguliere detailhandel en PDV.

Dit laatste betreft perifere locaties waar grootschalige winkels gevestigd mogen worden, die niet inpasbaar zijn in een binnenstedelijke locatie. Er wordt ook onderverdeling gemaakt tussen harde en zachte detailhandelsplannen. Harde plannen zijn vastgelegd in bestemmingsplannen en zachte plannen zitten in een minder vergevorderd stadium.

Op basis van enquêtering van alle gemeenten is een overzicht gemaakt van alle plannen voor uitbreiding, nieuwbouw en herontwikkeling van detailhandel in Noord-Holland. De plannen zijn onderverdeeld naar reguliere detailhandel en PDV, hard (met bestemmingsplan) en zacht (zonder bestemmingsplan).

In figuur 5.2 zijn de plannen opgenomen naar deelregio. Hier blijkt een groot verschil tussen Amsterdams plannen detailhandel regulier en alle andere plannen en regio's. Dit komt met name voort uit geplande uitbreidingen of nieuwbouw bij de bouw van nieuwe stadswijken. De grootste potentiële ontwikkellocaties zijn dan ook in Amsterdam (Noord en Zuidas, Zuidoost, Nieuw-West en Westpoort) en Zaandam (Zuiderhout). De laatste locatie is nog wel in de enquête opgegeven maar hier worden nieuwe plannen voor gemaakt (niet-detailhandel).

Fig. 5.2 | Indicatie detailhandelsplannen- en inivatieven in m² per deelregio

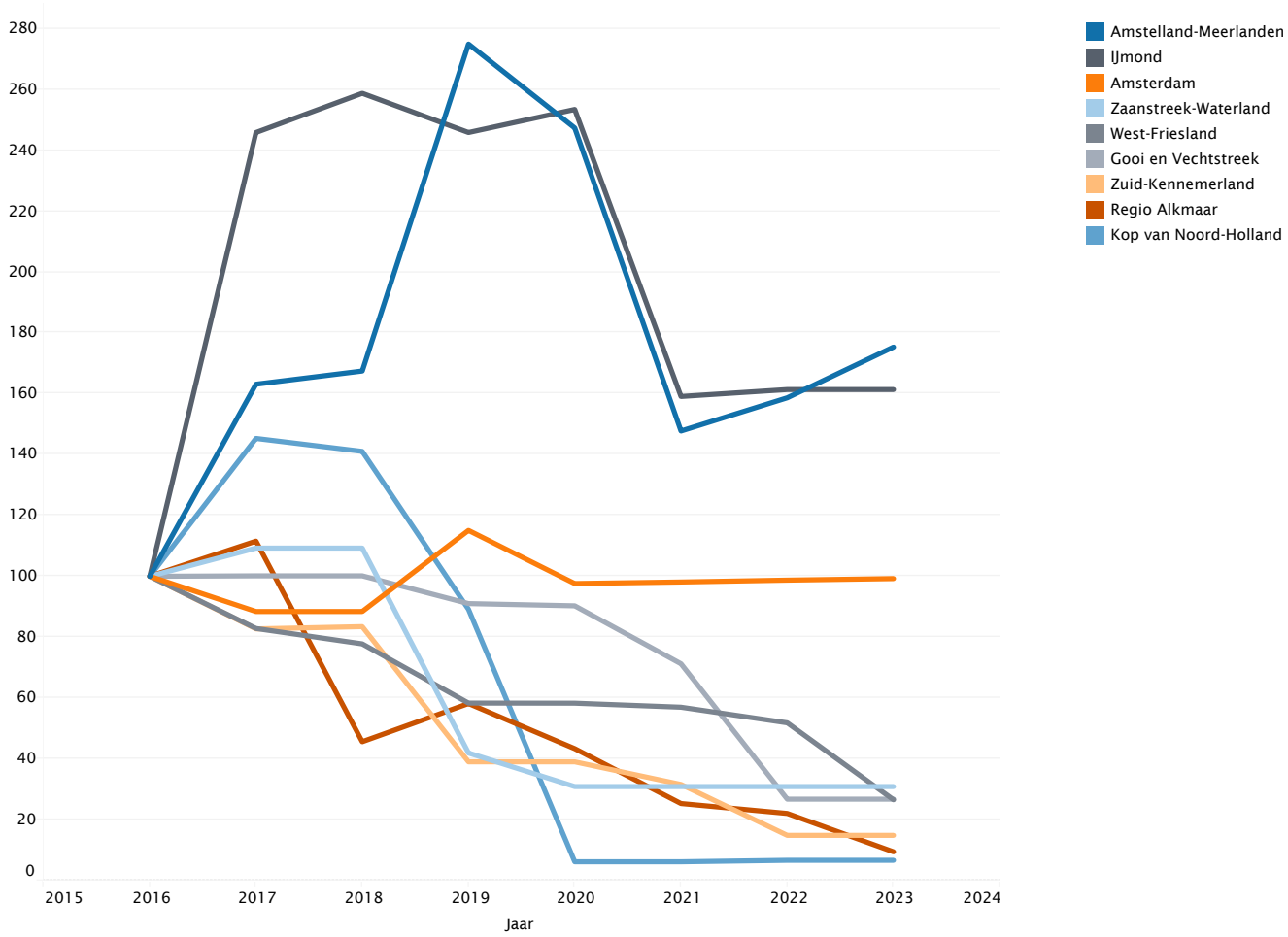

Bron: Opgave gemeenten 2023

Het totaal aantal uitbreidingsplannen is stabiel gebleven op 90 in 2022. 22 plannen zijn in Noord-Holland Noord, 68 plannen in Noord-Holland Zuid. Er is in Noord-Holland in 2023 een totale harde en zachte plancapaciteit detailhandel van 370.000 vierkante meter, een daling van 14.000 vierkante meter (3,6%) ten opzichte van 2022 (figuur 5.3). Vorig jaar was de daling nog 24.000 m² ten opzichte van 2021 door realisatie en het schrappen van plannen. Deze ontwikkeling leidt tot meer evenwicht met de toekomstige marktvraag.

In de figuur is zichtbaar dat het aantal plannen op lange termijn afneemt in Noord-Holland, maar vanaf 2021 gelijk is gebleven in de meeste regio's. Alleen in Amstelland-Meerlanden is er sprake van een kleine toename van harde en zachte plannen, terwijl in West-Friesland en Regio Alkmaar juist sprake is van een lichte afname ten opzichte van vorig jaar.

Fig. 5.3 | Ontwikkeling WVO plannen (2016, index=100)

Bron: Opgave gemeenten, 2016-2023

De plannen kunnen nader onderverdeeld worden in:

- 300.000 m² harde plancapaciteit, na een afname in 2021 nu stabiel ten opzichte van 2022.
- 68.000 m² zachte plancapaciteit, een daling van 20%.

Bovenstaande kan er op duiden dat de meer 'eenvoudige' plannen geschrapt zijn en dat nog een forse harde plancapaciteit resteert waar ontwikkelaars aan zet zijn en beleidsmakers maar beperkt invloed op hebben.

Adviescommissie Detailhandel

Van alle plannen zijn er 14 reeds aan de adviescommissie(s) detailhandel Noord-Holland voorgelegd. Er is aangegeven dat er 7 nog zullen worden voorgelegd. Dit zijn voornamelijk plannen uit Amsterdam. Van 25 plannen is nog onbekend of hier regionale afstemming over gaat plaatsvinden. Bij een meerderheid van de plannen (55) wordt het inschakelen van de commissie niet nodig geacht, bijvoorbeeld in het geval van kleine lokale plannen.

Dit jaar is in de enquête opnieuw gevraagd naar de realisatiekans van de plannen. Immers, plannen kunnen wel hard zijn, het verplicht de ontwikkelaar niet tot realisatie. Er is ten opzichte van 2022 een beter beeld, dat wil zeggen van minder plannen is de realisatiekans onbekend.

- 9 van de plannen is zeker (vorig jaar even veel);
- Van 39 plannen is de realisatiekans groot (was 35);
- Van 20 plannen is de realisatiekans klein tot zeer klein (was 19);
- Van de overige plannen is de kans op realisatie onbekend.

Transformatieplannen gemeenten

In het kader van het programma Wonen voor Winkels is uitgevraagd bij gemeenten of er transformatieplannen zijn en of deze zijn bijgesteld. Er is door gemeenten aangegeven dat er in Noord-Holland in 2023 in totaal 42 transformatieplannen zijn. Voor veel gemeenten is de inschatting van de omvang van de plannen moeilijk, maar er is in totaal 128.000 m² aan plannen om winkelruimte te transformeren naar voornamelijk woningen. In de enquête van januari 2021 betrof het 135.000 m2 transformatieplannen. Het is te vroeg om hier trends in te zien, wel is duidelijk dat gemeenten een scherper beeld hebben van de transformatielocaties.

De grootste transformatieplannen zijn nog steeds voor de meubelboulevard in Beverwijk, Haarlem-Schalkwijk (zie foto pagina 43) en de centrumgebieden van Hoorn, Hilversum en Purmerend.

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie BEL | Sector Regionale Economie en Erfgoed

Fotografie
Theo Baart

Grafische verzorging
The Creative Hub

Haarlem, augustus 2023

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

M. van Wijk

BEL/REE

Telefoonnummer +31235144268
wijkm@noord-holland.nl

Verzenddatum

13 SEP. 2023

Kenmerk

1117618/2103776

Uw kenmerk

Betreft: Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023

Met het coalitieakkoord 'Verbindend Vooruit' (2023-2027) zetten wij in op een krachtige en toekomstbestendige economie en investeren we in goede voorzieningen op het platteland en in de steden. Detailhandel voorzieningen zijn belangrijk voor het economisch functioneren en de leefbaarheid van de centra van dorpen en steden. Naast culturele voorzieningen, persoonlijke dienstverlening en horeca is een goed, toekomstbestendig en duurzaam winkelaanbod met beperkte leegstand belangrijk voor onze provincie.

Doel van de monitor

Kennisontwikkeling en informatievoorziening zijn belangrijke onderdelen van het provinciaal detailhandelsbeleid. Daarom brengen wij jaarlijks de Monitor Detailhandel Noord-Holland uit. Dit is een instrument om de verhouding tussen vraag en aanbod in de detailhandel in beeld te brengen.

Het rapport geeft informatie over de feitelijke ontwikkelingen in de werkgelegenheid, winkelvloeroppervlakte, leegstand en de toekomstbestendigheid van winkelgebieden, aangevuld met data over gemeentelijke detailhandelsplannen. In de monitor gebruiken wij de gegevens uit het verleden om toekomstige trends in te kunnen schatten.

De actuele informatie in de monitor is relevant voor ambtenaren en bestuurders in Noord-Holland. De detailhandelsmonitor speelt een belangrijke rol als onderbouwing voor lokale en regionale detailhandelsvisies, maar ook voor een deskundige advisering van de adviescommissie detailhandel. De monitor is daarmee een jaarlijkse aanvulling op het koopstromenonderzoek (www.kso2021.nl) en het recent vastgestelde marktruimteonderzoek (zie onze brief 2023275/2023323).

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Werkgelegenheid en winkelaanbod

De monitor beschrijft de ontwikkelingen in 2022 met als peildatums 1 april 2022 en 1 januari 2023.

De detailhandel in Noord-Holland is goed voor 154.570 banen. De werkgelegenheid is licht toegenomen met 1,7% door meer postorder- en internetbanen. De werkgelegenheid daalde opnieuw bij kleine banen tot 12 uur per week.

Na de *stand-still* door coronamaatregelen in 2020 en 2021 daalde afgelopen jaar het aantal verkooppunten weer, tot 15.010. In 2022 daalt ook het aantal vierkante meters winkelvloeroppervlakte in Noord-Holland, van 4,25 naar 4,22 miljoen vierkante meter. Detailhandel voorzieningen zoals een supermarkt of minimarkt staan in de kleine kernen niet meer onder druk dan in andere winkelgebieden. Ook al kan de lokale impact groot zijn, de afname van winkels is vergelijkbaar met het gemiddelde in Noord-Holland.

De leegstand in Noord-Holland is in 2021 verder gedaald tot 4,7%. Dit is onder het landelijke gemiddelde. De verschillen tussen de regio's in Noord-Holland zijn klein. De grootste daling is in Hollands Kroon (van 7% naar 3,6%). De leegstand is het hoogst in Haarlem-Schalkwijk en Centrum Den Helder, maar hier is ook veel in verbouwing en transformatie naar andere bestemmingen. De retail risico index is in 2023 opnieuw verbeterd; minder detaillisten sluiten naar verwachting gedwongen hun winkeldeuren.

Duurzaamheid, plancapaciteit en marktvraag

Dit jaar zijn voor het eerst ook energie labels van winkelpanden in beeld. Het betreft een eerste verkenning waarbij in de toekomst kan worden gemonitord hoe verduurzaming in de detailhandel plaatsvindt. Ruim 10.000 winkelpanden (65%) in Noord-Holland hebben een energieprestatie-certificaat. Daarvan heeft ruim driekwart een energielabel A, B of C. De meest duurzame winkelpanden zijn enkele A+++++ supermarkten in Huizen, Julianadorp en Zwanenburg. 22% van de winkelpanden met energielabel heeft een label D t/m G en kent een verduurzamingsopgave. Panden met een G-label zijn vooral te vinden in de traditionele hoofdwinkelgebieden van Amsterdam (66), Haarlem (20) en Alkmaar (10).

Om te kunnen beoordelen of de toekomstige detailhandelsmarkt in evenwicht is, wordt de marktruimte vergeleken met de plancapaciteit voor nieuwe winkels. De marktruimte is geactualiseerd en komt in totaal op ruim 100.000 vierkante meter winkels voor Noord-Holland. Er is in totaal 370.000 vierkante meter aan gemeentelijke harde en zachte plannen plus de huidige 293.000 vierkante meter leegstand in plancapaciteit beschikbaar.

Tot slot

Mede door de steunmaatregelen is het afgelopen jaren de detailhandelsstructuur in Noord-Holland opnieuw redelijk overeind gebleven. Ondertussen verandert de markt ook met meer online winkelen en transformatie van panden. De provincie Noord-Holland

blijft zich daarom inzetten om leegstand in de winkelgebieden te verminderen, op geschikte locaties transformatie naar wonen te stimuleren, samenwerking en verduurzaming te bevorderen via de HIRB+ regeling toekomstbestendige winkelgebieden en regionale afstemming tussen gemeenten te faciliteren middels de adviescommissie detailhandel.

De Monitor Detailhandel Provincie Noord-Holland 2022-2023 is ook online te vinden op https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Economie_Werk/Detailhandel. Hier is ook een link opgenomen naar het dashboard, dat per gemeente en winkelgebied inzicht geeft in de meest actuele ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

M.J.H. van Kuijk

voorzitter

A.Th.H. van Dijk

1 bijlage

Monitor Detailhandel Noord-Holland 2022-2023